

MANUAL BIBLIC

- un comentariu biblic abreviat -

de

HENRY H. HALLEY

O privire generală asupra Bibliei

Gânduri "chele" despre Biblie

Remarcabile descoperiri arheologice

Note explicative asupra fiecărei cărți din Biblie

Note asupra unor pasaje dificile

Date corelate

O scurtă istorie a Bisericii

Informații biblice generale

Sugestii pentru frecventarea bisericii

Pagina 814 este cea mai importantă din această carte

Traducere din limba engleză

Doru Motz

1983

Editura "DOOR OF HOPE"

"Vigoarea vieții noastre spirituale va fi proporțională cu însemnătatea pe care o acordăm Bibliei în viața și în gândirea noastră. Afirm lucrul acesta cu toată convingerea pe baza unei experiențe proprii de cincizeci și patru de ani.

În primii ani după întoarcerea mea la Dumnezeu am neglijat Cuvântul Său. Dar din clipa în care am început să-l cercetez cu râvnă, binecuvântările au început să se reverse din plin asupra mea.

Am citit Biblia de la un capăt la altul de o sută de ori și de fiecare dată m-am desfătat. Ori de câte ori aş citi-o, mereu mi se pare o carte nouă.

Mare a fost binecuvântarea atunci când am studiat-o temeinic și consecutiv, în fiecare zi. Consider pierdută acea zi în care nu am reușit să petrec o bucată bună de timp lângă Cuvântul lui Dumnezeu." - GEORGE MULLER, de a cărui faimă se leagă orfelinatul din Bristol, omul care a constituit exemplul cel mai strălucit al puterii rugăciunii în zilele noastre.

"M-am rugat pentru credință și am crezut că într-o bună zi credința se va pogorâ așa, dintr-o dată, și mă va lovi ca un trăsnet. Dar credința nu mai venea!

Într-o zi am citit capitolul zece din Romani: "Astfel, credința vine în urma auzirii; iar auzirea vine prin Cuvântul lui Hristos." - Am închis Biblia și m-am rugat pentru credință. Și de atunci credința mea crește mereu." - D.L. MOODY

"Biblia este cea mai scumpă comoară a omenirii."

NOTA EDITURII

Ținem să ne exprimăm pe această cale recunoștința față de Doru și Maria Motz, traducătorii acestui manual biblic în limba română, pentru munca lor neobosită și sânguina cu care au lucrat la elaborarea unei cărți atât de cuprinzătoare cum este "Manualul Biblic". Eforturile lor de ani de zile își găsesc acum încununarea deplină. Ne manifestăm alături de ei și de toți ceilalți care au contribuit la redactarea cărții bucuria de a răspândi acum această lucrare atât de necesară și utilă tuturor credincioșilor din România, precum și tuturor românilor răspândiți pe toate meridianele. Mai presus de toate mulțumim lui Dumnezeu pentru că ne-a ajutat să încredințăm tiparului un instrument atât de util și valoros pentru studiul biblic - o carte așteptată de mult în rândurile credincioșilor din România.

Nu putem încheia fără să amintim îndatorarea noastră față de Editura Zondervan, din Grand Rapids, Michigan, pentru bunăvoința de a ne fi acordat dreptul de traducere și publicare a lucrării de față în limba română.

Paul Popov, Președintele editurii
"Door of Hope"

DESPRE TRADUCĂTOR ȘI EDITOR

Născut în Arad, România, la 29 mai, 1948. După studiile elementare în orașul natal, urmează cursurile școlii profesionale U.V.A. Paralel cu această școală, frecventează seara școala de artă populară din oraș, la secția pictură.

Realizările însemnate pe planul transpunerii în limba română a atâtor lucrări importante își au originea și își datoresc existența unui moment însemnat din viața traducătorului: convertirea sa din anul 1965. Imediat după aceasta Dumnezeu îi pune pe inimă să învețe limba engleză. La numai doi ani după primul contact cu limba lui Shakespeare, reușește s-o stăpânească deplin, atât în scris, cât și în exprimarea orală. Bucuria acestui succes neașteptat este canalizată în sensul dublării eforturilor, cu scopul de a intra la facultate, secția engleză-română - lucru destul de greu de realizat, aproape un vis, pentru un "seralist". Împlinind năzuințele sale curate și având în vedere felul minunat în care îl va folosi mai târziu în lucrarea Sa, Dumnezeu îl ajută pe Doru Motz să treacă examenul de admitere la facultatea de filologie, secția engleză-română, în anul 1969, obținând la probele de limba engleză nota 10, atât la scris, cât și la oral - deși nu asistasese până atunci la nici o oră de engleză în cadrul sistemului școlar. Urmează 5 ani de muncă neobosită, dar și gratificatoare, în aprofundarea cunoștințelor de limba engleză și a celor de limba română.

După primul an de studii în Iași, în vara anului 1970 este călăuzit providențial să se transfere la Facultatea de limbi germanice din București, beneficiind de erudiția celor mai buni profesori de limba engleză și română din țară, precum și a multor profesori străini care predau la această facultate. Paralel cu studiile de la facultate, continuă să vestească Cuvântul, în bisericile din București și din restul țării, dar mai ales, să traducă vorbitorii creștini care vizitează România în această perioadă. Cu multă abnegație, își aduce contribuția la cauza propășirii Evangheliei în lume începând să traducă pentru Uniunea Baptistă Română. După terminarea facultății, predă un timp la o școală din Hunedoara, după care se transferă la București, predând timp de un an la Liceul de muzică George Enescu. Paralel, este numit profesor de limba română și limba engleză, la Seminarul Teologic Baptist din capitală. Continuă în această perioadă munca asiduă la elaborarea multor traduceri din limba engleză, cea mai însemnată fiind "Originea omului, destinul omului" - de A.S.Wilder Smith, lucrare care îi prilejuiește întâlnirea providențială cu Maria, cea care avea să-i fie tovarășă de viață și minunată colaboratoare în lucrarea Domnului.

În 1977 emigrează împreună cu soția și cei doi copii născuți în România, în Statele Unite ale Americii. Actualmente locuiește împreună cu Maria și cei trei copii ai lor: David, Estera și Iosif, în Portland, statul Oregon, ale cărui plaiuri - deși atât de îndepărtate de patria mamă - îi amintesc de meleagurile natale.

EDIȚIILE MANUALULUI BIBLIC

Ediția I 1924	exemplare	-10.000
Ediția II 1925		-10.000
Ediția III 1927		-10.000
Ediția IV 1927		-10.000
Ediția V 1928		-10.000
Ediția VI 1929		-10.000
Ediția VII 1931		-10.000
Ediția VIII 1932		-10.000
Ediția IX 1933		-10.000
Ediția X 1934		-10.000
Ediția XI 1936		-10.000
Ediția XII 1938		-10.000
Ediția XIII 1939		-15.000
Ediția XIV 1941		-30.000
Ediția XV 1943		-30.000
Ediția XVI 1944		-30.000
A doua apariție 1945		-30.000
Ediția XVII 1946		-30.000
A doua apariție 1946		-50.000
Ediția XVIII 1948		-60.000
A doua apariție 1950		-40.000
Ediția XIX 1951		-30.000
A doua apariție 1952		-40.000
A treia apariție 1952		-40.000
A patra apariție 1953		-50.000
A cincea apariție 1954		-50.000
Ediția XX 1955		-50.000
A doua apariție 1955		-50.000
A treia apariție 1956		-50.000
Ediția XXI 1957		-50.000
A doua apariție 1958		-60.000
Ediția XXII 1959		-60.000
A doua apariție 1960		-60.000
A treia apariție 1960		-60.000
A patra apariție 1961		-60.000
Ediția XXIII 1962		-60.000
A doua apariție 1963		-75.000
A treia apariție 1964		-75.000
A patra apariție 1964		-50.000
Ediția BILLY GRAHAM		
Prima apariție 1969		-250.000
A doua apariție 1964		-250.000
A treia apariție 1964		-250.000

Ediția XXIV (Revizuită)

Ediția 1965	-75.000
A doua apariție 1965	-75.000
A treia apariție 1966	-75.000
A patra apariție 1966	-50.000
A cincea apariție 1967	-50.000
A șasea apariție 1968	-50.000
A șaptea apariție 1969	-50.000
A opta apariție 1969	-50.000
A noua apariție 1970	-60.000
A zecea apariție 1971	-50.000
A unsprezecea apariție 1971	-60.000
A douăsprezecea apariție 1972	-60.000
A treisprezecea apariție 1972	-75.000

CUVÂNT ÎNAINTE LA EDIȚIA ENGLEZĂ

Aceasta este a douăzeci și patra ediție a Manualului Biblic, complet revizuită, culeasă din nou la tipar cu litere mai mari și dezvoltată în conținut.

Cartea aceasta a cunoscut o continuă dezvoltare. A început în anul 1924, când nu era decât o mică broșură de 24 pagini. Apoi a crescut la 32 pagini. Apoi la 40. Apoi 120. Apoi 144. Apoi 160. Apoi 200. Apoi 288. Apoi 356. Apoi 476. Apoi 516. Apoi 604. Apoi 764. Apoi 768 și, în sfârșit, în ediția de față, a ajuns la 850 pagini.

Deși o numim manual, ea nu are caracterul strict al unui manual, fiind mai degrabă o carte destinată uzului public general, adresându-se majorității cititorilor Bibliei care nu posedă aproape nici un comentariu asupra Bibliei, și nici alte lucrări de referință. Cu toate acestea, un număr însemnat de cărturari, cu deosebite cunoștințe biblice, posesori ai unor vaste biblioteci, au mărturisit că "Manualul" le-a fost de mare folos. O cât mai bună familiarizare cu conținutul general al cărții va face ca ea să devină un instrument și mai util pentru cititori.

În ce privește mărimea caracterelor, aș fi dorit ca ele să fie mai mari, dar, evident, aceasta ar fi însemnat ca volumul cărții să crească; ori, intenția a fost de a menține cartea sub forma unui manual de buzunar, cu un conținut foarte condensat, pentru care se potrivesc mai bine literele mici. În general paragrafele sunt scurte și bine delimitate, fiecare din ele purtând un titlu separat.

Cartea este alcătuită, în mare parte, după următorul sistem: pagină simplă, pagină dublă, unități, ș.a.m.d., oferind cititorilor informații comasate și ușor de reținut.

În primul rând cartea conține FAPTE de natură biblică și istorică. Eu am căutat să evit, pe cât posibil, părerile mele proprii în privința subiectelor mai controversate.

Cuprinzând alături de notițele asupra cărților Bibliei și sumarul descoperirilor arheologice legate de Biblie, precum și o scurtă istorie a Bisericii, care face legătura perioadei biblice cu vremurile noastre, sper să fi realizat o carte oarecum completă - un fel de compendium cu informații practice, care, în ciuda formatului mic al cărții, să poată totuși oferi credincioșilor informații utile în

pregătirea lor religioasă.

În efortul meu de a mă familiariza eu însumi cu descoperirile arheologiei, am avut fericirea de a întâlni și a purta corespondență cu un număr însemnat de arheologi. Am rămas foarte impresionat de amabilitatea lor și de felul lor deschis de a privi lucrurile. Sunt oameni care au de-a face cu fapte și astfel par să fie într-o măsură mai mare decât alții eliberați de tendințele dogmatice care se manifestă la unii, chiar atunci când aceștia au o pregătire academică. În ce privește fotografiile, sunt recunoscător și îndatorat următoarelor foruri: The University Museum of Pensylvania, The Oriental Institute of Chicago University, The Field Museum of Natural History, The British Museum - Londra, The Ashmolean Museum of Oxford University, The Metropolitan Museum - New York, Muzeului Luvru din Paris, Muzeului Cairo din Egipt, Școlii Americane de Cercetări Orientale, lui Dr. W. F. Albright, lui Sir Flinders Petrie, lui Dr. John Garstang, lui Dr. Francis Neilson, lui Dr. J. L. Lelso, domnului Fahim Kouchakji, proprietarul Potirului din Antiohia, Reverendului F. J. Moore și Reverendului Roderic Lee Smith.

Am căutat să includ suficiente hărți pentru a se putea corela evenimentele respective cu locurile descrise. În cazul acesta, amintesc aici recunoștința pe care o port doamnei Hanry Berry.

"Manualul" este un îndemn la o lectură neîntreruptă și sânguincioasă a Bibliei de către fiecare credincios. Misiunea principală a bisericii și a pastorului ar trebui să fie aceea de a călăuzi, întări și încuraja pe credincioși în spiritul formării și păstrării acestui obicei.

HENRY H. HALLEY

SURSE DE INFORMARE

Arheologice

American Journal of Archaeology
American Journal of Semitic Languages and Literatures
Annals of Archaeology and Anthropology, Universitatea din
Liverpool
Annals of the American School of Oriental Research
Annals of the Palestine Exploration Fund
Antiquaries' Journal
Antiquity
Art and Archaeology
Bulletins of the American Schools of Oriental Research
Bulletins of the University Museum
Museum Journal
Oriental Institute Communications
Oriental Institute Reports on the Near East
Quarterly Statements of the Palestine Explorations Fund

Adams, J. McKee, "Biblical Background"
Albright, W.F., "Archaeology of Palestine and the Bible"
Baikie, James, History of Egypt"
Banks, E.J., "Bible and Spade"
Cambridge Ancient History
Clay, A.T., "Light of the Old Testament from Babel"
Coburn, C.M., "New Archaeological Discoveries"
Cook, S.A. "Religion of Ancient Palestine"
Duncan, J.G. "Digging up Biblical History," "Accuracy of O.T."
Ellis, W.T., "Bible Lands Today"
Field, Henry, "Explorations of Armageddon"
Free, J.P., "Archaeology and Bible History"
Gadd, C.J., "History and Monuments of Ur"
Garstang, John, "Story of Jericho"
Grant, Elihu, "Haverford Symposium on Archaeology and Bible"

Guy, P.L.O., "New Light from Armageddon"
 Hall, H.R., "Ancient History of the Near East"
 Hammarton, J.A., "Wonders of the Past"
 Hilprecht, H.V., "Exploration of Bible Lands"
 Irwin, C.H., "The Bible, the Scholar and the Spade"
 Jarstrow, Morris, "Civilization of Babylonia and Assyria"
 King, L.W., "History of Sumer and Akkad"
 Kyler, M.G., "Explorations at Sodom," - Articole apărute în ISBE
 Langdon Stephen, "Semitic Mythology"
 Macalester, R.A., "Bible Sidelights from Gezer"
 Marston, Charles, "New Bible Evidence"
 Maspero, G.C., "Dawn of Civilization"
 Newberry and Gastrang, "Short History of Egypt"
 Olmstead, A.T., "History of Assyria," "History of Egypt"
 Olmstead, A.T., "History of Palestine and Syria"
 Peake, Harold, "The Flood"
 Petrie, Flinders, "History of Egypt," "Palestine and Israel"
 Price, Ira M., "The Monuments and the Old Testament"
 Robinson George L., "Bearing of Archaeology on Old Testament"
 Sayce, A.H., "Ancient Empires of the East"
 Sayce, A.H., "Fresh Light from the Ancient Monuments"
 Smith, G & A.H. Sayce, "Chaldean Account of Genesis"
 Wiseman, P.J. "New Discoveries about Genesis"
 Wooley, C.L., "Ur of the Chaldees," "Ur Excavations"
 Zondervan Pictorial Bible Dictionary

Biblice

Buckland's Bible Dictionary
 Cambridge Bible for Schools and Colleges
 Clarke's Commentary
 Davis, Bible Dictionary
 Dummelow's Commentary
 Eiselen's Abingdon Commentary
 Elliott's Commentary
 Expositor's Bible
 Gore's Commentary
 Gray's Commentary
 Hasting's Bible Dictionary
 International Critical Commentary
 International Standard Bible Encyclopaedia
 Jacobus' Bible Dictionary
 Jamieson, Fausset and Brown's Commentary
 McClintock and Strong's Encyclopaedia
 Moulton's Modern Reader's Bible

Peaje's Commentary
Peloubet's Bible Dictionary
Piercy's Bible Dictionary
Pulpit Commentary
Schaff's Bible Dictionary
Schaff-Herzog's Commentary

Diferite alte comentarii asupra unor cărți din Biblie
Și, mai presus de toate, BIBLIA ÎNSĂȘI

Istoria Bisericii

Cambridge Medieval History
Coxe's Ante-Nicene Fathers
Creighton's History of the Papacy
Crook's Story of the Christian Church
Duchesne's Christian Church
Fisher's History of the Christian Church
Fisher's Outline of General History
Fisher's The Reformation
Freeman's General Sketch
Hurlbut's Church History
Hurst's History of the Christian Church
Jenning's Manual of Church History
Kidd's History of the Church
Kurtz' Church History
Lindsay's History of the Reformation
McGlothlin's Church History
Moncrief's Short History of the Christian Church
Mosheim's Church History
Nagler's The Church in History
Neander's Church History
Newman's Manual of Church History
Nichol's Growth of the Christian Church
Ploetz' Epitome of Universal History
Robertson's History of the Christian Church

CUPRINS

Edițiile Manualului.....	3
Cuvânt înainte.....	5-6
Lista ilustrațiilor fotografice.....	12-13
Lista hărților.....	14-15
Lista hărților arheologice.....	16-17
Citate renumite despre Biblie.....	18-19
Cristos - Centrul și Inima Bibliei.....	20-21
Biblia este CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU.....	22-23
Schiță a istoriei Bibliei.....	24-25
Clasificarea cărților Bibliei.....	26-27
Subiectele cărților Bibliei.....	28-29
Mărimea relativă a cărților Bibliei.....	30
Trei gânduri fundamentale ale Vechiului Testament.....	31
Cronologia Vechiului Testament.....	32-33
Tabelul datelor importante din Vechiul Testament.....	34
Tabelul măsurătorilor, banilor și greutateilor.....	35
Palestina - țara istoriei biblice.....	36-37
Ierusalimul - cetatea cheie a istoriei biblice.....	38-39
Puteri mondiale din vremuri biblice.....	40-41
Descoperiri arheologice.....	42-47
Geneza.....	58-108
Exod.....	109-133
Levitic.....	134-140
Numeri.....	141-149
Deuteronom.....	150-156
Iosua.....	157-167
Judecători.....	168-174
Rut.....	175-176
I Samuel.....	177-183
II Samuel.....	184-188
I Regi.....	189-199
II Regi.....	200-212
I Cronici.....	213-217
II Cronici.....	218-228
Ezra-Neemia-Estera.....	229-231
Ezra.....	232-234
Neemia.....	235-236
Estera.....	237-239
Iov.....	240-246
Psalmi.....	247-273
Proverbe.....	269-273
Eclesiastul.....	274-276
Cântarea Cântărilor.....	277-279
Profeții.....	280-284
Isaia.....	285-306
Ieremia.....	307-319
Plângerile lui Ieremia.....	320-322
Ezechiel.....	323-335
Daniel.....	336-352

Osea.....	353-356
Ioel.....	357
Amos.....	358-360
Obadia.....	361-362
Iona.....	363-365
Mica.....	366-367
Naum.....	368-371
Habacuc.....	372-373
Tefania.....	374-375
Hagai.....	376-377
Zaharia.....	378-383
Maleahi.....	384-386
Firul mesianic al Vechiului Testament.....	383-401
Perioada dintre Vechiul si Noul Testament.....	402-412
Matei.....	413-456
Marcu.....	457-484
Luca.....	485-526
Ioan.....	527-557
Fapte.....	558-583
Romani.....	584-592
I Corinteni.....	593-600
II Corinteni.....	601-607
Galateni.....	608-612
Efeseni.....	613-116
Filipeni.....	617-620
Coloseni.....	621-624
I Tesaloniceni.....	625-628
II Tesaloniceni.....	629-630
I Timotei.....	631-634
II Timotei.....	635-640
Tit.....	641-644
Filimon.....	645
Evrei.....	646-656
Iacov.....	657-661
I Petru.....	662-665
II Petru.....	666-670
I Ioan.....	671-675
II Ioan.....	676-677
III Ioan.....	678-679
Iuda.....	680-682
Apocalipsa.....	683-670
Cum am ajuns în posesia Bibliei.....	741-756
O scurtă istorie a Bibliei.....	757-804
Obiceiul de a citi Biblia.....	805-813
CEL MAI IMPORTANT LUCRU DIN MANUAL.....	814-818
Obiceiul de a merge la biserică.....	819-823
Serviciul de duminică dimineată.....	825-829
Sulurile de la Marea Moartă.....	843-846
Lista localităților unde s-au făcut descoperiri arheologice.....	847-854
Index.....	855-860

ILUSTRAȚII FOTOGRAFICE

1. Roca Behistun.....	43
2. Tăblie de dinainte de potop.....	44
3. Pечеți de dinainte de potop.....	46
4. Tăblie de temelie.....	47
5. Portretul de familie al lui Ur-Nina.....	47
6. Stela fiicei lui Sargon.....	47
7. Stela lui Eanatum.....	47
8. Stela lui Ur-Nammur.....	48
9. Biblioteca de la Nippur.....	49
10. Prisma Weld.....	49
11. Codul lui Hammurabi.....	50
12. Sală de clasă la Ur de pe vremea lui Avraam.....	51
13. Piatra Rosetta.....	52
14. Scrisul de pe obeliscul lui Hatșeput.....	53
15. Sigiliul ispitirii.....	68
16. Sigiliul Adam și Eva.....	69
17. Sigiliul Ghilgames.....	76
18. Groapa orasului la Ur.....	77
19. Ruinele de la Kiș.....	78
20. Sub stratul potopului de la Fara.....	79
21. Secțiune transversală a movilei Fara.....	79
22. Ruinele turnului Babel și Birs Nimrod.....	83
23. Secțiune transversală a movilei Ur.....	88
24. Cimitirul regal de la Ur.....	89
25. Îngropări intrusivе neo-babiloniene.....	89
26. Portretul lui Kheops.....	93
27. Sala Karnak.....	114
28. Mumia lui Amenophis II.....	115
29. Tăblia Israel a lui Mernephta.....	116
30. Statuia lui Ramses II.....	117
31. Marele templu al lui Ammon de la Karnak.....	118
32. Coloană de templu egiptean.....	119
33. Templul lui Ramses III.....	119
35. Statuia lui Moise executată de Michelangelo.....	121
36. Înfățișarea Cortului.....	130
37. Sfeșnicul.....	131
38. Zidurile Ierihonului.....	160
39. Ruinele Ierihonului.....	160
40. Ogorul lui Boaz.....	176
41. Grajdurile lui Solomon.....	191
42. Rămășițe ale unui copil mic.....	198
43. Piatra moabită.....	202
44. Obeliscul negru.....	206

45. Dealul Meghido.....	207
46. Relieful lui Şişac.....	221
47. Prisma lui Sanherib.....	226
48. Pecetea lui Eliachim.....	228
49. Pecetea lui Eliachim.....	228
50. Sala tronului lui Sargon.....	289
51. Taurul care păzea palatul lui Sargon.....	289
52. Baza tronului lui Sargon.....	289
53. Grădinile suspendate ale Babilonului.....	337
54. Ruinele Babilonului.....	338
55. Camera lui Nebucadneţar.....	341
56. Ruinele palatului lui Nebucadneţar.....	345
57. Mormântul lui Iona de la Ninive.....	362
58. Ruinele oraşului Ninive.....	371
59. Muntele Ispitirii.....	425
60. Cupa de la Antiohia.....	449
61. Marea Galileii.....	472
62. Vedere spre Capernaum.....	472
63. Golgota.....	482
64. Nazaret.....	694
65. Ruinele sinagogii din Capernaum.....	502
66. Satul Betania.....	545
67. Mormântul din grădină.....	550
68. Intrarea în mormântul din grădină.....	551
69. Interiorul mormântului din grădină.....	553
70. Efes.....	693
71. Două vederi ale Smirnei.....	697
72. Acropole de la Pergam.....	703
73. Studiarea Bibliei.....	811

HĂRȚI

1. Centrul suprafeței pământului.....	24
2. Centrul emisferei estice.....	24
3. Babilon-Egipt.....	25
4. Imperiul roman.....	25
5. Așezarea geografică a Palestinei.....	36
6. Topografia Palestinei.....	37
7. Vedere aeriană a culmii Ierusalimului.....	38
8. Ierusalim.....	39
9. Imperiul egiptean.....	40
10. Imperiul asirian.....	40
11. Imperiul babilonian.....	40
12. Imperiul persan.....	41
13. Imperiul grec.....	41
14. Imperiul roman.....	41
15. Babilonia.....	43
16. Babilonia pre-avraamică.....	46
17. Excavările babiloniene.....	49
18. Egiptul inferior.....	52
19. Zona celor mai vechi scrieri alfabetice.....	55
20. Leagănul civilizației umane.....	65
21. Babilonia de dinainte de potop.....	79
22. Regiunea muntelui Ararat.....	81
23. Obârșia națiunilor.....	82
24. Babilonia antică.....	86
25. Așezarea geografică a Sodomei.....	99
26. Regiunea șederii lui Avraam.....	100
27. Lumea lui Avraam.....	102
28. Egiptul.....	110
29. Egiptul.....	117
30. Egipt și Sinai.....	125
31. Planul Cortului.....	132
32. Peregrinările prin pustiu.....	142
33. Călătoria prin Canaan.....	147
34. Locul unde a trecut Iosua Iordanul.....	158
35. Cucerirea Canaanului de către Iosua.....	162
36. Așezarea geografică a semințiilor.....	165
37. Națiuni învecinate.....	169
38. Ilustrația cărții Judecători.....	171
39. Ilustrația cărții Rut.....	175
40. Scena lucrării lui Samuel.....	178
41. Ilustrația vieții lui Saul și a lui David.....	180
42. Regatul lui Solomon.....	190
43. Moab.....	202

44. Regatul divizat.....	204
45. Asiria-Canaan.....	209
46. Templul lui Solomon.....	219
47. Țările robiei.....	231
48. Ruinele Babilonului.....	339
49. Ruinele orașului Ninive.....	370
50. Valea Iordanului.....	423
51. Lucrarea lui Isus în Galilea.....	464
52. Marea Galileii.....	473
53. Viața și activitatea lui Isus.....	477
54. Betania.....	481
55. Betleem.....	489
56. Nazaret.....	495
57. Zona de lucru a lui Ioan.....	496
58. Lumea lui Isus.....	530
59. Deplasările lui Isus în ultima noapte.....	547
60. Planul mormântului.....	552
61. Națiunile reprezentate la Rusalii.....	561
62. Răspândirea Evangheliei.....	569
63. Prima călătorie misionară a lui Pavel.....	572
64. A doua călătorie misionară a lui Pavel.....	575
65. A treia călătorie misionară a lui Pavel.....	579
66. Călătoria lui Pavel la Roma.....	582
67. Cele șapte biserici din Asia.....	687
68. Imperiul roman.....	711
69. Divizarea imperiului roman.....	713
70. Actuala lume mahomedană.....	718
71. Localități importante din istoria bisericii.....	798

NOTE ARHEOLOGICE

Aranjate alfabetic

Notă introductivă.....	42-57
"Adevărata cruce".....	523
Ahab.....	198
Arderea cetății Ghibea.....	173
Armura lui Saul.....	183
Asasinarea lui Sanherib.....	226
Aurul lui Solomon.....	192
Avraam în Egipt.....	96
Belșatar.....	344
Benhadad și Hazael.....	203
Calea Regilor.....	97
Calvarul.....	482
Cameea lui Nebucadnețar.....	340, 341
Captivitatea lui Iuda.....	210, 211
Captivitatea Israelului de Nord.....	208
Carierele lui Solomon.....	192
Casa de fildeș a lui Ahab.....	199
Căderea Ierihonului.....	159-161
Căderea omului.....	68, 69
Căderea Samariei.....	210
Cărmizile lui Pithom.....	120
Cetățile ante-deluviene.....	72
Cetățile patriarhale.....	100
Cupa de la Antiohia.....	449
Distrugerea Sichemului de către Abimelec.....	172
Excavarile de la Ur.....	87-89
Faraon și Exodul.....	144-116
Farfuriile cosmetice ale Izabelei.....	206
Fierul din Palestina.....	170
Fortăreața lui Saul de la Ghibea.....	181
Fuga lui Zedechia între două ziduri.....	228
Grajdurile lui Solomon.....	191
Grădina Eden.....	64
Grădinile suspendate ale Babilonului.....	337
Hammurabi.....	50, 97
Iehoiachin "înălțat".....	228
Inscripția Siloam.....	225
Iosif și nevasta lui Potifar.....	107
Iosua arde cetățile Betel și Ai.....	161
Iosua incendiază Lachișul, Kiriath-sepherul și Hazorul.....	163
Închinarea lui Baal.....	198
Înscrierea lui Quirinius.....	490
Manase plătește tribut Asiriei.....	226
Meghido, dealul.....	172, 207
Menahem plătește tribut lui Pul.....	208
Moartea întâiului-născut al lui Faraon.....	123
Monoteismul inițial.....	62
Mormântul lui Isus.....	551, 552
Mumia lui Șişak.....	221
Mumiile egiptene.....	114
Nebucadnețar arde cetățile din Iuda.....	211

Neemia repară Zidul.....	235
Numele lui Iosua.....	157
Obeliscul Negru.....	206
Palatul de la Șuşan.....	238
Palatul lui Iosif de la On.....	107
Palatul lui Omri.....	197
Piatra funerară a lui Uziah.....	224
Piatra Moabită.....	202
Pithom și Ramses.....	116
Potopul.....	76-80
Religia canaanită.....	166
Reparațiile zidului făcute de Ezechia.....	225
Rezidirea Ierihonului.....	197
Roca Behistun.....	43
Ruinele Babilonului.....	337-345
Ruinele cetății Ninive.....	365-371
Ruinele Tebei.....	117, 118
Sacrificarea copiilor.....	198
Sanherib invadează Iuda.....	225
Sanherib "înaintea Lachișului".....	226
Sargon.....	287, 288
Sargon invadează Iuda.....	287
Scrierea.....	42-57
Scrierea înainte de potop.....	44
Scrisorile Lachiș.....	315, 316
"Sfântul giulgiu".....	550
Sigiliul Adam și Eva.....	59
Sigiliul Ispitiri.....	76, 68
Sigiliul ispravnicului lui Iehoiachin.....	228
Sigiliul robului lui Ahaz.....	224
Sigiliul lui Ghedaliah.....	317
Sigiliul lui Iaazania.....	317
Sigiliul lui Iotam.....	224
Sigiliul slujitorului lui Ieroboam.....	207
Sinagoga din Capernaum.....	502
Sodoma și Gomora.....	98, 99
Stela lui Ramses.....	116
Șapte ani de foamete.....	106
Șilo.....	177
Șișak invadează Palestina.....	221
Tahpahnes.....	318
Tăblia "Israel" a lui Merneptah.....	116
Tăbliile Creației.....	62
Topitoriile lui Solomon.....	192
Tributul plătit de Ahaz Asiriei.....	224
Tributul plătit de Osea, Hoșea, Asiriei.....	208
Tronul lui Sargon și ruinele palatului său.....	287
Tunelul din Ierusalim.....	215
Tunelul lui Ezechia.....	225
Tumul Babel.....	83
Uzziah și Tiglath-pileser.....	223
Victoria Deborei asupra canaanitilor.....	172
Zidul lui David.....	215

CITATE RENUMITE DESPRE BIBLIE

Abraham Lincoln: "Eu cred că Biblia este cel mai mare dar dat vreodată omului. Tot ce e bun de la Mântuitorul lumii ne este dat prin intermediul acestei Cărți."

W.E.Gladstone: "Am cunoscut nouăzeci și cinci dintre oamenii mari ai timpurilor mele și din aceștia optzeci și șapte au fost oameni formați de Biblie. Biblia poartă amprenta unei origini speciale și între ea și toți care încearcă să o concureze se află o distanță incomensurabilă."

George Washington: "Este imposibil să guvernezi lumea cum se cuvine fără Dumnezeu și fără Biblie."

Napoleon: "Biblia nu este doar o simplă carte, ci o creație vie, care are puterea de a-i cuceri pe toți cei care i se împotrivesc."

Regina Victoria: "Cartea aceasta stă la baza supremației Angliei."

Daniel Webster: "Dacă e să laud ceva din gândurile mele sau din stilul meu, atunci meritul lor se datorește părinților mei pentru faptul că au imprimat în mine de timpuriu dragostea pentru Scripturi. Dacă vom continua să ne călăuzim după principiile Bibliei, țara noastră va merge în continuare din bine în mai bine. Dar, dacă noi sau urmașii noștri vom ajunge să-i neglijăm învățăturile și autoritatea, nimeni nu va fi în stare să anticipeze catastrofa neașteptată care s-ar putea să se abată asupra noastră, îngropându-ne toată gloria într-o adâncă obscuritate."

Thomas Carlyle: "Biblia este rostirea cea mai adevărată din câte au izvorât vreodată pe calea slovelor din sufletul omului; prin ea, ca printr-o fereastră divin deschisă, toți oamenii pot privi spre liniștea și seninătatea eternității, întrezărind astfel ceva din căminul lor îndepărtat, demult uitat."

John Ruskin: "Oricare ar fi meritul vreuneia din scrierile mele, el se datorează pur și simplu faptului că, în copilăria mea, mama și-a făcut obiceiul de a-mi citi zilnic un fragment din Biblie, punându-mă să învăț o parte pe dinafară."

Charles A. Dana: "Bătrâna și Venerabila Carte rămâne în continuare în picioare, iar pământul acesta de veacuri, cu cât îi vor fi mai răsfoite și cântărite paginile ei, cu atât mai mult el va susține și va ilustra paginile Cuvântului Sacru."

W. H. Seward: "Toată speranța unui progres uman atârnă de influența mereu crescândă a Bibliei."

Patrick Henry: "Biblia valorează cât toate celelalte cărți care s-au scris vreodată."

U. S. Grant: "Biblia este ancora libertăților noastre."

Horace Greeley: "Este imposibil să înrobești mental ori social un

popor care citește Biblia. Pinciipiile Bibliei constituie temelia libertății umane."

Andrew Jackson: "Cartea aceasta, domnule, e stânca pe care se sprijină republica noastră."

Robert E. Lee: "Prin toate neliniștile și suferințele mele, Biblia o dată măcar nu a încetat să-mi dea lumină și tărie."

Lord Tennyson: "Lectura Bibliei este o educație în sine."

John Quincy Adams: "Atât de mare e venerația mea pentru Biblie, încât cu cât mai repede vor începe copiii mei să o citească, cu atât mai încrezătoare va fi speranța mea că ei se vor deveni cetățeni utili ai țării lor și membrii respectabili ai societății. De mai mulți ani încoace practic obiceiul de a citi în fiecare an Biblia de la un capăt la altul."

Immanuel Kant: "Existența Bibliei, ca o carte pentru popor, este cel mai mare bine pe care l-a trăit rasa umană. Fiecare încercare de a o minimaliza este o crimă împotriva omenirii."

Charles Dickens: "Noul Testament este cea mai bună carte care s-a cunoscut ori se va cunoaște vreodată pe lume."

Sir William Herschel: "Toate descoperirile umane par să fi fost făcute doar pentru a confirma tot mai mult și mai puternic adevărurile cuprinse în Sfintele Scripturi."

Sir Isaac Newton: "Există mai multe semne sigure de autenticitate în Biblie decât în orice istorie profană."

* Goethe: "Oricât ar continua cultura să progreseze, oricât de departe ar ajunge progresul științelor naturii și oricât s-ar extinde capacitatea minții umane - acestea nu vor putea depăși niciodată elevația și cultura morală a creștinismului, așa cum strălucește el pe paginile evangheliilor."

Henry Van Dyke: "Născută în răsărit și îmbrăcată în veșmântul și imagistica orientală, Biblia străbate cărările lumii cu pași cunoscători și intră în țară după țară, aflându-și adepții pretutindeni. A învățat să vorbească în sute de limbi inimii omenesci. Copiii îi ascultă povestirile cu uimire și încântare, iar înțelepții le iau ca pilde de viață. Cei răi și cei mândri tremură în fața avertismentelor ei, dar pentru cei cu duhul zdrobit și căit ea are glas de mamă. S-a întrețesut în visele noastre cele mai scumpe, așa încât dragostea, simpatia, devotamentul, memoria și nădejdea îmbracă veșmântul alesei sale vorbiri. Nimeni nu e sărac sau nenorocit când și-a însușit această comoară. Când cerul se întunecă și pelerinul tremurând se apropie de Valea Umbrei Morții, nu îi este frică să intre - el ia toiagul și nuaia Scripturii în mână, apoi spune tovarășilor de drum și prietenilor săi: "Rămas bun, iarăși ne vom vedea, și, mângâiat de acest sprijin, el pornește prin singuratica trecătoare ca unul care merge prin întuneric, dar spre lumină!" (Din COMPANIONABLE BOOKS, de Henry Van Dyke, prin bunăvoința editurii Charles Scribner and Sons.)

CRISTOS

este

CENTRUL și INIMA BIBLIEI

Vechiul Testament este istoria unei Națiuni.

Noul Testament este istoria unui OM.

Națiunea a fost întemeiată și crescută de Dumnezeu ca să-L aducă pe OM în lume.

Dumnezeu Însuși a devenit Om, pentru a da omului o idee concretă, precisă și sensibilă despre Persoana la care ne gândim atunci când ni-L reprezentăm pe Dumnezeu. Dumnezeu este asemenea lui Isus. Isus a fost Dumnezeu întrupat în chip uman.

Apariția Sa pe pământ este Evenimentul Central al întregii istorii. Vechiul Testament pregătește, în acest sens, scena. Noul Testament descrie acest eveniment.

Ca Om, El a trăit cea mai frumoasă viață care a fost trăită vreodată. A fost cel mai bun, cel mai blând, cel mai gentil, cel mai răbdător și cel mai înțelept Om care a trăit vreodată. El i-a iubit pe oameni. N-a putut răbda să-i vadă necăjiți. I-a făcut o deosebită plăcere să ierte. I-a plăcut să ajute. El a făcut minuni, hrănindu-i pe cei săraci. Eliberându-i pe cei suferinzi de bolile lor, a uitat să se hrănească pe Sine. Mulțimi de oameni trudiți și îndurerăți, sub povara bolilor de tot felul, au venit la El și au găsit vindecare și alinare. Despre El, ca despre nimeni altul, se spune că dacă toate faptele de milostenie pe care le-a făcut s-ar așterne în scris, nu ar încăpea cărțile respective în toată lumea. Iată dar ce fel de Om a fost Isus. Tocmai această Persoană este Dumnezeu.

Apoi El a murit pe cruce, ca să ia păcatul lumii, să devină Răscumpărătorul și Salvatorul oamenilor.

Apoi El a înviat din morți și acum este VIU în vecii vecilor, nefiind doar un personaj istoric, ci o Persoană Vie - realitatea cea mai importantă a istoriei și forța cea mai vitală din lumea de azi.

Întreaga Biblie e clădită în jurul acestei istorii minunate a lui Cristos. Celor ce Îl primesc El le promite și le dă viață veșnică. Biblia a fost

scrisă numai și numai ca oamenii să poată crede și înțelege, să poată cunoaște și să-L poată iubi și urma pe Cristos.

Cristos, centrul și inima Bibliei, centrul și inima istoriei, este în același timp centrul și inima vieții noastre. Destinul nostru veșnic se află în mâna Lui. A-L primi sau a-L respinge reprezintă faptul esențial care decide pentru fiecare din noi fie slava veșnică, fie pierzarea veșnică, raiul sau iadul - ori una, ori alta!

Cea mai importantă hotărâre pe care este chemat cineva să o ia este aceea de a stabili în inima sa, odată pentru totdeauna, ce fel de atitudine va lua față de Cristos. De asta depinde totul.

Este un lucru glorios să fii creștin, da, a fi credincios e cel mai înălțător privilegiu dat omenirii. A-L primi pe Cristos ca Mântuitor, ca Domn și Stăpân, și a te sili să-L urmezi cu sinceritate și devotament pe Calea Vieții trasată de El este negreșit cel mai rezonabil și mai satisfăcător mod de viață. Asta presupune pace-pacea minții, mulțumire în inimă, iertare, fericire, viață, viață aici și acum, viață din belșug, **VIAȚĂ CARE NU SE VA SFÂRȘI NICIODATĂ.**

Cum poate fi cineva atât de orb, atât de nechibzuit, încât să treacă prin viață și să ajungă în pragul morții fără să fi dobândit nădejdea creștină? În afară de Cristos, ce este oare, ce poate exista, fie pentru lumea de acum, fie pentru cea viitoare, care să dea sens vieții și s-o facă vrednică de trăit? Cu toții va trebui să murim într-o bună zi. Atunci ce rost are să amânăm mereu, să încercăm să alungăm din gândurile noastre această problemă, râzând de ea de parcă nici n-ar exista? S-ar părea că e normal ca orice ființă umană să dorească să-L primească pe Cristos cu brațele deschise și să considere cel mai mare privilegiu al vieții lui să poarte numele de creștin.

În ultimă analiză, lucrul cel mai de preț din viață este să putem spune și să știm că la baza motivelor noastre celor mai ascunse stă dorința noastră de a trăi pentru Cristos și că, prin eforturile noastre, deși atât de slabe de cele mai multe ori, noi ne îndeplinim cu trudă, dar cu credincioșie, sarcinile noastre zilnice, în nădejdea că la darea de seamă finală vom avea ce depune la picioarele Sale ca jertfă, în semn de recunoștință și adorare pentru El.

BIBLIA

este

CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU

Exceptând orice teorie de inspirație, orice teorie privitoare la modul în care s-a alcătuit Biblia în forma actuală ori cu privire la gradul de modificare pe care l-a suferit Biblia în transmiterea ei de la un redactor la altul și de la un copist la altul; exceptând întrebarea care se ridică privitor la gradul în care trebuie s-o interpretăm în mod figurat, ori cu privire la partea sa istorică și partea sa poetică; dacă presupunem că Biblia este pur și simplu ceea ce pare a fi și îi studiem cărțile pentru a-i afla conținutul, vom constata că există o unitate de gândire, ce indică faptul că O SINGURĂ MINTE a inspirat scrierea și compilarea întregii serii de cărți ce o compun; și vom mai constata că ea poartă amprenta și semnătura Adevăratului ei Autor; că este într-un sens unic și distinctiv CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU.

Există o concepție actuală, destul de răspândită în cercurile intelectuale, potrivit căreia Biblia este un fel de poveste de veacuri a eforturilor omului de a-L afla pe Dumnezeu, o consemnare a experiențelor omului de a ajunge până la Dumnezeu, de a năzui către El și, treptat, de a-și îmbunătăți ideea sa despre Dumnezeu, clădind pe experiențele generațiilor anterioare. Cu privire la acele pasaje atât de numeroase în Biblie, unde se spune că Dumnezeu Însuși a vorbit, această părere consideră că o asemenea afirmație nu poate fi adevărată, ci că, mai degrabă, oamenii și-au înveșmântat propriile lor idei într-un limbaj pe care l-au atribuit lui Dumnezeu; în realitate deci, nu ar fi vorba decât de ceea ce și-au imaginat ei despre Dumnezeu. În acest mod Biblia este pusă pe aceeași treaptă cu celelalte cărți și apare a fi, nu o carte de inspirație divină, ci una umană, doar cu pretenția de a fi considerată divină.

Noi respingem cu desăvârșire această concepție și o detestăm. Noi credem că Biblia este nu relatarea efortului omului de a-L afla pe Dumnezeu, ci, mai degrabă, consemnarea efortului lui Dumnezeu de a Se descoperi pe Sine omului; relatarea pe care o face Dumnezeu Însuși despre legăturile Sale cu oamenii, pe măsură ce El se descoperă rasei umane - voia relevată a Creatorului omului, dată omului de Creator Însuși, pentru învățătură și călăuzire pe calea vieții.

Cărțile Bibliei au fost compuse de autori umani; ba mai mult, unii

din autori nici nu se cunosc măcar, după cum nu se cunoaște exact nici modul în care au fost îndrumați de Dumnezeu să scrie. Dar se afirmă răspicat că Dumnezeu a călăuzit scrisul lor. În acest caz trebuie considerat că aceste cărți sunt exact ceea ce a vrut Dumnezeu ca ele să fie.

Există o deosebire între Biblie și toate celelalte cărți. Autorii de cărți pot uneori să se roage pentru a primi ajutorul și călăuzirea lui Dumnezeu - și Dumnezeu negreșit ajută și călăuzește. Ba mai mult, există în lumea asta multe cărți la scrierea cărora autorii au fost neîndoios ajutați de către Dumnezeu. Dar chiar și așa, până și cei mai sfinți dintre autori nu ar îndrăzni să pretindă că Dumnezeu a scris cărțile lor. În cazul Bibliei însă se susține lucrul acesta. Dumnezeu a supravegheat, a îndrumat și a dictat scrierea cărților Bibliei, ale căror autori umani au fost atât de mult sub controlul Său, încât se poate spune că Dumnezeu Însuși este Cel care a scris. Biblia este CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU în sensul în care nici o altă carte nu mai este Cuvântul lui Dumnezeu.

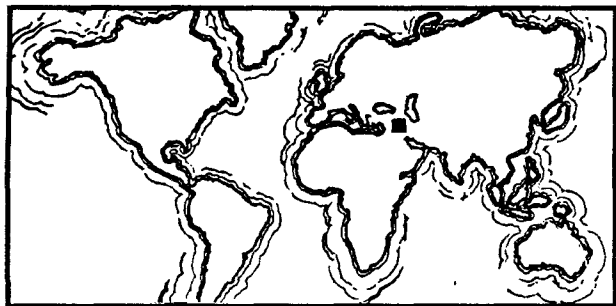
S-ar putea ca unele din afirmațiile Bibliei să fie "modele antice de gândire" reprezentând idei pe care noi cei de azi le-am exprima altfel, căci într-adevăr ele au fost exprimate în limbajul unor vremuri străvechi. Dar chiar așa stând lucrurile, Biblia conține exact acele lucruri pe care Dumnezeu dorește să le cunoască omenirea. Și cât va exista timpul, această carte scumpă va rămâne unicul răspuns la căutarea omenirii după Dumnezeu.

Biblia, compusă de mai mulți autori, de-a lungul unei perioade de mai multe secole, și totuși O SINGURĂ CARTE, este prin ea însăși miracolul uimitor al veacurilor, purtând în sine dovada cu neputință de tăgăduit a originii ei supraomenești.

FIECĂRE OM ar trebui să iubească Biblia. Toți ar trebui să o citească în mod regulat. Cu toții ar trebui să ne silim să trăim după învățăturile ei. Biblia ar trebui să ocupe locul central în viața și lucrarea fiecărei biserici și a fiecărui amvon. SINGURA MISIUNE A AMVONULUI ESTE EXPUNEREA SIMPLĂ A ÎNVĂȚĂTURILOR CUVÂNTULUI LUI DUMNEZEU.

O SCHIȚĂ A ISTORIEI BIBLIEI

Dumnezeu l-a creat pe om și l-a așezat în Grădina Eden, în sud-vestul Asiei, în centrul geografic al celei mai mari porțiuni de teren de pe suprafața pământului, marcată pe harta nr.1 prin pătratul negru.

Harta 1. Centrul suprafeței pământului.

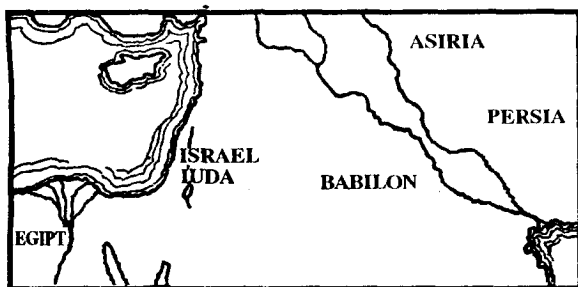
Omul a păcătuit și a căzut de la starea pe care l-a rânduit Dumnezeu s-o aibă. Atunci Dumnezeu a inaugurat un plan pentru răscumpărarea finală a omului și recrearea lui, chemându-l pe Avraam să întemeieze o națiune prin care să se realizeze aceste lucruri. Dumnezeu l-a scos pe Avraam din Babilonia și l-a condus în țara Canaanului. Urmașii lui Avraam au migrat în Egipt, unde au crescut și s-au înmulțit, devenind o națiune.

Harta 2. Centrul emisferei estice.

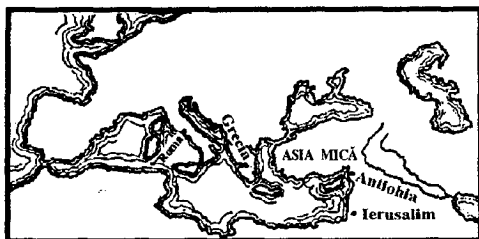
După 400 de ani, membrii noii națiuni au fost scoși din Egipt, sub conducerea lui Moise, fiind duși înapoi în Țara Promisă. Iar acolo, în decursul a patru sau cinci sute de ani, sub domniile lui David și Solomon, Națiunea a devenit un regat mare și puternic.

Apoi, la sfârșitul domniei lui Solomon, regatul a fost divizat. Partea de nord, adică cele zece seminții numite Israel, a durat încă vreo 200 de ani, după care locuitorii au fost duși în robie de asirieni, în anul 721 î.Cr. Partea de sud, numită Iuda, a mai durat doar vreo sută de ani după aceea, prin anul 600 î.Cr., și locuitorii ei au fost duși în robie de Babilon. O rămășiță a națiunii captive s-a întors în anul 536 î.Cr. în țara lor restabilindu-și viața națională.

Harta 3. Babilon-Egipt

Curând după aceea s-a încheiat Vechiul Testament. Patru sute de ani mai târziu, a venit ISUS, Mesia, despre care au vorbit proorocii Vechiului Testament. Cel prin care avea să fie omul răscumpărat și recreat. El și-a împlinit lucrarea, murind pentru păcatul omenirii, înviind din morți, și poruncindu-le apoi ucenici lor Săi să ducă istoria vieții Sale, cu puterea Sa răscumpărătoare, la toate națiunile.

Harta 4. Imperiul roman

Ei au pornit în toate direcțiile cu Vestea Bună: în mare se poate spune că au plecat spre vest, ajungând prin Asia Mică și Grecia, la Roma, de-a lungul a ceea ce constituia pe atunci centrul Imperiului Roman, și deci al lumii civilizate de atunci. Odată lansată lucrarea de răscumpărare a omenirii, Noul Testament se încheie.

CĂRȚILE BIBLIEI

pot fi împărțite în șapte grupe:

VECHIUL TESTAMENT

17 Istorice
5 Poetice
17 Profetice

Istorice:
Poetice:
Profetice:
Evangeliiile:
Faptele Apostolilor:
Epistole:
Apocalipsa:

NOUL TESTAMENT

4 Evanghelii
Fapte
21 Epistole
Apocalipsa

Creșterea și căderea națiunii ebraice
Literatura epocii de aur a națiunii
Literatura zilelor întunecate ale națiunii
OMUL pe care L-a dat națiunea
Începe domnia Sa printre toate națiunile
În învățăturile și principiile Sale
Prevestirea domniei Sale universale

Vechiul Testament ebraic cuprinde exact aceleași cărți ca Vechiul Testament în limba română, singura deosebire constând în aranjamentul cărților:

"Legea": Geneza, Exodul, Levitic, Numeri, Deuteronom
(5 cărți)
"Profeții": 4 timpurii: Iosua, Judecători, Samuel, Regi
(8 cărți) 4 târzii: Isaia, Ieremia, Ezechiel, Cei doisprezece
"Scrierile": 3 poetice: Psalmi, Proverbe, Iov
(11 cărți) 5 suluri: Cântarea Cântărilor, Rut, Plângerile,
Eclesiastul, Estera
3 cărți: Daniel, Ezra-Neemia, Cronici

Combinând perechile de cărți ale lui Samuel, Împărați și Cronici în câte o carte fiecare, iar Ezra și Neemia tot într-o singură carte, apoi Cei doisprezece profeți mici într-o singură carte, aceste 24 de cărți nu sunt altceva decât cele 39 de cărți ale Vechiului Testament, așa cum le cunoaștem noi. Josephus reduce în continuare numărul cărților la 22 pentru a le face să corespundă cu alfabetul ebraic, combinând cărțile Rut cu Judecători și Plângerile lui Ieremia cu cartea lui Ieremia.

Cele cinci suluri se citeau la diferite praznice astfel:
Cântarea Cântărilor la Paște, cu referire alegorică la Exod;
Rut la Rusalii, celebrând secerișul;
Estera la Purim, comemorând izbăvirea de Haman;
Eclesiastul la Sărbătoarea Corturilor, cel mai vesel dintre praznice;
Plângerile, în ziua a noua a lunii Ab ce amintea evenimentul trist al distrugerii Ierusalimului. Traducătorii Septuagintei au reclasificat cărțile Vechiului Testament după subiectul lor. (Edițiilor românești au urmat ordinea Septuagintei, așezând cărțile în ordinea cunoscută de noi astăzi. N.tr.)

Cele 39 de cărți ale VECHIULUI TESTAMENT

17 ISTORICE

Geneza
Exod
Levitic
Numeri
Deuteronom
Iosua
Judecători
Rut
I Samuel
II Samuel
I Împărați
II Împărați
I Cronici
II Cronici
Ezra
Nehemia
Ester

5 POETICE

Iov
Psalmi
Proverbe
Eclesiastul
Cântarea Cântărilor

17 PROFETICE

Isaia
Ieremia
Plângerile
Ezechiel
Daniel
Osea
Ioel
Amos
Obadia
Iona
Mica
Naum
Habacuc
Tefania
Hagai
Zaharia
Maleahi

Cele 27 de cărți ale NOULUI TESTAMENT

4 EVANGHELII

Matei
Marcu
Luca
Ioan

FAPTE

Fapte

21 EPISTOLE

Romani
I Corinteni
II Corinteni
Galateni
Efeseni
Filipeni
Coloseni
I Tesaloniceni
II Tesaloniceni
I Timotei
II Timotei
Tit
Filimon
Evrei
Iacov
I Petru
II Petru
I Ioan
II Ioan
III Ioan
Iuda

APOCALIPSA

Apocalipsa

SUBIECTUL SAU FIRUL CONDUCĂTOR AL FIECĂREI CĂRȚI

*Unele cărți ale Bibliei au un singur gând principal;
altele tratează mai multe subiecte*

Geneza	Întemeierea națiunii ebraice
Exod	Legământul cu națiunea
Levitic	Legile națiunii ebraice
Numeri	Călătoria spre țara promisă
Deuteronom	Legile națiunii ebraice
Iosua	Cucerirea Canaanului
Judecători	Primii 300 de ani în țară
Rut	
I Samuel	
II Samuel	
I Împărați	
II Împărați	
I Cronici	
II Cronici	
Ezra	
Neemia	
Estera	
Iov	
Psalmi	
Proverbe	
Eclesiastul	
Cântarea Cântărilor	
Isaia	
Ieremia	
Plângerile	
Ezechiel	
Daniel	
Osea	
Ioel	
Amos	
Obadia	
Iona	
Mica	

Naum	Distrugerea cetății Ninive
Habacuc	Cel drept va trăi prin credință
Țefania	Venirea unui limbaj curat
Hagai	Rezidirea Templului
Zaharia	Rezidirea Templului
Maleahi	Mesajul final către un popor neascultător
Matei	Isus Mesia
Marcu	Isus Cel Minunat
Luca	Isus Fiul Omului
Ioan	Isus Fiul lui Dumnezeu
Fapte	Formarea Bisericii
Romani	Natura lucrării lui Cristos
I Corinteni	Diferite dezordini în Biserică
II Corinteni	Pavel își apără apostolia
Galateni	Prin Har și nu prin Lege!
Efesenii	Unitatea Bisericii
Filipeni	O epistolă misionară
Coloseni	Dumnezeirea lui Isus
I Tesaloniceni	A Doua Venire a Domnului
II Tesaloniceni	A Doua Venire a Domnului
I Timotei	Îngrijirea Bisericii din Efes
II Timotei	Cuvântul de rămas bun al lui Pavel
Tit	Bisericile din Creta
Filimon	Convertirea unui sclav fugar
Evrei	Cristos, Mijlocitorul unui nou legământ
Iačov	Fapte bune
I Petru	Unei biserici prigonite
II Petru	Prevestirea apostaziei
I Ioan	Dragostea
II Ioan	Atenție la pericolul învățătorilor falși
III Ioan	Respingerea ajutoarelor lui Ioan
Iuda	Iminența apostaziei
Apocalipsa	Triumful final al lui Cristos

Mărimea relativă a cărților Bibliei

Biblia are 1.189 capitole: 929 în Vechiul Testament și 260 în Noul Testament. Cel mai lung capitol este Psalmul 119. Cel mai scurt este Psalmul 117, care este în același timp și capitolul de la mijlocul Bibliei. Cel mai lung verset este Estera 8:9, cel mai scurt este Ioan 11:35. Întrucât capitolele diferă în lungime, mărimea relativă a cărților este indicată de numărul de pagini, și nu de numărul de capitole.

Tabelul de mai jos a fost alcătuit dintr-o Biblie cu 1.281 pagini.

	Capitole	Pagini		Capitole	Pagini
Geneza.....	50	58	Naum.....	3	2
Exod.....	40	49	Habacuc.....	3	3
Levitic.....	27	36	Țefania.....	3	3
Numeri.....	36	51	Hagai.....	2	2
Deuteronom.....	34	48	Zaharia.....	14	10
Iosua.....	24	29	Maleahi.....	4	3
Judecători.....	21	30	Matei.....	28	37
Rut.....	4	4	Marcu.....	16	23
ISamuel.....	31	38	Luca.....	24	40
IISamuel.....	24	32	Ioan.....	21	29
IRegi.....	22	36	Fapte.....	28	38
IIRegi.....	25	35	Romani.....	16	15
ICronici.....	29	33	ICorinteni.....	16	14
IICronici.....	36	40	IICorinteni.....	13	10
Ezra.....	10	12	Galateni.....	6	5
Neemia.....	13	17	Efeseni.....	6	5
Estera.....	10	9	Filipeni.....	4	4
Iov.....	42	40	Coloseni.....	4	4
Psalmii.....	150	98	ITesaloniceni.....	5	3
Proverbele.....	31	34	IITesaloniceni.....	3	2
Eclesiastul.....	12	9	ITimotei.....	6	4
CântareaCânt.....	8	6	IITimotei.....	4	3
Isaia.....	66	57	Tit.....	3	2
Ieremia.....	52	65	Filimon.....	1	1
Plângerile.....	5	7	Evrei.....	13	12
Ezechiel.....	48	59	Iacov.....	5	4
Daniel.....	12	18	IPetru.....	5	4
Osea.....	14	8	IIPetru.....	3	3
Ioel.....	3	3	Iioan.....	5	4
Amos.....	9	6	IIIoan.....	1	1
Obadia.....	1	1	IIIoan.....	1	1
Iona.....	4	2	Iuda.....	1	1
Mica.....	7	5	Apocalipsa.....	22	19
Vechiul Testament are	929	pagini	Cărțile profetice	254	pagini
Noul Testament.....	260	pagini	Pentateuhul.....	237	pagini
Cărțile istorice.....	552	pagini	Evangheliile.....	129	pagini
Cărțile poetice.....	187	pagini	Epistolele.....	102	pagini

TREI GÂNDURI FUNDAMENTALE DIN VECHIUL TESTAMENT

1. Promisiunea pe care i-a făcut-o Dumnezeu lui Avraam:

"În sămânța ta vor fi binecuvântate toate națiunile."

Dumnezeu a întemeiat națiunea ebraică cu un scop precis: acela de a face din ea națiunea mesianică a lumii, adică poporul prin care aveau să fie transmise binecuvântările lui Dumnezeu celorlalte națiuni.

2. Legământul lui Dumnezeu cu națiunea ebraică:

În virtutea acestuia, dacă evreii aveau să-L asculte și să-L slujească cu credincioșie lui Dumnezeu, le era asigurată prosperitatea ca națiune; dacă ei Îl vor uita și vor sluji idolilor, ei vor fi nimiciți ca națiune.

Toate națiunile se închinau la idoli, a căror prezență era copleșitoare. Astfel existau zei ai cerului, zei ai pământului, zei ai mării, zeii uscatului, zeii cetăților, zeii munților, zeii văilor, zei de parte bărbătească, zei de parte femeiască, familii de zei ș.a.m.d.

Vechiul Testament ne înfățișează strădaniile de veacuri ale lui Dumnezeu pentru a stabili într-o lume a națiunilor care se închinau la idoli, IDEEA existenței UNUI SINGUR DUMNEZEU, lucrul acesta fiind realizat prin întemeierea unei NAȚIUNI în jurul IDEII.

3. Promisiunea pe care i-a făcut-o Dumnezeu lui David:

"Familia lui va domni în veci peste poporul lui Dumnezeu."

Când acest popor al lui Dumnezeu a devenit o națiune mare, Dumnezeu a ales o familie din cadrul națiunii - familia lui David - și a început să dea promisiunile Sale acestei familii, potrivit cărora din sânul acestei familii va ieși un mare Rege, care va trăi în veac și va pune temelile unei Împărății veșnice.

Trei faze succesive în gândirea Vechiului Testament

1. Națiunea ebraică a fost întemeiată pentru ca prin ea să fie binecuvântată lumea întreagă. Ea este națiunea mesianică.

2. Națiunea ebraică avea să binecuvânteze lumea prin intermediul familiei lui David. Ea este familia mesianică.

3. Familia avea să binecuvânteze lumea prin intermediul unui mare Rege, care avea să se nască în sânul ei. El este Mesia.

Astfel: Întemeind națiunea ebraică, scopul FINAL al lui Dumnezeu a fost să-L aducă pe Cristos în lume; obiectivul IMEDIAT al lui Dumnezeu a fost de a stabili, într-o lume idolatră, ca un cadru pregătitor pentru venirea lui Cristos, ideea că există UN SINGUR DUMNEZEU ADEVĂRAT!

CRONOLOGIA VECHIULUI TESTAMENT

Cronologia "standard"

Datele aflate pe marginile unor Biblii nu fac parte din textul biblic. Ele sunt rezultatul calculelor Arhiepiscopului Usher din anul 1650. Aceste date îl plasează pe Adam la anul 4004 înainte de Cristos (î.Cr.), iar Potopul în anul 2348 î.Cr. Nașterea lui Avraam este plasată în anul 1996 î.Cr. Exodul la 1491 î.Cr., iar Templul lui Solomon la 1012 î.Cr.

Perioada de la Adam la Avraam

În Geneza 5, cifrele par să dea un total de 1656 de ani de la Adam la Potop. În Geneza 11, cifrele indică scurgerea a 427 de ani de la Potop la chemarea lui Avraam. În total, 2083 ani de la Adam la Avraam. (Vezi paginile 70 și 84.)

Septuaginta dă la Geneza capitolul 5, cifre care, adunate totalizează 2262 ani de la Adam la Potop, iar în Geneza 11, cifrele dau un total de 1307 ani de la Potop la Avraam: suma totală de ani de la Adam la Avraam fiind 3.569 ani.

Pentateuhul samaritean dă la Geneza 5 un total de 1307 ani de la Adam la Potop, iar în Geneza 11, sunt dați 1077 ani de la Potop la Avraam: în total de la Adam la Avraam 2384 ani.

Data lui Avraam

Deși e plasată diferit, între 2300 î.Cr. și 1700 î.Cr., în general se recunoaște totuși anul 2000 î.Cr. Astfel, Avraam a trăit pe la 4000 î.Cr. sau, potrivit Septuagintei, în jurul anului 5500 î.Cr. sau, potrivit Pentateuhului Samaritean, la aproximativ 4300 î.Cr.

Data Potopului e fixată la aproximativ 2400 î.Cr., sau, potrivit Septuagintei, la cca. 3300 î.Cr. sau, potrivit Pentateuhului Samaritean, cca. 3000 î.Cr.

Alte interpretări

În vreme ce cronologia "standard" pare să fie, în general, de acord cu textul Bibliei în limba română, există totuși interpretări ale acestor texte care admit date mai vechi, care să fie în acord cu cerințele impuse de cine știe ce noi descoperiri care se fac între timp. (Vezi pagina 70.)

Cronologia biblică și știința modernă

Există în prezent o teorie susținută cu tărie, potrivit căreia omul ar fi existat pe pământul acesta cu mult mai mult timp în urmă decât indică Biblia.

Cele mai vechi civilizații sunt cea babiloneană și cea egipteană. Pornindu-se exclusiv de la dovezi arheologice, fără să se țină seama de afirmațiile Bibliei, începutul perioadei ISTORICE în Babilonia este plasat între 5000 î.Cr. și 2400 î.Cr., dar cel mai adesea în jurul anului 3400 î.Cr., majoritatea istoricilor situându-se cu aprecierile lor în jurul anului 3000 î.Cr. În ce privește perioada PREISTORICĂ a ambelor civilizații, părerile diferă: de la câteva secole, la aproximări nejustificate de cifre uriașe. Se știe acum că văile Nilului și Eufratului sunt de o formație relativ recentă, ce nu depășește anul 7000 î.Cr. Arheologia și istoria arată că în aceste văi omul a apărut oarecum dintr-odată, cu o civilizație bine dezvoltată de la bun început. Există mulți savanți care cred că nu există dovezi concludente pentru a se susține că omul ar fi existat pe pământ cu mai mult de 6000 de ani în urmă, cum susține Biblia.

Teoria "Mileniului-Sabat"

Epistola lui Barnaba, de la începutul erei creștine, pomenea despre o convingere potrivit căreia, așa după cum au fost 2000 de ani de la Adam la Avraam, iar de la Avraam la Cristos alți 2000 de ani, tot așa vor fi 2000 de ani pentru era creștină, după care va veni Mia de Ani, întocmai după cum cele șase zile ale Creației au fost urmate de Ziua de odihnă. Întrucât ne apropiem de încheierea celor 2000 de ani ai erei creștine vom vedea în curând temeiul acestei concepții. E clar însă că la orizont se profilează astăzi suficiente evenimente din care se poate deduce că Ziua aceea mare este mai aproape de noi decât își închipuie mulți.

Perioada de la Avraam la Exod

645 de ani sau 430 de ani? Exod 12:40 spune "430 de ani în Egipt." Septuaginta și Pentateuhul samaritean adaugă "și în Canaan." Perioada de la intrarea lui Avraam în Canaan și până la migrarea lui Iacov în Egipt a fost de 215 ani, Geneza 12:4; 21:5; 25:26; 47:9. Dar Geneza 15:13, Fapte 7:6 și Galateni 3:17 nu precizează în mod sigur dacă cei 215 ani se includ în cei 430, ori se adaugă acestora.

Data Exodului

Aceasta depinde în parte de modul în care interpretăm cifrele din perioadele precedente și cele ulterioare, și mai depinde în parte de legătura cu cronologia egipteană. Părerile par să fie acum împărțite între anul 1450 î.Cr. și 1230 î.Cr. (Vezi subiectul dezvoltat la pag. 113-117).

Perioada de la Exod la Templul lui Solomon

În I Împărați 6:1 se spune că anul al patrulea al lui Solomon a fost anul al patrusuteoptzecilea de la ieșirea lui Israel din Egipt.

Acceptând anul 1450 î.Cr. ca dată aproximativă a Exodului iar anul 970 î.Cr. ca dată aproximativă a anului al patrulea de domnie a lui Solomon, constatăm că între aceste două evenimente există 480 de ani. Totuși cifrele din cartea Judecători, cu perioade de asupri și eliberări alternative, par să dea un total de 410 ani. Aceștia, adăugați la cei 40 de ani de rătăcire în pustiu, precum și un număr neprecizat de ani cât a fost Iosua conducător, apoi perioadele judecătorilor Eli și Samuel, cei patruzeci de ani de domnie a lui Saul și cei patruzeci de ani de domnie a lui David dau cifra aproximativă de 600 de ani. Probabil că există și unele suprapuneri (vezi pag. 168).

DATE IMPORTANTE DIN VECHIUL TESTAMENT

(a se memora)

Datele mai vechi de aici sunt date în cifre rotunde, cu aproximație. (Vezi ultimele două pagini de la urmă.) Totuși ele sunt suficient de exacte pentru a indica succesiunea istorică a evenimentelor și persoanelor. Ele trebuie să fie memorate de toți cei care doresc să se familiarizeze cu Biblia.

Adam.....	cca. 4000 î.Cr.
Potopul.....	cca. 2400 î.Cr.
Avraam.....	cca. 2000 î.Cr.
Iacov.....	cca. 1900 î.Cr.
Iosif.....	cca. 1800 î.Cr.
Moise.....	cca. 1400 î.Cr.
Exodul.....	cca. 1400 î.Cr.
Rut.....	cca. 1150 î.Cr.
Samuel.....	cca. 1100 î.Cr.
Saul.....	cca. 1053 î.Cr.
David.....	cca. 1013 î.Cr.
Solomon.....	cca. 973 î.Cr.
Împărțirea Regatului (Vezi I Regi 12).....	cca. 933 î.Cr.
Captivitatea Galileii.....	cca. 734 î.Cr.
Captivitatea lui Israel.....	cca. 721 î.Cr.
Iuda este cucerită de Babilon.....	cca. 606 î.Cr.
Captivitatea lui Ioiachin.....	cca. 597 î.Cr.
Distrugerea Ierusalimului.....	cca. 586 î.Cr.
Întoarcerea din captivitate.....	cca. 536 î.Cr.
Rezidirea Templului.....	cca. 520 î.Cr.
Estera devine regină a Persiei.....	cca. 478 î.Cr.
Ezra se duce la Ierusalim.....	cca. 457 î.Cr.
Neemia reface Zidul.....	cca. 444 î.Cr.

Perioade

Lumea ante-diluviană.....	cca. 1600 de ani 4000-2400 î.Cr.
Perioada dintre Potop și Avraam.....	cca. 400 de ani 2400-2000 î.Cr.
Patriarhii: Avraam, Isaac și Iacov.....	cca. 200 de ani 2000-1800 î.Cr.

Șederea lui Israel în Egipt.....	cca. 400 de ani 1800-1400 î.Cr.
Perioada Judecătorilor.....	cca. 300 de ani 1400-1100 î.Cr.
Regatul: Saul, David, Solomon.....	cca. 120 de ani 1053-933 î.Cr.
Regatul împărțit.....	cca. 200 de ani 933-721 î.Cr.
Captivitatea.....	cca. 70 de ani 606-536 î.Cr.
Perioada restaurației.....	cca. 100 de ani 536-432 î.Cr.

VALORILE APROXIMATIVE ALE GREUTĂȚILOR, MĂSURĂTORILOR ȘI UNITĂȚILOR MONETARE DIN BIBLIE

Batul: circa 35 l, unitate pentru lichide
Cotul: aproximativ 46 cm
Daricul, de aur: \$ 5; de argint: 64 cenți (circa un siclu)
Drum de o zi: circa 32 km
Dinarul: 16 cenți
Didrahma sau drachma: 32 cenți
Degetul: 2 cm
Drahma: 16 cenți
Efa: cca. 35 litri, unitate nelichidă
Bănuțul: un cent sau un sfert de cent. Erau două feluri de "bănuți"
Stânjenul: 1,82 m
Firchinul: cca. 35 litri
Ghera: 0,7 gr
O jumătate de siclu: 32 cenți
Un lat de palmă: 10 cm
Hinul: 5,6 litri
Omerul: 340 litri, măsură lichidă sau altfel: 387 litri
Cabul: 1,8 litri
Corul: 340 litri
Letecul: 193 litri
Logul: 1/2 litru
Manehul: cca. 0,5 kg
Mita: 1/8 cenți
Omerul: 3,5 litri
Trestia: circa 3,35 m
Cale de o zi de Sabat: circa 1,5 km
Siclu, unitate pentru greutate: 14 gr
Siclu, unitate monetară: 64 cenți
Palma: circa 23 cm
O stadie: circa 250 m
Talantul: circa 1.000 \$
Talantul de argint: 1.250 \$ sau 2500 \$
Talantul de aur: 20.000 \$ sau 40.000 \$

CANAANUL

Țara istoriei biblice

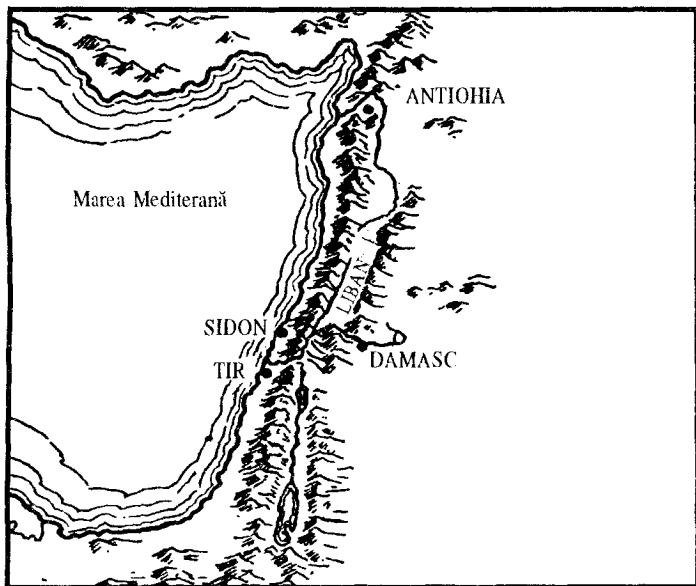
Așezată în jumătatea sudică a țărmului de est al Mării Mediterane, având o lungime de vreo 240 km de la nord la sud și o lățime de 80 km est-vest. O fâșie de pământ foarte roditor, între deșert și mare.

Paralel cu țărmul de răsărit al Mediteranei se află două lanțuri muntoase, cu o vale între ele. Ploile și râurile datorate acestor lanțuri muntoase fac din această regiune așa-numitul corn fertil sau Cornul de aur. Munții Liban, din dreptul orașelor Tir și Sidon, sunt centrul și punctul cel mai înalt al acestor lanțuri muntoase. De pe piscurile lor acoperite cu zăpadă se revarsă cantități uriașe de apă în toate direcțiile.

Râul Orontes, care curge spre nord, a dat naștere orașului Antiohia, iar Abana, care curge spre est, a dat naștere orașului Damasc. Leontes (Litania), care curge spre vest, a dus la apariția orașelor Tir și Sidon. Iar Iordanul, care curge spre sud, a dat naștere Canaanului, "țara în care curge lapte și miere."

Harta 5. Așezarea geografică a Palestinei

Harta 6. Topografia Palestinei.

Canaanul se afla pe drumul principal care făcea legătura între valea Eufratului și Egipt, cele două regiuni intens populate din lumea antică. Canaanul a fost locul de întâlnire al culturii egiptene, babiloniene, asiriene, persane, grecești și romane, așezat într-o poziție strategică, bine protejat, situat chiar în centrul acestor puternice civilizații ale lumii antice. Aici a fost sădit Israelul, pentru a-L reprezenta pe Dumnezeu între națiuni.

Valea Eufratului

Obârșie a omului, aceasta a fost sediul a trei puteri mondiale:

Asiria a ocupat partea de nord a văii,

Babilonul a ocupat partea de sud a văii și

Persia, a fost așezată la hotarul de est a văii.

Egiptul a fost o putere mondială între 1600-1200 î.Cr.

Asiria a fost o putere mondială între 900-607 î.Cr.

Babilonul a fost o putere mondială între 606-536 î.Cr.

Persia a fost o putere mondială între 536-330 î.Cr.

Israelul a fost:

Constituit în Egipt, în zilele supremației egiptene.

Nimicit apoi de Asiria și Babilon în perioadele de glorie ale acestora.

Restaurat de Persia în zilele ascensiunii persane.

IERUSALIMUL

Cetate cheie a relatării biblice

Ierusalimul, pare să fi fost ales de Dumnezeu chiar înainte de sosirea lui Avraam, ca sediu pământesc al lucrării lui Dumnezeu printre oameni, căci Melhisedec se afla deja acolo (Geneza 14:18).

Dacă, așa cum susține tradiția ebraică, Melhisedec a fost supraviețuitorul lumii ante-diluviene, omul cel mai bătrân de pe pământ la ora aceea, preot în perioada patriarhală al întregii populații de oameni de după potop, atunci la puțin timp înainte de venirea lui Avraam, Melhisedec trebuie să fi ieșit deja din Babilon pentru a pune stăpânire, în numele lui Dumnezeu, pe acest loc.

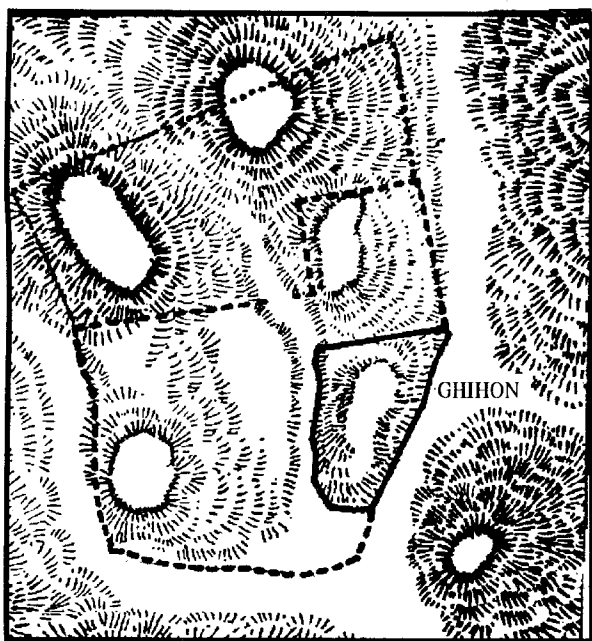
Melhisedec s-ar fi putut să-l fi cunoscut pe Avraam în copilărie, pe când acesta se mai afla la Ur, și să nu fie străin de plecarea acestuia în țara făgăduinței, pe care Dumnezeu o alesese pentru lucrarea Sa.

Ierusalimul se află în partea centrală a jumătății de sud a țării Canaanului, la cumpăna apelor dintre Iordan și Marea Mediterană, la o distanță de aproximativ 34 km de Iordan, respectiv 65 km de Marea Mediterană, într-o regiune apărată la vest de munți, la sud de deșert, iar la răsărit de Cheile Iordanului.

A fost ridicat pe o culme muntoasă, înconjurat de văi adânci în partea de răsărit, sud și apus. Cuprindea două dealuri principale, despărțite de o vale. Dealul de răsărit era alcătuit din trei dealuri mai mici numite: Dealul de sud-vest, Dealul central de est și Dealul de nord-est. Dealul de vest se compunea din alte două dealuri, numite Dealul de sud-vest și Dealul de nord-vest. Fiind așezat chiar lângă drumul ce reliza legătura dintre civilizațiile lumii antice, s-a dovedit a fi foarte potrivit ca sediu al lucrării lui Dumnezeu printre popoare.

Harta 7. Vedere aeriană a culmii Ierusalimului

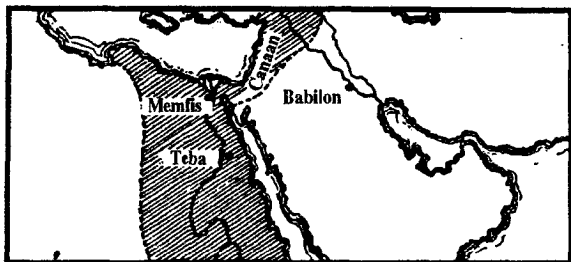
Harta 8. Ierusalimul

La început, orașul era așezat pe dealul de sud-est, într-o poziție ce-i conferea o inaccesibilitate naturală, iar la poalele lui curgea un izvor numit Ghihon, calificându-se astfel ca un loc ideal pentru construirea unei fortărețe. Pe dealul de sud-est se afla cetatea lui Melhisedec. Pe dealul central de est, numit Moria, se spune că a fost adus Isaac spre a fi jertfit. Și tot pe acesta, o mie de ani mai târziu avea să fie înălțat Templul lui Solomon. Pe dealul de nord-est, peste alți o mie de ani, avea să fie răstignit Isus Cristos. Pe hartă, linia continuă indică cetatea lui Melhisedec și a lui Avraam. Linia punctată de deasupra indică cetatea extinsă a lui David și Solomon, iar linia punctată mai subțire reprezintă cetatea și mai extinsă, din zilele Domnului Isus. Față de Ierusalim, Egiptul se afla la 480 km sud-vest; Asiria la 1000 km nord-est; Babilonul la 1000 km est; Persia la 1600 km est; Grecia la 1280 km nord-vest; Roma la 2300 km nord-vest.

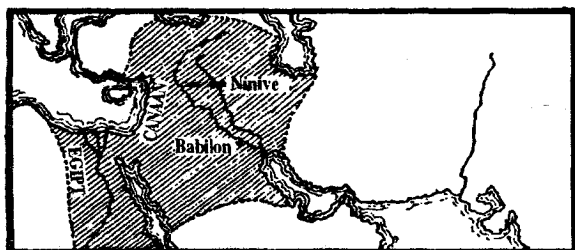
David a făcut din Ierusalim capitala Israelului în anul 1000 î.Cr. Magnificul oraș a fost distrus în anul 586 î.Cr. de către babilonienii. În zilele lui Cristos Ierusalimul și-a recâștigat splendoarea, dar L-a OMORÂT tocmai pe Acela pe care avea menirea să-L aducă pe lume încă de când a fost întemeiat. (Vezi pagina 655.)

PUTERILE MONDIALE DIN VREMURILE BIBLICE

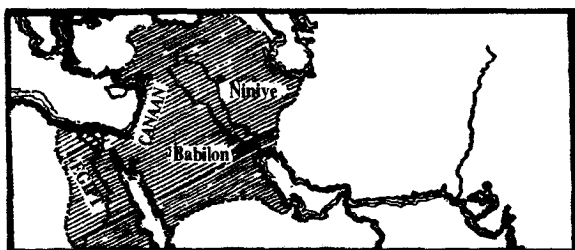
Șase guverne mari au dominat lumea precreștină. Fiecare din ele a contribuit într-un fel sau altul la evenimentele relatate în Biblie.

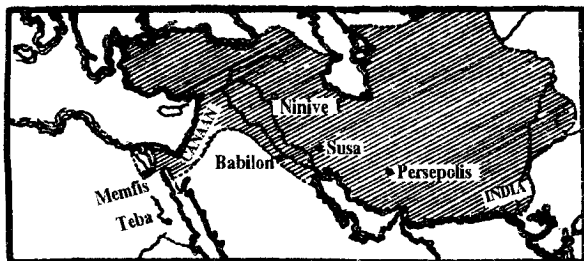
Harta 9. Imperiul Egiptean, 1600-1200 î.Cr. Coincide cu șederea Israelului în Egipt. Aici a crescut populația Israelului de la șaptezeci la circa 3.000.000.

Harta 10. Imperiul Asirian, 900-607 î.Cr. A distrus regatul de Nord, al Israelului, în anul 721 î.Cr. Regatului Iuda i-a pretins tribut.

Harta 11. Imperiul Babilonean, 606-536 î.Cr. A distrus Ierusalimul. A dus pe Iuda în captivitate. Captivitatea evreilor coincide cu durata Imperiului.

Harta 12. Imperiul Persan, 536-330 î.Cr. A permis întoarcerea evreilor din captivitate și a contribuit la refacerea lor ca națiune.

Harta 13. Imperiul Grec, 330-146 î.Cr. A ținut sub dominație Palestina în perioada intertestamentală. (Vezi paginile 402, 403.)

Harta 14. Imperiul Roman, 146 î.Cr. până în anul 476 d.Cr. A stăpânit lumea în perioada în care a apărut CRISTOS. În această perioadă a fost întemeiată BISERICA.

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE

Valea Eufratului

Locul unde au trăit primii locuitori ai pământului și cu care se începe istoria Bibliei, este constituit de valea Tigrului și a Eufratului. În prezent el este presărat cu movile mici, ruine ale cetăților antice, ale primelor cetăți construite pe acest pământ. Cetățile erau făcute din cărămidă. Obiceiul era să se arunce gunoiul direct în stradă sau în afara zidurilor. Casele, când erau reparate se aduceau la nivelul străzii. Când erau abandonate sau distruse în timp de război, la întoarcere, locuitorii nivelau doar ruinele, acestea formând astfel temelia unui nou oraș. Fiind din cărămidă, care se sfărâma sau se dezintegra parțial, aceste ruine formau o temelie destul de solidă pentru noua cetate, care îngropa astfel vestigiile locuitorilor ei anteriori. Drept urmare temeliile se ridicau tot mai sus, pe măsură ce o cetate înlocuia altă cetate. Când noua cetate ajungea să fie abandonată, cărămida bătută de ploi se dezintegra. Apoi peste ea se depunea un strat de pământ. Și astfel, acoperite de furtunile cu nisip, movilele acestea conțin în interiorul lor secretele vieții și civilizațiile popoarelor care s-au perindat pe acolo.

Unele din aceste movile au o înălțime de 250 m sau chiar mai mult, acoperind vestigiile a vreo douăzeci de cetăți, fiecare cetate având un străt al ei bine definit, cu unelte, vase de lut, gunoi, apoi diferite arhive și resturi ale populației care a locuit acolo în perioada aceea. Săpăturile arheologice din ultimii ani au ajuns până la stratul cel mai de jos, al primelor cetăți, scoțând la iveală lucruri care confirmă, completează sau ilustrează în mod uimitor relatarea biblică.

Începuturile interesului arheologic

Claude James Rich, agent al Companiei Britanice din Estul Indiei, pe când locuia în Bagdad, la 80 km nord-est de vatra Babilonului antic, a avut prilejul să vadă niște inscripții pe cărămidile aduse de un coleg al său din vatra cetății babiloniene, vizitate de acesta în 1811. Curiozitatea l-a făcut să stea acolo zece zile, să întocmească o hartă și să localizeze elementele acestei vaste colecții de movile reprezentând Babilonul de odinioară. Apoi, cu ajutorul localnicilor, a săpat în interiorul movilelor și a obținut câteva tăblițe, pe care le-a dus cu el la Bagdad.

În 1820 el a vizitat localitatea Mosul, petrecând acolo patru luni, timp în care a schițat un plan al movilelor de pe malul celălalt al râului, pe care el le credea a fi ruinele orașului Ninive. Apoi a luat aceste tăblițe și inscripții, pe care nici el, nici alții nu au fost în stare să le citească.

Paul Emil Botta, consulul francez de la Mosul, a început săpăturile în aceste movile în anul 1842 și, după zece ani, a scos la iveală minunatul palat al lui Sargon, de la Korsabad.

Sir Austen Henry Layard, un englez supranumit "părintele asiriologiei" a descoperit între 1845 și 1851, la Ninive și Cala, ruinele palatelor

celor cinci regi asirieni, menționați în Biblie, precum și marea bibliotecă a lui Asurbanipal, despre care se crede că ar fi conținut 100.000 de volume.

De atunci zeci de expediții britanice, franceze, germane și americane au făcut săpături arheologice în diverse movile de ruine în văile Tigrului și Eufratului găsiind sute și mii de inscripții pe tăblițe și monumente din primele zile ale civilizației umane. Lucrările continuă și în prezent: un șuvoi neîntrerupt de inscripții antice continuă să pătrundă în marile muzee ale lumii.

Aceste inscripții sunt într-o limbă care a ieșit de mult din circulație, dar importanța lor deosebită a stârnit un viu interes printre oamenii de știință, care s-au angajat în descifrarea lor.

Roca Behistun, cheie pentru descifrarea limbii Babiloniene.

În anul 1835 Sir Henry Rawlinson, un ofițer din armata britanică, a observat în Munții Behistun, la 320 km nord-est de Babilon o rocă mare, izolată, ce se ridică la 500 m deasupra podișului în care se afla. În fața acestei roci pe o stâncă perpendiculară, la 121 m deasupra drumului, se afla o suprafață netedă cu inscripții în piatră. El a făcut cercetări și a descoperit că este vorba de o inscripție gravată în anul 516 î.Cr. din ordinul lui Darius, regele Persiei, care a domnit între anii 521-485 î.Cr. același Darius sub domnia căruia s-a rezidit Templul de la Ierusalim, așa cum ni se spune la Ezra, anul 516 fiind exact anul în care s-a terminat Templul.

Această inscripție relata pe larg, în limbile persană și elamită care se vorbeau pe atunci în Babilon, cuceririle lui Darius. Rawlinson avea ceva cunoștințe de persană, astfel, presupunând că este vorba de aceeași inscripție în trei limbi, mănânat de o perseverență ieșită din comun, timp de patru ani, el s-a urcat zi de zi pe rocă și, agățat de o protuberanță a acesteia aflată la baza inscripției și având o lățime de doar 30 cm, cu ajutorul unor scări și scripeți, el a început să copieze inscripțiile.

În decurs de 14 ani s-au terminat multe alte traduceri. Rawlinson descoperise cheia dezlegării limbii antice babiloniene și dezvăluise lumii vastele comori ale literaturii acestui popor.

Harta 15. Babilonia.

Fig. 1. Roca Behistun

Scrierea

Până mai acum câțiva ani se credea că scrierea a fost necunoscută în zilele de la început ale relatării Vechiului Testament. Acest fapt a constituit unul din argumentele de bază ale teoriei critice moderne potrivit căreia unele din cărțile Vechiului Testament ar fi fost scrise chipurile cu mult timp după ce s-au petrecut evenimentele descrise în ele, astfel ele fiind doar rodul tradiției orale. Dar acum arheologia a arătat incontestabil faptul că s-au făcut însemnări SCRISE ale unor evenimente importante, datate chiar de la începutul istoriei.

Originea antediluviană a scrisului

Berosus a relatat despre o tradiție potrivit căreia Xisutrus, Noe al babilonienilor, a îngropat Scrierile Sacre dinainte de potop, scrise pe tăblițe de lut ars la Sippar, și după aceea au fost dezgropate. Există printre arabi și evrei o tradiție potrivit căreia Enoh ar fi făcut referi la "inscripții ale perioadei dinainte de Potop."

Cărți antediluviene

S-au găsit unele inscripții de dinainte de Potop. Figura 2 este o tăbă pictată găsită de Dr. Langdon la Kiş, sub depunerile Potopului. Figura 3, reprezintă peceti găsite de Dr. Schmidt la Fara, sub stratul Potopului. Dr. Woolley a găsit la Ur sigilii de dinainte de potop.

Pecetile au constituit prima formă de scris, reprezentând numele unei persoane, indicând proprietarul, apoi slujind ca semnături pe scrisori, contracte, chitanțe și alte scrieri. Fiecare persoană își avea sigiliul propriu. Sigiliile erau gravate cu fierăstraie foarte fine sau burghie, pe bucăți mici de piatră ori metal. Se foloseau imprimându-se pe tăblițe când lutul era nears.

Fig. 2. Tăbliță dinainte de potop, găsită la Kiş.

Fig. 3. Sigilii anterioare potopului, găsite la Fara.

Scrierea pictografică

Scrierea a început în momentul în care Dumnezeu a pus un "semn" asupra lui Cain. Semnul acela ilustra o idee. Astfel "semnele" și "imaginile" au ajuns să fie folosite pentru reținerea unor idei, cuvinte și combinații de cuvinte. Aceste imagini erau pictate ori gravate pe vase sau tăblițe de lut. La aceasta se rezuma așadar scrierea descoperită în straturile cele mai de jos ale cetăților preistorice ale Babilonului: imagini pe tăblițe de lut.

Perimetrul original de răspândire a scrisului

Nu se cunoaște cu exactitate când a fost inventat scrisul, dar se pare că a fost folosit la început numai de către scribii din principalele centre urbane. Pe măsură ce populația a migrat, preferând așezările stabile teritorii necunoscute, s-au ivit o sumedenie de tradiții panteiste, iraționale, idolatre și absurde, distincte de relatările biblice, pornind de la aceleași fapte istorice.

Scrierea cuneiformă

La început, un anumit semn reprezenta un cuvânt întreg sau o combinație de cuvinte, dar, pe măsură ce arta scrisului a evoluat, semnele au ajuns să reprezinte părți de cuvinte sau chiar silabe. Acesta era scrisul care se folosea în Babilonia la începuturile perioadei istorice. Existau peste 500 de semne diferite cu vreo 30000 de combinații. În general aceste semne erau scrise pe cărămizi din lut moale sau tăblițe având o lungime de 2-40 cm iar lățimea circa 2/3 din aceasta, fiind scrise pe ambele părți și apoi arse sau uscate la soare.

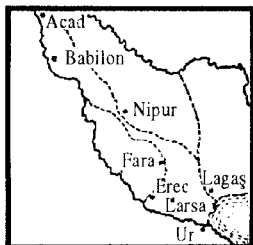
Scrierea alfabetică

A reprezentat cu siguranță un pas înainte în dezvoltarea scrisului semnele ajungând să înlocuiască părți din silabe sau chiar litere. Avem așadar o scriere mult simplificată în care 27 de semne reușeau să acopre același număr de cuvinte ca și cele 500 de semne cuneiforme, chiar înainte de anul 1500 î.Cr. (Vezi pag.54.)

Materiale pentru scris

Cuvintele: "scriere" "carte" și "cerneală" sunt toate comune tuturor ramurilor limbii semitice, fapt care pare să indice că Scrierea de Cărți și Cernaala trebuie să fi fost cunoscute primilor semiți înainte separarea lor în diferitele rase. În Babilonia se scria cel mai adesea pe tăblițe de lut. Egiptenii foloseau piatra, pielea sau papirusul. Papirusul, precursorul hârtiei, se confecționa din trestii ce creșteau în ținuturile mlăștinoase, având un diametru de 5-7 cm și înălțimea de 25-40 cm. Trestia era tăiată în fâșii subțiri, împletită în straturi alternative, apoi era înmuiată, presată și transformată în coli subțiri sau suluri de circa 30 cm lățime și 30 până la 300 cm lungime. Uneori se foloseau și cioburile vaselor de lut pentru scris.

Cărțile pre-avraamice

Harta 16. Babilonul pre-avraamic.

Primele centre urbane după Potop, așa cum se arată la paginile 85 și 86, aparținând Babilonului au fost Kiș, Lagaș, Acad, Ur, Babilon, Eridu, Nipur, Larsa și Fara.

În ruinele acestor cetăți s-au găsit mii de cărți, scrise pe piatră sau pe tăblițe de lut, înainte de vremea lui Avraam. Cinci din cele mai renumite sunt arătate aici.

Fig. 4.

Placa de temelie

Placa de temelie a lui Anipada în figura 4. Este o placă de marmură de 7-10 cm. A fost găsită de Woolley (1923) lângă o piatră unghiulară a templului din Obeid, la 7 km vest de Ur. Poartă următoarea inscripție: "Anipada, rege al Urului, fiul lui Mesanipada, a zidit aceasta în cinstea doamnei lui, Nin-Karșag" (Zeița-mamă). Această tăbliță se află în prezent la Muzeul Britanic.

Inscripția aceasta a fost proclamată drept cel mai vechi document istoric găsit vreodată. Desigur că s-au găsit și alte tăblițe mai vechi, dar acesta este **PRIMUL DOCUMENT SCRIS. CONTEMPORAN** cu **EVENIMENTUL** pe care-l consemnează. El marchează, în cadrul analelor babiloniene, hotarul dintre perioada istorică și cea preistorică. (Vezi și pag. 85.)

Portretul familiei Ur-Nina, fig. 5, regele Lagașului, fiii și servitorii lui; bunicul lui Eanatum, cu inscripții care explică acest lucru.

Stela din En-hedu-anna, figura 6, fiica lui Sargon, cu inscripții potrivit cărora s-ar putea ca ea să fi fost preoteasa zeiței lunii de la Ur.

Stela Vulturilor a lui Eanatum, fig. 7. A fost găsită la Lagaș de către Sarzac și se află în prezent la Muzeul Luvru din Paris. Conține relatarea victoriei asupra elamitelor și descrie modul de luptă: soldații erau dispuși în formă unghiulară, înarmați cu lănci, scuturi și coifuri.

Stela lui Ur-Namur, fig. 8, făcută din calcar, înaltă de 3 m și lată de 1,5 m, a fost găsită pe podeaua Sălii de Judecată din Ur. Acum se află la Muzeul Universității din Pensilvania, SUA. Ea descrie zidirea Ziguratului, în zilele de glorie ale cetății Ur. Este numită "Stelă a îngerilor zburători", deoarece îngerii sunt sculptați în zbor, deasupra capului regelui.

Toate acestea aruncă o nouă lumină asupra autenticității scrierilor primilor autori umani ai Bibliei. Arată faptul că se obișnuia să se înregistreze evenimentele mai importante încă de la începutul istoriei umane, ceea ce face să devină cert faptul că evenimentele cărții Geneza ar fi putut fi foarte bine, și probabil cele mai multe au și fost, înregistrate în documentele de atunci. De asemenea, ne este tot mai ușor să credem că încă de la început Dumnezeu a format un Nucleu al Cuvântului Său și a supravegheat transmiterea și dezvoltarea lui de la o epocă la alta.

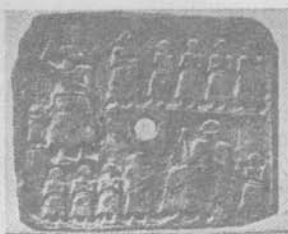

Fig. 5. Ur-Nina

Fig. 6. Fiica lui Sargon

Fig. 7. Stela lui Eanatum

Fig. 8. Stela lui Ur-Namur

Cărți și biblioteci în Babilonul primitiv

Babilonul a fost leagănul rasei umane, locul grădinii Eden, scena începuturilor relatării biblice, centrul zonei Potopului, căminul lui Adam, al lui Noe și al lui Avraam. Istoria lui timpurie este de un interes extraordinar pentru cercetătorii Bibliei. Babilonul se afla la gurile de vărsare a râurilor Tigru și Eufrat, cu lungimea de aproximativ 400 km și o lățime de circa 800 km. Ținuturile mlăștinoase ale acestei regiuni erau de o fertilitate ieșită din comun. Multe secole a fost o zonă intens populată. Acum este în cea mai mare parte un deșert uriaș.

Acad

Numit de asemenea și Sipar, Akad, Agade, sau Abu Habba, una din cetățile lui Nimrod (Geneza 10:10). Capitala celui de al optulea rege dinainte de Potop (vezi pagina 72) și capitala imperiului lui Sargon (vezi pagina 87). E situat la 50 km nord-vest de Babilon și unul din orașele în care s-au introdus legile lui Hammurabi. "Sipar," unul din numele lui, înseamnă "Orașul Cărții," fapt care indică renumele lui în ceea ce privește cărțile și bibliotecile. A fost locul în care, conform tradiției, s-ar fi îngropat Scrierile Sacre înainte de Potop, pentru a fi apoi dezgropate. Ruinele sale au fost excavate de Rassam, în 1881 și apoi de Scheil în 1884. S-au găsit 60000 de tăblițe, dintre care 30000 alcătuiau o bibliotecă completă.

Lagaș

Numit de asemenea Șirpurla. Aflat la circa 80 km nord de Ur, capitala Babilonului. Era una din cetățile lui Nimrod. Excavată de Universitatea din Pennsylvania, sub conducerea lui Peters, Haynes și Hilprecht, între anii 1888 și 1900. S-au găsit 50000 de tăblițe, cu inscripții din mileniul al treilea înainte de Cristos. Printre ele și o bibliotecă de 20000 de volume reprezentând arhivele regilor; apoi coli conținând cilindri mari de referință montați pe stative rotative, dicționare, enciclopedii, lucrări complete de drept, opere de știință, religie și literatură. Figura 9 reprezintă ruinele care au adăpostit aceste vaste biblioteci.

Nipur

Numit de asemenea și Nufar, Calneh, la 80 km sud est de Babilon. Una din cetățile lui Nimrod. Excavată de universitatea din Pennsylvania,

Fig. 9. Nipur
(Prin bunăvoința Muzeului
din Pennsylvania)

sub conducerea lui Peters, Haynes și Hilprecht, între anii 1888 și 1900. S-au găsit 50000 de tăblii, cu inscripții din mileniul al treilea înainte de Cristos. Printre ele și o bibliotecă de 20000 de volume; arhivele regilor; apoi coli cu cilindri mari de referință montați pe stative rotative, dicționare, enciclopedii, lucrări complete de drept, opere de știință, religie și literatură. Figura 9 reprezintă ruinele în care s-au găsit aceste biblioteci vaste.

Iemdet Nasr

O cetate de dinainte de potop, aflată la 40 km nord-est de Babilon. A fost distrusă de foc prin anul 3500 î.Cr. Excavată în anul 1926 de Expediția Field Museum-Oxford University. Aici Dr. Langdon a găsit inscripții pictografice care indicau existența monoteismului inițial (vezi pagina 62).

Prisma dinastiei Weld

Reprezintă prima schiță a istoriei universale ce se cunoaște. E scrisă în anul 2170 î. Cr. de un scrib numit Nur-Nisupus, care înșiră regii de la începutul rasei umane până în vremea lui, cuprinzând și pe cei zece regi pre-adamici. Este o prismă frumoasă de lut ars. A fost găsită de expediția Weld Blundell în anul 1922, la Larsa, doar la câțiva km mai la nord de Ur. În prezent se află la Muzeul Ashmolean din Oxford. Existase cu peste o sută de ani înainte de Avraam, la numai câțiva kilometri de căminul lui.

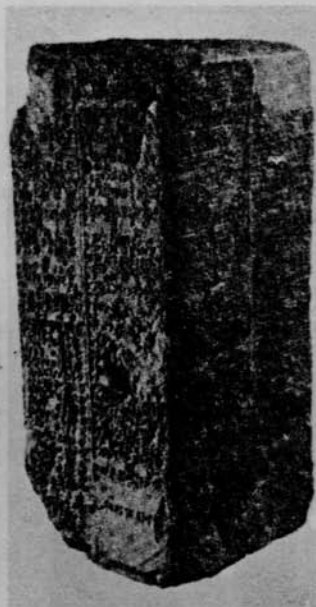
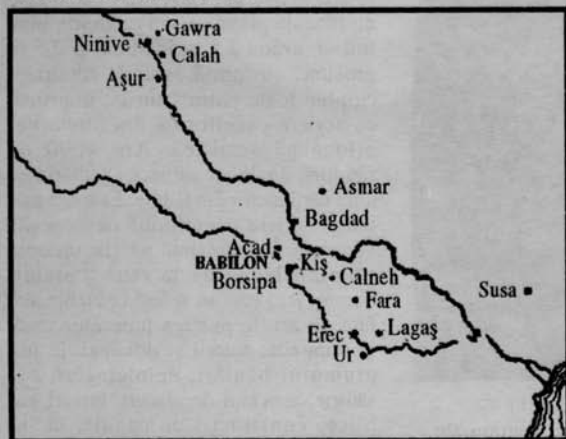

Fig. 10. Prisma Weld
(Prin bunăvoința Muzeului
Ashmolean, Oxford.)

Cărți din vremea lui Avraam

La Obeid, 7 km vest de Ur, Woolley a găsit "cel mai vechi document istoric" (vezi pag.46). Astfel, se știe că Avraam a trăit în centrul unei culturi literare, ce apăruse cu multe generații înainte de vremea lui.

Codul lui Hammurabi

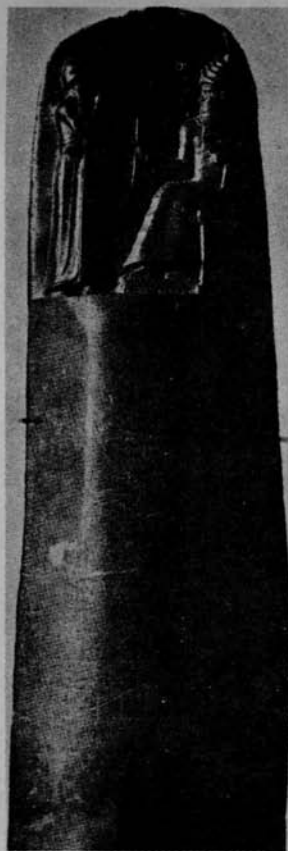

Fig. 11
Codul lui Hammurabi
(Prin bunăvoința Muzeului
din Penssylvania)

Acest cod a fost una din cele mai importante descoperiri arheologice făcute vreodată. Hammurabi, rege al Babilonului prin anul 2000 înainte de Cristos, a fost contemporanul lui Avraam. El este identificat în mod obișnuit de arheologi cu Amrafel din Geneza 14, fiind unul din regii pe care i-a urmărit Avraam când l-a scăpat pe Lot. Acest rege a pus scribii lui să adune și să codifice legile regatului său. Apoi a dat ordin ca aceste legi să fie gravate în piatră și expuse în orașele principale ale regatului. Una din aceste pietre, așezată în Babilon, a fost descoperită în anul 1902 pe ruinele de la Susa, de către o expediție franceză, condusă de M. J. de Morgan. În prezent se află la Muzeul Luvru din Paris. Este un bloc de piatră neagră de diorit, bine finisat, având 2,5 m înălțime și 0,5 m grosime, cu formă ovalară, admirabil cioplite toate patru laturile, imprimat cu scriere cuneiformă din limba babiloneană semitică. Are 4000 de rânduri, egale ca subiect cu mărimea unei cărți medii din Biblie. Este cea mai lungă scriere cuneiformă descoperită vreodată. Îl reprezintă pe Hammurabi primind legile de la zeul soarelui, Șamaș, legi care se referă la închinarea față de zei, la puterea judecătorească, la impozite, salarii și dobânzi, la împrumutul banilor, neînțelegeri, căsătorie, asociații de afaceri, lucrări publice, construcții de canale, la întreținerea lor, reguli privind transportul pasagerilor și al mărfurilor, la comerț internațional și multe alte subiecte.

Iată dar o carte originală, scrisă în piatră, tocmai pe vremea lui Avraam, păstrată până azi, care poartă mărturia unui sistem de jurisprudență, bine dezvoltat, precum și a faptului că și în vremea lui Avraam talentul literar era admirabil manifestat.

Biblioteci din vremea lui Avraam

În Ur, orașul de baștină al lui Avraam, în Lagaș, Nipur, Sipar ca dealtfel în mai toate orașele importante din Babilon, pe lângă școli și temple existau biblioteci cu mii de cărți, dicționare, gramatici, tratate de referință, enciclopedii, anale oficiale și cărți de matematică, astronomie, geografie, religie și politică. A fost perioada unei mari activități literare. Acum au fost create capodoperile care mai târziu aveau să fie copiate din ordinul lui Asurbanipal și introduse în marea sa bibliotecă de la Ninive.

Când a vizitat Avraam Egiptul, existau milioane de inscripții pe piatră, papirus și piele. În Canaan, lângă Hebron - cetatea lui Avraam - era un oraș numit Kiriath-Sefer, care înseamnă orașul scribilor, fapt ce indică existența unui popor cu gusturi literare.

O școală din timpul lui Avraam

La Ur, în stratul epocii lui Avraam, fig. 12, Wolley a descoperit 150 de tăblițe aparținând unei școli, cu texte de matematică, medicină și istorie, precum și o placă mare, cu coloane paralele, conținând conjugarea completă a unui verb sumerian și a echivalentul său în semită. S-ar putea ca Avraam să fi frecventat tocmai această școală.

Avraam și scrierile sacre

Fără nici o îndoială, Avraam trebuie să fi primit de la Sem istoria creației, a căderii omului și a potopului. El însuși era beneficiarul unei alegeri speciale a lui Dumnezeu, să devină întemeietorul unei națiuni prin care într-o zi întreaga omenire avea să fie binecuvântată. Trăind într-o societate interesată în cultură, având cărți și biblioteci, și fiind un om responsabil și întreprinzător, negreșit, el va fi ținut evidente precise și va fi făcut copii după analele transmise de la strămoșii lui, la care a adăugat istoria propriei sale vieți, făgăduințele lui Dumnezeu pentru el. Toate acestea, pe tăblițe de lut, în limbajul cuneiform, care aveau să fie transmise ulterior națiunii care îl va considera părintele ei.

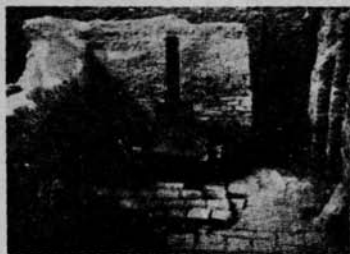

Fig. 12. Sală de clasă la Ur
(University Museum).

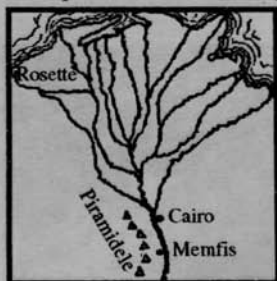
Scrierea în Egipt

În expediția din anul 1798 Napoleon a dus împreună cu el și peste o sută de oameni de știință, rapoartele acestora urmând să suscite interesul lumii științifice. Un englez pe nume J. G. Wilkinson s-a dus la Teba, a locuit acolo și a copiat inscripții de pe marile monumente (1821-33). El este numit "părintele arheologiei egiptene" și câteva din lucrările sale sunt și azi folosite ca lucrări de referință în arheologie. Un german, pe nume Lepsius, a publicat în anul 1842 prima lucrare științifică de proporții asupra arheologiei egiptene. De atunci încolo civilizația egipteană a cunoscut o explorare fără precedent.

Piatra Rosetta

Este cheia descifrării limbii egiptene antice. Scrierea în Egipt se făcea cu ajutorul hieroglifelor, adică o scriere cu imagini în care un simbol reprezenta un cuvânt. Deja prin anul 800 î.Cr. intrase în uz o scriere mult mai simplă, numită "demotică", care se apropia mai mult de alfabet și care a rămas scrierea obișnuită până în vremea romanilor, când ambele scrieri au ieșit din uz și au fost date uitării. Astfel, aceste inscripții nu au putut fi descifrate până când s-a găsit cheia traducerii lor, adică Piatra Rosetta. Ea a fost descoperită de M. Boussard, unul din învățații care l-au însoțit pe Napoleon în Egipt, în anul 1799 într-un oraș din punctul cel mai de vest al gurilor Nilului, numit Rosetta. Acum se află la Muzeul Britanic. Este o piatră neagră de granit cu 1,20 m înălțime și 75 cm lățime cu o grosime de 30 cm, având trei inscripții suprapuse, în greacă, în scrierea demotică egipteană și în hieroglifele egiptene. Versiunea greacă se cunoștea mai dinainte. Este vorba de un decret al lui Ptolomeu V

Epifanul, dat în anul 200 î.Cr., scris în cele trei limbi care se foloseau pe vremea aceea în Egipt și care urma să fie impus în diferitelor cetăți.

Harta 18. Egiptul inferior.

Fig. 13. Piatra Rosetta
(Arhivele Bettman)

Un cărturar francez pe nume Champollion după patru ani (1818-22) de muncă asiduă, comparând înțelesurile știute ale literelor grecești cu semnele egiptene necunoscute a reușit să dezvăluie tainele limbii egiptene antice.

Activitatea literară în Egiptul antic

Cu mii de ani înainte de venirea lui Moise, profesiunea literară fusese deja o ocupație importantă, nu doar în Babilon, ci și în Egipt. Orice lucru mai important era înregistrat. În Egipt, consemnarea se făcea pe piatră, piele și papirus. Pielea se folosea încă din dinastia IV. Faptele de vitejie ale lui Totmes al III-lea, 1500 î.Cr. din Palestina, au fost consemnate pe suluri foarte fine de pergament. Papirusul se folosea încă din anul 2700 î.Cr. Dar însemnările pe piatră erau mai durabile și fiecare faraon pune să i se graveze documentele regale pe zidurile palatului și pe monumente. Au apărut astfel biblioteci întregi cu documente statale imprimate cu mare finețe. Figura 14 înfățișează inscripțiile de pe obeliscul reginei Hatșeput din Teba.

Tăblițele din Tell-el-Amarna

În anul 1888 s-au găsit în ruinele de la Amarna, situate la jumătatea distanței dintre Memfis și Teba, circa 400 de tăblițe de lut care făcuseră parte din arhivele regale ale lui Amenhotep III și Amenhotep IV, ce au domnit în jurul anului 1400 î.Cr. Aceste tăblițe se află în prezent, în mare parte, la Muzeele din Londra și Cairo. Ele au o lățime de 5-7 cm și o lungime de 7-23 cm. Conțin corespondența în scrierea cuneiformă babiloneană între diverși regi ai Palestinei sau Siriei și acești doi faraoni egipteni. Asemenea codului în piatră al lui Hammurabi, ele constituie una din cele mai importante descoperiri din perioada recentă.

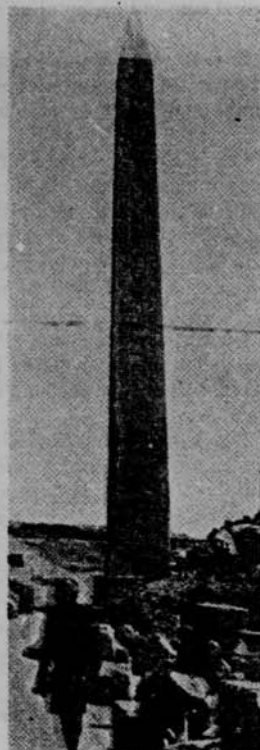

Fig. 14. Obeliscul lui Hatșeput

Foto: Matson

Scrierea în Palestina și în regiunile limitrofe

S-au găsit un mare număr de inscripții cuneiforme în Babilonul antic, la fel găsindu-se și multe inscripții hieroglifice din Egiptul antic. Dar în comparație cu acestea, inscripțiile din perioada antică, găsite în Palestina, sunt puține. Acest fapt e unul din punctele de bază ale teoriei critice potrivit căreia multe din cărțile Vechiului Testament ar fi fost scrise la mult timp după ce au avut loc evenimentele descrise în ele. Astfel, ele nu ar fi, chipurile, decât rezultatul unei tradiții orale. Însă motivele pentru care regii evrei nu s-au grăbit să clădească monumente impresionante care să le perpetueze propria lor glorie, așa cum au făcut alții, pot fi numeroase. Totuși, în ultimii ani s-au scos la lumină multe dovezi care indică faptul că și evreii au lăsat urme scrise.

Sichem. Aici, Sellin a găsit tăblițe cuneiforme canaanite din perioada preisraelită, documente personale care atestază cunoașterea și întrebuințarea scrierii de către oamenii Bibliei.

Cea mai veche scriere alfabetică. Într-un templu semitic, la Serabit, lângă minele de turcoaz din Sinai, Sir Flinders Petrie (1905) a găsit alături de inscripții hieroglifice, o inscripție în limbaj alfabetic, fiind cea mai veche scriere alfabetică cunoscută, datând din jurul anului 1800 î.Cr. Acesta a fost ținutul în care petrecuse Moise 40 de ani, iar inscripția se făcuse cu aprox. 400 de ani înainte de Moise.

Ghezer. Aici, Garstang (1929) a găsit o toartă de ceașcă din perioada 2000-1600 î.Cr. gravată cu literele scrierii sinaitice, indicând faptul că această scriere alfabetică era astfel folosită în Palestina încă de timpuriu.

Bet-Şemeş. Aici, Prof. Elihu Grant, cu ocazia expediției arheologice a colegiului Haverford a găsit o bucată dintr-un vas de lut datat în jurul anului 1800 î.Cr. ce cuprindea o agendă cu cinci rânduri de scriere alfabetică în limba semitică, scrise cu cerneală, similare scrierii sinaitice. Lachiş. În 1934 J.L.Starkey, din echipa expediției arheologice Wellcome, a găsit un ulcior gravat datând din anul 1500 î.Cr. cu aceeași scriere alfabetică sinaitică. Lachiş este una din cetățile pe care le-a nimicit Iosua în vremea când "a stat soarele în loc"; mai găsim aici și o carte scrisă pe vase de lut, cu privire la cetatea pe care a distrus-o Iosua așa cum arăta ea înainte de cădere.

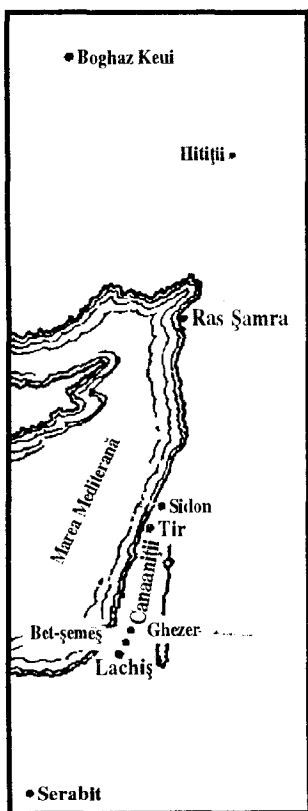
Ras Şamra (Ugarit). Situat la nord de Sidon, lângă Antiohia, Ugaritul era cetate feniciană și port la mare, între râul Eufrat și Marea Mediterană, un loc de întâlnire al civilizațiilor. O expediție franceză (1929) a găsit biblioteca unui templu, o școală pentru scribi, un fel de seminar teologic cu o mare cantitate de tăblițe, cu dicționare și lucrări de referință în opt limbi: babiloneană, ebraică, egipteană, hitită, sumeriană veche, unele limbi necunoscute și un alfabet de 27 de litere mult mai vechi decât

oricare altul cunoscut până atunci. Multe din ele datează de la mijlocul celui de-al doilea mileniu î.Cr.

Boghaz Keui, în Asia Mică, un vechi centru hetit. Aici s-a găsit o bibliotecă, cu tăblițe cuneiforme sau de alt gen, clasificate și aranjate pe categorii: în sumeriană, acadiană, hitită, madiană, precum și în alte limbi, și unele tăblițe bilingve în cuneiformă și hitită.

Astfel, e cert faptul că scrierea se folosea în mod curent în Palestina, Siria și Fenicia cu secole înainte de vremea lui Moise. Dr. W. F. Albright, o autoritate în domeniul arheologiei palestinienne, precizează: "Numai o persoană foarte ignorantă mai poate spune astăzi că scrierea (în diverse forme) nu se cunoștea în Palestina și în regiunile din imediata vecinătate, în timpul celui de-al doilea mileniu î.Cr." (Buletinul nr.60 al Școlii Americane de Studii Orientale, Decembrie 1935).

De unde rezultă că nu există nici un motiv pentru care evenimentele descrise în primele cărți ale Bibliei să nu fi putut fi consemnate de contemporani.

Harta 19. Zona celor mai vechi scrieri alfabetice.

Se pune atunci întrebarea: de ce aceste însemnări s-au pierdut, în vreme ce cantități uriașe de inscripții babilonienne și egiptene s-au păstrat? Din pricina perisabilității materialului de scris, a papirusului și a pielii. Și în Egipt, cu mici excepții, tot ce s-a scris pe papirus și pe piatră s-a pierdut. Chiar dacă ar fi fost scris inițial pe tăblițe cuneiforme, așa cum sunt unii de părere, Pentateuhul a fost curând tradus în ebraică și copiat pe piele. Cele zece porunci, nucleul Legii, au fost gravate în piatră, dar restul a fost scris în "cărți" (Exod 17.14). Iată deci de când au folosit evreii în mod obișnuit pielea și papirusul pentru scrieri, care trebuiau apoi copiate și recopiate pe măsură ce se uzau exemplarele.

Cine este autorul Pentateuhului?

Concepția tradițională este că Moise a scris în mare parte Pentateuhul, așa cum îl cunoaștem noi astăzi, cu excepția celor câteva versete de la sfârșit care relatează moartea lui și câteva interpolări accidentale ale copiștilor făcute cu scopul de a explica unele lucruri. Părerea este în concordanță cu dovezile istorice.

Concepția critică modernă este că aici e vorba de lucrarea combinată a mai multor școli de preoți, apărute prin secolul al optulea î.Cr. scrisă în scopuri partizane, opera fiind bazată pe tradiții orale, principalii ei redactori fiind numiți "J", "E" și "P". Și cu toate că opiniile criticilor privirind secțiunile care trebuie atribuite difeștilor editori diferă, teoria este totuși prezentată ca fiind un "rezultat sigur", apogeu al "erudiției moderne". Potrivit acestei păreri, nu ar fi vorba de o istorie reală, ci doar de o amestecătură de legende depășite.

Ce spune însă arheologia? Arheologia aduce în ultimul timp dovezi atât de puternice, încât produce o reacție hotărâtă de aderare la concepția conservatoare. Teoria după care scrisul nu se cunoștea în timpul lui Moise este lipsită de orice temei. În fiecare an sunt scoase la iveală din Egipt, Palestina și Mesopotamia dovezi atât sub formă de inscripții, cât și din straturile suprapuse de pe suprafața pământului, care atestă faptul că evenimentele Vechiului Testament sunt fapte istorice adevărate. Cât privește așa-numita "erudiție" ea a ajuns să aibă tot mai mult respect față de tradiția după care Moise a scris Pentateuhul.

Un lucru e sigur: Moise ar fi putut foarte bine să scrie Pentateuhul, el fiind fost educat la palatul lui Faraon și mai știm că "Moise a învățat toată înțelepciunea egiptenilor", ori, această învățătură cuprindea și cunoștințe literare. Probabil el știa mai multe despre istoria lumii anterioare decât cunoaște oricare om de azi. El a fost conducător și organizator al unei mișcări pe care el o vedea de o importanță imensă pentru generațiile viitoare. Acum se pune întrebarea: Ar fi putut el să fie atât de NECHIBZUIT încât să încredințeze documentele și principiile mișcării sale numai TRANSMITERII ORALE? Nicidecum, Moise a recurs cu siguranță la scris: (Exod 17:14; 24:4; 34:27; Numeri 17:2; 33:2; Deuteronom 6:9; 24:1, 3; 27:3, 4; 31:19, 24). În ce privește Geneza, se pare că Moise a folosit documente parvenind de la generații anterioare. În cazul Exodului, Leviticului, Numerilor și al Deuteronomului toate au legătură cu propria lui viață și fără îndoială au fost scrise sub îndrumarea lui. Fenomenele de suprapunere din însemnări se explică și se justifică în întregime prin folosirea unor documente anterioare cu caracter atât de vechi și sacru, încât Moise s-a ferit să le modifice în vreun fel sau să le știrbească integritatea.

În ce limbă s-a scris Pentateuhul? Probabil, în ebraica arhaică ce se scria în zilele lui Moise, pe suluri de piele sau papirus. Sau, poate în scrierea cuneiformă a Palestinei și a Siriei, pe tăblițe de lut care ulterior

au fost traduse în limba ebraică. "Stilul fragmentar și repetitiv pe alocuri este conform cu așteptările noastre în cazul unor cărți traduse de pe tăblițe, care reprezentau fiecare dintre ele o carte în sine". Ce s-a întâmplat cu exemplarele originale? Dacă au fost scrise pe papirus sau piele atunci cu timpul s-au uzat și au fost înlocuite. Dacă s-au consemnat pe tăblițe de lut e posibil ca ele să fi fost distruse de unii regi idolatri ai Israelului.

De aici încolo, notițele asupra descoperirilor arheologice vor apărea în capitolele biblice în care fac referință la ele. Sunt amintite în Manual peste o sută de descoperiri arheologice. Ele pot fi găsite cu ajutorul tabelului alfabetic de la începutul cărții sau cu ajutorul rezumatului descoperirilor arheologice de la paginile 830-842 sau în Indexul de la paginile 855-860.

Multe din descoperirile arheologice din ultima vreme, obținute de cei ce explorează ruinele cetăților biblice, sunt documente mai evidente decât dacă ar fi fost scrise într-o carte. Aceste documente coincid exact cu firul narativ al Bibliei. Bucată cu bucată, Vechiul Testament este astfel ilustrat, completat și confirmat. Chiar și faptele care păreau mai degrabă un mit, se dovedesc a fi fost reale.

Evenimente care păreau îndoielnice sunt acum confirmate. Oare nu sporește acest fapt și mai mult veridicitatea Bibliei ca un tot unitar, facilitând încrederea noastră deplină în afirmațiile Bibliei și în promisiunile ei minunate, atât pentru viața de aici, cât și pentru cea viitoare?

Cea mai importantă afirmație din Biblie este aceea că **HRISTOS A ÎNVIAT DIN MORȚI**. Pentru acest lucru s-a scris toată Biblia, fără de care ea nu înseamnă nimic. Este faptul care dă sens vieții, fără de care viața nu ar avea nici un rost. Este temelia nădejzii noastre că vom învia și noi la rândul nostru pentru viața veșnică.

Nu este oare o mângâiere pentru noi să știm că tocmai cartea care s-a zidit în jurul acestui eveniment e dovedită a fi o carte istorică în mod consecvent? Și astfel nu căpătăm noi oare o îndoită asigurare asupra faptului că **EVENTIMENTUL CEL MAI IMPORTANT** din toate veacurile este **O REALITATE ISTORICĂ DE NECONTESTAT**?

GENEZA

Începuturile lumii, ale omului, ale națiunii ebraice; Creația, Potopul, Avraam, Isaac, Iacov și Iosif

Cine este autorul Genezei?

Tradiția seculară ebraică și creștină spune că Moise, călăuzit de Dumnezeu, a alcătuit Geneza cu ajutorul documentelor antice existente în zilele sale. Cartea se încheie cu aprox. 300 de ani înainte de Moise. Neîndoind că el a primit aceste informații prin revelație directă de la Dumnezeu sau i-au parvenit dovezi și însemnări istorice de la înaintașii lui.

Deschizându-se eu imnul creației, Geneza dă apoi zece "cărți de generații" care constituie cadrul Genezei. Se pare că ele au fost încorporate chiar de Moise, cu adăugirile și explicațiile pe care Dumnezeu l-ar fi călăuzit să le introducă. Aceste unsprezece documente sunt următoarele:

"Imnul Creației". (1:1-2:3)

"Generațiile Cerurilor și Pământului". (2:4-4:26)

"Cartea generației lui Adam". (5:1-6:8)

"Generațiile lui Noe". (6:9-9:28)

"Generațiile fiilor lui Noe". (10:1-11:9)

"Generațiile lui Sem". (11:10-26)

"Generațiile lui Terah". (11:27-25:11)

"Generațiile lui Ismael". (25:12-18)

"Generațiile lui Isaac". (25:19-35:29)

"Generațiile lui Esau". (36:1-43)

"Generațiile lui Iacov". (37:2-50:26)

Aceste unsprezece documente, inițial niște însemnări de familie ale liniei principale alese de Dumnezeu și a familiilor înrudite, ce populează cartea Genezei, parcurgând primii 2000 de ani ai istoriei omului, de la creația lui până la stabilirea în Egipt a poporului ales al lui Dumnezeu.

"Imnul Creației, " 1:1-2:3

Este o descriere poetică, într-un ritm maiestuos, echilibrat, care cuprinde fazele succesive ale creației, prezentate în formula frecventă în Biblie bazată pe cifra șapte. În toată literatura nu există o relatare mai

sublimă a originii lucrurilor.

Cine a scris Imnul Creației? A fost folosit de Moise, dar fără îndoială a fost scris cu mult timp înainte, probabil de Avraam, Noe, Enoh sau chiar Adam. Scrierea era deja cunoscută și folosită în mod obișnuit cu mult timp înainte de Moise (vezi pag. 44- 45). Câteva din "poruncile, învățăturile și legile lui Dumnezeu" au existat încă din zilele lui Avraam, adică cu 600 de ani înainte de vremea lui Moise (Geneza 26:5).

De unde a știut autorul ce s-a întâmplat înainte să fi apărut omul? Fără îndoială, Dumnezeu i-a "revelat trecutul îndepărtat, tot așa cum mai târziu viitorul a fost descoperit profeților."

Cine știe dacă nu cumva Dumnezeu Însuși l-a învățat pe Adam acest imn. Și poate că a fost recitat pe cale orală în cercul familiei sau cântat sub formă de ritualuri în închinarea primitivă (imnurile constituiau o parte însemnată a primelor forme de literatură) dealungul generațiilor până când a fost inventat scrisul, Dumnezeu Însuși fiind Acela care a supravegheat transmiterea lui, până când, în cele din urmă, prin mintea strălucită a lui Moise, acest imn și-a ocupat locul, ca primă rostire a Cărții divine a începuturilor.

Dacă Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu, așa cum credem noi, și dacă Dumnezeu a știut de la început că avea de gând să folosească Biblia ca instrument principal de răscumpărare a omului, atunci de ce este greu de crezut că Dumnezeu însuși, când l-a creat pe om, i-a dat germenul, și nucleul acestei Cărți?

Capitolul 1:1. Crearea Universului

"La început" DUMNEZEU a creat Universul. Ceea ce urmează, în cele șapte zile, descrie modelarea substanței deja create, pregătirea suprafeței pământului pentru crearea omului și amenajarea unei locuințe corespunzătoare. Crearea omului, conform cronologiei biblice, a avut loc prin anul 4000 î.Cr. Dar crearea Universului s-a petrecut probabil cu foarte mult timp înainte.

Cine L-a făcut pe Dumnezeu?

Chiar un copil îți poate pune această întrebare, dar nimeni nu va putea da răspunsul. Sunt unele lucruri care ne depășesc. Noi nu putem concepe începutul timpului, nici sfârșitul lui, după cum ne depășesc și hotarele spațiului. Lumea există dintotdeauna sau a fost făcută din nimic. Ori una, ori alta, pe nici una din variante nu o putem percepe cu adevărat. Știm însă un lucru: că din toate lucrurile ce pot fi cuprinse de gândirea noastră, cea mai înălțătoare e PERSONALITATEA, adică mintea și inteligența noastră. De unde vine ea? Oare putea materia noastră să creeze inteligența? Prin CREDINȚĂ noi acceptăm ca punct ultim al gândurilor noastre, o Putere mai presus de noi înșine - DUMNEZEU, cu speranța că într-o zi, în lumea cealaltă, vom înțelege tainele existenței.

Universul creat de Dumnezeu

Astronomii cred despre Calea Lactee, galaxia de care aparține Pământul, că împreună cu sistemul nostru solar, ar conține 30.000.000.000 de sori, mulți dintre ei fiind cu mult mai mari decât soarele nostru, care este de un milion și jumătate de ori mai mare decât Pământul. Calea Lactee are forma unui ceas subțire de mână, diametrul ei fiind de 200.000 ani lumină: un an lumină este distanța pe care o parcurge lumina într-un an, cu viteza de 300.000 Km. pe secundă. Există cel puțin o sută de mii de galaxii asemenea Căii Lactee, aflându-se chiar distanțe de milioane de ani lumină între ele. Și toate acestea s-ar putea să nu reprezinte decât un fir de praf din ceea ce se află dincolo de infinit, în nemărginirea spațiului.

Capitolele 1:2 la 2:3. Cele șapte zile

Nu știm dacă a fost vorba de zilele de 24 de ore sau de perioade succesive. Cuvântul "zi" are sensuri diferite în funcție de context. În 1:5 termenul e folosit cu sensul de lumină. În 1:8, 13 pare să însemne o zi de 12 ore. În 2:4 pare să cuprindă întreaga perioadă a creației. În pasaje cum ar fi cele din Ioel 3:18, Fapte 2:20, Ioan 16:23, "ziua aceea" pare să însemne întreaga eră creștină. În pasaje ca cele din II Timotei 1:12 termenul pare să se refere la perioada de după a doua venire a Domnului. Iar în Psalmul 20:4 și în II Petru 2:8, ni se spune că "o zi pentru Domnul este ca o mie de ani și o mie de ani sunt ca o zi."

Acest capitol nu este un tratat științific, dar armonia cu descoperirile și cunoștințele actuale ale biologiei și zoologiei, este uimitoare.

Prima zi, 1:2-5

Lumina. Lumina trebuie să fi fost cuprinsă în expresia "cerurile și pământul" care au fost create la "început." Dar suprafața pământului trebuie să fi fost încă în întuneric, deoarece scoarța pământului aflată în răcire, acoperită cu ape ce fierbeau, trebuie să fi produs straturi foarte dense de ceață și gaze, care ascundeau în întregime lumina soarelui. Lumina și succesiunea zilei și a nopții au fost stabilite pe suprafața pământului atunci când procesele de răcire au diminuat densitatea ceții suficient pentru a permite pătrunderea luminii. Totuși, soarele propriu zis, nu a devenit vizibil decât în ziua a patra.

A doua zi, 1:6-8

Întinderea numită "Cer", înseamnă aici atmosfera sau stratul de aer dintre pământul acoperit cu apă și norii de deasupra, care au apărut de îndată ce s-au răcit apele pământului - ape ce au rămas totuși destul de calde pentru a produce nori care acopereau lumina soarelui.

A treia zi, 1:9-13

Uscatul și vegetația. Până acum, se pare că suprafața pământului fusese în întregime acoperită de apă datorită instabilității scoarței pământului, de curând formate, ce se va fi menținut într-o formă netedă, ca o minge lichidă. Dar, pe măsură ce crusta pământului s-a răcit, s-a îngroșat și, au început să apară insule și continentele, fără să existe însă ploaie, ci doar o ceață densă ce uda pământul, recent format și foarte caldă din cauza temperaturii ridicate a acestuia. Pretutindeni domnea o climă tropicală și vegetația trebuie să fi crescut foarte rapid, la dimensiuni uriașe și, prin nenumăratele scufundări și ridicări succesive ale terenului, se vor fi produs actualele zăcăminte de cărbune.

A patra zi, 1:14-19

Soarele, Luna, Stelele. Trebuie să fi fost create "la început." În prima zi lumina lor trebuie să fi pătruns prin ceața pământului (1:3), în vreme ce ele nu erau vizibile. Dar acum, datorită densității micșorate a norilor, ca urmare a răcirii continue a pământului, ele au devenit vizibile de pe pământ. Au venit perioade când suprafața pământului a încetat să mai primească căldură din interior și a devenit dependent de Soare care era acum singura lui sursă de căldură.

A cincea zi, 1:20-25

Viețuitoarele mării, păsările. Notați progresia: prima și a doua zi, lucrurile fără viață; a treia zi, viața vegetală; a cincea zi, viața animală.

A șasea zi, 1:24-31

Animalele de uscat și OMUL. Pământul, în sfârșit, era gata pentru a fi locuit de om. Dumnezeu l-a făcut pe om DUPĂ CHIPUL SAU. Dumnezeu a văzut că toate lucrurile pe care le făcuse erau "foarte bune." (1:4, 12, 21, 25, 31). Dar curând imaginea se întuneacă. Dumnezeu trebuie să fi cunoscut dinainte că așa se va întâmpla și trebuie să fi privit întreaga Sa operă de creare a omului doar un pas către glorioasa lume care va urma la sfârșit, așa cum ni se arată în ultimele capitole ale cărții Apocalipsa.

A șaptea zi, 2:1-3

Dumnezeu s-a odihnit. Dar nu la modul absolut (Ioan 5:17), ci doar s-a odihnit după această lucrare anumite de creație pe care o făcuse. Aceasta a fost baza sabatului (Exod 20:11). El poartă o referire mistică la cer (Evrei 4:4, 9). În ce privește cifra "șapte" vezi paginile 139 și 688. Numărul "șapte" s-ar putea să aibă în structura universului o semnificație care depășește cu mult cunoștințele omului.

NOTA ARHEOLOGICA: Versiuni babiloniene ale creației

În anii recenti s-au găsit în ruinele de la Babilon, Ninive, Nipur și Așur, săpate pe tăblițe care erau în circulație înainte de Avraam, epopei ale creației, sub diferite forme, care sunt însă izbitor de asemănătoare cu "Imnul Creației" din Geneza.

Există șapte tăblițe (sau epoci) ale creației- "la început" un "abis primar" - un "haos al apelor" numit "adâncul" - zeii "au făurit toate lucrurile" - au făcut "firmamentul de sus și cel de jos" - "au pus temeliiile cerului și ale pământului" - în a patra zi "au rânduit stelele" - "au făcut iarba și tot ce e verde" - "fiarele câmpului și vitele și toate ființele" - în ziua a șasea "l-au făcut pe om din țărâna pământului" - "ei au devenit ființe vii" - "omul trăia cu nevasta lui" - "erau prieteni" - "într-o grădină era locuința lor" - "haine nu cunoșteau" - "ziua a șaptea a fost rânduită o "zi sfântă," și le-au poruncit "să înceteze orice lucru."

Aceste relatări babiloniene și asiriene despre Creație sunt toate marcate de un evident politeism. Dar întrucât au atât de multe puncte de asemănare cu relatarea adevărată a Genezei, s-ar părea că ar fi avut o origine comună. Oare nu constituie aceste tradiții corupte o mărturie a faptului că există un original divin?

NOTA ARHEOLOGICA: Monoteismul inițial

Biblia ne reprezintă rasa umană ca pornind cu credința într-un SINGUR DUMNEZEU, în vreme ce idolatria politeistă s-a dezvoltat mai târziu. Lucrul acesta se bate cap în cap cu teoria actuală potrivit căreia ideea unui singur Dumnezeu ar fi o dezvoltare treptată, ascendentă ce își are punctul de pornire în animism. Concepția Bibliei a fost recent confirmată de arheologie. Dr. Stephen Langdon de la Universitatea din Oxford a constatat că cele mai timpurii inscripții babiloniene sugerează faptul că primordială a fost credința într-un singur Dumnezeu și că de acolo a urmat o rapidă decădere în politeism și idolatrie (vezi "Mitologia Semitică" a lui Langdon și "Expediția Universității și Muzeului din Oxford la Kiș," de Henry Field, Broșura 28.)

Sir Flinders Petrie a spus despre religia inițială a Egiptului că a fost monoteistă.

Sayce a anunțat în anul 1898 că a descoperit pe trei tăblițe separate din Muzeul Britanic, care datează din vremea lui Hammurabi, cuvintele "Iahve (Iehova) este Dumnezeu."

Antropologi de frunte au anunțat recent că la toate rasele primitive a existat credința într-un Dumnezeu suprem: (vezi " Originea și creșterea religiei - Fapte și teorii." scrisă de Dr.Schmidt).

"Generațiile cerurilor și pământului", 2:4-4:26

Numită uneori "a doua istorie a Creației." Începe printr-o referire la

starea pustie a pământului (2:5, 6), care corespunde cu prima parte a "zilei a treia" din "prima istorie" (1:9, 10); apoi dă unele detalii omise din prima relatare, după care continuă cu istoria căderii omului. Este suplimentară, și nu contradictorie. Adăugarea ulterioară a unor detalii nu constituie o contradicție.

Cine a fost autorul inițial al acestui document? Documentul acesta parcurge istoria până la a șasea generație a urmașilor lui Cain (4:17-22) și se încheie cu Adam care era încă în viață!

(El a trăit până în a opta generație a urmașilor lui Set (5:4- 25). Astfel toate lucrurile din a doua relatare s-au întâmplat în timpul vieții lui Adam. Dacă scrierea n-a fost inventată în timpul vieții lui Adam, oare nu s-ar putea atunci ca Adam să fi povestit aceste lucruri în cercul familiei sale, așa încât cel puțin miezul lor să fi luat o formă fixă până la apariția scrisului? Oare nu s-ar putea ca Moise să fi întregit istoria căderii omului, în linii mari, chiar din cuvintele povestite de însuși Adam?

Capitolul 2:4-17, Grădina Eden

În capitolul 1, Creatorul este denumit "Dumnezeu" (Elohim), nume generic pentru Ființa Supremă. Aici este numit "Domnul Dumnezeu" (Iehova Elohim), numele Lui personal, primul pas din revelația lui Dumnezeu despre El Însuși.

"Nu se dăduse încă ploaie... ci un abur se ridica" (5, 6). Acesta trebuie să însemne că, o vreme pământul a fost ud de ceață groasă, deoarece suprafața pământului era atât de caldă și deci vaporii erau atât de denși, încât stropii de ploaie de la marginea norilor se transformau din nou în vapori înainte de a ajunge pe pământ.

"Pomul vieții" (9; 3:23) se poate să fi fost o hrană propriu-zisă a nemuririi, indicând faptul că nemurirea depinde de ceva din afara noastră. Astfel pomul va fi din nou accesibil celor care și-au spălat hainele în sângele Mielului (Apocalipsa 2:7; 22:2, 14)

"Pomul cunoștinței binelui și răului" (9, 17) era "bun la mâncare", "plăcut la vedere", și "de dorit ca să-l faci pe cineva înțelept" (3:6). Oricare ar fi fost natura exactă a acestui pom, literală, figurată sau simbolică, esența păcatului lui Adam și Eva, cel puțin în parte, a constat în următorul fapt: transferarea controlului asupra vieților lor de la Dumnezeu la ei înșiși. Dumnezeu le spusese, în esență, că pot să facă tot ce doresc, cu EXCEPȚIA unui singur lucru. A fost un test al ascultării lor. Câtă vreme se abțineau, Dumnezeu era Stăpânul lor. Când, în ciuda poruncii lui Dumnezeu, au săvârșit acel unic lucru, s-au făcut stăpânii lor înșiși. Oare nu este chiar asta esența păcatului uman? De la început Dumnezeu l-a rânduit pe om să trăiască veșnic, cu o singură condiție: să asculte de Dumnezeu. Omul a căzut. A urmat apoi îndelungatul și anevoiosul proces al răscumpărării, realizat de Mântuitorul, prin intermediul căruia omul poate să-și recâștige starea pierdută. Viața se află numai în ascultare de Dumnezeu.

Capitolul 2:18-25. Crearea femeii

S-a afirmat deja în 1:17 că omul a fost creat "parte bărbătească și parte femeiască". Aici crearea femeii este descrisă mai pe larg. Acum, la începutul rasei umane este rânduită originea divină și sanctitatea căsătoriei: un singur bărbat, o singură femeie - un singur trup (24)

Scriptura prezintă căsătoria ca fiind corespondentul pământesc al relației dintre Cristos și Biserică (Efeseni 5:25-32; Apocalipsa 19:7; 21:2, 9). Biserica este Mireasa lui Cristos. Mireasa lui Adam a fost făcută din coasta lui, în timp ce acesta dormea (21, 22). S-ar putea ca aceasta să fie o primă întruchipare a Bisericii, Mireasa lui Cristos, care s-a născut din "sângele și apa" ce au ieșit din coasta lui Cristos în vreme ce El "dormea" pe Cruce (Ioan 19:34; 1 Ioan 5:6, 8).

"Erau goi și totuși nu le era rușine" (25). S-ar putea ca ei să fi fost cuprinși de Lumina veșnică a lui Dumnezeu, așa cum a fost Isus la schimbarea la față (Marcu 9:3); lumină care a dispărut însă odată ce au păcătuit, dar care iarăși îi va acoperi pe cei răscumpărați într-o zi (Apocalipsa 3:4; 21:23). După câte știm dintre toate creaturile lui Dumnezeu, numai omul poartă îmbrăcăminte, ca semn al naturii noastre păcătoase.

Locul grădinii Eden

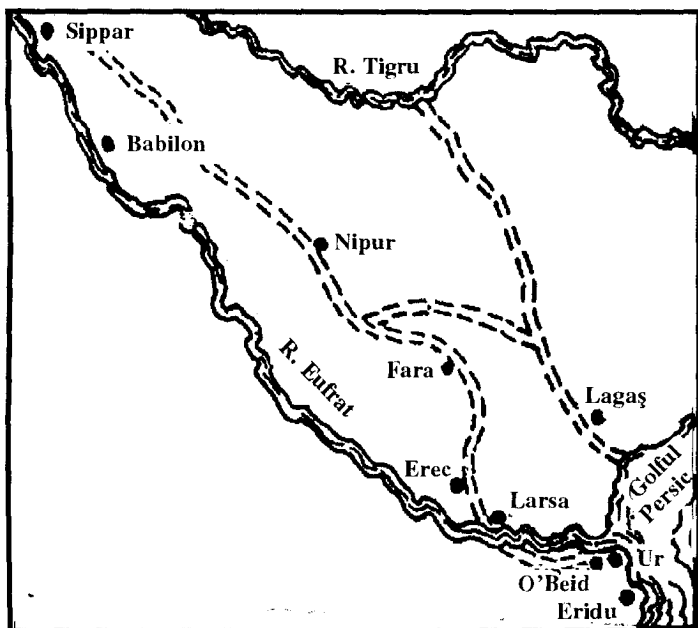
Se afla pe râurile Eufrat și Tigr, în punctul lor de confluență cu Pison și Ghihon (2:10-14). Râurile Pison și Ghihon nu au fost identificate. Tigr și Eufrat izvorăsc din regiunea Munților Caucaz din sud-estul Asiei, apoi curg spre sud-vest și se varsă în Golful Persic. (vezi harta de la pagina 79)

Astfel, s-ar părea că omul a fost creat cam la mijlocul suprafeței planetei, căci această regiune a Caucazului și Eufratului se află în centrul emisferei estice, cea mai mare dintre cele două emisfere (vezi patratul negru din Harta 1, pag.24).

Etnologii sunt în general de părere că această regiune ar fi fost obârșia tuturor raselor umane. A fost regiunea din care au provenit boul, capra, oaia, calul, porcul, câinele, mărul, piersicul, părul, prunul, cireșul, gutuiul, duțul, agrișul, vița de vie, măslinul, smochinul, curmalul, migdala, grâul, orzul, ovăzul, mazărea, fasolea, inul, spanacul, ridichea, ceapa și cele mai multe din legumele noastre. Este leagănul rasei umane.

Babilonul

Unii cred că ținuturile muntoase înalte din Armenia de la izvoarele Tigrului și Eufratului, care s-ar putea să nu fi fost la înălțime atât de mare deasupra nivelului mării cât sunt în prezent (vezi harta de la pagina 79), s-ar putea să fi fost locul propriu-zis al Grădinii Eden, părerea tradițională și aproape unanim acceptată este că Grădina Eden s-ar fi aflat în Babilonia, lângă gura râului Eufrat.

Harta 20. Leagănul civilizației umane.

În prezent, Tigru și Eufratul se unesc la 160 km mai sus de Golful Persic. Pe vremea lui Avraam, golful se întindea până la Ur iar cele două râuri se vărsau în golf prin guri separate, așa cum indică linia punctată de la Harta 20. Întreaga câmpie babiloneană a fost creată prin depunerile aluviale ale acestor două râuri. Albiile râurilor și-au schimbat adesea cursul.

Se pare că pe vremea lui Avraam cele două râuri să fi fost unite pe o anumită distanță, despărțindu-se apoi înainte de a se vărsa în Golf, Grădina fiind aflată de-a lungul cursului comun de apă de la punctul de unire până în locul unde apele se despart, formând astfel patru brațe sau "capete" (2:10); cele două râuri continuând să curgă pe coasta de est și de vest a Golfului, numite Ghihon și Pison. În inscripțiile antice, Golful Persic era numit un "râu".

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Eridu, după tradiție locul Grădinii Eden

Locul exact pe care tradiția l-a fixat ca fiind la origine Grădina Eden este un grup de movile aflat cam la 37 km sud de Ur, cunoscut sub numele de Eridu (Abu Şarem). A fost căminul lui "Adapa", adică Adam în limba babiloniană (vezi pagina 68). Prisma Weld spune că primi doi regi din istorie au domnit la Eridu (vezi pag. 71).

Inscripțiile babiloniene antice afirmă că "Lângă Eridu era o grădină, în care se afla un pom sacru, misterios, un pom al vieții, sădit de zei, ale cărui rădăcini erau adânci, iar ramurile îi ajungeau până la cer, și era apărat de duhuri protectoare și nici un om nu putea intra."

Ruinele de la Eridu au fost excavate de Hall și Thompson, de la British Museum (1918-19). Ei au găsit indicații după care fusese o cetate prosperă, venerată ca fiind obârșia omului.

Regiunea Eridu,

Săpăturile au revelat că regiunea Eridu, din jurul orașului cu același nume, era foarte populată încă din cele mai vechi timpuri ale istoriei, fiind secole de-a rândul centrul de seamă al lumii; o regiune în care s-au găsit multe din cele mai vechi și mai valoroase inscripții. Ur, locul de baștină al lui Avraam (pag. 87, 88), se află la 37 de km. de Eridu. Fara, de unde susține tradiția că provenea Noe (pag. 78) era la o depărtare de 112 km. Obeid (At Ubaid), unde s-a găsit cel mai vechi document istoric (vezi pag.46), se găsea la numai 24 km. de Eridu. Lagaș unde s-au găsit imensele biblioteci primitive (pag.48, 86); era doar la 96 km depărtare de Eridu. Erech, cetatea lui Nimrod (vezi pagina 87) era la 80 km de Eridu. Larsa, unde s-a găsit Prisma Weld, la 64 km de Eridu. Și în sfârșit, Babilon se găsea la 240 km de Eridu.

Capitolul 3. Căderea omului

S-a putut întâmpla datorită subtilității șarpeului. Șarpele e reprezentat aici vorbind de la sine, dar scripturile ulterioare indică de fapt că Satan vorbea prin șarpe (II Cor. 11:3, 14; Apocalipsa 12:9; 20:2). Unii au crezut că la început șarpele stătea drept și era foarte frumos, înzestrat astfel în mod natural să slujească de unealtă Satanei. El i-a ademenit pe Adam și pe Eva la neascultare față de Creatorul lor. Lucrarea groaznică s-a săvârșit și acest vâl al păcatului, al întunecului, al trudei, al durerii și al morții a căzut asupra unei lumi pe care Dumnezeu o crease frumoasă.

De ce l-a făcut Dumnezeu pe om cu posibilitatea de a păcătuți?

Ei bine, putea El oare să-l creeze altfel? Poate exista o creatură morală fără puterea de a alege? LIBERTATEA este darul dat de Dumnezeu omului. Libertatea de a gândi, libertatea conștiinței, chiar dacă omul o folosește pentru a nu asculta de Dumnezeu.

Într-un accident de cale ferată, mecanicul, care ar fi putut să-și salveze

viața sărid din locomotivă, a rămas totuși la post și a salvat viața pasagerilor săi, dar și-a pierdut-o pe a sa. A fost ridicat apoi un monument, dar nu în cinstea trenului (care n-a făcut altceva decât să urmeze comenzile mecanicului), ci în memoria mecanicului, care a ales de bună voie să-și dea viața pentru a salva pasagerii. Ce virtute este în ascultarea de Dumnezeu, dacă în natura noastră nu mai există și o altă înclinație? Dar dacă, prin propria noastră alegere și împotriva îndemnului permanent al firii noastre, noi ascultăm de Dumnezeu, atunci asta se numește "caracter".

Dar oare n-a știut Dumnezeu că omul va păcătui?

Ba da, a știut și consecințele groaznice ale păcatului, după cum a știut mai dinainte și rezultatul final. Noi suferim mereu și ne întrebăm de ce a făcut Dumnezeu o astfel de lume, dar într-o zi, după ce toate lucrurile se vor fi împlinit, se va sfârși și suferința noastră și, odată cu ea, și întrebările noastre, iar noi, împreună cu răscumpărații din toate veacurile, vom intona pe veci cântări de laudă lui Dumnezeu pentru că ne-a creat așa cum ne-a creat și ne-a condus la viață, bucurie și slavă, în veacurile fără de sfârșit ale veșniciei (Apocalipsa 19:1-8)

Efectul păcatului asupra naturii

Aici, pe primele pagini ale Bibliei, avem de la început explicația motivului pentru care natura este așa cum se prezintă azi: ura este comună tuturor șerpilor (3:14, 15); durerile însoțesc orice naștere (3:15); iar pământul produce în mod spontan tot felul de plante nefolositoare, în vreme ce plantele hrănitoare trebuie cultivate cu atâta trudă (3:17, 19). De asemenea, găsim aici întrezăriri ale lui Cristos, în sămânța femeii (3:15) și în jertfa de ispășire (4:4)

"Sămânța femeii", 15

Aici, imediat după căderea omului, găsim profetia lui Dumnezeu potrivit căreia până la urmă oprera Lui de creare a omului se va dovedi reușită, prin sămânța femeii. Aceasta e prima aluzie a Bibliei la Răscumpărătorul care avea să vină. Folosirea pronumelui "El" (15) arată că e vorba doar de O Singură Persoană. De când există omenirea, nu a existat decât UN SINGUR urmaș al Evei care să se fi născut doar din femeie, nu și din bărbat. Iată dar, chiar aici la începutul istoriei Bibliei, găsim această referire la Cristos; și, pe măsură ce parcurgem paginile, aluziile, referirile, întruchipările imaginile și afirmațiile deslușite despre El devin tot mai clare și mai abundente, așa încât atunci când ajungem la sfârșitul Vechiului Testament, vom fi asistat la o zugrăvire completă a chipului lui Cristos.

"Mama tuturor ființelor vii" (20). Pe unitatea rasei în Adam se bazează ispășirea lui Cristos. Păcatul unuia a adus Moartea. Moartea Celuilalt a adus Răscumpărarea (Rom. 5:12-19)

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Tradiții babiloniene despre căderea omului

Inscripțiile babiloniene de la început abundă în referiri la un pom al vieții, de la care a fost alungat omul prin influența unui duh rău personificat în șarpe, pom la care a fost împiedicat să se mai întoarcă, către heruvimi. Printre aceste tăblii există și istoria lui Adapa, o paralelă atât de izbitoare cu istoria biblică despre Adam, încât este numită Adam al babilonienilor. "Adapa, sămânța omenirii", - "înțeleptul din Eridu", - "fără vină", - apoi "i-a ofensat pe zei", - "prin cunoștință", - "apoi a devenit muritor de rând", - zeii au zis: "nu se va odihni", - l-au îmbrăcat într-o haină de doliu". Vezi lucrarea lui Price "Monuments and the Old Testament".

Există două sigilii antice (fig. 15, 16) care par să înfățișeze în imagini exact ceea ce spune Biblia în cuvinte.

Sigiliul ispitirii (fig.15) găsit printre tăbliile babiloniene antice, în prezent aflat la British Museum, pare în mod hotărât să se refere la istoria Grădinii Eden. În centru este un pom, în dreapta un bărbat iar în stânga o femeie care culege fructe, iar în spate un șarpe stând în picioare care pare a-i șopti ceva la ureche.

Sigiliul "Adam și Eva", figura 16, găsit în anul 1032 de către Dr.E.A. Speiser de la University Museum of Pennsylvania, la baza movilei Tepe Gawra, la 37 km nord de Ninive. Speiser a stabilit că sigiliul datează din jurul anului 3500 înainte de Cristos și a spus despre el că "sugerează în mod hotărât faptul că este vorba de istoria lui Adam și Eva"; un bărbat gol și o femeie goală, umblând cu capul aplecat în jos, abătuți, urmați de un șarpe. Sigiliul are cam 2,5 cm în diametru, fiind săpat în piatră. În prezent se află la University Museum din Pennsylvania.

Fig.15.Sigiliul ispitirii
(Prin bunăvoința lui British Museum)

Aceste documente străvechi, săpate în piatră sau lut, la obârșia omului, păstrate sub praful veacurilor iar acum, în cele din urmă, scoase la lumină de sapa arheologului, constituie dovezi ale faptului că trăsăturile principale ale istoriei biblice a lui Adam s-au întipărit adânc în mintea omului primitiv.

Fig.16.Sigiliul "Adam și Eva"

Alte tradiții privitoare la căderea omului

Persană: primii noștri părinți, inocenți virtuoși și fericiți, au trăit într-o grădină unde se afla un pom al Nemuririi, până când un duh rău, sub forma unui șarpe, și-a făcut apariția.

Hindusă: în primul veac, omul nu cunoștea răul și boala, toate dorințele îi erau împlinite și trăia mult.

Greacă: primii oameni, din epoca de aur, erau goi, nu cunoșteau răul sau necazul, se bucurau de comuniune cu zeii.

Chineză: la ei exista o tradiție privitoare la o epocă fericită, în care omul avea hrană din belșug și era înconjurat de animale pașnice.

Mongolii și tătarii: aveau tradiții similare.

Teutonii: rasa de la început se bucura de o viață minunată, care era o nesfârșită sărbătoare.

Toate popoarele barbare: au tradiții despre o stare mai civilizată a omului.

Istoria inițială a Grădinii Eden a fost negreșit transmisă de Adam lui Metusala iar prin Metusala ea a ajuns la Noe, și prin el la fii lui; iar în diferite culturi care au urmat tradiția a suferit modificări uriașe.

Capitolul 4. Cain și Abel

Presupunând că Adam și Eva au fost creați direct ca adulți, urmează ca atunci când Cain l-a ucis pe Abel el trebuia să fi avut 129 de ani; căci Set s-a născut curând după aceea (4:25), pe când Adam avea 130 de ani (5:3).

Jertfa lui Abel a fost primită (4:4) fiindcă el era neprihănit (1 Ioan 3:12) și fiindcă a fost adusă cu credință (Evrei 11:4). La intrarea în păcat se pare că Dumnezeu instituisese o asemenea jertfă. Pare să fi fost un fel de imagine primară a morții ispășitoare a lui Cristos.

Nevasta lui Cain (4:17) trebuie să fi fost sora lui, căci Eva a fost "mama tuturor celor vii" (3:20). Adam a avut mulți fii și multe fiice care nu sunt pomeniți pe nume (5:4); tradiția spune că au fost 33 de fii și 27 de fiice.

De cine avea Cain să se teamă? (4:14) În cei 130 de ani de la crearea lui Adam până la crima lui Abel se ridicaseră destule generații, ajungându-se probabil la o populație de mai multe mii de oameni.

Semnul lui Cain (4:15). Indiferent care a fost semnul, oamenii vor fi înțeles ce însemna. Aici s-ar putea să fi fost începutul și originea scrisului: semnul reprezenta o idee, și astfel în curând mai multe semne reprezentau mai multe idei diferite.

Cetatea lui Cain (4:17), undeva la răsărit de Eden, nu era probabil altceva decât un pâlci de colibe primitive, cu un zid de apărare, care să servească drept adăpost pentru odraslele sale alungate.

Omorul a fost urmat în curând de poligamie (4:19) în familia lui Cain. Dumnezeu rânduse de la început ca un singur bărbat să trăiască cu o singură femeie în căsnicie (2:24). Dar omul a schimbat curând rânduiala aceasta.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Folosirea timpurie a metalelor

Pe când Avraam mai era încă în viață, urmașii lui au învățat să folosească arma și fierul și au inventat instrumentele muzicale. Până nu de mult, s-a crezut că folosirea fierului era necunoscută înainte de secolul al XII -lea î.Cr. Termenii folosiți de arheologi și istorici pentru a desemna fazele succesive din progresul civilizației sunt:

Paleolitic: epoca timpurie a pietrei; folosirea pietrei neșlefuite.

Neolitic: epoca târzie a pietrei; pietrele șlefuite, oase și lemn.

Calcolitic: piatra și cuprul; trecerea de la piatră la metal.

Epoca bronzului: 2500-1200 î.Cr. Epoca fierului: de la 1200

În anul 1933 Dr.H.E.Frankfort, de la Institutul Oriental, a descoperit în ruinele de la Asmar, la vreo 160 km nord-est de Babilon o lamă de fier care funcționa prin anul 2700 î.de Cr.; astfel data cunoscută a folosirii fierului e dată în urmă cu vreo 1500 de ani.

Inscripțiile primitive au revelat faptul că Babilonia nu a fost niciodată locuită de oameni **neobișnuiți** cu folosirea metalelor. Instrumente de cupru au fost găsite în ruinele unui însemnat număr de cetăți de dinainte de Potop (vezi capitolul 5)

Prisma Weld, care dă numele a zece regi cu vieți îndelungate de dinainte de potop, spune că regii: al treilea, al cincilea și al șaselea au domnit la "Badgurgurru", care înseamnă orașul lucrătorilor în bronz". S-ar putea să fie o tradiție a cetății lui Cain, 4:17.

"Cartea generațiilor lui Adam", 5:1 la 6:8

Al treilea document ce compune cartea Genesei (vezi pag.58) duce istoria până la anul al cincisutelea al vieții lui Noe (5:32). S-ar putea să fi fost începută de Adam, continuată de Enoh și de Metusala și terminată de Noe. Exemplarul acestuia și ale altor două documente anterioare s-ar putea să fi fost făcute de Noe pe tăblii de lut și îngropate, așa cum spune tradiția (vezi pag. 44), la Sippar. Probabil unele exemplare au fost luate în Arcă.

Capitolul 5. Genealogia de la Adam la Noe

Vârstele lor sunt date după cum urmează: Adam 930 de ani, Set 912

ani, Enos 905 ani, Kenan 910 ani, Lameh 777 ani, Noe 950 ani.

Vârsta foarte mare pe care au atins-o aceștia se explică prin teoria după care păcatul abia își începuse influența dăunătoare asupra rasei umane.

Cifrele din acest capitol, 6:6, indică faptul că între creația omului și potop au existat 1656 de ani. Unii cred că această genealogie, și cea din capitolul 11, au fiecare câte zece generații, ele putând fi abbreviate, asemenea genealogiei lui Isus din Matei 1. Dar formula: "a trăit atâția ani... și a născut", se opune unei asemenea teorii.

Enoh, 21:24

El a fost cel mai bun dintre ei. Într-o societate nespus de rea, el a "umblat cu Dumnezeu". Născut la 622 de ani după crearea lui Adam, el a fost contemporan cu Adam vreo 308 ani. "Dumnezeu l-a luat" cu 69 de ani înainte de nașterea lui Noe, când Enoh nu avea decât 365 de ani.

Celălalt care avea să fie astfel strămutat, fără să guste moartea, a fost Ilie (II Regi 2): Enoh și Ilie fiind probabil meniți de Dumnezeu să anticipeze glorioasa și fericita soartă de care vor avea parte sfinții la a doua venire a Domnului (I Tesaloniceni 4:17)

Arabii aveau o legendă potrivit căreia Enoh a fost cel care a inventat scrisul. Noul Testament se referă la o profecție a lui Enoh (Iuda 14).

Metusala, 25-27

El a fost cel mai bătrân din cei zece (969 de ani), fiul lui Enoh. Viața lui s-a suprapus cu 243 de ani peste cea a lui Adam iar peste cea a lui Sem cu 98 de ani, formând astfel o verigă de legătură între Grădina Eden și Lumea de dinainte de potop. El a murit în anul potopului.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Longevitatea de la început

Berosus, un istoric babilonian din 300 î.de Cr., bazându-și istoria pe arhivele Templului lui Marduk, a copiat din inscripții primitive, dintre care în multe au fost descoperite, numele a zece regi cu viață îndelungată care au domnit înainte de potop, fiecare stăpânind de la 10.000 până la 60.000 de ani; Aloros, Alaparos, Amelon, Ammenon, Megalaros, Daonos, Eudorachus, Amenpsinos, Otiates, Xisutros. "În vremea lui Xisuthros", spune Berosus, "a venit Marele Potop".

Prisma Weld și tăbliile dela Nippur (vezi pag. 48, 49), care atribuie mii de ani fiecărei domnii, numesc regii dinainte de Potop după cum urmează:

Alulim	A domnit la Eridu	28.000 ani
Alalmar	A domnit la Eridu	36.000 ani
Emenluanna	A domnit la Badgurgurru	43.000 ani
Kichunna	A domnit la Larsa	43.000 ani
Enmengalanna	A domnit la Badgurgurru	28.000 ani
Dumuzi	A domnit la Badgurgurru	36.000 ani
Sibzianna	A domnit la Larak	28.000 ani
Emenduranna	A domnit la Sippur	21.000 ani
Uburratum	A domnit la Șurupak	18.000 ani

”Apoi Potopul a cuprins Țara“.

Negreșit trebuie să fie aceiași regi cu cei numiți de Berosus, cunoscuți însă sub alte nume, datorită încurcării limbilor de la Babel. Tăbliile care dau aceste nume au fost scrise după ce a început perioada istorică. Se pare că anticii, vorbind despre timpurile preistorice, au căzut în aceeași isptă în care au căzut și cei din zilele noastre de a exagera cronologia lumii primare cu cifre uriaș de mari.

Pe lângă babilonieni: persani, egipteni, hinduși, greci și alte popoare cu tradiții care vorbesc despre o longevitate mare a primilor locuitori ai pământului. De unde ar fi putut proveni asemenea tradiții, decât din faptul că primii oameni au trăit cu adevărat o viață lungă?

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Cetăți de dinaintea de Potop

Cetățile numite la începutul acestei pagini ca obârșii ale regiunilor ante-diluviene pot fi identificate toate, în afară de Badgurgurtu. Cercetarea ruinelor lor, precum și a altor cetăți ante-diluviene, a scos la iveală multe trăsături ale vieții de dinaintea de Potop, și a făcut foarte reală pentru noi lumea primelor capitole din Genesa.

Printre orașele ante-diluviene cercetate sunt: Eridu, Obeid, Erech, Susa, Tepe, Gawa, Ur, Kiș, Rafa (Șurupak), Sipar, (Acad), Larsa, Iemdet Nasr. Pe ruinele lor arheologii au ajuns foarte aproape de începutul așezărilor omenești din Babilonia.

Printre relicvele popoarelor ante-diluviene s-au găsit obiecte cum ar fi: vase de lut pictate, scule din cremene, instrumente, vase din turcoaz, topoare de aramă, oglinzi de aramă, săpăligi, seceri, scule de piatră, cremene, cuarț, cârlige de pește, modele de bărci, un cuptor subteran (?) vase foarte frumoase, articole cosmetice pe care femeile din perioada preistorică le foloseau pentru a-și înnegri genele și sprâncenele, ruinele de cărămidă ale templelor vopsite artistic în tipare geometrice foarte complicate și figuri de păsări, ba chiar și un car de război, precum și realizări arhitecturale ce indică o uimitoare civilizație.

Capitolul 6:1-8. Groaznică răutate a celor de dinaintea de Potop

”Fii lui Dumnezeu“ (6:2) se crede că ar fi fost niște îngeri căzuți, la care ar exista o referire în 2Petru 2:4 și Iuda 6, sau conducători ai familiilor setite, care s-au căsătorit cu urmașii lumești ai lui Cain. Aceste căsătorii anormale, indiferent de natura lor exactă, au umplut pământul de stricăciune și violență.

Isus a privit Potopul ca pe un fapt istoric și a asemănat vremea revenirii Sale cu zilele lui Noe (Matei 24:37-39). Ceea ce se petrece în lume la ora actuală ne face să ne întrebăm dacă nu cumva au și venit zilele acelea.

Cei ”120 de ani“ (6:3) ar putea să însemne o perioadă de zăbavă până la potop. Sau pot să însemne scurtarea vieții omului față de longevitatea

despre care se vorbește în capitolul 5.

”Generațiile lui Noe“, 6:9 la 9:28

Al patrulea document ce compune cartea Genesei (vezi pag. 58). Conține istoria potopului, așa cum este ea istorisită și probabil înregistrată de Noe, fiind apoi transmisă de Sem lui Avraam.

Capitolul 6:9-18. Noe și arca

Arca a avut vreo 150 m lungime, 26 m lățime și 15 m înălțime. Apoi a avut trei punți împărțite în compartimente cu o fereastră în jurul părții de deasupra. Trebuie să fi fost foarte mare, cam de proporțiile vaselor oceanice de astăzi. Întrucât la început omul a trăit pe malurile unui mare râu, construirea de bărci a fost una din primele sale realizări. Tăbliile cuneiforme indică faptul că din zorii istoriei locuitorii Babilonului s-au angajat în transportul de mărfuri și pasageri pe fluvii și râuri. Conform unei tradiții babiloniene, căminul lui Noe se afla la Fara, pe Eufrat, la 65 km de locul Grădinii Eden. Noe trebuie să fi cunoscut arta construirii de corăbii și traficul fluvial încă din copilărie.

Capitolul 6:19 la 7:5. Animalele

La 6:19-21 și 7:2 se arată că șapte perechi de animale curate, dar numai o singură pereche din celelalte, trebuiau să fie duse în arcă. Unii au calculat că în arcă ar fi fost loc pentru 7000 de specii de animale.

A fost o sarcină gigantică pentru Noe să construiască arca, să adune animalele și să înmagazineze hrana necesară. Noe cu cei trei fii ai săi nu puteau să fi făcut acest lucru singuri. Fiind nepot al lui Metusala și strănepot al lui Enoh, conform tradițiilor babiloniene, s-ar putea ca el să fi fost un rege de cetate, în care caz va fi angajat mii de oameni pentru această lucrare, după cum s-ar putea ca numai el și cu fii lui să fi lucrat la arcă o bună parte din cei 120 de ani (6:3) și, fără îndoială, a devenit ținta unor batjocuri neîncetate, dar a rămas neînfricat în credința sa (2Petr 2:5; Evrei 11:7).

Capitolul 7:6 la 8:19. Potopul

”S-au deschis izvoarele adâncului și ferestrele cerului“ (7:11) Valea Eufratului ar putea fi numită ”istmul emisferei estice“, locul unde Marea Mediterană se apropie de Oceanul Indian. Ținutul muntos al Armeniei este aproape ca un sistem insular, cu Marea Caspică și Marea Neagră în partea de sud și Marea Mediterană în vest, iar în sud Golful Persic și Oceanul Indian. O scufundare cataclismică a regiunii respective ar face ca apele să se reverse din aceste mări, în vreme ce de sus ar ploua.

Domeniul de răspândire al potopului

”Toți munții înalți de sub ceruri au fost acoperiți și toată suflarea care s-a mișcat pe pământ a pierit“ (7:19, 21). Fără îndoială, acesta este limbajul în care a scris Sem istoria potopului pentru copiii și nepoții lui.

A scris lucrurile așa cum le-a văzut. Trebuie să interpretăm oare limbajul acesta potrivit cu geografia din zilele lui, sau cu geografia actuală? Întreaga rasă umană, în afară de Noe și familia sa, a fost distrusă. Pentru ca potopul să distrugă rasa umană a fost nevoie ca apa să acopere doar acele porțiuni ale pământului unde existau locuitori. Dacă acceptăm relatarea Bibliei așa cum ne este dată, reiese că au existat zece generații de la Adam, primul om. Cum putea oare O SINGURĂ familie, în zece generații, cu mijloace primitive de transport să populeze întregul pământ? E foarte probabil ca rasa umană să nu fi mers mai departe de bazinul râului Eufrat.

Timpul petrecut în corabie

Noe a intrat în corabie cu zece zile înainte să înceapă să plouă (7:4,10). A început să plouă în a 17-cea zi a lunii doua din anul al 600-lea al lui Noe (7:11). A plouat 40 de zile (7:12). Apele au acoperit pământul 150 de zile (7:24; 8:3). Corabia s-a oprit în a 17-cea zi a lunii a șaptea (8:4). Capacul corabiei a fost ridicat în prima zi a lunii întâi, din anul 601 al vieții lui Noe (8:13). Au ieșit cu toții din corabie în a douăzeci și șaptea zi din luna a doua (8:14-19). Au stat în arcă un an și 17 zile: 5 luni de plutire pe apă și 7 luni pe munte.

Muntele Ararat

• După ce a plutit vreo 800 de km sau mai mult din locul de unde pornise arca, s-a oprit pe un vârf din munții Armeniei numit Ararat, care are o înălțime de 5000 m. La poalele lui se află un oraș numit Naxuana sau Nakhichevan, despre care se spune că ar fi mormântul lui Noe. Numele înseamnă "aici s-a stabilit Noe".

Capitolul 8:20 la 9:17. Curcubeul

S-ar putea ca potopul să fi produs un aer mai limpede care ar fi făcut să se vadă curcubeul. Dar în Biblie spune că Dumnezeu l-a pus pe cer ca un semn al legământului Său cu omenirea, în virtutea căruia nu va mai fi un alt potop (9:8-17). Următoarea distrugere a pământului urmând să fie prin foc (2 Petru 3:7).

Capitolul 9:18-28. Profeția lui Noe

Urmașii lui Ham aveau să fie un neam de robi; semiiții aveau să păstreze cunoștința Dumnezeului celui adevărat; iafetiții aveau să aibă în stăpânire cea mai parte a pământului, înlocuindu-i pe semiți în ce privește rolul de învățători ai lui Dumnezeu. Faptul s-a împlinit atunci când israeliții au cucerit Canaanul, când grecii au luat Sidonul și romanii au cucerit Cartagina; și de atunci încolo, neamurile iafetice au dominat lumea fără încetare și au fost convertite la Dumnezeul lui Sem, în timp ce neamurile semitice au ocupat un loc relativ neînsemnat iar neamurile hamitice au luat poziția de robi. Ce profeție uimitoare!

Știri privind descoperirea corabiei lui Noe

În mai multe publicații a apărut știrea că anumiți aviatori ruși, cu puțin timp înainte de revoluția din 1917, au declarat că ar fi văzut corpul unui vas uriaș, sus pe înălțimile inaccesibile ale ghetarilor de pe Muntele Ararat și că ei ar fi raportat descoperirea guvernului rus. Dar tocmai atunci a izbucnit revoluția și nu s-a mai ales nimic de descoperirea lor.

Tradiția babiloniană despre potop

Arhivele templului lui Marduk din Babilonia, așa cum a relatat Berossus, în anul 300 î. Cr., conțineau următoarea relatare: Xisuthros, un rege, a fost avertizat de zeii lui să construiască o corabie și să-i ducă în ea pe prietenii și rudele sale, precum și toate felurile de animale cu hrana lor, după care el a construit un vas uriaș care s-a înpotmolit în Armenia. După terminarea potopului, el a trimis păsările afară. A treia oară ele nu s-au mai întors. Apoi a ieșit și el din arcă și a zidit un altar, aducând jertfă pe el.

Alte tradiții

Egiptenii aveau o legendă după care zeii au purificat o dată pământul printr-un mare potop, au scăpat doar câțiva păstori.

Tradiția greacă: Deucalion, avertizat că zeii vor să aducă un mare potop asupra pământului pentru marea s-a răutate, a construit o corabie ce s-a oprit pe Muntele Parnasus. Un porumbel a fost trimis afară de două ori.

Tradiția hindusă: Manu, fiind avertizat, a construit o corabie cu care a scăpat singur de potop, care a distrus toate ființele.

Tradiția chineză: Fa-he, întemeietorul civilizației chineze, este înfățișat ca unul care a scăpat de potopul ce fusese trimis pentru că omul se răzvrătise împotriva cerului, împreună cu trei fii și trei fiice ale sale.

Anglia: Druzii aveau o legendă după care pământul fusese repopulat printr-un patriarh neprihănit care fusese salvat într-o corabie puternică de la un potop trimis să-l distrugă pe om pentru răutatea lui.

Polinezienii au istorii despre un potop de la care nu au scăpat decât 8 suflete.

Mexicanii: Un bărbat, nevasta lui și copiii au fost salvați într-o corabie de un potop care a cuprins pământul.

Peruvienii: Un singur bărbat și o singură femeie au fost salvați într-o cutie care a plutit pe apele potopului.

Indienii americani: diferite legende în care 1, 3 sau 8 persoane au fost salvate într-o barcă deasupra apelor pe un munte înalt.

Groelanda: odată pământul s-a răsturnat și toți oamenii s-au înecat, cu excepția unui bărbat și a unei femei, care au repopulat pământul (Vezi International Standard Bible Encyclopedia).

Universalitatea acestei tradiții

Babilonienii, asirienii, egiptenii, persanii, hindușii, grecii, chinezii,

frigienii, locuitorii insulelor Fiji, eschimoșii, indienii americani, brazilienii, peruvienii și fiecare ramură a rasei umane, semitică, ariană, turaniană - au tradiții despre un mare Potop care a distrus întreaga omenire, cu excepția unei singure familii, eveniment care s-a întâmpinat pentru totdeauna în memoria strămoșilor din toate rasele înainte ca acestea să se separe. "Toate miturile acestea se pot concepe numai pe baza presupunerii că un asemenea eveniment a avut într-adevăr loc. O asemenea concepție universală, care nu izvorăște dintr-un principiu instinctiv al naturii noastre, trebuie să se bazeze pe un fapt istoric".

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Tăblițele potopului

George Smith de la Muzeul Britanic a descoperit în 1872 pe tăblițele bibliotecii lui Asurbanipal din Ninive relatări ale potopului care, în mod curios, nu conțin paralelisme cu relatările Bibliei; ele au fost copiate de pe tăblițe în timpul primei dinastii a lui Ur, perioadă aflată cam la jumătatea timpului dintre potop și Avraam. Mai târziu, s-au găsit multe alte asemenea tăblițe vechi. Expresiile care se repetă sunt: "potopul", "vârsta oamenilor dinainte de potop", "inscripții dinainte de potop".

Ce scrie Noe babilonianul despre potop

E vorba despre ceea ce s-a numit Epopeea lui Gilgameș, care a fost al cincilea rege al dinastiei Erech, una din primele dinastii de după potop. Epopeea relatează istoria aventurilor sale din care una a fost să viziteze locuința insulară a lui Utanapiștim, adică Noe din tradiția babiloniană. Această vizită a fost descrisă pe un sigiliu (fig. 17) găsit recent la Tell Billa lângă Ninive (vezi pagina următoare). În răspunsul său către Ghilgameș, Utanapiștim (Noe) relatează istoria potopului și felul în care a scăpat el de potop. Iată despre ce e vorba, pe scurt: "Adunarea zeilor a hotărât să trimită un potop. Au zis: asupra păcătosului să cadă păcatul. O, omule din Șuruppak, construiește-ți un vas și salvează-ți viața. Construiește-l cu șase etaje, fiecare având șapte părți. Unge-l cu bitum pe dinăuntru și pe dinafară și lansează-l pe ocean. Ia pe vas seminte de toate felurile. Eu l-am construit și l-am încărcat cu toate aceste lucruri, cu argint, cu aur și cu toate ființele pe care le aveam. M-am imbarcat cu familia și cu rudele mele. Am închis ușa. Apoi a venit vremea rânduieții. Am urmărit venirea acelei zile și a fost groaznic. Toată lumina s-a prefăcut

Fig. 17.
Sigiliul
Ghilgameș

în întuneric. A început apoi să toarne cu găleata. Furtuna s-a năpustit cu o furie nestăpânită asupra omenirii. Vasul s-a cutremurat. Zeii au plâns. Am privit peste mare. Toată omenirea se prefăcuse în lut, ca niște bușteni plutitori. Furtuna a încetat. Potopul s-a terminat. Vasul s-a oprit pe muntele Zazir. În ziua a șaptea am trimis un porumbel; s-a întors. Am trimis o rândunică; s-a întors și ea. Am trimis apoi un corb; el s-a oprit, a privit în jur; a murmurat ceva și nu s-a mai întors. Atunci am debarcat. Am rânduit o jertfă. Zeii au primit mirosul plăcut și au zis: așa ceva să nu se mai întâmple."

Fig. 18. Groapa orașului unde s-a găsit stratul potopului la Ur. (Prin bunăvoința Muzeului Universității din Pennsylvania.)

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Depunerile diluviene de la Ur

Aceste tradiții ale potopului, deși sunt amestecate cu politeism și multe mituri, indică totuși faptul că potopul devenise un fapt bine întipărit în memoria primilor locuitori ai Babilonului. Și acum, în ultimii ani, un strat de lut depus chiar de potop a fost găsit în trei locuri similare separate: la Ur, care se afla la 19 km de locul tradițional al Grădinii Eden; la Fara, căminul tradițional al lui Noe, la 160 km mai sus pe cursul râului; și la Ninive, la 482 km mai sus pe cursul râului (vezi pag. 80).

La Ur, cetatea lui Avraam, expediția comună, University Museum din Pennsylvania și British Museum, efectuată sub conducerea lui Dr. C. L. Wooley, a descoperit (1929) lângă baza movilelor de aici, dedesubtul a câtorva straturi ce atestau prezența umană, o albie mare de lut solid depus de apă, de 2,5 m, fără nici un amestec de urme umane, aflându-se totuși, deasupra ruinelor unui alt oraș ce era îngropat dedesubt. Dr. Wooley a declarat că cei 2,5 m de sedimente presupun o foarte mare adâncime și o foarte lungă perioadă de ședere a apei, sedimente ce nu ar fi putut fi depuse acolo de nici un alt curs obișnuit de apă decât de inundațiile vaste ale potopului biblic. Civilizația de sub stratul potopului era atât de diferită de cea de deasupra ei, încât l-a condus pe Dr. Wooley la părerea că: "a fost vorba de o bruscă și teribilă întrerupere a continuității

istoriei.“ (vezi cartea lui Wooley "Ur of the Chaldees").

(Pentru alte date legate de escavările de la Ur, vezi pag. 87- 89).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Depunerile diluviene de la Kiş

Kiş (Ukheimer, El-Ohemer, Uhaimir), aflat la extremitatea de est a Babilonului, pe albia Eufratului care e actualmente secată, s-a consemnat pe tăblițe că a fost primul oraș rezidit după potop.

Expediția unită a Universității Oxford și a muzeului Field, sub conducerea Dr. Stephen Langdon, a descoperit (1928-29) o albie de lut curat depus de apă, în straturile inferioare ale ruinelor de la Kiş, de un metru și jumătate grosime, fapt care indică prezența pe acele locuri a unor inundații de vaste proporții. În centrul figurii 19 stratul de la potop se află chiar deasupra ruinelor zidurilor. Nu conținea nici un fel de obiecte. Dedesubtul lui, rămășițele găsite au reprezentat un gen total diferit de cultură. Printre rămășițe s-a găsit și un car cu patru roți, confecționate din lemn și cuie de aramă, cu scheletele animalelor care l-au tras. (Vezi "Field Museum-Oxford University Expedition to Kish" de Henry Field, Broșura 28.)

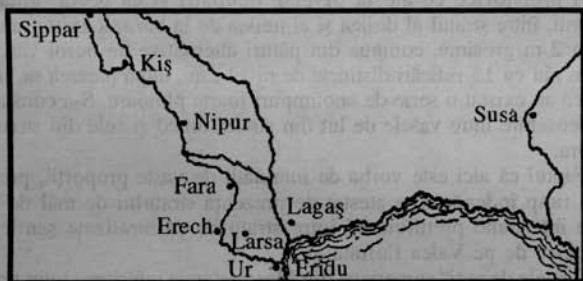

Fig. 19. Ruinele de la Kiş

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Depunerile diluviene de la Fara

Fara (Shuruppak, Sukkurru), căminul lui Noe babilonianul, aflat cam la jumătatea drumului dintre Babilon și Ur. Cândva se găsea pe malurile râului Eufrat dar acum este la 65 km spre răsărit.

Un grup de movile joase, peste care suflă vântul dinspre deșert, acoperindu-le cu nisip. Excavată (1931) de Dr. Eric Schmid de la Muzeul Universității din Pensylvania. El a găsit rămășițele a trei orașe: cel de deasupra, contemporan cu dinastia a treia Ur (vezi pag. 87); orașul de mijloc, perioada sumeriană timpurie și orașul de jos, de dinainte de potop.

Harta 21. Babilonul de dinainte de potop

Stratul diluvian s-a găsit între orașul mijlociu și cel de jos. Era compus din pământ galben, un amestec de lut și nisip, negreșit de proveniență aluvială, apoi pământ solid depus de apă, fără urme de așezări umane, așa cum se vede și în figura 21. Dedeșubtul acestor depuneri diluviene era un strat de cărbune și cenușă, un strat de culoare închisă, purtând resturile unei culturi care s-ar putea să fie resturile unor ziduri sau vase de lut pictate, schelete, peceți cilindrice, ștampile, vase de bucatărie, tigăi și oale. Figura 20 înfățișează oamenii Dr. Schmidt săpând sub depunerile diluviene. (Vezi "University Museum Journal" septembrie 1931.)

Fig. 20 Strat de sub potop la Fara

Fig. 21 Secțiune transversală a movilei Fara

De asemenea și la Ninive în "Annals of Archeology and Anthropology" vol. XX, paginile 134-35, PI 73, M.E.L. Mallowan, directorul excavărilor întreprinse de Muzeul Britanic la Ninive (1932-33), descriind prăbușirea unei gropi de la Marea Movilă pe o distanță de 30 de m de la vârf până la solul virgin, afirmă că 24 din cei 30 de m reprezintă cinci straturi preistorice ce atestă diverse ocupații și că pe la jumătatea adâncimii, între stratul al doilea și al treilea de la bază, a existat un strat de vreo 2 m grosime, compus din pături alternative de noroi vâscos și nisip de râu cu 13 ridicări distincte de nivel care, după părerea sa, indică faptul că au existat o serie de anotimpuri foarte ploioase. S-a constatat o mare deosebire între vasele de lut din stratul umed și cele din stratul de deasupra.

1. Faptul că aici este vorba de inundații de vaste proporții, produse într-un timp îndepărtat, e atestat de prezența stratului de mâl de 2 m, care se interpune pretutindeni între straturile culturalizate șantierelor arheologice de pe Valea Eufratului.

2. "Listele de regi" sumeriene din Mesopotamia inferioară rețin tradiția unui deluvii. Se întâlnesc astfel expresii de genul "atunci potopul a cuprins întreg pământul" și "după potop".

3. O tăbliță sumeriană din anul 2000 î. Cr. ne oferă o relatare completă a potopului. Un singur om este salvat prin intervenția zeilor, într-o corabie uriașă.

4. Epopeea babiloniană a lui Ghilgameș se bazează pe această relatare însă, e mult mai dezvoltată. Iar textul provine din biblioteca lui Asurbanipal. Firul narativ al acestui poem este izbitor de similar cu relatarea Genezei.

5. Asemănările sunt frapante: (I) Ambele relatări susțin că Diluviul a fost o judecată divină asupra fărădelegii umane. (II) Că un om a fost avertizat și izbăvit prin intermediul unei corăbii. (III) Ambele relatări descriu în mod similar cauzele fizice, cu deosebire că relatarea biblică prezintă o imagine mult mai cataclismică. (IV) Ambele relatări vorbesc de un loc de poposire pe un munte și despre două păsări dintre care cea de a doua nu se mai întoarce. (V) Ambele relatări vorbesc despre faptul că supraviețuitorul potopului s-a închinat și a fost binecuvântat.

6. Deosebirile sunt de natură moral-spirituală și vitală: (I) Ideea unui Dumnezeu din cele două relatări poartă deosebiri radicale - sunt opuse una alteia: concepția nobilă a unui Dumnezeu neprihănit și cea de politeism primitiv. (II) Noțiunea păcatului diferă și ea. Iehova judecă păcatul, dar o face fără capricii și având considerație față de cei dreți.

7. Faptele, realitatea obiectivă stau la baza ambelor relatări. În Biblie, această realitate este consemnată cu o anumită reținere și cu un conținut nobil de teologie și etică, în vreme ce relatarea babiloniană se mărginește să păstreze un sâmbure de adevăr, peste care însă țese mituri și superstiții, depozându-l astfel de conținutul său moral. Nici una din relatări nu provine din cealaltă.

"Generațiile fiilor lui Noe", 10:1 la 11:9

Al cincilea document ce compune Geneza (vezi pag. 58), pregătit probabil de către Sem și transmis mai departe lui Avraam: Sem a trăit cu 98 înainte de potop până la 150 de ani după nașterea lui Avraam (11:10).

Capitolul 10. Națiunile care au descins din Noe.

Familia lui Noe a coborât din corabie pe muntele Ararat, de lângă izvoarele râului Eufrat. Apoi se pare că au migrat înapoi spre Babilon, fostul lor loc de baștină înainte de potop, străbătând până acolo vreo 800 de km. După aceea, 100 de ani mai târziu (10:25), au fost risipiți cu ocazia încurcării limbilor.

Urmașii lui Iafet, națiunile din nord, 2-5

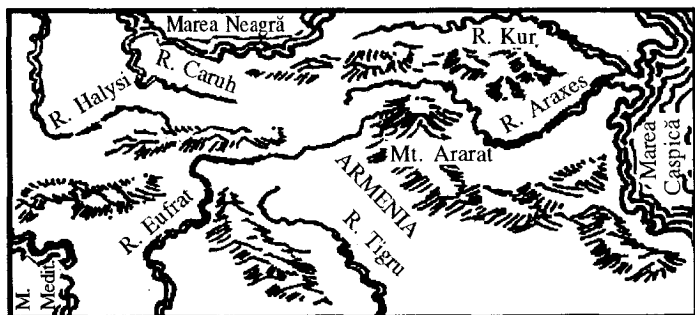
Iafetiții s-au dus spre nord și au ocupat regiunile din jurul Mării Negre și a Mării Caspice, devenind strămoșii marilor popoare caucaziene din Europa și Asia.

Urmașii lui Ham, națiunile din sud, 6-20

Hamiții s-au dus în sud. Numele date par să indice partea centrală a Arabiei, Egiptul, țărmul răsăritean al Mării Mediterane și coasta de răsărit a Africii. Canaan, fiul lui Ham, împreună cu urmașii lui, s-au așezat în ținutul care avea să devină mai târziu patria evreilor - Canaan. Egiptul a fost numit "Țara lui Ham". E posibil ca Ham însuși să fi condus migrația spre Egipt. "Khen", un zeu-egiptean, era echivalentul egiptean al cuvântului ebraic "Ham". Egiptul a fost numit "Mizraim", după numele fiului lui Ham. Nimrod a fost un hamit (vezi pagina următoare).

Urmașii lui Sem, națiunile din centru, 21-31

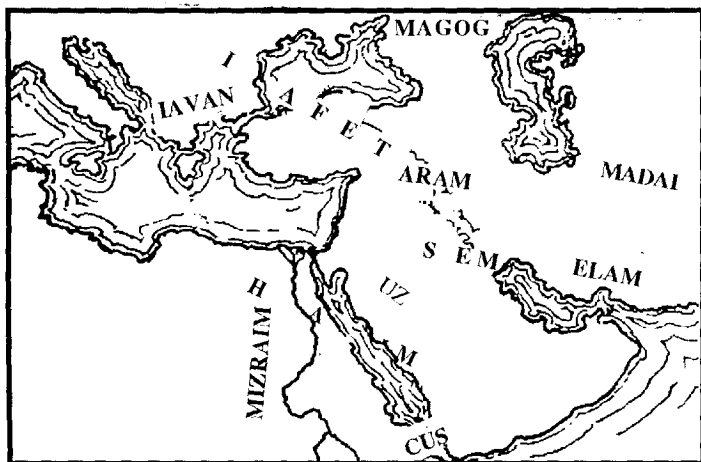
Semiții i-au cuprins pe evrei, asirieni, sirieni, elamiți, în nordul Văii Eufratului și la granițele sale (vezi pag.84).

Harta 22. Locul unde s-a oprit arca lui Noe

Nimrod, 8-12

Nimrod a fost cel mai de seamă conducător din perioada celor 400 de ani ce s-au scurs de la Potop până la Avraam. Nepotul lui Ham (8) născut la scurtă vreme după Potop; dacă e să judecăm după vârtele amintite la 11:10-16, e probabil ca el să fi trăit în toată această perioadă. A fost un om foarte întreprinzător. Prin faima sa de viteaz vânător (10:9). Iar apoi, după încurcarea limbilor și împrăștierea oamenilor care a urmat, Nimrod pare să-și fi reluat mai târziu lucrarea sa de construire a Babilonului. Apoi, a zidit trei cetăți învecinate, Erech, Accad, Calneh, consolidându-le într-un singur regat sub domnia sa. Acesta a fost începutul imperialismului. Babilonia a fost cunoscută de mult sub numele de "Țara lui Nimrod". El a fost mai târziu zeificat, numele său fiind identic cu cel de "Merodach". Manifestându-și în continuare ambiția de a stăpâni lumea aflată în continuă expansiune. Nimrod s-a dus la 500 km spre nord și a întemeiat orașul Ninive (deși o versiune spune că a fost vorba de Asshur) împreună cu alte trei cetăți învecinate: Rehobot, Calah și Resen. Acestea au constituit regatul de nord al lui Nimrod. Secole de-a rândul după aceea, aceste două cetăți, Babilon și Ninive, pe care le-a înființat Nimrod, au fost cetăți de frunte ale lumii. Inscripții cuneiforme afirmă că Ninive a fost colonizat cu locuitori din Babilon, fapt confirmat de arhiologie ca fiind în conformitate cu relatările din Genesa 10:11.

„Harta 23. Obârșia națiunilor.

Capitolul 11:1-9. Turnul Babel

Încurcarea limbilor a avut loc în timpul celei de-a patra generații de după Potop, cam prin vremea când s-a născut Peleg (10:25), respectiv 101 ani după Potop și cu 326 ani înainte de Chemarea lui Avraam (10:26). A fost metoda lui Dumnezeu de a împrăștiia rasa umană în vederea împlinirii misiunii sale de supunere a pământului. S-ar putea să explice în parte varietatea de zei, precum și varietatea de nume a persoanelor de dinainte de Potop. Lucrarea la Turnul Babel a fost oprită temporar, dar reluată ulterior de către cei rămași în Babilonia. Turnul a devenit centrul în jurul căruia s-a construit babilonul. El a devenit un model pentru turnuri similare construite și în alte cetăți babiloniene și e posibil să fi sugerat forma piramidelor din Egipt.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Vatra turnului Babel

După tradiție, Turnul Babel este la Borsippa, la 16 km sud-vest de centrul Babilonului. Sir Henry Rawlinson a găsit într-un colț din Borsippa un cilindru cu următoarea inscripție: "Turnul de la Borsippa, pe care l-a ridicat un rege odinioară și l-a terminat până la înălțimea de 42 de coți, fără să fi sfârșit însă vârful său, a căzut în ruine în vremurile de demult. Nu s-a dat nici un fel de îngrijire corespunzătoare gurilor sale de scurgere a apei; ploaia și furtunile i-au ros cărămidăria iar țiglele i s-au spart. Marele zeu Marduk m-a îndemnat să-l refac. Eu nu i-am schimbat vatra și nici zidurile de la temelie. La vremea potrivită i-am înnoit cărămidăria și acoperișul de țiglă și i-am scris numele pe cornișele edificiului. L-am rezidit așa cum fusese cu multe veacuri înainte; i-am înălțat din nou foisorul așa cum fusese în zilele de demult". Aceasta pare a fi tradiția turnului Babel neterminat (figura 22)

Fig.22. Ruine, Turnul Babilonului și Birs Nimrud.

Foto Matson

Arheologii mai toți sunt de părere că vatra s-ar găsi probabil, mult mai în centrul Babilonului, identificat cu ruinele imediate de la nordul Templului Marduk (harta 48). G. Smith a găsit o tăbliță antică pe care se poate citi: "Zidirea acestui ilustru turn i-a ofensat pe zei. Într-o noapte ei au dărâmat ce zidiseră ei. I-au împrăștiat apoi și le-au înstrăinat graiul". Pare într-adevăr a fi vorba aici de o tradiție a lui Babel. În prezent el este o groapă imensă de 30 de metri pătrați, folosită drept carieră din care se scot cărămizi. Când a fost în picioare, era compus din mai multe platforme succesive, așezate una peste alta, fiecare din ele fiind mai mică decât cea de desubtul ei, la vârf existând un sanctuar închinat lui Marduk.

Turnul Babel

1. Genesa 11:4, "turn al cărui vârf să atingă cerul" este o expresie de cumplită mândrie, caracteristică pentru primii ziditori ai "ziguratelor", dealurilor artificiale ridicate în formă de temple în Sumeria și Babilonia. 2. Este vorba aici de încercarea de a concentra și forma grupuri puternice de oameni și cetăți, în loc să asculte porunca lui Dumnezeu din Geneza 9:1. Vechiul spirit de răzvrătire, închinarea în fața omului și mândria umană au ajuns iarăși să stăpânească. 3. Nu se pot scoate la iveală dovezi care să ne arate când a avut loc această împrăștiere. Presupunerea lui Ussher se bazează pe premise false. Genealogiile din Genesa 5 și 11 sunt fără îndoială abreviate. Multe genealogii ilustrează textul din Genesa 11:3-4. Singurul lor scop a fost închinarea idolatră și în aceasta a constatat păcatul ziditorilor turnului Babel.

NOTE:

(a) Limbile se împart toate în câteva familii. În cadrul acestor familii, asemănările sunt evidente și este posibil uneori să se urmărească evoluția unei limbi cu 3000 de ani în urmă până către originile ei. Între grupurile majore - de pildă, limbile indo-europene și cele semitice - nu există nici o asemănare. (b) În cărțile sale: "Sumerienii" și "Ur din Chaldeea", Wooley descrie în amănunt extraordinarele lucrări de inginerie implicate în construirea unui singur zigurat.

"Generațiile lui Sem", 11:10-26

Al șaselea document ce compune cartea Genezei (vezi pag. 58). În capitolul 10:21-31, sunt numiți descendenții lui Sem. Aici linia genealogică merge direct pe firul de la Sem până la Avraam, parcurgând 10 generații (427 de ani). E posibil ca însuși Sem să fi consemnat întreaga genealogie. La pagina 85 este un tabel cu vârstele oamenilor de la Adam până la Potop, așa cum sunt date ele în capitolul 5, (vezi paginile 70, 71); precum și de la Potop la Avraam, așa cum sunt date în capitolul 11.

	Vârsta la nașterea fiului	Total ani	Vârsta la nașterea fiului	Total ani
Adam	130	930	Arpacsad, născut	
Set	105	912	după potop	2
Enos	90	905	Arpacsad	35
Kenan	70	910	Șela	30
Mahalael	65	895	Eber	34
Iared	162	962	Peleg	30
Enoh	65	365	Reu	32
Metusala	187	969	Serug	30
Lameh	182	777	Nahor	29
Noe la potop	600	950	Terah	130
	1656		Avraam a intrat în Canaan	75
				427

Conform acestor cifre: De la Adam până la Potop au fost 1656 de ani: 427 de ani de la Potop până la Avraam. Viața lui Adam se suprapune peste cea a lui Metușala cu 243 de ani. Viața lui Metusala s-a suprapus peste cea a lui Noe cu 600 de ani, iar a lui Sem cu 98 de ani. Au fost 126 de ani între moartea lui Adam și nașterea lui Noe. Noe a trăit 350 de ani după Potop; a murit cu 2 ani înainte de nașterea lui Avraam. Sem a trăit de la 98 de ani înainte de potop până la 502 ani după Potop. Sem a trăit până la 75 de ani după intrarea lui Avraam în Canaan. Adam a fost în viață când i s-au născut stră-stră-stră-strănepoții lui. Noe a trăit până la a noua generație a propriilor lor descendenți. În coloana din dreapta, toți în afară de Peleg și Nahor, sunt în viață la nașterea lui Avraam. Într-o perioadă de asemenea longevitate, populația s-a înmulțit foarte mult. Înainte de Potop oamenii trăiau foarte mult. După aceea lungimea vieții a scăzut treptat.

"Generațiile lui Terah". 11:27 la 25:11

Al șaptelea document ce compune cartea Genesei (vezi pag.58) Istoria lui Avraam, este consemnată probabil de Avraam și Isaac.

Capitolele 10 și 11. De la Potop la Avraam

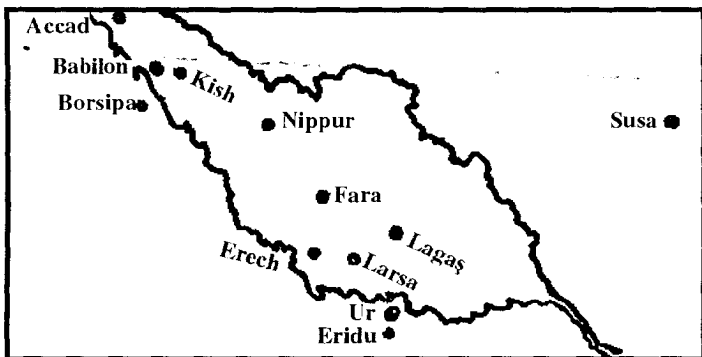
Perioada respectivă pe fundalul istoriei babiloniene

Iscriptiile străvechi babiloniene, după ce numesc pe cei zece regi de dinaite de Potop, adaugă: "Atunci Potopul a cuprins toată țara" (vezi pag. 71). Apoi, pentru perioada dintre Potop și Avraam, sunt numiți o

sută de regi, a douăzeci de cetăți diferite, sau dinastii. Pe tăblii, corespunzător cu această perioadă primară, există o bruscă reducere a lungimii domniei de la cifre enorme până la altele mai rezonabile, marcând astfel linia despărțitoare dintre "istoric", adică consemnări ale unor evenimente contemporane și "pre-istoric", termen care se referă la evenimente anterioare.

Regate-cetăți

La începutul perioadei istorice au existat așezări omenești la Kiș, Lagaș, Erech, Ur, Eridu, Nippur, Accad, Babilon, Larsa, Fara precum și în alte localități. Ele erau niște cetăți mici fortificate, conduse fiecare de un rege-preot. Erau într-un permanent conflict unele cu altele. Uneori o cetate reușea să stăpânească peste celelalte, formând astfel un mic imperiu. Dominația respectivă dura o bucată de timp, după care se destrăma sau se extindea la altă cetate sau cetăți. Regii aceștia își consemnau faptele de vitejie pe tăblii de lut ars, de felul cărora s-au dezgropat cu miile în ultimii ani. Dar tăbliile nu indică în ce măsură dinastiile cetăților au fost contemporane, consecutive sau sprapuse. Astfel cronologia perioadei respective este foarte nesigură. Dinastiile principale care au dominat în Babilonia, conform acestor tăblii, între Potop și Avraam sunt numite pe pagina următoare. Notă: centrele acestea de populație se găseau grupate în jurul lui Eridu, Edenul tradițional și Fara - după tradiție locul de baștină al lui Noe.

Harta 24. Babilonia antică

Dinastia Kiș

Numită pe tăblii Prima Dinastie după Potop. Kiș a fost o suburbie a orașului Babilon, lângă vatra Turnului Babel, fiind cel mai vechi oraș mare din perioada post-diluviană, capitala principală a Babiloniei imediat după Potop. (Vezi pag. 78). Dr.Langdon a găsit aici și resturile unor

depuneri din perioada Potopului.

Dinastia Lagaş

Lagaş a fost capitala primului regat sumerian sau hamitic, de după Potop, în Babilonia de sud, după cum Kiş a fost capitala primului regat semitic, în Babilonia de nord la vreo 160 km depărtare. Lagaş a fost un centru cu biblioteci, excavat de Sarzec (1877-1901, vezi paginile 46-48)

Dinastia Erech

Erech, cunoscut şi sub denumirea de Uruk sau Warka, una din cetăţile lui Nimrod, se afla la numai 80 de km de Grădina tradiţională a Edenului. Unul din regii săi, Lugalziggissi, s-a nimit pe sine "Domnul lumii". Erech a fost excavat de Koldewey (1913), şi de către Noldeke şi Jordan (1928-33). Ei au fost de părere, în urma săpăturilor, că se află în faţa unuia dintre cele mai vechi oraşe ale lumii, cu 18 straturi pre-istorice distincte de civilizaţie. A fost centrul principal al închinării la ziţa Iştar, unde prostituţia era obligatorie.

Dinastia Acaad

Acaad, nimit şi Sippar, a fost încă una din cetăţile lui Nimrod şi un alt centru renumit de biblioteci (vezi pag.48). Se află la vreo 160 km nord-est de căminul tradiţional al lui Noe, Fara. El este cel care l-a dat pe Sargon I, unul din cei mai renumiţi războinici din vremurile pre-avraamice, care a domnit din Elam până la Muntele Sinai. El a fost un mare cuceritor, constructor şi promotor al învăţământului. A înfiinţat o mare bibliotecă. Se crede despre el că ar fi fost contemporan cu Cheops, constructorul Marii Piramide din Egipt.

Dinastiile Ur

Aflat la numai 20 km de Eridu, pentru o vreme Ur a fost eclipsat de celelalte cetăţi din jur, după Potop. Dar mai târziu, pe vremea lui Avraam, a devenit între timp cetatea de seamă a lumii (vezi paginile următoare). Sub doi din regii săi mai renumiţi, Ur-engur şi Fungi, Ur a stăpânit peste teritoriul de la Golful Persic până la Marea Mediterană

Dinastia Babilon

Cam în vremea migraţiei lui Avraam spre Canaan (2000 înaite de Cristos), sub domnia lui Hammurabi, Babilonul a ajuns la suprafaţă. Hammurabi, un mare războinic care a zidit templele şi a alcătuit un cod legal, este identificat în mod curent cu "Amrafel" din Genesa 14;1 (vezi pag.50).

Cercetările arheologice de la Ur, Cetatea lui Avraam

Ur, numit şi Mugheir sau sau Mugayyar, a fost cândva un port la Golful Persic, în locul de vărsare a râului Eufrat, 20 km depărtare de Eridu, locul în care susţine tradiţia că ar fi fost Grădina Eden (vezi harta de la pag.65). O cetate de dinaite de Potop; nimicită de Potop; apoi

rezidită. În perioada imediat premergătoare lui Avraam, a fost orașul cel mai frumos din lume; un centru manufacturier, agricol și de construcții de vase, aflat într-un ținut nemaiîntâlnit de fertil și bogat, ale cărui caravane se deplasau până în țări îndepărtate în toate direcțiile și ale cărui vase străbăteau apele mării de la docurile orașului Ur, până la Golful Persic, încărcate cu cupru și piatră tare. Ulterior pe vremea lui Avraam, a ajuns să fie eclipsat de Babilon, dar a rămas în continuare o cetate importantă până în vremea perșilor, când Golful se retrăsese iar Eufratul își schimbase cursul, cu 16 km mai la est iar Ur a fost părăsit și îngropat în cele din urmă de furtunile de nisip ale deșertului.

Ruinele de la Ur, mai multe cetăți îngropate una peste alta, cu cetatea lui Avraam așezată aproape la stratul cel mai de jos, constau dintr-o movilă înaltă, înconjurată de movile mai scunde, ce acoperă toate o zonă de vreo 3 km lungime nord-vest și sud-est și o lățime de aproape 1 km. Rămășițele unui zid de împrejmuire cu o grosime de 21 m și o înălțime de 24 m au putut fi urmărite pe o distanță de 4 km. Zona Sacră, ocupată de temple și palate, a fost înconjurată de un zid interior de 365 m lungime, cu o lățime de 182 metri.

O expediție comună condusă de University Museum of Pennsylvania și British Museum, sub îndrumarea lui C.L.Woolley, în cadrul a 12 sesiuni - de câte 4-5 luni fiecare, între anii 1922-34, lucrând cu vreo 2000 de oameni, a explorat în întregime tainele acestor ruine.

Ziguratul sau templul-turn, zidit după modelul turnului Babel, este în prezent movila cea mai înaltă iar în vremea lui Avraam era clădirea cea mai proeminentă din oraș. A fost rezidită de Nebodinus, în secolul 6 î.Cr., pe ruinele templului care se înălța acolo în zilele lui Avraam. Acesta, la rândul lui, fusese rezidit peste temeliiile (încă existente) ale altuia, ce se găsea acolo din timpuri preistorice. Turnul, așa cum fusese văzut de Avraam, era pătrat, având terase solide din cărămidă, iar terasele succesive fiind plantate cu pomi și arbuști. La vârf se afla un sanctuar închinat zeului-Luna.

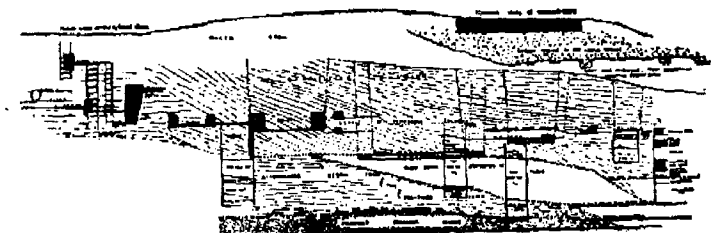

Fig. 23. Secțiune transversală a movilei, arătând depunerile din timpul Potopului.

(Prin bunăvoința lui University Museum of Pennsylvania)

Templele. Cele două Temple principale au fost ale zeului Lunii Nannar, și zeița Lunii, Ningal; un vast complex de altare, cămăruțe și locuințe ale preoților, preoteselor și îngrijitorilor: toate acestea fiind zeitățile la care s-a închinat tatăl lui Avraam. Mormintele Regale. Una din cele mai uimitoare descoperiri a fost descoperirea comorilor bogate ale mormintelor reginei Subad, Mes-kalm-dug și un rege fără nume, în straturile inferioare ale Cimitirului datând dintr-o perioadă plasată între Avraam și Potop. Împreună cu osemintele reginei s-au găsit: o coroană de aur, argint și pietre semi-prețioase, cești, farfurii, farfurioare, cutii de toaletă, borcane cu vopsea și o harpă de aur; apoi oasele a 40 de servitori de la curte care fuseseră jertfiți cu ocazia înmormântării reginei, alături de o nesfârșită varietate de scule de cupru, bronz, piatră și cremene, menite să-i fie de folos reginei pe lumea cealaltă; resturile unui car cu oasele animalelor care l-au tras. Acestea toate pot fi văzute la University Museum din Philadelphia. Ele adevăresc un foarte înalt grad de meșteșug și pricepere, într-o perioadă atât de îndepărtată de timp, precum și faptul că se practicau jertfele umane și exista credința într-o viață viitoare.

Capitolele 10 și 11. De la Potop la Avraam

Perioada aceasta văzută pe fundalul istoriei egiptene

Istoria Bibliei își are începuturile în Babilonia, se continuă curând în Egipt, pentru ca aceasta să fie foarte pregnant în Vechiul Testament. Egiptul a fost întemeiat curând după potop, de către Mizraim, fiul lui Ham. A fost numit "Țara lui Ham". În timp ce civilizația se dezvoltă în Babilonia sub conducerea lui Nimrod, Sargon și Hammurabi, ea a făcut pași uriași sub domnia celor douăsprezece dinastii care au cuprins perioada de la potop până la Avraam

Fig. 24. Ur.
Vedere generală a ruinelor
din vremea lui Avraam

Fig.25. Ur
Întrări intrusive
neo-babiloniene

Cele 31 de dinastii ale lui Manetho

Manetho, un egiptean, a scris prin anul 250 î.de Cr. o istorie a Egiptului pe care a grupat-o pe 31 de dinastii, de la Menes, primul rege istoric, până la cucerirea Egiptului de către Alexandru cel Mare în anul 332 î.de Cr.; și până în ziua de astăzi istoria antică a Egiptului e considerată în mod curent pe baza celor 31 de dinastii. Valabilitatea acestor cronologii a fost, în cea mai mare parte, confirmată de descoperirile arheologice.

Dinastia I	Menes	Nimrod?
Dinastia II		
Dinastia III		
Dinastia IV	Piramidele	Sargon?
Dinastia V		
Dinastia VI		
Dinastia VII		
Dinastia VIII		
Dinastia IX		
Dinastia X		
Dinastia XI		
Dinastia XII	2000 î.de Cr.	Avraam
Dinastia XIII		
Dinastia XIV		
Dinastia XV		
Dinastia XVI	1800 î.de.Cr.	Iosif?
Dinastia XVII		
Dinastia XVIII	1580-1340	Moise
Dinastia XIX	1340-1200	
Dinastia XX	1200-1100	
Dinastia XXI	1100-950	David?
Dinastia XXII	950-750	
Dinastia XXIII	750-720	
Dinastia XXIV	720-712	
Dinastia XXV	712-663	
Dinastia XXVI	663-525	
Dinastia XXVII - XXXI	525-332 Persană	
Perioada greacă	332-30 î.de Cr.	Septuaginta
Perioada romană	30 î.de Cr. era cre.Cristos	

La început Egiptul se compunea din mai multe grupuri de familii sau triburi mici, un "regat". Ele și-au avut perioada lor "pre-istorică", adică perioada de dinainte de apariția datelor scrise referitoare la evenimentele contemporane. Astfel au existat tradiții despre zei primari cu viață foarte lungă, semi-zei și regi. Ei cunoșteau întrebuințarea aurului, argintului, aramei, plumbului și cremenei. Construiau bărci și corăbii.

Cele trei epoci mari ale istoriei egiptene au fost:

Regatul vechi: Dinastiile III-VI. Era construirii piramidelor. Plasată

când la anul 4000 î.Cr., când la 2000 î.Cr., dar cel mai frecvent în jurul anului 2700 sau 2400 î.Cr.

Regatul de mijloc: Dinastiile XI și XII. Era construirii canalelor. Mare prosperitate. În jurul anului 2000 î.Cr. Pe vremea lui Avraam.

Perioada Imperiului: Dinastiile XVIII și XIX. 1600-1200 î.Cr. Primul imperiu mondial. Domnia lui se întindea de la Etiopia până la Eufrat. A fost perioada șederii poporului lui Israel în Egipt.

Cronologia egipteană

E destul de bine stabilită până în anul 1600 î. Cr., dar după această dată e destul de nesigură. Astfel, Menes, primul rege istoric, e datat de egiptologi în mod diferit, după cum urmează: Petrie, 5500 î.Cr.; Brugsch, 4500; Lepsius, 3900; Bunsen, 3600; Breasted, 3400; Meyer, 3300; Scharff, 3000; Poole, 2700; G. Rawlinson, 2450; Wilkinson, 2320; Sharpe, 2000. Astfel, se poate observa că Petrie și Breasted, doi dintre cei mai renumiți egiptologi, diferă cu mai bine de 2000 de ani în ce privește momentul de început al istoriei egiptene. Aceleași persoane se deosebesc cu 1000 de ani în aprecierea datei piramidelor și cu 700 de ani la perioada Hyksos. Tendința actuală este de a micșora datele, atât la cronologia egipteană, cât și la cea babiloneană, plasându-se Marea Piramidă în 2400 sau 2500 î.Cr.

Cronologia biblică și cronologia egipteană. Egiptenii au avut tradiții privitoare la Potop care se întind în trecut până în perioada preistorică. Civilizația piramidelor s-a dezvoltat după Potop. A trebuit să treacă suficient de mult timp pentru ca familia lui Noe să se dezvolte într-o populație mare. Textul Bibliei pare să plaseze potopul cam la anul 2400 î.Cr., în vreme ce majoritatea egiptologilor plasează începutul perioadei istorice a Egiptului cam la anul 3000 î. de Cr. (vezi mai sus); astfel ei plasează cu 600 de ani înainte de Potop acele evenimente care au avut loc după Potop. Pare deci să existe aici un conflict între cronologia egipteană și cea biblică. Se poate însă observa, din paragraful referitor la cronologia egipteană, că unii egiptologi aduc începutul istoriei egiptene până la limita anului 2400 î.Cr. Apoi, nu trebuie uitat faptul că Septuaginta și Pentateuhul samaritean socotesc data biblică a Potopului cu mult mai în urmă, la 3000 î.Cr. (vezi titlul "Cronologie", pag. 32, 33). Astfel numai unele din sistemele cronologice egiptene sunt în conflict cu unele din sistemele biblice, în vreme ce altele sunt în perfectă armonie.

Capitolele 10, 11. de la Potop la Avraam

Perioada aceasta văzută pe fundalul istoriei egiptene

Prima dinastie. Menes (Mena), primul rege istoric, a consolidat diversele triburi și a unit Egiptul Superior cu cel Inferior. A cucerit Sinaiul și i-a preluat minele de turcoaz. Numele lui e identificat de unii învățați cu Mizraim, fiul lui Ham. S-ar putea să fi fost contemporan cu Nimrod;

în timp ce Nimrod puneia temelile imperialismului în statele mici ale Babilonului, Menes făcea același lucru în Egipt. Mormântul lui a fost descoperit la Abydos; s-a găsit în el un vas emailat de culoare verde purtând numele său. Dinastia aceasta a avut 9 regi.

Dinastia II. 9 regi. Numele semitice indică faptul că au existat legături cu Babilonul. S-a continuat exploatarea minelor de la Sinai.

Dinastia III. 5 regi. Au continuat mineritul la Sinai. Au construit vase de 50 m lungime pentru comerțul pe Marea Mediterană; au făcut călătorii pe mare în Liban. Începutul perioadei piramidelor. Zozer a ridicat "Piramida în trepte," de la Sakkarah, la 3 km vest de Memfis, cu 6 terase înclinate, cam după modelul templelor-turn babiloniene. Sneferu (Seneferu) l-a imitat apoi pe Zozer, dar a umplut terasele, creând pante line și construind prima piramidă adevărată la Meydum, aflat la mică depărtare.

Dinastia IV. 7 regi. Apogeul perioadei piramidelor. Cele trei mari piramide: Cheops (Khufu), Khafre (Cephren), Menkure (Menkaura), de la Ghiseh, aflat la 12 km vest de Cairo. Cea mai mare este a lui Cheops, unul dintre cei mai mari domnitori ai Egiptului. Apoi urmează cea a lui Khafre, lângă care acest rege a pus să se sculpteze Sfînxul, ca un portret al său. Mumia lui Menkure a fost găsită în această piramidă.

Dinastia V. 9 regi. Continuă mineritul la Sinai. Expediții comerciale pe Marea Mediterană, în Fenicia, Siria și Ofir.

Egiptenii aveau o puternică credință în viața viitoare. În partea de vest a piramidei reginei Khent-Kawes din dinastia V s-a descoperit o barcă de 33 m lungime și 4,5 m lățime, pe care ea pusese să se sape în piatră ca să-i transporte sufletul pe lumea cealaltă. Mormintele faraonilor erau bine aprovizionate cu comorile acestei lumi pe care ei credeau că le pot duce cu ei dincolo.

Dinastia VI. 6 regi. Sfârșitul Vechiului Regat. Pepi II, cel de al cincilea rege, a domnit 90 de ani, cea mai lungă domnie din istorie.

Dinastiile VII, VIII, IX și X. 20 regi. Perioada dezintegrării multora din regate, aflate în competiție unele cu altele.

Dinastia XI. 7 regi. Începutul Marelui Regat de mijloc, care a durat până în timpul dinastiei XII.

Dinastia XII. 8 regi. Amenemhet al III-lea a zidit templul lui Serabit din Sinai unde Petrie a descoperit recent cea mai veche scriere alfabetică din lume. Au existat în această perioadă legături frecvente cu Siria. S-a construit un canal de la Nil până la Marea Roșie. Senusert I a zidit Obeliscul lui On care mai dăinuie și astăzi. Senusert al II-lea e considerat a fi fost faraon pe vremea când a vizitat Avraam Egiptul.

Piramidele egiptene

Spre deosebire de templele-turnuri babiloniene, care se construiau cu altare în vârf pentru închinarea la zei, piramidele nu au fost altceva decât niște morminte, menite să perpetueze gloria faraonilor care le-au zidit. Începând cu prima dinastie, moda piramidelor a atins culmea în dinastia a patra.

Marea Piramidă a lui Cheops. Cel mai mare monument din toate vremurile. Acoperea 5,26 ha, o suprafață de 71,3 m² (în prezent 69,6), o înălțime de 146,91 m (în prezent numai 137,16). S-a estimat că ar fi conținut 2.300.000 de pietre cu o grosime medie de 3 picioare (91,44 cm) fiecare și o greutate medie de 2,5 tone. Zidite sub forma mai multor straturi suprapuse de calcar cioplit brut și cu stratul exterior finisat foarte mult prin așezarea unor blocuri de granit care se potrivesc exact unele lângă altele. Blocurile

acestea au fost scoase de la locul lor și folosite la clădirea orașului Cairo. În mijlocul laturii de nord există un coridor de trei picioare (91,44 cm) lățime și 4 picioare (121,92 cm) înălțime care duce la o cameră interioară: camera regilor. Mumia lui Cheops lipsea de acolo.

Cum s-au construit. Pietrele au fost tăiate, numai cu instrumente de piatră și aramă, dintr-o carieră aflată la 18 km est, apoi au fost duse pe calea apei de-a lungul Nilului în timpul inundațiilor și trase apoi afară din apă cu ajutorul unor rampe înclinate, iar pe pământ cu ajutorul unor nesfârșite echipe de oameni care trăgeau cu funii, fiind apoi ridicate și fixate la locul lor cu ajutorul unor icuri bătute alternativ de o parte și de alta a platformelor al căror fund era ca un lighean. Se spune că a fost nevoie de 100.000 de oameni timp de 10 ani ca să se construiască digul și alți 20 de ani să se construiască piramida propriuzisă - toate acestea efectuate prin munca forțată a sclavilor, sub biciul necruțător al conducătorului de sclavi.

Fig.26. Portretul lui Kheops.

Uimitor la piramide este faptul că ele au fost construite în zorii istoriei. Sir Flinders Petrie a numit Piramida lui Cheops "cea mai mare și mai exactă construcție care s-a ridicat vreodată în lumea aceasta." Encyclopaedia Britanică spune despre ea astfel: "Forța creierului de care face dovadă este la fel de mare ca cea a oricărui om modern."

Capitolul 12:1-3 Chemarea lui Avraam

Aici începe istoria Răscumpărării. Ea fusese deja sugerată în Grădina Edenului (3:15). Acum, după 2000 de ani de la creația și căderea omului, la 400 de ani după potop, într-o lume căzută în idolatrie și răutate, Dumnezeu l-a chemat pe Avraam să devină întemeietorul unei mișcări al cărei obiectiv era RECUPERAREA și RĂSCUMPĂRAREA omenirii.

În vremea aceea de pionierat a pământului, când națiunile nu erau altceva decât niște formațiuni tribale aflate mereu în căutarea unor locuri mai bune în care să se stabilească, Avraam, un om neprihănit, credincios lui Dumnezeu - nu idolatru - unul din puținii care mai aveau la tradiția unui monoteism primitiv, a primit din partea lui Dumnezeu următoarele promisiuni, pentru urmașii lui: 1. Că vor moșteni țara Canaanului. 2. Că vor deveni o națiune mare. 3. Că prin ei TOATE NAȚIUNILE VOR FI BINECUVÂNTATE.

Promisiunea aceasta (12:2, 3; 22:18) este ideea fundamentală din care se dezvoltă întreaga Biblie. Dumnezeu l-a chemat mai întâi pe Avraam pe când era în Ur. (Fapte 7:2-4; Geneza 11:31). Apoi pe când se afla în Haran (12:1-4). Apoi din nou la Sihem (12:7). Apoi în Betel (13:14-17) și de două ori la Hebron (15:5, 18; 17:1-8). Promisiunea i-a fost repetată lui Isaac (26:3, 4) și lui Iacov (28:13, 14; 35:11, 12; 46:3, 4).

Avraam

Din Gen 11:26, 32; 12:4; Fapte 7:2-4, se pare că Avraam s-a născut pe când tatăl lui avea 130 de ani și că nu ar fi fost întâiul născut -cum s-ar putea deduce din 11:6. A avut 75 de ani când a intrat în Canaan. Vreo 80 când l-a scăpat pe Lot din primejdie și s-a întâlnit cu Melhisedec. 86 când i s-a născut Ismael. 99 când a fost nimicită Sodoma. 100 când i s-a născut Isaac. 137 când a murit Sara. 160 când s-a născut Iacov. A murit la vârsta de 175 de ani, adică cu 115 ani înainte de migrarea lui Iacov în Egipt.

Dezvoltarea idolatriei

Avraam nu s-a închinat la idoli, deși a trăit într-o lume idolatră. La început omul nu avea decât un SINGUR Dumnezeu; și, în grădina Eden, a trăit într-o comuniune strânsă cu Dumnezeu. Dar odată cu păcatul și alungarea lui din Eden, omul a pierdut cunoștința sa originară despre Dumnezeu. Apoi, bătăind prin întuneric în căutarea tainelor existenței, a ajuns să se închine puterilor naturii, care i-au părut lui a fi izvoarele vieții. Întrucât sexul a fost mijlocul de perpetuare a viații, el a jucat un rol foarte important în religia babiloneană timpurie. Inscripții cuneiforme au evidențiat faptul că o mare parte din liturghiile

constau în descrieri ale relațiilor sexuale dintre zei și zeițe, din care, așa cum credeau ei, ar fi rezultat toate lucrurile. Apoi soarele, luna și ploaia, împreună cu diferitele fenomene ale naturii, au fost zeificate, fiindcă de ele depindea viața lumii. De asemenea, regii, întrucât dețineau puterea, au ajuns să fie zeificați. Foarte multe cetăți și națiuni au avut ca zeu principal pe întemeietorul lor: Asshur, părintele asirienilor, a devenit zeul de seamă al asirienilor iar Mardouk (Nimrod), fondatorul Babilonului, a devenit zeul de căpetenie al Babilonului. Și pentru a-i face pe zei și mai reali, au fost făcute chipuri care să-i reprezinte pe regi, după care imaginile însele au ajuns să devină obiectul de închinăciune al oamenilor, ca și când ele ar fi fost zei în sine. Astfel, omul a decăzut vertiginos de la monoteismul inițial în abisul nenumăratelor culturi politeiste idolatre, dintre care unele conțineau practici nespuse de rele, abominabile.

Idolatria din zilele lui Avraam

Ur se afla în Babilonia iar babilonienii aveau mulți zei și zeițe. Ei se închinau la foc, la soare, la lună, la stele și la diferite forțe ale naturii. Nimrod, care se înălțase pe sine ca dumnezeu prin zidirea turnului Babel, a fost după aceea recunoscut mereu ca zeitatea de căpetenie a Babilonului. Numele lui popular a fost Marduk. Mai târziu acest nume a devenit identic cu Bel. Șamaș a fost zeul soarelui. Zeul lunii s-a numit Sin și a fost zeitatea de seamă a cetății lui Avraam, Ur. Nevasta lui Sin s-a numit Ningal, fiind zeița din Ur. Ea a avut multe nume și a primit închinare din partea oamenilor în fiecare cetate ca zeiță-mamă. Unul din numele ei a fost Nina, de la care se trage denumirea orașului Ninive. Dar numele ei cel mai popular în Babilonia era Iștar. A fost personificarea pasiunii sexuale; la închinarea ei era prezentă desfrânarea și prostituția numită "sacră, la toate sanctuarele ei, lucru care a devenit obicei general pentru femeile din Babilon. Legate de templul ei existau apartamente sau camere luxoase în care preotesele distrau pe închinătorii de parte bărbătească în cadrul unor ceremonii rușinoase. Pe lângă aceste preotese-prostitute, fiecare fată, femeie sau văduvă trebuia să officieze cel puțin o dată în viața la aceste ritualuri.

Avraam a crezut într-un Singur Dumnezeu

Concetenii lui erau idolatri. Tatăl lui a fost idolatru (Iosua 24:1). Există legende potrivit cărora el a fost persecutat în copilărie pentru refuzul lui de a se închina la idoli. De unde a știut Avraam despre Dumnezeu? Fără îndoială, prin revelație directă de la Dumnezeu. Mai mult, luând cifrele din capitolele 5 și 11 așa cum sunt, înseamnă că viața lui Noe s-a întins până la nașterea lui Avraam iar viața lui Noe s-a suprapus peste cea a lui Metusala cu 600 de ani, în vreme ce viața lui Metusala s-a suprapus peste a lui Adam cu 243 de ani. Astfel s-ar fi putut ca Avraam să fi aflat direct de la Sem relatarea Potopului și relatarea lui Metusala despre Adam și grădina Eden.

Capitolul 12:4-9. Intrarea lui Avraam în Canaan

Haran, aflat la vreo 965 km nord-vest de Ur și 643 km nord-est de Canaan, a fost primul loc de populat al lui Avraam. El pornise din Ur în căutarea unei țări în care să-și poată clădi o națiune despărțită de idolatrie, fără să știe unde se duce (Evrei 11:8). Dar Haran era deja o regiune bine populată cu așezări omenesti, cu drumuri care duceau la Babilon, Asiria, Siria, Asia Mică și Egipt, pe care treceau în permanență caravane și armate. Astfel după moartea tatălui său Terah, Avraam, la chemarea lui Dumnezeu, a pornit mai departe în căutarea unui ținut mai puțin populat.

Sichem, primul popas făcut de Avraam, chiar în centrul țării, a fost o vale de o neasemuită frumusețe, între muntele Ebal și muntele Gherizim. Aici Avraam a zidit un altar Domnului, dar curând după aceea s-a dus mai spre sud, continuând să exploreze țara.

Betel, aflat la 32 km sud de Sichem, la 16 km nord de Ierusalim, a fost popasul următor al lui Avraam. A fost unul dintre punctele cele mai înalte din Canaan, cu o priveliște minunată în toate direcțiile. Avraam a urmat drumul de creastă al lanțului muntos, probabil datorită faptului că valea Iordanului de la răsărit și câmpia de pe malul mării erau deja destul de populate. La Betel a zidit iarăși un altar, așa cum făcuse la Sichem și cum a făcut mai târziu la Hebron, nu doar ca o recunoaștere a lui Dumnezeu, ci ca o mărturisire publică a credinței lui, în fața acestui popor în mijlocul căruia a venit să locuiască. Trebuie să-i fi plăcut Betelul, deoarece acolo s-a stabilit după întoarcerea din Egipt și despărțirea de Lot.

Capitolul 12:10-20. Șederea lui Avraam în Egipt

Plecând de la Betel și călătorind înspre sud, el trebuie să fi trecut prin apropiere de Ierusalim; iar dacă Melchisedec a fost Sem, e posibil ca Avraam să-i fi făcut o vizită, deoarece aceștia trebuie să se fi cunoscut încă din Babilon. Din pricina foametei, Avraam s-a dus în Egipt cu gând să stea acolo până trece foametea. Cât pe-aici să dea de bucluc. Nevasta lui, Sara, era o femeie frumoasă; ori, prinții puternici aveau obiceiul de a-și lua după bunul plac femeile frumoase, omorându-le soții. Subterfugiul lui precaut de a o numi pe Sara "sora" lui n-a fost chiar o minciună. Ea era sora lui pe jumătate (20:12). Căsătoriile între rude apropiate se obișnuiau pe atunci, până când dezvoltarea familiilor a oferit o mai mare posibilitate de selecție.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Vizita lui Avraam în Egipt. Pe mormântul lui Senusert al II-lea din dinastia XII, la Benihasen, considerat a fi fost faraon pe vremea aceea există o sculptură care descrie vizita unor negustori semiți din Asia la curtea sa. Narațiunea patriarhală indică limpede faptul că a existat un comerț intensiv cu Egiptul (Geneza 12:10-20; 37:25; 43:11; 46:6).

Capitolul 13. Avraam și Lot se despart

Lot era nepotul lui Avraam. Fuseseră împreună de la plecarea lor din Ur, cu mulți ani mai înainte. Acum însă turmele lor de oi și de vite, împreună cu corturile lor, se înmulțiseră atât de mult, iar păzitorii turmelor se certau atât de des între ei, încât s-a părut că cel mai nimerit lucru e ca Avraam și Lot să se despartă. Cu multă noblețe de caracter, Avraam l-a lăsat pe Lot să aleagă primul pământul dorit. Nechibzuit, Lot a ales câmpia Sodomei. Avraam a ales Hebronul, care de acum încolo a devenit căminul său.

Capitolul 14. Avraam înfrânge pe regii babilonieni

A făcut lucrul acesta ca să-l scape pe Lot. Avraam trebuie să fi fost un fel de geniu militar. Cu numai 318 oameni, și cu ceva ajutoare de prin vecini, printr-un atac prin surprindere noaptea, i-a zdrobit pe acești patru regi babilonieni renumiți. Armatele erau mici pe vremea aceea. Regii nu erau altceva decât niște prinți tribali. Avraam a fost un fel de rege, probabil capul unui clan de o mie sau mai mult de persoane.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Hammurabi. "Amrafel" (1) e identificat de obicei cu Hammurabi, cel mai renumit dintre regii babilonieni de la început, al cărui cod de legi l-a făcut să fie astăzi arhicunoscut. Avraam trebuie să-l fi cunoscut personal când era la Ur. Codul de legi al lui Hammurabi este o voce care străbate până la noi din îndepărtata lume a lui Avraam. (Vezi pag. 50.)

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: "Calea regilor" (5, 6). Locurile amintite în versetele 5, 6, pe lângă care au trecut cei patru regi când au venit spre Sodoma erau atât de departe înspre răsărit, în afara rutei comerciale obișnuite, încât Albright a spus că el a considerat-o drept o indicație a caracterului de legendă al capitolului 14 din Geneza. Dar în 1929 el a descoperit un șir de movile mari, în Haran și de-a lungul hotarului de răsărit al lui Ghilead și Moab, care au fost cetăți înfloritoare prin anul 2000 î.Cr. - deci o indicație a faptului că acolo era un ținut bine populat, aflat pe drumul comercial dintre Damasc și regiunile de aur și aramă ale Edomului și Sinaiului.

Melchisedec, 14:18-20

Rege-preot al Salemului (Ierusalim). Tradiția ebraică spune că el a fost Sem, supraviețuitorul Potopului, care mai trăia încă, fiind omul cel mai bătrân de pe pământ, preot din perioada patriarhală a rasei umane. Dacă așa stau lucrurile, atunci este o indicație a faptului că încă de atunci, chiar după Potop, Dumnezeu a ales Ierusalimul să fie scena Răscumpărării omenirii. Indiferent însă cine a fost Melchisedec, el a constituit o imagine preînchipuitoare a lui Cristos (Psalmul 110; Evrei 5, 6, 7).

Cap. 15, 16, 17. Dumnezeu reînnoiește promisiunile față de Avraam

De data aceasta, cu explicația suplimentară potrivit căreia urmașii lui Avraam aveau să moștenească țara Canaanului, după ce, în prealabil, vor fi stat 400 de ani într-o țară străină - Egipt (15:13). Când Avraam a avut 100 de ani iar Sara 90, Isaac le-a fost făgăduit. De asemenea, s-a înființat Legământul Circumciziei, ca semn al faptului că urmașii lui Avraam formează poporul lui Dumnezeu.

Capitolele 18, 19. Sodoma și Gomora

Acele focare de fărădelege se aflau doar la câțiva kilometri de Hebron - căminul lui Avraam - și de Ierusalim - căminul lui Melchisedec. Totuși erau atât de pline de răutate, încât miazmele lor s-au ridicat până la cer. Nu se scurseseră decât 400 de ani de la Potop, care mai dăinuia în memoria unora aflați încă în viață. Totuși oamenii uitaseră deja lecția dată prin nimicirea omenirii - lecție ce fusese atât de îngrozitoare. Și astfel Dumnezeu a făcut să plouă din cer "cu foc și pucioasă". Peste aceste două cetăți, ca să reîmprospăteze memoria oamenilor și să-i avertizeze de mânia lui Dumnezeu, care îi așteaptă pe oamenii răi. Un alt motiv a fost, probabil, acela de a aminti de condamnarea finală a pământului, când acesta va arde (II Petru 2:5, 6; 3:7, 10).

Isus a asemănat vremea întoarcerii Sale cu zilele Sodomei (Luca 17:26-32); și de asemenea cu zilele Potopului. Ambele au fost perioade de nespusă răutate. Astăzi, pe o scară nemaiîntâlnită în istorie, cu lăcomia care există, brutalitatea și instinctele criminale și animalice dezlănțuite la culme, cu demonii din locurile înalte ale pământului, nu e greu să ne imaginăm apropiatul sfârșit spre care ne îndreptăm cu pași repezi, în ciuda eforturilor atâtor oameni de bine și conducători de stat de a le aplatiza. Dacă nu intervine o mișcare mondială de pocăință, Ziua Pierzării nu va fi departe.

Localizarea Sodomei și Gomorei

Fie la capătul de nord, fie la capătul de sud al Mării Moarte. "Sodoma" (Udom) este numele muntelui de la colțul de sud-vest. Din timpuri străvechi au existat tradiții potrivit cărora mari schimbări topografice s-ar putea să fi avut loc la capătul de sud al Mării Moarte, tradiții care persistau chiar și pe vremea când a avut loc distrugerea Sodomei și Gomorei. Scriitorii antici au fost în general de părere că locurile de odinioară a celor două cetăți se află sub apele Mării Moarte.

Marea Moartă

Marea Moartă are o lungime de 64 km și o lățime de 16 km. Capătul dinspre nord este foarte adânc, atingând în unele locuri 300 de m. Nivelul apei este mai ridicat în prezent decât pe vremea lui Avraam, datorită depunerii de mâl aduse de Iordan și de alte râuri, fără să existe o gură de scurgere. Ceea ce este astăzi a treia parte din sudul Mării Moarte era pe

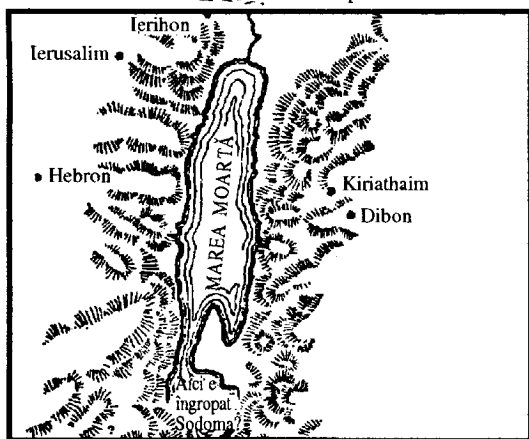
vremuri o câmpie.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: În anul 1924, Dr. W. F. Albright și Dr. M. G. Kyle, conducând o expediție comună a Școlii Americane și a Semi-anrului Xenia, au găsit în colțul de sud-vest al Mării Moarte, cinci oaze formate din izvoare de apă dulce, pe o câmpie situată la 152 m deasupra nivelului Mării Moarte, iar într-o localitate numită Bad-ed-dra, situată în centrul lor, rămășițele unei mari fortificații, în mod evident un centru de festivități religioase. S-au găsit mari cantități de cioburi și rămășițe dintr-o perioadă între 2500 î.Cr. până la 2000 î.Cr. De asemenea, s-au găsit dovezi care arătau că zona era dens populată și prosperă, atestând că trebuie să fi fost o "grădină a lui Dumnezeu." Faptul că populația s-a stins brusc pe acele locuri și că de atunci a rămas o zonă cumplit de dezolantă și pustie pare să indice faptul că întreaga zonă a fost nimicită printr-un cataclism care i-a schimbat clima și solul.

Păreră lui Albright și Kyle, precum și a majorității arheologilor, este că Sodoma și Gomora se aflau pe aceste oaze, mai jos pe cursul izvoarelor și că acum locurile respective sunt acoperite de Marea Moartă.

"Smoală" (14:10) a fost bitum, asfalt și gudron, un produs al petrolului de culoare neagră lucioasă care se topește și arde. Existau rezerve însemnate ale acestui produs de ambele părți ale Mării Moarte, mai mult la căpătul de sud și foarte mult pe fundul mării. În timpul cutremurelor, cantități uriașe ale acestor substanțe s-au ridicat la suprafață.

"Pucioasă" (19:24). Kyle a spus că sub Muntele Usdom se află un strat de sare cu o grosime de 45 de m; deasupra lui un strat de marnă amestecată cu sulf în stare liberă. La vremea potrivită Dumnezeu a aprins

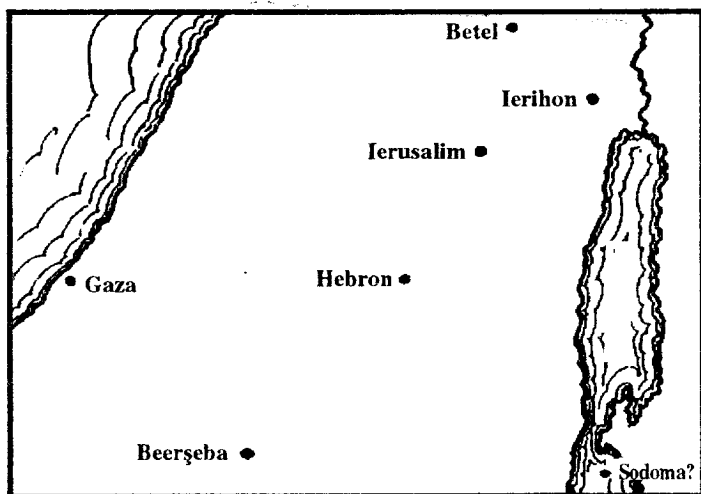
Harta 25. Așezarea geografică a Sodomei

gazele, producându-se astfel o puternică explozie. Sarea și sulful au fost aruncate în aer sub formă incandescentă așa încât literalmente a plouat cu foc și pucioasă din cer. Nevasta lui Lot a fost acoperită cu sare. Există mulți stâlpi de sare la capătul de sud a Mării Moarte, care au purtat numele de: "soția lui Lot". Într-adevăr, tot ce e legat de această regiune pare să se potrivească exact cu povestea biblică a Sodomei și Gomorei.

Capitolul 20. Sara și Abimelec

Deși Hebron a fost căminul lui principal, Avraam s-a deplasat din timp în timp, pe anumite distanțe, în căutarea unor pășuni mai bune pentru turmele sale. La Gherar, o cetate filisteană aflată la vreo 65 de km de Hebron, aproape de țărmul mării, el a avut o altă experiență, asemănătoare cu cea din capitolul 12:10-20, legată de Faraon. Sara trebuie să fi fost o femeie deosebit de frumoasă, din moment ce a atras atenția regilor chiar și la vârsta ei înaintată. Isaac și Rebeca au avut mai târziu o experiență similară cu Abimelec, în aceeași cetate (capitolul 26).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: În orașele amintite în legătură cu Avraam, Isaac și Iacov: Sichem, Betel, Ai, Gherar, Dotan: Albright și Garstang au găsit la nivele inferioare ale ruinelor resturi din anul 2000 înainte de Cristos, dovadă a faptului că orașele existau la data aceea.

Harta 26. Regiunea în care a poposit Avraam.

Capitolul 21. Nașterea lui Isaac

Ismael era deja de 15 ani (5:8; 16:16). Pavel a folosit istoria acestor doi copii ca o alegorie a celor două legăminte: cel mozaic și cel creștin (Galateni 4:21-31).

Beerșeba (30, 31), unde Avraam, Isaac și Iacov au locuit multă vreme, se afla la granița cea mai de sud a Canaanului, la vreo 30 km sud de Hebron, și la 240 km de Egipt. A fost locul celor "șapte fântâni". Într-o țară considerată semi-deșertică ele erau averi de neprețuit. Fântânile respective mai există și astăzi.

Capitolul 22. Avraam îl duce pe Isaac să fie jertfit

"Dumnezeu a poruncit acest lucru numai pentru a-l interzice ulterior". A fost un test al credinței lui Avraam. Și totuși, iată că Dumnezeu poruncește ca Isaac să fie jertfit înainte ca acesta să aibă copii! Cumva Avraam a crezut că Dumnezeu avea să-l învie pe Isaac (Evrei 11:19). Nu știm cum anume i-a făcut Dumnezeu cunoscută această poruncă lui Avraam. Dar fapt este că Avraam a știut că este chiar vocea lui Dumnezeu și nu s-a îndoit deloc, căci altfel nu ar fi pornit imediat să execute o sarcină atât de crudă și revoltătoare, dacă nu ar fi fost absolut sigur că Dumnezeu îi poruncise să facă acest lucru. Ideea a fost inițiată de Dumnezeu, nu de Avraam.

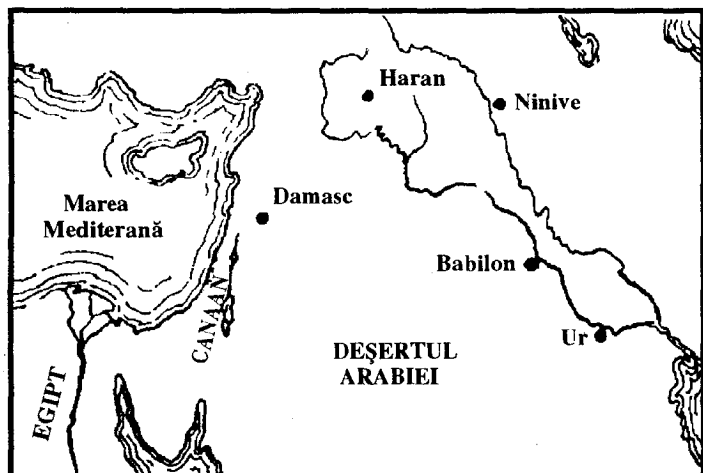
Aducerea lui Isaac ca jertfă a fost o profeție preînchipuitoare a morții lui Cristos. Un tată care își aduce fiul ca jertfă. Fiul stă apoi mort trei zile, (în mintea lui Avraam, 4). O substituie. O jertfă reală. A avut loc pe Muntele Moria, exact locul unde avea să fie adus ca jertfă, 2000 de ani mai târziu, Însuși Fiul lui Dumnezeu. Astfel, în nașterea națiunii ebraice, acest act a fost o umbră a Mărețului Eveminent căruia această națiune avea să-i fie martor.

Capitolul 23. Moartea Sarei

Peștera Macpela, unde a fost îngropată Sara, se află pe panta de vest a Hebronului, într-o moschee actualmente sub stăpânirea mohamedanilor, care nu permit creștinilor să intre în ea. În anul 1962, prințul Țării Galilor a intrat totuși cu permisiunea specială a sultanului. El a văzut pietrele funerare ale lui Avraam, Isaac, Iacob, Sara, Rebeca și Lea, apoi o deschidere circulară ce ducea într-o cavernă dedesupt, care se presupune că ar fi fost adevărata peșteră Macpela și în care se spune că nu s-a intrat de 600 de ani.

Capitolul 24. Logodna lui Isaac cu Rebeca

Rebeca a fost verișoară de gradul al doi-lea a lui Isaac. Scopul lui Avraam de a trimite să-i fie adusă o soție lui Isaac de la rudele sale a fost acela de a-și păzi urmașii de idolatrie. Dacă Isaac s-ar fi căsătorit cu o fată cananită, ce deosebită ar fi acum întreaga istorie a lui Israel. Ce lecție minunată pentru cei care își caută un tovarăș de viață!

Harta 27. Lumea lui Avraam

Capitolul 25:1-11. Moartea lui Avraam

Sara murise la vârsta de 127 de ani, când Avraam avusese 137 de ani. El a mai trăit după aceea 38 de ani, căsătorindu-se cu Chetura. Aceasta i-a născut 6 fii, din care au luat ființă madianiții. 500 de ani mai târziu, Moise avea să se căsătorească cu o madianită (Exod 2:16-21). În toate, Avraam a fost "cel mai mare, cel mai curat și cel mai venerabil dintre patriarhi, respectat și venerat deopotrivă de evrei, mahomedani și creștini". Un "prieteni al lui Dumnezeu", "Părintele credincioșilor", generos, altruist, un caracter superb, cu o încredere fără margini în Dumnezeu.

"Generațiile lui Ismael". 25:12-18

Al optulea document ce compune cartea Genezei (vezi pag. 58). Ismael a fost fiul lui Avraam prin Agar, roaba egipteană a Sarei (capitolul 16). Ismaeliții și-au făcut casă în Arabia și au devenit cunoscuți în general sub numele de arabi. Astfel, Avraam a fost părintele actualei lumi arabe. Rivalitatea dintre Isaac și Ismael a persistat de-a lungul secolelor prin antagonismul dintre evrei și arabi.

Arabia e o peninsulă de vreo 4000 de km lungime, și aprox. 2000 km lățime, cam de vreo 150 de ori cât Palestina (vezi Harta 5). Este în cea mai mare parte un deșert, cu oaze ici și colo, și o populație rară de triburi nomade.

"Generațiile lui Isaac", 25:19 la 35:29

Al nouălea document ce compune cartea Genezei. Istoria lui Isaac și

a lui Iacov, transmisă de Iacov fiilor săi.

Capitolul 25:19-34. Nașterea lui Iacov și a lui Esau

Esau, întâiul născut, a fost moștenitorul natural al promisiunilor avraamice. Dar Dumnezeu, cunoscând dinainte de a se naște ei calitățile lor, l-a ales pe Iacov să fie transmitătorul prețioasei moșteniri, fapt pe care l-a sugerat mamei lor (23); care a constituit fondul tranzacției dintre Iacov și Esau (31).

Pe linia făgăduinței, toți fiii lui Avram au fost eliminați, cu excepția lui Isaac. Dintre fiii lui Isaac, Esau a fost eliminat, singur Iacov rămânând cel ales. Cu Iacov procesul de eliminare a fost încheiat; și toți urmașii lui Iacov au fost cuprinși în Neamul Ales.

Capitolul 26. Șederea lui Isaac între filistenii

Nu ni se spune prea mult despre viața lui Isaac, dincolo de acest incident dintre Abimelec și Rebeca, precum și cearta pentru fântâni. El moștenise majoritatea turmelor de oi și vite ale tatălui său; a prosperat și a fost bogat; om pașnic; viața sa a fost lipsită de evenimente deosebite.

Isaac s-a născut când Avraam avea 100 de ani iar Sara 90. A avut 37 de ani când i-a murit mama. 40 când s-a căsătorit. 60 când i s-a născut Iacov. 75 când a murit Avraam. 137? când a fugit Iacov de acasă. 157? când s-a întors Iacov. 167 când a fost vândut Iosif. A murit la vârsta de 180 de ani, în anul în care Iosif a devenit dregător al Egiptului.

Avraam a trăit 175 de ani. Isaac 180. Iacov 147. Iosif 110.

IMPORTANT: "Poruncile, prăznuirile și legile" lui Dumnezeu (5). Pare a fi o dovadă biblică a faptului că începuturile Cuvântului-Seris al lui Dumnezeu exiatau deja pe vremea lui Avraam.

Capitolul 27. Iacov obține binecuvântarea tatălui său

El cumpărase deja drepturile de întâi născut de la Esau (25:31- 34). Acum însă era nevoie ca tatăl lor să valideze acest transfer. A realizat lucrul acesta prin înșelăciune. Evaluând calitatea morală a faptei comise de tânărul Iacov, trebuie să luăm în considerare mai multe lucruri: 1. Mama lui a fost cea care l-a îndemnat să facă acest lucru. 2. El a dorit din toată ființa lui să aibă acest drept de întâi năcut, acesta fiind canalul prin care Dumnezeu promisese să binecuvânteze întreaga lume. 3. Proba bilă că se gândea că era singura lui șansă de a-l obține. 4. Lui Esau nu i-a păsat câtuși de puțin. 5. Iacov a plătit scump pentru fraudă sa (vezi la capitolul 29). 6. Dumnezeu Însuși, punând temelia unor planuri mondiale, (Romani 9:10- 13), a făcut alegerea înainte de a se fi născut băieții (25:23). Prezicerile lui Isaac (19,40). Dumnezeu trebuie să fi pus aceste cuvinte în gura lui Isaac căci ele s-au împlinit întocmai. Urmașii lui Iacov au atins într-adevăr o poziție dominantă între națiuni; și, la vremea potrivită, L-au dat pe Cristos, prin intermediul căruia se îndreaptă acum triumfători spre un imperiu universal. Urmașii lui Esau, edomiții, au fost supușii Israelului; din nou, la timpul potrivit, au scuturat jugul asupririi din partea

Israelului (2 Regi 8:20-22), după care au dispărut din istorie.

Capitolul 28. Viziunea lui Iacov de la Betel

Transferul dreptului de întâi născut de la Esau la Iacov fusese validat de Isaac. Acum el este validat de Cer, Dumnezeu Însuși dându-i asigurarea lui Iacov că de acum încolo el este recunoscut ca beneficiar al promisiunilor. Scara era o aluzie la faptul că promisiunile aveau să culmineze prin Acela care avea să arunce o punte între Cer și pământ. Isus a spus că El este această scară (Ioan 1:51).

Se crede că Iacov a fost de 77 de ani în vremea aceasta. El a avut 15 ani când a murit Avraam iar când s-a căsătorit a avut 84 de ani. 90 când s-a născut Iosif, 98 când s-a întors în Canaan. 120 când a murit Isaac. 130 când s-a dus în Egipt. 147 de ani când a murit.

Primii săi 77 de ani au fost petrecuți în Canaan. Următorii 20 în Haran. Apoi 33 iarăși în Canaan. Ultimii 17 i-a petrecut în Egipt.

Capitolele 29, 30. Șederea lui Iacov în Haran

Haran se afla la 650 de km nord est de Canaan. Era locul unde crescuse Rebeca, mama lui Iacov, și de unde migrase bunicul său Avraam cu mulți ani în urmă. Laban a fost unchiul lui Iacov. Iacov a stat acolo 20 de ani. Au fost ani grei de suferință. I-a fost dată o soție nedorită, cu sila, prin înșelăciune, întocmai cum luase și el binecuvântarea tatălui său. Începuse a culege ceea ce semănase.

Familia lui Iacov

A avut două neveste și două concubine, pe care, cu excepția uneia, nu le-a dorit, fiindu-i date cu sila. De la acestea i s-au născut cei 12 fii.

De la Lea: Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Isahar, Zabulon.

De la Rahela: Iosif, Beniamin.

De la Zilpa, roaba lui Lea: Gad, Așer.

De la Bilha, roaba Rahelei: Dan, Neftali.

Această familie poligamă, căreia i se pot atribui multe lucruri rușinoase, a fost acceptată de Dumnezeu, în mare, pentru a constitui obârșia celor 12 seminții care au devenit Națiunea Mesianică, aleasă de Dumnezeu pentru a-L aduce pe Mântuitorul în lume. Faptul acesta dovedește: 1. Că Dumnezeu folosește ființele umane așa cum sunt, pentru a sluji scopurilor Sale și, a-l putea forma, pentru a face tot ce se poate cu materialul pe care îl are la dispoziție.

2. Aceasta nu înseamnă că oricine este astfel folosit de Dumnezeu va fi mântuit pentru veci. E posibil ca cineva să fie util planurilor lui Dumnezeu în lumea aceasta, și totuși să nu se califice pentru lumea cealaltă, în ziua în care Dumnezeu va judeca tainele oamenilor în vederea dispoziției finale (Romani 2:12-16).

3. Este o mărturie adusă veridicității scriitorilor Bibliei. Nici o altă carte nu mai relatează cu atâta candoare, fără nici un înconjur, slăbiciunile eroilor săi, precum și fapte atât de contrare idealurilor pe care își propune

să le promoveze.

Capitolele 31, 32, 33. Întoarcerea lui Iacov din Canaan.

El plecase din Canaan în urmă cu 20 de ani, singur și cu mâna goală. Acum se întoarce în calitate de prinț tribal, bogat în turme de oi și vite, cu mulți slujitori. Dumnezeu și-a ținut promisiunea făcută lui Iacov (28:15). Despărțirea lui Iacov de Laban (31:49) a prilejuit rostirea acelei minunate binecuvântări de la Mițpa, atât de mult folosită în prezent: "Domnul să ve gheze asupra mea și asupra ta, când ne vom pierde din vedere unul pe altul". La plecarea lui Iacov din Canaan, îngerii i-au urat binecuvântarea lui Dumnezeu pentru drum (28:12). Acum, la întoarcere, tot îngerii sunt cei care îi urează bun venit acasă (32:1).

Isaac mai era în viață. Avraam murise de 100 de ani. Iacov intra acum în Țara Promisă a Canaanului. Dumnezeu fusese cu el până aici. Acum simțea că are nevoie de Dumnezeu mai mult ca oricând (32:24-30). Esau jurase că-l va ucide (27:41). Iacov tot se mai temea de el. Dar ei s-au întâlnit și s-au despărțit în pace.

Capitolul 34. Dina este răzbunată de Simeon și Levi

Sichem a fost primul popas al lui Iacov în Canaan, la întoarcerea sa. Acolo el a cumpărat o bucată de pământ pe care a ridicat un altar lui Dumnezeu, ca și când ar fi plănuit să-și întemeieze căminul acolo pentru o vreme. Dar o faptă sângeroasă a lui Simeon și a lui Levi l-a făcut să devină o scârbă pentru vecinii lui, astfel că nu mult după aceea s-a mutat la Betel.

Capitolul 35. Dumnezeu reînnoiește legământul la Betel

Betel a fost locul, unde cu 20 de ani înainte, când fugea din Canaan, Iacov a văzut scara cerească și Dumnezeu l-a făcut moștenitor al promisiunilor avraamice. Acum Dumnezeu îl asigură din nou că acele promisiuni se vor împlini negreșit. După asta Iacov s-a mutat la Hebron, căminul lui Avraam și Isaac.

"Generațiile lui Esau". Capitolul 36

Al zecelea document ce compune cartea Genezei (vezi pag. 58). O scurtă relatare privitor la istoria edomiților.

În ce privește caracterul său, Esau era "firesc", "nereligios", "și-a disprețuit dreptul de întâi născut": Iacov, comparat cu Esau, a fost mult mai nimerit să devină tatăl națiunii mesianice a lui Dumnezeu.

Edomiții și țara lui Edom. (vezo pag. 361. Harta de la pag. 142).

Amaleciții (12) au fost o ramură a descendenților lui Edom. Au fost un trib rătăcitor, situându-se mai mult în jurul Kadeșului, în partea de nord a peninsulei Sinai, dar migrând pe circumferințe foarte largi și ajungând chiar și în Iuda și mai departe de răsărit. Ei au fost primii care i-au atacat pe israeliți când aceștia au plecat din Egipt, iar pe vremea Judecătorilor au oprimat Israelul.

"Tobab" (34) e considerat de unii drept "Iov" din cartea cu același nume. "Elifaz" și "Teman" (10, 11) sunt amintiți în cartea Iov. Se poate ca acest capitol să fie chiar cadrul cărții Iov.

"Generațiile lui Iacov". 37:2 la 50:26

Al unsprezecelea și ultimul document ce compune cartea Geneza. Istoria lui Iosif și migrarea lui Israel în Egipt: completată fără îndoială de însemnările de familie primite de la Avraam și păstrate cu strășnicie în tot timpul șederii lor în Egipt.

Capitolul 37. Iosif este vândut în Egipt

Haina "pestrită" (3) a fost un semn de favoritism, indicând probabil faptul că Iacov intenționa să-l facă pe Iosif moștenitor al dreptului de întâi născut.

Ruben, întâiul născut al lui Iacov, ar fi fost moștenitorul natural al dreptului de întâi născut, dar a fost depozat de el din pricina relațiilor sale ilicite cu una din concubinele tatălui său (35:22; 49:3, 4; 1 Cronici 5:1, 2). Simeon și Levi, ocupând locurile doi și trei în linia succesiunii (29:31-35) au fost însă ocoliți din pricina crimei lor de la Sichem (34:25-30; 49:5-7). Iuda, al patrulea fiu al său, a fost următorul pe linia descendenței și se poate ca în cercul familiei să fi existat speranțe ca el să primească dreptul de întâi născut.

Dar Iosif, deși al 11-lea fiu al lui Iacov, era totuși întâiul născut al Rahelei. Or, Rahela era soția cea mai iubită a lui Iacov iar Iosif fiul ei cel mai iubit (37:3). În felul acesta, haina a părut suspectă. Iar viziunea lui Iosif despre înălțarea sa (5-10) n-a făcut altceva decât să complice și mai mult situația.

Astfel, Iuda și Iosif par să fi fost rivali încă de la naștere. Faptul acesta pare să explice rolul activ jucat de Iuda în vânzarea lui Iosif în robie (26, 27). Rivalitatea dintre Iuda și Iosif s-a transmis urmașilor lor. Semințiile lui Iuda și Efraim (fiul lui Iosif) au concurat la poziția de supremație. Sub David și Solomon, Iuda a preluat conducerea. Apoi, sub conducerea lui Efraim, cele zece seminții s-au scindat între ele.

Capitolul 38. Copiii lui Iuda

Se poate ca acest capitol să fi fost cuprins și el în carte datorită faptului că Iuda a fost strămoșul lui Mesia. Apoi era în acord cu planul Vechiului Testament ca însemnările de familie să se păstreze pe tot firul urmașilor, chiar atunci când nu cuprindeau date prea vrednice de laudat.

Capitolul 39. Iosif în temniță

Iosif a avut un caracter ireproșabil, superior fiind înzestrat cu un dar minunant de conducător și cu capacitatea de a folosi cât mai bine situațiile neplăcute. S-a născut în Haran, la 75 de ani după moartea lui Avraam, cu 30 de ani înainte de a muri Isaac, când tatăl lui avea în jur de 90 de ani, cu opt ani înainte de a se întoarce în Canaan. La 17 ani a fost vândut

în Egipt. A stat 13 ani în casa lui Potifar și în închisoare. La vârsta de 30 de ani a devenit dregător al Egiptului. A murit la vârsta de 110 ani.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Iosif și soția lui Potifar. "Povestea celor doi frați", expusă în prezent la British Museum, scrisă în timpul domniei lui Seti al II-lea, la puțin timp după Exod, se aseamănă atât de mult cu istoria lui Iosif și soția lui Potifar încât editorul ediției engleze a "Istoriei Egiptului" scrisă de Brugsch, a presupus că ea își are originea chiar în incidentul real care a avut loc între Iosif și soția lui Potifar, incident care trebuie să fi fost consemnat de analele curții egiptene: un bățbat căsătorit își trimite fratele mai tânăr, necăsătorit, să aducă niște semințe de porumb. Soția fratelui îl ispitește dar el nu se lasă ademenit. Atunci, înfuriată, ea se plânge soțului că fratele lui a încercat s-o siluiască. Soțul plănuiește să-l ucidă, dar el fuge, devenind mai târziu regele Egiptului.

Capitolele 40, 41. Iosif este făcut dregător al Egiptului

Iosif s-a căsătorit cu o fiică a preotului din On; și, deși a avut o nevastă păgână și a stăpânit peste un regat păgân, locuind în centrul unei cumplite idolatrii, el și-a păstrat credința din copilăria lui, în Dumnezeuul părinților săi, Avraam, Isaac și Iacov.

NOTE ARHEOLOGICE:

Palatul lui Iosif din On. Sir Flinders Petrie (1912) a descoperit ruinele unui palat considerat a fi palatul de odinioară al lui Iosif.

Cei șapte ani de foamete. Brugsch, în cartea sa "Egiptul sub faraoni" (Egypt under the Pharaohs) vorbește despre o inscripție pe care el o numește o "remarcabilă și luminoasă confirmare" a acestei păreri. Într-un mormânt familial săpat în stâncă a unui oarecare Baba, guvernator al cetății El-Kab, la sud de Teba, ridicat în dinastia a XVII-cea, contemporană cu dinastia a XVI-cea din nord, în timpul căreia a domnit Iosif, există o inscripție în care Baba pretinde să fi făcut pentru cetatea sa ceea ce Iosif a făcut pentru Egipt: "Am cules grâne în calitatea mea de prieten al zeului secerișului. Iar când a venit o foamete care a durat mulți ani, eu am distribuit grâne cetății, în fiecare an al foametei". Brugsch afirmă următoarele: "Întrucât perioadele de foamete sunt foarte rare și întrucât Baba a trăit cam în același timp cu Iosif, nu ne rămâne decât o singură concluzie corectă, anume că acei "ani mulți" de foamete din zilele lui Baba sunt de fapt cei "șapte ani de foamete" din zilele lui Iosif.

Capitolele 42 la 45. Iosif se face cunoscut

Pasajul acesta a fost una din cele mai frumoase istorii din toată literatura existentă. Incidentul cel mai mișcător din istorie este momentul când Iuda, cel care condusese vânzarea lui Iosif în sclavie (37:26) se oferă acum să rămână ostatec în locul lui Beniamin (44:18- 34).

Capitolul 46, 47. Iacov se stabilește cu familia în Egipt

Dumnezeu plănuise ca Israel să fie pentru o vreme în Egipt, țara cu

cea mai avansată civilizație din vremea aceea. Când a ieșit Iacov din Canaan, Dumnezeu l-a asigurat că urmașii lui aveau să se întoarcă înapoi (46:3, 4).

Capitolul 48, 49. Binecuvântarea și profeția lui Iacov

Iacov pare să fi împărțit în două dreptul de întâi născut, de semnându-l pe Iuda să fie canalul Făgăduinței Mesianice (49:10), și totuși prevestind un prestigiu național pentru fiul lui Iosif, Efraim (48:19-22; 49:22-26; 1 Cronici 5:1, 2).

Profeția lui Iacov privitoare la cele 12 seminții urmează cu mare exactitate istoria semințiilor așa cum s-a petrecut ea în realitate. "Șilo" (10) este considerat a fi o referire la Mesia. Seminția lui Iuda l-a dat pe David iar familia lui David l-a dat pe Cristos.

Capitolul 50. Moartea lui Iacov și a lui Iosif

Trupul lui Iacov a fost dus înapoi la Hebron pentru a fi îngropat acolo. Iar Iosif i-a pus pe frații lui să jure că atunci când se vor întoarce înapoi în Canaan, poporul israelit îi va duce și osemintele sale. Credința conform căreia Canaan avea să fie patria lor, nu era uitată nici după 400 de ani. Când Israelii au pornit spre Canaan ei au luat cu ei osemintele lui Iosif (Exod 13:19).

EXODUL

Cei 400 de ani petrecuți în Egipt Ieșirea din Egipt Cele zece porunci Cortul

Moise scrisese Geneza din documentele existente anterior. Odată cu Exod începe istoria propriu-zisă a lui Moise. Viața și opera sa constituie subiectul cărților Exod, Levitic, Numeri și Deuteronom, care au fost scrise chiar de el. Istoria lui Moise cuprinde cam o șepime din Biblic și e de vreo două ori mai mare decât Noul Testament.

Capitolul 1. Israel în Egipt

Există un spațiu gol între Geneza și Exod de aproape 300 de ani de la moartea lui Iosif până la nașterea lui Moise; sau un total de 430 de ani de la migrarea lui Iacov în Egipt până la Exod (12:40, 41). În acest timp israeliții s-au înmulțit nespun de mult (1:7). După moartea lui Iosif, schimbarea dinastiei a dus la transformarea lor într-un popor de robi. În vremea Exodului erau 600000 de bărbați. Peste 20 de ani, înafără de femei și copii (Numeri 1:46), cifra totală fiind de 3000000. Pentru ca 70 de persoane să atingă numărul acesta în 430 de ani ar însemna că ar trebuie să se dubleze la fiecare 25 de ani, lucru foarte posibil. Creșterea populației Statelor Unite în 400 de ani, de la 0 la peste 200000 de milioane, fără ca această cifră să se datoreze în întregime fluxului de emigranți, face ca uriașa dezvoltare a israeliților să nu fie greu de crezut.

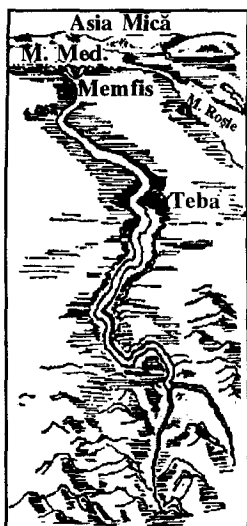
Însemnările de familie ale lui Avraam, Isaac și Iacov fuseseră, fără îndoială, duse în Egipt și, de-a lungul atâtor ani de robie, s-a cimentat și mai mult dorul și nădejdea Promisiunii potrivit căreia ei aveau să fie odată la ei acasă, în Patria lor.

Egiptul și Biblia

În primul rând, Egiptul a fost populat de urmașii lui Ham. Și Avraam a petrecut câțva timp în Egipt. Națiunea ebraică, în faza copilăriei ei, a stat 400 de ani în Egipt. Moise a fost fiul adoptiv al reginei Egiptului și, în cadrul pregătirii sale pentru funcția de Legiutor, pe care avea s-o ocupe mai târziu, el a fost instruit în toată înțelepciunea și învățătura Egiptului. Religia Egiptului, închinarea la vițel, a devenit religia Regatului de Nord a Israelului. Ieremia a murit în Egipt. De la captivitate și până la Cristos, a existat o populație destul de numeroasă evreiască în Egipt. Traducerea Vechiului Testament numită "Septuaginta" s-a făcut

în Egipt. Egiptul a devenit un centru important al creștinismului de la începuturile acestuia.

Egipt

Harta28. Egiptul

O vale de 3 până la 500 km lățime, cu o lățime medie de 16 km și o lungime de 1200 km. Străbătută de fluviul Nil, pe la capătul de răsărit a deșertului Sahara, de la Aswan până la Marea Mediterană (vezi harta de la pagina 117), cu un podiș deșertic de fiecare parte, la o înălțime de 300 de m.

Albia văii este acoperită cu depuneri aluviale de culoare închisă, provenind din solul bogat al ținuturilor muntoase ale Abisiniei, sol de o fertilitate nemaîntâlnită, mereu reînnoit prin revărsarea anuală a Nilului.

Încă din zorii istoriei era irigat printr-un vast sistem de canale și rezervoare. Barajul de la Aswan, recent construit de britanici, reglează cursul Nilului, făcând astfel ca foametea să devină ceva de domeniul trecutului. "Înconjurat și apărat de deșert, aici s-a dezvoltat primul mare imperiu din istorie și nicăieri altundeva nu s-au păstrat mai bine mărturiile civilizației antică".

Populația actuală este de 24.000.000. În timpul romanilor era de 7.000.000 și probabil aceeași sau mai mică în timpul șederii Israelului acolo.

Delta Nilului are o lungime de circa 160 de km, de la nord la sud și cam 240 km lățime est-vest, de la Port Said la Alexandria. (vezi harta de la pagina 125). Este cea mai fertilă parte a Egiptului. Ținutul Gosen, centrul principal al vieții israeliților, se află la est de deltă.

Religia Egiptului

Sir Flinders Petrie, renumitul arheolog egiptean, spune că religia inițială a Egiptului a fost monoteistă. Dar încă înainte de zorii perioadei istorice, s-a dezvoltat o religie în cadrul căreia fiecare trib își avea zeul său reprezentat de un animal.

Ptah (Apis) a fost zeul orașului Memfis, reprezentat printr-un taur. Amon, zeului Tebei, a fost reprezentat printr-o vacă.

Mut, nevasta lui Amon, printr-un vultur.

Horus, zeul cerului, printr-un șoim. Ra, zeul soarelui, printr-un uliu.

Osiris, zeul celor morți, printr-o capră. Isis, nevasta lui, printr-o vacă.

Set (Satan), zeul inteligenței, printr-o maimuță. Heka, o zeiță, printr-o broască.

Nechbet, zeița șudului, printr-un șarpe.

Nilul a fost sacralizat. (Vezi și la pag. 122).

Bast, o zeiță, printr-o pisică.

Existau mulți alți zei. Faraonii erau de asemenea zeificați.

Capitolul 1. Israel în Egipt

Istoria paralelă a egiptenilor

În timpul șederii lui Israel în Egipt, între anii 1800-1400 î. Cr., Egiptul a devenit un imperiu mondial. După plecarea Israelului, Egiptul a căzut în declin, devenind o putere de mâna a doua. (Pentru istoria egipteană veche vezi pag. 92).

PERIOADA de la IOSIF la EXOD,

aprox. 1800 și 1400 î.Cr.

Dinastiile XIII, XIV, XVII: 25 de regi care au domnit în sud.

Dinastiile XV, XVI: 11 regi care au domnit în nord. Aceștia su fost hicsosii, sau regii păstori, o speță semitică de cuceritori din Asia, înrudiți cu evreii, care au năvălit în Siria și au unificat partea nordică a Egiptului cu Siria. Apepi al II-lea, prin anul 1800 î. Cr., făcând parte din dinastia XVI, este considerat a fi fost faraonul care l-a primit pe Iosif. Sub hicsosii, israeliții au fost favorizați. Dar atunci când hicsosii au fost alungați, odată cu încheierea dinastiei XVIII, israeliții au devenit robi.

PERIOADA lui MOISE și a EXODULUI

Dinastia XVIII, 13 regi; dinastia XIX, 8 regi; 1500-1200 î. Cr. Aceștia au făcut ca Egiptul să fie un imperiu mondial. Iată numele lor:

Amosis I. (Ahmes, Amose) 1580 î.Cr. l-a alungat pe hicsosii. A supus Palestina și Siria, făcându-le să plătească tribut Egiptului.

Amenhotep I. (Amenophis) (Circa 1560 î.Cr.)

Thotmes I. (Thothmes, Thutmose) (1540 î.Cr.). Domnia lui se întindea până la Eufrat. Primul mormânt regal săpat în piatră.

Thotmes II. 1510 î.Cr. Hatșeput, sora lui vitregă și soția lui, a fost de fapt adevăratul conducător. A făcut dese incursiuni până la Eufrat.

Thotmes III. (1500 î.Cr.). Regina Hatșeput, sora lui vitregă, a fost regentă în primii 20 de ani ai domniei sale; și deși el a disprețuit-o, ea l-a dominat cu totul. După moartea ei, el a domnit singur 30 de ani. A fost

cel mai mare cuceritor din istoria Egiptului. A supus Etiopia și a domnit până la Eufurat; primul mare imperiu din istorie. A făcut incursiuni în Palestina și Siria de 17 ori. A construit o flotă. A adunat o mare bogăție. S-a angajat în vaste construcții. Și-a consemnat realizările în detaliu pe ziduri și monumente. Mormântul lui se află la Teba iar mumia lui este la Cairo. Se crede că ar fi fost opresorul Israelului. În cazul acesta, renumita regină Hatșeput ar fi putut fi fiica Faraonului, care l-a scăpat pe Moise de la moarte și l-a crescut.

Hatșeput. Fiica lui Thotmes I. Regentă pentru Thotmes II și Thotmes III. Prima mare regină din istorie. O femeie deosebită și unul din cei mai puternici conducători ai Egiptului. A poruncit ca multe din statui să reprezinte ca bărbat. Și-a extins imperiul. A ridicat numeroase monumente: două mari obeliscuri la Karnak, marele templu de la Deir el Bahri, fiind plin de statui de-ale ei. Thotmes III a urât-o și, la moartea ei, primul lucru care l-a făcut a fost să-i șteargă numele de pe toate monumentele și să-i distrugă toate statuile. Cele de la Bahri au fost sfărâmate și aruncate în carieră, apoi acoperite de nisipul purtat de vânt și recent descoperite de Muzeul Metropolitan.

Amenhotep II. (1450-1420 î.Cr.) Mulți învățați sunt de părere că el a fost Faraonul din vremea Exodului. El a menținut imperiul fondat de Thotmes al III-lea. Mumia lui se află în mormântul său de la Teba.

Thotmes IV. (1420 î.Cr.) S-a găsit carul în care se plimba. Mumia lui se află în prezent la Cairo.

Amenhotep III. (Akhenaten). (1380 î.Cr.). Sub el Egiptul a pierdut imperiul asiatic. A încercat să stabilească închinarea monoteistă la soare. Dacă Exodul a avut loc sub Amenhotep II, cu câțiva ani mai devreme, atunci această încercare de trecere la o religie monoteistă s-ar putea datora influenței minunilor lui Moise.

Semenka. (1362 î.Cr.). Un conducător slab.

Tutankhamen (1360-1350 î.Cr.). Ginerele lui Amenhotep IV. A restaurat vechea religie politeistă. A fost unul dintre domnitorii neînsemnați ai Egiptului, la apusul celei mai strălucite perioade din istoria sa. Actualmente este renumit datorită extraordinarelor sale bogății și superbului său mormânt, descoperit de Howard Carter în anul 1922. Mumia lui se mai află în mormânt. Siciul interior care conține mumia este din aur curat. S-au mai aflat acolo: carul lui de război și tronul lui. Este primul mormânt neprădat aparținând unui faraon, ce s-a descoperit vreodată.

Ay (Eye), Steymeramen (1350 î.Cr.) doi conducători slabi.

Harmahab (Horemheb) (1340 î.Cr.). A reintrodus închinarea lui Amon.

Ramses I. (1320 î.Cr.)

Seti (Sethos) I. (1319 î.Cr.) Palestina a fost recâștigată. A început construirea marii săli de la Karnak. Mumia lui se află în prezent la Cairo.

Ramses II. (1300 î.Cr.) A domnit 65 de ani. Unul dintre cei mai mari faraoni, fiind totuși inferior lui Thotmes III și Amenhotep al III-lea, dar

un mare constructor, de asemenea un mare consilier și plagiator, asumându-și meritele predecesorilor săi în cazul unor realizări. A restabilit Imperiul de la Etiopia la Eufrat. A invadat și prădat Palestina de nenumărate ori. A terminat marea sală de la Karnak și alte lucrări vaste, fortificații, canale și temple, clădite cu ajutorul sclavilor luați în timpul războaielor sau a numeroșilor prinși de război din sudul îndepărtat, pe lângă muncitorii indigeni, ce lucrau la cariere sau la cuptoarele de cărămidă, ori cărau blocuri mari de piatră, trăgându-le pe solul moale. S-a căsătorit cu propriile fiice. Mumia lui se află la Cairo.

Merneptah. (1235 î.Cr.). Considerat de unii a fi fost faraonul din perioada Exodului. Mumia lui se află la Cairo. Sala tronului este la Memfis și a fost excavată de Muzeul Universității Pennsylvania. (Vezi și paginile următoare).

Amenmeses, Siptah, Seti al II-lea. (1220-1200 î.Cr.) Trei domnitori slabi.

(În ce privește dinastiile egiptene mai recente vezi pag. 90.)

Capitolul I. Israel în Egipt

Cine a fost faraonul din perioada Exodului?

Există două opinii principale: Amenhotep al II-lea (1450-1420 î.Cr.) sau Menepthah (1235-1220 î.Cr. Vezi pag. 114.)

Dacă Exodul a avut loc sub Amenhotep al II-lea, atunci Thotmes al III-lea a fost marele asupritor al Israelului, a cărui soră l-a crescut pe Moise. Sora lui a fost în acest caz vestita Hatșeput. Cât de bine se potrivesc datele domniei ei cu narațiunea biblică! Au interesat-o minele de la Sinai și a refăcut templul de la Serabit, asupra cărora e posibil ca Moise să fi fost numit supraveghetor, având astfel posibilitatea să se familiarizeze cu regiunea Sinai. Apoi când s-a născut Moise, Thotmes va fi fost un copil mic iar Hatșeput regenta. La moartea ei asuprirea Israelului s-a încheiat iar Moise a fugit. S-ar explica astfel - cel puțin în parte - prestigiul lui Moise în Egipt.

Dacă Exodul a avut loc sub Merneptah, atunci Ramses al II-lea a fost marele asupritor al Israelului, a cărui fiică l-a crescut pe Moise.

Astfel Moise a fost crescut fie sub domnia lui Thotmes al III-lea, fie sub cea a lui Ramses al II-lea, amândoi fiind printre cei mai renumiți faraoni ai Egiptului.

Iar Moise a scos Israelul din Egipt fie sub Amenhotep al II-lea, fie sub Merneptah. Oricum ar sta lucrurile, mumiile tuturor celor patru faraoni au fost găsite. Astfel, avem astăzi posibilitatea să vedem chiar fața faraonului din zilele lui Moise, cu care el a avut de-a face îndeaproape.

Descoperirea mumiilor

În anul 1871 un arab a găsit într-o stâncă aproape imposibil de escaladat, în spatele Tebei, (vezi pag. 117) un mormânt plin cu comorile

și sicriele a 40 de regi și regine din Egipt. El a păstrat secretul 10 ani, vânzând treptat din aceste comori turiștilor. La un moment dat, cadre ornamentale precum și scara Bee ale celor mai mari dintre regii antici au început să-și facă apariția pe piață. Arabul respectiv a fost în cele din urmă descoperit și prin mituire, tortură și amenințări, a fost făcut să dezvăluie locul unde se afla comoara. Mumiile nu mai erau în mormintele lor inițiale, fiind scoase cu secole mai devreme și ascunse, datorită pericolului hoților de morminte ce exista încă din vremea aceea. Mumiile au fost ulterior mutate la Cairo.

Capitolul I. Israel în Egipt

Faraonul Exodului: Amenhotep al II-lea sau Merneptah?

Indicii conform cărora ar fi Amenhotep II. Scrisorile de la Amarna, adresate lui Amenhotep al III-lea și Amenhotep al IV-lea, prin care se

cere ajutor de la Faraon, indică faptul că încă de pe atunci (data mai veche), Palestina începuse să cadă în mâna "habirilor". Iată câteva citate din aceste scrisori: "Habirii ne cuceresc fortărețele; ne iau cetățile; ne ucid conducătorii. Pradă toată țara regelui. Să binevoiască regele să trimită degrabă oșteni. Dacă nu sosesc trupe încă în anul acesta, întreaga țară va fi pierdută pentru rege."

Habirii sunt considerați de mulți învățați a fi "hebreii" - evreii - și, prin urmare, aceste scrisori conțin o descriere canaanită a cuceririi țării Canaanului de către Iosua. În schimb experții care

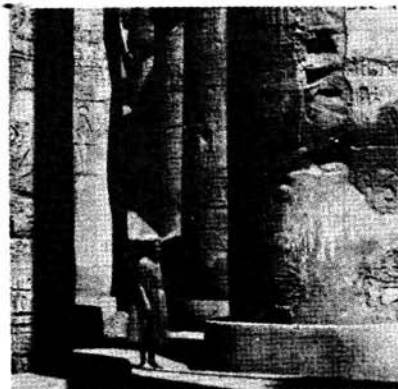

Fig.27.
Sala de la Karnak

înclină în favoarea unei date mai recente consideră că "habirii" ar fi fost o invazie ori o emigrație anterioară (I Cronici 4:21-22; 7:21).

Dovezile arheologice potrivit cărora Ierihonul, a căzut în jurul anului 1400 î.Cr. sunt multe. Dr. John Garstang, care a întreprins excavări serioase la Ierihon, e foarte încrezător că acesta e adevărul. (Vezi pag. 159.)

Fig. 28. Mumia lui Amenophis II în mormântul regal de la Teba.

Foto. Matson

Indicii după care ar fi fost vorba de Merneptah.

Fig. 29. Tăblița "Israel"
a lui Merneptah.

(Muzeul din Cairo)

întreprinsă de Merneptah în Palestina la aprox. 200 de ani după stabilirea Israelului în acea țară.

1. Tăblița "Israel" a lui Merneptah. În anul 1906 Sir Flinders Petrie, a găsit o placă neagră de sianită cu însemnările victoriilor lui Merneptah, făcute în al cincilea an al domniei sale. Tăblița are 3 m înălțime și 1,5 m lățime, aflându-se în prezent la Muzeul din Cairo. Cuvântul "Israel" apare în mijlocul rândului al doilea de jos. Textul sună așa: "Prădat este Canaan. Israel este pustiit. Sămânța lui nu mai este. Palestina a devenit o văduvă pentru Egipt." Pare a fi într-adevăr o referire la Exod. Sămânța lui nu mai este - poate constitui o referire la nimicirea pruncilor. Întrucât regii nu consemnau decât victoriile, s-ar putea ca, în ciuda faptului că el făcuse totul pentru a împiedica plecarea lui Israel din Egipt, totuși el să fi consemnat acest fapt ca o victorie asupra lor. Acei cercetători care aderă la data mai veche la care ar fi avut loc Exodul o consideră însă a fi o referire la un incursiune

2. Pretenția lui Ramses al II-lea de a fi construit orașele Pithon și Ramses cu forțele de muncă israelite (Exod 1:11).

Naville (1883) a identificat vatra orașului Pithon. El a găsit o inscripție a lui Ramses al II-lea, care suna așa: "Eu am zidit Pithomul la gura Răsăritului".

El a găsit o clădire dreptunghiulară cu pereți neobișnuit de groși, ale căror cărămizi au fost imprimate cu numele lui Ramses al II-lea.

Petrie (1905) a identificat vatra orașului Ramses, Fisher, de la Muzeul Universității din Pennsylvania (1922) a găsit la Betșan în Palestina o tăbliță de piatră a lui Ramses al II-lea, de 2,5 m înălțime și 75 cm lățime pe care se spune că el a "zidit orașul Ramses cu sclavi semitici din Asia (evrei)".

Aceste două inscripții precizează faptul că Ramses al II-lea a fost faraonul pentru care s-au construit aceste două cetăți și asupritorul lui Israel; și astfel, se indică faptul că succesorul lui, Merneptah, a fost faraonul din perioada Exodului. Se știe însă că Ramses al II-lea a fost un mare plagiator, asumându-și meritul de a fi construit unele din monumentele predecesorilor săi, punând să i se sape numele pe monumentele acestora. Acei experți care sunt de părere că Exodul a avut loc mai devreme și că Thotmes al III-lea a fost cel care a ridicat aceste orașe interpretează inscripțiile în sensul că Ramses al II-lea le-a rezidit sau le-a reparat cu ajutorul evreilor care nu au ieșit din Egipt odată cu Moise.

Harta 29. Egiptul.

Fig. 30. Statuia lui Ramses II.

Templul Luxor

Foto Matson

În mare, putem afirma însă că există dovezi mai concludente pentru faptul că Amenhotep al II-lea a fost faraonul Exodului.

Capitolul I. Israel în Egipt

Ruinele Tebei

Ruinele Tebei, la a cărei construcție au contribuit israeliții, sunt unele dintre cele mai frumoase din lume. Teba era se întindea pe ambele părți ale Nilului, sub forma unui amfiteatru între stâncile de est și vest. Ruinele sale acoperă o suprafață de vreo 8 km lungime est-vest și 5 km lățime nord-sud. Nici un alt oraș nu are atât de multe temple, palate și monumente de piatră, cu inscripții dintre cele mai frumoase, în culori, poleite cu aur strălucitor. A devenit un mare oraș în dinastia a XII-a, în anul 2000 î.Cr., pe vremea lui Avraam. A atins apogeul între 1600 și 1300 î.Cr., în perioada șederii Israelului în Egipt. Multe din minunatele sale monumente reprezintă truda, sudoarea și sângele vărsat de mii de sclavi israeliți. Orașul a fost distrus de asirieni în 661 î.Cr. Apoi a fost rezidit și iarăși distrus de persani în anul 525 î.Cr.

La Karnak, în partea de răsărit a Tebei, s-a aflat una din cele mai înalte clădiri care au existat vreodată. Secțiunea ei centrală s-a numit Sala Hypostyle, al cărui model, așa cum se crede că ar fi fost în culmea gloriei sale, se află la Metropolitan Museum. Deasupra intrării principale e o piatră de 12 m lungime, cântărind 150 tone. Există 134 de coloane gigantice, cele din centru având o înălțime de 23 m și un diametru de 3,5 m. O sută de oameni puteau sta în vârful ei.

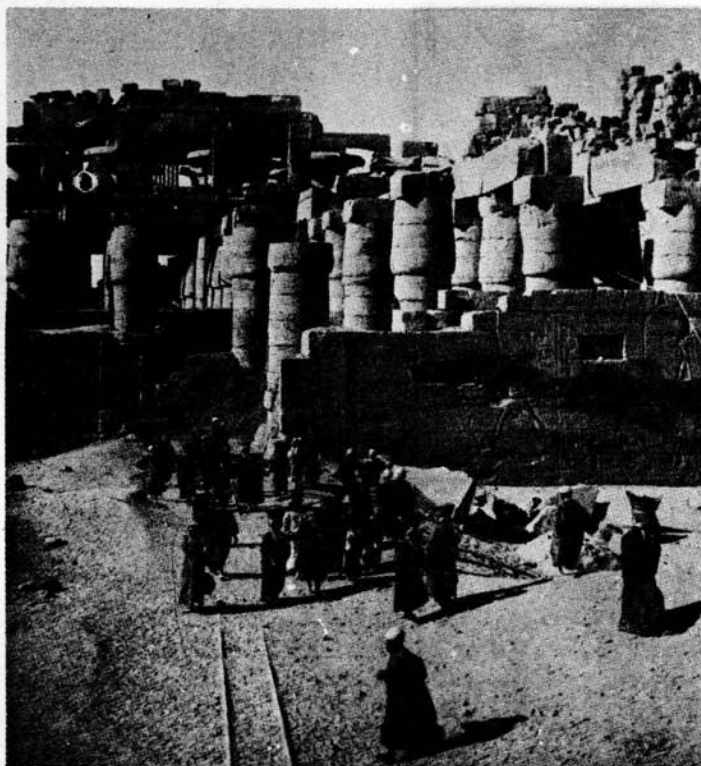

Fig. 31. Intrarea, de la ruinele marelui templu al lui Ammon de la Karnak.

Foto. Matson

Două obeliscuri ale reginei Hatșeptut, dintre care unul mai este în picioare, având o înălțime de 30 m și o greutate de 150 tone, poartă o inscripție potrivit căreia ele au fost transportate pe o plută formată din 30 de galere, cu 960 de vâslași, de la carierele aflate la 240 km depărtare. (Vezi fig. 14.)

Capitolul 2. Moise

Criticii lui, "cum veniră și plecară", dar el rămâne cel mai proeminent om din perioada pre-creștină. Căci Moise a luat un neam de sclavi și, în condiții neînchipuit de grele, i-a închegat, formând o națiune puternică ce a schimbat radical întreg cursul istoriei.

A fost levit (1). Miriam a fost "sora" care a pus la cale salvarea lui (15:20). Tatăl lui s-a numit Amram; mama Iochebed (6:20). Și ce mamă a fost! Încă din pruncie i-a imprimat atât de tare tradițiile poporului său, încât toate ademenirile palatului păgân de mai târziu n-au fost în stare să-i șteargă vreodată vreuna din acele prime impresii ale copilăriei. A avut parte de cea mai aleasă educație pe care i-o putea da Egiptul, dar asta nu l-a făcut să se îngâmfe, nici nu l-a determinat să-și piardă credința simplă din copilărie.

Cei 40 de ani la Palat

"Fiica lui Faraon" care l-a adoptat pe Moise e considerată în general a fi fost renumita regină Hatșeput (vezi pag. 112). Faptul acesta ar fi putut să-i permită a fi moștenitor la tron. Cu alte cuvinte, dacă ar fi renunțat la educația pe care i-o dăduse mama lui, ar fi putut deveni rege, ocupând cel mai semeț tron de pe pământ la ora aceea.

Se crede că atunci când Moise s-a făcut mare, ar fi fost numit într-un post înalt din guvernul Egiptului. Josefus ne spune că ar fi avut comanda

Fig. 32. Arcul lui Euergetes II de la Karnak, tipic pentru arhitectura Egiptului antic. *F. Matson*

Fig. 33. O parte a templului lui Ramses III, din Karnak, Egipt. *Foto Matson*

unei oștiri din sud. Trebuie să fi atins negreșit o deosebită putere și reputație, de vreme ce mai târziu a fost ales de Dumnezeu să întreprindă o sarcină atât de măreață cum a fost eliberarea Israelului, pe care, așa cum ni se spune în Fapte 7:25, ar fi avut-o în vedere atunci când a încercat să-i despartă pe cei doi care se băteau (11-15). La această dată, deși conștient de puterea sa, a dat greș, deoarece poporul nu era pregătit pentru conducerea sa.

Cei patruzeci de ani în pustie

În providența lui Dumnezeu, anii aceștia au făcut parte din procesul de formare a lui Moise. Singurătatea și asprimea vieții în pustiu a dezvoltat în Moise calități trainice de caracter care nu ar fi fost posibil de obținut în traiul "în puf" de la palat. Mai mult, l-a familiarizat cu regiunea prin care avea să călătorească mai târziu, în fruntea poporului Israel, timp de 40 de ani.

Madian (15). Centrul țării madianite, unde a locuit Moise, se afla pe țărmul de est al Golfului Akaba, deși israeliții au cutreierat mult mai spre nord și spre vest. În vremea lui Moise, madianiții stăpâneau pășunile bogate din jurul Muntelui Sinai.

Moise s-a căsătorit cu o madianită pe nume Sefora (21), fiica lui Ietro, numit și Reuel (18; 3:1). Ca preot al Madianului, Ietro trebuie să fi fost un conducător. Madianiții au descins din Avraam, prin Chetura (Geneza 25:2); și trebuie să fi avut tradiție despre Dumnezeul lui Avraam. Moise a avut doi fii, Gherșom și Eliezer (18:3, 4). Unele tradiții susțin că Moise a scris Cartea lui Iov, în timpul celor 40 de ani petrecuți în Madian.

Capitolele 3, 4. Rugul aprins

După o viață întreagă în care a deplâns suferințele poporului său și s-a gândit intens la promisiunile de veacuri pe care le făcuse Dumnezeu că va izbăvi Israelul, iată că acum la vârsta de 80 de ani, Moise primește direct din partea lui Dumnezeu chemarea de a izbăvi Israelul. Numai că Moise nu mai avea încredere în puterile sale ca în tinerețe. Acum constatăm că nu prea vrea să se ducă și invocă tot felul de scuze. Fiind însă asigurat de ajutorul divin, și înarmat cu puterea de a face minuni, totuși până la urmă el pleacă.

Capitolul 5. Prima revendicare adusă de Moise la Faraon

Faraon a fost obraznic și a poruncit supraveghetorilor să pună poveri și mai mari asupra israeliților, cerându-le să producă același număr de cărămizi, fără însă a le mai asigura paie necesare (10-19).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Cărămizile de la Pithom. Naville (1883) și Kyle (1908) au găsit la Pithom, în straturile de jos, cărămizi în care se găseau paie bune, tăiate, iar apoi, în straturile din mijloc, cărămizi cu mai puține paie culese prin smulgerea de pe miriște cu tot cu rădăcini, iar straturile superioare conțineau cărămidă simplă de lut, fără nici un fir de pai. Cât de uimitoare este această confirmare a relatării din Exod!

Fig. 34. Renumita statuie a lui Moise executată de Michelangelo, aflată la Biserica Sfântul Petru din Vincoli. (Prin bunăvoința bibliotecii radioului Times Hulton Picture BBC, Londra.)

Capitolul 6. Genealogia lui Moise

Este probabil o genealogie abreviată, în care sunt pomeniți doar strămoșii mai importanți. Se pare că Moise a fost nepotul lui Chehat, și totuși, în zilele lui existau 8.600 de chehatiți (Numeri 3:28).

Capitolul 7. Prima din cele zece plăgi

Apele Nilului s-au transformat în sânge. Vrajitorii au imitat și ei minunea aceasta pe o scară mai mică. Ei s-au numit Iane și Iambre (II Timotei 3:8). Oricare ar fi fost natura miracolului, peștii au murit iar oamenii n-au mai putut bea apa. Nilul a fost un zeu. Cele zece plăgi erau îndreptate împotriva zeilor Egiptului, ca să se dovedească puterea lui Dumnezeu în fața acestor zei fără viață a Egiptului. Mereu se repetă cuvintele că prin aceste minuni atât Israel, cât și Egiptul vor cunoaște că "Domnul este Dumnezeu" (6:7; 7:5, 17; 8:22; 10:2; 14:4, 18); așa cum aveau să arate mai târziu Mana din cer și prepelițele (16:6, 12).

Religia Egiptului

La pagina 111 sunt numite câteva din principalele animale-zei. În diferite temple, aceste animale sacre erau hrănite, îngrijite și ținute cu traiul cel mai luxos de către școli întregi de preoți. Dintre toate animalele, taurul era cel mai sacru. În fața taurului sacru se aduceau jertfe și se ardea tămâie. Când murea, animalul era îmbălsămat cu mare pompă, în cadrul unei ceremonii potrivite mai degrabă unui rege, și apoi era pus într-un sarcofag. Crocodilul era, de asemenea, foarte onorat și servit la templul din Tanis de către peste 50 de preoți. Aceasta a fost religia poporului în mijlocul căruia a fost crescută națiunea ebraică timp de 400 de ani.

Cap. 8. Plaga broaștelor, a păduchilor și a muștelor

Broasca era unul din zeii Egiptului. La porunca lui Moise, broaștele au ieșit afară din Nil în număr uriaș și au pătruns în case. Din nou vrăjitorii au imitat miracolul, dar Faraon a fost convins și a promis că va lăsa pe israeliți să plece. Totuși după aceea s-a răzgândit.

Păduchii. Moise a lovit pământul și țărâna s-a prefăcut în păduchi, care s-au urcat pe oameni și pe animale. Vrăjitorii au încercat să imite și acest miracol dar n-au mai reușit și s-au convins că aici era mâna lui Dumnezeu. De acum înainte ei nu se mai împotrivesc lui Moise, ci îl sfătuiesc pe Faraon să cedeze.

Muștele. Roiuri de muște i-au acoperit pe oameni și au umplut casele lor. Dar casele israeliților au fost scutite și de muște.

Împietirea inimii lui Faraon (15, 32). Faraon și-a împietrit inima. Dumnezeu i-a împietrit inima lui Faraon (10:20). Împietrire din ambele părți, fiindcă Dumnezeu a urmărit să-l facă pe Faraon să se pocăiască. Dar când se pune cineva de-a curmezișul împotriva voii lui Dumnezeu, până și îndurările Sale nu fac altceva decât să ducă la o și mai mare împietrire.

Cap. 9. Plăgile: ciuma vitelor, vărsatul negru, grindina

Ciuma vitelor a fost o pacoste cumplită pentru zeii Egiptului. Taurul era zeul lor principal. Și aici a existat o distincție între egipteni și israeliți: vitele egiptenilor au murit în număr mare dar dintre ale israeliților nu a murit nici una. "Toate" din versetul 6 nu trebuie probabil luat în sens literal. Au mai rămas probabil câteva vite (19-21).

Bubele. Plaga aceasta i-a acoperit atât pe oameni, cât și pe animale, ba chiar și pe vrăjitori, datorită cenușii aruncate de Moise în aer.

Grindina. Înainte de a cădea grindina, s-a făcut totuși o avertizare plină de îndurare pentru egiptenii credincioși ca aceștia să-și adăpostească vitele. Din nou, s-a făcut distincție clară între egipteni și israeliți: în ținutul Gosen nu a căzut deloc grindina.

De data aceasta, egiptenii au fost convinși (10:7). Apariția atât de bruscă și dispariția tot atât de bruscă a plăgilor, pe o scară atât de răspândită, la cuvântul lui Moise, toate acestea au fost în cele din urmă

acceptate ca fiind minuni clare de la Dumnezeu. Dar Faraon a șovăit din nou, din pricina imensei pierderi de brațe de muncă pe care ar fi presupus-o plecarea sclavilor israeliți, care au contribuit în mare măsură la ridicarea la putere a Egiptului. De altfel, odată cu plecarea lor din Egipt a început declinul acelei țări.

Nu se știe cât de lungă a fost perioada celor zece plăgi. Unii cred că a fost vorba de aproape un an. Odată cu plăgile a crescut și prestigiul lui Moise (11:3).

Cap. 10 Lăcustele și întunericul

Lăcustele au fost una din cele mai rele plăgi. Au dat năvală în valuri imense, mâncând tot ce era verde. Apoi noaptea cădeau pe pământ și se adunau în straturi de până la 10-12 cm. Când erau zdrobite, mirosul devenea insuportabil. Doar la amenințarea cu această plagă, slujbașii lui Faraon s-au rugat de el să cedeze (7).

Întunericul. Aceasta a fost o lovitură directă împotriva lui Ra, zeul soarelui la egipteni. Timp de trei zile a fost întuneric ca la miezul nopții peste întreg Egiptul, dar unde locuiau israeliții era lumină. Faraon a cedat, dar nu după mult timp s-a răzgândit din nou.

Cap. 11, 12. Moartea întâilor născuți din Egipt

Trecuse aproape un an. Cea mai mare dintre crize sta gata să izbucnească. Apoi lovitura s-a abătut, Faraon a cedat și Israel a fost lăsat să plece.

„Dacă n-ar fi fost cele zece plăgi, Israel nu ar fi fost niciodată lăsat să plece și n-ar fi existat națiunea ebraică.

Bijuteriile „împrumutate“ (12:35). Ele nu au fost împrumutate, ci de-a dreptul daruri: plăți ce se adunaseră de-a lungul generațiilor de muncă forțată. Dumnezeu Însuși poruncise poporului să ceară aceste daruri (3:21, 22; 11:2, 3). Egiptenii au fost bucuroși să se conformeze, deoarece se temeau de Dumnezeul lui Moise (12:33). Cantități însemnate din bogăția lor au fost transferată Israelului. O mare parte din ea s-a folosit la construirea Cortului.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Moartea întâiului născut al lui Faraon (12:29). S-au găsit inscripții care indică faptul că Thotmes al IV-lea, succesorul lui Amenhotep al II-lea, nu a fost întâiul lui fiu născut, nici măcar moștenitor aparent. De asemenea, reiese din inscripție că întâiul născut al lui Merneptah a avut parte de o moarte năpraznică și că succesorul lui nu a fost întâiul lui fiu născut sau moștenitorul aparent. Astfel, indiferent care dintre faraoni a stat pe tron pe vremea aceea, afirmația Bibliei este confirmată.

Începutul Paștelor

Mielul, sângele de pe ușorii ușii, moartea întâilor născuți, izbăvirea dintr-o țară ostilă și sărbătorirea fără întrerupere a acestui praznic în istoria Israelului - toate acestea par să fi fost rânduite de Dumnezeu ca un fel de tablou istoric ce îl preînchipuia pe Cristos, Mielul Pascal,

Izbăvitorul nostru dintr-o lume ostilă, prin sângele Său.

Cap. 13. Pâinea nedospită. Consacrarea întâiului născut

Pâinea nedospită trebuia mâncată de praznicul Paștelor, ca o aducere aminte permanentă a grabei din noaptea izbăvirii (12:34).

Întâii născuți trebuiau consacrați Domnului totdeauna, ca o amintire a răscumpărării lor de la moartea care s-a abătut asupra întâilor născuți ai Egiptului.

Ruta spre Canaan (17). Ruta directă, pe lângă coasta mării, prin teritoriul filistenilor, trecea pe lângă garnizoanele egiptene. În vremea aceea, exista un mare zid de la Marea Roșie la Marea Mediterană. Drumul cel mai bun era să ocolească Pustiul.

Stâlpul de nor din timpul zilei și stâlpul de foc din timpul nopții (21, 22). Părăsind Egiptul și pregătindu-se să pornească în călătoria lor prin țări ostile DUMNEZEU i-a luat sub ocrotirea Lui personală, dându-le acest semn al călăuzirii Sale, care nu i-a părăsit niciodată, până când au ajuns în Țara Promisă, peste 40 de ani (14:19, 24; 33:9, 10; 40:34-38; Numeri 9:15, 23; 10:11).

Capitolul 14. Trecerea Mării Roșii

Se crede că a avut loc în apropierea Canalului Suez din vremea noastră. Dumnezeu a folosit "un vânt puternic de răsărit" care a uscat marea în locul respectiv (21). Apele au stat în picioare, formând un zid perpendicular de ambele părți (15:8; 14:22). Faptul acesta, împreună cu precizia revenirii apelor exact atunci când, după ce pe israeliți i-a salvat, acum urmau să-i distrugă pe egipteni, nu puteau fi decât actele miraculoase ale Unui Dumnezeu Atotputernic. Națiunile vecine au fost alarmate de această minune (15:14-16).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ (EMB)

Limbajul relatării este păstrat fără a se răstălmăci faptele, prin teoria potrivit căreia vântul puternic a "despărțit" marea în două. E posibil ca limba de apă a Golfului Suez să se fi întins mult mai spre nord în trecut. "Plajele ridicate" din zona respectivă indică posibilitatea unor asemenea variații de teren și a mai multor nivele de apă. Dacă așa stau lucrurile, marea se va fi revărsat spre nord, în depresiunile cunoscute azi sub numele de Lacurile Amare. Dacă ar sufla un vânt puternic (v.21), nivelul apei ar coborî - lucru care se poate observa destul de des - ceea ce ar duce la apariția unei punți de pământ, apărută la nord și la sud de ape. Apele au fost un zid și asta nu înseamnă mai mult decât o simplă "apărare". Nu e nevoie să presupunem că au fost cantități imense de apă care să sfideze legile gravitației. "Mormanul" a fost probabil un val uriaș de flux, care a străbătut golful. Din descrierea armatei egiptene rezultă că dușmanii israeliților nu au văzut decât un fenomen ciudat desigur, dar nu total ieșit din sfera naturalului. Ei nu au putut ataca din flancurile laterale. Apele din depresiunea de la nord și de la sud formau "un zid". Atunci ei au trecut prin terenul eliberat de ape, dar s-au împotmolit în mâl și au

fost înghițiți de apele care au revenit la loc (vers. 25), de îndată ce a scăzut presiunea vântului.

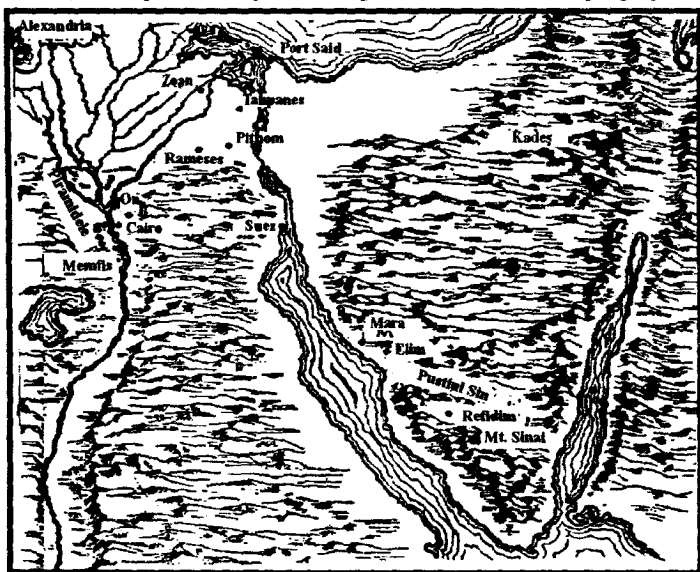
Capitolul 15. Cântarea lui Moise

Izbăvirea lor din Egipt se aseamănă atât de mult cu izbăvirea Bisericii din lume la sfârșitul timpului, încât una din cântările triumfătoare ale răscumpăraților se numește: "Cântarea lui Moise și a Mielului" (Apocalipsa 15:3). Cântarea aceasta pare să prefigureze lucrările și mai ales minunile pentru care cei răscumpărați vor cânta laudă lui Dumnezeu, de-a lungul veșniciei.

Capitolul 16. Mana și prepelețele

Nici nu ieșiseră decât de o lună și greutatea pustiului au început să le afecteze starea de spirit. Au început să se plângă, gândindu-se mereu la oalele cu carne din Egipt, în loc să se gândească la Țara Promisă (2, 3).

Mana era un fulg mic rotund, folosit drept pâine și se spune că avea gustul unei turte dulci cu miere (31). A fost fie creată în mod special pentru israeliți, fie era un produs natural, înmulțit atunci însă în mod miraculos. Cădea ca roua în fiecare noapte și arăta ca o sămânță de coriandru. Israeliții o măcinau la rășnițe sau o tocau în mojar, apoi o fierbeau și făceau turte din ea. Fiecărei persoane i se îngăduia să aibă un omer (3,85 l) pe zi. În a șasea zi se găsea mai multă ca să ajungă și

Harta 30. Egipt și Sinai.

pentru Sabat. Mana a început la o lună după ce au ieșit din Egipt și le-a fost dată zilnic pe toată durata celor 40 de ani, până când au trecut Iordanul, când deodată, la fel de surprinzător cum a început, a încetat să mai cadă (Numeri 11:6-9, Iosua 5:12). Isus a considerat mana ca o întruchipare a Sa (Ioan 6:31-58).

Prepețițele (13) nu le-au fost date în mod continuu ca mana. Nu sunt pomenite decât de două ori, aici și un an mai târziu după ce Israel a părăsit Muntele Sinai (Numeri 11:31-34). Poporul avea turme mari de vite (12:38), dar acestea trebuiau folosite rațional când era vorba de hrană. În Egipt, consumul de carne se rezuma cel mai adesea la pește.

Muntele Sinai

Numit și Horeb. Peninsula Sinai are formă triunghiulară, fiind situată între două brațe ale Mării Roșii. Țărmul de vest are circa 290 km lungime, iar cel de est vreo 210 km. Granița dinspre nord are cam 240 km. Partea de nord a peninsulei este un deșert. Partea de sud este "o grupare de munți stâncoși și haotici."

Regiunea a fost probabil numită după zeul babilonean al lunii, Sin. Era cunoscută încă din vechime pentru minele sale de cupru, fier, ocră și pietre prețioase. Cu mult înainte de Avraam, regii răsăritului construiseră un drum de acces la Sinai, care ocolea marginile de nord și de vest ale Deșertului Arab.

"Muntele Sinai, unde a primit Israel Legea, se află înspre punctul de sud al Peninsulei. Este o "masă izolată de rocă, ce se ridică abrupt de pe

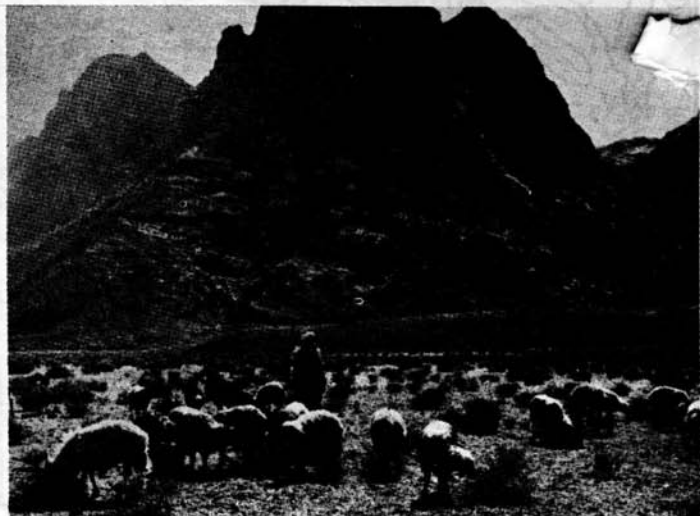

Fig. 35. Muntele Sinai (Foto Matson)

podiş cu o extraordinară grandoare.“ În partea de nord-vest este o câmpie de 3 km lungime şi aproximativ 800 m lăţime, unde s-ar fi putut să-şi aibă Israelul tabăra.

La 65 km nord vest de Muntele Sinai, în Valea Peşterilor, există o sculptură aflată la 120 de metri deasupra minelor, ridicată din ordinul regelui Semerkhet al primei dinastii de faraoni egipteni, care îl reprezintă pe acesta ucigându-l pe regele Sinaiului. Apoi există 150 de inscripţii ale altor regi de mai târziu. La 16 km mai la nord de Valea Peşterilor se află Serabit-el-Khadem, unde Sir Flinders Petrie a găsit cea mai veche scriere alfabetică.

Capitolul 17. Apa din stâncă

Cu puţin mai înainte, Moise îndulcise apele de la Mara (15:25). Aici, la Refidim, el scoate apă din Stâncă. Mai târziu va face o minune similară la Meriba (Numeri 20:1-13).

Bătălia cu Amalec (8-15). Prima încercare, în afara graniţelor Egiptului, a cuiva de a opri marşul Israelului spre Canaan. În consecinţă, Dumnezeu a poruncit ca amaleciţii să fie exterminaţi (14; Deuteronom 25:17-19).

Capitolul 18. Sfatul lui Ietro

Deşi Moise era un om inspirat cum nu le-a fost dat prea multora să fie, sfatul acestui print prietenos din Madian, care era socrul lui, l-a ajutat pe Moise să realizeze o şi mai bună organizare a vieţii poporului.

Capitolul 19. Glasul lui Dumnezeu auzit la Muntele Sinai

Israelii au stat la Muntele Sinai 11 luni (1; Numeri 10:11). În cadrul unei groaznice furtuni cu tunete, cutremure de pământ şi sunete supranaturale de trompetă, cu vârful mantelului acoperit de flăcări îngrozitoare, Dumnezeu a rostit cele Zece Porunci şi le-a dat Legea.

500 de ani mai târziu, Ilie primea pe acelaşi munte un indiciu după care Lucrarea lui Dumnezeu avea să se realizeze nu prin foc şi cutremure, ci prin glasul ca de "susur blând şi subţire" al Profetului care avea să vină (I Regi 19).

Capitolul 20. Cele Zece porunci

Să nu ai alţi dumnezei în afară de Mine.

Să nu te închini la nici un chip cioplit.

Să nu iei în deşert Numele Domnului Dumnezeului tău.

Adu-ţi aminte de ziua de Sabat ca s-o sfinţeşti.

Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta.

Să nu ucizi.

Să nu comiţi adulter.

Să nu furi.

Să nu depui mărturie mincinoasă.

Să nu poftești vreun lucru de-al semenului tău.

Aceste porunci au fost apoi săpate pe ambele fețe ale tablelor de piatră, "scrise chiar cu degetul lui Dumnezeu." "Tablele au fost lucrarea lui Dumnezeu iar scrierea a fost scrisul Lui" (31:18; 32:15, 16). Ele au fost păstrate secole de-a rândul în Chivot. Se crede că au fost distruse în timpul Captivității. Dar dacă totuși se vor găsi într-o bună zi?

Cele Zece Porunci au format baza Legii sau a Dreptului Ebraic. Patru din ele au de-a face cu atitudinea noastră față de Dumnezeu; șase cu atitudinea noastră față de semenii noștri. Isus le-a condensat în două: "Iubește pe Domnul Dumnezeuul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu toată tăria ta și cu toată mintea ta; iar pe semenul tău ca pe tine însuși."

Reverența față de Dumnezeu este temelia celor Zece Porunci. Isus a lăsat să se înțeleagă că ele constituie caracteristica esențială a modului în care se apropie cineva de Dumnezeu și le-a cuprins în rugăciunea domnească: "Sfințească-se Numele Tău." Este surprinzător de mare numărul acelor care, în conversația lor obișnuită, hulesc Numele lui Dumnezeu și-L folosesc în mod atât de ușuratic. Idolatria este interzisă categoric.

Cap.21, 22, 23, 24. "Cartea Legământului"

După cele Zece Porunci, ea a constituit prima serie de legi pentru națiunea ebraică. Acestea au fost scrise pe o carte. Apoi legământul de a se supune acestor legi a fost pecetluit cu sânge (24:4, 7, 8).

Alte legi sunt despre: Sclavie. Moarte pentru ticgași, pentru cei care fac răpiri sau își bleastă părinții. Compensația "ochi pentru ochi."

Furt. Stricarea recoltelor. Restituiri. Siluirea. Vrăjitoria. Coabitarea și împreunarea cu animalele. Idolatria. Grija față de văduve și orfani. Împrumuturile. Angajamentele. Interdicția de a blestema un conducător. Roadele dintâi. Întâii născuți. Știri false. Gloatele. Justiția. Considerația față de animale. Mita. Străinii. Sabatul. Anul sabatic. Paștele. Praznicul recoltei. Praznicul adunării roadelor. Interdicția de a fierbe un miel în laptele mamei sale. Interdicția încheierii de legăminte cu canaaniții. Răsplătirea ascultării.

Capitolele 25 la 31. Îndrumări privitoare la Cort (Tabernacol)

Dumnezeu Însuși a dat planul de construcție în detalii (25:9). Faptul e consemnat de două ori: aici, prin cuvintele "așa va fi" și în capitolele 35 la 40, unde amănuntele se repetă cuvânt cu cuvânt, "așa s-a construit". Tabernacolul a fost "închipuire" a ceva, o "copie și o umbră" a lucrurilor cerești (Ev. 8:5). El a avut o semnificație deosebită pentru națiunea ebraică, deși el nu a fost decât "un model al lucrurilor viitoare" (Ev.9 și 10). Tabernacolul și Templul, care s-a construit mai târziu, după același model, au fost centrul de închinare al neamului evreiesc. Fiind de origine divină, el a constituit o reprezentare importantă a ideilor pe care Dumnezeu a dorit să le imprime în omenire, prefigurând multe din

învățăturile credinței creștine.

Capitolele 32, 33. Vițelul de aur

Taurul era zeul principal la egipteni. Mai târziu, el a devenit zeul celor zece seminții (I Regi 12:28). Această apostazie jalnică în care au căzut israeliții, la atât de puțin timp după ce au auzit glasul de tunet din cer care le spusese "Să nu ai nici un alt dumnezeu în afară de Mine," și după ce au văzut toate minunile extraordinare din Egipt, indică până la ce adâncimi se coborâseră israeliții în idolatria egipteană. A fost un moment de criză care a reclamat o acțiune disciplinară imediată și o pedeapsă severă.

Intenția lui Moise de a fi "șters din cartea lui Dumnezeu" (32, 31, 32), de dragul poporului, indică grandoarea caracterului său.

Capitolul 34. Moise din nou pe Munte

Prima oară el stătuse pe Munte 40 de zile și 40 de nopți (24:18). Acum s-a întors pentru alte 40 de zile și 40 de nopți (34:2, 28). Prima dată a primit cele două table și instrucțiunile pentru Cort. Acum cele două table sunt refăcute.

"Fața lui Moise strălucea" (29-35): Dumnezeu era în el. Tot așa, și fața lui Isus "strălucea ca soarele," când s-a schimbat la față (Matei 17:2).

Capitolele 35 la 40. Construirea Cortului

Urmează construirea Cortului cu tot mobilierul său, exact așa cum prevedeau instrucțiunile date în capitolele 25 la 31.

45 de picioare lungime, 15 picioare lățime și 15 picioare înălțime (12,192 metri și respectiv 4,572 metri). Construit din scânduri perpendiculare, acoperite cu perdele. Era îndreptat spre răsărit.

Scândurile, în număr de 20 atât pentru latura de nord, cât și pentru cea de sud, și 6 pentru capătul de vest aveau fiecare 15 picioare (4,572 m) lungime, și 2 picioare și 3 țoli (66,04 cm) lățime, fiind confecționate din lemn tare de salcâm, peste care se turna aur. Fiecare avea 2 cepuri la capăt, care trebuiau să între în două orificii de argint, fiind susținute cu ajutorul a 5 bare ce treceau prin inelele de aur ale scândurilor.

Perdelele, în număr de 20, fiecare având o lungime de 42 picioare (12,80 m) și o lățime de 6 picioare (182 cm), erau făcute din în subțire de culoare albastră, purpurie și cărămizie, cu heruvimi meșteșugit inserați în pânza inului. Perdelele erau legate unele de altele cu copcii de aur în bucle de culoare albastră, formând de fapt o singură perdea, care cuprindea 10 perdele mai mici, având 60 de picioare est-vest (18,28 m), 42 de picioare nord-sud (12,80 m), restul de 15 picioare atârând peste capătul de vest. Această perdea era întinsă peste îngrăditură formată din scândurile aurite, dând naștere astfel Cortului propriu-zis.

Aurul și argintul întrebuințat la construirea Cortului și a mobilierului este estimat la vreo 1.250.000 de dolari și provenea din comorile primite de la egipteni (12:35).

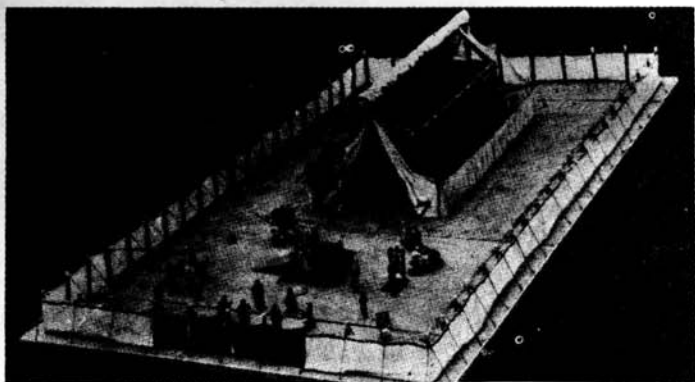

Fig. 36. Modelul Cortului reconstituit de Dr. Schick

Foto Matson

Cortul

Acoperirea "tabernacolul", sau cortul portativ, fiind confecționat fie din păr de capră, având 11 perdele, cu o lungime de 45 picioare fiecare și o lățime de 6 picioare. Perdelele erau legate între ele cu încheietori de aramă. Lungimea totală era de 66 picioare, de la est la vest, și 45 picioare nord-sud. Deasupra exista o acoperitoare din piele de berbec, de culoare roșie. Deasupra acesteia mai era o acoperitoare din piele de viezure (sau de focă?). Cortul acesta din trei straturi - de păr de cămilă, piele de berbec și piele de viezure - era probabil susținut la vârf printr-o bară dispusă orizontal.

Locul Prea Sfânt sau Sfânta Sfintelor

Situat în partea de vest, 15 picioare din cort. Era un cub perfect. Reprezenta locuința lui Dumnezeu. Nu conținea decât Chivotul. Marele Preot intra în ea o dată pe an. "O umbră a Cerului" (Evrei 9:24).

Chivotul

Era o cutie de 114,3 cm lungime, 45,72 cm lățime și o înălțime de 45,72 cm. Era din lemn de salcâm, poleit cu aur curat. Conținea cele două tăble cu Cele Zece Porunci, un vas cu mană și toiagul lui Aron.

Scaunul îndurării era deasupra Chivotului, fiind un capac din aur curat. Un heruvim la fiecare capăt era câte un alt heruvim făcând corp comun cu capacul. Erau așezați față în față, cu aripile întinse, cu privirea îndreptată în jos spre scaunul îndurării. Scaunul îndurării, fiind așezat chiar deasupra celor două tăble cu cele zece porunci reprezenta locul de întâlnire dintre Lege și Îndurare: fiind iarăși "o umbră" a lui Cristos. Heruvimii indicau interesul viu al ființelor cerești pentru răscumpărarea

omenirii. Probabil la asta s-a gândit Petru când a afirmat: "(lucruri) la care îngerii doresc să privească" (I Petru 1:12).

Chivotul s-a pierdut probabil în robia babiloneană. În Apocalipsa 11:19 Ioan a văzut Chivotul "în Templu." Dar asta a fost o viziune, fără să însemne neapărat că a fost chiar materialul chivotului din pustie, căci în cer nu va mai fi nici un templu (Apocalipsa 21:22).

Locul Sfânt

Ocupa 30 de picioare în partea de est a Cortului. Conținea Masa Pâinii Punerii Înainte, în partea de nord, apoi sfeșnicul în sud și altarul tămâierii exact în fața vâului. Probabil o întruchipare a Bisericii.

Perdeaua

Confectionat din cel mai bun in, de culoare albastră, purpurie și cărămizie, minunat brodat cu heruvimi. Despărțea Locul Sfânt de Locul Prea Sfânt: sau altfel vorbind, Sala Tronului lui Dumnezeu și Sala de așteptare a omului. Perdeaua a fost ruptă în două la moartea lui Cristos (Matei 27:51), însemnând faptul că în clipa aceea s-a deschis pentru oameni ușa spre a merge nemijlocit în prezența lui Dumnezeu.

Mai exista o perdea, numită cortina, pentru intrarea prin capătul de est al Cortului, confectionat de asemenea din in curat, albastru, purpuriu sau cărămiziu.

Sfeșnicul

Doar din aur. Piciorul se termina cu 6 brațe dispuse egal de o parte și de alta a sa. Se crede că a avut 5 picioare înălțime și o deschidere de 3,5 picioare (1 picior = 30.48 cm). Ardea cu ulei de măsline. Era curățit și aprins zilnic (30:7, 8).

Sfeșnicele din Templul lui Solomon au fost făcute după modelul acestuia și probabil avându-l și pe acesta printre ele, duse probabil în Babilon și după captivitate înapoiate. (Ezechiel 1:7)

Fig. 37. Sfeșnicul sculptat în Arcul lui Titus. (Prin bunăvoința lui Dr. S.H.Horn, Andrews University, Berrien Springs, Michigan.)

Sfeșnicul din templul lui Irod, de pe vremea lui Isus, s-ar fi putut să fie unul din ele. A fost dus la Roma în anul 70 d.Cr. Sculptat pe Arcul de triumf al lui Titus și după aceea, depus "cu respect în Biserica Creștină de la Ierusalim" în anul 533 d.Cr. De atunci nu se mai știe nimic despre el. Sculptura de pe Arcul lui Titus s-ar putea să fie o reprezentare corectă a originalului lui.

Sfeșnicul s-ar putea să fi fost o "umbră" a Cuvântului lui Dumnezeu, deși în Apocalipsa 1:12, 20, sfeșnicele reprezintă bisericile.

Masa punerii înainte

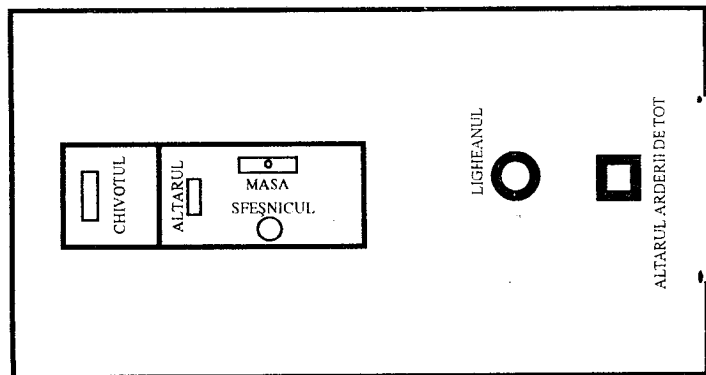
Avea 3 picioare lungime, 1,5 lățime și 2,25 picioare înălțime. Făcut din lemn de salcâm și poleit cu aur. Trebuia să țină 12 pâini, înlocuite la fiecare Sabat cu altele noi. În partea de nord a Locului Sfânt. Un simbol al recunoștinței față de Dumnezeu pentru pâinea zilnică (Luca 11:3).

Ligheanul

Un vas mare de alamă, pentru apa în care să se spele preoții pe mâini și pe picioare, înainte de a sluji la Altar sau în Cort. Reprezintă, literalmente, curăția față de păcat. O "umbră" a curățirii prin Sângele lui Cristos și, probabil, a botezului creștin.

Curtea

În jurul Cortului exista un gard de 150 de picioare lungime și 75 de picioare lățime cu fața spre răsărit. Pânză de în subțire de 7,5 picioare înălțime, e așezată pe stâlpi de aramă aflați la 7,5 picioare unii față de alții, cu cârlige de argint în locașuri de aramă. Poarta de la capătul de răsărit, de 30 de picioare lățime, din in de culoare albastră, purpurie și roșu aprins.

Harta 31. Planul Cortului

Altarul tămâierii

Are 3 picioare înălțime, având ca bază un pătrat cu latura de 1,5 picioare. E făcut din lemn de salcâm și poleit cu aur, aflat în fața perdelei. Pe el trebuia arsă tămâie dimineața și seara (30:8). Semnifică rugăciunea necurmată (Apocalipsa 8:3-5).

Altarul arderii de tot

Marele altar pentru jertfirea animalelor, avea forma unui pătrat cu latura de 7,5 picioare și înălțimea de 4,5 picioare. Era construit din scânduri de salcâm, acoperit cu aramă iar golul fiind umplut cu pământ. De jur împrejurul lui era o platformă pe care stăteau în picioare preoții, aflată la jumătatea înălțimii sale. Era plasat în partea de est a Cortului, lângă intrarea în curte. Focul lui a fost aprins în chip miraculos și nu s-a stins niciodată (Levitic 9:24; 6:9). Un simbol al faptului că omul nu are acces la Dumnezeu decât ca păcătos pentru care s-a făcut ispășire prin sânge. De asemenea o anticipare a morții lui Cristos.

LEVITIC

Jertfele

Preoția

Sărbătorile sfinte

Diverse legi

Cuvântul "Levitic" înseamnă "privitor la leviți," adică o carte ce conține sistemul de legi, respectat de preoțimea levitică, sub care trăia națiunea ebraică. Legile acestea au fost date în cea mai mare parte la Muntele Sinai, cu adăugiri, repetiții și explicații ulterioare de-a lungul peregrinărilor prin pustiu.

Leviții, una din cele douăsprezece seminții, au fost puși deoparte pentru lucrarea lui Dumnezeu. Dumnezeu i-a luat în locul întâilor născuți de parte bărbătească, căci El ceruse întâii născuți atât de la oameni, cât și de la animalele turmei. Leviții erau întreținuți prin zeciuială și aveau 48 de cetăți (Numeri 35:7; Iosua 21:19).

O singură familie de leviți, Aaron și fiii lui, a fost pusă deoparte să fie preoți. Restul leviților urmau să fie asistenți ai preoților. Îndatoririle lor erau de a avea grijă de cort iar mai târziu de Templu. Apoi ei mai erau învățători, cânturari, muzicieni, slujbași oficiali și judecători. (Vezi 1 Cronici 23.)

Capitolele 1 la 5. Diferite tipuri de jertfe

Jertfele de ardere de tot: tauri, herbeci, capre, porumbei, erau arși integral, semnificând o dedicație totală Domnului.

Jertfele de mâncare: consistau în grăunțe, făină sau turte făcute din aluat; se ardea o mână din conținut, restul fiind destinat preoților.

Jertfele de pace: se luau vite, oi sau capre; grăsimea era arsă, iar restul era consumat de preoți sau de cei care aduceau jertfa.

Jertfele de păcat și cele de călcare de lege: existau diferite ofrande pentru diferite păcate. Se ardea grăsimea iar restul era ars în unele cazuri în afara taberei iar în alte cazuri consumat de către preoți. Când se făcea rău altuia, trebuia restituit lucrul respectiv cu un plus de o cincime, înainte ca să poată fi adusă jertfa.

Capitolele 6, 7. Alte îndrumări pentru jertfe

Pe lângă jertfele amintite, mai existau jertfele de băutură și alte câteva

jertfe suplimentare.

Modul de jertfire: animalul era adus la cort. Cel care aducea jertfa pune mâinile pe animal, făcându-l astfel reprezentantul lui. Apoi era junghiat animalul. Sângele era stropit pe altar. Apoi se ardea partea prevăzută.

Frecvența sacrificiilor: existau arderi de tot zilnice. În ziua întâi a fiecărei luni se aduceau jertfe suplimentare, de asemenea la praznicele de Paște, Rusalii, Sărbătoarea Corturilor apoi în Ziua Ispășirii, existând diferite jertfe speciale.

Capitolele 8, 9. Consacrarea lui Aron

Și a fiilor lui la preoție. Înainte de vremea lui Moise, se aduceau jertfe de către capul familiei. Dar acum națiunea fiind organizată, existând și un loc aparte pentru jertfe și un ritual precis, s-a creat un ordin ereditar special de oameni, cu o ceremonie specială și solemnă de slujire. Aaron împreună cu întâii lui fii născuți în succesiune erau Marii Preoți. Preoția era întreținută din zeciuiala leviților și anumite părți ale animalelor sacrificate. Li s-au dat 13 cetăți (Iosua 21:13-19).

Veșmintele Marelui Preot. Fiecare amănunt a fost dat de Dumnezeu (Exod 28). O mantie de culoare albastră, cu clopoței în partea de jos.

Un efod, care era format din două bucăți unite la umeri și atârând în față și în spate, cu o piatră de onix pe fiecare umăr, fiecare purtând șase nume ale semințiilor. Era de aur, din fire de culoare albastră, purpurie și cărămizie, din in curat.

Un pieptar de vreo 10 toli pătrați, tot din fire de aur, albastre, purpurii și cărămizii, din in răsucit, deschis deasupra. Închisă cu lanțuri de aur la efod, împodobită cu 12 pietre prețioase, fiecare piatră purtând numele unei seminții; conținea Urimul și Tumimul, care se foloseau pentru a se afla voia lui Dumnezeu, fără ca noi cei de azi să știm însă ce erau ele de fapt.

Sistemul de jertfe: de origine divină

A fost rânduit de Dumnezeu chiar în centrul și inima vieții naționale ebraice. Oricare ar fi fost implicațiile și aplicațiile lui imediate pentru evrei, jertfele nesfârșite de animale și flacăra neîntreruptă a focului de pe altare au fost negreșit rânduite de Dumnezeu pentru a imprima cu litere de foc în conștiința oamenilor sentimentul adânc al vinovăției lor și pentru a constitui o imagine peste veacuri a Jertfei pe care Cristos avea s-o depună, spre care erau îndreptate toate acestea și în Care au fost toate împlinite.

Preoția levitică

A fost instituită în mod divin, preotul levit urmând să fie un mediator între Dumnezeu și națiunea ebraică, prin slujba jertfelor animale. Jertfele

acelea au fost împlinite în Cristos. Acum nu mai e nevoie de jertfele animalelor. Cristos Însuși este Marele Preot pentru om. Evrei 8, 9, 10 clarifică bine acest lucru.

Capitolul 10. Nadab și Abihu

Pedeapsa lor rapidă și severă a fost un semnal de alarmă tras împotriva tratării arbitrare a poruncilor lui Dumnezeu; da, și mai este și un semnal de alarmă împotriva unor conducători de azi ai bisericii care răstălmăcesc Evanghelia lui Cristos, amestecând-o cu tot felul de tradiții omenești.

Capitolul 11. Animale curate și necurate

Înainte de Potop exista o distincție între animale curate și necurate (Geneza 7:2). Moise a legiferat această distincție. Ea se baza în parte pe gradul în care ele reușeau să satisfacă exigențele unei alimentări sănătoase. În parte se mai baza și pe considerații de ordin religios, menite să slujească drept semn distinctiv al Israelului față de alte națiuni. Isus a abrogat distincția aceasta, "făcând toate bucatele curate." (Marcu 7.19).

Capitolul 12. Purificarea mamelor după naștere

Perioada de izolație în cazul băieților era de 40 de zile iar în cazul fetelor de 80 de zile. Se crede că scopul acestei măsuri ar fi fost acela de a crea un echilibru între sexe, întrucât bărbații datorită exigențelor războiului - erau supuși la mai multă fatalitate decât femeile.

Capitolele 13, 14. Curățirea leprei

Regulile acestea au avut scopul de a controla răspândirea uneia din cele mai îngrozitoare și disgrațioase boli.

Capitolul 15. Necurăția

Detaliile amănunțite privitoare la modul în care ar putea cineva deveni "necurat" din punct de vedere ceremonial și cerințele privitoare la curăție au avut, după cât se pare, scopul de a promova curăția personală a trupului și de a fi o continuă recunoaștere a lui Dumnezeu în toate căile vieții.

Capitolul 16. Ispășirea anuală

Avea loc în ziua a zecea a lunii a șaptea (vezi pag. 148), fiind cea mai solemnă zi din an. Îndepărtarea păcatului nu era decât odată un an, (Evrei 10:3), dar indica o eliberare veșnică (Zaharia 3:4, 8, 9; 13:1; Evrei

10:14).

”Țapul ispășitor“ (8) e tradus în unele versiuni ”Azazel,“ care se crede că ar fi unul din numele Satanei. După ce a fost adus țapul de jertfă și sacrificat, Marele Preot își punea mâinile pe capul lui pentru Azazel și mărturisea deasupra lui păcatele poporului. Apoi țapul era dus undeva departe, într-un loc singuratic, purtând păcatele poporului. Ceremonia aceasta a fost una din imaginile preînchipuitoare istorice folosite de Dumnezeu pentru Ispășirea păcatului uman ce avea să vină prin moartea lui Cristos. Ce altceva ar fi putut să însemne?

Capitolul 17. Modul de jertfire

Legea cerea ca animalele să fie aduse la ușa Cortului. Era strict interzisă consumarea sângelui (3:17; 7:26, 27; 17:10-16; Geneza 9:4; Deuteronom 12:16, 23-25); și este interzis în continuare (Fapte 15:29).

Capitolul 18. Urâciunile canaaniților

Dacă ne întrebăm cum de au putut fi pomenite chiar asemenea lucruri incestul, sodomia, bestialitatea, răspunsul este că toate aceste lucruri au constituit o practică la ordinea zilei pentru vecinii Israelului.

Capitolele 19, 20. Diferite alte legi

Despre Sabat. Idolatrie. Jertfele de pace. Culegerea spicelor în urma secerătorilor. Furtul. Jurământul. Plata pentru muncă. Tribunalele. Bârfa. Dragostea frățească. Diverse moduri de împerechere a animalelor și de sădire a plantelor. Adulterul. Livezile. Ghicirea. Bărbile tăiate incorect. Grija față de străini. Măsurători și greutate corecte. Închinarea la Moloch. Vrăjitoria. Părinții. Incestul. Sodomia. Animalele. ”Curat și necurat“.

”Să-ți iubești aproapele ca pe tine însuți“, 19:18

Acesta a fost unul din punctele principale ale legii mozaice. O deosebită considerație se manifestă față de cei săraci. Plata trebuia făcută de la o zi la alta. Nu era voie să se ia dobândă deloc. Celor săraci trebuia să li se dea împrumuturi și daruri. Pe ogoare trebuiau lăsate în urmă spice pentru cei săraci. De-a lungul întregului Vechi Testament se pune un mare accent pe grija și faptele de milostenie față de văduve, orfani și străini.

Concubinajul, poligamia, divorțul și sclavia

Au fost permise, dar cu multe restricții (19:20); Deuteronom 21:15; 24:1-4; Exod 21:2-11). Legea lui Moise a ridicat căsătoria la un nivel mult mai înalt decât era la națiunile din jur. Sclavia a fost mult restrânsă datorită unor considerații umane și niciodată n-a existat pe scară mare la

evrei - nici nu s-au pomenit groaznicele acte de cruzime, atât de răspândite în Egipt, Asiria, Grecia, Roma și la alte națiuni.

Pedeapsa capitală

Fapte care se pedepseau cu moartea: omorul (Gen.9:6; Ex. 21:12; Deut. 19:11-13), răpirea (Ex. 21:16; Deut. 24:7), omorul involuntar (Ex. 21:28, 29), lovirea sau blestemarea părinților (Ex. 21:15-17; Lev. 20:9; Deut. 21:18-21), idolatria (Lev. 20: 1-5; Deut. 13; 17:2-5), vrăjitoria (Exod 22:18), profețiile false (Deut. 18:10, 11, 20), hula (Lev. 24:15, 16), profanarea Sabatului (Exod 31:14), adulterul (Lev. 21:10; Deut. 22:22), violul (Deut. 22:13-27), imoralitatea premaritală (Deut. 22:13-21), sodomia (Lev. 20:13), bestialitatea (Lev. 20:15, 16), căsătoriile incestuoase (Lev. 20:11, 12, 14).

Legile acestea au fost legile lui Dumnezeu

Unele din ele sunt similare cu legile lui Hammurabi pe care Moise le va fi cunoscut negreșit. Și deși e posibil ca Moise să fi fost influențat de educația sa egipteană și de tradiția babiloneană, totuși îl găsim repetând la nesfârșit expresia: "Așa vorbește Domnul," arătând că aceste legi proveneau de la DUMNEZEU ÎNSUȘI.

Unele din ele poate ni se par cam severe. Dar dacă ne-am putea întoarce înapoi, la lumea lui Moise, probabil nu ni s-ar părea atât de severe. În mare, Legea lui Moise, "cu stăruința ei asupra moralei și a egalității umane, precum și considerația pentru tineri și bătrâni, pentru sclavi și pentru oameni liberi, pentru dușmani, pentru animale, apoi regulile ei de sănătate și alimentație, a fost mai igienică, mai rațională, mai umană și mai democratică, dovedind o înțelepciune mai avansată decât orice altă legislație antică, babiloneană, egipteană sau de alt fel." A fost un "miracol moral" al lumii pre-creștine.

Legea lui Moise a fost rânduită de Dumnezeu să fie "un învățător care să ne ducă la Cristos" (Galateni 3:24). Unele din prevederile sale au fost adaptate la "împietrirea inimii" lor. (Matei 19:8)

Capitolele 21, 22. Preoți și sacrificii

O dezvoltare a prevederilor din capitolele 1 la 19. Preoții trebuie să fie fără vreun defect fizic și nu se pot căsători decât cu o fecioară. Jertfele trebuie să fie fără cusur și să țină cel puțin 8 zile.

Cap. 23, 24. Praznicele, lumina, pâinea punerii înaintea, hula

Praznicele (vezi la Deuteronom 16). Sfeșnicul trebuia să ardă încontinuu. Pâinea trebuia schimbată la fiecare Sabat. Hula se pedepsea cu moartea. Legislația de tipul: "ochi pentru ochi" (24:19-21) făcea parte din dreptul civil și era absolut justă. (vezi la Matei 5:38 și Luca 6:27).

Capitolul 25. Anul sabatic. Anul jubiliar

Anul sabatic avea loc odată la șapte ani. Pământul trebuia lăsat nearat. Nici nu se semăna, nici nu se secera, nici nu se curățau viile. Roadele pe care le dădea totuși pământul de la sine trebuiau lăsate săracilor sau călătorilor. Dumnezeu promitea să le dea destule roade în anul al șaselea ca să le ajungă și pentru al șaptelea. Datoriile evreilor unii față de alții trebuiau anulate.

Anul jubiliar venea odată la 50 de ani, imediat după anul al șaptelea sabatic, făcând astfel să existe doi ani succesivi de odihnă. Începea în Ziua Ispășirii. Toate datoriile erau anulate, sclavii erau eliberați iar pământurile care fuseseră vândute erau acum înapoiate. Isus se pare că l-a considerat ca pe un fel de imagine a Marelui Jubileu pe care El a venit să-l vestească (Levitic 25:10; Luca 4:19).

Dreptul de proprietate asupra pământului

Țara Canaan era împărțită între cele 12 seminții, pe familii. Cu anumite excepții, pământul nu putea fi vândut în afara familiei. O vânzare echivala de fapt cu o închiriere până la Jubileu, când proprietatea se întorcea la familia inițială.

Numărul ȘAPTE

Tot a șaptea zi era Sabat.

-Tot al șaptelea an era an sabatic.

Tot al șaptelea an sabatic era urmat de un an jubiliar.

Tot a șaptea lună era deosebit de sfântă, având 3 praznice.

Între Paște și Rusalii erau 7 săptămâni.

Praznicul Paștelor dura 7 zile.

Praznicul Corturilor dura 7 zile.

La Paște se aduceau 14 miei pe zi ca jertfă (de două ori 7) și 70 de taurăși.

La Rusalii se jertfeau 7 miei.

(Vezi și pagina 688.)

Capitolul 26. Ascultarea sau neascultarea

Capitolul acesta, asemenea lui Deuteronom 28, este plin de promisiuni mărețe și îngrozitoare avertismente, constituind unul din capitole importante ale Bibliei.

Capitolul 27. Jurămintele și zeciuiala

Zeciuiala (Geneza 14:20; 28:22; Levitic 27:30-32; Numeri 18:21-28; Deuteronom 12:5, 6, 11, 17, 18; 14:23, 28, 29; 26:12). O zecime din pământul țării și din creșterea turmelor de oi și de vite trebuia dată lui Dumnezeu.

Sunt amintite trei zeciuiele: cea levitică, cea a praznicului și cea pentru săraci, la fiecare al treilea an. Unii cred că nu era decât o singură zeciuială și că se folosea în parte pentru praznice și, tot la al treilea an, o parte din ea pentru cei săraci. Alții cred că zeciuiala de praznice se ridica din cele nouă zecimi ce mai rămăneau după plata zeciuiei levitice.

Zeciuiala s-a folosit cu mult mai înainte de Moise. Avraam și Iacob au plătit zeciuiei. Printre evrei zeciuiala avea rolul de a întreține leviții, care erau folosiți atât în guvernul civil cât și în serviciile religioase (vezi I Cronici 23).

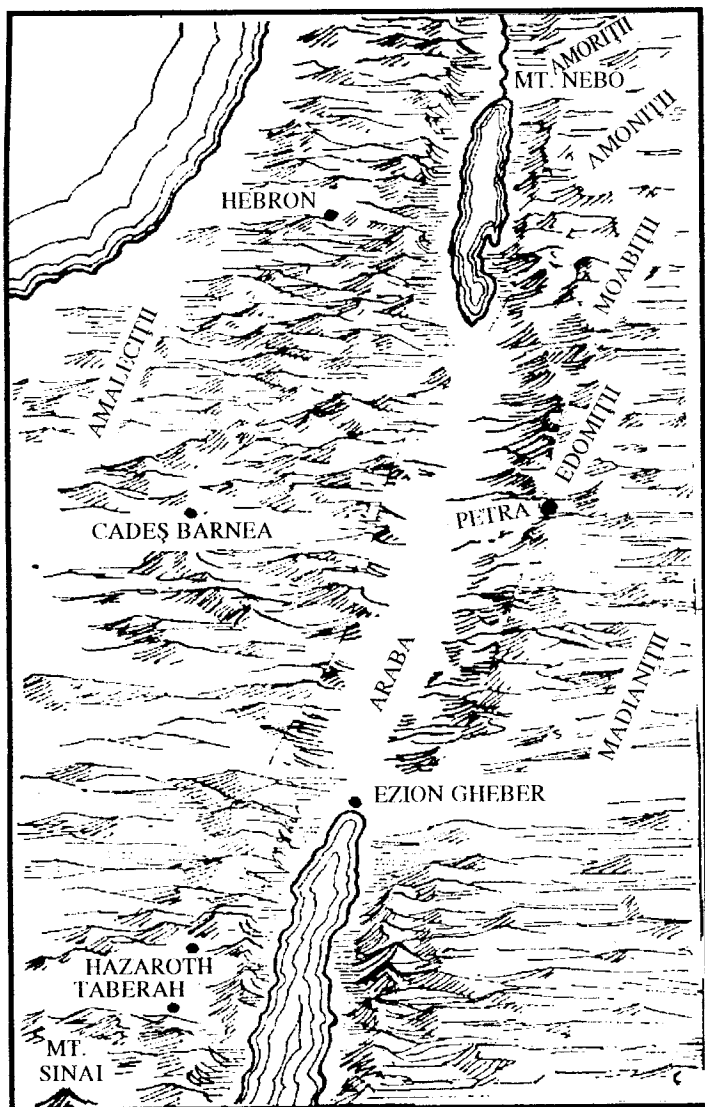
Cele dintâi roade. Dumnezeu pretindea nu numai zeciuiala, ci și pe fiii întâi născuți ai familiilor (în locul cărora El a acceptat seminția Levi) și întâii născuți din turmele de oi și de vaci și roadele dintâi de pe câmp. Roadele dintâi ale secerișului trebuiau oferite la Paște și nici o parte din noua recoltă nu se putea folosi până când nu se făcea lucrul acesta (Levitic 23:14). Primul rod al unei livezi (al patrulea an) trebuia dat lui Dumnezeu și nici un fruct din el nu se putea folosi până când nu se îndeplinea acest lucru. Lecția era următoarea: să-I dai lui Dumnezeu locul întâi în viața ta.

NUMERI

Cei patruzeci de ani în pustiu Călătoria spre Țara Promisă

Schiță Cronologică a călătoriei

Plecarea din Egipt:	luna I, ziua 15
Trecerea Mării Roșii	
La Mara (Harta 30); Elim; Pustiul Sin;	
Poporul cârtește	
Prepelițele și mana	luna II, ziua 15
Refidim: apa din Stâncă;	
Bătălia cu Amalec; Ietro	
Sinai: Cele Zece Porunci; Legământul;	luna III, ziua (?)
Cartea Legilor; Moise 40 de zile pe Munte.	
Vițelul de aur; a doua oară 40 de zile pe Munte.	
Construirea Cortului; Recensământul	anul 2, luna 2, ziua 1
Pornirea spre Sinai	anul 2, luna 2, ziua 20
Un an petrecut la Sinai	
La Tabera: foc; prepelițe; ciură	
La Hazerot:	
Răzvrătirea lui Miriam și a lui Aaron	
La Kadeș-barnea; trimiterea iscoadelor;	
Poporul se răscoală; Moise mijlocește pentru ei;	
Poporul este înfrânt; alte legi;	
Core; mor 14.700 de oameni; toiagul lui Aaron	
38 de ani prin pustiu	
La Kadeș-barnea pentru a doua oară;	anul 40, luna I
Moartea lui Miriam; apă din Stâncă	
Păcatul lui Moise	
Pornirea finală spre Canaan	
Edomiții refuză să lase poporul să treacă prin teritoriul lor	
La muntele Hor: moartea lui Aaron	anul 40, luna V, ziua 1
Israel înfrânge pe canaanii	
La sud de muntele Hor: șerpii	
Ocolind Edomul, spre-est și spre nord.	
Apoi la nord, de-a lungul graniței de răsărit a lui Moabului	
Cuceresc pe amoriți și Baașanul	

Harta 32. Peregrinările prin pustiu.

Fac tabără în câmpiile Moabului:

Balaam; păcatul lui Peor;

Sunt uciși 24.000 de oameni; recensământul.

Nimicirea madianiților

Două seminții și jumătate se stabilesc la răsărit de Iordan;

Moise își ia rămas bun; moartea sa

anul 40, luna XI, ziua 1

Trecerea Iordanului

anul 41, luna I, ziua 10

Ținerea Paștelui; mana încetează

anul 41, luna I, ziua 14

Capitolul 1. Recensământul

Acest recensământ s-a efectuat la Muntele Sinai. S-au găsit 603.550 de bărbați peste vârsta de 20 de ani, înafară de leviți (45-47). Un alt recensământ făcut cu 38 de ani mai târziu a dat cifra 601.730 de bărbați (vezi la capitolul 26.)

Capitolele 2, 3, 4. Organizarea Taberei

Ficare amănunt a fost prevăzut cu o precizie militară, fapt care era necesar pentru a se putea lucra cu atâția oameni. Iată care a fost aranjarea semințiilor:

Dan	Așer	Neftali	
62.700	41.500	53.400	
Beniamin	Merar	Iuda	
35.400	6.200	74.600	
Manase	CORTUL	Moise	Isahar
32.200		Aaron	54.400
		W←	→E
Efraim	Chebat	Zabulon	
40.500	8.600	57.400	
Gad	Simeon	Ruben	
46.500	59.300	46.500	

Gherșoniți
7500

Când au ridicat tabăra, Iuda și triburile de răsărit au fost în fruntea marșului. În centru, Cortul era apărat de semințiile din sud și din vest iar cele din nord duceau ariegarda.

Capitolele 5, 6. Seturi de legi

Privitoare la leproși; restituiri; femei bănuite de adulter; jurăminte. Minunata benedicție (6:24-26).

Capitolele 7, 8, 9. Pregătirea de drum

Ofrandele prinților. Dedicarea Cortului. Consacrarea leviților. Ținerea Paștelui. Norul (9:15-25, vezi la Exod 13:21).

Capitolele 10, 11. Plecarea spre țara promisă

Un an la Muntele Sinai. Norul s-a ridicat. Sună trompetele de argint. Iuda a pornit primul. Și iată-i din nou la drum.

După trei zile, la Tabera, au început să cârtească (10:33; 11:1-3). Acesta era obiceiul lor. Știau să se plângă. Dumnezeu le-a trimis prepelițe, dar i-a lovit cu ciumă. (Vezi La Exod 16.)

Capitolul 12. Răzvrătirea lui Miriam și a lui Aaron

Sărmana Miriam, îndată a regretat faptul că a iscat acest lucru. Moise era "foarte blând" (3). Ce trăsătură admirabilă de caracter la unul din cei mai mari oameni care au trăit vreodată! Isus a fost "blând" și a zis: "Binecuvântați sunt cei blânzi" (Matei 5:5; 11:29).

Capitolele 13, 14. Cele douăsprezece iscoade trimise în Canaan

Moise plănuia să meargă direct de la Sinai la Canaan. A și mers până la Kadeș, aflat la 240 km nord de Sinai, și la 80 km sud de Beerșeba, poarta de sud a Canaanului, intenționând să intre în Canaan numaidecât.

Dar iscoadele au adus vești descurajatoare și poporul a refuzat să mai meargă înainte; l-ar fi ucis cu pietre pe Moise, dacă n-ar fi fost intervenția miraculoasă a lui Dumnezeu. Acesta a fost punctul critic al întregii călătorii. Deja se putea zări Țara Promisă, dar ei s-au întors din drum. Pentru aceștia niciodată nu s-a mai ivit prilejul de a intra în Canaan. Caleb și Iosua, cele două iscoade care au dorit să meargă înainte, au fost singurii din cei 600.000 de bărbați, care peste 20 de ani au mai rămas în viață pentru a intra mai târziu în Canaan.

Capitolele 15 la 19. Diferite legi. Core

Core, fiind gelos pe Moise, a căutat să-i submineze poziția de conducător. Moise s-a dus direct la Dumnezeu. Și Dumnezeu a rezolvat problema imediat. Pământul s-a deschis și i-a înghițit pe rebeli.

Greutăți întâmpinate de Moise

A avut destule. Nici nu a ieșit bine din Egipt, că au și început necazurile. Amaleciții i-au atacat imediat; de asemenea și după un an, la Kadeș. Edomiții, moabiții, amoniții, amoriții și madianiții s-au unit cu toții în efortul de a opri pe Israel din drumul lui spre Canaan.

Apoi propriul său popor, cei pe care el i-a scos din Egipt și i-a sprijinit prin minuni extraordinare, au cârtit mereu și s-au plâns la nesfârșit, răzvrătindu-se tot timpul. Încă din Egipt au început să se plângă. Apoi la Marea Roșie. Pe urmă la Mara, în pustia Sin, la Refidim, Tabera, Hazerot, Meriba; și acum din nou la Kadeș, când se zărea deja Țara Promisă, au refuzat cu încăpățănare să pornească mai departe, fapt care trebuie să-i fi frânt inima lui Moise.

Pe lângă toate acestea, Moise a avut mereu partea lui de necazuri de pe urma celor care îl asistau la conducere și în care se încredea. Aaron a făcut vitelul de aur la Sinai. Miriam și Aaron au încercat să-i uzurpe autoritatea (capitolul 12). 10 din cele 12 iscoade au fost capii celor răzvrățiți, care au refuzat să intre în Canaan. Au fost gata să-l omoare cu pietre pe Moise (14:10; Exod 17:4).

Și, la urmă de tot, lui Moise nu i s-a îngăduit să intre în Țara Promisă, visul lui dintotdeauna și dorința lui arzătoare.

Dacă nu ne-am uita la Harul Minunat al lui Dumnezeu, nu vedem cum ar fi putut rezista Moise sub atâtea poveri. Dar atunci când, pe malurile Iordanului, Dumnezeu l-a luat în Țara de Sus, Moise a înțeles.

Capitolul 20. Pornirea finală spre Canaan

Se pare că există o întrerupere de 38 de ani între capitolele 19 și 20, ce acoperă intervalul dintre prima sosire la Kadeș (13:26) și pornirea finală de la Kadeș spre Canaan. În capitolul 33 găsim o listă a tuturor opririlor de tabără - în total sunt 40 din Egipt până în Câmpiile Moabului. Din acestea, 18 au fost între Ritma și Kadeș. S-ar putea ca Ritma să fie un alt nume a lui Kadeș.

Judecăm, după expresia "multe zile la Kadeș" (Deuteronom 1:46) și menționarea acestor 18 popasuri de tabără între prima și ultima sosire la Kadeș, la acest loc, Kadeș, s-ar fi putut să fi fost un fel de sediu general, celelalte popasuri fiind făcute după cum le spunea Dumnezeu. Ei rămâneau probabil câțva timp într-un anumit loc, iar turmele lor de oi și vite pășteau pe dealurile și văile din jur. Apoi, la un semnal primit din Cort, porneau mai departe.

Păcatul lui Moise, care l-a costat Țara Promisă, pare să fi fost eșecul lui de a-I acorda lui Dumnezeu meritul pentru minunea cu apa (10:12).

Miriam, Aaron și Moise au murit toți trei în același an.

Miriam la Kadeș (1). Aaron la Muntele Hor (28). Moise la Muntele Nebo (Deuteronom 32:50; 34:1, 5). Miriam avea cam 130 de ani. Aaron la 123. Moise la 120.

"Adăugat la poporul său" (24) este o expresie biblică a Vechiului Testament care se referă la moarte, sugerând revederea cu cei dragi dincolo de mormânt.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Kadeș-barnea (20:1; Deuteronom 1:19) este identificat acum cu Ain Kadees, o oază "de o frumusețe cîdată" alimentată de două izvoare ce curgeau sub stîncă. Alături e un izvor sec. Cobern e de părere că Moise trebuie să fi lovit stîncă de deasupra izvorului sec. El a lovit de "două ori" (Numeri 20:11); și în clipa aceea au țâșnit izvoare noi care mai curg și astăzi. (Vezi cartea lui Cobern *"Explorări recente în Palestina"*. *"Recent Explorations in Palestine."*)

Capitolul 21. De la Kadeș la Iordan

Poate coaliția amaleciților cu canaaniiți din nordul Kadeșului li s-a părut prea puternică israeliților pentru a încerca să meargă pe rută di-

rectă spre Hebron. Dar oricum Dumnezeu avea alte planuri.

Ei au pornit spre est, cu gândul de a ajunge pe țărmul de est al Mării Moarte, trecând prin teritoriul Edomului. Dar Edom a refuzat să-i lase să treacă.

Atunci Moise s-a îndreptat spre sud pe valea Araba, o vale pustie care se întinde de la Marea Moartă până la Marea Roșie. "o pustie groaznică și mare," urmând un drum lung, întortochiat și periculos, înconjurând Edomul și Moabul, îndreptându-se apoi spre nord de-a lungul granițelor Arabiei până la Bașan, la est de Marea Galileii iar apoi spre sud-est la Câmpiile Moab de lângă Iordan. Dumnezeu îi poruncise lui Moise să nu-i pedepsească pe edomiți, moabiți sau amoniți, chiar dacă aceștia vor încerca să oprească pe Israel.

Șarpele de foc (6-9). O anticipare istorică a Evangheliei. După cum cei care erau mușcați de șerpii veninoși privind la Șarpele de aramă erau vindecați, și noi, dacă am fost răniți de păcat, privind la Isus vom trăi (Ioan 3:14).

Israelii au făcut după aceea un idol șarpelui de aramă, numit Nehuștan și au ars tămâie în cinstea lui până când, 700 de ani mai târziu, Ezechia l-a distrus (II Regi 18:4).

Cucerirea Ghileadului și a Bașanului (21-35). Amoriții, care trecuseră la răsărit de Iordan, au atacat pe Israel. Moise se ferise să atace vreuna din națiunile prin a căror țară a trecut, dar acum amoriții au fost aceia care au atacat și el a răspuns atacului, cucerindu-le țara. Apoi Bașan a atacat; și el i-a înfrânt; și regiunea de la răsărit de Iordan a fost a lui.

Cum a putut pustiul întreține 3.000.000 de oameni 40 de ani?

Prin AJUTORUL DIRECT ȘI MIRACULOS al lui DUMNEZEU. Minunile erau atât de multe și atât de mari încât nu ar fi fost posibil ca ele să aibă loc decât prin mâna lui Dumnezeu. Pentru cei cărora le vine greu să creadă aceste lucruri, răspunsul nostru este următorul: unora din noi ne este mai ușor să credem că lucrurile s-au întâmplat exact așa cum e scris, decât să credem toate teoriile năstrușnice care s-au inventat de către oameni, numai cu scopul de a discredita adevărul biblic. Minunile și lucrurile care s-au întâmplat cu israeliții sunt în acord cu întreaga relatare a Bibliei. Numerele înregistrate s-ar putea să fie o înregistrare greșită a textului. Poate uneori "miile" au fost "grupuri de clanuri." Dacă așa stau lucrurile, atunci am putea reduce drastic sumele totale, fără să aruncăm însă ocară asupra textului. Scopul minunilor din pustie credem că a fost:

1. Să păstreze națiunea. În planul lui Dumnezeu, israeliții fuseseră rânduiți să fie o națiune mesianică, care să pregătească calea pentru venirea lui Isus. 2. Să pună într-o națiune crescută în atmosfera idolatriei egiptene credința în singurul DUMNEZEU adevărat, israeliții să fie astfel un exemplu pentru toate vremurile al faptului că îți poți pune încrederea în Dumnezeu și în situațiile cele mai dificile din viață. 3. Pentru impactul

asupra națiunilor înconjurătoare pentru ca acestea, și în special canaanii, să înțeleagă faptul că marșul Israelului spre Canaan era de la Dumnezeu și că aveau de-a face de fapt cu Dumnezeul lor.

Lăsând la o parte toate celelalte minuni, doar transplantarea unei Întregi Națiuni, trupește, dintr-o țară într-alta, și pe deasupra susținerea încă 40 de ani în pustie, a fost în sine cea mai mare minune din toate timpurile.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Ruta urmată de Israel. Cercetările arheologice recente au descoperit ruinele a sute de cetăți fortificate ce acopereau odată dealurile Moabului, Amonului și Ghileadului, indicând faptul că a existat acolo o populație numeroasă - puternicul popor din vremea lui Moise.

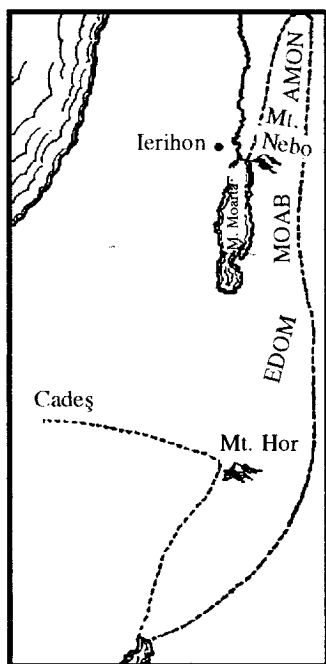
Capitolele 22 la 25. Balaam

Profețiile sale au constituit o remarcabilă prezicere a poziției de influență pe care Israelul avea să o ocupe în istorie prin "Steaua" ce avea să răsară din Iacov (24:17). Deși Dumnezeu l-a folosit ca să rostească profeția corectă, totuși Balaam, din pricina banilor, a provocat pe Israel la păcatul rușinos cu femeile moăbite și madianite, fapt pentru care Balaam a fost ucis și 24.000 de israeliți au pierit (31:8, 16; 25:9). Iar numele lui Balaam a devenit sinonim cu păcatul respectiv (II Petru 2:15; Iuda 11; Apocalipsa 2:14).

Cap. 26. Al doilea recensământ

Viața în pustiu a fost foarte grea, de vreme ce din 600.000 de bărbați peste 20 de ani, numărați la primul recensământ (ca.1), numai 2 peste vârsta de 60 de ani au supraviețuit. Generația mai tânără, deprinsă și călită în deșert, a fost un alt gen de oameni decât părinții lor, care erau sclavi de curând eliberați și plecați din preajma oalelelor cu carne din Egipt.

Cartea NUMERI își derivă numele de la aceste recensăminte.

Harta 33. Călătoria prin Canaan.

Capitolele 27 la 36. Diferite reguli și evenimente

Surorile fără frați (27). Praznice și ofrande (28, 29). Jurăminte (30). Măcelărirea madianiților (31). Două triburi și jumătate stabilite la est de Iordan (32). Un scurt jurnal al celor 40 de ani (33). Îndrumări privitoare la împărțirea pământului (34; vezi la Iosua 13). Cetățile levitice (35; vezi la Iosua 21). Surori fără frați (36 și 27).

Calendarul iudaic

Exista un an sacru și un an civil. Anul sacru începea primăvara. Anul civil începea toamna. A șaptea lună sacră era prima lună civilă. Anul era împărțit în 12 luni, cu a XIII-a lună, apărând de șapte ori la fiecare de 19 ani.

Ziua naturală era de la răsăritul soarelui la apusul soarelui. Noaptea naturală era de la apus la răsărit. Ziua civilă era de la apus la apus.

Orele se socoteau de la 6 dimineața și de la 6 seara. Prima strajă, seara, era de la 6 la 9; a doua strajă de la 9 la 12; a treia strajă, de la 12 la 3; a patra strajă de la 3 la 6.

LUNA	NUMELE	APROXIMATIV	PRAZNICELE
I	Abib sau Nisan	Aprilie	Paștele
II	Ziv sau Iyar	Mai	
III	Sivan	Iunie	Rusalii
IV	Tămmuz	Iulie	
V	Ab	August	
VI	Elul	Septembrie	
VII	Ethanim sau Tișri	Octombrie	Corturile
VIII	Bul sau Marcheșvan	Noiembrie	
IX	Chislev	Decembrie	Dedicarea
X	Tebeth	Ianuarie	
XI	Șebat	Februarie	
XII	Adar	Martie	Purim

Praznicul Dedicării a fost instituit mai târziu în vremurile macabeilor; praznicul Purim în vremea Esterei.

Minunile

Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu. MINUNEA sau MIRACOLUL este o parte integrantă a istoriei Bibliei, pentru scopul concret de a arăta că este într-adevăr Cuvântul lui Dumnezeu. Dacă n-ar fi minunile, cum am putea ști că este o revelație de la Dumnezeu? Unde nu sunt minuni nu sunt nici dovezi ale dumnezeirii.

În vreme ce minunile sunt o trăsătură foarte pregnantă a Bibliei, ele nu abundă în toate părțile Bibliei. Minunile Bibliei, fără să includem și profețiile și împlinirea lor, se întâlnesc mai des în patru perioade mari, aflate la distanțe de secole între ele, după cum urmează:

La întemeierea Națiunii: Moise și Iosua: 1400 î. de Cr.

În momentul de criză în luptă cu idolatria: Ilie și Elisei:	850 î.Cr.
În Captivitate, când idolatria a învins: Daniel:	600 î.de Cr.
La instituirea creștinismului: Isus și apostolii.	

Minunile lui Moise

În afară de Isus, nu i s-a dat nici unui alt om harul de a fi agent al atâtor manifestări extraordinare ale Puterii Divine.

Plăgile din Egipt. Secarea apelor Mării Roșii. Îndulcirea apei de la Mara. Prepelile trimise în pustia Sin și la Tabera. 40 de ani Mana nu a lipsit nici o zi. Apă din stâncă la Refidim și Meriba. Scene cataclismice la Sinai. Vocea lui Dumnezeu din Munte. Cele Zece Porunci săpate în piatră, cu degetul lui Dumnezeu. Fața lui Moise strălucește. Moise a vorbit față în față cu Dumnezeu. Lepă trimisă pentru Miriam și apoi luată de la ea. Înghițirea lui Core și a celorlalți rebeli în adâncul pământului. Plăgile punitive de la Tabera, Kadeș și Peor. Înmușurirea toiagului lui Aaron. Vindecarea oamenilor prin Șarpele de Aramă. Măgărița lui Balaam rostește uimitoare profeții. Israel este călăuzit miraculos 40 de ani printr-un nor. Hainele nu li s-au învêchit, iar picioarele nu li s-au umflat.

Moise nu ar fi putut izbăvi pe Israel din Egipt și nu i-ar fi putut trece cu bine prin pustie 40 de ani dacă nu ar fi fost ajutorul miraculos și direct al lui Dumnezeu. Acest privilegiu deosebit, ca de altfel și al lui Pavel, a fost însoțit de o suferință aproape de neerezut (vezi paginile 144, 603).

DEUTERONOM

Cuvântarea de rămas bun a lui Moise

O trecere în revistă a istoriei

Recapitularea principalelor legi

Avertismente solemne

Cartea aceasta cuprinde: Prezicerea privitoare la venirea unui alt profet ca Moise (18:15-19). Ceea ce a numit Cristos "porunca cea mare" (6:4). Cuvintele pe care le-a citat Cristos atunci când a vorbit cu Ispititorul (6:13,16; 8:3). Câteva din cele mai frumoase modele de elocvență rostite vreodată.

Cuvântul "Deuteronom" înseamnă "Legea a doua", sau "Repetarea Legii". În Exod, Levetic și Numeri, legile au fost promulgate la intervale de timp. Acum, după ce s-au terminat peregrinările israeliților, în ajunul intrării lor în Canaan, legile acestea au fost repetate și expuse anticipând viața sedentară.

Unele pasaje conțin elemente de elocvență neîntrecute în literatură, nici chiar de Demostene, Cicero, Pitt sau Webster.

Capitolele 1, 2, 3. De la Sinai la Iordan

Un rezumat retrospectiv al cărții Numeri de la 1 la 33. După una din cele mai nobile și eroice realizări din toate timpurile, rugămintea fierbinte a lui Moise de a i se îngădui să treacă Iordanul i-a fost refuzată (3:23-28), fiindcă Dumnezeu avea ceva mai bun pentru el într-o Lume mai Bună.

Cap. 4, 5. "Alipiți-vă de Cuvântul lui Dumnezeu"

Îndemnuri fierbinți de a păzi poruncile lui Dumnezeu, de a-i învăța și pe copii aceste legi, de a se păzi de idolatrie, cu refrenul permanent potrivit căruia siguranța și prosperitatea lor vor depinde de loialitatea și ascultarea lor de Dumnezeu.

Cele Zece Porunci (capitolul 5) sunt date și la Exod 20.

Capitolul 6. Marea Poruncă.

"Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu toată tăria ta" (5). Aceasta se repetă de nenumărate ori (10:12; 11:1, 13, 22). Apoi este subliniată din nou de Isus (Matei 22:37) și ocupă un loc central în învățăturile Sale.

Pentru promovarea ideilor lui Dumnezeu între oameni, poporul nu

trebuia să se bazeze numai pe instruirea publică, ci lucrurile lui Dumnezeu trebuiau învățate și acasă (6-9). Întrucât cărțile erau foarte rare, oamenii trebuiau să scrie părți importante din Lege pe ușorii ușii, și să le lege de mână și de frunte, și să le discute mereu.

Capitolul 7. "Canaanii și idolii trebuie nimiciți"

Nu trebuiau încheiate nici un fel de legăminte sau căsătorii cu ei. Acest lucru a fost necesar pentru a salva Israelul de idolatrie și de toate urâciunile comise de acești oameni.

Capitolul 8. Reamintirea minunilor din timpul peregrinării prin pustiu

Timp de 40 de ani ei au fost supuși la diverse probe și au fost hrăniți cu mană. Hainele lor nu s-au învechit și picioarele nu li s-au umflat, pentru ca ei să se încreadă în Dumnezeu și să trăiască după Cuvântul Său (2-5).

Cap. 9, 10. Veșnica stare de răzvrătire a Israelului

De trei ori li s-a amintit israeliților că Dumnezeu s-a purtat cu ei în mod special, dar nu pentru că ei ar fi fost neprihăniți (9:4, 5, 6). Căci tot timpul ei au fost un popor răzvrătit și îndărătnic.

Capitolul 11. Binecuvântările ascultării

*Un capitol măreț. Asemenea capitolelor 6 și 28, este un apel la devotament față de Cuvântul lui Dumnezeu și ascultare de poruncile Sale, ca temelie pentru prosperitate națională, cu promisiuni deosebite și avertismente îngrozitoare.

Cap. 12, 13, 14, 15. Diferite rânduieli

Toți idolii trebuiau distruși. Moise deși fusese crescut în focarul idolatriei egiptene și trăise toată viața înconjurat de popoare închinătoare la idoli, niciodată nu s-a compromis, și n-a căzut în idolatrie și, așa cum a atras el aminte poporului de nenumărate ori, idolatria s-a dovedit într-adevăr a duce întotdeauna la ruina națiunii.

"Bucurați-vă": notați ce câte ori se folosește cuvântul acesta (12:7, 12, 18; 14:26; 28:47). Este cuvântul preferat al Psalmilor și al epistolelor.

Animale curate și necurate (14:1-21, vezi Levitic 11). Zeciuiele (14:22-29, vezi Levitic 27). Anul Sabatic (15:1-11, vezi Levitic 25). Sclavia (15:12-18, vezi la Levitic 19). Roadele dintâi (15:19-23, vezi la Levitic 27).

Capitolul 16. Praznice consacrate

Persoanele de parte bărbătească trebuiau să se înfățișeze înaintea lui Dumnezeu de trei ori pe an: la praznicul Paștelui, la Rusalii și la Praznicul Corturilor. Pe lângă acestea, mai erau praznicele Trompetelor și Ziua ispășirii. Aceste praznice aveau rolul de a-L păstra pe Dumnezeu în gândirea poporului și de a promova unitatea națională.

Paștele, numit și praznicul pâinii nedospite, era ținut primăvara, în a XV-a zi a lunii întâi și dura 7 zile, ca o amintire a izbăvirii lor din Egipt.

Rusaliile, numite și praznicul săptămânilor, al secerișului sau al primelor roade, se ținea în ziua a cincezecea după Paște și dura o zi.

Corturile, numit și praznicul strănerii, se ținea în ziua a XV-a a lunii a VII-a, la 5 zile după ziua Ispășirii și dura 7 zile. Praznicul Trâmbețelor, în prima zi a lunii a șaptea, inaugura anul civil (vezi la Numeri 28). Ziua Ispășirii, în luna a șaptea, ziua a zecea (vezi explicația de la Levitic 16).

Capitolul 17. Prezicerea privitoare la venirea unui Rege

Dumnezeu a făcut această profeție aici, însoțind-o de instrucțiuni și avertismente (14-20). Regatul a apărut peste aproximativ 400 de ani (vezi la I Samuel 8). Samuel a spus poporului că, întrucât ei cereau un rege, Îl respingeau astfel pe Dumnezeu. Nu e nici o contradicție aici. Faptul că Dumnezeu a știut dinainte că ei aveau să ceară un rege nu înseamnă că El a aprobat acțiunea lor, ci doar că El a știut dinainte cum vor proceda ei și a dorit să fie consultat de ei în ce privește alegerea. Respingând forma de guvernământ pe care Dumnezeu le-o dăduse, ei L-au respins de fapt pe Dumnezeu. Sunt de notat instrucțiunile privitoare la regi, potrivit cărora aceștia trebuiau să citească Cuvântul lui Dumnezeu toată viața lor (18-20). Ce sugestie nimerită pentru conducătorii din ziua de azi! Observați însă că regii au început numaidecât să facă ceea ce interzisesse Dumnezeu: să-și ia mai multe neveste, să-și înmulțească numărul cailor și grămezilor de aur (16, 17; I Regi 10:14-29; II:1-13).

Capitolul 18. Un profet "ca Moise"

Prezicerea respectivă (15-19) s-ar putea să fie o referire secundară la ordinul profetic în general, la succesiunea profeților care urmau să fie ridicați din mijlocul poporului pentru situații de criză în istoria Israelului. Dar limbajul ei indică fără îndoială faptul că e vorba de o Persoană ilustră, anume MESIA. Este una din cele mai precise și mai concrete preziceri din Vechiul Testament cu privire la Cristos. Așa a înțeles-o Isus (Ioan 5:46), după cum a înțeles-o și Petru (Fapte 3-22).

Națiunea ebraică a fost întemeiată de Dumnezeu ca mijlocul prin care, într-o zi, toate națiunile vor fi binecuvântate. Avem aici o declarație explicită după care sistemul în jurul căruia a fost organizată națiunea ebraică nu va fi sistemul prin care națiunea ebraică va binecuvânta toate națiunile, ci sistemul respectiv va fi înlocuit printr-un alt sistem, dat de alt Profet, care va cuprinde Mesajul lui Dumnezeu către toate națiunile. Iudaismul avea să fie înlocuit de Creștinism.

Capitolul 19. Cetăți de refugiu

Pentru protecția celor care pricinuiau o moarte accidentală, Moise stabilise deja trei cetăți de acest fel la răsărit de Iordan: Bezer, Ramot și Golan (4:41-43). Mai târziu Iosua a stabilit încă trei la vest de Iordan: Kedeș, Sichem și Hebron. Toate șase erau cetăți levitice, incluse în cele

48 de cetăți ale Leviților (Numeri 35:6).

Capitolul 20. Reguli de război

Cei care construiseră o casă nouă sau își sădiseră o vie nouă ori se căsătoriseră de curând, sau erau slabi de înger trebuiau să fie scutiți de serviciul militar. Canaaniiți trebuiau uciși; pomii fructiferi trebuiau cruțați.

Capitolele 21 la 26. Diferite legi

În cazul unui ucigaș necunoscut. Soțiile sclave. Copii poligami. Fii rebeli. Moartea prin spânzurătoare. Animalele de prisos. Articole pierdute. Haine pentru bărbați și haine pentru femei - trebuia să existe deosebire între ele. Păsările care ouă a fi cruțate. Acoperișurile caselor trebuie să fie prevăzute cu bare de susținere. Legi privind agricultura și îmbrăcămintea. Prostituația. Violul. Eunucii. Bastarzii. Amoniții. Moabiții. Edomiții. Curățenia în tabără. Tratarea refugiaților sclavi. Curvia. Sodomii. Prostituatele. Dobânda. Jurămintele. Divorțul. Căsătoria. Intervenția într-o ceartă sau luptă. Diferite măsurători și greutate. Roadele dintâi și zeciuielele.

Cap. 27. Legea trebuia înregistrată pe Muntele Ebal

Iosua a făcut lucrul acesta (Iosua 8:30-32). Într-o perioadă când cărțile erau foarte rare, se obișnuia să se consemneze legile pe pietre ce urmau să fie expuse în diferite cetăți, pentru ca poporul să le poată cunoaște. Se practica în Egipt și în Babilonia; de pildă, codul lui Hammurabi (vezi pagina 50). Moise a poruncit lui Israel să facă lucrul acesta de îndată ce au sosit în Canaan. Pietrele erau tencuite cu mortar, iar legile erau scrise astfel foarte vizibil.

Capitolul 28. Marea profeție despre evrei

Un capitol uimitor. Întreg viitorul istoriei națiunii ebraice este schițat aici. Captivitatea babiloneană și distrugerea romană sunt înfățișate foarte clar. "Vulturul" (49) a fost însemnul armatei romane. Atât în asediul babilonean, cât și în cel roman, bărbații și femeile și-au mâncat proprii lor copii din lipsă de hrană (53-57). Dispersarea evreilor, peregrinările lor, nesfârșitele persecuții la care au fost supuși, tremuratul inimii și suspinul sufletului, chiar și în zilele noastre, sunt toate plastic redată și prezise aici. Capitolul 28 din Deuteronom, pus alături de istoria națiunii ebraice, constituie una din cele mai uimitoare și mai indiscutabile dovezi ale inspirației divine a Bibliei. Căci altfel cum l-am putea interpreta?

Capitolele 29, 30. Legământul și avertismentele finale

Cuvintele de pe urmă a lui Moise și previziunea sa privitoare la groaznicele consecințe ale apostaziei: sluiți pe Dumnezeu și veți găsi Calea Vieții; sluiți pe idoli și veți muri negreșit.

Capitolul 31. Moise a scris această lege într-o carte

Moise scrisese cu 40 de ani mai înainte Cuvintele lui Dumnezeu într-o Carte (Exod 17:14; 24:4, 7). El scrisese un jurnal al călătoriilor sale (Numeri 33:2). Acum la terminarea cărții sale, el a dat-o preoților și leviților, cu instrucțiunea ca ea să fie citită periodic poporului. Învățătura permanentă a Cuvântului lui Dumnezeu dată poporului este cel mai sigur și mai eficace mod de a păzi de alterarea religiei lor. Când Israel a luat aminte la Cuvântul lui Dumnezeu, ei au prosperat. Când l-a neglijat, au suferit.

Citirea Cuvântului lui Dumnezeu a adus reforma din timpul lui Iosia (II Regi 23). Tot astfel reforma lui Ezra (Neemia 8), și reforma lui Luther. Cărțile Noului Testament au fost scrise pentru a fi citite în biserici (I Tesaloniceni 5:27; Coloseni 4:16). Cuvântul lui Dumnezeu este Însăși Puterea lui Dumnezeu în inima omului. O, dacă ar învăța odată amvonul să se retragă pe planul doi, lăsând Cuvântul lui Dumnezeu pe planul întâi!

NOTĂ ARHEOLOGICĂ (EMB)

Legea avea multe rădăcini istorice:

(a) Multe din obiectele de cult erau în uzul general. Cortul și Chivotul au antecedente egiptene în multe din detalii. Tăblițele Ras Șamra conțin detalii similare.

(b) O mare parte din ritual se folosise mai dinainte, de pildă jertfele animale. Ofrandele pentru călcare de lege, de pace, de legănare, cele din roadele dintâi, apoi pâinea punerii înainte etc., conțin detalii provenite din tăblițele Ras Șamra, care nu pot fi dovedite imitații ale ritualului mozaic. Mai degrabă ele trădează o origine comună (cf. Tăblițele Creației și ale Potopului).

(c) O mare parte din legislația socială poate fi urmărită în paralel cu cea a Codului lui Hammurabi și cel al hetitilor. Astfel, într-un sens, o mare parte din Lege datează mai dinainte de Moise în același sens în care rugăciunea Tatăl Nostru precede era creștină. Nu se reclamă nici un fel de originalitate în sensul strict al cuvântului în cazul nici uneia din ele.

Dar:

- (a) Codul lui Moise este ordinul divin instituit pentru teocrație
- (b) Codul lui Moise este mai uman sub aspectul penal
- (c) Codul lui Moise nu conține nimic din păgânismul codurilor anterioare (cum ar fi prescrierile lui Ras Șamra pentru "fierberea unui ied în laptele mamei sale").
- (d) Codul lui Moise pune o mai mare valoare pe viața umană și face legătura tuturor lucrurilor cu Dumnezeu, cu dragostea lui Dumnezeu și iubirea aproapeilor.

Capitolul 32. Cântarea lui Moise

După ce a terminat Moise de scris cartea, el a compus o cântare ce urma să fie cântată de popor. El sărbătorise izbăvirea lor din Egipt (Exod 15). Mai scrisese o cântare, cunoscută sub numele de Psalmul 90. Cântările populare sunt mijlocul cel mai bun de a întipări idei în inimile oamenilor. Debora și David și-au vărsat inima înaintea lui Dumnezeu în cântare. Biserica, de la începutul ei până astăzi, a folosit același mijloc de expresie ritmică unificatoare prin care să perpetueze și să răspândească ideile pe care le reprezintă.

Capitolul 33. Binecuvântările lui Moise

La 120 de ani cu ochii încă buni și forța naturală în vigoare, bătrânul om a urcat Muntele Pisga și, în timp ce privea Țara Promisă în care dorea să intre, Dumnezeu l-a ridicat în și l-a dus într-o Țară mai Bună. Într-o clipă, sufletul lui a străbătut vălul și a fost acasă la Dumnezeu. Dumnezeu i-a îngropat trupul; nimeni nu-i cunoaște mormântul. Rămășițele sale au fost puse în afara oricărei posibilități de a fi atinse de idolatrie.

Muntele Nebo

Vârful cel mai înalt al Muntelui Pisga se află la 12 km est de gura Iordanului. Este capătul călătoriei lui Moise pe acest pământ. De pe culmea muntelui se vedeau delurile Iudeii și Galileii și Muntele Carmel, unde 500 de ani mai târziu, Ilie a chemat foc din cer și de la care Ilie s-a dus pe Muntele Sinai, unde Moise dăduse Legea; iar de acolo s-a dus pe Muntele Pisga, unde murise Moise, ca și când ar fi dorit să fie cu Moise în moarte. Și apoi, de acolo de unde murise Moise, s-au coborât îngerii și l-au luat pe Ilie, ducându-l în slavă cu Moise.

La schimbarea la față a lui Isus

De pe vârful Muntelui Pisga, în zilele senine, se poate vedea până departe în nord la vârful acoperit cu zăpadă al Muntelui Hermon, unde a fost schimbat Isus la față; și unde Moise a fost din nou văzut de ochii muritorilor, el și Ilie fiind cei doi reprezentanți ai Legii și ai Profeților. Când au stat ei de vorbă cu Isus despre lucrarea care fusese pregătită de Lege și Profeți. Și acolo Moise a primit anunțul cerului, potrivit căruia venise vremea ca dispensația pe care o inaugurase el să fie înlocuită acum cu aceea a Marelui Profet, dispensație pe care el o prezisese prin ideea că începând de atunci nu aveau să mai fie tunetele Sinaiului, ci "acel glas dulce ca un susur de izvor" al lui Isus, și numai al Lui! Muntele Sinai, Muntele Pisga, Muntele Hermon - Moise, Ilie, Isus.

Moise

Aici se încheie prima pătrime din Vechiul Testament (aproape cât Noul Testament ca mărime) scrisă toată de un singur om, Moise. Ce om

trebuie să fi fost Moise! Cât de intim era cu Dumnezeu! Ce lucrare măreață a înfăptuit! Ce binefăcător al omenirii! 40 de ani la palatul lui Faraon, 40 de ani ca refugiat în Madian, 40 de ani conducător al Israelului în pustie. A eliberat o națiune de aproximativ 3000000 de oameni din sclavie; i-a strămutat dintr-o țară în alta; le-a organizat un sistem de jurisprudență care a reprezentat sursa unei mari părți a civilizației lumii.

Părerăa lui Winston Churchill despre Moise

"Noi respingem cu dispreț toate miturile acelea născocite și învățate de la alții după care Moise nu ar fi fost decât o figură legendară în jurul căreia preoțimea și poporul și-au format orânduirile sociale, morale și religioase de bază. Noi credem că părerăa cea mai științifică, concepția cea mai rațională și actuală își va găsi satisfacția cea mai deplină în luarea relatării bibice în mod literal. Noi putem fi siguri că toate aceste lucruri s-au întâmplat exact așa cum sunt expuse de Sfintele Scripturi. Putem crede, de asemenea, că s-au întâmplat unor oameni nu prea deosebiți față de noi și că impresiile primite de acei oameni au fost consemnate fidel, fiind transmise peste veacuri mult mai exact decât multe din rapoartele telegrafice de astăzi. Sau în cuvintele uneia din lucrările uitate ale domnului Gladstone, noi ne bazuim cu deplină siguranță pe "Stânca impregnabilă a Sfintei Scripturi." Să-și dezvolte oamenii de știință și învățații cât de mult cunoștințele lor și să caute cu de-amănuntul în cercetările lor toate detaliile însemnărilor ce ne-au fost păstrate din vremurile de demult. Ei nu vor face altceva decât să întărească și mai mult măreața simplitate și acuratețea a acestor adevăruri care au luminat până aici pelerinajul omului."

IOSUA
Cucerirea Canaanului
Trecerea Iordanului
Căderea Ierihonului
Victorii asupra canaanitilor
Soarele stă pe loc
Semințiile se instalează în țară

Omul Iosua

Era din seminția lui Efraim (Numeri 13:8). Forma greacă a numelui era "Isus". Prin faptul că și-a condus poporul în Țara Promisă, ar putea fi un prototip al Succesorului său mai mare, Care Își conduce pe ai Săi spre Țara Promisă a Cerului.

Fusese ajutorul personal al lui Moise de-a lungul celor patruzeci de ani de peregrinări prin pustiu. A fost cu Moise pe Munte (Exod 24:13). S-a aflat printre cele doisprezece iscoade (Numeri 13:8, 16). Iosefus spune că a avut 85 de ani când l-a urmat pe Moise la conducere. Se crede că i-ar fi trebuit șase ani să subjuge țara. Restul vieții, perioada de stabilire în țară; guvernarea celor douăsprezece seminții; domnia sa peste Israel a cuprins, în total, 25 de ani. A murit la vârsta de 110 ani și a fost îngropat în Timnat-serah, în Efraim. A fost un mare războinic, menținându-și trupele într-o disciplină fermă, trimițând iscoade, dar mai presus de toate Iosua s-a încrezut în Dumnezeu.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Numele Iosua. Pe tăblițele de la Amarna din Palestina, scrise în vremea aceea către faraonul Egiptului cu privire la atacul regelui Pella, apar următoarele cuvinte: "Întreabă-l pe Beniamin. Întreabă-l pe Tadua. Întreabă-l pe Iosua."

Capitolul 1. Cartea

Un capitol măreț! Israel avea o carte - nu era decât o fracțiune din ceea ce avem noi astăzi din Cuvântul lui Dumnezeu, dar cât de importantă era această carte! Avertizarea solemnă a lui Dumnezeu către Iosua, în pragul acestei gigantice sarcini, a fost să păzească cu strășnicie cuvintele cărții. Iosua a luat aminte și Dumnezeu l-a binecuvântat cu un succes deosebit. Ce lecție importantă pentru conducătorii Bisericii!

Capitolul 2. Cele două iscoade și Rahav

Rahav auzise de minunile făcute pentru Israel și se convinsese că

Dumnezeul lui Israel este Dumnezeu cel adevărat (10, 11). Atunci când s-a întâlnit cu iscoadele s-a hotărât, cu riscul vieții, să-și unească soarta cu cea a Israelului și cu Dumnezeu lor.

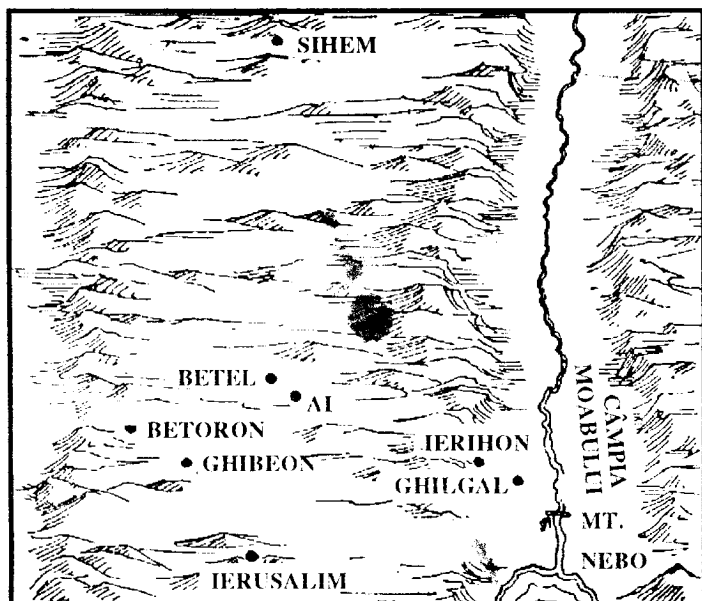
S-ar putea să nu fi fost chiar atât de decăzută și rea cum ar implica termenul de "curvă" în zilele noastre. Ea trăia în mijlocul unui popor fără morală. Preotesele religiei canaanite erau niște prostituate publice. Profesiunea ei era considerată de oamenii în mijlocul cărora trăia drept onorabilă, și nu imorală cum este astăzi.

Rahav s-a căsătorit cu un israelit pe nume Salmon (Matei 1:5). Caleb a avut un fiu pe nume Salmon (I Cronici 2:51). S-ar putea să fie vorba de același Salmon. Dacă este așa, atunci ea s-a căsătorit în familia de frunte a Israelului. Astfel, ea a devenit strămoașa lui Boaz, a lui David și a lui Cristos. Este numită printre eroii credinței (Evrei 11:31).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Casa lui Rahav de pe zid (2:15). În Ierihon se construiau casele pe zid (vezi pagina următoare).

Capitolul 3. Trecerea Iordanului

Când s-a oprit Chivotul Domnului la marginea apei, râul și-a adunat

Harta 34. Locul pe unde a trecut Iosua Iordanul.

apele grămadă la Adam (16). Adam se afla la 25 km spre nord. Sub el apele secau și nu lăseau decât foarte puțină apă pe albia acoperită de pietriș a râului, așa încât se putea umbla pe jos. La Adam, Iordanul curge între maluri de lut cu o înălțime de 12 metri, ce sunt supuse alunecărilor de teren. În anul 1927 un cutremur a făcut să se prăbușească aceste maluri, astfel că apa n-a mai trecut prin ele timp de 21 de ore. E posibil ca Dumnezeu să fi întrebuințat mijloace asemănătoare pentru a face ca apele să stea în loc pentru Iosua. În orice caz, a fost o minune extraordinară care i-a îngrozit pe canaaniți și așa înspăimântați de celelalte evenimente anterioare (5:1).

1400 de ani mai târziu, Isus a fosat botezat în râul Iordan, în același loc unde a trecut Iosua.

Capitolul 4. Pietrele de aducere aminte

Existau două astfel de grămezi de pietre: una acolo unde a stat chivotul la marginea de răsărit (9); cealaltă în locul unde s-au așezat ei, la vest de Ghilgal (4:20). Aceste pietre au fost puse acolo pentru ca generațiile viitoare să nu uite locul extraordinarei minuni.

Capitolul 5. Ținerea Paștelui

În sfârșit, aflați de-acum în Țara Promisă, a patra zi după ce au trecut Iordanul, primul lor act a fost acela de a ține Paștele (4:19; 5:10). A doua zi a încetat să mai cadă mana (5:12). Apoi, Dumnezeu a trimis oștirea Lui nevăzută să-l încurajeze pe Iosua în vederea sarcinilor ce îl așteptau (5:13-15).

Capitolul 6. Căderea Ierihonului

Ierihonul a fost cucerit prin ajutor direct de la Dumnezeu ca să le inspire israeliților încredere, la începutul campaniei lor de cucerire a unor popoare mai puternice decât ei. Conduși de chivotul Domnului, cu trompetele care răsunau puternic, ei au înconjurat cetatea timp de șapte zile. Totuși, deasupra erau oștirile nevăzute ale Domnului (5:14), care așteptau ceasul rânduit. Apoi, în ziua a șaptea, la sunetul puternic al trompetelor, zidurile s-au prăbușit dintr-odată.

Într-o profecție uimitoare a fost pronunțat un blestem asupra oricui va încerca să rezidească cetatea (26, vezi la I Regi 16:34).

Ierihonul se afla la vreo 10 km de Iordan; Ghilgal, sediul lui Iosua, se afla la jumătatea distanței.

Zidurile Ierihonului înconjurau o suprafață de 4 ha. Era o fortăreață interioară, o cetate bine apărată de ziduri, în care se putea retrage populația din împrejurimi în vreme de război.

Ierihonul din Noul Testament se află cu 2 km mai la sud de ruinele Ierihonului din Vechiul Testament. Satul Ierihon din perioada modernă se află la vreo 2 km sud-est.

NOTE ARHEOLOGICE: Dr. John Garstang, directorul Școlii Britanice de Arheologie din Ierusalim și al Departamentului de Studii

Antice al Guvernului Palestinian, a excavat ruinele Ierihonului (1929-36). El a găsit dovezi ce constau în vase de lut

Fig. 38 Ruinele Ierihonului antic, cu vechiul zid al cetății
Foto Matson

Fig. 39 Vedere aeriană a movilei Ierihonului antic. Foto Matson.

și Scar Bee potrivit cărora s-a stabilit că cetatea fusese nimicită în jurul anului 1400 înainte de Cristos, coincidând astfel cu data lui Iosua și, de asemenea, printre multe alte detalii, a scos la iveală dovezi ce confirmă relatarea biblică în mod cât se poate de remarcabil.

"Zidul s-a prăbușit" (20). Dr Garstang a constatat că într-adevăr zidul se prăbușise. Era un zid dublu, între cele două ziduri existând o distanță de 4,5 metri; zidul din afară avea o grosime de 1,82 metri; zidul interior de 3,6 metri, ambele având o înălțime de circa 9 metri. Fuseseră construite nu prea solid, pe niște fundații defectuoase, inegale, din cărămizi cu grosimea de 10 cm și lungimea de 30-60 cm, fixate cu mortar de lut. Cele două ziduri au fost legate între ele prin axele construite deasupra, cum era casa lui Rahav. Dr.Garstang a constatat că zidul exterior căzuse înafară, pe coasta dealului, trăgând după el și zidul interior împreună cu casele sale. În căderea lor, cărămizile s-au sfărâmat iar zidurile de temelie ale palatului cu patru rânduri de piatră au rămas aplecate în afară. Dr.Garstang consideră că zidul a fost clătinat de un cutremur (ale cărui urme se pot vedea), aceasta fiind metoda pe care e posibil ca Dumnezeu s-o fi întrebuițat, după cum ar fi putut întrebuița orice altă metodă, după bunul Său plac.

"Cetatea au ars-o" (24). Semnele conflagrației și ale nimicirii au fost foarte marcante. Garstang a descoperit straturi mari de cărbune ars, cenușă și ruinele zidului înroșit de foc. Zidul exterior a suferit cel mai mult. În general stratul a fost acoperit de o pătură de moloz ars negru, peste care exista un strat de cărămidă roșie sfărâmată.

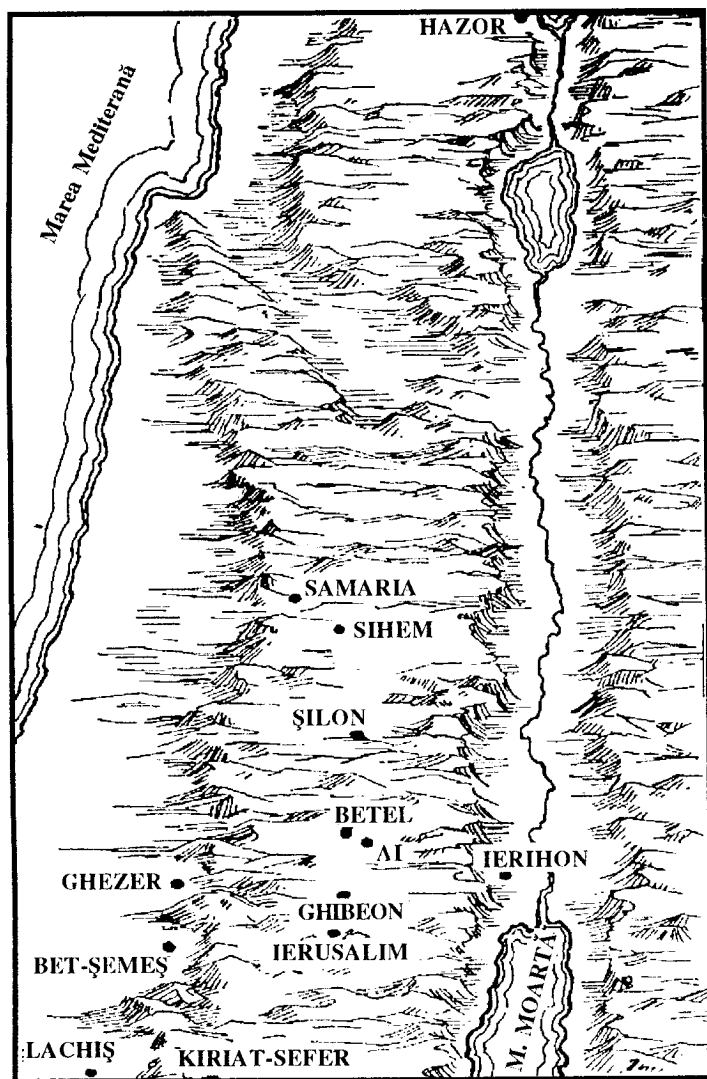
"Feriți-vă numai de ceea ce va fi dat spre nimicire" (18). Garstang a descoperit sub cenușă și sub zidurile prăbușite, în ruinele magaziiilor, alimente carbonizate ce rămăseseră neatrinse, o dovadă a faptului că cuceritorii s-au ferit să se atingă de bucate.

Capitolele 7, 8. Căderea cetăților Ai și Betel

La Ai, Israel a fost confruntat cu o extraordinară și groaznică răsturnare de situație, datorită păcatului lui Acan. Venind imediat după trecerea miraculoasă a Iordanului și prăbușirea tot atât de miraculoasă a Ierihonului, evenimentul a fost un șoc groaznic pentru Israel. A constituit o lecție de disciplină. Dumnezeu era cu ei, nimic de zis, dar voia ca ei să înțeleagă faptul că așteaptă de la ei ascultare.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Betel. Afirmațiile din 8:9, 12, 17 indică faptul că a fost vorba de o bătălie comună atât cu Ai, cât și cu Betel. 8:28, 12:9, 16 indică faptul că ambele cetăți au fost distruse. Nu se aflau decât la o distanță de 4,5 km între ele.

Movila de la Betel (Beitan) a fost excavată de către expediția memorială Kyle sub auspiciile comune ale Școlii Americane de la Ierusalim și ale Seminarului Teologic din Pittsburg (1934), sub conducerea lui W.F.Albright. Ei au constatat că fusese nimicită într-o perioadă ce coincidea cu invazia lui Iosua, printr-o "extraordinară conflagrație", care

Harta 35. Cucerirea Canaanului de către Iosua.

"s-a caracterizat printr-o violență nemaîntâlnită." S-a găsit și o masă solidă de un metru și jumătate de cărămidă arsă și de pământ plin cu cenușă, de asemenea, resturi de cenușă și moloz. Albright a spus că nu a văzut nicăieri altundeva în Palestina urmele unei conflagrații mai teribile.

Capitolul 8:30-35. Scrierea Legii pe muntele Ebal

Moise poruncise să se facă lucrul acesta (vezi Deuteronom 27). Sichem, aflat în centrul țării, era între muntele Ebal și muntele Gherizim, într-o vale de o neasemuită frumusețe. Aici ridicase Avraam cu 600 de ani mai înainte primul altar din țară. Aici a citit Iosua, în cadrul unei ceremonii solemne, cartea legii în auzul poporului.

Capitolele 9, 10. Bătălia în care a stat soarele în loc

Gabaon, aflat la 16 km nord-vest de Ierusalim, a fost una din cele mai mari cetăți ale țării (10:2). Gabaoniții, îngroziți de căderea Ierihonului și a lui Ai, s-au grăbit să se facă singuri sclavii Israelului. Aceasta i-a înfuriat pe regii Ierusalimului, Hebronului, Iarmatului, Lachișului și Eglonului și astfel aceștia au pornit la luptă împotriva Gabaonului. Atunci Iosua a venit în ajutorul Gabaonului, astfel iscându-se faimoasa bătălie de la Gabaon, Bet-Horon înspre vest, unde soarele a stat pe loc o zi întreagă. În ce fel s-a întâmplat lucrul acesta nu știm. Unii au calculat și anii și au considerat că s-a pierdut o zi din calendar. În orice caz, lumina zilei a fost prelungită în chip miraculos așa încât Iosua să poată încheia bătălia victorios.

NOTIȚE ARHEOLOGICE: Lachiș, Debir sunt printre cetățile distruse (10:32, 39).

Lachiș. Expediția arheologică Wellcome (1931-) a găsit un strat mare de cenușă ce coincide cu perioada lui Iosua.

Debir (Kiriath-Sefer, Tel Beit Mirsim). Aici Expediția comună a Seminarului Xenia și a Școlii Americane de la Ierusalim (1926 - 1928) a găsit un strat adânc de cenușă, cărbune și var ce indicau un incendiu groaznic și de asemenea semne culturale din vremea lui Iosua. Sub acest strat totul era de natură canaanită, iar deasupra totul era israelit.

Capitolul 11. Înfrângerea regilor din nord

În bătălia de la Bet-Horon, unde soarele a stat în loc, Iosua a frânt puterea regilor din sud. Acum victoria sa de la râul Merom asupra regilor din nord i-a dat control asupra întregii țări.

A fost vorba de trei minuni extraordinare: despărțirea apelor

Iordanului, căderea Ierihonului și oprirea în loc a soarelui. DUMNEZEU este Cel care le-a realizat pe toate trei.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Hazor. Iosua "a ars Hazorul cu foc" (11:11). Garstang a găsit cenușa acestui foc și cioburi de lut care indică faptul că evenimentul a avut loc în anul 1400 î. de Cr.

De asemenea, o tăblie Armana, scrisă Faraonului, 1380 î. de Cr., de către trimisul egiptean din Palestina de nord, spune așa: "Să-și amintească

domnul meu regele ce au avut de îndurat pe Hazor și regele ei.”

Astfel, cucerirea Palestinei de către Iosua e atestată prin existența unor straturi uriașe de cenușă din vremea lui Iosua, la Ierihon, Betel, Lachiș, Debir și Hazor, confirmându-se afirmațiile Bibliei.

Capitolul 12. Lista regilor nimiciți

Sunt numiți 31. În pricipiu, toată țara a fost cucerită (10:40; 11:23; 21:43). Totuși, au mai rămas grupuri mici de canaaniti (13:2-7; 15:63; 23:4; Judecători 1:2, 21, 27, 29, 30, 33, 35). După moartea lui Iosua, canaanitiții aceștia au dat mult de furcă Israelului. Erau încă necucerite teritoriile filistene, sidoniene și libaneze.

Capitolele 13 la 22. Împărțirea țăii

Harta de la pagina următoare arată localizarea aproximativă a națiunilor canaanite și distribuția celor douăsprezece seminții ale Israelului. Existau 6 cetăți de refugiu (capitolul 20, vezi la Deuteronom 19); și 48 de cetăți pentru leviți, inclusiv 13 pentru preoți (21:19, 14). Altarul de lângă Iordan (cap.22) avea menirea să constituie un semn al unității naționale într-o națiune ce era despărțită de un mare râu.

Capitolele 23, 24. Cuvântarea de rămas bun a lui Iosua

Iosua primise de la Moise Legea scrisă a lui Dumnezeu (1:8). Acum el adaugă la ea propria sa carte (24:26). Iosua știuse să folosească scrierea, asemenea lui Moise (vezi la Deuteronom 31). El a pus să se măsoare țara și în cadrul acestui proces s-a folosit de o "carte" (18:9). A citit poporului "cartea" lui Moise (8:34). La muntele Ebal a "scris pe pietre" o copie a Legii (8:32).

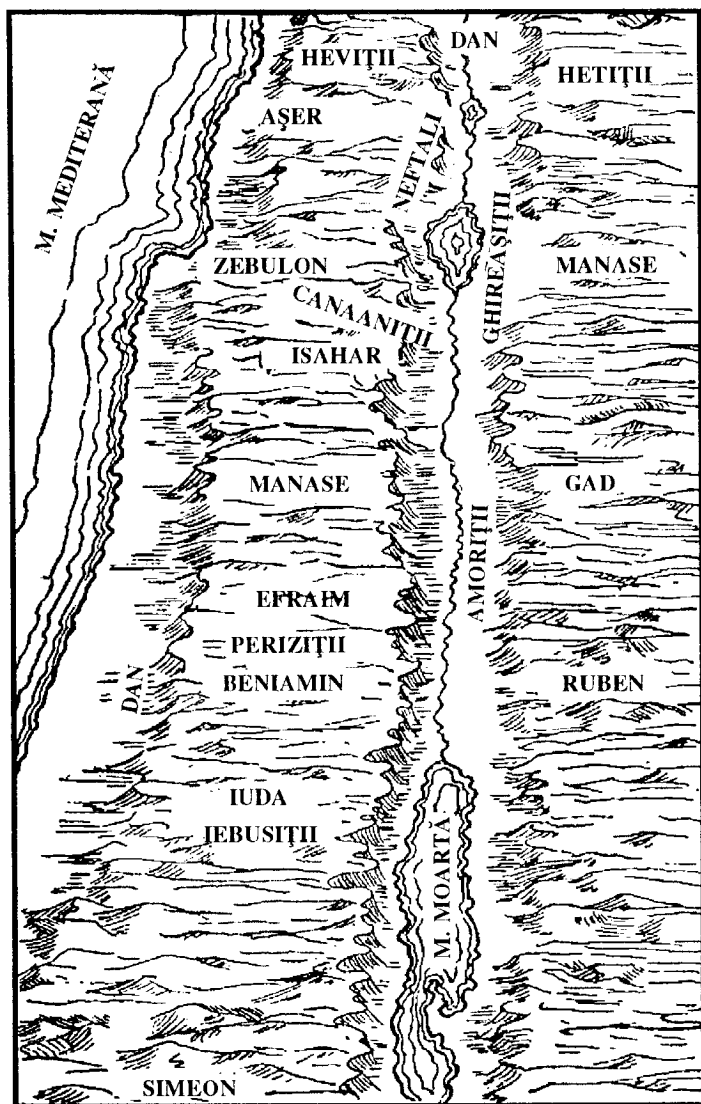
Cuvântarea lui Iosua a avut drept țință idolatria pe care a condamnat-o cu toată tăria. Idolatria canaanită era o combinație arătoasă de religie și satisfacere liberă a poftelor trupești încât numai oamenii cu o deosebită tărie de caracter puteau să reziste ademenirilor sale.

Canaanitiții

"Canaanitiții" este termenul general prin care sunt denumiți toți locuitorii țării. În sens mai restrâns, se aplică la cei care locuiau în câmpia Esdraelon și în câmpiile învecinate. "Amoriți" era de asemenea un termen general referitor la toți locuitorii acelei regiuni, dar mai concret la un trib care locuia la vest de Marea Moartă și cucerise ținutul de la răsărit de Iordan, împingându-i înapoi pe amoniți. "Feriziți" și "iebusiți" ocupau munții de la sud. "Heviți" și "hitiți", grupuri risipite ce aparțineau puternicului regat de la nord, cu capitala la Carchemiș, ocupau regiunea Liban. "Girgasiți" se crede că locuiau la răsărit de Marea Galileii. Hotarele acestor popoare erau mobile și în diferite perioade ale istoriei au ocupat diferite poziții geografice.

Religia canaanitiților

Baal era zeul principal; Astarteea, nevasta lui Baal, zeița lor princi

Harta 36. Aşezarea geografică a seminţiilor.

pală. Era personificarea principiului fertilității din natură. Iștar era numele ei babilonean. Baalim, pluralul cuvântului Baal, erau chipuri ale lui Baal. Așera era un stâlp sacru, un con de piatră sau un trunchi de copac, reprezentând-o pe zeiță. Templele lui Baal și al Astarteei erau de obicei împreună. Preotesele erau prostituatele templului. Sodomii erau bărbați de la templu care se prostituaseră. Închinarea la Baal, Astartea sau alți zei cananiți se compunea de obicei din cele mai extravagante orgii; templele erau centre ale viciilor.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Religia canaanită. Porunca clară a lui Dumnezeu pentru Israel a fost să distrugă sau să izgonească din țară pe canaanii (Deuteronom 7:2, 3). Iar Iosua a pornit la îndeplinirea acestei sarcini cu toate forțele, bucurându-se chiar de intervenția miraculoasă a lui Dumnezeu. De fapt, DUMNEZEU ÎNSUȘI este Cel ce a înfăptuit toate minunile.

La excavările de la Ghezer, conduse de: Macalister, ale Fundației de Explorări Palestiniene (1904 - 09), s-a găsit într-un strat canaanit, dinaintea de ocupația israelită, din jurul anului 1500 î.Cr., ruinele unei "înălțimi", care fusese un templu unde canaanii se închinaseră dumnezeului lor, Baal, și zeiței lor, Astartea.

Era un țarc de 50 per 40 metri, înconjurat de un zid, fără acoperiș, unde locuitorii își țineau sărbătorile religioase. Înăuntrul zidurilor erau stâlpi de piatră nefinisată, de la 1,5 până la 3,5 metri înălțime, înaintea cărora se aduceau jertfele.

Sub moloz, la această "înălțime", Macalister a găsit un mare număr de vase din lut cu rămășițele unor copii care fuseseră aduși jertfă lui Baal. Întreaga zonă s-a dovedit că fusese un cimitir pentru nou-născuți.

O altă practică oribilă era așa-numitul gen de "jertfe pentru temelie". Când se construia o casă, se aducea jertfă un copil, care era îngropat de viu în zidul aflat în construcție, pentru ca să poarte noroc întregii familii. S-au găsit multe astfel de ziduri la Ghezer, Meghido, Ierihon și alte localități. (În ce privește jertfirea copiilor, vezi la pagina 198).

De asemenea, la această "înălțime", sub moloz, Macalister a găsit cantități enorme de chipuri și plăci cu Astartea care exagerau în mod grosolan organele sexuale, cu scopul de a trezi senzații sexuale.

Astfel, canaanii se închinau zeilor lor, în cadrul unui ritual religios imoral, după care își ucideau copiii întâi născuți, ca jertfă adusă aceluiași zei.

Se pare că, într-o mare măsură, țara canaanită devenise un fel de Sodoma și Gomora la nivel național.

Ne mai mirăm, așadar, de ce le-a poruncit Dumnezeu israeliților să îi extermine pe canaanii? Mai avea oare o civilizație atât de murdară și brutală dreptul să existe? Este unul din exemplele mâniei lui Dumnezeu împotriva răutății națiunilor.

Arheologii care sapă în ruinele cetăților canaanite se întreabă cum de nu i-a nimicit Dumnezeu mai devreme.

Pe lângă faptul că a vrut să îi judece pe canaanii, Dumnezeu a mai urmărit un scop atunci când a dat poruncă să fie exterminați canaanii - să-i păzească pe israeliți de IDOLATRIE și de practicile ei rușinoase. Dumnezeu era angajat în lucrarea de întemeiere a națiunii israelite, având un scop unic, mareț, acela de a pregăti calea pentru venirea lui Cristos, prin stabilirea în lume a adevărului că există un singur Dumnezeu viu. Problema se punea în felul următor: dacă Israel cade în idolatrie, atunci încetează motivul existenței sale ca națiune. Ca măsură de precauție era nevoie, prin urmare, să fie curățată țara până și de ultimele vestigii ale închinării idolatre. În această chestiune, Iosua a dat Israelului un foarte bun început. Ce minunat ar fi fost dacă Israelul ar fi continuat pe linia aceasta! Alta ar fi fost istoria sa!

JUDECĂTORI

Primii 300 de ani în Țara Făgăduinței Asupriri și eliberări succesive Consemnare a faptelor de vitejie

După moartea lui Iosua, națiunea ebraică nu a mai avut nici un guvern central puternic. Israelii erau o confederație de 12 seminții independente, fără nici o forță centripetă, care să le unească, în afară de Dumnezeu lor. Forma de guvernământ din zilele judecătorilor se numește "teocrație", prin faptul că Dumnezeu era conducătorul direct al națiunii. Poporul însă nu l-a tratat pe Dumnezeu cu seriozitatea cuvenită și a recăzut deseori în idolatrie. Aflați într-o stare de anarhie de multe ori, hărțuiți mereu de războaie civile și înconjurați de dușmani puternici care au încercat de nenumărate ori să-i extermine, israelii ca națiune au avut o dezvoltare foarte lentă, atingând faza finală de națiune mare abia târziu de tot în zilele lui Samuel și David, când s-au încheiat într-un regat.

Durata exactă a perioadei judecătorilor este incertă. Anii alocați asupririlor (vezi mai jos) și mandatelor judecătorilor, cu perioadele de odihnă, 299, dau un total de 410 ani. Dar unele din aceste cifre par să se suprapună. Iefta, care a trăit către sfârșitul epocii respective, s-a referit la această perioadă numind cifra 300 de ani (11:26). Se crede că e o cifră rotunjită, cam de la 1400 la 1100 înainte de Cristos. Perioada de la Exod la Solomon, care mai cuprinde și perioadele șederii în Pustie, precum și vremea lui Eli, a lui Samuel, Saul și David, este numită la I Regi 6:1 480 de ani.

<i>Asupritorii:</i>		<i>Judecătorii sau perioadele de odihnă:</i>	
Mesopotamienii	8 ani	Otniel, din Kariat-sefer, în Iuda	40 de ani
Moabiții			
Amoniții	18 ani	Iehud, din Beniamin	80 de ani
Amaleciții			
Filistenii		Șamgar	
Canaanii	20 ani	Debora, din Efraim; Barac din Neftali	40 de ani
Madianiții			
Amaleciții	7 ani	Ghedeon, din Manase	40 de ani
		Abimelec (uzurpatorul) din Manase	3 ani
		Tola, din Isacar	23 de ani

		Iair, din Ghilead, în estul lui	
		Manase	22 ani
Amoniții	18 ani	Iefta din Ghilead, în Manase est	6 ani
		Ibzan din Betleem în Iudeea (?)	7 ani
		Elon din Zebulon	10 ani
		Abdon, din Efraim	8 ani
Filistenii	40 ani	Samson, din Dan	20 ani
Total perioade	111 ani		299 ani

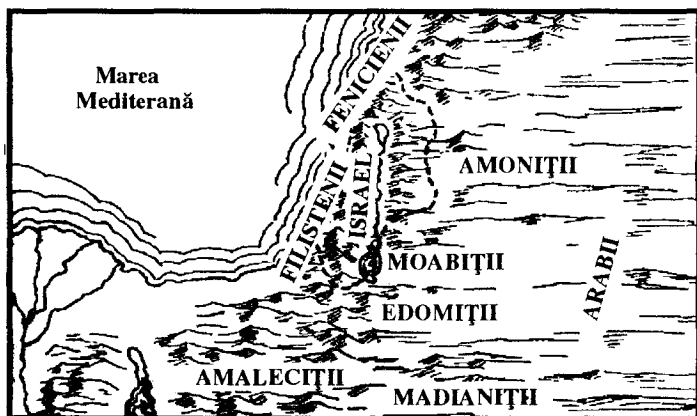
Au mai fost asupriri și din partea sidonienilor și maoniților (10:12).

”40 de ani“

Despre Otniel, Debora, Barac și Ghedeon se spune că fiecare a judecat Israelul 40 de ani iar Ehud de ori câte 40 de ani. Mai târziu, Eli a judecat 40 de ani, iar Saul, David și Solomon au domnit fiecare câte 40 de ani. Cifra 40 pare să fi desemnat o generație. Observați cât de des este folosită cifra 40 în Biblie. La potop a plouat 40 de zile; Moise a fugit la vârsta de 40 de ani; a stat în Madian 40 de ani; a rămas pe Munte 40 de zile. Israel a rătăcit prin pustiu 40 de ani; iscoadele au stat în Canaan 40 de zile. Ilie a postit 40 de zile. Cetății Ninive i s-a dat un răgaz de 40 de zile să se poeăiască. Isus a postit 40 de zile și a mai rămas 40 de zile după înviere.

Capitolul 1. Canaaniții care au rămas în țară

Iosua îi nimicise pe canaaniții din anumite părți ale țării, în vreme ce pe alții îi subjugase (Iosua 10:40, 43; 11:23; 13:2-7; 21:43-45; 23:4; 24:18). După moartea lui, ei au rămas în număr considerabil de mare (Judecători 1:28, 29, 30, 32, 33, 35).

Harta 37. Națiuni învecinate.

Dumnezeu poruncise poporului Israel să nimicească pe canaaniți cu desăvârșire și să-i izgonească (Deuteronom 7:2-4). Dacă israeliții ar fi ascultat întru totul de această poruncă, ar fi fost scutiți de multe necazuri mai târziu.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Fierul din Palestina. Biblia afirmă că filistenii și canaaniții nu au putut fi izgoșiți datorită faptului că aceștia posedau fier (1:19; 4:3; Iosua 17:16-18; I Samuel 13:19-22). Se mai spune că numai după ce Saul și David au frânt puterea filistenilor, a intrat fierul în uzul israeliților (II Samuel 12:31; I Cronici 22:3; 29:7).

Excavările au scos la iveală multe urme de fier din perioada 1100 î. n. e. înainte de Cristos, în Filistia, dar nici una din aceste vestigii nu s-a găsit în ținutul muntos al Palestinei până în anul 1000 î. n. e.

Capitolul 2. Apostazia ce a urmat după moartea lui Iosua

Pe măsură ce generația robustă care crescuse în pustie sub conducerea fermă a lui Iosua, cei care cuceriseră țara a trecut la cele veșnice, noua generație așezată într-o țară a belșugului, a căzut curând în idolatria vecinilor.

Un lait motiv al cărții Judecători

Fiecare om făcea ce voia. Mereu cădeau și se îndepărtau de Dumnezeu, apucând-o pe calea închinării la idoli. Atunci Dumnezeu îi dădea pe mâna asupritorilor lor. Când, din suferința lor cumplită, Israelii se întorceau la Dumnezeu și strigau către El, atunci Dumnezeu se îndura de ei și ridica din mijlocul lor judecători care îi salvau de sub robia asupritorilor lor. Atât timp cât trăia judecătorul respectiv, poporul slujea pe Dumnezeu, dar îndată ce judecătorul murea, poporul începea din nou să comită adulter spiritual, lipindu-se de idoli. Se poate spune cu precizie că atunci când Israelii îl slujeau pe Domnul o duceau bine, dar când slujeau idolilor lor sufereau. Necazurile israeliților s-au datorat indubitabil neascultării lor. Ei nu s-au ferit de idoli și nu au exterminat locuitorii țării, așa cum li se poruncise să facă, și astfel se isca mereu o luptă pentru supremație.

Capitolul 3. Otniel, Iehud, Șamgar

Otniel, din Kiriath-sefer, o localitate aflată la extremitatea sudică a țării, a salvat Israelul de mesopotamieni, care erau niște invadatori veniți din nord-est.

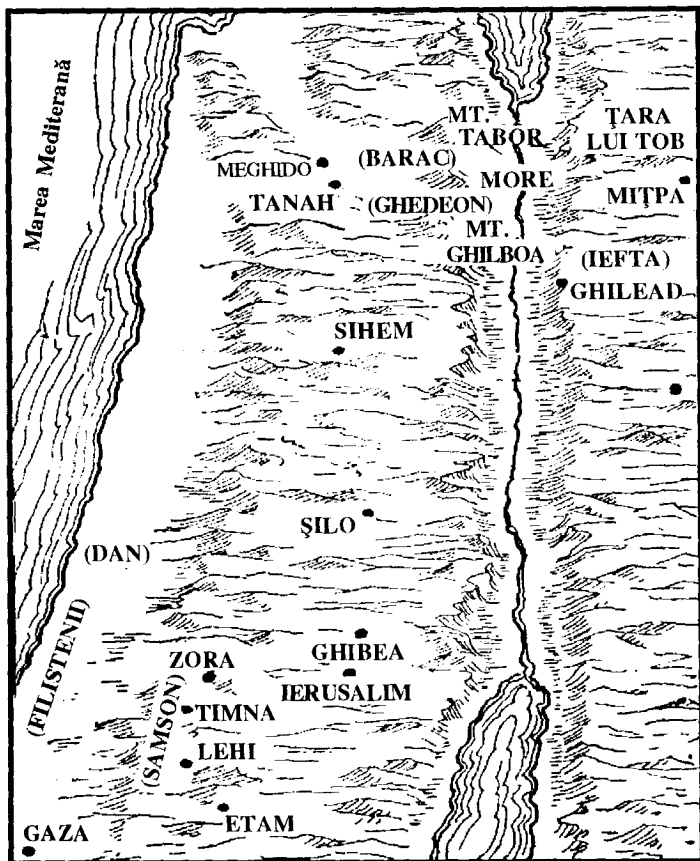
Iehud a salvat Israelul de moabiți, amoniți și amaleciți.

Moabiții erau urmașii lui Lot și ocupau podișul de la răsărit de Marea Moartă. Ei se închinau la zeului Chemoș, căruia îi aduceau jertfe omenești. Au avut lupte nenumărate cu Israelul.

Amoniții erau urmașii lui Lot. Teritoriul lor era lipit de cel al Moabului, cam de la vreo 45 km răsărit de Iordan. Se închinau la Moloc, aducându-și copiii mici ca jertfe acestui zeu.

Amaleciții au fost urmașii lui Esau. Un trib rătăcitor, care s-a stabilit mai mult în partea de nord a peninsulei Sinai, dar rătăcea pe arii foarte largi până în Iuda și chiar mai departe spre răsărit. Au fost primii care i-au atacat pe israeliți după ieșirea acestora din Egipt. Moise a autorizat nimicirea lor (Exod 17:8-16). Au dispărut din istorie.

Șamgar, despre care nu ni se spune prea mult, a salvat Israelul de filistenii, care erau urmași ai lui Ham. Ei ocupau câmpia de pe coastă, la granița de sud-est a Canaanului. Cuvântul Palestina provine de la ei. Au asuprit Israelul din nou în zilele lui Samson.

Harta 38. Ilustrația cărții Judecători.

Capitolele 4, 5. Debora și Barac

Au salvat Israelul de canaaniti, care fuseseră subjugați de Iosua, dar reușiseră din nou să se ridice la putere și, folosindu-se de carăle lor de fier, făceau ravagii în rândurile israeliților.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Asuprirea canaanită (4:3). Victoria israeliților de la Meghido (5:19).

Institutul Oriental a descoperit în cadrul excavărilor sale de la Meghido, în anul 1937, în stratul secolului XII î.Cr. indicii ale faptului că acolo ar fi existat un incendiu teribil, iar sub podeaua palatului s-au descoperit cam 200 de bucăți de fildeș frumos sculptat, cu ornamente din aur, din care una îl reprezintă pe un rege canaanit primind prinși de război tăiați împrejur. Pare a fi într-adevăr o dovadă a groaznicei înfrângeri suferite de Israel mai înainte.

Capitolele 6, 7, 8. Ghedeon

Madianiții, amaleciții și arabii (6:3; 8:24) năpădiseră țara în număr atât de mare, timp de șapte ani, încât israeliții au căutat adăpost în peșteri și și-au făcut gropi în care ascundeau grânele (6:2-4, 11). Ghedeon, cu o armată de 300 de oameni, înarmați cu torțe ascunse în vase de lut, cu implicarea directă al lui Dumnezeu, i-au bătut atât de tare pe acești invadatori pe dealul Moreh încât nu au mai venit niciodată.

Amaleciții. A fost a doua invazie. (Vezi la cap. 3.)

Madianiții erau urmașii lui Avraam și Chetura. Centrul lor era la răsărit de muntele Sinai, dar străbăteau mari distanțe. Moise locuise în mijlocul lor 40 de ani și se căsătorise cu o femeie dintre ei. Treptat, ei au ajuns să fie înghițiți de arabi.

Arabii erau urmași lui Isamel. Arabia era o mare peninsulă, având 2400 km nord-sud și 1200 km est-vest, cam de 150 de ori cât Palestina. Era un podiș înalt, ce cobora spre nord, terminându-se cu Deșertul Sirian. Foarte puțin populată cu triburi nomade.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Gropile cu grâne. În excavările de la Kiriath-sefer, făcute de Seminarul Xenia și Școala Americană, sub conducerea lui Kyle și Albright (1929-1928), s-au găsit în stratul din perioada judecătorilor multe gropi umplute cu grâu, fapt care indică nesiguranța vieții și a proprietății din vremea aceea.

Capitolul 9. Abimelec

Fiul unui părinte bun, el a fost un om brutal. Un caz tipic de aventurier însetat după putere.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Distrugerea orașului Sihem de către Abimelec. Cu bani din templul lui Baal (4), el a tocmit oameni care să-l ucidă pe frații lui și a bătut toată cetatea, ucigând populația și dărâmând orașul până la temelii peste care a turnat sare (45).

Între anii 1913-1914 și 1926-1929, Sellin a identificat o movilă din apropierea actualului oraș Sihem, stabilind că aparținea ruinelor canaanite din anul 1600 î.Cr. În vârful movilei se afla steaua israelită. Conform

indiciilor găsite, a rezultat că movila fusese părăsită în anul 1100 î.Cr. Sellin a mai găsit ruinele unui templu al lui Baal, ce se consideră a fi templul amintit în versetul 4 din acest capitol.

Capitolul 10, 11, 12. Tola, Iair, Iefta, Izban, Elon, Abdon.

Tola este amintit ca judecător. Iair de asemenea.

Iefta era din Mițpa, din Ghilead, țara lui Iov și a lui Ilie, aflată la răsărit de Manase. Amoniții a căror putere fusese frântă de Iehud - unul din judecătorii de la început - deveniseră acum din nou puternici și prădau Israelul. Dumnezeu i-a dat lui Iefta o mare victorie asupra amoniților și a eliberat Israelul. Faptul tragic din istoria lui Iefta este că și-a jertfit fiica.

Izban, Elon și Abdon sunt amintiți ca judecători.

Capitolele 13, 14, 15, 16. Samson

Din seminția lui Dan, la granița cu filistenii, el a fost rânduit de Dumnezeu înainte de a se naște să devină izbăvitorul lui Israel de sub asuprirea filistenilor. Dumnezeu l-a înzestrat cu o forță supranaturală și sub conducerea lui Dumnezeu, faptele sale de vitejie au fost într-adevăr uimitoare. A fost ultimul dintre judecători amintit în cartea Judecători. Curând după aceea a urmat organizarea regelului.

Capitolele 17, 18. Migrarea daniților

Daniții primiseră un teritoriu care cuprindea și câmpia filisteană, pe care nu putuseră s-o cucerească și astfel s-au trezit că nu au loc suficient. Atunci o parte din ei a migrat spre nord și s-a stabilit la izvoarele Iordanului.

Capitolele 19, 20, 21. Fapta rușinoasă a beniamiților

Descriu o justiție sălbatică, aplicată în urma unei crime oribile, fapt care a dus la dispariția aproape completă a seminției Beniamin.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ:

Albright (1922-1923) a găsit în ruinele de la Ghilea un strat de cenușă provenit din incendiul care a avut loc în jurul anului 1200 î. de Cr. Trebuie să fi fost focul descris la capitolul 20, versetul 40.

Eroii credinței

Barac, Ghedeon, Iefta și Samson sunt incluși printre eroii credinței la Evrei 11:32. În ciuda anumitor lucruri din viața lor asupra cărora avem îndoieli, oamenii aceștia au avut o credință mare în Dumnezeu.

Minunile din cartea Judecători

Arătări ale îngerilor lui Ghedeon și Părinților lui Samson. Roua de pe lână. Înfrângerea madianiților de către Ghedeon cu numai 300 de oameni. Samson născut dintr-o mamă stearpă, forța lui supranaturală. Toate acestea arată că Dumnezeu, în îndurarea lui, încă avea privirea îndreptată asupra poporului Său, cu toate că ei decăzuseră atât de mult.

Descoperiri arheologice

Filistenii aveau fier, pe când israeliții nu aveau. La Meghido, asuprirea Israelului de către canaaniți și înfrângerea lor de către israeliți. Gropile cu grâne de la Kiriath-sefer. Distrugerea de către Abimelec a orașului Sihem. Arderea lui Ghibea. Sunt toate dovezi ale faptului că această carte ocupa un loc real în istorie.

De ce s-a inclus cartea aceasta în Biblie?

Motivul nu e greu de găsit. Avem de-a face aici cu istorie propriu-zisă. Dumnezeu întemeiase o națiune cu scopul de a pregăti calea pentru venirea Răscumpărătorului rasei umane. Dumnezeu era hotărât să păstreze această națiune. Și în ciuda idolatriei și răutății ei, Dumnezeu a păstrat-o în viață. Dacă nu ar fi fost conducătorii de tipul judecătorilor și dacă nu ar fi fost ajutorul miraculos al lui Dumnezeu în vremuri de restriște, Israelul ar fi fost de mult șters de pe fața pământului.

RUT

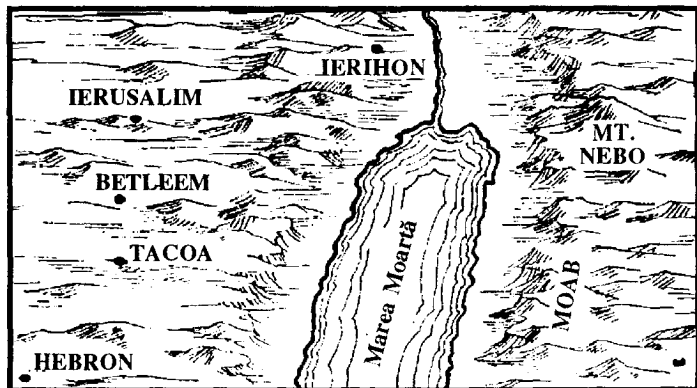
Străbunica lui David Începutul familiei mesianice

Minunata istorie a unei femei frumoase urmează asemenea liniștii ce se așterne după furtună, scenelor tulburătoare din cartea Judecători, constituind o fermecătoare imagine a vieții de familie într-o vreme când în țară domnea anarhia și războiul.

Cu o mie de ani mai devreme, Avraam fusese chemat de Dumnezeu să întemeieze o națiune cu scopul de a aduce într-o zi un Mântuitor omenirii. În cartea Rut e vorba de întemeierea acestei familii din cadrul națiunii ebraice în care avea să vină Mântuitorul. Rut a fost străbunica regelui David. De aici încolo, Vechiul Testament se concentrează tot mai mult în jurul familiei lui David.

Capitolul 1. Șederea în Moab

O familie din Betleem, Elimelec, Naomi și cei doi fii ai lor, s-au dus în Moab datorită foametei care domnea în țara lor. Moabiții erau urmașii lui Lot (Geneza 19:37), deci înrudiți pe departe cu evreii. Dar ei erau idolatri. Închinarea la zeul lor, Chemoș, presupunea jertfirea copiilor. Cei doi băieți din Betleem s-au făcut mari și s-au căsătorit cu două fete moabite. După 10 ani, tatăl și ambii băieți au murit, iar Rut, văduva

Harta 39. Ilustrația cărții Rut.

unuia dintre ei, sub impulsul unui devotament de o rară frumusețe (1:16, 17), s-a întors împreună cu Naomi în Betleem.

Capitolul 2. Rut strânge spice pe ogorul lui Boaz

Boaz era fiul lui Rahav, o femeie ușoară din Ierihon. (Iosua 2:1; Matei 1:5; vezi Iosua 2). Străbunica lui David a fost o moabită, iar străbunicul lui pe jumătate canaanit; deci a fost vorba de sânge străin - sânge din afară a dus la formarea unei familii alese din cadrul națiunii alese: toate acestea întruchipând pe viitorul Mesia, Cel care avea să aducă mântuire tuturor neamurilor.

Cam la 2 km de Betleem se află un ogor numit "Câmpul lui Boaz", unde tradiția susține că Rut a cules spice. Alături se află "Câmpul Păstorilor" unde potrivit tradiției, îngerilor li s-a vestit nașterea lui Isus. Conform acestor tradiții, scena iubirii dintre Rut și Boaz, care a dus la întemeierea familiei din care avea să se nască Isus Cristos, a fost aleasă de Dumnezeu cu 1100 de ani mai târziu ca locul unde se va face anunțul ceresc al venirii pe pământ a lui Cristos.

Capitolul 3, 4. Căsătoria lor

În Biserica Nativității din Betleem, există o cameră în care se spune că s-a născut Isus. O veche tradiție spune că aceeași cameră a făcut parte din căminul strămoșesc al lui David și, înainte de David, al lui Boaz și Rut; astfel, conform acestei tradiții, Boaz a luat-o pe Rut de nevastă și a pus temelia familiei din care avea să se nască Cristos în aceeași cameră în care, 1100 de ani mai târziu, avea să se nască Isus Cristos.

Genealogia (4:17-22), care îl arată pe fiul lui Rut a fi Obed, iar pe fiul acestuia Iese, iar fiul lui Iese: David, este motivul pentru care s-a scris cartea. De aici încolo, Vechiul Testament se grupează în jurul viitorului Rege al regilor, care avea să se nască din spița lui David.

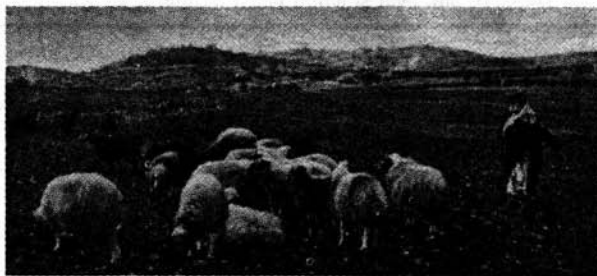

Fig. 40. Câmpul Păstorilor și Câmpul lui Boaz, vedere spre Betleem.

Foto Matson

I SAMUEL

Organizarea Regatului Samuel Saul David

Samuel a fost veriga de legătură între Judecători și Regat
Data, aproximativă 1100-1050 î.Cr.

Scena slujirii și lucrării lui Samuel

Rama, aflat la 9 km nord de Ierusalim, a fost locul de naștere al lui Samuel, reședința judecătorilor și locul unde a fost înmormântat. (1:10; 7:17; 25:1).

Betel, aflat la vreo 8 km de Rama, a fost sediul de nord al lui Samuel. Era unul din cele patru vârfuri muntoase cu cea mai mare înălțime din țară, celelalte fiind Ebal, Hebron și Mițpa. Priveliștea care se deschide de la Betel este magnifică. Aici, cu 800 de ani mai înainte, Iacov văzuse scara cerească.

Mițpa, aproape 5 km vest de Rama, pe Muntele Neby Samwil, a fost sediul de vest al lui Samuel. Aici, Samuel a așezat piatra "Eben-Ezer" (7:12). Pe panta de nord se află Gabaonul, unde Iosua făcuse soarele să stea pe loc. Ghibea, (numele ei modern Tell-el-Ful), aflat la jumătatea distanței dintre Rama și Ierusalim, va fi căminul lui Saul.

Betleem, locul de naștere al lui David, și mai târziu locul de naștere al lui Isus, se află la 19 km sud de Rama.

Șilo, la vreo 24 km nord de Rama, a fost locul unde a stat cortul din timpul lui Iosua până la Samuel, și unde a slujit Samuel de mic copil.

Kiriath-Iearim, unde a fost păstrat Chivotul după înapoierea lui de la filistenii, se află la vreo 12 km sud-vest de Rama.

Capitolele 1-2:11. Nașterea lui Samuel

Părinții lui erau leviți. (I Cronici 6:33-38). Mama lui Ana, a fost o femeie vrednică de toată cinstea. Un exemplu nobil de mamă adevărată, al cărei fiu s-a dovedit a fi de asemenea una dintre cele mai nobile și mai curate personalități din istorie.

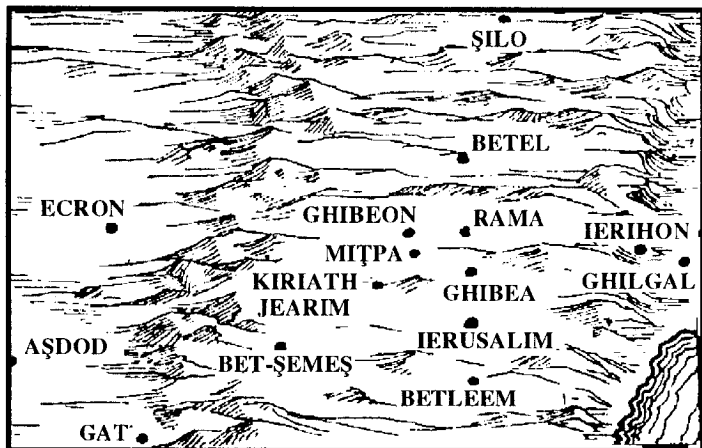
NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Șilo (1:3)

Iosua a așezat cortul la Șilo (Iosua 18:1).

Din an în an, Israel se ducea la Șilo să aducă jertfe (I Samuel 1:3).

David a adus Chivotul la Ierusalim (II Samuel 6:15) în jurul anului 1000 î.Cr.

Ieremia (7:12-15), prin anul 600 î.Cr. amintește de Șilo ca fiind nimic. Din aceste pasaje se deduce că Șilo a fost o cetate importantă din timpul lui Iosua până în vremea lui David și că, după aceea, cu puțin timp înainte de anul 600 î.Cr., a fost nimicită și părăsită încetându-și existența.

Harta 40. Scena lucrării lui Samuel.

⊙ expediție daneză (1922-31) a găsit pe ruinele cetății Şilo cioburi de vase din perioada 1200-1050 î.Cr. purtând dovezile unei culturi israelite, fără nici un fel de alte dovezi referitoare la vreo ocupație anterioară, posteroară celei israelite, până prin anul 300 î.Cr. Albright este de părere că nimicirea lui Şilo a avut loc cam prin anul 1050 î.Cr. Constatăm astfel că excavările urmează exact firul relatării biblice.

Capitolul 2:12-36. Anunțarea unei schimbări în cadrul preoției

Cuvintele din versetele 31-35 par să se aplice la Samuel, care la urmat pe Eli la funcția de judecător, precum și la funcția de preot (7:9; 9:11-14); dar se mai referă la o preoție care va dăinui în "veci" (35).

Ele au fost împlinite atunci când Solomon l-a înlocuit pe Abiatar din familia lui Eli cu Ţadoc, care făcea parte din altă spiță (I Regi 2:27; I Cronici 24:3, 6).

Dar împlinirea lor finală și-au găsit-o în preoția eternă a lui Cristos. În capitolele 8, 9, 10 ni se spune cum a inițiat Samuel o schimbare în forma de guvernământ de la judecători până la Regat. Sub Regat, posturile de rege și preot erau separate.

După cum aici, în versetul 35, este promisă o preoție eternă, tot așa în II Samuel 7:16 lui David i se promite un tron etern. Preoția eternă și tronul etern au avut rolul de a îndrepta privirile oamenilor spre viitorul Mesia, în Care cele două funcții s-au unit, Cristos devenind Preotul și Regele Etern al omului.

Contopirea temporară a acestor funcții de judecător și preot în persoana lui Samuel, în timpul perioadei de trecere de la Judecători la Regat, pare

să fi fost un fel de anticipare simbolică a celor două funcții în Cristos.

Capitolul 3. Chemarea profetică a lui Samuel

Samuel a fost un "profet" (3:20). El a slujit ca preot, aducând jertfe (7:19), a judecat Israelul (7:15-17), circuitul său incluzând Betel, Ghilgal și Mițpa, sediul principal fiind însă la Rama. A fost ultimul judecător, primul profet și întemeietorul monarhiei, singurul dregător între Eli și Saul. Misiunea lui principală a fost organizarea regatului.

Forma de guvernământ din timpul judecătorilor dăduse oarecum faliment (vezi nota introductivă de la cartea Judecători). Astfel, Dumnezeu l-a înălțat pe Samuel, învrednicindu-l să unifice națiunea sub domnia unui singur rege. (Vezi capitolele 8, 9, 10).

Profeții

Cuvântul "profet" (sau "prooroc") apare ocazional chiar înainte de Samuel, ca de pildă în Geneza 20:7 și Exod 7:1, dar se pare că Samuel a fost întemeietorul unui ordin propriu-zis de profeți, cu școli, mai întâi la Rama (I Samuel 19:20) și apoi la Betel, Ierihon și Ghilgal (II Regi 2:3, 5; 4:38). Preoția degenerase foarte mult și asta tocmai în timpul organizării regatului. După câte se pare, Samuel a fost întemeietorul acestei școli, ce avea menirea de a pune o stavilă morală abaterilor preoților și ale regilor. Profeții aceștia și-au desfășurat activitatea de-a lungul unei perioade de vreo 300 de ani, înainte de vremea celorlalți profeți care au scris ultimele 17 cărți ale Vechiului Testament. Sunt numiți profeți orali, pentru a se deosebi de profeții literari, adică cei care au scris cărțile din partea a doua a Bibliei.

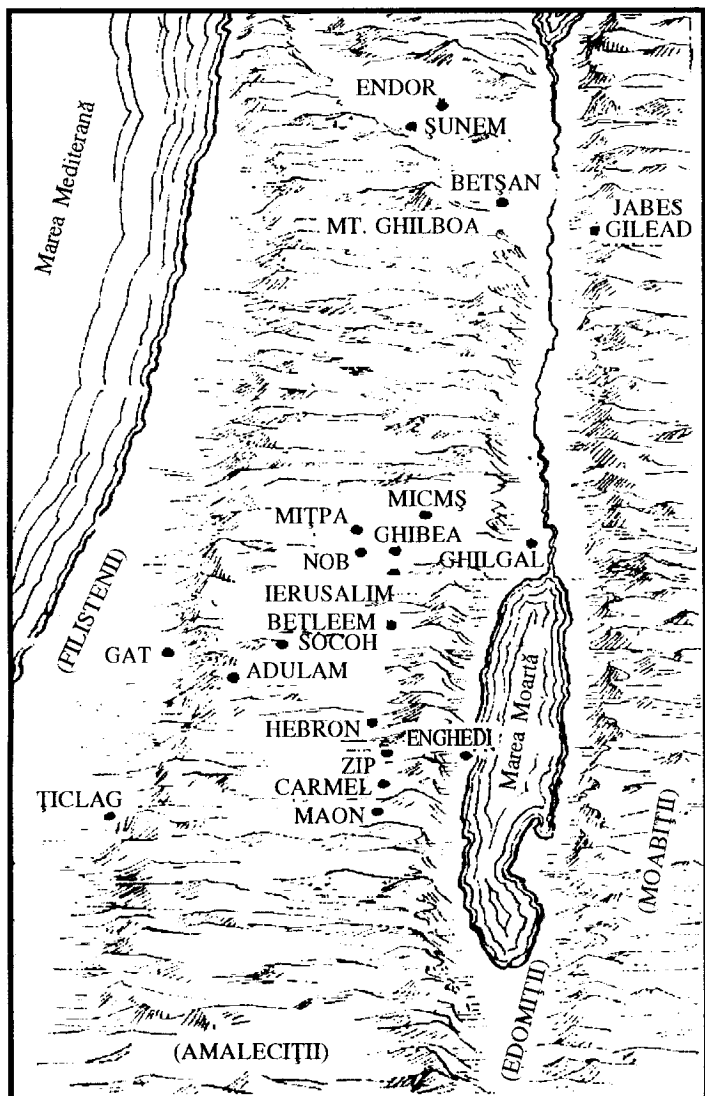
Profeții orali mai de seamă au fost: Samuel, organizatorul regatului, Natan, sfetnicul lui David, Ahia, sfetnicul lui Ieroboam, Ilie și Elisei, cei care au condus marea luptă împotriva baalismului.

Capitolele 4, 5, 6, 7. Chivotul este capturat de filistenii

După răpirea sa de către filistenii, chivotul nu a mai fost dus înapoi la Șilo. De aici înainte, Șilo a încetat să mai fie o localitate importantă. Chivotul a rămas în cetățile filistenilor 7 luni, perioadă de timp în care filistenii au fost loviți cu plăgi groaznice. Apoi, chivotul a fost dus la Bet-Șemeș, pe urmă la Kiriath-Iearim, unde a rămas 20 de ani (7:2). Mai târziu a fost dus la Ierusalim de către David, care i-a ridicat un cort (II Samuel 6:12; II Cronici 1:4), care a dăinuit până când a zidit Solomon Templul. Nu se cunoaște nimic despre istoria lui ulterioară, după nimicirea Ierusalimului.

După transportarea chivotului la Șilo, cortul a funcționat o perioadă de timp la Nob (21:1; Marcu 2:26), apoi la Ghibea (I Cronici 21:29), până când Solomon l-a așezat în Templu.

După înapoierea chivotului de la filistenii, Samuel, cu ajutorul lui Dumnezeu, a înfrânt pe filistenii, în locul unde aceștia capturasera chivotul (4:1; 7:12).

Harta 41. Ilustrația vieții lui Saul și al lui David.

Capitolele 8, 9, 10. Organizarea regatului

Până acum, forma de guvernământ fusese teocrația (vezi pag. 168). Într-o lume primejdioasă, în care singura lege recunoscută era legea junglei, pentru a supraviețui națiunea trebuia să fie suficient de puternică. Astfel, Dumnezeu, binevoind să coboare la căile omenești, i-a îngăduit acestei națiuni să se unifice, așa cum făcuseră și alte popoare, sub domnia unui rege. Primul rege, Saul, a fost un eșec. Dar al doilea rege, David, a fost o izbândă de necontestat.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Casa lui Saul de la Ghibea (10:26).

Albright în 1922-23 a găsit la Ghibea, în stratul datând din anul 1000 î.Cr., ruinele fortăreței zidite în timpul domniei lui Saul.

Capitolele 11, 12, 13, 14, 15. Saul-Rege

Saul era din seminția lui Beniamin, care, în zilele judecătorilor fusese aproape complet anihilată; provenea din cetatea Ghibea, unde începuse această groaznică catastrofă (vezi pag. 173).

Înalt, frumos și smerit, Saul și-a început domnia cu o victorie nemaipomenită asupra amoniților. Au dispărut astfel orice îndoieli cu privire la noul "regat".

Apoi a urmat avertismentul adus de Samuel poporului și regelui, să nu-l uite pe DUMNEZEU, avertisment ce fusese confirmat printr-o miraculoasă furtună cu tunete (Capitolul 12).

Prima greșeală a lui Saul (Capitolul 13). Succesele i s-au urcat îndată la cap. Smerenia a făcut loc mândriei. El a adus jertfe, or aceasta era funcția exclusivă a preoților. Lucrul acesta a fost primul semn al faptului că Saul își dădea importanță prea mare și era semeț.

A doua greșeală a lui Saul (Capitolul 14). Ordinul său necugetat, ca armata să nu mănânce nimic și sentința de moarte pentru Ionatan au arătat poporului cât de lipsit de înțelepciune este regele lor.

A treia greșeală a lui Saul (Capitolul 15). Neascultarea intenționată față de Dumnezeu. Din pricina acesteia, el a auzit pronunțarea zguduitoare a lui Samuel, "Fiindcă tu l-ai respins pe Dumnezeu, și Dumnezeu te respinge pe tine de a mai fi rege".

Capitolul 16. David uns în taină ca rege

Ungerea nu putea să se facă pe față, fiindcă atunci Saul, l-ar fi omorât pe David. Scopul a fost însă de a-i da lui David posibilitatea de a se instrui pentru această funcție. Dumnezeu l-a luat pe David în grija Sa (13).

David era scund de statură, cu privire plăcută, un om frumos, de o imensă tărie fizică, cu o înfațișare foarte atrăgătoare; un bărbat viteaz în război, cumpătat la vorbire, foarte curajos, cu mare talent muzical și foarte religios.

Faima sa de muzician a atras atenția regelui Saul, care nu știa pe atunci că David fusese uns ca succesor al său. El a devenit purtătorul de

arme al lui Saul. Prin aceasta David a ajuns să stea de vorbă cu regele și cu consilierii săi.

Capitolul 17. David și Goliat

Se pare că prima ședere a lui David la curte nu a fost decât temporară, după care el s-a întors la Betleem; au trecut câțiva ani și, între timp, băiatul David s-a schimbat atât de mult la înfățișare încât Saul nu l-a mai recunoscut (55-58).

Socot, unde avea tabăra Goliat, se află la 24 km vest de Betleem. Goliat avea cam 3 m înălțime; armura sa cântărea vreo 75 kg, iar capul sulitei sale era de 10 kg. Oferta lui David de a se lupta cu Goliat numai cu un toiag și cu o praștie a fost un act de bravură nemaiauzită și o extraordinară încredere în Dumnezeu. Victoria sa a entuziasmat națiunea. El a devenit dintr-odată ginerele regelui, comandant al oștilor sale și eroul popular al națiunii.

Capitolele 18, 19, 20. Gelozia lui Saul împotriva lui David

Popularitatea lui David l-a făcut pe Saul să înceapă să-l urască pe David, până într-acolo încât a încercat să-l ucidă. David a fugit, pribegind prin munți ani de zile.

Prietenia lui Ionatan cu David (Capitolul 20). Ionatan era moștenitorul de drept al tronului. Victoria lui strălucită asupra filistenilor (Capitolul 14) și caracterul său nobil au fost devezi după care putea deveni un rege vrednic. Dar el a aflat că Dumnezeu îl ordinase pe David ca rege și modestia sa, modul în care s-a retras de la succesiune, precum și devotamentul lui altruist față de rivalul său formează una din cele mai nobile episoade din întreaga istorie.

Capitolele 21-27. David este urmărit de Saul

David a scăpat, fugind la filistenii și prefăcându-se că e nebun. Simțind pericolul a fugit și s-a ascuns în peștera Adulam, la vest de Iuda, apoi în Moab, apoi iarăși în sudul Iudeii, La Keilah, Zip și Moab. Între timp și-a strâns 600 de soldați loiali, dar deși Saul îl urmărea de aproape, David reușea să scape de fiecare dată. Mulți psalmi au fost scriși în această perioadă de mare strâmtorare.

La En-Eghedi, Saul a fost prins în cursă, dar David, refuzând să urce pe tron prin vărsare de sânge, i-a cruțat viața; apoi, la Zip, Saul și-a recunoscut prostia, dar a stăruit în ea.

La Maon, Abigail, o femeie bogată și plină de farmec și înțelepciune, a devenit soția lui David. În cele din urmă, David a găsit din nou adăpost la filistenii și a rămas acolo până la moartea lui Saul.

Capitolele 28, 29, 30, 31. Moartea lui Saul

Filistenii au invadat țara și au ridicat tabăra pe muntele Ghilboa. Unul din prinții filistenii s-a învoit ca David cu oamenii săi să-i însoțească pe filistenii în luptă, dar ceilalți prinți nu au avut încredere în David. Astfel, David a rămas în urmă și împreună cu cei 600 de oameni ai săi a păzit

sudul de atacurile amaleciților.

Între timp, Saul, îngrozit de-a binelea, a cerut printr-o vrăjitoare de la Endor să aibă o întrevedere cu duhul lui Samuel. Simplitatea extraordinară a narațiunii pare să implice faptul că într-adevăr duhul lui Samuel a apărut cu adevărat. Totuși părerile sunt împărțite în această privință. În orice caz, în timpul bătăliei Saul a fost ucis. Domnise 40 de ani (Fapte 13:21).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Armura lui Saul (31:10)

Se afirmă aici că armura lui Saul a fost pusă în casa lui Aștarot din Betșan, iar la I Cronici 10:10 se spune că i-a fost expus capul în casa lui Dragon.

Betșan (Beisan) se află la răsărit de muntele Ghilboa, la confluența celor două văi, Israel și Iordan. Muzeul Universității din Pennsylvania (1921-1930) a descoperit la Betșan, în stratul datând din perioada 1000 î.Cr., ruinele unui templu al Astartei; de asemenea, un templu al lui Dagon, exact clădirile în care au fost expuse armura și capul lui Saul: cel puțin, este o dovadă a faptului că au existat asemenea temple în Betșan, pe vremea lui Saul.

II SAMUEL

Domnia lui David

David - căpetenia dinastiei regale veșnice

Capitolele 1 la 6.

Întristarea lui David pentru moartea lui Saul. David este încoronat ca rege peste Iuda. Războiul de șapte ani cu Iș-boșet, fiul lui Saul. David este întronat peste întreg Israelul. Ierusalimul devine capitala națiunii.

Capitolul 7. Dumnezeu îi promite lui David un tron etern

Vechiul Testament este istoria relației lui Dumnezeu cu națiunea ebraică cu scopul de a binecuvânta într-o zi toate națiunile, prin familia lui David.

Pe măsură ce se desfășoară istoria, ni se explică și mai precis cum va fi binecuvântată întreaga omenire prin familia lui David, prin acel Rege minunat care se va naște într-o zi din această familie.

Aici, în capitolul 7 din II Samuel, începe șirul lung de făgăduințe potrivit cărora familia lui David va domni în veac peste poporul lui Dumnezeu, adică David va întemeia o dinastie regală, care va culmina cu REGELE VEȘNIC. Iată aici câteva din aceste promisiuni:

"Scaunul tău de domnie va fi întărit pe vecie" (7:16).

"Dacă fiii tăi vor lua seama la calea lor umblând cu credincioșie înaintea Mea, din toată inima lor și din tot sufletul lor, nu vei fi lipsit de urmași pe scaunul de domnie al lui Israel" (I Regi 2:4).

"Iată că ți se va naște un fiu... Numele lui va fi Solomon... Voi întări pe vecie scaunul de domnie al împărăției lui Israel" (I Cronici 22:9, 10).

"Și tu, dacă vei umbla înaintea Mea cum a umblat tatăl tău David... atunci voi întări scaunul de domnie al împărăției tale cum am făgăduit tatălui tău David, cum am zis: "Niciodată nu vei fi lipsit de urmași care să domnească peste Israel" (II Cronici 7:17, 18).

"Am făcut legământ cu alesul Meu - zice Domnul - iată ce am jurat robului Meu David: Îți voi întări sămânța pe vecie și în veci îți voi așeza scaunul de domnie". ...Iar Eu îl voi face pe întâiul născut cel mai înalt dintre împărații pământului... Și legământul Meu va sta neclintit, îți voi face veșnică sămânța și scaunul lui de domnie, ca zilele cerurilor. Nu-Mi voi călca legământul și nu voi schimba ce a ieșit de pe buzele Mele.

Am jurat odată pe Sfințenia Mea. Să-l mint Eu oare pe David? Sămânța lui va dăinui în veci, scaunul lui de domnie va fi înaintea Mea ca Soarele; ca luna va dăinui pe vecie și ca martorul credincios din cer.“ (Psalmul 89:3, 4; 27-29, 34-37).

”Domnul a jurat lui David adevărul și nu se va întoarce de la ce a jurat: Voi pune pe scaunul tău de domnie un fiu din trupul tău“ (Psalmul 132:11).

”În ziua aceea, voi ridica din căderea lui Cortul lui David... ca să stăpânească... toate neamurile peste care a fost chemat numele Meu, zice Domnul “(Amos 9:11, 12).

”Căci un Copil ni s-a născut, un Fiu ni s-a dat și domnia va fi pe umărul Lui: Îl vor numi Minunat, Sfetnic, Dumnezeu Tare, Părintele Veșniciilor, Domn al Păcii. El va face ca domnia Lui să crească și o pace fără sfârșit va da scaunului de domnie al lui David“ (Isaia 9:6-7).

”O Odraslă va ieși din tulpina lui Isai și un Vlăstar va da din rădăcinile lui... Vlăstarul va fi ca un steag pentru popoare, neamurile se vor întoarce la El și slava va fi locuința Lui“ (Isaia 11:1, 10).

”Și tu Betleeme, Efrata (cetatea lui David) ... din tine va ieși Cel ce va stăpâni peste Israel și a Cărui obârșie se suie până în vremuri străvechi, până în zilele veșniciei... El va cârmui cu puterea Domnului și cu măreția Numelui Dumnezeului Său... va fi proslăvit până la marginile pământului“(Mica 5:2-4).

”O, pământule, pământule, ascultă glasul Domnului... iată vin zilele, zice Domnul, când voi ridica lui David o Odraslă neprihănită. El va împărăți, va lucra cu înțelepciune... și iată numele pe care Î-L voi da: DOMNUL NEPRIHĂNIREA NOASTRĂ“ (Ieremia 22:29; 23:5, 6).

”Dacă puteți să rupeți legământul Meu cu ziua și legământul Meu cu noaptea, așa încât ziua și noaptea să nu mai fie la vremea lor, atunci se va rupe și legământul Meu cu robul Meu David“ (Ieremia 33:20-21).

”Iată voi aduce pe robul Meu, Odrasla... și într-o singură zi voi înlătura nelegiuirea țării acesteia“ (Zaharia 3:8-9).

”Iată că un om al cărui nume este Odrasla... va zidi Templul Domnului... și va stăpâni de la o mare la cealaltă și de la râu până la marginile pământului“ (Zaharia 6:12,13; 9:10).

”În ziua aceea... casa lui David va fi ca Dumnezeu. În ziua aceea se va deschide un izvor pentru păcat și necurăție“ (Zaharia 12:8; 13:1).

Astfel, promisiunea unui rege veșnic, care se va ridica din familia lui David, s-a repetat de nenumărate ori: lui David însuși, lui Solomon și apoi de foarte multe ori în Psalmi. Apoi prin profeții: Amos, Isaia, Mica, Ieremia, Zaharia, de-a lungul unei perioade de cinci sute de ani.

Apoi, la împlinirea vremii, îngerul Gabriel a fost trimis la Nazaret, la fecioara Maria, care era din familia lui David, și i-a spus așa: ”Nu te teme, Marie, căci ai căpătat îndurare înaintea lui Dumnezeu. Iată, tu vei rămânea însărcinată și vei naște un Fiu, căruia Îi vei pune numele

ISUS. El va fi mare și va fi chemat Fiul Celui Prea Înalt. Și Domnul Dumnezeu Îi va da scaunul de domnie al tatălui Său David. Va împărăți peste casa lui Iacov în veci și Împărăția Lui nu va avea sfârșit.“ (Luca 1:30-33).

În COPILUL ACESTA și-au găsit împlinirea promisiunile davidice.

Capitolele 8, 9, 10. Victoriile lui David

După moartea lui Saul, David a fost făcut rege peste Iuda. Șapte ani mai târziu, el a fost rege peste întreg Israelul. Avea 30 de ani când a urcat la tron. A domnit șapte ani și jumătate în Iuda și 33 de ani peste întreg Israelul, în total 40 de ani (5:3-5). A murit la vârsta de 70 de ani.

Curând după ce a devenit rege peste întreg Israelul, David a făcut din Ierusalim capitala regatului său. Situat într-o poziție de necucerit, având asocieri cu Melchisedec cel care a fost Preot al Celui Prea Înalt, David s-a gândit că este cel mai nimerit oraș pentru capitala națiunii sale. De aceea a adus chivotul Domnului acolo și a trecut la întocmirea planurilor Templului (Cap. 5, 6, 7).

David a fost un mare viteaz și a obținut victorii mari în luptele sale. I-a înfrânt cu desăvârșire pe filistenii, moabiții, sirieni, edomiți, amoniți, amaleciți și toate națiunile din jur. "Domnul îi dădea victorii lui David oriunde se ducea acesta" (8:6).

David a luat o națiune neînsemnată și, în decurs de numai câțiva ani, a întărit-o, făcând din ea o împărăție puternică. În partea de sud-vest lumea egipteană decăzuse. Apoi, în răsărit imperiile mondiale ale Babilonului și Asiriei încă nu se ridicaseră. Iar aici la punctul de înfruntare a acestor împărății sub domnia lui David, regatul Israel a devenit aproape peste noapte dacă nu un imperiu mondial, cel puțin, regatul cel mai însemnat și mai puternic din vremea aceea pe pământ.

Capitolele 11, 12. David și Betșeba

A fost momentul cel mai întunecat din viața lui David: săvârșirea unui adulter, urmat de ceea ce poate fi considerat o crimă, prin care a vrut să-și acopere adulterul. Remușcarea a făcut din el un om zdrobit. Dumnezeu l-a iertat, dar a pronunțat o sentință groaznică: "sabia nu se va depărta niciodată din casa ta" (12:10). Și așa a fost. David a cules exact ceea ce semănase, ba chiar mai mult. Fiica lui, Tamar, a fost violată de fratele ei, Amnon, care, la rândul lui, a fost ucis de fratele lor, Absalom. Acesta a pornit o răscoală împotriva tatălui lor, David, și a fost ucis în timpul luptei. Nevestele lui David au fost violate în public, după cum el violase în taină pe nevasta lui Urie. Astfel, glorioasa domnie a lui David a fost umbrată de necazuri nesfârșite. Ce lecție cutremurătoare pentru cei care păcătuiesc mereu, crezând că vor scăpa nepedepsiți! Și

totuși, acesta a fost "omul după inima lui Dumnezeu" (I Samuel 13:14 și Fapte 13:22). Prin reacția sa, David s-a dovedit a fi într-adevăr un om după inima lui Dumnezeu. Câțiva din Psalmii lui, de pildă 32 și 51, s-au născut din această experiență amară.

Capitolele 13 la 21. Necazurile lui David

Absalom știa că Solomon fusese rânduit deja să-l urmeze pe David la tron. De aici rezultă eforturile sale de a fura tronul tatălui său. Judecând după spațiul acordat în cadrul narațiunii, trebuie să fi fost una din întâmplările cele mai neplăcute din domnia lui David. A implicat plecarea și trădarea unuia din cei mai apropiați consilieri ai lui David, fapt care i-a frânt inima. Dar, în cele din urmă, Absalom a fost ucis, iar David repus pe tron. Apoi a urmat răzvrătirea lui Șeba (capitolul 20). Încercarea lui Absalom de a uzurpa tronul a slăbit probabil controlul lui David asupra poporului și astfel Șeba și-a zis că poate încerca o mică insurecție, dar a fost curând zdrobit. Apoi, filistenii au prins din nou curaj, dar au fost curând zdrobiți (cap. 21) și iarăși David a fost învingător (capitolul 22).

Capitolul 22. Cântarea de laudă a lui David

Aici, ca în mulți dintre Psalmi, David își exprimă încrederea în Dumnezeu, și nemărginita lui recunoștință pentru grija pe care i-o poartă Dumnezeu neconținut.

Capitolul 23. Ultimele cuvinte ale lui David

Este ultimul său Psalm. Ne arată care erau gândurile lui David la încheierea glorioasei, dar neliniștitei sale vieți: dreptatea și justiția domniei sale; creația Psalmilor; devotamentul lui față de Dumnezeu; încheierea unui legământ între Dumnezeu și el, în virtutea căreia dinastia lui va fi veșnică.

Capitolul 24. Numărătoarea poporului

Este greu să spunem în ce a constat păcatul acesta. Dumnezeu Însuși poruncise un asemenea recensământ, atât la început, cât și la sfârșitul celor 40 de ani de peregrinare în pustiu a poporului Israel (Numeri 1:2; 26:2). Poate cazul de față constituie o indicație a faptului că David, care se bizuise toată viața pe Dumnezeu acum începea să alunece pe panta încrederii în împărăția sa. Recensământul a fost ideea Satanei (I Corinteni 21:1). Probabil, Satana a considerat că este un prilej nimerit să-l îndepărteze pe David de încrederea acestuia în Dumnezeu, făcându-l să se încreadă în el însuși. În orice caz, Dumnezeu a considerat acest fapt,

drept un act păcătos care trebuia pedepsit. Recensământul a scos la iveală faptul că exista o populație de aproape un milion și jumătate de oameni gata de luptă, excluzând semințiile lui Levi și Beniamin (I Cronici 21:5) sau o populație totală de vreo 6-8 milioane.

În pedeapsa care a urmat, Dumnezeu a trimis îngerul cu ciumă să nimicească Ierusalimul. În locul unde a fost oprită mâna îngerului, David a zidit un altar (25). Mai târziu, pe locul acestui altar, Solomon a ridicat un templu (II Cronici 3:1).

David

Luat în mare, David a fost un caracter măreț. A făcut lucrări care au fost greșite, dar, având în vedere că a fost un rege oriental, putem spune că a fost un om remarcabil. A fost devotat cu trup și suflet lui Dumnezeu și căilor Sale. Într-o lume a idolatriei, David a rămas în picioare ca o stâncă pentru Dumnezeu. În orice împrejurare a vieții el s-a dus direct la Dumnezeu în rugăciune, cu mulțumiri și laude. Cele două mari realizări ale vieții sale au fost: Regatul și Psalmii.

I REGI
Domnia lui Solomon
Templul
Splendoarea curții regale a lui Solomon
Epoca de aur a istoriei ebraice
Divizarea și decăderea regatului
Apostazia celor zece seminții
Ilie

Cele două cărți, I și II Regi din Vechiul Testament au fost inițial o singură carte (vezi pag. 26). Împărțirea s-a făcut de către traducătorii Septuagintei. În mare parte ele cuprind: 1) Domnia lui Solomon. 2) Împărțirea regatului și istoria paralelă a celor două regate. 3) Continuarea istoriei lui Iuda până la captivitate.

I Regi se deschide cu scena de glorie a națiunii ebraice. II Regi se încheie cu starea de ruină a națiunii. Împreună, ele acoperă o perioadă de 400 de ani, cam de la 1000 la 600 înainte de Cristos.

Autorul

Nu se cunoaște. O tradiție ebraică spune că a fost Ieremia. Indiferent cine a fost, el face referire mereu la analele de stat și la alte însemnări istorice din vremea sa, cum ar fi: "Cartea cronicilor regilor lui Israel" (I Regi 11:41, 14:19, 29; 15:7; 23:31; 16:5, 14, 27 etc.). Astfel se pare că au existat însemnări scrise la care autorul scrierilor sacre a avut acces, dar a fost călăuzit de Duhul lui Dumnezeu.

Capitolele 1, 2. Solomon devine Rege

Născut din Batșeba, la care David nu avusese nici un drept, deși nu era din spița directă a succesiunii regale, totuși a fost ales de David și aprobat de Dumnezeu să fie urmașul lui la tron (1:30; I Cronici 11:9, 10).

Adonia, cel de-al patrulea fiu al lui David, se pare că aștepta să îl urmeze pe David la tron (2:15, 22; II Samuel 3:3, 4); căci Amnon, Absalom și probabil Ciliab erau morți. Astfel, când David se afla pe patul de moarte și înainte ca Solomon să fie uns ca rege în mod oficial, Adonia a uneltit ca să obțină împărăția. Dar complotul lui a fost descoperit și zdrobit de profetul Natan. Adonia a continuat în eforturile sale de a obține tronul și de aceea nu după multă vreme a fost omorât.

Capitolul 3. Solomon alege înțelepciunea

Aceasta s-a petrecut la Ghibeon (3:4) unde se afla pe vremea aceea Cortul și Altarul de bronz (I Cronici 21:29), la vreo 16 km nord-vest de Ierusalim. Deși chivotul se afla la Ierusalim (3:15), Dumnezeu i-a spus lui Solomon să ceară ce dorește. Solomon a cerut înțelepciunea cu care să guverneze poporul. Lucrul acesta i-a plăcut mult lui Dumnezeu și de aceea l-a răsplătit pe Solomon cu mare belșug în toate priverile (10-12). "În toată istoria nu se cunoaște o promisiune mai frumoasă a adevăratei măreții, sau o imagine mai încântătoare a piozității unui tânăr."

Capitolul 4. Puterea lui Solomon, bogăția și înțelepciunea sa

El moștenise tronul celei mai puternice împărății din vremea

Harta 42. Linia punctată arată întinderea regatului lui Solomon

aceea. Era un timp de pace și prosperitate. Solomon avea mari legături comerciale. Apoi era renumit pentru realizările sale literare. El a scris 3000 de proverbe, 1005 cântece, lucrări științifice de botanică și zoologie (32, 33). Trei din cărțile Bibliei au fost scrise de el: Proverbe, Eclesiastul și Cântarea Cântărilor. Capitolele 5, 6, 7, 8. Solomon zidește templul (vezi și II Cronici 2-7).

Capitolele 9, 10. Splendoarea regatului lui Solomon

Aceste două capitole constituie o dezvoltare a capitolului 4. Solomon s-a ocupat de comerț și de gigantice lucrări publice. A încheiat un acord cu regele Tirului, în virtutea căruia putea să se folosească de flota acestuia pe Marea Mediterană. El a avut o flotă la Ezion-gheber. Deținea controlul asupra comerțului maritim din sud, prin Edom, până pe coastele Arabiei, Indiei și Asiei. El și-a zidit imperiul prin comerț pașnic.

Perioada lui David și Solomon a fost epoca de aur a istoriei ebraice. David a fost un războinic; Solomon a fost constructor. David a întemeiat regatul; Solomon a construit Templul. În lumea din afară, era epoca lui Homer, începutul istoriei grecești. Egipt, Asiria și Babilon erau slabe în vremea aceea. Israel era regatul cel mai puternic din toată lumea; Ierusalimul era orașul cel mai frumos iar Templul, clădirea cea mai minunată de pe pământ. De la capătul pământului veneau oamenii să audă înțelepciunea lui Solomon și să vadă slava sa. Renumita regină din Șeba a exclamat: "Nici pe jumătate nu mi s-a spus."

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Grajdurile lui Solomon

Scritorul vorbește aici despre caii lui Solomon. (10:26, 28). Este numit aici Meghido, ca unul dintre orașele unde își ținea el caii (9:15, 19).

Institutul Oriental a descoperit la Meghido (vezi pag. 206), ruinele grajdurilor. În fotografia de mai jos se pot vedea stâlpii de piatră de care se leagau caii lui Solomon și ieslele din care mâncau.

Fig.41. Ruinele grajdurilor lui Solomon, Meghido.

(Prin bunăvoința Institutului Oriental, Universitatea Chicago)

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Aurul lui Solomon.

Se spune că venitul anual și cantitatea de aur a lui Solomon erau enorme: scuturi de aur, catarame de aur, apoi toate vasele palatului său erau de aur, tronul de fildeș acoperit cu aur. Aurul era la fel de comun în Ierusalim ca pietrele (10:10-22; II Cronici 1:15). La numai cinci ani de la moartea lui Solomon, Șişac, regele Egiptului, a venit și a luat tot aurul acesta (14:25, 26; II Cronici 12:2, 9-11).

Un fapt uimitor s-a petrecut destul de recent (1939), când mumia lui Șişac a fost găsită la Tamis, în Egipt, într-un sarcofag acoperit cu aur. Probabil același aur pe care îl luase de la Solomon.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Flota lui Solomon, de la Ezion-gheber. Solomon și-a făcut o flotă de vase la Ezion-gheber, (9:26) pentru comerțul cu Arabia, India și coasta de răsărit a Africii. Ezion-gheberul era situat la capătul de nord al golfului Akaba, pe Marea Roșie.

Ruinele sale au fost identificate și excavate (1938-39), de către D. Nelson Glueck, de la American School of Oriental Research. El a găsit ruinele cuptoarelor și topitoriilor lui Solomon și ale rafinăriilor sale. De asemenea s-au găsit în apropiere însemnate depozite de cupru și fier, din care se confecționau vasele, sculele, sulitele, cârligele de pescuit și alte obiecte, care se exportau apoi în schimbul fildeșului și al aurului.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Pietrele zidului lui Solomon.

"Temeliile erau de pietre foarte scumpe, mari de zece coți precum și pietrele de 8 coți". Aceste pietre s-au folosit la clădirile lui Solomon și la zidurile Ierusalimului (7:9-12; 9:15).

În colțul de sud-est al zonei Templului, zidul se ridică la 23,50 metri. În 1868, s-a forat terenul până la o adâncime de 24 de metri ajungându-se la stânca de temelie. Deci zidul avea 47,50 metri. Piatra sa unghiulară are 43,6 centimetri lungime și 12 centimetri lățime. Se văd foarte bine reparațiile făcute de Solomon (11:27).

Barkley (1852) a descoperit cariera de unde au fost aduse pietrele mari de la Ierusalim. Acum este o cavernă imensă, ce se întinde sub o mare parte a orașului. Intrarea este lângă poarta Damascului. Se mai află acolo pietre tăiate pe jumătate, fapt care ne dă posibilitatea să aflăm cum se făcea operația respectivă. Cu târnăcoape cu mâner lung, se făceau tăieturi deasupra și dedesubt, precum și lateral. Apoi se făceau mai multe rânduri de tăieturi mici, în care se introduceau icuri, peste care se turna apă. Icurile se umflau și astfel piatra crăpa. De asemenea, se făceau niște găuri mici, în care se fixau lumânările la care lucrau oamenii pe timpul nopții.

Capitolul 11. Nevestele lui Solomon și apostazia sa

Domnia glorioasă a lui Solomon a fost întunecată de o foarte mare greșeală: căsătoria lui cu femei idolatre. El a avut șapte sute de neveste și trei sute de concubine (11:3). Acest lucru a constituit o crimă odioasă,

atât împotriva sa, cât și a femeilor lui. Acest înțelept al veacurilor, cel puțin în această privință, noi socotim că a fost un om nechibzuit. Multe din aceste femei au fost idolatre, fiice ale prinților păgâni cu care el s-a căsătorit doar din motive de alianță politică. Pentru ele a zidit el, cel care înainte construise Templul lui Dumnezeu, niște altare păgâne alături de acest Templu mareț al lui Dumnezeu. Astfel, idolatria pe care David se silise atât de mult s-o suprimă, a fost restabilită la palatul său, faptă care a dus la încheierea glorioasei ere inaugurate mai înainte de David și începutul ruinării acestei națiuni, de fapt, a dus la apusul epocii de aur a Ierusalimului. Apostazia în care a căzut Solomon la sfârșitul vieții sale, când s-a depravat de-a binelea, este unul din cele mai patetice spectacole din Biblie. Probabil Dumnezeu a rânduit ca această istorie să fie un exemplu a ceea ce poate face luxul și plăcerile neîntrerupte chiar pentru cei mai buni dintre oameni.

Capitolul 12. Divizarea regatului

Regatul durase 120 de ani: Saul 40 ani (Fapte 13:21); David 40 de ani (II Samuel 5:5); Solomon 40 de ani (I Regi 11:42). După moartea lui Solomon regatul a fost divizat: zece seminții formând regatul de nord, Israel, iar Iuda și Benjamin formând regatul de sud numit Iuda. Regatul de nord a durat cu puțin peste 200 de ani și a fost nimicit de Asiria, 721 înainte de Cristos. Regatul de sud a durat cu puțin peste 300 de ani și a fost nimicit de Babilon în jurul anului 600 înainte de Cristos.

* Secesiunea celor zece seminții a "fost de la Dumnezeu" (11:11, 31; 12:15); ca o pedeapsă penitru apostazia lui Solomon și o lecție pentru Iuda.

Religia regatului de nord

Ieroboam, fondatorul regatului de nord, ca să țină cele două regate despărțite, a adoptat închinarea la vițel, religia Egiptului, ca religie de stat a noului regat întemeiat de el. Închinarea la Dumnezeu fusese identificată cu Iuda și familia lui David. Vițelul a ajuns să fie un simbol al independenței Israelului față de Iuda. Ieroboam a înrădăcinat închinarea la vițel atât de adânc în regatul de nord încât ea nu a fost înlăturată decât după căderea regatului.

Închinarea la Baal, introdusă de Izabela, a bântuit vreo 30 de ani și a fost exterminată de Ilie, Elisei și Iehu, și nu s-a mai revigorat niciodată, deși în Iuda a persistat cu mici intermitențe.

Fiecare din cei 19 regi ai regatului de nord au căzut în această închinare la vițelul de aur. Unii din ei au slujit și lui Baal, dar nici unul din ei nu a încercat vreodată să readucă poporul la închinarea la Dumnezeu.

Religia regatului de sud

Cu toate că cei mai mulți dintre regii lui Israel s-au închinat idolilor și au umblat pe căile rele ale regatului lui Israel, totuși unii dintre ei s-au închinat lui Dumnezeu și L-au slujit, fiind inițiatorii unei mari reforme

în Iuda. Dar în general, în ciuda unor avertismente repetate, Iuda s-a scufundat tot mai adânc în practicele oribile ale cultului lui Baal și ale celorlalte religii canaanite, până când n-a mai existat nici un remediu.

Regii lui Israel

Ieroboam	22 ani	Rău
Nadab	2 ani	Rău
Baeșa	24 ani	Rău
Ela	2 ani	Rău
Zimri	7 zile	Foarte rău
Omri	12 ani	Cel mai rău
Ahab	22 ani	Rău
Abazia	2 ani	Rău

Ioram	12 ani	Mai mult rău
Iehu	28 ani	Mai mult rău
Ioahaz	17 ani	Rău
Ioas	16 ani	Rău
Ieroboam		
II	41 ani	Rău
Zaharia	6 luni	Rău
Șalum	1 lună	Rău
Menahem	10 ani	Rău
Pecahia	2 ani	Rău
Pecah	20 ani	Rău
Osea	9 ani	Rău

Regii lui Iuda

Roboam	17 ani	Cel mai rău
Abiam	3 ani	Cel mai rău
Asa	41 ani	Bun
Iosafat	25 ani	Bun
Ioram	8 ani	Rău
Ahazia	1 an	Rău
Atalia	6 ani	Diavolească
Ioas	40 ani	Mai mult bun

Amația	29 ani	Mai mult bun
Uzia	52 ani	Bun
Iotam	16 ani	Bun
Ahaz	16 ani	Pervers

Manase	55 ani	Cel mai rău
Amon	2 ani	Cel mai rău
Iosia	31 ani	Cel mai bun
Ioahaz	3 luni	Rău
Ioiachim	11 ani	Diavolesc
Ioiachin	3 luni	Rău
Zedechia	11 ani	Rău

Unele domnii în parte s-au suprapus.

Toții regii Israelului s-au închinat vițelului; cei mai răi au slujit și lui Baal. Majoritatea regilor lui Iuda au slujit la idoli. Doar câțiva au slujit lui Iehova. Unii regi răi au fost în parte buni și unii regi buni au fost în parte răi.

Cronologia regatului divizat

Data divizării regatului este plasată de obicei între 938 î.Cr. și 931 î.Cr. Există dificultăți în cronologia acestei perioade și anumite discrepanțe aparente care se pot explica cel puțin în parte prin suprapunerea domniilor și așa numita suveranitate asociată, prin intervale de anarhie și perioade de timp luate ca ani. Aceste date nu sunt decât aproximative.

Regii lui Israel

Ieroboam.....	933-911
Nadab.....	911-910

Regii lui Iuda

Roboam.....	933-916
Abia.....	915-913

Baeša.....	910-887	Asa.....	912-872
Ela.....	887-886		
Zimri.....	886	Iosafat.....	874-850
Omri.....	886-875	Ioram.....	850-843
Ahab.....	875-854	Abazia.....	843
Ahazia.....	855-854	Atalia.....	843-837
Ioram.....	854-843	Ioas.....	843-803
Iehu.....	843-816	Amatîia.....	803-775
Ioahaz.....	820-804	Uzia.....	787-735
Ioas.....	806-790	Iotam.....	749-734
Ieroboam II.....	790-749		
Zaharia.....	748	Ahaz.....	741-726
Şalum.....	748		
Menahem.....	748-738	Ezechia.....	726-697
Pecah.....	738-736	Manase.....	697-642
Pechia.....	748-730	Amon.....	641-640
		Iosia.....	639-608
		Ioahaz.....	608
		Ioiachim.....	608-597
		Ioiachin.....	597
		Zedechia.....	597-586

Capitolele 13, 14. Ieroboam rege al Israelului, 933-911 î. de Cr.

Încurajat de profetul Abia, şi de promisiunea că va avea tronul celor zece seminţii şi o casă sigură dacă va umbla pe căile lui Dumnezeu, el a condus o revoltă împotriva lui Solomon. Acesta a încercat să-l ucidă. Dar Ieroboam a fugit în Egipt la curtea regelui Egiptului, Şişac; probabil că a ajuns la o înţelegere cu acesta şi a aţâţat poftele acestuia pentru bogăţiile lui Solomon.

La moartea lui Solomon el s-a întors şi a stabilit cele zece seminţii într-un regat independent. Nesocotind însă avertismentul lui Abia, el a instituit închinarea la viţel şi Dumnezeu l-a trimis pe Abia să-i spună că Israel trebuie smuls din rădăcinile ţării şi împrăştiat în ţara de dincolo de Eufrat (14:10, 15).

Uimitoarea profeţie, care îl pomeneşte pe Iosia cu trei sute de ani înainte de a se naşte acesta (13:2) s-a împlinit. (II Regi 23:15-18).

Între Israel şi Iuda a existat un război îndelung după divizarea regatului.

Regatul de nord, "Israel", 933-721 înainte de Cristos

Primii cincizeci de ani: hărţuiţi de Iuda şi Siria.

Apoi 40 de ani au prosperat oarecum sub casa lui Omri.

Apoi, 40 de ani: înjosiţi cumplit sub Iehu şi Ioahaz.

Apoi 50 de ani: s-au întins cel mai mult sub Ieroboam II.

Ultimii 30 de ani: anarhie, ruină şi captivitatea.

Regatul de sud, "Iuda", 933-606 înainte de Cristos

Primii 80 de ani: destul de prosperi, au crescut în putere.

Apoi 70 de ani: dezastru considerabil, introducerea baalismului.

Apoi 50 de ani: sub Uzia, a atins cel mai mare teritoriu

Apoi 15 ani: sub Ahaz, au devenit tributari Asiriei

Apoi 30 de ani: sub Ezechia au câștigat independență

Ultimii 100 de ani: în mare parte, au fost vasali Asiriei.

Relațiile dintre cele două regate

Primii 80 de ani: un război continuu între ele

A doua perioadă, timp de 80 de ani: au fost în pace una cu alta

Ultimii 50 de ani: război intermitent până la capăt.

Dinastiile

În regatul de nord au existat 9 dinastii: (spițe familiare de regi): 1) Ieroboam, Nadab 2) Bașa, Ela 3) Zimri, 4) Omri, Ahab, Ahazia, Ioram 5) Iehu, Ioahaz, Ioas, Ieroboam II, Zaharia, 6) Șalum, 7) Menahem, Pecahia, 8) Pecah, 9) Osea. În total 19 regi. Media domniilor a fost de 11 ani. Opt din acești regi au murit de moarte năprasnică.

În regatul de sud a existat numai o singură dinastie, aceea a lui David, cu excepția Ataliei, uzurpatoarea din regatul de nord, care prin căsătorie s-a vârat cu sila în spița lui David și a întrerupt succesiunea timp de 6 ani. În total 20 de regi. Media unei domnii a fost de 16 ani.

Capitolul 14:21-31. Roboam, rege al Iudei (vezi la II Cronici 10).

Capitolul 15:1-8. Abia, rege al lui Iuda (vezi la II Cronici 13).

Capitolul 15:49-24. Așa, rege al lui Iuda (vezi la II Cronici 14).

Capitolul 15:25-32. Nadab, rege al Israelului. 911-910 î.Cr.

Fiul lui Ieroboam, "a umblat în păcatele tatălui său", a domnit 2 ani, a fost asasinat de Bașa, care a ucis toată casa lui Ieroboam.

Capitolele 15:33-16:7. Bașa, rege al Israelului

910-887 î.Cr.

S-a urcat pe tron cu forța. A domnit 24 de ani. "A umblat în păcatele lui Ieroboam." S-a războit cu Iuda. Iuda a angajat ajutorul Asiriei ca să-l atace.

Capitolul 16:8-14. Ela, rege al Israelului, 887-886 î.Cr.

Fiul lui Bașa. A domnit 2 ani. Un destrăbălat. În timp ce era beat a fost asasinat de către Zimri, care a ucis toată casa lui Ela.

Capitolul 16:15-20. Zimri, rege al Israelului. 886 î.Cr.

A domnit șapte zile. Un ofițer militar a cărui singură realizare a fost exterminarea dinastiei lui Bașa. A fost ars de viu.

Capitolul 16:21-28. Omri, rege al Israelului. 886-875 î.Cr.

A domnit 12 ani. "Mai rău decât toți cei care fuseseră înaintea lui." A

câștigat atâta proeminență încât multă vreme după el Israelul a fost cunoscut drept "Țara lui Omri". A făcut Samaria capitala sa. Tirța fusese până atunci capitala (14:17; 15:33).

NOTE ARHEOLOGICE: Omri

Piatra moabită (85 î.Cr.) îl menționează "pe Omri, rege al Israelului."

O inscripție a lui Adadnirari (808-783 î.Cr.) îl amintește pe Omri.

Obeliscul negru al lui Șalmaneser III (860-825 î.Cr.) vorbește despre faptul că a primit tribut de la Iehu, "succesorul lui Omri."

Samaria. În 16:24 se spune că Omri a clădit Samaria. O expediție a universității Harvard, (vezi pag. 206) a găsit în ruinele Samariei temelilele palatului lui Omri dar nimic nu era acolo mai vechi decât din vremea lui Omri, fiind evidențiat faptul că el a fost fondatorul cetății.

Capitolele 16:29-22:40. Ahab, rege al Israelului, 875-854 î.Cr.

A domnit 22 de ani. Cel mai rău dintre toți regi Israelului. S-a căsătorit cu Izabela, o prințesă sidoniană impulsivă, lipsită de scrupule, răzbunătoare, hotărâtă să facă rău. O femeie diabolică, un demon încarnat, o urmașă a lui Baal, ea și-a zidit un templu pentru Baal în Samaria, a ținut 850 de prooroci ai lui Baal și ai Astartei, a ucis profeții lui Iehova și a abolit închinarea la Iehova (18:13, 19). Ea a împrumutat numele ei preoteselor de mai târziu, care au încercat să lege închinarea din biserică de practici voluptuoase (Apocalipsa 2:20).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Rezidirea Ierihonului (16:34).

O împlinire uimitoare a prezicerii lui Iosua, făcută cu 500 de ani înainte (Iosua 6:26). Ruinele Ierihonului arată că a fost locuit în permanență, dinainte de vremurile lui Avraam până prin anul 1400 î.Cr., fără a exista semne că ar fi fost locuit de atunci și până în secolul 9 înainte de Cristos, adică în vremea lui Ahab, de la care au rămas ruine foarte mici. În acest strat s-a descoperit o casă mare, care e posibil să fi fost casa lui Hiel (16:34). Un borcan cu rămășițele unui copil s-a găsit în zidăria porții și două asemenea borcane în zidurile caselor.

Ilie. I Regi 17 la II Regi 2

Sunt rezervate șase capitole pentru domnia lui Ahab, în vreme ce majoritatea regilor nu sunt pomeniți decât într-o parte a unui capitol. Motivul este în mare parte istoria lui Ilie. El a constituit răspunsul lui Dumnezeu pentru Ahab și Izabela, care înlocuiseră pe Dumnezeu cu Baal. Dumnezeu l-a trimis pe Ilie să stărpească baalismul, acea religie crudă și păgână.

Aparițiile rare, "bruște și de scurtă durată ale lui Ilie, curajul lui neînfrânt, și zelul lui înflăcărat, strălucirea triumfului lui, patosul descurajării lui, gloria plecării sale și frumusețea calmă a reapariției sale pe Muntele Schimbării la față îl face să fie unul din cele mai mărețe personaje pe care le-a dat vreodată Israelul."

Capitolele 17 și 18. Seceta

Fig. 42. Rămășițele unui copil mic care a fost îngropat într-un vas de lut.
(Prin bunăvoința Institutului Oriental, Universitatea din Chicago)

Dumnezeu i-a dat lui Ilie puterea de a închide cerurile timp de trei ani și jumătate, timp în care el a fost hrănit de corbii de la prăul Cherit și de văduva din Sarepta, a cărei făină și ulei nu s-au terminat. Curajul credinței lui Ilie, de pe muntele Carmel, a fost deosebit. Trebuie ca Dumnezeu să-i fi descoperit lui Ilie într-un fel sau altul că avea să trimită foc și ploaie. Însă toate au fost în zadar, căci nu au reușit să impresioneze pe Izabela.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Închinarea la Baal.

Institutul Oriental, excavând la Meghido (vezi pag. 206), de lângă Samaria, a găsit în stratul din vremea lui Ahab ruinele unui templu al Astarteei, zeița și nevasta lui Baal. La numai câțiva pași de aceasta se afla un cimitir unde s-au găsit multe vase din lut ce conțineau rămășițele unor copii mici ce fuseseră sacrificați în templul acesta. Un astfel de mormânt este arătat în figura 42. Profeții lui Baal și ai Astarteei erau ucigașii oficiali ai copilașilor. Faptul acesta aruncă lumină asupra actului de executare a profeților lui Baal de către Ilie (18:40), și ne ajută să înțelegem de ce Iehu a fost atât de necruțător în exterminarea baalismului.

Capitolul 19. Acel glas dulce ca de susur

Total descurajat, Ilie a fugit la muntele Horeb, unde l-a rugat pe Dumnezeu să-i ia viața (19:4). Dar Dumnezeu l-a învățat o lecție minunată: El nu era nici în vârtaj, nici în cutremur, nici în "foc", ci în acel glas dulce ca un susur (11:12). Lucrarea lui Ilie fusese una a

miracolelor, a focului și a sabiei. El închisese cerurile, fusese hrănit de corbi și trăise cu o singură oală de făină și un ulcior de untdelemn, fără ca acesta să se epuizeze. Apoi înviase morții, chemase foc din cer, ucisese pe prorocii lui Baal cu sabia și adusese ploaie pe pământ.

Se pare că Dumnezeu voia să-i spună lui Ilie că în vreme ce forța și demonstrațiile spectaculoase de putere sunt uneori necesare datorită unei crize îngăduite de Dumnezeu, toți la urma urmelor adevărata lucrare a lui Dumnezeu în lume nu se realizează prin asemenea metode, și că Dumnezeu, uneori face sau îi cheamă pe oameni să facă lucruri total contrare cu natura Sa.

Cu secole mai târziu, Ilie s-a arătat din nou privirilor unor oameni muritori pe Muntele Schimbării la Față, vorbind cu Cristos despre lucrarea care, în sfârșit, se introducea acum pe pământ: transformarea vieților omenești după chipul lui Dumnezeu prin acea voce dulce ca de susur a lui Cristos în inimile oamenilor.

Capitolele 20, 21, 22. Moartea lui Ahab

El și-a încheiat domnia cu o crimă brutală împotriva lui Nabot și a fost ucis în războiul cu Siria, sfârșind ca un personaj vrednic de dispreț.

NOTE ARHEOLOGICE: Ahab

O inscripție făcută către Șalmaneser (860-825 î.Ĉr.) îl amintește pe Ahab: "eu am nimicit... 2000 de care de război și 10.000 de oameni de-ai lui Ahab, regele Israelului".

"Casa de fildeș a lui Ahab" (22:39). O expediție a Universității Harvard (vezi pag. 206) a găsit în Samaria ruinele acestei case, ale cărei ziduri fuseseră acoperite cu fildeș. S-au găsit mii de piese foarte frumos lucrate din fildeș, panouri interioare, plăci, cabinete și divanuri. Acestea se aflau chiar deasupra ruinelor palatului lui Omri.

Capitolul 22:41-50. Iosafat rege al lui Iuda (vezi II Cronici 17).

Capitolul 22:51-53). Ahazia, rege al Israelului. (vezi II Regi 1.)

II REGI

Regatul este împărțit Elisei

Ultimii 130 de ani ai regatului de nord

Ultimii 250 de ani ai regatului de sud

Captivitatea lui Israel în Asiria

Captivitatea lui Iuda în Babilon

II Regi este continuarea lui I Regi, începând cu vreo 80 de ani după divizarea regatului și continuând istoria paralelă a celor două regate timp de 130 de ani, până la căderea regatului de nord și apoi continuarea regatului de sud, încă vreo 120 de ani, până la căderea acestuia din urmă. Cartea parcurge perioada ultimilor 12 regi ai regatului de nord și ultimi 16 regi ai regatului de sud (vezi la I Regi 12); în total, o perioadă de vreo 250 de ani de la 850 la 600 înainte de Cristos.

Regatul de nord, numit Israel, a căzut (721 î.Cr.) sub mâna asirienilor, a căror capitală se afla la Ninive (vezi cap. 16).

Regatul de sud, numit Iuda, a căzut în anul 600 î.Cr. sub mâna babilonienilor, a căror capitală era Babilon (vezi la cap. 25).

Ilie și Elisei au fost profeți trimiși de Dumnezeu, care s-au străduit să salveze regatul de nord. Lucrarea lor împreună a durat vreo 75 de ani, în perioada de mijloc a regatului de nord, cam între 875-800 î.Cr., în timpul domniei a șase regi: Ahab, Ahazia, Ioram, Iehu, Ioahaz și Ioas.

Capitolul 1. Ahazia, regele Israelului. 855-854 î.Cr.

Relatarea domniei sale începe încă din I Regi 22:51. A domnit 2 ani. A fost co-regent cu tatăl său Ahab și la fel de rău ca el. Avem aici încă una din minunile de foc ale lui Ilie (9-14).

Capitolul 2. Strămutarea lui Ilie

Ilie era de loc din Galaad, ținutul lui Iefta, copil crescut în singurătatea peșterilor din munții; era îmbrăcat cu haine din piele de oaie sau păr aspru de cămilă și avea părul lung, atârându-i pe spate. Misiunea lui a fost să stârpească baalismul din Israel. Lucrarea lui e posibil să fi durat vreo 25 de ani, în timpul domniei regilor răi Ahab și Ahazia. El a avut de îndeplinit o lucrare grea, aspră și foarte dezagreabilă. A crezut la un moment dat că a eșuat, și, deși era intim cu Dumnezeu, cum puțini mai fuseseră, totuși, privit ca om a fost și el ca noi. L-a rugat pe Dumnezeu să-i ia viața. Dar Dumnezeu avea altă părere despre el. În ochii Lui, Ilie

nu dăduse greș. Când misiunea sa a fost isprăvită, Dumnezeu a trimis o delegație de care angelice, care să-l ducă în triumf la cer.

Ilie tocmai fusese pe muntele Horeb unde Moise dăduse Legea. Acum, fiind conștient că a sosit vremea plecării sale, el s-a îndreptat spre ținutul unde fusese îngropat Moise, muntele Nebo, (Deuteronom 34:1), ca și când ar fi vrut să fie împreună cu Moise la moarte. Tragem concluzia că nu i-a trebuit mult timp să îl găsească pe Moise și că îndată au devenit tovarăși cerești și că s-au bucurat nespuse de mult, așteptând venirea Prietenului lor mai mare, cu Care au apărut din nou pe pământ pentru o foarte scurtă perioadă de timp (Matei 17:3).

Ilie fusese un profet al focului. El chemase foc din cer pe muntele Carmel și poruncise să se pogoare foc să nimicească pe ofițerii lui Ahazia. Acum el este purtat la cer de care de foc. Numai Enoh mai fusese luat la Dumnezeu fără să treacă prin experiența morții (Genesa 5:24). Probabil răpirea acestor doi oameni a avut drept scop și a fost rânduită de Dumnezeu ca o anticipare a răpirii Bisericii, în acea zi glorioasă când carele de îngeri se vor coborâ până la noi, ca să ne ridice sus, pentru a-L întâmpina pe Mântuitorul revenit, pe norii cerului.

Ilie. II Regi 2 la 13

Ilie, la îndemnul lui Dumnezeu, l-a uns pe Elisei ca succesor al său (I Regi 19:16-21); și l-a pregătit pentru această funcție. Când s-a suit Ilie la cer, mantia lui a căzut peste Elisei și acesta îndată a început să facă minuni, așa cum făcuse și Ilie. Apele Iordanului s-au despărțit în fața lui Elisei, așa cum se despărțiseră și la Ilie (2:8,14). Izvorul de apă de la Ierihon a fost tămăduit (2:21). Patruzeci și doi de idolatri de la Betel au fost sfâșiati de urși (2:24). Dumnezeu, și nu Elisei a trimis urșii. Betel a fost sediul închinării la Baal. Batjocura tinerilor s-a îndreptat probabil împotriva Dumnezeului lui Elisei.

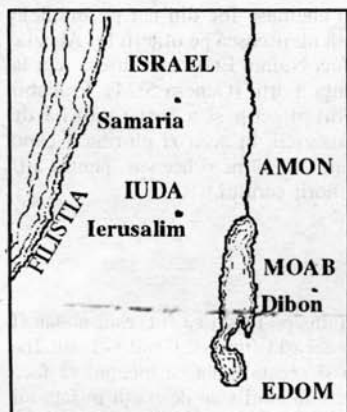
Dumnezeu îi spusese lui Ilie că lucrarea adevărată a Sa avea să se realizeze, pe ocolite, că nu sabia și focul sunt metodele folosite de El (I Regi 19:12). Totuși focul și sabia au continuat să-și facă lucrarea. Baalismul nu cunoștea alt limbaj. Elisei l-a uns pe Iehu să procedeze la exterminarea baalismului (I Regi 19:16-17; II Regi 9:1-10). Și Iehu și-a făcut datoria, și încă cu foarte multă răzbunare (capitolele 9,10).

Capitolele 3 la 9. Iehoram (Ioram), rege al lui Israel.

854-843 înainte de Cristos

A domnit 12 ani. A fost ucis de Iehu (9:24). Sub domnia lui, regele Moabului, care plătise tribut lui Ahab, acum s-a răsculat (3:4-6).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Piatra moabită. Capitolul 3 este o relatare a efortului lui Ioram de a recuceri Moabul. "Mesa, rege al Moabului", pomenit la capitolul 3:4, a consemnat el singur această răscoală. Documentul acesta este numit "Piatra Moabită." Găsită în 1868, în Moab la Dibon, la 32 kilometri de către F.A.Klein, un misionar german. Este o piatră albăstruie de bazalt, de 1,20 metri lungime, 60 de centimetri lățime și 35 cm. grosime, cu o inscripție a lui Meša. În timp ce Muzeul din Berlin ducea negocieri pentru a o obține, consulatul francez de la Ierusalim s-a oferit să plătească pentru ea o sumă mare de bani.

Harta 43. Moab.

Fig.43. Piatra moabită.
Foto Maison

În anul următor, arabii au aprins un foc în jurul ei și au turnat apă peste ea, spărgând-o în bucăți mici pe care doreau să le ia cu ei ca talismane. Mai târziu francezii au intrat din nou în posesia pietrelor mici și, asamblându-le din nou, au salvat inscripția. În prezent se află la Muzeul Luvru.

Textul ei: "Eu, Meša, rege al Moabului, am ridicat acest monument în cinstea lui Chemoș (dumnezeul Moabului), pentru a comemora izbăvirea din mâna Israelului. Tatăl meu a domnit peste Moab 30 de ani, iar eu am domnit după tatăl meu. Omri rege al Israelului, a asuprit Moabul multe zile și fiul lui (Ahab) l-a urmat. Dar eu m-am răscolat și am făcut război împotriva regelui și l-am izgonit, luându-i cetățile Medeba, Ataroth, Nebo și Iahaz, pe care le-a zidit când a făcut război împotriva mea. Eu am nimicit cetățile sale și am închinat prada lui Chemoș, iar pe femei și pe fete, lui Aștar. Am zidit Quohah cu prizonieri din Israel".

Capitolele 4, 5, 6, 7. Minunile lui Elisei

Elisei își începuse lucrarea prin minuni, așa cum se spune în capitolul 2. Au urmat minuni după minuni. Uleiul văduvei a sporit. Fiul Sunamitei a înviat din morți. Anularea efectului otrăvitor al ciorbei. Înmulțirea pâinilor. Vindecarea leprei lui Naaman. Plutirea toporului pe apă. Sirienii izgoniți de carele și caii lui Dumnezeu (7:6). Aproape tot ce se spune despre Elisei este în legătură cu minunile sale. cele mai multe din minunile sale au fost fapte de bunătate și îndurare.

Isus a folosit cazul vindecării lui Naaman de către Elisei ca o precizare a faptului că El însuși va fi trimis și la alte națiuni (Luca 4:25-27).

Capitolul 8:1-15. Elisei îl unge pe Hazael

Pentru a succeda pe Ben-Hadad la tronul Siriei, un profet din Israel a uns un rege străin, ca acesta să pedepsească propria națiune a profetului. Dumnezeu dăduse instrucțiuni pentru acest act, (I Regi 19:15) pedepsind aspru pe Israel pentru groasnicele lui păcate (10:32, 33).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Ben-Hadad și Hazael (8:7-15).

O inscripție a lui Șalmanaser, regele Asiriei, spune așa: "Am luptat cu Ben-Hadad. L-am învins. Hazael fiul nimănu i-a smuls tronul."

Elisei

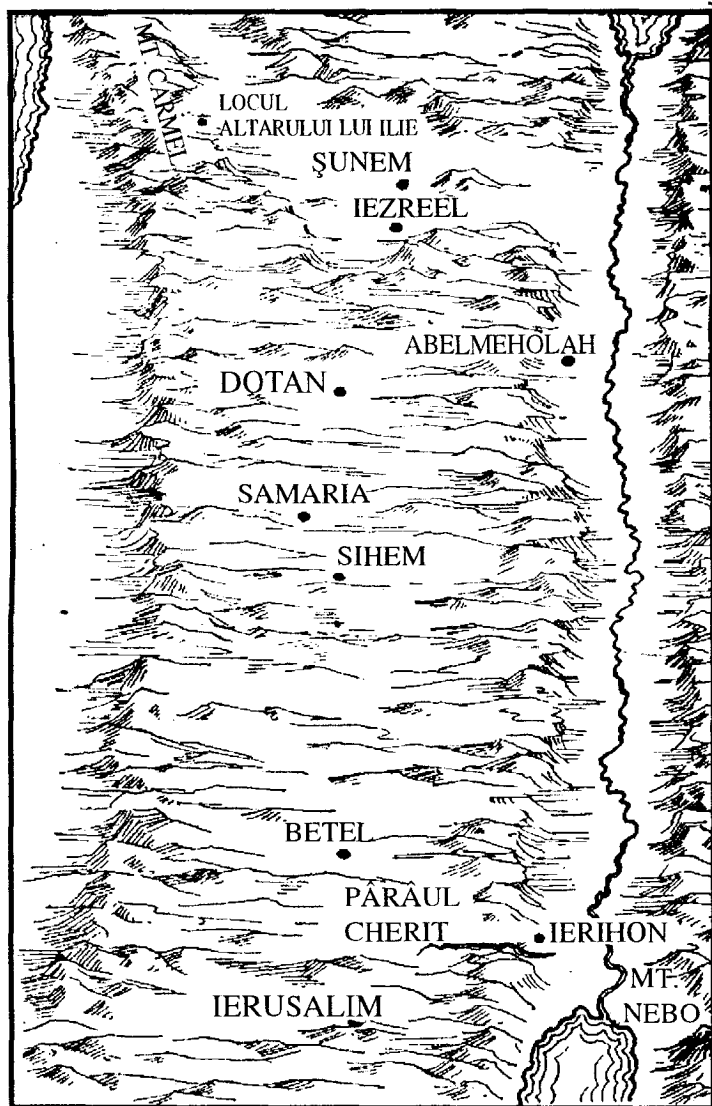
Elisei își începuse lucrarea sub domnia lui Ioram (3:1, 11), probabil în jurul anului 850 î.Cr. și, continuând sub domniile lui Iehu și Ioahaz, a murit în timpul domniei lui Ioas (13:14-20), prin anul 800 înainte de Cristos.

A fost un fiu de țăran din Abel-Mehola, în ținutul văii Iordanului (I Regi 9:16, 19). El și-a făcut educația de profet sub Ilie (I Regi 19:21; II Regi 3:11). Între el și Ilie erau mari deosebiri. Ilie era tot o furtună și un cutremur; Elisei - ca "acel dulce susur". Ilie era de cremene; Elisei era blând, rafinat și gentil. Ilie era un bărbat al singurătății și purta o manta aspră din păr de cămilă; pe când Elisei: trăia la oraș și se îmbrăca orășenește. Și, cu toate acestea, mantaua lui Ilie a căzut peste Elisei (I Regi 19:19; II Regi 2:13).

Minunile lui Elisei

Ele sunt enumerate în capitolele 2, 4, 5, 6, 7. Printre ele s-a aflat și una din cele șapte învieri consemnate în Biblie. Iată care sunt acestea: Ilie: fiul văduvei (I Regi 17). Elisei: fiul sunamitei (II Regi 4). Isus: fiica lui Iair (Marcu 5); fiul văduvei din Nain (Luca 7); Lazăr (Ioan 11). Petru: Dorca (Fapte 9). Pavel: Eutih (Fapte 20).

Aceste șapte nu cuprind învierea lui Isus, care este cea mai mare dintre toate și care s-a realizat fără instrumentul uman; nu e cuprins aici nici ciudatul incident cu oasele lui Elisei (II Regi 13:21).

Harta 44. Regatul divizat.

Lucrarea lui Elisei la seminar

Se pare din I Samuel 19:20, că Samuel pusese bazele unei școli de profeți la Rama. Elisei a avut asemenea școli la Betel, Ierihon, Ghilgal și alte localități (II Regi 2:3, 5; 4:38; 6:1). Pe lângă acestea el se pare că a locuit la Carmel, Sunem, Dotan și Samaria (II Regi 2:25; 4:10, 25; 6:13, 32). El trebuie să fi fost un fel de profet învățător și păstor. De asemenea a fost consilier pentru rege. Sfaturile sale au fost luate totdeauna în seamă. El nu a aprobat tot ceea ce făceau regii, dar în vreme de criză a venit în ajutorul lor.

Elisei a trăit în regatul de nord dar a fost probabil contemporan cu Ioel, care trăia în regatul de sud. Se prea poate să fi fost învățătorul lui Iona și Amos, care erau copii pe vremea aceea.

Ilie și Elisei, această pereche de lucrători, în viața lor personală și în lucrarea publică par să fi fost un fel de prototip, un fel de anticipare a lui Ioan Botezătorul și a lui Isus, ca o altă pereche. Ioan este numit Ilie (Matei 11:4); iar lucrarea lui Isus de vindecare și fapte de îndurare a fost o extraordinară dezvoltare a lucrării lui Elisei de aceeași natură. Este o ilustrație a faptului că oameni de temperament total diferite pot să lucreze împreună pentru același scop.

Capitolul 8:16-24. Ioram rege al Iudei (vezi la II Cronici 21).

Capitolul 8:25-29. Ahazia, rege al Iudei (vezi la II Cronici 22).

Capitolele 9, 10. Iehu, rege al lui Israel. 843-816 î.Cr.

A domnit 24 de ani. A un fost ofițer din garda personală a lui Ahab. A fost uns de Elisei ca rege, să lovească casa lui Ahab și să stârpească baalismul. El a pornit numaidecât, cu multă furie, la această lucrare sângeroasă. Iehu era potrivit pentru ea. Avea un caracter aprins, era neînduplecat și nemilos. Poate că nimeni altul nu o putea face mai bine. El a ucis pe Ioram, regele Israelului, pe Izabela și pe regele lui Iuda, Ahazia (gimerele lui Ahab), pe cei 70 de fii ai lui Ahab, pe frații lui Ahazia, pe toți prietenii și partizanii casei lui Ahab, pe toți preoții lui Baal și pe toți închinătorii lui Baal și a nimicit stâlpii și templul lui Baal. Dași Iehu a stârpit baalismul, el nu s-a depărtat de păcatele lui Ieroboam și nu a luat aminte să umble în legea lui Dumnezeu.

Dacă ne întrebăm de ce s-a folosit Dumnezeu de un astfel de agent ca Iehu, să ne amintim că baalismul era nespun de pervers și rău. Dumnezeu folosește oameni și națiuni care sunt departe de ceea ce ar trebui să fie, pentru ca acestea să execute judecățile Sale asupra celor răi.

În timp ce Iehu a fost ocupat cu revoluția sa sângeroasă în Israel, Hazael, regele Siriei, a răpit Ghileadul și Baasan, ținutul de la răsărit de Iordan al Israelului (10:32, 33). Iehu a avut și el necazuri cu Asiria - o putere ce se ridica vertiginos în timpul acela.

Fig. 44.
Obeliscul Negru

Arhiva

Betmann

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Iehu. La Calah, lângă Ninive, Layard (1845-1949) a găsit în ruinele palatului lui Șalmaneser un bloc de piatră de 2 m. înălțime acoperită cu reliefuri și inscripții ce descriu faptele de vitejie ale acestuia. Este numită "Obeliscul Negru" și se află în prezent la Muzeul Britanic. În rândul al doilea de sus este o figură de om cu trăsături clare de evreu ce îngenunchează la picioarele regelui și deasupra acestei figuri se află inscripția: "Tribut lui Iehu, fiu (succesor) al lui Omri, argint, aur, vase de aur, porțelan, potire de aur, cupe de aur, plumb, sceptru pentru rege și sulți. Eu am primit."

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Izabela. Izabela și-a vopsit ochii (9:30). O expediție girată de Universitatea Harvard, Universitatea Ebraică de la Ierusalim și Școală Britanică de Arheologie și Fondul de Explorare a Palestinei (1908-1910, 1931-), a găsit în Samaria, ruinele casei de fildes a lui Ahab, și cutiile mici de piatră în care se aflau alifiile cosmetice ale Izabelei. Acestea erau prevăzute cu găuri mici în care se găseau diferite culori: turcoaz pentru verde, ocru pentru roșu, și o adâncitură centrală unde se amestecau culorile. Încă se mai vedeau urme de roșu.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Meghido. Aici în stratul din vremea lui Ahab și Izabela s-au găsit borcane ce

conțineau rămășițele copiilor ce fuseseră sacrificați lui Baal (vezi pag. 198), ilustrând natura oribilă a închinării la Baal.

Meghido a fost renumitul câmp de bătălie, cunoscut și sub numele de Armaghedon, unde se va da cea mai mare bătălie finală din toate veacurile (Apocalipsa 16:16). Era situat în partea de sud a câmpiei Esdraelon, la 16 km. vest de Nazaret, la intrarea într-o trecătoare ce traversează lanțul muntos Carmel, pe șoseaua principală dintre Asia și Africa, o poziție centrală dintre Eufrat și Nil, loc de întâlnire a armatelor Răsăritului și Apusului. Totmes III, care a făcut din Egipt un imperiu mondial, a zis: "Meghido face cât o mie de cetăți." La Meghido, în primul război mondial, Generalul Allenby (1918) a înfrânt puterea armatei turcești. Se spune că s-a vărsat mai mult sânge în jurul acestui deal decât în orice alt loc de pe pământ. Insitutul Oriental al Universității din Chicago, cu ajutorul guvernului Palestinei, în 1924 a obținut controlul asupra dealului și de atunci straturi succesive au fost tăiate sistematic, păstrându-se și înregistrându-se tot ce este vrednic de interes istoric. (Vezi și la pagina 198).

Fig. 45. Dealul Meghido.

Foto Matson

Capitolul 11. Atalia, regină a lui Iuda. (Vezi la II Cronici 22).

Capitolul 12. Ioas, rege al lui Iuda (vezi la II Cronici 24).

Capitolul 13:1-9. Ioahaz, rege al lui Israel (820-804 î.Cr.).

A domnit 17 ani. Sub el Israelul a fost foarte mult umilit de sirieni.

Capitolul 13:10-25. Ioas, rege al lui Israel. A domnit 16 ani.

S-a războit cu Siria și a recucerit cetățile pe care le pierduse tatăl lui. S-a războit cu Iuda și a prădat Ierusalimul.

Capitolul 14:1-22. Ieroboam II, rege al lui Israel (740-749 înainte de Cristos), a domnit 41 de ani. a continuat războaiele tatălui său Ioas împotriva Siriei și, cu ajutorul lui Iona profetul, (25), a făcut regatul din nord să atingă cea mai mare dezvoltare a sa. Idolatria și condițiile speciale detestabile din timpul domniei lui Moab au prilejuit lucrarea profetilor Amos și Osea.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Un sigiliu al robului lui Ieroboam.

La Meghido, Shumacher (1903-1905) a găsit în stratul de ruine ce aparține lui Ieroboam un sigiliu minunat de jasp, purtând următoarea inscripție: "Aparține lui Sema, robul lui Ieroboam". A fost așezat în tezaurul regal al sultanului Turciei.

Capitolul 15:1-7. Azaria, rege al lui Iuda (vezi la II Cronici 26).

Capitolul 15:8-12. Zaharia rege al lui Israel, (748 î.Cr.) 6 luni.

Capitolul 15:13-15. Șalum, rege al lui Israel, 784 î.Cr. O lună

Capitolul 15:16-22. Menahem, rege al lui Israel, 748-738 î.Cr. A domnit 10 ani. A fost un om brutal, cu sânge rece. A asasinat pe predecesorul lui.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Menahem. Tributul plătit de el lui Pul, regele Asiriei (19, 20). Într-una din inscripțiile lui Pul el spune: "Tributul

de la Manahem al Samariei, eu l-am primit." Inscriptiile lui Pul îi amintesc pe următorii: Uzia, Ahaz, Pecah și Osea.

Capitolul 15:23-26. Pecahia, rege al Israelului. 738-756 î.Cr. A domnit 2 ani. Ca Zaharia și Șalum, a fost asasinat.

Capitolul 15:27-31. Pecah, rege al lui Israel. 784-730 î.Cr.

A domnit 20 de ani. Un ofițer militar puternic care se crede că a fost coregent cu Menahem și Pecahia. În alianță cu Siria, el a atacat Iuda, Iuda a cerut atunci ajutor Asiriei. A venit regele acestei țări și a cucerit atât Israelul, cât și Siria și a mutat locuitorii din nordul și estul Israelului. Aceasta a fost captivitatea galileeană (734 î.Cr.). Numai Samaria a rămas din regatul de nord. Evenimentul e descris mai pe larg la II Cronici și Isaia 7.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Captivitatea Israelului de nord.

Au fost făcuți prizonieri de Tiglath-Pileser (29). Tiglath-Pileser are o inscripție, care spune: "Poporul țării lui Omri eu l-am deportat în Asiria, împreună cu averile lui."

Capitolul 15:32-38. Iotam, rege al lui Iuda. Vezi la II Cronici 27.

Capitolul 16. Ahaz, rege al lui Iuda. (Vezi la II Cronici 28.)

Captivitatea lui Israel, în Asiria, 721 înainte de Cristos

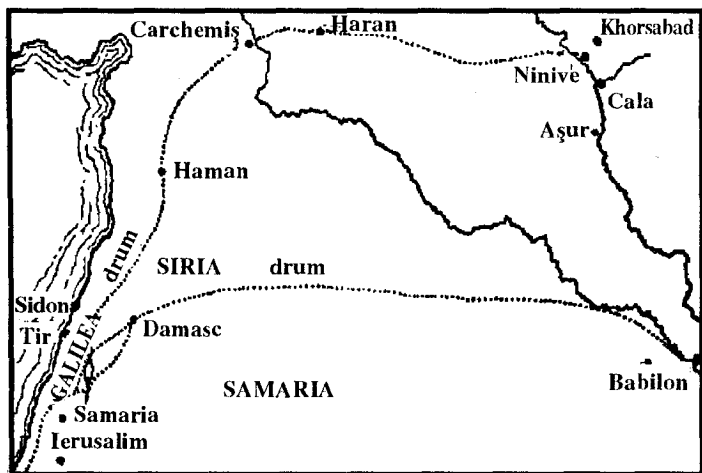
Capitolul 17. Osea. 730-721 î.Cr. Ultimul rege al lui Israel. A domnit 9 ani. A plătit tribut regelui Asiriei, dar a încheiat o alianță secretă cu regele Egiptului. Apoi au venit asirienii și au dat lovitura fatală regatului de nord. Samaria a căzut și ~~poporul~~ de acolo a urmat pe restul Israelului în captivitate. Profeții din vremea aceea au fost: Osea, Isaia și Mica. Regatul de nord dăinuise aproximativ 200 de ani. Fiecare din cei 19 regi ai săi umblase în păcatele lui Ieroboam, fondatorul acestui regat. Dumnezeu trimisese profeți nenumărați și judecăți numeroase, în efortul de-a întoarce poporul de la păcatele lui, dar totul a fost în zadar. Israelul era lipit de idolii săi. Nu a mai existat nici un remediu și mânia lui Dumnezeu veni peste ei și i-a alungat din țară.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Osea. "Osea l-a ucis pe Pecah și a domnit în locul lui." (15:30). Osea a plătit tribut regelui Asiriei (17:3).

O inscripție a lui Tiglath-Pileser, care spune: "Pecah, regele lor a fost răsturnat de ei. Eu am pus pe Osea peste ei. De la el am primit zece talanți de aur și o mie de talanți de argint."

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Captivitatea lui Israel. "Împăratul Asiriei a împresurat Samaria timp de trei ani, a cucerit-o și a dus Israelul în captivitate... și a adus oameni de la Babilon...și i-a așezat în cetățile Samariei" (17:5, 6, 24).

O inscripție a lui Sargon (vezi pagina 287) spune: "În primul

Harta 45. Asiria-Canaan.

meu an am capturat Samaria, am luat 27000 de robi. Oameni din alte țări, care niciodată nu au plătit tribut i-am colonizat în Samaria.”

Asiria

Imperiul asirian a distrus regatul Israelului. În anii recenti s-au descoperit analele regilor asirieni, în care ei au pus să se consemneze faptele lor de vitejie. În aceste anale apar numele a zece regi evrei: Omri, Ahab, Iehu, Menahem, Pecah, Uzia, Ahaz, Ezechia și Manase. Apar de asemenea multe afirmații care confirmă adevărurile și declarațiile Bibliei. Se spune de exemplu că Ninive a fost capitala (vezi paginile 365, 369).

Politica asiriană a fost să deporteze pe popoarele cucerite în alte țări, să distrugă simțul lor naționalist și să-i facă astfel mai supuși. Asirienii au fost mai războinici. Majoritatea popoarelor din vremea aceea duceau războaie de jaf și asuprire. Asirieni par să fi fost cei mai răi dintre toți. Ei și-au zidit statul pe prăzile luate de la alte popoare. Ei practicau cruzimea. Pe prizonieri îi jupuiău de vii sau le tăiau capetele, picioarele, nasul, urechile sau le scoteau ochii ori le smulgeau limba, sau făceau piramide de capete omenești, toate aceste acte având menirea să inspire groaza.

Asiria a fost întemeiată înainte de anul 2000 înainte de Cristos, de coloniștii din Babilon și multe secole a fost supusă Babilonului sau în conflict cu acesta. În jurul anului 1300 î.Cr. Șalmaneser I, a rupt jugul Babilonului și a domnit peste întreaga vale a Eufratului. Apoi Asiria a intrat în declin. Tiglat-Pileser I (1120-1100) a ridicat din nou Asiria la

poziția de mare împărăție.

Apoi a urmat o altă perioadă de declin, după care o epocă glorioasă de 300 de ani, când Asiria a fost imperiul mondial sub următorii regi:

Assur-Nasipal II (85-860 î.Cr.). A făcut din Asiria cea mai bună mașină de luptă din lumea antică.

Șalamaneser II (860-808 î.Cr.). Primul rege al Asiriei care a intrat în conflict cu Israelul. Ahab a luptat împotriva lui. Iehu a plătit tribut.

Șansi-Adad (825-808). Adad-Nirari (808-783). Șalmaneser III (783-771). Assur-Dayan (771-753), Assur-Luș (753-747). O perioadă de declin.

Tiglath-Pileser III (747-727). Numele său personal a fost "Pul". El a dus Israelul de nord în robie (734 î.Cr. Vezi Isaia 7).

Șalmaneser IV (727-722). A împresurat Samaria; a murit în timpul asediului.

Sargon II (722-705). A terminat distrugerea Samariei și robia Israelului. Sargon I fusese un rege babilonian care a trăit cu 2000 de ani înainte.

Sanherib (705-681). Cel mai renumit dintre regi asirieni. Învins de un înger la porțile Ierusalimului. A ars Babilonul (vezi II Cronici 32).

Esar-Haddon (681-668). A rezidit Babilonul. A cucerit Egiptul. A fost unul din cei mai mari regi asirieni.

Assur-Banipal (669-626). (Sardonopalus, Osnapper). A nimicit Teba. A înființat o mare bibliotecă. A fost puternic, crud și a avut gusturi literare.

Assur-Etil-Ilani, Sin-Sar-Iskun (Saracos) (626-607). O perioadă de hărțuiri din partea sciților, mezilor și babilonienilor, datorită cărora brutalul imperiu a căzut.

Capitolele 18-25 vorbesc despre restul de 9 regi ai lui Iuda, de la Ezechia la Zedechia. (Privitor la notele asupra acestor regi, vezi la II Cronici 29:36).

Captivitatea lui Iuda, în Babilon, 606 î.Cr.

Capitolul 25. Zedechia (597-586 î.Cr.), ultimul rege al lui Iuda. Ducerea în robie a lui Iuda s-a realizat în patru faze:

606 î.Cr. Nebucadnețar a învins pe Ioiachim și a luat comorile din Templu, ducând în robie la Babilon familia regală, inclusiv pe Daniel (II Cronici 36:6-7; Daniel 1:1-3).

597 î.Cr. Nebucadnețar a venit din nou și a dus restul comorilor, pe regele Ioiachim, și zece mii dintre prinți, ofițeri și oameni de seamă, toți fiind duși în robie la Babilon (II Regi 24:4-16).

586 î.Cr. Babilonienii au venit din nou și au ars Ierusalimul, au dărâmat zidurile și au scos ochii regelui Zedechia, l-au dus în lanțuri la Babilon, împreună cu 832 de robi, lăsând în urmă doar pe cei mai săraci locuitori ai țării (II Regi 25:8-12; Ieremia 52:28-30).

Rezumatul e mai mic în Ieremia decât în Regi, cuprinzându-i probabil numai pe cei mai importanți. Babilonienilor le-a trebuit un an și jumătate

să supună Israelul. Ei l-au asediat în anul al nouălea al lui Zedechia, în luna a zecea. Ierusalimul a căzut în anul al unsprezecelea, luna a patra, ziua a noua. O lună mai târziu, cetatea a fost arsă în ziua a șaptea a lunii a cincea.

Astfel lui Nebucadnețar i-au trebuit 20 de ani ca să distrugă Ierusalimul. Ar fi putut s-o facă de la început dacă ar fi dorit, dar n-a vrut decât tribut. Apoi mai e și faptul că Daniel, pe care l-a dus în Babilon la începutul celor douăzeci de ani, curând a devenit prietenul lui Nebucadnețar și consilierul său și, probabil, că acesta a avut o influență asupra sa, până când a intervenit alianța evreilor cu Egiptul, care l-a forțat pe Nebucadnețar să șteargă Ierusalimul de pe hartă.

581 î.Cr. La cinci ani după arderea Ierusalimului, babilonienii au venit din nou și au luat încă 745 de robi (Ieremia 52:30), chiar după ce un grup destul de mare, printre care și Ieremia, fugise în Egipt (Ieremia 43). Căderea Ierusalimului a prilejuit lucrarea celor trei mari profeți: Ieremia, Ezechiel și Daniel.

Robia lui Iuda în Babilon fusese prezisă cu 100 de ani înainte de Isaia și Mica (Isaia 39:6; Mica 4:10). Acum, când s-a realizat, Ieremia a prezis că va ține 70 de ani (Ieremia 25:11, 12).

Acesta a fost sfârșitul regatului pământesc al lui David. Dăinuise 400 de ani. A fost reînviat spiritual odată cu venirea lui Cristos, urmând ca împlinirea să se facă în slavă la întoarcerea Lui.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Nebucadnețar a ars cetățile lui Iuda (25:9; Ieremia 34:7). La Lachiș, Betel, Kiriath-Sefer și Bet-Șemeș s-au găsit straturi de cenușă provenite de la focul nimicitor care a avut loc în 600 înainte de Cristos. Au fost focurile lui Nebucadnețar. La Lachiș, la Bet-Șemeș, focul a mistuit cetățile atât de repede, încât sub straturile de dărâmături și cenușă s-au găsit la Lachiș comorile templului, altarul, cădelnița, ligheanele și oasele jertfelor animale. Iar la Bet-Șemeș s-au găsit provizii de hrană, măslina, linte și stafide.

Babilon

Asiria a dus Israelul în captivitate între anii 734-721 î.Cr.

Babilon a dus pe Iuda în robie (606-586 î.Cr.).

Asiria deținea partea de nord a văii râului Eufrat.

Babilon deținea partea de sud a văii râului Eufrat.

Ninive era capitala imperiului asirian.

Babilon era capitala imperiului babilonean.

Ninive și Babilon se află la o distanță de 480 km între ele.

(Vezi harta de la pagina 209).

Vechiul imperiu babilonian

Babilonia a fost leagănul rasei umane (vezi la paginile 42, 64, 65)

În jurul anului 200 înainte de Cristos, Babilonul a fost puterea cea mai mare a lumii. Apoi au urmat lupte intermitente la o mie de ani mai târziu.

Apoi, 30 de ani de supremație asiriană (885-607 î.Cr. vezi pagina 209.)

Noul imperiu babilonean

(606 la 536 î.Cr.) Este numit uneori imperiul neo-babilonean. Acesta a fost imperiul care a înfrânt puterea Asiriei și, în expansiunea sa spre vest, a nimicit pe Iuda și a cucerit Egiptul. Regii săi au fost:

Nabololasar (625-604 î.Cr.) Vice-rege al Babilonului. El a sfârșit jugul Asiriei (625 î.Cr.) și a stabilit independența Babilonului. Cu ajutorul lui Cyaxares Medul, el a cucerit și a nimicit cetatea Ninive (607 sau 612 î.Cr. Vezi pag. 368). Fiul său Nebucadnețar (609 î.Cr. a devenit comandantul Țștilor tatălui său și, în anul 606 î.Cr. a devenit co-regent cu tatăl său.

Nebucadnețar (606-561 î.Cr.). Cel mai mare dintre toți regii babilonieni. Este unul dintre cei mai mari monarhi din toate timpurile. A domnit 45 de ani. Imperiul babilonean este în mare măsură opera sa. El a dezvoltat puterea Babilonului, făcând-o să se întindă peste întreaga lume cunoscută de atunci. A înfrumusețat cetatea Babilonului dincolo de orice imaginație (vezi pag. 336, 341). El este cel care i-a dus pe evrei în robie, inclusiv pe Daniel și Ezechiel. I-a plăcut foarte mult de Daniel și l-a făcut unul din consilierii săi principali. Negreșit influența lui Daniel a avut darul de a ușura situația robilor evrei (vezi și la paginile 336-344, în legătură cu Nebucadnețar și Babilon).

Evil-Merodach (561-560). Nerglissar (559-556). Labaș-Marduc (556).

Nabonidus (556-536 î.Cr.). Fiul lui Belșatar, co-regent în ultimii ani ai domniei sale. Babilonul a căzut. Supremația a trecut în mâinile Persiei. (În ce privește istoria mării care a scris pe perete, și căderea Babilonului, vezi pagina 344.)

Imperiul Babilonean a durat 70 de ani. Cei 70 de ani ai robiei lui Iuda au fost exact cei șaptezeci de ani cât a stăpânit Babilonul lumea. În același an când Cyrus, regele Persiei, a cucerit Babilonul (536 î.Cr.), el a autorizat întoarcerea evreilor în țara lor.

Babilonul, asupritorul poporului lui Dumnezeu din Vechiul Testament, a împrumutat numele său bisericii apostate (Apocalipsa 17).

I CRONICI

Genealogii

Domnia lui David

Cele douăsprezece cărți anterioare ale Bibliei s-au terminat cu robia națiunii ebraice. Acum I și II Cronici repetă în mare parte aceeași istorie și se încheie în același punct. Cărțile constituie o recapitulare a tot ceea ce s-a petrecut până acum, atenție deosebită fiind acordată domniei lui David, a lui Solomon și a următorilor regi ai lui Iuda.

I Cronici este, în mare parte, identică cu I Samuel. Are de-a face cu istoria lui David și conține la început o prefață de nouă capitole cu genealogii, care parcurg perioada de la Adam la întoarcerea evreilor din robie, constituind un rezumat al întregii istorii sacre de până aici.

Autorul

I și II Cronici, Ezra și Neemia au fost, inițial, o singură culegere de lucrări. Tradiția ebraică susține că Ezra este autorul lor.

Se fac mereu referiri la alte istorii, anale și arhive oficiale: "Cronicile Regelui David" (I Cronici 27:24); "Cartea lui Samuel văzătorul, cartea lui Natan, profetul, prorocia lui Ahia din Silo și viziunile lui Iddo văzătorul" (II Cronici 9:29); "Cartea lui Semaia profetul și a lui Iddo văzătorul" (II Cronici 12:15); "Istoria profetului Iddo" (II Cronici 13:22); "Cartea lui Iehu, fiul lui Hanani, care e pomenit în Cartea regilor lui Israel" (II Cronici 20:34); "Istoria Cărții regilor" (II Cronici 24:27); "Faptele lui Uzia, pe care le-a scris Isaia" (II Cronici 26:22); "Viziunea lui Isaia profetul" (II Cronici 32:32); "Cuvintele văzătorilor" (II Cronici 33:19).

Semnificația dublei narațiuni

Întrucât credem că întreaga Biblie este Cuvântul lui Dumnezeu, destinat uzului universal, ne întrebăm dacă nu cumva Dumnezeu va fi avut și un alt scop decât acela de a împlini nevoia imediată a lui Ezra, de a repopula țara, fapt care L-a determinat să repete această porțiune din istoria sacră.

Repetiția denotă importanța. Cel puțin este o atenționare de a nu neglija această parte a Bibliei. Chiar dacă ni se pare cam insipidă lectura Regilor și a Cronicilor, ele conțin totuși istoria legăturilor lui Dumnezeu cu

poporul Său, și, citind în continuare, găsim ici și colo unele din bijuteriile cele mai rare ale Scripturii.

Diferența dintre Regi și Cronici

Cartea Regi redă istoria paralelă a regatelor de nord și de sud, în vreme ce cartea Cronici se mărginește la regatul de sud. Se pare că la Cronici preocuparea de căpetenie este îndreptată asupra Regatului lui David și asupra aducerii la zi a genealogiei acestuia.

Capitolele 1 la 9. Genealogiile

Aceste genealogii par să fi avut ca scop imediat repopularea țării potrivit cu însemnările publice. Cei care se întorseseră din captivitate au fost îndreptățiți la pământul care aparținuse familiei lor. În Vechiul Testament pământul fusese repartizat pe familii și nu putea fi vândut în afara familiei (vezi Levitic 25).

Astfel, preoția era ereditară în familie. Un preot era succedat de fiul lui. Aceasta era legea țării.

Tot așa a fost și cu spița regală a lui David. (Vezi în continuare la pagina 415.)

Majoritatea genealogiilor sunt incomplete, cu multe întreruperi în cadrul listelor. Dar spița de bază se menține mereu. Ele au fost probabil adunate din multe însemnări care existaseră pe tăblițe de lut, papirus sau pergament. În mare parte au fost copiate din cărțile anterioare ale Vechiului Testament.

Aceste 9 capitole cu genealogii din generație în generație comprimă toată istoria biblică de până acum. Nu e probabil nevoie să fie citite pentru devoțiunile personale ale fiecăruia atât de des precum sunt citite alte părți ale Scripturii, dar în fapt chiar aceste genealogii și altele similare formează scheletul Vechiului Testament, ceea ce îl susține și-i conferă unitate, ceea ce leagă Biblia, făcând-o istorie, și nu legendă.

Capitolele 10, 11, 12. David este încoronat ca rege

Cartea II Samuel și cartea I Cronici, cu excepția genealogiilor, sunt consacrate în întregime domniei lui David. I Cronici acordă o atenție deosebită organizării serviciilor de la Templu. Fiind scrisă după întoarcerea din captivitate, poate ar fi nimerit să spunem că I Cronici a fost un fel de predică istorică, bazată pe II Samuel, având menirea să-i încurajeze pe exilați în lucrarea de refacere a închinării de la Templu și repunerea ei la locul ce i se cuvenea în viața religioasă a poporului.

În II Samuel 2-4 se relatează cum a fost făcut David rege peste Iuda, după moartea lui Saul, având capitala la Hebron, unde a domnit șapte ani și jumătate, timp în care a avut loc războiul cu fiul lui Saul, Ișboșet. După moartea lui Ișboșet, David a fost făcut rege peste tot Israelul.

Ca rege al întregului Israel, primul act a lui David a fost să ia Ierusalimul și să-l facă capitala națiunii. Faptul este descris mai pe

îndelete în II Samuel 5. Ierusalimul era mai central și era așezat într-o poziție imposibil de cucerit, pe un munte înconjurat cu văi: la răsărit, apus și pe laturile de sud. În timpul celor 400 de ani de la Iosua la David, israeliții n-au reușit să-l cucerească. Iebusiții au continuat să locuiască acolo (Iosua 15:63; II Samuel 5:6-10; I Cronici 11:4, 5.)

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Canalul. Acest canal (II Samuel 5:8), prin intermediul căruia oamenii lui David au reușit să pătrundă în Ierusalim, a fost descoperit de Warren, de la Palestine Exploration Fund, în anul 1866. Este un tunel înclinat, cu treptele săpate în stânca tare, de pe culmea dealului până la izvorul Ghion (vezi harta de la pagina 39), care se află la baza de răsărit a dealului, făcând astfel posibil accesul la apa dinăuntrul zidurilor cetății. Dealul era înconjurat de un zid de 7 metri grosime. Cetatea fusese de necucerit până când David a descoperit acest pasaj secret pe urmele izvorului.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Zidul lui David. A "zidit un zid în jurul cetății." Rămășițele acestui zid au fost dezvelite pe o porțiune de 121 de metri. Pe alocuri se mai văd fundațiile iebusite sub zidăria lui David.

Capitolele 13, 14, 15, 16. Chivotul este dus la Ierusalim

Chivotul fusese capturat de filistenii (I Samuel 4:11). A stat la ei 7 luni (I Samuel 6:1). Apoi a fost trimis înapoi în Israel și a stat la Kiriat-Jearin, la vreo 15 km nord-vest de Ierusalim, timp de 20 de ani (I Samuel 7:2). După ce David a stabilit capitala națională la Ierusalim, a adunat întreg Israelul ca să aducă chivotul la Ierusalim, în cadrul unei procesiuni ceremoniale.

Însă incidentul nefericit cu Uza (13:10) a întrerupt procesiunea. Moartea lui Uza, datorată faptului că a făcut gestul acela impulsiv de a încerca să apere Chivotul (13:9) ni se pare severă. Actul lui Uza a constituit o încălcare directă a Legii (Numeri 4:15); moartea lui constituie un semnal de alarmă la veghere.

După 3 luni la casa lui Obed-Edom (13:14), care era levit (15:17, 18, 21, 24), chivotul a fost dus la Ierusalim, cu mare bucurie, și a fost așezat în Cortul pe care David l-a făcut special pentru chivot (15:1). Cortul inițial era la Ghibeon (21:29).

Poligamia lui David (14:3) a fost împotriva Legii Lui. Dar era un obicei bine înrădăcinat între regii antici - un semn de prestigiu sau loialitate, pe care oamenii se așteptau să-l vadă la conducătorii lor. Era un lucru pe care Dumnezeu îl tolera în timpurile Vechiului Testament. Totuși, în necazurile pe care le-a avut David în familie a cules exat ceea ce semănase (vezi II Samuel 13).

Capitolul 17. Planul lui David de a construi Templul

Ideea a venit din partea lui David. Dumnezeu era mulțumit și cu un

Cort (4-6). Dar Dumnezeu i-a îngăduit să facă proiectul însă nu l-a lăsat pe David să-l construiască, fiindcă fusese un om al războiului și vărsase mult sânge (22:8; 28:3). Sarcina i-a fost dată lui Solomon (17:11-14; 28:6).

Capitolele 18, 19, 20. Victriile lui David. (Vezi la II Samuel 8).

Capitolul 21. Numărătoarea poporului. (Vezi la II Samuel 24).

Capitolul 22. Pregătirile făcute de David pentru construirea Templului

Deși i s-a interzis să construiască Templul propriu-zis, David a întocmit totuși planurile sale și a consacrat o mare parte a domniei sale adunării de vaste cantități de aur și argint precum și alte materiale de construcție estimate la vreo douăzeci până la cinizeci de miliarde de lei. Trebuia să fie "de mare faimă și slavă în toate țările" (22:5). Era menit să fie încununarea glorioasă a regatului. Capitolul 28 dezvoltă scena înmânării de către David a sarcinilor pe care Solomon trebuia să le preia după preluarea puterii.

Capitolul 23. Datoriile leviților sunt desemnate

Întrucât acum Templul era definitiv la Ierusalim (26), preoții nu mai trebuiau să ducă chivotul, și astfel se impunea o redefinire a lucrării leviților. Unii din ei aveau misiunea de a supraveghea lucrarea la Templu (4). Alții erau ușieri (5). Alții muzicieni (5; 15:6), făcând parte dintr-un cor de 4000 de persoane. Alții urmau să fie "dregători și judecători", pentru "treburile din afară" și "pentru treburile regelui" (23:4; 26:29, 32). Rezultă de aici că leviții erau implicați în guvernul civil.

Capitolul 24. Organizarea leviților

Pe 24 de grupe, pentru slujba la Sanctuar. Ei au fost numiți "prinți ai Sanctuarului", "prinți ai lui Dumnezeu" (căpeteniile Sfântului locaș și căpeteniile lui Dumnezeu) (5). Ei răspundeau de jertfele care se aduceau la Templu. Lucrarea lor a luat sfârșit o dată cu venirea lui Cristos. Este ironic faptul că tocmai "preoții" au fost aceia care au pus la cale răstignirea lui Cristos (Matei 27:1, 6, 20, 41). Epistola către Evrei a fost scrisă pentru a se arăta că nu mai e nevoie de "preoți". Singurul loc unde se mai folosește cuvântul "preot" cu sensul de creștin este la Apocalipsa 1:6; 5:10; 20:6; dar chiar și acolo termenul cuprinde pe TOȚI creștinii, și nu doar pe conducătorii religioși.

Capitolele 25, 26, 27. Alte organizări

Menite să asigure buna desfășurare a slujbei de la Templu și a guvernului; în special în cazul muzicienilor, funcția lor nu a încetat la venirea lui Cristos, ci mai degrabă a dobândit un sens nou. David a fost un mare muzician. A cântat din tot sufletul și a făcut să răsunе cerurile de cântările sale de laudă aduse lui Dumnezeu (15:27, 28; 16:41, 42).

Capitolele 28, 29. Cuvântarea și rugăciunea de pe urmă a lui David

Privitor la Templu. Aici era inima lui, dar sufletul și-a luat zborul

spre o altă casă nefăcută de mâna omului. Și cât de mare trebuie să fi fost bucuria lui când se va fi întâlnit cu Cel care mai târziu a purtat numele de "Fiul lui David."

II CRONICI

Domnia lui Solomon

Templul

Istoria lui Iuda, în urma secesiunii celor zece seminții

II Cronici cuprinde același material ca și I și II Regi, cu excepția faptului că omite relatările privitoare la regii celor zece seminții secesionate.

Capitolele 1 la 9. Templul și gloria domniei lui Solomon

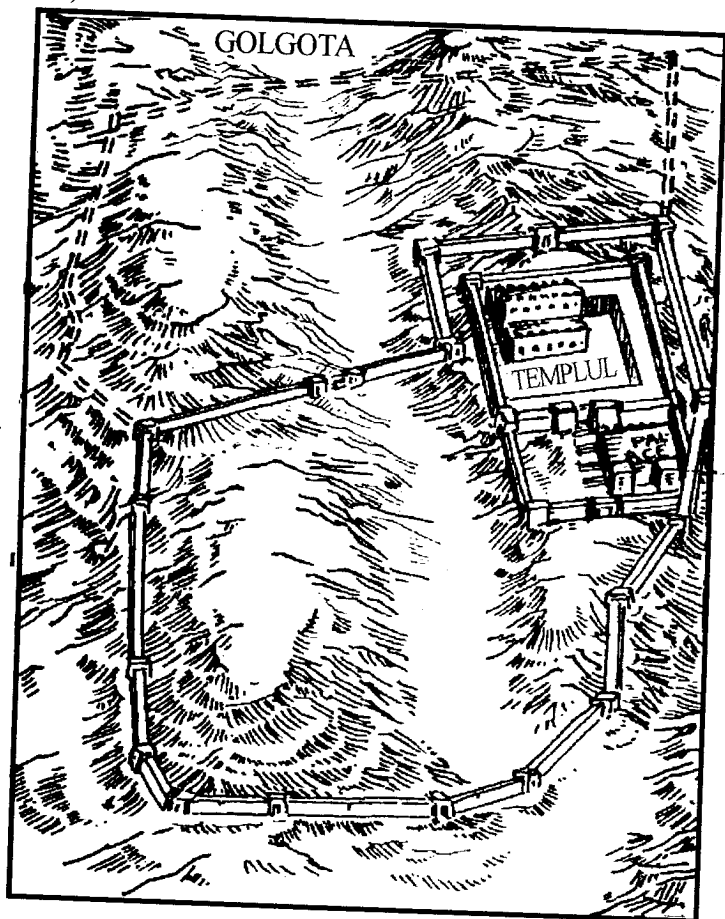
(Vezi și la I Regi 1 la 11)

Israel trăise 400 de ani fără să aibă o altă locuință pentru prezența lui Dumnezeu în mijlocul lor decât un Cort - și Dumnezeu nu pare să fi fost nemulțumit (II Samuel 7:5-7). Totuși, atunci când s-a părut nimerit ca ei să aibă un Templu, Dumnezeu a dorit să aibă și El un cuvânt de spus la întocmirea planurilor și astfel, I-a încredințat lui David proiectul Templului "scris de mâna Lui" (I Cronici 28:19; Exod 25:9), pentru ca Templul să fie neasemuit de frumos, "de mare faimă și slavă în toate țările" (I Cronici 22:5). David voise să zidească Templul, dar i s-a interzis, din pricina faptului că fusese un om al războiului (I Cronici 22:8). Dumnezeu îl ajutase pe David în războaiele sale, dar se pare că acum nu a considerat tocmai potrivit ca un om al războiului să fie ziditorul Casei lui Dumnezeu; ca nu cumva națiunile înfrânte să aibă resentimente față de Dumnezeul lui Israel; căci, la urma urmelor, scopul lui Dumnezeu a fost acela de a câștiga prin națiunea Sa și pe celelalte popoare pentru Sine.

Templul a fost zidit din pietre mari, grinzi și scânduri de cedru, poleite cu aur (I Regi 6:14-22; 7:9-12). S-a calculat că tot aurul și argintul, precum și celelalte materiale folosite la construirea Templului (I Cronici 22:14-16; 29:2-9) ar fi costat, în banii noștri, două până la cinci miliarde de dolari; negreșit, cea mai strălucitoare și mai costisitoare clădire de pe tot pământul în vremea aceea! Se prea poate ca strălucirea și grandoarea Templului să fi servit un scop, dar aurul său a ajuns curând să atragă lăcomia altor regi. Templul a fost construit după planul Cortului Întâlnirii (vezi pagina 132), fiecare piesă fiind încă o dată mai mare: adică, luând cortul ca fiind echivalent cu un picior și jumătate, lungimea era de 90 de picioare, lățimea 30 iar înălțimea 45 (I Regi 6:2) (în sistemul metric, avea următoarele dimensiuni: 27,43 m, 9,14 m, și 13,56 m).

Era îndreptat cu fața spre răsărit. Partea de 9,14 metri îndreptată spre

apus constituia Locul Prea Sfânt sau Oracolul. Partea de 60 de picioare (18,28m) dinspre vest a fost Locul Sfânt, sau Casa (I Regi 6:16-20). Ele erau separate de un vâl (II Cronici 3:14). În Locul Prea Sfânt se afla chivotul, umbrit de doi heruvumi (I Regi 6:23-28). În Locul Sfânt, de lângă vâl, în centru, se afla altarul de aur al tămâierii; iar în partea de nord și cea de sud, câte 5 sfetnice de aur; apoi 5 mese cu pâinea punerii înainte în partea de nord și 5 în partea de sud (I Regi 7:48, 49; II Cronici 4:8).

Harta 46. Templul lui Solomon

În față, la răsărit, era pridvorul pe toată lățimea Casei de 15 picioare. Pe pridvor au fost doi stâlpi de aramă, fiecare de vreo 6 picioare în diametru și o înălțime de 35 de picioare, câte unul de fiecare parte (I Regi 6:3; 7:15-21). Lipit de zidul Templului, la nord, la sud și la vest erau trei etaje cu camere auxiliare, pentru preoți (I Regi 6:5-10).

În fața Templului era altarul de aramă pentru arderile de tot, un patrat de 30 de picioare și 15 picioare înălțime (II Cronici 4:1); se crede că se afla pe stânca unde Avraam îl adusese pe Isac să fie jertfit, numită acum Stânca Domnului, exact sub actuala Moschee musulmană, în centrul ei. În imediata apropiere, la sud se afla ligheanul de aramă cu un diametru de 15 picioare, o adâncime de 8 picioare, fixat pe 12 boi de aramă, ce conținea apa în care se spălau preoții. Mai existau apoi 10 lavoare mai mici portabile, 5 pe latura de nord și 5 pe latura de sud, cu apă pentru jertfe (I Regi 7:38, 39; II Cronici 4:1-6).

Templul era înconjurat de două curții: una interioară și curtea mare (I Regi 6:36; 7:12). Nu se cunoaște mărimea lor. E posibil ca în curtea mare să fi fost cuprinse și clădirile palatului.

Templul a fost construit cu 30.000 de israeliți și 150.000 de cananiți - I Regi 5:13-16; 2 Cr. 2:17, 18; 8:7-9. Construcția a durat 7 ani - I Regi 6:38. Fiecare piesă a Templului a fost pregătită la o oarecare distanță de clădire, iar apoi, când totul a fost gata, s-a trecut la asamblarea Templului, fără scule și fără să se audă nici o lovitură de ciocan (I Regi 6:7).

Ierusalimul era clădit pe 5 dealuri (vezi pagina 39), Zidul lui David acoperea dealul de sud-est. Zidul lui Solomon se afla mai în jos pe deal, puțin mai la sud de Curtea Templului; iar la sudul palatului se afla Sala Tronului lui Solomon, iar în sudul acesteia Casa pădurii din Liban, considerată a fi fost Sala Arzătorilor (I Regi 7:2, 8). Pe pagina anterioară se afla o schiță a Templului.

Templul lui Solomon a rămas în picioare 400 de ani (970-589 î.Cr.). Cel al lui Zorobabel 500 de ani (520-20 î.Cr.). Cel al lui Irod, 90 de ani (20 î.Cr-70 era creștină).

Templele lui Dumnezeu

Tabernacolul. Nu era decât un cort. Locuința pământească a lui Dumnezeu în Israel timp de 400 de ani. Cea mai mare parte timpului a fost instalat la Șilo. (Vezi la Exod 25 la 40.)

Templul lui Solomon. Gloria sa a fost de scurtă durată. A fost prădat la numai 5 ani după moartea lui Solomon. A fost distrus de babilonieni în 586 î.Cr.

Templul lui Ezechiel (Eze. 40-43). Nu a fost un Templu propriu-zis, ci o viziune a unui Templu ideal, refăcut mai târziu.

Sinagogile. S-au născut în timpul robiei. Nu au fost Temple, ci doar niște clădiri mici, prin comunitățile evreilor răspândiți în diaspora (Vezi pagina 410).

Templul lui Zorobabel. Zidit după întoarcerea din robie. (vezi la Ezra

și Neemia.) A dăinuit 500 de ani.

Templul lui Irod. Acesta a fost Templul la care a venit Cristos .

A fost zidit de către Irod din marmură și aur, fiind nespus de frumos. Distrus de romani în anul 70 era creștină. (Vezi la Ioan 2:13).

Trupul lui Cristos. Isus și-a numit trupul un Templu (Ioan 2:19-21). În El, Dumnezeu a locuit ca într-un Cort printre oameni. Isus a spus că templele pământești nu sunt necesare închinării la Dumnezeu (Ioan 4:20-24).

Biserica luată colectiv este un Templu al lui Dumnezeu, locuința lui Dumnezeu în lume (I Corinteni 3:16-19).

Fiecare creștin în parte este un Templu al lui Dumnezeu (I Corinteni 6:19), al cărui prototip îl poate constitui splendoarea Templului lui Solomon.

Clădirile de Biserică sunt uneori numite Temple ale lui Dumnezeu, dar nu găsim nicăieri în Biblie că ar fi fost rânduite pentru asta.

Templul din Cer. Cortul a fost un model pentru cel din Cer (Evrei 9:11, 24). Ioan a văzut un Templu (Apocalipsa 11:19). Mai târziu Dumnezeu și Mielul au devenit Templul (Apocalipsa 21:22).

Capitolele 10, 11, 12. Roboam, rege al lui Iuda. (933-916 î.Cr.)

Fiul lui Solomon. A domnit 17 ani. (Se relatează și la I Regi 12, 13, 14.) Sub domnia lui, minunata împărăție a lui Solomon a pornit într-un declin vertiginos față de culmea de glorie care o atinsese în timpul lui Solomon. Zece, din cele douăsprezece seminții, s-au rupt din regatul lui, iar Șişak regele Egiptului a prădat Ierusalimul (12:2-9).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Șişak invadează Iuda

Proprile însemnări ale lui Șişak referitoare la această campanie sunt înscrise pe zidul de sud al marelui templu al lui Amon de la Karnak. În care el este înfățișat în momentul prezentării celor 156 de cetăți ale Palestinei, zeului său Amon.

S-a descoperit un strat de cenușă de pe vremea când a fost ars Kiriath-Sefer.

De asemenea, un fragment dintr-un monument pe care l-a ridicat el la Meghido.

La Tanis (1936) s-a găsit mumia lui Șişak, într-un sarcofag de argint, încrustat în aur curat, probabil chiar o parte din aurul lui Solomon, care fusese luat de la Ierusalim.

Fig. 46. Basorelieful lui Șişak de la Karnak.

Capitolul 13. Abiah (Abiam), rege al lui Iuda. 915-913 î.Cr.

A domnit 3 ani. (Relatarea se face și la I Regi 15:1-8). Rău ca tatăl său. Dar în bătălia cu Ieroboam "s-a bizuit pe Domnul" și l-a înfrânt pe Ieroboam, recucerind câteva din cetățile nordice.

Capitolele 14, 15, 16. Asa, rege al lui Iuda. 912-872 î.Cr.

A domnit 41 de ani. (Faptele sunt relatate și la I Regi 15:9-24). Lunga sa domnie s-a suprapus peste domniile a 7 regi din regatul de nord. A fost un rege bun, slujind pe Domnul cu multă râvnă. Un mare val reformator a străbătut țara. A sfărâmat altarele de pe înălțimi, chipurile soarelui și astarteele; i-a alungat pe sodomiți și a îndepărtat-o pe mama lui de la tron, fiindcă se închinase la un idol. A prosperat foarte mult.

Capitolele 17, 18, 19, 20. Iosafat, rege al lui Iuda. 874-850 î.Cr.

A domnit 25 de ani. (Relatarea apare și în I Regi 22:41-50). Foarte religios: "A căutat pe Domnul în toate lucrurile". A inaugurat un sistem public de instrucție, trimițând preoții și leviții în circuite regulate prin țară, ca să învețe pe oameni "Cartea legii." A înființat tribunalele de justiție în toată țara. A menținut o vastă armată și a propășit mult.

Capitolul 21. Ieroham (Ioram), rege al lui Iuda. 850-843 î.Cr.

A domnit 8 ani. (Istorisirea se face și la II Regi 8:16-24). Fiul unui tată și bunic bun, stricat prin căsătoria sa cu o femeie rea, Atalia, fiica execrabilei Isabela. Sub domnia lui Ierusalimul a fost prădat de arabi și filistenii. A murit de o moarte năprasnică. "I-au ieșit măruntaiele."

Capitolul 22:1-9. Ahazia (Ioahaz), rege al lui Iuda. 843 î.Cr.

A domnit un an. (Vezi și la II Regi 8:25-29). Fiul Ataliei, nepotul Isabelei; o mlădiță a lui David aflată într-o teribilă încurcătură. A fost foarte rău. Iehu l-a ucis.

Capitolele 22:10 - 23:21. Atalia, regină a lui Iuda. 843-837 î.Cr.

A domnit 6 ani. (Vezi și la II Regi 11). A fost fiica Isabelei; diabolică și rea din cale afară, ca mama ei. S-a căsătorit cu Ioram, regele lui Iuda; a fost mama următorului rege al lui Iuda, Ahazia. Astfel ea a fost regină 8 ani și regină mamă un an, pe lângă cei 6 ani de domnie ai săi; în total

15 ani. A fost fanatic de devotată baalismului, atât de mult încât și-a masacrat proprii nepoți.

Capitolul 24. Ioas (Iehoas), rege al lui Iuda. 843-803 î.Cr.

A domnit 40 de ani (probabil incluși în ei și cei 6 ani ai Ataliei). (Vezi și la II Regi 12). Ioas a fost nepotul Ataliei. În timp ce Atalia omora sămânța regală, Ioas, fiul lui Ahazia, pe atunci doar un copil mic în fașă, a fost furat și ascuns în Templu timp de 6 ani. Când Ioas a împlinit 7 ani, Iehoiada, marele preot, și unchiul lui, l-a pus pe Ioas pe tron, pregătind înlăturarea Ataliei. Iehoiada a fost adevăratul conducător cât a trăit el. Sub îndrumarea acestuia, Ioas a curățit țara de baalism, a reparat Templul pe care Atalia îl dădărase și a reinstaurat închinarea la Dumnezeu.

Ioas "a făcut ce e drept în toate zilele lui Iehoiada." Dar după moartea lui Iehoiada, a căzut în apostazie și a început din nou să se închine la idoli. Prinții care cunoscuseră închinarea destrăbălată la Astarteea au fost aceia care l-au ruinat pe Ioas. Ioas a pus să fie ucis cu pietre până și Zaharia, fiul lui Iehoiada cel care îl pusese pe tron. La un an după moartea lui Zaharia au venit sirienii, au prădat Ierusalimul, au ucis prinții și "au făcut judecată asupra lui Ioas."

Capitolul 25. Amația, rege al lui Iuda. 803-775 î.Cr.

A domnit 29 de ani. (Vezi și la II Regi 14:1-22). "A făcut ceea ce este drept, dar inima nu i-a fost perfectă." A slujit zeii Edomului. S-a războit cu Israelul și Ierusalimul a fost prădat de regele Israelului.

Capitolul 26. Uzia (Azaria), rege al lui Iuda. 787-735 î.Cr.

A domnit 52 de ani. (Vezi și la II Regi 15:1-7.) Se crede că ar fi fost o parte din timp co-regent cu tatăl lui, Amația. "A făcut ce e bine. S-a silit să-L caute pe Dumnezeu." Câtă vreme L-a căutat pe Dumnezeu, Dumnezeu l-a făcut să prospere. A avut o armată uriașă, înzestrată cu cel mai bun echipament militar. L-a învins pe filistenii, arabi și amoriți. A dat o mare atenție agriculturii. Acesta reprezintă apogeul regatului și cea mai mare dezvoltare a sa, de la ruperea celor zece seminții. Dar el a devenit apoi arrogant și Dumnezeu l-a lovit cu lepră.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Uzia. O inscripție a lui Tiglath-Pileser, rege asirian (747-727 î.Cr.), care a dus în robie Israelul de nord, amintește de patru ori: "Azaria (Uzia) iudeul."

Piatra funerară a lui Uzia a fost descoperită de Dr.E.L. Sukenic de la Universitatea ebraică de la Ierusalim în Muzeul rus de arheologie de pe Muntele Măslinilor. Conține inscripții, în limba aramaică din timpul lui

Cristos și sună astfel: "Aici au fost aduse oasele lui Uzia, regele lui Iuda - nu deschideți." Uzia fusese îngropat în cetatea lui David (II Regi 15:17); dar, dintr-un motiv sau altul, mormântul a fost deschis mai târziu iar osemintele au fost transportate în altă parte.

Capitolul 27. Iotam, rege al lui Iuda. 749-734 î.Cr.

A domnit 16 ani, cel mai mult împreună cu tatăl lui. (Vezi și la II Regi 15:32-38.) "El a devenit puternic fiindcă și-a pus în ordine viața înaintea Domnului Dumnezeului său", așa cum făcuse și Ozia tatăl său.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Ahaz. S-a găsit un sigiliu cu inscripția: "Oficial al lui Ahaz."

Ahaz și tributul plătit de acesta lui Tiglat-Pileser (16; II Regi 16:6-8). O inscripție a lui Tiglat-Pileser spune așa: "Tributul lui Ahaz iudeul eu l-am primit: aur, argint, plumb, cositor și în. Damascul l-am distrus. Rezinul l-am cucerit. Ofițerii săi i-am tras în țeară. I-am ciopârțit livezile și n-am lăsat nici un pom în picioare." Este o paralelă exactă cu relatările din II Regi 16 și Isaia 7.

Capitolele 29, 30, 31, 32. Ezechia, rege al lui Iuda. 726-697 î.Cr.

A domnit 29 de ani. (Vezi și la II Regi 18, 19, 20.) A moștenit un domeniu dezorganizat și povara unui tribut greu dat Asiriei. Și-a început domnia cu o mare reformă. A sfărâmat idolii lui Ahaz. A redeschis și curățit Templul. A refăcut închinarea și slujirea lui Dumnezeu. "S-a încrezut în Dumnezeu". "Dumnezeu a fost cu el și el a prosperat." A obținut independență față de Asiria. Isaia a fost consilierul lui de încredere.

În anul al 6-lea de domnie al lui Ezechia (721 î.Cr.) regatul de nord a căzut. În anul al 4-lea de domnie a sa (731 î.Cr.) se pare că Sanherib, conducătorul oștilor tatălui său Sargon a invadat Iuda. Ezechia i-a plătit tribut. Apoi a urmat vizita delegației babiloniene (II Regi 20:12-15), care i s-a părut suspectă lui Sanherib și care l-a făcut să invadeze din nou Iuda (701 î.Cr.). Ezechia a întărit zidul, a construit o conductă și a făcut mari pregătiri militare. Apoi a urmat marea izbăvire printr-un înger (II Regi 19:35). Această victorie i-a adus lui Ezechia mult prestigiu și o mare putere.

NOTIȚE ARHEOLOGICE: Reparațiile făcute de Ezechia în grabă, sub presiunea asediului asirian (32:5), se văd foarte bine pe zidurile de astăzi. S-au descoperit temelile "zidului din afară", mergând paralel cu zidul lui David, cu o distanță de 10 metri între ele.

Tunelul lui Ezechia (32:3, 4; II Regi 20:20), prin care el aducea apă în cetate. Acest tunel a fost descoperit. Izvorul Ghihon era situat la baza de răsărit a dealului Ophel (vezi harta 8), imediat în afara zidului. Lucrătorii lui Ezechia au săpat un tunel în piatra tare pe o lungime de 518 m. sud-vest, de la izvor până la Scăldătoarea Siloam, dinăuntrul zidului, derivând astfel cursul natural al izvorului și făcându-l să se verse în pâraul Chedron. Tunelul are în medie o înălțime de 6 picioare și o lățime de 2,5 picioare. Are o cădere de apă de 7 picioare. La gura lui s-a găsit inscripția Siloam.

Inscripția Siloam. Un copil care chiulea de la școală (1880), jucându-se la gura Tunelului lui Ezechia, a observat niște semne roșii săpate în stâncă, la 19 picioare de la intrare, semne care păreau a fi un fel de scris. El i-a spus învățătorului său, Dr. Schick, care a constatat că era o relatare în limba ebraică, privitoare la construirea Tunelului. Inscripția a fost decupată din zid și trimisă Muzeului din Constantinopol, unde se află în prezent. Ea sună astfel:

"Tunelul e terminat. Aceasta e istoria tunelului. În timp ce tăietorii în piatră ridicau târnăcopul, fiecare în fața celui alt (adică s-a pornit de la capete opuse) și când erau la o depărtare de trei coți unii de alții, s-a auzit o voce a unuia care striga către celălalt; și după aceea târnăcopul s-a lovit de târnăcop și a țâșnit apă din Izvor în Scăldătoare, 1200 de coți și înălțimea stâncii de deasupra a fost de 100 de coți.

Invazia lui Sanherib, în Iuda (32:1), în cadrul căreia el a cucerit cetățile fortificate ale lui Iuda (II Regi 18:13); a asediat Ierusalimul (II Regi 19:35, 36).

S-a găsit propria inscripție a lui Senanherib privitoare la această invazie pe o prismă de lut pe care o făcuse chiar el (Figura 47). Se află la Muzeul Institutului Oriental din Chicago. Sună așa: În ce privește pe Ezechia, regele lui Iuda, care nu s-a supus jugului meu, am asediat 46 din cetățile sale fortificate și numeroase cetăți mai mici, cu berbecele de spart ziduri, cu mine și cu topoare, și le-am capturat. Am luat ca pradă 200 159 de oameni, mici și mari, bărbați

Fig. 47

și femei, cai și asini, cămile, boi, oi fără număr. Ezechia s-a găsit deodată închis ca într-o colivie în Ierusalim, cetatea sa regală. Eu am zidit un șir de forturi împotriva sa și am întors înapoi pe toți cei care ieșeau pe porțile cetății. Cetățile pe care le-am capturat le-am dat regelui Așdod, regele Ekronului și regelui lui Gaza.“

În vreme ce nici un rege asirian nu și-ar fi consemnat o înfrângere ca aceea pe care a suferit-o armata lui Sanherib în fața zidurilor Ierusalimului (II Regi 19:35, 36), e semnificativ faptul că acesta nu susține că ar fi cucerit Ierusalimul. Într-adevăr, este cea mai remarcabilă confirmare a istoriei biblice.

Sanherib "Înainte Lachișului" cu "toate puterile lui" (32:9). Pe zidurile palatului lui Sanherib de la Ninive, Layard a descoperit un basorelief al taberei acestuia de la Lachiș cu următoarea inscripție: "Sanherib, rege al lumii, a stat pe tronul său și a pus să treacă pe dinaintea lui prada Lachișului.“

Tributul pe care l-a trimis Ezechia lui Sanherib (II Regi 18:14-16). Inscripția spune: "Frica de maiestatea mea l-a cuprins pe Ezechia. El a trimis tribut: 30 de talanții de aur, 800 de talanții de argint, pietre prețioase, fildeș, femei de la palatul lui și tot felul de daruri.“

Lachiș și Ghibea (31:9; Isaia 10:29) sunt pomenite printre cetățile care au suferit de mâna lui Sanherib. La Lachiș, expediția arheologică Wellcome a găsit un strat de cenușă de la un foc ce a avut loc în anul 700 î.Cr.

Asasinarea lui Sanherib de către fiii lui (32:21; II Regi 19:36, 37). O inscripție asiriană spune: "În ziua a 20-a a lui Tibet, Sanherib a fost ucis de fiii lui într-o revoltă. În ziua a 18-a a lui Silvan, Esar-Hadon, fiul lui s-a suit pe tron.“

Capitolul 33:1-20. Manase, rege al lui Iuda. 697-642 î.Cr.

A domnit 55 de ani. (Vezi și la II Regi 21:1-18.) Cel mai rău dintre regii lui Iuda, având cea mai lungă domnie. A rezidit idolii pe care tatăl său Ezechia îi distrusese. A restabilit închinarea la Baal. Și-a ars proprii copii. A scăldat Ierusalimul în sânge. Tradiția spune că, din ordinul lui, Isaia a fost tăiat în două cu fierăstrăul.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Manase. O inscripție a regelui asirian Esar-Hodon (681-668 î.Cr.) spune așa: "Am forțat 22 de regi din Țara de la Apus să asigure materialul de construcție pentru palatul meu“, și-l numește pe Manase rege în Iuda.

Capitolul 33:21-25. Amon, rege în Iuda. 639-640 î.Cr.

A domnit 2 ani. (Vezi și la II Regi 21:19-25.) Foarte rău.

Capitolele 34, 35. Iosia, rege în Iuda. 639-608 î.Cr.

A domnit 31 de ani. (Vezi și la II Regi 22, 23.) A început să domnească la vârsta de 8 ani. Când a împlinit 16 ani a început să caute pe Domnezeul lui David. La 20 de ani și-a început reformele. La 26 de ani, găsim "Cartea Legii" a dat un mare avânt reformelor sale, fiind cea mai mare reformă pe care a cunoscut-o Iuda. Reformele lui Iosia au întârziat dar nu au putut opri pierzarea lui Iuda care se apropia cu pași repezi.

În zilele lui Iosia invazia sciților (vezi pagina 310) a bântuit în Asia de vest și a slăbit mult Asiria. Marșul lui Faraon împotriva Carchemișului (35:20-24) avea să dea o lovitură fatală imperiului asirian ce începuse deja să se scufunde. Iosia, un vasal al Asiriei, a considerat că e de datoria lui să atace pe Faraon și a fost ucis la Meghido.

Capitolul 36:1-4. Eliachim, (Ioahaz), rege al lui Iuda. 608 î.Cr.

A domnit 3 luni. (Vezi și la II Regi 23:30-34.) A fost răsturnat de Faraon și dus în Egipt unde a murit.

Capitolul 36:5-8. Ioiachim, rege în Iuda. 608-597 î.Cr.

A domnit 11 ani. (Vezi și la II Regi 23:34-24:7.) A fost pus pe tron de către Faraon. După 3 ani a fost înfrânt de Babilon (Daniel 1:1). Apoi a slujit regelui Babilonului 3 ani. Apoi s-a revoltat și a venit regele Babilonului, l-a legat în lanțuri ca să-l ducă în Babilon, (II Cronici 36:6). Dar înainte de a pleca din cetate a murit sau a fost ucis și îngropat ca un măgar (Ieremia 22:18, 19; 36:30). El a fost îngâmfat, împietrit la inimă și rău, exact la polul opus față de tatăl său Iosia. A căutat de repetate ori să ucidă pe Ieremia (Ieremia 26:21; 36:26).

Capitolul 36:8-10. Ioiachin (Ieconia) rege în Iuda 587 î.Cr.

A domnit 3 luni. (Vezi și la II Regi 24:6-17); a fost dus în Babilon unde a trăit cel puțin 37 de ani (II Regi 24:15; 25:27).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Ioiachin. Sigiliul administratorului lui Ioiachin, la Kiriath-Sefer (1929), Kyle și Albright au găsit în stratul de cenușă de la focul lui Nebucadnețar două torți de vase de lut cu inscripția: "Aparținând lui Eliakim administratorul lui Ioiachin." Una dintre ele se află în prezent la Seminarul Pittsburg-Xenia. Aceeași imprimare s-a găsit la Beth-Semeș (1930) de către Grant.

Ioiachin "înălțat"; primește onoruri. (II Regi 25, 27, 30.) Albright a raportat descoperirea de către Weidner, în ruinele Grădinilor Suspendate, a mai multor tăblițe care pomenesc numele persoanelor care trebuiau să primească rații regulate de ulei și grâne; printre nume este și numele lui "Ioiachin, regele țării lui Iuda."

Fig. 48. Imprimeul de pe sigiliul lui Eliachim.
(Prin bunăvoința lui Dr.J.L. Kelso.)

Fig. 49. Detaliu din scrisul găsit pe sigiliul lui Eliachim.
(Prin bunăvoința lui Dr. W. F. Albright).

Capitolul 36. Zedechia, rege în Iuda. 597-586 î.Cr.

A domnit 11 ani. (Vezi și la II Regi 24, 25). A fost pus pe tron de către Nebucadnețar. A fost un rege slab. În anul al 4-lea de domnie a vizitat Babilonul.

Dar mai târziu s-a răsculat împotriva Babilonului. Apoi a venit Nebucadnețar și a distrus Ierusalimul, l-a luat pe Zedechia, i-a scos ochii și l-a dus în lanțuri la Babilon, unde acesta a murit în închisoare (Ieremia 52:11). Părea că regatul lui David a luat sfârșit. (Vezi și la II Regi 25).

Ghedalia este făcut guvernator (II Regi 25:22. Vezi la Ieremia 40).

Rămășița lui Iuda fusese în Egipt (II Regi 25:26. Vezi la Ieremia 42).

Proclamația lui Cyrus (36:22. Vezi la Ezra 1).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Zedechia. Fuga lui Zedechia, "între două ziduri" (II Regi 24:5). Drumul dintre cele două ziduri se poate vedea astăzi pe o lungime de 45 de metri.

EZRA - NEEMIA - ESTERA

Întoarcerea din captivitate Reconstruirea Ierusalimului

Aceste trei cărți reprezintă o secțiune demnă de încredere a Vechiului Testament. Ele redau istoria întoarcerii evreilor din captivitate, de la Babilon, rezidirea Templului și a Ierusalimului și restabilirea vieții naționale a evreilor în țara lor. Ele parcurg în jur de 100 de ani (536-432 î.Cr.)

Ultimii trei profeți, Hagai, Zaharia, Maleahi au trăit și au lucrat în această eră a restaurației evreilor.

Au existat două perioade distincte:

536-516 î.Cr., 20 de ani în timpul cărora, sub conducerea guvernatorului Zorobabel și a preotului Iosua, s-a rezidit Templul (Ezra capitolele 3 la 6). Hagai și Zaharia aparțin acestei perioade.

457-432 î.Cr. 25 de ani în timpul cărora, sub conducerea guvernatorului Neemia și a preotului Ezra, s-a reconstruit zidul și Ierusalimul a fost readus la statutul de cetate întărită. Maleahî ă aparținut acestei perioade.

Ezra vorbește despre ambele perioade.

Neemia vorbește numai despre a doua perioadă. Estera se află între ele.

Au fost trei întoarceri:

536 î.Cr. Zorobabel, împreună cu 42.360 de evrei, 7.337 de robi, 200 de cântăreții, 736 de cai, 245 de măgari, 435 de cămile, 6.720 de asini și 5.400 de vase de aur și argint.

457 î.Cr. Ezra cu 1.754 de bărbați, 100 de talanți de aur, 750 de talanți de argint. Nu se spune dacă au venit și femei și copii A durat 4 luni.

444 î.Cr. Neemia, ca guvernator, împreună cu o escortă armată, s-a dus și a rezidit și fortificat Ierusalimul, pe cheltuiala guvernatorului.

Cronologia Restaurării:

536 î.Cr. 49.897 se întorc din Babilon la Ierusalim.

536 î.Cr. În luna a șaptea au zidit altarul și au adus jertfe.

536 î.Cr. Începe lucrul la Templu, dar apoi a încetează.

520 î.Cr. Reluarea lucrărilor de către Hagai și Zaharia.

516 î.Cr. Templul este terminat.

478 î.Cr. Estera devine regină a Persiei.

457 î.Cr. Ezra merge de la Babilon la Ierusalim.

444 î.Cr. Neemia reface zidul.

432 î.Cr. Neemia se întoarce la Babilon.

Israel fusese dus în robie de Asiria în 721 î.Cr.

Iuda fusese dus în robie de Babilon în 606 î.Cr.

Întoarcerea din captivitate a fost îngăduită de Persia, în 536 î.Cr.

Imperiul Persan

Dacă politica regilor asirieni și babilonieni fusese să deporteze popoarele cucerite, adică să îi ia din țara lor și să-i împrăstie prin alte țări, politica regilor persani a fost exact opusă prin aceea că ei repatriau popoarele cucerite, adică îi trimiteau înapoi în țara lor. Regii persani au fost mult mai umani decât regii asirieni sau babilonieni.

Una din primele fapte ale primului rege persan, Cyrus, care a fost "deosebit de nobil și un monarh drept", în primul său an de domnie, a fost să autorizeze întoarcerea evreilor în țara lor.

Persia era un podiș muntos la est în capătul inferior al văii Tigru-Euftrat. Imperiul Persan a fost mai vast în întinderea sa decât fuseseră precursorii săi, întinzându-se spre răsărit până în India iar la vest ajungând până în Grecia. Capitala era la Persepolis și la Susa, dar regii au domnit uneori de la Babilon. Ca imperiu mondial a dăinuit 200 de ani (536-331 î.Cr.) Regii săi au fost:

Cirus (538-529 î.Cr.) A cucerit Babilonul (536 î.Cr.). A făcut din Persia un Imperiu Mondial. A permis evreilor să se întoarcă în patria lor împlinind astfel profeția lui Isaia (vezi paginile 301, 302).

Cambises (529-522 î.Cr.). Se crede că el ar fi "Artaxerses" cel pomenit la Ezra 4:7,11, 23, cel care a oprit lucrările la Templu.

Darius I (Hystaspes) (521-485 î.Cr.). A autorizat terminarea Templului (Ezra 6). El a făcut inscripția "Behistun" (vezi pagina 43).

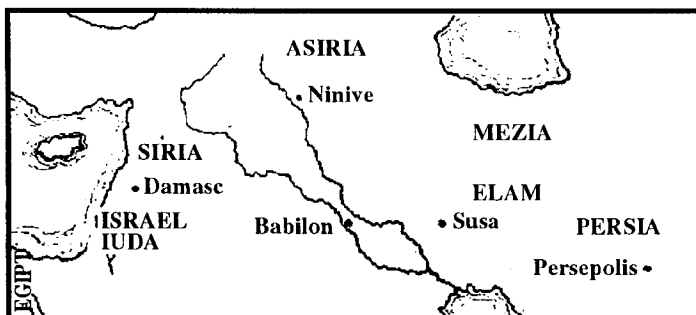
Xerxes (Ahașveroș) (485-465 î.Cr.). Renumit pentru războaiele sale cu grecii. Estera a fost soția lui (vezi pagina 237). Mardoheu a fost prim-ministrul lui.

Artaxerxes I (Longimanus) (465-425 î.Cr.). A fost foarte binevoitor față de evrei. L-a autorizat pe Neemia, paharnicul lui, să reconstruiască Ierusalimul.

Xerxes al II-lea (424). Darius al II-lea (Nothius) (423-405). Artaxerxes II (Mnemon) (405-358). Artaxerxes al III-lea (Ochus) (358-338). Arses (338-335).

Darius al III-lea (Codomanus) (335-331). A fost înfrânt de Alexandru cel Mare (331 î.Cr.) în faimoasa bătălie de la Arbela, în apropiere de

Ninive. Acesta a constituit sfârșitul sau căderea Persiei și ridicarea Greciei. Imperiul a trecut din Asia în Europa.

Harta 47. Țările captivității.

EZRA

Întoarcerea din Robie Rezidirea Templului Călătoria lui Ezra la Ierusalim

Se crede că Ezra a fost autorul acestei cărți. (Vezi pagina 235)

Capitolul 1. Proclamația lui Cyrus

Ultimile două versete din II Cronici sunt identice cu primele două din Ezra probabil fiindcă aceste două au fost inițial o singură carte. Proclamația aceasta prin care li se permitea evreilor să se întoarcă la Ierusalim a fost emisă cu puțin după ce Daniel citise scrisul de pe perete în care se declara că Babilonul va cădea în mâna Persiei; faptul s-a petrecut chiar în noaptea aceea (Daniel 5:25-31). Probabil Daniel i-a arătat lui Cyrus profețiile care astfel se împlineau (Ieremia 25:11-12; 29:10); de asemenea profețiile lui Isaia, care cu 200 de ani înainte îl pomenise pe Cyrus pe nume și spusese că sub domnia lui evreii aveau să se întoarcă și să rezidească Ierusalimul (Isaia 44:26-28; 45:1,13). Nici nu e de mirare că Cyrus a avut o deosebită considerație pentru Dumnezeuul evreilor (3).

Capitolul 2. Numărarea celor care s-au întors

A fost de 42.360, pe lângă servitori (64, 65). Totalul sumelor luate separat diferă de această cifră cu 11.000. Surplusul de 11.000 se crede că ar fi provenit din exilații altor triburi decât Iuda. Efraim și Manase sunt pomeniți la I Cronici 9:3. "Israel" este amintit la Ezra 10:25. Termenul "întreg Ierusalimul" este folosit cu referire la cei care s-au întors (2:50; 6:17; 8:35). 12 tauri și 12 țapi au fost aduși ca jertfă pentru "întreg Israelul." Se pare de aici că exilații din Iuda care se întorceau spre casă au adunat în rândurile lor și pe alții de la alte triburi. Aceasta ne ajută să înțelegem de ce în Noul Testament evreii erau numiți "Cele douăsprezece seminții" (Luca 22:30; Fapte 26-7; Iacov 1:1).

Capitolul 3. Punerea temeliei Templului

În luna a 7-a, în anul întâi al întoarcerii lor, ei au zidit altarul și au ținut praznicul corturilor cu multă bucurie și mulțumire către Dumnezeu. În luna a doua a anului următor, când s-a pus temelia Templului, ei au făcut să răsunе cerul de osanalele lor de bucurie.

Dar oameni mai vârstnici, care văzuseră celălalt templu dintâi au

plâns cu bocete, atât de mare fiind prăpastia dintre cele două temple. Zorobabel (2), guvernatorul (Hagai 1:1), a fost nepotul regelui Ioiachim. El este cel care ar fi fost rege dacă ar fi existat un regat. Cu deosebită curiozitate Cirus l-a numit Guvernator al lui Iuda.

Capitolul 4. Lucrarea este oprită

Pe măsură ce lucrarea la Templul și la zid (16) progresa, popoarele cărora li se dăduse pământul evreilor împreună cu vecinii lor au început să obiecteze și, prin amenințări și intrigi, au reușit să oprească lucrarea timp de 15 ani, până când la urcarea pe tron a lui Darius.

Capitolele 5,6. Templul este terminat

Darius a fost prietenos față de evrei și astfel, în anul al doilea al domniei sale (520 î.Cr.), la 16 ani după sosirea evreilor în patria lor, la îndemnul și îmbărbătarea profetilor Hagai și Zaharia, s-au reluat lucrările la Templu. Curând a urmat decretul lui Darius pentru terminarea Templului, cu ordinul de a se scoate din visteria regală fondurile necesare pentru încheierea lucrărilor. În 4 ani (520-516 î.Cr.) s-a terminat construirea Templului și dedicarea lui într-o atmosferă de mare bucurie.

Renumita inscripție Behistun, care a oferit cheia descifrării limbii babiloniene, (vezi pagina 43) a fost făcută în același an când s-a terminat Templul, de către același Darius.

Din diferite motive, după terminarea Templului, lucrarea de restaurare a cetății a continuat încă 70 de ani.

Capitolele 7, 8. Călătoria lui Ezra la Ierusalim

A avut loc în anul 457 î.Cr., sub domnia lui Artaxerxes, care a fost fiul vitreg al reginei Estera, cam la 60 de ani după terminarea Templului, și la 80 de ani după întoarcerea evreilor la Ierusalim. Ezra a fost un preot mare. El s-a dus să învețe pe Iuda Legea lui Dumnezeu, să înfrumusețeze Templul și să reintroducă slujbele la Templu.

Capitolele 9, 10. Căsătoriile mixte

Când a sosit Ezra la Ierusalim, a găsit o situație care l-a dezgustat. Oamenii simpli, leviții, prinții și dregătorii se căsătoriseră nestânjenți cu vecinii lor idolatri - lucru pe care Dumnezeu îl interzisese de atâtea ori pentru evrei, și faptul care îi dusesese pe evrei la idolatrie și constituise cauza robiei. Dumnezeu trimisese profet după profet, și judecată după judecată, până când, în cele din urmă, El a trebuit să recurgă la robie și să ajungă până acolo încât să șteargă națiunea de pe pământ aproape în totalitate. Acum o mică rămășiță se întorsese acasă vindecată. Dar nici nu au sosit bine acasă, că s-au și apucat din nou de fărădelegi căsătorindu-se cu oameni idolatri. Măsurile lui Ezra pentru a-i descotorosi de nevestele lor idolatre ni s-ar părea poate severe, dar au dat rezultate. Evreii, care până la robia babiloniană au fost mai tot timpul în idolatrie, s-au vindecat acum, și din ziua aceea până astăzi, în general vorbind, au rămas vindecați.

Ezra a continuat cu înfăptuirea altor reforme, așa cum se amintește în cartea Neemia. Tradiția face din el întemeietorul închinării din sinagogă și președintele "Marii Sinagogi" (vezi pagina următoare și pagina 410).

NEEMIA

Reclădirea zidului Ierusalimului

Conform unor tradiții evreiești influente, Ezra a fost autorul cărților I și II Cronici, Ezra și Neemia; aceste patru cărți au fost inițial o singură lucrare (vezi pagina 213), deși unii cred că Neemia ar fi scris cartea Neemia.

Ezra a fost strănepotul preotului Hilchia, cel care cu 160 de ani înainte condusese reforma lui Iosia (Ezra 1:1; II Regi 22:8); a fost un urmaș vrednic al renumitului său înaintaș. El s-a dus de la Babilon la Ierusalim (457 î.Cr.) la 80 de ani după prima întoarcere a evreilor și la 13 ani după venirea lui Neemia.

Neemia s-a dus la Ierusalim în anul 444 î.Cr. Ezra sosise deja cu 13 ani mai devreme. Dar Ezra era preot, învățând pe oameni religia, pe când Neemia a venit ca un guvernator civil, cu autoritate din partea regelui Persiei să rezidească zidul și să readucă Ierusalimul la poziția sa de mai înainte - de oraș fortificat. Evreii se întorseseră acasă de aproape 100 de ani și nu progresaseră prea mult în afară de rezidirea Templului - care și el a fost neșemnificativ. Aceasta deoarece ori de câte ori începeau să lucreze la zid, vecinii lor ~~mai~~ puternici fie îi ~~amenințau~~, fie ~~reușau~~ să obțină prin intrigi ordine venite de la curtea persană pentru încetarea lucrărilor.

Capitolele 1, 2. Călătoria lui Neemia la Ierusalim

Unele părți din această carte sunt la persoana întâii, fiind citate direct din rapoartele oficiale ale lui Neemia.

Neemia a fost un om al rugăciunii, acțiunii, curajului și perseverenței și un bun patriot. Primul lui impuls a fost întotdeauna să se roage (14; 2:4; 4:4, 9; 6:9, 14). El a petrecut 4 luni în rugăciune înainte de a aduce la cunoștința regelui cererea sa (1:1, 2:1).

Neemia a fost paharnicul regelui Artaxerxes (1:11; 2:1), o persoană oficială cu mare importanță și de mare încredere. Artaxerxes a fost regele Persiei (465-425 î.Cr.) fiul lui Xerxes astfel fiul vitreg al Esterei, regina evreică. Estera a devenit regină a Persiei cam la 60 de ani după ce s-au întors evreii în Ierusalim. Faptul acesta trebuie să le fi conferit evreilor mare prestigiu la curtea persană. E foarte probabil ca Estera să mai fi fost în viață, ca un personaj cu mare influență la palat în vremea când Ezra și Neemia s-au dus la Ierusalim. Presupunem că Esterei i se datora recunoștință pentru amabilitatea lui Artaxerxes față de evrei, pentru interesul manifestat de acesta în reconstruirea Ierusalimului.

Capitolul 3. Repararea porților

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: "Treptele care coboară din cetatea lui

David“ (15); ”fața unghiului“ (25); ”turnul care iese în afară“ (26); rămășițele lor pot fi descoperite astăzi cu ușurință.

Capitolele 4, 5, 6. Rezidirea Zidului

Dușmanii de demult ai evreilor, care posedau acum țara, moabiții, amoriții, asdodiții, arabii și samaritenii de curând deportați, s-au opus cu violență și înverșunare la rezidirea Zidului Ierusalimului. Ei și-au mobilizat armatele și au pornit la atac împotriva Ierusalimului. Dar Neemia, având credință în Dumnezeu, și înarmându-și oamenii cu pricepere și aranjându-i într-un fel aparte a continuat să lucreze mai departe, zi și noapte. Astfel, în ciuda obstacolelor, zidul a fost terminat în 52 de zile, Ierusalim devenind din nou oraș fortificat, la 142 de ani după nimicirea sa din 586 î.Cr.

Capitolele 7, 8. Citirea publică a Cărții Legii

După înălțarea Zidului, Neemia și Ezra au adunat poporul pentru a se organiza viața națională. Capitolul 7 are același conținut ca și Ezra 2, înșirând lista celor care se întorseseră de la Ierusalim cu Zorobabel cu aproape 100 de ani înainte. Trebuiau rezolvate anumite probleme de genealogie.

Apoi, timp de șase ani, în fiecare dimineață până la amiază Ezra și cu ajutoarele sale, ”au deschis Cartea Legii și au citit din Legea lui Dumnezeu, deslușit, și-i arătau înțelesul ca să-i facă să înțeleagă ce se citea.” Această lectură publică și expunere a Cărții lui Dumnezeu a adus un mare val de pocăință în rândurile poporului, o ”mare”, trezire și un legământ solemn de a păzi Legea, așa cum reiese din capitolele 9 și 10.

Tocmai aflarea Cărții Legii a fost aceea care a adus marea reformă a lui Iosia (II Regi 22). Tot așa, când Martin Luther a găsit Biblia, s-a născut Reforma Protestantă, care a adus libertate religioasă lumii moderne. Slăbiciunea protestantismului de astăzi constă în faptul că neglijează Biblia, pe care declară însă că o urmează. Marea nevoie de astăzi este ca de la amvoane să se folosească drept predică expunerea la rând, verset cu verset, a Cuvântului lui Dumnezeu, într-o manieră simplă și fără înflorituri.

Capitolele 9, 10, 11, 12. Legământul. Dedicarea Zidului

Într-o adâncă pocăință și cu o mare râvnă, ”au încheiat un legământ sigur și l-au scris, și l-au pecetluit și au încheiat un jurământ și un blestem că vor umbla în Legea lui Dumnezeu“ (8:38; 10:29). Zidul fiind acum terminat și dedicat, o zecime din populație a fost adusă în cetate să locuiască acolo și s-au organizat guvernul și slujbele de la Templu.

Capitolul 13. Încheierea lucrării lui Neemia

Corectarea neseriozității privind zeciuielile, Sabatul și căsătoriile mixte. Neemia a fost Guvernator în Iuda cel puțin 12 ani (5:14). Josephus spune că el a trăit până la adânci bătrâneți și a guvernat în Iuda tot restul vieții sale.

ESTERA

Scăparea evreilor de exterminare

Evreii s-au întors din Babilon la Ierusalim în anul 536 î.Cr.
Templul a fost rezidit între 536-516 î.Cr.

Estera, o evreică, a devenit regină în anul 478 î.Cr.
Estera i-a salvat pe evrei de la masacru în anul 473 î.Cr.

Ezra s-a dus de la Babilon la Ierusalim în anul 457 î.Cr.
Neemia a rezidit Zidul Ierusalimului în anul 444 î.Cr.

- Astfel Estera a apărut cam la 40 de ani după reconstruirea Templului și la 30 de ani înainte de refacerea zidului Ierusalimului.

Deși această carte vine după Neemia, din punct de vedere cronologic evenimentele ei s-au petrecut cu vreo 30 de ani înainte. Se pare că Estera a înlesnit lucrarea lui Neemia. Căsătoria ei cu Regele trebuie să fi adus un mare prestigiu pentru evrei. E greu de imaginat ce s-ar fi întâmplat cu națiunea ebraică dacă n-ar fi existat o Estera. Fără ea cine știe dacă s-ar fi reconstruit Ierusalimul și poate că alta ar fi fost istoria.

Cartea Esterei tratează un eveniment foarte important din istorie, și nu doar sublinierea unei morale: Izbăvirea națiunii ebraice de la anihilare în zilele următoare robiei babiloniene. Dacă națiunea ebraică ar fi fost ștearsă de pe fața pământului cu 500 de ani înainte de a-L fi adus pe Cristos pe lume, cu siguranță destinul omenirii ar fi fost radical afectat; fără națiunea ebraică n-ar fi fost Mesia; fără Mesia am avea acum o lume total pierdută. Acea frumoasă evreică de demult, deși se poate ca ea să nu fi fost conștientă de asta, a jucat un rol însemnat în venirea Mântuitorului lumii.

Capitolul 1. Detronarea reginei Vasti

"Ahașveroș" a fost celălalt nume al lui Xerxes. El a domnit în Persia între 485-465 î.Cr., fiind unul dintre cei mai iluștri monarhi care au domnit în lumea antică. Marele banchet descris în acest capitol reiese, conform inscripțiilor persane, că s-ar fi dat în ajunul faimoasei expediții împotriva Greciei, când s-a dat bătălia de la Termopile și cea de la Salamis, în anul 480 î.Cr. Se pare că el a detronat-o pe Vasti înainte de a pleca la luptă, iar cu Estera s-a căsătorit în anul 478 î.Cr., după ce s-a întors din expediția împotriva Greciei (1:3; 2:16).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Palatul de la Șușan (2)

Șușan, sau Susa, aflat la 320 km est de Babilon, a fost reședința de iarnă a regilor persani. Locul său a fost identificat de Loftus (1852), care a găsit o inscripție a lui Artaxerxes II (405-358 î.Cr.) "Strămoșul meu Darius a zidit acest palat în vremurile de odinioară. În timpul domniei bunicului meu (Artaxerxes I), a fost ars. Eu l-am restaurat."

Acest palat a fost reședința lui Darius, cel care a autorizat reclădirea Templului; de asemenea și al lui Xerxes, soțul Esterei; apoi al lui Artaxerxes I, cel care a autorizat pe Neemia să rezidească Ierusalimul.

Un francez pe nume Dieulafoy a continuat excavările (1884-86) și a localizat cu precizie printre ruine "poarta regelui" (4:2) "curtea interioară" (5:1); "curtea exterioară" (6:4); "grădina palatului" (7:7); și a găsit chiar și un zar, "Pur" (3:7).

Capitolul 2. Estera devine Regină

Ahașveroș a murit 13 ani mai târziu. Fără îndoială însă, Estera a domnit mult, până în timpul domniei fiului ei vitreg Artaxerxes; și, ca regină-mamă, e posibil ca ea să fi fost o persoană cu influență în zilele lui Ezra și Neemia.

Capitolele 3, 4, 5, 6, 7. Decretul lui Haman

Potrivit acestui decret, ~~toți evreii~~ din toate provinciile trebuiau omorâți (3:12, 13). Decretul s-a dat în al 12-lea an de domnie al regelui (3:7), când Estera era deja regină de cinci ani.

Când s-a dus Estera să mijlocească pe lângă rege în favoarea poporului ei, cordialitatea (5:3) lui a scos la iveală faptul că, deși îi era soție de cinci ani, el încă o adora.

Rezultatul a fost faptul că Haman a fost spânzurat, iar locul lui a fost dat lui Mardoheu, verișorul Esterei.

Numele lui Dumnezeu nu este pomenit în cartea aceasta, probabil datorită faptului că a fost copiat din documentele persane. Cu toate acestea, nicăieri nu e mai evidentă Grijă lui Dumnezeu față de poporul Său.

Capitolele 8, 9. Izbăvirea. Praznicul Purim

Decretul unui rege persan nu putea fi schimbat (8:8; Daniel 6:15), și astfel nu se putea reveni asupra hotărârii de a-i masakra pe evrei. Dar Estera a reușit să-l convingă pe rege să emită un alt decret care să-i autorizeze pe evrei să se opună masacrelui, ucigându-i pe toți cei care îi vor ataca. Astfel Estera a salvat poporul evreu de la dispariție.

Estera a fost nu numai frumoasă, ci și înțeleaptă. Noi o admirăm pentru patriotismul ei, pentru curajul și tactul ei.

Aici găsim originea praznicului Purim, pe care evreii îl țin și astăzi.

Capitolul 10. Măreția lui Mardoheu

Mardoheu a fost mare om la palatul regelui, venind în rang imediat

după rege. A fost din ce în ce mai mare. Faima lui s-a răspândit în toate provinciile (9:4; 10:3). Aceasta a fost în timpul domniei lui Xerxes, marele monarh al Imperiului Persan: primul său ministru a fost un evreu iar nevasta lui preferată: o evreică - Mardoheu și Estera, creierul și inima palatului! Faptul acesta a pregătit terenul pentru lucrarea lui Ezra și Neemia. Asemenea lui Iosif din Egipt, a lui Daniel din Babilon, tot așa sunt și Mardoheu și Estera în Persia.

IOV

Problema suferinței Meditații filozofico-poetice asupra căilor lui Dumnezeu

Cărțile poetice

Iov este prima dintre cărțile poetice sau de înțelepciune, ale Vechiului Testament, celelalte fiind Psalmii, Proverbele, Ecclesiastul și Cântarea Cântărilor. Multe din secțiunile cre tratează despre înțelepciune sunt scrise în versuri.

Grupul acesta de cărți aparține în mare măsură, dar nu în totalitate, epocii de aur a istoriei ebraice, perioada lui David și Solomon, cu excepția lui Iov, care este în general atribuită unei perioade mai vechi și a unor psalmi care au apărut mai târziu. Însă majoritatea psalmilor sunt atribuiți lui Solomon. Astfel, întrucât aceste cinci cărți formează un grup distinct în cadrul Bibliei și întrucât ele reprezintă în cea mai mare parte opera lui David și a lui Solomon, am putea spune că datează în mare parte din epoca lui David și a lui Solomon.

Poezia ebraică nu avea ritm sau rimă cum au poeziile altor limbi. Ea constă mai degrabă din paralelisme, sau așa-numitul ritm al gândirii, exprimat în cuplete sinonime sau antitetice. "Sentimentul unui rând răsună ca un ecou în rândul al doilea." Uneori cupletele erau dublate sau triplate sau cvadruplate formându-se grupuri de două rânduri, de patru rânduri, de șase rânduri sau de opt rânduri.

Meritul literar al cărții lui Iov

Victor Hugo a spus: "Cartea lui Iov este probabil Capodopera cea mai de seamă a minții umane."

Thomas Carlyle a spus: "Eu numesc această carte, lăsând la o parte toate celelalte teorii emise în legătură cu ea, una dintre cele mai mari lucrări ce s-au scris vreodată. Prima și cea mai veche exprimare a nesfârșitei probleme: Destinul omului, și modul de relaționare a lui Dumnezeu față de el pe pământ. Nu cred că s-a mai scris ceva să-i egaleze meritul literar."

Philip Scharff a spus: "Cartea Iov se înalță ca o piramidă în istoria literaturii, fără predecesor și fără rival."

Fundalul cărții

Se crede că Țara lui Uz (1:1) s-ar fi aflat la hotarul dintre Palestina și Arabia, întinzându-se din Edom spre nord și răsărit către râul Eufrat,

ocolind drumul de caravane dintre Babilon și Egipt.

Porțiunea propriu-zisă din țara lui Uz pe care o numește locul de baștină al lui Iov a fost Haran, o regiune la răsărit de Marea Galileii, renumită pentru fertilitatea ei, pentru grânele sale și pentru populația sa densă de, în prezent fiind presărată cu ruinele a vreo trei sute de cetăți.

Omul Iov

Septuaginta, într-un postscriptum care urmează tradiția antică, l-a identificat pe Iov cu Ioboab, al doilea rege al lui Edom (Geneza 36:33). Numele și locurile amintite în care par să îl plaseze printre descendenții lui Esau (vezi capitolul 2). Dacă faptul acesta este corect, și dacă Haran a fost locul de baștină al lui Iov, am putea atunci trage concluzia că regii Edomului au migrat uneori de la stâncile Edomului spre nord, pe câmpiile mai fertile din Haran. În orice caz cartea are atmosfera unor timpuri foarte primitive și pare să-și aibă locul printre primele triburi descinse din Avraam, de-a lungul graniței de nord a Arabiei, evenimentele cărții fiind contemporane cu șederea lui Israel în Egipt.

Autorul cărții

Tradiția antică ebraică atribuie cartea lui Moise. Acesta în timpul cât a stat în pustia Madian (Exod 2:15, vezi harta 32, pagina 142), ce se învecina cu ținutul Edomului, ar fi putut afla ușor istoria lui Iov de la urmașii imediați ai lui Iov. Sau s-ar fi putut ca însuși Iov să mai fi fost încă în viață și să-i fi relatat lui Moise istoria sa, dându-i o copie a însemnărilor sale de familie. Iov, fiind un descendent al lui Avraam, ar fi putut ușor fi recunoscut de Moise ca făcând parte din cercul intim de revelație al lui Dumnezeu. Critica modernă, cu parada ei de erudiție, încearcă să stabilească o dată mult mai târzie pentru cartea lui Iov, dar nu are nici o bază faptică. Noi considerăm că părerea tradițională este mai plauzibilă.

Natura cărții

Poate fi numit un poem istoric, adică un poem bazat pe un eveniment real, care a avut loc cu adevărat. Iov a fost cel mai mare și cel mai bine cunoscut om din acea parte a lumii în care trăia el. Dintr-odată, într-o singură zi el a fost zdrobit de mai multe calamități copleșitoare. Vastele sale turme de cămile i-au fost furate, iar slujitorii care le păzeau au fost omorâți de către o bandă de tâlhari caldeeni. În același timp turmele sale de vite au fost furate și slujitorii care le păzeau au fost omorâți de către o bandă de tâlhari sabeeni. Și tot în același timp cele 7000 de oi ale sale împreună cu slujitorii care le îngrijeau au fost omorâți de o furtună cu tunete. Înafară de toate acestea cei zece copii ai săi au fost uciși într-un ciclon. Puțin mai târziu Iov însuși a fost lovit cu cea mai dureroasă și mai respingătoare dintre bolile cunoscute în lumea antică.

Toate acestea au ajuns să fie cunoscute până departe și au constituit subiecte de conversație pretutindeni, luni întregi (7:3). Unii și-au scris

opiniile (13:26). Cartea Iov conține câteva dintre lucrările pe care Iov și prietenii săi le-au rostit sau le-au așternut în scris. Aceștia trebuie să fi fost niște oameni cu minți strălucite. Uneori limbajul atinge culmi de grandoare, dar este și obscur pe alocuri.

Subiectul cărții

Problema suferinței umane. Încă din timpurile cele mai străvechi ale istoriei oamenii au început să fie tulburați de groaznicele inegalități și nedreptăți ale vieții: cum ar fi putut un Dumnezeu bun să facă o astfel de lume în care există atâtea suferințe care par să se abată asupra celor care o merită mai puțin.

Nu cred că noi înțelegem problema cu mult mai mult decât o înțelegeau oamenii din timpul lui Iov. Noi venim pe lume fără să aducem cu noi absolut nimic. Pe măsură ce creștem, ni se deschid ochii și începem să privim în jurul nostru ajungând îndată să punem acel mare semn de întrebare: Ce sunt toate astea? Și cu cât înaintăm mai mult în vârstă, cu atât mai bine observăm inegalitățile și nedreptățile lumii, și cu atât mai mare devine întrebarea: Cum a putut Dumnezeu crea o astfel de lume?

Dar, chiar dacă noi nu vom reuși să înțelegem problema mai bine decât cei din vremea lui Iov, avem în schimb mai mult temeii să ne împăcăm cu ea, căci între timp Dumnezeu S-a coborât la noi prin persoana lui Cristos, devenind părtaș suferințelor noastre. Relatarea vieții lui Isus, Singurul cu adevărat Neprihănit dintre oameni, e o imagine a unui Dumnezeu care suferă alături de creația Sa. Nu ar trebui să ne fie greu să credem faptul că toate se întâmplă cu un scop bun, deși nu înțelegem acest scop. Însă într-o zi, când vom vedea roadele suferinței, nu vom mai înceta să înălțăm osanale de laudă lui Dumnezeu pentru că ne-a rânduit o astfel de existență.

Capitolul 1. Nenorocirea care s-a abătut pe neașteptate asupra lui Iov

Cartea se deschide cu o relatare despre Iov, o căpetenie patriarhală, un prinț al deșertului sau ceea ce s-a numit în vremea aceea un rege, având o avere imensă precum și o extraordinară influență, fiind renumit pentru integritatea, pioșenie și bunăvoință: un om bun, care a suferit răsturnări de situație atât de neașteptate și de copleșitoare încât toată partea aceea de lume a rămas înmărmurită.

Sabeenii (15), erau din țara Seba, în Arabia de sud, fiind descendenți ai lui Sem (Geneza 10:28). Caldeenii (17) erau din Răsărit, din țara lui Avraam.

Capitolul 2. A fost acolo mâna lui Satan

Satan l-a acuzat pe Iov că e mercenar. În bunătatea Lui, Dumnezeu i-a permis lui Satan să-și dovedească acuzația. Iov a trecut proba cu succes și la urmă a fost mai binecuvântat decât oricând.

elefantiazis, una din cele mai dureroase și mai disgrațioase boli cunoscute în lumea orientală.

Cei trei prieteni ai lui Iov. Elifaz temanitul (11) a fost un descendent al lui Esau (Geneza 36:11), un edomit. Bildad șuahitul a fost un urmaș al lui Avraam și al Cheturei (Geneza 25:2). Țofar naamatitul era de origine și localitate necunoscută. Toți au fost prinți nomazi. Elihu buzitul (32:2), a fost un urmaș al fratelui lui Avraam, Nahor (Geneza 22:21).

Capitolul 3. Plângerea lui Iov

El dorește să nu se fi născut niciodată și tânjește după moarte. În conversațiile care urmează, Iov vorbește de 9 ori; Elifaz de trei ori; Bildad de 3 ori; Țofar de 2 ori; Elihu o dată; Dumnezeu o dată.

În principal discuțiile lor nu sunt aprinse, dar uneori denotă sentimente puternice. Uneori nu se distinge ideea de bază. În alte pasaje suntem tentați să ne întrebăm dacă ei înșiși au știut ce vreau să spună sau dacă nu cumva au fost fuurați de cea mai aleasă retorică. Alteori pasajele sunt de o superbă simplitate. În multe privințe ei par să fie în armonie. Principalele lor puncte de dezacord par să fie acestea:

Cei trei prieteni ai lui Iov au avut impresia că orice suferință se abate asupra oamenilor ca pedeapsă pentru păcatele lor și că dacă avem mult de suferit, atunci este, cel puțin la suprafață, o dovadă a faptului că am păcătuit mult, iar dacă păcatele noastre au fost făcute în ascuns, atunci suferința este o dovadă a ipocriziei noastre.

Ideea lui Elihu părea să spună că suferința este trimisă asupra oamenilor nu atât ca pedeapsă pentru păcat, ci mai degrabă ca să-i împiedice să păcătuiască. Cu alte cuvinte, pedeapsa este corectivă, și nu punitivă.

Din cuvântarea lui Dumnezeu de la sfârșit pare să reiasă că oamenii, cu mințile lor mărginite, nu ar trebui să se aștepte să înțeleagă toate tainele Creației lui Dumnezeu și ale guvernării universului.

Lecția măreață a întregii cărți pare să fie că Iov, după ce trece cu răbdare prin suferințele sale, la urmă ajunge să-L vadă pe Dumnezeu și este răsplătit peste măsură, cu mare prosperitate și binecuvântare, cu mult mai mult decât a avut la început (42:12-16).

Capitolele 4 la 7.

Capitolele 4, 5. Răspunsul lui Elifaz. Viziunea sa de noapte în care îl vede pe Dumnezeu este sublimă (4:12-19). Îl sfătuiește pe Iov să se întoarcă la Dumnezeu (5:8); și sugerează că dacă Iov s-ar pocăi necazurile lui ar dispărea (5:17-27).

Capitolele 6, 7. A doua cuvântare a lui Iov. Iov e dezamăgit de prietenii săi. El tânjea după puțină înțelegere și când colo ei îl întâmpină cu mustrări (6:14-30). Pare să fie total nedumerit. El știa prea bine că nu e un om rău. Totuși carnea îi era plină de viermi (7:5). Nu mai înțelegea nimic. Chiar dacă a păcătuit, totuși nu a fost atât de nemernic încât să merite o asemenea pedeapsă. El se roagă să moară (6:9).

Capitolele 8 la 21

Capitolul 8. Prima cuvântare a lui Bildad. El insistă că Dumnezeu este drept și că necazurile lui Iov sunt negreșit dovada răutății sale iar el nu are decât să se întoarcă la Dumnezeu pentru a se face iarăși bine.

Capitolele 9, 10. A treia cuvântare a lui Iov. El insistă că nu e rău (10:7) și că Dumnezeu trimite pedeapsa și peste cei neprihăniți și peste cei răi (9:22). El plânge amarnic și dorește să nu se fi născut niciodată (10:18-22).

Capitolul 11. Prima cuvântare a lui Țofar. El îi spune pe un ton brutal lui Iov că pedeapsa sa e cu mult mai mică decât o merită (6) și insistă că, dacă Iov se va lepăda de fărădelegea sa, suferințele sale vor trece și vor fi uitare, și în locul lor se vor întoarce siguranța, prosperitatea și fericirea (13-19).

Capitolele 12, 13, 14. A patra cuvântare a lui Iov. El devine sarcastic în fața cuvintelor lor tăioase (12:2) și-i roagă să-l lase în pace (13:13). Apoi insistă că cei răi prosperă, iar cei neprihăniți suferă. Pare a se îndoi de existența vieții după moarte (14:7, 14). Cu toate acestea mai târziu asigurarea lui este minunată (vezi la capitolul 19).

Capitolul 15. A doua cuvântare a lui Elifaz. Sarcasmul lui devine usturător. Ei încep să se aprindă de mânie. Ochii lui Iov scapără de mânie (18:4), iar ei dau din cap către el (16:4).

Capitolele 16, 17. A cincea cuvântare a lui Iov. "Dacă ați fi voi în locul meu, și eu aș putea scutura din cap către voi" (16:4). Iov continuă să se plângă. Ochii îi sunt roșii de plâns (16:16). Prietenii lui îl batjocoresc (16:20). A ajuns de pomină printre oameni și este scuipat în față (17:6).

Capitolul 18. A doua cuvântare a lui Bildad. Într-un acces de mânie, el îl interoghează pe Iov: "De ce te sfâșii cuprins de mânie?" (4) Apoi presupunând răutatea lui Iov, el încearcă să-l sperie pe Iov să se pocăiască, descriind groaznică soartă a celor răi.

Capitolul 19. A șasea cuvântare a lui Iov. Prietenii lui îl detestă (19), soția lui îi este străină (17), copiii îl disprețuiesc (18); zdrobit din toate părțile, el face apel la îndurare (21).

Apoi, deodată din adâncurile disperării, ca soarele care străbate printre nori, Iov izbucnește într-una din cele mai sublime declarații de credință rostite vreodată: EU ȘTIU CĂ RĂSCUMPĂRĂTORUL MEU ESTE VIU, și că la urmă va sta pe pământ; și, după ce va fi nimicit trupul meu, fără carne, ÎL VOI VEDEA PE DUMNEZEU, și nu ca un străin (25-27).

Capitolul 20. A doua cuvântare a lui Țofar. Presupunând răutatea lui Iov, el se lansează într-o avalanșă de cuvinte menite să descrie soarta deplorabilă ce îi așteaptă pe cei răi.

Capitolul 21. A șaptea cuvântare a lui Iov. Admițând că până la urmă cei răi ajung tătuși să sufere, el insistă că ei sunt adesea prosperi.

Capitolele 22 la 42

Capitolul 22. A treia cuvântare a lui Elifaz. El atacă tot mai tare răutatea lui Iov, referindu-se în special la presupusa cruzime a lui Iov față de săraci.

Capitolele 23, 24. A opta cuvântare a lui Iov. El protestează făcând din nou apel la neprihănirea lui. Expresia: "Cuvintele gurii lui Dumnezeu" (23:12) indică faptul că în zilele lui Iov existau scrieri care erau recunoscute ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu.

Capitolul 25. A treia cuvântare a lui Bildad. O cuvântare foarte scurtă. Bildad a terminat ce a avut de spus.

Capitolele 26 la 31. Ultima cuvântare a lui Iov. El devine mai încrezător în apărarea nevinovăției sale. "Până la cea din ultimă suflare îmi voi apăra nevinovăția." (27:5). El contrastează prosperitatea, fericirea, onoarea, respectul, mărinimia, amabilitatea și utilitatea sa din trecut (capitolul 29) cu crudele lui suferințe actuale (capitolul 30); "o cântare pentru gloată, un cuvânt de pămînt" (30:9, 12); mă scuipă în față" (10); el este frate cu șacalii (30:29). Apoi el neagă în mod concret faptul că ar fi apăsător vreodată pe săraci sau că ar fi fost lacom ori imoral sau că și-ar fi acoperit păcatele (capitolul 31).

Idolatria. Singura aluzie la idolatrie în cartea lui Iov se găsește în 31:26-28, care pare mai mult o referire la închinarea la soare. Este una din indicațiile faptului că avem de a face cu o carte din timpurile primitive, scrisă la o dată când tradiția monoteistă străveche era încă larg îmbrățișată.

Capitolele 32 la 37. Cuvântarea lui Elihu. Iov a redus la tăcere pe cei trei prieteni. Elihu a fost supărat pe ei fiindcă n-au știut cum să-i răspundă lui Iov. Era supărat și pe Iov fiindcă Iov îi apărea ca un om neprihănit în proprii săi ochi, care se îndreptătea singur, în loc să-L lase pe Dumnezeu să-l îndreptățească. Și acum a venit rândul lui Elihu să-i spună și el câteva cuvinte lui Iov. Și ce îngâmfat mai era! Să tacă pământul întreg căci se pregătește Elihu să vorbească!

O mare parte din cuvântarea sa a constat din anunțarea "minunate-

lor“ lucruri pe care avea de gând să le spună. Dar și la el, ca la ceilalți, înțelepciunea a constat în folosirea unor cuvinte care au avut mai degrabă rolul de a ascunde sensul lucrurilor, decât a-l dezvălui. Argumentul lui pare să fie că suferința e îngăduită de Dumnezeu cu scopul de a aduce îndreptare, și nu atât de mult pedeapsă.

Capitolele 38 la 41. Cuvântarea lui Dumnezeu. El a vorbit printr-un vâtej referindu-se la ignoranța, neputința, neajutorarea și nimicnicia omului în comparație cu Dumnezeu, punând întrebare după întrebare, ce l-au umplut pe Iov de groază și l-au redus la tăcere, făcându-l să cadă în genunchi. Sunt capitole mărețe, sublime.

Capitolul 42. Pocăința lui Iov și refacerea lui. Dumnezeu a aprobat ideile exprimate de Iov și nu cele exprimate de ceilalți (7). Iov nu a fost un om rău, așa cum au susținut ceilalți, ci un om cu adevărat neprihănit, care, atunci când a fost pus față în față cu Dumnezeu a strigat: "Mi-e scârbă de mine și mă pocăiesc în țărână și cenușă."

Iov a trecut prin încercări în mod minunat și Dumnezeu l-a binecuvântat la bătrânețe cu răsplătiri nevisate (42:12-17).

PSALMI

**Cântări de încredere
Imnuri de devotament**

**Cartea de cântări și rugăciuni a lui Israel
Numită în ebraică: "Cartea de Laude"**

**Cea mai strălucită realizare a epocii de aur a
Israelului**

**Dintre cele 283 de citate din Vechiul Testament
pe care le redă Noul Testament, 116 sunt din Psalmi!**

Cine este autorul Psalmilor?

Luați după titlul lor, 73 de psalmi sunt atribuiți lui David; 12 lui Asaf; 11 fiilor lui Core; 2 lui Solomon (72, 127); 1 lui Moise (90); 1 lui Etan (89); iar 50 sunt anonimi.

Unii din psalmii anonimi se crede că ar putea fi atribuiți autorului psalmului precedent lor. Fără îndoială că David a fost autorul unora din psalmii anonimi.

Titlurile lor nu constituie o dovadă sigură a autorului lor; căci prepozițiile "de", "pentru" și "lui" sunt una și aceeași prepoziție în ebraică. Un psalm "al" lui David ar fi putut fi un psalm scris chiar de el însuși sau un psalm dedicat "lui" David ori "pentru" David.

Totuși titlurile sunt foarte vechi și e cel mai firesc să presupunem că indică în mod corect autorul psalmilor desemnați. Tradiția de veacuri, universală și neîntreruptă este aceea că David a fost principalul autor al Psalmilor.

Unii critici moderni au făcut eforturi disperate să-l scoată pe David din scenă. Dar există toate motivele să acceptăm, și nici un motiv substanțial să punem la îndoială faptul că David este autorul principal al Cărții Psalmilor. Noul Testament îl recunoaște ca autor.

Vorbim așadar despre Psalmi ca fiind Psalmii lui David, întrucât el a fost autorul lor principal or sau în unele cazuri compilatorul lor. În general se admite faptul că unii din ei existau dinainte de timpurile lui David, și formau nucleul unei cărți de cântări pentru închinare. Aceasta a fost dezvoltată de David foarte mult, cu adăugirile fiecărei generații, până când se crede că Ezra a terminat

lucrarea aducând-o în forma ei actuală.

David a fost un războinic cu un curaj neîntrecut, un geniu militar, și un strălucit om de stat, care și-a condus națiunea la culmi de putere. A fost de asemenea, poet, muzician, care l-a iubit pe Dumnezeu din toată inima lui.

De fapt prin Psalmi, David a înfăptuit o mai mare realizare decât regatul pe care l-a înființat. Cartea Psalmilor este monumentul cel mai nobil din toate veacurile.

În Psalmi avem zugrăvit adevăratul caracter al lui David; și tot în Psalmi oameni lui Dumnezeu se pot vedea pe ei înșiși cu desulă acuratețe - cu luptele lor, păcatele, durerile, aspirațiile, bucuriile, eșecurile și izbânzile lor.

Milioane și milioane de copii răscumpărați ai Domnului îi vor fi veșnic recunoscători lui David pentru Psalmii pe care i-a scris.

Isus a îndrăgit Psalmii foarte mult

Ei au devenit atât de mult parte a naturii gândirii sale, încât în agoniile Sale de moarte pe cruce El a rostit un citat din Psalmi (22:1; 31:5; Matei 27:46; Luca 23:46). El a afirmat că multe lucruri din Psalmi sunt referiri la El (Luca 24:44).

Ce a spus W.E. Gladstone despre Psalmi

"Toate minunile civilizației grecești adunate la un loc nu se apropie de minunăția acestei simple cărți a Psalmilor."

Clasificarea Psalmilor

Sunt organizați în cinci cărți: Psalmii 1-41; Psalmii 42-72; Psalmii 73-89; Psalmii 90-106; Psalmii 107-150.

Din timpuri străvechi, s-a părsat subdivizarea Cărții Psalmilor, pare-se ca o imitare a celor cinci cărți ale Pentateuhului, atât în Ebraică, cât și în versiunea Septuaginta.

În cadrul acestor cinci cărți existau subgrupe: Psalmii fiilor lui Core. 42-49. Psalmii lui Asaf, 73-83. Psalmii Michtam, 56-60. Psalmii treptelor, 120-134.

În ce privește structura și subiectul lor, unii sunt mesianici, alții istorici. Unii sunt psalmi de pocăință, alții conțin grave condamnări verbale. Unii sunt acrostihi, alții teocratici. Unii Hallel, alții aleluia.

Psalmul 119 este Psalmul cel mai lung și capitolul cel mai lung din Biblie. 117 este Psalmul cel mai scurt, dar și capitolul cel mai scurt din Biblie și cade la mijlocul ei. Psalmul 118:8 este versetul de la mijlocul Bibliei.

Psalmii au fost scriși pentru a fi cântați

Moise a cântat și a învățat poporul să cânte (Exod 15; Deuteronom 32).

Israel a cântat de-a lungul călătoriei spre Țara Promisă (Numeri 21:17).

Debora și Barac au cântat laudă lui Dumnezeu (Judecători 5).

David a cântat din toată inima (Psalmul 104:33).

Cântăreții lui Ezechia au cântat cuvintele lui David (II Cronici 29:28-30).

Cântăreții lui Neemia au cântat cu voce tare (Neemia 12:42).

Isus împreună cu ucenicii Săi au cântat la Cina cea de taină (Matei 26:30).

Pavel și Sila au cântat în închisoare (Fapte 16:25).

La început, în zorii Creației "Stelele dimineții cântau și împreună cu ele, toți fiii lui Dumnezeu strigau de bucurie" (Iov 38:7).

În Cer un număr de 10000 de ori 10000 de îngeri cântau și întreaga creație răscumpărată se alătură acestui cor (Apocalipsa 5:11-13). În cer toată lumea va cânta și nimeni nu va înceta de a cânta.

Titluri liturgice și titluri muzicale

Sensul unora din psalmi nu este sigur. Sunt psalmi foarte vechi, dinainte de Septuaginta. Iată o listă alfabetică a acestor titluri cu sensurile posibile.

Aije-leth-Şahar (Psalmul 22): notă privitoare la timp? sau numele unei melodii?

Alamoth (Psalmul 46): Un cor de femei tinere?

Al-taş-hit (Psalmii 57, 58, 59, 75): Nu distrugeți.

Ghittit (Psalmii 8, 81, 84): Instrument muzical sau melodie sau Gat.

Hig-gai-on (Psalmul 9:16): O meditație sau un interludiu?

Ie-du-thun (Psalmii 39, 62, 77): Unul din conducătorii muzicali ai lui David.

Ionat-elem-rehochim (Psalmul 56): Numele unei melodii?

Ma-ha-lat (Psalmul 53): O melodie melancolică?

Ma-ha-lat-Lean-not (Psalmul 88): Cântare pentru boală.

Mas-chil (Psalmul 32) și alți psalmii: Didactic sau reflectiv.

Mich-tam (Psalmii 16, 56-60): O bijuterie sau un poem de aur?

Mut- lab-ben (Psalmul 9): Probabil numele unei melodii?

Negi-not (Psalmii 4, 6, 61): Un instrument cu coarde.

Ne-hi-lot (Psalmul 5): Probabil un flaut?

Selah (Psalmul 3:2): de 71 de ori: probabil un interludiu?

Şem-in-it (Psalmii 6,12): Probabil un cor bărbătesc?

Şig-gai-on (Psalmul 7): melodie de jale?

Şo-şan-nim (Psalmii 45, 69, 80): Crini: un cântec nupțial?

Şu-şan-edut (Psalmii 60, 80): Crinul mărturiei: o melodie?

Pentru mai marele muzicienilor: Titlul a 55 de psalmi.

Instrumente muzicale

Ei aveau instrumente cu coarde, de obicei harpa și psaltirea. Apoi instrumente de suflat: flautul, fluierul, cornul, trompeta. Apoi instrumente de percuție: țambalul și tamburina. David avea o orchestră de 4.000 de persoane pentru care a făcut instrumentele (I Cronici 23:5).

Idei principale din Psalmi

"Încrederea este ideea cea mai pregnantă a întregii cărții, repetată mereu. Oricare ar fi fost ocazia, fie de bucurie, fie de groază, ea l-a împins pe David direct la Dumnezeu. Indiferent în ce slăbiciune s-ar fi aflat, David realmente A TRĂIT ÎN DUMNEZEU".

"Lauda" a fost totdeauna pe buzele sale. David mereu îl ruga pe Dumnezeu pentru un anumit lucru și mereu îi mulțumea pentru răspunsurile la rugăciunile sale.

"Bucurați-vă" este un alt cuvânt preferat. Nesfârșitele neazuri ale lui David n-au reușit să-i stingă niciodată bucuria în Dumnezeu. El strigă mereu: "Cântați!", "Cântați de bucurie." Psalmii sunt o carte de devotament față de Dumnezeu.

"Îndurare" apare de sute de ori. David a vorbit adesea despre dreptate, neprihănire, și mânia lui Dumnezeu. Dar în Îndurarea lui Dumnezeu se desfăta cel mai ades.

Psalmii mesianici

Mulți psalmi, scriși cu o mie de ani înainte de Cristos, conțin referiri la Cristos, care nu se pot deloc aplica la oricare altă persoană din istorie. Unele referiri la David par să îndrepte atenția în viitor, la Regele care avea să vină din familia lui David. Alături de pasaje care sunt în mod evident mesianice, există multe expresii care par a avea un înțeles ascuns, preînchipuind pe Mesia.

Psalmii mesianici în mod cât se poate de evident sunt:

Psalmul 2: Dumnezeirea și domnia universală a lui Mesia.

Psalmul 8: Omul, prin Mesia, urmează să devină domnul creației.

Psalmul 16: Învierea Sa din morți.

Psalmul 22: Suferința Sa: Psalmul 69: Suferința Sa.

Psalmul 45: Mireasa Sa regală și Tronul lui Etern.

Psalmul 72: Gloria și eternitatea Domniei Sale.

Psalmul 89: Jurământul lui Dumnezeu după care Tronul lui Mesia nu va cunoaște sfârșit.

Psalmul 110: Rege și Preot veșnic.

Psalmul 118: Va fi respins de conducătorii națiunii.

Psalmul 132: Moștenitorul Etern al tronului lui David.

Pasaje mesianice

Iată afirmațiile din Psalmi despre care Noul Testament declară

în mod explicit că sunt referiri directe la Cristos:

"Mi-au străpuns mâinile și picioarele" (22:16; Ioan 20:25).

"Râvna pentru casa Ta m-a mâncat pe mine" (69:9; Ioan 2:17).

"Iată eu am venit să fac voia Ta, O Dumnezeule" (40:7, 8; Evrei 10:7).

"Tronul tău, O, Dumnezeule, este pentru veci de veci" (45:6; Evrei 1:8).

"S-a încrezut în Dumnezeu: acum să-l scape Dumnezeu" (22:8; Matei 27:43).

"Tu i-ai pus toate lucrurile sub picioare" (8:6; Evrei 2:6-10).

"Slujba lui (a trădătorului) să o ia altul" (109:8; Fapte 1:20).

"Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce m-ai părăsit?" (22:1; Matei 27:46).

"Tu ești Fiul Meu: astăzi Te-am născut" (2:7; Fapte 13:33).

"Binecuvântat este cel ce vine în numele Domnului" (118; 26; Matei 21:9).

"Mi-au dat fiere amară și, în setea Mea, mi-au dat oțet să beau" (69:21; Matei 27:34, 48).

"Prietenul Meu, care a mâncat pâinea Mea, a ridicat călcâiul împotriva Mea" (41:9; Ioan 13:18).

"Ei își împart hainele Mele între ei și pentru cămașa Mea trag la sorți" (22:18; Ioan 19:24).

"Dumnezeu a jurat, Tu ești preot în veci de veci după rânduiala lui Melhisedec" (110:4; Evrei 7:17).

"Piatra pe care au lepădat-o zidarii a devenit capul unghiului" (118; 22; Matei 21:42).

"Domnul a zis Domnului Meu, Stai la dreapta Mea până voi face din dușmanii Tăi scaunul picioarelor Tale" (110:1; Matei 22:44).

"Tu nu vei lăsa sufletul Meu în Hades; și nici nu vei îngădui ca sfântul Tău să vadă putrezirea" (16:10; Fapte 2:44).

Vezi și la comentariile pentru II Samuel 7 și Matei 2:22.).

Psalmul 1. Desfătarea numai în Cuvântul lui Dumnezeu

Binecuvântarea celor care își extrag ideile de viață din Cuvântul lui Dumnezeu, și nu de la vecinii lor lumești. A lor este fericirea și prosperitatea, nu a celor răi. Mereu sunt contrastați cei evlavioși cu cei răi.

Astfel, Cartea Psalmilor se deschide cu Preamărirea Cuvântului lui Dumnezeu. Dacă atât de mult a putut David să iubească puținele Scrieri care constituiau Cuvântul lui Dumnezeu pe vremea aceea, cu atât mai mult ar trebui să iubim noi același cuvânt, care a fost completat între timp, și centrat în jurul Minunatei Istории a lui Cristos. Alți psalmi ai Cuvântului sunt 19 și 119. Observați de asemenea, primul cuvânt cu care începe Psalmul este

"binecuvântat" (sau "fericit" în limba română); deci este c
"fericire" ca cele din predica de pe Munte.

Câteva din fericirile lui David

Ferice de cel care se teme de Domnul (112:1).

Ferice de cel care ia seama la săraci (41:1).

Ferice de poporul al cărui Dumnezeu este Domnul (33:12).

Ferice de cel cu fărădelegea iertată (31:1).

Ferice de cei ce locuiesc în Casa Domnului (84:4).

Ferice de omul pe care îl pedepsești Tu, Doamne (94:12).

Ferice de cei ce-și pun încrederea în El (2:12).

Binecuvântată este națiunea al cărei Dumnezeu este Domnul (33:12).

Binecuvântat este cel cu fărădelegea iertată (31:1).

Binecuvântați sunt cei care locuiesc în Casa Domnului (84:4).

Binecuvântat este omul pe care îl pedepsești Tu, Doamne (94:12).

Binecuvântați sunt cei ce-și pun încrederea în El (2:12).

Binecuvântat este omul care se adăpostește în Domnul (34:8).

Binecuvântat este omul al cărui tărie este Domnul (84:5). Binecuvântați sunt cei care țin mărturiile Lui, care îl caută din toată inima lor (119:2).

Binecuvântat este omul...

Care își găsește desfătarea în Legea Domnului (1:1, 2).

Psalmul 2. Un imn despre Mesia Cel care va veni

Dumnezeirea Sa (7), și Domnia lui universală (8). Primul dintre Psalmii mesianici. (Vezi la pagina 250).

Psalmul 3. Încrederea lui David în Dumnezeu

Scris în perioada când s-a răzvrătit Absalom (II Samuel 15). Un exemplu cât se poate de remarcabil al încrederii pline de pace într-o vreme de restriște. El a putut dormi deoarece: "Mâna lui Dumnezeu era pe perna lui."

Psalmul 4. O rugăcine de seară

Un alt imn de încredere, când David s-a retras pentru culcare, odihnindu-se cum ar veni, la pieptul lui Dumnezeu. Încrederea în Dumnezeu (5), Bucurie în inimă (7). Pacea minții (8). Comuniunea cu Dumnezeu în meditațiile noastre de noapte (4). Încrederea că Dumnezeu veghează (8).

Psalmul 5. O rugăciune de dimineață

Înconjurat de dușmani perfizi, David se roagă și strigă de bucurie, cu încrederea că Dumnezeu îl va apăra. Mulți dușmani va fi avut David. Mereu îl vedem pomenindu-i. Mulți dintre cei mai minunați psalmi s-au născut din necazurile lui David.

Psalmul 6. Strigătul unei inimi zdrobite

Scriș într-o vreme de boală, amarnică întristare, lacrimi, umilire, rușine și ocară din partea dușmanilor, fiind probabil o relatare a păcatului lui David cu Batșeba. Primul dintre psalmii de pocăință (vezi comentariul de la psalmul 32).

Psalmul 7. O altă rugăciune pentru apărare

Aflat într-un mare pericol, David își susținea neprihănirea (vezi comentariul de la Psalmul 32). Cuș, numele care apare în titlu, e posibil să fi fost unul din ofițerii lui Saul, porniți în urmărirea lui David (vezi la Psalmul 54).

Psalmul 8. Omul - coroana creației

Aceasta urmează se să întâmple sub Mesia, în Ziua Domniei Sale triumfătoare (Evrei 2:6-9). Isus a citat versetul 2 ca având referire la un incident din viața Lui (Matei 21:16).

Psalmul 9. Mulțumiri pentru victorii

Victorii asupra dușmanilor naționali și individuali. Dumnezeu rămâne Rege în veci. Să știe popoarele că nu sunt decât niște bieți muritori! Laudă să-i fie lui Dumnezeu! Încredeți-vă în El!

Psalmul acesta, împreună cu Psalmul 10, formează un acrostih. Psalmii acrostihi sunt cei ai căror litere de la începutul versetelor se succed în ordinea alfabetului ebraic. Se crede că a fost o metodă menită să faciliteze memorarea versurilor. Alți psalmi acrostihi sunt: 25, 34, 111, 112, 119, 145.

Psalmul 10. Rugăciunea lui David după ajutor

Pentru a face față și a se lupta cu răutatea, apăsarea și jaful care par să fi existat în regatul său. Răspândirea mare a răutății l-a tulburat foarte mult pe David, în special nerușinarea cu care cei răi sfidează pe Dumnezeu. Pentru David, ca de altfel și pentru alții scriitori ai Bibliei, nu există decât două categorii de oameni: cei neprihăniți și cei răi, deși mulți încercă să facă parte din ambele categorii.

Psalmii 11, 12, 13. Întinderea răutății

Pretutindeni dai de cei răi. David a fost copleșit de dușmani răi, aproape până la moarte. Dar s-a încrezut în Dumnezeu și a cântat de bucurie. Acești psalmi par să aparțină perioadei în care David se ascundea de Saul.

Psalmul 14. Starea universală de păcat

E aproape identic cu psalmul 53. Este citat la Romani 3:10-12. Necredincioșii sunt numiți aici nebuni (proști). Răspândirea mare

a răutății scoate în evidență ce proști sunt oamenii. Căci la fel de sigur cum există Dumnezeu, va exista și o zi de judecată pentru cei răi. Dar Dumnezeu are răspândiți în mijlocul celor răi un popor, pentru care Judecata va însemna o zi de mare bucurie.

Psalmul 15. Adevărații cetățeni ai Sionului

Cei neprihăniți, cei sinceri, drepti și cinstiți. Thomas Jefferson a numit acest psalm imaginea adevăratului gentleman.

Psalmul 16. Învierea lui Mesia

David pare să vorbească despre sine, totuși cuvintele mistice despre Regele davidic care avea să vie apar pe buzele lui David (10). Este citat

în Noul Testament ca o precizare a Învierii lui Isus (Fapte 2:27). Două versete minunate (8, 11). Michtam, numele care apare în titlul psalmului, înseamnă poem de aur, și într-adevăr este de aur.

Psalmul 17. O rugăciune de apărare

Împresurat de dușmani, David privește la Dumnezeu. Își apără nevinovăția, dar se încrede în Dumnezeu. Înconjurat fiind de oameni care iubesc lumea aceasta, David tânjește în inima sa după lumea cealaltă (14,15).

Psalmul 18. Imnul de mulțumire al lui David

Scris cu ocazia urcării sale pe tron, având în sfârșit regatul statornic, puternic în mâinile sale, după ani de fugă dinaintea lui Saul. Se repetă în Samuel 22. Tot succesul lui i-l atribuie lui Dumnezeu - tăria lui, stânca, cetatea, izbăvitorul lui, adăpostul, scutul, cortul mântuirii lui David, turnul său înalt de scăpare. Este unul din cei mai frumoși psalmi.

Expresia căpetenie a națiunilor (43-45), este valabilă pentru David doar în sens parțial, având însă referire mai precisă la perioada de după David, când tronul lui David avea să fie ocupat de fiul lui mai mare.

Psalmul 19. Natura și Cuvântul

Exprimă minunăția și gloria creației, perfecțiunea și puterea Cuvântului lui Dumnezeu. Spurgeon l-a numit Cartea lumii și cartea Cuvântului. Dumnezeuul naturii, făcut cunoscut omului prin Cuvântul scris al lui Dumnezeu. Gânduri despre Cuvântul lui Dumnezeu sunt minunate dezvoltate în Psalmul 119. Este unul din cei mai frumoși Psalmi, iar rugăciunea cu care se încheie (13, 14) este una din cele mai frumoase rugăciuni din Biblie. Cuvântul lui Dumnezeu este perfect, sigur, adevărat, dă bucurie și e mai dulce decât mierea.

Psalmul 20. O cântare de încredere

Seamănă cu un imn de bătlie, cântat în timp ce își desfășurau steagurile de luptă, și David s-a rugat să aibă izbândă, intrând în luptă cu încrederea în Domnul, și nu în carele de luptă sau în cai (7).

Psalmul 21. Mulțumiri pentru victorie

După bătlia pentru care se rugase în Psalmul 20, acum mulțumește pentru izbândă. Pare a se referi la David, dar are și o aluzie mesianică la o trăsătura veșnică a domniei Regelui (4).

Psalmul 22. Un psalm al răstignirii

Pare a fi un strigăt de chin din partea lui David. Însă deși a fost scris cu o mie de ani înainte de zilele lui Isus, este o descriere cât se poate de vie a răstignirii lui Isus încât ai crede că autorul psalmului a fost prezent la scena Răstignirii, redând chiar cuvintele lui Isus (1). Batjocurile dușmanilor (7, 8). Măinile și picioarele Lui îi sunt străpunse (18). Unele din aceste afirmații nu se pot aplica lui David, nici vreunui alt eveniment cunoscut în istorie, decât răstignirii lui Isus.

Psalmul 23. Psalmul Păstorului

Cel mai iubit capitol din Vechiul Testament. Beecher vorbind despre el, spunea: "Acest psalm a zburat ca o pasăre, de-a lungul și-n latul pământului, cântând cea mai dulce cântare auzită vreodată. Ea a alinat mai mult durerile decât toate filozofiile lumii. Va continua să cânte pentru copiii tăi și ai mei, și pentru copiii lor până la sfârșitul vremii. Iar când își va isprăvi lucrarea, va zbura înapoi la pieptul lui Dumnezeu, își va strânge aripile și va continua să cânte, în veci de veci, în corul celor pe care i-a ajutat să ajungă acolo."

Psalmul 24. Sosirea Regelui în Sion

E posibil să fi fost scris când a fost adus chivotul la Ierusalim (II Samuel 6:12-15). Poate că îl vom cânta și noi în ziua aceea măreață când Regele Slavei va veni din nou.

Psalmul 25. Rugăciunea unui suflet apăsător de păcat

David își are perioadele sale de deprimare sufletească, datorită păcatelor și necazurilor sale. Sunt aici multe cereri pe care ni le-am putea însuși și noi, cu mult folos. Citiți acest psalm de multe ori.

Psalmul 26. David își apără integritatea

În termeni pozitivi, foarte diferit de psalmul precedent. (Vezi și la Psalmul 32).

Psalmul 27. Devotament față de Casa lui Dumnezeu

Se încrede neînfricat în Dumnezeu. Dumnezeu este tăria vieții lui. Lui David i-a plăcut nespus de mult să cânte, să aștepte după ajutorul Domnului.

Psalmul 28. O rugăciune

Îi mulțumește lui Dumnezeu pentru răspuns la rugăciune. David a fost fără nici o nădejde în afară de Dumnezeu. El se bizuia pe El și se bucura întotdeauna în El.

Psalmul 29. Vocea lui Dumnezeu

Răsunând din furtună, uneori înspăimântătoare, sugerând groaznicele cataclisme de la sfârșitul Lumii.

Psalmul 30. Dedicarea Palatului lui David

Scris după ce a cucerit Ierusalimul și l-a făcut capitala sa (II Samuel 5:11; 7:2). Adesea el fusese aproape de moarte, dar Dumnezeu l-a scăpat de fiecare dată. Astfel el va cânta laudă lui Dumnezeu pe veci.

Psalmul 31. O cântare de încredere

David, aflat în primejdii permanente, necazuri, întristări sau umilințe, s-a încrezut întotdeauna implicit în Dumnezeu. Isus a citat ultimile Sale cuvinte de la moarte din acest psalm (5; Luca 23:46).

Psalmul 32. Un psalm de pocăință

A fost pricinuit cu siguranță de păcatul lui David cu Batșeba (II Samuel 11:12). El nu găsește cuvinte cu care să exprime rușinea și umilința sa. Și totuși este același David care de atâtea ori a jurat că e neprihănit (Psalmii 7:3; 8; 17:1-5; 18:20-24; 26:1-14).

Cum se vor împăca aceste trăsături paradoxale ale vieții lui David? 1. Se poate ca declarațiile sale de neprihănire să fi fost făcute înainte ca David să fi comis această greșală groaznică. 2. În majoritatea lucrurilor David a fost neprihănit. 3. Există o diferență între păcatul comis într-un moment de slăbiciune și trăirea de bună voie și obișnuit în păcat. Un om bun poate la un moment dat păcătui, și totuși să rămână un om bun. Remușcarea și căința lui David îl evidențiază ca fiind tocmai acest din urmă tip de om. E o mare deosebire aici de oameni răi care în mod intenționat, sfidător și obișnuit calcă toate lagile bunei cuviințe. (Vezi la II Samuel 11).

Se spune că Augustin avea scris acest psalm pe peretele din fața palatului său, unde se putea vedea întotdeauna, și îl citea fără încetare, plângând.

Alți psalmi de pocăință sunt: 6, 25, 38, 51, 102, 130, 143.

Psalmul 33. Un psalm de bucurie și de laudă

Amintește de o Cântare Nouă (3), alte referi la ea fiind la 40:3; 96:1; 98:1; 144:9; Sunt anumite cântece vechi care nu se vor învechi niciodată, ci dimpotrivă, pentru copiii lui Dumnezeu care călătoresc pe drumul vieții, sunt mereu noi și noi eliberări, noi bucurii care dau sens nou unor cântece vechi, care își vor găsi încununarea la sfârșit, când va izbucni de bucurie noua cântare, în zorii gloriilor cerului (Apocalipsa 5:9; 14:3).

Psalmul 34. Mulțumirile lui David pentru izbăvire

În toate necazurile sale, David s-a dus direct la Dumnezeu în rugăciune. De fiecare dată când a fost izbăvit, s-a dus din nou la Dumnezeu cu mulțumiri și laude. Ce glorios e să TRĂIEȘTI în DUMNEZEU. Și ce plăcut trebuie să fie acest lucru în ochii lui Dumnezeu. Cineva s-a exprimat astfel: "Mulțumește lui Dumnezeu pentru lumina stelelor și El îți va da lumina lunii. Mulțumește-I pentru lumina lunii și El îți va da lumina soarelui, și curând te va lua acolo sus unde El însuși este Lumina".

Psalmul 35. Un psalm de condamnare

Alții din această serie sunt: 52, 58, 59, 69, 109, 137. Ei se revarsă de răzbunări împotriva dușmanilor. Ei nu sunt o declarație a mâniei lui Dumnezeu asupra celor răi, ci rugăciunile unui om ca să cadă răzbunarea peste dușmanii lui, fiind în contrast total cu învățătura lui Isus potrivit căreia trebuie să ne iubim dușmanii. Cum putem explica acest lucru?

În Vechiul Testament scopul și planul lui Dumnezeu a fost acela de a susține o națiune pentru a se pregăti calea pentru venirea lui Cristos. El alucrat cu natura umană așa cum a fost ea, și nu a aprobat neapărat tot ce au făcut sau au spus până și cei mai devotați robi ai Săi. Unii din acești psalmi sunt imnuri de bătlălie, expresii de intens patriotism, menit să asigure supraviețuirea națiunii, chiar și în mijlocul unor lupte pe viață și pe moarte, împotriva unor dușmani puternici. Odată cu venirea lui Cristos, revelația lui Dumnezeu privitoare la sensul vieții umane și al normelor de conduită s-a încheiat. Dumnezeu a transferat accentul direct al lucrării Sale de la întreținerea națiunii, la transformarea persoanelor individuale în oameni de felul celor pe care îi dorește El să fie: ACUM Dumnezeu nu va mai scuza anumite lucruri pe care ATUNCI le trecea cu vederea. În timpurile Vechiului Testament Dumnezeu s-a potrivit într-o anumită măsură, din motive practice, cu ideile oamenilor. În timpurile Noului Testament Dumnezeu a început să se ocupe de oameni potrivit gândurilor Sale. (Vezi la Luca 6:27).

Psalmii 36, 37. Încrederea în Dumnezeu

Psalmul 36. Răutatea oamenilor. Îndurarea și credincioșia lui Dumnezeu.

Psalmul 37. Este unul din cei mai iubiți psalmi. David, uimit întotdeauna de răspândirea răului, expune aici o filozofie după care se poate trăi în mijlocul celor răi: Fă binele, încrede-te în Dumnezeu și nu te îngrijora.

Psalmul 38. Un psalm de durere aprinsă

Unul din psalmii de pocăință (vezi la Psalmul 32). Se pare că David suferea de o boală respingătoare, pricinuită de păcat, din pricina căreia prietenii lui mai apropiați și rudele lui s-au înstrăinat de el iar dușmanii lui s-au înmulțit și s-au obrăznicit. Psalmul arată cum "omul după inima lui Dumnezeu" a trebuit uneori să se coboare la adâncimi de întristare și umilire din pricina păcatului său.

Psalmul 39. Nesiguranța și deșertăciunea vieții

Iedutun, care apare în titlul acestui psalm și în cel al psalmilor 62 și 77, a fost unul din cei trei conducători muzicali ai lui David, ceilalți doi fiind Asaf și Herman (I Cronici 16:37-42). De asemenea, a fost vizionarul regelui (II Cronici 35:15).

Psalmul 40. În inima era lauda lui Dumnezeu (8).

Totuși el a fost zdrobit de fărădelegile sale (12). Ultima parte a acestui psalm e identică cu Psalmul 70. Pare să fie o referire mesianică (7, 8; Evrei 10:5-7).

Psalmul 41. O rugăciune pentru izbăvire

Se crede că aparține perioadei în care a avut loc actul de uzurpare al lui Absalom (II Samuel 15), când boala lui David (3-8) a facilitat coacerea acestui complot. Prietenul cu care trăia în pace (9) trebuie negreșit să fi fost Ahitofel, Iuda Vechiului Testament (II Samuel 15:12, Ioan 13:18).

Psalmii 42, 43. Sete după Casa lui Dumnezeu

Aflat într-un exil, în regiunea Hermon, la răsărit de Iordan (6), printre oameni păgâni și ostili. Acești doi psalmi formează un singur poem. Fiii lui Core din titlul psalmilor 42-49, 84, 85, 87, 88 au fost o familie de leviți poeți, organizați de David într-o breaslă muzicală (I Cronici 6:31-48; 9:19, 22, 33).

Psalmul 44. Un strigăt de disperare

Într-o perioadă de dezastru național, când se părea că armata lui a fost înfrântă cu desăvârșire.

Psalmul 45. Cântarea nupțială a unui rege

Purtând Numele lui Dumnezeu, așezat pe un tron veșnic. Poate

fi, în parte, o referire la David și Solomon. Dar unele din afirmațiile sale nu se pot aplica la nici unul din ei, nici la vreun alt suveran pământean. Astfel, psalmul pare mai degrabă a fi un cântec despre Mesia, anticipând nunta Mielului (Apocalipsa 19:7).

Psalmul 46. Cântarea de bătlăie a Sionului

Formează baza renumitului imn al lui Luther, "Domnul îmi este adăpost, cetate tare-n vreme rea." Este cântecul Reformei.

Psalmii 47, 48. Dumnezeu domnește în veac

Dumnezeu este Rege. Sionul este cetatea lui Dumnezeu. Dumnezeu este Dumnezeul nostru în veci de veci. Dumnezeu este pe tron. Să se bucure pământul!

Psalmii 49, 50. Deșertăciunea bogățiilor

Dumnezeu este stăpânul pământului și a tot ce se află pe el. Dându-i lui Dumnezeu noi nu facem altceva decât să-i înapoiem ceea ce deja îi aparține. Deșertăciunea vieții. Toți au parte de moarte. Este asemănător Psalmului 39.

Psalmul 51. Rugăciune după îndurare

Urmarea dezastruoasă a păcatului lui David cu Batșeba s-a abătut asupra lui (II Samuel 11,12). Un psalm de pocăință (vezi la Psalmul 32). "Zidește în mine o inimă curată" (10), o rugăciune pe care ar trebui s-o rostim cu toții mereu.

Psalmul 52. Încrederea lui David în Dumnezeu

E contrastată cu lăudăroșenia și răutatea lui Doeg, dușmanul lui David (I Samuel 21:7; 22:9). David are încredere că Dumnezeu îl va izbăvi.

Psalmul 53. Starea universală de păcat a oamenilor

Similar psalmului 14. Este citat la Romani 3:10-12. "Mahalat", care apare în titlu, poate fi o melodie melancolică iar "Maschil" un poet meditativ.

Psalmul 54. Strigătul lui David după Dumnezeu

Scriș când zifiții i-au spus lui Saul unde se ascunsese David (I Samuel 26). Alți psalmi compuși în perioada când David fugea de Saul sunt: 7(?), 34, 52, 54, 56, 67, 59, 63 (?), 142.

Psalmul 55. Trădat de prietenii lui

Asemenea Psalmului 41 și acesta pare să aparțină perioadei de rebeliune a lui Absalom, referindu-se în special la Ahitofel (12-14; II Samuel 15:12,13), o înfrunchipare a lui Iuda. David se încrede în Dumnezeu.

Psalmul 56. O rugăciune pentru a fi scăpat

De filistenii, asemenea Psalmului 34, și I Samuel 21:10-15. David s-a folosit la maximum de resursele sale, prefăcându-se chiar la un moment dat că este nebun. Totuși s-a rugat și s-a încrezut în Dumnezeu, așteptând ca El să lucreze la rezolvarea problemei. Psalmul 34 este cântarea lui de mulțumire pentru izbăvirea lui Dumnezeu.

Psalmul 57. Rugăciunea lui David

În peștera Adulam, pe când se ascundea de Saul (I Samuel 22:1; 24:1; 26:1). Inima lui se biziua pe Dumnezeu și avea încredere în El (7).

Psalmul 58. Nimicirea celor răi

Ziua lor de pedeapsă pentru toate faptele rele pe care le-au săvârșit va veni negreșit. David s-a plâns mult împotriva răspândirii îngrijorător de mare a răului și a repetat la nesfârșit faptul că, până la urmă, răul nu va da rezultate, constatare pe care o putem face și noi cei de azi.

Psalmul 59. Încă o rugăciune a lui David

Scris când a trimis Saul soldați la David acasă, să-l prindă în cursă (I Samuel 19:10-17). Dar David s-a încrezut în Dumnezeu. Un alt poem de aur.

Psalmul 60. Un psalm de descurajare

Într-o vreme de restriște, în timpul războiului cu sirienii și cu edomiții (II Samuel 8:3-14). Alți psalmi scriși în această perioadă de mare strâmtorare pentru națiune sunt psalmii 44, 74, 79, 108. Rugăciunea lui David a fost ascultată (II Samuel 8:14).

Psalmul 61. Un imn de încredere

Scris atunci când David se afla departe de casă, într-o expediție îndepărtată (2), sau probabil în timpul răzvrătirii lui Absalom.

Psalmul 62. Un poem al devotamentului fierbinte

Față de Dumnezeu, printr-o încredere neclintită în El. David a avut multe necazuri, dar întotdeauna s-a încrezut în Dumnezeu.

Psalmul 64. Rugăciune pentru apărare

În fața uneltirilor dușmanilor ascunși, David este încrezător că prin Dumnezeu va triumfa.

Psalmul 65. Un cântec al mării și al secerișului

Dumnezeu încununează anul cu bunătate și îndurare. Pământul întreg strigă de bucurie, încărcat de recolte îmbelșugate.

Psalmul 66. O cântare de mulțumire națională

Lăudați pe Dumnezeu! Cântați! Bucurați-vă! Veseliți-vă! Ochii lui Dumnezeu sunt îndreptați asupra națiunilor.

Psalmul 67. Un psalm misionar

Este o anticipare a vestei bune a evangheliei ce avea să cuprindă pământul. Să cânte națiunile de bucurie!

Psalmul 68. Un marș de bătlăie

Al oștirilor biruitoare ale lui Dumnezeu. A fost un psalm preferat al cruciaților, al hughenotilor, al lui Savonarola și a lui Oliver Cromwell.

Psalmul 69. Un psalm al suferinței

Asemenea Psalmului 22. Întrezării ale suferințelor lui Mesia. Așa și este citat în Noul Testament: 4, 9, 21, 22, 25: Ioan 2:17; 15:25; Fapte 1:20; Romani 11:9; 15:3. (Vezi și la pagina 397.)

Psalmul 70. Un strigăt stăruitor după ajutor

Dumnezeu nu l-a lăsat pe David niciodată să ajungă de rușine. Psalmul acesta exprimă bucuria credinciosului în Dumnezeu, într-o vreme când e persecutat. E asemănător cu ultima parte a Psalmului 40.

Psalmul 71. Un psalm de bătrânețe

O privire retrospectivă asupra unei vieți pline de încredere, în mijlocul necazurilor de tot felul și a dușmanilor, o viață din care nu a lipsit bucuria în Dumnezeu, chiar și în astfel de momente.

Psalmul 72. Gloria și grandoarea domniei lui Mesia

Este unul din psalmii lui Solomon, celălalt fiind Psalmul 127. Regatul lui Solomon se afla în culmea sa de glorie. Am putea crede că psalmul acesta este, cel puțin în parte, o descriere a propriei sale domnii pașnice și glorioase. Dar unele din declarațiile sale și tonul general al psalmului nu pot îngădui decât un singur sens: anume, o referire clară la împărăția Aceluia care e cu mult mai mare decât Solomon. (Vezi și la pag. 397.)

Psalmul 73. Prosperitatea celor răi

Soluția enigmei: priviți la sfârșitul lor. Este unul din psalmii lui Asaf: 50, 73-83. Asaf a fost mai marele muzicienilor lui David (I Cronici 15:16-20; 16:5). Corurile lui Ezechia au cântat psalmii lui Asaf (II Cronici 29:30).

Psalmul 74. Dezastru național

Ierusalimul era în ruine (3, 6, 7). Se referă probabil în timpul invaziei lui Șişac (I Regi 14:25); sau în timpul robiei babilonene.

Psalmul 75. Dumnezeu este judecător

Negreșit, cei răi vor avea parte de nimicire: Triumful sigur al celor neprihăniți când pământul se va dezintegra.

Psalmul 76. Mulțumiri pentru o mare victorie

Pare să se refere la nimicirea armatei lui Sanherib de către îngerul lui Dumnezeu la Ierusalim (II Regi 19:25).

Psalmii 77, 78. Psalmi istorici

O trecere în revistă a minunatelor lucrări ale lui Dumnezeu, în relațiile Sale cu Israel, contrastate cu continua neascultare și necredincioșie a lui Israel.

Psalmii 79, 80. Dezastru național

Asemenea Psalmului 74, ei aparțin unei perioade de mare nenorocire, cum ar fi invazia lui Șişac sau căderea Regatului de Nord ori robia babiloneană.

Psalmii 81, 82. Îndărătnicia lui Israel

Cauza necazurilor ei. Dacă ar fi ascultat de Dumnezeu, situația ar fi fost alta. Judecătorii nedrepti poartă o mare parte din vină, fiindcă au uitat răspunderea față de Judecătorul Suprem.

Psalmul 83. O rugăciune pentru ocrotire

- Față de conspirația unor națiuni federate: edomiții, arabii, moabiții, amalēciti, amoriții, filistenii și alții.

Psalmul 84. Casa lui Dumnezeu

Binecuvântările care decurg din devotamentul față de Casa lui Dumnezeu. Dumnezeu îi iubește pe cei ce iubesc căile Sionului. Aceasta se aplică și la Biserică.

Psalmii 85, 86. Mulțumiri și un strigăt după îndurare

Mulțumiri pentru întoarcerea din robie și o rugăciune pentru refacerea țării și un viitor mai bun. Apoi o rugăciune pentru îndurare: chiar dacă psalmistul e evlavios, are nevoie de iertare.

Psalmul 87. Sionul

Dragostea lui Dumnezeu pentru Sion. Ceea ce se spune aici despre Sion se aplică la Biserică într-un sens mai adevărat. Nașterea noastră în Sion e înregistrată în Cer (6).

Psalmul 88. Un om care a suferit o viață întreagă

Rugăciunea unui om care stă închis, suferind de o boală lungă și îngrozitoare. Unul din cei mai triști psalmi. Patetic.

Psalmul 89. Jurământul lui Dumnezeu

Potrivit căruia tronul lui David va dăinui în veci. Un psalm minunat. Etan, numele care apare în titlu, a fost unul din con-

ducătorii muzicali ai lui David (I Cronici 15:17).

Psalmul 90. Eternitatea lui Dumnezeu

Și scurtimea vieții pământești. A fost un psalm al lui Moise, care a trăit cu 400 de ani înaintea lui David, și probabil primul psalm care s-a scris. Moise a scris și alte cântece (Exod 15, Deuteronom 32). Tradiția rabinică îi atribuie lui Moise următorii psalmi: 91-100.

Psalmul 91. Un imn de încredere

Unul din cei mai iubiți psalmi. Minunat. Se fac uimitoare promisiuni de asigurare pentru cei care se încred în Dumnezeu. Citiți-l cât mai des.

Psalmul 92. Un imn sabatic

Pare să arunce o privire în urmă, la Sabatul Creației și înainte la Epoca Sabatului Veșnic. Cei răi pier, cei dreți înfloresc.

Psalmii 93, 94. Maiestatea lui Dumnezeu

Și distrugerea celor răi. Puterea, sfințenia și eternitatea tronului lui Dumnezeu. Din veșnicii în veșnicii, Dumnezeu domnește în veac. Răul e predominant în lumea aceasta. Dar cei răi vor fi negreșiți osândiți - o notă permanentă în Biblie.

Psalmii 95-98. Domnia lui Dumnezeu

Continuând ideea psalmului 93, psalmii aceștea au fost numiți "Psalmi Teocratici", deoarece vorbesc despre suveranitatea lui Dumnezeu, făcând aluzie la Domnia Regală a lui Mesia ce urma să vină. Psalmul 95. Cântați! Bucurați-vă! Dumnezeu este Regele. Să îngenunchem înaintea Lui! Versetele 7-11 sunt citate în Evrei 3:7-11 ca fiind cuvintele Duhului Sfânt.

Psalmul 96. Cântați, cântați, cântați! Bucurați-vă! Fiți plini de mulțumire. Lăudați pe Domnul! Triumfătoare va fi pentru copiii lui Dumnezeu acea zi când El va veni să judece lumea. Să se bucure cerurile și pământul! Să salte de bucurie! Ziua judecății se apropie cu pași repezi!

Psalmul 97. Domnul vine. Pământul se clatină. Un imn de încoronare, referindu-se probabil atât la prima, cât și la a doua Sa venire.

Psalmul 98. Un cântec al Zilei Încoronării. Fiind o cântare nouă (1), s-ar putea să fie tocmai cântarea ce se va cânta în Cer (A pocalipsa 5:9-14).

Psalmii 99, 100. Dumnezeu. Lauda

Psalmul 99. Dumnezeu domnește. Să se cutremure națiunile! Dumnezeu este sfânt. Dumnezeu iubește dreptatea și neprihănirea. El răspunde la rugăciuni.

Psalmul 100. Lăudați pe Dumnezeu. Îndurarea Lui ține în veac iar credințioșia Lui străbate toate generațiile.

Psalmul 101. Un psalm pentru dregători

Se crede că ar fi fost scris cu ocazia urcării la tron a lui David, enunțând astfel principiile care au stat la baza guvernării sale.

Psalmul 102. Un psalm de pocăință

Scriș într-o perioadă de cumplită suferință, umilire și ocară (vezi la Psalmul 32). Eternitatea lui Dumnezeu (25-27) este citată la Evrei 1:10-12 ca aplicându-se la Cristos.

Psalmul 103. Un psalm al îndurării lui Dumnezeu

Se crede că ar fi fost scris în anii de bătrânețe ai lui David, făcând un bilanț al legăturilor lui Dumnezeu cu el. Unul din cei mai iubiți psalmi.

Psalmul 104. Un psalm al naturii

Dumnezeu Creatorul, Cel care are grijă până în cel mai mic amănunt de toate lucrurile din lumea aceasta. Ne amintește de cuvintele Domnului Isus: nici o vrabie nu cade la pământ fără știrea Tatălui!

Psalmii 105, 106. Doi psalmi istorici

Un rezumat poetic al lui Israel. Se ocupă în special de ieșirea miraculoasă a poporului Israel din Egipt.

Psalmii 107, 108, 109. Îndurarea și dreptatea lui Dumnezeu

Psalmul 107. Minunile bunătății și îndurării lui Dumnezeu în relațiile Sale cu Poporul Său și felul minunat în care stăpânește și întreține El lucrările naturii.

Psalmul 108. Pare a fi unul din cântecele de bătălie ale lui David. Este aproape identic cu anumite părți ale Psalmului 57 și Psalmului 60.

Psalmul 109. Răzbunarea lui Dumnezeu împotriva dușmanilor Săi. Unul din psalmii de condamnare (vezi la Psalmul 35). Apare imaginea lui Iuda (8).

Psalmul 110. Veșnica stăpânire a Regelui care va veni

Psalmul acesta nu se poate referi la altă persoană din istorie decât la Cristos; și totuși, a fost scris cu 1000 de ani înainte de Cristos (1, 4). Astfel este citat în Noul Testament (Matei 22:44; Fapte 2:34; Evrei 1:13; 5:6).

Psalmii 111, 112. Cântări de laudă

Psalmul 111. Maiestatea, neprihănirea, îndurarea, dreptatea, credințioșia, adevărul, sfințenia și eternitatea lui Dumnezeu.

Psalmul 112. Binecuvântările omului care se teme de Dumnezeu și este neprihănit, milostiv, amabil, bun cu cei săraci și iubește căile și Cuvântul lui Dumnezeu. Un asemenea om va fi pe veci binecuvântat.

Psalmii 113-118. Psalmii Hallel

Se cântau în familii, în noapte Paștelor, după cum urmează: 113 și 114 la începutul mesei; 115, 116, 117, 118 la sfârșitul mesei. Trebuie să fi fost imnurile pe care le-au cântat Isus și ucenicii Săi la Cina cea de taină (Matei 26:30). "Hallel" înseamnă "laudă".

Psalmul 113. O cântare de laudă. Începe și se sfârșește cu "Aleluia", care înseamnă: "Slavă lui Dumnezeu în veci".

Psalmul 114. O cântare a exodului, amintind minunile săvârșite cu ocazia izbăvirii poporului Israel din Egipt, începutul Praznicului Paștelor. Pământul, marea, râurile, munții, dealurile au tremurat în fața prezenței lui Dumnezeu.

Psalmul 115. Domnul este singurul Dumnezeu. Binecuvântați sunt copiii Lui! Binecuvântați sunt cei ce se încred în El, și nu în zeii neamurilor! Gloria lui Dumnezeu. Îndurarea Sa. Adevărul, încrederea, ajutorul și scutul nostru. Laudă să-i fie în veci! Descrisă muțenia idolilor, prostia lor și a celor ce le-au dat chip! Dumnezeuul nostru este în schimb Dumnezeu. Unde sunt toți zeii neamurilor? Dumnezeuul nostru ne va binecuvânta iar noi Îi vom binecuvânta Numele pe veci.

Psalmul 116. O cântare de recunoștință față de Dumnezeu pentru izbăvirea de la moarte și de la cădere în ispită; de asemenea, pentru nenumărate răspunsuri la rugăciune. Unul din cei mai frumoși psalmi. Plin de laudă, îndurare și har!

Psalmul 117. O chemare către neamuri să-l primească pe Domnul. Așa este citat în Romani 15:11. Capitolul de mijloc al Bibliei și cel mai scurt capitol. Laudă, adevăr, îndurare. În veci de veci.

Psalmul 118. A fost imnul de rămas bun al lui Isus când s-a despărțit de ucenicii săi la Paște, plecând spre Ghetimani și spre Calvar (Matei 26:30). Cuprinde o precizare a respingerii Lui (22, 26; Matei 21:9, 42). Dumnezeu: tăria și cântarea Lui.

Psalmul 119. Gloria Cuvântului lui Dumnezeu

Cel mai lung capitol din Biblie. Are 176 versete. Fiecare verset amintește Cuvântul lui Dumnezeu sub unul din aceste nume: Legea, Mărturia, Judecățile, Orânduiri, Poruncile, Perceptele, Cuvântul, Căile, etc. cu excepția versetelor 90, 122, 132.

Este un acrostih, sau psalm alfabetic, având 22 de strofe. Fiecare strofă are 8 rânduri și fiecare rând începe cu aceeași literă (vezi Psalmul 9). A fost psalmul preferat al scriitorului Ruskin.

Psalmii 120-134. Cântări ale treptelor

De asemenea numiți "cântări ale ascensiunii", sau cântările pelerinului. Se crede că ar fi fost desemnați pentru muzica vocală ori pentru pelerinii aflați în drum spre Ierusalim, la praznicele anuale. Sau se crede că ar fi fost cântați în timp ce urcau cele cinsprezece trepte ce duc la Curtea Bărbaților. Cuvântul "ascensiune" se mai poate referi și la tonul ridicat pe care se cântau acești psalmi.

Psalmul 120. O rugăciune de ocrotire, venită din partea unuia care locuia printre oameni înșelători și trădători, departe de Sion.

Psalmul 121. E posibil ca pelerinii să fi cântat acest psalm în clipa când zăreau muntele din preajma Ierusalimului.

Psalmul 122. E probabil psalmul cântat de pelerini când se apropiau de Poarta Templului, din interiorul zidurilor cetății.

Psalmul 123. Cântat în Templu, când pelerinii își ridicau privirile spre Dumnezeu în rugăciune, cerându-i îndurare.

Psalmul 124. Un imn de mulțumire și laudă către Dumnezeu pentru nenumăratele izbăviri ale neamului în vremuri de restriște.

Psalmul 125. Un imn de încredere. După cum Ierusalimul e înconjurat de munți, tot așa Își ocrotește Dumnezeu poporul.

Psalmul 126. O cântare de mulțumire și laudă pentru întoarcerea din robie. Israelitilor nu le venea să creadă că sunt iarăși liberi - li se părea că visează (Vezi Psalmul 137.)

Psalmul 127. Pare a fi o combinația a două poeme: clădirea templului și clădirea familiei. Unul din psalmii lui Solomon.

Psalmul 128. O cântare de nuntă. Continuarea celei de-a doua jumătăți a Psalmului 127. Familiile evlavioase sunt baza bunăstării unui neam întreg.

Psalmul 129. Rugăciunea lui Israel pentru răsturnarea dușmanilor ei, care au lovit-o generație după generație.

Psalmul 130. Să avem ochii ațintiți mereu asupra lui Dumnezeu. Un strigăt după îndurare. Unul din psalmii de pocăință. (Vezi la Psalmul 32).

Psalmul 131. Un psalm de încredere fermă a unui copil al lui Dumnezeu: psalmistul și-a liniștit sufletul în Dumnezeu, asemenea unui copilăș care își pleacă capul la sânul mamei.

Psalmul 132. O repetiție poetică a promisiunii de necălcăt a lui Dumnezeu potrivit căreia David va avea un moștenitor veșnic pe tron.

Psalmii 133, 134. Un psalm al dragostei frățești, și al vieții veșnice. Un psalm al celor ce vegheau noaptea la templu.

Psalmii 135-139. Psalmi de mulțumire

Psalmul 135. Un psalm de laudă pentru lucrările minunate ale lui Dumnezeu din natură și istorie: vapori, fulgere, vânturi, minu-

nile din Egipt și din Pustiu.

Psalmul 136. Pare a fi o dezvoltare a Psalmului 135, privityor la mărețele lucrări ale lui Dumnezeu din creație și legăturile sale cu Israel. E aranjat pentru muzică antifonală. "Îndurarea Lui ține în veac" apare în fiecare verset. este numit un psalm Hallel, și se cânta la deschiderea praznicului Paștelor, fiind un psalm preferat al Templului (I Cronici 16:41; II Cronici 7:3; 20:21; Ezra 3:11).

Psalmul 137. Un psalm al robiei. Exilații se află într-o țară străină unde se topesc de dor după patria lor. Negreșit cei ce i-au dus în robie își vor primi plata! Nu este un psalm de mulțumire, dar corespondentul lui, Psalmul 126, care a fost scris după întoarcerea lor din Babilon, abundă în mulțumiri.

Psalmul 138. O cântare de mulțumire, scrisă după câte se pare cu ocazia unui răspuns la rugăciune.

Psalmul 139. Prezența universală a lui Dumnezeu și infinita Sa cunoștință. Dumnezeu cunoaște orice gând, vorbă sau acțiune, nimic nefiindu-i ascuns. Propoziția de încheiere este una din cele mai necesare rugăciuni din întreaga Biblie.

Psalmii 140-143. Rugăciuni de apărare

Psalmul 140. David a avut nenumărați dușmani. Dar aceștia nu au făcut altceva decât să-l aducă tot mai aproape de Dumnezeu. Cei răi vor fi, în cele din urmă, nimiciti. Psalmul 141. Încă una din rugăciunile lui David pentru ocrotire să nu cadă în păcat.

Psalmul 142. Una din rugăciunile lui David din tinerețe, pe când se ascundea în peșteră de Saul (I Samuel 22:1; 24:3).

Psalmul 143. Strigătul de pocăință al lui David după ajutor și călăuzire; probabil atunci când era urmărit de Absalom (II Samuel 17,18).

Psalmii 144, 145. Cântece de laudă

Psalmul 144. Unul din cântecele de luptă ale lui David. E posibil ca oștile sale să fi intonat aceste imnuri când porneau la atac.

Psalmul 145. Se poate ca David să fi pus armata lui să cânte un asemenea imn după bătălie, ca semn de mulțumire pentru victoria obținută.

Psalmii 146-150. Psalmii Aleluia

Se numesc "Psalmi Aleluia" deoarece fiecare din ei începe și sfârșește cu "Aleluia", care înseamnă "Slavă Domnului". Este un cuvânt foarte frecvent în psalmi.

Măreața izbucnire de bucurie, în strigăte de "Aleluia", cu care se încheie cartea Psalmilor pe o notă culminantă, continuă în restul Bibliei, găsindu-și ecou în corurile cerești ale răscumpăraților (Apocalipsa 19:1, 3, 4, 6).

Psalmul 146. Dumnezeu domnește! Cât voi trăi pe acest pământ, Îl voi lăuda pe Domnul. Voi cânta laudă lui Dumnezeu până voi avea suflare.

Psalmul 147. Să laude toată creația pe Dumnezeu! Cântați Domnului cu mulțumire! Să laude Israel pe Dumnezeu! Sionul să-L laude pe Dumnezeu!

Psalmul 148. Să laude îngerii pe Dumnezeu! Soarele, luna și stelele să-L laude pe Dumnezeu! Să strige cerurile: "Aleluia!"

Psalmul 149. Aleluia! Să laude sfinții pe Dumnezeu! Să cânte de bucurie! Să se bucure Sionul! Aleluia!

Psalmul 150. Aleluia! Lăudați pe Domnul cu trâmbița și cu harpa! Tot ce are suflare să laude pe Dumnezeu! Aleluia!

PROVERBE

Cuvinte înțelepte

**scrise în cea mai mare parte de Solomon,
cu privire la problemele practice ale vieții,
subliniindu-se în mod deosebit neprihănirea
și frica de Dumnezeu**

Cartea Proverbelor

Asemenea Psalmilor și Pentateuhului, cartea aceasta se împarte după titlurile sale în cinci părți: Proverbele lui Solomon (1-9); Proverbele lui Solomon (10-24); Proverbe ale lui Solomon care au fost copiate de Ezechia (25-29); Cuvintele lui Agur (30); Cuvintele lui Lemuel (31).

Așadar, majoritatea proverbelor sunt atribuite lui Solomon. Se pare că putem stabili aceeași relație între Solomon și Proverbe ca cea pe care am stabilit-o între David și Psalmi. Fiecare dintre ei a fost scriitorul principal. Cartea Psalmilor a fost o lucrare cu caracter pios, devoțional. Cartea Proverbelor e o lucrare de etică, având un caracter practic.

Solomon

În tinerețea sa a avut o pasiune mistuitoare pentru Cunoaștere și Înțelepciune (I Regi 3:9-12). A devenit miracolul literar al lumii de atunci. Realizările sale literare au constituit ceea ce am putea numi noi cei de azi "minunea secolului", deși faima lui s-a întins peste multe veacuri. Regi din toate colțurile pământului veneau să-l asculte. Solomon a predat cunoștințe de botanică și zoologie. A fost un om de știință, conducător politic și om de afaceri cu vaste realizări economice. A mai fost poet, moralist și predicator. (Vezi la I Regi 4 și 9.)

Un proverb

Este o scurtă zicală, concisă ca formă și axiomatică în conținut, al cărui miez îl constituie antiteza și comparația. Proverbele sunt fără nădăjdi o legătură între ele. Destinate în special tineri, iar ele formează un gen de învățătură aparte: repetarea unor idei practice într-o formă ușor de reținut.

Subiectele lor

Înțelepciunea. Neprihănirea. Frica de Domnul. Cunoștința. Morala. Castitatea. Hărnicia. Stăpânirea de sine. Încrederea în Dumnezeu.

Zeciuielile. Folosirea corectă a bogățiilor. Grija pentru cei săraci. Înfrânarea limbii. Mărinimie față de vrăjmași. Alegerea prietenilor. Creșterea copiilor. Sânguința. Cinstea. Trândăvia. Lenea. Dreptatea. Altruismul. Voioșia. Simțul practic.

Tehnica folosită pentru tratarea subiectelor

Cartea aceasta are drept obiectiv imprimarea în cititori a anumitor virtuți, asupra cărora se insistă mereu pe tot cuprinsul Bibliei. Mereu, mereu, pe paginile Scripturii, în multiple forme și prin diverse metode, Dumnezeu a pus la dispoziția omului din abundență învățături detaliate rând cu rând, precept cu precept, în așa fel încât oamenii să știe cum dorește El, ca ei să trăiască în lumea aceasta și să nu existe nici o scuză atunci când au greșit ținta. Învățăturile acestei cărți a Proverbelor, nu sunt exprimate în formule de genul: "Așa vorbește Domnul", ca în Legea lui Moise, unde aceleași idei sunt date sub formă de porunci directe din partea lui Dumnezeu. Solomon se exprimă diferit: Lucrurile pe care le-a poruncit Dumnezeu sunt confirmate de experiență și dovedite a fi cele mai bune pentru oameni, esența înțelepciunii umane constând în păzirea poruncilor lui Dumnezeu.

Dumnezeu, în ampla consemnare a revelării naturii și voii Sale pentru om, pare să fi recurs la orice metodă posibilă, nu numai prin intermediul poruncii și perceptului, ci și prin exemplu, pentru a-i convinge pe oameni că poruncile lui Dumnezeu merită să fie trăite în practică.

Faima lui Solomon a fost un mijloc de lansare care a făcut să i se audă glasul până la marginile pământului devenind astfel pentru toată lumea un exemplu grăitor al înțelepciunii ideilor lui Dumnezeu.

Cartea Proverbe a fost numită unul din "cele mai bune îndrumătoare pe care le poate urma un tânăr pentru a avea succes".

Capitolul 1. Țelul cărții

Este acela de a promova înțelepciunea, învățătura, priceperea, neprihănirea, dreptatea, echitatea, prudența, cunoștința, discreția, instruirea, sfatul sănătos (2-7). Superbe idei!

Punctul de plecare este frica de Dumnezeu (7). Apoi ascultarea de învățătura părinților (8-9). Apoi urmează evitarea tovărășiilor rele (10-19). Înțelepciunea strigă cu glas tare făcându-și cunoscute avertizările (20-33).

Capitolele 2 la 6

Capitolul 2. Înțelepciunea trebuie să fie însușită de cineva și căutată cu toată inima. Ea se găsește în Cuvântul lui Dumnezeu (6). Apoi urmează o avertizare împotriva femeii străine, avertizare ce se repetă mereu.

Capitolul 3. Un capitol superb. Despre bunătate. Adevăr. Viață îndelungată. Pace. Încredere în Dumnezeu. Cinstirea lui Dumnezeu cu toată ființa noastră. Prosperitate. Siguranță. Fericire. Binecuvântare.

Capitolul 4. Înțelepciunea este lucrul de căpetenie. Prin urmare dobândește înțelepciunea! Calea celor neprihăniți este tot mai luminoasă, pe când calea celor răi e tot mai întunecoasă.

Capitolul 5. Bucuria conjugală și loialitatea în căsnicie. O avertizare împotriva dragostei imorale. Solomon a avut multe femei, dar s-a pronunțat vehement împotriva acestei practici. Pare să creadă aici că rânduiala lăsată de Dumnezeu ca omul să aibă o singură nevastă dă mult mai multe rezultate în atingerea unei vieți fericite (18-19).

Capitolul 6. Avertizări împotriva: obligațiilor de afaceri care au devenit dubioase, apoi atacă lenea, ipocrizia plină de viclenie, trufia, minciuna, spiritul scandalagiu, neascultarea de părinți, dragostea neligitimă.

Capitolele 7 la 14

Capitolul 7. Avertizare împotriva femeii adultere, dedată la stricăciune în lipsa soțului ei. Capitolele 5, 6, 7 vorbesc despre femeile ușurate. Judecând după spațiul mare pe care li-l acordă Solomon, suntem înclinați să credem că vor fi existat multe asemenea femei pe vremea aceea (Eclesiastul 7:28).

Capitolele 8, 9. Înțelepciunea, personificată ca femeie, îi invită pe toți la un banchet oferindu-le ce are mai de preț; în contrast cu femeile pline de pofte care strigă celor lipsiți de înțelepciune: "Apele furate sunt dulci". (9:13-18).

Capitolul 10. Contrast ~~marcant~~ între oamenii înțelepți și cei proști, între cei neprihăniți și cei răi, între cei harnici și cei leneși, între bogați și săraci.

Capitolul 11. Cântarul fals este o urâciune înaintea lui Dumnezeu. Femeia frumoasă, dar lipsită de înțelepciune, este ca o bijuterie în râțul unui porc. Sufletul generos va fi săturat. Cel ce câștigă suflete este înțelept.

Capitolul 12. O femeie vrednică de gloria bărbatului ei. Buzele mincinoase sunt o urâciune înaintea lui Dumnezeu. Binecuvântări alese pentru cei harnici. Pe calea celor neprihăniți nu există moarte.

Capitolul 13. Cel ce-și păzește gura își păzește viața. O nădejde amânată îmbolnăvește inima. Calca celui fărădelege este aspră. "Umblă cu cei înțelepți, și vei fi și tu înțelept!"

Capitolul 14. Cel ce se mînie repede în mod precis va ajunge să facă o faptă necugetată. Cel care e încet la mînie are multă pricepere. Frica de Domnul este un izvor de viață. Seninătatea inimii înseamnă viață pentru trup. Cel ce asuprește pe sărac aduce ocară Celui care l-a făcut pe acesta din urmă.

Capitolele 15 la 20

Capitolul 15. Un răspuns blând potolește mânia. O limbă dulce este un pom de viață. Rugăciunea celui drept este desfătarea lui Dumnezeu.

Cel cu inima voioasă are un ospăț necurmat. Un fiu înțelept aduce multă bucurie tatălui său.

Capitolul 16. Inima unui om face planuri, dar Dumnezeu este Acela care îi călăuzește pașii. Mândria merge înaintea căderii. Perii cărunți sunt o cunună de glorie care se găsește pe calea neprihănirii.

Capitolul 17. Cine dă naștere unui prost o face spre întristarea sa. O inimă veselă e un leac minunat. Până și un prost ar trece drept înțelept dacă ar tăcea.

Capitolul 18. Gura unui prost îi este pierzarea. Moartea și viața stau în puterea limbii. Smerenia merge înaintea onoarei. Cine găsește o nevastă găsește un lucru bun.

Capitolul 19. O femeie chibzuită este de la Dumnezeu. Cel care are milă de săraci îi împrumută lui Dumnezeu, iar Dumnezeu îi va răsplăti fapta bună. Multe sunt planurile inimii omului, dar sfatul lui Dumnezeu este cel care va rămâne în picioare.

Capitolul 20. Vinul este batjocoritor. Este o cinste pentru un om să se ferească de ceartă, dar orice prost se va certa. Buzele cunoștinței sunt ca niște bijuterii alese. Greutăți diferite și o cumpănă falsă sunt o urâciune înaintea lui Dumnezeu.

Capitolele 21 la 25

Capitolul 21. Este mai bine să locuiești în pustiu decât cu o femeie gâlcevită și agitată într-o casă mare. Oricine își astupă urechile să nu audă strigătul celui sărac va ajunge să nu fie nici el auzit atunci când va striga și el. Oricine își păzește limba își păzește sufletul de necaz. Calul este pregătit de luptă, dar victoria este a lui Dumnezeu.

Capitolul 22. Un nume bun este mai folositor decât mari bogății. Învăță copilul pe calea ce trebuie s-o urmeze și când se face mare nu se va depărta de ea. Cel generos va fi binecuvântat. Ai văzut un om harnic? El va sta înaintea regilor.

Capitolul 23. Nu te frământa făcând totul ca să te îmbogățești. Ascultă de tatăl și de mama ta ca să se bucure de tine când vor ajunge la bătrânețe. Cine se vâietă? Cei ce stau până târziu lângă un pahar de vin. Vinul mușcă ca un șarpe și înțeapă ca o năpârcă.

Capitolul 23. În mulțimea sfetnicilor este siguranță. Am trecut pe lângă ogorul celui leneș. Era năpădit de spini. Am văzut și am tras învățătură; numai puțin să mai stau cu brațele în sân și să dorm și îndată vine sărăcia.

Capitolul 25. Un cuvânt spus la vreme este ca niște mere în coșuri de argint. Dacă îi este foame dușmanului tău, dă-i să mănânce; iar dacă îi este sete, dă-i să bea și Dumnezeu te va răsplăti.

Proverbele din grupul acesta (capitolele 25 la 29) se crede că ar fi fost copiate de oamenii lui Ezechia (25:1). Ezechia a trăit cu 200 de ani mai târziu decât Solomon. Manuscrisele lui Solomon erau probabil uzate de pe-acuma. Elementul de bază din reforma lui Ezechia a fost reînnoirea

interesului pentru Cuvântul lui Dumnezeu (II Regi 18).

Capitolele 26 la 31

Capitolul 26. Ai văzut un om înțelept în propria lui îngâmfare? Mai multă nădejde există pentru un prost decât pentru el. Limba mincinoasă urăște pe aceia pe care chiar ea i-a rănit.

Capitolul 27. Nu te lăuda cu ziua de mâine fiindcă nu știi ce poate aduce. Alte proverbe despre cei nechibzuți.

Capitolul 28, 29. Cel ce nu-i ajută pe cei săraci va avea parte de multe blesteme. Nebunul (prostul) dă drumul gurii vărsându-și toată mânia, dar un om înțelept își înfrânează limba potolind-o. Alte remarci cu privire la cei neînțelepți. Lui Solomon nu i-au plăcut proștii: adesea le-a vorbit destul de răspicat.

Capitolul 30. Nu se știe cine a fost Agur. Probabil un prieten al lui Solomon. Lui Solomon i-au plăcut atât de mult proverbele acestuia încât le-a inclus în cartea sa.

Capitolul 31. Sfatul unei mame pentru rege. Se crede că Lemuel ar fi fost doar un alt nume pentru Solomon. Dacă așa stau lucrurile, atunci Batseba a fost mama care l-a învățat acest poem minunat.

Puține mame și-au crescut copiii mai înțelepți decât ea. În tinerețe caracterul lui Solomon a fost probabil unul din cele mai frumoase din istorie. Dar la bătrânețe el s-a depărtat de acest caracter strălucit comportându-se contrar proverbelor sale (22:6). Capitolul se referă mai mult la mame, decât la regi. —

ECLESIASTUL

Deșertăciunea vieții pământești, atunci când e lipsită de nădejdea sigură a nemuririi, cu exemple vii din experiența lui Solomon

Solomon, autorul acestei cărți, a fost cel mai renumit și mai puternic rege din toată lumea, în vremea sa, remarcat pentru înțelepciunea, bogățiile și realizările sale literare (vezi la I Regi 4 și 9).

Deșertăciunea deșertăciunilor: Totul e deșertăciune

Este chiar tema cărții și încearcă să ofere un răspuns filosofic la întrebarea: cum se poate trăi cel mai frumos într-o lume în care totul e deșertăciune. Cartea conține elemente de o rară frumusețe și o înțelepciune care transcende lumea vizibilă, dar nota care străbate conținutul ei de la un capăt la altul este una de melancolie inexprimabilă - în contrast izbitor cu Psalmii.

David, tatăl lui Solomon, în lunga și anevoioasa lui luptă de a clădi împărăția, fusese auzit mereu strigând: Bucurați-vă, strigați de bucurie, cântați, lăudați pe Dumnezeu! Solomon care, spre deosebire de tatăl său, nu a avut parte decât de bogății, onoare, splendoare și putere, domnind în pace pe tronul consolidat de tatăl său, înconjurat de un lux aproape nemaiauzit, ar fi fost poate omul cel mai îndreptățit să fie cu adevărat fericit, cel puțin în ochii lumii. Și totuși refrenul său e fără încetare: Totul e deșertăciune, iar cartea, care e produsul zilelor de bătrânețe ale lui Solomon, ne lasă cu impresia clară că Solomon nu a fost un om fericit. Cuvântul "deșertăciune" apare de 37 de ori.

Eternitatea

Cuvântul "eternitate", (3:11) care apare în traducerea revizuită a Bibliei (Revised Standard Version) e o traducere mai exactă decât cuvântul "univers", redat de versiunea autorizată a Bibliei (King James) și s-ar putea să sugereze gândul cheie al întregii cărți. Eternitatea în inimile oamenilor. În străfundurile cele mai adânci ale naturii sale omul tânjește de dor după lucrurile eternității, dar la data când s-a scris cartea Dumnezeu nu revelase încă prea multe lucruri despre eternitate.

În diverse locuri din Vechiul Testament găsim aluzii și referiri voalate la viața de apoi; Solomon pare să fi avut o anumită idee despre această viață, dar Cristos a fost Acela care a adus la lumină viața și nemurirea

(II Timotei 1:10). Cristos, prin învierea Sa din morți, a făcut lumii o demonstrație matematică a siguranței vieții de dincolo de mormânt, iar Solomon, care a trăit cu 1000 de ani înainte de Cristos, nu putea să aibe aceeași siguranță cu privire la viața de dincolo pe care Cristos avea s-o dea lumii mai târziu.

Dar Solomon a văzut viața de pe pământ la superlativ. Putea să-și împlinească absolut orice dorință din lume. Și pare să-și fi făcut preocuparea de căpetenie să descopere cât de bine se poate trăi pe lumea aceasta. Spre sfârșitul acestei experiențe, Solomon a dat glas cu un patos inexprimabil, a cărui notă străbate întreaga carte: 'Totul e deșertăciune și goană după vânt.

Cum e posibil ca o asemenea carte să fie Cuvântul lui Dumnezeu?

Explicația constă în faptul că Dumnezeu a dorit să se consemneze aceste idei, deși nu sunt toate ideile Lui, ci și ale lui Solomon (vezi nota de la I Regi 11), dar lecțiile generale care se desprind din conținutul cărții sunt de la Dumnezeu. El este Cel care i-a dat lui Solomon înțelepciune și posibilități fără egal de a observa și explora toate căile vieții. Și, după multe experiențe și cercetări, Solomon a tras concluzia că, în mare, omenirea are parte de foarte puțină fericire adevărată aici pe pământ și a descoperit în inima sa un dor inexprimabil după altceva, din afara ființei sale. Astfel cartea e, într-un fel, strigătul omenirii după un MÂNTUITOR.

Odată cu venirea lui Cristos strigătul acesta a căpătat răspuns. S-a terminat cu deșertăciunea. De-acum avem bucurie, pace, voieșie. Isus nu a întrebuințat niciodată cuvântul "deșertăciune", dar a vorbit în schimb mult despre bucurie, chiar în umbra crucii. Bucuria e unul dintre cuvintele cheie ale Noului Testament. În Cristos omenirea a găsit împlinirea dorinței sale de veacuri: viața - o viață deplină, glorioasă, plină de bucurie.

Capitolele 1, 2, 3, 4. Totul e deșertăciune

Într-o lume în care totul trece și nimic nu reușește să aducă satisfacție, Solomon își propune să răspundă la întrebarea: "Care e soluția vieții într-o astfel de lume?" O lume de o nesfârșită monotonie! Până și înțelepciunea, pe care Solomon a căutat-o cu atâta stăruință și a prețuit-o atât de mult, l-a dezamăgit. Preocupările și plăcerile omenirii în general i s-au părut a fi doar goană după vânt. Și la toate se adaugă răutatea oamenilor și cruzimile lor.

Capitolele 5 la 10. Diverse proverbe

Presărate cu diferite observații cu referire la tema generală a cărții. Genul preferat de literatură al lui Solomon a fost proverbul. La capitolul 7, versetele 27 și 28 putem avea o referire la haremul lui Solomon. Se știe că avea o mie de femei (I Regi 11:1-11).

S-ar putea deduce de la 7:26-28 că a avut de furcă cu unele dintre femeile de la curtea sa.

Capitolele 11, 12. Răspunsul lui Solomon

La întrebarea sa de bază: ce e bine să facă omul într-o lume în care totul e deșertăciune, Răspunsul lui, răspândit în toată cartea, este rezumat la sfârșit: mănâncă, bea, bucură-te, fă binele, trăiește fericit cu nevasta, fă tot ce găsești mâinile tale de bine să faci, dar, mai presus de toate, **TEME-TE DE DUMNEZEU** având ochii ațintiți spre ziua Judecății finale. Cu toate nemulțumirile sale cu privire la natura creștiei, Solomon nu a avut nici o îndoială privind existența și dreptatea Creatorului. **DUMNEZEU** e menționat de cel puțin patruzeci de ori în această carte.

CÂNTAREA CÂNTĂRILOR

Glorificarea iubirii conjugale

Un cântec de dragoste, așezat într-un cadru de primăvară, abundând în metafore și elemente de imagistică orientală, etalând dragostea lui Solomon pentru natură, grădini, livezi, pașiști, vii și turme de oi (I Regi 4:33).

Este numită "Cântarea cântărilor" deoarece Solomon a considerat-o probabil, cea mai aleasă din cele 1005 cântări pe care le-a scris (I Regi 4:32). Se crede că ar fi fost scrisă pentru a celebra căsătoria lui cu nevasta preferată.

Ca poem

Este considerat de specialiștii în structura poeziei drept o superbă compoziție, dar trecerile abrupte de la un vorbitor la altul și de la un cadru la altul, fără a se oferi nici o explicație pentru scenele și actorii care se perindă fără întrerupere, o fac destul de greu de interpretat. În limba ebraică, schimbarea de vorbitori se face prin gen. În unele Biblii, lucrul acesta se realizează prin folosirea unui spațiu suplimentar.

Vorbitorii

Pare sigur că aceștea au fost vorbitorii: o mireasă, numită Sulamita (6:13); Regele și un cor de domnițe de la palat, numite fiicele Ierusalimului. Haremul lui Solomon era relativ mic, cu numai 60 de neveste și 80 de concubine, dar cu multe alte fecioare trecute pe lista de rezervă (6:8). Mai târziu a crescut la 700 de neveste și 300 de concubine (I Regi 11:3, vezi nota însoțitoare).

Mireasa

O părere destul de răspândită, și poate cea mai fondată, este aceea că Sunamita era Ahișag din Sunem, cea mai frumoasă fată din țară, care l-a îngrijit pe David în ultimile sale zile din viață (I Regi 1:14), care a devenit fără îndoială nevasta lui Solomon, căci căsătoria ei cu altul ar fi pus în pericol tronul lui Solomon (I Regi 2:17, 22).

Interpretări

La suprafață este un elogiu al bucuriilor conjugale. Esența poemului

trebuie însă căutată în expresiile de aleasă gingășie cu care se descriu desfătările iubirii conjugale. Chiar dacă nu ar fi decât atât, ar merita să ocupe un loc în cadrul Cuvântului lui Dumnezeu, căci căsnicia a fost rânduită de Dumnezeu (Geneza 2:24). De atitudinile reciproce care există între soți în intimitatea relațiilor conjugale depinde într-o bună măsură fericirea și sentimentul de bunăstare al omului.

Totuși atât evreii, cât și creștinii au notat sensuri mai adânci ale acestui poem. Evreii îl citează la Paște în mod alegoric, cu referire la Exod, când Dumnezeu a luat Israelul de mireasă, iubita Sa fiind ilustrată prin expresia "iubirea spontană a unui rege și a unei fecioare smerite". În Vechiul Testament, Israel este numit Nevasta lui Dumnezeu (Ieremia 3:1; Ezechiel 16a 23).

Aproape în unanimitate creștinii au considerat Cântarea Cântărilor drept cântarea pre-nupțială a lui Cristos și a Bisericii Sale, căci în Noul Testament Biserica este numită Mireasa lui Cristos (Matei 9:15; 25:1; Ioan 3:29; II Cronici 11:2; Efeseni 5:23; Apocalipsa 19:7; 21:2; 22:17); indicându-se faptul că această căsnicie umană nu este decât un core-spondent și o anticipare a minunatelor relații care vor exista între Cristos și Biserica Sa.

Cum a putut un om cu 1000 de femei să aibă iubire doar pentru o singură femeie, iubire care să constituie o asemănare cu dragostea lui Cristos pentru Biserică? Ei bine, mai mulți sfinți din Vechiul Testament au fost poligami. Deși Legea lui Dumnezeu a fost împotriva acestui lucru de la început, așa cum a arătat Cristos atât de limpede, totuși în timpurile străvechi ale Vechiului Testament se pare că Dumnezeu s-a acomodat într-o oarecare măsură la obiceiurile preponderente ale vremii. Regii erau în general aceia care aveau mai multe neveste. Era unul din semnele regalității. Iar devotamentul lui Solomon față de această femeie frumoasă a părut a fi într-adevăr sincer. Apoi mai e și aceea că Solomon a fost un rege în familia care avea să-l aducă pe Mesia în lume. De aceea poate că nu e atât de nepotrivit ca nunta lui să prefigureze într-un sens căsătoria eternă a lui Mesia cu Mireasa Lui. Noi credem că bucuriile descrise în această carte își vor găsi împlinirea în strigătele de bucurie și "Aliluia" care se vor auzi la Nunta Mielului (Apocalipsa 19:6-9).

Subiectele capitolelor

Pentru a aprecia sensul poemului, încercați întotdeauna să identificați vorbitorii, lucru care nu e tocmai ușor pe alocuri.

Capitolul 1. Iubirea Miresei pentru Rege. În mare cuvintele exprimă devotamentul ei, cu răspunsuri scurte din partea Regelui și a corului.

Capitolul 2. Desfătarea pe care i-o aduce Miresei dragostea Regelui. Din nou cuvintele ei într-un monolog deapre îmbrățișările Regelui.

Capitolul 3:1-5. Visul Miresei cu privire la dispariția Iubitului și bucuria regăsirii.

Capitolul 3:6-11. Procesiunea Miresei. Salutări în grădina palatului, aduse carului de nuntă din partea domnițelor de la palat.

Capitolul 4. Regele își adoră Mireasa. Ea răspunde invitându-l în grădina ei, pentru desfătările conjugale.

Capitolul 5. Un alt vis despre dispariția Iubitului în urma unirii lor conjugale. Devotamentul ei.

Capitolul 6. Sulamita, cea mai frumoasă din cele 140 de frumoase de la palat, recunoscută ca atare de Rege.

Capitolul 7. Devotamentul lor reciproc pe care și-l comunică unul altuia, într-o abundență de metafore.

Capitolul 8. Dragostea lor este de nestins, iar unirea lor indisolubilă; cuvintele Miresei și ale corului.

PROFEȚII

Cărțile istorice ale Vechiului Testament, de la Geneza la Estera, constituie istoria ridicării și căderii națiunii ebraice.

Cărțile poetice, de la Iov la Cântarea Cântărilor, aparțin, în mare, perioadei de aur a națiunii ebraice.

Cărțile profetice, de la Isaia la Maleahi, aparțin perioadei de decădere a națiunii ebraice.

Sunt 17 cărți ale profeților; dar numai 16 profeți, deoarece Ieremia a scris două cărți: cea care îi poartă numele și "Plângerile lui Ieremia".

Cărțile acestea sunt numite în general "profeți majori" și "profeți minori".

Profeți majori: Isaia, Ieremia, Ezechiel, Daniel.

Profeți minori: Osea, Ioel, Amos, Obadia, Iona, Mica, Naum, Habacuc, Tefania, Hagai, Zaharia, Maleahi.

Clasificarea aceasta s-a făcut în funcție de mărimea cărților scrise de ei. Oricare din cele trei cărți: Isaia, Ieremia sau Ezechiel este în sine mai mare decât toate cele 12 cărți ale profeților minori la un loc. Daniel este cam de mărimea a doi dintre profeții minori mai mari, Osea și Zaharia.

Fiecare cititor al Bibliei ar trebui să învețe pe dinafară numele acestor profeți ca să poată deschide cu ușurință Biblia la oricare din ei.

Clasificate după timp, cărțile se grupează astfel: 13 din profeți au avut legătură cu distrugerea națiunii ebraice; 3 au fost implicați la refacerea ei.

Distrugerea națiunii ebraice a avut loc în două etape.

Mai întâi a căzut regatul de nord. (734-721 înainte de Cristos)

Cei care au precedat această perioadă, dar au și trăit în ea, au fost: Ioel, Iona, Amos, Osea, Isaia, Mica.

Regatul de sud a căzut între anii 606-589 î.Cr. În această perioadă au fost: Ieremia, Ezechiel, Daniel, Obadia, Naum, Habacuc, Tefania.

Restaurarea națiunii a avut loc între anii 586-444 î.Cr. Profeții care au avut legătură cu ea au fost: Hagai, Zaharia, Maleahi.

Clasificați după mesajul lor, profeții se adresează în principal: Israelului: Amos, Osea.

Lui Ninive: Iona, Naum.

Babilonului: Daniel

Robilor din Babilon: Ezechiel.

Lui Edom: Obadia.

Lui Iuda: Ioel, Isaia, Mica, Ieremia, Habacuc, Țefania, Hagai, Zaharia, Maleahi.

Evenimentul istoric

Care a făcut necesară lucrarea profețiilor a fost apostazia celor zece triburi (sau seminții) de la sfârșitul domniei lui Solomon (vezi la I Regi 12). Ca o măsură politică menită să țină cele două regate separate, Regatul de nord a adoptat ca religie de stat Închinarea la vițel - religia Egiptului. Curând după aceea s-a mai adăugat închinarea la Baal, care a prins rădăcini și în regatul de sud. În această perioadă de criză, când numele lui Dumnezeu începea să dispară din mințile oamenilor iar planurile lui Dumnezeu de răscumpărare finală a lumii erau nesocotite, au apărut profeții.

Profeții și preoții

Preoții erau învățătorii oficiali ai națiunii. Ei constituiau o clasă ereditară, dar erau adesea cei mai răi dintre toți oamenii neamului. Totuși ei erau învățătorii națiunii, dar în loc să strige și să condamne păcatele oamenilor, ei au ajuns să se dedea la aceleași păcate comise de popor, preluând conducerea în această privință. Profeții nu au fost o clasă ereditară. Fiecare din ei a primit chemarea de a fi profet în mod direct de la Dumnezeu. Profeții au fost chemați din rândurile mai multor profesii. Ieremia și Ezechiel au fost preoți; probabil, Zaharia, Isaia, Daniel și Țefania au fost de viță regală. Amos a fost păstor. Nu se știe ce au fost ceilalți.

Misiunea și mesajul profeților

1. Să încerce să salveze națiunea de la idolatrie și răutate.
 2. În caz de nereușită, să vestească nimicirea națiunii.
 3. Dar nu va fi o nimicire completă. O rămășiță va fi mântuită.
 4. Din această rămășiță va ieși o Persoană care va aduce toate națiunile la Dumnezeu.
 5. Acea Persoană va fi un Om Mare care într-o zi se va ridica din familia lui David. Profeții l-au numit "VLĂSTARUL".
- Arborele genealogic al lui David, cândva cea mai puternică familie din lume, a fost doborât la pământ în zilele profeților. Dar pentru ca dinastia, care era pe punctul de a se stinge, să își poată continua domnia trebuia să existe o renaștere a acelei familii. Din familia aceea avea să vină o Mlădiță care avea să devină Regele regilor.

Întreaga perioadă a profeților

A parcurs în mare vreo 400 de ani (800-400 î.Cr.). Evenimentul central al perioadei a fost distrugerea Ierusalimului care a avut loc cam în mijlocul perioadei despre care vorbim. Șapte profeți au avut într-un fel sau altul legătură cu acest eveniment: Ieremia, Ezechiel, Daniel, Obadia, Naum, Habacuc, Țefania. Căderea Ierusalimului a fost perioada celei

mai intense activități profetice, când profeții au încercat să împiedice acest dezastru sau să-i explice cauzele. Deși Dumnezeu Însuși este Cel care a adus nimicirea Ierusalimului, omeneste vorbind, El a făcut tot ce era posibil ca să nu se întâmple. Se pare că Dumnezeu dorește mai degrabă să aibă o instituție care să reprezinte ideea lui Dumnezeu în lume, chiar dacă această instituție este putredă de răutate și corupție la un moment dat, decât să nu aibă nici o instituție. Poate că de aceea a îngăduit Dumnezeu să avem o existență neîntreruptă a papalității în toată perioada Evului Mediu. Oricum ar fi lucrurile, Dumnezeu a trimis o serie de profeți străluciți în efortul Său de a salva Ierusalimul.

Nereușind să salveze Cetatea Sfântă, profeții au dat la iveală strălucite explicații divine și nenumărate asigurări, potrivit cărora prăbușirea de atunci a națiunii nu însemna sfârșitul planurilor lui Dumnezeu, ci, după o perioadă de pedeapsă, avea să urmeze o perioadă de refacere, o restaurare, poporul lui Dumnezeu urmând să aibă până la urmă un viitor glorios.

Mesajul social al profeților

Cărțile scrise în perioada modernă despre profeți pun un mare accent pe mesajul lor social și denunțarea de către profeți a corupției politice, a asupririi și decăderii morale a națiunii. Dar lucrul care i-a deranjat cel mai tare pe profeți a fost idolatria națiunii. E surprinzător faptul că scriitori de azi trec atât de ușor peste acest element important, central al mesajului profeților.

Elementul de prezicere.

Eruditiia modernă tinde să minimalizeze elementul de prezicere din Biblie, dar el e foarte pregnant pe paginile Scripturii. Gândul cel mai persistent din întreg Vechi Testament este acesta: Iehova, Dumnezeul națiunii ebraice, va deveni în cele din urmă Dumnezeu tuturor națiunilor. Generații întregi de scriitori ai Vechiului Testament trec de la general la particular, descriind modul în care se va realiza acest lucru, iar în scrierile profeților, deși se poate ca ei să nu fi fost conștienți de întreaga semnificație a unora din cuvintele lor, și deși unele din prezicerile lor sunt învăluite în ceața evenimentului istoric de atunci, totuși istoria lui Cristos și răspândirea creștinismului pe tot globul pământesc este zugrăvită clar în Biblie, mai dinainte, în general și în amănunt, într-un limbaj care nu poate să se refere la nici un alt eveniment din istorie.

Mesajul fiecărui profet, exprimat într-un rând

Ioel: o viziune a Epocii Evangheliei, cu strângerea națiunilor.

Iona: interesul Dumnezeului lui Israel pentru dușmanii lor.

Amos: Casa lui David va domni peste lumea întreagă.

Osea: Iehova va deveni într-o singură zi Dumnezeu tuturor națiunilor.

Isaia: Dumnezeu are o rămășiță pentru care a rezervat un viitor glorios.

Mica: Prințul care va veni din Betleem și domnia Sa universală.

Naum: Judecata care stă să se abată asupra lui Ninive.

Țefania: venirea unei noi Revelații numite printr-un nume nou.

Ieremia: păcatul Ierusalimului, osândirea și apoi gloria sa.

Ezechiel: căderea Ierusalimului, restaurarea și gloria sa viitoare.

Obadia: Edom va pieri cu desăvârșire.

Daniel: cele patru regate și Regatul veșnic al lui Dumnezeu.

Habacuc: triumful final al poporului lui Iehova

Hagai: Templul al doilea și Templul mai mare, care va veni

Zaharia: Regele care vine, Casa Lui și Împărăția Lui.

Maleahi: mesajul de încheiere al națiunii mesianice.

Cadrul istoric și datele aproximative ale profeților

Împărțirea Regatului (933 î.Cr.)

ISRAEL		IUDA		PROFEȚII
Ieroboam	933-911	Roboam	933-916	
Nadab	911-910	Abia	915-913	
Bașa	910-887	Asa	912-872	

Înălțarea Asiriei la poziția de putere mondială (cca. 900 î.Cr.)

Elah	887-886			
Zimri	886			
Omri	886-875			
Ahab	875-854	Iosafat	874-850	Ilie 857-850
Ahazia	855-854	Ioram	850-843	Elisei 850-800
Ioram	854-843	Ahazia	843	
Ieșu	843-816	Atalia	843-837	

Dumnezeu a început să "taie câte o bucată" din Israel

(II Regi 10:32)

Ioahaz	820-804	Ioas	843-803	Ioel?	840-830
Ioas	806-790	Amatja	803-775		
Ieroboam II	790-749	Uzia	787-735	Iona	790-770
Zaharia	748	Iotam	749-734	Amos	780-740

Șalum	748		Osea	760-720
Menahem	748-738		Isaia	745-695
Pecaia	738-736			
Pecah	748-730	Ahaz	741-726	Mica 740-700

Osea
Robia Israelului de nord (721 î.Cr.)
 730-721 Ezechia 726-697

Sfârșitul regatului de nord (721 î.Cr.)

Manase	697-642		
Amon	641-640		
Iosia	639-606	Țefania	639-608
Ioahaz	608	Naum	630-610
Ioiachim	608-597	Ieremia	626-586

Căderea Asiriei, 607 î.Cr. (Ridicarea Babilonului)

Ioiachin	597	Habacuc	606-586
Zedechia	597-586	Obadia	586

Ierusalimul cucerit și ars din temelii (606-534 î.Cr.)

Robia (606-536 î.Cr.)

Daniel	606-534
Ezechiel	592-570

Căderea Babilonului, 536 î.Cr. (Ridicarea Persiei)

Întoarcerea din Robie (536 î.Cr.)

Iosua	536-516	Hagai	520-516
Zorobabel	536-516	Zaharia	520-516

Rezidirea Templului (520-516)

Ezra	457-430		
Neemia	444-432	Maleahi	450-400

ISAIA

Profetul Mesianic

Numit profetul mesianic din pricina faptului că a fost atât de pătruns de ideea că națiunea sa va fi națiunea mesianică a lumii, adică neamul prin care într-o zi o binecuvântare mare va veni de la Dumnezeu peste toate celelalte neamuri. El a visat mereu la acea zi mare și minunată când se va realiza această lucrare măreață.

Noul Testament spune că Isaia "a văzut gloria lui Cristos și a vorbit despre El" (Ioan 12:41).

Omul Isaia

A fost un profet al regatului de sud, Iuda, în vremea când regatul de nord, Israel, a fost nimicit de asirieni.

Isaia a trăit în timpul domniilor regilor Ozia, Iotam, Ahaz și Ezechia. A primit chemarea de profet în anul morții lui Ozia, dar se poate ca unele din viziunile sale să fi avut loc mai înainte (vezi la 6:1). Potrivit tradiției ebraice, a fost ucis de Manase. Am putea plasa misiunea lui între anii 745-695 î.Cr.

Tradiția rabinică spune că tatăl lui Isaia, Amot, (nu Amos profetul) a fost verișor primar cu regele Ozia, nepotul regelui Ioas, fiind astfel de spiță regală și om al palatului.

Lucrarea sa literară. Isaia a mai scris și alte cărți care nu s-au păstrat: "Viața lui Ozia" (II Cronici 26:22); și o carte a regilor Israelului și ai lui Iuda (II Cronici 32:32). Este citat în Noul Testament mai mult decât oricare alt profet. Ce minte strălucită a avut! În unele din rapsodiile sale, Isaia atinge culmi neegaleate nici chiar de Shakespeare, Milton sau Homer.

Martirajul său. O tradiție din Talmud, care a fost acceptată ca fiind autentică de mulți din conducătorii bisericii de la început, afirmă că Isaia s-a împotrivit decretelor idolatre ale lui Manase și a fost legat între două scânduri și "tăiat în două", suferind o moarte groaznică. Se crede că textul de la Evrei 11:37 se referă la el.

Fondul asirian pe care se prefigurează lucrarea lui Isaia

150 de ani mai înainte de vremea lui Isaia, imperiul asirian cunoscuse

deja o continuă expansiune. Încă din anul 840 î.Cr., Israel, sub domnia lui Iehu, începuse să plătească tribut Asiriei. Când Isaia era încă foarte tânăr, (734 î.Cr.) Asiria a dus în robie tot Israelul de nord. Treisprezece ani mai târziu (721) a căzut și Samaria, restul Israelului fiind dus astfel în robie. Apoi, la numai câțiva ani după aceea, asirienii au pătruns în Iuda, au distrus 46 de cetăți și au luat 200.000 de robi. În cele din urmă, (701 î.Cr.) când Isaia ajunsese la bătrânețe, asirienii au fost opriți de un înger al lui Dumnezeu la zidurile Ierusalimului. În felul acesta, Isaia și-a petrecut toată viața sub umbra amenințătoare a puterii asiriene și a fost martorul căderii întregii națiuni - cu excepția Ierusalimului - în mâna asirienilor.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Sulul lui Isaia

După câte știm în prezent, toate exemplarele originale ale cărților Bibliei s-au pierdut. Biblia noastră a fost alcătuită din copii executate și ele după alte copii. Până la inventarea tiparului, în anul 1454, aceste copii se scriau cu mâna.

Cărțile Vechiului Testament au fost scrise în limba ebraică. Cărțile Noului Testament au fost scrise în limba greacă, Cele mai vechi manuscrise complete existente datează din secolele 4 și 5 ale erei creștine. Ele sunt în limba greacă, cuprinzând Vechiul Testament în traducerea Septuaginta - lucrare înfăptuită în secolul 2 î.Cr., după Vechiul Testament ebraic. (Vezi paginile 402-412, 750-756.)

Cele mai vechi manuscrise ebraice ale Vechiului Testament păstrate au fost executate în jurul anului 900 al erei creștine. Pe acestea se bazează textul masoretic al Vechiului Testament ebraic, după care s-a tradus Biblia în limba engleză. Textul masoretic este rezultatul comparării tuturor manuscriselor disponibile, care au fost scrise de către mai multe echipe de scribi după alte copii anterioare. În aceste manuscrise există atât de puține deosebiri, încât învățații evrei sunt mai toți de părere că Biblia noastră de azi este în esență aceeași cu cărțile originale.

În anul 1947, la Ain Fașka, la vreo 10 km sud de Ierihon și la vreo 2 km vest de Marea Moartă, niște arabi beduini ce transportau mărfuri din valea Iordanului la Betleem, pornind în căutarea unei capre pierdute de-a lungul unui pârau ce se varsă în Marea Moartă, au dat peste o peșteră parțial surpată în care au găsit mai multe vase sparte de lut din care se vedeau ieșind niște suluri. Beduinii au scos sulurile, le-au luat cu ei și le-au dat Mănăstirii Ortodoxe Sfântul Marcu din Ierusalim care le-a înmănat Școlii Americane de Studii Orientale.

S-a constatat că unul din suluri este CARTEA ISAIA. Scrisă cu 2000 de ani mai înainte, și fiind mai veche cu 1000 de ani decât orice manuscris cunoscut al oricăreia din cărțile Vechiului Testament, faptul a constituit o EXTRAORDINARĂ DESCOPERIRE!

Este vorba de un sul scris pe pergament, de 8 m lungime, compus din

coli de 25 pe 35 cm, cusute împreună și purtând dovezi după care au fost sigilate cu grijă în vase de lut. În mod evident, au făcut parte dintr-o bibliotecă ebraică ce fusese ascunsă într-o peșteră singuratică, în vreme de restriște, probabil în timpul cuceririi romane.

În esență este vorba de aceeași carte Isaia pe care o avem în Biblia noastră - o voce de 2000 de ani care străbate până la noi, păstrată cu atâta grijă în minunata providență a lui Dumnezeu, confirmând puternic integritatea Bibliei. W.F. Albright o numește: "Cea mai mare descoperire de manuscrise din epoca modernă". (Vezi numerele din 1948 și 1949 ale revistei *Bulletins of the American Schools of Oriental Research* and *The Biblical Archeologist*.)

Măreția realizare a vieții lui Isaia

A fost izbăvirea Ierusalimului de către asirieni, care s-a înfăptuit prin rugăciune și prin sfaturile date de el regelui Ezechia. Desigur, mai presus de toate, a fost intervenția miraculoasă a lui Dumnezeu, căci numai astfel putea fi creată starea aceea de panică și confuzie în rândurile armatei siriene aflate chiar la porțile Ierusalimului, gata să-l cucerească! (Vezi capitolele 36,37.) Sanherib, regele Asiriei, deși a mai trăit douăzeci de ani după aceea, niciodată n-a mai îndrăznit să atace Ierusalimul.

Regii din Iuda, contemporani cu Isaia

Ozia	787-735 î.Cr.	Un rege bun. Domnie lungă, încununată de succes.
Iotam	749-734 î.Cr.	Bun. În mare parte coregent Ozia.
Ahaz	726-697 î.Cr.	Foarte rău. (Vezi la II Cronici 28.)
Ezechia	726-697 î.Cr.	Un rege bun. (Vezi la II Cronici 29.)
Manase	697-642 î.Cr.	Foarte rău. (Vezi la II Cronici 33.)

Regii din Israel contemporani cu Isaia

Ieroboam II	790 î.Cr.	Domnie lungă, prosperă. dar idolatră.
Zaharia	748	Asasinat de Șalum (748).
Menahem	748-738 î.Cr.	Extrem de brutal.
Pecahia	738-736 î.Cr.	Asasinat de Pecah.
Pecah	748-730 î.Cr.	Robia Israelului de nord (734).
Hoșea	730-721 î.Cr.	Căderea Samariei (721) î.Cr. Sfârșitul regatului de nord.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Sargon. La Isaia 20:1 se spune: "Sargon regele Asiriei l-a trimis pe Tartan și a luptat împotriva lui Așdod și l-a luat."

Este singura dată când se amintește numele Sargon în literatura antică. Faptul acesta i-a făcut pe critici să conchidă că, întrucât nu a mai

apărut și în alte scrieri, de bună seamă nu a existat, fiind doar un nume fictiv - o greșală a Bibliei!

Spre surprinderea tuturor însă în anul 1842 Botta a descoperit ruinele palatului lui Sargon de la Khorsabad, la extremitatea de nord a orașului Ninive, cu comori și inscripții care dovedesc că a fost unul din cei mai mari regi ai Asiriei. Totuși numele i-a dispărut din istorie, nefiind amintit nicăieri decât în cartea Isaia până la descoperirea lui Botta.

În anii recentți, ruinele palatului lui Sargon au fost excavate de către Institutul Oriental. Pe pagina următoare sunt reproduse fotografii ale ruinelor sălii tronului de la palatul lui Sargon, apoi fotografii ale tronului său și marele taur de piatră ce păzea intrarea. Din inscripții reiese că Șalmaneser a murit în timp ce asedia Samaria și că a fost urmat la tron de Sargon, care a continuat lupta. Mai mult, verificând și confirmând afirmația de mai sus din Isaia 20:1; o inscripție a lui Sargon spune așa: "Azuri, rege al lui Așdod, a plănuit în inima lui să nu mai plătească tribut. În mânia mea am atacat Așdodul cu garda mea personală. Am cucerit Așdodul și Ghatul. Le-am răpit comorile și oamenii. Le-am colonizat cu popoare, din răsărit. Am luat tribut de la Filistia, Iuda, Edom și Moab".

Capitolul 1. Îngrozitoarea răutate a lui Iuda

Această denunțare înfricoșătoare pare să aparțină perioadei de mijloc a domniei lui Ezechia, după căderea regatului de nord, când asirienii au invadat Iuda și au dus în robie o mare parte din populație, lăsând doar Ierusalimul (7-9). Reformele lui Ezechia nu au avut decât un efect de suprafață în viața putredă și rea a poporului. Groaznicul uragan se apropia tot mai tare. În loc să se curățească, neamul acesta bolnav a continuat să dea mai multă atenție camuflajului lor de slujbe religioase. Usturătoarea condamnare a religiozității lor ipocrite (10-17) ne amintește de condamnarea fariseilor și a cărturarilor de către Isus la Matei 23. Sensul este următorul: nu are rost să faci "Sodoma" atâta paradă de religiozitate. Numai pocăința sinceră și ascultarea îi mai poate salva (16-23). Apoi Isaia se întoarce de la dezgustătoarea imagine la ziua de curățire și răscumpărare, când cei răi vor fi lăsați să ardă veșnic (24-31).

Capitolele 2, 3, 4. O pre-viziune a Erei Creștine

Aceste trei capitole par să fie o dezvoltare a gândului de încheiere din capitolul 1: Gloria viitoare a Sionului, în contrast cu judecata celor răi. Aluzia din 2:6-9 la idoli și datini străine ne permite să localizăm această domnie în timpul domniei lui Ahaz. Sionul urmează să fie centrul civilizației mondiale într-o eră de pace universală nesfârșită (2:2-4). Pasajul acesta de un optimism minunat a fost rostit într-o vreme când Ierusalimul era plin de răutate și întinare. Indiferent cum, când și unde

Fig.50. Sala tronului de la palatul lui Sargon, după excavări. La celălalt capăt se vede postamentul tronului. În stânga e ușa centrală.
(Prin bunăvoința Institutului Oriental, Universitatea de la Chicago)

Fig.51. Taur cu aripi și cap de om, săpat în piatră, 5 m înălțime, la intrarea palatului lui Sargon.
(Prin bunăvoința Institutului Oriental, Universitatea din Chicago)

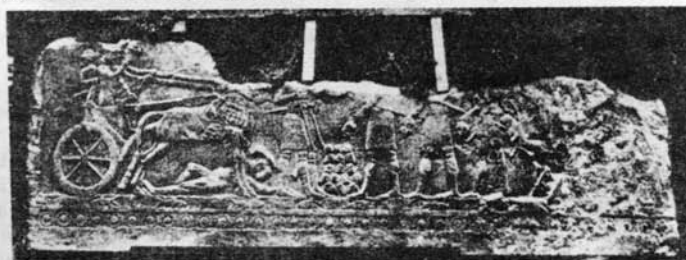

Fig.52. Baza Tronului lui Sargon, 4 metri pe 5, cu o grosime de 1.5 metri, cu laturile sculptate, reprezentându-l pe Sargon, în carul său de luptă, în timp ce ofițerii lui adună capetele tăiate - un simbol al brutalei sale puteri militare. (Prin bunăvoința Institutului Oriental, Universitatea din Chicago).

va fi această epocă de fericire, ea va fi moștenirea poporului lui Dumnezeu la care cei răi nu vor avea nici o parte. (Vezi și la 11:6-9).

Judecata care se apropie pentru închinătorii la idoli (2:5-22). Pentru Iuda sunt puse deoparte suferință și robie (3:1-15). De asemenea, pentru doamnele din lumea sus-pusă a Ierusalimului (3:16-26) și cele din Samaria (Amos 4:1-3). "Șapte femei la un bărbat" (4:1) indică faptul că bărbații vor fi uciși în război mai toți.

Odrasla care va veni (4:2-6). E prima dată când Isaia amintește pe Mesia Cel care avea să vină. "ODRASLA" care va învia ciotul, arborele genealogic al familiei decăzute a lui David (11:1, 53:2, Ieremia 23:5, 33:15, Zaharia 3:8, 6:12). El va fi Acela care va curăți Sionul de întinarea lui și îl va face o binecuvântare pentru lume.

Capitolul 5. Un cântec pentru vie

Un fel de cântec de jale și înmormântare. După secole de îngrijire extraordinară, via lui Dumnezeu, națiunea lui, rămasă tot fără rod și într-o stare jalnică, urmează acum să fie părăsită. Pilda lui Isus cu via (Matei 21:33-45) pare să fie un ecou al acestei pilde. Păcatele condamnate aici în mod concret sunt: lăcomia, nedreptatea, beția. Moșiile și averile strânse de cei bogați prin jefuirea celor săraci aveau să devină în curând un pustiu. Asemenea capitolului 53, viitorul este atât de sigur încât se folosește timpul trecut, ca și când s-ar fi întâmplat deja. Apoi o mare parte a națiunii plecase deja în robie. "Păcatul cu șleaurile unei căruțe" (18); adică își scuză depravarea batjocorind ideea că Dumnezeu i-ar pedepsi. Neamuri invadatoare de departe (25-30); asirienii din timpul lui Isaia; babilonienii, care doar cu 100 de ani mai târziu au nimicit Ierusalimul. Apoi romanii care, în anul 70 al erei creștine au dat o lovitură de moarte existenței neamului evreiesc. "Batul" (10) are 34 de litri. "Omerul" 387 l. "Efa" (10) 35 litri, adică secerișul va fi mult mai mic decât cantitatea sădită.

Capitolul 6. Chemarea lui Isaia

Există deosebiri de opinie asupra faptului că această viziune ar precede pe cele din primele cinci capitole. Datele menționate în care sunt așezate în ordine cronologică: 1:1 7:1 14:28 20:1 36:1. Asta dovedește că s-a urmărit o anumită ordine cronologică generală, fără ca ea să fie respectată la modul strict. E probabil ca mai târziu Isaia să fi rearanjat viziunile scrise de-a lungul unei perioade de o viață întreagă, călăuzindu-se de data aceea după succesiunea ideilor, așa încât unele capitole au ajuns să ocupe un loc anterior altor capitole. De asemenea, se discută dacă aceasta a fost chemarea inițială a lui Isaia sau doar o chemare la o misiune specială separată. Afirmația de la 1:1 potrivit căreia o parte a misiunii lui a fost în zilele lui Uzia, iar chemarea de față a avut loc în anul morții lui Uzia ar putea însemna că deja începuse să predice și chemarea din capitolul de față a însemnat o aprobare și autorizare a

rostitiilor sale din partea lui Dumnezeu. Misiunea anumită la care a fost chemat el pare să fi fost - cel puțin la suprafață - aceea de a face posibilă împietrirea finală a națiunii, care să-i asigure nimicirea (9-10). Dar desigur scopul lui Dumnezeu adevărat a fost nu împietrirea națiunii, ci mai degrabă aducerea ei la pocăință, cu scopul de a o salva de la nimicire. Întreaga misiune a lui Isaia, cu minunatele sale viziuni, au culminat în cea mai uimitoare minune a veacurilor, dacă ne putem exprima astfel, ca și cum Dumnezeu ar fi fluturat un steag roșu, încercând să oprească națiunea din goana ei nebună spre prăpastie. Dar când o națiune se pune împotriva lui Dumnezeu chiar și minunile Sale cele mai minunate nu vor duce decât la și mai multă împotrivire din partea acelei națiuni.

"Până când?" (11): adică, cât timp va mai continua acest proces de împietrire: Răspuns: până când țara va ajunge pustie și nu vor mai rămâne locuitori (11-12). "A zecea parte" (13): va fi lăsată în viață o rămașiță, care însă va fi și ea nimicită până la urmă. Lucrul acesta s-a rostit în anul 735 î.de Cr. În mai puțin de un an, Israelul de nord a fost dus în robie de asirieni. În mai puțin de 14 ani, a căzut și ce mai rămăsese din regatul de nord (721 înainte de Cristos) Iuda singură (aproximativ "O zecime," un trib din douăsprezece) fiind lăsată. După alți 100 de ani și Iuda a fost nimicită.

Capitolul 7. Copilul "Emanuel"

Profeția aceasta s-a făcut cu ocazia invaziei lui Iuda de către regii Siriei și ai Israelului. Aceștia au atacat Iuda separat (II Cronici 28:5-6) și apoi împreună (II Regi 16:5). Scopul lor a fost să-l înlocuiască pe Ahaz cu alt rege (6). Ahaz a apelat la ajutorul regelui Asiriei (II Regi 16:7). Acesta a răspuns invadând Siria și Israelul de nord, ducându-le popoarele în robie (II Regi 15:29; 16:9). Aceasta a fost robia galileeană (734 înainte de Cristos).

În prima parte a atacului siriano-israelit asupra Ierusalimului, Isaia s-a aventurat să-l asigure pe Ahaz că atacul nu va reuși, iar Siria și Israel vor fi nimicite, Iuda având parte de izbăvire. Cei 65 de ani (8) se crede că ar parcurge perioada de la prima deportare a Israelului (734 î. de Cr.) până la colonizarea străinilor în țară de către Esar-haddon în jurul anului 670 î. de Cr. (II Regi 17:24, Ezra.4:2).

"Fecioara" cu fiul ei "Emanuel" (10-16). E numit un semn menit să dea asigurare scepticului Ahaz că va fi izbăvit. Un semn este o minune făcută cu un scop deosebit să constituie o dovadă. Fecioara nu este numită, dar e o referire la ceva foarte neobișnuit, fără să se explice în continuare despre ce e vorba exact - probabil un lucru care se va petrece cu familia lui David (casa lui Ahaz). Este un caz de îmbinare a imaginilor la orizontul apropiat și la cel depărtat, așa cum se întâmplă atât de des la profeți să prevestească două evenimente despărțite în timp, dar văzute de ei unul după altul, ca două piscuri privite de la distanță. Caracterul regesc al

copilului este indicat în capitolul 8, versetul 8, iar contextul îl identifică a fi Copilul Minunat din 9:6-7, care nu poate fi altul decât Mesia, Cel care avea să vină. Așa este citat la Matei 1:23. Astfel, pe când Isaia vorbea cu Ahaz despre semnele propriei sale familii, casa lui David, Dumnezeu îi înfățișa imaginea unuia din cele mai minunate semne care au avut vreodată loc în familia lui David: nașterea din fecioară a Fiului mai mare al lui David Însuși. Iuda avea să fie pustiiată de Asiria (17-25); aceeași Asirie care acum ajută pe Iuda în lupta ei împotriva Israelului și a Siriei. S-a întâmplat în timpul vieții lui Isaia. Doar Ierusalimul a mai rămas în picioare din toată țara.

Capitolul 8. "Maher-șalal-haș-baz"

În legătură cu invazia siriano-israelită a Iudei se amintesc trei copii: unul din familia lui David "Emanuel" (7:13-14); și doi în familia lui Isaia, "Șear-iașub" (7:3) și "Maher-șalal-haș-baz" (8:1-4).

"Șear-iașub" înseamnă "o rămășiță care se va întoarce," Isaia presupunând că vor trece 100 de ani până când se vor întâmpla toate aceste lucruri, își numește fiul după această idee, robia babiloneană având în vedere o rămășiță răscumpărată. Rămășița aceasta și viitorul ei glorios formează tema principală a cărții Isaia.

"Maher-șalal-haș-baz" înseamnă "prada zorește, victima se grăbește," adică, Siria și Israel vor fi pustiite degrabă. Numindu-și astfel copilul pentru ideea unei grabnice izbăviri, Isaia a vrut să sublinieze ceea ce precizase deja la 7:4, 7, 16. Faptul s-a petrecut numaidecât. Armatele învingătoare ale Asiriei au invadat Iuda (8) și au fost oprite prin intervenția directă a lui Dumnezeu (37:36).

Numele fiilor lui Isaia au întrupat idei ale propovăduirii sale zilnice: izbăvirea de atunci, robia care urma și slava viitoare. Durerea și întunecimea robiei (9-22). Isaia este îndemnat să-și scrie profetia și s-o păstreze pentru referință în ziua când se va împlini (16).

Capitolul 9. Copilul Minunat

Cadrul acestei sublime viziuni l-a constituit căderea Israelului, pe care Isaia o prezisese cu puțin mai înainte în capitolele 7 și 8. Zebulon și Neftali (1), regiunea Galileii, a fost prima regiune care a căzut în mâna asirienilor (II Regi 15:29). Dar aceeași regiune avea să se bucure cândva de marea onoare de a-L aduce pe lume pe Răscumpărătorul Omenirii, Regele Veacurilor. La 2:2-4 Isaia aruncă o privire spre viitorul domniei universale a Sionului; iar la 4:2-6, privește în față pe Însuși Regele (Ioan 12:41); în 7:14 se prezice nașterea Sa din fecioară; iar aici, la 9:6-7, în cuvinte măsurate, dar pline de măreție, este descrisă Dumnezeirea și Eternitatea Tronului Său.

Continua nepocăință a Samariei (9:8-10:4). Conform obiceiului său

de a face mereu incursiuni în trecut, apoi în viitor, și apoi iarăși la vremurile sale, Isaia își îndreaptă acum deodată privirea spre Samaria. Cea mai mare parte a Israelului a fost dusă în robie în anul 734 înainte de Cristos, dar Samaria a rezistat până în anul 721 înainte de Cristos. Rândurile acestea par să aparțină celor 13 ani de mijloc, când poporul a fost cruțat, deși era răzvrătit atât împotriva lui Dumnezeu, cât și a Asiriei. Este un poem în patru strofe, avertizând Samaria de soarta ce o aștepta.

Capitolul 10:5-34. Asirienii înaintează

Partea aceasta a fost scrisă după căderea Samariei (11) în semn de sfidare față de trufașii asirieni, care au înaintat împotriva Iudei, ajungând până la porțile Ierusalimului. Cetățile numite la 28-32 se aflau în vecinătatea de nord a Ierusalimului. Dumnezeu i-a folosit pe asirieni ca să-i pedepsească pe israeliți, dar aici le atrage atenția din nou să nu se fălească cu forța lor (15) și le promite o umilitoare înfrângere (26), ca aceea a madianiților când s-a luptat Gheleon cu ei (Judecători 7:19-25) și a egiptenilor la Marea Roșie (Exod 14). La un an după ce nimicise Samaria, Sargon s-a îndreptat spre sud, invadând Iuda (720 î. de Cr.) și cucerind mai multe cetăți filistene și înfrângând armata egipteană. Apoi în anul 713 î. Cr., armata lui Sargon a invadat Iuda, Filistia, Edomul și Moabul. Încă o dată, în anul 701 î. de Cr. o vastă armată de asirieni a pătruns în țară. De data aceasta Dumnezeu a intervenit, împlinindu-și promisiunea și ocupându-se de asirieni în mod deosebit printr-o lovitură atât de puternică încât niciodată nu au mai atacat Ierusalimul (37:36).

Capitolele 11, 12. "Odrasla" și Regatul Lui

O dezvoltare a textelor de la 2:2-4, 4:2-6, 7:14, 9:1-7. Aici Isaia trece din nou la subiectul răsturnării negreșite a armatei asiriene îndreptându-și ochii spre viitor oferindu-ne una din cele mai glorioase imagini ale Lumii Viitoare pe care le avem în Scriptură. O lume fără război, sub domnia unui Rege binevoitor și neprihănit din seminția lui David, în care vor locui răscumpărații din toate neamurile împreună cu rămășița lui Iuda. Subiectul este conturat la 25:6. Capitolul 12 este o cântare de laudă pentru ziua triumfului, cântare pusă de Dumnezeu în gura lui Isaia. Este una din cântările Cerului pe care o vom cânta cu toții când vom ajunge acolo unde nu va mai fi nici o discordanță sau nepotrivire, ci numai armonie și pace.

Capitolele 13, 14:1-27. Căderea Babilonului

În vremea lui Isaia, Asiria era puterea dominantă a lumii. Babilonul depindea de Asiria. A devenit mare putere mondială în anul 606 î. Cr. și a căzut în anul 536 î. Cr. Astfel Isaia a cântat căderea Babilonului cu

100 de ani înainte de a se fi ridicat acesta! Criticii moderni sunt prin urmare de părere că nu poate fi vorba de cuvintele lui Isaia, ci de cele ale unui profet de mai târziu. Totuși sunt cuvintele sale negreșit (13:1).

Splendoarea la care s-a ridicat Babilonul cu 100 de ani mai târziu, după Isaia, ca Cetate Regină a lumii precresține, "gloria regatelor" (13:1), "cetatea de aur" (14:4) - toate acestea sunt văzute dinainte de Isaia ca și când s-ar fi aflat acolo. Este o uimitoare iluminare a minții lui Isaia de către Duhul lui Dumnezeu, dar miezul profeției constă în căderea Babilonului, zugrăvită cu un lux de amănunte care ne face să ne cutremurăm. Mezii, care în zilele lui Isaia erau un popor aproape necunoscut, sunt numiți distrugătorii Babilonului (13:17-19). Ideea de bază a profeției este aceasta: Babilonul va înlocui Asiria (14:25); Mezia va înlocui Babilonul (13:17); iar Babilonul va pieri pe veci (13:19-22, 14:22-23). În ce privește împlinirea acestei uimitoare profeții, vezi la II Regi 25.

Punctul deosebit de interesant este faptul că ruinarea Babilonului avea să însemne eliberarea robilor (14:1-4). În decurs de un an de la căderea Babilonului, Cyrus, regele mezo-persan, a emis un decret pentru întoarcerea evreilor în patria lor (Ezra 1:1). La o sută de ani după Isaia, când Babilonul devenise deja o forță și începuse să dărâme Ierusalimul, Ieremia preia strigătul de răzbunare al lui Isaia (vezi Ieremia 50, 51). Babilon, asupritorul evreilor, a fost corespondentul și modelul unei puteri din Noul Testament care avea să înrobească Biserica (Apoc.17 la 19).

Capitolul 14:28-32. Philistia

"Palestina" în versiunea King James dar în versiunea revizuită este Philistia iar în limba română "țara filistenilor". De la Philistia derivă numele "Palestina". "Șarpele" (29) înseamnă probabil Tiglat-pileser, care luase anumite cetăți și murise cu un an înaintea lui Ahaz (28). Șarpele mai otrăvitor și progenitura lui au fost probabil Sargon și Sanherib, care au terminat operația de prădare a Philistei. "Trimiși" (32) au fost probabil ambasadorii filistenilor care au cerut ajutor Ierusalimului în lupta lor împotriva asirienilor. Alte înfierări ale filistenilor, se află la Ieremia 47, Amos 1:6-8, Țefania 2:4-7, Zaharia 9:5-7.

Capitolele 15, 16. Moab

Moabb era un podiș cu pășuni bogate, la răsărit de Marea Moartă. Moabiții erau urmașii lui Lot (Gen.19:37), deci înrudiți cu evreii. Este una din prezicerile timpurii ale lui Isaia care se repetă acum după 3 ani (16:14). Cetățile au fost prădate de Tiglat-pileser (734 î.Cr.); de Sargon (713 î.Cr.); și de Sanherib (701 î.Cr.). Nu se arată la care din acestea se referă prezicerea. Totuși Isaia îi sfătuiește să reînnoiască, spre binele lor, loialitatea față de Casa lui David (16:1-5), dar, în timp ce-i sfătuiește, intervine în cadrul viziunii o imagine a lui Mesia Cel care avea să vină

(5). Moabiții avuseseră și ei un rol în întemeierea casei lui David, prin persoana lui Rut. (În ce privește celelalte profeții despre Moab, vezi Ier. 48, Amos 2:1-3, Țef. 2:8-11).

Capitolul 17. Damasc

O continuare a gândului din capitolul 7, scris probabil în aceeași vreme, în timpul atacului siriano-israelit asupra lui Iuda (724 î. de Cr.) și împlinit la scurt timp după aceea, prin invaziile lui Tiglath-pileser și ale lui Sargon. Prezicerea este îndreptată asupra lui Israel (3-4) fiindcă israeliții erau în alianță cu Damascul. "Se vor uita spre Făcătorul lor" (7): faptul că rămășița din regatul de nord s-a întors la Iehova este indicat la II Cronici 34:9. Capitolul se încheie cu viziunea răsturnării asirienilor în urma victoriei lor asupra Siriei și a Israelului (12-14), în special versetul 14, care pare a fi o referire la 37:36.

Capitolul 18. Etiopia

Etiopia era Egiptul de Sud, al cărui rege puternic avea în vremea aceea stăpânire peste întreg Egiptul. Nu este o profeție de condamnare, ci pare mai degrabă a se referi la entuziasmul și chemarea sub arme din rândurile etiopienilor pentru a porni la atac împotriva lui Iuda împreună cu armatele lui Sanherib. Prin căderea Iudeii avea să se deschidă pentru asirieni o poartă în înaintarea lor spre Egipt (1-3); miraculoasa izbăvire a Ierusalimului (4-6, 37:37); și mesajul de recunoștință al Etiopiei pentru distrugerea armatei asirieni (7, II Cronici 32:23).

Capitolul 19. Egiptul

O perioadă în anarhie și lupte interne (1-4). Acestea au început cam la moartea lui Isaia. "Stăpân aspru" (4); Esar-Haddon, curând după moartea lui Isaia, a supus Egiptul și l-a împărțit într-o serie de guverne mărunte, a căror sarcină principală a fost "să ucidă, să prade și să jefuiască" pe supușii lor.

Declinul și dezintegrarea Egiptului sunt prezise (5-17). Toate acestea s-au întâmplat așa cum s-a prezis. (Vezi la Ieremia 46, Ezechiel 29.)

Pătrunderea religiei lui Iuda în tot Egiptul și Asiria (18-25). După robie, mulți evrei au rămas în valea Eufratului și o mare parte din ei s-au stabilit în Egipt. Alexandria, al doilea oraș al lumii pe vremea lui Isus, era cu precădere format din evrei. Acolo s-a făcut traducerea Septuaginta a Vechiului Testament. La Heliopolis, cetatea "soarelui", s-a ridicat un templu după modelul celui de la Ierusalim (149 î.Cr.), ca centru de închinăciune pentru evreii egipteni. În vremea apariției lui Cristos, națiunea ebraică se compunea din trei regiuni principale, legate între ele prin drumuri (23): sectorul palestinian, egiptean și mesopotamian, Israel fiind un fel de națiune compusă din trei părți (24). Regiunile acestea au fost printre primele care au acceptat creștinismul. Astfel capitolul acesta, este un fel de prefigurare a uneia din fazele istoriei Israelului

pentru următorii şase sute de ani.

Capitolul 20. Egiptul şi Etiopia

Avertismentul dat de Isaia cu privire la viitoarea lor înfrângere înrobire, menit să descurajeze pe Iuda în eforturile ei de a căuta ajutor Egipt împotriva Asiriei. Aceasta s-a petrecut în anul 713 î.Cr. Preziceri s-au împlinit cu doisprezece ani mai târziu. Analele lui Sanherib pentru anul 713 î.Cr. sună aşa: "Am luptat cu regii Egiptului, i-am răsturna am prins de vii pe conducătorii carelor de război şi pe fiii regelui." În continuare Esar-Haddon a pustiit Egiptul (vezi la 19:1-4). "Sargon" (1) este singura dată când se pomeneste numele său până la excavări arheologice din secolul trecut, când a ieşit la iveală faptul că a fost unul din cei mai mari monarhi asirieni (vezi pag. 287). "Tartan" (1) nu a fost numele unei persoane, ci un titlu militar echivalent cu cel de comandant în şef.

Capitolul 21. Babilon, Edom, Arabia

Babilon (1-10), înconjurat de un vast sistem de şanţuri şi canale, era ca o cetate pe mare. Avem aici o plastică vestire a căderii lui. Menţionarea lui Elam şi Media (2) indică faptul că ele vor fi capturate de Cyrus (52) î.Cr. Vezi în continuare la capitolele 13 şi 14). Duma (11-12) a fost numele unui district de la sud de Edom şi e folosit aici în locul Edomului al cărei district central era Seir.

Arabia (13-14) a fost deşertul dintre Edom şi Babilon. Dedan, Tema şi Kedar au fost triburi arabe renumite. Avem aici o prezicere potrivit căreia ele vor suferi o groaznică lovitură în decurs de un an. Sargon a invadat Arabia în anul 716 î.Cr.

Capitolul 22. Ierusalim

Numit "Valea Viziunii", din pricina dealului pe care era aşezat înconjurat de câi, cu dealuri mai înalte în depărtare; de asemenea, se numea aşa fiindcă acolo s-a revelat Dumnezeu pe Sine. Este mustrătoare pentru că s-a complăcut în nepăsare, în timp ce era asediat de armata asiriană. În toate privinţele s-au apărat locuitorii Ierusalimului (9-11, Cronici 32:3-5), numai la Dumnezeu nu s-au întors!

Retrogradarea lui Şebna (15-25). Ca ofiţer al Casei lui David, se poate ca el să fi fost cel care a dat tonul la purtarea frivolă din cetate, în faţa unui pericol atât de mare. În înălţarea lui Eliachim la funcţia pe care o avusese Şebna putem întrezări aluzii de implicaţie mesianică (22-25).

Capitolul 23. Tir

De secole întregi, Tir fusese centrul maritim al comerţului din lumea întreagă. Sădisse colonii de jur împrejurul Mării Mediterane. Grâne

Egiptului formau una din mărfurile sale principale de schimb. A suferit cumplit de mâna asirienilor, care tocmai își întinseseră stăpânirea și asupra Babilonului (13). I se prezice răsturnarea, apoi declinul de 70 de ani și refacerea care a urmat (14-18). E considerată a fi o referire la Nebucadnețar. (Vezi în continuare la Exechiel 26 la 28.)

Capitolul 24. Grave tulburări pe scară mondială

Viziunea aceasta pare să se refere la aceeași perioadă de care a vorbit și Isus în Matei 24. Ne prezintă groaznicele calamități ce se vor abate peste pământ și locuitorii lui, indiferent de clasele și ocupațiile lor. Așa după cum Ieremia a spus despre Babilon că "se va cufunda și nu se va mai ridica" (Ieremia 51:64), tot așa spune și Isaia aici despre pământ (20). Mai târziu el privește dincolo de vâl, spre "ceruri noi și un pământ nou" (65:17 la 66:24).

Capitolul 25. Abolirea morții

Aici Isaia s-a transferat pe sine dincolo de zbuciumul lumii, în epoca noilor ceruri și a noului pământ punând în gura răscumpăraților o cântare de laudă lui Dumnezeu pentru minunatele Sale lucrări. Cea mai minunată dintre toate lucrările este nimicirea morții (8), "în muntele acesta" (6) al Ierusalimului. Nu poate fi altceva decât o referire clară la Învierea lui Isus din morți, singurul fapt care a anulat moartea și a adus omenirii garanția vieții veșnice; "ospățul de vinuri vechi pentru toate popoarele" (6); strigătul de bucurie al veacurilor; evenimentul care "șterge lacrimile de pe toate fețele." Amintirea lui Moab în acest context (10) ilustrează gândirea lui Isaia obișnuită să facă tranziții abrupte când înainte, când înapoi în timp - respectiv, între gloria viitoare și împrejurările dezolante de atunci. Soarta lui Moab, rivalul permanent al lui Iuda, poate fi folosită aici ca model pentru soarta dușmanilor Sionului în general.

Capitolul 26. O cântare de încredere și triumf

O continuare a cântării din capitolul precedent. "Cetate tare" (1), locul central de întâlnire a poporului lui Dumnezeu. "Cetate pe înălțime" (5) este fortăreața idealizată a celor răi. Versetul 3 este minunat. Cel mai mare verset din capitolul de față este versetul 19: Învierea. La 12:8, a fost Învierea lui Cristos. Aici este învierea generală a copiilor lui Dumnezeu. "Îi va da sângele pe față" (21): în ziua judecății, când se va sfârși lunga domnie a răutății omului.

Capitolul 27. Reînvierea vici lui Dumnezeu

Revenind la viziunile "zilei aceleia," Isaia își avertizează poporul, care se coborâse la tot felul de plăceri senzuale păcătoase, cu privire la

nenorocirea care stă să se abată, la fel ca în capitolului 22. Evident, a fost vorba de căderea Samariei în anul 721 î.Cr. "Strălucirea podoabei sale" (1): Samaria, capitala regatului de nord, se afla pe un deal, aflat într-o vale frumoasă, înconjurat de palate și grădini luxoase. "Un om tare și puternic" (2) înseamnă puterea asirienilor, care după un asediu de trei ani au cucerit Samaria, dar au fost întorși din drum la porțile Ierusalimului (6). Batjocoritorii au numit avertismentele lui Isaia "copilărești" (9-10). Răspunsul lui Isaia (11-13): și robia asiriană le va părea la fel de monotonă ca avertismentele sale! Apoi urmează batjocurile conducătorilor Ierusalimului (14-22); Ezechia a fost un rege bun, dar mulți din nobilii puternici ai guvernului său se biziiau pe propria lor putere și pe Egipt purtându-se cu dispreț față de Isaia și Iehova. "Legământ cu moartea" (15): lăudăroșenia lor disprețuitoare i-a făcut să se creadă la adăpost. "Piatra unghiulară" (16): promisiunea pe care i-a făcut-o Dumnezeu lui David, și pe Care ar fi trebuit să se biziue ei. "Lucrarea Sa ciudată" (21): pedepsirea poporului lui Dumnezeu prin sabia străinilor. Mângâiere pentru cei credincioși (23-29): cuvintele acestea par să afirme că pentru copiii lui Dumnezeu este nevoie de un tratament variat, în funcție de condițiile în care trăiesc.

Capitolul 29. Împresurarea iminentă a Ierusalimului

"Ariel" (1): nume al Ierusalimului, însemnând "Leul lui Dumnezeu," ținând cu curaj armata asiriană la distanță. Oștirea asediatoare, compusă din soldații mai multor națiuni, urma să fie înfrântă deodată (5-8), lucru care s-a împlinit curând după aceea 937:36). Orbirea Sionului față de Dumnezeu ei, în ciuda faptului că slujea "cu buzele" (9-16), în vreme ce înlocuia Cuvântul lui Dumnezeu cu poruncile oamenilor, Isus a citat acest pasaj când S-a referit la fariseii din vremea Lui. "Semne și minuni" (14) - miraculoasa izbăvire a Ierusalimului (37:36). Pădurea și câmpia se vor muta de la locul lor (17-24); limbbajul acesta dificil poate fi o aluzie la ziua în care neamurile vor fi altoite în cadrul poporului lui Dumnezeu (Romani 11).

Capitolul 30. Dependența lui Iuda de Egipt

Caravane cu daruri bogate se îndreaptă spre Egipt prin deșertul plin de fiare sălbatice, să îi ceară ajutor (6-7). Robia lui Iuda (8-17). Egiptul nu va putea fi atunci de nici un ajutor. Iuda va fi zdrobită. "Scrie acest lucru într-o carte, pentru ca generațiile viitoare să vadă că s-a proorocit dinainte lucrul acesta." Faptul s-a împlinit 100 de ani mai târziu, sub mâinile babilonienilor. Foarte curând, armata asiriană a fost măcinată (37:36); și, în mai puțin de 100 de ani, imperiul asirian a fost nimicit.

Capitolul 31. Promisiunea de izbăvire din partea lui Dumnezeu

Isaia își exprimă încrederea în rezultatul triumfător al crizei asiriene

(37:36), care pare să fie fundalul de bază al fiecărui verset din acest capitol.

Capitolul 32. Domnia lui Mesia

În timp ce Isaia se gândește la sfârșitul plin de bucurie al izbăvirii Sionului de armata siriană și, prin urmare, creșterea prestigiului lui Ezechia, la orizontul îndepărtat apare o imagine a Regelui care avea să vină în Familia lui David, spre care conduce întreg Vechiul Testament, sub a cărui domnie binecuvântată și neprihănită oamenii și lucrurile toate vor sta în adevărata lor lumină purtându-și adevăratele nume. Este greu de văzut legătura cu digresiunea despre "femeile nepăsătoare" (9-15). Trebuie să fi existat un grup de femei rele cu influență la curte care s-au împotrivit întregii lucrări a lui Isaia (3:12, 16-26). Sensul dat de el aici pare să fie acela că va veni o vreme de necaz și înfrângere între înfrângerea armatei asiriene și domnia lui Mesia. "Pădurea" (19): este armata asiriană. "Cetatea" (19): Ninive sau forțele centralizate ale răului din zilele de pe urmă. "Semănați de-a lungul apelor" (20): oamenii care își vedeau înainte de datorie, umblând pe cărarea lor zilnică, având o încredere fermă în Dumnezeu și așteptând acea epocă fericită a prosperității spirituale.

Capitolul 33. Chiar înaintea bătăliei

Capitolele 28 la 33 aparțin groaznicelor zile ale asediului asirian al Ierusalimului, așa cum se spune la 36 și 37. Armata lui Sanherib prăda cetățile și făcea ravagii în țară (8-9). Oamenii erau cuprinși de groază (13-14). Cu toate acestea Isaia netulburat asigură poporul că Dumnezeu va lovi dușmanul cu panică, punându-l pe fugă și făcându-l să lase în urmă mari cantități de pradă de război (3-4); Dumnezeu Însuși apără Ierusalimul ca un râu ce înconjoară cetatea, în care se scufundă și se fac lăndări toate vasele dușmanului (21-23. Vezi capitolele 36, 37).

Capitolul 34. Mânia lui Dumnezeu împotriva națiunilor

Asemenea capitolului 24, capitolul 34 pare să fie o viziune a vremurilor de pe urmă. Edom reprezintă aici mânia lui Dumnezeu. Cândva fertil și bine populat, acum este una din țările cele mai pustii de pe lume, aproape în întregime locuit de animale sălbatice, păsări și reptile (10-15. Vezi la Obadia, 16-17): atenționarea pe care o face Isaia generațiilor viitoare să noteze cuvintele sale în legătură cu Edomul.

Capitolul 35. Ziua Bisericii Triumfătoare

Unul din cele mai alese capitole din întreaga Biblie. Un poem de o rară frumusețe. O imagine a vremurilor din urmă, când Biserica, după multe suferințe, va străluci în cele din urmă cu toată splendoarea gloriei sale cerești. Întoarcerea robilor pe drumul mare (8-10) este o reprezentare

cât se poate de reușită a celor răscumpărați care se întorc acasă la Dumnezeu.

Capitolele 36, 37. Armata asiriană învinsă

Faptul este consemnat de trei ori: (aici la II Regi 18, 19 și la II Cronici 32): una din cele mai uimitoare minuni din Vechiul Testament; într-o singură noapte, armata asiriană este nimicită prin intervenție directă din cer (37:36). Este un însemnat punct culminant, despre care Isaia dăduse poporului nenumărate asigurări (10:24-34; 17:12-14; 29:5-8, 14; 30:27-33; 31:4-9; 33:3-4; 21-23; 38:6). Aceste pasaje par să fie o îmbinare a celor două invazii. Sanherib, conducătorul oștirii tatălui său, Sargon, a invadat Iuda (713 î.Cr.) și a cucerit multe cetăți. Ezechia l-a cumpărat (II Regi 18:14-16), dar el a venit din nou (701 î. de Cr.) și atunci îngerul l-a lovit. (Vezi la II Regi 17).

Capitolele 38, 39. Boala lui Ezechia. Vestitorii Babilonului

Boala lui Ezechia a avut loc cu 15 ani înainte de moartea sa (38:5) adică în anul 712 î.Cr. Izbăvirea lor din mâna asirienilor era încă în viitor (38:6). Miraculoasa însănătoșire a lui Ezechia a stârnit interes la Babilon (II Cronici 32:31, Isaia 38:7-8). Trimișii Babilonului la Ierusalim trebuie să fi părut suspecti lui Sanherib și e posibil ca să fi grăbit cea de-a doua invazie.

Capitolele 40 la 66. Minunate rapsodii despre viitor

Isaia și-a petrecut viața sub amenințarea groaznicului Imperiu Asirian. Asirienii nimiciseră deja Israelul de nord (734 î. Cr.); apoi restul regatului de nord (721 î. Cr.); invadaseră Iuda, cu excepția Ierusalimului. În toți acești ani Isaia prezisese cu statornicie că Ierusalimul va rămâne în picioare. Și a rămas! Aceasta a fost cea mai de seamă realizare a vieții lui Isaia. A salvat într-un fel cetatea, atunci când pieirea părea sigură. Dar acum, după trecerea crizei asiriene, Isaia a profetit că Ierusalimul avea să cadă mai târziu în mâna Babilonului (39:6-7) și astfel, considera robia babiloneană ca un fapt împlinit, luându-și în minte o poziție alături de robi. Atât de clare au fost unele din viziunile sale, încât vorbește despre ele la timpul trecut.

Doi "Isaia"?

Nicăieri pe parcursul cărții, ori în restul Bibliei, ori în tradiția ebraică și creștină nu se menționează și nu se sugerează măcar faptul că ar fi existat doi autori ai acestei cărți. Un al doilea "Isaia" este produsul imaginației criticilor moderni. Cartea Isaia, din Biblia noastră, și din cea a zilelor lui Isus, a fost O SINGURĂ carte, nu DOUĂ. Nu este o

compilație, ci de la început până la sfârșit se caracterizează prin UNITATE de gândire, exprimată într-un limbaj sublim, care face din ea una din cele mai frumoase cărți din câte s-au scris vreodată. A existat doar un singur Isaia - autorul acestei cărți - în ciuda tuturor părerilor unor critici.

Capitolul 40. Glasuri de mângâiere

Unele dintre afirmații par să fie adresate unor îngeri, care strigă către Isaia ori unul către altul, cuprinși de exaltare în fața minunatelor lucruri pe care Dumnezeu le-a pregătit pentru poporul Său, după ce aceștia au trecut prin noaptea suferinței. Venirea lui Cristos este subiectul versetelor 1-11. Versetele 3-5 sunt citate în toate evangheliile cu referire la venirea Sa pe pământ (Matei 3:3; Marcu 1:3; Luca 3:4-6; Ioan 1:23). Afirmația făcută despre Cuvântul lui Dumnezeu că este etern și învingător (6-8) arată că promisiunile lui Dumnezeu nu pot da greș; Cristos și Cerul - două realități SIGURE! Infinita putere a lui Dumnezeu și eterna tinerețe a celor care se încred în El formează subiectul versetelor 12-31. Este un capitol mareț.

Capitolul 41. Înălțarea lui Cyrus

Cyrus nu e pomenit pe nume decât la 44:28 și 45:1, dar nu încapă îndoială că el este "cel de la răsărit" (2) și "cel de la nord" (25), (armatele de la răsărit au intrat întotdeauna în Palestina prin nord). Isaia a murit cu 150 de ani înainte de Cyrus; totuși avem aici o viziune a rapidei sale cuceriri a întregii lumi, fapt care este atribuit Providenței lui Dumnezeu (4). Dumnezeu promite Israelului ocrotire (8-20) și apoi provoacă zeii națiunilor să-și arate priceperea în prezicerea viitorului (21-29. Vezi în continuare la capitolul 44).

Capitolul 42. Robul Domnului

O altă viziune privitoare la Mesia, Cel care avea să vină și la lucrarea Sa (1-17). Așa este citat la Matei 12:17-21, dar în versetele 18-25 robul Domnului este națiunea Israel, care fusese pedepsită de atâtea ori pentru răutatea ei.

Capitolul 43. Grijă lui Dumnezeu pentru Israel

Dumnezeu a format națiunea Israel pentru El Însuși. Națiunea fusese mereu neascultătoare. Cu toate acestea, prin toate păcatele și suferințele lor, Dumnezeu avea să demonstreze lumii că El, și numai El, este Dumnezeu.

Capitolele 44, 45. Cyrus

Aceste două capitole sunt o prezicere a întoarcerii Israelului din robie sub domnia lui Cyrus, un accent deosebit punându-se pe faptul că Dumnezeu are puterea unică de a PREZICE viitorul. Cyrus, regele Persiei, a domnit între anii 533-529 î.Cr. El a permis evreilor să se întoarcă la Ierusalim și a emis un decret prin care autoriza rezidirea Templului (II Cronici 36:22-23; Ezra 1:1-4). Isaia a profețit între anii 745-695 î.Cr., deci cu mai bine de 150 de ani înainte de vremea lui Cyrus. Totuși îl amintește pe nume și prezice că acesta va rezidi Templul ce încă nici nu fusese dărâmat.

Ideea principală a acestor două capitole este că superioritatea lui Dumnezeu asupra idolilor este dovedită prin aceea că El poate prezice viitorul, o idee care apare mereu de la capitolele 40 la 48 (41:21-24; 42:8-9; 43:9-13; 44:6-8; 45:20-21; 46:9-11; 48:3-7). Chemarea lui Cyrus pe nume, cu mult înainte ca acesta să se fi născut măcar este doar un exemplu al puterii lui Dumnezeu "de a declara lucruri care vor fi în viitor" (45:4-6). Dacă nu ar fi vorba aici de o prezicere, atunci nici nu ar avea sens în contextul acesta. Criticii care spun că aceste capitole sunt scrise de un autor de mai târziu, respectiv de după exil, au idei foarte ciudate despre unitatea contextului!

Profeția sau prezicerea, ca o dovadă a Dumnezeirii, a fost una din tezele de bază a lui Isaia. Lui i-a plăcut foarte mult să-i ridiculizeze pe idoli și pe închinătorii acestora cu cuvintele: "dumnezeii aceștia cărora li se închină națiunile nu pot săvârși nici măcar lucrările oamenilor de rând, în vreme ce Dumnezeu poate săvârși lucrări pe care nici cei mai mari oameni nu le pot realiza: El prezice viitorul." Apoi Isaia convoacă o conferință a națiunilor pentru a se face o comparație între zei și pune întrebarea dacă are vreo națiune în literatura ei vreo prezicere a unor lucruri care să se fi întâmplat între timp. "Noi avem, spune el, în analele noastre naționale, din vechime, un șirag lung de preziceri ale unor lucruri care s-au împlinit cu exactitate după aceea." Autorul acestui Manual Biblic ar dori să pună aceeași întrebare acum: "Există oare undeva, în toată literatura universală, preziceri din vechime ale întregului proces de desfășurare a istoriei religioase a omului, decât în Biblie?"

Capitolele 46, 47, 48. Căderea Babilonului

O continuare a capitolelor 13, 14. Mulțimea de idoli ai Babilonului, vrăjitorii și fermecătorii nu vor fi de nici un ajutor atunci când va înainta Cyrus în fruntea oștirilor sale (47:12-15). În schimb, imaginile de aur ale zeilor mândri sunt neputincioase când e să-i salveze pe oameni și cetatea lor; nu numai atât, dar nu se pot salva nici măcar pe ei înșiși, ci vor trebui să fie transportați pe vite (46:1-2). Reafirmarea puterii exclusive, unice a lui Dumnezeu de a prezice și controla istoria. Este o solemnă prezicere a căderii Babilonului în mâna lui Cyrus și a izbăvirii evreilor.

"Cel pe care îl iubește Dumnezeu" (48:14), adică Cyrus, care a fost un monarh deosebit de nobil și drept.

Robul lui Iehova

În capitolele precedente, 40-48, ideea conducătoare este următoarea: prezicerile lui Dumnezeu cu privire la viitor sunt dovada Dumnezeirii Sale.

În capitolele 49-55 gândurile se înmănunchează în jurul Robului Domnului. În unele pasaje Robul pare a fi națiunea Israel, iar în altele Mesia, CEL în care avea să fie personificat Israelul. Pasajele sunt destul de încifrate, așa încât numai contextul poate reda sensul adevărat.

Este o reluare de gânduri care s-au cumulat (41:8; 42:1, 19; 43:10; 44:1, 2, 21; 49:3-6; 52:13; 53:11).

Capitolele de față par să fie un monolog al Robului, cu răspunsuri intercalate din partea lui Dumnezeu, privind lucrarea de aducere a tuturor neamurilor la Dumnezeu.

Capitolele 51, 52. Răscumpărarea și refacerea Sionului

Eliberarea Israelului de suferințele robiei este la fel de sigură ca toate lucrările minunate ale lui Dumnezeu din trecut. Este parte din planurile eterne ale lui Dumnezeu să clădească dintr-o pereche (51:2), de-a lungul veacurilor, o lume răscumpărată pentru gloria nesfârșită (51:6). Capitolul 52 este o cântare a zilei de triumf a Sionului.

Capitolul 53. Robul lui Iehova - un Om al suferinței

Unul din cele mai iubite capitole din toată Biblia, o imagine a Mântuitorului care suferă. Capitolul începe de fapt la 52:13. Este atât de viu în amănuntele pe care le descrie, încât ai crede că Isaia a stat chiar la piciorul Crucii Domnului Isus. Atât de clar este în mintea lui că faptul se va întâmpla așa, încât vorbește despre eveniment la trecut, ca și când s-ar fi și petrecut deja. Noi însă știm că a fost scris cu șapte secole înainte de Golgota. Nu se poate absolut deloc aplica la vreo altă persoană din istorie, decât la Cristos!

Capitolele 54, 55. Vasta expansiune a Sionului

Prin virtutea suferinței Sale, Robul Domnului va reîntineri Sionul și îl va conduce tot mai sus, spre culmi de glorie veșnică. Capitolul 55 este invitația adresată de Rob întregii lumi de a intra în Împărăția Sa și a se bucura de toate binecuvântările Sale.

Capitolele 56, 57, 58, 59. Păcatele din vremea lui Isaia

Călcarea Sabatului; îmbuibarea conducătorilor Israelului; răspândirea

precumpănitoare a idolatriei, cu practicile ei urâte; meticulozitatea lor lipsită de rost în practicarea postului, în contrast cu călcarea flagrantă a dreptății; toate acestea, spune Cuvântul lui Dumnezeu, vor fi negreșit răzbunate.

Capitolele 60, 61, 62. Răscumpărătorul Sionului

Un cântec din epoca mesianică, începând la 59:20 și zugrăvind epoca evanghelizărilor mondiale, ce se va pierde treptat în Gloria Eternă a Cerului. Capitolul 60 este unul din cele mai mărețe din Biblie. Isus a citat textul de la 61:1-3 cu referire directă la El Însuși (Luca 4:18). Noul Nume al Sionului (62:2); se repetă la 65:15 faptul că robii lui Dumnezeu vor primi un alt nume. Până la venirea lui Cristos, copiii lui Dumnezeu erau cunoscuți sub numele de "iudei" sau "evrei". După aceea s-au numit "creștini". "O cunună strălucitoare" (62:3): așa este Biserica pentru Dumnezeu. Deși biserica vizibilă a ajuns să se strice, în mâinile oamenilor și numai cunună strălucitoare nu a fost, totuși ea este adevăratul corp de sfinți credincioși ai lui Dumnezeu. De-a lungul întregii veșnicii, ei vor fi desfătarea și bucuria lui Dumnezeu (3-5).

Capitolele 63, 64. Rugăciunea exilaților

Este puțin cam greu de observat motivul pentru care se amintește Edomul în acest loc (63:1-6). Aceste două capitole, cu excepția primelor 6 versete, se ocupă de natura unei rugăciuni către Dumnezeu pentru eliberarea Israelului înrobii. Edomiții, dușmanii de demult ai lui Iuda, se asociază cu babilonienii pentru a distruge Ierusalimul (vezi la Obadia) și ar putea simboliza aici pe toți dușmanii copiilor lui Dumnezeu. Războinicul pătat de sânge, "călcând în picioare" Edomul în mânia sa, "puternic să salveze Sionul," este identic cu Răscumpărătorul Sionului din cele trei capitole precedente. Limbajul pare să constituie baza pentru imaginea Venirii Domnului din Apocalipsa 19:11-16.

Capitolele 65, 66. Noile ceruri și noul pământ

Aceste două capitole sunt răspunsul lui Dumnezeu la rugăciunea exilaților din cele două capitole anterioare. Rugăciunea va fi ascultată. Rămășița credincioasă va fi reabilitată (66:8-10). Noi națiuni vor fi aduse în staul (65:1; 66:8). Toate acestea vor primi un nume nou (65:15). Ele vor moșteni Noile Ceruri și Noul Pământ (65:17; 66:22). credincioșii vor fi pe veci despărțiți de cei răi și neascultători, unii având parte de binecuvântări veșnice, alții de pedeapsa veșnică (66:22-24). Isus a aprobat aceste cuvinte și le-a confirmat (Marcu 8:48). Mesajul de încheiere al lui Petru către creștini a fost să aibă ochii ațintiți spre Noile ceruri și spre Noul pământ (II Petru 3:10-14). Biblia atinge punctul culminant în această viziune extraordinar de frumoasă a Noilor ceruri și a Noului

pământ (Apocalipsa 21, 22); viziune care e o dezvoltare a lui Isaia 66. Se pare că nu va mai fi nevoie nici de templu, nici de jertfe în noua orânduire (66:1-4; Apocalipsa 21:22).

Rezumatul prezicerilor lui Isaia

Cele împlinite în cursul vieții sale

Iuda va fi izbăvită din mâna Siriei și a Israelului (7:4-7, 16).

Siria și Israel vor fi nimicite de Asiria (8:4; 17:1-14).

Asiria va invadea Iuda (8:7-8).

Filistenii vor fi subjugati (14:28-32).

Moab va fi prădat (15 și 16).

Egiptul și Etiopia vor fi cucerite de Asiria (20:4).

Arabia va fi prădată (21:13-17).

Tir¹ va fi supus (23:1-12).

Ierusalimul va fi izbăvit de Asiria (vezi la 36).

Viața lui Ezechia va fi prelungită cu 15 ani (38:5).

Împlinite după moartea lui Isaia

Captivitatea babiloneană (39:5-7).

Babilonul va fi cucerit de Cyrus (46:11).

La fel și mezii și elamiții (13:17; 21:2; 48:14).

Neconținută pustiire a Babilonului (13:20-22).

Cyrus va fi grăit pe nume (44:28; 45:1, 4).

Cyrus va cuceri lumea (41:2-3).

Cyrus va elibera robii (45:13).

Cyrus va reclădi Ierusalimul (44:28; 45:13).

Israelul va fi refăcut (27:12-12; 48:20; 51:14).

Religia Israelului va pătrunde în tot Egiptul și Asiria (19:18-25).

Religia Israelului se va răspândi în toată lumea (27:2-6).

Robia Tirului și refacerea sa (23:13-18).

Continua pustiire a Edomului (34:5-17).

Privitoare la Mesia

Venirea Sa (40:3-5).

Nașterea Sa din fecioară (7:14).

Galileea va fi scena lucrării Sale de propovăduire (9:1-2).

Dumnezeirea Sa și caracterul etern al tronului Său (9:6-7).

Suferințele Sale (53).

Va muri alături de cei răi (53:9).

Va fi îngropat cu cei bogați (53:9).

Puterea și blândețea, gingășia domniei Sale (40:10-11).

Neprihănirea și efectul binefăcător al domniei Sale (32:1-8; 61:1-3).

Dreptatea și bunătatea Sa (42:3-4, 7).

Domnia Sa peste Neamuri (2:2-3; 42:1, 6; 49:6; 55:4-5; 56:6; 60:3-5).

Imensa Lui influență (49:7-23).

Idolii vor dispărea (2:18).

O lume fără războaie va lua ființă (2:4; 65:25).

Pământul va fi distrus (24; 26:21; 34:1-4)

Moartea va fi nimicită (25:8; 26:19).

Poporul lui Dumnezeu - copiii Lui - vor primi un nume nou (62:2; 65:15).

Un cer nou și un pământ nou vor fi create (65:17; 66:22).

Cei răi vor fi pe veci despărțiți de cei neprihăniți (66:15, 22-24).

IEREMIA

Efortul final al lui Dumnezeu de a salva Ierusalimul

Ieremia a trăit cam la 100 de ani după Isaia.

Isaia salvase Ierusalimul de Asiria.

Ieremia a încercat să-l salveze de Babilon, dar nu a reușit.

Ieremia a fost chemat la această funcție profetică în anul 626 î.Cr., iar Ierusalimul a fost distrus în parte în anul 606. Apoi a fost prădat în continuare și, în cele din urmă, a fost ars și pustiit în anul 586. Ieremia a trăit în timpul acestor 40 de ani de groază, "sfârșitul monarhiei", "agonia de moarte a națiunii"; un personaj patetic și singuratic, ultima măsură a lui Dumnezeu pentru Cetatea Sfântă care se alipise cu fanatism și desnađejde de idoli. Ieremia este cel care striga fără încetare că dacă oamenii se vor pocăi, Dumnezeu îi va salva din mâinile Babilonului.

Astfel după cum Asiria fusese fundalul lucrării lui Isaia, tot așa Babilonul este fundalul pe care se prefigurează lucrarea lui Ieremia.

Situația internă

Regatul de nord căzuse, precum și o mare parte din Iuda. Situația se înrăutățise tot mai mult, până când nu a mai rămas decât Ierusalimul, dar și atunci ei au continuat să ignore avertismentele profeților și s-au împietrit tot mai tare în idolatria și răutatea lor. Ceasul judecății era gata să bată.

Situația internațională

O competiție aprigă era în vremea aceea pentru supremație mondială din partea Asiriei, Babilonului și Egiptului. De 300 de ani Asiria, din valea de nord a Eufratului, cu capitala la Ninive, stăpânise lumea; dar acum slăbea văzând cu ochii. Babilon, în valea Eufratului de sud, devenea tot mai puternic. Egiptul în valea Nilului, care cu 1000 de ani mai înainte fusese o putere mondială, dar mai târziu decăzuse, se ridica din nou foarte ambițios. Babilonul a câștigat cam la mijlocul lucrării de propovăduire a lui Ieremia. El a frânt puterea Asiriei (607 î.Cr.) și la doi ani după aceea a zdrobit Egiptul în bătălia de la Carchemiș (605 î.Cr.), apoi a stăpânit lumea timp de 70 de ani, o perioadă concomitentă cu cei 70 de ani de robie a evreilor.

Mesajul lui Ieremia

De la început, cu 20 de ani înainte de a se rezolva problema, Ieremia a susținut fără încetare că Babilonul va fi învingătorul. În toată perioada

de plângeri neîncetate și amarnice pentru răutatea lui Iuda, apar mereu următoarele idei:

1. Iuda va fi nimicită de Babilonul învingător.
2. Dacă Iuda se va întoarce de la răutatea ei, cumva Dumnezeu o va salva de la nimicirea adusă de babilonieni.
3. Mai târziu, când nu mai era nici o nădejde aparentă ca Iuda să se pocăiască, totuși, dacă aceasta s-ar fi pocăit, chiar și din motive practice, supunându-se Babilonului, ar fi fost cruțată.
4. Iuda deși nimicită, se va reface și încă va mai domina lumea.
5. Babilon, nimicitorul Iudei, va fi el însuși nimicit, fără să se mai ridice vreodată.

Îndrăzneala lui Ieremia

Ieremia a sfătuit Ierusalimul fără încetare să se predea în mâna regelui Babilonului, încât dușmanii lui l-au acuzat de trădare. Nebucadnețar l-a răsplătit pentru fapta sa, nu numai prin aceea că i-a cruțat viața, ci și prin locul de cinste pe care i l-a acordat la curtea sa (39:12). Totuși Ieremia a strigat cu glas tare, fără încetare, că regele Babilonului comitea o crimă cumplită prin nimicirea poporului lui Dumnezeu, faptă pentru care, la vremea cuvenită, Babilonul avea să fie și el pustiit, rămânând așa pe vecie (vezi capitolele 50 și 51).

Regii contemporani ai lui Iuda

Manase (667-642 î.Cr.) 55 de ani. Foarte rău (vezi la II Cronici 33). Ieremia s-a născut în timpul domniei sale.

Amon (641-640 î.Cr.). 2 ani. Domnia îndelungată și rea a tatălui său Manase pecetluise pierzarea lui Iuda.

Iosia (639-608 î.Cr.) 31 de ani. Un rege bun, a adus o mare reformă. Ieremia și-a început lucrarea în al al treisprezecelea an al domniei lui Iosia. Reforma nu a avut decât un efect de suprafață. În inima lor, oamenii au rămas idolatri.

Ioahaz (608 î.Cr.). 3 luni. A fost dus în Egipt.

Ioiachim (608-597 î.Cr.). 11 ani. În mod deschis de partea idolilor, sfidându-L cu multă semeție pe Dumnezeu; dușman aprig al lui Ieremia.

Ioiachin (597 î.Cr.). 3 luni. A fost dus în Babilon.

Zedechia (597-586 î.Cr.). 11 ani. Oarecum prietenos față de Ieremia, dar un rege slab, o unealtă în mâna prinților răi.

Cronologia vremurilor lui Ieremia

627 î.Cr.	Iosia și-a început reformele. (vezi la II Cronici 34.)
626 î.Cr.	Chemarea lui Ieremia.
626 î.Cr.	Invazia scită. (vezi la Ieremia 4.)
621 î.Cr.	Găsirea Cărții. Marea reformă a lui Iosia. (II Regi 22, 23).
608 î.Cr.	Iosia ucis la Meghido, de Faraon.

607 î.Cr.	Ninive distrus de Babilon. (Sau în 612 î.Cr.?)
606 î.Cr.	Iuda învinsă de Babilon. Prima robie.
605 î.Cr.	Bătălia de la Carchemiș: Egiptul zdrobit de Babilon.
597 î.Cr.	Captivitatea lui Ioiachin.
593 î.Cr.	Vizita lui Zedechia la Babilon.
586 î.Cr.	Ierusalimul este ars. Sfârșitul temporar al regatului lui David.

Profeți contemporani cu Ieremia

Ieremia a fost cel mai de seamă dintr-o constelație de profeți, adunați în jurul temei distrugerii Ierusalimului.

Ezechiel, un alt profet coleg cu Ieremia, și mai tânăr decât el, predica în Babilon, printre prinșii de război, aceleași lucruri pe care le predica Ieremia la Ierusalim.

Daniel, un om de viță regală, cel care a menținut neîntreruptă spița regală la palatul lui Nebucadnețar.

Habacuc și Țefania, care l-au ajutat pe Ieremia la Ierusalim.

Naum, care în același timp a prezis căderea cetății Ninive.

Obadia, care în același timp a prezis ruinarea Edomului.

Cronologia cărții lui Ieremia

Unele din mesajele lui Ieremia sunt datate. Altele nu sunt. Notițele referitoare la timp care ne sunt totuși date sunt după cum urmează: În timpul domniei lui Iosia: 1:2; 3:6; În timpul domniei lui Ioiachim: 22:18; 25:1; 26:1; 35:1; 36:1; 45:1. În timpul domniei lui Zedechia: 21:1; 24:1-8; 27:3, 12; 28:1; 29:3; 32:1; 34:2; 37:1; 38:5; 39:1; 49:34; 51:59. În Egipt: 43:7, 8; 44:1. Astfel, se va observa că nu avem de-a face cu o aranjare cronologică. Unele din mesaje de mai târziu apar mai devreme în carte. Aceste mesaje au fost rostite oral și probabil repetate ani de zile, înainte ca Ieremia să le aștearnă în scris. Scrierea unei astfel de cărți era o treabă foarte obositoare și îndelungată. Pergamentul de scris, provenit din piei de capră sau de oaie, se găsea foarte rar și costa scump. Era un fel de sul care se înfășura în jurul unui bețișor. Toate acestea sunt menite să explice în parte lipsa de ordine din cartea lui Ieremia. După ce scria un pasaj sau un discurs, își aducea aminte de un mesaj anterior, pe care îl așternea pe pergament, în unele cazuri fără să-l dateze, și astfel ajungea să umple un pergament.

Capitolul 1. Chemarea lui Ieremia

A fost o sarcină grea, lipsită de mulțumire sufletească. Asemenea lui Moise (Exod 3:11; 4:10) și el s-a dat înapoi într-un fel de la primirea acestei răspunderi. Chemarea i s-a făcut pe când nu era decât un copil, probabil în jurul vârstei de 20 de ani. "Anathot" (1), locul său de baștină, se afla la vreo 4 km nord-est de Ierusalim. Acum se numește "Anata". "Cazanul clocotind" (13), a însemnat armata babiloneană. Rostirea de

deschidere: premoniția distrugerii Babilonului (14).

Capitolul 2. Apostazia Israelului

Într-o mustrare patetică și pasionată pentru idolatria lor nerușinată, Israelul este asemănat cu o nevestă care și-a uitat soțul asociindu-se cu niște bărbați într-o legătură murdară și devenind o prostituată de rând.

Capitolul 3. Iuda este mai rea decât Israel

În capitolul 2 "Israel" se referă la întreaga națiune. În capitolul 3, e vorba de regatul de nord, care cu 300 de ani mai înainte se rupsesse de Iuda, iar cu 100 de ani mai înainte fusese dus în robie de asirieni. Oarbă în ce privește semnificația căderii Israelului, Iuda nu numai că nu s-a pocăit, ci, sub domnia ticăloasă a lui Manase, s-a cufundat tot mai adânc în depravare. Se prezice reunificarea lui Iuda cu Israelul (17-18; de asemenea 50:4-5; Osea 1:11). Metaforă întruchipând nevasta adulteră (20).

Capitolul 4. Apropiata pustiire a lui Iuda

Capitolul acesta descrie înaintarea pustiitoarelor armate ale Babilonului care au distrus Ierusalimul (606-586 î.Cr.). S-ar putea de asemenea referi în parte la invazia scită, care a precedat invazia babilonienilor.

Invazia scită

În același an în care a fost chemat Ieremia la lucrarea sa (626 î.Cr.), triburi imense de barbari din nord au băgat groaza în popoarele din sud-vestul Asiei. Aceștia au dat o lovitură groaznică puterii asiriene aflate deja în declin. Iată cum vorbește Rawlinson despre ei: "Năvălind prin trecătorile Caucazului-fără să se știe de unde veneau ori ce intenții aveau - horde nefârșite de sciți au înnegrit câmpiile bogate din nord. Tot mereu veneau, ca lăcustele, irezistibili, găsind pământul ca o grădină și lăsându-l în urmă ca o pustie înfricoșătoare. Nu era cruțată nici vârsta, nici sexul. Locuitorii erau masacrați fără milă de invadatori sau, în cel mai bun caz, erau făcuți sclavi. Recoltele erau consumate, turmele alungate sau nimicite, satele și așezările omenești arse din temelii, întreg pământul fiind prefăcut într-o scenă zguduitoare de pustiire și jaf." Ravagiile lor se aseamănă cu cele ale hunilor.

Capitolul 5. Depravarea generală a lui Iuda

Nici un om neprihănit (1), o decădere în păcate senzuale, chiar și printre cei căsătoriți, asemenea animalelor (7-8); batjocorirea

avertismentelor profetului (12); apoi erau dați cu totul la înșelăciune, oprire și jaf (26-28); mulțumiți cu starea de corupție din guvern (30-31). În ce privește nota asupra profeților falși (30), vezi la capitolul 23.

Capitolul 6. Nimicirea din nord

O plastică descriere profetică a nimicirii Ierusalimului de către babilonienii invadatori (22-26Z), care s-a împlinit mai târziu în timpul vieții lui Ieremia. Tot mereu (16-19), el le atrage atenția evreilor cu insistență că numai pocăința îi va mai putea salva.

Capitolul 7. Pocăința - singura lor nădejde

Este unul din apelurile sfâșietoare ale lui Ieremia la pocăință, bazat pe uimitoarea promisiune a lui Dumnezeu că, dacă poporul va lua aminte, Ierusalimul nu va cădea niciodată (5-7). Cu toate practicile lor abominabile (9, 31) și deși și-au ridicat idoli în Templu (30), mai aveau încă o considerație superstițioasă pentru Templu și slujbele sale, părând să gândească în felul următor: "Orice-ar veni, Dumnezeu nu va îngădui să fie nimicित Ierusalimul, deoarece acolo se află Templul." (4, 10). "Regina cerului" (18), Astarteea, zeitatea canaanită principală, a cărei închinare era însoțită de cele mai josnice forme de imoralitate. "Hinnom", valea de la sud de Ierusalim, unde erau arși copii ca jertfă lui Moloc, a ajuns mai târziu să poarte numele de iad - "Gheena". (31-32).

Capitolul 8. "Secerișul a trecut"

Perfect conștient de zădărnicia apelurilor sale sfâșietoare la pocăință, Ieremia vorbește despre nimicirea lui Iuda care e gata să se abată ca și când s-ar fi realizat deja (20). Profeții falși (10-11): insistența cu care susțineau aceștia că Ierusalimul nu se află în nici un pericol a constituit una din cele mai grele probleme ale lui Ieremia (vezi la cap. 23).

Capitolul 9. Profetul cu inima frântă

Ieremia, un om al suferințelor, în mijlocul unui popor dat la toate răutățile (8:6; 9:2-9), plângând zi și noapte la gândul groaznicei pedepse care va urma, a umblat printre ei, rugându-i fierbinte, implorându-i, încercând să-i convingă, amenințându-i, stăruid în toate felurile pe lângă ei să se lase de răutatea lor, dar totul a fost în zadar.

Capitolul 10. Iehova - Dumnezeuul adevărat

Se pare că amenințarea invaziei babiloniene i-a incitat pe locuitorii Iudei la o și mai mare activitate de confecționare a idolilor, ca și când

idolii i-ar fi putut salva. Aceasta i-a dat ocazia lui Ieremia să le amintească de faptul că ceea ce făceau ei era o și mai mare agravare a păcatului lor - și așa strigător la cer - împotriva lui Dumnezeu.

Capitolul 11. Legământul călcat

Capitolul acesta pare să aparțină perioadei de reacție în urma marii reforme a lui Iosia, așa cum este ea istorisită la II Regi 23, când poporul s-a întors de la idolii săi. Fiindcă Ieremia i-a muștrat, ei au uneltit să-l omoare (9:21).

Capitolul 12. Plângerea lui Ieremia

Contrastând propria lor suferință cu aparenta prosperitate a celor împotriva cărora predica el și care își băteau joc de amenințările sale (4), Ieremia se plânge de căile lui Dumnezeu. Apoi urmează promisiunea unei viitoare refaceri (15-17).

Capitolul 13. Brâul stricat

Ieremia a folosit un foarte mare număr de simboluri în propovăduirea sa (vezi la 19:1). Brâul era probabil frumos împodobit, o parte foarte vizibilă a îmbrăcăminții lui Ieremia, când umbla pe străzile Ierusalimului. Mai târziu, putred, numai în zdrențe și murdar, a avut scopul de a atrage atenția oamenilor. Pe măsură ce se strângeau curioșii în jurul profetului, acesta nu pierdea prilejul să le explice cum tot așa, Iuda, cu care s-a îmbrăcat Iehova ca să umble printre oameni, odată frumoasă și glorioasă, avea să fie acum lepădată.

Capitolele 14, 15. Mijlocirea lui Ieremia

O foamete prelungită storsese țara. Ieremia, deși era urât, ridiculizat și batjocorit, a simțit cum i se sfâșie inima la vederea suferinței prin care treceau. Mijlocirea sa la Dumnezeu e o apropiere de Spiritul lui Cristos fiind una din cele mai remarcabile în tot Vechiul Testament. Ceea ce se numește "Grotă lui Ieremia", unul din locurile unde se spune că s-ar fi retras Ieremia să plângă, se afla la poalele unei coline pe care, cu 600 de ani mai târziu, a stat crucea lui Isus (vezi figura 63).

Capitolul 16. Lui Ieremia i se interzice să se căsătorească

Viața de familie a profetilor, în unele cazuri, a fost folosită pentru a se întări și mai mult profunzimea mesajului lor. Isaia și Osea au fost căsătoriți și și-au numit copiii după ideile principale ale mesajului lor. Lui Ieremia i s-a poruncit să nu se căsătorească, ca un fel de fundal

simbolic al persistentelor sale preziceri conform cărora va veni un groaznic măcel: "Ce rost mai are să crești o familie, numai ca să fie distrusă într-un groaznic măcel ce se apropie cu repeziciune de Iuda?" Din nou apare promisiunea de restaurare (14-15).

Capitolul 17. Păcatul lui Iuda e cât se poate de clar

Căderea lor e inevitabilă. Totuși se face mereu promisiunea că dacă se vor întoarce la Dumnezeu, Ierusalimul va rămâne în picioare pe veci (24:25).

Capitolul 18. Lutul olarului

O foarte plastică ilustrație a puterii lui Dumnezeu de a schimba destinul unei națiuni. Ieremia a folosit-o aici ca bază pentru un alt apel lansat către națiune să-și îndrepte purtarea. Dar în zadar.

Capitolul 19. Vasul de pământ

Se poate să fi fost foarte frumos. Fiind spart în prezența conducătorilor Ierusalimului, a constituit un mod impresioanant de a vesti apropiata ruinare a cetății.

Alte simboluri folosite de Ieremia pentru a atrage atenția la mesajul său: brâul stricat (cap.13); abținerea sa de la căsătorie (cap. 16); lutul olarului (cap. 18); legături și drugi (cap. 27); cumpărarea unui ogor (cap.32).

Capitolul 20. Ieremia este întemnițat

De la întâlnirea cu conducătorii din valea Hinnom, unde a spart vaza, Ieremia s-a dus la Templu și a început să vestească acolo același mesaj pentru popor. Pașhur, unul din slujbașii de seamă ai Templului, l-a aruncat în temniță. "Butucii" (2) constau dintr-o ramă de lemn în care picioarele și mâinile erau legate în așa fel încât să țină capul într-o poziție nefirească și extrem de dureroasă. Faptul l-a făcut pe Ieremia să izbucnească într-un protest vehement înfățișat lui Dumnezeu. (7:18).

Capitolul 21. Începe asediul

Capitolul acesta aparține ultimelor zile de viață ale lui Ieremia. Regele Zedechia, înspăimântat de apropierea armatei babiloniene, face apel la Ieremia ca acesta să mijlocească la Dumnezeu. Ieremia îl sfătuiește pe Zedechia să cedeze cetatea babilonienilor pentru a scăpa poporul de la moarte.

Capitolul 22. Avertisment pentru Regele Ioiachim

Capitolul acesta aparține domniei lui Ioiachim, cel care a fost un rege crud și rău. "Șalum" (11) a fost Ioahaz, cel care a fost dus în Egipt unde a murit (II Regi 23:31-34). Moartea groaznică a lui Ioiachim (18-19) e amintită la II Regi 24:6; II Cronici 36:46. Conia (Ieconia, Ioiachim) "fără copii" (30): a avut copii (I Cronici 3:17; Matei 1:12), din care a venit Cristos, dar el și cu unchiul său Zedechia au fost ultimii regi pământești care au ocupat tronul lui David. A fost sfârșitul temporar al împărăției lui Iuda.

Capitolul 23. Profeții falși

O aspră acuzare a conducătorilor poporului lui Dumnezeu.

Usturătoarea muștrare a regilor davidici asigură fondul unei previziuni a venirii lui Mesia (23:5-8, vezi la cap. 33). În ceea ce privește profeții falși: aceștia constituiau cea mai mare piedică în calea ascultării mesajului lui Ieremia de către popor: de formă ei strigau în numele lui Dumnezeu, dar în realitate ei spuneau: "Ieremia minte! Noi suntem profeții lui Dumnezeu, și nouă Dumnezeu ne-a spus că Ierusalimul e în afară de orice pericol".

Capitolul 24. Cele două coșuri cu smochine

Smochinele bune reprezintă pe cei mai buni oameni din popor care fuseseră duși în Babilon în timpul robiei lui Ioiachim (597 î.Cr.), care mai devreme i-a cuprins și pe Ezechiel și Daniel; smochinele proaste, cei care rămăseseră la Ierusalim hotărâți, prin ajutorul Egiptului, să se împotrivească Babilonului (II Regi 24:10-20).

Capitolul 25. Prezicerea celor șaptezeci de ani de robie

Aceasta a fost prima parte a domniei lui Ioiachim (1), cam prin anul 604 î.Cr. Faptul uimitor este că se prezice durata exactă a domniei Babilonului (11:14; 29:10; II Cronici 36:21; Ezra 1:1; Daniel 9:2; Zaharia 7:5). O profeție extraordinară! Ieremia nu avea de unde ști lucrul acesta decât prin revelație directă de la Dumnezeu!

Capitolul 26. Ieremia este judecat înaintea prinților

Acuzatorii lui au fost prinți și profeții falși. Dar Ieremia a avut prieteni printre prinți, în special pe unul Ahicam, care l-a salvat de la moarte. Totuși unul dintre profeții colegi ai lui Ieremia, numit Urie, nu a avut o soartă atât de bună (20-24).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Urie, Elnatan, Nedabia, Șalum. Urie a fugit în Egipt (20-24). Regele Ioiachim l-a trimis pe "Elnatan", unul dintre prinți (22; 36:12) în Egipt să îl aducă înapoi. Una din "Scrisorile

Lachiș" (vezi la capitolul 34), se referă la "Comandantul oștirii, Chebariah, fiul lui Elnatan, care a trecut pe acolo în drum spre Egipt". Pare a fi o referire la incidentul descris la versetele 20-24.

Această scrisoare Lachiș mai vorbește despre "Scrisoarea lui Nedabiah, slujitorul regelui, care a venit la Șalum de la profet". Nedabiah a fost nepotul regelui Ioiachim (I Cronici 3:18), Șalum (Ioahaz) a fost fratele lui Ioiachim (II Regi 23:30, 34; I Cronici 3:15; Ieremia 22:11), care fusese dus în Egipt.

Capitolele 27, 28. Legăturile și jugurile

Ieremia și-a pus pe umeri un jug asemenea celui purtat de boi și a pornit prin cetate, zicând: "Așa va pune Babilonul un jug pe grumazurile acestui popor". Unul din profeții falși, Hanania, cu nerușinare sfruntată, a rupt jugul (28:10) și, drept pedeapsă pentru această faptă, a murit în două luni.

Capitolul 29. Scrisoarea lui Ieremia către exilați

Scrisă după ce Ioiachim împreună cu cei mai buni oameni din popor fuseseră duși în Babilon, scrisoare prin care el îi sfătuia să fie pașnici, robi ascultători și le promitea că după 70 de ani (10) se vor întoarce în patria lor. Dar până și în Babilon profeții falși au continuat să lupte împotriva lui Ieremia (21-32).

Capitolele 30, 31. Un cântec de restaurare

Atât pentru Israel cât și pentru Iuda, cu întrezăriri mesianice, cântec scris din porunca lui Dumnezeu (2) pentru a se păstra în vederea unei comparații ulterioare cu evenimentele ce se vor succeda. Noul Legământ (31:31-34). Vechiul Testament este istoria legăturilor lui Dumnezeu cu națiunea ebraică pe baza Legământului de la Muntele Sinai. Iată aici o prezicere concretă potrivit căreia Legământul Mozaic va fi înlocuit cu un Alt Legământ. Înlocuirea Legământului Mozaic cu Legământul Creștin este teza principală a epistolei către Evrei.

Capitolul 32. Ieremia cumpără un ogor

Asta a fost cu un an înainte de căderea Ierusalimului. Arderea și pustiirea orașului erau foarte aproape. În mijlocul întunecimii și disperării acelui ceas, Ieremia a primit o poruncă de la Dumnezeu să cumpere un ogor în cadrul unei ceremonii publice și să pună bine actul de proprietate, pentru ca mai târziu să se poată scoate la iveală și să se vadă împlinirea prezicerii făcute acum cu privire la faptul că evreii se vor întoarce în țara lor și vor cultiva din nou pământul.

Capitolul 33. "Odrasla" sau Mlădița

Dintre cei 20 de regi davidici care au domnit peste Iuda în cei 400 de ani, de la David până la ducerea în robie, cei mai mulți au fost răi. Numai câțiva au fost vrednici de numele lui David. În capitolele 22 și 23, Ieremia a criticat aspru această familie de regi căreia Dumnezeu îi dăduse promisiunea unui TRON VEȘNIC. Aici, la capitolul 33, el repetă, cu explicații mai amănunțite, profeția SINGURULUI REGE CU ADEVĂRAT MARE, numit Odrasla, în Care se va împlini promisiunea.

Capitolul 34. Proclamația de libertate a lui Zedechia

În timpul asediului Zedechia a proclamat libertate pentru toți sclavii, negreșit cu scopul de a câștiga astfel bunăvoința lui Dumnezeu, dar nu a reușit să ducă la îndeplinire această proclamație.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Scrisorile Lachiș. La 34:7 sunt pomeniți Lachiș și Azecah asediați de regele Babilonului. S-au găsit fragmente din cele 21 de scrisori, scrise în timpul asediului de la un post de rezistență din Lachiș către căpitanul gărzii care apăra Lachișul (1935), când s-au făcut săpături de către Expediția Arheologică Wellcome sub îndrumarea lui J. L. Starkey și Sir Charles Marston.

Aceste scrisori au fost scrise cu foarte puțin timp înainte ca Nebucadnețar să îi lansa atacul său final dând foc zidurilor. Au fost găsite într-o depunere de cenușă și cărbune, pe podeaua camerei gărzii. Într-una din scrisori, postul de apărare spune că "aștepta semnale de la Lachiș" și că "nu se vedea nici un semnal venind de la Azecah" (probabil fiindcă acesta căzuse deja).

Scrisorile amintesc pe nume persoane de pe paginile narațiunii biblice cum ar fi "Ghemariah", ofițer al regelui Zedechia (II Regi 24:17). "Neriah", tatăl lui Baruch, scribul lui Ieremia (Ieremia 43:3). Au fost scrise în ebraică de către un contemporan al lui Ieremia. Glasul acesta venind din rândurile celor morți confirmă realitatea istoriei lui Ieremia.

Capitolul 35. Exemplul rehabiților

Rehabiții erau un trib descendent din vremea lui Moise (I Cronici 2:55; Numeri 10:29-32; Judecători 1:16; II Regi 10:15, 23), care în decursul veacurilor au aderat la viața ascetică.

Capitolul 36. Regele arde cartea lui Ieremia

Ieremia proorocise de 23 de ani, încă din anul al treisprezecelea al lui Iosia până în anul al paisprezecelea al lui Ioiachim. Acum i se poruncește să adune aceste profeții într-o carte pentru ca să poată fi citite poporului (5). A fost nevoie de cel puțin un an pentru a se scrie cartea (1, 9). Citirea cărții a avut o înrăurire profundă asupra unora dintre prinți, dar regele cu nerușinare și sfidare a ars cartea. Ieremia a trebuit s-o scrie din nou de la început.

Capitolele 37, 38. Întemnițarea lui Ieremia

În timpul asediului, când babilonienii s-au retras temporar, Ieremia - probabil din cauza penuriei de hrană de la Ierusalim - a încercat să părăsească cetatea și să se ducă acasă la Anatot.

Având în vedere sfaturile insistente pe care le dăduse regelui să predea cetatea în mâna regelui Babilonului, actul acesta a fost considerat de dușmani o încercare de a se da de partea babilonienilor. Și astfel, sub bănuiala că ar fi trădător lucrând în slujba babilonienilor, Ieremia a fost întemnițat. Zedechia s-a purtat prietenos cu el, dar a fost un rege slab.

Capitolul 39. Ierusalimul este ars

Faptul este istorisit și la capitolul 52 și la II Regi 25 (vezi nota de acolo), precum și la II Cronici 36. Nebucadnețar, având cunoștință despre sfaturile pe care le dăduse Ieremia toată viața sa ca oamenii să se supună, acum îi oferă lui Ieremia tot ce dorește, chiar un loc de cinste la curtea babiloniană (11-14; 40:1-6).

Capitolele 40, 41. Ghedalia este făcut guvernator

Ghedalia, pe care Nebucadnețar l-a numit guvernator peste Iuda, a fost fiul lui Ahicam, prietenul lui Ieremia (40:5; 26:24). Dar peste trei luni Ghedalia a fost asasinat (32:2; 41:1).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Sigiliul lui Ghedalia. La Lachiș (1935), Starkey de la Expediția Arheologică Wellcome a găsit în stratul de cenușă lăsat de incendiul lui Nebucadnețar, printre "Scrisorile Lachiș", un sigiliu cu inscripția: "Proprietatea lui Ghedalia, cel care este peste casă".

De asemenea, sigiliul lui Iaazaniah (Iezania) (Ieremia 40:8; II Regi 25:23). Acesta a fost unul din căpitani de armată ai lui Ghedalia. În anul 1932 W. F. Bade de la Pacific School of Religion a găsit în ruinele de la Mițpa sigiliul (Ieremia 40:6) de agat al lui Ghedalia cu inscripția: "Proprietatea lui Iaazaniah, robul regelui."

Capitolele 42, 43. Plecarea în Egipt

Rămășița, temându-se de represalii din partea lui Nebucadnețar datorită faptului că l-au ucis pe Ghedalia, a fugit în Egipt, cu toate că Dumnezeu le explicase clar că asta va însemna stingerea lor totală. N-au plecat singuri, ci l-au luat și pe Ieremia cu ei.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Tahphanes (43:8-13). S-a găsit vatra lui la vreo 16 km vest de Canalul Suez. În anul 1886 Sir Flinders Petrie a dezgropat ruinele unui castel mare, în fața căruia se afla o "mare platformă de cărămidă", chiar locul unde Petrie crede că a ascuns Ieremia pictrele (43:8).

De asemenea, analele lui Nebucadnețar afirmă că el a invadat Egiptul în 568 î.Cr., adică la 18 ani după ce făcuse Ieremia proorocia privitoare la acest eveniment. (43:10). Trei din inscripțiile lui Nebucadnețar au fost găsite lângă Tahphanes.

Capitolul 44. Apelul final al lui Ieremia

Acest ultim efort de a-i face să se lase de idolatria lor a eșuat și el. Oamenii deveniseră sfidători. "Regina cerului" (17) a fost Astarteea, în a cărei închinare erau implicate acte de imoralitate, în cazul de față cu consimțământul soțului (15,19).

Nu se cunoaște locul și felul în care a murit Ieremia. O tradiție spune că a fost omorât cu pietre în Egipt. Alta spune că a fost dus împreună cu Baruc din Egipt în Babilon și că ar fi murit acolo.

Capitolul 45. Baruc

Baruc, scribul lui Ieremia, a fost o persoană proeminentă, cu înalte ambiții (5). Se cunoaște faptul că avea o mare influență asupra lui Ieremia (43:3).

Capitolul 46. Egipt

O descriere a înfrângerii armatei egiptene la Carchemiș (605 î.Cr.), pe la mijlocul vieții lui Ieremia (1-12); apoi o profeție mai târzie a lui Ieremia potrivit căreia Nebucadnețar va invada Egiptul (13-26), fiind vorba de o dezvoltare a capitolului 43:8-13, (vezi textul). Cu peste 100 de ani mai înainte Isaia proorocise invaziile asiriene ale Egiptului (vezi Isaia 18 la 20). Ezechiel a avut și el ceva de spus despre Egipt (Ezechiel 19 la 32).

Capitolul 47. Filistenii

Profeția aceasta prezicând pustiirea Filistiei de către babilonieni s-a împlinit 20 de ani mai târziu când Nebucadnețar a cucerit Iuda. Alți profeți care au vorbit despre filistenii au fost: Isaia (14:28-32); Amos (1:6-8); Ezechiel (25:15-17); Țefania (2:4-7); Zaharia (9:1-7).

Capitolul 48. Moab

O imagine a pustiirii ce stătea să se abată asupra Moabului. Moab l-a ajutat pe Nebucadnețar împotriva lui Iuda, dar mai târziu a fost pustiit chiar de Nebucadnețar (582 î.Cr.) Secole de-a rândul pământul a zăcut pustiu, singurele care au mai rămas fiind ruinele - o mărturie a faptului că odată locuia acolo o populație mare. Restaurarea sa (47) și cea a lui Ammon (49:6) e posibil să fi avut loc prin absorbirea lor în rasa comună arabă, din cadrul căreia unii au fost prezenți la Rusaliu când s-a vestit

pentru prima dată Evanghelia pentru lumea întreagă (Fapte 2:11), sau ar putea însemna că țara va fi din nou prosperă la o dată viitoare. Alte profeții despre Moab: Isaia 15, 16; Ezechiel 25:8-11; Amos 2:1-3; Țefania 2:8-11.

Capitolul 49. Ammon. Edom. Siria. Hazor. Elam.

O prezicere potrivit căreia Nebucadnețar avea să cucerească aceste națiuni, cum a făcut de altfel. Ammon (vezi la Ezechiel 25:1-11). Edom (vezi la Obadia).

Capitolele 50, 51. Prezicerea despre căderea Babilonului

Aici se prezice căderea și perpetua pustiire a Babilonului într-un limbaj care se pretează la grandoearea temei (51:37-43), cum făcuse și Isaia mai înainte (Isaia 13:17-22). Mezii, o grupare de națiuni importante, sunt numiți aici drept cuceritori (50:9; 51:11, 27, 28). Aceste două capitole vestind pierzarea Babilonului au fost copiate într-o carte separată și trimise la Babilon în cadrul unei delegații conduse de regele Zedechia, cu șapte ani înainte de ~~arderea~~ căderea Ierusalimului (51:59-64). Cartea trebuia citită în public și apoi, în cadrul unei ceremonii publice, aruncată în râul Euftrat cu aceste cuvinte: "Așa se va cufunda Babilonul și nu se va mai ridica".

Capitolul 53. Captivitatea lui Iuda. (Vezi la II Regi 24, 25.)

PLÂNGERILE LUI IEREMIA

Un cântec de jale pentru pustiirea Ierusalimului

Durerea lui Ieremia pentru cetatea pe care se străduie atât de mult s-o salveze; are însă credință că cetatea se va ridica iarăși din ruine (3:21, 31, 32). Și într-adevăr, Ierusalimul s-a ridicat din nou și a împrumutat numele său capitalei unei lumi răscumpărate de glorie veșnică (Evrei 12:22; Apocalipsa 21:2).

Un appendice la cartea Ieremia

„Ultimul capitol al cărții Ieremia trebuie citit ca o introducere a acestei cărți. Septuaginta adaugă un text introductiv: „Și s-a întâmplat așa, că după ce a fost dus Israel în robie iar Ierusalimul a fost pustiit, Ieremia a plâns și a rostit plângerile sale asupra Ierusalimului“.

Totuși în Vechiul Testament ebraic cartea aceasta nu urmează după Ieremia, ca în Biblia noastră, ci e cuprinsă într-un grup de cărți numite „Hagiografa“, sau „Scrieri“ după cum urmează: Cântarea Cântărilor, Rut, Plângerile lui Ieremia, Ecclesiastul, Estera. Cărțile acestea erau scrise pe suluri separate deoarece erau citite la praznice diferite. Cartea Plângerilor este citită de evrei în sinagogile din toată lumea unde se găsesc răspândiți în ziua a noua a lunii a patra. (Ieremia 52:6).

„Grota lui Ieremia“

Este numele unui loc din afara zidului de nord al Ierusalimului, unde tradiția spune că Ieremia a vărsat lacrimi amare și a compus această elegie a durerii. Grota se află sub o movilă care se numește în prezent „Golgota“, același deal pe care s-a ridicat crucea lui Isus. Astfel profetul suferinței a plâns în același loc în care mai târziu avea să moară Mântuitorul, Omul Suferinței!

Un acrostih alfabetic

Cartea se compune din cinci poeme din care patru sunt acrostihi, adică fiecare verset începe cu o literă a alfabetului ebraic, în ordinea alfabetică. A fost o formă preferată a poeziei ebraice, adoptată cu scopul de a ajuta memorarea versurilor. În capitolele 1, 2, 4 sunt câte 22 de versete în fiecare, câte o literă la fiecare verset. În capitolul 3 au fost trei versete pentru fiecare literă, formând un total de 66. Capitolul 5 are 22 de versete, dar nu în ordine alfabetică.

Imediata ei întrebuițare

Cartea trebuie să fi fost compusă în timpul celor trei luni de la arderea Ierusalimului până la plecarea rămășiței în Egipt (Ieremia 40:8). Probabil s-au făcut mai multe copii; unele din ele fiind duse în Egipt, iar altele fiind trimise în Babilon, ca să fie învățate pe dinafară de prinșii de război și cântate.

Capitolul 1. Sionul pustiit

Nu este ușor să definim subiectul fiecărui capitol. Aceleași idei, într-o altă exprimare, apar pe tot cuprinsul cărții: ororile asediului; ruinele pustii; toate datorate păcatelor Sionului. Ieremia copleșit de durere, înmărmurit, cu inima zdrobită, plânge și nu-și poate învinge întristarea. Un deosebit accent se pune în capitolul acesta pe faptul că oamenii sunt aceia care și-au adus peste ei această nenorocire prin propriile lor păcate (5, 8, 9, 14, 18, 20, 22).

Capitolul 2. Mânia lui Dumnezeu

Pustiirea Ierusalimului este atribuită mâniei lui Dumnezeu. (1, 2, 3, 4, 6, 21, 22). Ierusalimul situat pe un munte, înconjurat de munți, era din punct de vedere fizic cel mai frumos oraș cunoscut de pe vremea aceea, "desăvârșirea frumuseții" (15), chiar atunci când era comparat cu Babilon, Ninive, Teba și Memphis, orașe clădite pe malurile unor fluvii în câmpie. Mai mult, era cetatea de care se îngrijea Dumnezeu Însuși, în mod deosebit, fiind aleasă de El pentru o misiune unică, anume să constituie canalul prin care Dumnezeu avea să se ocupe de oameni - cetatea cea mai privilegiată și mai favorizată din toată lumea, iubită în mod unic de Dumnezeu și aflată sub ocrotirea Sa. Pe lângă aceasta, era atât de bine întărită, încât se credea în general că nu poate fi cucerită (4:12). Dar această cetate a lui Dumnezeu devenise mai rea decât Sodoma (4:6). Faptul că Dumnezeu Iubirii este și un Dumnezeu al Mâniei este o învățătură foarte evidentă pe tot cuprinsul Bibliei.

Capitolul 3. Întristarea lui Ieremia

În capitolul acesta Ieremia pare să se plângă de faptul că Dumnezeu l-ar fi ignorat și nu i-ar fi ascultat rugăciunile (8); Dumnezeu s-a "învăluit într-un nor prin care nu mai străbate nici o rugăciune" (44). Deși se plânge, el Îl îndreptățește pe Dumnezeu recunoscând că meritau mai mult decât au fost pedepsiți (22). Punctul culminant al cărții este în versetele 21-39.

Capitolele 4, 5. Suferințele asediului

Sunt enumerate și povestite pe scurt. Ieremia nu putea să-și deslipească

gândul de la ororile asediului, de la strigătele de înfometare ale copiilor (2:11, 12, 19; 4:4), de la femeile care își fierbeau copii ca să se hrănească cu ei (2:20; 4:10).

Cu toate acestea, deși a suferit cumplit, Ierusalimul n-a învățat lecția. După captivitate a fost rezidit, și în zilele lui Isus a devenit din nou o cetate mare și puternică, culminând iarăși în păcatul de a-L fi răstignit pe Însuși Fiul lui Dumnezeu, după care a urmat distrugerea sa totală de către armatele Romei (în anul 70 al erei creștine. Vezi la Evrei 13).

EZECHIEL

Căderea Ierusalimului Judecăți asupra națiunilor vecine Refacerea Israelului "Vor ști că Eu sunt Domnul"

Ezechiel a fost un profet al captivității. A fost dus în robie la Babilon în anul 597 î.Cr., cu 11 ani înainte de a fi distrus Ierusalimul.

Captivitatea asiriană avusese loc cu 120 de ani mai înainte:
734 î.Cr. Galilea și Israelul de nord și de est, sub Tiglath-Pileser.
721 î.Cr. Samaria și restul Israelului, de către Sargon
701 î.Cr. 200.000 de locuitori din Iuda, de către Sanherib.

Captivitatea babiloneană a lui Iuda s-a realizat astfel:
606 î.Cr. Unii prinși de război au fost duși în Babilon, cu Daniel
597 î.Cr. Alți prinși de război sunt duși în Babilon, cu Ezechiel.
586 î.Cr. Ierusalimul este ars. (Vezi la pagina 211).

Captivitatea a durat 70 de ani. 606-536 î.Cr. Ezechiel a stat acolo din 597 î.Cr. până, cel puțin, în anul 570 î.Cr.

Ezechiel și Daniel

Daniel era deja de 9 ani în Babilon când a sosit Ezechiel; atinsese o mare faimă între timp (14:14,20). Daniel la palat - Ezechiel în țară: e posibil ca cei doi să se fi întâlnit adesea.

Ezechiel și Ieremia

Ieremia era mai vârstnic. E posibil ca Ezechiel să-i fi fost elev. Ezechiel a predicat printre exilați aceleași lucruri pe care le predica și Ieremia la Ierusalim: certitudinea faptului că Iuda avea să fie pedepsită pentru păcatele ei.

Ezechiel și Ioan

Unele din viziunile lui Ezechiel se extind până la Apocalipsa: Heruvimul (Ezechiel 1, Apocalipsa 4); Gog și Magog (Ezechiel 3, Apocalipsa 10); Noul Ierusalim (Ezechiel 40-48, Apocalipsa 21); Râul Vieții (Ezechiel 47, Apocalipsa 22).

"Vor ști că Eu sunt Dumnezeu"

Este nota predominantă a cărții. Am numărat 62 de locuri în care apare această expresie, în 27 din cele 48 de capitole, după cum urmează: 6:7, 10, 13, 14; 7:4, 9, 27; 11:10, 12; 12:15, 15, 20; 13:9, 14, 21; 14:8; 15:7; 16:62; 17:21, 24; 20:12, 20, 28, 38, 42, 44; 21:5; 22:16,22; 23:49; 24:24, 27; 25:5, 7, 11, 17; 26:6; 28:22, 23, 24, 26; 29:6, 9, 16, 21; 30:8,19, 25, 26; 32:15; 33:29; 34:27, 30; 35:4, 9, 12, 15; 36:11, 23, 36, 38; 37:6, 13, 14, 28; 38:16, 23; 39:6, 7, 22, 23, 28.

Misiunea lui Ezechiel pare să fi fost aceea de a explica acțiunea lui Dumnezeu prin care a îngăduit ca Israelul să fie dus în robie. S-a întâmplat datorită groaznicelor urăciuni de care se făcuseră vinovați; urăciuni pentru care alte națiuni fuseseră nimicite cu desăvârșire. Dar în cazul Israelului era vorba de o pedeapsă prin care ei aveau să ȘTIE CĂ DUMNEZEU ESTE DUMNEZEU! Și chiar așa s-a întâmplat. Robia babiloniană i-a lecuit pe evrei pentru totdeauna de idolatrie. Până atunci fuseseră mereu înclinați spre idolatrie, dar din ziua când au fost duși în robie și până astăzi, de orice păcate se vor fi făcut ei vinovați, numai de idolatrie n-au mai putut fi acuzați evreii.

Çronologia cărții Ezechiel

Pivotul în jurul căruia se rotește cartea, este nimicirea Ierusalimului, care a avut loc în anul 586 î.Cr. Profețiile lui Ezechiel au început cu șase ani înainte de această dată și au continuat timp de șaisprezece ani după aceea, parcurgând o perioadă de 22 de ani. Până când Ierusalimul a căzut, Ezechiel i-a prezis fără încetare căderea (capitolele 1-24). După aceea profețiile se ocupă de răsturnarea națiunilor păgâne din jur (capitolele 25-32); apoi de restabilirea și gloriosul viitor al Israelului (capitolele 33-48).

Viziunile lui, cu mici excepții, sunt date în ordine cronologică. Anii sunt datați de la captivitatea lui Ioiachim, din 597 î.Cr. "Al treizecilea an" (1:1), care echivalează cu anul al cincilea de captivitate a lui Iehoiachin (1:2), se crede că ar fi fost al treizecilea an din viața lui Ezechiel (vârsta la care își începeau leviții slujba (Numeri 4:3): Isus și Ioan Botezătorul și-au început lucrarea la 30 de ani). Dar se poate să fi fost al treizecilea an din calendarul babilonean, de la câștigarea independenței față de asirieni prin victoria lui Nebopolasar, în anul 625 î.Cr.

Datele viziunilor lui Ezechiel sunt după cum urmează:

Capitolul 1:2	anul al V-lea luna IV (iulie)	ziua 5, 592 î.Cr.
Capitolul 8:1	anul al VI-lea luna IV (sept.)	ziua 5, 591 î.Cr.
Capitolul 20:1	anul al VII-lea luna V (aug.)	ziua 10, 590 î.Cr.
Capitolul 24:1	anul al IX-lea luna X (ian.)	ziua 10, 587 î.Cr.

Asediul Ierusalimului a început în anul al IX-lea, luna X, ziua 10

Capitolul 26:1	anul al XI-lea luna V (?) (aug.)	ziua 1 586 î.Cr.
----------------	----------------------------------	------------------

Capitolul 29:1	anul al X-lea luna I (ian.)	ziua 12, 586 î.Cr.
Capitolul 29:17	anul XXVII, luna I (aprilie)	ziua 1, 570 î.Cr.
Capitolul 30:20	anul al XI-lea luna I,	ziua 7, 586 î.Cr.
Capitolul 32:1	anul al XII-lea luna XII (martie)	ziua 1, 584 î.Cr.

Ierusalimul a căzut în anul al XI-lea, luna IV, ziua 9

Capitolul 32:1	anul XII luna XII (martie)	ziua 1, 584 î.Cr.
Capitolul 32:17	anul XII luna XII (?) (martie)	ziua 15, 584 î.Cr.
Capitolul 33:21	anul XII luna X (ian.)	ziua 5, 584 î.Cr.
Capitolul 40:1	anul XXV luna I (?) (apr.)	ziua 10, 572 î.Cr.

Întrucât Ezechiel a fost atât de meticulos încât și-a datat viziunile, notând până și ziua, se presupune că tot ce urmează după o anumită dată pomenită aparține acelei date până când se precizează o altă dată.

Capitolul 1:1-3. Locuința lui Ezechiel și data

El a fost dus rob împreună cu regele Ioiachin (597 î.Cr.). "al robiei noastre" (33:21; 40:1). A avut soție (24:15-18); și casă (8:1). A locuit lângă râul Chebar, marele canal de vase maritime care se despărțea de râul Eufrat mai sus de Babilon și curgea prin Nippur, vărsându-se în Tigru. Nippur, aflat la vreo 80 de km sud-est de Babilon, a fost Calneh, una din cetățile lui Nimrod (Geneza 10:10). Telabib pare să fi fost orașul de baștină al lui Ezechiel (3:15, 24). Se crede că s-ar fi aflat lângă Nippur (vezi harta de la pag. 65). Există în regiunea respectivă un sat numit "Kilfil", care înseamnă în limba arabă "Ezechiel", și care, conform tradiției, era satul unde locuia el. Cam la 70 de km se afla Fara, căminul tradițional al lui Noe. Este motivul pentru care probabil s-a făcut uz de numele lui Noe (14:14, 20). Eridu, locul unde tradiția spune că a fost Grădina Eden, se află la numai 160 km depărtare. Poate că asta l-a făcut pe Ezechiel să pomenească atât de des grădina Eden (28:13, 21:8, 9, 16, 18; 36:35).

"Fiul omului": așa i se spune lui Ezechiel de 90 de ori. La Daniel 7:13 termenul se folosește pentru Mesia. Este titlul prin care se adresa Isus când vorbea despre El Însuși (vezi la Ioan 1:14).

Viziunile și acțiunile simbolice sunt caracteristice pentru cartea lui Ezechiel. Unele din acțiunile sale simbolice au fost însoțite de cele mai cumplite suferințe personale. A trebuit să rămână multă vreme mut (3:26; 24:27; 33:22). A trebuit să stea deoparte timp de un an (4:5, 6). Apoi a mâncat hrană grețosă (4:15). Nevasta lui pe care o iubea atât de mult, i-a fost luată dintr-o dată (24:16-18).

Capitolul 1:4-28. Viziunea lui Ezechiel despre Dumnezeu

"Ființele vii" sunt identificate ca fiind "heruvimi" (10:20). Ei stăteau

în picioare, câte unul la mijlocul fiecărei laturi a pătratului, atigând cu aripile deschise colțurile patratului; în dreapta, fața unui leu; în stânga fața unui bou; la spate privind spre centrul pătratului, fața unui vultur. Au fost patru roți imense care se învârtteau (10:6), câte una lângă fiecare heruvim. Roțile păreau a fi de beril, o piatră prețioasă verde; osiile erau pline de ochi. Creatura aceasta vie compusă din patru părți se mișca asemenea unor fulgere, din loc în loc, făcând zgomotul unui ocean.

Deasupra Ființei Vii era o platformă de cristal. Pe platformă, un tron de safir albastru. Pe tron, înfățișarea unui Om învăluit în strălucirea unei lumini incandescente, înconjurat de curcubeu. Totul era așezat într-un vast nor de furtună cu vârtejuri de foc. Aceasta era forma în care i s-a arătat Dumnezeu lui Ezechiel. A însemnat Puterea Sa, Atotștiința, Omniprezența, Atotputernicia, Suveranitatea, Maiestatea și Sfințenia Sa.

Heruvimii păzeau intrarea la Pomul Vieții (Geneza 3:24). Chipuri de heruvimi se aflau pe chivotul legământului (Exod 25:18-20) și erau brodați pe Valul din Templu (Exod 26:31). Ei au fost reproduși în interiorul Templului (I Regi 6:23, 29; II Cronici 3:14). Au fost întrețesuți în gândirea biblică de la început ca slujindu-L pe Dumnezeu direct. În Apocalipsa 4:6, 7; 5:6; 6:1,6; 7:11; 14:3; 15:7; 19:4, ei sunt legați în mod intim de destinul Bisericii.

Capitolele 2, 3. Îcredințarea pe care a primit-o Ezechiel

Ezechiel este avertizat de la început că are chemarea să ducă o viață de greutate și persecuții. Mesajul lui îi este dat de Dumnezeu sub forma unei cărți pe care i se poruncește s-o mănânce, așa cum i se poruncise și lui Ioan să facă (Apocalipsa 10:9). În gura lui cartea a fost dulce, fapt care pare să însemne că a găsit bucurie în transmiterea mesajului lui Dumnezeu, deși era un mesaj trist. Consumarea cărții, la propriu sau la figurat, a însemnat digerarea conținutului până când mesajul ei avea să devină o parte integrantă din el. La 3:17-21, Dumnezeu pare să pună asupra lui Ezechiel răspunderea pentru pierzarea națiunii sale, răspundere de care nu putea să scape decât vestind cu credincioșie mesajul lui Dumnezeu. De asemenea el este avertizat că uneori Dumnezeu avea să-i impună tăcere (3:26; 24:27; 33:22), aceasta fiind o atenționare pentru Ezechiel să nu-și exprime propriile sale idei, ci numai ceea ce îi porunceea Dumnezeu.

Capitolele 4, 5, 6, 7. Asediul simbolic al Ierusalimului

Mesajul de deschidere al cărții Ezechiel către exilații care sperau să se întoarcă degrabă la Ierusalim a fost această plastică avertizare potrivit căreia Ierusalimul era gata să fie nimicit, lor urmând să li se alăture alți prinși de război, captivitatea lor având o durată de cel puțin 40 de ani.

Cifra 40 poate să denote un număr rotund, reprezentând o generație. În vremea aceasta, adică în anul 592 î. Cr., unii din robi erau deja în exil de paisprezece ani. Peste alți șase ani, Ierusalimul avea să fie ars. Din acel moment, robia a mai durat 50 de ani, 586-536 î.Cr.

Cât privește cei 390 de ani de fărâdelege ai Israelului (4:5), Septuaginta are aici 190 de ani, ceea ce înseamnă perioada aproximativă de la 721 la 536 î.Cr. Dacă cifra corectă este 390, ceilalți 200 de ani înseamnă că s-au extins până în perioada greacă a lui Alexandru cel Mare, care, în cuceririle sale, a avut o mare considerație față de toți evreii. Unii cred că cei 430 de ani (390 plus 40), durata șederii în Egipt (Exod 12:40), are sensul unui simbol al unei a doua robii similare.

Ca semn al foametei, Ezechiel a trăit cu pâine rea. În tot asediul a stat pe o dungă, fie continuu, fie o bună parte din zi, fapt care, adăugat la regimul alimentar de foamete pe care îl adoptase, a însemnat o mare suferință.

Capitolul 5. Când se sfârșește asediul, i se poruncește, ca simbol suplimentar al sorții locuitorilor Ierusalimului, să-și radă părul din cap, să ardă o parte din el iar restul să-l împrăstie aruncându-l în vânt.

Capitolele 6, 7. Un fel de cântec de jale pentru nimicirea și pustiirea țării Israel, punctul principal fiind acela că evreii vor ajunge prin această groaznică pedeapsă să știe că Dumnezeu este Dumnezeu!

Capitolele 8, 9, 10, 11. Călătoria lui Ezechiel la Ierusalim în cadrul unei viziuni

În septembrie 591 î.Cr., la un an și două zile după chemarea sa. A fost transportat într-o răpire la Ierusalim, unde Dumnezeu i-a arătat groaznicele idolatrii ce se practicau la Templu. "Idolul geloziei" (8:3) a fost probabil o Astartee (Venus siriana). Închinarea secretă la animale (8:10), probabil un cult egiptean. A fost condus de Iaazania II, al cărui tată, Șapan, fusese conducător în reforma lui Iosia. (II Regi 22:8); ai cărui frați, Ahicam și Ghemaria, au fost prieteni apropiați ai lui Ieremia (Ieremia 26:24; 36:10, 25), chiar în timpul când Ieremia însuși striga cuprins de groază în fața acestui sacrilegiu. Tamnuz (14) a fost Adonis al babilonienilor, soțul lui Venus siriana, a cărei închinare era celebrată de orgii sălbatice de imoralitate. Astfel, în ciuda avertismentelor și nenumăratelor pedepse, regatul puternic de odinioară al lui Iuda, redus acum la inexistență, încă se mai afunda în adâncimile infamiei idolatre - lăsând în urmă o miazmă care nu mai putea fi suportată de Dumnezeu.

Capitolul 9. O viziune a uciderii închinătorilor la idoli din Ierusalim, dar nu și a celor credincioși care purtau semnul îngerului-scrib (3, 4).

Capitolul 10. Reapariția heruvimului din capitolul 1 care supraveghează masacrarea Ierusalimului.

Capitolul 11. O viziune a restaurării viitoare a exilaților, acum smeriți,

purificați și lecuiți de idolatrie (10, 12).

Misiunea fiind terminată, Ezechiel a fost purtat de carul heruvimului înapoi la casa lui din exil și a raportat bătrânilor (8:1; 11:25).

Capitolul 12. Ezechiel își mută bunurile din casă

O altă acțiune simbolică menită să sublinieze robia Ierusalimului care se apropia. Conține o profeție uimitor de detaliată a sorții lui Zedechia; fuga lui secretă, prinderea sa și mutarea la Babilon, cu pierderea vederii (10, 12, 13). 5 ani mai târziu s-a întâmplat exact așa: Zedechia a încercat să scape pe furiș, dar a fost prins; i s-au scos ochii și a fost dus la Babilon (Ier.52:7-11).

Capitolul 13. Profeții falși

Aceștia erau foarte numeroși, atât la Ierusalim, cât și printre prinșii de război. "perinuțele" (18) și "mahramele" (21) se foloseau probabil la un fel de ritual magic.

Capitolul 14. Cercetătorii ipocriți

Răspunsul dat de Dumnezeu unei delegații de închinători la idoli nu stă în cuvinte, ci în groaznica și grabnica nimicire a Israelului idolatru. S-ar putea ca din pricina lui Daniel (14) Nebucadnețar să fi cruțat Ierusalimul până acum, dar nu va mai fi cruțat în continuare.

Capitolul 15. Pilda viței de vie

Nefolositoare ca fructe sau ca lemn, bună numai pentru combustibil. Astfel Ierusalimul nu mai era bun de nimic decât să fie ars.

Capitolul 16. Alegoria nevestei necredincioase

Capitolul acesta este o înfățișare plastică și vie a idolatriei lui Israel sub imaginea unei Mirese iubită mult de soțul ei, care a făcut-o regină și a copleșit-o de mățăsuri și piei de morsaș și tot felul de lucruri frumoase; dar ea s-a prostituat cu fiecare om care trecea pe acolo, întrecând în rușine pe Sodoma și Samaria.

Capitolul 17. Pilda celor doi vulturi

Primul vultur (3) a fost regele Babilonului. "Ramura cea mai înaltă" (4) a fost Ioiachin, care a fost dus în Babilon (II Regi 24:11-16), cu șase ani înainte de a fi rostită această pildă. "Sămânța țării" (5:13) care a fost

sădită a fost Zedechia (II Regi 24:17). Celălalt vultur (7) a fost regele Egiptului, pe care s-a bizuit Zedechia. Datorită acestei trădări Zedechia va fi dus la Babilon pentru a fi pedepsit și va muri acolo (13-21). Faptul s-a petrecut cinci ani mai târziu (II Regi 25:6, 7), o repetare a ceea ce profețise Ezechiel mai înainte (12:10-16). "Mlădița fragedă" (22-24), pe care avea să o sădească Dumnezeu mai târziu în familia regală, restaurată a lui David și-a găsit împlinirea în Mesia.

Capitolul 18. "Sufletul care păcătuiește va muri"

Multe se spun în scrierile profeților despre faptul că robia lui Israel s-a datorat păcatelor care s-au adunat de la generațiile anterioare. Generația robiei, lăsând la o parte faptul că erau "mai răi decât părinții lor", încercau acum să pună vina pe părinți. Greutatea acestui capitol constă în faptul că Dumnezeu judecă pe fiecare om după propria sa purtare. Este un apel pasionant către cei răi să se pocăiască (30-32).

Capitolul 19. Un cântec de jale pentru căderea tronului lui David

Sub imaginea unei leoaice. Familia lui David, odinioară mare și puternică, acum este răsturnată. Primul pui (3) a fost Ioahaz (Șalum) care a fost dus în Egipt (II Regi 23:31-34). Al doilea pui (5) a fost fie Ioiachim, fie Zedechia - ambii fiind duși în Babilon (I Regi 24:8-25:7).

Capitolul 20. Repetarea idolatriilor lui Israel

Generație după generație israeliții s-au bălăcit în murdăria închinării la idoli. Observați profeția restaurării (vezi cap. 37).

Capitolul 21. "O cântare a săbiei"

Care era gata să fie scoasă din teacă împotriva Ierusalimului și a lui Ammon. "Sudul" (20:46) a fost țara lui Iuda. "Până când vine cel a cărui drept este" (21:27): adică răsturnarea tronului lui Zedechia (25-27), întreruperea tronului lui David până la venirea lui Mesia (34:23-24; 37:24; Ieremia 23:5, 6).

Capitolul 22. Păcatele Ierusalimului

Ezechiel pomenește mereu păcatele Ierusalimului: se întinează cu idoli, varsă sânge, calcă Sabatul, practică jaful, se complăce în adulter; iar prinții, preoții și profeții sunt niște lupi răpitori, lacomi de câștig necinstit.

Capitolul 23. Ohola și Oholiba

Două surori, nesătule în destrăbălarea lor. O pildă a idolatriei lui

Israel. Ohola - Samaria; Oholiba - Ierusalim; Ambele îmbătrânite în adulterul lor. Tot mereu relația dintre soț și soție este folosită pentru a reprezenta relația dintre Dumnezeu și poporul Său (vezi la cap. 16). Trebuie să fi fost foarte răspândit acest adulter oribil (16:32; 18:6, 11, 15; 22:11; 23:43; Ieremia 5:7, 8; 7:9; 9:2; 23:10, 14; 29:23).

Capitolul 24. Cazanul clocotind

Simbolic pentru distrugerea Ierusalimului care se apropia cu pași repezi. Rugina de pe vas a reprezentat vărsarea de sânge și imoralitatea cetății.

Moartea nevestei lui Ezechiel (15-24). S-a întâmplat în ziua când a început asediul Ierusalimului (1,18; II Regi 25:1): un semn sfâșietor către exilați că iubitul lor Ierusalim avea să le fie acum luat. Lui Ezechiel i s-a impus să tacă până ce aveau să sosească vești despre căderea cetății, adică peste trei ani (27; 33:21, 22).

Capitolul 25. Ammon, Moab, Edom, Filistia

Aceste patru națiuni au fost vecinii cei mai apropiați ai lui Iuda, care s-au bucurat de nimicirea ei de către babilonieni. Ezechiel le prezice aici aceeași soartă, așa cum a făcut și Ieremia (Ieremia 27:1-7). Nebucadnețar i-a supus pe filistenii când a cucerit Iuda. Patru ani mai târziu a invadat Ammonul, Moabul și Edomul.

Capitolele 26, 27, 28. Tirul. Viziunile din anul 586 î.Cr.

Aceste viziuni ale pierzării Tirului i-au fost date lui Ezechiel în același an când a căzut Ierusalimul, adică al unsprezecelea an (26:1).

Capitolul 26. O profeție a asediului lui Nebucadnețar și permanenta pustiire a Tirului. Anul următor (585 î.Cr.) Nebucadnețar a asediat Tirul. I-au trebuit 13 ani ca să cucerească cetatea (585-573 î.Cr.). Tirul, aflat la 90 km nord-vest de Nazaret, a fost o cetate dublă, o parte pe insulă iar cealaltă parte pe uscat, într-o câmpie mănoasă și bine udată, la poalele lanțului muntos Liban. A fost marea putere maritimă a lumii antice, aflată la zenitul puterii din secolul 12 până în secolul 6 î.Cr., cu colonii pe coasta de nord și de vest a Africii, în Spania și Britania, controlând comerțul Mării Mediterane și fiind portul prin care treceau toate mărfurile națiunilor. O cetate renumită pentru splendoarea și fabuloasa ei putere independentă. A fost mai târziu supusă de persi; apoi de Alexandru cel Mare (332 î.Cr.) Nu s-a mai refăcut niciodată la poziția ei de glorie anterioară și secole de-a rândul a fost o "stâncă golașă" unde își întindeau pescarii plasele (26:4, 5, 14), o uimitoare împlinire a profeției lui Ezechiel potrivit căreia cetatea "nu va mai fi" (26:14, 21; 27:36; 28:29).

Capitolul 27. Tirul, Doamna Mediteranei, înfățișată aici sub imaginea

unui vas maiestuos, de o neasemuită frumusețe, purtând mărfurile națiunilor ce urmează a fi subjugate.

Capitolul 28:1-19. Răsturnarea regelui mândru al Tirului, care de pe tronul său inaccesibil din mijlocul insulei, râdea de orice amenințare a siguranței sale. Capitolele 28:20-24. Răsturnarea Sidonului, aflat la 30 km nord de Tir. A fost cucerit de Nebucadnețar cu ocazia cuceririi Tirului. Capitolul 28:25-26. Restaurarea Israelului, după dispariția națiunilor dușmane vecine.

Capitolele 29, 30, 31, 32. Egiptul. Șase viziuni

Prezicerea invaziei Egiptului de către Nebucadnețar și reducerea Egiptului la un loc minor în toate generațiile viitoare.

Nebucadnețar a invadat și prădat Egiptul în 572 și 568 î.Cr. Egiptul nu și-a redobândit gloria după aceea, având un rol minor în istoria lumii, ca o împlinire reală a profeției lui Ezechiel potrivit căreia Egiptul avea să fie "cea mai neînsemnată dintre împărății" (29:15).

29:1-16. Ianuarie 586 î.Cr., la șase luni înainte de căderea Ierusalimului. 15 ani înainte ca Nebucadnețar să fi invadat Egiptul.

În această viziune Egiptul este înfățișat ca un crocodil, după cum Tirul este înfățișat ca un vas, în capitolul 27. Crocodilul, monarhul Nilului, a fost unul din zeii Egiptului. Cei 40 de ani de la subjugarea Egiptului de către Nebucadnețar până la ridicarea Persiei (536 î.Cr.), care a permis tuturor popoarelor captive să se întoarcă în țările lor de baștină.

29:17-30:19. Aprilie 570 î.Cr., la 16 ani după căderea Ierusalimului, viziune dată profetului cu mulți ani după celelalte cinci viziuni, în ajunul bătăliei lui Nebucadnețar împotriva Egiptului, a fost cuprinsă aici datorită nevoii de unitate a subiectului. "Nici o plată pentru armata lui" (29:18): Nebucadnețar, robul Domnului în ce privește pedepsirea popoarelor, asediase Tirul timp de 13 ani (585-573 î.Cr.). Față de timpul cheltuit, prada a fost neînsemnată, deoarece mulți din locuitorii orașului fugiseră mai dinainte cu averile lor. Dar acum el avea să compenseze pierderea aceasta în Egipt (20). "Nici un prinț" (30:13), adică nici un conducător de mare importanță.

30:20-26. Aprilie 586 î.Cr. cu trei luni înainte de căderea Ierusalimului. "Am frânt" (21) se referă probabil la înfrângerea armatei Egiptului (Ieremia 37:5-9)

Capitolul 31. Iunie 586 î.Cr. O lună înainte de căderea Ierusalimului. Egiptul este avertizat să ia aminte la soarta Asiriei, care, deși mai puternică decât Egiptul, a căzut totuși în mâna babilonienilor.

32:1-16. Martie 584 î.Cr. 1 an și 8 luni după căderea Ierusalimului. O imagine a Egiptului și a tovarășelor sale din tărâmul celor morți.

Capitolul 33. Știri despre căderea Ierusalimului

A trecut un an și jumătate de la căderea cetății (vezi cronologia de la pag. 324). Ezechiel tăcuse din ziua când începuse asediul, o perioadă de trei ani (24:1, 26, 27; 32:22). Viziunile capitolelor 26 la 31, dintre care cele mai multe s-au împlinit în următorii trei ani - viziuni ce priveau Tirul și Egiptul, - au fost probabil redată în scris și nu pe cale orală.

Prima rostire a lui Ezechiel, după ce a primit veștile, a fost aceea privitoare la faptul că cei răi rămași în Iuda vor fi exterminați (23-29). 5 ani mai târziu, Nebucadnețar a mai luat 745 de robi (Jeremia 52:30).

Apoi urmează o notă despre popularitatea lui Ezechiel în rândurile exilaților (30-33), care erau încântați de vorbirea sa, dar tot nu voiau să se pocăiască.

Capitolul 34. O acuzare împotriva păstorilor Israelului

Răspunderea pentru robia Israelului este pusă aici direct pe seama regilor cruzi și lacomi care exploataseră poporul și-l duseseră în rătăcire. Pe fondul acesta Ezechiel are o viziune asupra Viitorului Păstor al Poporului lui Dumnezeu, în persoana lui Mesia, Cel care avea să vină (15, 23, 24), sub domnia Căruia vor cădea ploi de binecuvântări (26).

Capitolul 35. Pierzarea Edomului

Locuitorii Iudei fiind acum duși în război, Edomul s-a gândit că a venit prilejul să pună stăpânire pe țară (10; 36:2, 5). Dar peste trei ani, aceeași soartă s-a abătut și peste Edom. (Vezi la Obadia).

Capitolul 36. Țara Israelului va fi iarăși locuită

Acum pustie, ea va deveni într-o zi ca o grădină a Edenului (35); populată cu locuitori ai Iudei și Israelului care s-au pocăit (10, 31). Asta va fi spre slava Numelui lui Dumnezeu (22, 32).

Capitolul 37. Viziunea oaselor uscate

O prezicere a învierii poporului Israel, ce fusese împrăștiat pe toată fața pământului, întoarcerea lui în patrie, unificarea lui Iuda cu Israelul, sub domnia unui Rege veșnic numit "David" (24-26). Este o prezicere deslușită a întoarcerii evreilor la Cristos; așa cum a prezis și apostolul Pavel la Romani 11:15, 25, 26.

Viziunea e valabilă pentru "toată casa lui Israel" (11:22), atât pentru Iuda, cât și pentru Israel. Întoarcerea lui Iuda este amintită la Ezra și Neemia, fără să se pomenească de întoarcerea robilor lui Israel. Totuși cei care s-au întors se numesc "Israel" (Ezra 9:1; 10:5; Neemia 9:2;

11:3).

Există diferențe de opinie asupra gradului în care trebuie să interpretăm la modul propriu limbajul referitor la evrei și cel privitor la ceea ce ar putea constitui o umbră a Legământului Creștin în aspectul lui universal (26:28). Nu e întotdeauna ușor să tragem linia de hotăr între ceea ce trebuie luat ad literam și ceea ce trebuie interpretat la figurat. De pildă, marea bătălie a lui Gog și Magog din capitolele 38,39, ce trebuie să se împlinească în viitor nu pare plauzibil să se dea între oștiri care luptă cu "arcuri și săgeți și sulite" (39:9). "David" nu se referă textual la împăratul David, în versetul 24 din capitolul 37, ci la Mesia. Termenul "Israel" din Noul Testament, folosit de obicei pentru evrei, se aplică uneori la creștini (Galateni 6:16) și există indicații după care și neamurile au fost cuprinse în sensul acestui termen (Galateni 3:7-9, 29; Romani 2:28-29; 4:13-16; Filipeni 3:3). Astfel viziunea aceasta a țării relocuite și a unei națiuni reînviată și glorificate mai poate avea și un sens simbolic, referindu-se la un pământ regenerat, dar sensul evident este cel literal al împlinirii istorice, la modul fizic, al profeției. Așa de pildă, cartea Apocalipsa zugrăvește Raiul în chip simbolic, sub forma unei cetăți pământești strălucitoare (Apocalipsa 21). Profețiile biblice privitoare la viitor au fost adesea descrise în funcție de realitățile din epoca aceea. Noi suntem de părere că în asemenea pasaje există atât un sens figurat, cât și un sens real literal, după cum la Matei 24 unele din cuvintele lui Isus par să se refere atât la nimicirea Ierusalimului, cât și la sfârșitul lumii - un eveniment fiind imaginea simbolică a celui alt.

Mesia este Personajul central în viziunile lui Ezechiel privitoare la viitorul Israelului. Isaia Îl numește "Prințul" (34:23, 24; 27:24, 25; 44:3; 45:7; 46:16, 17, 18; 48:21).

Capitolele 38, 39. Gog și Magog

Gog a fost conducător al țării Magog. În Geneza 10:2, Magog, Meșec, Tubal și Gomer sunt numiți fii ai lui Iafet și întemeietorii grupului nordic de națiuni. La Ezechiel 27:13 Meșec și Tubal sunt numiți ca vânzători de sclavi Tirului; iar la 32:26, ca popoare de jaf din antichitate. Roș e considerat a fi Rusia. Meșec - Moscova, sau Muscovi, pe numele ei vechi. Dar unii spun că ar fi vorba de moși, un popor vechi despre care inscripțiile asiriene spun că ar fi locuit în Caucaz. Tubal e considerat a fi Tobolsk, un oraș din Siberia, sau un popor numit "Tibareni", de pe țărmul de est al Mării Negre. Se crede că Gomer ar fi fost cimerienii care au năvălit din nord, prin Caucaz, în zilele imperiului asirian și au ocupat părți din Asia Mică, fiind apoi alungați. Togarmah se crede că ar fi Armenia.

Oricare ar fi identitatea exactă a acestor popoare, Ezechiel spune despre ele că "locuiesc în părțile cele mai îndepărtate ale nordului"

(36:6,15; 39:2) și nu există nici o îndoială că se referă la națiuni ce locuiesc dincolo de Caucaz. O privire asupra hărții lumii ne va convinge că e vorba de acea parte a lumii cunoscută sub numele de Rusia.

Aceste popoare au fost barbare și se numeau în literatura antică "sciți". Cam pe vremea când s-a născut Ezechiel, Asia de sud-vest era terorizată de horde uriașe de sciți, care năvăliseră din nord (vezi "Invazia scită" de la cap. 4, Ieremia). Ororile comise de aceștia încă se păstrasera vii în memoria celor mai vârstnici din timpul lui Ezechiel.

În aceste două capitole, Ezechiel prezice o altă invazie scită mult mai mare în colaborare cu popoarele de la Răsărit (38:15), a Țării Sfinte - un atac comun din răsărit împotriva Israelului care tocmai fusese restaurat și întors în patria lui, după secole de pribegie, (38:8). Dar popoarele acestea vor fi atât de cumplit învinse, încât armatele lor vor sluji de combustibil timp de 7 ani, (39:9) și va fi nevoie de 7 luni pentru a se îngropa toți morții (39:14).

În cartea Apocalipsei aceleași cuvinte Gog și Magog se folosesc cu referire la națiunile implicate în atacul final, dezlănțuit împotriva poporului lui Dumnezeu (Apocalipsa 20:7-10).

Capitolele 40 la 48. Rezidirea Templului

Aprilie 572 înainte de Cristos. Pe vremea Paștelui. La 14 ani după distrugerea Ierusalimului. A doua călătorie a lui Ieremia la Ierusalim, la 19 ani după prima (8:1, 3), când vestise condamnarea și pierzarea cetății. Acum are menirea să le dea date tehnice pentru reconstruirea sa, ocupându-se mai îndeaproape de Templu.

Această viziune nu s-a împlinit odată cu reîntoarcerea evreilor din Babilon. E limpede că se referea la epoca mesianică. Unii o interpretează literal, în sensul că cele douăsprezece seminții vor locui din nou în țară - fapt care deja s-a împlinit - și că Templul va fi rezidit aici în mod literal cu toate amănuntele date și că vor fi din nou jertfele animale. Ei numesc acesta "Templul Milenial".

Alții interpretează profetia la modul figurat, considerând viziunea o trecere metaforică în revistă a întregii ere creștine, sub imaginea unei națiuni reînviată, restaurată și glorificată. Templul din viziunea lui Ezechiel - deși se abate în multe privințe - urmează totuși în mare planul general al Templului lui Solomon, cu curțile sale, aranjamentele și mobilierul său.

Dumnezeu urmează să locuiască în Templul acesta pe veci (43:7). Limbajul acesta nu credem că se referă la un Templu material, ci probabil este o reprezentare figurată a vreunui anumit lucru, căci Isus, la Ioan 4:21-24 a abrogat închinarea la Templu; și apoi în Cer nu va mai fi nici un Templu (Apocalipsa 21:22).

Ofrandele și jertfele (45:9-46:24). Te întrebi de ce mai e nevoie de jertfe sub domnia "Prințului". Epistola către Evrei afirmă clar că acestea

au fost împlinite și că s-a renunțat la ele prin moartea lui Cristos odată pentru totdeauna. Cei care cred că Templul acesta este un "Templu Milenial" propriu-zis consideră că e nevoie de aceste jertfe animale atâta timp cât poporul evreu nu s-a pocăit încă, ori că jertfele sunt aduse cu scop comemorativ, în amintirea morții lui Cristos.

Izvorul dător de viață (47:1-12). Este unul din cele mai mărețe pasaje din Ezechiel. Ioel și Zaharia au vorbit și ei despre acest izvor (Ioel 3:18, Zaharia 14:8). Se pare că e o imagine a "râului de apă al vieții" din cer (Apocalipsa 22:1-2). Oricare ar fi interpretarea literală a acestor ape, ele mai pot fi luate și în sensul influenței binefăcătoare a lui Cristos, ieșind din Ierusalim și curgând tot mai departe, cuprinzând întreaga lume, binecuvântând popoarele cu calitățile sale dătătoare de viață și conducând pe oameni la cer.

Poarta de răsărit a Templului urmează să fie închisă, fiind redeschisă doar pentru "Prinț" (44:1-3).

Zona sacră, pentru cetate, pentru Templu și pentru preoți și leviți, urma să fie aproximativ partea centrală a țării, cu pământurile "Prințului" de o parte și de alta (45:1-8).

Hotarele Țării și localizarea semințiilor (47:13-48:29). Pământul nu era atât de mare ca pe vremea lui David. În mare, era vorba de jumătatea de sud a țărmului de răsărit al Mării Mediterane, cam 700 km de la nord la sud și în medie 160 km est vest. Semințiile nu au fost amplasate ca la început, ci așa cum s-au alăturat fiecare din ele celorlalte.

Cetatea (48:30-35). 19,5 km pătrați. Modelul Templului: în parte, cel al Noului Ierusalim (Apocalipsa 21). Căminul lui Dumnezeu (35).

Dan
Așer
Neftali
Efraim
Ruben
Iuda

Templu
Prințul Prințul
Cetatea

Beniamin
Simeon
Isaacar
Zebulon
Gad

DANIEL

Un evreu - om de stat și profet - la Babilon

Din frageda sa tinerețe Daniel a fost dus la Babilon, unde a trăit tot timpul cât a ținut robia babiloniană a evreilor, ocupând funcții înalte în imperiile babilonean și persan.

Cetatea Babilonului

Babilonul, scena lucrării lui Daniel, a fost cetatea minune a lumii antice. Situat în leagănul rasei umane, lângă regiunea Grădinii Eden, clădit în jurul Turnului Babel (vezi pag. 83), prima reședință de imperiu - o reședință preferată a regilor babilonieni, asirieni și persani, ba chiar și a lui Alexandru cel Mare - o cetate de seamă în toată era pre-creștină, Babilonul a atins culmea puterii și gloriei sale în zilele lui Daniel, sub Nebucadnețar, care a fost prietenul lui Daniel și care, în timpul domniei sale de 45 de ani, nu a obosit să construiască palate și temple care l-au înfrumusețat și mai mult.

Mărimea Babilonului. Istoricii spun că zidul care îl înconjură avea 96 de km în total, cu latura de 24 de km. Înălțimea era de 91 de metri, cu lățimea de 24 de metri, 100 de metri din el aflându-se sub pământ, așa încât în vreme de război, dușmanii nu puteau săpa tunele pentru a pătrunde în cetate. Era zidit din cărămizi de 920 de centimetri pătrați și o grosime de 70-80 cm. Apoi între cetate și zidul înconjurător exista un spațiu liber de 400 de metri. În afară de zidul era apărat de canale adânci de apă. Pe zid se aflau 250 de turnuri pentru soldații de gardă, 100 de porți de aramă. Orașul era despărțit în două de râul Eufrat, în părți egale, ambele maluri fiind apărate de ziduri de cărămidă, pe toată lungimea lor, cu 25 de porți care făceau legătura între străzi și bacuri. Apoi era un pod de 600 de metri lungime, pe stâlpi de piatră, cu o lățime de 10 metri, având poduri basculante care se ridicau noaptea. Sub fluviu se afla un tunel de 4,5 metri lățime și 3,6 metri înălțime. Excavările de dată recentă au confirmat, într-o mare măsură, scrierile istoricilor antici care păreau de domeniul fantasticului până nu demult.

Marele Templu al lui Marduk (Bel), care era lipit de Turnul Babilon (Babel?), a fost cel mai renumit sanctuar din toată valea Eufratului. În el se găsea chipul de aur al lui Baal și o masă de aur, amândouă cântărind 25.000 de kilograme. Deasupra erau chipurile de aur ale lui Bel și Iștar, doi lei de aur, o masă de aur de 12 metri lungime și 4,5 metri lățime, cu

un trup uman de aur curat, având o lățime de 5,4 metri. Cu adevărat, Babilonul era o "cetate de aur", (Isaia 14:4). Orașul era foarte religios : avea 53 de temple și 180 de altare închinare zeiței Iștar.

Probabil "chipul de aur" a fost plasat în câmpia dintre turnul Babilon și palatul lui Nebucadnețar (3:1).

Palatul lui Nebucadnețar, în care intra adesea Daniel, a fost una din cele mai strălucite clădiri care s-au înălțat vreodată pe pământ. Ruinele sale au fost dezgropate de Koldewey între anii 1899 și 1912. Zidurile de nord ale sălii tronului aveau o grosime de 6 metri (vezi Fig. 56, pag. 345). Partea de nord a palatului era apărată de trei ziduri. În imediata lor vecinătate, la nord, se aflau alte ziduri cu o grosime de 15 metri. Puțin mai departe, alte ziduri masive. Iar la vreo 2 km depărtare era zidul Interior al cetății, care se compunea din două ziduri paralele de cărămidă, fiecare având o grosime de 6 metri, la o distanță de 12 metri între ele, cu un canal adânc și lat de apă în afară. Mai departe se afla zidul exterior, clădit în aceeași manieră. În antichitate cetatea aceasta nu putea fi cucerită, cu mijloacele de atunci.

Grădinile suspendate ale Babilonului constituiau una din cele șapte minuni ale lumii antice; zidite de Nebucadnețar pentru regina lui mezană, fiica frumoasă a lui Cyaxeres care îl ajutase pe tatăl său să cucerească cetatea Ninive; avea mai multe rânduri de bolți, una deasupra celeilalte, fiecare susținând o platformă solidă; o suprafață de 37 de metri pătrați; terasele și partea de deasupra erau acoperite cu flori, tufe și arbori, deasupra fiind o grădină. Udarea se făcea de la un rezervor de deasupra în care apa era adusă prin pompe hidraulice din râu. Dedesupt, sub bolți, erau apartamente luxoase, întreaga grădină fiind sediul plăcerilor din palat. A fost zidită pe când Daniel era guvernatorul principal al înțelepților Babilonului. Koldewey a dezgropat bolțile din colțul de nord-est al palatului despre care el crezuse că ar fi Grădinile Suspendate.

Fig. 53. Ruinele "Grădinilor Suspendate" ale Babilonului
(Institutul Oriental, Universitatea din Chicago.)

Strada procesiunilor, marele și sacrul drum, intra în cetate pe la nord, urca treptat, pătrundea pe terenul palatului la colțul de nord-est prin poarta Iștar la mare înălțime deasupra cetății și apoi cobora lin spre colțul de sud-est al zidului turnului Babilon, unde se îndrepta direct spre vest până la podul râului. De ambele părți se aflau ziduri groase de apărare de 6 metri, împodobite cu mozaicuri strălucitoare și bogat colorate, reprezentând lei. Strada era pavată cu plăci de piatră de 0,27 m pătrați. Lângă intrarea în palat blocurile de piatră se mai află și acum la locurile lor inițiale, ca pe vremea când trecea Daniel peste ele!

Cetatea Babilon

I se proorocește nimicirea. "Babilonul, gloria împărățiilor, frumusețea și mândria caldeenilor, va deveni un pustiu, un pământ uscat, un deșert. Nimeni nu va mai locui în el din neam în neam. Fiarele sălbatice ale deșertului vor locui acolo. Casele vor fi pline de jivine. Lupii vor urla în castelele lor, iar șacalii în locurile lor de plăcere. Babilonul va fi pustiu pe vecie. Vor dormi un somn continuu și nu se vor mai trezi" (Isaia 13:17-22; Ieremia 51:37-43).

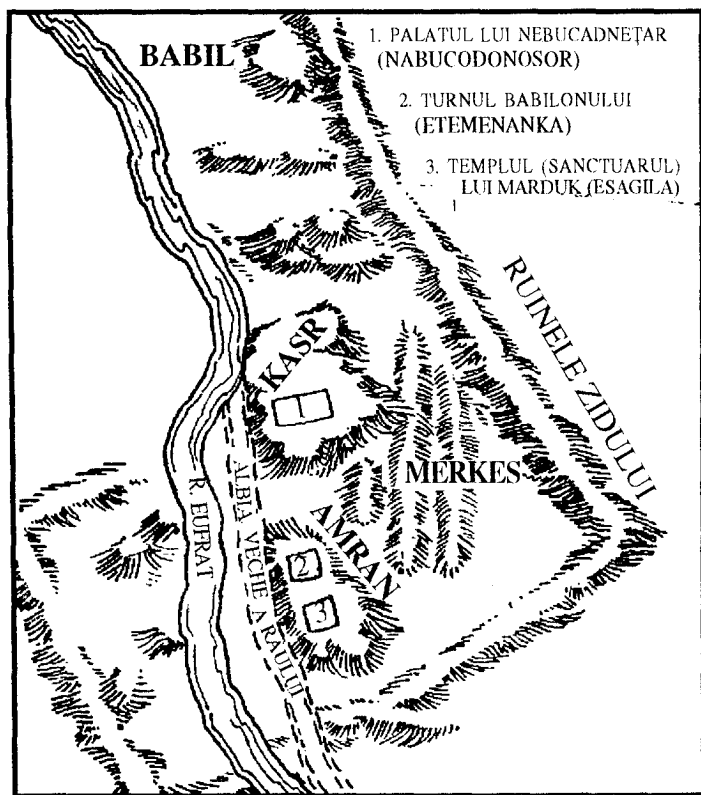
În timpul perioadei persane a rămas un oraș important. Alexandru cel Mare ar fi dorit să-i refacă gloria de odinioară, dar planurile sale au căzut prin moartea sa. După el orașul a decăzut, așa încât pe vremea lui Cristos, supremația sa politică și comercială dispăruse, iar în secolul întâi al erei creștine, cea mai mare parte a orașului ajunsese să fie în ruine. Cărămizile sale s-au folosit la clădirea Bagdadului și repararea

Fig. 54. Printre ruinele Babilonului. Foto Maison

canalelor. Secole de-a rândul a fost pustiu, o grămadă de movile, un loc bun doar pentru fiarele deșertului; este o uimitoare împlinire a profeției; și astăzi a rămas nelocuit, cu excepția unui sătuc din colțul de sud-vest.

Ruinele. Movilele din zilele noastre sunt rămășițele marilor clădiri care ocupau partea centrală a cetății. Majoritatea lor se află pe malul de est al râului și acopereau o suprafață de 5,6 pe 8 km. Movilele principale, așa cum rezultă din hartă, sunt Babil, movila de nord; Kasr, movila centrală; și Aram, movila de sud. Babil a fost fortăreața care păzea intrarea de nord în cetate, la vreo 2 km depărtare de Kasr; 39 de metri înălțime, dar numai o treime din mărimea lui Kasr. Kasr avea o suprafață de 1,3 km, o înălțime de 21 metri și acoperea ruinele Palatului lui Nebucadnetar.

Harta 48. Ruinele Babilonului.

Amran, la 800 de metri sud de Kasr, cam de aceeași mărime și înălțime, acoperă ruinele marelui templu al lui Marduk (Esagila). În câmpie, la marginea de nord a movilei Amran, se află ruinele marelui Turn Babel. Movilele joase dintre Kasr și Amran sunt mai spre est și se numesc Merkes, fosta zonă comercială a orașului.

Privind ruinele (Fig. 54) e greu să-ți dai seama că aici se afla cândva Marele Babilon, cetatea extravagantei și a luxului, orașul răutății care întrecea orice imaginație, fără egal în istoria lumii, dar acum acoperit de ruine!

Excavările au început sub Rich (1811) și au fost continuate de Layard (1850) Opert (1854) Rassam (1878-89). Însă lucrarea cea mai completă a fost desfășurată de o expediție germană condusă de Robert Koldewey (1899-1912).

Imperiul Babilonian

În vremea lui Daniel cetatea Babilon nu numai că era orașul de seamă al erei pre-creștine, ci și domnea peste cel mai puternic imperiu din câte se ridicaseră până atunci. Acest imperiu a dăinuit 70 de ani. Daniel a stat acolo de la înălțarea lui până la căderea lui. (Vezi pagina 212).

Regii sub care a trăit Daniel au fost: Nabopolassar (625-604 î.Cr.); Nebucadnețar (606-561 î.Cr.); Evil- Merodach (561-560 î.Cr.); Neriglissar (559-556 î.Cr.) și fiul său Belșatar.

Astfel viața lui Daniel a cuprins primul an de domnie al lui Nebucadnețar, apoi domniile a cinci regi următori, căderea Babilonului, începutul imperiului persan, domnia lui Darius Medul și primii trei ani de domnie ai lui Cyrus Persanul (10:1), în total de la 606 î.Cr. până la 534 î.Cr., adică 72 de ani, din primul an de captivitate a evreilor până la doi ani după întoarcerea lor din robie - a fost martorul lui Dumnezeu la palatul imperiului care stăpânea lumea pe vremea aceea.

Nebucadnețar

Daniel a fost prieten și sfetnic al lui Nebucadnețar. Acesta a fost geniul și adevăratul constructor al imperiului babilonean. Din cei 70 de ani de existență, Nebucadnețar a domnit 45 de ani.

Nabopolassar, tatăl lui Nebucadnețar, vice-rege al Babilonului, a scuturat jugul asirian (625 î.Cr.) și a domnit peste cetate (625-604 î.Cr.).

În anul 609 î.Cr., Nebucadnețar a fost pus în fruntea oștirilor tatălui său. Invadând țările de vest, el a smuls de la Egipt controlul asupra Palestinei (606 î.Cr.) și a dus câțiva robi la Babilon printre care se afla și DANIEL.

În același an (606 î.Cr.) a devenit co-regent cu tatăl său; și domnitor absolut în anul 604 î.Cr. S-a dovedit a fi unul din cei mai puternici monarhi ai tuturor timpurilor.

În anul următor (605 î.Cr.) a frânt puterea Egiptului, în faimoasa bătălie de la Carchemiș.

În anul 597 î.Cr. a zdrobit o nouă răscoală în Palestina și a făcut rob pe regele Ioiachin, aducându-l atât pe el, cât și pe ceilalți robi la Babilon. Printre robi se afla și EZECHIEL.

În anul 586 î.Cr. a ars Ierusalimul și a făcut alți robi. Apoi timp de 13 ani armatele lui au asediat Tirul (585-573 î.Cr.).

În anul 582 î.Cr. a invadat și prădat Moabul, Ammonul, Edomul și Libanul, iar în anul 581 din nou au luat robi din Iuda. În anul 572 î.Cr. a invadat și prădat Egiptul. A murit în anul 561 î.Cr.

Daniel a exercitat o puternică influență asupra sa. De trei ori a chemat acest rege pe Dumnezeul lui Daniel (2:47; 3:29; 4:34).

Fig. 55. Cameea lui Nebucadnețar.
(Reprodusă din Schaff's Bible Dictionary.
Prin bunăvoința Uniunii Școlilor
Duminicale Americane).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Camera lui Nebucadnețar. În Dicționarul biblic al lui Schaff se afirmă următoarele: "La Muzeul din Berlin, se află o camee neagră, cu chipul lui Nebucadnețar, săpată din ordinul lui, purtând inscripția: în cinstea lui Merodach, stăpânul lui, Nebucadnețar - rege al Babilonului - a făcut aceasta în timpul vieții sale". Avem aici o reproducere a acestei camee.

Cartea lui Daniel

Cartea îl prezintă pe Daniel ca fiind autorul ei (7:1, 28; 9:2; 10:1, 2; 12:4, 5). Autenticitatea ei a fost confirmată de Cristos (Matei 24:15). Așa a fost acceptată și de evrei și de primii creștini. Porfiriu, un necredincios din secolul al treilea al erei creștine a răspândit teoria potrivit căreia cartea Daniel ar fi un fals din perioada revoltei macabee. (168-164 î.Cr.). Totuși părerea tradițională că avem de-a face cu un adevărat document istoric datând chiar din zilele lui Daniel a persistat în mod unanim printre învățații creștini și evrei, până la apariția criticii moderne. Iar acum criticii în numele așa-ziselor "cercetări științifice moderne" au reînviat teoria lui Porfiriu, prezentând-o ca fapt sigur și afirmând că această carte ar fi fost scrisă de un autor necunoscut care, trăind cu 400 de ani după Daniel, i-ar fi împrumutat numele și ar fi prezentat generației sale propria sa lucrare falsă ca o lucrare originală a unui erou demult

apus. Dacă n-ar fi cartea aceasta exact ceea ce declară a fi, cum am putea atunci să ne încumetăm să admitem că Dumnezeu ar încuviința o înșelăciune? Căci nu se obișnuiește deloc ca autorii să-și pună ideile lor în numele unor autori care au trăit cu mult mai înainte.

Noi însă bănuim că problema se reduce la încercarea unora de a discredita cartea lui Daniel datorită mândriei intelectuale a omului care refuză să accepte minunile și uimitoarele profeții așa cum au fost ele consemnate în această carte.

Limba în care s-a scris cartea este aramaică sau caldeică, de la 2:4 la 7:28, având în vedere faptul că era limba oficială a vremii. Restul era în ebraică. La asta ne-am și așteptat de la o carte scrisă pentru evreii de la Babilon, cu documente oficiale scrise în limba lor originală, respectiv în babiloneană.

Capitolul 1. Omul Daniel

Daniel s-a aflat printre primii captivi duși de la Ierusalim la Babilon (606 î.Cr.) Era de viță regală (3), Iosefus spune că Daniel și cei trei prieteni ai săi au fost înrudiți cu regele Zedechia. Faptul acesta le asigură mai multă trecere la palatul Babilonului. Oamenii frumoși și inteligenți, care erau în grija deosebită a lui Dumnezeu, fiind formați de El pentru a-I mărturisi Numele la curtea regelui păgân care stăpânea lumea pe atunci. "Bunătățile regelui" (8), pe care ei le-au refuzat, erau probabil alimente care fuseseră dedicate idolilor babilonieni. Spectaculoasa înălțare a lui Daniel până la faima mondială de care s-a bucurat mai târziu este indicată la Ezechiel 14:14,20; 28:3, scrisă la numai 15 ani după aceea, în timp ce Daniel era încă un tinerel. Ce om deosebit! Cu totul neclintit în convingerile sale religioase, și totuși atât de loial regelui său idolatru, încât i s-au încredințat treburile imperiului!

Capitolul 2. Visul lui Nebucadnețar

A fost în anul al doilea al domniei lui ca suveran absolut. Daniel nu era decât un tinerel, la trei ani după sosirea sa la Babilon.

Cele patru imperii mondiale prezise aici sunt considerate a fi fost cel babilonean, persan, grec și roman. Din zilele lui Daniel până la venirea lui Cristos, lumea a fost condusă de aceste patru imperii, exact așa cum proorocise Daniel. În zilele imperiului roman a venit Cristos și a întemeiat o Împărăție, care deși a început doar ca o sămânță de muștar și a trecut prin multe persecuții, acum dovedește că va deveni Împărăția Universală și Veșnică, care va înflori în toată gloria ei la Întoarcerea Domnului.

Criticii care plasează cartea Daniel în perioada macabee, pentru a o face să se refere la evenimentele din trecut și nu la cele din viitor, constată că trebuie să plaseze toate cele patru imperii înainte de data compunerii cărții, numind imperiul persan ca fiind două imperii, cel al mezilor și al perșilor, pentru a face ca imperiul grec să fie al patrulea. Realitatea e că nu au existat două imperii după căderea Babilonului. A

încerca să forțezi totuși lucrurile, spunând că au existat două, este o încercare de a răstălmăci faptele istorice, numai pentru a-ți susține o anumită teorie! Mezii și perșii au format un singur imperiu sub domnia unor regi perși. Darius medul a fost doar un fel de sub-rege, dominând numai o anumită perioadă de timp, sub călăuzirea lui Cyrus persanul, până când a venit Cyrus.

Mai mult, nimic nu s-a întâmplat în perioada macabee care să răspundă teoriei pietrei tăiate din munți.

Profeția celor patru împărății e explicată în continuare la capitolul 7, unde sunt prezentate cele patru animale; capitolul 8, berbecul și țapul; capitolul 9, cele șaptezeci de săptămâni; iar capitolul 11, luptele dintre regii nordului și regii sudului.

Capitolul 3. Cuptorul de foc

Potrivit Septuagintei incidentul acesta a avut loc în anul al optusprezecelea al domniei lui Nebucadnețar, când Daniel și cei trei prieteni ai săi se aflau deja la Babilon de vreo douăzeci de ani. A fost în același an în care Nebucadnețar a ars Ierusalimul (586 î.Cr.).

Așa cum Dumnezeu îi descoperise lui Daniel visul lui Nebucadnețar și tâlcuirea lui cu ani în urmă, tot așa El pune în inima acestor tineri hotărârea de a rămâne credincioși; apoi merge El Însuși cu ei în foc, nu numai pentru a le onora credința, ci și pentru a demonstra în fața adunării marilor demnitari ai imperiului, Puterea Dumnezeului Ierusalimului asupra zeilor cu care se lăudau babilonienii. Astfel pentru a doua oară Dumnezeu S-a manifestat pe Sine la palatul unui imperiu mareț și pentru a doua oară falnicul Nebucadnețar s-a aplecat înaintea lui Dumnezeu și L-a proclamat ca Singurul Dumnezeu Adevărat, până la marginile imperiului său.

Cartea apocrifă numită "Cântarea celor trei copii sfinți" vrea să fie cântarea de laudă a celor trei tineri din cuptorul cu foc. Este inserată după 3:23 și întrupează o tradiție populară, dar nu a fost considerată niciodată ca făcând parte din Biblia Ebraică.

Oppert, care a excavat ruinele de la Babilon (1854) a găsit un pedestal al unei statui colosale care s-ar putea să fi fost chipul de aur al lui Nebucadnețar.

Capitolul 4. Nebunia lui Nebucadnețar în însănătoșirea lui

Este istorisirea altui vis al lui Nebucadnețar pe care Daniel l-a tâlmăcit și care s-a împlinit. Nebucadnețar a fost lovit cu o boală mintală, prin care fusese făcut să creadă că e un animal sălbatic și a început să se poarte ca atare urlând printre animalele din parcul palatului. Pentru a treia oară Nebucadnețar s-a plecat înaintea lui Dumnezeu și l-a vestit puterea în toată lumea. "De șapte ori" (32): se referă la "anotimpuri". Rendal Harris spune că în Babilonia "vara și iarna erau socotite ca singurele anotimpuri și, prin urmare, putea fi vorba de trei ani și jumătate".

Într-una din inscripțiile lui Nebucadnețar relatând construcțiile și realizările sale apare următorul text, așa cum este el redat de Sir Henry Rawlinson: "Patru ani de zile, reședința regatului meu nu mi-a încântat inima. În nici una din averile mele nu am ridicat vreo clădire de importanță prin puterea mea. Eu nu am înălțat clădiri pentru mine și onoarea numelui meu. În închinarea lui Merodach, zeul meu, eu nu am cântat laudele sale și nici nu am umplut altarul lui cu jertfe, nici nu am curățat canale". Unii cred că ar fi vorba aici de o referire mai ocolită la nebunia sa, deși se știe că regii evitau să consemneze astfel de lucruri în inscripțiile lor.

Lenormant afirmă că exista la caldeeni o tradiție după care Nebucadnețar s-ar fi suit pe acoperișul palatului său și ar fi strigat: "O, babilonieni, va veni un persan care va impune robie asupra voastră. Un med va fi asociatul lui." Dacă acest lucru este adevărat, înseamnă că Nebucadnețar a preluat unele din ideile lui Daniel.

Capitolul 5. Ospățul lui Belșatar

A fost în noaptea căderii Babilonului. Daniel era la Babilon de 70 de ani. Acum ajunsese la bătrânețe.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Belșatar. Până în 1853 nu se găsisese nici o menționare a lui Belșatar în însemnările babiloniene; Nabonidas (555-538 î.Cr.) e cunoscut ca ultimul rege al Babilonului. Pentru critici, aceasta a fost dovada că Daniel nu ar fi o carte istorică. Dar în 1853, s-a găsit o incipție pe una din pietrele unghiulare ale unui templu zidit de Nabonidas din Ur, în cinstea unui zeu, care suna așa: "Fie ca eu, Nabonidas, regele Babilonului să nu-ți stau împotrivă. Fie ca reverența pentru tine să locuiască în inima lui Belșatar, fiul meu întâi-născut și cel mai drag".

Din alte inscripții s-a aflat că o mare parte din timp Nabonidas se retrăgea din Babilon și că Belșatar avea armata în stăpânire, precum și guvernul, fiind co-regent al tatălui său. De asemenea, că el a fost cel care s-a predat regelui Cyrus. Asta explică de ce Daniel a fost "al treilea în cârmuirea împărăției" (16, 29).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Mâna care a scris pe perete (25-28). S-a dezgropat chiar temelia acestui perete. (Vezi pagina următoare). Așa e relatată căderea Babilonului de Xenofon, Herodot și Berosus: "Cirus a deviat cursul Eufratului, îndreptându-l pe un alt canal și, luând călăuze pe doi dezertori, a intrat cu armata sa în cetate prin albia secată a râului, în timp ce babilonienii petreceau la ospățul lor". Inscripțiile găsite în anii recenți afirmă că armata persană, sub conducerea lui Gobryas, a cucerit Babilonul fără nici o bătălie și că el este cel care l-ar fi ucis pe fiul regelui, Cyrus intrând în cetate mai târziu.

Darius (31), care a domnit la Babilon până când a preluat Cyrus puterea (6:28; 9:1) nu este menționat în inscripții. Se crede că el ar fi fost Gobryas

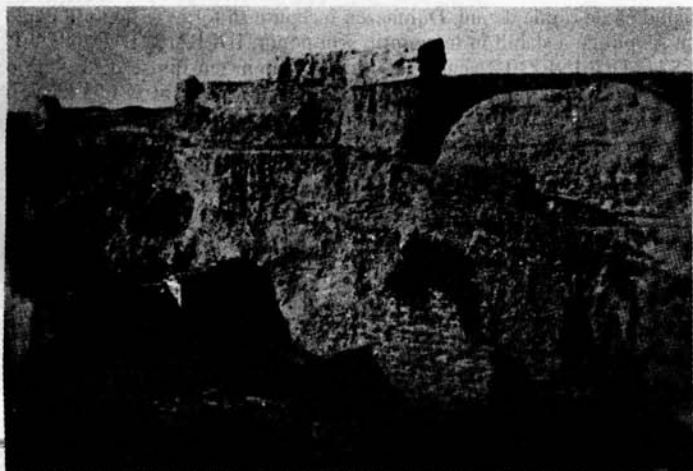

Fig. 56. Ruinele palatului lui Nebucadnețar, Babilon.

(*Institutul Oriental, Universitatea din Chicago*).

cel care a fost pomenit în tăbliile babiloniene drept cuceritorul Babilonului, ori, așa cum spune Iosefus, Cyaxares Medul, socrul lui Cyrus. Era un lucru obișnuit ca numele să aibă două forme, cea de baștină și cea babiloneană, după cum Daniel și cei trei prieteni ai săi au primit la Babilon alte nume (1:7). Dar, fie că Darius a fost socrul lui Cyrus, fie unul din generalii lui, fapt e că el e cel care a condus oștirile cuceritoare care au intrat în Babilon, în vreme ce Cyrus era ocupat cu războaiele sale din nord și din vest; și, până la sosirea lui Cyrus în persoană, el a fost acela care a domnit ca rege al Babilonului, probabil vreo doi ani (538-536 î.Cr.).

Capitolul 6. Daniel în groapa cu lei

De șaptezeci de ani Daniel fusese înalt slujbaș în Imperiul Babilonean, și acum, deși foarte bătrân, având peste 90 de ani, Darius, cuceritorul Babilonului, n-a șovăit să-l pună pe Daniel la cârma guvernului său. Asta probabil pentru faptul că Daniel prezisese victoria mezilor (5:28). Ce compliment potrivit pentru înțelepciunea, integritatea și corectitudinea sa! Deși atât de mare în funcție, Daniel a rămas neclintit în devotamentul său personal față de Dumnezeuul său (10). Ce credință mare! Ce curaj! Ce îndrăzneț bătrân!

Minunile cărții acesteia

Minunate lucruri se istorisesc în ea. Celor care le vine greu să creadă aceste lucruri minunate, iată ce le spunem noi: nu trebuie să se uite

faptul că de o mie de ani, Dumnezeu începuse să formeze poporul evreu cu scopul de a stabili în lume, prin acel popor, IDEEA că DUMNEZEU ESTE DUMNEZEU; acum poporul lui Dumnezeu fusese distrus de o națiune care se închina la idoli. Asta însemna pentru toți că zeii Babilonului ar fi fost mai puternici decât Dumnezeul evreilor. A fost o criză în lupta lui Dumnezeu cu idolatria. Dacă a fost vreodată nevoie ca Dumnezeu să demonstreze CINE E DUMNEZEU, atunci aceasta a fost în timpul robiei babiloniene. Ar fi fost într-adevăr ciudat dacă nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit în această perioadă! Ar fi lipsit din istoria Bibliei ceva, dacă nu s-ar fi făcut aceste minuni extraordinare. Oricât de greu i-ar veni cuiva să creadă, mult mai greu de crezut e restul relatării, dacă sunt scoase minunile din ea.

Cel puțin, evreii, care de la început se abătuseră mereu în idolatrie, acum erau în sfârșit convinși, prin robia babiloneană, că Dumnezeul lor era Singurul Dumnezeu Adevărat. Și de atunci încolo, ei n-au mai căzut în idolatrie. Fără îndoială, minunile acestea au avut darul să-i convingă suficient. Au avut de asemenea o puternică înrăurire asupra lui Nebucadnețar și Darius (3:29; 6:26).

Capitolul 7. Cele patru animale

Este o continuare a profeției din capitolul 2, care fusese rostită cu 60 de ani mai înainte: "două aspecte ale unei mărețe scheme a istoriei": patru imperii mondiale iar apoi Împărăția lui Dumnezeu. În capitolul 2, acestea sunt reprezentate printr-un chip cu cap de aur și piept de argint, coapse de aramă și picioare din fier, care este sfărâmat de o Piatră. În capitolul acesta, aceleași patru imperii mondiale sunt reprezentate de un leu, un urs, un leopard și o fiară îngrozitoare.

Aceste patru imperii mondiale sunt considerate a fi: cel babilonean, cel persan, apoi Grecia și Roma (vezi la cap. 2), reprezentând perioada de la Daniel la Cristos. Aceste fiare par să formeze baza imaginii Fiarei cu șapte capete și zece coarne din Apocalipsa 13. "Cele zece coarne" ale celei de-a patra fiare (24) sunt considerate a fi cele zece regate în care s-a împărțit imperiul roman. "Celălalt corn" (8, 20, 24, 25) care trebuie să se ridice din cele zece coarne este o combinație de fiară cu leopard și fiară cu miel, vezi Apocalipsa 13. "Cei trei regi" pe care i-a înlocuit (8, 24), se crede că ar fi lombarzii, Ravena și Roma, care au fost înmânate papilor la începutul împărăției lor temporale, în anul 754 al erei creștine. În lumina acestei interpretări, să aruncăm o privire de ansamblu asupra istoriei lumii: Egiptul, Asiria, Babilonul, Persia, Grecia, Roma, apoi Roma papală au fost urmate de "zece împărății", un număr ce denotă stăpânirea viitoare de către zece națiuni. Un fel de continuare a imperiului roman până la sfârșit. De când s-au stins marile imperii amintite mai sus, n-au mai existat alte imperii. Napoleon a încercat să întemeieze și el un imperiu, dar a eșuat. Kaizerul a încercat și el dar cu

aceiași rezultat. A încercat și Hitler, dar tot în zadar. Celălalt corn s-ar putea referi la Antichrist (8, 20, 24, 25).

Perioadele de timp din cartea Daniel

"O vreme, vremi și jumătate" (7:25) denotă durata celui alt corn al fiarei a patra. În Apocalipsa 12:4, "o vreme, vremi și jumătate" e folosit cu sensul de 42 luni, adică 1260 de zile (Apocalipsa 11:2, 3; 12:6, 14; 13:5), adică perioada în care Cetatea Sfântă va fi călcată în picioare, cei doi martori vor prooroci, femeia se va afla în pustie, iar fiara reînviată va sta pe tron.

"2300 de seri și dimineți" (8:14), timpul cât Sanctuarul va fi călcat în picioare de cornul cel mic al fiarei a treia. Sensul ei: fie 2300 de zile, fie 2300 de jumătăți de zi, adică 1150 de zile, respectiv cam trei ani și jumătate ori de două ori pe atâta.

"1290 de zile" (12:12) se pare că e o prelungire a celor 45 de zile dincolo de perioada celor 1290 de zile, culminând cu binecuvântarea finală.

"70 de săptămâni" (9:24) este perioada de la decretul de rezidire a Ierusalimului până la venirea lui Mesia. Cuprinde "șapte săptămâni" de vremuri de necaz (9:25) și "o săptămână" în care Cel Uns va fi "stărpit" (9:26, 27).

Cuvântul "vreme" din expresia "o vreme, vremi și jumătate" e considerat în general a avea sensul de "an" adică trei ani și jumătate, respectiv 42 de luni, 1260 de zile.

Unii consideră că e vorba chiar de trei ani și jumătate, în chip real. Alții, pornind de la interpretarea "un an egal o zi" (Numeri 14:34; Ezechiel 4:6), cred că e vorba chiar de 1260 de ani. Mai sunt alții care nu i-au cifrele în sens literal, ca reprezentând perioade bine precizate de timp, ci doar la modul simbolic: astfel 7 este simbolul completării, 3 și jumătate, care este jumătatea lui 7, simbolul "incompletului" - anume, faptul că domnia răului nu va fi decât temporară.

Perioadele de timp menționate se folosesc însă în strânsă legătură cu expresia "urâciunea pustiirii" adusă de cornul mic al fiarei a treia (8:13; 11:31), "urâciune" care va urma tăierii lui Mesia (9:27) este considerat punctul de la care numărăm cele 1290 de zile (12:11). Isus citează expresia "urâciunea pustiirii" cu referire la distrugerea Ierusalimului care se apropia prin armatele romanilor (Matei 24:15), deși contextul în care o pomeneste Domnul Isus se referă cu precădere la vremea din urmă.

"Vremuri de strâmtorare" așa cum au fost ele menționate în legătură cu cele 7 săptămâni de la început și o săptămână de la sfârșitul perioadei de 70 de săptămâni (9:25, 27). "O vreme de strâmtorare cum n-a mai fost" (12:1) este prezisă pentru "vremea sfârșitului" (12:4, 9, 13); iar Isus folosește aceeași expresie când se referă la distrugerea Ierusalimului, dar și la Sfârșitul Lumii (Matei 24:21). Spurea Templului de către

Antioh a durat trei ani și jumătate (168-165 î.Cr.) Războiul roman împotriva Ierusalimului a durat trei ani și jumătate (67-70 era creștină). Papalitatea a dominat lumea cam 1260 de ani, din secolul 6 până în secolul 18 al erei noastre. Mahomedanismul a pus stăpânire asupra Palestinei în anul 637 al erei creștine și abia după 1260 de ani a fost recucerită de către creștini (1917).

Noi suntem de părere că nici o interpretare nu poate epuiza tot sensul acestor semne de marcare a timpului întâlnite la Daniel. Desigur cele mai multe pot fi luate atât la figurat, cât și la propriu. E posibil ca ele să aibă o împlinire principală în cadrul unui eveniment real din cadrul istoriei, apoi o împlinire secundară în cadrul altui eveniment, și o împlinire finală la vremea de pe urmă. Întinarea Templului de către Antioh, nimicirea Ierusalimului de către Titus, uzurparea papală a bisericii, toate acestea pot constitui anticipări și simboluri ale Marii Strămtorări din zilele lui Antichrist. Nu trebuie să fim prea dezamăgiți dacă nu reușim să înțelegem până la cel mai mic amănunt toate aceste profeții, căci însuși Daniel a zăcut bolnav mai multe zile pentru că nu a înțeles sensul profeției (8:27).

Capitolul 8. Berbecul și țapul

Capitolul acesta conține alte preziceri despre al doilea și al treilea imperiu mondial, despre care se vorbește în capitolele 2 și 7, adică imperiile grec și persan. Imperiul persan, reprezentat la 7:5 printr-un urs care sfâșie, este prezentat aici printr-un berbec cu două coarne (3-4), o coaliție a mezilor și a persilor. Imperiul grec, înfățișat la 7:6 printr-un leopard cu patru capete, este simbolizat acum printr-un țap iute, care vine mândru din vest, având un singur corn mare, care, atunci când se rupe, este înlocuit cu patru coarne.

Marele corn a fost Alexandru cel Mare, cel care a înfrânt imperiul persan în anul 331 înainte de Cristos. Profeția aceasta a fost scrisă în anul 539 î.Cr., cu 200 de ani înainte de a se împlini. Este cât se poate de remarcabilă având în vedere ciocnirea dintre aceste două imperii mondiale, dintre care nici unul nu se ivise la orizont la data proorociei.

Patru coarne (8, 21-22) și patru capete de la 7:6 au fost patru regate în care s-a divizat imperiul lui Alexandru (vezi la cap. 11).

Cornul cel mic (9), care s-a ridicat dintre cele patru, este considerat, de comun acord, a fi Antioh Epiphanes (175-164 î.Cr.) din ramura siriană a imperiului grec, cel care a făcut eforturi desnădăjduite de a stârpi cu totul religia iudaică (vezi la 11:21-35). Totuși expresia care se repetă "vremea sfârșitului" (17, 19) poate însemna că, pe lângă imaginea lui Antioh, s-ar fi putut să existe pe fondul viziunii îngrozitoare a prevestire a unui nimicitor mult mai groaznic (26) care va întuneca ultimele zile ale istoriei, Antioh nefiind decât un premergător al acestuia.

Capitolul 9. Cele șaptezeci de săptămâni

Captivitatea, care se apropia de sfârșit, durase 70 de ani. Lui Daniel un înger îi spune că vor mai fi "70 de săptămâni" până la venirea lui Mesia (24). Cele 70 de săptămâni sunt considerate în general a fi 70 de săptămâni de ani, sau 70 de grupe de câte șapte ani, ori câte 70 de ani, adică un total de 490 de ani. Exact ca și cum îngerul ar fi spus: Captivitatea a durat 70 de ani; perioada dintre captivitate și venirea lui Mesia va fi de șapte ori pe atâta.

Șapte, împreună cu ciclurile sale, are un sens simbolic; și totuși realitățile palpabile, istorice ale acestei profeții sunt cât se poate de uimitoare, după cum urmează:

Data de la care trebuiau socotite cele 70 de săptămâni a fost decretul de reconstruire a Ierusalimului (25). Au fost emise în acest scop trei decrete de către regii persani (536 î. Cr., 457 î.Cr., 444 î.Cr., vezi la Ezra). Cel mai important a fost cel din 457 î.Cr. Cele 70 de săptămâni sunt subdivizate în 7 săptămâni, 62 de săptămâni și o săptămână (25, 27). E greu de observat aplicația celor "7 săptămâni"; dar cele 69 de săptămâni (inclusiv cele 7) dau un total de 483 de zile, adică, în cadrul teoriei 1 an = 1 zi (Ezechiel 4:6), care este interpretarea cel mai adesea întâlnită, avem 483 de ani, exact perioada de timp scursă de la rezidirea Ierusalimului până la venirea "Unului" (25). Cum se observă mai sus, decretul de rezidire a templului a fost dat în anul 457 î.Cr. Adăugând 483 de ani la anul 457 î.Cr. ajungem la anul 26 al erei creștine, adică tocmai anul când a fost botezat Isus și și-a început propovăduirea publică. A fost o minunată împlinire a profeției lui Daniel, chiar dacă lucrurile s-ar opri aici. Dar peste trei ani și jumătate, Isus a fost răstignit, adică "în mijlocul săptămânii" "Unul" a fost "lăsat", a ispășit păcatul și a adus neprihănirea pe "vecie" (24, 26, 27).

Daniel a prezis astfel nu numai vremea când avea să vină Mesia, ci și durata lucrării Sale publice de propovăduire și moartea Sa ispășitoare pentru păcatul omenirii. Unii cred că cronologia lui Dumnezeu a fost suspendată la moartea lui Cristos, rămânând așa atâta vreme cât Israelul este împrăștiat și că a doua jumătate a săptămânii aparține vremii sfârșitului..

Rezumatul profețiilor lui Daniel

Cele patru împărății și apoi împărăția veșnică a lui Dumnezeu (cap. 2).

Nebunia lui Nebucadnețar și însănătoșirea lui (cap.4).

Căderea Babilonului, ridicarea imperiului persan (cap. 5).

"Imperiul al patrulea", cele "zece coarne ale sale", și "celălalt corn" (cap. 7).

Cele șaptezeci de săptămâni, timpul de la Daniel la Mesia, (cap. 9).

Strămtorările prin care va trece țara sfântă în perioada dintre cele

două Testamente (cap. 11).

Semnele Sfârșitului Timpurilor. (cap. 12).

Capitolul 10. Îngerii popoarelor

Această viziune din urmă (capitolele 10, 11, 12) i-a fost dată lui Daniel la doi ani după ce se întorseseră evreii în țara lor (534 înainte de Cristos), când Dumnezeu a ridicat vălul și i-a arătat lui Daniel realități ale lumii nevăzute - conflicte care au loc între ființe cu inteligență supraomenească, bune și rele, în efortul lor de a controla mișcarea națiunilor, în vreme ce unele din ele caută să-i apere pe copiii lui Dumnezeu. Michael a fost îngerul păzitor al lui Israel (13:21). Un înger al cărui nume este pomenit stă de vorbă cu Daniel. Grecia a avut un înger al ei (29); la fel și Persia (13,20). Se pare că Dumnezeu i-a arătat lui Daniel câteva din agențiile secrete care operau pentru întoarcerea lui Israel acasă. Una din acestea l-a ajutat pe Darius (11:1). În capitolul acesta ele sunt reprezentate ca fiind interesate de destinul Israelului; la Apocalipsa sunt preocupate de destinul Bisericii. La Apocalipsa 12:7-9 Michael cu îngerii lui sunt în război cu Satan și îngerii acestuia. La Efeseni 6:12 puterile lumii nevăzute sunt dușmanii principali împotriva cărora au de luptat creștinii. A existat o mare activitate angelică la nașterea lui Isus. El a crezut în îngeri (vezi la Matei 4:11).

Capitolul 11. Regii din nord și cei din sud

• Capitolele 2, 7, 8, 9, 11 conțin preziceri despre cele Patru Imperii și despre evenimentele desfășurate de la Daniel până la Cristos, părănd să se refere la puterile mondiale și evenimentele perioadei de la Cristos până la Sfârșit. Iată aici o trecere în revistă a istoriei mondiale parcurse în cartea Daniel:

Imperiul babilonean (606-536 î.Cr.)

Imperiul persan (536-332 î.Cr.).

Imperiul grec, cu cele patru diviziuni ale sale (331-146 î.Cr.)

Războaie ale regilor sirieni și greco-egipteni (323-146 î.Cr.)

Antiochus Epiphanes, Întinarea Ierusalimului (175-164 î.Cr.)

Imperiul roman (146 î.Cr.- 400 era creștină).

Lucrarea de propovăduire publică a lui Cristos (26-30 era creșt.)

Distrugerea Ierusalimului de către armata romană în 70 era creșt.

Papalitatea, ca putere mondială, sec. 6 până în sec. 18.

Stăpânirea țării sfinte de către mahomedani, sec. 7- sec 20. Tulburări pe scară mondială și Învierea de la "vremea sfârșitului".

Aceste preziceri sunt progresive în ce privește explicarea amănuntelor. În capitolul 2 se afirmă că din zilele lui Daniel până în zilele lui Mesia vor fi patru imperii. În capitolul 7 se dau detalii cu privire la imperiul al patrulea. În capitolul 8 detalii cu privire la al doilea și al treilea imperiu. În capitolul 11 alte detalii cu privire la al treilea imperiu, care a fost imperiul grec, fondat de Alexandru cel Mare (331 î.Cr.). La moartea sa,

imperiul s-a împărțit între generalii lui, după cum urmează: Grecia, Asia Mică, Siria, Egiptul. În capitolul acesta, regii Siriei sunt numiți "regii de la nord". Regii Egiptului sunt numiți "regi ai sudului". Prezicerile lui Daniel privitoare la mișcările respectivilor regi au fost făcute cu 200 de ani înainte ca să existe un imperiu grec și cu aproximativ 400 de ani înainte ca să fi existat acești regi. Minuțioasa lui descriere a mișcărilor lor este o paralelă extraordinară între precizarea ca atare și istoria propriu-zisă care a urmat. Capitolul 11 este istoria dintre cele două Testamente, scrisă mai înainte ca ea să se fi întâmplat. Iată mai jos o trecere în revistă a evenimentelor corespondente cu versetele în care au fost prezise:

"Trei regi ai Persiei" (2): Cyrus, Cambyses, Darius Hystaspes. Al "patrulea": Xerxes, cel mai bogat și mai puternic din regii Persiei, care a invadat Grecia, fiind însă înfrânt la Salamis (480 înainte de Cristos).

"Un rege puternic" (3): Alexandru cel Mare. "Împărțită în cele patru vânturi", așa va fi împărăția lui (4): Grecia, Asia Mică, Siria și Egiptul.

"Regele sudului" (5): Ptolomeu I al Egiptului. "Unul din prinții lui": Saleucus Nicator, inițial un ofițer sub comanda lui Ptolomeu, mai târziu rege al Siriei, cel mai puternic din succesorii lui Alexandru cel Mare.

"Fiica" (6): Berenice, fiica lui Ptolomeu al II-lea, căsătorită cu Antiochus al II-lea și apoi omorâtă.

"Un lăstar din aceeași rădăcină" (a ei) (7): Ptolomeu III, fratele lui Berenice care, drept răzbunare pentru moartea sorei lui, a invadat Siria și a dobândit o mare izbândă (8).

"Doi fii" (10): Seleucus al III-lea și Antiochus al III-lea (11-12): Ptolomeu al IV-lea l-a înfrânt pe Antioch al III-lea, cu mari pierderi în bătălia de la Raphia, de lângă Egipt (217 î.Cr.) (13): Antiochus al III-lea s-a întors după 14 ani cu o armată mare împotriva Egiptului (14): Evreii l-au ajutat pe Antiochus. (15): acesta a înfrânt forțele Egiptului. (16): Antiochus a cucerit Palestina (17): Antiochus și-a dat fiica, Cleopatra, într-o mișlească căsătorie de alianță cu Ptolomeu al V-lea, sperând ca prin ea să câștige control asupra Egiptului, dar ea a stat alături de soțul ei (18-19). Atunci Antiochus a invadat Asia Mică și Grecia fiind înfrânt de armata romană la Magnesia (190 î.Cr.). S-a întors în țara lui și a fost ucis.

"Un om vrednic de dispreț" (21-35): Antiochus Epiphanes. (2): Nu a fost moștenitor de drept al tronului, ci s-a folosit de uneltiri pentru a obține tronul. (22-25): S-a făcut singur stăpân peste Egipt, mai prin forță, mai prin înșelăciune și de asemenea prin violență. (26): Ptolomeu al VI-lea, fiul Cleopatrei, nepot de unchi al lui Antiochus, a fost înfrânt prin violența supușilor săi. (27): Sub masca unei false prietenii, Antiochus și Ptolomeu au complotat împreună. (28): Întorcându-se din Egipt, Antiochus a atacat Ierusalimul, a ucis 80.000 de oameni, a făcut prizonieri 40.000 și i-a vândut în robie pe alți 40.000 de evrei. (29): Antiochus a invadat din nou Egiptul. Dar flota romană l-a obligat să se retragă. (30),

31): Atunci și-a descărcat mânia asupra Ierusalimului, profanând Templul. (32): A fost ajutat la aceasta de evreii apostatați. (32-35): Faptele de vitejie ale fraților macabei.

În ce privește versetele 36:45: Antiochus Epiphanes? Sau stăpânirea țării sfinte de către mahomedani? sau Antichrist? Sau toate trei?

Capitolul 12. Vremea sfârșitului

Daniel își încheie schițarea evenimentelor și epocilor din istoria lumii cu o impunătoare trecere în revistă a Sfârșitului (4, 9, 13); când vor fi necazuri cum n-au mai fost (1), urmate de învierea morților și gloria veșnică a sfinților (2, 3).

"O strâmtorare cum nu a mai fost" (1) nu e exclus ca această profecie să se aplice chiar în generația noastră, care a și cunoscut deja atâtea torturi, suferințe cumplite, omorârea milioane de oameni, din ordinul unor dictatori demonici - toate acestea nu par a fi mai rele decât atrocitățile comise de Antioh, Titus, de mulți din împărații romani și de papii Inchiziției, cu singura deosebire că acestea din urmă vor fi pe o scară mult mai răspindită - în fapt, fără precedent în istoria omenirii.

"Mulți vor alerga încolo și înapoi, iar cunoștința va crește" (4) este o caracteristică clară a vremii sfârșitului, care din nou se împlinește uimitor în zilele noastre: trenuri, automobile, vase, avioane supersonice cu care poți fi în cealaltă parte a lumii în câteva ore, apoi avalanșa mijloacelor de informație, cărțile nenumărate, radioul, televiziunea - o mulțime din ele nevisate până mai acum câțiva ani.

Și acum, la toate acestea, s-a adăugat bomba atomică, care a umplut de groază inimile oamenilor în așa măsură încât ne face să ne întrebăm dacă nu cumva trăim deja chiar în perioada despre care a vorbit Domnul Isus când a descris cadrul venirii Sale din nou, când pe pământ "va fi strâmtorare între neamuri, care nu vor ști ce să facă la auzul urletului mării și al valurilor; oamenii își vor da sufletul de groază, în așteptarea lucrurilor care se vor întâmpla pe pământ"; (Luca 21:25, 26).

OSEA

Israelul apostat urmează să fie lepădat, în locul lui fiind chemate alte popoare

Osea a fost un profet al Regatului de Nord: el vorbește despre regele lui ca fiind "regele nostru" (7:5). Mesajul lui s-a adresat Regatului de Nord, cu referiri ocazionale la Iuda.

Data cărții lui Osea

Aproximativ ultimii 40 de ani ai Regatului de Nord. El și-a început lucrarea atunci când Israel, sub domnia lui Ieroboam al II-lea, se afla în culmea puterii sale. A fost contemporan cu Amos, deși mai tânăr decât acesta. Apoi contemporan de asemenea, dar mai în vârstă, cu Isaia și Mica. E posibil să-l fi cunoscut pe Iona din copilărie. Regii în a căror domnie a profețit au fost: Iotam, Ahaz, Ezechia, toți regi ai lui Iuda, și Ieroboam al II-lea, rege al Israelului. Datele aproximative ale domniilor acestor regi sunt:

Regii Israelului, Regatul de Nord:

Ieroboam II (790-747). O domnie prosperă.
Zaharia (748). A domnit șase luni. Ucis de Șalum.
Șalum (748). A domnit o lună. Ucis de Menahem.
Menahem (748-738). Nespus de crud. Un pion al Asiriei.
Pecaia (738-436). A fost ucis de Pecah
Pecah (748-730). A fost ucis de Osea. Robia galileană (734)
Osea (730-721). Căderea Samariei (721). Sfârșitul regatului.

Regii lui Iuda, Regatul de Sud

Ozia (787-735). Un rege bun.
Iotam (749-734). Un rege bun.
Ahaz (741-726). Foarte rău. Mare ticălos. Robia Galileii (734).
Osea (730-721). Căderea Samariei (721). Sfârșitul regatului.

Unele din aceste date se suprapun și sunt oarecum confuze. Perioada maximă în care ar fi putut proroci Osea cade între anii 790 și 697 înainte de Cristos, iar perioada minimă între anii 750 și 725. Presupunând că lucrarea sa s-a întins pe o perioadă considerabilă din domniile atât ale lui Ieroboam, cât și ale lui Ezechiel, am putea probabil să-l plasăm pe Osea între anii 760-720 î.Cr.

Cadru

Cu 200 de ani înainte de Osea, cele 10 seminții se rupseseră de restul țării și-și înființaseră regatul lor independent, care avea ca zeu național vițelul de aur. Între timp, Dumnezeu trimisese profeții Ilie, Elisei, Iona și Amos, iar acum îl trimite pe Osea.

Capitolele 1, 2, 3. Nevasta lui Osea și copiii lui.

Osea a primit porunca din partea lui Dumnezeu să-și ia o nevastă "stricăță" (1:2). Israel ca "mireasă a lui Dumnezeu" (Ezechiel 16:8-15) uitase de Dumnezeu ei, dedându-se la închinarea la alți zei, ca o femeie măritată care s-ar dăruia altui bărbat. Astfel, curvia a fost un nume potrivit pentru o națiune care, în totalitatea ei, căzise în adulter spiritual și astfel, s-ar putea ca Gomera să nu fi fost chiar ea însăși o femeie stricăță ci era doar o exprimare figurată.

Totuși, implicația simplă și naturală a limbajului este că avem aici de-aface cu o experiență reală din viața lui Osea; apoi, interpretarea general acceptată este aceea că Osea, profet al lui Dumnezeu, a primit porunca de a se căsători cu o femeie lipsită de castitate pentru a întruchipa iubirea lui Dumnezeu pentru Israelul îndărătnic; sau o femeie care, deși a fost probabil curată la început, după aceea s-a dovedit necredincioasă părăsindu-și soțul și îndrăgostindu-se de un bărbat care îi putea satisface mai bine pofta de lux (2:5), femeie pe care Osea a iubit-o totuși și a adus-o înapoi (3:1-2). Închinarea la idoli a întregii țări este însoțită de practici imorale (4:11), așa încât era greu ca o femeie să-și păstreze castitatea, curvia fiind o practică răspândită printre femeile din vremea aceea. Probabil așa a fost și nevasta lui Osea.

O parte din limbaj se aplică la familia lui Osea în mod literar, deși pe de altă parte, se mai aplică la națiune în mod figurat, iar în unele locuri când la unul când la altul, existând astfel o alternare de sensuri. "Propozițiile lui Osea cad asemenea bătăilor unei inimi frânte".

Osea își recapătă nevasta (3:1-5). A adus-o înapoi dar i-a cerut o vreme să rămână fără privilegiul conjugal, ca o profeție întruchipând Israelul care va rămâne "multe zile fără nici un rege, și fără nici o jertfă" înainte de întoarcerea lor la Dumnezeu și la David, regele lor (3, 4).

Copiii. Nu numai că a fost căsătoria lui Osea o ilustrare a acestui fapt pe care îl predica, dar și copiii lui au fost numiți potrivit cu mesaje pe care le-a predicat o viață întreagă. "Izreel" (1:4-5) întâiul născut. A fost cetatea unde s-a comis sângeroasa brutalitate a lui Iehu (2 Regi 10:1-14), Valea Izreelului a fost câmpul de bătălie pe care regatul era gata să se prăbușească. Numindu-și copilul "Izreel" Osea spunea regatului și națiunii: "A venit ceasul pedepsei". "Lo-Ruhamă" (1:6) a fost numele celui de-al doilea copil, însemnând că nu mai era îndurare pentru Israel, deși pentru Iuda mai exista încă răgaz (7). "Lo-Ami" (1:9), numele celui de-al treilea copil, înseamnă: "Nu mai e poporul meu". Apoi Osea repetă cele două nume fără particula "Lo" (adică negația "Nu") (2:1),

referindu-se astfel la vremea când din nou ei aveau să fie poporul lui Dumnezeu; și, în cadrul unui joc de cuvinte, el prezice ziua când celelalte națiuni aveau să fie numite poporul lui Dumnezeu (1:10), un pasaj pe care Pavel, apostolul îl citează în sensul răspândirii Evangheliei până la neamuri (Romani 9:25).

Capitolul 4. "Efraim se unește cu idolii"

Idolatria era sursa unor crime oribile (1:3). Preoții se hrănesc din păcatele poporului (4:10). Femeile tinere sunt prostituate; cele căsătorite păcătuiesc cu alți bărbați; bărbații se duc la prostituate (11:14). Iuda (15) nu se cufundase atât de adânc în idolatrie și a fost cruțată timp de 100 de ani după nimicirea Ierusalimului. Efraim (17) fiind cea mai mare și mai importantă dintre semințiile din nord a devenit un nume reprezentativ pentru întreg Regatul de Nord. "Vântul" (19) deja învăluisese natura păcătoasă în aripile sale, gata s-o ducă în altă țară. Este o metaforă foarte plastică. "Betaven" (15) un alt nume al lui Betel sanctuarul principal al idolilor al Regatului de Nord.

Capitolul 5. "Efraim va fi pustit"

Preoții, regii și poporul sunt răzvrățiți împotriva lui Dumnezeu (1-3). Afundați în păcat, și mândri de aceasta, "faptele lor nu le îngăduie să se întoarcă la Dumnezeul lor" (4-5). "Copiii din curvie" (7). "Mulțumiți să umble după porunca omului" (11) referindu-se la rânduielele pe care Ieroboam I le "ticluise în inima lui" când "înființase Regatul de Nord".

Capitolul 6. "Preoțiiucid și săvârșesc destrăbălare"

"A treia zi", (2) însemnând probabil că după puțin timp Israelul va fi refăcut. În general, e considerată o referire la Învierea lui Mesia a treia zi. "Ghilead" (8) și "Sihem" (9), două din cetățile principale ale țării care erau mai pline de răutate decât celelalte.

Capitolul 7. "Toți sunt preacurvari"

"Ca un cuptor încălzit ce își mănâncă regii" (4, 7), referindu-se probabil la perioada de complacere păcătoasă și violența care domnea în timpul celor patru regi care au domnit în perioada aceea și au fost asasinați tocmai când vorbea Osea. "O turtă care n-a fost întoarsă" (8) arse pe o parte și necoptă pe cealaltă. "Perii albi" (9), simptome ale sfârșitului care se apropie.

Capitolul 8. "Au semănat vânt, vor culege vârtej"

"Au pus regi fără porunca mea" (4). Dumnezeu rânduise familia lui David să conducă poporul Său. Cele zece seminții s-au răsculat și au înființat o altă spîță de regi, a lor. "Și-au închiriat iubitori" (9): adică au flirtat cu Asiria, plătind tribut.

Capitolul 9. "O urâciune ca și idolii pe care-i iubesc"

"Se va întoarce în Egipt" (3) nu trebuie luat în sens literar, ci e vorba

mai degrabă de o robie ca cea egipteană, în Asiria, deși după captivitate mulți evrei s-au stabilit în Egipt - deci și în sens fizic s-a împlinit profeția. "Proorocul este nebun" (7) înseamnă fie părerea lui Osea despre profeții falși, fie, mai probabil, părerea poporului despre Osea. "S-au afundat în stricăciune" (9), ca în zilele lui Ghibea, când o femeie a fost siluită toată noaptea de niște bandiți bestiali (Judecători 19:24-26). "Vor rătăci printre neamuri" (17): lucrul acesta a început să se întâmple chiar în timpul lui Osea și de atunci până în zilele de azi a continuat fără întrerupere, evreii rătăcind printre neamuri cum nici o altă națiune nu a mai rătăcit.

Capitolul 10. "Gloria Betelului se va depărta"

"Vițeei Betelului" (5) vor fi sfărâmați în bucăți (8:6) iar spinii și pălămida vor crește pe altarele lor (7). "Șalman" (14) este probabil Șalmaneser.

Capitolul 11. "Cum să te dau eu Efraime?"

"Din Egipt" (1): textul acesta este citat la Matei 12:15 cu referire la fuga părinților lui Isus în Egipt: așa cum națiunea mesianică a fost chemată din Egipt în copilăria sa, tot așa Mesia Însuși, în copilăria Lui, a fost chemat din Egipt. "Poporul Meu este pornit să se depărteze de Mine" (7), și totuși, inima lui Dumnezeu tânjea după ei.

Capitolul 12. "Iacov L-a găsit pe Dumnezeu la Betel"

"Asiria și Egipt" (2): diplomația mincinoasă a lui Israel, încheind acorduri secrete cu Asiria și Egipt, punându-le astfel una împotriva alteia, avea să ducă în cele din urmă la dezastru. "Betel" (4): centrul de urâciune nemaipomenită a idolatriei, a fost exact locul unde tatăl lor Iacov își dedicase viața lui Dumnezeu (Geneza 28:13-15).

Capitolul 13. "Ei păcătuiesc întruna"

"Au păcătuțit cu Baal" (1): deci, au mai adăugat închinarea la Baal, pe lângă închinarea la vițelul de aur, în timpul domniei lui Ahab, ceea ce a dus la moartea spirituală a națiunii.

Capitolul 14. "Israel se va întoarce la Dumnezeu"

Mireasa îndărătnică a lui Iehova se va întoarce la Soțul ei și iarăși va răspunde la dragostea Lui, ca în zilele tinereții ei (2:14-20).

Cartea lui Osea tratează patru lucruri: idolatria lui Israel, nevrednicia și răutatea lui, captivitatea și refacerea lui. Osea a avut o situație cât se poate de complicată. Nu găsești un mediu mai stricat în toată Biblia. Bestiala degradare a poporului a fost pur și simplu de necrezut. Totuși, Osea a trudit fără încetare, străduindu-se să-i facă să înțeleagă faptul că Dumnezeu încă îi iubea. Este o carte minunată.

IOEL

Plaga lăcustelor

Ziua viitoare a judecării lui Dumnezeu Prevestirea epocii Evangheliei și revărsării Duhului Sfânt

Asemenea lui Țefania, este o carte despre venirea judecării. Asemenea Apocalipsei, prevestește secerișul pământului (3:13, 14; Apocalipsa 15:15, 16).

Data scrierii lui Ioel

Nu este indicată în carte dar e considerat unul din primii profeți ai lui Iuda, pe vremea lui Ioas (cam în anu 830 î.Cr.) sau probabil în timpul domniei lui Uzia (aproximativ anul 750 î.Cr.).

Capitolele 1:1 - 2:27. Plaga lăcustelor

O foamete năpraznică pricinuită de o plagă fără precedent a lăcustelor, urmată de o secetă prelungită - toate acestea au devastat țara. Lăcusta este o insectă care se aseamănă cu un coșac mare. Cele patru nume diferite de la 1:4 indică patru specii diferite de lăcuste sau stadii diferite ale creșterii. Nori uriași de lăcuste, întunecând soarele, năpustindu-se asupra pământului, devorând tot ce era verde, i-au îngenunchiat pe oameni. Dumnezeu a auzit strigătul lor și a alungat lăcustele, promițând o eră de prosperitate. Lăcustele acelea amintesc de cele din Apocalipsa 9:1-11.

Capitolele 2:28 - 3:21. Va veni ziua Domnului

La Fapte 2:17-21, Petru dă textul din Ioel 2:28-32, spunând că atunci se împlinea. Deci Dumnezeu a rânduit ca acest pasaj să fie o viziune a epocii evangheliei. O zi de judecată pentru națiune (3:2-12). Pentru Ioel, asta a însemnat națiunile vrăjmașe din vremea lui, sidonienii, filistenii, egiptenii și edomiții (3:4, 19). Dar, în plus, marea bătălie din Marea lui Iehosafat (valea Chedronului, la răsărit de Ierusalim, 3:9-12) i-a amintit aici de legătura cu "secerișul" (13), "valea hotărârii" (14), Dumnezeu "făcând să răsună glasul lui din Ierusalim" (16) "să se cлатine cerurile și pământul" (16) și un izvor să iasă din casa lui Dumnezeu (18) - toate acestea fiind o continuare a ideii despre epoca Duhului Sfânt din 2:28-32. Așadar, luat în mare, se pare că pasajul este o imagine simbolică a epocii creștine, în care Cuvântul lui Dumnezeu, întrupat în Evanghelia lui Cristos, este dus prin minunatele influențe ale Duhului Sfânt, la întreaga omenire, urmând să fie secera din cadrul marelui seceriș al sufletelor.

AMOS

Apostazia și răutatea Israelului Negreșita pierzare Refacerea și slava viitoare a Împărăției lui David

Profeția aceasta pare să fi fost rostită cu ocazia vizitei la Betel (7:10-14) făcută de Amos cu vreo 30 de ani mai înainte de căderea Ierusalimului.

Amos a fost profet al Regatului Iuda, din sud, dar a avut un mesaj pentru Israel, Regatul din Nord, în timpul domniilor regilor Ozia al Iudei (787-735) și Ieroboam II al Israelului (790-749, 1:1). "Cutremurul" (1:1): Iosephus ne spune că a fost concomitent cu lepra lui Ozia (2 Cronici 26:16-21), ceea ce înseamnă că Amos a proorocit în jurul anului 751 înainte de Cristos.

Domnia lui Ieroboam avusese mult succes. Regatul se mărise considerabil (2 Regi 14:23-29). Israel era în culmea prosperității sale, dar nespuse de decăzut în idolatrie și imoralitate - o țară în care domneau înjurăturile, furturile, nedreptatea, asuprirea, adulterul și uciderile.

Trecuseră vreo 200 de ani de când cele 10 seminții înființaseră Regatul de Nord, cu religia închinării la vițel (2 Regi 12:25-33). În această perioadă se mai adoptase, cu anumite intermitențe, închinarea la Baal, precum și numeroasele practici ale idolatriei canaanite, care se răspândiseră foarte rapid. Între timp, Dumnezeu îi trimise pe Ilie, Elsei și Iona. Dar fără rezultat. Israel, împetrit de-acuma în idolatria și răutatea sa, se grăbea către pierzare, în vremea când Dumnezeu a mai făcut o încercare de a salva națiunea de la moarte trimițându-le alți doi profeți: pe Amos și Osea.

Contemporanii lui Amos

Amos l-a cunoscut probabil pe Iona în copilărie. E posibil să-l fi auzit vorbind despre vizita la Ninive. De asemenea, e posibil să-l fi cunoscut pe Elisei și să-l fi auzit vorbind despre colaborarea sa cu Ilie. Iona și Elisei ieșeau din scenă în momentul când intra Amos. De asemenea, a posibil ca Ioel să fi fost contemporan cu el sau un predecesor foarte apropiat. Apoi, se poate ca în capitolul 4:9 el să se fi referit la plaga lăcustelor descrisă de Ioel. Osea a colaborat cu Amos. Se poate ca el să fi fost la Betel când a venit Amos acolo. Fără îndoială ei se cunoșteau bine și aveau cunoștință de mesajele pe care Dumnezeu le dăduse fiecăruia din ei. Osea, fiind mai tânăr, și-a continuat lucrarea după moartea lui Amos. Apoi, în timp ce Amos își încheia lucrarea, alți doi, Isaia și Mica, își începeau lucrarea.

Capitolele 1, 2. Pierzarea lui Israel și a națiunilor vecine

Amos începe cu o acuzare generală împotriva întregii regiuni de opt națiuni: Siria, Tunisia, Fenicia, Edom, Amon, Iuda și Israel. Apoi își îndreaptă atenția spre Israel. Acuzația lui are aceeași formulă: "Pentru trei nelegiuri, ba pentru patru" care e urmată de o listă a nelegiuirilor națiunii respective. "Robia este unul din cuvintele cheie ale cărții (1:5, 15; 5:5, 27; 6:7; 7:9, 17). În mai puțin de 50 de ani, prezicerile lui s-au împlinit.

Tecoa (1:1), casa lui Amos, se afla la 16 km sud de Ierusalim și la 8 km de Betleem, la o înălțime de 800 m deasupra nivelului mării, în pășunile bogate de deasupra pustiei Iudeii, în aceeași regiune în care se crede că a locuit Ioan Botezătorul cu 8 secole mai târziu. Amos era nume laic, în sensul că nu era nici preot, nici prooroc de profesie (7:13), ci un simplu păstor și strângător de smochine din Egipt. Acest smochin din Egipt despre care era vorba, nu dădea fructe de calitate, deoarece era o încrucișare între smochin și dud.

Cutremurul (1:1) trebuie să fi fost foarte puternic, întrucât a rămas întipărit în memoria oamenilor timp de 200 de ani (Zaharia 14:5) și a constituit o asemănare rău prevestitoare cu ziua judecății.

Capitolul 3. Palatele luxoase ale Samariei

Samaria, capitala Regatului de Nord, era așezată pe un deal de vreo 100 m înălțime, într-o vale de o neasemuită frumusețe, înconjurat pe trei părți de munți. Pe cât era de frumoasă, pe atât era de greu de cucerit. Reședințele sale luxoase fuseseră ridicate cu sângele celor săraci (2:6, 7; 3:10; 5:11; 8:4-7) - cu o cruzime care i-ar fi șocat și pe păgânii filistenii și egipteni (9:10).

Betel (14) unde vorbea Alom (7:13) era centrul religios al Regatului de Nord, la 18 km nord de Ierusalim, unde Ieroboam I înființase închinarea la vițel (2 Regi 12:25-33), obiect care se mai afla acolo (Osea 13:2). În acest centru decăzut al idolatriei a venit Amos cu avertismentul final.

Capitolul 4 "Pregătește-te să întâlnești pe Domnul tău"

Doamnele Samariei (1-3) trăiau într-un lux păcătos, dobândit din câștigurile smulse de la cei săraci. "Juncanele din Basan" (1), adică animalele îngrașate pentru tăiat. În câțiva ani, ele au fost duse cu cârlige la nări (2). Exact așa și-au transportat asirienii robii, cu cârlige trecute prin buzele lor.

Religiozitatea Israelului (4:5), fără milă față de cei slabi, și totuși fanatici în ce privește religiozitatea! Ce satiră a religiei!

Eforturile nenumărate ale lui Dumnezeu (7:13) de a-i salva fuseseră în zadar, venise acum vremea ca să se întâlnească cu Dumnezeu.

Capitolul 5. Ziua lui Dumnezeu

O tânguire pentru căderea Ierusalimului (1:3); un alt îndemn la

pocăință și întoarcere la Dumnezeu (4:9); încă o condamnare a căilor lor păcătoase (10:27). Versetele 18-26 par să indice că ei ar fi dispuși să se întoarcă la Dumnezeu și să-I aducă jertfe Lui și nu vițelului. Dar ceea ce voia Amos era o reformă în modul lor de viață, și nu jertfe. "Întoarce-te, păcătoșule, întoarce-te! Pentru ce vrei să mori?"

Capitolul 6. Captivitatea

Tot mereu, Amos contrastează confortul voluptos de la palat și sentimentul de siguranță al conducătorilor bogați pe de-o parte, și suferințele insuportabile care aveau să se abată asupra lor curând.

Capitolul 7. Trei viziuni despre nimicire

Lăcustele, cosașii, în Versiunea Autorizată (1-3) simbolizează nimicirea țării. Amos a mijlocit. Dumnezeu s-a oprit din mânia Sa. Focul (4-6). Un alt simbol al distrugerii care se apropia. Iarăși, Amos a mijlocit și iarăși Dumnezeu s-a oprit.

Cumpăna (7-9). Cetatea este evaluată în vederea distrugerii. De două ori se oprișe Dumnezeu din nimicirea pe care voise s-o aducă peste ei. Dar acum nu se va mai opri. Depășiseră orice limită.

Preotul de la Betel (10-17). Câtă vreme a fost Amos la Betel nu se știe exact. Dar repetatele sale acuzații și avertismente au scuturat țara (10). Preotul a dat raportul lui Ieroboam. Amos însă a prins tot mai mult curaj, spunându-i preotului că el însuși va fi făcut rob.

Capitolul 8. Coșul cu fructe de vară

Alt simbol al faptului că regatul era gata să fie secerat. Urmează o repetare a cauzelor care au dus la această stare de lucruri: lăcomia, necinstea și purtarea brutală, lipsită de milă, față de cei săraci. Tot mereu, prin multe figuri de stil, Biblia ne spune că nu există nici o cale posibilă de a scăpa de consecințele persistării în păcat.

Capitolul 9. Gloria viitoare a regatului lui David.

Alte precizări ale robiei. S-au împlinit în decursul următorilor 30 de ani, când regatul apostat a încetat să mai existe.

Tronul restaurat al lui David (8:15): o vizine care apare mereu, a zilelor strălucitoare de dincolo de negură. Amos a locuit lângă Betleem, cetatea lui David. El a pus la inimă faptul că cele 10 seminții au renunțat la tronul lui David pe care Dumnezeu îl rânduisese pentru poporul Său și faptul că ei, timp de 200 de ani, au refuzat cu încăpățănare să se întoarcă în turmă. Ultimul lui cuvânt: în zilele viitoare, regatul lui David, pe care ei l-au disprețuit, va fi refăcut și va domni nu numai peste un popor, ci peste o lume întreagă, în glorie eternă!

OBADIA

Pierzarea Edomului

Edomiții

Edomul a fost un lanț muntos la răsărit de Arapa (vezi pag. 142), care se întindea pe vreo 160 km nord-sud și cam 35 km est-vest. Era bine udat, cu pășuni bogate. Sela (Petra), capitala Edomului, era o cetate săpată într-o stâncă perpendiculară deasupra unei văi minunate. Edomiții ieșeau din cetate când porneau după pradă, apoi se întorceau în fortărețele lor inaccesibile, sus între acești munți de piatră.

Edomiții au fost urmașii lui Esau, dar au rămas întotdeauna dușmani aprigi ai evreilor, perpetuând dușmănia dintre Esau și Iacob (Geneza 25:23; 27:41). Au refuzat să-l lase pe Moise să treacă pe la ei cu poporul evreu (Numeri 20:14-21) și au fost întotdeauna gata să ajute orice armată care îi ataca.

Data acestei profeții

A fost prilejuită de un atac de prădare a Ierusalimului la care au participat și edomiții. Au existat patru astfel de atacuri:

1. În domnia lui Ioram, 850-843 î.Cr. (2 Cronici 21:8, 16, 17; Amos 1:6).
2. În domnia lui Amația, 803-775 î.Cr. (2 Cronici 25:11, 12, 23, 24).
3. În domnia lui Ahaz, 741-726 î.Cr. (2 Cronici 28:16-21).
4. În domnia lui Zedechia, 597-586 î.Cr. (2 Cronici 36:11-21; Psalmi 137:7).

Există mai multe păreri cu privire la care dintre acestea se referă Obadia. Întrucât se pomenește "nimicirea" lui Iuda (11:12), profeția este atribuită cel mai adesea domniei lui Zedechia, când Ierusalimul a fost ars de către babiloneni (586 î.Cr.).

Alte texte din Scriptură care povestesc pierzarea Edomului sunt: Isaia 34:5-15; Ieremia 19:7-22; Ezechiel 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11-12.

Împlinirea profeției

Obadia a prezis că edomiții vor fi nimiciți cu desăvârșire, pentru totdeauna, ca și când nu ar fi fost niciodată (10, 16, 18). De asemenea, a prezis că rămășița lui Iuda va fi salvată iar Împărăția Dumnezeului lui Iuda va învinge până la urmă (17, 19, 21).

La patru ani după arderea Ierusalimului, Edom a fost prădat și pustiit (582 î.Cr.) de către aceeași babiloneni pe care ei i-au ajutat mai înainte să lupte împotriva Ierusalimului. Nabatinii au cucerit Edomul. Puținii edomiți care au mai rămas în viață au fost legați de glie într-o regiune din sudul Iudeii, unde timp de patru secole au fost dușmanii activi ai evreilor. În anul 126 î.Cr. au fost supuși de Ioan Hyrcanus, unul din conducătorii macabeilor și absorbiți în poporul evreu. Când a fost cucerită Palestina de către romani (63 î.Cr.), irozii, o familie de edomiți (Idumeană), au fost puși la cârma lui Iuda. A fost ultima dată când se pomeneste de ei, fiindcă odată cu distrugerea Ierusalimului în anul 70 al erei creștine, au dispărut din istorie.

Fig. 57. Movila Yunnas, "Mormântul lui Iona", de lângă Ninive.

Foto Matson

IONA

Un sol trimis să aducă vești de îndurare la Ninive

Ninive era capitala imperiului asirian, care fusese imperiu mondial vre 300 de ani (900-607 î.Cr). Asiria a început să se înalte la poziția de mare putere mondială pe vremea divizării regatului iudaic, la sfârșitul domniei lui Solomon. Treptat, treptat, a absorbit și nimicit Regatul de Nord, Israelul. Regii asirieni care au avut legătură cu Israelul și Iuda au fost următorii:

Salmaneser II (860-825 î.Cr). A început să "taie Israelul";
Adad-Nirari (808-783). A luat tribut de la Israel. Vizita lui Iona?
Tiglath-Pileser III (747-727). A deportat Israelul aproape complet
Salmaneser IV (727-722). A asedia Samaria.
Sargon al II-lea (722-705). A dus restul Israelului în robie. Isaia.
Sanherib (705-681). A invadat Iuda. Isaia.
Esar-Haddon (681-668). Foarte puternic.
Asur-Banipal (668-626). Cel mai puternic și brutal. Naum?
Doi regi slabi (626-607). Uriașul imperiu s-a prăbușit (607 î.Cr.)

Astfel, Iona a fost chemat de Dumnezeu să prelungească viața neamului dușman care deja pornise la exterminarea poporului lui Iona. Nici nu e de mirare că Iona a fugit în direcția opusă, deoarece, ca patriot, s-a îngrozit de mașina de război a asirienilor care începuseră să încercuiască poporul lui Dumnezeu.

Iona era de loc din Gat-Efer. A trăit în timpul lui Ieroboam al II-lea (790-749) și a ajutat la redobândirea unora din teritoriile pierdute ale Ierusalimului (2 Regi 14:25). Astfel, Iona a fost un om de stat renumit, precum și un profet renumit.

Este cartea aceasta istorică?

Într-adevăr, datorită istoriei cu peștele cel mare, mintea necredincioasă se revoltă și nu vrea să accepte acest lucru ca pe o realitate. Necredincioșii numesc întâmplarea aceasta o ficțiune sau o alegorie, ori un poem în proză, etc., etc. Dar Isus în mod sigur a considerat-o o realitate istorică (Matei 12:39-41). Ar fi prea trasă de păr încercarea cuiva de a scoate altceva din cuvintele Sale asupra acestui subiect. Domnul Isus a numit această întâmplare un "semn" al propriei Sale învieri. El a pus peștele cel mare, pocăința ninivenilor, învierea Sa și ziua judecății în aceeași categorie. Negreșit, El s-a referit la o Realitate atunci când a vorbit despre

învierea Sa și ziua judecății. E clar deci că Isus a acceptat istoria lui Iona. Problema pentru noi este, prin urmare, rezolvată. Noi credem că acest eveniment a avut loc exact așa cum e descris și că Iona, sub călăuzirea Duhului Sfânt, a scris această carte fără nici o încercare de a-și scuza acțiunile. De asemenea, credem că această carte, sub călăuzirea lui Dumnezeu, a fost așezată în rândul scrierilor sacre din Templu ca parte integrantă din revelația lui Dumnezeu despre Sine.

Peștele. Cuvântul greșit tradus în unele versiuni ale Bibliei "balenă" este de fapt "pește mare" sau "monstru mare". S-au găsit destui monștri de mare, suficient de mari ca să poată înghiți un om. Dar miezul istorisirii este faptul că a fost vorba de o MINUNE, respectiv de o confirmare divină a misiunii lui Iona printre cetatea Ninive. Dacă nu ar fi existat minunea aceasta extraordinară, ninivenii nu l-ar fi luat în seamă pe Iona (Luca 11:30).

Confirmarea arheologiei. După câte știm noi, nu există nici o consemnare a pocăinței orașului Ninive în inscripțiile asiriene. Dar există urme suficiente potrivit cărora Adad-Nirari a făcut reforme similare celor ale lui Amenotis IV din Egipt. Sub domniile următorilor trei regi cuceririle asiriene s-au domolit întrucâtva. În perioada aceasta, Israel și-a redobândit teritoriul pierdut. (2 Regi 14:25). Există indicații după care influența lui Iona asupra lui Ninive a fost profundă în această anticipare a lucrării misionare de mai târziu, în epoca nou-testamentală.

Scopul lui Dumnezeu

În primul rând, e posibil ca acest fapt să fi amânat robia Israelului, căci unul din lucrurile de care s-au pocăit asirienii a fost pofta de cuceriri (3:8).

În primul rând însă se pare că Dumnezeu a vrut ca propriul Său popor să-și dea seama că pe Dumnezeu îl interesează și celelalte neamuri.

Mai mult, locul de baștină a lui Iona a fost Gat-Efer (2 Regi 14:25), lângă Nazaret, unde s-a născut Isus, Cel pentru care Iona a fost un "semn". Apoi, Iopa, unde s-a îmbarcat Iona cu gând să fugă, evitând astfel vestirea îndurării lui Dumnezeu față de un slt neam, a fost chiar locul ales de Dumnezeu 800 de ani mai târziu în care să-i spună lui Petru să primească oameni din alte popoare (Fapte 10).

Apoi, Isus a citat acest fapt ca o ilustrare profetică a propriei Sale învieri "a treia zi" (Matei 12:40).

Astfel, în totalitatea ei, istoria lui Iona este o măreață imagine istorică a învierii lui Mesia și a lucrării Sale, precum și a misionarismului din toată lumea.

Capitolul 1. Fuga lui Iona

"Tars" (3) se crede că ar fi fost Tartessus, din Spania. Iona s-a dus până la marginile cele mai îndepărtate ale lumii de atunci.

Capitolul 2. Rugăciunea lui Iona

Probabil era obișnuit să se roage cu cuvintele psalmilor, care se aseamănă atât de mult cu rugăciunea aceasta minunată. Debarcarea sa la înapoiere s-ar putea să fi fost în apropiere de Iope și e probabil să fi fost văzută de mulți oameni.

Capitolul 3. Pocăința ninivenilor

Iona a vorbit negreșit în predicile sale despre experiența sa extraordinară în pânțelele peștelui, fiind în stare să numească martori care puteau confirma istoria sa. Vorbind în Numele lui Dumnezeu națiunii pe care ninivenii începuseră s-o prade, Iona a atras atenția ninivenilor care l-au luat în serios și s-au îngrozit.

Capitolul 4. Dezamăgirea lui Iona

El venise nu ca să caute pocăința lor, ci să anunțe pierzarea lor, dar Dumnezeu a fost încântat de pocăința lor și a amânat pedeapsa, spre dezamăgirea lui Iona. (Vezi continuare la Naum).

Noi credem că punctul cel mai mișcător din această carte se află în ultimul verset: **compasiunea** lui Dumnezeu pentru copilași. Dumnezeu a fost influențat să oprească distrugerea cetății deoarece înima Lui s-a revolvat la gândul că vor fi uciși niște copilași nevinovați. Lui Isus I-au plăcut foarte mult copiii și atitudinile blânde, ca de copil, la cei mari.

Ninive

Orașul Ninive avea o lungime de aproape 5 km, o lățime de 2,5 km. Zona orașului Ninive cuprindea și orașul Cala, aflat la 39 km sud și Corsabad, la 14 km spre nord. Triunghiul format de râul Eufrat și Zab a fost cuprind în fortificațiile orașului Ninive (vezi pag. 369).

Cala, punctul de apărare al orașului Ninive în partea de sud, acoperă o suprafață de 16 ha și are o înălțime de 30 m. Conține renumitul mormânt al lui Iona. A fost unul din indiciile care l-au făcut pe Rich să creadă că se află pe ruinele orașului Ninive și l-au condus la identificarea sa (vezi pag. 42). Mormântul acesta este atât de sacru pentru băștinași încât nu s-a produs nici o săpătură de proporții mari în cadrul movilei. Se speră că într-o zi să se poată dezvălui secretele acestui palat. (Pentru notițe mai detaliate asupra orașului Ninive, vezi pag. 369-371).

MICA

Iminenta cădere a lui Israel și Iuda Mesia avea să se nască în Betleem

Mica a profetizat în domniile lui Iotam, Ahaz și Ezechia. Iotam și Ezechia au fost regi foarte buni, dar Ahaz a fost extrem de rău. Astfel, Mica a fost martorul apostaziei guvernului și a refacerii sale. Locul său de baștină a fost Moreset, la granița cu filistenii, lângă Gat, cam 50 km sud-vest de Ierusalim. Mica a fost contemporan cu Isaia și cu Osea.

Mesajul lui Mica se adresează atât Israelului, cât și Iudeii, dar în principal capitalelor acestor două regate: Samaria și Ierusalim. Cele trei idei principale ale sale au fost: păcatele lor, nimicirea lor și refacerea ce va urma. Aceste idei sunt combinate și răspândite pe tot parcursul cărții, între ele existând treceri abrupte de la pustiirea care urma imediat și gloria de mai târziu.

Capitolul 1. Samaria este sortită pierzării

Samaria a fost capitala Regatului de Nord. Conducătorii ei au fost direct răspunzători de corupția care domnea în cadrul națiunii (5). Din clipa apostaziei lor față de Dumnezeu cu 200 de ani mai înainte, ei au adoptat închinarea la Baal și alți idoli canaaniti, sirieni și asirieni, precum și toate practicile asociate cu această închinare la idoli. Dumnezeu le trimisese pe Ilie, Elisei și Amos ca să-i întoarcă de la închinarea lor idolatră. Dar a fost în zadar. Acum erau "copti" precum lovitura de moarte. Mica a ajuns să vadă în viața lui împlinirea cuvintelor sale (6). În anul 764 î.Cr. asirienii au dus în robie toată partea de nord a Israelului iar în anul 721 Samaria a căzut și ea, fiind distrusă.

Locurile amintite la 10-15 erau în partea de vest a regatului Iuda, în ținutul de baștină a lui Mica. Aceste localități au fost devastate de asirieni, odată cu distrugerea Regatului de Nord.

Capitolele 2, 3. Brutalitatea conducătorilor

Pe lângă faptul că erau idolatre (1:5-7), clasele dominate erau lipsite de orice milă față de cei săraci, furându-le acestora până și ogoarele și hainele, dând afară din casele lor pe femei și copii, la care se mai adăugau și celelalte fapte, cum ar fi atragerea profeților falși în cercul lor, pentru ca aceștia să aprobe faptele nedrepte și practicile lor nemiloase (6:11). După ce a amintit de robie, Mica deodată își schimbă tactica, vorbind despre restaurarea lor, atunci când Dumnezeu va merge în fruntea lor (2:12-13).

Profetul continuă apoi cu acuzarea lipsei de milă a claselor dominante

cu referire specială la Ierusalim (10) și, în mod deosebit la conducătorii religioși (5-7, 11). Apoi Mica vestește pierzarea Ierusalimului (12) așa cum fusese în cazul Samariei (1:6).

Capitolul 4. Domnia universală a Sionului

Viziunea unei lumi fericite și prospere, fără război, în care oamenii se tem de Dumnezeu - o lume în fruntea căreia se află Sionul. Ce contrast! 4:1-3 este identic cu Isaia 2:2-4; sunt cuvinte sublimе, care merită să fie repetate. Deodată, în mijlocul acestei rapsodii a viitorului, profetul se întoarce spre vremurile de restriște prin care treceau israeliții atunci și pierzarea Ierusalimului pe care tocmai o amintise, (3:12), anunțând că poporul avea să fie dus în robie la Babilon (4:10). Este o profecție uimitoare. În vremea aceea, Asiria mătura totul din calea ei. Era cu 100 de ani înainte de ridicarea Imperiului Babilonean. Și totuși, Ierusalimul a supraviețuit atacului asirian, rămânând în picioare până când a fost învinsă Asiria de Babilon, în mâinile căruia a căzut în cele din urmă Ierusalimul în anul 606 î.Cr., locuitorii săi fiind duși în robie la Babilon.

Capitolul 5. Viitorul rege al Sionului

Va fi un conducător din Betleem în fruntea Sionului. La 4:1-8, se vorbește despre gloriosul viitor. La 4:9-10 ne întoarcem din nou la subiectul robiei. Apoi, la 4:11-12 suntem din nou în perioada profetului, în vremea asediului Ierusalimului și a atacului asirienilor. La 4:13, din nou se vorbește despre viitor. Apoi, la 5:1 se face o revenire la asediul Ierusalimului. Este scena Izbăvitorului din Betleem (2:15). În orizontul cuprins de vederea lui Mica este vorba de izbăvire de sub asirieni (5:6), dar dincolo de orizont, abia întrezărindu-se la distanță, se ridică figura impunătoare a Regelui Mesianic, cel care avea să vină chiar din Veșniciei (2), pe drumul Betleemului. Izbăvirea Sionului de sub asirieni printr-un înger al lui Dumnezeu a fost în multe privințe o întruchipare a izbăvirii viitoare mai mari, pe care avea s-o înfăptuiască Mântuitorul omenirii, multe din prezicerile Vechiului Testament privitoare la Cristos au fost încetoșate de situații istorice ale vremii profetului care a rostit prezicerea, și totuși sunt prea clare ca sensul lor să nu poată fi dedus. Fără nici o îndoială, conducătorul etern de la Betleem (2) trebuie identificat cu Copilul Minunat al lui Isaia (9:6-7). Aici este singurul loc din Vechiul Testament unde se afirmă clar că Cristos se va naște în Betleem (vezi la Matei 2:22).

Capitolul 6. Controversa lui Iehova cu poporul Său

Din nou, păcatele vremurilor lui Mica: nerecunoștința față de Dumnezeu; falsele pretenții religioase; necinstea; idolatria; pedeapsa care va urma în mod sigur.

Capitolul 7. Triumful final al Sionului

Mica se tânguiește în fața vicleniei, violenței și setei de sânge care bântuie peste tot. Promite pedeapsa și încheie cu o viziune asupra viitorului, când Dumnezeu împreună cu copiii Lui vor domni iar promisiunea făcută lui Avraam se va împlini pe deplin.

NAUM

Pierzarea lui Ninive

Doi profeți au avut de-a face cu Ninive: Iona, în anul 785 î.Cr. și Naum în anul 630 î. Cr., la o depărtare de 150 de ani unul de altul. Mesajul lui Iona a fost un mesaj de îndurare, mesajul lui Naum este un mesaj de pierzare. Împreună ei ilustrează modul lui Dumnezeu de a se purta cu popoarele: prelungind ziua de har, dar în cele din urmă, aducând pedeapsa pentru păcate.

Omul Naum

Puține lucruri se cunosc despre Naum. Ni se spune că era din Elcoș (1:1). Numele său face parte din denumirea Capernaum, care înseamnă: "satul lui Naum". De aici, putem deduce că a fost locuitor al orașului Capernaum sau guvernatorul acestui oraș, care mai târziu e devenit centrul lucrării de propovăduire a lui Isus. Se spune că a existat o localitate "Elcoș" pe râul Tigru, la 30 km nord de Ninive, și că Naum s-ar fi aflat printre robii Israeliti. Dacă orașul său natal a fost Capernaum, atunci Naum a fost originar din aceeași localitate cu Isus și Iona.

Datarea lui Naum. Cartea însăși indică limitele de timp în care se situează. Teba (No-Amon) căzuse (3:8-10, 663 î.Cr.). Căderea lui Ninive este reprezentată ca fiind foarte apropiată. A avut loc în anul 607 î.Cr. Astfel, Naum apare între anii 663-607. Întrucât Ninive este prezentată în culmea gloriei sale și întrucât necazurile sale au început odată cu invazia scită (626 î.Cr.), am putea probabil plasa această profeție cu puțin timp înainte de invazia scită, să zicem în jurul anului 630 î.Cr. - ceea ce înseamnă că Naum a fost contemporan cu Țefania, care prezisese și el ruinarea lui Ninive, într-un limbaj deosebit de viu. (Țefania 2:13-15).

Capitolele 1, 2, 3. Totala ruinare a lui Ninive

Pe parcursul acestor trei capitole, într-un limbaj care se adresează când cetății Ninive când la persoana a treia, se prezice nimicirea orașului în detalii uimitor de exacte. Îndelunga răbdare a lui Dumnezeu (1:3) a fost probabil amintită ca o ultimă referire la viziunea lui Iona făcută la Ninive cu ani în urmă. Mânia lui Dumnezeu (1:2-8) este mereu pusă față în față cu îndurarea Sa. Căderea sângerosului oraș Ninive (3:1) avea să constituie o veste de mare bucurie pentru lumea pe care această putere o

zdrobise cu atâta cruzime, și în special pentru Iuda. (Vezi nota d la pag. 209, în ce privește brutalitatea asirienilor).

"Ca un iaz plin de apă" (2:8) se referă la numărul mare de canale de apărare de-a lungul zidurilor orașului Ninive, ceea ce îi dădea înfățișarea de iaz.

Și Țefania a prezis căderea lui Ninive, în următoarele cuvinte: "Ninive... cetatea veselă care zicea în inima ei: "Eu și nici una afară de mine!" Vai! Cum s-a prefăcut în pustiu și în culcuș de fiare! Toți cei ce trec pe lângă ea fluieră și arată cu mâna!"

"În mijlocul cetății se vor culca turme de vite de tot felul; pelicanul și ariciul vor rămâne noaptea pe acoperișurile stâlpilor ei. La ferestre se vor auzi țipetele lor, pustiirea va fi în prag..." (Țefania 2:13-15).

Ninive

Ninive a fost capitala Imperiului Asirian care nimicise Israelul. (Vezi pag. 209). Întemeiată de Nimrod, la scurt timp după Potop (Geneza 10:11-12), a fost de la început rivala Babilonului, care se afla în partea de sud a văii Eufratului, în vreme ce Ninive era la nordul văii - două cetăți aflate la vreo 500 km depărtare una de alta (vezi harta de la pag. 49). Ninive a devenit o putere mondială în jurul anului 900 î.Cr. Căutând după aceea a început să "taie Israelul". Cam în anul 785 î.Cr. Dumnezeu a trimis pe Iona la ei, încercând a-i opri din goana lor după cuceriri brutale. În următorii 60 de ani, până în anul 721 î.Cr. armatele asiriene au nimicit Regatul de Nord al Israelului. Încă 100 de ani după aceea, Ninive a continuat să crească devenind tot mai puternică și mai arogantă.

În vremea profeției lui Naum, Ninive cetatea "regină" a pământului, era puternică și de o brutalitate ce întrecea orice imaginație, căpetenia unui stat războinic, ridicat pe temeiul prăzilor luate de la alte națiuni. Bogății nesfârșite se vărsau mereu în vistieriile sale, de la marginile pământului. Naum o aseamănă cu o vizuină de lei (2:11-13). Termenul "Ninive" se referă la întreg complexul de state legate între ele într-un sistem mare de irigații și apărut de o rețea de fortificații bazate pe apărarea fluvială. Cetatea propriu-zisă se numea și ea tot Ninive. Era zona palatului mare din acest imens sistem urban.

Ninive avea vreo 50 km lungime și cam 16 km lățime (vezi pag. 356). Era apărat de cinci ziduri și trei canale construite cu munca forțată a mii și mii de robi străini. Iona pomenește de 120.000 de copii (Iona 4:11), ceea ce ne face să credem că putea avea o populație de aproape 1.000.000. Orașul interior Ninive avea o lungime de 5 km și lățimea de 2,5 km, plasat la punctul de joncțiune al râurilor Tigru și Coser, apărat de ziduri înalte de 30 m și atât de groase încât patru care puteau merge în rând pe ele. Zidul acesta avea o lungime de 12 km. Când Ninive se afla în clumea puterii sale, în ajunul neașteptatei sale nimiciri, a apărut Naum cu această profeție numită de unii "cântecul de moartea a lui Ninive "ori"strigătul omenirii după dreptate".

Căderea lui Ninive

Căderea sa avut loc fie în anul 607, fie în anul 612 î.Cr. Cam la 20 de ani după prezicerile lui Naum, armata babilonenilor și a mezilor a încercuit orașul Ninive. După doi ani de asediu, o ridicare bruscă a nivelului apelor a măturat din cale o parte din ziduri. Naum prezisese că "porțile râului aveau să se deschidă" în fața armatei nimicitoare. Spărtura fiind făcută, armatele babilonene și ale mezilor au pătruns în cetate, începând lucrarea de nimicire. A urmat nechezat de cai, pocnet de bice și grămezi de trupuri moarte (2:3-4; 3:1-7). Toate s-au întâmplat exact așa cum le înfățișase Naum; sângeroasa cetate a fost ștearsă de pe fața pământului. Nimicirea ei a fost atât de mare încât până și vatra orașului s-a pierdut. Când a trecut Xenofon și 10000 de oameni 200 de ani mai târziu, a crezut că ruinele din fața sa erau ale unei cetăți a parților. Când a dat Alexandru cel Mare renumita sa bătălie de la Arabela (331 î.Cr.), în apropiere de vatra orașului Ninive, nici măcar nu a știut că se află o cetate pe acolo.

Descoperirea ruinelor orașului Ninive. Atât de desăvârșită fusese ștergerea oricăror urme ale gloriei de odinioară a Imperiului Asirian, încât mulți savanți au tras concluzia că referirile care se fac în Biblie la ea și în alte istorii antice ar fi de natură mistică, și că cetatea ca atare și Imperiul Asirian, nu ar fi existat în realitate. În anul 1820, un englez pe nume Claude James Rich a petrecut patru luni în preajma movilelor de dincolo de râul Tigru, față în față cu Mosul, făcând schițele acestor movile. El credea că se află pe ruinele orașului Ninive. În anul 1845, Layard a identificat cu precizie vatra orașului Ninive. El cu succesorii săi au dezgropat ruinele de odinioară ale palatelor foștilor regi asirieni precum și sute de mii de inscripții în care se putea citi istoria Asiriei așa cum fusese ea scrisă de asirieni, ce confirma într-un grad foarte mare Biblia.

Koyunjik este numele movilei principale. Se află la răsărit de Tigru, față-n față cu cetatea modernă Mosul. Acoperă o suprafață de 40 de hectare și are o înălțime de 30 m. Conține palatele regilor Sanherib și Asurbanipal. Sanherib a fost regele care a prădat Iuda. Palatul său a fost cel mai mare dintre toate. A fost dezgropat de Layard (1849-50). Avea mărimea a 5-6 străzi de oraș mare.

Biblioteca lui Asurbanipal. A fost probabil cea mai mare descoperire arheologică. Aparține lui Layard, Rassam și Rawlinson (1852-54). Inițial această bibliotecă, găsită pe ruinele palatului lui Sanherib, avea 100000 de volume. Cam o treime din ele au fost recuperate și se află la Muzeul Britanic. Asurbanipal a fost și arheolog; el a pus scribii să cerceteze și să copieze bibliotecile Babilonului antic scrise cu 200 de ani înainte de el. Astfel, lui îi suntem îndatorați pentru faptul că s-au păstrat cunoștințe despre literatura babiloneană de la începuturi.

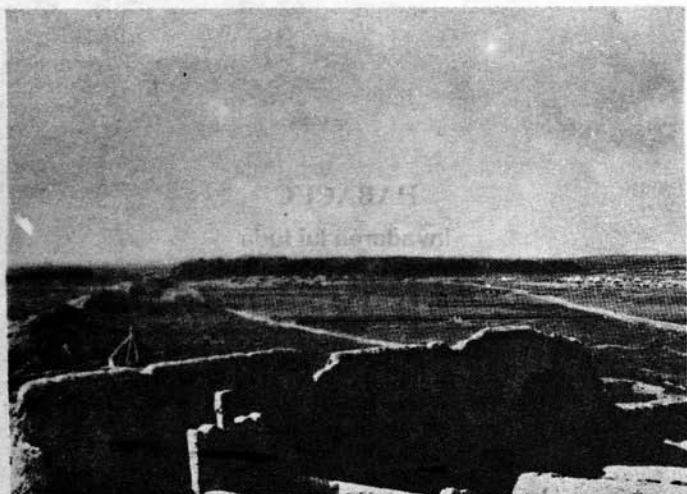
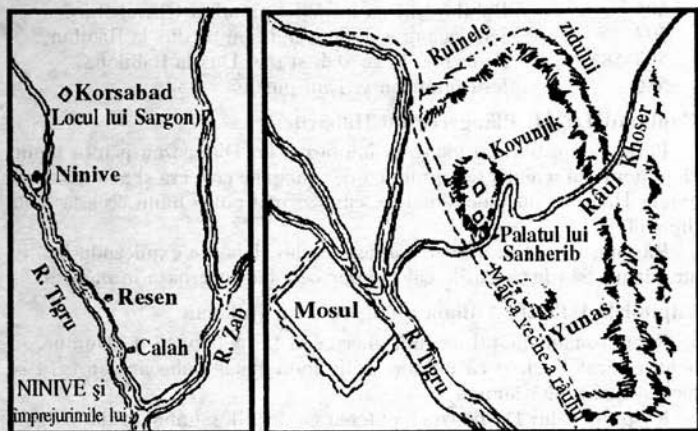

Fig. 58. Ruinele oraşului Ninive (pe teritoriul de azi al statului Irak).
Privind dinspre nord-vest de la movila Yunas
(Universitatea din Chicago)

Harta 49. Ruinele oraşului Ninive

HABACUC

Invadarea lui Iuda Pierzarea caldeenilor Cel drept va trăi prin credință

Profeția aceasta aparține perioadei 625-606 î.Cr., probabil din jurul anului 607 î.Cr. la începutul domniei lui Iehoiachim. Caldeenii, "babilonenii", înaintau spre vest (1:6) dar nu ajunseseră încă în Iuda (3:16). Iată cronologia perioadei respective:

639-608	Iosia. Marea reformă. Țefania.
626	Asiria grav slăbită de invazia scită.
625	Babilonul declară independență față de Siria.
608	Iehoahaz a domnit trei luni. Este dus în Egipt.
608-597	Iehoiachim. O domnie foarte rea. Habacuc?
607 (sau 612?)	Babilonenii au distrus cetatea Ninive.
606	Babilonenii au invadat Iuda. Au dus cu ei robi.
605	Babilonenii au înfrânt Egiptul la Cherchemiş.
597	Iehoiachim a domnit trei luni. E dus la Babilon.
597-586	Zedechia. Rege slab și rău. Dus la Babilon.
586	Ierusalimul ars. Țara pustiită.

Capitolul 1:1-11. Plângerea lui Habacuc

Profeția constituie o plângere împotriva lui Dumnezeu pentru faptul că poporul lui a ajuns să fie nimicit de o națiune care era și mai rea decât evreii. Habacuc nu putea înțelege cum se mai putea numi aceasta faptă dreaptă.

Răspunsul lui Dumnezeu. I-a răspuns lui Habacuc explicându-i că El are planul Său în atacurile caldeenilor care bâgau groaza în oameni.

Capitolele 1:12-20. A doua plângere a lui Habacuc

Recunoscând faptul că Iuda merita să fie pedepsită de Dumnezeu pentru păcatele ei, și că trebuie să fie îndreptată, Habacuc cere să i se facă și mai multă lumină.

Răspunsul lui Dumnezeu: puterea caldeenilor îmbătați de sângele popoarelor, va fi și ea nimicită; dar poporul lui Dumnezeu va umple pământul.

Capitolul 3. Rugăcinea lui Habacuc

Un strigăt către Dumnezeu ca El să facă din nou minunile Sale ca în vechime; și totuși, cu o resemnare sublimă și încredere deplină în siguranța poporului lui Dumnezeu (16-19). Lecția pe care trebuie să o

Învățăm din această carte e faptul că omul va trăi prin credință (2:2-4). Credința e capacitatea de a te simți în siguranță și a fi sigur de Dumnezeu - atât de sigur, încât, indiferent cât de întunecată ar fi ziua, să nu existe nici o îndoială cu privire la rezultatul final. Pentru poporul lui Dumnezeu acest rezultat final înseamnă un viitor glorios. S-a putea ca uneori acest viitor să fie departe de noi, dar este absolut sigur. Astfel, în mijlocul disperării și întinericului, Habacuc a fost un om foarte optimist.

ȚEFANIA

Ziua cea mare a Domnului se apropie Venirea unui "limbaj mai curat"

Țefania a profețit în zilele lui Iosia (1:1). A fost stră-stră-nepotul lui Ezechiel (1:1), deci de viță regală și rudă cu Iosia (639-608 î.Cr.). Iosia, precedat de o serie de regi răi, a înfăptuit o mare reformă (vezi la 2 Cronici 34), în cadrul căreia Țefania a fost principalul promotor. Astfel, profeția a fost rostită cu numai câțina ani înainte de a se abate judecata peste Iuda.

Capitolele 1:1 - 2:3. Peste Iuda stă să se abată judecata

Este numită "ziua cea mare a Domnului" și se repetă de foarte multe ori în text (1:7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 18; 2:2, 3; 3:8). O zi de groază care e gata să se abată asupra lui Iuda și asupra națiunilor din jur cu referiri parțiale la invazia scită (vezi la Ieremia 4); dar referirea cea mai sigură este la invazia Babilonului și la robia lui Iuda care a urmat peste 20 de ani; mai poate fi și un fel de schițare simbolică a catastrofelor ce se vor întâmpla în vremea de pe urmă. "Oștirea cerului" (1:5), închinarea la soare și la lună, parte din idolatria asiriană. Malcam (1:5) Milcom sau Moloch, zeul amonit. "Matcheș" (1:11), probabil un cartier comercial al Ierusalimului.

Capitolul 2:4 - 3:8. O zi a mâniei peste popoare

Gaza, Așkelon, Ekron: (4), cetăți ale filistenilor. "Cheretiți" (5), un alt nume al filistenilor. Etiopia (12) era la sud de Egipt. Conducătorii Etiopiei stăpâneau pe vremea aceea Egiptul. Asiria (15), împreună cu Ninive, capitala sa - spaima lumii întregi. În numai 20 de ani, toate țările acestea au fost pustiite de călcâiul Babilonului.

Capitolul 3:9-20. Venirea unui "limbaj mai curat" (buze curate)

Este liniștea de după furtună. De trei ori profetul vorbește despre faptul că rămășița va fi salvată (2:3, 7; 3:12-13), și de două ori despre întoarcerea lor din robie (2:7; 3:20). Cu introducerea pe pământ a unui "limbaj mai curat" (9) (în românește: "buze curate"), adică un sistem

corect de gândire cu privire la Dumnezeu. Limbajul este vehiculul și expresia adevărului. Se prezice aici o epocă în care omul va avea puțină să-L cunoască pe Dumnezeu la modul desăvârșit (evident, o referire la Evanghelia lui Cristos, fapt care va duce la întoarcerea la Dumnezeu a multor oameni dintre națiunile pământului, răscumpărați care vor intona cântări de bucurie și laudă lui Dumnezeu.

HAGAI

Rezidirea Templului

Prevestirea Templului mai frumos din viitor

Primul pas al evreilor, în cadrul restaurării lor naționale, după întoarcerea din robie a fost reclădirea Templului.

Hagai, Zaharia, Maleahi

Profeții acestia au aparținut perioadei de după întoarcerea din robie, ce este descrisă în cărțile lui Ezra, Neemia și Estera. (vezi la Ezra). Hagai și Zaharia au ajutat la clădirea Templului (520-516 î.Cr.). Se crede că Maleahi s-a asociat cu Neemia, 100 de ani mai târziu, în refacerea Zidului Ierusalimului.

Cronologia perioadei

- 536 50.000 de evrei sub Zorobabel, se întorc la Ierusalim
- 536 Luna a VII-a, ridică altarul și aduc jertfe.
- 535 Luna a II-a, începe lucrarea la Templu și se oprește.
- 520 Luna a VI-a, (sept.), ziua I, chemarea lui Hagai la lucru.
Luna a VI-a, ziua 24, începe zidirea.
Luna a VII-a, (oct.), ziua 21, al doilea îndemn al lui Hagai
Luna a VIII-a (nov.), cuvântarea de deschidere a lui Hagai.
Luna IX (dec.), ziua 24. Al treilea și al patrulea apel al lui Hagai.
- Luna XI (febr.), ziua 24, viziunile lui Zaharia.
- 518 Luna IX (dec.), ziua 4, viziunile lui Zaharia.
- 516 Luna XII (martie), ziua 3, templul e terminat.
- 515 Luna I (aprilie), zilele 14-21, paștele - serbat cu bucurie.
- 457 Ezra vine la Ierusalim și face unele reforme.
- 444 Neemia reclădește Zidul, perioada lui Maleahi.

Hagai și cartea sa

E posibil ca Hagai să fi fost destul de înaintat în vârstă încât să fi apucat să vadă primul templu (2:5)? Cartea sa se compune din patru discursuri scurte.

Situația

Iuda fusese cucerită, Ierusalimul ars, iar Templul demolat, oamenii duși în robie în Babilon (606-586 î. Cr.), cum se istorisește la II Regi 24, 25). După 70 de ani de robie, vreo 50000 evrei prin edictul regelui Cyrus s-au întors în țara lor (536 î. Cr.) și au început să reclădească Templul.

Dar nici nu au pus încă temelia că dușmanii au și reușit să oprească lucrarea. Nu s-a mai făcut nimic timp de 15 ani. Între timp, un alt rege, Dariu, s-a suit pe tronul Persiei. A fost binevoitor cu evreii și, la propovăduirea lui Hagai și al lui Zaharia, lucrarea la templu a fost reluată și încheiată patru ani mai târziu (520-516 î. Cr.). Zidul Ierusalimului a fost ridicat peste vreo 70 de ani, de către Neemia.

Capitolul 1. Începe lucrarea la Templu

Cu 15 ani mai înainte se pusese temelia (Ezra 3:10). Dar între timp nu se mai făcuse nimic. Oamenii și-au pierdut interesul. Vorbind prin Hagai, Dumnezeu îi informează că acesta e motivul pentru care nu se fac recolte bune. Una din cele mai insistente învățături ale Vechiului Testament este faptul că necazurile care vin peste un popor pe scară națională se datorează neascultării față de Dumnezeu. Mesajul lui Hagai a avut un efect imediat. Oamenii l-au primit ca pe Cuvântul lui Dumnezeu și în 24 de zile lucrul a început.

Capitolul 2. Gloria viitoare a Casei lui Dumnezeu

Peste alte 27 de zile, au fost curățate vechile fundații și ridicate suficient pentru a se urmări conturul clădirii. Apoi Hagai a pășit în față și a redat viziunea templului viitor, față de care chiar templul lui Solomon nu e decât o palidă imagine. Este negreșit o viziune mesianică. Hagai se gândea la acel templu pe care îl ajuta pe Zorobabel să-l clădească. Dar cuvintele sale erau de la Dumnezeu iar Dumnezeu se gândea, într-un sens mult mai profund decât își dădea Hagai seama, la un alt Templu, din viitor, pentru care templul lui Solomon și templul lui Zorobabel nu erau decât niște imagini preînchipuitoare: anume Biserica, zidită nu din pietre, ci din sufletele celor răscumparați. Biserica, de o slavă inefabilă, nesfârșită, împlinirea tuturor lucrărilor minunate ale lui Dumnezeu - adevăratul Templu al lui Dumnezeu (I Corinteni 6:16; Efeseni 2:21), pe care Hagai a visat-o aici.

"Voi clătina încă o dată cerurile și pământul" (6, 7). Deși poate fi o referire imediată la tulburările politice ale vremii, textul este citat la Evrei 12:6 când se vorbește despre sfârșitul tuturor lucrurilor în zorii Împărăției Veșnice a Cerului. Comorile tuturor neamurilor - sufletele scumpe care vor fi salvate de Mesia (7). Era pe la mijlocul iernii (10). Pământul nu avusese timp să coacă roadele. Dar oamenii s-au umit din loc și au început să lucreze cu sârg la clădirea Casei lui Dumnezeu; iar Dumnezeu le promite că de acum încolo recoltele le vor fi asigurate.

Hagai încheie cu o viziune a zilei de încoronare a lui Zorobabel cel care reprezenta familia lui David (vezi la Zaharia 4).

ZAHARIA

Rezidirea Templului

Prevestirea Templului cu mult mai măreț din viitor

Viziuni ale Viitorului Mesia și ale Împărăției Sale Universale

Zaharia a fost contemporan cu Hagai. În vreme ce Hagai pare să fi fost un om mai bătrân, Zaharia era un om tânăr, căci era nepotul lui Ido, care se întorsese la Ierusalim cu 16 ani mai înainte (vezi la Neemia 12:4). Hagai predicase timp de două luni iar lucrarea la Templu începuse deja când și-a făcut Zaharia intrarea în scenă. Întreaga perioadă de propovăduire a lui Hagai a durat mai puțin de patru luni iar a lui Zaharia vreo doi ani. Negreșit ei vor fi stat la îndemâna oamenilor cu îndemnuri și sfaturi prețioase timp de patru ani.

Capitolul 1:6: Robia se datorează neascultării

Acest mesaj de deschidere a lui Zaharia a venit între al doilea mesaj al lui Hagai și al treilea, între versetele 9 și 10 din Hagai 2, când lucrarea la Templu începuse de mai bine de o lună și evidenta ei lipsă de importanță avea un efect descurajator asupra poporului. Zaharia avertizează pe oameni împotriva tendinței lor crescânde de a se întoarce la căile părinților lor neascultători. Apoi el îi încurajează cu viziuni pe care Dumnezeu i le dăduse privitor la mărețul viitor.

Capitolul 1:7-17. Viziunea cailor

Singura precizare a timpului acestor viziuni de aici și până la sfârșitul capitolului 6 se află în 1:7, când lucrarea la templu începuse de mai bine de cinci luni. Așadar, presupunem că viziunile acestea au venit una după alta și au fost scrise la vremea cuvenită. Mesajele lui Dumnezeu date prin profeți au venit de obicei prin directă acțiune a Duhului lui Dumnezeu asupra minții profetului. Dar, ici și colo, aceste mesaje mai sunt date și prin câte un înger care stă de vorbă cu profetul. (vezi nota asupra îngerilor de la Matei 4:11).

Viziunea cailor înseamnă că întreaga lume se odihnea sub mâna de fier a imperiului persan, al cărui rege, Darius, avea o deosebită bunăvoință față de evrei și decretase construirea templului. Viziunea aceasta se încheie cu afirmația că Ierusalimul va fi iarăși o cetate mare și prosperă (vezi la cap.2).

Capitolul 1:18-21. Viziunea coarnelor și a fierarilor

Cele patru coarne au reprezentat națiunile care nimiciseră regatele Iuda și Israel. Cei patru fierari (în alte versiuni "tâmplari") au reprezentat pe nimicitorii trimiși de Dumnezeu împotriva acestor națiuni. A fost un mod figurat de a spune că puterile mondiale care dominau lumea pe vremea aceea aveau să fie înfrânte iar Iuda avea să fie iarăși înălțată. Dumnezeu e pe tronul Său, domnind, chiar atunci când poporul lui a dispărut pentru o clipă.

Capitolul 2. Viziunea funiei de măsurat.

Un capitol mareț. Este o viziune a Ierusalimului care va avea o populație atât de mare și va fi atât de prosper, încât nu vor mai fi zidurile sale destul de cuprinzătoare și Dumnezeu Însuși va fi apărătorul lui. Lucrarea la templu, începută cu 5 luni în urmă, mergea înainte frumos iar oamenii plănuiau fără îndoială să ridice din nou Zidul Ierusalimului, care n-a fost rezidit decât peste 75 de ani. Dar planurile lor au constituit cadrul pentru viziunea zilei când " multe națiuni din toate limbile pământului" vor veni la Dumnezeul evreilor, pe baza acestei chemări făcute către robii aflați încă la Babilon să se întoarcă.

Capitolul 3. Viziunea lui Iosua, Marele Preot

O întezărire a ispășirii lui Cristos. Iosua, Marele Preot, este îmbrăcat în haine murdare, simbolizând păcătoșenia oamenilor. Hainele murdare ale lui Iosua sunt scoase, însemnând că păcatele oamenilor sunt iertate iar ei sunt acceptați de Dumnezeu. A fost o imagine a vremii când păcatele omenirii vor fi înlăturate într-o singură zi (nouă), când "Mlădița" din viitor, în casa lui David (Mesia) avea să fie străpunsă (12-10) și o fântână pentru păcat avea să se deschidă (13:1; vezi în continuare la 13:1-9).

Capitolul 4. Un sfeșnic și doi măslini

Ceea ce se spune aici se referă mai direct la Zorobabel și casa pe care o zidea. Dar există și o referire sigură la o casă mai slăvită, care urmează să fie clădită de un urmaș al lui Zorobabel, numit Mlădița. Este un îndemn la curaj, în ziua unor începuturi umile, având ochii ațintiți la grandoarea sfârșitului. Sfeșnicul era o reprezentare simbolică a casei lui Dumnezeu sau a calităților purtătoare de lumină ale casei lui Dumnezeu. A stat în Cortul Întâlnirii din pustiu și în Templu. La Apocalipsa 1:20 el reprezintă Biserica. Cei doi măslini par să reprezinte pe Iosua și pe Zorobabel. La capitolul 3, viziunea era adresată special lui Iosua. Aici se adresează special lui Zorobabel. Simbolurile sunt aici aduse până la cei doi martori din Apocalipsa 11.

Capitolul 5:1-4. Sulul zburător

O coală de 10 metri lungime și 5 m lățime, ca o hartă, pe care erau înscrise blesteme împotriva furtului și a înjurăturilor, plutind deasupra țării, înlăturând păcatul prin nimicirea păcătoșilor.

Capitolul 5:5-10. Efa zburătoare

O altă reprezentare a înlăturării păcatului. Un coș mare care seamănă cu o efa, având înăuntru o femeie e purtat de două femei afară din țară. În timp ce păcatul e reprezentat aici printr-o femeie, el este înlăturat tot prin femei (9). Să fie oare aceasta o aluzie la faptul că Mlădița care va înlătura păcatul omenirii într-o singură zi (3:8-9) va veni în lume printr-o femeie fără intervenția bărbatului? Simbolurile sunt aici oarecum similare cu cele ale "țapului" din Levitic 16, pe al cărui cap se puneau păcatele poporului, urmând să fie duse de acesta în pustiu. O efa este un coș de măsurat, puțin mai mare decât o baniță.

Capitolul 6:1-8. Cele patru care de război

Mesageri ai judecății lui Dumnezeu care patrulează pământul aducând la îndeplinire decretele lui Dumnezeu asupra dușmanilor Israelului. O dezvoltare a ideii din viziunea coarnelor și a fierarilor (1:18-21).

Capitolul 6:9-15. Încoronarea lui Iosua

Este un act profetic, care amplifică viziunea Odraslei (3:8-9) și viziunea despre Zorobabel (4:6-9).

"Odrasla" (12) a fost numele dat lui Mesia, Cel care avea să se nască din familia lui David și avea să fie numit Nazarineanul (Isaia 4:2; 11:1,10; Ieremia 23:5-6; 33:15-17; Apocalipsa 5:5; 22:16). Zorobabel, guvernatorul, era nepotul regelui Iehoiachim, care fusese dus rob la Babilon și era moștenitor la tronul lui David. Ceea ce se spune despre Zorobabel se referă în parte la el însuși, în parte la familia lui David - mai precis la acel mare reprezentant care avea să vină.

Familiei lui David Dumnezeu îi repartizaze, printre altele, sarcina de a construi Templul (I Cronici 28:11, 19). Solomon, fiul lui David, a construit Templul conform cu indicațiile tehnice date (II Cronici 2-7), realizând cea mai măreță operă arhitectonică din lume la ora aceea. Zorobabel, urmaș al lui David, era acum (520-516 î.Cr.) angajat în opera de reclădire a Templului. El a fost asigurat că va termina lucrarea (4:6-9); se fac aluzii la un alt Templu, care avea să fie construit de Odraslă, cu ajutorul multora de departe (6:12-15).

Mlădița sau Odrasla avea să vină din familia lui Zorobabel (mai precis a lui David), adică din spița regală a poporului evreu, dar aici Iosua

este încoronat și reprezintă odrasla stând pe tronul lui David (6:12-13); adică, o îmbinare simbolică a celor două funcții: de rege și de preot pe care avea să le ocupe Mesia.

Capitolele 7, 8. Chestiuni legate de post

Timp de 70 de ani poporul postise în a patra, a cincea, a șaptea și a zecea lună (8:19), jelind distrugerea Templului. Acum când se părea că în curând vor avea un alt Templu, se punea întrebarea dacă mai trebuie să continue aceste eforturi. Ca răspuns, Zaharia amintește faptul că au existat destule temeiuri pentru posturile lor: cum ar fi neascultarea lor și permanenta nevoie de smerire, dar acum posturile lor deveniseră doar o formă exterioară de paradă a propriei lor sfințenii, praznicele religioase ținându-se doar pentru plăcerea lor. Apoi, urmând obiceiul de a alterna scenele de suferință de atunci, cu cele de glorie viitoare, Zaharia zugrăvește un tablou al epocii sale, când posturile vor fi niște praznice de bucurie (8:19).

Evreii care odată erau o națiune puternică cu tradiții din vechime potrivit cărora ei fuseseră rânduiți de Dumnezeu lor să fie poporul de frunte al întregii lumi, erau acum doar o rămășiță neînsemnată și disprețuită care existau în țara lor numai prin permisiunea regilor persani. Zaharia a încercat să-i încurajeze, repetându-le mereu că această stare de lucruri nu va dăinui în veci, ci că în curând puternicul împărat care domnea pe vremea aceea avea să fie înfrânt iar poporul lui Dumnezeu avea să intre în drepturile sale depline.

Imaginea lui Zaharia cu privire la Sionul prosper și plin de pace, la străzile sale pline de băieți și fete fericiți și bătrâni și bătrâne (8:3-5); ca centru al civilizației lumii, cu toate națiunile pământului venind la evrei, ca să învețe despre Dumnezeu lor (8:22-23) se găsește și în alte pasaje (1:17; 2:4, 11; 14:8, 16). Oricare ar fi intenția inițială a acestor pasaje, limbajul e negreșit o imagine remarcabilă a unor lucruri care au continuat secole de-a rândul: anume, influențele care au emanat din Ierusalim, în numele creștinătății, dând formă istoriei și aducând națiunile lumii la Dumnezeu evreilor.

Capitolele 9, 10, 11. Judecățile lui Dumnezeu asupra națiunilor vecine

Capitolele 9-14 conțin lucruri care au referiri evidente la războaiele cu grecii care au avut loc 200 de ani după Zaharia.

Capitolul 9 pare să fie o prevestire a luptelor lui Iuda cu Grecia. Alexandru cel Mare, invadând Palestina (332 î.Cr.), a devastat cetățile numite în capitolele 1-7 în ordinea în care sunt numite ele aici, dar a cruțat Ierusalimul (8). Versetele 13:17 par să se refere la continuarea

luptei lui Iuda împotriva ptolemeilor greci și a seleucizilor până în perioada Macabee.

O imagine a regelui Sionului care vine (9:10), este plasată în mijlocul unor scene de luptă ale lui Iuda cu Grecia. Versetul 9 este citat în Noul Testament ca referire la intrarea lui Cristos în Ierusalim (Matei 21:5, Ioan 12:15) în același spirit (10), profetul se îndreaptă spre viitor, în ziua triumfului final. O întrezărire a începutului Împărăției lui Mesia.

Capitolul 10 este o prevestire a restaurării poporului împrăștiat al lui Dumnezeu. În vremea aceea numai o mică rămășiță se întorsese.

Capitolul 11 este pilda păstorilor. Turma lui Dumnezeu este împrăștiată și măcelărită, din pricina faptului că păstorii ei au fost falși. Găsim în condamnarea păstorilor falși un tablou al respingerii Bunului Păstor de către ei (12:13). În mod normal nu am sesiza legătura acestui text cu vânzarea lui Cristos de către Iuda Iscarioteanul, dacă nu ne-ar veni în ajutor Noul Testament (Matei 26:15; 27:9-10). Faptul că este citat constituie cheia dezlegării sensului rânduit de Dumnezeu acestui pasaj. Respingerea adevăratului lor Păstor a fost însoțită de ruperea legământului de ocrotire încheiat cu Dumnezeu și de amânare a unificării țării.

Apoi sunt dați pe mâna păstorului netrebnic (păstorul "idol" se spune în Versiunea Autorizată, 15:17). Se crede că ar fi o referire la nimicirea Ierusalimului de către romani, curând după moartea lui Irod și împrăștierea evreilor care au mai rămas; sau poate fi o personificare a cruzimii cu care au fost persecutați evreii din perioada macabee până în vremea fiarei din Apocalipsa 13.

Capitolele 12, 13, 14. Viziunea privitoare la viitorul Israelului

După cum capitolele 9, 10, 11 sunt numite "povara" cu privire la neamurile din jur (9:1), tot așa capitolele 12, 13, 14 sunt numite "povara" cu privire la Israel (12:1). Cele două secțiuni sunt o destul de asemănătoare. Ambele sunt o continuare a ideilor din viziunea capitolului 8, aceleași idei fiind îmbrăcate în alt veșmânt.

12:6. Lupta viitoare a lui Iuda cu toate națiunile. Descrierea acestei lupte este continuată la 14:1-8. Unii consideră limbajul o reprezentare figurată a luptei lui Dumnezeu cu națiunile de-a lungul întregii preioade creștine. Alții aplică mai literal acest text, ca fiind o referire la vremurile de pe urmă.

12:7-13:9. Jale și doliu în casa lui David. Gândul de aici se cocentrează în mod evident în jurul casei lui David. Deși limbajul este greu de înțeles, totuși ni se înfățișează în termeni cât se poate de clari, o tragedie care se va întâmpla în casa lui David și va fi un prilej de mare durere, când un personaj de seamă va fi lovit (13:7). Măinile sale aveau să fie străpunse (12:10, 13:6) și un izvor pentru păcat avea să fie deschis (13:7). Avea să

se întâmpla în ziua când casa lui David va fi ca Dumnezeu (12:8). Numai un singur membru al casei lui David a fost Dumnezeu, și acesta a fost Isus. El este identificat aici cu Odrasla, 3:8, care avea să înlăture păcatul lumii într-o singură zi (3:9) și avea să zidescă casa lui Dumnezeu (6:12), Cel a cărui domnie avea să se întindă de la o mare la alta (vezi la 6:9-15). Este o precizare uimitoare a morții lui Isus care nu se poate în nici un fel aplica la vreun personaj cunoscut din istorie. Astfel, moartea Odraslei din familia lui David avea să fie izvorul de putere al lui Dumnezeu împotriva națiunilor (12:2-4) și eficiența sa avea să aducă înlăturarea finală a idolilor și profeților falși de pe acest pământ (13:2-5).

14:1-2. Lupta lui Iuda cu națiunile (vezi la 12:1-6).

14:3-21. Victoria lui Dumnezeu și Domnia Sa universală.

Măreata împlinire a visurilor profetice, ziua întorcerii Domnului și inaugurarea împărăției Sale veșnice. Unii învățați consideră versetele 4-8 o profeție a faptului că atunci când se va întoarce Domnul își va avea tronul în mod literal pe Muntele Măslinilor și că muntele acesta se va despică în două, iar apele vor curge spre răsărit și spre apus de la Ierusalim iar Ierusalimul va fi centrul pelerinajelor oamenilor din toate națiunile așa cum se schițează în versetele 10-21. Desigur, trebuie să fim consecvenți: dacă am acceptat atâtea alte profeții și afirmații ale Bibliei ca adevărate, în ciuda unui limbaj greu de descifrat pe alocuri, și am văzut cum până și cele mai greu de crezut din declarațiile Bibliei s-au împlinit ulterior, fiind confirmate cu atâta precizie, de ce nu am acceptat și această profeție care se referă la întoarcerea în chip fizic a Domnului Isus?

Rezumat al viziunilor lui Zaharia, prin care întrezărește venirea lui Cristos

Moartea Sa ispășitoare pentru înlăturarea păcatului (3:8-9; 13:1).

Va fi făuritorul Casei Domnului (6:12).

Domnia Sa universală ca rege și preot (6:13; 9:10).

Intarea Sa triumfală (9:9, citată de Matei la 21:5, Ioan 12:15).

Vânzarea Sa pentru 30 de arginți (11:12, citată de Matei la 27:9, 10).

Dumnezeirea Sa (12:8).

Măinile Sale străpunse (12:10; 13:6, citat la Ioan 19:37).

Păstorul lovit (13:7, citat la Matei 26:31, Matei 27:9, 10).

Avem aici afirmațiile clare ce prezic într-un limbaj cât se poate de concret nu numai marile doctrine ale venirii lui Mesia, Cel care avea să ispășească pentru păcatul omenirii, ale Dumnezeirii Sale și Împărăției Sale veșnice, universale, ci și întâmplări și momente din viața Sa, cum ar fi intrarea în Ierusalim, călare pe mănzul unei măgărițe, vânzarea Sa pentru 30 de arginți și altele.

MALEAHI

Mesajul final al Vechiului Testament către un popor neascultător

Nu se cunoaște exact perioada lui Maleahi. În general, se acceptă faptul că a trăit aproape la 100 de ani după Hagai și Zaharia și că a avut legături strânse cu Ezra și Neemia în reformele pe care le-au inițiat aceștia. Data este fixată între cca 450 și 400 î.Cr.

O rămășiță se întorsese din robie (536 î.Cr.). Sub conducerea lui Zaharia ei rezidisaeră Templul (520-514). Apoi, 60 de ani mai târziu (457 î.Cr.) Ezra a venit să ajute la refacerea națiunii. Treisprezece ani mai târziu (44 î.Cr.) a venit Neemia și a ridicat din nou zidul Ierusalimului.

Astfel, în vremea lui Maleahi, evreii se întorseseră în patria lor de 100 de ani. Vindecați acum de idolatrie prin robia de care avuseseră parte, dar tentați mai departe să negligeze casa lui Dumnezeu. Preoții se lăsaseră pe tânjală și decăzuseră, iar jertfele aduse la Templu erau de calitate inferioară. Se nesocoteau zeciuiele. Oamenii căzuseră din nou în vechea lor practică de a se căsători cu vecinii lor idolatri (vezi Ezra 9).

Astfel, evreii, poporul favorizat de Dumnezeu mai presus de toate celelalte popoare, descurajați acum de slăbiciunea lor și strâns lipiți de păcatele lor, s-au lăsat într-o așteptare letargică a venirii lui Mesia cel promis. Maleahi i-a asigurat că Mesia avea să vină, dar pentru cei ca și ei aceasta va însemna judecată.

Capitolul 1. Dispreț pentru jertfele de la Templu

Versetetele 2-3 sunt citate la Romani 9:10-13, cu aplicație la alegerea de către Dumnezeu a lui Iacob, și nu cu referire la două națiuni care au descins din Iacob și Esau: israeliții și edomiții. Ambele popoare au fost nimicite de babiloneni. Israel a fost ulterior restaurat, dar Edom a rămas mai departe un pustiu.

Ofranda lor de animale bolnave, cu defecte pe care nu ar fi îndrăznit să le aducă guvernatorului lor (8) era în realitate o insultă împotriva lui Dumnezeu. Pe acest fond Maleahi vede ziua în care Dumnezeu, Cel pe care poporul acesta îl disprețuia, va deveni Dumnezeuul preaiubit al întregului pământ (11).

Capitolul 2. Căsătorii cu vecinii păgâni

Preoții care fuseseră ordinați de Dumnezeu să conducă poporul și să

dea exemplu de neprihănire (5:7) erau răspunzători pentru această situație deplorabilă. Ei deveniseră atât de josnici - niște mercenari corupți - încât numele de preot devenise un cuvânt de dispreț pentru oameni.

Morala decăzută cu privire la căsătorie (10:16). Evreii divorțau de nevestele lor, ca să se căsătorească cu femei păgâne. Era de două ori un păcat, cu efecte dezastruoase pentru creșterea copiilor.

Scepticismul era rădăcina indiferenței lor religioase și a moralei lor decăzute. Observând că națiunile din jur erau mai prospere decât ei, oamenii își ziceau în sinea lor: "Ce rost are să-L slujim pe Dumnezeu?" (Vezi la 3:13-18).

Capitolul 3:1-6. Ziua Domnului care va veni

Răspunsul lui Maleahi la scepticismul lor : va veni o zi de judecată, când toate batjocorile lor vor primi răspuns și se va demonstra dacă merită să slujești lui Dumnezeu (5. Vezi în continuare la 3:13-18).

Capitolul 3:7-12. Zeciuelile

O altă schimbare bruscă a subiectului. A nu da zeciuală se numește jefuirea lui Dumnezeu; căci prin constituția mozaică zeciuala era proprietate a lui Dumnezeu la care donorul nu avea mai mult drept decât ar fi avut asupra proprietății unui alt om. Notați promisiunea de prosperitate pe care Dumnezeu o face celor care dau zeciuală cu credincioșie și invitația pe care o face El oamenilor să-L pună la încercare în privința aceasta.

Capitolul 3:13-18. Din nou, scepticism pe scară națională

Ei nu au crezut promisiunea lui Dumnezeu cu privire la zeciuieli ci au considerat banii și efortul în slujba lui Dumnezeu drept o risipă. răspunsul va demonstra care e adevărul (16:17). Acest pasaj minunat zugrăvește pe acei puțini la număr care, într-o vreme de apostazie generală, au avut harul de a fi notați pe nume de Dumnezeu, în vederea recunoașterii lor de mai târziu, "în ziua aceea."

Capitolul 4. Va veni ziua Domnului

De patru ori Maleahi se îndreaptă spre viitor, către "ziua Domnului" (1:11; 3:1-6 și 16:18; 4:1-6). O numește "ziua" (3:2, 17; 4:1, 3, 5). Pare să însemne întreaga eră creștină cu aplicație îndeosebi la vremea de pe urmă.

Îndemnul de încheiere al Vechiul Testament: Nu uitați Legea lui Moise (4).

Prezicerea de încheiere a lui Maleahi: Ilie va aduce în scenă ziua Domnului (5). Așa a făcut Ilie, 400 de ani mai târziu, prin persoana lui Ioan Botezătorul (Matei 3:1-12; 11:14).

Ultima virtute pomenită: dragostea părintească și filială (6), cuprinzând, așa cum se citează la Luca 1:17, considerația pentru idealurile strămoșilor.

Ultimul cuvânt din Vechiul Testament: "blestem", însemnând soarta omenirii dacă nu vor veni Domnul Isus Cristos.

Așa se încheie Vechiul Testament. 400 de ani au trecut după aceea, apoi a venit Mesia, pentru care se născuse poporul evreu pentru a-l aduce pe lume. Așa după cum secole de-a rândul ei respinseseră proorocii lui Dumnezeu, tot așa, când a venit Mesia, ei L-au respins. De atunci evreii au fost niște rătăcitori fără patrie pe tot pământul, tragedia și miracolul veacurilor.

FIRUL CONDUCĂTOR MESIANIC AL VECHIULUI TESTAMENT

Preînchipuiri și preziceri ale venirii lui Mesia

Vechiul Testament a fost scris pentru a crea o anticipare și pentru a pregăti calea pentru venirea lui Cristos. Este istoria poporului evreu, ocupându-se în mare parte de evenimente și exigențele timpurilor în care a trăit această națiune, dar de la un capăt la altul al istoriei se face observată ideea așteptării și-viziunea unei Persoane Divine, care avea să vină să domnească și să binecuvânteze lumea întreagă. Această Persoană, cu mult înainte de a sosi, a ajuns să fie cunoscută sub numele de Mesia.

Prezicerile și întrezăririle privitoare la venirea Sa constituie firul conducător al Vechiului Testament. Ele formează firul de aur care străbate întreg Vechiul Testament, legând și susținând diversele sale cărți într-un singur tot unitar de o uimitoare unitate.

Începând cu vagi aluzii, se continuă cu apariția unor preziceri concrete, care pe măsură ce se desfășoară istoria devin tot mai precise și mai abundente.

Și pe măsură ce se înmulțesc aceste preziceri clare, cresc și simbolurile însoțitoare, imaginile, tiparele și întrezăririle directe, așa încât atunci când ajungem la sfârșitul Vechiului Testament întreaga istorie a lui Cristos a fost deja scrisă și prefigurată în limbaj și simboluri, fapt care luat în întregime a lui, nu poate să se refere la o altă persoană din istorie decât la Isus Cristos.

Pe lângă prezicerile și tiparele preînchipuitoare care sunt cât se poate de evidente, pot exista și anumite aluzii mesianice ascunse, mai greu de observat; apoi, unele pasaje pot avea sensuri care devin evidente doar după împlinirea lor.

Totuși noi credem că e bine să fim cu băgare de seamă în privința interpretării textelor, căutând explicația oferită chiar de Scriptură, mai ales în cazul tipurilor sau al figurilor preînchipuitoare, fără să forțăm nota în căutarea unor sensuri actuale.

Scopul urmărit de noi este acela de a reda în ordinea lor pasajele din Vechiul Testament care conduc lămurit la venirea lui Cristos.

Geneza 3:15. Sămânța femeii

Sămânța femeii va zdrobi capul șarpelui, iar șarpele va zdrobi călcâiul Lui.

Acest text pare să spună că Dumnezeu a hotărât, în ciuda păcatului, să aducă la bun sfârșit creația Sa, respectiv omul. Așa după cum prin femeie omul a căzut, tot așa din femeie omul va fi răscumpărat. Se va realiza printr-un Om al Lui, care va fi din sămânța femeii, adică născut dintr-o femeie, dar fără intervenția omului. Pare a fi una dintre primele aluzii la nașterea din fecioară a lui Cristos, căci numai un singur urmaș al Evei s-a născut din femeie fără să fi fost născut de om.

Geneza 4:3-5. Jertfa lui Abel

"Cain a adus Domnului o jertfă de înmăncare din roadele pământului. Abel a adus și el o jertfă de mâncare din oile întâi născute ale turmei lui... Domnul a privit cu plăcere spre Abel și spre jertfa lui; dar spre Cain și spre jertfa lui n-a privit cu plăcere."

Se pare că avem aici instituirea jertfei prin sânge chiar de la început ca o condiție prin care omul să poată fi primit de către Dumnezeu - o aluzie primară la începutul unui lung șir de imagini și preziceri ale morții mântuitoare a lui Cristos pentru păcatul omenirii.

Geneza 12:3; 18:18; 22:18. Chemarea lui Avraam

"Toate neamurile pământului vor fi binecuvântate în sămânța ta." - Iată o afirmație clară repetată de trei ori pe care Dumnezeu Însuși i-o face lui Avraam, spunându-i prin aceasta că prin el va întemeia o națiune pentru scopul precis de a binecuvânta. Neamul acesta a ajuns să fie cunoscut sub numele de poporul mesianic sau națiunea mesianică.

Geneza 14:18-20. Melchisedec

Melchisedec, regele Salemului, preot a lui Dumnezeu, a adus pâine și vin și la binecuvântat pe Avraam, iar Avraam i-a dat lui Melchisedec zeciuială. În Psalmul 110 la versetul 4 așa se spune despre venirea lui Mesia: "Tu ești Preot în veac, în felul lui Melchisedec". La Evrei 7 Melchisedec, ca rege și preot, este numit o imagine preînchipuitoare a lui Isus.

Astfel exista încă de mult, o umbră preînchipuitoare a acelei PERSOANE supra-omenești a cărei venire pe lume ca Mântuitor al ei a constituit scopul pentru care a fost întemeiată națiunea ebraică. Iar la Salem, adică la Ierusalim, Isus a fost răstignit. Pâine și vin: ce simbol minunat al Cinei Domnului apărut cu atâta timp înainte de realitatea pe care o reprezintă!

Geneza 22:1-19. Avraam îl aduce pe Isaac să fie jertfit

Un tată își aduce jertfă fiul, iar Fiul a fost pentru tată ca mort timp de

trei zile (22:4): o jertfă înlocuitoare (22:13). Apoi s-a întâmplat pe muntele Moria (22:2), adică același munte pe care Isus a fost răstignit, în același loc unde Avraam dăduse zeciuială lui Melchisedec (14:18), Salem aflându-se pe muntele Moria.

După cum Melchisedec pare să fi fost întruchiparea unei Persoane din viața lui Avraam pe care neamul evreiesc avea s-o aducă pe lume, tot așa aici pare să întruchipeze evenimentul din viața acelei Persoane prin care își va înfăptui lucrarea. Ce imagine potrivită pentru moartea și învierea lui Cristos!

Geneza 26:4; 28:14. Promisiunea se repetă

De trei ori i se face această promisiune lui Avraam, iar acum i se dă lui Isaac, urmând mai târziu a i se face și lui Iacob: promisiunea potrivit căreia sămânța lor va fi o binecuvântare.

Geneza 49:10, 11. Șilo

Sceptrul nu se va depărta din Iuda până când va veni Șilo. La El se vor strânge popoarele. El Și-a spălat hainele în sângele strugurilor. Este prima prezicere clară a unei Persoane care se va ridica din cadrul neamului lui Avraam ca să domnească peste toate popoarele, Șilo, Cel care are acest drept. El trebuie să fie Cel pe Care-l întruchipa Melchisedec. Avea să se ivească din seminția lui Iuda. Hainele Sale spălate în sângele strugurilor ar putea fi o sugerare metaforică anticipată a răstignirii Sale.

Exod 12. Instituirea Paștelui

Izbăvirea Israelului din Egipt. Moarte întâilor născuți ai Egiptului. Casele Israelului marcate cu sângele Mielului. Domnul a trecut peste cei însemnați astfel. Praznicul trebuia ținut anual, din neam în neam. A devenit praznicul sau sărbătoarea lor principală în tot Israelul ținut cu regularitate în amintirea izbăvirii din Egipt.

Timp de 1400 de ani, a fost păstrat în centrul vieții poporului evreu. Fără îndoială a fost rânduit de Dumnezeu ca o întruchipare și anticipare istorică gigantică a evenimentului de bază din răscumpărarea omenirii, Moartea lui Cristos, MIELUL LUI DUMNEZEU, care a murit pe cruce la praznicul Paștelui, aducând izbăvire veșnică din păcat pentru toți aceia care sunt însemnați cu sângele Său, tot așa după cum primul Paște adusese izbăvirea din Egipt Israelului, ne arată ce mult se gândea Dumnezeu la venirea lui Cristos, cu mult timp înainte de a se întâmpla evenimentul.

Levitic 16. Ziua ispășirii

Odată pe an. Ziua a zecea din luna a șaptea. Două capre. Una ucisă

pentru păcat. Marele Preot își punea mâinile pe capul celeilalte, numită țapul de ispășire, mărturisind deasupra lui păcatul poporului. Apoi țapul ispășitor era lungat în pustiu.

Faptul acesta și întregul sistem de jertfe levitice, ca trăsături permanente ale vieții evreilor constituie o anticipare și întruchipare istorică a morții ispășitoare a Celui ce avea să vină.

Numeri 21:6-9. Șarpele de foc

În pustie, șerpii au mușcat poporul. Moise a făcut atunci un șarpe de aramă. Oricine privea la el trăia.

Isus a luat această imagine ca pe o întruchipare a Sa, El urmând să fie ridicat pe cruce (3:14) pentru ca omenirea întreagă, mușcată de păcat în grădina Eden, să poată acum privi la El și să trăiască.

Numeri 24:17, 19. Steaua

Va ieși o stea din Iacob. Un sceptru se va ridica din Israel. El va avea stăpânirea. Iată o prezicere clară despre o PERSOANĂ, un Stăpânitor strălucit: e limpede că e vorba de aceeași Persoană pe care o avem la Geneza 49:10 sub numele de Șilo, Cel care va domni peste neamuri.

Deuteronom 18:15-19. Un profet ca Moise

Dumnezeu avea să ridice un Profet ca Moise prin care avea să vorbească omenirii. În mod evident este o altă caracterizare a lui Șilo și a Stelei amintită mai sus.

Astfel, în primele cinci cărți ale Vechiului Testament există o prezicere clară, concretă, ce se repetă de cinci ori, potrivit căreia poporul evreu a fost lansat în lume pentru scopul lămurit de a binecuvânta toate celelalte popoare.

Urmează alte preziceri concrete după care din sânul acestei națiuni avea să se ridice o Persoană numită Șilo, o Stea, un Profet, cu suficiente aluzii la faptul că tocmai prin această Persoană națiunea avea să-și împlinească misiunea.

Apoi există diferite alte aluzii privitoare la natura lucrării Acelei Persoane, în special la moartea lui jertfitoare. Astfel încă cu 1400 de ani înainte de venirea lui Cristos au fost trasate linii destul de clare în ce privește moartea viitoare a lui Cristos.

Iosua

Cartea aceasta nu pare să aibă prea multe de spus cu privire la venirea lui Mesia, cel puțin nu în mod direct, dar Iosua este considerat reprezentant al lui Cristos. Ambii au același nume Iosua, termenul Isus fiind forma greacă a numelui Iosua. După cum Iosua a condus Israelul spre țara promisă, tot așa Isus își va duce poporul în cer.

Rut

Rut a fost străbunica lui David începutul familiei în sânul căreia avea să se nască Mesia (vezi pag.175).

Boaz era din Betleem. Isus s-a născut la Betleem. O veche tradiție spune că Boaz a luat-o pe Rut de mireasă și a pus temelia familiei care avea să-l aducă pe Cristos în lume în aceeași cameră în care cu 1100 de ani mai târziu avea să se nască Cristos.

1 Samuel 16. David

David este uns rege peste Israel. De-aici încolo David este figura centrală a istoriei Vechiului Testament. Cele mai multe și mai concrete profeții mesianice se învârt în jurul numelui său. Avraam este întemeietorul poporului mesianic, David - întemeietorul familiei mesianice din cadrul acestui popor.

II Samuel 7:16. Lui David i se făgăduiește un tron veșnic

Tronul său va dăinui în veac. Aici începe un șir lung de promisiuni potrivit căruia familia lui David va domni în veac peste poporul lui Dumnezeu. (Vezi pag.184).

Această promisiune este repetată mereu în cuprinsul paginilor Vechiului Testament, cu un număr tot mai mare de amănunte și indicații specifice, potrivit cărora făgăduința își va găsi împlinirea finală într-un MARE REGE, Care va întemeia o Împărăție fără sfârșit.

Regele acesta etern este în mod evident aceeași Persoană cu cea de care s-a vorbit mai înainte - Preotul după ordinul lui Melchisedec, Șilo și Profetul ca Moise.

I Regi 9:5. Promisiunea este repetată lui Solomon

"voi întări scaunul de domnie al Împărăției tale pe veci". E o promisiune ce li se repetă mereu lui David și Solomon. Totuși, cărțile Împărați și Cronici ne înfățișează istoria căderii regatului lui David și a robiei poporului ebraic, așa încât s-ar părea că nimic nu s-a ales de promisiunea pe care a făcut-o Dumnezeu familiei lui David privitor la tronul veșnic.

Dar în perioada parcursă de aceste cărți s-au ridicat mulți profeți care au strigat cu glas tare că promisiunea avea să se împlinească.

Cărțile Ezra, Neemia și Estera relatează istoria întoarcerii poporului evreu, căzut și împrăștiat odată, fără a se face preziceri mesianice directe. Totuși restabilirea națiunii în propria țară a fost un antecedent necesar împlinirii promisiunilor privitoare la Tronul lui David.

Iov 19:25-27

Cartea aceasta este o discuție asupra problemei suferinței, fără referiri

prea directe la misiunea mesianică a poporului evreu, decât poate prin izbucnirea copleșitoare de credință a lui Iov când spune: "Eu știu că Răscumpărătorul meu este viu și că El va sta în picioare în ziua de pe urmă pe pământ."

Psalmii

Cartea Psalmilor este scrisă în cea mai mare parte de David. E plină de preziceri și anticipări ale Regelui Etern care avea să se nască din familia lui David. Unele din ele, în sens limitat și secundar, se pot referi chiar la David însuși. Dar majoritatea lor nu se pot aplica la nici o altă persoană din istorie decât la Cristos: toate aceste preziceri sunt scrise cu 1000 de ani înainte de venirea lui Cristos!

Psalmul 2. Unsul Domnului

"Unsul Domnului" (2)... "Eu am uns pe Împăratul Meu pe Sion, muntele Meu cel sfânt." ... "Tu ești Fiul Meu," (7) ... "și-Ți voi da neamurile de moștenire (veșnică, în original)" (8) ... "Dați cinste Fiului să nu se mânie" (12) ... "Ferice detoți cei ce-și pun încrederea în El!" (12).

Evident este vorba despre Regele Veșnic care se va ridica din familia lui David, o afirmație foarte clară privitoare la Dumnezeuzeirea Sa, domnia Lui universală și fericirea celor care își pun încrederea în El.

Psalmul 16:10. Învierea Sa

"Tu nu vei îngădui ca Sfântul Tău să vadă putrezirea". Este citat la Fapte 2:27, 31 cu referire la învierea lui Cristos. Existaseră multe aluzii privitoare la moartea lui Mesia, iată aici o prezicere clară a victoriei Sale asupra morții și a vieții nesfârșite pe care o va duce El.

Psalmul 22. O întruchipare a răstignirii

"Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce m-ai părăsit?" (1). Până și cuvintele Sale de pe urmă au fost prezise (Matei 27:46).

"Toți cei care mă văd rîd de mine și mă batjocoresc zicînd: s-a încrezut, acum să-l izbăvească Dumnezeu" (7,8). Exact așa s-au exprimat batjocoritorii Domnului Isus atunci când se afla pe cruce (Matei 27:43).

"Mi-au străpuns mâinile și picioarele" (16). Era o indicație a faptului că Domnul Isus avea să moară prin răstignire (Ioan 20:20,25).

"Își împart hainele Mele între ei și dau cu zarul pentru cămașa Mea" (18). Chiar și acest amănunt a fost prezis cu exactitate (Matei 27:35). La ce se pot referi oare toate aceste declarații dacă nu la Isus? Și totuși să nu uităm că au fost scrise cu 1000 de ani înainte de a se împlini în realitate.

Psalmul 41:9. Avea să fie trădat de un prieten

"Chiar și acela cu care trăiam în pace, în care-Mi puneam încrederea și care mânca pâinea Mea și-a ridicat călcâiul împotriva Mea." Aparent, David se referă aici la prietenul său, Ahitofel (Samuel 15:12), dar Isus a citat acest text ca o profeție preînchipuitoare a vânzării Sale de către Iuda (Ioan 13:18-27; Luca 22:47-48).

Psalmul 45. Domnia Unsului lui Dumnezeu

"Dumnezeul tău te-a uns cu uleiul bucuriei mai presus de semenii tăi" (7). "Tronul Tău, o, Doamne, este în veci de veci" (6). "Fii biruitor! Suie-te în carul tău de luptă" (4). Toate generațiile te vor lauda în veci de veci (17).

Aici este descrisă domnia glorioasă a unui rege purtând numele lui Dumnezeu, care stă pe un tron veșnic. Nu se poate referi la un altul decât la Regele Veșnic care avea să se ridice din familia lui David. Un cântec de nuntă al lui Cristos și al Miresei Sale, Biserica.

Psalmul 69:21. Fierea și oțetul

"Ei își pun fiere în mâncare, și când mi-e sete îmi dau să beau oțet." Un alt incident din suferințele pe care Domnul Isus avea să le pătimească, prezis aici (Matei 27:34,48).

Psalmul 72. Glorioasa Sa domnie

"În zilele Sale cei neprihăniți vor înflori" (7). "Iar El va stăpâni de la o mare la alta și de la Râu până la marginile pământului." (8) "Toți împărații se vor închina înaintea lui, toate neamurile îi vor sluji" (11). "Binecuvântat să fie în veci slăvitul Lui Nume!" (19).

Psalmul acesta pare să fie, în parte, o descriere a domniei lui Solomon, dar unele din afirmațiile sale și, negreșit, tonul în care e scris psalmul, se referă la Cel care avea să vină mai târziu, să fie mai mare decât Solomon (19).

Psalmul 78:2. Va vorbi în pilde

"Îmi voi deschide gura și voi vorbi în pilde" - un alt amănunt al vieții lui Mesia: metoda Sa de învățare în pilde (text citat la Matei 13:34,35, ca împlinire a acestui verset).

Psalmul 89. Caracterul veșnic al tronului lui David

"Am făcut legământ cu David" (3). "În veci îți voi așeza scaunul de domnie". (4) "Îl voi face întâiul născut, cel mai înalt dintre împărații pământului," (27). "...și legământul Meu va fi neclintit" (28). "Pe sfințenia Mea am jurat...scaunul de domnie al lui David...va dăinui pe vecie" (35-

37).

Jurământul lui Dumnezeu repetat la nesfârșit, potrivit căruia Tronul lui David va dăinui în veac sub conducerea Întâiului Născut al lui Dumnezeu.

Psalmul 110. Mesia va fi Rege și Preot

"Domnul a zis Domnului meu: Stai la dreapta mea până voi face din dușmanii tăi scaunul picioarelor Tale" (1). "Tu ești Preot în veci de veci, după ordinul lui Melchisedec" (4).

Domnia eternă și Preoția veșnică a Regelui care avea să vină. Isus a citat acest pasaj ca fiind o referire la El Însuși (Matei 2:42-44).

Psalmul 118:22. Mesia va fi respins de mai marii națiunii

"Piatra pe care au respins-o zidarii a devenit capul unghiului" Isus a citat acest pasaj din nou cu referire la Sine (Matei 42-44).

Isaia 2:2-4. O minunată previziune a epocii mesianice

* "În zilele de pe urmă, muntele casei Domnului va fi stabilit pe vârful munților și toate națiunile vor veni cu grămada la El; și multe popoare vor zice: Veniți să ne suim la Casa Domnului Dumnezeului lui Iacob. El ne va învăța căile Sale."

"Cuvântul Domnului va ieși din Ierusalim. Neamurile își vor face din săbiile lor pluguri și din sulile lor cârlige de curățat pomii. Națiunile nu vor mai ridica sabia una împotriva alteia și nici nu vor mai învăța războiul."

Isaia este prin excelență cartea Vechiului Testament care se ocupă de profeția mesianică într-un limbaj neegalat în toată literatură. Isaia izbucnește în extaz în fața gloriei domniei lui Mesia Cel care avea să vină.

Isaia 4:2-6. Odrasla (Mlădița) Domnului

"În ziua aceea Odrasla Domnului va fi frumoasă și glorioasă" (2). "Un nor și foc noaptea" (5). "Un cort...și un loc de adăpost" (6).

Mesia este reprezentat aici ca o mlădiță ce crește din ciotul arborelui genealogic al lui David devenind călăuza pentru poporul Său (textul e explicat mai pe larg la Isaia 11:1-10).

Isaia 7:13,14. Emanuel

"Casa lui David...fecioara va rămâne însărcinată, va naște un fiu, și-i va pune numele Emanuel." Cineva, pe nume Emanuel, se va naște dintr-o fecioară în casa lui David: evident e vorba de aceeași Persoană ca Mlădița (Odrasla) din 4:2 și 11:1, Copilul Minunat de la 9:6.

Dumnezeirea lui Cristos este implicată în numele "Emanuel" care înseamnă "Dumnezeu e cu noi".

Astfel nașterea din fecioară și Dumnezeirea lui Mesia sunt prezise aici. Textul e citat la Matei 1:23 cu referire la Isus (vezi pagina 291).

Isaia 9:1,2,6,7. Copilul Minunat

"Poporul vede o lumină mare" (1,2). "Căci un Copil ni s-a născut, un Fiu ni s-a dat: și domnia va fi pe umărul Lui; îl vor numi "Minunat, Sfetnic, Dumnezeu atotputernic, Părinte al veșnicilor, Prinț al păcii." El va face ca domnia Lui să crească și o pace fără sfârșit va da scaunului de domnie al lui David și împărăției lui, o va întări și o va sprijini prin judecată și neprihănire, de acum și-n veci de veci..." (6,7).

În mod clar Copilul este REGELE VEȘNIC promis familiei lui David (II Samuel 7:16): aceeași Persoană de care s-a vorbit cu secole mai înainte, fiind numit Șilo, Steaua, Profetul ca Moise. Dumnezeirea Lui este puternic subliniată aici. Lucrarea sa avea să fie în Galilea. Este o prezicere foarte exactă a lui Isus.

Isaia 11:1-10. Domnia Odraslei

"Apoi o Odraslă va ieși din tulpina lui Isai și un Vlăstar va da rădăcinile lui" (1). Adică o mlădiță din arborele genealogic al lui David, care la vremea profeției era mai degrabă un ciot.

"Și Duhul Domnului sse va odihni peste El, Duhul de înțelepciune și de pricepere" (2) "...El va fi ca un steag printre popoare. Neamurile se vor întoarce la El" (10). "Va lovi pământul cu Toiaagul cuvintelor Lui" (4) "...atunci lupul va locui împreună cu mielul și ghepardul va locui împreună cu iedul, vițelul cu puiul de leu și vitele îngrășate vor fi împreună și le va mâna un copilaș. Vaca și ursoaica vor paște la un loc și puii lor se vor culca împreună. Leul va mânca paie ca boul. Nu se va face nici un rău și nici o pagubă pe tot muntele Meu cel sfânt, căci pământul va fi plin de cunoștința Domnului ca fundul mării de apele care-l acopăr" (6-9). O descriere minunată a păcii universale care va domni pe pământ la revenirea lui Mesia.

Isaia 25:6-9; 26:1, 19. Învierea din morți

"Și pe muntele acesta... Domnul... nimicește moarte pe vecie: Domnul Dumnezeu șterge lacrimile de pe toate fețele" (6,8). "În ziua aceea... Să învie dar morții Tăi! Să se scoale trupurile mele moarte! ...pământul va scoate iarăși afară pe cei morți" (26:1,19). O anticipare a învierii lui Isus pe muntele Sion, dar și a învierii generale.

Isaia 32:1, 2. Din nou, domnia Regelui viitor

"Un rege va domni în neprihănire...un om (Omul) vaz fi ca un loc de

adăpost de vânt, acoperiș de furtună, ca izvoarele de apă într-un loc uscat și ca umbra unei stânci mari într-o țară arsă de sete." La Isaia 9:6 s-a prezis Dumnezeirea Regelui care va veni, aici este latura umanității Sale (2). Un Om care este adăpost personal pentru fiecare din copiii Săi în orice necaz.

Isaia 35:5, 6. Minunile lui Mesia

"Atunci se vor deschide ochii orbilor, se vor deschide urechile surzilor; atunci șchiopul va sări ca un cerb, și limba mutului va cânta de bucurie." (5,6) O descriere minunată a lucrării Sale de vindecare.

Isaia 35:8-10. Drumul mare a lui Mesia

"Acolo se va croi o cale, un drum, care se va numi Calea cea sfântă: nici un necurat nu va trece pe ea, ci va fi numai pentru cei sfinți...pe ea cei răscumpărați vor umbla...cu cântece de biruință. O bucurie veșnică le va încununa capul, veselie și bucuria îi vor apuca, iar durerile și gemetele vor fugi!"

Isaia 40:5, 10, 11. Blândețea și tandrețea lui Mesia

"Atunci se va descoperi slava Domnului și în clipa aceea orice făptură o va vedea, căci gura Domnului a vorbit." (5) "Iată Domnul vine cu putere și poruncește cu brațul Lui" (10). "El Își va paște turma ca un Păstor va lua mieii în brațe, îi va duce la sânul Lui și va călăuzi blând oile care alăptează." (11) O altă viziune a puterii, blândeții și gingășiei lui Isus de cei slabi din turma Sa.

Isaia 42:1-11. Neamurile

"Iată Robul Meu (4) ... Te voi pune ca legământ al poporului, ca să fii Lumina neamurilor (6) ...și ostroavele vor nădăjdui în legea Lui (4) ...și de la un capăt la altul al pământului, ei vor cânta Domnului o cântare nouă" (10).

Regele care va veni în Israel va domni peste neamuri și va acoperi întreg pământul cu cântece de laudă și bucurie.

Isaia 53. Suferințele lui Mesia

"Disprețuit și părăsit de oameni, om al durerii și obișnuit cu suferința...totuși El suferințele noastre le-a purtat și durerile noastre le-a luat asupra Lui...dar El era străpuns pentru fărădelegile noastre. Pedeapsa care ne dă pacea a căzut peste El și prin rănilor suntem tămăduiți....Domnul a făcut să cadă asupra Lui nelegiurea noastră a tuturor. El a fost luat prin apăsare și judecată...când a fost chinuit și asuprit, n-a deschis gura deloc, ca un miel pe care-l duci la măcelărie, și

ca o oaie mută înaintea celor ce o tund: n-a deschis gura ...“ Domnul a găsit cu cale să-l zdrobească prin suferință... dar după ce Își va da viața ca jertfă pentru păcat...va vedea rodul muncii sufletului Lui și se va înviora. Prin cunoștința Lui va pune pe mulți oameni într-o stare după voia lui Dumnezeu și va lua asupra Lui nelegiurile lor.“

Cea mai izbitoare trăsătură a Regelui care va veni este faptul că va suferi, așa ne spun profețiile. Faptul acesta a fost sugerat prin jertfa lui Abel și apoi prin aducerea lui Isaac ca jertfă de către Avraam. Mai târziu faptul a fost zugrăvit prin minunata izbăvire de la praznicul paștelui, apoi ziua ispășirii. Unele dintre detaliile suferințelor Domnului sunt descrise în Psalmul 22. Aici, la Isaia 53, tabloul a fost completat. În capitolele 54, 55, 60, 62 Regele care a suferit umple pământul cu cântări de bucurie. Este o minunată prevestire a erei creștine.

Isaia 60. Va fi lumina lumii

„Întunericul acoperă pământul“ (2). ”Scoală-te, luminează! Căci lumina ta vine, și slava Domnului răsare peste tine.“ (1). ”Domnul va fi lumina ta pe vecie și zilele suferințelor tale se vor sfârși.“ (20). În Noul Testament Isus este numit de repetate ori Lumina Lumii.

Isaia 62:2; 65:15. Un nume nou

”Și-ți vor pune un nume nou“ (62:2) ”Domnul ...va da robilor Săi un alt nume.“ (65:15)

În perioada Vechiului Testament, poporul lui Dumnezeu se numea Israel. În zilele lui Cristos ei au fost numiți creștini.

Ieremia 23:5, 6. Odrasla

Iată vin zile, zice Domnul, când voi ridica lui David o Odraslă neprihănită. El va împărăți...și iată Numele ce i-L vor da: ”Domnul Neprihănirea noastră“.

După cum Isaia vorbește la capitolele 4 și 11 despre regele care avea să vină numindu-l odrasla din familia lui David, tot așa Ieremia repetă aici numele lui Isus, repetându-i dumnezeirea.

Ezechiel 34. Prințul casei lui David

”Voi pune peste ele un singur păstor, care le va paște și anume pe Robul Meu David; El le va paște, El va fi păstorul lor...Robul Meu David va fi împărat peste ei și toți vor avea un singur păstor.“ (34:22-24; 37:24,25).

Descrierea Prințului ne oferă o imagine minunată a binecuvântărilor care vor izvorâ din Ierusalim, sub imaginea unui izvor dătător de viață care va curge din Templu și va cuprinde lumea întreagă, așa cum se arată la Ezechiel 47:1-12. (Vezi pag. 335).

Ezechie 47:1-12. Izvorul dătător de viață

"Și iată că ieșea apă de sub pragul casei, dinspre răsărit; ...când a intrat omul acela spre răsărit cu măsura în mână, a măsurat o mie de coți și m-a trecut prin apă; apa îmi venea până la glezne. A mai măsurat iarăși o mie de coți, și m-a pus să trec prin apă, și apa îmi venea până la genunchi. A măsurat iarăși o mie de coți, și m-a trecut prin ea, și apa îmi venea până la șolduri. A măsurat iarăși o mie de coți, și atunci era un râu pe care nu-l puteam trece, căci apa era atât de adâncă încât trebuia să înot - un râu care nu se putea trece. El mi-a zis: "Ai văzut fiul omului?" "...pretutindeni pe unde va ajunge râul acesta va fi viață."

Daniel 2. Cele patru împărății

"Va fi a patra împărăție, tare ca fierul; după cum fierul sfărâmă și rupe totul, și ea va sfărâma și va rupe totul, ca fierul care face totul bucăți." "...Dar în vremea acestor împărății, Dumnezeu cerurilor va ridica o împărăție, care nu va fi nimicită niciodată și care nu va trece sub stăpânirea unui alt popor. Ea va sfărâma și va nimici toate acele împărății și ea însăși va dăinui veșnic." (2:40-44)

În cei 600 de ani de la Daniel la Cristos au fost 4 imperii mondiale: cel babilonean, cel persan, cel grec și cel roman. Acestea sunt descrise exact în capitolul 2 din Daniel. În capitolul al șaptelea din Daniel, aceleași patru imperii mondiale sunt descrise mai pe larg. Cristos a apărut în zilele imperiului roman (Vezi paginile 342-346).

Daniel 9:24-27. Timpul este precizat și mai clar.

"De la darea poruncii pentru zidirea din nou a Ierusalimului până la Unsul (Mesia), la Cârmuitorul, vor trece șapte săptămâni; apoi timp de șaiszeci și două săptămâni; ...după aceste șaiszeci și două săptămâni, unsul va fi stârpit..." (24-27).

Aici Daniel a precizat data exactă a venirii lui Mesia. (Vezi paginile 349-350). Mai departe se spune cu 600 de ani mai înainte de venirea lui Mesia că după trei ani și jumătate de propovăduire publică El avea să fie "tăiat" ("stârpit") pentru ispășirea păcatelor. O prezicere uimitoare!

Osea 1:10. Neamurile vor fi cuprinse

Și de unde li se zicea: "Nu sunteți poporul Meu," li se va zice: "Copiii Dumnezeului Celui Viu!"

Aici Osea repetă ceea ce s-a spus deja: că împărăția lui Mesia va cuprinde și neamurile toate.

"Am chemat pe Fiul Meu din Egipt" (11:1). Un fel de a zice că o parte din copilăria lui Mesia va fi petrecută în Egipt (matei 2:15).

Ioel 2:28, 32; 3:13, 14. Epoca Evangheliei

"Voi turna Duhul Meu peste orice făptură...oricine va chema Numele Domnului va fi mântuit...Luați secera, căci secerișul e copt...mulțimi, mulțimi, în valea hotărârii."

Mesia va institui o eră de evanghelizare mondială sub conducerea Duhului Sfânt (Fapte 2:16-21).

Amos 9:11, 12, 14. Tronul căzut al lui David se va ridica iarăși

"În vremea aceea voi ridica din căderea lui cortul lui David, îi voi drege spărturile, îi voi ridica dărâmăturile și-l voi zidi iarăși cum era odinioară, ca să stăpânească rămășița Edomului și toate neamurile peste care a fost chemat Numele Meu..."

Iona 1:17. Un semna pentru Ninive

"Iona a stat în pântecul peștelui trei zile și trei nopți." Isus a considerat faptul acesta drept o imagine preînchipuitoare a învierii Sale din morți, ca semn pentru lume. (Matei 12:40).

Mica 5:2-5. Betleemul va fi locul nașterii lui Mesia

"Și tu Betleeme,...din tine va ieși Cel ce va stăpâni peste Israel și a cărui obârșie se suie până în vremuri străvechi, până în zilele veșniciei,...căci El va fi proslăvit până la marginile pământului... El va fi pacea noastră."

Negreșit, e o referire la REGELE care a fost atâtea ori amintit până acum pe paginile Bibliei.

Țefania 3:9. Un limbaj nou

"Atunci voi da popoarelor buze curate, ca toți să cheme Numele Domnului, ca să-I slujească într-un gând." Adică un sistem corect de vorbire, privitor la Dumnezeu, ceea ce înseamnă Evanghelia lui Cristos.

Hagai 2:6, 7. Comoara tuturor neamurilor

"Comorile tuturor neamurilor vor veni, și voi umplea de slavă Casa aceasta, zice Doșnului oștirilor." Este vorba de ziua încoronării fiului lui David, reprezentat aici prin Zorobabel (2:23).

Zaharia

"Iată voi aduce pe Robul Meu, Odrasla" (3:8). "Strigă de bucurie fiica Ierusalimului! Iată că Împăratul tău vine la tine...smerit și călare pe...mânzul unei măgărițe." (9:9). "În ziua aceea...casa lui David va fi ca Dumnezeu" (12:8). "Și într-o singură zi voi înlătura nelegiurea țării

acesteia“ (3:9). ”Aruncă olarului...prețul cu care M-au prețuit!“ Și am luat cei treizeci de arginți și i-am aruncat în casa Domnului, pentru olar“ (11:13).

”Își vor întoarce privirile spre Mine, Cel pe care L-au străpuns“ (12:10). ”În ziua aceea se va deschide casei lui David și locuitorilor Ierusalimului un izvor, pentru păcat și necurăție“ (13:1) (Vezi la pagina 383).

Maleahi 3:1; 4:5. O prezicere despre Ioan Botezătorul

”Iată voi trimite pe solul Meu...Ilie profetul...înaintea acelei zile mărețe a Domnului...și el va pregăti calea înaintea Mea.“ Vorbind despre Ioan Botezătorul, Isus citează la Matei 11:7-14 pasajul acesta din Maleahi și afirmă limpede că se referă la Ioan Botezătorul.

Rezumat

Aproape de la primele pagini ale Vechiului Testament se afirmă că națiunea ebraică a fost întemeiată cu scopul de a binecuvânta toate celelalte popoare. Apoi începe să se prefigureze imaginea acelei Persoane prin care națiunea își va realiza misiunea.

Mai întâi este numit Șilo, Cel care se va ridica din seminția lui Iuda și va domni peste națiuni. Apoi este numit o Stea care va domni. Apoi un Profet ca Moise prin care Dumnezeu va vorbi omenirii.

Mai departe este numit de foarte multe ori Regele care se va ridica din familia lui David și va fi numit Odrasla, Prințul, Unsul, Întâiul Născut al lui Dumnezeu, Minunat, Dumnezeu Atotputernic, Părinte al Veșnicilor, Prinț al Păcii.

Timpul exact al venirii Sale a fost și el prezis. Avea să se nască dintr-o fecioară la Betleem. O parte din copilăria sa avea să fie petrecută în Egipt. Avea să crească la Nazaret.

Apoi avea să fie prezentat națiunii de către un premergător ca Ilie. Galileea avea să fie scena propovăduirii Sale. Să facă minuni de vindecare. Avea să fie Păstorul lovit, Omul suferinței și al durerii. Să intre în Ierusalim călare pe măzul unei măgărițe și apoi să fie vândut de un prieten pentru treizeci de arginți, cheltuiți apoi pentru cumpărarea ogorului olarului. Să fie dus ca un miel la tăiere.

Avea să moară împreună cu cei mai răi, deschizând un izvor pentru păcat și îndepărtând păcatul într-o singură zi. Până și cuvintele Sale de pe urmă, de la moartea Sa, au fost prezise cu precizie. Avea să i se dea fiere amestecată cu oțet, în agonia suferințelor Sale. Măinile și picioarele Sale aveau să fie străpunse. Nici un os nu avea să-I fie însă zdrobit. Oamenii aveau să dea cu zarul pentru hainele Sale. Avea să fie îngropat la un loc cu cei bogați. Avea să stea în mormânt trei zile și să se înalțe la Cer după aceea, pentru a sta la dreapta lui Dumnezeu.

S-a prezis că El va aduce un limbaj nou, pe pământ, o idee nouă mântuirea, și că El va oferi omenirii un nou legământ, conferindu-le copiilor Săi un nou nume, că va introduce a eră a Duhului Sfânt, iar Împărăția Lui va cuprinde neamurile și va fi o împărăție universală și veșnică.

Istoria lui Isus, scrisă cu secole înainte de a veni, este atât de uimitoare, atât de exactă până și în cele mai mici amănunte, încât atunci când o citești ai impresia că cei care au scris-o au fost martori oculari la cele întâmplate.

Să presupunem că un anumit număr de oameni din diverse țări, care nu au auzit, nu au văzut și nu au comunicat unii cu alții, ar intra într-o cameră și fiecare din ei ar așeza jos o bucată de marmoră sculptată care s-ar asambla perfect, formând o statuie - cum am putea explica acest lucru altfel decât prin existența unei Persoane care să fi proiectat statuia mai dinainte, furnizând toate datele tehnice și repartizând fiecărui om partea de lucru ce i se cuvine? Și cum poate această imagine atât de complexă a vieții lui Cristos și a lucrării Sale să fie alcătuită de scriitori diferiți, din secole diferite, înainte ca Isus să se fi născut măcar? Cum se poate explica această uimitoare îmbinare, altfel decât opera unei minți supraomenești care a supravegheat scrierea Miracolului Veacurilor! -- -

ÎNTRE TESTAMENTE

Aproximativ 400 de ani

Perioada persană, 430-332 î.Cr.

La încheierea Vechiului Testament, în jurul anului 430 î.Cr., Iuda era o provincie persană. Persia era deja o putere mondială de 100 de ani. A rămas o putere mondială încă vreo sută de ani, timp în care nu se cunosc prea multe despre istoria evreilor. În cea mai mare parte, dominația persană a fost blândă și tolerantă. (În ce privește regii persani ai acestei perioade, vezi pag.230).

Perioada greacă, 331-167 î.Cr.

Până acum marile puteri ale lumii fuseseră în Asia și Africa. Dar iată că la apus se ridică o nouă putere, Grecia. Începuturile istoriei grecești sunt învăluite în mitologie. Se crede că ar fi început prin secolul XII î.Cr., pe vremea judecătorilor din Biblie. Apoi a urmat calul troian și Homer, prin anul 1000 î.Cr., în vremea lui David și Solomon. Începuturile istoriei grecești autentice sunt de obicei considerate de la Prima Olimpiadă ținută în anul 776 î.Cr. Apoi a urmat formarea statelor elene, între anii 776 și 500 î.Cr. Apoi războaiele persane, între anii 500 și 331 î.Cr. cu faimoasele bătălii de la Maraton, în 490; Termopile și Salamis în 480. După aceea a urmat epoca strălucită a lui Pericle, 465-429, și a lui Socrate, 469-399, care au fost contemporani cu Ezra și Neemia.

Alexandru cel Mare, în anul 336 î.Cr., la vârsta de numai 20 de ani, a preluat comanda armatei grecești și, asemenea unui meteorit, a pornit spre răsărit, cucerind țările care fuseseră sub stăpânirea Egiptului, Asiriei, Babilonului și Persiei. Pe la anul 331 î.Cr. toată lumea zăcea la picioarele sale. Cu ocazia invadării Palestinei, el a dat dovadă de multă înțelegere față de evrei, crușând Ierusalimul și acordând imunitate evreilor, pentru ca aceștia să se poată stabili în Alexandria. A înființat orașe grecești în toate domeniile cucerite de el, stabilind astfel limba și cultura greacă în ele. După o scurtă domnie, a murit în anul 323 î.Cr.

La moartea lui Alexandru, Imperiul s-a împărțit între cei patru generali ai săi, două părți de răsărit, Siria și Egiptul, revenind lui Seleucus și Ptolomeu respectiv. Palestina, care se afla între Siria și Egipt, a fost mai întâi sub controlul Siriei, dar curând a trecut sub cel

Faleza orașului Alexandria din zilele noastre, al doilea oraș al Egiptului. Este unul din orașele înființate de Alexandru cel Mare

Foto Matson

al Egiptului (301 î.Cr.), rămânând așa până în anul 198 î.Cr.

Sub regii Egiptului, numiți ptolomei, starea evreilor a fost în general fericită și pașnică. Cei care se aflau în Egipt au construit sinagogi pe tot cuprinsul țării. Alexandria a devenit centru de influență al iudaismului.

Antioh cel Mare a recucerit Palestina (198 î.Cr.), care a trecut apoi la regii Siriei, niști seleucizi.

Antioh Epifanul (175-164 î.Cr.) s-a opus cu înverșunare evreilor, făcând eforturi disperate de a-i extermina împreună cu religia lor. A devastat Ierusalimul (168 î.Cr.), profanând templul, aducând o scroafă drept jertfă pe altar, ridicând un templu lui Jupiter, interzicând circumcizia, a vândut familii întregi de evrei ca și sclavi, a distrus toate exemplarele Scripturii și a ucis pe oricine s-a descoperit că posedă vreun exemplar ori o parte din ea, a recurs la orice torturi imaginabile numai pentru a-i face pe evrei să se lase de religia lor. Faptul acesta a dus la revolta macabeilor, una din cele mai eroice lupte din istorie.

Ptolomeii, regi Egiptului, au fost: Ptolomeu I (323-285 î.Cr.)

Ptolomeu II (285-247 î.Cr.). Ptolomeu III (247-222 î.Cr.). Ptolomeu IV (222-205 î.Cr.). Ptolomeu V (205-182 î.Cr.). Ptolomeu VI (182-146 î.Cr.). Ptolomeu VII (146-117 î.Cr.).

Seleucizii, regii greci ai Siriei, au fost Nicator Seleucidul (312-280 î.Cr.), Antioh I (280-261 î.Cr.), Antioh II (261-246 î.Cr.), Seleucus II (246-226 î.Cr.), Seleucus III (226-223 î.Cr.), Antioh III (222-187 î.Cr.), Seleucus IV (187-175 î.Cr.), Antioh IV Epifanul (175-164 î.Cr.), Antioh V (146-143 î.Cr.), Trifon (143-139 î.Cr.), Antioh VII (139-130 î.Cr.).

Perioada de independență, 167-63 î. Cr.

De asemenea, se mai numește și perioada macabee, asmeană sau hasmoneeană. Matatia, un preot pătruns de un patriotism fierbinte în fața încercările lui Antioh Epifanul de a-i distruge pe evrei și religia lor, a strâns în jurul lui un grup de evrei loiali, pornind la luptă sub steagul revoltei. A avut cinci fii foarte războinici și plini de eroism: Iuda, Ionatan, Simon, Ioan și Eleazar. Matatia a murit în anul 166 î.Cr. Mantia lui a căzut peste unul din fiii lui, Iuda - un mare războinic și un geniu militar. Acesta a câștigat bătălie după bătălie, deși avea puțini sorți de izbândă de partea sa. A cucerit Ierusalimul (165 î.Cr.), a purificat și a rededicat Templul. Acesta e originea Praznicului Dedicării. Iuda a întrunit în el autoritatea preotească și civilă, stabilind astfel spița de conducători-preoți numită asmoneeană, care timp de 100 de ani a guvernat o Iudee independentă. Iată care au fost acești preoți: Matatia (167-166 î.Cr.), Iuda (166-161 î.Cr.), Ionatan (161-144 î.Cr.), Simon (144-135 î.Cr.), Ioan Hircan (135-106 î.Cr.), fiul lui Ionatan. Aristobul și fiii acestuia, (160-63 î.Cr.) care însă a fost nevrednic de numele de macabeu.

Perioada romană, 63 î.Cr. până în vremea lui Cristos

În anul 63 î.Cr., Palestina a fost cucerită de romani, care au fost conduși de Pompei. Antipater, un idumean (edomit, descendent al lui Esau) a fost numit dregător al Iudeii. El a fost urmat de fiul lui Irod cel Mare, care a fost rege al Iudeii (37-3 î.Cr.) Pentru a obține bunăvoința evreilor, Irod a reconstituit templul cu mare splendoare. Dar a fost un om crud și brutal. Acesta e acel Irod care a domnit peste Iudea când s-a născut Isus - el este cel care a ucis copiii din Betleem.

Canonul Vechiului Testament

Cuvântul "canon" înseamnă textual "trestie" sau "măsurătoare" dar a ajuns să fie folosit pentru o listă de cărți carea au fost recunoscute ca fiind CUVÂNTUL AUTENTIC, inspirat și autorizat al lui DUMNEZEU, standard de credință.

La începutul istoriei Dumnezeu a început procesul de formare al Cărții care avea să devină mijlocul prin care se va revela Dumnezeu pe sine omului:

Cele Zece Porunci, scrise pe piatră (Deut. 10:4,5)

Legile lui Moise, scrise într-o carte (Deut.31:24-26)

S-au făcut apoi copii ale acestei cărți (Iosua 24:26)

Samuel a scris într-o carte și a pus-o înaintea Domnului (I Samuel 10:25). Cu 400 de ani mai târziu această carte încă se cunoștea foarte bine (II Regi 22:8-20). Profeții au scris într-o carte (Ieremia 36:32; Zaharia 1:4; 7:7-12)

Ezra a citit această carte a lui Dumnezeu în public (Ezra 7:6; Neemia 8:5)

În vremea lui Isus această carte a fost numită "Scripturile" și oamenii au fost învățați din ea, citindu-se în mod public la sinagogă. Era considerată în mod unanim de oameni drept Cuvântul lui Dumnezeu

În Noul Testament există vreo 300 de citate din aceste "Scripturi"; apoi nici o altă carte în afară de Scripturi nu mai este citată în Noul Testament, cu unica excepție a cuvintelor lui Enoh, din cartea lui Iuda. Multe din aceste citate sunt din versiunea Septuaginta a Vechiului Testament, care se folosea în mod obișnuit pe vremea Noului Testament; și cu toate că Septuaginta conținea cărți apocrifice, nu se dă nici măcar un singur citat din ele. Este o dovadă că nici Isus, nici apostolii nu recunoșteau cărțile apocrife ca făcând parte din "Scripturi"

Aceste "Scripturi" erau compuse din 39 de cărți, care constituiau Vechiul Testament așa cum îl avem noi, deși aranjarea lor era alta. Scripturile purtau numele de: "Legea", cu 5 cărți; apoi "Profeții" cu 8 cărți, și "Scrierile" cu 11 cărți. Așadar: Legea: Genesa, Exodul, Leveticul, Numeri și Deuteronom.

Profeții: Iosua, Judecători, Samuel, Regi (Împărați), Isaia, Ieremia, Ezechiel, Cei Doisprezece.

Scrierile: Psalmii, Proverbe, Iov, Cântarea Cântărilor, Rut, Plângerile lui Ieremia, Ecclesiastul, Estera, Daniel, Ezra-Neemia, Cronici.

Astfel combinând cele două cărți ale lui Samuel, Regi și Cronici în trei grupe iar Ezra și Neemia din nou într-o singură carte, aceste 24 de cărți dau exact cele 39 de cărți ale Vechiului Testament cunoscut de noi.

Când anume a fost terminat acest grup de cărți și pus deoparte ca fiind în mod hotărât și unanim recunoscut drept Cuvântul lui Dumnezeu nu se știe. Tradiția evreilor spune că ar fi fost lucrarea lui Ezra. Noi credem că pe măsură ce au fost scrise cărțile, începând cu Moise, ele au fost recunoscute pe rând ca fiind Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu, fiind așezate în Cort sau în Templu, alături de celelalte Scrieri Sacre care fuseseră scrise mai înainte. Dacă a fost nevoie, s-au făcut copii după ele. În robia babiloneană aceste copii au fost risipite și multe din ele au fost distruse. După întoarcerea din Babilon, Ezra a adunat din nou copiile împrăștiate și le-a ordonat într-un grup complet,

punându-le iarăși în Templu. După aceste exemplare din Templu s-au făcut alte copii pentru sinagogi.

Josephus a considerat Canonul Vechiului Testament ca fiind deja complet în zilele lui Artaxerxes, din perioada lui Ezra. Iată ce spune el:

"Noi avem 22 de cărți, ce cuprind istoria tuturor vremurilor, cărți care se crede că sunt divine. Dintre acestea, 5 aparțin lui Moise și conțin legile lui și tradițiile originii omenirii, până la moartea sa. De la moartea lui Moise până la domnia lui Artaxerxes profeții care l-au succedat pe Moise au scris istoria evenimentelor care au avut loc în timpul vieții lor, în 13 cărți. Celelalte 4 cărți care rămân cuprind innuri către Dumnezeu și perceptive de conduită pentru viața umană. Din zilele lui Artaxerxes și până în vremea noastră, fiecare eveniment a fost consemnat; dar aceste însemnări recente nu li s-a acordat același credit ca și celor care le-au precedat, datorită eșecului de a reda profeții în ordinea lor exactă. Există o probă practică a spiritului în care tratăm Scripturile; căci deși nu a trecut un interval atât de mare de timp, nimeni nu a îndrăznit să adauge sau să scoată ceva ori să schimbe măcar o silabă; și instinctul fiecărui evreu, din ziua când se naște, este acela de a considera aceste Scripturi drept învățătura lui Dumnezeu și de a rămâne lângă ele, și dacă e nevoie chiar aș da viața pentru ele".

Nu e deloc lipsită de importanță această mărturie. Josephus s-a născut în anul 37 d.Cr., la Ierusalim din părinți aristocrați. A fost educat în cultura ebraică și greacă și a fost guvernator al Galileii și comandant militar în războaiele cu Roma, fiind prezent la distrugerea Ierusalimului.

Aceste cuvinte ale lui Josephus sunt o mărturie de necontestat a convingerii pe care o avea poporul evreu din zilele lui Isus cu privire la cărțile care formau Scripturile ebraice, și la faptul că această colecție de cărți fusese încheiată și bine stabilită cu 400 de ani înainte de Isus.

(În ce privește cele "22" de cărți ale lui Josephus, vezi pagina 26). Cât privește ordinea lor: traducătorii Septuagintei le-au reclasificat după subiectul lor, iar traducătorii latini au urmat această clasificare. Cărțile Vechiului Testament de azi, deși în altă ordine, sunt identice cu cărțile Scripturilor ebraice. S-au numit Vechiul Testament după terminarea "Scripturilor Creștine" când s-a ivit nevoia unei distincții între ele.

Apocrifele

Este numele atribuit de obicei celor 14 cărți aflate în unele Biblii între Vechiul Testament și Noul Testament. Au fost compuse între primul și al treilea secol înainte de Cristos, cele mai multe neavând un autor cunoscut. Au fost adăugate la Septuaginta care a fost o traducere în limba greacă a Vechiului Testament făcută în perioada aceea. Dar ele nu se găsesc în Vechiul Testament ebraic, ci au fost

scrise după încheierea profețiilor Vechiului Testament, când oracolele și revelațiile directe au încetat. Josephus le-a respins cu totul. Cărțile Apocrife nu erau recunoscute nici de evrei ca făcând parte din Scripturile ebraice. Nu au fost citate nici o singură dată de Isus sau de altcineva din Noul Testament. Nici Prima Biserică nu le-a recunoscut ca autoritate canonică sau având inspirație divină. Când s-a tradus Biblia în limba latină, prin secolul II al erei creștine, Vechiul Testament s-a tradus nu din Vechiul Testament ebraic, ci din Septuaginta greacă. Din Septuaginta, aceste cărți apocrife au fost trecute în traducerea latină iar de acolo, în Latina Vulgata, care a devenit versiunea obișnuită a Europei Apusene până în timpul Reformei. Protestanții, întemeindu-și mișcarea pe autoritatea divină a Cuvântului lui Dumnezeu, au respins îndată cărțile apocrife ca unele care nu făceau parte din Cuvântul lui Dumnezeu, așa cum făcuse mai înainte și Biserica Primară și evreii din vechime. Apoi, biserica catolică, prin consiliul de la Trent, în anul 1546, ținut cu scopul de a opri mișcarea protestantă, a declarat aceste cărți apocrife ca fiind canonice, și le-a inclus în Biblia lor (de-pildă, versiunea Dauay) Iată care sunt cărțile apocrife:

I Esdras. Este forma greacă a lui Ezra. O compilație de pasaje din Ezra, II Cronici și Neemia cu adăugarea unor legende despre Zorobabel. Scopul: a înfățișa generozitatea lui Cir și a lui Darius față de evrei, ca model de urmat pentru ptolomei

II Esdras. Numită uneori "IV Ezra". Pretinde că ar cuprinde viziunile ce i s-au dat lui Ezra și se ocupă de guvernarea lumii într-o epocă viitoare de către Dumnezeu, prin restaurarea unor scripturi pierdute.

Tobit. O romanță lipsită de orice adevăr istoric, despre un tânăr bogat din Ninive care, chipurile, ar fi fost dus de un înger să se căsătorească cu o "văduvă-fecioară" care pierduse șapte soți.

Iudit. O romanță istorică a unei femei evreice bogate și frumoase, care, în zilele invadării Iudeii de către babiloneeni, s-a strecurat în cortul unui general babilonean și sub pretextul că i s-ar fi dăruit, i-a tăiat capul, salvând astfel cetatea.

Restul cărții Estera. Pasaje importante ale cărții Estera din Vechiul Testament, din versiunea Septuaginta, având menirea principală de a arăta mâna lui Dumnezeu în cadrul povestirii. Fragmentele au fost grupate și adunate de Jerome.

Înțelepciunea lui Solomon. E foarte asemănătoare pe alocuri cu Iov, Proverbe și Eclesiastul. Un fel de fuzionare a gândirii ebraice cu filozofia greacă. Scrisă de un evreu alexandrin care se dă drept Solomon.

Eclesiasticul. Numită de asemenea "Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirch". Se aseamănă cu cartea Proverbe. Scrisă de un filozof evreu care a călătorit mult. Dă reguli de conduită în toate amănuntele vieții

civile, religioase și casnice. Preamărește o lungă listă de eroi ai Vechiului Testament.

Baruch. Cartea aceasta pretinde a fi fost scrisă de Baruc, scribul lui Ieremia, care se spune că și-a petrecut ultima parte a vieții sale la Babilon. Cartea se adresează exilaților. Se compune în mare din parafrazări de la Ieremia, Daniel și alți profeți.

Cântarea celor Trei Copii Sfinți. O adăugire autentică la cartea Daniel, înserată după 3:23, în care Daniel ar fi făcut o rugăciune pe când se afla în cuptorul cu foc; o cântare de laudă pentru minunata lor izbăvire.

Istoria Suzanei. O altă amplificare autentică a cărții Daniel, relatând despre modul în care o femeie evlavioasă, soția unui evreu bogat, din Babilon, este acuzată în mod fals de adulter și izbăvită apoi de la moarte, achitată de vină, prin înțelepciunea lui Daniel.

Bel și Balaurul. O altă adăugire autentică a cărții lui Daniel. Două povestiri în care Daniel dovedește că Bel și Balaurul nu sunt zei, din care una se bazează pe istoria cu groapa leilor.

Rugăciunea lui Manase. Pretinde a fi rugăciunea lui Manase, regele Iudeii, când acesta a fost ținut captiv în Babilon, fapt descris în II Cronici 33:12, 13. Autorul nu se cunoaște. Data: în jurul anului 1 al erei creștine.

I Macabei. O lucrare istorică de mare valoare pentru cunoștințele asupra perioadei macabee, relatând evenimentele eroice lupte pentru libertate ale macabeilor (175-135 î.Cr.) Scrisă în jurul anului 100 î.Cr. de un evreu palestinian.

II Macabei. O altă relatare a luptei macabeilor, mărginindu-se la perioada 175-161 î.Cr. Se intitulează a fi o prescurtare a unei lucrări scrise de un anume evreu Iason din Cirena despre care nu se cunoaște nimic. Supliment la cartea I Macabei dar îi este inferioară.

Alte scrieri

Pe lângă cărțile apocrife descrise mai sus, au existat și alte scrieri ebraice, apărute în perioada dintre secolul II î.Cr. și secolul I d.Cr., o mare parte fiind "apocrife" prin natura lor, în care scriitorul "și-a asumat numele unui autor de mult decedat și a rescris istoria în funcție de profeții." Sunt compuse în cea mai mare parte din viziuni care pretind a proveni de la persoanele antice ale Scripturii, multe din ele cuprinzând fantezii cu totul năstrușnice. Ele se ocupă într-o măsură considerabilă cu Mesia, Cel care avea să vină. Suferințele perioadei macabee au intensificat speranțele evreilor în apropiata Sa venire. Se bazează în parte pe tradiții nesigure, în parte pe imaginație. Unele din cărțile mai cunoscute sunt:

Cărțile lui Enoh. Un grup de fragmente, scrise de diferiți autori necunoscuți în primul și în al doilea secol î.Cr. conțin revelații care ar fi fost date de Enoh și Noe. Vorbesc despre venirea lui Mesia și Ziua-

Judecății. (Vezi și la Iuda 14)

Înălțarea lui Moise. Scrisă de un fariseu, cam în perioada nașterii lui Cristos. Conține profeții atribuite lui Moise, când era pe moarte, profeții pe care el le-ar fi încredințat lui Iosua.

Ascensiunea lui Isaia. Relatează despre un martiriu legendar la lui Isaia și anumite viziuni ale sale. Se crede că ar fi fost scrise la Roma, de către un evreu creștin, în timpul persecuției creștinilor sub Nero.

Cartea Jubileelor. Un comentariu la Genesa. Scrisă probabil în perioada macabee.

Testamentul celor doisprezece patriarhi. Un produs al secolului II î.Cr. care chipurile ar da instrucțiuni emise de cei doisprezece fii ai lui Iacob copiilor lor înainte de moarte, cu fiecare din ei povestindu-și viața și lecțiile pe care le-au învățat.

Oracolele sibiline. Scrise în perioada macabee, cu adăugiri ulterioare, imitând oracolele romane și grecești, ocupându-se cu arderea imperiilor asupritoare și zorii epocii mesianice.

* Septuaginta

A fost o traducere a Vechiului Testament ebraic în limba greacă. S-a efectuat la Alexandria unde se aflau mulți evrei de limbă greacă. Tradiția spune că la rugămintea lui Ptolomeu Philadelphus (285-247 î.Cr.) 70 de evrei, lingviști pricepuți, au fost trimiși de la Ierusalim la Egipt. Pentateuhul a fost tradus primul. Mai târziu au fost adăugate la traducere restul cărților au fost adăugate Vechiului Testament. S-a numit Septuaginta după cei 70 de traducători despre care se spune că ar fi început-o. Greaca era limba universală pe vremea aceea. Versiunea aceasta era folosită în timpul lui Cristos. Noul Testament a fost scris în greacă. Multe din citatele sale ale unor texte din Vechiul Testament sunt din versiunea Septuaginta.

Textul Vechiului Testament

Se crede despre cărțile Vechiului Testament că inițial au fost scrise pe piei și copiate de mână. Limba ebraică era formată din litere pătrate de la stânga la dreapta, cu puncte și semne mici atașate vocalelor (sistemul vocalelor nu s-a introdus decât în secolul VI d.Cr.). Deși au fost copiate cu cea mai mare grijă, se puteau da ușor naștere unor redări diferite. Până la captivitate, exemplarele originale erau păstrate în Templu. După aceea s-au făcut multe copii prin sinagogi. Se pare că în unele cazuri notele marginale făcute de copiiști au fost mai târziu încorporate în cadrul textului propriu-zis. Astfel, actualmente, în urma lucrării de comparare a diferitelor manuscrise, s-a ajuns la un text recunoscut ebraic, cunoscut sub numele de Textul Masoretic.

Limba aramaică

O colecție de diferite tradiții ebraice și explicații orale ale Vechiului

Testament transpuse în formă scrisă în secolul II d.Cr., cu un comentariu adăugat ulterior.

Targumurile

Au fost traduceri ale cărților Vechiului Testament ebraic în aramaică, traduceri orale, parafrazări și interpretări puse ulterior în formă scrisă. Ele au devenit necesare pe măsură ce limba aramaică a câștigat teren în Palestina.

Talmudul

O colecție de diferite tradiții ebraice și explicații orale ale Vechiului Testament care au fost puse în formă scrisă în secolul II d.Cr., cu un comentariu adăugat ulterior.

Marea sinagogă

Era numele consiliului compus din 120 de membrii care se spune că ar fi fost organizat de Neemia prin anul 410 î.Cr., sub președenția lui Ezra, cu scopul de a reface viața religioasă a prinșilor de război întorși în patria lor. Se crede că ar fi avut o existență neîntreruptă, guvernând peste evreii întorși din robie până în anul 275 î.Cr. Se spune că a avut o importanță deosebită în strângerea, gruparea și refacerea cărților canonice ale Vechiului Testament.

Sinedriul

Conducerea oficială a poporului evreu, în zilele lui Cristos. Se crede că ar fi luat ființă în secolul III î.Cr. Se compunea din 70 de preoți, cei mai mulți fiind preoți sau nobili saducheii, unii farisei, cărturari (scribi) și bătrânii (capii de familie sau de seminție). Peste ei prezida Marele Preot.

Sinagogile

Sinagogile s-au născut în zilele robiei. Templul fiind distrus, iar națiunea împrăștiată, s-a simțit nevoia unor lăcașuri pentru învățătură și închinare, în toate localitățile unde se aflau evrei. După întoarcerea lor din robie, sinagogile au continuat a funcționa atât în patria lor, cât și în centrele evreiești din alte țări. Toate orșele mai mari aveau cel puțin o sinagogă. La Ierusalim deși se afla acolo un templu, existau în același timp multe sinagogi. Peste ele prezida un comitet al bătrânilor sau conducătorilor. Adunările primilor creștini au fost alcătuite după modelul sinagogilor, în multe privințe.

Diaspora

Este numele evreilor care locuiesc în afara granițelor Palestinei. Foarte mulți dintre ei au ales să rămână în țările unde fuseseră duși robi. În perioada inter-testamentală, evreii din afara Palestinei au ajuns să fie mai numeroși decât cei din Palestina. Ei s-au constituit în colonii

puternice, în mai toate țările și orașele principale ale lumii civilizate: Babilon, Asiria, Siria, Fenicia, Asia Mică, Grecia, Egipt, Africa de Nord și Roma. Cele trei diviziuni mari ale diasporei au fost: Babilon, Siria și Egiptul. Apoi existau populații puternice de evrei în Damasc și Antiohia. Astfel, în providența lui Dumnezeu, robiile evreilor s-au dovedit până la urmă spre folosul națiunilor printre care au fost împrăștiati evreii, aceștia având influență asupra gândirii popoarelor respective, și fiind la rândul lor influențați de gândirea acestora.

Fariseii

Această sectă a fariseilor se crede că ar fi fost înființată în secolul III î. Cr., în zilele dinaintea războaielor macabee, când sub dominația greacă și efortul grecilor de a eleniza evreii, a existat printre evrei o puternică tendință de a accepta cultura greacă împreună cu obiceiurile ei păgâne. Ascensiunea fariseilor a fost o reacție și un protest împotriva acestei tendințe a concetățenilor lor. Ținta lor a fost aceea de a păstra integritatea națională și conformismul la legea mozaică. Mai târziu, ei au devenit niște ipocriți, care își închipuiau că "au o neprihănire a lor". (Vezi la Matei 23)

Saduchei

Saduchei erau o sectă despre care se crede că ar fi fost înființată cam în același timp cu fariseii. Fiind călăuziți de considerații seculare, ei au fost în favoarea adoptării obiceiurilor grecești. Nu au luat parte la lupta pentru libertate a macabeilor. Erau de asemenea o gupare de preoți dar deși făceau parte din conducerea oficială religioasă a națiunii, erau în realitate niște oameni lipsiți de orice religiozitate. Nu erau numeroși, dar bogați și cu influență. Într-o mare măsură, ei dețineau controlul asupra Sinedriului, deși erau raționaliști și lumești în gândirea lor.

Cărturarii (scribii)

Cărturarii erau copiiștii Scripturii. A fost o grupare a cărei origine trebuie căutată în trecutul îndepărtat. Ei erau aceia care aveau datoria să interpreteze și să copieze Scripturile. Datorită foarte minuțioasei lor familiarizări cu Legea, majoritatea erau numiți avocați și erau considerați de lume drept persoane foarte importante, cu autoritate în chestiuni de drept. Deciziile cărturarilor de seamă au devenit legea orală sau "tradiția". Cărturarii erau foarte numeroși în perioada macabee și au dobândit o foarte mare influență în rândurile oamenilor simpli. Era o vocație de mare importanță în zilele când încă nu există tipar.

Pregătirea pentru venirea lui Cristos

Vechiul Testament este istoria legăturilor lui Dumnezeu cu națiunea

ebraică în scopul de a-L aduce pe lume pe Mesia, pentru toate popoarele. Vechiul Testament este un fel de imn triumfal al venirii lui Mesia. Pornind cu note joase și oarecum împrăștiate, el se lansează, cu trecerea timpului, într-un crescendo tot mai mare, ca până la urmă să vestească cu glas tare, în sunet de trâmbiță, sosirea Regelui. În acest timp, Dumnezeu, în providența Sa, pregătea națiunile pentru venirea lui Cristos. Grecia a unificat civilizațiile Asiei, Europei și Africii, stabilind o singură limbă universală: greaca. Roma a făcut din lumea întreagă un singur imperiu iar drumurile romane au făcut posibil accesul spre toate colțurile acestei lumi. Dispersia evreilor printre națiuni a pregătit drumul pentru venirea Evangheliei lui Cristos în sinagogile și Scripturile lor.

MATEI

Isus Mesia

Accentul deosebit pe care îl pune Matei este asupra faptului că Isus este Mesia, Cel despre care vorbiseră profeții Vechiului Testament. El citează de nenumărate ori din Vechiul Testament. Se pare că Matei i-a avut în vedere în mod deosebit pe cititorii evrei atunci când a scris evanghelia care-i poartă numele. Folosirea frecventă a expresiei "Împărăția Cerurilor" a făcut ca această evanghelie să fie numită "Evanghelia Împărăției".

În linii mari, evanghelia aceasta prezintă faptele în ordinea lor cronologică, materialul ei fiind grupat pe mai multe subiecte.

În ea sunt redată discursurile lui Isus în întregime, în special Predica de pe Munte, apoi cele referitoare la venirea Lui și la sfârșitul lumii.

Matei

Această evanghelie nu pomeneste pe autorul ei. Totuși, de la părinții primei biserici, începând cu Papias, unul din discipolii lui Ioan, și continuând cu ceilalți, ea a fost acceptată mereu ca fiind scrisă de Matei.

Nu cunoaștem aproape nimic despre Matei, numit și Levi. El este menționat în cele patru liste ale ucenicilor Domnului Isus: (Matei 10:3; Marcu 3:18; Luca 6:15; Fapte 1:13). Singurul fapt care se amintește este propria sa chemare de a-L urma pe Isus (Matei 9:9-13; Marcu 2:14-17; Luca 5:27-32).

Singurul lucru pe care Matei îl are de spus despre el este că a fost un vameș. Vameșii erau strângătorii impozitelor romane, de obicei oameni care storceau bani de la alții și erau disprețuiți de popor. Luca ne spune că Matei a dat un ospăț mare pentru Isus și i-a părăsit pe toți ceilalți prieteni numai ca să-L urmeze pe Isus; Matei însă nu-și acordă meritul pentru această faptă. El se pierde pe sine din vedere cu totul în adorarea pe care i-o acordă Stăpânului său. Noi îl iubim pentru smerenia și modestia sa. Și ne minunăm de harul lui Dumnezeu de a fi ales un astfel de om ca să fie martorul cărții care s-a numit prin excelență "cea mai citită carte din toată lumea", prima carte a Noului Testament.

Tradiția spune că Matei a predicat în Palestina vreo câțiva ani apoi a făcut călătorii în țări străine; că a scris evanghelia sa mai întâi în limba ebraică și după câțiva ani, prin anul 60 al erei creștine, a scris o nouă versiune, mai detaliată, de data aceasta în limba greacă. Ce serviciu imens a adus el omenirii prin această carte!

Meseria sa de vameș l-a obișnuit cu ținerea evidențelor. El a fost

un tovarăș personal al lui Isus, în cea mai mare parte a lucrării de propovăduire a lui Isus în rândurile oamenilor. Ipoteza foarte susținută astăzi dar lipsită de orice temei potrivit căreia Matei ar fi copiat de la Marcu este absurdă. Nici nu se știe prea bine dacă Marcu L-a cunoscut măcar pe Isus. De ce să fi copiat Matei de la unul care nu a fost martor ocular al unor lucruri pe care, el în schimb, le-a văzut cu ochii lui și le-a auzit de atâtea ori?

Cele patru evanghelii

Cele patru evanghelii sunt, după toate probabilitățile, cele mai importante cărți din Biblie; mai importante decât toate celelalte cărți ale Bibliei la un loc; mai importante decât toate celelalte cărți din lume adunate la un loc; căci ne-am putea lipsi de orice altceva, odată ce avem cunoștința lui Cristos.

Cărțile Bibliei care o preced sunt anticipatorii, iar cele care o urmează sunt explicative pentru Eroul Celor Patru Evanghelii.

De ce patru?

Au fost de la bun început mai mult de patru (Luca 1:1). Era o perioadă de mare activitate literară, epoca lui Cezar, Cicero, Sallust, Virgiliu, Horațiu, Seneca, Liviu, Tacit, Plutarh și Pliniu. În cadrul unei singure generații, istoria lui Isus s-a răspândit extraordinar de mult și a cuprins toată lumea cunoscută de atunci, făcând urmași devotați pretutindeni. Cum era și firesc, s-a ivit nevoia unor narațiuni scrise ale vieții Sale.

Credem că Dumnezeu Însuși a avut un rol în pregătirea și păstrarea acestor patru evanghelii, ele cuprinzând tot ce a dorit El să ne facă cunoscut despre Cristos. În Vechiul Testament există unele istorisiri care se referă de două ori la același subiect. Dar numai aici, în Noul Testament, găsim patru din cărțile Bibliei referindu-se la Una și Aceeași Persoană. Negreșit, aceasta trebuie să însemne că această Persoană are o importanță imensă pentru omenire.

Autorii

Matei a fost un vameș. Luca, doctor, Ioan, pescar. Nu se spune ce a fost Marcu. Matei și Ioan erau nedespărțiți de Isus. Marcu fusese în compania lui Petru. Evanghelia lui conține ceea ce a auzit el de la Petru când acesta i-a istorisit de atâtea ori evenimentele la care a asistat. Luca a fost tovarăș de lucru a lui Pavel. Evanghelia lui conține ceea ce l-a auzit pe Pavel predicând de la un capăt la altul al imperiului roman, fapte verificate de propriile sale cercetări. Toți istorisesc aceeași povestire. Au călătorit mult cu toții, în lungul și-n latul pământului. Adesea au mers împreună. Ioan și Petru au fost colaboratori apropiați. Marcu a fost asociat a lui Petru și al lui Pavel. Luca și Marcu au stat împreună la Roma între anii 61 și 63 d.Cr. (Coloseni 4:10, 14).

Se poate ca ei să fi scris mai multe exemplare ale aceluiași evanghelii, pentru diferite biserici sau persoane individuale. S-ar putea ca toți apostolii și cei care i-au ajutat să fi așternut în scris ceea ce s-a spus despre Isus pentru bisericile pe care le înființaseră sau le vizitaseră.

Multe au fost scrierile care au pierit, în special în timpul persecuțiilor imperiale ale primelor secole, dar scrierile Noului Testament au fost păstrate de Dumnezeu, care în providența Sa a avut grijă de acestea astfel încât prin ele să transmită Cuvântul Său tuturor generațiilor viitoare. (Vezi și la Marcu 1, Luca 1, Ioan 1.)

Capitolul 1:1-17. Genealogia lui Isus

E dată și la Luca 3:23-38. Venirea lui Cristos pe pământ se anticipase de la început. În primele zile ale istoriei omenirii, Dumnezeu alesese o spiță a unei singure familii, anume aceea a lui Avraam, ca să fie familia prin care să-și facă intrarea în lume Fiul Său.

Poporul evreu a fost înființat și crescut de Dumnezeu de-a lungul veacurilor pentru a spijini această spiță de descendență familială.

Genealogia, așa cum este dată de Matei, e în formă prescurtată. Unele nume sunt omise. Dar asta nu infirmă cu nimic linia descendenței.

42 de generații, 3 grupe de câte 14, parcurg 200 de ani: primul grup de 100 de ani, al doilea de 400 de ani iar al treilea, 600 de ani. Al treilea grup amintește doar 13 generații, a paisprezecea fiind rezervată în mod evident Mariei.

Genealogia dată de Luca e oarecum diferită. Matei se întoarce la Avraam; Luca până la Adam. Unul coboară, folosind termenul "a născut", altul urcă, folosindu-l pe celălalt: "a fost fiul lui". De la David sunt linii separate, care se ating la Șealtiel și Zorobabel.

Părerea unanimă este că Matei redă spița lui Iosif, arătându-L pe Isus ca moștenitor legal al promisiunilor date lui Avraam și lui David, iar Luca spița Mariei, arătând descendența de sânge a lui Isus, "Fiul lui David după trup" (Romani 1:3).

Genealogia Mariei, în acord cu uzanța ebraică, a fost în numele soțului ei. Iosif a fost ginerele lui Heli, Iacov a fost tatăl lui Iosif. (Matei 1:16).

Aceste genealogii, date mai pe larg la I Cronici 1-9, formează coloana vertebrală a analelor Vechiului Testament. Păzite cu grijă de-a lungul multor secole de vicisitudinile vremii, ele conțin o "spiță de familie, prin care Făgăduința a fost transmisă de-a lungul a patru mii de ani - un fapt nemaîntâlnit în toată istoria!"

O comparație a celor patru evanghelii

Cele patru evanghelii istorisesc în mare aceleași lucruri, dar cu anumite diferențe. Numai Matei și Luca vorbesc despre nașterea și

copilăria lui Isus. Matei și Marcu zăbovesc mai mult asupra lucrării Sale galileene. Luca se ocupă mai mult de lucrarea din Perea. Ioan de cea din Iudeea. Ioan omite cea mai mare parte din lucrarea galileeană, consenmând în schimb vizitele Domnului Isus la Ierusalim pe care ceilalți evangheliști le omit. Ceilalți mai omit lucrarea Domnului din Iudeea, cu excepția ultimei săptămâni, pe care toți o redau destul de complet.

Ultima săptămână ocupă o treime din Matei, cam o treime din Marcu, o pătrime din Luca și jumătate din Ioan. Ioan acordă 7 capitole, deci cam o treime din cartea sa, zilei răstignirii, de la apus la apus.

Matei are 28 de capitole, Marcu 16. Luca 24, Ioan 21. Luca are numărul cel mai mare de pagini și este cea mai lungă din evanghelii. Marcu este cea mai scurtă.

Capitolul 1:18-25. Nașterea lui Isus

Numai Matei și Luca vorbesc despre nașterea și copilăria lui Isus, fiecare istorisind însă incidente diferite (vezi Luca 1:5-10).

Timp de trei luni după vizita mesagerului ceresc, Maria a stat la Elisabeta (Luca 1:36). Când s-a întors la Nazaret și a aflat și Iosif despre condiția ei, acesta trebuie să fi fost umplut de mirare și consternare. Dar a fost un om bun, gata să o apere pe Maria și numele ei de ceea ce credea el că avea să fie o rușine pentru ea, sau chiar mai rău. Apoi i s-a arătat îngerul și i-a explicat și lui cum stau lucrurile. Totuși, el a trebuit să păstreze secretul familiei, pentru a evita un scandal, căci nimeni nu ar fi crezut povestea Mariei. Mai târziu, când natura divină a lui Isus a devenit certă datorită minunilor Sale și a Învierii Sale din morți, Maria a putut să vorbească în voie despre secretul ei ceresc și zămislirea supranaturală a copilului ei. (În ce privește nașterea din fecioară, vezi la Luca 1:26-38).

Iosif

Foarte puțin se vorbește despre Iosif. El s-a dus cu Maria la Betleem și a fost cu ea când s-a născut Isus (Luca 2:4, 16). A fost cu Maria când a fost prezentat Isus la Templu (Luca 2:33). El a condus fuga lor în Egipt și întoarcerea la Nazaret (Matei 2:13, 19:23). Apoi L-a dus pe Isus la Ierusalim la vârsta de 12 ani (Luca 2:43, 51). Singura referire care se face la el este faptul că era tâmplar și capul unei familii de cel puțin șapte copii (Matei 13:55, 56). Negreșit, a fost un om bun, de o purtare exemplară, din moment ce a fost ales de Dumnezeu să fie tatăl vitreg al înșuși Fiului lui Dumnezeu. Se poate ca el să fi murit înainte ca Isus să-și fi început propovăduirea publică, deși cele spuse la Matei 13:15 și la Ioan 6:42 pot lăsa să se înțeleagă faptul că mai era încă în viață. În orice caz, a murit înainte de răstignirea lui Isus, căci altfel de ce i-ar mai fi încredințat-o Isus pe mama Sa lui Ioan (Ioan 19:26-27)?

O privire de ansamblu comparativă asupra celor patru evanghelii

	MATEI	MARCU	LUCA	IOAN
Existența lui Isus înainte de întrupare				1:1-3
Nașterea lui Isus și copilăria	1, 2		1, 2	
Ioan Botezătorul	3:1-12	1:1-8	3:1-20	1:6-42
Botezul lui Isus	3:13-17	1:9-11	3:21-22	
Ispitirea	4:1-11	1:12-13	4:1-13	
Minunea preliminară				2:1-11
Începutul lucrării din Iudeea (cca. 8 luni)				2:13 la 4:3
Vizita la Samaria				4:4-42
Lucrarea galileeană (cca. 2 ani)	4:12 la 19:1	1:14 la 10:1	4:14 la 9:51	4:43-54 6:1-7:1
Vizita la Ierusalim				5:1-47
Lucrarea în Perea și partea a doua a lucrării în Iudeea (cca. 4 luni)	19, 20	10	9:51 la 19:28	7:2 la 11:57
Ultima săptămână	21 la 27	11 la 15	19:29 la	12 la 19
Lucrarea de după înviere	28	16	24:1 24	20 la 21

Maria

După istorisirea nașterii lui Isus și a vizitei Sale la Ierusalim la vârsta de 12 ani, foarte puțin se vorbește despre Maria. După Matei 13:55-56, ea a fost mama a cel puțin șase copii, în afară de Isus. La sugestia ei, Isus a prefăcut apa în vin la Cana, aceasta fiind prima Sa minune (Ioan 2:1-11). Mai târziu, se spune cum a încercat să vină la El prin mulțime (Matei 12:46; Marcu 3:31; Luca 8:19), unde cuvintele lui Isus indică în mod clar că relația ei de familie nu-i dădea nici un avantaj spiritual deosebit Mariei. Ea a fost prezentă la răstignire și i-a fost dată în grijă lui Ioan de către Isus (Ioan 19:25-27). Nu există nici o consemnare după care Isus s-ar fi arătat după înviere Mariei, deși Mariei Magdalena i s-a arătat. Ultima dată când este amintită Maria este în Fapte 1:14, unde se spune că era cu ucenicii la rugăciune. Asta e tot ce are de spus Scriptura despre Maria. Dintre femeile care au figurat mai mult în viața publică a lui Isus, Maria Magdalena pare să fi jucat un rol mult mai proeminent decât mama lui Isus (Matei 27:56, 61; 28:1; Marcu 15:40, 47; 16:9; Luca 8:2; 24:10; Ioan 19:25; 20:1-18, vezi nota de la Luca 8:1-3).

Maria a fost o femeie înțeleaptă, devotată, liniștită, meditativă, onorată de femei cel mai mult, regina mamelor, având însă partea ei de griji comune mamelor. Noi o admirăm, o cinștim și o iubim pentru că a fost mama Mântuitorului nostru.

Cine erau frații și surorile lui Isus, pomeniți de Matei 13:55-56 și Marcu 6:3? Copiii Mariei? Sau copiii lui Iosif dintr-o altă căsătorie? Sensul clar, simplu și natural al acestor pasaje este că erau copiii proprii ai Mariei. Este părerea unanim acceptată în rândurile comentatorilor biblici că așa stau lucrurile, fapt sprijinit de afirmația de la Luca 2:7 potrivit căreia "Maria a născut pe Fiul ei ÎNTÂI NĂSCUT". De ce s-ar fi spus "întâi născut" dacă n-ar fi fost și alții care să-L urmeze?

Capitolul 2:1-12. Vizita magilor

Trebuie să fi avut loc în perioada când Isus era între vârsta de 40 de zile și 2 ani (Matei 2:16; Luca 2:22, 39). Doi ani se pare că ar fi fost timpul ce s-a scurs de când li s-a arătat prima dată steaua (7), arătându-le și conducându-i pe drumul lor, care a durat multe luni de zile și nu înseamnă neapărat vremea exactă a nașterii copilului. Dar Irod, ca să se asigure, a luat limita maximă posibilă. Cel puțin de asta suntem siguri că copilul nu mai era în iesle, cum greșit este câteodată zugrăvit, ci în "casă" (11. Vezi la Luca 2:6-7).

Magii (întelepții) au venit de la Babilon sau din țara de dincolo de Babilon, unde își avea obârșia rasa umană, țara lui Avraam, țara robiei evreilor unde încă mai locuiau în număr destul de mare și la ora aceea. Magii aparțineau clasei învățate, sfetnicilor regelui. Poate că ei cunoșteau Scripturile evreilor și aveau cunoștință despre venirea unui

Rege mesianic. Era țara lui Daniel și, fără îndoială, magii cunoșteau profeția lui Daniel privitoare la cele șaptezeci de săptămâni; de asemenea, și despre profeția lui Balaam, despre steaua din Iacov (Numeri 24:17). Erau oameni sus-puși, căci au avut acces la Irod. Sunt de obicei prezentați ca fiind trei, dar Scriptura nu spune câți erau. Au fost probabil mai mulți la număr, negreșit au avut cu ei un anturaj de sute de oameni, căci era primejdios să călătorești altfel o cale de o mie cinci sute de kilometri prin deșertul bântuit de tâlhari. Sosirea lor la Ierusalim a fost un spectacol destul de important ca să stârnească toată cetatea. Pe lângă omagiul înțelepciunii și al țărilor îndepărtate pe care magii l-au adus noului REGE de curând născut, și atragerea atenției Ierusalimului asupra faptului că Regele a sosit deja, unul din obiectivele vizitei lor, neștiut de ei, a fost acela de a da banii necesari pentru fuga în Egipt. Părinții lui Isus erau oameni săraci și dacă nu ar fi fost aurul adus de magi cine știe dacă ar fi putut pleca așa de ușor în Egipt. Întoarcerea magilor în țara lor va fi pregătit calea pentru vestirea ulterioară a Evangheliei.

Steaua

S-a calculat că a fost vorba atunci de o conjuncție a lui Jupiter și Saturn (anul 6 î.Cr.). Dar nu explică de loc cum a mers steaua înaintea lor până când s-a oprit deasupra locului unde se afla Copilul. Unii cred că a fost o "nova", adică o stea care explodează și arde foarte luminos o vreme. Dar oare cum s-ar putea potrivi aceasta cu realitatea?

Steaua pe care au văzut-o magii a fost negreșit un fenomen aparte, o lumină supranaturală care, printr-un act direct a lui Dumnezeu, a mers înaintea lor, indicându-le drumul. O vestire minunată a unei nașteri supranaturale.

Capitolul 2:13-15. Fuga în Egipt

Nici măcar acest incident nu a scăpat atenției fără greș a lui Dumnezeu, în lungul șir de profeții prevestitoare a lui Mesia (15, Osea 11:1). Îngerul (13) care a dirijat fuga lor în Egipt a fost probabil Gavril, căruia Dumnezeu îi încredințase grija Copilului (vezi la Luca 2:8-20). Șederea în Egipt a fost de scurtă durată, probabil un an sau doi, căci Irod a murit la scurt timp după plecarea lor și a dispărut pericolul iar ei au reușit să se întoarcă. (Vezi Cronologia Copilăriei lui Isus la Luca 2:39). Locul în Egipt unde a locuit Iosif cu Maria și Copilul nu este menționat. Tradiția spune că ar fi fost On, numit și Heliopolis; același loc unde domnise Iosif peste Egipt cu secole în urmă (Geneza 41:45). Un obelisc, datând din vremea lui Avraam, care a rămas în picioare, marchează locul ruinelor.

Capitolul 2:16-18. Omorârea copiilor

Ciudat ca cineva care a crezut în venirea lui Cristos (4) să poată fi

atât de îngâmfat și prost încât să creadă că-I poate opri venirea!

Irod

Irozii au fost o spiță edomită de regi care sub conducerea Romei au câștigat controlul asupra Iudeii cu câțva timp înainte de venirea lui Cristos. Irod cel Mare (37-3 î.Cr.) a dobândit tronul și l-a păstrat prin crime de o cruzime și brutalitate nespuse de mare, omorându-și până și soția și cei doi fii. A fost crud, viclean și a avut sânge rece. El a fost cel care a ucis copiii de la Betleem, într-un efort disperat de a-L ucide pe Cristos.

Fiul lui Irod, Antipa, cu 33 de ani mai târziu, l-a ucis pe Ioan Botezătorul (Marcu 6:14-29) și l-a batjocorit pe Isus (Luca 23:7-12).

Nepotul lui, Irod Antipa I, l-a ucis pe apostolul Iacov, după alți 14 ani (Fapte 12:1-2). Strănepotul lui, Irod Antipa II, după alți 16 ani a fost regele în fața căruia a fost judecat Pavel (Fapte 25:13-32).

Capitolul 2:19-21. Întoarcerea din Egipt

Și aceasta a fost dirijată de un înger. Se pare din versetul 22, că Iosif plănuia să se întoarcă la Betleem, așa încât cetatea lui David de veacuri să fie reședința lor permanentă, ca locul cel mai nimerit în care să-L crească pe Mesia. Dar Dumnezeu a avut un alt plan și astfel i-a trimis înapoi în Galilea lor de baștină.

Numele lui Isus

Isus fusese numit "Mesia" (în ebraică) sau "Cristosul" (în greacă) cu mult înainte de a veni. Ambele cuvinte înseamnă "Uns". Unsul lui Dumnezeu care avea să răscumpere lumea și s-o stăpânească. "Isus" a fost numele Său personal. Mesia sau Cristos - numele Său oficial.

Capitolul 2:22-23. Întoarcerea la Nazaret

Matei nu amintește faptul că Nazaretul a fost locul de baștină al lui Iosif și al Mariei. Asta o aflăm de la Luca. Lucrul pe care îl subliniază Matei este faptul că s-a împlinit profeția.

Profeția la care se referă Matei aici e considerată a fi Isaia 11:1; Ieremia 23:5; Zaharia 3:8, unde se spune că Mesia este Odrasla. Forma ebraică a cuvântului Nazaret înseamnă Odraslă (în original "Mlădiță" sau "Ramură"). Astfel, Isus a fost nazarinean în dublu sens: a trăit la Nazaret și a fost mlădița - odrasla - prezisă de profeți.

Profețiile Vechiului Testament privitoare la Cristos pe care le citează Evangheliile

Întrucât Matei a folosit o atât de mare abundență de citate din

Vechiul Testament, dovedindu-și înclinația deosebită de a potrivi evenimentele și trăsăturile vieții lui Cristos cu prezicerile profetice, se cuvine aici să facem o listă a profețiilor Vechiului Testament care sunt citate în Evanghелиi, în special de Matei, ca fiind referiri la Mesia. Poate câteva din ele nu le-am fi interpretat așa dacă nu ar fi fost scriitorii inspirați ai Noului Testament care să ne spună că așa stau lucrurile. Dar în ce ne privește pe noi, suntem cu totul satisfăcuți de modul în care interpretează Noul Testament pasajele din Vechiul Testament. Găsim aici consemnat sensul rânduit de Dumnezeu pentru aceste texte. Iată-le:

Isus avea să fie din familia lui David, (Matei 22:44; Marcu 12:36; Luca 1:69, 70; 20:42-44; Ioan 7:42; II Samuel 7:12-16; Psalmi 89:3-4; 110:1; 132:11; Isaia 9:6, 7; 11:1).

Se va naște dintr-o fecioară (Matei 1:23; Isaia 7:14).

Se va naște la Betleem (Matei 2:6; Ioan 7:42; Mica 5:2).

Va sta în Egipt (Matei 2:15; Osea 11:1).

Va locui în Galilea (Matei 4:15; Isaia 9:1-2).

La Nazaret (Matei 2:23; Isaia 11:1).

Venirea Lui va fi vestită printr-un crainic asemănător lui Ilie (Matei 3:3; 11:10; Marcu 1:2-3; Luca 3:4-6; 7:27; Ioan 1:23; Isaia 40:3-5; Maleahi 3:1; 4:5).

Venirea lui va fi acompaniată de masacru al copiilor din Betleem, (Matei 2:18; Geneza 35:19-20; 48:7; Ieremia 31:15).

Va vesti o zi de îndurare pentru lumea întreagă, (Luca 4:18-19; Isaia 58:6; 61:1).

Misiunea Lui va cuprinde neamurile, (Matei 12:18-21; Isaia 42:1-4).

Lucrarea Sa va fi una de vindecare, (Matei 8:17; Isaia 53:4).

Va învăța pe oameni în pilde (Matei 13:14, 15, 35; Isaia 6:9-10; Psalmul 78:2).

Nu va fi crezut, ci respins de mai marii poporului (Matei 15:8-9; 21:42; Marcu 7:6-7; 12:10-11; Luca 20:17; Ioan 12:38-40; 15:25; Psalmi 69:4; 118:22; Isaia 6:10; 53:1).

Va avea o intrare triumfală în Ierusalim (Matei 21:5; Ioan 12:13-15; Isaia 62:11; Zaharia 9:9; Psalmul 118:26).

Va fi păstorul lovit (Matei 26:21; Marcu 14:27; Zaharia 13:7).

Va fi trădat de un prieten pentru 30 de arginți (Matei 27:9-10; Ioan 13:18; Zaharia 11:12-13; Psalmul 41:9).

Va muri alături de răufăcători (Luca 22:37; Isaia 53:9, 12).

Va fi îngropat de un om bogat (Isaia 53:9; Matei 27:57-60; Faptul este afirmat fără să se citeze profeția).

I se va da să bea oțet și fiere amară, (Matei 27:34; Ioan 19:29; Psalmul 69:21).

Vor da cu zarurile pentru hainele Sale, (Ioan 19:24; Ps. 22:18).

Chiar și ultimele cuvinte de la moarte au fost prezise (Matei 27:46;

Marcu 15:34; Luca 23:46; Psalmul 22:1, 31:5).

Nici un os nu-I va fi zdrobit (Ioan 19:36; Exod 12:46; Numeri 9:12; Psalmul 34:20).

Coasta lui va fi străpunsă (Ioan 19:37; Za. 12:10; Ps. 22:16).

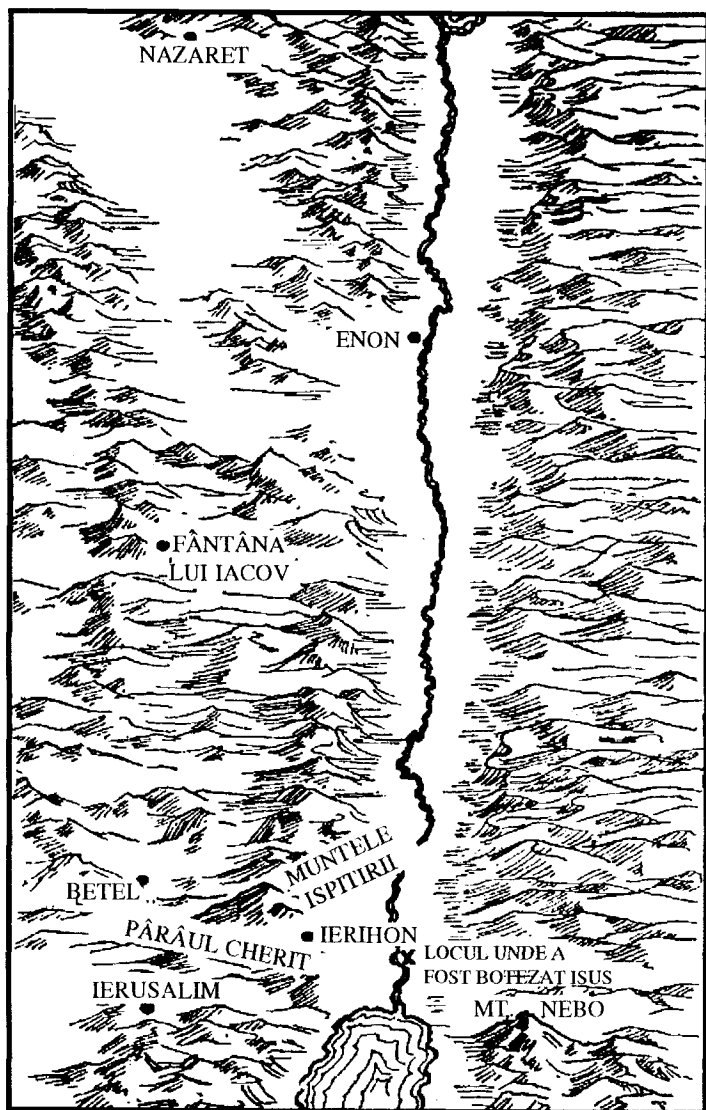
Va învia din morți a treia zi (Mt. 12:40; Luca 24:46). Nu se citează vreun pasaj anumit din Vechiul Testament pentru aceasta. Dar faptul că avea să învie este citat cu precizie la Fapte 2:25-32, 13:33-35, din Psalmul 16:10-11. Isus a spus că va învia a treia zi (Luca 24:46). Trebuie avut în vedere textul din Osea 6:2 și Ioan 1:7, precum și faptul că Isaac a fost eliberat de moarte a treia zi (Geneza 22:4).

Respingerea lui va fi urmată de distrugerea Ierusalimului și marea strâmtorare, (Matei 24:15; Marcu 13:15; Luca 21:20; Daniel 9:27; 11:31; 12:1, 11).

Iată un fapt uimitor: istoria completă a vieții lui Isus, până în amănunte cele mai mici, este prezisă lămurit, în Vechiul Testament. Oare nu este aceasta o dovadă copleșitoare a existenței și acțiunii unei MINȚI care transcede mintea omenească într-un mod care ne uluiește?

Capitolul 3. Botezul lui Isus

Redat și la Marcu 1:1-11 și la Luca 3:1-22. (În ce privește nota asupra lui Ioan Botezătorul vezi și la Luca 3:1-20). În toate trei relatările și la Ioan 1:31-33, lucrurile specificate sunt: coborârea Duhului Sfânt și glasul din cer. Se pare din Ioan 1:31-33, că Ioan nu l-a cunoscut pe Isus, dar Matei lasă să se înțeleagă că l-a cunoscut totuși (Matei 3:14). Fără îndoială, în copilăria lor, Isus și Ioan s-au cunoscut căci familiile lor au fost înrudite (Luca 1:36) iar mamele lor au stat împreună timp de trei luni înainte de nașterea copiilor (Luca 1:39, 56). Apoi se pare că în mod sigur băieții vor fi aflat de la părinții lor despre vestirea cerească privitoare la misiunea fiecăruia. Dar din momentul în care Ioan s-a retras în pustiu (Luca 1:80) se poate ca să fi trecut destul de mult timp, așa încât acum să nu-L mai poată recunoaște pe Acela cu care nu se mai văzuse din copilărie și să trebuiască să fie identificat de Dumnezeu. Apoi, sub aprobarea divină, Isus a fost uns în mod public ca Fiu al lui Dumnezeu, Mesia al poporului evreu și Mântuitorul lumii.

Harta 50. Valea Iordanului

Locul unde a fost botezat Isus

Locul ales de Dumnezeu pentru prezentarea lui Mesia în fața poporului evreu a fost zona inferioară a Iordanului sau aproape de locul unde apele s-au despărțit când a intrat Iosua în Canaan. Aici se stabilise Ioan Botezătorul și își începuse lucrarea menită să reînvie așteptarea neamului evreu. În foarte scurt timp, toți ochii au fost îndreptați asupra lui Isus, fiecare întrebându-se dacă El este Mesia. Apoi, împreună cu cerul, Ioan L-a vestit pe Isus ca fiind Mesia. Aici, în aceeași regiune, a urmat apoi lucrarea de la începutul propovăduirii lui Isus. Tot aici a fost și lucrarea de încheiere a lui Isus. Ce amintiri se legau de locul acesta! Imediat cum ieși din valea râului Iordan către răsărit se află înălțimile Nebo, de unde Moise văzuse Țara Promisă și unde îl îngropase Dumnezeu. Tot acolo, undeva între Iordan și Muntele Nebo, carele cerești l-au dus pe Ilie, alături de Moise în gloria cerească. La 8 km spre vest era Ierihonul, ale cărui ziduri au căzut la sunetul trâmbiței lui Iosua. Chiar deasupra Ierihonului l-au hrănit corbii pe Ilie. Puțin mai sus, pe platoul de pe vârful muntelui, era Betel, unde Avraam ridicase un altar lui Dumnezeu și unde Iacov văzuse scara cerească cu îngerii care urcau și coborau, la care s-a referit Isus, în conversația Sa cu Natanael, ca fiind o imagine a Sa, El fiind scara îngerilor. În apropiere, la sud, pe același munte, se afla Ierusalimul, cetatea lui Melchisedec și a lui David. Spre sud, dincolo de Marea Moartă, era câmpia unde zăceau ruinele Sodomei și ale Gomorei.

Capitolul 4:1-10. Ispitirea de patruzeci de zile

Este redată și la Luca 4:1-13 și Marcu 1:12-13. Duhul Sfânt, Satana (vezi pagina 497) și îngerii (vezi pag. 426) au avut fiecare un rol în ispitirea lui Isus. Duhul Sfânt L-a călăuzit iar îngerii L-au ajutat când Satana a făcut încercarea de a-L abate de la misiunea Sa. Întregul univers era interesat de ceea ce se petrecea atunci cu Ișus. Destinul creației era în joc. Ne întrebăm de ce a urmat ispitirea lui Isus imediat după botezul Său. Coborârea Duhului Sfânt peste El în vremea aceea a presupus probabil două lucruri noi pentru experiența umană a lui Isus: puterea de a face minuni fără limită și o refacere a cunoștinței Sale de dinainte de întrupare.

Mai înainte, când era în veșnicii, Isus știa că avea să vină pe lume să sufere ca Miel al lui Dumnezeu pentru păcatul omenirii. Dar a venit pe calea leagănului uman. Trebuie oare să presupunem că Isus a știut în copilăria sa tot ce știa și înainte de a se îmbrăca cu limitările unui trup omenesc? Nu este oare mai natural să presupunem că pe măsură ce creștea El redobândea toate cunoștințele Sale dinainte de întrupare, împreună cu educația pe care o primea? Apoi, desigur, mama

Fig. 59. Locul tradițional al Muntelui Ispitirii

Foto Matson

Lui îi va fi relatat împrejurările în care s-a născut. El știa că este Fiul lui Dumnezeu și Mesia. Fără îndoială că a stat de vorbă cu mama Lui de multe ori despre planurile și metodele prin care avea să-și împlinească lucrarea ca Mesia al lumii. Dar când Duhul Sfânt s-a pogorât peste El la botezul Lui "fără măsură" atunci pentru prima dată ca om a primit în mod clar și deplin cunoștința lucrurilor pe care le cunoscuse înainte de a deveni Om: printre altele CRUCEA ca mod prin care avea să-și împlinească misiunea. L-a lăsat înmărmurit; i-a luat orice dorință de mâncare; l-a alungat din mijlocul oamenilor; și timp de 40 de zile s-a gândit îndelung la ea.

Care a fost natura acestei ispitiri? Se poate să fi fost cuprins de ispitele obișnuite ale oamenilor în lupta lor pentru o bucată de pâine și dorința lor după putere și faimă. Dar mai mult Isus era prea mare ca noi să ne gândim că asemenea motive ar fi putut cântări greu pentru el. Din antecedentele Sale și fondul Lui noi suntem obligați să credem că El își formase deja o pasiune mistuitoare de a salva lumea. El știa că asta era misiunea Lui. Întrebarea se punea cum să realizeze acest lucru. Făcând uz de miraculoasele puteri care tocmai i se atribuiseră - puteri pe care nici un muritor nu a visat vreodată să le cunoască - de a da pâine oamenilor fără ca aceștia să lucreze și de a învinge forțele obișnuite ale naturii, El s-ar fi putut ridica la poziția de conducător și stăpânitor al lumii făcându-i pe oameni să-I facă voia prin FORȚĂ. Asta a fost sugestia Satanei. Dar misiunea lui Isus a fost nu să oblige la ascultare, ci să schimbe inimile oamenilor.

A fost Diavolul realmente prezent? Sau a fost doar o luptă interioară? Nu ni se spune în ce formă i-a apărut Diavolul lui Isus. Dar în mod neîndoios Isus a recunoscut faptul că sugestiile veneau de la

Satana, care se afla acolo, hotărât să oprească misiunea lui Isus. (Vezi nota de la Luca 4:1-13 referitor la Satana).

Se crede că locul ispitirii lui Isus ar fi fost pe culmile sterpe ale regiunii muntoase de deasupra Ierihonului, deasupra râului Cherit unde corbii îl hrăniseră pe Ilie și de unde se putea probabil vedea Golgota, locul unde El avea să dea testul final. (Vezi Harta 50 de la Matei 3:13-17).

Isus a postit 40 de zile (2). Moise postise 40 de zile pe muntele Sinai, când s-au dat Cele Zece Porunci (Exod 34:38). Ilie postise 40 de zile pe drumul care duce la același munte (I Regi 19:8). Moise reprezentase Legea. Ilie profeții. Isus era Mesia spre Care arătau Legea și profeții. De pe vârful muntelui unde postea Isus, privind spre răsărit dincolo de Iordan, putea vedea lanțurile muntoase ale lui Nebo unde Moise și Ilie, cu secole mai înainte, se suiseră la Dumnezeu.

Peste vreo trei ani, aceiași trei oameni au avut o întâlnire în mijlocul gloriilor Schimbării la față de pe muntele Hermon (Harta 50, la Marcu 10), la 160 km nord, al cărui vârf acoperit de zăpadă se vede bine de pe Muntele Ispitirii: tovarăși de suferință și apoi tovarăși de glorie.

După ispitire Isus a fost dus înapoi la Iordan unde boteza Ioan. (Vezi nota de la Ioan 1:19-34).

Capitolul 4:11. Îngerii

Îngerii au figurat foarte mult în viața lui Isus

Un înger a anunțat nașterea lui Ioan (Luca 1:11-17).

L-a numit (Luca 1:13).

Un înger a prezis Mariei nașterea lui Isus (Luca 1:26-37).

Un înger i-a prezis lui Iosif nașterea lui Isus (Matei 1:20-21).

L-a numit (Matei 1:21).

Îngerii au anunțat păstorilor nașterea lui Isus (Luca 2:8-15).

Au cântat Aleluia (Luca 2:13-14).

Un înger a dirijat fuga copilului în Egipt (Matei 2:13, 20).

Îngerii L-au ajutat pe Isus și i-au slujit la ispitirea Sa (Matei 4:11).

Un înger a venit la Isus în Ghetsimani (Luca 22:43)

Un înger a dat piatra la o parte de pe mormântul Lui (Matei 28:2).

A anunțat femeilor Învierea Sa (Matei 28:5-7).

Doi îngeri l-au prezentat Mariei Magdalena (Ioan 20:11-14).

Isus a avut multe de spus despre îngeri.

Suindu-se și coborându-se peste El (Ioan 1:51).

Putea avea 12 legiuni de îngeri care să-L scape (Matei 26:53, Luca 9:26).

Îngerii vor fi secerătorii (Matei 13:31).

Îngerii îi vor despărți pe cei răi de cei buni (Matei 13:41, 49).

Îngerii l-au dus pe sărac în sânul lui Avraam (Luca 16:22).

Îngerii se bucură de pocăința păcătoșilor (Luca 15:10).

Copilașii au îngeri păzitori (Matei 18:10).

Isus îi va mărturisi pe copiii Săi înaintea îngerilor (Luca 12:8).

Îngerii nu au sex, nu pot muri (Luca 20:35-36; Matei 22:30).

Diavolul are îngeri răi (Matei 25:41).

Isus însuși a spus aceste lucruri. Afirmațiile Lui despre îngeri sunt atât de concrete, atât de variate și atât de abundente încât a le explica după teoria potrivit căreia Isus se acomoda doar la concepțiile din vremea Lui ar însemna să schimbăm valabilitatea de adevăr a oricăroră din Cuvintele Sale.

Îngerii în Cartea Faptelor

Un înger a deschis porțile închisorii pentru apostoli (Fapte 5:19).

Un înger l-a condus pe Filip la etiopian (Fapte 8:26).

Un înger l-a eliberat pe Petru din temniță (Fapte 12:7-9).

A fost îngerul "lui" (Fapte 12:15), al lui Petru.

Un înger l-a lovit pe Irod de moarte (Fapte 12:23).

Un înger l-a condus pe Corneliu să trimită după Petru (Fapte 12:23).

Îngerii în Vechiul Testament

Un înger a izbăvit-o pe Hagar (Geneza 16:7-12).

Îngerii au vestit nașterea lui Isaac (Geneza 18:1-15).

Îngerii au anunțat nimicirea Sodomei și l-au scăpat pe Lot (Geneza 19:1-29).

Un înger a oprit uciderea lui Isaac (Geneza 22:11-12).

Îngerii au păzit pe Iacov (Geneza 28:12; 31:11; 32:1; 48:16).

Un înger l-a împuternicit pe Moise (Exod 3:2).

Un înger a condus poporul Israel (Ex. 14; 19; 23:20-23; 32:34).

Un înger a aranjat căsătoria lui Isaac cu Rebeca (Geneza 24:7).

Îngerii au dat Legea (Fapte 7:38, 53; Gal. 3:19; Evrei 2:2).

Un înger l-a muștrat pe Balaam (Numeri 22:31-35).

Un prinț al oștirii lui Dumnezeu i s-a arătat lui Iosua (Iosua 5:13-15).

Un înger i-a muștrat pe israeliți pentru idolatria lor (Jud. 2:1-5).

Un înger l-a împuternicit pe Ghedeon (Judecători 6:11-40).

Un înger a vestit nașterea lui Samson (Judecători 13).

Un înger a lovit Israelul cu ciumă (II Samuel 24:16-17).

Un înger l-a izbăvit pe Ilie (I Regi 19:5-8).

Elisei a fost înconjurat de îngeri invizibili (II Regi 6:14-17).

Un înger l-a izbăvit pe Daniel din groapa cu lei (Dan. 6:22).

Un înger a lovit armata asiriană (II Regi 19:35; Isaia 37:36).
 Îngerii tăbăresc în jurul copiilor lui Dumnezeu (Ps. 34:7; 91:11).
 Îngerii l-au ajutat pe Zaharia la scris (Zaharia 1:9; 2:3; 4:5, etc.).

Îngeri în epistole și în Apocalipsa

Sunt îngeri aleși (I Timotei 5:21).
 Îngerii sunt nenumărați (Evrei 12:22; Apocalipsa 5:11).
 Îngerii slujesc moștenitorilor mântuirii (Evrei 1:13-14).
 Îngerii vor veni cu Isus într-o flacără de foc (II Tes. 1:8).
 Nu e voie să ne închinăm îngerilor (Col. 2:18; Apoc. 22:8-9).
 Un înger a dirijat scrierea Apocalipsei (Apoc. 1:1).
 Bisericele au îngeri păzitori (Apoc. 1:20; 2:8, 18; 3:1, 7, 14).

Apocalipsa este în mare parte o dramă a îngerilor (vezi pag. 692).

Există diferite ordine de îngeri, organizați pe principalități, tronuri și stăpâniri (Romani 8:38; Efeseni 1:21; 3:10; Col. 1:16; 2:15; I Petru 3:22).

Mihail este numele unui arhanghel. A fost îngerul ocrotitor al lui Iuda (Daniel 10:13, 21; 12:1). S-a luptat cu Diavolul pentru trupul lui Moise (Iuda 9). Se luptă cu Satana pentru Biserică (Apocalipsa 12:7). Va*fi cu Cristos la a doua Șa venire; Vocea Lui va învia morții (I Tesaloniceni 4:16).

Gavril este unul din îngerii prinți (vezi pag. 491).

Ocazional cuvântul "înger" pare să se refere la forțele lipsite de viață ale naturii, dar în general putem spune că se referă la personalitățile lumii nevăzute.

Capitolul 4:12. Isus își începe lucrarea de propovăduire în Galilea

Între versetele 11 și 12 a trecut aproape un an, inclusiv începutul lucrării în Iudea. Între cele două versete avem evenimentele de la Ioan 1:19 la 4:54 și Luca 4:16-30. (vezi Mc. 1:14-15)

Lucrării galileene

Matei îi consacră jumătate din cartea sa - 14 capitole (4:12 la 19:1)

Marcu îi acordă tot jumătate din cartea sa - 8 capitole (1:14 la 10:1)

Luca îi consacră mai puțin de 6 capitole (4:14 la 10:1). Ioan aproape că o omite cu totul.

Lucrarea galileană

O privire comparativă de ansamblu a celor patru relatări

MATEI

Chemarea lui Simon, Andrei, Iacov, Ioan (4:18-22).
 Călătorii, propovăduire, vindecare, gloatele, faima Sa (4:23-25).
 Predica de pe Munte (5, 6, 7).
 Vindecarea unui lepros și a robului sutașului (8:1-13).
 Vindecarea soacrei lui Petru și a multor altora (8:1-13).
 Potolirea furtunii (8:23-27). Demonii gadareni (8:28-34).
 Vindecarea unui olog (9:1-8).
 Chemarea lui Matei și ospățul acestuia (9:9-13). "Postul" (9:14-17).
 Fiica lui Iair și femeia cu scurgere de sânge (9:27-38).
 Trimiterea celor doisprezece (10).
 Solii lui Ioan Botezătorul (11:1-19).
 Muștrarea cetăților (11:20-24). "Veniți la Mine" (11:25-30).
 Mănâncă grâu și vindecă în ziua de Sabat (12:1-14).
 Vindecarea unui orb și a unui îndrăcit (12:15-23).
 Isus e acuzat că ar fi aliat cu Beelzebub (12:24-45).
 Mama și frații lui Isus (12:46-50).
 Pilda semănătorului, a neghinei, a seminței de muștar, a aluatului, a comorii, a perlei, a năvodului. (13).
 Vizita la Nazaret (13:54-58).
 Tăierea capului lui Ioan Botezătorul (14:1-12).
 Hrănirea celor 5000, Isus umblă pe apă (14:13-33).
 Vindecarea mulțimilor la Nazaret (14:34-36).
 Fariseii, datina și întinarea (15:1-20).
 Femeia canaanită (15:21-18).
 Hrănirea celor 4000 (15:29-30).
 "Aluatul fariseilor" (16:1-12).
 Mărturisirea lui Petru, prezicerea patimilor (16:13-28).
 Schimbarea la față, patimile prezise din nou (17:1-1).
 Băiatul epileptic, patimile prezise din nou (17:14-23).
 Impozitul templului (17:24-27). "Copilașii". "Tertarea" (18).

MARCU

Chemarea lui Simon, Andrei, Iacov, Ioan (1:14-20).
 Vindecarea îndrăcitului, a soacrei lui Petru și a multor altora (1:21-34).
 Călătorii, minuni, vindecarea unui lepros, a unui paralytic (1:40 - 2:12).
 Chemarea lui Levi, și ospățul (2:13-17). "Postul" (2:18-22).
 Consumul spicelor și vindecarea în Sabat (2:23-3:6).
 Mulțimi, faimă, minuni (3:13-19).

Isus e acuzat că lucrează cu Beelzebub (3:20-30).

Mama și frații lui Isus (3:31-35).

Pilde: semănătorul, creșterea seminței, sămânța de muștar (4:1-34).

Potolirea furtunii (4:35-41). Îndrăcitul gherasean (5:1-20).

Fiica lui Iair, femeia cu scurgere (5:21-43).

Vizita la Nazaret (6:1-6).

Trimiterea celor doisprezece (6:7-13).

Tăierea capului lui Ioan Botezătorul (6:14-29).

Hrănirea celor 5000, Isus umblă pe apă (6:30-52).

Mulțimile vindecate la Ghenezaret (6:53-56).

Fariseii, tradiția și închinarea (7:1-23).

Femeia sirofeniciană, un surdo-mut (7:24-37).

Hrănirea celor 4000, "aluatul fariseilor" (8:22-26).

Mărturisirea lui Petru, patimile prezise (8:27-9:1).

Schimbarea la față, patimile prezise din nou (9:14-32).

"Cine este cel mai mare?" (9:14-32).

LUCA

Vizita la Nazaret (4:14-30).

Vindecarea îndrăcitului, a soacrei lui Petru și a multor altora (4:31-44).

Chemarea lui Petru, Iacov, Ioan (5:1-11).

Vindecarea unui leproș și a unui paralic (5:12-26).

Chemarea lui Levi și ospățul (5:27-32). "Postul" (5:33-39).

Consumul spicelor și vindecarea în Sabat (6:2-11).

Alegerea celor doisprezece (6:20-49).

Robul sutașului, fiul văduvei, solii lui Ioan (7:1-35).

Femeia păcătoasă, femeile, pilda semănătorului (7:36-8:18).

Mama lui Isus, frații Lui, furtuna, îndrăcitul gherasean (8:19-39).

Fiica lui Iair, femeia cu scurgere de sânge (8:40-48).

Trimiterea celor doisprezece (9:1-6).

Tăierea capului lui Ioan Botezătorul (9:7-9). Hrănirea celor 5000 (9:10-17).

Mărturisirea lui Petru, prevestirea patimilor (9:18-27).

Schimbarea la față (9:28-36).

Băiatul epileptic, patimile prezise din nou (9:28-43).

"Cine este cel mai mare?" (9:46-50).

IOAN

Minunea preliminară de la Cana Galileii, șederea în Capernaum (2:1-12).

Vindecarea fiului nobilului (4:43-54). Hrănirea celor 5000 (6:1-7:1).

Capitolul 4:13-17. Șederea la Capernaum. Este unul din lucrurile prezise despre Mesia. (Vezi la Matei 2:22-23).

Capitolul 4:18-22. Chemarea lui Simon, Andrei, Iacov, Ioan. (Vezi la Marcu 1:16-20. De asemenea, la Matei 10).

Capitolul 4:23-25. Călătorii, faimă, mulțimi, minuni. (Vezi la Marcu 1; 38-39).

Durata și cronologia lucrării galileene

Lucrarea galileeană a început "cu patru luni înainte de seceriș" (Decembrie) (Ioan 4:35-43).

S-a încheiat puțin înainte de Praznicul Corturilor (Oct.) sau chiar înainte de Praznicul Dedicării (Decembrie) (Luca 9:51; Ioan 7:2; 10:22).

A cuprins un Paște (Ioan 6:4) și chiar Paștele din anul următor, dacă, așa cum se crede, praznicul de la Ioan 5:1 a fost Paștele.

Astfel, începând cu decembrie și prelungindu-se până dincolo de Paștele anului următor, în octombrie sau decembrie al anului următor, ea a durat circa doi ani sau numai un an, dacă Praznicul de la Ioan 5:1 nu a fost Paștele.

Matei, Marcu și Luca, în mod oarecum general, par să urmeze o ordine cronologică, fără ca ea să fie respectată în detaliu; căci există multe deosebiri în ce privește descrierea întâmplărilor. Cât privește chestiunea de a ști care din ei a fost mai exact în ce privește cronologia, există deosebiri de opinie în rândurile cercetătorilor Scripturii. Întrucât se pare că scriitorii evangheliilor a fost călăuziți de alte considerații în gruparea materialului lor și întrucât chestiunile legate de timp au fost în mare măsură ignorate, nu este posibil să clasificăm în ordinea lor cronologică exactă toate evenimentele consemnate.

Există totuși unele evenimente și perioade din lucrarea galileeană bine marcate, în jurul cărora se pot grupa celelalte întâmplări. Cei 5000 au fost hrăniți pe vremea Paștelui (Matei 14:12-13).

În același timp, cei doisprezece s-au întors din turneul lor misionar de propovăduire (Luca 9:10).

Toți evangheliștii așează schimbarea la față la scurt timp înaintea plecării finale din Galileea.

Plecarea aceasta a avut loc fie chiar înainte de Sărbătoarea Corturilor (octombrie), fie de Praznicul Dedicării (decembrie) (Luca 9:51; Ioan 7:1-10; 10:22). Cazul din urmă pare a fi cel mai probabil, deoarece primul a fost secret (Ioan 7:10), în vreme ce al doilea a fost public (Luca 10:1).

Înseamnă că au trecut cinci sau opt luni între hrănirea celor 5000 de oameni și schimbarea la față, din care Isus a petrecut o parte în regiunile din nordul Galileii, perioadă despre care nu se vorbește prea mult.

Accentul lucrării galileene cade pe cele șaisprezece luni dinaintea hrănirii celor 5000, o perioadă de intensă activitate și mare popularitate.

Avem în tabelul următor o privire de ansamblu a lucrării din Galileea, poziția ocupată de unele evenimente în cadrul cronologiei fiind doar o presupunere.

Lucrarea de propovăduire în Galileea

O încercare de ordonare cronologică a evenimentelor

Decembrie anul 27 al erei creștine	Începe lucrarea galileeană Din Cana vindecă pe fiul nobilului la Capernaum Vizitează Nazaretul și este respins Își stabilește sediul la Capernaum Îi cheamă pe Simon, Andrei, Iacov și Ioan Vindecă pe îndrăcit, pe soacra lui Petru și pe alții Călătorește în jur, vindecă un leproș și un paralytic Îl cheamă pe Matei Întrebări privitoare la post și la Sabat
anul 28 Paștele?	Vizitează Ierusalimul Vindecă în Sabat, stârnind opoziția conducătorilor Lipsă prima coloană Își afirmă dumnezeirea, se întoarce în Galileea
Miezul verii:	Călătorii, mulțimi de oameni, faima Sa, minunile Alegerea celor doisprezece Predica de pe Munte Călătorește în jur, rostește multe pilde Potolește furtuna, vindecă pe îndrăciții ghereseni Învie pe fiica lui Iair din morți Este acuzat că lucrează cu Beelzebub Învie pe fiul văduvei din Nain Primește solii lui Ioan Botezătorul Vizitează din nou Nazaretul Vindecă pe robul sutașului, iartă femeia păcătoasă
Anul 29 Februarie? Paștele	Trimiterea celor doisprezece Se întorc cei 12, Ioan Botezătorul decapitat Hrănirea celor 5000, Isus umblă pe apă Discursurile asupra Pîinii Vieții Refuză încercarea mulțimii de a-L face rege Vindecă pe mulți, vorbește despre întinare Mustră cetățile, "Veniți la Mine" Se retrage în nord, femeia sirofeniciană În Galileea, Vindecarea surdo-mutului, hrănirea celor 4000 La Magdala, "Semnul lui Iona" vindecarea orbului
Octombrie?:	Vizitează Ierusalimul, Discursurile, Femeia prinsă în păcatul adulterului Vindecarea orbului, conflict deschis cu conducătorii

- Noiembrie: Se întoarce în Galileea
 Se retrage în Cezarea lui Filip, mărturisirea lui Petru
 Schimbarea la față, băiatul epileptic
 Patimile prezise de trei ori
 Iar în Galileea, impozitul, "Cine este cel mai mare?"
 "Copiii", "Făcătorul necunoscut de minuni"
- Decembrie?: Plecarea finală din Galileea (sau octombrie?)

Capitolele 5, 6, 7. Predica de pe Munte

Matei așează Predica de pe Munte la începutul relatării despre lucrarea galileeană, deși se pare că a avut loc cu câteva luni mai târziu, când au fost aleși cei doisprezece (Luca 6:12-20), dacă Luca a relatat aceeași predică, și nu cumva alta. Probabil Matei a considerat Predica de pe Munte ca fiind esențialul în învățării lui Isus, pentru care întreaga lucrare de propovăduire nu a fost decât o desăvârșită ilustrare practică.

Conținând însuși miezul învățării lui Isus, putem considera Predica de pe Munte pentru Noul Testament ceea ce sunt Cele Zece Porunci pentru Vechiul Testament. Fiecare creștin ar trebui s-o învețe pe dinafară și să încerce să trăiască după învățăturile sale. Nu se pomeniște muntele pe care a fost ținută această predică, dar tradiția afirmă că a fost muntele numit Coarnele Hattinului (vezi harta de la pag. 473).

(În ce privește comparația cu relatarea lui Luca, vezi Luca 6:20-49).

Capitolul 5:1-12. Fericirile

Binecuvântați și fericiți sunt cei descurajați, cei întristați, cei umili, cei cu duhul zdrobit, cei milostivi, cei cu inima curată, făcătorii de pace și cei persecutați. În parte, exact reversul normelor de bază ale lumii. Dar fericirea nu constă în starea aceasta vitregă propriu-zisă, ci mai degrabă în răsplătirile care vor urma. Cerul, pentru Isus care îl cunoștea, era infinit mai minunat decât toate splendorile pământului, atât de superior încât El a considerat tot ceea ce sporește dorul nostru după el drept o fericire și o binecuvântare.

Capitolul 5; 13-16. Sarea și lumina lumii

Adică un element menit să păstreze și să călăuzească. Isus însuși este Lumina Lumii (Ioan 8:12). Urmașii Lui reflectă lumina și slava Sa. Cel mai nobil motiv de a trăi pe care îl poate avea cineva este de a-i face pe alții să-L slăvească pe Dumnezeu.

Capitolul 5:17-48. Isus și Legea

El n-a venit să distrugă Legea, ci s-o împlinească. Nu există nici o contradicție aici între învățătura lui Isus și cea de la Romani, Galateni și Evrei, potrivit căreia noi suntem mântuiți prin credința în Cristos, și nu prin faptele Legii. Sensul dat de Isus este acela că Legea Morală a lui Dumnezeu este expresia propriei sfințenii a lui Dumnezeu și

constituie o obligație eternă pentru poporul lui Dumnezeu. El a venit să dea legii un sens mult mai profund și s-o aplice nu doar în forma ei exterioară, ci în adâncul inimii omenești. Apoi El ilustrează Legea în cinci domenii: omorul, adulterul, injuriile, răzbunările și ura pentru vrășmași.

Omorul (5:21-26). Legea împotriva omorului făcea parte din cele Zece Porunci (Exod 20:13). Isus interzice până și gândul de mânie din inimă, care este în stare să ducă la omor.

Adulterul (5:27-32). Legea împotriva adulterului făcea, de asemenea, parte din Cele Zece Porunci (Exod 20:14). Isus interzice tolerarea unor gânduri de poftă care duc la săvârșirea adulterului. Observați că atât în cazul mâniei, cât și al poftei, Isus atrage atenția asupra pericolului care le paște pe amândouă: focul iadului (22, 29, 30). Isus ne spune să luăm seama la sentimentele noastre lăuntrice, dar merge mai departe decât Legea lui Moise, punând o restricție clară asupra divorțului (32).

Înjurăturile (5:33-37). Sunt cuprinse aici atât jurămintele, cât și înjurăturile, până la folosirea neatentă a numelui lui Dumnezeu în vorbirea obișnuită.

Răzbunările (5:38-42). Legea "ochi pentru ochi" făcea parte din Dreptul Civil, administrat de judecători (Exod 21:22-25). Isus nu stabilește aici legislația tribunalelor civile. Guvernul civil este rânduit de Dumnezeu (Romani 13:1-7) ca să salveze omenirea de elementele ei infractoare. Cu cât sunt mai aspre tribunalele, cu atât este mai bine pentru societate. Dar Isus ne învață aici principiile după care trebuie să se călăuzească un individ în relațiile sale cu semenii (vezi la Luca 6:27-38).

Capitolele 6 și 7. Învățăături cerești

Motivele tainice ale vieții (6:1-8). Vezi Luca 12:1-12). Sunt date trei domenii: milostenia, rugăciunea, postul.

Milostenia (6:2-4) ca Domnului, nu pentru a face paradă (vezi la Matei 23).

Rugăciunea (6:5-15). (Vezi la Luca 11 și 28).

Postul (6:16-18). (Vezi la Marcu 2:18-22).

Comorile din cer (6:13-34).

Nu judeca pe fratele tău (7:15). (Vezi la Luca 6:39-45).

Perlele în gura porcilor (7:6). Înseamnă că trebuie să fim cu tact atunci când vorbim despre religia noastră. Altfel s-ar putea să facem mai mult rău decât bine.

Rugăciunea stăruitoare (7:7-11). (Vezi la Luca 18:1-8).

Regula de aur (7:12). (Vezi la Luca 6:27-38).

Calea îngustă (7:13-14). Mulți sunt cei pierduți. Puțini cei salvați - puțini în comparație cu cei pierduți. Dar la sfârșit vor forma totuși o mulțime mare pe care nu o va putea număra nimeni (Apocalipsa 7:9).

Învățătorii falși. Isus a atras atenția și a profetizat despre învățătorii

falși (Matei 24:11, 24). La fel au făcut și scriitorii Noului Testament, în repetate rânduri. Cel mai devastator obstacol în calea progresului creștinismului printre oameni a fost corupția nemiloasă a promotorilor săi, pătați și murdăriți.

Zidirea pe stâncă (7:24-27). O afirmație clară potrivit căreia nu are rost să ne numim creștini dacă nu practicăm ceea ce ne-a învățat Domnul Isus în Predica de pe Munte.

Capitolul:

- 8:1-4 Vindecarea unui leproș (vezi la Marcu 1:40-44).
- 8:5-13 Robul sutașului (vezi la Luca 7:1-10).
- 8:14-15 Soacra lui Petru (vezi la Marcu 1:29-31).
- 8:16-17 Vindecarea mulțimilor (vezi la Marcu 1:32-34).
- 8:18-22 "Vulpile au vizuini." (vezi la Luca 9:57-62).
- 8:23-27 Potolirea furtunii (vezi la Marcu 4:36-41).
- 8:28-34 Îndrăciții gadareni (vezi la Marcu 5:1-20).
- 9:1-8 Vindecarea unui paralizic (vezi la Marcu 5:1-20).
- 9:9-13 Chemarea lui Matei (vezi la Marcu 2:13-17).
- 9:14-17 Despre post (vezi la Marcu 2:18-22).
- 9:18-26 Fiica lui Iair (vezi la Luca 8:40-56).
- 9:27-31 Cei doi orbi (vezi la Marcu 8:22-26).
- 9:32-34 Îndrăcitul mut (vezi la Marcu 7:31-37).
- 9:35-38 Călătorii primprejur (vezi la Marcu 1:39).

Capitolul 10. Trimiterea celor doisprezece

Istorisită, mai scurt, și la Marcu 6:7-13 și Luca 9:1-6. Trebuie să fi avut loc cu puțin timp înainte de Paște, chiar înainte de hrănirea celor 5000 (Luca 9:10-17, Ioan 6:4). Instrucțiunile date de Isus celor doisprezece conțin sfaturi minunate pentru creștini: să fie înțelepți ca șerpii și inofensivi ca porumbeii; să se aștepte la greutăți; să se încreadă în grija Domnului; să aibă ochii ațintiți spre ținta eternă.

Unele din instrucțiunile date de Isus au avut o aplicație temporară; de pildă, să nu ia bani. Având puterea de a face vindecări însemna că nu le era deloc greu să-și asigure casă și masă. După aceea nu mai trebuiau să mai ia cu ei bani (Luca 22:35-38).

Chemarea celor doisprezece

Isus a avut nevoie de vreun an și jumătate ca să-și aducă la îndeplinire sarcina de a-i alege. După aceea a petrecut vreo doi ani cu ei. Anul: 26 al erei creștine. Probabil prin noiembrie. Ioan, Andrei, Simon, Filip, Natanael au crezut în El la botezul oficiat de Ioan (Ioan 1:35-51); L-au însoțit în Cana; apoi s-au întors la ocupațiile lor, până când au fost din nou chemați mai târziu.

Anul: 28, prin luna ianuarie. După ce și-a încheiat lucrarea de început în Iudeea, pe când își începea lucrarea galileeană, i-a chemat pe Simon,

Andrei, Iacov și Ioan să-și lase meseria de pescari și să se asocieze definitiv cu Isus (Marcu 1:16-20). Curând după aceea Matei a fost rugat să se alăture grupului (Matei 9:9).

Anul 28, luna mai? Cei doisprezece ucenici au fost aleși în mod oficial (Luca 6:12-16).

Anul 29, martie? Li s-a dat puterea să vindece și au fost trimiși perechi, într-un turneu de vreo lună (Matei 10).

Anul 30, mai. Au primit împuternicirea finală da a duce Evanghelia la marginile pământului (Matei 28:16-20).

Formarea celor doisprezece ucenici

Alegerea și formarea oamenilor cărora Domnul avea să le încredințeze lucrarea a fost o parte extrem de importantă a misiunii pământești a Domnului Isus. Scopul principal al venirii Sale pe lume a fost acela de muri ca Mielul lui Dumnezeu, ispășind păcatul omenirii, iar apoi de a învia, aducând omenirii viață veșnică. Dar viața, moartea și învierea Sa ar fi fost zadarnice, dacă lumea n-ar fi avut cunoștință de ele. Dacă oamenii cărora le-a încredințat Isus lucrarea aveau să dea greș, atunci venirea Sa pe pământ avea să fie în zadar.

Prima trimitere a celor doisprezece ucenici a făcut parte din procesul de formare, menit probabil să asigure o doză bună de practică de teren, dar în primul rând, a fost o parte din metoda lui Isus de a vesti poporului evreu că Mesia a sosit. Nu erau pe vremea aceea ziare și reviste. Singurul mod de răspândire a informațiilor era pe cale orală. Mai târziu, cei șaptezeci au fost trimiși cu același scop. Oamenii aceștia au autentificat mesajul lor prin minuni speciale, menite nu numai să atragă atenția neamului evreiesc, ci să-i și arate natura extraordinară a ACELUIA pe Care Îl vesteau ei.

Formarea lor nu a fost deloc o sarcină ușoară, căci lucrarea care îi aștepta era cu totul diferită de orice altă lucrare pe care o cunoscuseră până atunci. La început ei au pornit după Isus din spirit politic, fără să se gândească la faptul că într-o bună zi vor deveni "predicatori". Ei se așteptau ca Isus, având funcția de Mesia, fiind chiar El Însuși Mesia, să înființeze un imperiu politic mondial, în cadrul căruia ei să fie funcționarii cu cel mai mare rang (vezi și la Matei 13).

Metoda Sa de schimbare a gândirii și atitudinii lor cu privire la genul de lucrare pe care urmau s-o desfășoare a avut mai întâi scopul de a li-L înfățișa pe Cristos în toată plinătatea gloriei Sale divine, așa încât, mai târziu, indiferent cât de mult s-ar fi deosebit acțiunile Sale de modul în care se așteptau ei să se comporte Mesia și să vorbească, ei să creadă în continuare că El este Mesia. Este unul din motivele pentru care Isus a făcut minuni și a fost schimbat la față.

În plus, El a vorbit în pilde cu tâlc ascuns pentru a le da impresia că nu întotdeauna a vrut să spună ceea ce au înțeles ei. De fapt, o

vreme i-a lăsat în mod intenționat în nedumerire și uimire. Dacă le-ar fi spus lămurit de la început care Îi este misiunea, e posibil că ei și-ar fi pierdut interesul de a-L urma.

Când, în cele din urmă, le-a spus că avea să fie răstignit, și nu înălțat pe un tron pământesc, au rămas ca loviți de trăsnet, dar au continuat să creadă că le vorbește în pilde. Chiar în seara Cinei de pe urmă, au continuat să stabilească ce funcții va avea fiecare în împărăția lui Isus și care din ei va fi cel mai mare. Abia după învierea Sa din morți și pogorârea Duhului Sfânt, au ajuns ei să înțeleagă în sfârșit, că era vorba despre o Împărăție în primul rând în inimile oamenilor, și că partea lor era doar să spună oamenilor istoria lui Isus. Atât și nimic mai mult! Istoria urma să-și facă singură lucrarea. Dacă oamenii aveau să știe de Isus, precis aveau să-L și iubească.

Capitolul 11:1-19. Trimișii lui Ioan Botezătorul

Au venit când Ioan era în temniță. Isus se afla în culmea popularității Sale. Ioan aștepta și el, negreșit, un Mesia politic (vezi Luca 3:1-20) și nu putea pricepe deloc cum de nu întreprinde Isus nici o acțiune în acest sens.

Răspunsul lui Isus lasă să se înțeleagă faptul că a considerat minunile Sale drept o dovadă suficientă că El era Mesia.

Observați însă că ușoara îndoială a lui Ioan nu l-a făcut pe acesta să scadă cu nimic în ochii lui Isus: Nu s-a ridicat încă nici unul, spunea Isus, care să fie mai mare decât Ioan.

Și totuși, a adăugat că până și cel mai mic în împărăția lui Cristos este mai mare decât Ioan, în ce privește desigur privilegiul de care se bucură o astfel de persoană. Iată dar ce mare har este să fii credincios nou testamental!

"Cu năvală" (12) adică atât urmașii lui Ioan, cât și cei ai lui Isus făceau toate eforturile de a-L forța pe Isus să-și îndeplinească rolul imaginat de ei, în fruntea unei mișcări de natură politică și militară, aparținând lumii acesteia.

Prin contrastul dintre viața Sa și cea a lui Ioan, Isus a spus că amândoi sunt de la Dumnezeu, avându-și locul bine determinat în efortul lui Dumnezeu de a trezi generația aceea.

Capitolul 11:20-24. Mărețele lucrări ale lui Isus

Trei cetăți, la capătul de nord al Mării Galileii, sunt numite ca fiind scena principală a minunilor lui Isus (vezi harta 52, pag.473). Capernaum, Betsaida și Horazin. Cele mai favorizate orașe de pe fața pământului. Pronunțarea judecății și pierzarea pe care le-o prezice Isus arată că Isus a considerat minunile Sale drept o dovadă pe care e primejdios s-o ignori.

Capitolul 11:25-30. "Veniți la Mine"

Cele mai scumpe și mai iubite cuvinte care s-au rostit în auzul oamenilor. Se părea că lui Isus îi pare bine că oamenii simpli, de rând sunt aceia care Îl primesc. Pavel a afirmat același lucru la I Corinteni 1:26. Se pare că e greu pentru intelectuali, în mândria lor de oameni învățați, să se smerească până acolo încât să-L recunoască ca Mântuitor al lor personal.

Capitolul 12:1-8. A mânca în ziua de Sabat (vezi la Marcu 2:23-27).

Capitolul 12:9-14. A vindeca în ziua de Sabat (vezi la Marcu 3:1-6).

Capitolul 12:15-21. Multe minuni

La Marcu 3:15-21 se afirmă că mulțimile, pe lângă cele venite din Galilea, proveneau din Iudea, Ierusalim, Idumea și de dincolo de Iordan, apoi din regiunea Tirului și a Sidonului. Așadar, pe o rază de vreo 400 de km, într-o vreme când oamenii se deplasau cel mai adesea pe jos, mulțimi mari de oameni au auzit de minunile Sale și au venit la El, aducându-și bolnavii să fie vindecați iar El i-a vindecat pe toți (15).

Capitolul 12:22-23. Vindecarea unui orb și a unui îndrăcit mut

Istorică și la Luca 11:14-15. O minune mare pentru oameni; deși se obișnuiseră într-un fel cu minunile Sale, uimirea în față acestei minuni a fost mare. "Fiul lui David" (23) era titlul unanim atribuit lui Mesia, Cel pe care îl așteptau ei. (Matei 1:1; 9:27; 15:22; 20:30; 21:9; 22:42; Ioan 7:42).

Capitolul 12:24-37. Păcatul care nu se iartă

Pomenit și la Marcu 3:22-30; Luca 11:14-26; 12:8-10. Observați că oricât de mult Îl urau fariseii pe Isus, nu au tăgăduit minunile Sale, care erau prea numeroase și prea bine cunoscute ca să poată fi negate. Deși minunile erau cu totul binefăcătoare în natura lor, totuși, atât de împotrivitori și de împietriți erau fariseii încât au cutezat să le atribuie puterii Satanei. Asemenea acuzații diavolești și peste măsură de rele făceau dovada unei naturi care era gata să depășească posibilitatea de răscumpărare. Probabil acesta a fost sensul cuvintelor lui Isus, o condiție a inimii de care ei se apropiaseră în mod cu totul periculos. La Luca 12:10 păcatul care nu se iartă este legat de tăgăduirea lui Cristos. Isus pare să facă distincție între păcatul împotriva Sa și păcatul împotriva Duhului Sfânt (32). Interpretarea generală a celui din urmă este următoarea: respingerea lui Cristos, câtă vreme El se afla încă în trup și nu-și încheiase lucrarea și până și ucenicii erau nelămuriți cu privire la El, se putea ierta. Dar, odată isprăvită lucrarea Sa, și după ce s-a pogorât Duhul Sfânt, respingerea finală, cu bună știință, a lui Cristos, oferit unei persoane prin chemarea plină de har a Duhului Sfânt, constituie "păcat veșnic care nu se iartă niciodată". De un păcat similar se vorbește la Evrei 6:6, 10:26 și la I Ioan 5:16 (vezi notele asupra acestor pasaje).

"Vorbe deșarte" (36) sunt amintite aici în legătură cu păcatul de neiertat. Cuvintele noastre trădează caracterul nostru (34). Fiecare vorbă pe care o rostim și fiecare faptă, oricât ar fi de ascunsă, sunt toate înregistrate sus și vor fi reproduse în ziua judecării - pentru cei mântuiți, care nu s-au pocăit de ele la scaunul de judecată al lui Cristos, dar nu în vederea mântuirii iar, pentru cei nemântuiți, la Judecata Finală de la urmă.

Capitolul 12:38-45. Semnul lui Iona

Se vorbește despre el și la Luca 11:29-32. A fost o mare nerușinare să ceară lui Isus alte semne după ce Îl acuzaseră că face minuni cu ajutorul lui Beelzebub. Isus le-a promis un semn și mai mare atunci când a pomenit "semnul lui Iona" - adică învierea Sa din morți, **MĂREȚUL SEMN AL TUTUROR VEACURILOR**. Obiceiurile demonilor (43-45, vezi la Marcu 5:1-20).

Capitolul 12:46-50. Mama și frații Lui

Menționați și la Marcu 3:31-35; Luca 8:19-21. Răspunsul lui Isus ne învață că legăturile spirituale sunt mai puternice decât cele firești, de sânge, și lasă să se înțeleagă faptul că mama Lui nu era mai apropiată de El decât oricare persoană care face voia lui Dumnezeu.

Capitolul 13:1-53. Pildele împărăției

O pildă este un fel de metaforă dezvoltată, o comparație, o ilustrare a unor lucruri spirituale prin intermediul unor lucruri obișnuite. În mare vorbind, pildele sunt istorioare ce exemplifică anumite adevăruri.

Isus a folosit pildele în parte pentru a ascunde o vreme ceea ce avea de gând să descopere mai târziu. Împărăția pe care voia s-o întemeieze Isus era atât de diferită de tot ce așteptau evreii de la Mesia, încât a fost nevoie ca Isus să procedeze cu mult tact. Astfel, a folosit istorioare pentru a ilustra originea, dezvoltarea, caracterul mixt și împlinirea Împărăției - lucruri care nouă, credincioșilor de azi, ni se par simple, dar care pentru ascultătorii Săi de atunci erau enigme.

În interpretarea pildelelor problema se pune de a ști care detalii sunt semnificative și care din incidente sunt absolut necesare povestirii. De obicei, o pildă are rolul de a ilustra UN SINGUR punct, o singură idee, și nu trebuie scoasă o lecție din fiecare amănunt.

Numărul pildelelor diferă de la 27 la 50. Ceea ce numesc unii pilde alții numesc metafore. În general s-a stabilit un număr de 30 de pilde. Unele din ele sunt foarte similare. Isus a folosit istorioare diferite pentru a ilustra aceeași idee iar uneori aceeași istorioară pentru a ilustra idei diferite.

Capitolul 13:1-23. Pilda semănătorului

Apare și la Marcu 4:1-25; Luca 8:4-16. Sămânța este Cuvântul lui Dumnezeu (Luca 8:11). Sufletele se nasc din Cuvântul lui Dumnezeu (I Petru 1:23). Această pildă e o profecție despre primirea Evangheliei.

Unii nici nu vor să audă de ea. Alții o vor accepta, dar se vor lăsa curând de credință. Unii vor rămâne o vreme, dar cu timpul își vor pierde interesul. Iar alții vor rămâne până la capăt, aducând roade diferite.

Capitolul 13:24-30; 36:43; 47:53. Neghina și năvodul

Două ilustrații cu deosebiri ușoare de accent, potrivit cărora Evanghelia avea să pătrundă în toată lumea, cei răi rămânând alături de cei buni până la sfârșitul lumii, când urmează să se facă despărțirea finală, cei răi ducându-se atunci în locul lor nefericit pentru veci iar cei neprihăniți în slavă veșnică. Isus nu și-a făcut nici un fel de iluzii că lumea aceasta ar putea deveni, în epoca actuală, o utopie. El a știut prea bine că până la capăt Evanghelia va fi respinsă de o mare parte a lumii. El nu a recunoscut decât două clase de oameni: mântuiți și pierduți. Mereu, mereu El a vorbit despre starea groaznică a celor pierduți, despre plânsul și scrâșnirea dinților. Negreșit cuvintele Sale sunt adevărate.

Capitolul 13:31-33. Sămânța de muștar și aluatul

Apare și la Marcu 4:30-32; Luca 13:18-20; două pilde similare, ilustrând începutul mic al împărăției lui Cristos, creșterea ei treptată și imperceptibilă, atât în individ, cât și în lumea largă, până când în cele din urmă, va atinge proporții gigantice, pătrunzând ca dospeala în toate instituțiile, filozofiile și guvernele.

Capitolul 13:44-46. Comoara ascunsă și perla de mare preț

O ilustrație dublă a aceluiasi adevăr: valoarea de neprețuit a unui suflet omenesc în ochii lui Cristos. Ceea ce oferă Cristos e mai de preț decât oricare alt lucru, chiar decât viața însăși, merită să dai totul, numai ca să obții cealaltă viață veșnică, pe care o oferă Cristos în dar oamenilor.

Împărăția

Observați cât de frecvent apare cuvântul "Împărăție" în Matei:3:2; 4:17, 23; 5:3, 10, 19, 20; 6:10, 33; 7:21; 8:11; 9:35; 10:7; 11:11, 12; 12:28; 13:11, 24, 31, 33, 43, 44, 45, 47, 52; 16:19, 28; 18:23; 19:12, 14, 24; 20:1; 21:31, 43; 22:2; 23:13; 24:14; 25:1, 34; 26:29.

O împărăție politică, în care națiunea ebraică, sub conducerea lui Mesia, avea să domnească asupra lumii. La asta se așteptau ei. Irod împărtășea și el această noțiune și a încercat să-L nimicească pe Isus din copilărie, crezând că împărăția lui Cristos avea să fie una politică și, prin urmare, rivală cu a sa. Ioan Botezătorul a împărtășit și el această concepție. Când a văzut că Isus nu dă semne să fie regele unei astfel de împărății, Ioan a început să se îndoiască de Isus că ar fi chiar El Mesia (Matei 11:3). Cei doisprezece apostoli au împărtășit și ei această părere până după învierea Domnului din morți. Ultima întrebare pe care I-au pus-o lui Isus a fost: "Doamne, în vremea aceasta ai de gând să așezi din nou împărăția lui Israel?" (Fapte 1:6). Mințile lor erau

dominate de o concepție politică, și nu de gândul mântuirii personale aduse prin Isus Cristos.

Care a fost împărăția pe care a venit Isus s-o întemeieze? Nu o împărăție politică, ci în primul rând El a venit să domnească în inimile oamenilor, deși dacă ar fi fost primit de națiunea ebraică ar fi domnit și în chip fizic, cum va domni acum din nou în Împărăția de o mie de ani. Dar în primul rând Isus a venit să domnească în inima oamenilor. Să-i facă pe toți să-L iubească. Și de ce să-L iubească? Pentru a ne transforma pe toți după chipul Său. Din afecțiunea noastră pentru El se vor naște și vor crește înfrumusețarea și mângâierea vieții, transformarea și regenerarea sufletului.

Cuvântul "Împărăție", așa cum este folosit în Noul Testament, are mai multe sensuri. Uneori înseamnă "domnia lui Dumnezeu, în chip personal, fizic printre oameni" iar alteori "domnia neprihănirii în mijlocul oamenilor". Alte ori "Biserica". Uneori "creștinătatea" iar alteori "domnia de o mie de ani". Uneori "Cerul". Ideea de bază este faptul că Isus va domni în inimile copiilor Săi, în toate dispensațiile, și în toată veșnicia.

Capitolul 13:54-58. Vizita la Nazaret (vezi la Marcu 6:1-6).

Capitolul 14:1-12. Decapitarea lui Ioan Botezătorul (vezi la Luca 3:1-2). Capitolul 14; 13-21. Hrănirea celor 5000 (vezi la Ioan 6:1-15). Capitolul 14:22-23. Isus umblă pe apă (vezi la Ioan 6:16-21).

Perioada de la hrănirea celor 5000 la schimbarea la față

Capitolele 14:34 la 16:12. (vezi la Marcu 6:53)

Cap. 14:34-36 Mulțimile din Ghenazaret (vezi la Mc. 6:53).

Cap. 15:1-20 Fariseii și închinarea (vezi la Mc. 7:1-23).

Cap. 15:21-28 Femeia canaanită (vezi la Mc. 7:24-23).

Cap 15:29-39 Hrănirea celor 4000 (vezi la Mc. 8:1-9).

Cap 16:1-12 Aluatul fariseilor (vezi la Mc. 8:10-21).

Capitolul 16:13-20. Mărturisirea lui Petru

Este dată și la Marcu 8:27-29 și la Luca 9:18-20. Trecuseră vreo trei ani de când Petru Îl primise pe Isus ca fiind Mesia (Ioan 1:41, 42). L-a numit "Domn" un an mai târziu (Luca 5:8). Peste o jumătate de an L-a numit "Sfântul lui Dumnezeu" (Ioan 6:68, 69) iar acum, după doi ani și jumătate de umblare cu Isus, își exprimă convingerea sa în dumnezeirea lui Isus Cristos.

"Piatra" (18) sau "Stânca" pe care avea să zidească Cristos Biserica nu era Petru, ci Adevărul pe care l-a mărturisit Petru, că Isus este Fiul lui Dumnezeu. Dumnezeirea lui Isus este temelia pe care se reazimă Biserica, crezul fundamental al creștinătății. Este sensul incontestabil al pasajului.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ (EMB)

Versetul 18 este subiectul unei faimoase controversă. Probabil simbolul cu piatra derivă din peisajul stâncos ce se deschide privirilor de pe Muntele Hermon. Textul grec spune literal: "Tu ești Petros și pe această piatră voi zidi Eu Biserica Mea". Cuvântul "petros" înseamnă "o pietricică". În Lexiconul Grec a lui Liddell și Scott se arată că acest cuvânt este aplicat în cazul pietrelor mici, folosite la praștie sau pietrele de hotar, care nu sunt nici ele prea mari. Pe de altă parte, lexiconul dă cuvântul "petra" ca fiind aplicat la munții Olimp și Caucaz. Apoi mai trebuie să ne amintim faptul că în limba greacă și în limba latină prepoziția "și" avea sensul conjuncției "dar" (de pildă "mânați-vă dar nu păcătuți"). Așadar sensul textului în discuție rămâne clar: "Tu ești Petru și orice om te va putea mișca pe tine, dar credința exprimată de tine în dumnezeirea Mea este o stâncă ce nu poate fi clătinită, cum nu pot fi clătinați munții. Pe această stâncă voi zidi Eu Biserica Mea!"

"Cheile Împărăției", 19

Interpretarea obișnuită a acestui text este că Petru a deschis ușa mântuirii în ziua de Rusalii pentru evrei (Fapte 2) iar mai târziu și pentru neamuri (Fapte 10). Nu că el ar fi primit puterea de a ierta păcatele, ci doar de a vesti condițiile în care se primește mântuirea. Oricare ar fi fost autoritatea dată lui Petru, ea le-a fost dată și celorlalți apostoli (Matei 18:18; Ioan 20:23). Și această autoritate numai în sens declarativ. Cristos este Cel care iartă. Apostolii au fost inspirați de Duhul Sfânt să rostească condițiile acestei iertări.

Cap. 16:21-28. Prezicerea patimilor (vezi la Marcu 9:30-32).

Cap. 17:1-13. Schimbarea la față a lui Isus (vezi la Mc. 9:2-13).

Cap. 17:14-20. Băiatul epileptic (vezi la Marcu 9:14-29).

Cap. 17:22-23. Patimile prezise din nou (Mc. 9:30-32).

Cap. 17:24-27. Banii pentru impozit. Era un fel de taxă pentru templu, pe care era obligat s-o plătească fiecare bărbat peste vârsta de 20 de ani (Exod 30:11-15). Echivala cu 2 lei. Isus, ca Domn al Templului, era scutit de această taxă. Totuși, ca nu cumva să fie înțeleasă greșit atitudinea Lui față de Templu a plătit și El această taxă.

Cap. 18:1-6. "Cine este cel mai mare" (vezi la Lc. 9:46-48).

Cap. 18:7-14. Ocaziile de poticnire (vezi la Marcu 9:41-50).

Cap. 18:15-35. Iertarea. Un talant (24) avea vreo 12000 de lei. Un ban (28) valoarea de 2 lei. Omului nostru i s-a iertat suma de un milion două sute de mii de lei iar el nu a vrut să ierte pe omul care îi datora 200 de lei. Cam așa compară Isus propriile noastre păcate împotriva lui Dumnezeu cu păcatele celor care au greșit față de noi. Observați declarația lui Isus, că nu poate fi cineva iertat dacă nu iartă și el (35).

Lucrarea din Perea

Capitolele 19 și 20. (Vezi la Luca 9:51)

Cap. 19:1-2. Plecarea din Galileea (vezi la Luca 9:51).

Cap. 19:3-12. Întrebări legate de divorț. Învățătura lui Isus cu privire la divorț este consemnată și la Matei 5:31, Marcu 10:2-12, Luca 16:18. Pavel discută subiectul la I Corinteni 7. Un bărbat și o femeie sunt căsătorii pentru o viață întreagă și aceasta e voia lui Dumnezeu pentru omenire. Cristos nu pare să îngăduie decât o singură cauză pentru divorț (9).

Cap. 19:13-15. Copilașii (Luca 18:15-17).

Cap. 19:16-30. Tânărul bogat (vezi la Lc. 18:18-30).

Cap. 20:1-16. Pilda lucrătorilor din vie. Nu înseamnă că toți vor fi tratați la fel în cer sau că nu vor exista răsplătiți. Pilda talanților (Matei 25:14-30) pare să ne învețe că vor exista răsplătiți iar Pavel a afirmat și el lucrul acesta (I Corinteni 3:14-15). Isus a vrut să spună aici doar un singur lucru: că unii care se cred primii în lumea aceasta se vor trezi că sunt ultimii în cer. Isus a spus lucrul acesta de mai multe ori (Matei 19:30; 20:16; Marcu 10:31; Luca 13:30). Normele cerești și normele pământești de apreciere sunt total diferite, așa încât mulți dintre creștinii cei mai umili, sclavi și robi vor ocupa locurile cele mai înalte în cer, în vreme ce mulți oameni sus-puși aici, conducători mari din biserică, dacă vor exista și din aceștia în cer, vor fi mai prejos decât cei care le-au fost într-un fel robi aici pe pământ (vezi la Luca 16:19-31).

Cap. 20:17-19. Din nou sunt prezise patimile (Mc. 9:30-32).

Cap. 20:20-28. Cererea lui Iacov și a lui Ioan. Patosul acestei situații constă în faptul că s-a întâmplat după ce Isus i-a anunțat că e în drum spre cruce (vezi la Luca 9:46-48).

Capitolul 20:29-34. Orbul de la Ierihon (vezi la Luca 18:35-43).

Ultima săptămână a lui Isus

Capitolele 21 la 28

Capitolul 21:1-11. Intrarea Sa triumfală în Ierusalim

Istorisită și la Marcu 11:1-10, Luca 19:29-38; Ioan 12:12-39. Era duminica dinaintea morții Sale. Isus venise ca Mesia Cel prezis cu mult înainte. Timp de trei ani se făcuse cunoscut poporului evreu, străbătând Palestina în lung și-n lat, făcând multe semne și minuni. El știa că moartea Sa fusese hotărâtă de către mai marii poporului și era gata pentru ea. Într-o mare demonstrație publică, ca un gest de prevenire finală pentru cetatea sfântă, El a intrat în oraș, în sunetul osanalelor mulțimii care Îl aștepta. Oamenii se bucurau nespuse de mult și credeau că sosise clipa izbăvirii. Isus călărea pe mânzul unei măgărițe, fiindcă așa fusese prezis la Zaharia 9:9.

Capitolul 21:12-17. Isus curățește Templul

Faptul e istorisit și la Marcu 11:15-18; Luca 19:45-47. S-a întâmplat luni. Mai făcuse lucrul acesta cu trei ani înainte la deschiderea lucrării Sale publice (vezi nota de la Ioan 2:13-22). Profiturile enorme care se obțineau de la aceste tarabe din Templu intrau în buzunarele familiei marelui preot. Isus s-a aprins de indignare în fața unei asemenea pervertiri a Casei lui Dumnezeu (vezi și la Ioan 2:13-22).

Capitolul 21:18-22. Isus usucă smochinul

Faptul e descris și la Marcu 11:12-14; 20-24. S-a întâmplat luni dimineața, când venea da la Betania la Ierusalim, pe drumul care trece peste Muntele Măslinilor. Ucenicii au observat că smochinul se uscase când au trecut a doua zi pe acolo. Se vede că se întorseseră la Betania luni seara pe drumul de la poalele muntelui.

Capitolul 21:32-27. "Cu ce putere?"

Vezi și la Marcu 11:27-33; Luca 20:1-8. Conducătorii evrei erau înverșunați și au făcut toate eforturile posibile de a-L prinde pe Isus în cursă. Dar Isus a fost un dialectician neîntrecut și a parat fiecare întrebare a lor, întorcând-o împotriva lor.

Capitolul 21:28-32. Pilda celor doi fii

Pilda aceasta se adresează direct conducătorilor religioși, maimarilor preoților, bătrânilor, cărturarilor și fariseilor. Aceștia Îl respinseseră pe Isus. Dar oamenii de rând Îl primiseră cu bucurie.

Capitolul 21:33-46. Pilda viei

Istorisită și la Marcu 12:1-12; Luca 20:9-19. Pilda celor doi fii fusese adresată în primul rând conducătorilor națiunii ebraice. Pilda aceasta se adresează națiunii însăși.

Capitolul 22:1-14. Pilda nunții

O altă ilustrare a aceleiași lucru: națiunea aleasă de Dumnezeu, fiindcă i-a tratat pe solii Săi atât de rău, avea să fie acum lepădată, în locul ei fiind chemată altă națiune. Este un fel de pildă dublă: cuprinzând și un avertisment pentru cei ce urmau să fie acceptați de Dumnezeu în locul poporului Său, ca să fie și ei atenți, pentru a nu avea și ei parte de aceeași soartă.

Cap. 22:15-22. Tributul Cezarului (vezi la Mc. 12:13-17).

Cap. 22:23-33. Învierea (vezi la Marcu 12:18-27).

Cap. 22:34-40. Porunca cea mai mare (vezi la Mc. 12:28-34).

Cap. 22:41-46. "Fiul lui David" (vezi la Marcu 12:35-37).

Capitolul 23. "Vai de voi farisei și cărturari"

Fariseii erau secta cea mai numeroasă și mai influentă din vremea lui Isus. Erau legeliști prin excelență. Se pronunțau pentru respectarea rigidă și strică a tuturor formelor legii și ale datinilor. Existau printre ei și unii oameni buni, dar în mare vorbind erau recunoscuți pentru lăcomia lor, pentru ipocrizia lor.

Cărturarii erau de fapt copiișii Scripturilor. Datorită cunoașterii în amănunt a Legii, ei au ajuns să fie recunoscuți de oameni ca autorități în domeniul acesta. Erau numiți uneori "avocați". Cărturarii și fariseii erau conducătorii religioși ai națiunii.

Cuvintele pe care le adresează Isus acestei categorii de oameni constituie cea mai cruntă condamnare rostită de buzele Sale vreodată. Isus nu a vorbit niciodată în felul acesta cu păcătoșii, cu vameșii și oamenii de rând. Isus Însuși a fost cel mai religios om, (cu adevărat religios), care a trăit vreodată. Dar a detestat falsa religiozitate a acestor oameni.

Din nefericire, oamenii condamnați de Isus în textul de față nu au murit cu toții în generația respectivă. În toate secolele, biserica a suferit blestemul de a avea în mijlocul ei conducători religioși ca cei descriși la capitolul 23 din Matei. Mai degrabă oameni care au făcut din religie o profesie, o meserie, fără a avea în inimă adevărata religie - oameni care au făcut întotdeauna paradă de hainele lor scumpe, de presupusa lor neprihănire, cu mare pompă, dându-și singuri importanță, predicând religia, fără să aibă nimic comun cu ea.

Isus își ia adio de la Templu

Luni, Isus curățise Templul. Marți, după avertizările finale pe care le face, arătând că acum Împărăția lui Dumnezeu avea să fie luată de la evrei și dată neamurilor, Isus a plecat din zona Templului, fără ca să se mai întoarcă vreodată la el, părăsindu-l de acum și lăsându-l în așteptarea ruinării sale care a urmat. Ieșirea Sa din templu a încheiat lucrarea publică de propovăduire a lui Isus, urmând ca acum El să aștepte în liniște moartea care urma să vină peste trei zile.

Marele discurs privitor la vremea de pe urmă

Capitolele 24 și 25. (De asemenea la Marcu 13 și Luca 21)

Discursul acesta a fost ținut după plecarea lui Isus din Templu, pentru ultima oară. Tema sa a fost distrugerea Ierusalimului, venirea Sa a doua oară și sfârșitul lumii. Unele din cuvintele Sale sunt atât de încărcate de sens, încât e greu să știi la care din evenimente s-a referit

Isus. Probabil în mod intenționat a lăsat Isus să fie așa. Totuși, se pare că s-a referit în mod clar la două evenimente distincte, separate în timp, și precizate prin cuvintele "aceste lucruri" la 24:34 și "ziua aceea" la Matei 24:36. Unii explică expresia "neamul acesta" din Matei 24:24 ca făcând referire la poporul evreu, care nu va trece până când va veni Domnul. Părerea mai răspândită este că Isus s-a referit la Ierusalim, care urma să fie distrus în timpul vieții oamenilor din generația aceea. Pentru cineva care privește din depărtare două vârfuri muntoase aflate unul după altul ele îi vor apărea foarte apropiate unul de altul, dar dacă te apropii de ele vei observa că sunt la mare distanță unul de altul. Tot așa, în perspectiva lui Isus, aceste două evenimente reprezentative erau foarte apropiate, deși pentru noi există un mare interval de timp între ele. Ceea ce enunță Isus într-o propoziție poate fi, de fapt, o perioadă de câteva secole. Ceea ce s-a întâmplat într-un caz poate fi "începutul împlinirii" a ceea ce se va întâmpla în celălalt caz.

Cuvintele Sale cu privire la Ierusalim s-au împlinit în mod literal, la mai puțin 40 de ani. Minunatele clădiri de marmură și aur au fost atât de complet distruse de armata romană în anul 70, încât Josephus a spus că locul respectiv avea înfățișarea unui teren care nu fusese niciodată locuit (vezi și la Evrei 13).

A doua Sa venire

Cel mai adesea însă, credem că vorbirea lui Isus da aici s-a referit la a doua Sa venire. Cu moartea Sa, care era de acum numai la trei zile depărtare, fiindcă Isus știa că ucenicii Săi aveau să fie șocați până într-atât încât credința lor avea să fie în pericol, El s-a străduiește acum să le explice că toate speranțele lor aveau să se împlinească mult mai minunat decât au visat ei. Isus s-a gândit foarte mult la a doua Sa venire:

"Când va veni Fiul omului în slava Sa, cu toți sfinții îngeri" (Matei 25:31).

"Fiul omului are să vină în slava Tatălui Său cu îngerii Săi" (Matei 16:27).

"Cum s-a întâmplat în zilele lui Noe, aidoma se va întâmpla și la venirea Fiului Omului" (Matei 24:37).

"Ce s-a întâmplat în zilele lui Lot,... Tot așa va fi și în ziua când se va arăta Fiul omului" (Luca 17:28-30).

"Atunci vor vedea pe Fiul omului venind pe un nor cu putere și slavă mare" (Luca 21:27).

"De oricine se va rușina de Mine...se va rușina și Fiul Omului când va veni în slava Tatălui Său împreună cu sfinții îngeri" (Marcu 8:38).

"Eu mă duc să vă pregătesc un loc și după ce mă voi duce și vă voi pregăti un loc mă voi întoarce și vă voi lua cu Mine" (Ioan 14:2-3).

Venirea Lui va fi prevestită de "sunetul măreț al unei trâmbiți" (Matei 24:31), ca pe vremea când poporul evreu fusese adunat laolaltă (Exod 19:13, 16, 19). Faptul că apostolul Pavel a repetat expresia "trâmbița va suna" în legătură cu învierea (I Corinteni 15:52) și la I Tesaloniceni 4:16 spune: "Domnul Însuși va coborî din cer cu un strigăt, cu glasul arhanghelului și cu trâmbița lui Dumnezeu" indică faptul că nu e doar o formă de vorbire, ci un eveniment istoric măreț care se va întâmpla deodată atunci când El își va aduna pe ai Săi dintre cei morți și dintre cei vii, într-un nor măreț de slavă.

Nici venirea Sa la Ierusalim cu judecata (în anul 70), nici venirea Duhului Sfânt în ziua de Rusalii, nici plecarea noastră la El atunci când murim - nici unul din aceste evenimente nu pot epuiza sensul cuvintelor lui Isus privitoare la a doua Sa venire.

E bine să nu fim prea dogmatici cu privire la anumite evenimente legate de venirea Sa, dar dacă limbajul este un vehicul pentru gânduri, atunci ar fi prea din cale afară de ciudată încercarea cuiva de a scoate alte sensuri, oricât de spirituale ar fi ele, din cuvintele lui Isus, decât sensul dat de El, anume că Isus va veni din nou, a doua oară, în cadrul unui eveniment istoric precis, la modul personal și literal, ca să-și adune pe ai Săi și să-i ducă în slavă veșnică pe toți cei răscumparați prin sângele Său.

Este bine să nu încețoșăm nădejdea revenirii Sale cu o teorie prea detaliată a evenimentelor care se vor întâmpla atunci. Tare ne este teamă că unii oameni vor fi dezamăgiți dacă Isus nu va urma ordinea evenimentelor așa cum I-au trasat-o ei!

Se spune că Regina Victoria a Angliei, adânc mișcată de predica lui F.W.Farrar despre a doua venire a Domnului, i-ar fi spus predicatorului următoarele: "Domnule Farrar, aș dori să fiu în viață când va veni Isus, pentru a-I putea așeza cununa Angliei la picioare."

Capitolul 24:45-51. Robii credincioși și înțelepți. De aici încolo, Isus vorbește despre veghere. Negreșit, a doua Sa venire ocupa locul de frunte în gândirea Sa. Tot așa ar trebui să se întâmple și cu noi.

Capitolul 25:1-13. Pilda celor zece fecioare. Înțelesul ei este unul singur: anume că trebuie să avem gândurile ațintite la DOMNUL și să fim gata când va veni El.

Capitolul 25:31-46. Scena judecății finale. Unul din cele mai magnifice pasaje din Biblie.

Capitolul 26:1-5. Uneltirea de ucidere a lui Isus. (Vezi la Marcu 14:1-2.)

Capitolul 26:6-13. Ungerea de la Betania. (Vezi la Marcu 14:3-9).

Capitolul 26:14-16. Târgul lui Iuda. (Vezi la Marcu 14:10-11).

Capitolul 26:17-29. Cina de pe urmă

Istorisită și la Marcu 14:12-25; Luca 22:7-38; Ioan 13 și 14. Era noaptea dinaintea morții Sale. Au fost două cine: Cina de la Paște și Cina Domnului. Cina Domnului a fost instituită la încheierea cinei de Paște. Luca menționează două cupe (22:17-20). Matei, Marcu și Luca amintesc de ambele cine. Ioan nu amintește decât de cina Paștelor.

Timp de 14 secole, Paștele fusese un indicator menit să îndrepte privirile tuturor spre venirea Mielului Pascal. Isus a mâncat paștele, apoi L-a înlocuit cu Cina Sa proprie și apoi a fost junghiat El Însuși ca Mielul Pascal. Isus și-a dat duhul pe cruce în aceeași zi în care se junghiau mieii pascali în Templu.

Paștele își împlinise scopul și acum a dat loc unei Cine Memoriale Noi care urma să se țină în amintirea dulce a lui Isus până la Venirea Sa în glorie. (I Corinteni 11:26).

Așa după cum Paștele ducea înapoi la izbăvirea din Egipt și înainte de Venirea Sa, așa această cină comemorativă ne duce înapoi cu gândul la moartea Sa și înainte la Venirea Sa în glorie.

Ordinea incidentelor la Cină este oarecum confuză. Matei și Marcu par să plaseze Cina Domnului după ieșirea lui Iuda. Luca pare să spună că Iuda se mai afla acolo. Ioan dă controversa ucenicilor mai întâi. Luca o plasează după Cină. În mod evident scriitorii s-au ghidat după alte considerente decât ordinea în care s-au petrecut lucrurile. Iată ordinea evenimentelor după toate probabilitățile:

1. Controversa lor. Isus le spală picioarele.
2. Isus anunță vânzarea Sa. Toți răspund: "Eu sunt acela?"
3. Iuda primește bucata de pâine muiată în sos. El spune: "Eu sunt acela?" și iese.
4. Se instituie Cina Domnului.
5. "Porunca Nouă" și duioasele cuvinte din Ioan 14.

Cupa

În 1910 s-a găsit în ruinele unei catedrale de pe locul unde era odată Antiohia o cupă ce conținea înăuntru o altă cupă, despre care se crede că ar fi fost cupa pe care a folosit-o Isus în noaptea sfântă. Cupa dinăuntru este din argint. Cea din afară este tot din argint dar sculptată frumos cu douăsprezece figuri de oameni, reprezentând pe Isus și pe apostoli. Cupa din afară a fost făcută în mod evident pentru a o cuprinde pe cea interioară, ca obiect sacru, prețios și mai vechi decât ea. Arta și lucrătura ei este considerată a fi din secolul întâi. Ultima Cină se crede că ar fi avut loc în casa mamei lui Marcu. Marcu a vizitat Antiohia în mod frecvent.

Fig. 60. Cupa din Antiohia. Vedere din față, arătându-L pe Cristos în centru iar mai jos Petru și Pavel (*Prin bunăvoința d-lui Fahim Kouchakji.*)

După căderea Ierusalimului, Antiohia a devenit centrul principal al creștinismului. Prin urmare, nu putea fi nimic mai natural decât ca acest obiect nespus de scump pentru creștini să fie păstrat într-o biserică din Antiohia, unde, după distrugerea bisericii, a fost îngropată în ruine, pentru a fi fost găsit recent. Se află în proprietatea Domnului Fahim Kouchakji, de la New York, prin a cărui bunăvoință am obținut fotografia de mai sus.

Capitolul 26:30-46. Agonia din Ghețimani. (Vezi la Luca 22:39-46).

Capitolul 26:47-56. Vânzarea și arestarea Sa. (Vezi la Ioan 18:1-12).

Capitolul 26:57-68. Înaintarea Marelui Preot. (Vezi la Marcu 14:53).

Capitolul 26:69-75). Tăgăduirea lui Petru. (Vezi la Ioan 18:15-27).

Capitolul 27:1-2. Condamnat oficial. (Vezi la Marcu 14:53).

Capitolul 27:3-10. Sinuciderea lui Iuda. (Vezi la Marcu 14:10-11).

Capitolul 27:11-25. Judecata înaintea lui Pilat.

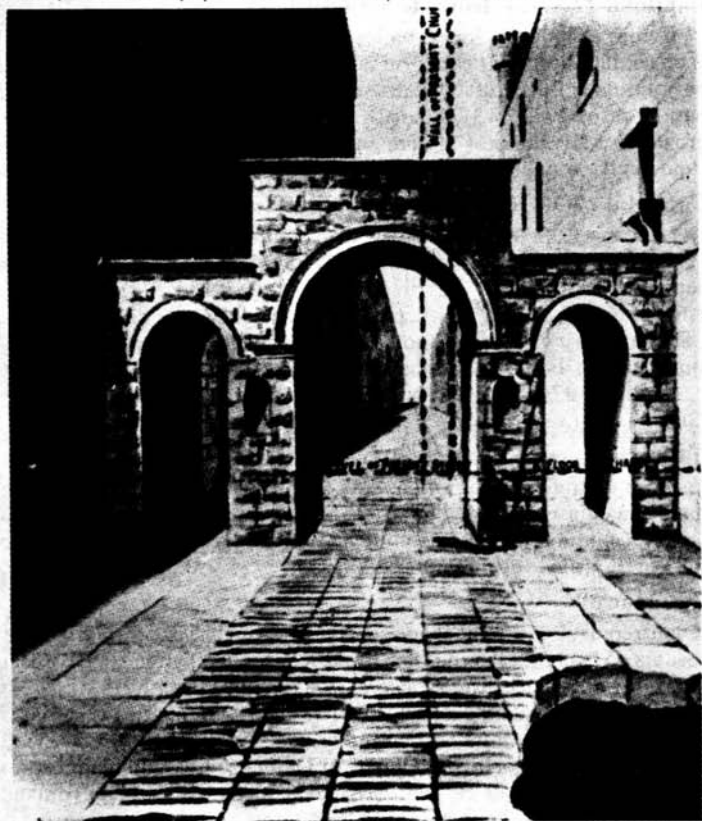
În ce privește nota cu fazele succesive din judecata lui Isus vezi la Marcu 14:53 și în continuare.

Pilat a fost guvernatorul roman al Iudeii, între 26-37 era creștină. El și-a luat în primire funcția cam în același timp când și-a început Isus lucrarea de propovăduire publică. Reședința sa oficială se afla la Cezarea. El venea la Ierusalim cu ocazia praznicelor ca să mențină ordinea. A fost un om nemilos, crud și renumit pentru numeroasele sale acte de brutalitate. Asemenea împăraților romani din vremea sa, și lui îi plăcea spectacolul torturii și omorării unui om. Odată amestecase sângele galileenilor cu jertfele lor, Luca 13:1.

Unul din cele mai ciudate tablouri din istorie este impresia pe care a făcut-o Isus asupra acestui guvernator roman cu inima împietrită. Indiferent dacă Isus a fost un om înalt și frumos cum susține o tradiție, trebuie să fi fost totuși ceva în înfățișarea feței Sale și în purtarea Sa divină atât de puternic, încât deși era îmbrăcat în hainele de batjocură ale regalității, cu cununa de spini pe cap și sângele care îi curgea șiroaie pe față. Pilat nu și-a mai putut lua ochii de la El.

Eforturile lui Pilat de a-L opri pe Isus de la răstignire sunt cât se poate de patetice. El nu a voit s-o facă. A apelat de la conducătorii iudei până la Irod. Apoi de la Irod înapoi la conducătorii iudei. Apoi de la conducători la mulțimi. Apoi când mulțimile s-au întors împotriva lui Isus, Pilat a încercat să facă apel la sentimentul lor de milă, dându-L pe Isus să fie biciuit, în

speranța că ei se vor mulțumi cu o pedeapsă parțială și nu vor mai cere ca Isus să fie și răstignit. Neavând succes, el încă tot nu s-a hotărât să-L răstignească pe Isus până când iudeii l-au amenințat că îl vor pârî la Cezar. Doar în clipa când se părea că l-ar putea costa funcția de Guvernator al Iudeii a cedat el în cele din urmă dându-L pe Isus să fie omorât. Se spune că Pilat s-a sinucis. Nevasta lui Pilat, Procula, conform tradiției a devenit creștină. "Sângele Lui să cadă asupra noastră și asupra copiilor noștri," 25. Ce îngrozitoare și precisă a fost împlinirea acestor cuvinte

Arcul Ecce Homo și Gabata, la turnul Antonia din Ierusalim unde a rostit Pilat faimoasa declarație "Iată Omul!" (reconstituire)

Foto Matson

Capitolul 27:26. Biciuirea lui Isus.

De obicei biciuirea venea înaintea pedepsei capitale. În cazul acesta Pilat pare să fi sperat că mulțimile vor considera aceasta o pedeapsă suficientă. Biciuirea se făcea cu un bici confecționat din mai multe fâșii de piele cu plumb la capete sau bucăți ascuțite de metal. Victima era dezbrăcată până la brâu, apoi legată într-o poziție încovoiată, de un stâlp și bătut pe spatele gol până când toată carnea era sfâșiată. Uneori victima murea în timpul biciuirii.

Capitolul 27:17-31. Isus este batjocorit

Evreii, la judecata lor, Îl batjocoriseră deja (Luca 22:63-65). Irod și cu soldații lui L-au batjocorit (Luca 23:11). Acum soldații lui Pilat Îl batjocoresc. Puțin mai târziu, pe cruce, bătrânii și cărturarii Îl batjocoresc (27:29-43). Pentru mințile lor brutale era o distracție grozavă să-L vadă pe Cel care susținuse că este Fiul lui Dumnezeu supunându-se unei asemenea umuliri și torturi.

Capitolul 27:32. Simon din Cirena

La Ioan 19:17 se spune că Isus a ieșit purtându-și crucea. Istovit și extenuat de noaptea Sa de agonie și de biciuirea Sa, El nu a mers prea departe până când a devenit prea slab ca s-o poată duce. Atunci Simon a fost forțat s-o ducă mai departe. Puține se cunosc despre Simon. Dar ce mândru va fi fost Simon în toată veșnicia să știe că a purtat sau ajutat pe Isus la purtarea crucii Sale!

Capitolul 27:3-56. Isus este răstignit. (Vezi și la Marcu 15:21-41; Luca 23:32-43 și Ioan 19:17-30).

Întunericul

Timp de trei ore natura fără viață (45) și-a ascuns fața cuprinsă de rușine în fața cumplitei răutăți a oamenilor. Probabil Dumnezeu a rânduit ca întunericul să fie doliul simbolic al creației pentru Isus care suferea durerile morții pentru cei pierduți.

Cutremurul

Cutremurul a urmat, stâncile s-au despicat și mormintele s-au deschis (51-55), toate acestea fiind salutul lui Dumnezeu adresat Mântuitorului Cuceritor. Sfâșierea vălului din Templu (510) a fost modul lui Dumnezeu de a proclama faptul că prin moartea lui Cristos a dispărut bariera dintre Dumnezeu și om. (Evrei 9:8). Sfinții înviați (52-53) au fost dovada și garanția lui Dumnezeu că puterea morții a fost frântă. Observați că până și sutașul, ofițer din armata romană unul din cei care L-au răstignit pe Isus, a fost convins că Isus este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu (54).

Capitolul 27:57-61. Îngroparea. (Vezi la Ioan 19:38-42).

Capitolul 27:62-66. Mormântul este pecetluit. (Vezi la Matei 28:1-15).

"A treia zi"

"A treia zi" (64) e folosită aici în mod identic cu expresia "după trei zile" (63). În uzanța ebraică, părți ale zilei de la începutul sau sfârșitul unei perioade erau socotite drept zile (Estera 4:16; 5:1). "Trei zile și trei nopți" (Matei 12:40) e un alt mod de a zice "trei zile", I Samuel 30:12-13; "după trei zile" (Marcu 16:21; 17:23; 20:19; Luca 9:22; 24:7, 21, 46) sunt expresii sinonime pentru perioada de timp cât a stat Isus în mormânt, de vineri până duminică dimineța.

Capitolul 28:1-8. Vizita femeilor la mormânt.

Este relatată în toate patru evangheliile (Marcu 16:1-8; Luca 24:1-11; Ioan 20:1-3). Maria Magdalena este amintită în toate cele patru relatări. Maria, mama lui Iacov și Ioan (Marcu) Ioana soția administratorului lui Irod (Luca). Și apoi celelalte femei (Luca). În total, vreo șase sau douăsprezece sau mai multe. Femeile aveau la ele alifii cu care să îmbălsămeze trupul lui Isus, pentru îngropare definitivă, fără să se gândească la faptul că El va învia.

"Când începea să se lumineze" (Matei). "Foarte devreme", "când răsărea soarele" (Marcu). "În zorii zilei" (Luca). "Pe când mai era încă întuneric" (Ioan). Aceste versiuni arată în mod evident că ele au pornit foarte devreme, pe când era încă întuneric, și au ajuns la mormânt când răsărea soarele. Locuințele lor din Betania sau Ierusalim se aflau la o depărtare de vreo 2 până la 5 kilometri.

"Îngerul" care stătea pe piatră (Matei). "Un tânăr care stătea pe mormânt" (Marcu); "Doi îngeri" care stăteau în picioare în mormânt (Ioan). Aceste expresii diferite înseamnă pur și simplu că îngerii, în formă umană, așteptau afară din mormânt pe la răsăritul soarelui sosirea femeilor. Apoi le-au condus în mormânt și le-au explicat că Isus a înviat. Uneori erau vizibili, alteori nu. Probabil au fost miliarde de îngeri, care se învârtteau în jurul mormântului în dimineța aceea, așteptând să-L salute pe Mântuitorul Înviat, căci era un moment triumfător în analele cerului. Îngerii vor aduce la îndeplinire învierea generală (Matei 24:31), vezi nota asupra îngerilor de la Matei 4:11.

"La sfârșitul zilei Sabatului" (1). Sabatul, strict vorbind, era de la apusul soarelui la apusul soarelui. Dar în uzanța populară, așa cum e cazul aici, cuprindea și o parte din noapte, fapt indicat prin expresia "pe când începea să se lumineze în spre ziua dintâi a săptămânii".

"Un mare cutremur" (2). Mai fusese un cutremur când și-a dat Isus duhul pe cruce (Matei 27:51). De asemenea, la darea Legii pe muntele Sinai (Exod 19:16, 18). Este un fel al lui Dumnezeu de a atrage atenția asupra unui eveniment de importanță supremă.

Capitolul 28:9-10. Isus se arată femeilor

Între versetele 8 și 9, deducem din relatările Evangheliilor, că femeile le-au spus ucenicilor și acum se întorceau din nou la mormânt; în acest interval de timp, Petru și Ioan alergaseră la mormânt și apoi plecaseră iar Maria Magdalena, ajunsă înaintea celorlalți, singură la mormânt, a avut ocazia să-L vadă pe Isus.

Când i S-a arătat. Apoi, mai târziu, El S-a arătat și celorlalte femei. (Vezi la Marcu 16 "Ordinea evenimentelor". Astfel, primele două arătări ale lui Isus au fost făcute unor femei.

Prin femeie, fără ajutorul bărbatului, a venit Mântuitorul iar acum femeilor le-a fost dată, pentru prima oară, glorioasa veste a învierii Sale.

Capitolul 28:11-15. Mituirea soldaților de la mormânt

Aceștia fuseseră puși acolo la cererea Sinedriului, ca o măsură de precauție împotriva posibilității răpirii trupului lui Isus. Îngroziți de cutremur, de înger și de absența trupului lui Isus, ei au ales înădă să raporteze ciudatele întâmplări, dar Sinedriul i-a mituit să spună că ei adormiseră și nu știau ce se întâmplase. Dar raportul secret al soldaților despre cele întâmplăte a condus negreșit la întoarcerea la Dumnezeu a multor preoți (Fapte 6:7).

În după masa aceea, Isus s-a arătat celor doi spre Emaus (Luca 24:13-32). Cam în același timp i s-a arătat lui Petru (Luca 24. 34). Iar seara celor zece (Ioan 29:19-25). Peste o săptămână, celor unsprezece, la Ierusalim (Ioan 20; 26-29). Puțin mai târziu, celor șapte, la Marea Galileii (Ioan 21). Și apoi lui Iacov, la un loc și un timp necunoscut (I Corinteni 15:7).

Capitolul 28:16-20. Isus se arată celor unsprezece

Pe un munte în Galileea, la timpul fixat de El Însuși (26:32, 28:7). Se crede că ar fi avut loc în vremea când au fost prezenți cei peste cinci sute de oameni (I Cor. 15:6). Marea Poruncă de la 18:20 este consemnată în substanță de patru ori (vezi la Marcu 16:14-18).

"Eu sunt cu voi întotdeauna" (20). Este versetul nostru preferat dintre toate versetele. Isus a înviat și nu va mai muri niciodată El este VIU în vecii vecilor, în și cu copii Lui, călăuzindu-i și ocrotindu-i tot timpul.

Nu numai comandantul șef al unei vaste organizații de îngeri și arhi-ângeri (arhangheli). El este mai mult decât atât! Comandantul suprem al oștirilor cerului, personal interesat de fiecare din copii Săi, tot timpul.

Noi nu putem înțelege cum O Singură Persoană poate fi cu milioane și miliarde de persoane în același timp. Dar El este Dumnezeirea, și a spus în limbajul cel mai clar: "EU SUNT CU VOI TOT TIMPUL".

Da, Isus a spus aceste cuvinte; or, El n-a vorbit doar să se afle în treabă, ci a spus-o la modul serios. Într-un sens real, dincolo de înțelegerea noastră-mistic, dar real, El este cu fiecare din noi, tot timpul.

Indiferent cât de slabi sau umili sau lipsiți de importanță în lume am fi, El este Prietenul nostru, prezent mereu cu noi. Invizibil, dar prezent. Acum, chiar acum. La noapte când ne culcăm. Măine când ne sculăm și plecăm la lucru. Urmărindu-ne cu interes și veghind asupra noastră până în cele mai mici amănunte ale vieții noastre, încercând cu atâta răbdare să ne ducă la un loc de fericire nenuritoare, în casa Tatălui Său. Toate acestea ne pot părea un vis frumos, dar adevărul este că ele constituie o REALITATE, singurul fapt cu adevărat fundamental al existenței noastre.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: *Decretul de la Nazaret*. (EMB)

Decretul de la Nazaret este o inscripție tăiată pe o placă de marmură albă, trimisă în anul 1878 de la Nazaret pentru colecția particulară a unui colecționar de obiecte antice german pe nume Froehner. Abia în anul 1930, la moarte lui Froehner, când inscripția și-a găsit loc în Cabinet de Medailles de la Luvru, istoricul Michel Rostovtzeff i-a observat semnificația. Abbe Cumont a publicat prima descriere a ei în anul 1932.

Iată cum sună decretul: "Ordinul lui Cezar. Este plăcerea mea ca mormintele să rămână netulburate perpetuu, pentru cei care au făcut din ele un cult al strămoșilor lor sau al copiilor sau al membrilor familiei lor. Dacă totuși cineva depune informații că un altul le-ar fi demolat, fie transferat, din răutate, în alt loc sau a mutat de la locul lor sigiliul sau alte pietre, împotriva unei astfel de persoane eu ordon să se facă judecată, din respect pentru zei, tot așa pentru cultul celor îngropați. Este cu desăvârșire interzis ca cineva să le tulbure. În caz de contravenție, doresc ca făptașul să fie condamnat la pedeapsa capitală pentru violarea unui mormânt."

Dovezile indica faptul că inscripția decadei care s-a încheiat cu anul 50 al erei creștine. Guvernul central roman nu a preluat administrarea Galileii până în anul morții lui Agrippa, adică în 44 era creștină. Faptul acesta limitează data, după părerea unor învățați competenți, la cinci ani din timpul domniei lui Claudius (de pildă A. Momigliano *The Emperor Claudius and His Achievement*, 1932). E posibil să datăm inscripția și mai exact. *Faptele Apostolilor*, lucrare confirmată de Orosius și Suetonius, istorici romani, spune că Claudius a alungat evreii din Roma (18:2). Asta s-a întâmplat în anul 49. Suetonius adaugă că fapta s-a făcut la instigația unuia numit Cherestus. Evident e o referire la Cristos și relatarea trunchiată a lui Suetonius face confuzie între două cuvinte grecești: *christos* și *chrestos*.

Claudius a fost un om învățat, greșit judecat de contemporanii lui din pricina defectelor sale fizice, pricinuite probabil de boala lui Parkinson. Interesul lui de continuare a politicii religioase a lui August a dus la cunoștințe vaste despre religiile Imperiului și l-a făcut să cerceteze toate cazurile de la tribunalele care aveau de-a face cu convingeri religioase sau culte. Expresia lui Suetonius și expulzarea evreilor reflectă probabil înrâuriri ale creștinismului asupra Romei, tulburări în ghetou, procese și o trecere în revistă a plângerilor rabinilor cu o apologie creștină drept răspuns, ambele ținute în fața împăratului la tribunal. El audiază explicația fariseilor cu mormântul gol (Matei 28:13) și întrucât Nazaretul tocmai căzuse sub controlul general, el trece îndată la rezolvarea problemei. Se fac cercetări în Palestina și autoritățile locale cer îndrumări. Rezultatul este o "rescriere" sau hotărâre imperială. Claudius a scris nu numai o singură scrisoare de proporții mari pe teme religioase (de pildă o celebră scrisoare către evreii din Alexandria în anul 41 al erei creștine). Decretul emis la Nazaret a fost citat dintr-un fel de comunicat, în formă liberă sau adaptat după un text mai dezvoltat.

MARCU

Isus Cel Minunat

Marcu pune un accent deosebit pe puterea supraomenească a lui Isus, demonstrând dumnezeirea Lui, prin minunile Sale. El omite cele mai multe din discursurile lui Isus, dar se ocupă în mod special de faptele lui Isus. Pare să fi avut în vedere mai mult neamurile atunci când a scris cartea sa.

Marcu

De la început, fără deosebire, în toate tradițiile existente, această evanghelie a fost considerată opera lui Marcu -o continuare a istoriei lui Isus, după relatările lui Petru.

Ioan Marcu a fost fiul Mariei. Locuia la Ierusalim, locul de întâlnire a ucenicilor lui Isus (Fapte 12:12). Fiind verișor cu Barbnaba (Coloseni 4:10), e posibil ca el să fi fost levit (Fapte 4:36). S-a presupus că el a fost tânărul care a fugit gol în noaptea arestării lui Isus (Marcu 14:51-52). Limbajul de la I Petru 5:13 poate lăsa să se înțeleagă că Marcu s-a întors la Dumnezeu prin Petru.

Mama lui Marcu trebuie să fi fost o conducătoare cu mare influență în biserica din Ierusalim. Acasă la ea s-a dus Petru când l-a eliberat îngerul din închisoare (Fapte 12:12).

Cam prin anul 44 al erei creștine, Marcu s-a dus cu Pavel și Barnaba la Antiohia (Fapte 13:13) și a pornit cu ei în prima lor călătorie misionară dar s-a întors din drum (Fapte 13:13).

Mai târziu prin anul 50, Marcu a dorit să se ducă cu Pavel în a doua călătorie a acestuia, dar Pavel a refuzat să-l ia cu el, fapt care a dus la despărțirea dintre Pavel și Barnaba (Fapte 15:36-39). Marcu a plecat atunci cu Barnaba spre Cipru.

Peste vreo doisprezece ani, în anul 62, Marcu apare la Roma împreună cu Pavel (Coloseni 4:10, Filimon 2:4). Patru sau cinci ani mai târziu, Pavel-care se afla în pragul martirajului-l roagă pe Marcu să vină la el (II Timotei 4:1). Astfel, se pare că în anii din urmă Marcu a devenit unul din prietenii cei mai iubiți și mai de folos ai lui Pavel.

Tradiția creștină de la început susține că Marcu a fost un colaborator intim al lui Petru. El era alături de Petru la "Babilon" (Roma? vezi pagina 663) când Petru și-a scris prima epistolă (I Petru 5:13). Se crede că Evanghelia lui Marcu ar fi fost scrisă și publicată la Roma

între anii 60 și 70.

Ce a spus Papias despre Marcu

Papias, 70-155 era creștină, un ucenic al apostolului Ioan (vezi 763), a scris în "Explicarea discursurilor Domnului" că și-a făcut o ocupație de căpetenie să întrebe pe bătrâni și pe urmașii bătrânilor, iar "Bătrânul" ("presbiterul") a mai spus și aceasta: Marcu, după ce a devenit tălmăciul lui Petru, a notat cu exactitate tot ce și-a amintit despre el-dar nu în ordine-din cuvintele și faptele lui Cristos. Căci el nu l-a auzit pe Domnul și nici nu a fost ucenic al Său, ci, mai târziu, așa cum am spus, s-a lipit de Petru, cel care își adapta învățătura la nevoia zilei, dar nu ca să învețe pe oameni ca și când ar fi compus o relatare înlănțuită a miracolelor Domnului. Astfel, Marcu n-a făcut nici o greșeală când a așternut în scris toate lucrurile așa cum și le-a amintit el, căci nu avea în gând decât o singură țință: să nu omită nimic din ceea ce a auzit și să nu facă nici o afirmație falsă".

Cele patru Evanghelii

Pentru cine au fost scrise? Destinate în ultimă instanță pentru întreaga omenire, cele patru Evanghelii au fost scrise inițial unor anumite biserici sau persoane individuale.

Se crede că exemplarul original a lui Matei a fost scris pentru biserica de la Ierusalim, alte biserici făcând apoi alte copii după acest exemplar. Se crede că Evanghelia lui Marcu a fost destinată unei persoane individuale, pe nume Teofil, un înalt funcționar din guvernul roman. Se crede că Evanghelia lui Ioan ar fi fost adresată inițial bisericii din Efes. În vreme ce Dumnezeu i-a inspirat pe acești oameni să scrie exact ceea ce a dorit El, să servească omenirii drept învățătură, e posibil ca autorii Evangheliilor să fi avut în vedere pe cititorii lor imediați, ceea ce explică oarecum alegerea materialului.

Individualitatea fiecăruia dintre scriitori. În vreme ce au avut în vedere o anumită categorie de cititori, fiecare din ei și-a reflectat propria personalitate în opera sa. Toți au avut aceeași istorie de povestit -istoria unui OM. Cum a trăit El, ce a făcut și ce a spus. Dar fiecare a istorisit în felul propriu, amintind ceea ce l-a impresionat pe el cel mai mult, fapt care explică diferențele dintre Evanghelii.

"Contradicțiile" din Evanghelii. E surprinzător cu câtă ușurință se face această afirmație de către unii așa-ziși învățați ai zilelor noastre, care afirmă că Evangheliile sunt "pline de contradicții". Când ne apropiem de așa numitele "contradicții", suntem tentați să pierdem orice respect pe care l-am avut cândva pentru așa-numita "erudiție modernă". Faptul că există amănunte diferite și ușoare variații în descrierea aceleași întâmplări nu face decât să întărească și mai mult mărturia mai multor scriitori, deoarece exclude cu totul posibilitatea

ca aceștia să se fi înțeles în prealabil să spună aceeași poveste.

Timpul scrierii. Tendința din zilele noastre este de a considera Evanghelia lui Marcu drept prima din punct de vedere cronologic. Totuși tradiția universală de la început a fost aceea că Matei și-a scris primul Evanghelia. În primele codice, cele patru Evanghelii erau în general în aceeași ordine în care se află astăzi, fapt care indică locul pe care îl ocupa Marcu de la început. Câteodată îl găsim și pe Ioan la început dar niciodată pe Marcu.

Capitolul 1. Propovăduirea lui Ioan Botezătorul

Este relatată în toate cele patru Evanghelii (vezi nota de la Luca 3:1-10). Marcu își începe cartea cu un citat din Vechiul Testament. Trecând peste relatarea nașterii lui Isus, el se lansează dintr-o dată în memoriile foarte bogate ale vieții Sale publice.

Capitolul 1:9-11. Botezul lui Isus (vezi la Matei 3:3-17).

Capitolul 1:12-13. Ispitirea de patruzeci de zile (vezi la Matei 4:1-10).

Durata și cronologia vieții publice a lui Isus

Isus avea vreo treizeci de ani în anul al cinsprezecelea al lui Tiberiu Cezar (Luca 3:1, 23). Era copil la moartea lui Irod (Matei 2:19-20). Faptul acesta are menirea să fixeze locul lui Isus în calendarul roman, care a devenit mai târziu calendarul creștin (Vezi la Luca 2:39. Pagina 491).

Curând după botezul Său, El a vizitat Ierusalimul, în vremea Paștelui (Ioan 2:13). De cele mai multe ori Paștele se ținea în luna Aprilie. Între botezul lui Isus, și vizita Sa la Ierusalim, intervin evenimentele de la Ioan 1:29-2:12 și cele petruzeci de zile de ispitire (Matei 4:1-11).

Ispitirea a venit imediat după botezul Său și a durat patruzeci de zile (Marcu 1:12-13).

După ispitire, El s-a arătat din nou la Iordan unde predica Ioan (Ioan 1:26) și a rămas acolo trei zile (Ioan 1:29, 35, 43). A treia zi după aceea, a sosit în Cana unde transformase apa în vin (Ioan 2:1). Apoi s-a dus la Capernaum, pentru câteva zile (Ioan 2:13) înainte de a se sui la Ierusalim să curețe Templul.

Astfel, cele 40 de zile, cele trei zile, a treia zi după aceea și "nu multe zile după aceea" constituie perioada de timp dintre botezul Lui și sărbătoarea Paștelui, aproximativ trei până la cinci luni. Astfel, botezul Lui, care marchează începutul lucrării Sale publice, trebuie să fi avut loc toamna sau la începutul iernii.

În ce privește durata vieții Sale publice se amintesc trei sărbători de Paște: în anul când a curățat Templul (Ioan 2:13); când a hrănit cei 5000 de oameni (Ioan 7:4) și Paștele din anul când a fost răstignit (Luca 22:15).

Dacă sărbătoarea de la Ioan 5:1 a fost Paștele, așa cum se presupune de obicei, asta ar însemna că au fost patru sărbători de Paște și trei ani

încheiați între primul Paște și al patrulea. Dacă în schimb nu a fost vorba decât de o altă sărbătoare oarecare ținută după Paște, atunci înseamnă ca lucrarea lui Isus de propovăduire a durat doar doi ani încheiați, cuprinși între primul și al treilea paște.

Astfel, durata lucrării publice a lui Isus a fost să fie de trei ani și jumătate. Cei mai mulți înclină în favoarea duratei de trei ani și jumătate.

O schiță a vieții publice a lui Isus

însoțită de cronologia probabilă

Toamna anului 26 sau începutul iernii	Botezul, în regiunea inferioară a Iordanului. Ispitirea, în pustiul din apropiere. Primii ucenici în zona inferioară a Iordanului. Prima mare minune, la Cana.
Anul 27 de Paște	Curăță Templul la Ierusalim. Începutul lucrării din Iudeea, în zona Iordanului inferior (8 luni. Vezi la Ioan 3:22-36).
Decembrie	La întoarcere trece prin Samaria Își începe lucrarea galileeană (2 ani. Vezi 431)
Anul 28 Paște?:	Vizitează Ierusalimul (Ioan 5:1)
Vara:	Alegerea celor doisprezece ucenici Predica de pe Munte
Anul 29 Februarie?:	Trimiterea celor doisprezece Decapitarea lui Ioan Botezătorul Întoarcerea celor doisprezece
Paștele:	Hrănirea celor cinci mii
Octombrie:	Vizitează Ierusalimul (Ioan 7:2, 10).
Noiembrie?: Decembrie?:	Schimbarea la față Încheierea misiunii galileene (vezi la Luca 9:51).
Decembrie:	Din nou la Ierusalim (Ioan 10:22) A doua parte a lucrării din Iudea și Perea (cca. 4 luni)
Anul 30 Paștele:	Răstignirea și Învierea

Lucrarea galileeană 1:14-10:1

Lucrarea galileeană ocupă cam o jumătate din Marcu.

În ce privește scurta trecere în revistă, vezi tabelul comparativ de la Matei 4:12.

În ce privește tabelul cronologic, vezi la Matei 4:13-25.

Capitolul 1:14-15. Isus își începe lucrarea galileeană

Între versetele 13 și 14, adică între ispitirea lui Isus și începutul lucrării galileene, vot trebui plasate evenimentele de la Ioan 1:19 la 4:54, care parcurg aproximativ un an:

Primii ucenici la botezul lui Ioan.

Apa schimbată în vin, la Cana.

Curățirea Templului. Conversația cu Nicodim.

Propovăduirea în zona inferioară a Iordanului, circa 8 luni.

Vindecarea fiului, în timp ce se afla la Cana.

Respingere de la Nazaret (Luca 4:16-30).

Isus predicase deja în zona inferioară a Iordanului (Ioan 3:22-24; 4:1-3). Dar ostilitatea crescândă a fariseilor (Ioan 4:1-3) și întemnițarea lui Ioan de către Irod (Matei 4:13) au făcut să pară primejdioasă continuarea lucrării în acea regiune. Având destule lucruri de isprăvit înainte de moartea Sa, Isus S-a gândit că este cel mai nimerit să se îndepărteze da Ierusalim.

Capitolul 1:16-20. Chemarea lui Simon, Andrei, Iacov și Ioan

Lucrul acesta e istorisit și la Matei 4:18-22 și la Luca 5:1-11. Trei din ei crezuseră în Isus cu un an înainte, la botezul lui Ioan (Ioan 1:35-42). Acum sunt chemați să devină tovarășii Lui de drum (vezi la Matei 10 și la Marcu 3:13-19).

Capitolul 1:21-28. Vindecarea îndrăcitului

Istorisită și la Luca 4:31-37. Este prima minune a lui Isus la Capernaum pe care o avem consemnată, după ce Și-a făcut sediul acolo. Cu puțin timp mai înainte vindecase pe fiul nobilului din Capernaum, printr-un singur act de voință, în timp ce se afla la Cana, adică la vreo 24 kilometri depărtare (Ioan 4:46-54). În ce privește nota asupra naturii posesiunii demonice, vezi la Marcu 5:1-20).

Capernaum

La sosirea Sa în Galilea, după o absență de 8 luni la începutul lucrării Sale în Iudeea (Ioan 2:13 la 4:43), Isus a venit în Cana unde, cu aproape un an înainte prefăcuse apa în vin. Apoi, după ce a vindecat pe fiul nobilului, S-a dus la Nazaret unde locuitorii aceluia oraș L-au respins (vezi la Luca 4:16-30). După aceea, S-a stabilit la Capernaum, făcându-Și sediul lucrării de propovăduire și vindecare acolo.

De la Capernaum El a făcut multe călătorii prin toată Galilea, ocazional mergând până la Ierusalim și până în regiunile din nordul Galileii. Isus mergea pe jos, cu un grup de ucenici și adesea însoțit de o mulțime mare de oameni. Capernaum a fost identificat cu ruinele Telhum de la 5 kilometri depărtare sud-vest de la intrarea Iordanului în Marea Galileii (vezi și la Luca 7:1-10 și harta de la Marcu 7:45-52).

Capitolul 1:29-31. Vindecarea soacrei lui Petru

Istorisită și la Matei 8:14-15; Luca 4:38-39. Astfel, reiese că Petru era căsătorit. Prima minune a Lui Isus a fost binecuvântarea unei căsătorii. Aici El vindecă pe soacra apostolului Său principal.

Capitolul 1:32-34. Vindecarea mulțimilor

Istorisită și la Matei 8:16-17; Luca 4:40-41. S-a întâmplat după apusul soarelui, deoarece apusul marca încheierea zilei de Sabat. Vestea despre vindecarea îndrăcitului și a soacrei lui Petru se răspândise deja în tot orașul și mulțimi mari de oameni și-au adus bolnavii în casa în care se afla El. Lumina compasiunii divine pentru suferința umană începuse să strălucească. A fost o zi mare pentru Capernaum.

Capitolul 1:35-37. Retragera pentru rugăciune

Menționată și la Luca 4:42-43. Fusesse o zi plină pentru Isus, în care El vindecase probabil sute de oameni. Acum se afla în iureșul activității Sale publice. Adesea se retrăgea din mijlocul mulțimilor, căutând un loc singuratic unde să păstreze legătura cu Dumnezeu (vezi nota asupra vieții Sale de rugăciune de la Luca 11:1-13).

Capitolul 1:38-39. Călătorii prin Galilea

Isus a făcut multe călătorii, întorcându-Se de fiecare dată la Capernaum (Matei 4:23-25; 9:35-38; Luca 4:44). Galilea era brăzdată de renumitele drumuri internaționale dintre Eufrat și Nil. Pe lângă acestea, mai erau și alte drumuri secundare (vezi la harta de la Marcu 3:7-12).

Capitolul 1:40-45. Vindecarea unui lepros

Istorisită și la Matei 8:2-4; Luca 5:12-16. Leprea era o boală îngrozitor de respingătoare și nenorocită. Isus i-a spus să se arate preotului, fiindcă aceasta era cerința Legii (Levitic 13, 14). El i-a spus omului să nu vorbească despre vindecarea lui, ca nu cumva încercarea maselor de a-L face rege să scape de sub control.

Capitolul 2:1-12. Vindecarea paralticului

Istorisită și la Matei 9:2-8 și la Luca 5:18-26. Paralticul stătea întins pe un pat și era purtat de patru oameni. Credința lor în puterea lui Isus de a vindeca și hotărârea de a-l aduce la El a făcut o deosebită plăcere lui Isus.

Faima lui Isus se răspândise atât de mult, încât fariseii și cărturarii de la Ierusalim și din toată țara, veniseră să cerceteze situația (Luca 5:17). Înaintea privirilor lor ostile și pline de critică, Isus Și-a afirmat cu îndrăzneală dumnezeirea Sa, oferindu-Se să ierte păcatele omului și făcând minunea care a dovedit temeiul afirmațiilor Sale. Minunea a fost săvârșită de Isus cu scopul expres de a demonstra dumnezeirea Sa. Efectul asupra mulțimilor a fost covârșitor, dar fariseii și cărturarii, cei care răspundeau de națiune, au devenit și mai înverșunați.

Capitolul 2:13-17. Chemarea lui Levi (Matei)

Isus tocmai își alesese patru pescari ca părtași în lucrarea de întemeiere a Împărăției Sale. Acum El adaugă un vameș. (În ce privește nota referitoare la Matei, vezi introducerea la Evanghelia după Matei și nota privitoare la autorul ei 10).

Capitolul 2:18-22. Întrebarea privitoare la post

Expusă și la Matei 9:14-17; Luca 5:33-38. Întrebarea s-a ridicat probabil datorită faptului că Isus a participat la ospățul lui Matei, fapt care i-a surprins pe ucenicii lui Ioan, pe farisei și s-ar putea chiar pe unii din ucenicii lui Isus. Această petrecere în jurul unei mese era foarte diferită de modul de trai a lui Ioan Botezătorul. Pot exista perioade de criză când postul va fi expresia necesară pentru umilință și pocăință. În cazul lui Ioan Botezătorul, postul a avut o semnificație deosebită (vezi la Luca 3:1-20). Dar acei oameni din vremea lui Isus care făceau paradă de religie fără s-o aibă cu adevărat, aveau o părere greșită despre post. Isus nu a dat o importanță prea mare postului și nu a lăsat să se înțeleagă faptul că ar fi o practică generală (Matei 6:16-18). Moise, Ilie și Isus au postit fiecare câte 40 de zile. Dar a fost o perioadă de mare extenuare. Cele trei matafore: mirele, haina ruptă și burdufurile vechi (din piele de capră) par să însemne că există situații când postul e necesar, dar nu are un loc obișnuit în viața de toate zilele și în special că nu trebuie transformat într-o ocazie de etalare a sfințeniei cuiva (Matei 6:16-18). Nimeni nu trebuie să facă paradă de religia sa prin ținerea postului.

Capitolul 2:23-27. Mâncarea spicelor de grâu în ziua de Sabat

Incidentul acesta e amintit și la Matei 12:1-8; Luca 6:1-5. În Vechiul

Capitolul 3:1-6. Vindecarea în ziua de Sabat

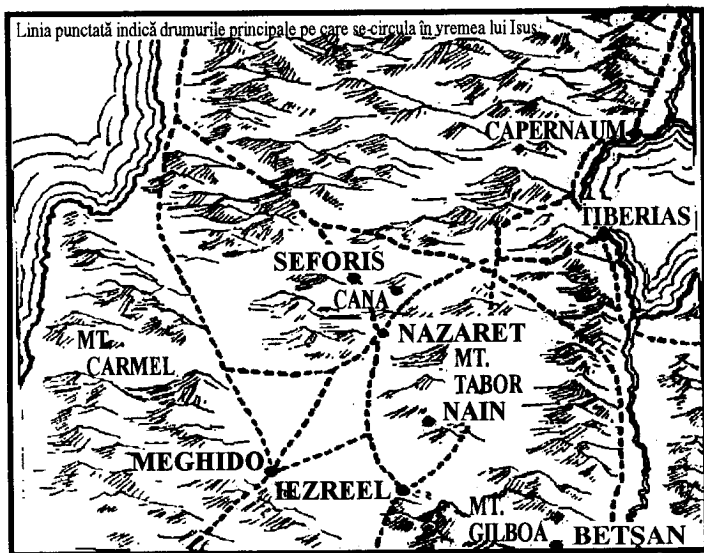
Incidentul acesta e amintit la Matei 12:9-14; Luca 6:6-11. Vindecarea omului cu mâna uscată în ziua de Sabat i-a întărit atât de mult pe farisei și pe irodieni, încât aceștia au trecut la planuri concrete de ucidere a lui Isus. Pentru acești oameni cu o religie falsă, împietriți și decăzuți, care au făcut din religie o profesie, un gest de îndurare, o faptă bună în ziua de Sabat însemna o crimă. Avem consemnate șapte vindecări pe care le-a făcut Isus în ziua de Sabat. (Vezi la Ioan 5).

Capitolul 3:7-12. Mulțimile și minunile

Mulțimile care veneu la Isus erau motivate de două lucruri: dorința de a-i vindeca pe cei bolnavi dintre ei și sentimentul general al maselor că Isus este Mesia, Cel pe care Îl așteptau ei.

Viața publică a lui Isus

A fost petrecută cel mai mult în Galilea. Se cunosc cinci vizite ale Sale la Ierusalim. S-au consemnat trei ocazii când Isus S-a retras pentru a evita publicitatea: o dată în regiunea Tirului și a Sidonului; apoi la Cezareea lui Filip și în pustiul lui Efraim, în așteptarea morții Sale.

Harta 51. Lucrarea lui Isus în Galilea.

Capitolul 3:13-19. Alegerea celor doisprezece

Numele lor sunt date în patru locuri (vezi mai jos). Unii dintre ei aveau două nume, ce-l de-al doilea nume fiind un nume de familie sau un nume dobândit cu altă ocazie. De ce a ales Isus doisprezece nu știm. Dintre aceștia, trei făceau parte din grupul Lui intim. Pe lângă cei doisprezece, El a trimis 70 într-o misiune specială. 12 și 70 sunt cifre care apar frecvent în Scriptură, ca simboluri speciale. Cele 12 seminții ale lui Israel formează temelia națiunii ebraice. Cei 12 apostoli au pus temelia bisericii (Apocalipsa 21:12-14). Moise a avut 70 de bătrâni. Sinedriul avea 70 de membri. E posibil ca cifrele acestea să aibă sensuri mistice încă necunoscute nouă.

Dintre cei doisprezece, patru au fost pescari. Unul vameș. Unul zelot. Nu știm ce erau ceilalți. Toți erau galileeni. Nici unul nu a făcut din religie o profesie. Nici unul nu a făcut caz de pioșenia lui ori de hainele pe care le purta.

Matei 10:2-4	Marcu 3:16-19	Luca 6:12-19	Fapte 1:13
Simon	Simon	Simon	Petru
Andrei	Iacov	Andrei	Iacov
Iacov	Ioan	Iacov	Ioan
Ioan	Andrei	Ioan	Andrei
Filip	Filip	Filip	Filip
Bartolomeu	Bartolomeu	Bartolomeu	Toma
Toma	Matei	Matei	Bartolomeu
Matei	Toma	Toma	Matei
Iacov fiul lui	Iacov fiul lui	Iacov fiul lui	Iacov fiul lui
Alfeu	Alfeu	Alfeu	Alfeu
Tadeu	Tadeu	Simon Zelotul	Simon Zelotul
Simon Zelotul	Simon Zelotul	Iuda fiul lui	Iuda fiul lui
		Iacov	Iacov

Iuda Iscarioteanu Iuda Iscarioteanu Iuda Iscarioteanu Matia

Petru. Amintit prima oară la botezul lui Ioan (Ioan 1:40-42). La această primă întâlnire pe care au avut-o cu Isus, Domnul Isus i-a schimbat numele, ca și când s-ar fi decis să-l facă apostol. "Simon" era numele său natural. Noul nume dat a fost "Petru" (în greacă) și "Chefa" (sau "Chifa" în limba aramaică), ambele însemnând "piatră" sau "stâncă".

Petru era căsătorit (Matei 8:14; Marcu 1:30; Luca 4:38). Soția îl însoțea în lucrarea de apostol (I Corinteni 9:5). De loc era din Betsaida (Ioan 1:44). Avea casă la Capernaum (Marcu 1:29). Fie avea două case, fie între timp s-a mutat la Capernaum.

S-a asociat cu Iacov și Ioan în negoțul de pește (Luca 5:10). Evident era un om cu stare.

Din fire era un om plin de energie și entuziasm, impulsiv, cu calități înnăscute de conducător. Firea umană era foarte puternică în el. În

general, a fost purtătorul de cuvânt al celorlalți ucenici.

Numele pe care i l-a dat Isus de "stâncă" sau "piatră" a scos în evidență foarte plastic caracterul său, pe care Isus l-a înțeles atât de bine: tăria convingerilor sale, îndrăzneala lui Petru, deși odată L-a tăgăduit pe Învățătorul și altă dată, în Antiohia, a fost fățarnic. În condițiile de persecuție a fost totuși neînfricat. El a pus temeliiile bisericii din Iudeea, și a condus-o cu atâta putere încât i-a îngrozit pe conducătorii iudei care se opuneau (vezi și introducerea la cartea sa, I Petru).

Ioan (vezi nota introductivă de la Ioan).

Matei (vezi nota introductivă de la Matei).

Iacov (fratele mai mare al lui Ioan). Isus i-a numit pe cei doi "Boanerges" adică "fiii tunetului". Oare nu avem aici o indicație a minunatului simț al umorului de care a dat dovadă Isus? Nu se știu prea multe despre Iacov. A fost primul dintre cei 12 care a murit ucis de Irod în anul 44 al erei creștine. Tradițiile spun că majoritatea apostolilor au murit ca martiri.

Două familii s-au asociat în negoțul de pește: Frații Iacov și Ioan împreună cu tatăl lor Zebedei și frații Simon și Andrei. Aveau și argați. Trebuie să fi fost o întreprindere destul de mare. Toți patru au devenit apostoli. Trei dintre ei se găseau în cercul intim al lui Isus. Luați în totalitatea lor, cei doisprezece ucenici trebuie să fi fost oameni superiori, căci Isus se pricepea la oameni. Ce minunați trebuie să fi fost aceștia trei!

Andrei. Era din Betsaida. Concetățean cu Petru și Andrei. L-a adus pe Natanael la Cristos. O minte foarte practică, preocupată de fapte. Conform tradiției, Filip a predicat în Frigia și Hieropolis.

Bartolomeu. Se crede că era numele de familie al lui Natanael, care era din Cana. Probabil prin el a ajuns la nunta din Cana. Tradiția spune că a predicat în Partia.

Toma. Un geamăn. Foarte precaut, calculat, sceptic și posomorât. Tradiția spune că a predicat în Palestina și Egipt.

Iacov. Fiul lui Alfeu. Numit "Cel Mic" probabil din pricina staturii sale mici. Tradiția spune că a predicat în Palestina și Egipt.

Tadeu. Se crede că este una și aceeași persoană cu Iuda fiul lui Iacov; numit de asemenea Lebbaeus. Tradiția spune că a fost trimis la Abgarus, regele Edessei și în Siria, Arabia și Mesopotamia.

Simon Zelotul (în greacă) sau canaanitul (în aramaică). Nimic nu se cunoaște despre el. Zeloții erau o sectă extrem de raționalistă, exact opusul vameșilor. Isus a ales un zelot și un vameș, deci reprezentanți a două facțiuni între care exista o rivalitate înversunată.

Iuda Iscarioteanul. Trădătorul. Din Cheriote, un oraș din Iudeea singurul apostol ne-galilean. Avar și necinstit. Se aștepta la o răsplată bogată atunci când Învățătorul avea să-și ocupe tronul lui David. A rămas profund dezamăgit când a văzut că i se destramă visul lumesc. După crima sa odioasă s-a spânzurat și a căzut la pământ vărsându-i-se măruntaiele.

Capitolul 3:20-30. Păcatul de neiertat. (Vezi la Matei 12:24-37).

Capitolul 3:31-35. Mama și frații lui Lui. (Vezi la Matei 12:46-50).

Capitolul 4:1-25. Pilda semănătorului. (Vezi la Matei 13:1-23).

Capitolul 4:30-34. Sămânța de muștar. (Vezi la Matei 13:31-32).

Capitolul 4:26-29. Pilda cu creșterea seminței

În general oamenii se așteptau ca Împărăția Mesianică să fie inaugurată cu o izbucnire de glorie și putere care să scuture din temelii lumea întreagă. Pilda aceasta înseamnă că dimpotrivă Împărăția avea să aibă un început mic, urmând a crește o perioadă înfrumusețată de timp în liniște, până când va ajunge în ziua secerișului.

Capitolul 4:35-41. Potolirea furtunii

Istorisită și la Matei 8:23-27; Luca 8:22-25. În barca purtată de valuri, ucenicii au fost cuprinși de groază, dar Isus dormea liniștit. Cât de mult am dori să cunoaștem procesele interioare și puterile prin care Cuvântul Său a potolit apele înfuriate! Ce mustrare a însemnat aceasta pentru ucenici! "De ce vă temeți? Unde vă este credința?"

Capitolul 5:1-20. Îndrăcitul din Gadara

Este redată istoria și la Matei 8:28-34; Luca 8:26-37. Matei spune Gadara. Marcu și Luca Gheraseni. Gherasa a fost identificată prin ruinele "Kerza" (Kersa, Gherghesa) (vezi Harta de la Marcu 6:45-52). Se află la vreo 8 km de la intrarea Iordanului. Chiar la sudul ei, este singurul loc unde dealurile abrupte se apropie de apă (Matei 8:32).

Matei spune că au fost doi îndrăciți. Marcu și Luca amintesc numai de unul, probabil fiindcă el a fost cel mai violent dintre cei doi. Un lunatic periculos și sălbatic, de o imensă forță munculară care locuia gol printre morminte și deșert, mutilându-și trupul și țipând de durere!

Erau mulți demoni în cei doi -o legiune, cei mai mulți aflându-se probabil în îndrăcitul mai violent. Au fost vreo 2000 de porci și probabil tot atâția demoni. Aceștia au recunoscut autoritatea lui Isus numaidecât. Observați că demonii preferă să locuiască în porci, decât să se ducă la locul lor. Oricum, tot acolo au ajuns până la urmă. Ei aveau control asupra oamenilor, dar nu și asupra porcilor. Demonii

nu au voit să se ducă în mare, dar porcii au intrat în panică, datorită demonilor dinlăuntrul lor și și-au pierdut stăpânirea de sine, azvârlindu-se în mare. Odată porniți, nu au mai putut fi opriți.

Observați de asemenea că oamnenii de prin partea locului au voit ca Isus să plece din ținutul lor fiindcă, deși îi vindecase pe acești nebuni care le dăduseră de furcă, îi atinsese în partea materială, deoarece acum nu mai aveau porci. S-au gândit mai mult la porcii lor, decât la oameni. Mai există și astăzi astfel de persoane.

Isus i-a spus omului să se ducă și să vorbească despre vindecarea lui (19). Leprosului îi poruncise să nu spună la nimeni ce s-a întâmplat (Matei 8:4). Motivul acestei deosebiri de poruncă este faptul că la Gherasa, El nu a fost atât de bine cunoscut, pe când în Galilea publicitatea Sa amenința să crească atât de mult încât să-i determine pe oameni să-L proclame Rege.

Demonii

Un număr considerabil de mare dintre aceia pe care i-a vindecat Isus erau posedați de demoni (sau de diavoli): Matei 4:24; 8:16; 9:32; 12:24, 26, 43; Marcu 1:24, 32, 34; 3:11, 12; Luca 4:41; 6:18; etc).

Ce erau demonii? Existau în realitate? Sau nu cumva Isus împreună cu autorii Noului Testament au vorbit despre ei pornind de la concepția populară, potrivit căreia cei bolnavi se aflau sub stăpânirea unor duhuri rele, fără să încerce să corecteze această eroare?

În evangheliile, demonii sunt prezentați ca având cunoștință de faptul că Isus este Fiul lui Dumnezeu și ca aparținând împărăției lui Satan. De asemenea, ei sunt reprezentați ca trecând prin locuri fără apă, așteptând chinuirea din abis și preferând să locuiască în porci, decât să se ducă la locul lor.

Mai mulți demoni puteau să locuiască într-o singură persoană! Demonii dădeau dovadă că aveau personalitate și o conștiință separată de persoana în care se ciubăriseră. Ei așteptau cu groază Judecata. Isus nu era interesat de ei, ci doar de persoanele care sufereau din pricina lor.

Numai în unele cazuri au fost atribuite bolile posesiunii demonice. Într-un caz, demonii l-au adus la nebunie pe un om. În alt caz, l-au făcut să muștească. Pe un alt om l-au făcut și orb și mut iar pe un altul l-au îmbolnăvit de epilepsie. Acestea erau efectele posesiunii demonice, dar nu trebuie identificate neapărat cu posesiunea demonică în sine.

Se pare că există duhuri rele, duhuri necurate, duhuri seducătoare, îngeri căzuți, îngeri diavolului; apoi sunt organizați pe principate, puteri, stăpânitori ai întinericului, oștiri spirituale ale răutății împotriva cărora ființele umane trebuie să lupte (vezi 12:43, 45; 25:41; II Petru

2:4; Efeseni 6:12).

Implicația destul de clară a Scripturii este că îndrăciții nu erau doar niște lunatici, ci cazuri de personalități invadate și că demonii indiferent de natura sau originea lor, erau niște spirite rele care intrau în om în chip real, producând suferințe de un fel sau altul persoanei respective.

Se crede că Dumnezeu a îngăduit o dezvăluire deosebită a luptei diavolului împotriva lui Isus în timpul șederii Domnului pe pământ, pentruca prin aceasta să fie demonstrată puterea lui Isus chiar și peste domeniul nevăzutului. Credința în El este ocrotirea de orice rău pe care îl pot cauza demonii.

Dacă privești la unele din lucrurile care se întâmplă astăzi în lume, ai putea crede că și în momentul de față oamenii sunt posedați de demoni.

Pavel spune că lupta creștinului e îndreptată împotriva personalităților rele ale lumii nevăzute (Efeseni 6:12). Dar Isus este tăria noastră în această luptă. Satan și cu duhurile sale rele sunt neputincioase în fața Numelui și a Puterii lui Isus.

Capitolul 5:21-43. Învierea fiicei lui Iair (Vezi la Luca 8:40-56).

Minunile lui Isus

Pe lângă minunile supranaturale, cum ar fi vestirea îngerilor, nașterea din fecioară, steaua care i-a călăuzit pe magi, trecerea nevătămată a lui Isus prin mulțimile ostile, curățirea Templului, schimbarea Sa la față, căderea soldaților la pământ, întunericul de la răstignire, sfâșierea vălului, deschiderea mormintelor, cutremurul, învierea lui Isus, aparițiile îngerului, există consemnate 35 de minuni pe care le-a făcut Isus.

17 VINDECĂRI TRUPEȘTI

Vindecarea fiului nobilului (Ioan 4:46-54). Capernaum.

Vindecarea omului infirm (Ioan 5:1-9). Ierusalim.

Vindecarea soacrei lui Petru (Matei 8:14-17, Marcu 1:29-31; Luca 4:38-39).

Un lepros vindecat (Matei 8:2-4; Marcu 1:40-45; Luca 5:12-15).

Un paralizic (Matei 9:2-9; Matei 2:3-12; Luca 5:17-26).

Omul cu mâna uscată (Matei 12:9-14; Marcu 3:1-7; Luca 6:6-11).

Robul sutașului (Matei 8:5-13; Luca 7:1-10).

Cei doi orbi (Matei 9:27-31).

Vindecarea surdo-mutului (Matei 7:31-37).

Orbul din Betsaida (Marcu 8:22-26).

Orbul din Ierusalim (Ioan 9).

Femeia cu scurgere de sânge (Matei 9:20-22; Marcu 5:25-34; Luca 8:43-48).

Femeia neputincioasă de 18 ani (Luca 14:1-6).

Cei zece leproși (Luca 17:11-19).

Orbul Bartimeu (Matei 20:29-34; Marcu 10:46-52; Luca 18:34-43).

Urechea lui Malhus (Luca 22:5-51).

9 MINUNI -MANIFESTAREA AUTORITĂȚII ASUPRA FORTELOR NATURII

Apa transformată în vin (Ioan 2:1-11), Cana

Pescuirea minunată (Luca 5:1-11), lângă Capernaum

O altă pescuire minunată (Ioan 21:6).

Potolirea furtunii (Matei 8:23-27; Matei 4:35-41; Luca 8:22-25).

Hrănirea celor 5000 (Matei 14:13-21; Marcu 6:34-44; Luca 9:11-17; Ioan 6:1-14).

Isus umblă pe apă (Matei 14:22-33; Marcu 6:45-52; Ioan 6:19).

Hrănirea celor 4000 (Matei 15:32-39; Marcu 8:1-9).

Banii pentru impozit (Matei 17; 24-27).

Uscarea smochinului (Matei 21:18-22; Marcu 11:1-14, 20-26).

6 VINDECĂRI ALE ÎNDRĂCÎȚILOR

Un îndrăcit în sinagogă (Marcu 1:21-28; Luca 4:31-37), la Capernaum.

Vindecarea unui îndrăcit mut și orb (Matei 12:22; Luca 11:14).

Îndrăciții din Gadara (Matei 8:28-34; Marcu 5:1-20; Luca 8:26-39).

Îndrăcitul mut (Matei 9:32-34).

Fiica siro-fenicienei (Matei 15:21-28; Marcu 7:24-30).

Băiatul epileptic (Matei 17:1-21; Marcu 9:14-29; Luca 9:37-43).

3 ÎNVIERI DIN MORȚI

Fiica lui Iair (Matei 9:18-26; Marcu 5:22-43; Luca 8:41-56).

Fiul văduvei, la Nain (Luca 7:11-15).

Lazăr, la Betania (Ioan 11:1-14).

ALTE MINUNI

Pe lângă cele 35 care sunt amintite și descrise, Isus a făcut nenumărate alte minuni, consemnate astfel:

"Mulți au crezut în numele Său, din pricina semnelor pe care le făcea," la Ierusalim (Ioan 2:23).

"Isus mergea din loc în loc, vindecând tot felul de boli" (Matei 4:23, 9:35).

"Ei aduceau la El pe toți cei ce sufereau de felurite boli și chinuri, pe cei îndrăciți pe cei lunatici și pe cei slăbănogi și El îi vindeca" (Matei 4:24).

"Toți care aveau bolnavi îi aduceau la El și El își puna mâinile peste fiecare din ei și îi vindeca" (Luca 4:40).

"Atunci au venit la El multe noroade, având șchiopi, orbi, muți, ciungi și mulți alți bolnavi. I-au pus la picioarele Lui și El i-a tămăduit,

așa că noroadale se mirau când au văzut că muții vorbesc, ciungii se însănătoșează, schiopii umblă și orbii văd“ (Matei 15:30-31).

”Oriunde intra, în sate în cetăți sau în cătune, puneau pe bolnavi în piețe și-L rugau doar să-i lase să se atingă de poala hainei Lui și toți câți se atingeau de El erau tămăduiți“ (Marcu 6:56).

”A venit în ținutul Iudeii, dincolo de Iordan; după El au mers multe gloate și acolo a vindecat pe cei bolnavi“ (Matei 19:1-2).

”... și o mare mulțime de oameni, cari veniseră din toată Iudeea, din Ierusalim, și de pe lângă marea Tirului și Sidonului, ca să-L asculte și să fie vindecați de boalele lor... pentru că din El ieșea o putere care îi vindeca pe toți“. (Luca 6:17-19).

”Seara, după asfințitul soarelui, au adus la El pe toți bolnavii și înrârciții. Și toată cetatea era adunată la ușă. El a vindecat pe mulți care pătimeau de felurite boale;“ (Marcu 1:32-34).

”Mai sunt multe alte lucruri, pe care le-a făcut Isus, cari, dacă s-ar fi scris cu deamănuntul, cred că nici chiar în lumea acesta n-ar fi putut încăpea cărțile cari s-ar fi scris. “ (Ioan 21:25).

METODA MINUNILOR LUI ISUS

De obicei Isus săvârșea minunile printr-un act al voinței Sale, prin cuvântul Său; uneori, prin atingerea Sa sau prin puterea mâinilor. Ocazional a folosit și saliva.

SCOPUL MINUNILOR

Minunile lui Isus presupun un exercițiu de putere creatoare. Ele au făcut parte din modul lui Dumnezeu de a autentifica misiunea lui Isus. Isus a spus că dacă El nu ar fi făcut faptele acestea pe care nimeni altul nu le-a mai făcut atunci ei nu ar avea păcate (Ioan 15:24), indicând astfel faptul că El considera minunile sale dovezi ale dumnezeirii Sale. Apoi minunile Sale au mai fost și expresia naturală a înțelegerii pe care El o avea față de suferința umană.

Capitolul 6:1-6. Vizita la Nazaret

Istorisită și la Matei 13:54-58; se pare că a doua vizită la Nazaret după ce Și-a început lucrarea publică de propovăduire, a fost la vreun an după vizita consemnată la Luca 4:16-30. Observați că Isus a avut patru frați, și ”surori“ (adică mai mult de una). În vremea aceasta ei nu credeau în El (Ioan 7:5). Mai târziu însă au crezut și, conform părerii tuturor, doi dintre ei, Iacov și Iuda, au fost autorii a două epistole, care le poartă numele. Ceilalți doi au fost Iosif și Simon.

Cap. 6:7-13. Trimiterea celor 12. (Vezi la Matei 10).

Cap. 6:14-29. Tăierea capului lui Ioan (Vezi la Luca 3:1-20).

Cap. 6:30-44. Hrănirea celor 5000. (Vezi la Ioan 6:1-14).

Cap. 6:45-52. Isus umblă pe apă. (Vezi la Ioan 6:15-21).

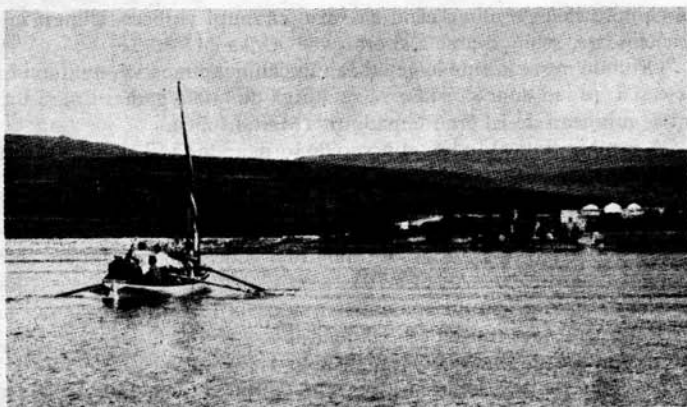

Fig. 61. Marea Galileii. De cealaltă parte a lacului se află Capernaum.
În depărtare se vede muntele Hermon.

Marea Galileii. Are o lungime de 20 de km și o lățime de 11 km. Este cu 207 m sub nivelul mării. Înconjurată de dealuri joase de vreo sută de metri înălțime. Coasta are aproape un kilometru în lățime, cu excepția părții de nord-vest, unde câmpia Nazaretului are o lățime de

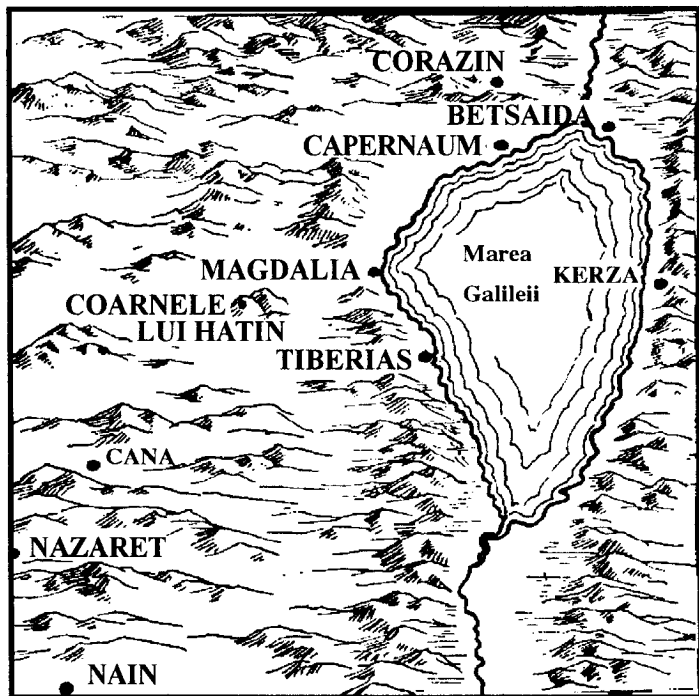

Fig. 62. Vedere de la Capernaum, spre răsărit.

Foto Matson

vreo 6 km, și la nord, unde intră Iordanul în mare precum și la sud

unde iese din mare Iordanul. Dealurile sunt acum golașe, dar pe vremea lui Isus erau împădurite, potrivit informațiilor furnizate de istoricul Iosefus. Țărmurile sale vuiau de oameni. Existau zece orașe cu o populație de cel puțin 15. 000 de locuitori fiecare, înconjurată de o linie aproape neîntreruptă de clădiri. Țărmul de vest era extrem de fertil. Clima era blândă. Existau recolte tropicale de toate felurile. Roadele se coceau în fiecare lună. În principal, oamenii se ocupau cu agricultura, recoltarea fructelor și pescuitul. Apele sale erau abundente în pește, care era exportat în tot imperiul roman. Capătul de nord al mării Galileii a fost scena principală a lucrării lui Isus aici pe pământ. Va rămâne un loc veșnic aureolat, prin faptul că acolo a îmbrăcat Dumnezeu chip uman, coborând printre oameni, scriind cea mai frumoasă istorie din analele omenirii.

Harta 52. Marea Galileii.

Perioada de la hrănirea celor 5000 la schimbarea la față

Marcu 6:53 la 8:26 Matei 14:34 la 16:12

A fost o perioadă de vreo 8 luni din viața lui Isus, din aprilie și până în noiembrie despre care nu cunoaștem prea multe. Nu se pomenește despre această perioadă decât la Matei și Marcu, în vreme ce Luca trece direct de la hrănirea celor 5000 la schimbarea la față a lui Isus (Luca 9:17, 18). Ioan trece imediat de la hrănirea celor 5000 la vizita făcută de Isus la Ierusalim, cu ocazia sărbătorii corturilor, care a avut loc cu șase luni mai târziu (Ioan 6:71; 7:1).

O parte din aceste opt luni a fost petrecută în regiunea Tirului și a Sidonului, la Decapolis, în Cezarea Filipi, unde se găsea o mare populație, formată în cea mai mare parte din neamuri. Decapolis a fost o regiune la răsărit de marea Galileii, care se întindea până la nord, la Damasc. Se afla sub conducerea lui Filipi, care era un dregător foarte bun și drept -un om care nu avea nici un motiv să-L urască pe Isus. Irod a fost dregător peste Galilea. El tocmai îl omorâse pe Ioan Botezătorul și începea să-L privească pe Isus cu suspiciune, mai ales pentru faptul că unii dintre oameni au început să se întoarcă împotriva lui Isus după hrănirea celor 5000.

Capitolul 6:53-56. Mulțimițe de la Ghenazaret

Fapt relatat și la Matei 14:34-36. Ghenazaret era câmpia de pe coasta de sud a Capernaumului. Se pare că în ziua de după hrănirea celor 5000, Isus a explicat la Capernaum natura misiunii Sale și atunci mulți L-au părăsit (Ioan 6:66). Apoi El a plecat la sud de Nazaret, unde s-au adunat mulțimi mari de oameni, pe care Isus i-a vindecat.

Capitolul 7:1-23. Fariseii și întinarea

Fapt relatat și la Matei 15:1-20. Dregătorii de la Ierusalim se hotărâseră deja să-L ucidă pe Isus (Ioan 5:18). Fără îndoială, ei auziseră despre popularitatea tot mai scăzută a lui Isus în Galilea (Ioan 6:66) și au trimis această delegație de farisei pentru a-și consolida campania lor de propagandă, în speranța că Îl vor face pe Isus să-și piardă popularitatea, chiar și printre ucenicii Săi, căci e posibil ca unii din ei să fi susținut aceleași tradiții ca și fariseii. Spălarea mâinilor la care se face referire aici nu era în scopuri sanitare, ci pur și simplu un ceremonial religios - o pură invenție a cărturarilor. Isus le-a spus că asemenea ceremonii nu au nici o valoare și că închinarea adevărată vine din inimă. Apoi i-a condamnat pe față pentru că au anulat Cuvântul lui Dumnezeu prin tradițiile lor de origine umană. Cuvintele Sale se aplică direct la multe din practicile care s-au strecurat de-a lungul secolelor în biserică. Este uimitoare viclenia și ingeniozitatea cu care se luptă conducătorii bisericii să pună Cuvântul Lui Dumnezeu în

acord cu practici în mod evident de origine omenească. E vorba aici de o sclavie față de tradiție și foarte puțină considerație față de Cuvântul lui Dumnezeu.

Capitolul 7:24-30. Femeia siro-feniciană

Fapt relatat și la Matei 15:21-28. În Matei ea este numită o femeie canaanită. Fenicienii erau descendenții canaanitilor. Faptul s-a petrecut la vreo 80 de kilometri nord de Capernaum, în afara teritoriului evreiesc, într-o regiune a neamurilor, în același ținut în care Ilie fusese trimis la văduva din Sarepta Sidonului (I Regi 17:9). Nu Isus a vrut să-i spună "câine", ci mai degrabă (27) El a dat glas unor gânduri care persistau în mintea ucenicilor. Stăruința, dar și umilința, cu care ea a cerut de la Domnul vindecare au avut darul să o ajute să-i fie ascultată rugăciunea.

Capitolul 7:31-37. Vindecarea unui surdo-mut

Isus S-a întors în regiunea Tirului și Sidonului, unde Se retrăsese temporar, pentru a ieși din atenția publicului, și a venit spre răsărit și apoi spre sud, prin Decapolis, până la marginea de răsărit a Mării Galileii. Acum El Se afla din nou în regiunea în care cu vreo câteva săptămâni mai înainte oamenii încercaseră să-L facă Rege. Prin urmare, El i-a atras atenția omului vindecat să nu vorbească în dreapta și-n stânga, pentru a nu-I crea publicitate.

Capitolul 8:1-9. Hrănirea celor 4000

Istorisită și în Matei 15:29-39. A fost probabil lângă locul unde hrănise 5000 de oameni cu câteva săptămâni mai înainte. Matei menționează că faptul s-a petrecut în vremea când vindeca mulțimi mari de oameni. Cei din Galilea trebuie să fi auzit negreșit despre întoarcerea lui Isus pe meleagurile lor.

Capitolul 8:10-21. "Aluatul fariseilor"

Fapt relatat și la Matei 16:1-12. Incidentul acesta a avut loc în Dalmanuta (10). Matei 15:39 spune Magdala sau Magdan, care era de fapt locul de baștină al Mariei Magdalena, o cetate aflată în regiunea numită Dalmanuta, în partea centrală a coastei de vest a lacului (vezi Harta 52 de la Marcu 6:45-52). Nici nu s-a întors Isus din Galilea, că dușmanii Lui au și ieșit la iveală, recurgând la tot felul de stratageme posibile, numai ca să-L discrediteze cu orice chip în ochii poporului. Ei voiau "un semn". De doi ani Isus vindeca mereu mulțimi mari de oameni, bolnavi de toate bolile, într-o succesiune ne-ntreruptă, hrănise 5000 și apoi 4000 de oameni, dar ei tot mai voiau încă "un semn". Apoi Isus a fost tulburat de faptul că ucenicii nu puteau pricepe semnificația minunilor Sale și i-a certat pentru faptul că erau îngrijorați cu privire la mâncare, când de fapt se aflau în prezența Lui (7:12).

Capitolul 8:22-26. Vindecarea unui orb

A avut loc în Betsaida, unde Isus făcuse multe minuni (Matei 11:21), în apropierea locului unde hrănise pe cei 5000 de oameni. De aici rezultă motivul pentru care i-a atras atenția omului să nu facă publicitate inutilă.

Cap. 8:27-30. Mărturisirea lui Petru (Vezi la Mt. 16:13-20)

Cap. 8:31-33. Prezicerea patimilor (Vezi la Marcu 9:30-32).

Cap. 8:34-9:1. Prețul uceniciei (Vezi la Luca 14:25-35).

Capitolul 9:2-13. Schimbarea la față a lui Isus

Istorisită și la Matei 17:1-13 și Luca 9:28-36. Se crede că a avut loc pe muntele Hermon, cu puțin timp înainte de plecarea finală din Galilea, la vreo 4 luni înainte de moartea sa. Unul din scopurile schimbării Sale la față a fost acela de a confirma credința ucenicilor în natura divină a persoanei lui Cristos, având în vedere șocul pe care aveau să-l sufere ucenicii în zilele următoare când avea să vină necazul. Petru nu a uitat niciodată scena aceasta minunată. Ea a avut darul să-i confere un sentiment de siguranță când a înfruntat propriul său martiriu (II Petru 1:14-18). De asemenea, a fost o mărturie grandioasă, culminantă, venind chiar din cer, despre faptul că Isus este ACELA spre Care convergeau toate profețiile Vechiului Testament și în Care și-au găsit împlinirea.

Capitolul 9:14-29. Băiatul epileptic

Fapt istorisit și în Matei 17:14-19; Luca 9:27-42. Era un caz grav de posesiune demonică, care i-a pus în încurcătură pe ucenici (vezi Marcu 5:1-20).

Capitolul 9:30-32. Patimile prezise din nou

Până acum Isus nu vorbise mult despre răstignirea Sa dar de aici încolo Isus a dorit ca ucenicii să înțeleagă ce a avea să I se întâmple. Între mărturisirea lui Petru și sosirea la Ierusalim, Isus le-a spus de cinci ori că avea să fie omorât iar apoi avea să învie din morți:

Prima dată: după mărturisirea lui Petru (Matei 16:21; Marcu 8:31; Luca 9:22).

A doua oară: după schimbarea la față (Matei 17:9, 12; Marcu 9:9, 12).

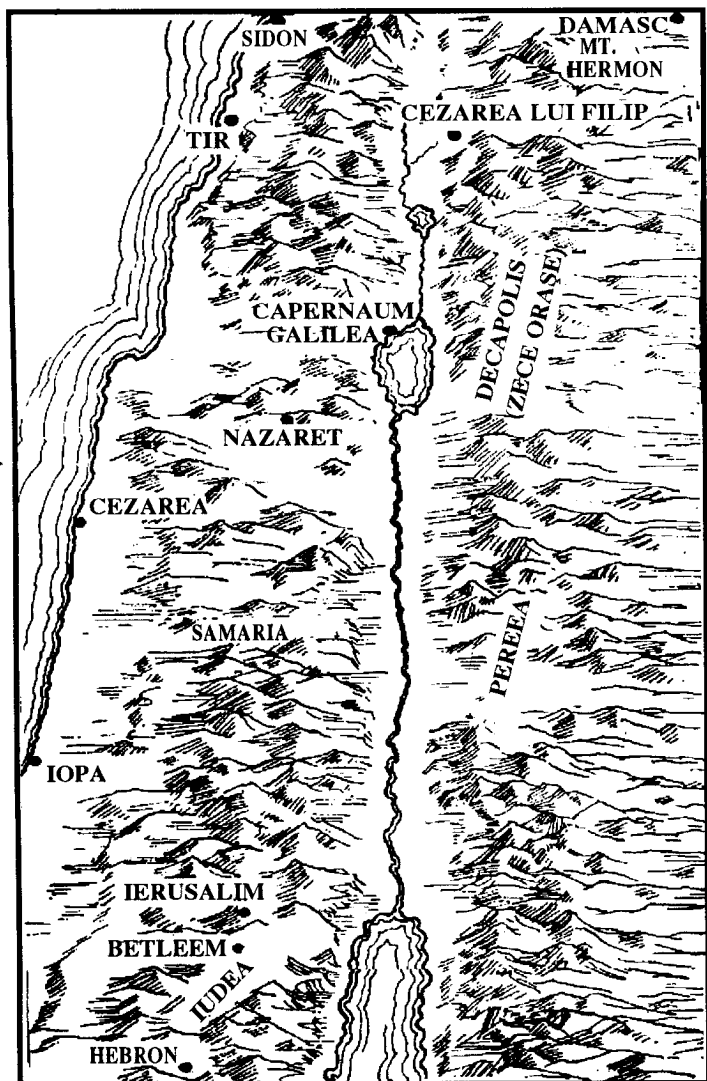
A treia oară: după vindecarea epilepticului (Luca 9:44).

A patra oară în timp ce treceau prin Galilea (Matei 17:22-23; Marcu 9:31).

A cincea oară: lângă Ierusalim (Matei 20:17-19; Marcu 10:32-34; Luca 18:31-34).

Cap. 9:33-37. Cine este cel mai mare? (Vezi la Luca 9:46-48).

Cap. 9:38-40. Necunoscutul care făcea minuni. (Vezi la Luca 9:49-50).

Harta 53. Viața și activitatea lui Isus

Capitolul 9:41-50. Ocaziile de poticnire. Un țel creștin suprem este ca noi să ne purtăm în așa fel încât nimeni să nu se piardă din pricina exemplului nostru rău. Isus a spus acest lucru de mai multe ori, în diferite ocazii (Matei 18:7-14; Luca 17:1-10).

Lucrarea din Perea. Capitolul 10. (Vezi la Luca 9:51)

Capitolul 10:1. Plecarea din Galilea. (Vezi la Luca 9:51).

Capitolul 10:2-12. Întrebarea privitoare la divorț. (Vezi la Matei 19:3-12).

Cap. 10:13-16. Copilașii. (Vezi la Luca 18:15-17).

Cap. 10:17-31. Tânărul bogat. (Vezi la Luca 18:18-30).

Cap. 10:32-34. Patimile prezise din nou. (Vezi la Marcu 9:30-32).

Cap. 10:35-45. Cererea lui Iacov și Ioan. (Vezi la Matei 20:20-28).

Cap. 10:46-52. Orbul Bartimeu. (Vezi la Luca 18:35-43).

Ultima săptămână a lui Isus. Capitolele 11 la 16

Cap. 11:1-11. Intrarea triumfală în Ierusalim. (Vezi la Matei 21:1-11).

Cap. 11:15-18. Cutățirea Templului. (Vezi la Matei 21:12-17).

Cap. 11:12-14; 19-25. Sfinochinul. (Vezi la Matei 21:18-22).

Cap. 11:27-33. "Prin a cui putere?" (Vezi la Matei 21:23-27).

Cap. 12:1-12. Pilda viei. (Vezi la Matei 21:33-46).

Capitolul 12:13-17. Tributul Cezarului

Fapt consemnat și la Matei 22:15-22.; Luca 20:20-26. A fost un efort de a-L prinde pe Isus în cursă și a-L face să spună lucruri care să poată constitui o acuzație de neloialitate față de guvernul roman din partea lui Isus, fiind astfel posibil ca El să fie dat pe mâna lui Pilat. Cu o lovitură de maestru, Isus a proclamat însă despărțirea bisericii de stat. Creștinii trebuie să fie supuși guvernului lor, dar acel guvern nu are nici un drept asupra religiei supușilor săi.

Capitolul 12:18-27. Întrebarea referitoare la înviere

Consemnată și la Matei 11:23-33; Luca 20:27-40. Saducheeii erau materialişti din vremea aceea. Nu erau mulți la număr, dar erau bogați și aveau influență. Ei nu credeau în înviere. Întrebarea prin care au încercat să-L pună în încurcătură pe Isus presupunea existența unui caz în care ar fi avut nevoie de poligamie în cer. Isus a rezolvat problema pe loc: în cer nu mai e căsătorie.

Capitolul 12:28-34. Marea poruncă

Consemnată și la Matei 22:34-40. Ceea ce a dat Isus ca fiind Marea Poruncă era un citat din Deuteronom 6:4-5; a doua poruncă provenea de la Levitic 19:18. Observați că Isus L-a pus pe Dumnezeu pe locul

întâi, și numai după aceea pe semenul nostru. Cel mai important lucru din viață este atitudinea noastră față de Dumnezeu. Totul depinde de asta. Isus este Dumnezeu întrupat. Singurul lucru pe care îl dorește El de la noi este să-L iubim mai mult decât ne iubim propria viață. Singurul lucru pe care L-a dorit Isus atunci a fost de a ști dacă Petru Îl iubea cu adevărat. De aceea, l-a întrebat de trei ori: "Mă iubești?" (Ioan 21:15, 16, 17).

Capitolul 12:35-37. "Fiul lui David"

Fapt consemnat și în Matei 22:41-46; Luca 20:41-44. Punctul principal al întrebării este acesta: Cum poate un om să-și numească propriul fiu "Domn" ? Pe cât de simplu ni s-ar părea nouă răspunsul, pe ei în schimb i-a redus la tăcere (Matei 22:46).

Cap. 12:38-40, Condamnarea cărturarilor (Vezi la Matei 23).

Capitolul 12:41-44. Bănuții văduvei

Fapt consemnat și la Luca 21:1-4. A avut loc chiar după condamnarea cărturarilor și fariseilor. A fost ultimul Său act din Templu după o zi de controverse. Isus și-a făcut timp să scoată în evidență această faptă minunată a văduvei bătrâne care a dat tot ce avea. Apoi a plecat din Templu, fără ca să Se mai întoarcă vreodată acolo.

Capitolul 13. Discursul asupra venirii Sale. (Vezi la Matei 24).

Capitolul 14:1-2. Uneltirea de a-L ucide pe Isus

Consemnată și la Matei 26:1-5; Luca 22:1-2. A fost marți seara. Cam cu o lună înainte de aceasta, după ce Isus îl înviase pe Lazăr din morți, Sinedriul se hotărâse în sfârșit să-L dea la moarte pe Isus (Luca 22:2). Chiar și la Ierusalim, mulțimile mergeau după El (Marcu 12:37; Luca 19:48). Ocazia de a-și aduce planul la îndeplinire a venit a doua zi seara, prin trădarea lui Iuda, care i-a uimit pe membrii Sinedriului, Isus fiind dat în mâna lor noaptea, când cetatea dormea. Ei s-au grăbit să-L condamne înainte de a se face ziuă și înainte de a se trezi mulțimile, l-au și pus pe cruce.

Capitolul 14:3-9. Ungerea de la Betania

Consemnată și la Matei 27:7-13; Ioan 12:1-8. Pare să fi avut loc sâmbătă seara, înainte de intrarea Sa triumfală în Ierusalim (Ioan 12:2-12). Dar Matei și Marcu relatează evenimentul în legătură cu uneltirea preoților, ca fond pentru vânzarea lui Iuda. (Vezi și la Ioan 12:1-8).

Capitolul 14:10-11. Trădarea lui Iuda

Consemnat și la Matei 26:14-16; Luca 22:3-6. Rolul lui a fost de a-L da pe Isus în mâna lor, în absența mulțimilor. Ei nu au îndrăznit să-L aresteze pe față, ca nu cumva să fie omorâți cu pietre de oameni.

Iuda i-a condus la locul unde se afla Isus după ce cetatea adormise.

Isus ştia de la început că Iuda avea să-L vândă. De ce a fost ales acest ucenic este una din tainele căilor lui Dumnezeu. Poate Iuda se va fi gândit că Isus avea să se folosească de puterea Sa miraculoasă pentru a scăpa de urmăritori. Oricum ar fi fost lucrurile, fapta lui a fost în ochii lui Dumnezeu groaznic de rea. Isus a spus că mai bine ar fi fost dacă nu s-ar fi născut omul acesta niciodată (Matei 26:24). Întregul eveniment a fost uimitor de bine prezis (Zaharia 11:12-13). "Ieremia" (Matei 27:9-10) este fie o greşeală a copiștilor Scripturii, fie se referă la întreg grupul de cărți profetice cuprinse sub acest nume.

Cap. 14:12-25. Cina cea de taină (vezi la Matei 26:17-29).

Cap. 14:26-31; 66-72. Tăgăduirea lui Petru (Vezi la Ioan 18:15-27).

Cap. 14:32-42. Agonia din Ghetsimani (vezi la Luca 22:39-46).

Cap. 14:43-52. Vânzarea și arestarea Lui (vezi la Ioan 18:1-12).

Capitolul 14:53-15:20. Procesul lui Isus

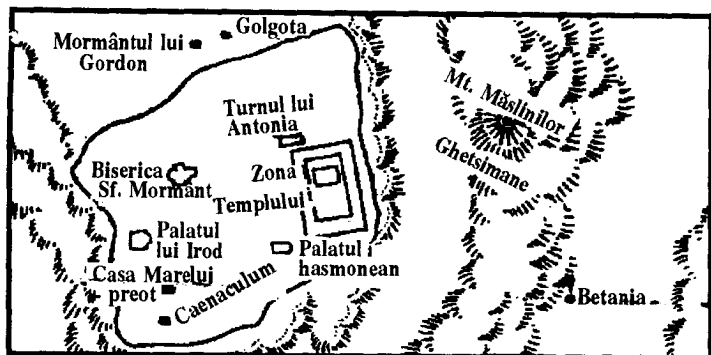
Este istorisit și la Matei 26:56-27:31; Luca 22:54-23:25; Ioan 18:12-19:16. Au fost două procese: înaintea Sinedriului și înaintea guvernatorului roman Pilat. Iudeea era sub stăpânirea Romei. Sinedriul nu putea da o sentință de moarte fără consimțământul guvernatorului roman Pilat. Au existat trei faze la fiecare proces: în total șase faze.

1. Înaintea lui Ana (Ioan 18:12-24), cam pe la miezul nopții. Caiafa era mare preot, dar socrul său, Ana, care fusese dat jos din funcție în anul 16 d.Cr., mai deținea încă multă putere. Familia crescuse enorm în forță și se îmbogățise de pe urma negoțului de la Templu. Asupra marelui preot al poporului evreu cade răspunderea principală pentru moartea lui Isus.

2. Înaintea Sinedriului, în casa lui Caiafa (Matei 27:57; Marcu 14:53; Luca 22:54; Ioan 18:24). În perioada de timp dintre miezul nopții și zorii zilei. A fost judecata principală a evreilor. Ei L-au condamnat pe Isus pentru că ar fi hulit, concluzie pe care ei au tras-o din afirmația lui Isus că El este Fiul lui Dumnezeu (Matei 14:16-32). Apoi, în așteptarea zorilor zilei, L-au batjocorit. După aceea a urmat tăgăduirea lui Petru. Sesiunea aceasta a avut loc în timpul nopții, dar, conform legii, era ilegală tocmai din această pricină.

3. În zorii zilei, Sinedriul a ratificat în mod oficial hotărârea luată în miezul nopții (Matei 26:1; Marcu 15:1; Luca 22:66-71), în încercarea de a-i da o aparentă legalitate. Acuzația a fost "hulă". Dar o asemenea acuzație ar fi avut prea puțină greutate înaintea lui Pilat. Așadar pentru Pilat ei au mai adăugat și acuzația de subversiune împotriva guvernului roman. Adevăratul lor motiv a fost invidia pe care o aveau împotriva popularității lui Isus (Matei 26:18).

4. Înaintea lui Pilat (Matei 27; 2; 21:14; Marcu 15:1-15; Luca 23:1-5; Ioan 18:28-38). Îndată ce s-a făcut ziua, Isus nu a răspuns în nici un fel la acuzațiile lor. Atunci Pilat L-a dus la palat ca să aibă o întrevedere personală cu El, în urma căreia a rămas și mai convins că Isus este nevinovat. Aflând că Isus este din Galilea, Pilat L-a trimis la Irod, care avea jurisdicție peste Galilea. (Vezi la Matei 27:11-25).

Harta 54. Betania.

5. Înaintea lui Irod (Luca 23:6-12). Acesta a fost Irod care îl omorâse pe Ioan Botezătorul, cel al cărui tată omorâse copiii de la Betleem. Isus a refuzat să răspundă la vreuna din întrebările sale. Irod și-a bătut joc de Isus și L-a trimis înapoi la Pilat.

6. Din nou în fața lui Pilat (Matei 27:15-26; Marcu 15:6-15; Luca 23; 13-25; Ioan 18:39-19:16). Pilat a încercat să treacă peste conducătorii religioși, apelând direct la popor. Dar mulțimea din curte l-a ales în schimb pe Baraba. Atunci Pilat a poruncit ca Isus să fie biciuit, crezând că acest lucru îi va mulțumi pe oameni. Nevasta lui i-a trimis un mesaj cu visul pe care l-a avut în noaptea aceea. Pilat a fost uimit de maiestatea și calmul lui Isus, sub cununa de spini. De afară mulțimea vuia spumegând și era gata să pornescă o răscoală. Fiind avertizat că va fi raportat la Cezar, Pilat s-a hotărât și a rostit sentința.

Capitolul 15:21-42. Răstignirea

(Vezi la Matei 27:32-60; Luca 23:26-49 și Ioan 19; 17-30).

Capitolul 15:42-47. Îngroparea lui Isus. (Vezi la Ioan 19:38-42).

Locul răstignirii

Isus a fost răstignit în afara cetății (Ioan 19:17, 20; Evrei 13:12). Într-un loc numit "Căpățâna" (Matei 27:33; Marcu 15:22; Luca 23:33;

Ioan 19:17), sau "Calvar". în latină și "Golgota" în ebraică, care înseamnă "căpățână". Ne există decât un singur loc lângă Ierusalim care a avut și mai are numele de dealul Căpățânii. Este chiar în afara zidului de nord de lângă poarta Damascului (vezi Harta 54). Este o stâncă de vreo 10 metri înălțime, aflată chiar deasupra grotei lui Ieremia, care are o uimitoare asemănare cu un craniu.

Locul tradițional al Răstignirii este biserica Sfântului Mormânt, care se află înăuntrul zidurilor. Păreră precumpănitoare a arheologilor este că zidul se află în prezent exact acolo unde se afla și în zilele lui Isus, adică în locul unde a avut loc răstignirea lui Isus, pe dealul Căpățânii.

Fig. 63. Calvarul: unde se crede că s-a aflat Crucea.

Foto Matson

Capitolul 16:1-8. Vizita femeilor la mormânt

(Vezi nota de la Matei 28:1-8). "Și Petru" (7). Petru, cumplit de umilit de tăgăduirea Domnului, se simțea negreșit oarecum lepădat și avea nevoie de acest mesaj deosebit. Ce frumos din partea Domnului că i-a trimis lui Petru acest mesaj! Mai târziu, în cursul aceleiași zile, Isus i s-a arătat și lui Petru (Luca 24:34). Nu putem decât să ne închipuim ce a avut loc la acea întâlnire. Lacrimi fierbinți de rușine și pocăință, acoperite de iertarea iubitoare a Domnului Isus. Dar această întâlnire a pecetluit un devotament pe care Petru nu l-a mai călcat niciodată după aceea. A venit vremea când Petru a fost cu adevărat gata să meargă chiar la moarte pentru Isus (vezi la Ioan 21:15-19).

Femeile aleargă să le spună ucenicilor. Petru și Ioan aleagă la mormânt (Ioan 20:3-10).

Capitolul 16:9-20. Ultimile douăsprezece versete din Marcu

Nu sunt incluse în manuscrisul sinaitic ori în cel de la Vatican, dar au fost acceptate încă de timpuriu ca făcând parte din Evanghelia lui Marcu. Se crede că ultima parte a originalului s-a pierdut și a fost adăugată ulterior. Versetul 9 nu pare să fie sfârșitul cărții.

Capitolul 16:9-11. Domnul i se arată Mariei Magdalena

(Vezi la Ioan 20:11-18). De asemenea, și celorlalte femei (Matei 28:9-10). Apoi celor doi (Marcu 16:14-18). (Vezi și la Luca 24:13-32).

Capitolul 16:14-18. Isus se arată celor unsprezece ucenici

Fapt consemnat și la Luca 24:33-43 și la Ioan 20:19-25. (Vezi notele asupra acestor pasaje). Însărcinarea sau porunca finală pe care le-o dă Domnul ucenicilor de a merge în toată lumea (15-16) pare să fi fost rostită cu ocazia acestei arătări. S-ar putea ca să fi fost un rezumat al instrucțiunilor finale pe care Isus le-a repetat mereu în timpul lucrării Sale de 40 de zile de după Înviere. În esență apare de patru ori.

Aici, în legătură cu prima Sa arătare la cei unsprezece. Apoi din nou la arătarea Sa din Galilea (Matei 28:18-20). Și iarăși la arătarea Sa finală din Ierusalim (Luca 24:47). Ultima dată la înălțarea Sa la cer (Fapte 1:8). (Vezi notele asupra acestor pasaje).

Puterea de a face minuni (17-19) a fost o atestare a misiunii lor de fondare a bisericii (Vezi la Fapte 3).

Între versetele 18 și 19 se scurg 40 de zile, timp în care Isus Se arată celor unsprezece, o săptămână mai târziu (Ioan 20:26-31). Apoi celor șapte de la Marea Galileii (Ioan 21). Și celor unsprezece, în Galilea, împreună cu cei 500? (Matei 28:16-20). Lui Iacov (I Cor. 15:17). Nu se cunoaște timpul și locul. Nu se știe de care Iacov a fost vorba, dar de obicei se susține că a fost vorba de Iacov fratele Domnului, care mai târziu a devenit conducătorul principal al Bisericii din Iudeea, cel care a scris epistola lui Iacov. A mai fost arătarea finală a Domnului de la Ierusalim (Luca 24:44-49; Fapte 1:3-8).

Capitolul 16:19-20. Înălțarea la cer a lui Isus. (Vezi la Luca 24:44-53).

Ordinea evenimentelor din dimineața învierii

Nu este ușor să armonizezi o istorie consecutivă a tuturor consemnărilor fragmentare din cele patru evanghelii privitoare la Învierea lui Isus. În câteva propoziții se fac generalizări ale multor detalii. Nu ni se spun toate evenimentele în ordinea lor precisă.

Să nu uităm că au existat grupuri diferite de ucenici, care locuiau în diferite părți și au plecat la mormânt separat. Apoi, nu se așteptau ca Isus să fi înviat (vezi pag. 554). S-au dus la mormânt pentru a termina îmbălsămarea trupului lui Isus în vederea îngropării permanente. Când au văzut prima dată mormântul gol și l-au auzit pe înger spunând că Isus a înviat au fost cuprinși de o mare exaltare. Au alergat să spună și altora, dar au revenit mereu la mormânt, cuprinși de bucurie, teamă și nedumerire.

Multe lucruri din cele întâmplăte nu au fost consemnate. Din cele consemnate totuși, un scriitor povestește un lucru, altul altceva. Unul dă într-o propoziție ceea ce în cartea altuia este descris în amănunt. Unii, într-o afirmație generală, parcurg mai multe întâmplări. Nici unul din evangheliști nu oferă o relatare completă.

Există mai multe moduri de a armoniza relatările evangheliștilor. De obicei se acceptă următorul mod:

1. În zorii zilei, două sau trei grupuri de femei pornesc de la locuința lor din Ierusalim sau Betania, care se afla la vreo 2-3 kilometri de Ierusalim, către mormânt. Încă nu se luminase de ziuă.

2. Probabil în vremea aceea Isus ieșea din mormânt, însoțit de îngerii care au dat piatra la o parte și l-au desfăcut giulgiul.

3. Soldații care făceau de gardă, îngroziți de cele întâmplăte, au luat-o la fugă să le dea de știre preoților.

4. Cam pe la răsăritul soarelui, când s-au apropiat femeile de mormânt, Maria Magdalena, înaintea grupului ei, a ajuns la mormânt și l-a văzut gol. Nevăzând însă îngerul și neauzind vestea că Isus a înviat (Ioan 20:13, 15), s-a întors și a alergat să le spună lui Petru și lui Ioan.

5. Celelalte femei s-au apropiat și ele între timp. Au văzut și au auzit îngerii. Atunci ele au plecat grăbite, pe alt drum, să spună vestea grupului principal de ucenici.

6. În vremea aceasta Petru și Ioan au ajuns și ei la mormânt. Au intrat și au văzut giulgiul gol. Amândoi au plecat. Ioan a crezut, dar Petru s-a mai îndoit.

7. Între timp, Maria Magdalena, care venea în urma lui Petru și a lui Ioan, s-a întors la mormânt și a rămas acolo plângând. Apoi a văzut îngerii și în cele din urmă i s-a arătat Isus.

8. Curând după aceea Domnul S-a arătat și celorlalte femei, în timp ce acestea se îndreptau spre ucenici să le spună ucenicilor, sau după ce le spusese deja ucenicilor și se întorceau acum la mormânt.

Toate acestea s-au petrecut probabil în mai puțin de o oră.

LUCA

Isus Fiul Omului

Luca pune un accent deosebit pe umanitatea lui Isus. Îl prezintă ca fiind Fiul lui Dumnezeu, dar scoate în evidență bunătatea Sa față de cei slabi și suferinzi, față de cei lepădați.

În timp ce fiecare din evangheliști a avut în vedere întreaga omenire când a scris Evanghelia sa, Matei pare să-i fi avut în vedere mai cu seamă pe evrei; Marcu pe romani; iar Luca pe greci. Civilizația ebraică se clădise în jurul Scripturilor. Prin urmare, Matei face apel la Scripturile lor.

Civilizația romană se mândrea cu ideea guvernului și a puterii. Prin urmare, Marcu atrage în mod deosebit atenția cititorilor săi la minunile lui Isus, ca dovezi ale puterii Sale supranaturale.

Civilizația greacă reprezenta cultura, filozofia, înțelepciunea, rațiunea, frumusețea, educația. Prin urmare, pentru a face apel la mintea educată în gândire și filozofie a gecului, Luca, într-o relatare completă și ordonată, scrisă într-un stil clasic, numită cea mai frumoasă carte scrisă vreodată, descrie frumusețea gloriosă și perfecțiunea lui Isus, Omul universal și ideal.

Apoi, la aceste trei Evanghelii, Ioan a adăugat-o pe a sa, pentru a face să devină incontestabil faptul că Isus a fost DUMNEZEU în chip uman.

Luca

Numele său nu este pomenit decât de trei ori în Noul Testament: la Coloseni 4:14, unde este numit medicul iubit, la Filimon 24, unde este numit tovarășul de lucru a lui Pavel și la 2 Timotei 4:11, unde se înțelege că era cu Pavel în ceasurile grele dinaintea martirajului. În toate aceste trei pasaje, se amintește de asemenea și de Marcu, de unde rezultă că Marcu și Luca erau tovarăși de lucru. În partea a doua a cărții Faptelor Apostolilor, folosirea intercalată a pronumelor "ei" și "noi" indică faptul că Luca se afla împreună cu Pavel, de la Troa la Filipi, în prima parte a celei de-a doua călătorii misionare a lui Pavel iar după șase ani s-a unit din nou cu Pavel la Filipi, la sfârșitul celei de-a treia călătorii misionare a lui Pavel, și a stat cu el tot timpul cât acesta a fost închis în Cezarea și Roma, până la sfârșit.

Data

De obicei se crede că Luca a scris Evanghelia sa în jurul anului 60

al erei creștine, în timp ce Pavel era la închisoare la Cezareea; și că a mai scris după aceea și cartea Faptele Apostolilor, în timpul întemnițării lui Pavel la Roma, în următorii doi ani. Cele două cărți, adresate aceluiași persoane, sunt scrise ca și cum ar fi două volume ale unei singure opere.

Șederea de doi ani a lui Luca la Cezareea între anii 58 și 60, i-a dat prilejuri multiple de a obține informații amănunțite, de o mare acuratețe, fiind primite chiar de la ucenicii Domnului, de la primii fondatori ai Bisericii.

Cezareea nu era decât la vreo 4 kilometri distanță de Ierusalim. Mama lui Isus se poate să mai fi fost încă în viață, locuind în casa lui Ioan, la Ierusalim. Probabil Luca a petrecut multe ceasuri lângă ea, ascultând-o cum deapănă amintirile despre Fiul ei Minunat. De asemenea, Iacov, episcopul de la Ierusalim fiind și fratele lui Isus, s-ar putea să-i fi dat detalii prețioase despre întreaga istorie a vieții lui Isus.

Problema sinoptică

Matei, Marcu și Luca sunt numite Evangheliile sinoptice, din pricina faptului că oferă aceeași privire de ansamblu a vieții lui Cristos, în mare relatând aceleași lucruri. Problema de stabilire a autenticității lor ca autori, relațiilor reciproce și o posibilă legătură cu un original comun - toate acestea formează ceea ce s-a numit problema sinoptică.

Unii consideră că Evanghelia lui Marcu a fost prima și că Matei a dezvoltat Evanghelia lui Marcu iar Luca s-a folosit de ambele. Alții sunt de părere că Matei a scris primul iar Marcu a făcut o ediție prescurtată a Evangheliei după Matei.

Noi însă nu trebuie să credem că Matei, Marcu sau Luca au citat sau au împrumutat în vreun fel unul de la altul. Evenimentele vieții lui Isus și cuvintele Sale au fost repetate oral ani de zile de către apostoli și de către alți oameni. Ele au circulat în mod curent printre creștini pe cale orală și au format substanța propovăduirii de la început a apostolilor.

Probabil că de la început aceste lucruri au fost așternute în scris, unele într-o formă fragmentară, iar altele mai încheiate. Chiar atunci când Matei, Marcu și Luca și-au scris Evangheliile, ei și-au ales ceea ce s-a potrivit mai mult scopului lor din fondul bogat de cunoștințe orale sau scrise care deja constituiau un tezaur comun în rândurile creștinilor, cu o largă circulație, fapte și întâmplări la care, în mare parte, Matei asistasă ca martor ocular, iar ceilalți le povestiseră de nenumărate ori.

Capitolul 1:1-4. Introducere

Existau deja multe povestiri (1) despre Isus. Luca a examinat cu atenție și mîgală toate însemnările autentice și a consultat toți martorii disponibili, precum și pe cei care L-au cunoscut de la început pe Isus,

colaborând cu El, ca să scoată la iveală numai fapte reale.

Teofil (3), cel cărui i s-a adresat Evanghelia aceasta și cartea Faptele Apostolilor, sau cel cărui îi este dedicată, a fost un slujbaş roman de rang, așa cum se indică prin folosirea termenilor aleși, "prea alesule". Nu se știe cine a fost Teofil. Probabil unul din convertiții lui Luca de la Filipi sau Antiohia. S-ar putea ca el să fi suportat cheltuielile de publicare a celor două cărți ale lui Luca și a unor exemplare care s-au făcut pentru biserici.

Capitolul 1:5-80. Nașterea lui Ioan Botezătorul

Numai Matei și Luca vorbesc despre nașterea și copilăria lui Isus. Luca e mai clar decât Matei. Fiecare a narat fapte diferite.

Matei

Genealogia (1:1-17)
Iosif e înștiințat (1:18-25)
Vizita magilor (2:1-12)
Fuga în Egipt (2:13-15)
Omorârea copiilor (2:16-18)
Întoarcerea din Egipt (2:19-23)

Luca

Zaharia e înștiințat (1:5-25)
Maria e înștiințată (1:26-38)
Maria și Elisabeta (1:39-56)
Nașterea lui Ioan (1:57-80)
Nașterea lui Isus (2:1-7)
Păstorii (2:1-7)
Prezentarea (2:21-38)
Întoarcerea la Nazaret (2:39)

(În ce privește aranjarea cronologică a acestor evenimente vezi Luca 2:39)

Capitolul 1:5-25. Zaharia este înștiințat

EVENIMENTUL spre care converge întreaga profeție a Vechiului Testament se apropia, sosirea lui Mesia. Vechiul Testament se încheia cu afirmația că Ilie avea să apară din nou în calitate de crainic al lui Mesia (Maleahi 4:5-6). Un înger îl anunță acum pe bătrânul și evlaviosul preot, spunându-i că băiatul care încă nici nu i s-a născut va fi cel despre care vorbește această profeție (17). Așa a interpretat Isus acest pasaj din Scriptură (Matei 11:14). Ioan este un alt Ilie.

Starea genarilor de așteptare a lui Mesia în rândul maselor

Iosefus, Tacitus și Suetonius afirmă că a existat o stare generală de așteptare în vremea aceea, ca Mesia să vină. Aceasta se baza în parte pe profeția celor șaptezeci de săptămâni a lui Daniel (Daniel 9:24-27). Prin interpretarea populară, cele șaptezeci de săptămâni au fost considerate ca fiind 70 de grupe de câte șapte, adică 490 de ani. Decretul de rezidire a Ierusalimului, de la care trebuiau socotiți acești ani (Daniel 9:25), a fost dat în anul 457 î.Cr. Rezultă că timpul venirii lui Mesia se apropia. Fiul lui Dumnezeu era gata să se arate.

Strălucirea supranaturalului

Intenția evidentă a autorilor a fost aceea de a arăta că Creștinismul

e de origine supranaturală. Prezis cu mult timp în înainte, nu a avut loc fără prezența unor dovezi cerești potrivit cărora Evenimentul tuturor veacurilor se apropia. El s-a născut dintr-o fecioară. Premergătorul Lui s-a născut dintr-o femeie stearpă care trecuse de vârsta nașterii copiilor. Îngerii au adus vestea lui Zaharia, Mariei, lui Iosif și păstorilor; ei au salvat copilul de la moarte. Magii au fost călăuziți supranatural din țări îndepărtate până la leagănul copilului, ca să-I aducă omagiul lor și să asigure mijloacele materiale pentru fuga copilului de Irod.

Capitolul 1:26-38. Vestea adusă Mariei

Este numită de obicei Buna Vestire. Mesia urma să Se nască din familia lui David. Trecuseră 1000 de ani de la David și existau acum mii de familii descinse din David. Când le-a examinat Dumnezeu pentru a alege pe aceea din care să se nască Fiul Lui a ocolit familiile stăpânitorilor din jurul Ierusalimului. Ochii Săi s-au oprit asupra unei femei umile dintr-o casă umilă, dintr-un sat obscur de pe dealurile îndepărtate ale Galileii. Ce femeie trebuie să fi fost cea astfel aleasă de Dumnezeu să dea și să modeleze natura umană a Fiului lui Dumnezeu! Cum va fi tresărit inima ei la auzul mesajului îngeresc potrivit căruia ea avea să fie mama Regelui Divin al tuturor veacurilor!

Nașterea din fecioară

Se crede că Luca a primit istoria nașterii lui Isus direct de la Maria. Probabil Matei a obținut-o de la Iosif. Ambii afirmă clar, în mod explicit, incontestabil și neechivoc că Isus S-a născut dintr-o fecioară. De la început, fără întrerupere, acest lucru a fost păstrat ca un punct fundamental al Bisericii, până când în vremurile din urmă a venit critica modernă. Dacă credem în Dumnezeirea lui Isus și în învierea Sa din morți, ce vom câștiga prin discreditarea nașterii Sale din fecioară? Învierea este cea mai mare din minuni. Dacă nu credem asta, ce rost mai are să ne ocupăm de Cristos? Dar dacă credem în ea, atunci de ce să transcriem alte părți ale miraculoasei istorisiri? Ieșirea Lui supranaturală din lume presupune o intrare supranaturală în lume. A-L numi pe Isus copil nelegitim nu înseamnă nici mai mult, nici mai puțin decât a rosti o hulă!

Capitolul 1:39-56. Vizita Mariei la Elisabeta

Maria și Elisabeta erau rude (1:36), "verișoare". Nu se pomeniște locul de baștină al Elisabetei, dar se spune că era din ținutul muntos al Iudeii. Întrucât era din seminția lui Levi (1:5), s-ar putea crede că era din Hebron, care era o cetate levitică (Iosua 21:11). Cântecul de mulțumire al Mariei (46:55), numit "Magnific", este asemănător cu cel al Anei, când i se născuse Samuel (1 Samuel 2:1-10). În meditațiile ei, probabil Maria dăduse glas acestor gânduri de nenumărate ori, până când au prins minunata formă poetică în care apar ele în această

liturghie personală. Maria a stat la Elisabeta trei luni (56), timpul când s-a născut Ioan (36). Apoi s-a întors la Nazaret. (Matei 1:18-24)

Capitolul 1:57-80. Nașterea lui Ioan Botezătorul

Numele dat copilului, precum și profeția tatălui său, au umplut tot ținutul acela de speranțe și așteptări. (Luca 3:1-20)

Capitolul 2:1-38. Nașterea lui Isus

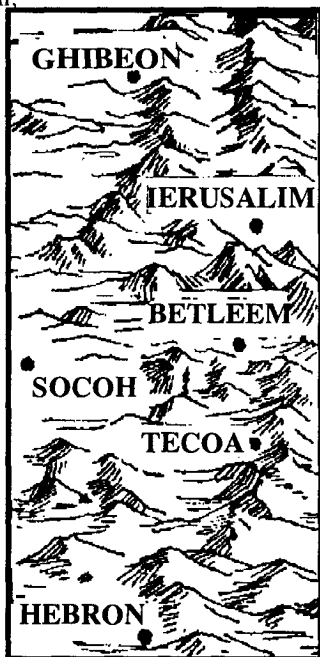
Ceea ce se spune la capitolele 1 și 2 este omis în alte Evanghelii, cu excepția afirmației din Matei 1:25-2:1, potrivit căreia Isus S-a născut la Betleem și cea despre întoarcerea în Galilea (Matei 2:22-23)

Betleem

Locul de naștere al lui Isus, a fost centrul unor asociații istorice. Cetatea lui David. Locul de îngropare a Rahelei. Căminul lui Rut. La 22 de kilometri în sud era Hebronul, casa lui Avraam, Isaac și Iacob. La 16 kilometri nord-est era Ghibeon.

La 20 de kilometri spre vest era Socot, unde David ucisese pe Goliat. La 9 kilometri spre nord era Ierusalimul, unde David a plătit zeciuială lui Melchisedec, minunata capitală a lui David și a lui Solomon, scena lucrării lui Isaia și Ieremia, centrul eforturilor de veacuri ale lui Dumnezeu de a Se descoperi pe Sine omenirii.

Biserica Nativității din Betleem, cea mai veche clădire din toată creștinătatea, a fost zidită inițial de Elena, mama lui Constantin, primul împărat creștin al Imperiului Roman, în anul 330. Există o cameră asemenea unei peșteri din biserică, unde se spune că ar fi ieslea în care S-a născut Isus. O tradiție spune că această încăpere a făcut parte din căminul ancestral al lui David, Boaz și Rut. În această cameră Jerome, învățatul latin, a petrecut 30 de ani, traducând Biblia în limba latină.

Harta 55. Betleem.

Capitolul 2:1-5. Înregistrarea lui Quirinius

A fost un recensământ dat de Imperiul Roman. Însemnările istorice romane plasează înregistrarea lui Quirinius în anul 7 al erei creștine, adică la 10-12 ani după nașterea lui Isus. Această discrepanță istorică a constituit multă vreme o controversă pentru cercetătorii Bibliei. Dar în anii recentți s-au descoperit papirusuri antice din care s-a aflat că Quirinius a fost de două ori guvernator al Siriei. Luca spune în mod precis că a fost prima înscriere. De asemenea, s-a constatat că oamenilor li se cerea să se întoarcă în locurile lor de baștină, în vederea acestui recensământ. Astfel, pe măsură ce continuă să sape, arheologii confirmă până la cel mai mic amănunt acuratețea istorică a faptelor Bibliei.

Uimitoarea providență a lui Dumnezeu

Mesia avea să Se nască în familia lui David și la Betleem (Mica 5:2-5). Dar părinții aleși au trăit la Nazaret, aflat la 160 kilometri depărtare. Un decret roman le cere însă să se întoarcă la Betleem, tocmai în timpul când avea să se nască Copilul. Astfel, Dumnezeu face ca decretul unui guvern păgân să fie instrumentul de împlinire a profețiilor Sale.

Capitolul 2:6-7. Născut într-o iesle

Cuvântul tradus prin "han" poate să însemne "un loc de găzduire public" sau o cameră de oaspeți pe lângă o casă particulară. Se crede că aici a fost vorba de cea din urmă, probabil casa unei rude din familia lui David, aceeași casă unde au venit magii mai târziu (Matei 2:11). Călătoria de 160 kilometri de la Nazaret, pe jos sau călare pe măgar pentru o femeie care trebuia să nască trebuie să fi fost foarte lungă și anevoioasă. Neputând să ocupe loc în camera de oaspeți, deoarece sosiseră alții înainte, Iosif și Maria au trebuit să fie găzduiți în grajd. Momentul sacru a sosit și Fiul lui Dumnezeu a avut drept leagăn o iesle. După ce au venit păstorii și au istorisit ce li s-a întâmplat, negreșit li s-a făcut lui Iosif și Maria loc în ce avea mai bun casa aceea.

Capitolul 2:8-20. Păstorii

Locul tradițional al câmpiei păstorilor, unde au cântat corurile cerești osanale, în strigăte de aleluia, pentru nașterea lui Isus și venirea noului Rege al pământului, se află la vreun kilometru răsărit de Betleem.

Ziua de naștere a lui Isus

Acum se celebrează în 25 Decembrie. În Biblie nu găsim nimic care să indice această dată. Ea apare pentru prima oară ca data nașterii lui Isus în secolul IV în vest. Biserica de Răsărit are însă o altă dată, anume 6 Ianuarie.

Gabriel

Gabriel a fost numele prințului angelic trimis din Cer să pregătească venirea Fiului lui Dumnezeu (Luca 1:19-26). Presupunem că el a fost îngerul care s-a arătat păstorilor (2:9, 13). De asemenea, el este îngerul care a fost trimis la Iosif (Matei 1:24); și cel care a dirijat fuga în Egipt (Matei 2:13, 19). El dăduse lui Daniel profetia de șaptezeci de săptămâni (Daniel 9:21). Cât de interesant a fost el în răscumpărarea rasei umane! Și ce bucușori vom fi să facem cunoștință cu el când vom ajunge în Cer!

Capitolul 2:21-38. Tăierea împrejur a lui Isus și prezentarea Sa

Faptul că au adus jertfă doi porumbei în loc de un miel și un porumbel, este o indicație a faptului că Maria și Iosif erau săraci (Leveti 12:8).

Capitolul 2:39. Întoarcerea la Nazaret

Luca trece direct de la prezentarea lui Isus la Templu la întoarcerea în Nazaret, omițând evenimentele consemnate de Matei la 2:1-21, vizita magilor, fuga în Egipt, uciderea copiilor și întoarcerea din Egipt.

Cronologia nașterii și copilăriei lui Isus

Marcu și Ioan nu vorbesc nimic despre nașterea și copilăria lui Isus. Matei și Luca consemnează evenimentul (vezi la Luca 1:5-80). Nu este ușor a armoniza toate acestea într-o secvență cronologică exactă. Iată datele probabile:

5 î.Cr	Înștiințarea lui Zaharia	Luca 1:5-25
6 luni mai târziu	Înștiințarea Mariei	Luca 1:26-38
	Vizita Mariei la Elisabeta	Luca 1:39-56
3 luni mai târziu	Maria se întoarce la Nazaret	Luca 1:56
	Înștiințarea lui Iosif	Matei 1:18-24
	Nașterea lui Ioan botezătorul	Luca 1:57-80
4 î.Cr	Nașterea lui Isus	Matei 1:25 Luca 2:1-7
	Înștiințarea păstorilor	Luca 2:8-20
	Tăierea împrejur a lui Isus	Luca 2:21
	Prezentarea lui Isus	Luca 2:22-38
3 î.Cr	Vizita magilor	Matei 2:1-12
	Fuga în Egipt	Matei 2:13-15
	Uciderea copiilor	Matei 2:16-18
2 î.Cr	Întoarcerea la Nazaret	Luca 2:39 Matei 2:19-23

De ce S-a născut Cristos cu patru ani ”înainte de Cristos”

Când S-a născut Cristos, vremea se socotea în Imperiul Roman de la fondarea Romei. Când Creștinismul a devenit religie universală peste

teritoriile fostului Imperiu Roman, un călugăr pe nume Dionysius Exiguus, la cererea împăratului Iustinian, a făcut un calendar în anul 526, socotind timpul de la nașterea lui Crisros, pentru a înlocui calendarul roman. La multă vreme după ce calendarul creștin înlocuise calendarul roman s-a descoperit că Dionysius făcuse o greșală, așezând nașterea lui Crisros în anul 753 de la fondarea Romei, când de fapt trebuia plasată în anul 749 de la respectivul eveniment, ori un an sau doi înainte.

Capitolul 2:40. Copilăria lui Isus

Primele luni ale Sale ca și copilăș la Betleem, apoi un an sau doi în Egipt, apoi la Nazaret. Incidentul din Templu indică faptul că era un copil deosebit de precoce. Dar Biblia ne spune foarte puține despre copilăria lui Isus. A fost Cel mai mare dintre cei 6 copii ai familiei. Erau oameni săraci, așa că putem deduce că Isus a învățat de mic să poarte răspunderi. Cât de mult am dori să aruncăm o privire asupra vieții Sale de familie - să vedem cum Fiul lui Dumnezeu S-a supus în toate privințele ca un copil ascultător și a luat parte la toate situațiile care s-au creat în familie, cu toate greutățile și poverile care trebuiau duse.

De la evangheliile apocrife aflăm tot felul de născociri ridicole despre minunile copilăriei lui Isus. Nu e nici un sâmbure de adevăr în ele. Biblia ne spune că minunea din Cana a fost prima Sa minune (Ioan 2:11).

Educația lui Isus

Isus a avut o mamă devotată și pătrunsă de înțelepciune care din fragedă copilărie L-a învățat istoria și percepțiile Vechiului Testament. Apoi existau școli în sinagogi. După vârsta de 12 ani Isus trebuie să fi vizitat Ierusalimul în mod regulat, cel puțin de trei ori pe an, la marile sărbători. Și fără îndoială, la o vârstă încă timpurie, nemaipomenita răutate, corupția flagrantă și fărădelegea ierarhiei care domnea în numele lui Dumnezeu trebuie să fi ars sufletul Lui și să-L fi umplut de râvnă sfântă. Apoi, pe lângă educația Sa omenească, Isus trebuie să fi primit treptat, treptat, cunoștințele Sale de dinainte de încahnare.

Capitolul 2:49-50. Vizita Sa la Ierusalim

La vârsta de 12 ani se crede că a fost prima Sa călătorie la Ierusalim. Atât de interesat și de captivat a fost El de discursurile învățătorilor, încât nu a simțit lipsa părinților Săi timp de trei zile după ce aceștia plecaseră din Ierusalim. Iar ei nu au observat absența Lui din grupul caravanei o zi întreagă, până când au ajuns spre seară la un loc de popas. Trebuie să fi fost o mulțime mare de oameni, care veneau înșirați pe drum. Probabil părinții Lui au crezut că El se află undeva printre

drumeți și că "și poate purta singur de grijă până seara, când se adunau cu toții la un loc.

Cunoștințele lui Isus despre Vechiul Testament (47). În vremea aceea, Vechiul Testament constituia Cuvântul scris a lui Dumnezeu. Isus l-a iubit mult. Cunoașterea Cuvântului lui Dumnezeu la vârsta de numai 12 ani i-a pus în uimire pe marii teologi ai timpului. Isus a trăit după acest Cuvânt. L-a folosit ca să Se împotrivească ispititorului (Matei 4:4, 7, 10). S-a dus la cruce ca să-l împlinească (Matei 26:46). Cuvintele pe care le-a rostit în agonia morții au fost un citat din Cuvântul lui Dumnezeu (Matei 27:46). La scrierile Vechiului Testament s-a mai adăugat un grup de scrieri, numit Noul Testament, care este centrat în jurul vieții lui Isus Însuși. Dacă Isus a iubit atât de mult doar prima parte care exista pe vremea aceea din Cuvântul lui Dumnezeu, de câte mii de ori mai drag ar trebui să ne fie Cuvântul întregit pe care îl avem noi astăzi.

"În casa Tatălui Meu" (49). Textual, se spune în original "în lucrările Tatălui Meu". Aceste cuvinte au pus-o în încurcătură oarecum pe mama Sa. Probabil ea încă nu-i spusese despre natura nașterii Sale. Ea se referise până acum la Iosif-ea fiind tatăl Lui (48). Răspunsul lui Isus, referindu-se la Dumnezeu cu cuvintele "Tatăl Meu", i-a dat probabil de înțeles Mariei că Isus cunoștea secretul ei.

Capitolul 2:51-52. Cei 18 ani de tăcere

Cât de mult am dori să știm despre viața lui Isus de la vârsta de 12 de ani la 30 de ani. Dar Dumnezeu, în înțelepciunea Sa, a tras un văl peste această perioadă.

Limba vorbită în Galilea

Aramaica era limba obișnuită a poporului, fiind și limba pe care o folosea Isus. Dar a învățat și ebraica Vechiului Testament. Trebuie să fi cunoscut și greaca, căci aceasta era limba unei mari părți din populație și limba universală a vremii. Isus cunoștea Vechiul Testament în ebraică, precum și Vechiul Testament în versiunea Septuaginta. Propriul Său limbaj este de o superbă frumusețe.

Nazaret

Situat într-un fel de bazin, în partea de sud a unui deal de 370 de metri înălțime deasupra nivelului mării. De pe culmea dealului, după un urcuș de zece minute, în fața ochilor se deschide o priveliște de o frumusețe neasemuită asupra Galileii. La nord e panorama minunată a unor dealuri fertile și a unor văi mănoase, presărate cu cetăți prospere; apoi, în depărtare se zărește muntele Hermon, cu vârful acoperit de zăpadă. În apropiere, la 5 kilometri, se află Gat-Efer, căminul strămoșesc a lui Iona. La sud, câmpia Esdraelon, care se întinde de la râul Iordan până la Marea Mediterană, scena principală a luptei seculare a Israelului pentru existență. La 16 kilometri spre vest de la

Fig.64. Nazaret, vedere dinspre răsărit. *Foto Matson*

Nazaret se vedea foarte bine muntele Carmel, unde Ilie, în lupta sa cu Baal, a chemat foc din cer. Spre sud-vest, cam la aceeași distanță, se găsea trecătoarea Armaghedon, faimosul câmp de bătălie al națiunilor, care I-a sugerat lui Isus numele marii bătălii finale a tuturor veacurilor, în care El Însuși îi va conduce pe ai Săi la biruință. La sud de Nazaret, la numai 14 kilometri, se află Sunem, unde Elisei înviase pe fiul Sunamitei. În apropiere, e izvorul Harod, unde Ghedeon împreună cu cei 300 de viteji ai săi au pus pe fugă pe madianiți. Apoi Izreel, unde infama Izabela și-a sfârșit viața. Apoi muntele Ghilboa, unde regele Saul a fost ucis de filistenii. Endor, unde vrăjitoarea a rechemat duhul lui Samuel. Râul Chison, unde Debora și Barac i-au supus pe cananiți. Toate acestea se vedeau pe vârful unui deal din Nazaret. Ce punct minunat, cu câte asociații istorice! Ne închipuim că Isus va fi urcat adesea dealul, meditănd adânc la istoria care-L făcuse să coboare din Cer pe pământ.

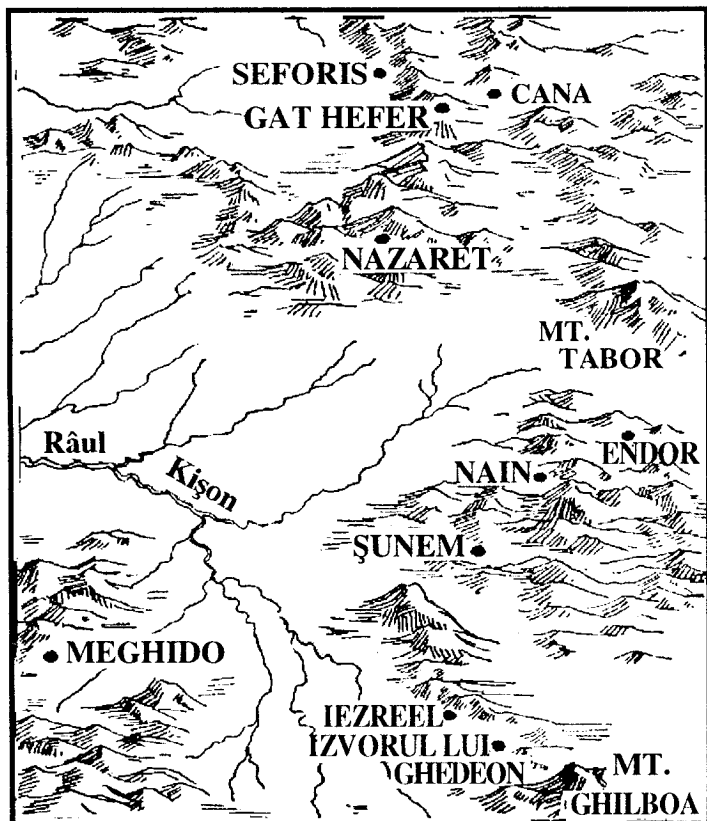
Capitolul 3:1-20. Ioan Botezătorul

Propovăduirea lui Ioan este relatată de toți patru evangheliștii (Matei 3:1-12; Marcu 1:1-8; Ioan 1:6-8, 19-28). Relatarea lui Luca este cea mai completă.

Istoria copilăriei lui Ioan și a tinereții sale este relatată într-o singură propoziție (1:80). El evita așezările omenești, locuind în singurătate, într-o regiune pustie și sălbatică de la apusul Mării Moarte.

El știuse din copilărie că Evenimentul Veacurilor era foarte aproape și că el se născuse pentru a vesti sosirea lui.

Crescut într-un loc unde putea să vadă zilnic muntele Nebo, de pe ale cărui înălțimi Moise privise cu dor țara promisă și vorbise despre Mesia cel Păgăduit; mai putea vedea și râul Iordan, pe care-l traversase Iosua și Ierihonul, ale cărui ziduri căzuseră la sunetul trâmbiței lui

Harta 56. Nazaret

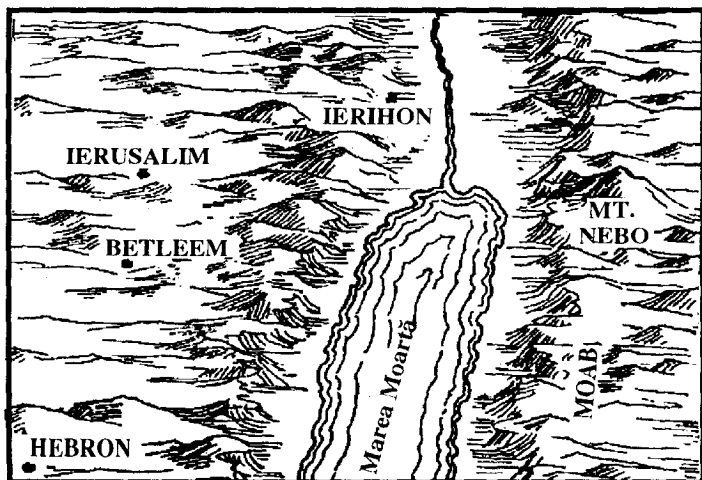
Iosua; el locuia în aceeași regiune încare își păstorise Amos turmele de oi și visase pe Regele davidic care avea să vină să domnească peste toate națiunile; vizitase adesea râul Cherit, unde Ilie fusese hrănit de corbi; meditase adânc la istoria ce se apropia acum cu pași repezi de punctul ei culminant și aștepta chemarea lui Dumnezeu.

Știind că el urma să fie Ilie din profeție (1:17; Matei 11:14; 17:10-13; Maleahi 4:5; dar nu Ilie în persoană, Ioan 1:21), poate în mod intenționat a copiat obiceiurile de viață ale lui Ilie și îmbrăcăminte a acestuia.

Ioan a trăit cu lăcuste și miere sălbatică (Matei 3:4). Lăcustele fuseseră folosite ca hrană din timpurile cele mai străvechi. Erau prăjite sau uscate la soare și mâncate asemenea grăunțelor de grâu. Se spune că ar semăna la gust cu crevetele.

La vârsta de 30 de ani Ioan a primit chemarea. Naținea care gema sub cruzimea asupririi romane a fost electrizată la auzul vocii impunătoare a acestui pustnic straniu și neînfricat al deșertului, care striga pe malurile râului Iordan, spunând tuturor că Izbăvitorul promis cu atâta timp în urmă era aproape - gata să vină. Locul propovăduirii sale era în regiunea inferioară a Iordanului, față în față cu Ierihonul, la una din principalele răscruci de drumuri din țară și poarta principală spre Ierusalim (vezi harta de la pagina 423).

Accentul strigătului său era concentrat în cuvântul "pocăiți-vă!". Propovăduirea lui a avut un succes imens. Întreaga țară a fost

Harta 57. Zona activității lui Ioan.

trezită din somn. Mulțimi mari de oameni au venit la botezul lui (Matei 3:5). Până și Irod a auzit de el cu bucurie (Marcu 6:20). Iosefus spune că el a avut o mare influență asupra poporului, a oamenilor simpli, care păreau gata să facă orice îi sfătuia el să facă.

Acelora care au declarat pocăință el le-a cerut să se supună botezului - unui botez premergător botezului creștin.

În culmea prosperității sale, Ioan L-a botezat pe Isus și L-a proclamat ca Mesia. Apoi, misiunea lui fiind îndeplinită, el iese din scenă. Trezise națiunea, Îl prezentase pe Fiul lui Dumnezeu. Acum lucrarea lui era isprăvită.

Totuși el a continuat să predice și să boteze încă vreo câteva luni, mutându-se însă mai spre nord, la Aenon (Ioan 3:23)

Cam la un an după ce Îl botezase pe Isus, el a fost aruncat în temniță de Irod pentru a satisface capriciile unei femei rele (Matei 14:1-5). Lucrul acesta s-a întâmplat la sfârșitul lucrării dintâi a lui Isus în Iudea (Decembrie, Matei 4:12; Ioan 3:22; 4:35).

Nu se amintește locul întemnițării sale. Se crede că ar fi fost la Manhaerus, la răsărit de Marea Moartă, sau la Tiberias, pe țărmul de vest al Mării Galileii, căci Irod avea câte o reședință în ambele localități. Ioan a fost decapitat cam pe vremea celui de-al doilea Paște care a urmat (Matei 14:12-13; Ioan 6:4).

Ne întrebăm de ce s-a îndoit Ioan (Matei 11:3). Doar el dăduse o mărturie atât de pozitivă și încrezătoare a faptului că Isus este Mielul lui Dumnezeu (Ioan 1:29-34). Dar acum, în timp ce lăncezea în celulă, avea nedumeriri pentru că Isus nu Se comporta după tiparul pe care îl avea el despre Mesia. Evident, el împărtășea aceeași părere cu a oamenilor de rând despre Împărăția mesianică politică. Dumnezeu nu îi relevase totul cu privire la natura Împărăției. Chiar și cei doisprezece au învățat cu greu lucrul acesta (vezi la Matei 10).

Presupunând că Ioan și-a început lucrarea înainte de a-L boteza pe Isus, atunci înseamnă că ea a durat un an și jumătate. 30 de ani petrecuți în singurătate. Un an și jumătate de propovăduire publică. Un an și patru luni de temniță. Apoi cade cortina. Iată deci un rezumat al omului care L-a introdus pe Isus Mântuitorul lumii și despre care Isus a spus că nu s-a născut nici un altul mai mare decât el (Matei 11:11). Ioan nu a făcut nici o minune (Ioan 10:41).

Capitolul 3:21-22. Isus este botezat. (Vezi la Matei 3:13-17)

Capitolul 3:23-38. Genealogia lui Isus. (Vezi la Matei 1:1-17)

Capitolul 4:1-13. Cele 40 de zile de ispitire

Vezi nota de la Matei 4:11. În toate trei relatările, lui Matei, Marcu și Luca, se spune că Satana a fost cel care L-a ispitit pe Isus.

Satan

Isus a avut foarte mult de spus despre Satan.

L-a numit "vrășmașul" (Matei 13:39).

"Cel rău" (Matei 13:38).

"Prințul lumii acesteia" (Ioan 12:31; 14:30).

"Un mincinos" și "tatăl minciunilor" (Ioan 8:44).

"Un ucigaș" (Ioan 8:44).

Apoi a spus că l-a văzut căzând din cer (Luca 10:18).

Că are o împărăție (Matei 12:26).

Că oamenii răi sânt fii lui (Matei 13:28).

Că el a semănat neghina printre grâu (Matei 13:38, 39).

Că smulge Cuvântul de la ascultători (Matei 13:19; Marcu 4:15; Luca 8:12).

Că el a legat o femeie timp de 18 ani (Luca 13:16).

Că el a dorit să-l aibă pe Petru (Luca 22:31).

Că el are îngeri (Matei 25:41).

Că i-a fost pregătit un foc veșnic (Matei 25:41).

Biblia îl prezintă pe Satan ca:

"Ispititorul" (Matei 4:3).

"Prințul demonilor" (Matei 12:24; Marcu 3:22; Luca 11:15).

Izvorul posesiunii demonice (Matei 12:22-29; Luca 11:14-23).

Ca cel care a pus trădarea în inima lui Iuda (Ioan 13:2, 27).

Ca cel care pervertește Scriptura (Matei 4:4; Luca 4:10-11).

Ca dumnezeul aceștei lumi (II Corinteni 4:4)

Ca prințul puterii văzduhului (Efeseni 2:2).

Ca unul care se preface în înger de lumină (II Corinteni 11:14).

Adversarul nostru (I Petru 5:8).

Înșelătorul întregii lumi (Apo. 12:9; 20:3, 8, 10).

Îl numește "marele balaur", "șarpele cel vechi" (Apo. 12:9; 20:2).

Cel care a înșelat pe Adam și Eva (Geneza 3:1-20).

El fuge "dacă i se împotrivesc" cineva (Iacov 4:7).

El a făcut ca Pavel să aibă țepușul în carne (II Corinteni 12:7).

A împiedicat planurile misionare ale lui Pavel (I Tesaloniceni 2:18).

L-a făcut pe Anania să mintă (Fapte 15:3).

Neamurile se află sub puterea lui (Fapte 26:18)

El vorbește minților necredincioșilor (II Cor. 4:4)

Învățătorii falși sunt o sinagogă a satanei (vezi Apo. 2:9 și 3:9).

Poate să producă minuni false (II Tes. 2:9).

Este spiritul care produce apostazia (II Tes. 2:9).

Ca un leu urlă, caută să sfășie pe credincioși (I Petru 5:8).

Este biruit prin credință (I Petru 5:9).

Este viclean (Efeseni 6:11).

Este duhul care lucrează în cei neascultători (I Cronici 1:1).

A cauzat necazurile lui Iov (Iov 1:7-2:10).

A fost adversarul lui Iosua (Zaharia 3:1-9).

Profită de creștini (II Corinteni 2:11).

Oamenii răi sunt copii lui (I Ioan 3:8, 10).

Există oare cu adevărat un diavol? Limbajul lui Isus arată fără înconjur concepția Sa despre existența unui diavol, ca o persoană. Dacă Isus nu ar fi făcut decât să se acomodeze la presupusele erori din ziua Lui asupra acestui subiect, atunci cuvintele Sale nu ar mai fi fost o relevație a adevărului, căci cine ar putea atunci discerne între ceea ce este adevăr pur, menit să învețe, și eroare pe care Isus ar prezenta-o drept adevăr?

Lucrarea galileeană. 4:14 la 9:51

Luca nu acordă prea mult spațiu lucrării galileene, cum făcuseră Matei și Marcu (vezi notele de la Matei 4:12 și Marcu 1:14).

Capitolul 4:14-15. Isus își începe lucrarea galileeană

Luca, asemenea lui Matei și Marcu, trece peste evenimentele anului care s-au scurs între ispitirea lui Isus și începutul lucrării galileene, așa cum este aceasta relatată de Ioan 1:19 până la 4:54. (Vezi la Marcu 1:14-15).

Capitolul 4:16-30. Respingerea de la Nazaret

Pare să fi fost prima Sa întoarcere la Nazaret de la botezul Său cu un an mai înainte. După câte știm noi, El petrecuse timpul acesta în pustiu, la Cana, la Capernaun, și în Iudea (Ioan 2:1; 4:6). Ei s-au mirat de personalitatea Sa magnetică, și puternică, plină de har. Dar nu le venea să creadă că este fostul lor concetățean umil. Chiar și în orașul acela mic, Isus trăise o viață atât de liniștită și se trăgea dintr-o familie atât de umilă încât adunarea sinagogii aproape nici nu L-a recunoscut (22). Ceea ce a vrut să spună Isus prin referirea la Ilie și Elisei este faptul că aceștia au fost trimiși la neamuri, și nu la israeliți - o aluzie la propria Sa misiune. Lucrul acesta, împreună cu minunile pe care le-a săvârșit în alte orașe decât în propriul Său oraș, i-a ofensat atât de mult în provincialismul lor îngust încât s-au năpustit cuprinși de nebulie și au încercat să-L ucidă. Buza dealului de pe care au încercat să-L arunce se poate vedea în fotografia de la Luca 2:51-52.

Cap. 4:31-37. Vindecarea îndrăcitului (vezi la Marcu 1:21-28).

Cap. 4:38-39. Soacra lui Petru (vezi la Marcu 1:29-31).

Cap. 4:40-41. Vindecarea mulțimilor (vezi la Marcu 1:32-34).

Cap. 4:42. Retragerea pentru rugăciune (vezi la Marcu 1:35-37).

Cap. 4:43-44. Călătorii prin împrejurimi (vezi la Marcu 1:38-39).

Cap. 5:1-11. Chemarea lui Petru, Iacov, Ioan (vezi la Marcu 1:16-20).

Cap. 5:12-16. Vindecarea unui lepros (vezi la Marcu 1:40-45).

Cap. 5:17-26. Vindecarea unui paralizic (vezi la Marcu 2:1-12).

Cap. 5:27-32. Chemarea lui Levi (Matei) (vezi la Mat. 1:1).

Cap. 5:33-39. Întrebarea despre post (vezi la Mc. 2:18-22).

Cap. 6:1-11. Mâncatul și vindecatul în ziua de Sabat (vezi la Marcu 2:23).

Capitolul 6:12-19. Alegerea celor doisprezece

Isus le încredințează acestor oameni însărcinarea vieții Sale. Desigur, El știa că avea să-i călăuzească personal, prin Duhul Său, din cer, ajutându-i și îndrumându-i. Dar trăsăturile lor personale, talentele lor naturale trebuiau și ele luate în considerare. Și înainte de a face alegerea finală, Isus a petrecut o noapte întregă în rugăciune către Dumnezeu. După doi ani de formare (vezi la Matei 10), El i-a trimis acum să-I fie martori până la marginile pământului. Noul Testament nu vorbește prea mult despre lucrarea lor - cea din Palestina, Asia Mică, Grecia și Roma. Probabil cei doisprezece s-au înțeles între ei și s-au învoit să pornească în direcții diferite. Un timp au călătorit doi câte doi și desigur fiecare a ajutat lucrarea celuilalt. Prin anul 62, Pavel afirmă la Coloseni 1:23 că Evanghelia a fost vestită oricărei făpturi de sub cer. Astfel, în numai 30 de ani, istoria lui Isus a ajuns să fie cunoscută de toată lumea.

Tradiții felurite și nesigure susțin că cei mai mulți dintre cei doisprezece ucenici au pecetluit mărturia lor despre Cristos cu prețul propriei vieți. Astfel, în totalitatea lor, cu o singură excepție în cazul vânzătorului Iuda, alegerea și formarea celor doisprezece de către Isus a fost un mare succes.

Capitolul 6:20-49. Predica de pe Munte

De obicei e considerată o formă abreviată a aceleași predici de la Matei 5, 6, 7. La Matei 5:1 El "S-a suit pe munte și S-a așezat jos." La Luca 6:17 El "a coborât și S-a suit într-un podiș" deci fusese la o înălțime mai mare. Ambele variante pot fi adevărate, deoarece predica a durat destul de mult timp.

Cele două relatări sunt oarecum diferite. Nu putem fi siguri dacă sunt relatări diferite ale aceleași predici sau, în esență, e vorba de aceeași predică ținută cu ocazii diferite. Isus îi învăța pe oameni tot mereu, și posibil ca El să fi rostit aceste cuvinte de sute de ori în forme puțin diferite. S-ar putea ca aici să avem o colecție a cuvintelor Sale mai reprezentative, un fel de rezumat al principalelor Sale învățături. Frumusețea lor nu a putut fi egalată în toată literatura lumii.

Capitolul 6:20-26. Fericirile (vezi la Matei 5:1-12).

Capitolul 6:27-38. Regula de aur

Iată aici un fel de condesare a capitolelor 5 și 7 din Matei. Unele din învățăturile lui Isus, cum ar fi aceea de a ne iubi aproapele ca pe noi înșine, și pe dușmani, de a face altora cum am dori să ne facă și ei nouă, depășesc atât de mult gândirea noastră egoistă omenească încât noi avem obiceiul de a ne scuza și a nu încerca niciodată să trăim în

conformitate cu ele, zicându-ne că Isus ştia atunci când le-a expus că fixează idealuri imposibil de atins pentru noi. Totuşi, Isus a trăit pe măsura lor şi învăţătura fără echivoc a fost că trebuie să ne păzim inimile de resentimente, indiferent cât am fi de rău trataţi de alţii. Nu numai atât, dar suntem îndemnaţi să căutăm binele celor ce ne fac rău. Aşa ceva nu e posibil? Ba da, este posibil într-o anumită măsură, prin cea mai strictă disciplină proprie şi, mai ales, prin harul lui Dumnezeu, vom reuşi în cele din urmă să-i iubim pe cei care ne urăsc.

Practicarea regulii de aur chiar într-o măsură mai mică, ne va face fericiţi, ne va ajuta în treburile de fiecare zi, şi în toate relaţiile vieţii. Este lucrul cel mai practic din lumea aceasta. În slujirea altora, ne slujim pe noi înşine. Oamenilor le place să aibă de-a face cu cei care cred şi practică regula de aur. Încearc-o şi tu şi ai să vezi!

Regula de aur nu este o bază suficientă pentru scutirea de serviciul militar. Isus a vorbit de persoane individuale, şi nu de guverne, căci acestea din urmă sunt îngăduite de Dumnezeu (Ro. 13:1-7; I Petru 2:13-17). Elementele criminale trebuiesc suprimate cu forţa. Isus a spus lămurit că Împărăţia Sa poate exista înlăuntrul împărăţiei Cezarului (Matei 22:21). Primul om dintre neamuri care a fost primit în Biserică a fost un soldat roman (Fapte 10:1). Lui nu i s-a cerut să renunţe la serviciul militar. Un judecător, un ofiţer de poliţie sau un militar poate practica în viaţa sa şi în inima sa principiile regulii de aur, atâta cât se poate, în vreme ce din punctul de vedere al funcţiei sale de păzitor al legii ţării sale el va trebui să se supună cu stricteţe regulilor justiţiei. E posibil ca şi guvernele să urmeze într-o anumită măsură, limitată, regula de aur. Dar dacă s-ar renunţa la forţă ar domni anarhia iar ucigaşii, borfaşii şi tot felul de răufăcători s-ar simţi liberi să comită toate relele lor. Să avem o gândire clară asupra acestui punct: oricât de mult detestăm războiul; Creştinismul nu va fi laudat pentru că a făcut din regula de aur o scuză pentru a-i lăsa pe alţii să lupte în locul lor pentru păstrarea libertăţii.

Capitolul 6:39-49. Zidirea pe stâncă

Asemenea cuvinte ca acestea, şi sunt multe ca ele, ne arată clar că Isus doreşte să fie luate în serios. Va fi o zi a deziluziei pentru mulţi oameni care acum mărturisesc doar cu buzele Numele Său (Matei 7:22-23). **ÎMPLINIREA** învăţăturilor Domnului Isus, **PRACTICAREA** lor în **VIAŢA** noastră - iată ceea ce va conta la sfârşit.

Capitolul 7:1-10. Robul sutaşului

Întâmplare povestită şi la Matei 8:5-13. Un sutaş era un ofiţer roman care răspundea de o sută de soldaţi. În vremea aceea, Palestina

se afla sub stăpânirea romană de vreo sută de ani. Ofițerii romani erau prea adesea oameni brutali și disprețuiți de popor. Unii dintre ei, însă, influențați de religia iudaică, erau oameni buni. Primul dintre oameni care a fost primit în Biserică a fost un sutaș pe nume Corneliu (Fapte 10). Sutașul acesta zidise o sinagogă pentru evreii din Capernaum (5). În aceeași sinagogă, Isus învățase adesea pe oameni și îl vindecase pe îndrăcit (Marcu 1:21-23). În 1905, o expediție germană a dezgropat rămășițele unei sinagogi care părea să fi fost zidită în secolul 4 al erei creștine iar sub ea se găsea vatra unei sinagogi mai vechi despre care se crede că a fost sinagoga în care a învățat Isus (Marcu 1:21; Luca 7:5). Pe zidul de apus se găseau niște scaune din piatră unde stăteau fariseii și cărturarii. Amvonul era la capătul de nord. Aproape că se vedea locul unde a stat Domnul.

Fig. 65. Ruinele sinagogii din Capernaum. Foto Matson

Capitolul 7:11-17. Învierea fiului văduvei din Nain

Este una din cele trei învieri. (Vezi la Marcu 5:22 și Ioan 11:1) E posibil ca Isus să-i mai fi înviat și pe alții (Luca 7:22). El le-a dat putere ucenicilor să învie și ei morții (Matei 10:8).

Capitolul 7:18-35. Solii de la Ioan. (Vezi la Matei 11:1-19.)

Capitolul 7:36-50. Femeia păcătoasă

Nu este nici cel mai mic temei pentru a identifica această femeie

cu Maria Magdalena ori cu Maria din Betania. Această ungere NU e aceeași cu cea de la Betania (Ioan 12:1-8). Un banchet oriental era un fel de afacere publică. Isus stătea pe jumătate culcat, cu fața spre masă și genunchii îndoiți, așa încât a fost ușor pentru o femeie să se apropie de El. A plâns, I-a sărutat picioarele, le-a stropit cu parfum costisitor și a șters lacrimile care-i curgeau cu părul - cât de mult ne rușinează gestul ei pe noi cei de azi, oameni respectabili, să vedem cât de mult s-a umilit femeia acesta la picioarele Domnului și cât de mult L-a adorat! Isus a avut o atitudine plină de duioșie față de femeile care călcașeră strâmb (Ioan 4:18; 8:1-11). Cu toate acestea, nimeni nu I-a atribuit vreodată Domnului motive dubioase pentru această purtare (Ioan 4:27).

Capitolul 8:1-3. Femeile

Sunt numite trei, în afară de "multe altele". Nu se știe nimic în plus despre Suzana. Ioana era soția administratorului lui Irod, de la palatul regelui. Ea făcea parte din grupul cel mai intim al prietenilor lui Isus. A fost printre cei care au venit primii la mormânt (Luca 24:10).

Maria Magdalena —

Maria Magdalena era cea mai proeminentă și cea mai de seamă conducătoare dintre femei. Ea este pomenită de mai multe ori decât oricare dintre celelalte și de obicei prima (Matei 27:56, 61; 28:1; Marcu 15:40, 47; 16:1, 9; Luca 8:2; 24:10; Ioan 19:15; 20:1, 18). A fost prima persoană căreia i S-a arătat Domnul Isus după învierea Sa. Faptul că se amintește slujirea ei cu avutul ei (3) sugerează că era o femeie cu o oarecare stare. Faptul că a fost vindecată de "șapte demoni" (2) nu este un indiciu că era o femeie ușoară. Demonii pricinuiau tot felul de boli (vezi la Marcu 5:1-20), dar nicăieri nu sunt puși în legătură cu imoralitatea. Fără îndoială era o femeie cu un caracter nepătat. Nu ea a fost femeia păcătoasă din capitolul precedent. E cu totul de neconceput ca Isus să fi acceptat o prostituată de rând pe postul de conducătoare a grupului de femei.

S-ar putea să fie un lucru bun faptul că noi oamenii facem distincție între păcatele respectabile și păcatele grosolane punând o anumită blamă peste cei vinovați de păcatele grosolane. Făcând așa, putem opri oarecum prăbușirea totală a societății umane. Dar nu trebuie să uităm că la Dumnezeu păcatul este păcat! Și este la fel de greu pentru Dumnezeu să ierte păcatele respectabile, după cum Îi este greu să ierte pe aceia care au adus peste ei rușinea societății. Ca o prostituată să aibă păcatele iertate și să fie primită la părășia celor sfinți este un lucru, dar ar fi cu totul altceva să pui o asemenea persoană imediat după întoarcerea sa la Domnul în fruntea lucrării religioase.

Capitolul 8:4-18. Pilda semănătorului. (Vezi la Matei 13:1-23.)

Capitolul 8:19-21. Mama și frații lui Isus. (Vezi la Matei 12:46-50)

Capitolul 8:22-25. Potolirea furtunii. (Vezi la Marcu 4:35-41.)

Capitolul 8:26-39. Îndrăcitul din Gadara (Vezi la Marcu 5:1-20.)

Capitolul 8:40-56. Învierea ficei lui Iair. (Istorisită și la Matei 9:18-26; Marcu 5:22-43.) De trei ori a înviat Isus morții. (Vezi la Luca 7:11-17 și Ioan 11.)

Capitolul 9:1-6. Trimiterea celor doisprezece (vezi la Matei 10)

Capitolul 9:7-9. Perplexitatea lui Irod. (Vezi la Luca 3:1-20)

Capitolul 9:10-17. Hrănirea celor 5000. (Vezi la Ioan 6)

Între versetele 17 și 18 intervine o perioadă de opt luni.

Capitolul 9:18-20. Mărturisirea lui Petru. (Vezi la Matei 16:13-20)

Capitolul 9:21-27. Patimile prezise. (Vezi la Marcu 9:30-32)

Capitolul 9:28-36. Schimbarea la față. (Vezi la Marcu 9:2-13)

Capitolul 9:37-43. Băiatul epileptic. (Vezi la Marcu 9:14-29)

Capitolul 9:44-45. Patimile prezise din nou. (Vezi la Marcu 9:30-32)

Capitolul 9:46-48. Cine este cel mai mare?

Patosul acestui incident constă în faptul că s-a întâmplat chiar după schimbarea la față. Mai mult, a fost ca un răspuns la anunțul Domnului Isus că se apropie răstignirea Sa. Ceea ce e și mai rău, e faptul că au repetat scena când au ajuns la Capernaum (Matei 18:1-5; Marcu 9:33-37). Și apoi iarăși, pe când se apropiau de răstignirea Sa (vezi la Matei 20:20-28). Ce răbdare nemărginită trebuie să fi avut Isus cu oamenii!

Capitolul 9:49-50. Făcătorul de minuni, necunoscut

Fapt istorisit și la Marcu 9:38-40. O altă mustrare a lui Ioan, pentru faptul că voia să monopolizeze privilegiul de a face minuni. Și imediat după aceea o altă mustrare pentru mânia (52-56). Trei mustărări la rând!

Capitolele 9:51-19:28. Lucrarea din Perea și partea a doua a lucrării din Iudeea

Perioada dintre plecarea definitivă a lui Isus din Galileea și ultima Sa săptămână este numită de obicei lucrarea Sa din Perea sau a doua parte a lucrării din Iudeea - parțial în Perea și parțial în Iudeea: Perea, aflată la răsărit de Iordan (Harta de la pag. 477), se afla sub jurisdicția lui Irod; Iudeea, aflată la vest de Iordan, era sub jurisdicția lui Pilat.

Capitolul 9:51. Plecarea definitivă din Galileea

Amintită și la Matei 19:1; Marcu 10:1. Se crede că ar fi identică cu vizita lui Isus la Ierusalim de Praznicul Dedicării (Decembrie), Ioan 10:22. Astfel, lucrarea din Perea și a doua parte a lucrării din Iudeea a parcurs o perioadă de vreo patru luni.

Cele patru relatări ale lucrării din Perea și Iudeea

Matei 19 și 20

Divorțul, 19:1-12

Copilașii, 19:13-15

Tânărul bogat, 19:16-30

Lucrătorii din vie, 20:1-16

Patimile prezise, 20:17-19

Cererea lui Iacov și Ioan, 20:20-28

Maria și Marta, 10:38-42

Orbii de la Ierihon, 20:29-34

Luca 9:51-19:29

Samaritenii neospitalieri, 9:51-56

"Vulpile au vizuini", 9:57-62

Trimiterea celor 70, 10:1-16

Întoarcerea celor 70, 10:17-24

Bunul samaritean, 10:25-37

Stăruința în rugăciune, 11:5-13

"Prin Belzebug", 11:14-26

Cuvântul lui Dumnezeu, 11:27-28

Semnul lui Iona, 11:29-32

Lampa aprinsă, 11:33-36

Condamnarea fariseilor, 11:37-54

Păcatul de neiertat, 12:1-12

Bogatul nechibzuit, 12:13-21

Comori în cer, 12:22-34

Veghere, 12:35-40

Ispravnicul credincios, 12:41-48

"Foc din cer", 12:49-53

Semnele vremurilor, 12:54-59

Sângele galileenilor, 13:1-5

Smochinul sterp, 13:6-9

Femeia gârbovă, 13:10-17

Sămânța de muștar, aluatul, 13:18-21

"Puțini sunt cei salvați"? 13:22-30

"Spuneți vulpii aceleia", 13:31-35

Omul bolnav de dropică, 14:1-6

"Scaunele de frunte", 14:7-11

"Dă săracilor să mănânce", 14:12-14

Scuze, 14:15-24

Purtarea crucii, 14:25-35

Oaia pierdută, Banul pierdut, 15:1-10

Fiul risipitor, 15:11-32

Marcu 10

Divorțul, 10:1-12

Copilașii, 10:13-16

Tânărul bogat, 10:17-31

Patimile prezise, 10:32-34

Cererea lui Iacov și Ioan, 10:35-45

Orbul Bartimeu, 10:46-52

Ioan 7 la 11

La corturi, 7:1-52

Femeia păcătoasă, 8:1-11

Discursul lui Isus, 8:12-59

Vindecarea unui orb, 9:1-41

Bunul Păstor, 10:1-21

La Dedicare, 10:22-39

În regiunea Iordanului

inferior, 10:40-42

Învierea lui Lazăr, 11:1-53

În Efraim, 11:54-57

Ispravnicul nedrept, 16:1-17

Divorțul, 16:18

Bogatul și Lazăr, 16:19-31

Iertarea, 17:1-4

Puterea credinței, 17:5-10

Zece leproși, 17:11-19

Venirea Domnului, 17:20-37

Văduva insistentă, 18:1-8

Fariseul și vameșul, 18:9-14

Copilașii, 18:15-17

Tânărul bogat, 18:18-30

Patimile prezise, 18:31-34

Orbul de la Ierihon, 18:35-43

Zacheu, 19:1-10

Pilda cu robii și polii, 19:

11-28

Capitolul 9:52-56. Samaritenii Îl resping pe Isus

Acest act al samaritenilor i-a înfuriat pe Iacov și Ioan, care au dat pe loc o demonstrație a motivului pentru care Isus îi numise "Fii tunetului" (Marcu 3:17). Fără să aibă resentimente, Isus și-a schimbat pur și simplu traseul, îndreptându-se spre Ierusalim.

Capitolul 9:57-62, "Vulpile au vizuini"

Cu mai bine de un an înainte, Isus spusese același lucru unui cărturar care se oferise să-L urmeze de cealaltă parte a lacului (Matei 8:19-22). Probabil, Isus dăduse același răspuns la mulți alții pe care îi știa că nu umblă decât după niște câștiguri pe care Isus nu putea să le ofere. Răspunsurile date de Isus celui de-al doilea și celui de-al treilea om nu înseamnă desigur că trebuie să neglijăm datoriile vieții pămâțești. Biblia ne învață mereu că una din semnele cele mai sigure ale Creștinismului este considerația față de ceilalți membri ai familiei, în special la durere. Isus a vrut să spună că lucrurile lui Dumnezeu sunt de o importanță infinit mai mare și în caz de conflict nu trebuie să șovăim nici o clipă în alegerea lucrurilor lui Dumnezeu întotdeauna în mod prioritar!

Capitolul 10:1-16. Trimiterea celor șaptezeci

Pare să fi fost la plecarea Sa definitivă din Galileea. Scopul urmărit de Isus a fost să încheie lucrarea de vestire în fața națiunii a faptului că Mesia a sosit. Probabil ei au fost trimiși înaintea Lui, pe valea Iordanului, cu 4 sau 5 luni înaintea morții Sale.

Cum și-a finanțat Isus lucrarea?

Isus era un om sărac, "care nu avea unde să-și plece capul". Vreo

trei ani de zile, El a călătorit tot timpul, o mare parte din timp în anturajul multor oameni. Cel puțin de două ori a organizat expediții mari de vestire a Cuvântului. În parte, Isus cu cei care Îl însoțeau trăiau din ospitalitatea oamenilor (Matei 10:11). El primea ajutoare de la cei bogați (Luca 8:3). De la mulțimile care Îl urmau și de la bolnavii pe care i-a vindecat ar fi putut să strângă o avere și să trăiască ca un rege, dacă ar fi dorit. Dar Isus a trăit și a murit în sărăcie.

Capitolul 10:17-24. Întoarcerea celor șaptezeci

Nu se spune cât de mare a fost terenul parcurs de ei. Probabil până în regiunea Ierihonului, în urma lor venind Isus. Succesul lor a fost pentru Isus o anticipare a înfrângerii lui Satan. Dar observați că Isus i-a avertizat să nu se bucure prea mult pentru faptele lor bune. Adevărata lor bucurie trebuie să fie Cerul (20).

Capitolul 10:25-37. Bunul samaritean

Este unul din cele mai frumoase exemple clasice la subiectul bunătații și omeniei din toată literatura. Luca tocmai vorbise despre faptul că samaritenii L-au respins pe Isus (9:52). Iată acum reacția lui Isus: să ridice un samaritean la poziția de a fi iubit de toate generațiile viitoare.

Bunăitatea și milostenia

Isus a fost El Însuși cel mai bun om care a trăit vreodată. Se spune despre El cum nu se mai spune despre nici un alt om din istorie, că dacă toate faptele de bunăătate și de milostenie pe care le-a făcut în numai trei ani s-ar așterne în scris, n-ar încăpea în toată lumea cărțile acelea (Ioan 21:25).

Isus a vorbit foarte mult despre bunăătate și îndurare, despre acea omenie de care trebuie să dăm dovadă în viața de toate zilele. Judecând după spusele Sale, era normal să dorească mai mult ca orice să vadă această trăsătură de caracter în urmașii Săi. Nici una din milosteniile noastre nu va reuși să ne mântuiască, căci numai El ne mântuiește. Dar pot exista lucruri în noi care să-I facă plăcere și lucruri care să nu-I facă plăcere.

Isus a pus atâta accent pe omenie și bunăătate încât El S-a identificat pe Sine cu cei care au nevoie de această milostenie și ne spune de fapt că nu putem fi prieteni cu El câtă vreme rămânem nepăsători față cei în suferință (Matei 25:40, 45). El lasă să se înțeleagă faptul că Cerul va fi locuit în întregime de cei care au învățat să fie buni și milostivi, și numai buni și milostivi întotdeauna! Isus a venit să clădească o lume de ființe asemenea Lui care, odată terminată, nu va cuprinde decât pe aceștia (Matei 25:34, 41).

În continuare El lasă să se înțeleagă faptul că vor fi unele surprize în Ziua Judecării. Unii care s-au obișnuit cu gândul că sunt foarte religioși vor constata cu mirare, când va fi prea târziu, că au neglijat

cu totul lucrurile pe care îngerii aveau însărcinarea să le noteze în carte (Matei 25:44).

În continuare Isus face remarcabila afirmație că nici un singur act de omenie, indiferent cât de mic ar fi, în economia de guvernare a universului lui Dumnezeu, nu va rămâne vreodată nerăsplătit (Matei 10:42). Totuși, să nu uităm că Isus nu a încurajat lenea pentru cei apti de muncă. Lenea e unul dintre cele mai mari păcate. Biblia nu scuză nicăieri acest păcat. "Dacă nu vrea cineva să lucreze, să nici nu mănânce" (II Tes. 3:10)

Capitolul 10:38-42. Maria și Marta

Se crede că a fost la sfârșitul mării campanii de publicitate din valea Iordanului, anunțate de cei șaptezeci. Acum El se apropia de Ierusalim pentru praznicul Dedicării (?) (Ioan 10:22). Maria și Marta locuiau în Betania, pe versantul de răsărit al Muntelui Măslinilor, la vreo 3 kilometri de Ierusalim. Acest incident a fost consemnat pentru a arăta faptul că pentru Isus e mai important ca cineva să asculte Cuvântul lui Dumnezeu decât să facă multe alte fapte bune.

Capitolul 11:1. Isus Se roagă

Deși Isus era Fiul lui Dumnezeu și era una cu Tatăl, totuși, în zilele cât a stat în trup pe pământ pare să se fi simțit cu totul dependent de o Putere mai înaltă decât El Însuși; și Isus S-a rugat foarte mult. Iată câteva din ocaziile în care ni se spune că Isus S-a rugat:

Rugăciunile lui Isus

La botezul Lui, Luca 3:21.

Într-un loc singuratic, Marcu 1:35.

În pustie, Luca 5:16.

Toată noaptea, înainte de a-i alege pe cei doisprezece, Luca 6:12.

Înainte de invitația Sale "Veniți la Mine", Matei 11:25-27.

La hrănirea celor 5000, Ioan 6:11.

După hrănirea celor 5000, Matei 14:23.

Când a rostit rugăciunea Tatăl Nostru, Luca 9:28-29.

În Cezarea lui Filip, Luca 9:18.

Înainte de schimbării Sale la față, Luca 9:28-29

Pentru copilași, Matei 19:13.

Înainte de învierea lui Lazăr, Ioan 11:41-42

În Templu, Ioan 12:27-28.

La cină, Matei 26:26-27.

Pentru Petru, Luca 22:32.

Pentru ucenici, Ioan 17.

În Ghetimani, Matei 26:36, 39, 42, 44.

Pe cruce, Luca 23:34.

În Emaus, Luca 24:30.

În fiecare caz când se spune că Isus s-a rugat Îl găsim adresându-se lui

Dumnezeu cu termenul de "Tată" (Matei 6:9; 11:25; 26:39, 42; Luca 11:2; 23:34; Ioan 11:41; 12:27, 28; 17:1, 5, 11, 21, 24, 25): în contrast izbitor cu rugăciunile bombastice, meșteșugite, forțate și pompoase ale multor "pastori".

Capitolul 11:2-4. Rugăciunea "Tatăl Nostru"

Data în forma mai lungă la Matei 6:9-13. Ne îndoiim că Isus ar fi dorit ca această rugăciune să fie rostită la unison cu toată biserica în cadrul activităților religioase. Credem mai degrabă că El ne-a dat o normă de bază care să ne clăuzească în modul nostru de apropiere de Dumnezeu în chestunea cererilor pe care I le aducem înaintea.

Rugăciunea tainică

Isus a pus un mare accent pe rugăciunea făcută în taină (Matei 6:6). Acesta nu exclude participarea la rugăciunea publică. Niciodată nu trebuie să ne fie rușine să ne rugăm public, sau să dăm o mărturie despre credința noastră în rugăciune, atunci când situația o cere. Dar trebuie să veghem ca nu cumva gândul nostru să fie îndreptat la impresia pe care o facem asupra oamenilor atunci când ne rugăm. Rugăciunea este expresia noastră înaintea lui Dumnezeu. Este o chestiune între noi și Dumnezeu; nu un fapt despre care trebuie să discutăm. O mare parte din viața noastră de rugăciune trebuie să fie SECRETĂ, așa încât să nu ne permită să ne înșelăm singuri cu privire la motivele noastre. Dacă înainte și după orice moment de decizie importantă ne vom înălța inimile la Dumnezeu cerând călăuzire sau tărie sau vom aduce mulțumire, și nu vom spune nimănui despre asta, nici măcar pritenului nostru cel mai intim, nici soțului sau soției, ci vom lăsa ca să fie strict o chestiune între noi și Dumnezeu - ei bine, dacă vom face lucrul acesta adeseori și-l vom păstra numai pentru noi, nici un alt obicei nu ne va aduce mai multă bucurie și tărie în situații de criză, ci vom trece astfel prin viață, ținându-ne de mâna Atotputernicului Prieten căruia ne destăinuim și cu care ne consultăm în toate privințele, până în cele mai mici amănunte.

Capitolul 11:5-13. Stăruința în rugăciune. (Vezi la Luca 18:1-8).

Capitolul 11:14-26. Scoaterea demonilor. (Vezi la Mat. 12:34-37)

Capitolul 11:27-28. Cuvântul lui Dumnezeu

O femeie i-a zis lui Isus: "Binecuvântată este mama care Te-a născut". Isus a răspuns: "Mai degrabă sunt binecuvântați cei ce aud Cuvântul lui Dumnezeu și-L păzesc".

În zilele lui Isus exista în literatura poporului Său un grup de scrieri pe care noi le numim Vechiul Testament, pe care poporul le considera ca venite de la Dumnezeu. Isus a împărtășit această concepție populară. A iubit aceste scrieri. Pentru El nu erau doar "înțelepciunea ebraică", ci chiar Cuvântul lui Dumnezeu. Isus Însuși avusese o parte

la scrierea lor. Au format partea principală a educației Sale (vezi la Luca 2:40).

În Betania, Maria s-a așezat la picioarele Sale să-I asculte Cuvântul. Isus l-a numit "singurul lucru care trebuiește" Luca 2:40.

A venit unul și a zis: "Mama și frații Tăi sunt afară și doresc să Te vadă." Isus a răspuns: "Mama și frații Mei sunt aceia care aud Cuvântul lui Dumnezeu și-l împlinesc" Luca 8:19-21.

Și iarăși Isus a zis: "SĂMÂNȚA Împărăției este Cuvântul lui Dumnezeu" Luca 8:11. Un suflet se poate naște în Împărăția lui Dumnezeu numai prin sămânța Împărăției: Cuvântul lui Dumnezeu (I Petru 1:23)

"Omul nu va trăi numai cu pâine, ci cu orice cuvânt care iese din gura lui Dumnezeu" (Matei 4:4)

"Dacă nu crede un om Scripturile, nu va crede nici dacă s-ar scula cineva din morți" (Luca 16:31). "Cerul și pământul vor trece, dar Cuvântul Meu nu va trece" (Matei 24:35).

Cap. 11:29-32. Semne. (Vezi la Matei 12:42)

Cap. 11:33-36. Lampa aprinsă. (Vezi la Matei 5:13-16)

Cap. 11:37-54. Condamnarea fariseilor. (Vezi la Mat.23.)

Capitolul 12:1-12. Motivațiile secrete ale vieții

Isus S-a ocupat foarte mult de motive, adică de ceea ce ne determină să facem un anumit lucru și ne călăuzește comportarea. În fața Lui, motivul este esența ființei noastre. Motivația centrală a vieții noastre ar trebui să fie aceea de a dori aprobarea lui Dumnezeu. Religioșii din zilele lui Isus îndeplineau multe practici religioase doar pentru a fi aprobați de oameni (Matei 6:1-18). Rămâne în continuare o tendință a naturii noastre să încercăm să facem și noi la fel și trebuie să purtăm o luptă permanentă să învingem această tendință. Când suntem în prezența unor oameni nereligioși suntem ispitiți să ne rușinăm de religia noastră; dar atunci când suntem cu oameni religioși vrem să fim considerați religioși și dorința aceasta ne face uneori să ne prefacem și mai religioși decât suntem în realitate, ceea ce duce la ipocrizie. Dorința de a fi aprobați de oameni este legitimă și laudabilă până la o anumită limită. Dar marele fapt al existenței rămâne Dumnezeu. Singurul lucru care contează cu adevărat este relația noastră cu El. Pe El să Îl avem neconținut în minte și înaintea Lui să ne verificăm gândurile, motivele și faptele noastre. Multe din faptele relatate în acest capitol sunt conținute de Predica de pe Munte (Matei 5, 6, 7). Isus a avut expresii preferate pe care le-a rostit de nenumărate ori. Una din ele a fost cea referitoare la grija neobosită a lui Dumnezeu pentru poporul Său, călăuzirea Sa neîncetată pentru ei (6-12).

Observați îndeosebi avertismentul lui Isus cu privire la iad (5).

El a făcut mereu apel la frica de iad ca motiv al vieții. (Vezi la Luca 16:19-31)

Observați de asemenea expresia Sa potrivit căreia într-o zi toate tainele eului nostru fățarnic vor fi date pe față (2-3). Plăcile fotografice ale lui Dumnezeu care nu greșesc nici un pic, înregistrează chiar acum fiecare gând lăuntric al nostru și fiecare faptă ascunsă, pentru a le reda într-o zi în auzul urechilor noastre consternate și în fața întregului univers, când fiecare din noi va fi recunoscut în adevărata lui imagine, "păcat de neiertat" (10, vezi la Matei 12:24-37)

Capitolul 12:13-21. Pilda bogatului nechibzuit

Observați că Isus nu a intervenit în disputa de familie a omului acestuia. El a refuzat să se amestece în treburile altuia.

Bogatul adunase banii pe cale cinstită - prin roada pământului său. Totuși în ochii lui Dumnezeu el era "un nebun" (20), deoarece inima lui era pentru lumea aceasta, și nu pentru cea viitoare. Bogat în lumea aceasta, sărac în cealaltă. Lumea aceasta nu ține decât o clipă, cealaltă în veci!

Capitolul 12:22-34. Cămori în Cer

Este o parte din Predica de pe Munte (Matei 6:19-34), pe care Isus a repetat-o. Isus vorbea ca despre casa Lui când povestea despre Cer. Limbajul Lui e superb iar sentimentele dezvăluite acum sunt dintre cele mai importante pe care le-a rostit vreodată.

Creștinii sunt cetățenii cerului, călători aici o vreme, împovărați de grijile zilei, dar ochii lor sunt ațintiți spre patria cerească. Un palat pe care ni-l zidim de pe acum. Numai ceea ce îi dăm lui Dumnezeu este al nostru pe veci. Doi vorbeau între ei despre o cunoștiință care decedase: "Cât a lăsat?" întrebă unul din ei. "Totul", răspunse celălalt. Și chiar așa este. Curând, fiecare din noi va trebui să părăsim cortul pământesc și să lăsăm altora ceea ce spuneam că este al nostru. Ferice de noi dacă ne-am trimis înainte o rezervare în Căminul Etern al lui Dumnezeu.

Capitolul 12:35-48. Veghere

Gândurile lui Isus trec de la Cer la glorioasa zi a Celei De-a Doua Veniri a Sale și ne previn că s-ar putea să fie la miez de noapte, când lumea doarme (38). Binecuvântați sunt acei credincioși care sunt gata să-L întâmpine pe Domnul lor care se întoarce.

Pilda aceasta (41-48) e destinată oricărui credincios. Gradele de talent și poziția fiecăruia presupun grade corespunzătoare de responsabilitate. Înfricoșătoare este aici avertizarea pentru păstori care n-au fost credincioși.

Capitolul 12:49-59. Stupiditatea spirituală

Deși Isus a venit să aducă Pace, El a știut că va da prilej tulburărilor.

I-a adus aminte de ostilitatea lumii față de El și cât de mult dorea El să se sfârșească.

Ei erau foarte versați în lucruri lipsite de orice importanță, dar jalnic de stupizi în atitudinea lor față de El.

Capitolul 13. Diverse lecții

Cele două dezastre recente, care îngroziseră națiunea, I-au amintit lui Isus de ororile Zilei Judecării (1-5).

Pomul fără roade (6-9) a fost folosit de Isus pentru a ilustra răbdarea lui Dumnezeu față de Ierusalim, a cărui zi de judecată și osândă se apropia, precum și răbdarea Sa față de persoane individuale în general.

Femeia gârbovită (10-17). Isus, fiind mișcat de compasiune, nu a așteptat ca femeia să ceară să fie vindecată. I-a plăcut că are ocazia să îi facă din nou de rușine pe farisei.

Sămânța de muștar și aluatul (18-21. Vezi Matei 12:31-33). "Puțini sunt cei... pe calea mântuirii?" (22-30). Isus a răspuns aici că mulți care se așteaptă să fie mântuiți vor fi amarnic de dezamăgiți. Dar la Matei 7:14 El a răspuns la această întrebare pe față.

"Irod vrea să Te omoare" (31-35). Isus se afla evident în Pereea, teritoriul lui Irod. Aici era mai în siguranță decât în Iudeea. Răspunsul Lui: "Voi, nu Irod, sunteți ucigașii Mei. Ierusalim, și nu Pereea, va fi locul morții".

Capitolul 14. Diverse învățături

O vindecare de Sabat (1-6). Tocmai vindecase o femeie în sinagogă de Sabat (13:10-17). Asta a fost în casa unui fariseu, într-o zi de Sabat. Fariseii nu aveau nici un fel de muștrări de conștiință pentru faptul că benchetuiau în ziua de Sabat, dar nu care cumva să se facă o vindecare în această zi! Era pur și simplu de neiertat! (Vezi Marcu 3:1-6).

Sfatul dat oaspeților (7-11). Isus s-a pronunțat asupra faptului că atitudinea de afirmare egoistă a cuiva realizează tocmai reversul efectului dorit. Calea umilinței este mai bună și duce la adevărata promovare și progres. Cei "blânzi" vor moșteni pământul (Matei 5:5). Umilul vameș, și nu mândrul fariseu, îi este plăcut lui Dumnezeu (Luca 18:9-14). Cei smeriți vor fi în cele din urmă înălțați (11). Isus a spus asta de nenumărate ori (Luca 18:14; Matei 23:12).

Milostenia față de cei nenorociți (12-14). Nu e nici o virtute în a-i onora pe cei de la care așteptăm o favoare. Mai degrabă, trebuie să ne silim să-i tratăm cum se cuvine pe cei care nu ne pot face nimic în schimb, având în momentele acelea ochii ațintiți spre răsplata cerească. Ce multe au fost ocaziile când Isus ne-a sfătuit să avem ochii ațintiți spre Cer! (Vezi la Luca 10:25-37)

Scuzele (15-24). Isus nu și-a făcut deloc iluzii că oamenii au să primească bine Împărăția Sa. El știa că mulți din conducătorii religioși

ai națiunii, și chiar națiunea însăși, până în ținuturile îndepărtate ale neamurilor, Îl vor respinge și vor nesocoti oferta Lui de răscumpărare eternă, venind cu tot felul de scuze penibile, preferând roșcovele lumii acesteia.

Prețul uceniciei (25-35). Sunt cuvinte tari. A-L urma pe Isus era o treabă mult mai serioasă decât își închipuiau mulțimile. El știa că ele Îl urmează din foarte puțină convingere pentru Împărăția Sa. De aceea a făcut uz de afirmații atât de tari. Isus nu a vrut să spună că trebuie să ne urâm părinții și copiii (26). Doar una din învățăturile Scripturii este să ne iubim și să avem grijă de cei din familia noastră. Dar Isus a vrut să spună aici că dacă suntem în situația de a alege între El și ei, nu trebuie să șovăim nici o clipă alegându-L pe El.

Severitatea lui Isus. Isus a spus unele lucruri care sună cam tare și par imposibile, încât, luate în afara celorlalte cuvinte pe care le-a rostit cu alte ocazii (vezi pagina următoare, despre duiosia Sa) ar putea la prima vedere să-l descurajeze pe cineva de a-L mai urma. El a venit să ne aducă darul neprețuit al vieții veșnice. Dar Isus nu va încerca să ni-l dea cu forța nicicând. Condiția primă pe baza căreia poate fi primit este ca noi să-L dorim mai mult decât orice altceva și să-L iubim pe El mai mult decât orice altceva. Isus cere, și trebuie să aibă, PRIMUL loc în inima noastră. Dacă ocupă acest loc, îndurarea Lui e nemărginită. Dar dacă Îl facem secundar în funcție de toate capriciile noastre, El ne va vărsa din gura Sa.

Capitolul 15. Oaia pierdută. Banul pierdut. Fiul risipitor

Capitolul acesta, urmând exact cuvintele din capitolul al pais-prezecelea, e ca liniștea după furtună. Atât de diferit încât nu-ți vine să crezi că sunt scrise amândouă de aceeași persoană. Totuși ele sunt complementare, și nu contradictorii. Punctul de pornire este ca noi să ne dăruim pe noi înșine fără rezerve Lui. Nu pot exista loialități împărțite. Odată ce Îl întronăm ca Domn al vieții noastre compasiunea Sa față de noi va fi nemărginită. Noi putem să ne tot poticnim, dar atâta timp cât avem fața îndreptată spre El, El ne va ierta mereu, până când, la sfârșit, prin harul și puterea Lui, tot ce-I este neplăcut va fi alungat din viața noastră. Lucrul acesta e ilustrat prin trei pilde în capitolul acesta minunat. Bucuria de a găsi oaia pierdută, găsirea monedei pierdute și întoarcerea fiului risipitor. Este un capitol care se potrivește cu istoria femeii păcătoase din Luca 7:36-50 și femeii prinse în păcat din Ioan 8:1-11. Este o imagine glorioasă a Tatălui Ceresc, și a îngerilor Săi care întâmpină sufletele întoarse acasă. Când suntem descurajați de starea noastră de păcat, e bine să citim aici.

Duiosia lui Isus

Isus a fost cel mai bun Om care a trăit vreodată. El a fost cel mai duios, Cel căruia I-a plăcut să ierte. El Însuși a fost fără păcat. Dar cât

L-a durut inima pentru cei copleșiți de păcate. Una din cele mai minunate imagini din Biblie este cea a lui Isus și tandrețea cu care a tratat-o pe femeia păcătoasă care plângea la picioarele Sale (Luca 7:36-50). Faptul că a fost tandru și iertător cu o femeie lepădată este un fel de garanție că va fi tandru și iertător cu Biserica Sa. Chiar dacă nu am păcătuit ca femeia aceea, am păcătuit totuși. Ori, la Dumnezeu păcatul e păcat! Iar pentru Dumnezeu e tot atât de greu, poate mai greu, să ierte păcatele noastre respectabile, rafinate, politicoase, egoiste și snobismul nostru, decât este să ierte păcatele mai grosolane ale sârmanelor suflete pierdute în bălălia vieții.

Nu e mică mângâierea de a ști că Cel în fața căruia vom sta la judecată are o astfel de natură. El a fost plin de îndurare cu femeia aceea zdrobită, care avea nevoie de îndurarea Sa. Prin urmare, credem că va fi îndurător și cu noi atunci când vom avea mai mare nevoie de îndurarea Sa.

Oare este duioșia lui Isus față de cei slabi și greșiți o încurajare să continuăm în păcat? Nicidecum! Ci este chiar faptul care ne face să ne hotărâm să nu mai păcătuim. Oricât de paradoxal ar părea acest lucru, adevărul e că pe măsură ce umblăm mai aproape de El, ne dăm seama tot mai mult de păcătoșenia noastră și de nevoia acută după îndurarea Sa!

Capitolul 16:1-13. Ispravnicul nedrept

Isus laudă prevederea lui, dar nu și necinstea sa; faptul că s-a îngrijit de viitor, dar nu și metoda prin care a realizat aceasta.

O măsură de untdelemn avea vreo 35 de litri. O măsură de grâu avea vreo 11 banițe.

După cum ispravnicul și-a făcut prieteni folosindu-se de bunurile stăpânului său, tot așa și noi trebuie să ne facem prieteni folosindu-ne de mijloacele ce le avem la dispoziție. Este un tablou minunat (9): cei cu care ne-am împrietenit vor fi la ușă în cer să ne întâmpine. Isus a spus lucruri tari despre bani, sau mai de grabă despre iubirea banilor. Lăcomia este unul din cele mai pustiitoare păcate, cauza multor crime. Noi avem nevoie de bani, pentru a ne procura cele de trebuință, dar lupta se duce în inima noastră pentru a se stabili pe cine slujim cu adevărat și pe cine ne biziim: pe bani sau pe Acela care ne-dă banii?

Capitolul 16:14-18. Fariseii își bat joc

Ei ridiculizau învățăturile Domnului despre bani deoarece erau mari iubitori de bani, oameni care au făcut din religie o profesie, mintea lor fiind lumească. Este greu să vedem aici legătura dintre Lege și divorț, din versetele respective. Poate Isus a vrut să spună că deoarece Evanghelia influența pe oameni atât de profund, era mai greu ca fariseii să-și justifice învățăturile lor ipocrite. În timp ce se pretindeau mari apărători ai Legii, ignorau învățăturile Legii privitoare la divorț, permițându-l pentru orice motiv mărunț.

Capitolul 16:19-31. Bogatul și Lazăr

"Sânul lui Avraam" (22) este Paradisul, starea intermediară în care sufletele celor drepti așteaptă învierea. "Hades" este starea intermediară a celor pierduți, în așteptarea judecării.

Isus redă aici o conversație dintre Avraam și Lazăr după moarte. În ce măsură este imaginară nu știm, dar implicațiile ei sunt clare.

În primul rând, îngerii sunt prezenți la moartea sfinților ca să-i ducă în slavă. Apoi, cei pierduți sunt duși în chin (23). Iar între Paradis și Iad este o prăpastie de netrecut, implicând faptul că moartea pune capăt posibilității noastre de a fi mântuiți. Iar Scripturile sunt suficiente întru totul pentru a-i aduce pe oameni la pocăință. (31). Normele acestei lumi nu vor continua în cer. Cei care ocupă locuri înalte aici s-ar putea să fie în locurile cele mai de jos acolo. Și mulți din cei pe care demnitarii bisericii îi ignoră aici, s-ar putea să fie stăpânii lor acolo (Matei 19:30; 20:1-16; Marcu 10:31)

Cerul și Iadul

- Istoria bogatului și a lui Lazăr este una din multele indicații despre lumea cealaltă, care se găsesc în învățăturile lui Isus. El a vorbit mult despre viața de apoi. El a făcut apel la speranța oamenilor de a ajunge în Cer și frica de a ajunge în iad. Adesea a vorbit de soarta nefericită a celor pierduți, precum și despre fericirea celor răscumpărați, punându-le în contrast. Treceți prin aceste pasaje și veți vedea: (Matei 5:12, 22, 29, 30; 6:20; 7:21-27; 10:28; 13:39-43, 49, 50; 18:8-9; 22:12; 23:33; 25:23, 30, 34, 41, 46; Marcu 9:43-48; Luca 12:4-5; 16:22-28; Ioan 3:15-16, 36; 5:24, 28-29, 39; 6:27, 39-40, 44, 47, 49, 50, 51, 54; 17:2) Notați cât de des apar cuvintele "Cer" (rai) și "viață veșnică"

E păcat că de la amvoanele de astăzi sunt disprețuite adesea chiar motivațiile la care a făcut apel Isus. Unul din cei mai puternici stimulenți pentru bine și o piedică în calea răului în viața aceasta este convingerea profundă cu privire la realitatea vieții de apoi, că starea noastră de după moarte, va depinde de purtarea noastră de aici. O inimă ferm ancorată în viața viitoare va duce negreșit la o altă purtare în viața de aici, care are sfârșit, dar cea viitoare va ține în veac.

Capitolul 17:1-10. Iertarea

Afirmația lui Isus pare să implice faptul că refuzul de a ierta este motivul pentru care mulți își pierd sufletul. La Matei 18:21-35, Petru îl înreabă pe Isus de câte ori trebuie să ierte cineva, iar Isus îi răspunde "de șaptezeci de ori câte șapte". Dacă e să fim atât de iertători, ne trebuie credință mai multă.

Apoi, pentru a le ajuta credinței, Isus vorbește despre puterea nelimitată a credinței și prin pilda robului credincios le arată că umilința, e un început bun pentru credință.

Capitolul 17:11-19. Cei zece leproși

Întâmplarea aceasta se pare că ne este dată nu atât ca o minune a lui Isus, cât pentru a arăta cu câtă bucurie folosea El puterea Sa de a vindeca pe aceia care nu aveau nici măcar puterea să-I mulțumească după aceea, ilustrând inima bună, lipsită de resentimente de care tocmai vorbise. De asemenea, îl pune pe samaritean într-o lumină bună, comparat cu cei din neamul lui Isus. Acei nouă leproși trebuie să fi avut caractere împietrite, de vreme ce nici nu I-au mulțumit lui Isus.

Capitolul 17:20-37. Viitoarea Împărăție

Fariseilor, Isus le-a zis: "Împărăția lui Dumnezeu este în voi", adică o chestiune de inimă. Apoi gândurile Sale au trecut la viitor și El le-a vorbit ucenicilor despre acea zi glorioasă când El va veni cu putere împreună cu răscumpărării tuturor veacurilor. (Vezi la Matei 24).

Capitolul 18:1-8. Văduva insistentă

Întâmplarea a fost redată, asemenea celei de la Luca 11:5-13, despre prietenul de la miezul nopții, pentru a-i învăța pe oameni o anumită idee, anume: că Dumnezeu va onora rugăciunea răbdătoare, persistentă și perseverentă. La Matei 6:7 Isus ne-a prevenit de "bolboroselile de cuvinte" și a adăugat "Tatăl vostru știe lucrurile de care aveți trebuință înainte de a I le cere voi". Cum să împăcăm aceasta cu persistența văduvei și stăruința prietenului de la miezul nopții (Luca 11:8), pe care Isus le-a lăudat? Ei bine, nu este întotdeauna ușor să împăcăm cele două laturi ale aceluiași adevăr. Dorințele noastre trebuie temperate de supunerea calmă în fața voinței lui Dumnezeu. Totuși Dumnezeu vrea să ne prezentăm dorințele în fața Lui, fără să ne lăsăm descurajați dacă întârzie răspunsul. Să învățăm să ne rugăm cu succes este o chestiune de studiu pe o viață întreagă și obiectul unei discipline foarte severe. În primul rând, trebuie să învățăm să iertăm (Marcu 11:25). Iar în Matei 7:12 rugăciunea e legată direct de practicarea "regulii de aur". Singura cerință este CREDINȚA. Presupunând că noi înșine facem tot ce ne stă în putință să răspundem la propriile noastre rugăciuni, promisiunile lui Dumnezeu pentru cei care au credință sunt pur și simplu uimitoare. Notați mai jos accentul care se pune pe Credință în afirmațiile lui Isus.

Puterea credinței

Isus s-a rugat foarte mult (vezi în Luca 11:1). Și a vorbit mult despre rugăciune. Iată câteva lucruri pe care le-a spus despre CREDINȚA ca parte a actului rugăciunii.

La Nazaret nu a făcut multe minuni din pricina necredinței lor (Matei 13:58)

Ucenicilor în furtună le-a spus: "De ce vă temeți? Unde vă este credința?" (Marci 4:40; Luca 8:25)

Lui Iair, i-a spus: "Crede numai și fiica ta va trăi" (Luca 8:50).

Femeii cu scurgere de sânge: "Credința ta te-a vindecat" (Marcu 5:34)

Sutașul i-a spus lui Isus: "Spune numai un cuvânt și robul meu se va vindeca". Isus a răspuns: "N-am întâlnit o credință atât de mare nici în Israel". Și robul s-a vindecat. (Matei 8:8, 10, 13)

Orbilor: "Credeți că pot Eu face lucrul acesta? Facă-vi-se după credința voastră" (Matei 9:28, 29)

Ucenicilor: "Dacă aveți credință și nu vă îndoiti, veți face ce s-a făcut smochinului acestuia" (Matei 21:21)

Femeii siro-feniciene: "Femeie, mare îți e credința. Facă-ți-se după cum dorești" (Matei 15:28)

Lui Petru, când se scufunda: "O, puțin credinciosule, de ce te-ai îndoit?" (Matei 14:31)

Ucenicilor: "O neam necredincios, câtă vreme să vă mai răbd?" (Matei 9:19)

Ucenicii către Isus: "De ce noi nu l-am putut scoate? Isus: "Din pricina credinței voastre mici" (Matei 17:19, 20).

Ucenicilor: "Dacă aveți credință, chiar și cât un grăunte de muștar, și nu vă îndoiti în inima voastră, ci credeți că se va întâmpla, veți zice muntelui acestuia: "Mută-te de aici colo" se va face și nimic nu vă va fi cu neputință. Toate lucrurile, tot ce veți cere în rugăciune, crezând, veți primi. Toate lucrurile sunt cu putință celui ce crede" (Matei 17:20; 21:22; Marcu 9:23; 11:22-25).

Martei, la mormântul lui Lazăr: "Dacă vei crede vei vedea slava lui Dumnezeu" (Ioana 11:40)

Mulțimilor din Capernaum: "Aceasta este lucrarea lui Dumnezeu ca voi să credeți în Acela pe care L-a trimis El" (Ioan 6:29)

Unele din aceste afirmații par niște hiperbole orientale. Totuși accentul pus de Isus pe CREDINȚĂ e cu totul și cu totul uluitor. Nu credem că ar putea fi explicat prin "hiperbolă". Nici prin interpretarea acestor cuvinte ciudate dar puternice printr-un alt sens decât acela că Isus conferea apostolilor Săi puteri speciale miraculoase, ca mijloc divin de atestare a misiunii lor de întemeiere a Bisericii. Știm că Isus a dat într-adevăr putere apostolilor să facă minuni pe care noi am fi nechibzuți să încercăm a le face. Știm de asemenea că apostolii nu puteau folosi aceste puteri, în voia lor. Uneori ei n-au putut face minuni. La Efes mulțimile au fost vindecate prin batiștele care se atingeau de trupul lui Pavel (Fapte 19:21). Totuși cu altă ocazie, Pavel n-a putut să-și vindece propriul colaborator preaiubit și a scris: "Pe Trofim l-

am lăsat la Milet bolnav“ (II Timotei 4:20). Astfel se pare că Dumnezeu a îngăduit apostolilor să facă minuni după cum a găsit El cu cale.

Când Isus a vorbit despre rugăciune și credință, oricât de ciudate ni s-ar părea cuvintele Sale, El a știut negreșit despre ce vorbește. El venise din lumea nevăzută și era familiarizat cu forțele și puterile care acționează dincolo de vălul despre care noi nu cunoaștem nimic. Nu trebuie să fim prea hotărâți să explicăm tot ceea ce a spus Isus despre rugăciune doar pentru a coborâ lucrurile la nivelul nostru de înțelegere limitată. S-ar putea ca dacă ne apucăm serios de rugăciune și facem din ea o practică statornică, vom atinge culmi pe care în mod obișnuit nu le credem posibile.

Isus s-a referit negreșit la ceva de genul acesta când a vorbit de rugăciune. Noi credem că țelul urmărit de El a fost acela de a ne învăța unele din cele mai fundamentale lecții ale existenței umane pentru omenirea din toate generațiile. Dumnezeu ține în mâinile Sale funcționarea și mișcarea interioară a forțelor universului și e în stare să pună în mișcare puteri neștiute de noi pentru a suplimenta și controla pe acelea care ne sunt nouă cunoscute. Isus a spus că Dumnezeu poate fi rugat să facă toate acestea prin CREDINȚA în El.

Capitolul 18:9-14. Fariseul și vameșul

Fariseii erau atât de cunoscuți pentru neprihănirea lor proprie și ipocrizia lor, pentru atitudinea lor semeață și arogantă față de semenii lor, încât cuvântul a devenit în sine un sinonim pentru "fals" sau "fățarnic". Oamenii aceștia erau atât de siguri pe poziția lor înaintea lui Dumnezeu încât credeau că Dumnezeu se simte onorat să primească omagiul lor. În sufletul Lui, Isus a detestat prefăcătoria religioasă. Cele mai aspre cuvinte pe care le-a rostit El vreodată au fost îndreptate împotriva fățarniciei fariseilor (Matei 23). El n-a tolerat păcatele vameșilor și ale prostituatelor. El a venit să îi mântuiască. Fiind însă păcătoși recunoscuți, a fost mai ușor pentru aceștia să facă primul pas și să mărturisească lucrul acesta. Pilda de față țintește să le arate că baza fundamentală de apropiere de Dumnezeu este conștiința păcătoșeniei noastre și nevoia de îndurarea Sa.

Capitolul 18:15-17. Copilașii

Incidentul acesta mai e relatat în Matei 19:13 și Marcu 10:13-16. Isus tocmai vorbise despre faptul că vameșul e pe calea mântuirii, datorită faptului că îl doare păcătoșenia sa. Aici El arată că Cerul va fi excusiv locuit de oameni asemenea copiilor, nu de persoane pline de pompă, care pășesc cu pași mari și rari, ca și când ar stăpâni universul. Destui mai sunt din aceștia aici în Biserica de azi! Nu însă și acolo sus! Isus a spus-o fără înconjur: "Dacă nu vă veți face ca niște copilași cu nici un chip nu veți intra în Împărăția cerurilor" (Matei 18:3). Un copilaș are marea calitate că se lasă învățat, are încredere în

tine, nu cunoaște ce este mândria intelectuală, nu e sofisticat ci plin de iubire. Isus a iubit copiii. Ucenicii au fost de părere că ei, copiii, nu sunt suficient de importanți pentru a merita atenția lui Isus. Lucrul acesta L-a mâniat pe Isus (Marcu 10:13-14)

Capitolul 18:18-30. Tânărul fruntaș bogat

Istorisită și la Matei 19

Istorisită și la Matei 19:16-30; Marcu 10:17-31. Isus i-a spus să dea totul, dar nu a vrut să spună prin aceasta că fiecare din noi e chemat să renunțe la tot ce are, la toți banii săi pentru a-L urma pe El. Zacheu s-a oferit să dea jumătate și Isus l-a binecuvântat cu mântuire (Luca 19:9)

Dar tânărul acesta bogat era prea îndrăgostit de bogățiile sale pentru a putea fi de vreun folos Împărăției lui Cristos...

"Urechile acului" (25) e considerată de unii, poarta pentru pietoni situată ori la poarta mare a cetății, prin care, o cămilă îngenunchiată putea să treacă anevoie. Luată în mod general, ilustrația se referă chiar la un ac. Oricum Isus a vrut să scoată în evidență "imposibilul" (27). Apoi a modificat ilustrația arătând că ceea ce este cu neputință la oameni este cu putință la Dumnezeu.

Observați minunata promisiune pentru cei care renunță la toate și îl urmează pe Isus (28-30). La Marcu 10:28-31 este amplificată. De o sută de ori pe atâta în viața aceasta iar în cea viitoare viață veșnică!

Poziția socială a ucenicilor

Majoritatea proveneau din păturile mai de jos ale societății. Dar unii din ei dețineau averi și influență. Petru, Iacov, Ioan și Andrei erau oameni de afaceri cu stare. Matei, fiind un perceptor de impozite, după toate probabilitățile, stătea bine financiar și el. Dintre femeile care mergeau cu Isus din loc în loc, era Ioana, soția administratorului lui Irod, deci o femeie de la palatul regelui. Marta, Maria și Lazăr făceau parte din familiile bogate din jurul Ierusalimului (vezi Ioan 12:1-8). Iosif din Arimatea și Nicodim erau membri ai Sinedriului. Nobilul din Capernaum (Ioan 4:46) era probabil un ofițer de la curtea lui Irod. Sutașul din Capernaum, cel care a zidit sinagoga evreilor, (Luca 1:1-10) era un ofițer al armatei romane. Zacheu vameșul era un om bogat (Luca 19:2).

Capitolul 18:31-43. Orbul de la Ierihon

Fapt istorisit și la Matei 20:29-34 și Marcu 10:46-52. Matei spune că erau doi orbi. Marcu și Luca nu amintesc decât unul. Luca spune că Isus tocmai intra în Ierihon. Matei și Marcu spun că faptul a avut loc pe când Isus ieșea din Ierihon. Marcu îl numește Bartimeu. Probabil

unul din ei a fost vindecat la intrarea în oraș a lui Isus iar celălalt la ieșirea lui Isus din Ierihon. Probabil, în momentul când a intrat Isus, ei s-au alăturat convoiului și atunci când Isus a ajuns în casa lui Zacheu s-au așezat lângă drumul pe unde știau că va trece Isus. Tocmai înainte de a-l vindeca pe orb, Isus le spusese ucenicilor, pentru a cincea oară, că se îndreaptă spre răsărit (31-34). Dar ei n-au înțeles (34)

Capitolul 19:1-10. Zacheu

Zacheu era șeful unui mare birou de preceptori de impozite. Vameșii erau puși la un loc cu prostituatele (7, Matei 21:31-32). În general erau urâți, deoarece impozitul intra în buzunarul unei puteri străine. Ierihon era un oraș de preoți. Isus a ales să tragă la un vameș, mai degrabă decât la un preot. Zacheu a fost convertit imediat și a mărturisit despre aceasta. Isus îi spusese tânărului bogat să dea "totul" (Luca 18:22). Zacheu a dat "jumătate" (8) iar Isus l-a declarat moștenitor al mântuirii.

Capitolul 19:11-28. Pilda Polilor

Se deosebește în unele privințe de pilda talanților. (Matei 25:14-30), dar ilustrează aceleași adevăruri generale: anume că suntem răspunzători înaintea Domnului de felul în care folosim mijloacele și timpul de care dispunem; că vor fi răsplătiți și pedepși la venirea lui Isus; și că aici jos este școala noastră, o pregătire pentru viața de dincolo. Este o pildă a venirii Sale a doua oară. "O țară îndepărtată" (12) și "după multă vreme" în pilda talanților (Matei 25:19) sugerează un interval mare de timp între prima Sa venire și a doua. "Fecioarele înțelepte" s-au pregătit pentru venirea Sa. (Vezi și la II Tesaloniceni și II Petru 3)

Capitolul 19:29 la capitolul 24. Ultima săptămână a lui Isus

- Cap. 19:29-44. Intrarea triumfală (Vezi Matei 21:1-11)
- Cap. 19:45-48. Curățirea Templului. (Vezi Matei 21:12-17)
- Cap. 20:1-8. "Prin a cui putere?" (Vezi Matei 21:23-27)
- Cap. 20:9-20. Pilda viei (Vezi Matei 21:33-46)
- Cap. 20:21-26. Tributul Cezarului (Vezi Matei 12:13-17)
- Cap. 20:27-40. "Înviearea" (Vezi la Marcu 12:18-27)
- Cap. 20:41-44. "Fiul lui David" (Vezi Matei 23)
- Cap. 20:45-47. Înfierarea cărturărilor. (Vezi Matei 23)
- Cap. 21:1-4. Bănuții văduvei (Vezi Marcu 12:41-44)
- Cap. 21:5-36. Discursul asupra sfârșitului (Vezi Matei 24)
- Cap. 21:37; Complotul de ucidere a lui Isus (Vezi la 14:1-2)
- 22:2.
- Cap. 22:3-6. Vânzarea lui Iuda (Vezi Marcu 14:10-11)
- Cap. 22:7-38. Cina din urmă. (Vezi Matei 26:17-29)

Ordinea cronologică a ultimei săptămâni a lui Isus

Sâmbătă	Sosește în Betania (Ioan 12:1) Seara: Cina
Duminică:	Intrarea triumfală. Plânge pentru Ierusalim
Luni:	Uscarea smochinului. Curățirea Templului
Mărti:	Ultima Sa zi în Templu "Autoritatea" sa e contestată de Sinedriu Pilda celor doi fii Pilda viei Pilda ospățului de nuntă Întrebarea referitoare la tributul Cezarului Întrebarea despre Înviere Care e porunca cea mai mare? Cum putea fi fiul lui David "Domnul" lui? Niște greci doresc să-L vadă pe Isus (probabil luni) O aspră condamnare a fariseilor și cărturarilor Isus notează gestul văduvei care a dat tot ce avea Plecarea finală din Templu Pe muntele Măslinilor: Marele discurs al lui Isus: Nimicirea Ierusalimului și Venirea Sa Pilda celor zece fecioare și a talanților Scena judecății finale Târgul lui Iuda cu preoții (sau în ziua următoare?)
Miercuri	O zi de meditație în Betania
Joi	Seara: ultima cină. (Vezi nota din Matei 26) Noaptea: agonia din Ghețimani
Vineri	Procesul și răstignirea (vezi Marcu 15 și Luca 23)
Duminică	Isus învie din morți. (vezi Ioan 20 și 21)

Capitolul 22:39-46. Agonia din Ghețimani

(Istorisită și la Matei 26:36-46; Marcu 14:32-42; Ioan 18:10)

Ghețimani era grădina de la poalele versantului de apus a Munte-lui Măslinilor. Locul considerat de tradiție drept Grădina Ghețimani (Vezi Harta de la pag.547) nu poate fi departe de locul real al grădinii Ghețimani.

Rasa umană și-a avut obârșia într-o grădină. Isus a suferit agonia Sa într-o grădină. A fost răstignit într-o grădină.

Cel mai dureros episod din întreaga istorie a suferințelor Domnu-lui Isus a fost scena din grădina Ghețimani în noaptea aceea. Ne întrebăm de ce s-a îngrozit de moartea Sa. Citim despre martirii care au ars pe rug cu cântări de bucurie pe buze. Dar Isus, pe Care Îl considerăm mai tare decât oamenii de rând, când a fost pus față în

față cu moartea, s-a purtat ca și când nu era în stare să treacă prin ea și a strigat, sfâșiat de durere lăutrică, să fie înlăturată dacă e posibil. Ne întrebăm: "de ce". Dar imediat ne amintim că Isus era conștient de faptul că va trebui să sufere ceea ce nu le e dat de obicei oamenilor să sufere, sau, cel puțin, nu știu dinainte că vor suferi.

Isus a murit pentru păcatele omenirii. Oricare ar fi teoria ispășirii la care subscriem, Isus, într-un sens sau altul, a murit să ne salveze de la pierzare. Deci trebuie să fi suferit, într-o anumită măsură, ceea ce vom suferi și noi dacă nu vom fi mântuiți. Căci altfel cum ar putea moartea Lui să ne salveze de la pierzare?

Isus venise din veșniciei conștient de crucea care Îl aștepta la capătul drumului, căci El știa că vine ca Miel al lui Dumnezeu să ia păcatul lumii. Ca om, El a părăsit Galilea și Și-a îndreptat fața hotărât către Ierusalim, pășind într-acolo cu pași siguri, fără să șovăie niciodată, știind că Crucea Îl aștepta la celălalt capăt al drumului.

Dar acum a ajuns la capătul drumului și iată că avea în față acel lucru îngrozitor. Până și pe Fiul lui Dumnezeu, pentru o clipă, L-a făcut să se gândească la a da înapoi. Limbajul celor trei rugăciuni indică faptul că posibilitatea de a nu se duce la cruce era în mintea Lui.

Apoi, după ce au trecut cele două, trei sau patru ore de șovăială, El a alungat din minte orice gând de scăpare și Și-a îndreptat fața cu o fermitate de oțel către ea. Ceea ce a însemnat crucea pentru Isus L-a făcut să transpire cu broboane de sânge și a slăbit atât de mult încât Dumnezeu a trimis un înger să-L ajute.

Noi nu vom putea înțelege nicio dată în lumea aceasta înfiorată taină a ispășirii - de ce a trebuit să fie așa. Numai atât știm - a fost pentru ca să ne mântuiască. Simpla istorie a suferințelor lui Isus, oricâte alte sensuri mai poate avea, a fost și este cea mai binecuvântată influență din câte au fost pe lumea aceasta.

Cap. 22:47-53; Isus este arestat. (Vezi Ioan 18:1-12)

Cap. 22:54-63; Tăgăduirea lui Petru (vezi Ioan 18:15-18)

Cap. 22:54; 23:25; Procesul lui Isus (Marcu 14:53)

Cap. 23:26; Simon din Cirena (Vezi Matei 27:32)

Capitolul 23:27-31. Mulțimile care jeleau

În drum spre Calvar. "Nu Mă plângeți pe Mine, ci pe voi înșivă și pe copiii voștri" (28), pare să fie un ecou al cuvintelor criminale pe care tocmai le-au auzit: "sângele Lui să cadă peste noi și peste copiii noștri" (Matei 27:25). O, și cât a căzut sângele Lui peste ei în toate veacurile care s-au scurs de atunci!

Capitolul 23:32-49. Răstignirea. (Vezi de asemenea Matei 27:26-56; Marcu 15:21-41; și Ioan 19:17-37)

Capitolul 23:32-43. Tâlharul pocăit

Ambii tâlhari s-au unit la batjocorirea lui Isus la început (Matei 27:44). Dar unul din ei s-a răzgândit după aceea. Și într-o anumită privință, i-a făcut pe ucenici de rușine. De mai bine de doi ani, Isus se străduise să-i învețe că Împărăția Lui nu este din lumea aceasta. Acum El murea. Pentru ei aceasta a însemnat sfârșitul Împărăției Sale. Nu se gândeau de loc la faptul că El va învia și va domni în glorie (Vezi pag.554). Nu tot așa stăteau lucrurile cu tâlharul acesta. E probabil ca, de la periferia societății, să-L fi auzit pe Isus vorbind despre Împărăția Sa, și, cu toate că Isus murea acum, tâlharul pocăit credea totuși că El avea o Împărăție dincolo de mormânt. (42). Uimitor lucru! Un tâlhar L-a înțeles mai bine pe Isus decât prietenii cei mai intimi ai lui Isus. Binecuvântatul nostru Domn Isus! Ce mult a iubit El păcătoșii! Întorcându-se la Dumnezeu, El a dus cu Sine în brațele Sale sufletul unui tâlhar, primele roade ale minunii Sale de răscumpărare a omenirii.

Răstignirea

Răstignirea era pedeapsa Romei pentru sclavii, străinii și criminalii care nu erau cetățeni romani. Era cea mai odioasă și mai dureroasă moarte posibilă pe care o putea inventa o lume crudă. Cuiele erau trecute prin mâini și prin picioare iar victima era lăsată acolo să atârne în agonie, înfometare, sete insuportabilă, convulsii și dureri nedescrise. Moartea venea de obicei după patru până la șase zile. În cazul lui Isus totul s-a sfârșit după șase ore. (Vezi Ioan 19:33-34)

”Adevărata cruce“

Există o tradiție care spune că s-a găsit crucea pe care a fost răstignit Isus, în anul 325, pe vatra actualei biserici a Sfântului Mormânt, identificată printr-o minune de vindecare asupra unui care a atins-o. S-au vândut fragmente mici din ea. Atât de mare a fost cererea cumpărătorilor încât s-a inventat minunea ”înmulțirii crucii“ așa încât să poată fi scose din ea bucățile mici dar crucea să rămână mai departe intactă.

Capitolul 23:50-56. Îngroparea. (Vezi la Ioan 19:38-42)

Rezumatul Răstignirii

Aranjat în ordinea întâmplărilor după cele patru relatări

Ora 9 dimineata. Sosesc la Golgota. Pe când se pregătesc să bată cuiele în mâinile și în picioarele Sale, Îi dau să bea vin amestecat cu fiere amară, ca să-L amețească și să Îi amortească durerea. Dar El a refuzat băutura.

”Tată iartă-i că nu știu ce fac“, sunt cuvinte pe care le rostește El în timp ce Îl țintuiesc pe cruce. E greu să ne stăpânim mânia împotriva

ucigașilor Săi când citim aceste rânduri. Totuși Isus nu a avut nici un fel de resentimente. Uimitoare stăpânire de Sine!

Hainele Sale sunt împărțite între soldați. Inscripția "Regele iudeilor" îi este pusă deasupra capului, în trei limbi: ebraică, latină și greacă, pentru ca toți să citească și să înțeleagă de ce crimă este acuzat.

Este batjocorit apoi, hulit și huiduit de mai marii preoților, de bătrâni, de cărturari și soldați. Ce gloată inumană, brutală și împietrită! "Astăzi vei fi cu Mine în rai" sunt cuvintele adresate tâlharului pocăit, probabil după o oră sau două. (Vezi Luca 23:32-43)

"Femeie iată-ți fiul". Iar lui Ioan: "Iată mama ta". A fost probabil după amiază, când a plecat gloata batjocoritoare. Ce moarte glorioasă! S-a rugat pentru ucigașii Lui; a promis Raiul unui tâlhar; și a asigurat un cămin mamei Sale, acesta a fost ultimul Său act pământesc.

Întunericul, de la amiază până la ora 3. Primele Sale trei ore pe cruce au fost marcate de cuvinte pline de îndurare și bunătate. Probabil întunericul simbolizează retragerea lui Dumnezeu, pentru ca actul ispășirii să fie complet. Ce a suferit Isus în acele trei ore groaznice de la sfârșit nu vom putea cunoaște niciodată în lumea aceasta. (Vezi Ioan 19:33-34)

Cele patru rostiri ale Sale de pe urmă au fost pronunțate pe când Își dădea duhul.

"Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?"

Singur în durerile iadului, Isus a suferit pentru ca noi să nu mergem acolo!

"Mi-e sete". Febra foarte mare și setea ucigătoare erau efecte care însoțeau răstignirea. S-ar putea să fi însemnat și altceva (Vezi Luca 16:24). Ei i-au oferit oțet. Suferințele Sale fiind sfârșite, El l-a primit.

"S-a sfârșit." Un strigăt triumfător de ușurare și bucurie. Lunga domnie a păcatului și a morții a fost zdrobită.

"Tată în mâinile Tale Îmi dau Duhul". În Rai.

Cutremurul, sfârșirea vălului, deschiderea mormintelor.

Salutul lui Dumnezeu.

Sutașul crede. Mulțimile sunt zdrobite de întristare.

"Apă și sânge" din coasta Sa (Vezi Ioan 19:34)

Iosif și Nicodim cer trupul Lui, să-L îngroape.

Se așterne noaptea peste cea mai neagră și mai murdară crimă din istorie.

Capitolul 24:1-10 Femeile la mormânt (Vezi Matei 28:1-8)

Capitolul 24:11-12. Petru aleargă la mormânt. (Vezi Ioan 20:3-10).

Capitolul 24:13-32. Isus se arată celor doi

Fapt menționat și la Marcu 16:12-13. Era un drum spre Emaus. Se crede că ar fi fost drumul spre Ioppa, la vreo 13 km. nord-vest de

Ierusalim. E posibil ca acești doi ucenici să fi locuit acolo. Unul era Cleopa iar numele celuilalt nu-l cunoaștem. Era după-masa. Isus Se arătase deja dis-de-diminează Mariei Magdalena (Marcu 16:9-10). Acești doi ucenici doar au auzit vestea că mormântul ar fi gol și că niște îngeri ar fi anunțat că Isus înviase (22-24)

Capitolul 24:33-35. Isus i se arată lui Petru

Nu se specifică ora. A fost probabil chiar înainte sau după ce li s-a arătat celor doi în după amiaza aceea. În zorii zilei trimisese un mesaj special prin îngeri și prin femeile lui Petru (Marcu 16:7; Vezi nota respectivă).

Capitolul 24:36-43. Isus se arată celor unsprezece

Vezi de asemenea Marcu 16:14-18 și Ioan 20:19-23. "Cei unsprezece" (33) a fost numele grupului. În cazul de față nu erau decât zece, căci Toma era absent (Ioan 20:24). Notați credința lor plină de bucurie (34) și totuși "necredința" (41) lor, chiar după ce El le-a arătat mâinile și picioarele Sale, credința alternând cu îndoiala.

O săptămână mai târziu El se arată celor unsprezece la Ierusalim (Ioan 20:26-29)

După aceea la șapte inși la Marea Galileii (Ioan 21)

Din nou, la cei unsprezece, pe un munte din Galileea (Matei 28:16-20)

Și apoi lui Iacov, într-un loc și timp nespecificat (1Corinteni 15:7)

Capitolul 24:44-53. Arătarea finală și Înălțarea la cer

Istorisită și la Marcu 16:19 și Fapte 1:3-12. Versetele 44-49 par să aparțină acestei arătări finale, mai degrabă decât arătării menționate în versetele 36-43; căci aceea a avut loc evident în prima duminică seara iar în aceasta El le spune să "rămână în Ierusalim" (49), după ce probabil fuseseră deja în Galileea și se întorseseră între timp la Ierusalim. Apoi El i-a condus din Ierusalim în iubita Sa Betanie. Cele patruzeci de zile de lucrare ale Domnului de după înviere, încheie, lucrarea Sa pământească isprăvită, de-acum. Carele de îngeri L-au purtat pe Mântuitorul triumfător la tronul lui Dumnezeu.

Comparație între cele patru relatări ale Învierii

Matei	Vizita femeilor la mormânt Isus se arată femeilor Mituirea santinelor Isus se arată celor unsprezece în Galileea
Marcu	Femeile vizitează mormântul Isus se arată Mariei Magdalena Celor doi, pe drum spre Emaus Celor unsprezece în Ierusalim, prima seară

Luca	Înălțarea la cer
	Femeile vizitează mormântul
	Petru aleargă la mormânt
	Isus se arată celor doi și lui Petru
	Celor unsprezece, la Ierusalim, prima seară
Ioan	Arătarea finală, 40 de zile mai târziu
	Înălțarea la cer
	Maria Magdalena vizitează mormântul
	Petru și Ioan aleargă la mormânt
	Isus se arată Mariei Magdalena
	Celor unsprezece, prima seară. Toma e absent
	Celor unsprezece, peste o săptămână; e și Toma prezent
	Celor șapte, lângă Marea Galileii

Arătările Domnului Isus după învierea Sa

1. Maria Magdalena (Marcu 16:9-10), dis-de-dimineață.
2. Celorlalte femei (Matei 28:9-10), dis-de-dimineață.
3. Celor doi, pe drum spre Emaus (Marcu 16:12-13; Luca 24:13-32).
4. Lui Petru (Luca 24:34), în cursul aceleiași zile.
5. Celor unsprezece (Marcu 16:14, Luca 24:36; Ioan 20:19) în seara aceea.
6. Celor unsprezece (Ioan 20:26-31) peste o săptămână, e și Toma prezent.
7. Celor șapte, lângă Marea Galileii (Ioan 21).
8. Celor unsprezece (și celor 500?), în Galileea (Ioan 21).
9. Lui Iacov (ICorinteni 15:7). Nu se cunoaște timpul și locul.
10. Arătarea finală, înălțarea la cer (Marcu 16:19; Luca 24:44; Fapte 1:3).

Mai târziu Isus i S-a arătat în mod deosebit lui Pavel.

La I Corinteni 15:5-8, 27, după ce trecuseră mai mulți ani de la Înviere, Pavel descrie arătarea Domnului Isus astfel: "S-a arătat lui Chifa, apoi celor doisprezece. După aceea S-a arătat la peste cinci sute de frați deodată,... în urmă s-a arătat și lui Iacov, apoi tuturor apostolilor, după ei toți, ca unei stărpituri, mi S-a arătat și mie".

Afirmația de la Fapte 1:3 "S-a înfățișat viu, prin multe dovezi arătându-li-Se deseori timp de patruzeci de zile și vorbind cu ei despre lucrurile privitoare la Împărăția lui Dumnezeu", împreună cu afirmațiile foarte similare din Fapte 10:41 și 13:31 implică posibilitatea ca El să Se mai fi arătat de foarte multe ori, pe lângă ocaziile consemnate, și că lucrarea de după înviere să fi fost mult mai cuprinzătoare decât se cunoaște în general.

IOAN

Isus Fiul lui Dumnezeu

Ioan pune un accent deosebit pe dumnezeirea lui Isus. Cartea sa cuprinde discursurile și conversațiile lui Isus. Ioan redă mai mult ceea ce a spus Isus, decât ceea ce a făcut Isus. Dr. Schaff numește această evanghelie "cea mai importantă producție literară ce s-a compus vreodată".

Autorul ei

Autorul ei nu este identificat decât atunci când ajunge la sfârșitul cărții (21:20-24), când se afirmă că este "ucenicul preaiubit de Isus" (13:23; 20:2) adică Ioan Apostolul, cel mai intim prieten de pe pământ al lui Isus.

Tradiția antică și considerațiile de mai târziu au recunoscut fără echivoc faptul că este opera sa până la apariția criticii moderne. Aceeași categorie de critici care neagă Nașterea din fecioară a lui Isus, Dumnezeirea Sa și Învierea Sa în trup, întemeindu-și ipoteza lor pe o vagă amintire din vechime a unui anumit Ioan presbiterul din Efes, au dedus că evanghelia după Ioan nu ar fi opera apostolului Ioan, ci a lui Ioan din Efes. Desigur, asta ar submina valoarea cărții în ce privește mărturia adusă de ea cu privire la dumnezeirea lui Isus. Teoria de care am vorbit mai sus se bazează pe dovezi atât de șubrede și o dorință atât de evidentă de a discredita cartea încât nici nu merită să fie luată în seamă de credincioși, fiind amintită aici doar pentru că este propaganda preferată a unei anumite școli de așa-zisă erudiție din zilele noastre.

Ioan

Tatăl lui se numea Zebedei (Matei 4:21). Mama lui pare să fi fost Salome (Matei 27:56; Marcu 15:40), care, din compararea textului de la Ioan 19:25, pare să fi fost sora Mariei, mama lui Isus. Dacă așa stau lucrurile, atunci Ioan a fost verișor cu Isus și, fiind de aceeași vârstă cu El, trebuie să-L fi cunoscut încă din copilărie.

Ioan a fost un om de afaceri cu oarecare stare. Era unul din cei cinci asociați la negoțul de pește, pentru care își angajau argați (Marcu 1:16-20). Pe lângă pescuitul său de la Capernaum, el avea casă la Ierusalim (Ioan 19:27) și se cunoștea personal cu marele preot (Ioan 18:15-16).

A fost ucenic al lui Ioan Botezătorul (Ioan 1:35, 40). Dacă a fost verișor cu Isus, cum reiese din pasaje citate, atunci înseamnă că a fost rudă cu Ioan Botezătorul (Luca 1:36) și trebuie să fi avut cunoștință

despre vestirile făcute de îngeri despre Isus și Ioan (Luca 1:17, 32). Astfel, când a apărut Ioan Botezătorul, strigând că Împărăția Cerurilor este aproape, Ioan fiul lui Zebedei a fost gata să i se alăture.

În urma mărturiei lui Ioan Botezătorul el a devenit imediat ucenic al lui Isus (Ioan 1:35-51), unul din primii cinci ucenici și s-a întors cu Isus în Galilea (Ioan 2:2, 11). Apoi se pare că s-a întors la negoțul său. Mai târziu, probabil peste un an, Isus i-a cerut să-și lase meseria și să meargă cu El. De atunci încolo Ioan a fost nedespărțit de Isus și fost martor ocular la toate evenimentele și faptele descrise în evanghelia sa.

Isus l-a poreclit "Fiul tunetului" (Marcu 3:17), fapt care lasă să se înțeleagă că avea un temperament aprins, violent. Dar și-a stăpânit acest temperament. Incidentul cu străinul căruia i s-a interzis să folosească numele lui Cristos la scoaterea demonilor (Marcu 9:38) și dorința de a chema foc din cer peste samariteni (Luca 9:54) sunt laturi interesante ale naturii sale.

El a fost unul din cei trei ucenici din cercul intim al lui Isus, recunoscut drept cel mai apropiat de Isus. De cinci ori se spune despre el că este ucenicul "pe care l-a iubit Isus" (Ioan 13:23; 19:26; 20:2; 21:7, 20). Trebuie să fi fost un om cu deosebite calități de caracter, din moment ce a atras tovarășia și prietenia lui Isus.

El și cu Petru au devenit conducătorii recunoscuți ai celor doisprezece și, deși erau total diferiți ca fire, au petrecut mult timp împreună (Ioan 20:2; Fapte 3:1, 11; 4:13; 8:14).

Mai mulți ani la rând se pare că a locuit la Ierusalim. Potrivit tradiției bine stabilite, ultimii săi ani i-a petrecut la Efes. Nu se cunoaște nimic despre activitățile sale sau locurile pe unde a umblat și a stat între timp. La Efes a trăit până la o vârstă foarte înaintată și și-a scris evanghelia sa, trei epistole și Apocalipsa.

Data evangheliei sale e fixată de obicei la anul 90 era creștină. Unii cred că Ioan a scris evanghelia sa inițial mult mai devreme, pe când se afla la Ierusalim, curând după înviere, în limba ebraică mai întâi, iar apoi, peste ani și ani a scos ediția efeseană în limba greacă, care a dat naștere la toate manuscrisele existente.

Capitolul 1:1-3. Caracterul etern și dumnezeirea lui Isus

Amintește de cuvintele de la începutul cărții Geneza. Isus este numit DUMNEZEU și CREATOR. Ioan este foarte sigur de faptul că Isus este o ființă care există din veșnicii și că El a participat la crearea universului. În Ioan 17:5 Isus este citat ca referindu-se la "Slava pe care o avea cu Tatăl înainte de întemeierea lumii". Isus este numit aici CUVÂNTUL. Adică, Isus a fost expresia lui Dumnezeu. Isus a fost Dumnezeu. Isus este Dumnezeu. Isus a fost ca Dumnezeu. Isus este mesajul lui Dumnezeu către omenire.

Capitolul 1:4-13. Isus lumina lumii

Isus a spus lucrul acesta de multe ori (8:12; 9:5; 12:46). Este una din notele dominante ale gândirii lui Ioan cu privire la Isus (Ioan 1:5-7). Înseamnă că Isus, lumina lumii, este acel care clarifică sensul și destinul existenței umane.

Capitolul 1:14-18. Încarnarea

Dumnezeu a devenit Om cu scopul de a-l câștiga pe om la Sine. Dumnezeu ar fi putut să-l facă pe om cu instinctul de a face voia Sa, dar a preferat să-i dea omului puterea de a decide singur ce atitudine să i-a față de Creatorul său. Dar Dumnezeu este Spirit, iar omul este limitat de trupul său material, având doar o vagă concepție despre ceea ce este un spirit. Și astfel, Creatorul a venit la creaturile Sale sub forma unui semen al lor, pentru a le da o idee despre ființa și natura Sa. Dumnezeu este ca Isus. Isus este ca Dumnezeu.

”Fiul omului“

A fost numele preferat al lui Isus când s-a referit la El Însuși. Apare de 70 de ori în evangheliile: Matei, de 30 de ori, Marcu de 5, ori, Luca de 25 de ori, Ioan de 10 ori.

S-a folosit la Daniel 7:13, 14, 27 ca nume pentru Mesia cel care avea să vină. Faptul că Isus l-a adoptat se crede că a fost echivalentul luării titlului de Mesia. De asemenea, sugerează faptul că Isus s-a bucurat de experiența Sa umană, ca Dumnezeu întrupat, împărtășind viața omenirii. El a dus titlul acesta cu El în cer (Fapte 7:56; Apocalipsa 1:13; 14:14).

Ezechiel este numit astfel de vreo 90 de ori (Ezechiel 2:1, 3, 6, 8, etc), implicând nivelul scăzut al omului în fața lui Dumnezeu.

Lumea lui Isus

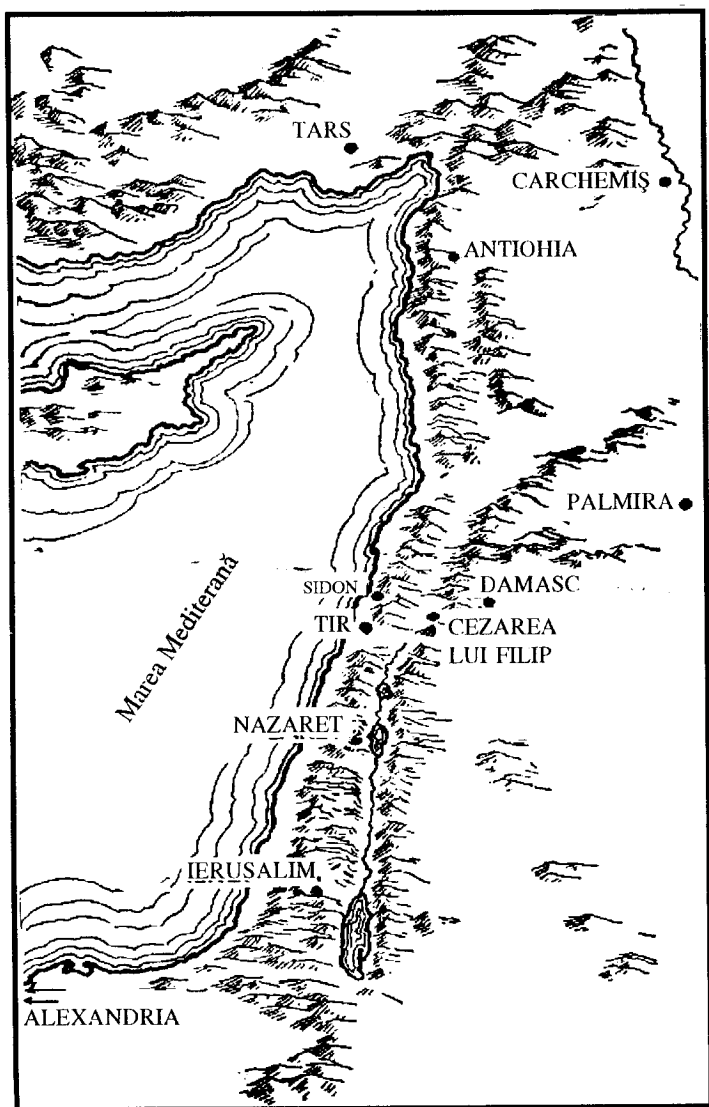
Deși a fost cetățean al universului, obișnuit cu adâncurile infinite ale spațiului stelar, totuși viața Sa pământească a fost petrecută într-un spațiu foarte restrâns, deși a fost un cerc de importanță strategică. Palestina se afla la joncțiunea a trei continente, între Marea Mediterană și Marele Deșert Arab, locul de întâlnire al drumurilor principale din vremea aceea. Pe timpul lui Isus Palestina era compusă din patru părți, toate aflate sub conducerea Romei.

Iudea, în partea de sud bastionul conservatorismului iudaic. Galilea, în nord, cu un mare amestec de populație greacă.

Samaria, între cele două de mai sus, cu o populație hibridă, numai parțial provenind din sânge evreu.

Perea, la răsărit de zona inferioară a Iordanului, avea multe orașe romane prospere.

Irod a domnit în Galilea și Perea. Pilat a domnit în Iudea și Samaria. Alexandria, al doilea oraș al Imperiului Roman, se afla la vreo 500 de kilometri spre nord. De-a lungul coastei palestinieni și prin Grecia

Harta 58. Lumea lui Isus.

treceau căile comerciale și armatele lumii. În afară de călătoria Sa în Egipt, în copilăria Sa, nu există nici o însemnare nicăieri că Isus ar fi străbătut mai mult de 100 de km de la Nazaret. Ierusalimul în partea de sud, Sidonul la nord, Decapolisul și Perea la răsărit - iată care au fost limitele călătoriilor Sale cunoscute.

Galilea. Populația ei a fost apreciată de Iosephus la trei milioane. Era plină de orașe bogate grecești. Constituia un centru cultural al lumii. Capitala sa romană și reședința regală a lui Irod a fost la Sephoris, aflat la numai 7 kilometri de Nazaret.

Capitolul 1:19-34. Mărturia lui Ioan

După scurte informații despre dumnezeirea lui Isus, pre existența și Încarnarea Lui, Evanghelia lui Ioan, trecând peste nașterea lui Isus, copilăria Sa, botezul și ispitirea Sa, începe direct cu mărturia lui Ioan Botezătorul înaintea comitetului trimis de Sinedriu să cerceteze chestiunea dumnezeirii lui Isus.

Lucrul acesta s-a petrecut la sfârșitul celor patruzeci de zile de ispitire. Nu se afirmă nicăieri că Isus s-a întors din pustie, unde a fost ispitit, la Iordan unde boteza Ioan. Cele trei evanghelii sinoptice trec direct de la ispitirea din pustiu la lucrarea de propovăduire din Galilea (Matei 4:11-12; Marcu 1:13-14; Luca 4:12-14). Dar cele trei zile succesive (29, 35, 43), urmate de "a treia zi" (2:1), ca moment de sosire în Galilea lasă să se înțeleagă limpede că Isus s-a întors din pustiu la locul unde propovăduia Ioan, înainte de a porni spre Galilea.

"Proorocul" (21), un nume profetic al lui Mesia, înțeles ca atare de oamenii din zilele lui Isus (Ioan 6:14).

Observați profunda umilință a lui Ioan și devotamentul său față de Cristos (27) - Ioan spune că nu este vrednic nici măcar să-i dezlege încălțăminte. Este un fapt atât de remarcabil încât toți cei patru evangheliști îl notează (Matei 3:11, Marcu 1:7; Luca 3:16). Ce minunat ar fi dacă toți predicatorii ar da dovadă de aceeași umilă adorare pentru Domnul pe care Îl predică!

Capitolul 1:35-51. Primii ucenici

Au fost cinci la număr: Ioan, Andrei, Simon, Filip și Natanael. Ei fuseseră deja pregătiți pentru aceasta prin propovăduirea lui Ioan Botezătorul și toți cinci au devenit apostoli. A fost una din contribuțiile lui Ioan Botezătorul la lucrarea lui Cristos. Pentru o vreme însă oamenii aceștia s-au întors la ocupațiile lor. Cam peste un an, au fost chemați să-L urmeze pe Isus permanent. (Vezi nota de la Matei 10.)

Se presupune că apostolul Ioan ar fi fost ucenicul al cărui nume se pomeneste aici (40). Dacă a fost verișor cu Isus (vezi nota introductivă de la Evanghelia sa), atunci trebuie să-L fi cunoscut deja pe Isus.

"Ceasul al zecelea" (39) era ora 10 înainte de masă. Ioan folosește timpul roman, la fel ca al nostru, în care orele se numărau de la miezul nopții la amiază (4:6; 19:14).

Simon, asociat al lui Ioan la negoțul de pește, se poate să-L fi cunoscut deja pe Isus personal, dar abia acum la proclamarea lui Ioan Botezătorul îl cunoaște pe Isus ca Mesia. Faptul că Isus i-a dat lui Simon un nume nou cu ocazia primei lor întâlniri pare să indice faptul că Isus îl avusese deja în vedere pentru funcția de apostol mai dinainte.

Natanael a fost convertit de maiestatea persoanei lui Isus (46-49). Afirmția lui Isus despre îngeri (51) îl marchează ca fiind puntea de legătură cu cerul (Geneza 28:12).

Înfățișarea personală a lui Isus

A fost ceva în purtarea lui Isus care a avut o înrăurire imediată asupra lui Natanael (1:49). Nu se face nici o aluzie la înfățișarea personală a lui Isus în Noul Testament. Cea mai veche descriere datează din secolul 4. Este o scrisoare apocrifă atribuită lui Publius Lentulus, un prieten al lui Pilat, scrisă către Senatul Roman. Nu este autentică. Iată o parte din ea:

"În vremea aceasta a apărut un om înzestrat cu puteri mari. Numele său este Isus. Ucenicii săi îl numesc Fiul lui Dumnezeu. Este de statură nobilă, bine proporționat, cu o față plină de bunătate și totuși nelipsită de fermitate, așa încât cei care îl privesc îl iubesc pe dată și se tem de el. Părul îi este de culoarea vinului, fără lucire, dar la nivelul urechilor este buclat și lucește. Fruntea îi este netedă și fără nici un defect, reliefată de obraji frumoși, privirea îi este ingenioasă și blândă. Nasul și gura nu au nici un cusur. Este formidabil când mustră sau ceartă pe cineva; când învață și îndeamnă este blând și dulce la vorbă. Nimeni nu l-a văzut râzând, ci din contră plângând. Este înalt, cu mâini frumoase și drepte. La vorbă hotărât, grav, puțin datat la locvacitate; ca frumusețe, întrecând pe cei mai mulți oameni".

Există și alte tradiții. Una după care Isus era drept și frumos. Alta, după care adus de umeri și urât. Indiferent care era înfățișarea Sa personală, trebuie să fi existat ceva în privirea și în purtarea Sa, ceva maiestuos, impunător și divin. Imaginea Sa de la Isaia 53 nu sugerează o înfățișare prea atrăgătoare, dar se referă probabil la modul Lui umil de viață, ca unul care era destinat să fie Rege, și nu la înfățișarea Sa fizică.

Fiind tâmplar, trebuie să fi fost destul de puternic fizic. Vorbind cu atâta efect mulțimilor în aer liber, ne imaginăm că trebuie să fi avut o voce puternică. Din discursurile Sale, conversațiile și învățăturile Sale, considerăm că a fost întotdeauna controlat, niciodată grăbit, perfect echilibrat, maiestuos în toate mișcările Sale. Există locuri din care reiese că a avut un simț al umorului.

Perioade din viața lui Isus

Există anumite perioade din viața lui Isus în care putem grupa tot ce se spune despre El, după cum urmează:

Nașterea și copilăria Sa

Botezul și ispitirea Sa, începutul lucrării Sale publice

Începutul lucrării Sale în Galilea, 8 luni

Lucrarea de mai târziu în Perea și Galilea, vreo 4 luni (?)

Ultima Sa săptămână

Lucrarea Sa de după înviere.

Capitolul 2:1-11. Apa transformată în vin

Cana se află la vreo 7 kilometri nord-est de Nazaret. Natanael era în Cana (21:2). El nu avea o părere prea grozavă despre orașul învecinat, Nazaret (1:46). Evident, nunta a avut loc în casa unui prieten sau a unei rude apropiate de a lui Isus sau de a lui Natanael.

"Femeie" (4) era un titlu de respect pe vremea aceea. Isus l-a mai folosit o dată pe cruce, când nu putea în nici un caz fi vorba de o lipsă de respect (19:26). Ideea acestei remarci pare să fie următoarea: "Să zicem că vinul se termină, ce am eu de a face cu asta? Nu e treaba mea să mă ocup de vin. Nu a sosit vremea să fac minuni". Probabil, El tocmai îi spusese despre noile puteri miraculoase pe care le primise prin pogorârea Duhului Sfânt la botezul Său. (Vezi nota asupra ispitirii Sale de la Matei 4:1-10). Ea a văzut în situația respectivă o oportunitate pentru El. În vreme ce El a făcut această minune pentru ea, "ceasul" Lui (4) pentru folosirea în mod general a puterilor Sale miraculoase nu sosise încă, decât patru luni mai târziu, la începutul oficial al lucrării Sale publice de propovăduire în Ierusalim, în vremea Paștelui (13)

"Două sau trei vedre" (6). O vadră avea cam 32 de litri. Vasele din piatră aveau cam 55 de litri.

Semnificația acestei minuni: Isus tocmai se opusese oricărei sugestii posibile din partea Satanei despre felul cum ar putea să-și folosească puterile Sale miraculoase, timp de patruzeci de zile în pustie, și refuzase cu statornicie să le folosească în slujba Sa sau pentru nevoile Sale. Apoi, de la pustie se trece direct la nuntă. Și deși minunile care au urmat au fost făcute în mare măsură pentru a ușura suferința, această primă minune a fost făcută la o nuntă, într-o ocazie festivă, pentru bucuria umană, menită să aducă fericire oamenilor, ca și când Isus ar fi vrut să anunțe chiar de la început că religia pe care o inaugura nu este o religie a ascetismului, ci o religie a bucuriei firești. A fost binecuvântarea lui Isus asupra căsătoriei.

"Început al semnelor (minunilor) Lui" (11). A fost prima minune a lui Isus. Povestirile năstrușnice din scrierile apocrife, despre minunile Sale din copilărie nu sunt decât niște născociri, o pură invenție lipsită de noimă.

"Și-a arătat slava" (§11) de Creator (1:3, 14). Minunea a presupus un proces de accelerare care a implicat o putere creatoare propriu-zisă. (Vezi nota din Marcu 5:21-43 asupra minunilor lui Isus).

Capitolul 2:12. O scurtă ședere în Capernaum

A fost un fel de vizită de familie, cuprinzându-i pe mama și pe frații Săi, probabil în casa lui Ioan sau Petru, pentru a face planuri pentru viitor. Cam peste un an Capernaum a devenit reședința Sa principală. El nu a mai făcut minuni în Galilea până după întoarcerea Sa din turneul de propovăduire în Iudeea (4:54).

Începutul lucrării în Iudeea, 2:13 la 4:3

Apare numai în Evanghelia lui Ioan. A durat 8 luni, începând cu Paștele (2:13), în luna aprilie, și terminându-se cu "patru luni" înainte de seceriș (4:3, 35), adică în decembrie. Cuprinde și curățirea templului, vizita lui Nicodim și lucrarea lângă râul Iordan.

Capitolul 2:13-25. Isus curăță templul

Negreșit au existat două curățiri, cu un interval de trei ani între ele: cea de față, la începutul lucrării Sale publice (observați cuvântul "după" 3:22); și cealaltă, de la încheierea lucrării Sale, în ultima săptămână (Matei 21:12-16; Marcu 11:15-18; Luca 19:45-46). În cadrul acesteia, El a dat afară vitele și i-a izgonit pe negustori. A numit templul "casă de negustorie"; în celălalt caz l-a numit "un cuib de tâlhari".

Din vizitele Sale anterioare la Ierusalim, asemenea lui Luther la Roma, fusese deja total dezgustat de fărâdelegea nespus de mare a ierarhiei care domnea în numele lui Dumnezeu. Actul oficial de deschidere a lucrării Sale publice, rânduit de El ca un semn pentru națiune că El este Mesia, (căci așa era El așteptat, Maleahi 3:1-3), a fost făcut într-un gest de sfidare deschisă la adresa clicii conducătoare, al cărui antagonism Isus l-a trezit imediat. A fost o grupare pe care Isus n-a părut niciodată interesat să o împace. Așa și-a început El lucrarea și așa și-a sfârșit-o!

Trebuie să fi existat ceva foarte maiestuos în înfățișarea Sa personală, sau mai probabil, în puterea Sa miraculoasă, de vreme ce un străin, doar cu un bici în mână, a putut să curățească templul și să-i alunge pe toți neguțătorii din zona aceea, așa încât (a doua oară) nici măcar un vas nu a mai putut fi adus înăuntru (Marcu 11:16). Până și poliția a fost redusă la tăcere.

Ce l-a dezgustat pe Isus atât de mult în templu? Oamenii de acolo erau atât de captivați de ideea profitului, încât întreg serviciul lui Dumnezeu fusese comercializat și făcut de rușine în zona sacră ce fusese dedicată altor scopuri (vezi la Matei 21:12-17, mai pe larg).

Templul, zidit de Irozi, din marmură și aur, era foarte frumos înconjurat de patru curți, pe nivele în trepte: pentru preoți, pentru kael,

pentru femei, și pentru neamuri. Împrejmuit de colonade acoperite, cu stâlpi din cea mai albă marmură, fiecare având înălțimea de 12 metri executați dintr-o singură piatră. La răsărit era Pridvorul lui Solomon, unde erau comercianții. Întreaga zonă era înconjurată de un zid masiv de 300 de metri pe fiecare latură, cam de mărimea a patru străzi ale unui oraș.

Minunile (23). Isus nu făcuse până acum decât o minune în Galilea (2:11; 4:54). Dar acum, odată cu inaugurarea activității Sale prin spectaculoasa demonstrație din templu. El a făcut atât de multe minuni încât mulți au fost gata să-L accepte de Mesia, dar El știa prea bine ce fel de Mesia așteptau ei.

Capitolul 3:1-21. Nicodim

Curățirea templului și minunile însoțitoare făcuseră o impresie adâncă asupra oasului. Nicodim, un om precaut, cu influență, fariseu și membru al Sinedriului, caută să obțină o întrevedere particulară cu Isus. El este și interesat dar dorește să cerceteze afirmațiile pe care le făcuse Isus despre Sine. În ce măsură a crezut nu știm. Doi ani mai târziu a luat partea lui Isus în consiliu (7:5-52). Mai târziu, el și cu Iosif, un alt membru al consiliului, au îngropat pe Isus (19:36). A fost un ucenic în taină, în zilele de formare a credinței sale, dar mai târziu a fost gata să împărtășească deschis cu Isus rușinea crucii Sale. Ieșirea din umbră în ceasul umilirii lui Isus, când până și cei doisprezece au fugit să se ascundă, felul în care și-a riscat viața în slujba aceea milostivă de la urmă, este unul din cele mai nobile acte din Scriptură. Negreșit el a ispășit pentru tendința sa de la început de a sta ascuns, în special când ne gândim că era un membru al Sinedriului, și se afla chiar în inima taberei dușmane.

"Nașterea din nou" de care a vorbit Isus nu era doar o metaforă, ci o realitate ce rezultă din impregnarea inimii umane de către Duhul lui Dumnezeu (vezi la Romani 8:1-11). Nicodim împărtășea negreșit concepția populară potrivit căreia împărăția lui Mesia avea să fie o împărăție politică, în care națiunea lui avea să fie eliberată de sub jugul roman. Isus încearcă să-i vorbească despre natura spirituală a acestei nașteri, atât de diferită de ceea ce avea Nicodim în vedere, încât acesta nici nu a știut despre ce vorbește Isus. El nu putea pricepe în ruptul capului cum el, un om bun, fariseu convins, unul din conducătorii națiunii mesianice, nu putea să fie primit în Împărăția Mesianică cu brațele deschise, așa cum era. Aceasta nu putea accepta el, că trebuie să-și restructureze total ideile și pe sine însuși.

"Să fie înălțat" (14). Este vestirea făcută de Isus la începutul lucrării Sale despre faptul că crucea avea să fie tronul Său mesianic. Este o referire la șarpele de aramă spre care priveau cei care erau mușcați de șerpini din pustiu și erau vindecați. (Numeri 21:9), însemnând că

nașterea din nou despre care tocmai vorbise Isus, și pășirea într-o viață nouă, aveau să vină prin moartea Sa. A dat prilejul minunatului text de la Ioan 3:16.

Capitolul 3:22-36. Lucrarea lui Isus în zona Iordanului inferior

Era aceeași regiune unde fusese botezat. Între timp Ioan plecase mai spre nord, cam la 70 de kilometri, într-o localitate numită Aenon (vezi harta de la pagina 423). Ambii bărbați predicau același lucru: de mult prezisa împărăție a cerurilor s-a apropiat. Curând după Isus au început să vină mai mulți oameni decât după Ioan, datorită minunilor Sale și fiindcă El era Mesia pe care Îl vestea Ioan; de asemenea și din pricina personalității Sale impunătoare. După 8 luni, Ioan a fost înțemnițat (Matei 4:12); conducătorii de la Ierusalim au început să observe ce se întâmplă (Ioan 4:1); începea să pară că va fi primejdios ca Isus să mai continue în regiunea aceea; și, ca nu cumva să fie tăiat înainte de vreme, până a nu-și fi sfârșit lucrarea, Domnul Isus s-a retras în Galilea. Faptul că a fost o perioadă de 8 luni este indicat prin următoarele: a început cam pe la Paște (aprilie, Ioan 2:13; 3:22); s-a încheiat "patru luni până la seceriș" în decembrie. (Ioan 4:35)

Capitolul 4:1-42. Femeia samariteancă

Isus s-a întors din Galilea prin Samaria, în loc să o ia pe drumul mai obișnuit ce urma valea Iordanului, probabil din motive de precauție. Samaria se afla în afara jurisdicției lui Irod, care tocmai aruncase pe Ioan în închisoare. Isus nu era decât în trecere. Conversația Sa cu femeia samariteancă nu a fost decât întâmplătoare. Este unul din cele mai frumoase momente din viața lui Isus.

Samaritenii erau o rasă străină care fuseseră sădiți acolo de asireni, cu 700 de ani mai înainte (II Regi 17:6, 26, 29; Ezra 5:1, 9, 10) și acceptaseră Pentateul. Ei se așteptau ca Isus să-și așeze scaunul de domnie în Samaria și nu la Ierusalim.

Isus era privit cu suspiciune de conducătorii propriei națiuni. Dar iată că aici acești samaritenii disprețuiți L-au primit cu bucurie. Unul din contrastele care se repetă mereu în evangheliile este repudierea lui Isus de către conducătorii religioși ai națiunii și primirea Sa de către cei lepădați, de către oamenii de rând.

Fântâna lui Iacob se mai află și acum acolo, având o adâncime de treizeci de metri și trei metri în diametru. Este unul din puținele locuri având legătură directă cu viața lui Isus care se poate identifica cu precizie.

"Ceasul al șaselea" după ora romană, la fel ca timpul nostru era ora șase după masă. Vizita lui Isus a pus bazele primirii Evangheliei de către samariteni cu toată inima la câțiva ani după aceea. (Fapte 8:4-8)

Capitolul 4: 43-54. Fiul nobilului

Cana se afla la vreo 7 km nord-est de Nazaret. Era locul de baștină a lui Natanael, unde cu un an înainte Isus făcuse prima minune. (Ioan 2:1-11)

Nobilul era unul din funcționarii oficiali ai lui Irod de la Capernaum. Orașul acesta se afla la vreo 24 km nord-est de Cana. Minunea aceasta a fost înfăptuită prin viu grai, asupra unei persoane aflate la 24 kilometri distanță. "Al doilea semn" (54) înseamnă că a fost a doua minune în Galilea. Între timp Isus făcuse minuni în Ierusalim (Ioan 2:23)

În urma acestei minuni, se pare că Isus s-a întors la Nazaret (Luca 4:16-20). Vindecarea fiului nobilului de la Capernaum a fost ceea ce au auzit locuitorii Nazaretului că înfăptuiește Isus și voiseră să-L vadă făcând și în orașul lor (Luca 4:23)

Capitolul 5. O minune de Sabat la Ierusalim

Aceasta a fost în timpul unui praznic (1) Nu se spune care anume dintre ele. Praznicele erau sărbătorile ținute de evrei în zilele lui Isus, pe care le respecta și El neîndoios. Ele erau:

Paștele (aprilie) Sărbătoarea ieșirii din Egipt, ce avusese loc cu 1400 de ani mai înainte.

Rusaliile (iunie) 50 de zile mai târziu. Celebrarea dării legii
Corturile (octombrie). Celebrarea străngerii roadelor.

Dedicarea (decembrie). Sărbătoare inaugurată de Iuda Macabeul.
Purim (cu puțin înainte de Paște) Nu este amintită în evanghelii.

Isus se întorse în Galilea în luna decembrie, cam în perioada dedicării. Praznicul următor ar fi fost Purim. Apoi, Paștele, care era considerat ca fiind data vizitei sale de acum la Ierusalim.

Cu un an înainte Isus curățise templul, ca semn introductiv al faptului că El este Mesia. De data aceasta, El face o minune în ziua de Sabat, cu scopul de a atrage atenția conducătorilor și a face publicitate maximă declarației Sale de dumnezeire în capitala națiunii. Aceasta i-a prilejuit o explicație detaliată a declarațiilor Sale și a dus la hotărârea Sinedriului de a-L omorâ (18), hotărâre pentru care le-a trebuit doi ani s-o ducă la îndeplinire.

Scăldătoarea Betezda era așezată după tradiție chiar la nord de templu. Dar unii învață o identifică cu ceea ce se numește astăzi Scăldătoarea Fecioarei, aflată la sud de templu, care mai este și astăzi un izvor intermitent.

Isus s-a referit la această minune și la horărârea lor de a-L ucide un an și jumătate mai târziu. A fost una din controversile principale cu dușmanii Săi (Ioan 9:14; Luca 13:14). Pentru că a vindecat pe omul cu mâna uscată în ziua de Sabat ei au plănuit să-L ucidă (Marcu 3:6). Isus i-a făcut inconsecvenți pentru că și ei operau tăierea împrejur în ziua de Sabat.

Singurul caz consemnat în care Isus s-a mâniat a fost atunci când ei au obiectat împotriva faptului că a vindecat în ziua de Sabat (Marcu

3:5), cu deosebirea că s-a mai mâniat odată atunci când ucenicii au încercat să îi oprească pe copilași să vină la El (Marcu 10:14)

Vindecări de Sabat

Sunt consemnate șapte cazuri, după cum urmează:

Vindecarea unui îndrăcit, la Capernaum (Marcu 1:21-27)

A soacrei lui Petru, la Capernaum (Marcu 1:29-31)

A unui neputincios, la Ierusalim (Ioan 5:1-9)

A omului cu mâna uscată (Marcu 3:1-6)

A unei femei gârbove (Luca 13:10-17)

A omului care suferea de dropică (Luca 14:1-6)

A orbului din naștere (Ioan 9:1-14).

Capitolul 6. Hrănirea celor 5000

Este singura minune a lui Isus pe care toți cei trei evangheliști o redau fără excepție (Matei 14:13-33; Marcu 6:32-52; Luca 9:10-17)

Era pe țărmul de est al Mării Galileii. Un punct aflat la vreo 3-4 km sud-est de locul unde se varsă Iordanul în mare se potrivește cu descrierea pe care o găsim în evanghelii.

Era pe vremea Paștelui (6:4), cu un an înainte de moartea lui Isus, când mulțimile erau în drum spre Ierusalim. Isus însuși nu s-a dus la Ierusalim de acest Paște fiindcă în anul precedent încercaseră să-L omoare (Ioan 5:1, 18). A fost probabil primul Paște la care nu a participat Isus de la vârsta de 12 ani. L-a sărbătorit însă făcând una din cele mai mari minuni ale Sale pentru mulțimile care se duceau să serbeze Paștele.

Observați cât de mult i-a plăcut lui Isus ordinea: i-a pus pe oameni să stea jos, în grupuri de câte 50 și 100 (Marcu 6:39-40), probabil aranjați în jurul Lui în cerc sau semicerc. Mai notați și faptul că nu a făcut deloc risipă. A poruncit să se strângă resturile (12-13).

Minunea a avut o înrăurire foarte mare asupra oamenilor, care au vrut să-L întroneze Rege imediat (14-15).

Isus umblă pe apă (16-21). A fost în "straja a patra" (Marcu 6:48), după ora trei dimineața. Isus petrecuse aproape toată noaptea singur pe munte (Marcu 6:46)

Ucenicii vâsleau spre Capernaum, se aflau la vreo 8 km sud-vest de vărsarea Iordanului (vezi harta de la pagina 473). Ei se țineau pe lângă țărm, din pricina furtunii. Când s-a arătat Isus, ei erau la vreo "douăzeci și cinci sau treizeci de stadii" adică la vreo 6-7 km depărtare de celălalt mal.

Când a văzut Petru că Isus umblă pe apă, a vrut să facă și el la fel. Simpaticul nostru vijelios! Sărmanul Petru, a început să se scufunde! Atunci Isus l-a muștrat pentru lipsa lui de credință. Nouă ni se pare că Petru a avut destulă credință de vreme ce a pornit

totuși pe apă - destulă din punctul nostru de vedere, dar în ochii lui Isus, Petru avea atât de puțină credință!

Discursul lui Isus asupra pâinii vieții (27-71). Isus făcuse această minune măreață a înmulțirii pâinilor ca un cadru propice pentru discutarea în cuvinte deslușite a adevăratei Sale misiuni pe lumea aceasta.

În vreme ce El petrecuse mult timp slujind nevoile trupești ale oamenilor, adevăratul Lui scop pentru care a venit pe lumea aceasta a fost acela de a salva sufletele oamenilor. Când însă le-a spus oamenilor lucrul acesta, ei au început să-și piardă interesul. Atâta timp cât le hrănea trupurile era minunat pentru ei, voiau să-L facă rege.

Se pare că oamenii în general se așteptau ca Mesia să aducă o ordine socială în care ei să-și dobândească pâinea fără să muncească. Ar fi fost pur și simplu minunat dacă ar fi putut avea un astfel de rege care să-i hrănească în fiecare zi în chip miraculos, așa cum făcuse cu o zi mai înainte, asemenea manei pe care le-o dăduse Moise.

Capitolul 7. Isus e din nou la Ierusalim

Aceasta a fost de praznicul corturilor (luna octombrie), la un an și jumătate de când mai fusese ultima oară, și cu șase luni înainte de moartea Sa.

Cu ocazia vizitei Sale precedente El vindecase un om în ziua de Sabat și anunțase conducătorilor că El este Fiul lui Dumnezeu (Ioan 5:18), drept pentru care ei s-au decis să-L omoare. De celălalt Paște nu se mai dusesse la Ierusalim (Ioan 6:4)

Dar acum lucrare Sa se apropiase de sfârșit și iarăși S-a dus în capitala națiunii sale ca să-și prezinte afirmația că El este trimis de la Dumnezeu. Totuși vremea morții Sale nu sosise pe deplin. Cunoscând care le era planul lor de a-L ucide, (căci faptul se cunoștea 7:25) El a călătorit incognito, până când s-a arătat în mijlocul mulțimilor la templu. Apoi și-a început cuvântarea printr-o referire la faptul că ei vor să-L omoare (7:19-23)

Când au auzit conducătorii lucrul acesta, au trimis soldații să-L ridice imediat. Dar soldații au fost cuprinși de uimire și respect în fața Lui și nu și-au putut face datoria, atât de mare a fost înfrăurirea prezenței Sale asupra lor. Iar El a continuat cu mesajul Lui de la Dumnezeu.

Dumnezeirea lui Isus

Isus este numit "Fiul lui Dumnezeu" în toate patru evangheliile:

Matei 3:17; 4:3, 6; 8:29; 14:33; 16:16; 17:5; 26:63; 27:54.

Marcu 1:1, 11; 3:11; 5:7; 9:7; 14:61, 62.

Luca 1:32, 35; 3:22; 4:41; 9:35; 22:70

Ioan 1:34, 49; 3:16, 18; 5:25; 9:35; 10:36; 19:7; 20:31

Isus S-a numit pe Sine "Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 5:15); "se făcea deopotrivă cu Dumnezeu" (Ioan 5:18). De trei ori a spus categoric "Eu sunt FIUL LUI DUMNEZEU" (Marcu 14:61-62; Ioan 9:35-37; 10:36).

Isus a folosit de repetate ori expresii despre Sine care nu pot fi atribuite decât lui Dumnezeu.

"Eu sunt adevărul" (Ioan 14:6)

"Eu sunt calea" (care duce la Dumnezeu) (Ioan 14:6)

"Eu sunt ușa; dacă intră cineva prin Mine va fi mântuit și va intra și va ieși și va găsi pășune" (Ioan 10:9)

"Nimeni nu poate veni la Tatăl decât prin Mine" (Ioan 14:6)

"Eu sunt Pâinea vieții" (Ioan 6:35, 38)

"Eu sunt Viața" (Ioan 11:25)

"Eu sunt Învierea" (Ioan 11:25)

"Cine crede în Mine nu va muri niciodată" (Ioan 11:26)

"Eu sunt Mesia" (Ioan 4:25-26)

"Înainte de a fi fost Avraam, Eu sunt" (Ioan 8:58). Este o afirmație uimitoare, dincolo de înțelegerea mărginită, care elimină trecerea timpului și rezolvă trecutul și viitorul într-un singur etern "acum".

"Tată, proslăvește-Mă cu slava pe care o aveam înainte de facerea lumii" (Ioan 17:5). O clară amintire a existenței Sale de dinainte de întrupare.

"Cel care M-a văzut pe Mine L-a văzut pe Tatăl" (Ioan 14:9)

"Eu și Tatăl suntem una" (Ioan 10:30)

"Toată puterea Mi s-a dat în cer și pe pământ" (Matei 28:18)

"Eu sunt cu voi întotdeauna până la sfârșitul lumii" (Matei 28:20)

Cine altul ar mai fi putut rosti asemenea lucruri despre sine însuși? Despre cine altul le-am mai putea rosti?

Marcu L-a numit pe Isus "Fiul lui Dumnezeu" (Marcu 1:1)

Ioan L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 3:16, 18; 20:31)

Ioan Botezătorul L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 1:34)

Natanael L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 1:49)

Petru L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Matei 16:16)

Marta L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 11:27)

Ucenicii L-au numit "Fiul lui Dumnezeu" (Matei 14:33)

Gabriel L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Luca 1:32, 35)

DUMNEZEU ÎNSUȘI L-a numit pe Isus "FIUL LUI DUMNEZEU" (Matei 3:17; 17:5; Marcu 1:1; 9:7; Luca 3:22; 9:35)

Duhurile rele L-au numit pe Isus "Fiul lui Dumnezeu" (Matei 8:29; Marcu 3:11; 5:7; Luca 4:41, (vezi nota asupra demonilor de la pagina 468))

Oamenii au recunoscut în mod curent că El a făcut această afirmație:

"Dacă ești Fiul lui Dumnezeu..." (Matei 4:3, 6)

"Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu" (Matei 14:33).

"Dacă Tu ești Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe cruce" (Matei 27:40).

"El s-a făcut pe Sine Fiul lui Dumnezeu" (A zis "Eu sunt Fiul lui Dumnezeu") (Ioan 19:7)

Profeții Vechiului Testament au prezis dumnezeirea Lui: "Îl vor numi: Dumnezeu Atotputernic, Părinte al Veșnicilor" (Isaia 9:6). "Iată numele pe care i-L vor pune: Dumnezeu neprihănirea noastră" (Ieremia 23:6; 33:16) "În ziua aceea casa lui David va fi ca Dumnezeu" (Zaharia 12:8)

"Piatra" pe care a spus Isus că îi va zidi Biserica (Matei 16:18) a fost adevărul potrivit căruia El este Fiul lui Dumnezeu.

Isus însuși este numit "Dumnezeu" (Ioan 1:1; 10:33; 20:28; Romani 9:5; Coloseni 1:16; 2:9; I Timotei 1:17; Evrei 1:8; I Ioan 5:20; Iuda 25).

Astfel, nici Isus Însuși, nici Scripturile nu lasă vreo umbră de îndoială asupra naturii persoanei lui Isus. De ce să nu accepți faptele așa cum sunt? Dacă El nu a fost decât un om bun, atunci nu poate face nimic pentru noi, decât să ne dea un exemplu. Dacă a fost cu adevărat Dumnezeu, El ne poate fi Mântuitor și un exemplu.

Capitolul 8:1-11 Femeia prinsă în adulter

În trei cazuri Isus s-a ocupat de femei care călcase ră strâmb: ceasul de față, femeia păcătoasă de la Luca 7:36-50 și femeia samariteancă (Ioan 4:18). În toate trei cazurile Isus a fost deosebit de atent și plin de înțelegere. (Vezi la Luca 15)

Limbajul versetului 7 poate lăsa să se înțeleagă că Isus știa că oamenii care o acuzau pe femeie erau vinovați chiar ei înșiși de fapta ce i-o imputau ei.

Capitolul 8:12-59. Isus continuă discursul despre dumnezeirea Sa

Afirmațiile categorice și uimitoare pe care le face Isus despre Sine îi înfurie pe conducători, care încearcă să-L atace (59). Pe lângă afirmațiile din paginile precedente, Isus a mai făcut și alte declarații care ilustrează dumnezeirea.

"Eu sunt Lumina lumii" (Ioan 8:12).

"Eu sunt Păstorul cel Bun (Ioan 10:11).

"Voi sunteți din lumea aceasta. Eu nu sunt din lumea aceasta. Voi sunteți de jos. Eu sunt de sus" (Ioan 8:23).

"Tatăl vostru Avraam a săltat de bucurie că are să vadă ziua Mea: a văzut-o și s-a bucurat." (Ioan 8:56).

"Moise a scris despre Mine" (Ioan 5:46).

"Cercetați Scripturile pentru că socotiți că în ele aveți viața veșnică, dar tocmai ele mărturisesc despre Mine" (Ioan 5:39)

"Tatăl a mărturisit despre Mine" (Ioan 5:37).

"Lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvârșesc, tocmai lucrările acestea pe care le fac Eu mărturisesc despre Mine" (Ioan 5:36).

"Dacă n-aș fi făcut între ei lucrările pe care nimeni altul nu le-a făcut, n-ar avea păcat" (Ioan 15:24).

"Dacă nu credeți în Mine că Eu sunt, veți muri în păcatele voastre" (Ioan 8:24).

"Binecuvântați sunt ochii voștri, căci vă spun că mulți regi și profeti au dorit să vadă lucrurile pe căer le vedeți voi, dar nu le-au văzut, și să audă lucrurile pe care le auziți voi, dar nu le-au auzit" (Luca 10:23-24).

"Regina din Seba a venit de la marginile pământului să audă înțelepciunea lui Solomon. Și iată că aici este Unul mai mare decât Solomon. Ninivenii s-au pocăit la propovăduirea lui Iona. Iată că aici este Unul mai mare decât Iona" (Matei 12:41-42).

Nume și titluri date în Scriptură lui Cristos

"Cristosul" "Mesia", "Mântuitorul", "Răscumpărător" Minunat, Sfetnic, Martorul Credincios, Cuvântul lui Dumnezeu, Adevărul, Lumina lumii, Calea, Păstorul cel bun, Mijlocitorul, Izbăvitorul, Mărețul nostru, Mare Preot, Autorul și Desăvârșitorul Credinței noastre, Căpetenia mântuirii noastre, Avocatul nostru, Fiul lui Dumnezeu, Sfântul lui Israel, Singurul Fiu născut, Dumnezeu Atotputernic, Chipul lui Dumnezeu, Părinte al veșnicilor, Domn, Domn al tuturor, Domnul Slavei, Domnul domnilor, Binecuvântatul și Singurul Potentat, Rege a lui Israel, Rege al regilor, Cărmuitor peste regii pământului, Prinț al păcii, Prințul vieții, Fiul lui David, Odrasla, David, Rădăcina și odrasla lui David, Luceafărul de dimineată, Emanuel, Al doilea Adam, Mielul lui Dumnezeu, Leul din Seminția lui Iuda, Alfa și Omega, Cel dintâi și Cel de pe urmă, Începutul și sfârșitul, Începutul creației lui Dumnezeu, Întâiul născut din toată Creația, Aminul.

Ce a spus Napoleon despre Cristos

Cuvintele care urmează sunt acceptate în general ca aparținând lui Napoleon. Unii se îndoiesc însă de autenticitatea lor. "Cunosc oameni, și vă spun: Isus nu a fost om. El ne poruncește să credem și nu ne dă nici alt motiv decât cutremurătorul Său cuvânt: EU SUNT DUMNEZEU. Filozofii încearcă să rezolve misterele universului prin disertările lor deșarte. Proștii. Sunt ca sugarul care cere să se joace cu luna. Cristos nu șovăie niciodată. El vorbește cu autoritate. Religia Sa e un mister, dar rezistă prin propria-i forță. El caută și cere în mod absolut dragostea oamenilor, cel mai greu lucru de obținut pe lumea aceasta. Alexandru, Cezar, Hanibal - au cucerit lumea, dar nu au avut prieteni. Eu însumi poate sunt singura persoană din vremea mea care îi iubește pe

Alexandru, Cezar, Hanibal. Alexandru, Charlemagne și eu însumi am întemeiat imperii. Dar cu ce? Cu forță! Isus și-a întemeiat imperiul prin dragoste. Și chiar în ceasul acesta milioane de oameni ar fi gata să moară pentru El. Eu însumi am inspirat mulțimi mari de oameni, cu atâta afecțiune încât au murit pentru mine. Dar prezența mea a fost necesară acolo, cu ei. Acum, când sunt pe insula Sfânta Elena, unde se află prietenii mei? Sunt uitat și mă voi întoarce curând în țărână, căzând pradă viermilor. Ce prăpastie între mizeria mea și împărăția eternă a lui Cristos, care este proclamat, iubit și adorat - Cel a cărui împărăție se întinde peste tot pământul! Este aceasta moarte? Vă spun: moartea lui Cristos este moartea unui Dumnezeu. Vă spun: ISUS ESTE DUMNEZEU."

Ce a spus Josephus despre Cristos

Sunt cuvinte considerate autentice de mulți învățați, dar unii cred că ar fi vorba de o interpolare. Iosephus a fost un istoric evreu care a trăit între anii 37-100, s-a născut și a studiat la Ierusalim, a fost general în armata ebraică

"Era în vremea aceasta Isus, un om înțelept, dacă ~~ne este~~ îngăduit să-L numim om, căci el a săvârșit fapte și lucrări minunate. El a fost Cristos. Pilat, la sugestia oamenilor de seamă dintre noi, L-a condamnat să moară pe cruce. El s-a arătat urmașilor Săi înviat, a treia zi".

Capitolul 9. Isus vindecă un orb din naștere

Cu o zi mai înăite, la Ierusalim (5:9), Isus vindecase un nepu-tincios în ziua de Sabat, fapt care adăugat la declarația despre Sine că este Fiul lui Dumnezeu, i-a făcut pe farisei să încerce să-L ucidă cu pietre (Ioan 8:52-59). Acum El face o minune și mai uimitoare în ziua de Sabat (9:14).

Capitolul 10:1-21. Isus Bunul Păstor

Isus se declară pe Sine Păstorul omenirii, adică păstorul tuturor aceloră din cadrul omenirii care Îl vor primi pe Păstor. Este o metaforă minunată, mult îndrăgită de creștini.

Capitolul 10:22-39. La praznicul Dedicării

Este un interval de două luni între versetele 21 și 22. Praznicul corturilor era în octombrie. Vizita lui Isus la acest praznic este relatată de Ioan la 7:2 și 10:21. Acum este praznicul Dedicării (decembrie). În acest interval se pare că Isus fusese până în Galilea și prin părțile de nord, și avusese loc schimbarea la față.

Capitolul 10:40-42. Dincolo de Iordan

Unde petrecuse Isus opt luni la începutul lucrării Sale publice de propovăduire (Ioan 3:32). A stat acolo probabil două luni. Este o regiune

foarte populată, cu multe orașe romane, sub conducerea lui Irod, în afara controlului autorităților de la Ierusalim (Luca 11 până la 18 inclusiv).

Capitolul 11. Isus îl învie pe Lazăr din morți

Probabil aceasta s-a întâmplat cu o lună înaintea morții Domnului. A fost a treia înviere din morți: fiica lui Iair (Marcu 5:21-43), fiul văduvei din Nain (Luca 7:11); Lazăr, la care se adaugă cea mai mare dintre toate învierile: Propria Sa înviere, când El însuși a revenit dintre cei morți, pentru ca niciodată să nu mai moară! Minunea aceasta a determinat sinedriul să ia hotărârea finală de a-L ucide pe Isus (53). De aceea, Isus s-a retras în pustiuul Efraim, la vreo 20 kilometri nord de Ierusalim, ca să aștepte Paștele împreună cu ucenicii.

Capitolul 12:1-8. Cina din Betania

Ioan așează această cină în ziua dinaitea întrării Sale triumfale (12), care putea fi sâmbătă seara (vezi la Marcu 14:3-9). Era probabil la o lună după învierea lui Lazăr, care făcea parte dintr-o familie bogată. Trei sute de lei cât se spune în versiunea românească ar veni astăzi la suma de 600 de lei. Probabil Isus vorbise despre răstignirea Sa. Maria, bună la inimă și simțitoare, plină de duioșie, a observat poate în ochii Săi durerea și și-a zis: "Aici nu mai poate fi vorba de o pildă, ci se va întâmpla chiar așa cum a zis El". Și îndată s-a dus și a luat ce avea mai scump în casă, acel parfum rar, și l-a turnat peste capul și picioarele Sale, ștergându-le apoi cu părul ei. Poate că nu s-a rostit nici un cuvânt. Dar El a înțeles. El știa ce voia să spună ea prin acel gest: că era foarte îndurerată. Isus a apreciat atât de mult această faptă încât a spus că ceea ce făcuse ea se va pomeni oriunde va merge numele Lui, până la marginile pământului, și până la sfârșitul lumii.

Betania se afla la vreo 3 km de Ierusalim, pe versantul de răsărit al Muntelui Măslinilor. A fost locul de ședere al lui Isus când era în vizită la Ierusalim. De pe dealurile Betaniei Isus s-a suit la cer.

Capitolul 12:9-19. Intrarea Sa triumfală (Vezi la Matei 21:1-11).

Capitolul 12:20-36. Dorința grecilor de a-L vedea pe Isus. Nu se afirmă când dar se crede că ar fi avut loc probabil marți, la templu, întrucât ositilitatea deschisă a conducătorilor religioși devenea tot mai puternică. Popoare din țări îndepărtate i-au adus omagiul lor. A dat naștere unei conversații combinate cu accente de monolog, rostite ca un fel de rugăciune despre necesitatea morții Sale. Cât de mult se îngrozea El la gândul morții!

Fig.66. Satul Betania. Mormântul lui Lazăr, în centru, În dreapta casa lui Simon leprosul. *Foto Matson*

Capitolul 12:37-43. Necredința lor. De ce oare în ciuda tuturor dovezilor copleșitoare ale minunilor lui Isus, conducătorii religioși ai națiunii ebraice nu voiau să creadă în Isus - constituie una din cele mai grele probleme de rezolvat din Scriptură. Răspunsul lui Ioan este acela că era vorba de împlinirea Scripturii.

Capitolul 12:44-50. Mesajul final pe care l-a rostit Isus în templu. Probabil l-a ținut înăute de a pleca din templu, marțea, pentru ca niciodată să nu se mai întoarcă acolo.

Capitolele 13, 14. Cina de pe urmă

(Vezi mai dezvoltat la Matei 26:17-29)

Isus le spală picioarele (13:1-20). A dat naștere unei mici vrajbe privitoare la împărțirea și ordinea funcțiilor în viitoarea Împărăție. Aceasta fusese una din problemele care se iveau mereu între ei (vezi la Luca 9:46-48). În ciuda repetatelor Sale afirmații că El avea să fie răstignit (vezi la Marcu 9:30-32), pe care ei le-au luat ca pe o pildă până în ultimele clipe, ei păreau să creadă că Intrarea Sa triumfală, care a urmat peste cinci zile, este semnul după care a sosit vremea să ridice tronul unui imperiu la Ierusalim - un imperiu mondial. Isus a

trebuit în cele din urmă să se aplece în mâini și în genunchi și să le spele picioarele, deci să facă o treabă umilitoare de sclav, pentru a le săpa adânc în memorie faptul că El i-a chemat să slujească, iar nu să stăpânească. O, cât de mult a suferit Biserica de-a lungul secolelor, din pricina faptului că conducătorii ei au fost mistuiți de dorința de a fi ei înșiși mari! Au fost create organizații puternice și funcții înalte, ca să satisfacă ambițiile lumești și egoiste ale oamenilor. Așa-ziii oameni mari ai Bisericii, care în loc să-L slujească pe Cristos, s-au folosit de numele Său pentru a se sluji pe ei înșiși și interesele lor.

Isus îl indică pe vânzătorul Lui (21-20). Atât de bine a reușit Iuda să-și păstreze secretul încât nimeni nu l-a bănuț. (Vezi la Marcu 14:10-11). Dar Iuda știa că Isus îi cunoaște secretul. Având însă o inimă de piatră, el a continuat să săvârșească blestemata lui crimă.

Cuvântul de rămas bun către ucenici (13:31 la 17:26) rostit de Isus pe când Iuda nu mai era în mijlocul lor. Aceste patru capitole sunt cele mai duiioase cuvinte din toată Biblia. Capitolul 14 a fost rostit pe când se aflau la cină. Capitolele 15, 16 și 17 pe când se îndreptau spre Ghetsiman.

El știa că sfârșitul se apropiase tot mai mult. Era gata să-l înfrunte. În loc să numească acest sfârșit "răstignire", Isus l-a numit "proslăvire" (13:31). El se îngrozea în fața durerii, dar avea ochii ațintiți spre bucuria ce va urma durerii.

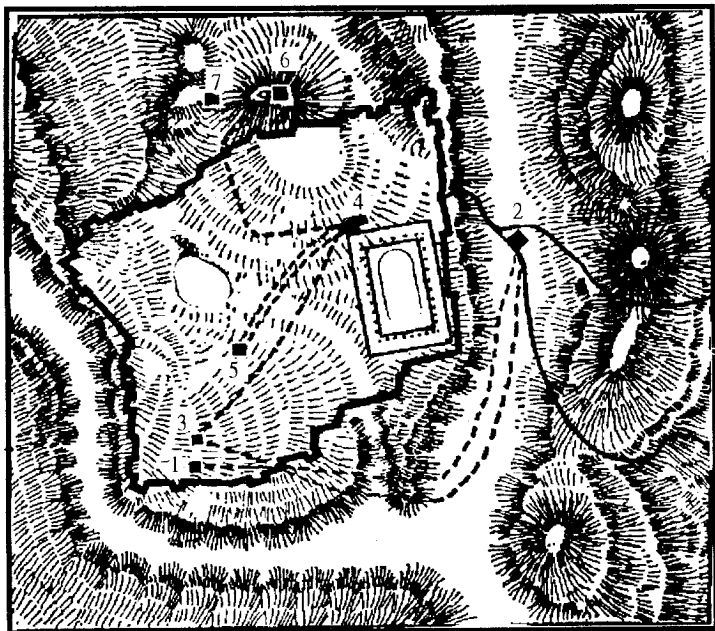
Ucenicii au rămas înmărmuriți când L-au auzit zicând că îi va părăsi. Ce voia oare să spună? Dar nu le spusese Isus de atâtea ori că așa se va întâmpla? Credem că inima Lui trebuie să fi sângerat mai mult pentru ei, decât la gândul suferințelor Sale.

Petru, crezând că Isus se duce într-o misiune primejdioasă, s-a oferit să-L urmeze chiar și cu prețul vieții. Isus i-a amintit lui Petru că nu-și dă seama ce spune.

Capitolul 14. Casa cu multe locașuri

Capitolul cel mai iubit din Biblie, cel pe care îl luăm cu noi când ne apropiem de valea umbrei morții. Isus, ca maestru lucrător, ne pregătește palatul ceresc pentru acea zi glorioasă când ne va primi la sine ca pe Mireasa Lui, aleșii tuturor veacurilor. Dar și Mireasa trebuie să se pregătească. Biserica trebuie să fie adunată, crescută și desăvârșită, adusă pe măsura acelor locașuri ale lui Dumnezeu. Și oamenii și locul trebuie pregătite! La plecarea Sa pentru a pregăti căminul veșnic, Isus promite că va trimite Duhul Sfânt care să ne educe, să ne formeze, să ne mângâie și apoi să ne conducă pe noi, sfinții, în drumul spre casă.

1. "Coenaculum", numele locului tradițional al Cinei de pe urmă, probabil casa Mariei, mama lui Marcu. De aici, pe la 8 sau 9 seara, El s-a dus în Getsiman, la un kilometru și jumătate distanță, așa cum se indică pe hartă pe linia întreruptă.
2. Ghetsiman. Aici Isus a stat în agonie două, trei sau patru ore.

Harta 59. Deplasările lui Isus în ultima noapte.

Apoi a fost arestat și dus în casa Marelui Preot. Aici Isus a fost ținut de la miezul nopții până în zorii zilei. Condamnat, batjocorit, tăgăduit de Petru, iar în revărsatul zorilor, condamnat oficial și trimis la Pilat.

3. Sala de judecată a lui Pilat, numită Turnul lui Antonio. Pilat a încercat să scape de responsabilitate, trimițându-l pe Isus la Irod.
4. Palatul lui Irod. Aici El a fost batjocorit. Trimis iar la Pilat.
5. La Pilat. Biciuit și condamnat la răstignire.
6. Calvarul, aflat chiar în afara zidului de nord, este locul unde a fost răstignit Isus; se mai numește și Golgota (Fig.64).
7. Mormântul din grădină, locul unde a fost îngropat. (Vezi figurile 68-70)

Capitolele 15, 16, 17. În drum spre Ghetsimani

Ideile care se repetă mereu în aceste capitole scumpe sunt: ucenicii să se iubească unii pe alții și să păzească poruncile lui Cristos; să rămână în El și să se aștepte la izgoniri și persecuții; e nevoie ca El

să plece, pentru ca să poată veni Duhul Sfânt în locul Lui, și durerea lor să se prefacă în bucurie, Domnul urmând a răspunde la rugăciunile lor. Binecuvântatul Învățător și Stăpân! Trecând peste propria Lui suferință, chiar și acum își dădea toate silințele să-i mângâie cât mai mult pe ucenicii năuciți.

Capitolul 17. Rugăciunea de mijlocire a lui Isus

El își încheie duiosul cuvânt de rămas bun încredințându-i pe ucenici în mâna lui Dumnezeu, rugându-se pentru Sine, cât și pentru ei, după care se îndreaptă spre teasc SINGUR. Amintirea despre existența Sa pre-umană și "slava" acesteia (5) I-au dat curaj. El s-a rugat pentru ai Săi (9), nu pentru lume! El a venit să salveze lumea, dar interesul Său deosebit s-a manifestat pentru cei care au crezut în El, Isus a trasat o linie precisă de demarcație între cei care sunt ai Ști și cei care nu sunt. Lucrul acesta apare foarte clar de-a lungul întregii cărți a lui Ioan, și în toate scrierile sale.

Capitolul 18:1-12. Arestarea Domnului Isus

Istorisită și la Matei 26:47-56; Marcu 14:43-50 și Luca 22:47-53. A fost pe la miezul nopții. Garnizoana romană compusă dintr-o cohortă de soldați, vreo 500 sau 600 la număr, condusă de căpitanul șef, cu emisari de la marele preot, toți închipuindu-și negreșit, că sunt într-o misiune foarte primejdioasă, au fost călăuziți de Iuda la locul unde se rătrăsese Isus să se roage. Când au dat buzna prin poarta de răsărit pe drumul Chedronului, cu torțe aprinse și înarmați până în dinți, au putut fi văzuți foarte bine din locul unde se afla Isus. Când s-a apropiat, Isus printr-o putere nevăzută, i-a făcut să cadă la pământ, pentru ca să-i lase să înțeleagă că nu puteau să-L fără voia Lui. Pentru a face identificarea lui Isus absolut sigură, Iuda li L-a descoperit printr-un sărut.

Capitolul 18:12 la 19:16. Procesul lui Isus. (Vezi la Marcu 14:53)

Capitolul 18:15-27. Tăgăduirea lui Petru

A avut loc în curtea marelui preot, în timp ce Isus era condamnat. Petru tocmai se declarase gata să lupte cu întreaga garnizoană romană de unul singur. Nu era laș de felul lui. Merită laude în privința aceasta. Noi nu vom putea cunoaște niciodată emoțiile puternice care au sfâșiat sufleul lui Petru în noaptea aceea. În timp ce el se lepăda cu vehemență, negând că L-ar fi cunoscut vreoadă, Isus s-a întors spre el și l-a privit. Privirea aceasta i-a frânt inima lui Petru.

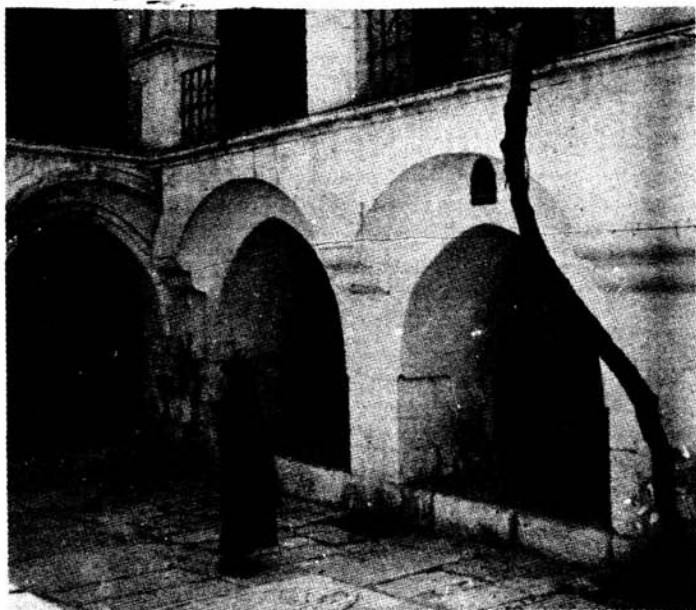
Capitolul 19:17-37. Isus este răstignit

Vezi de asemenea notele de la Matei 27:33-56; Marcu 15:21-41 și Luca 23:32-49. Picioarele tâlharilor au fost zdrobite (32) pentru a le grăbi moartea, căci altfel ea nu ar fi intervenit decât peste patru sau cinci zile.

”Sângele și apa“ Capitolul 19:33-34

Isus era mort deja când i s-a străpuns coasta cu sulița, după ce stătuse pe cruce șase ore. Unele persoane competente în medicină afirmă că în cazul unei rupturi de inimă, și numai în acel caz sângele se adună în pericard, căptușind preții inimii și divizându-i printr-un fel de coagulare de sânge și ser apos. Dacă acest lucru este un fapt dovedit, atunci cauza fizică imediată a morții lui Isus a fost o ruptură de inimă. Sub durerea intensă, cu presiunea sângelui clocotind, inima a pleznit. S-ar putea literalmente ca Isus să fi murit datorită inimii Sale care s-a frânt pentru păcatul lumii. S-ar putea ca suferința pentru păcatul uman să fi fost atât de mare încât conștiința sa umană nu a mai rezistat.

Probabil există aici o paralelă mistică cu Genesa 2:21-22. După cum Dumnezeu a luat-o pe Eva din coasta lui Adam, în timp ce acesta dormea, pe aceea care a fost făcută de El să-i fie mireasă lui Adam, tot așa, El a luat din coasta lui Isus, în somnul Său pe cruce, pe aceea din care a făcut biserica, mireasa Lui.

Curtea lui Caiafa, unde un călugăr privește placa reprezentând un cocoș, în amintirea tăgăduirii lui Petru a Domnului Său.

Foto Matson

Capitolul 19:38-42. Îngroparea

(Pentru nota asupra locului de îngropare, vezi pagina următoare). Iosif și Nicodim, ambii membrii ai Sinedriului, ucenici secreți ai lui Isus în zilele Sale de popularitate, acum în ceasul umilirii Sale au ieșit cu îndrăzneală la lumină, dornici să poarte și ei rușinea crucii Sale. Bravo Iosif! Bravo Nicodim!

"Giulgiul Sfânt". Revista The Scientific American din martie 1937 conține un articol scris de un om de știință francez despre un cearceaf de in care a fost găsit într-o biserică catolică din Turin, în Italia, despre care se crede că ar fi chiar giulgiul în care a fost învelit trupul Domnului Isus. Savantul francez l-a descris ca având 4,26 metri lungime și 1 m

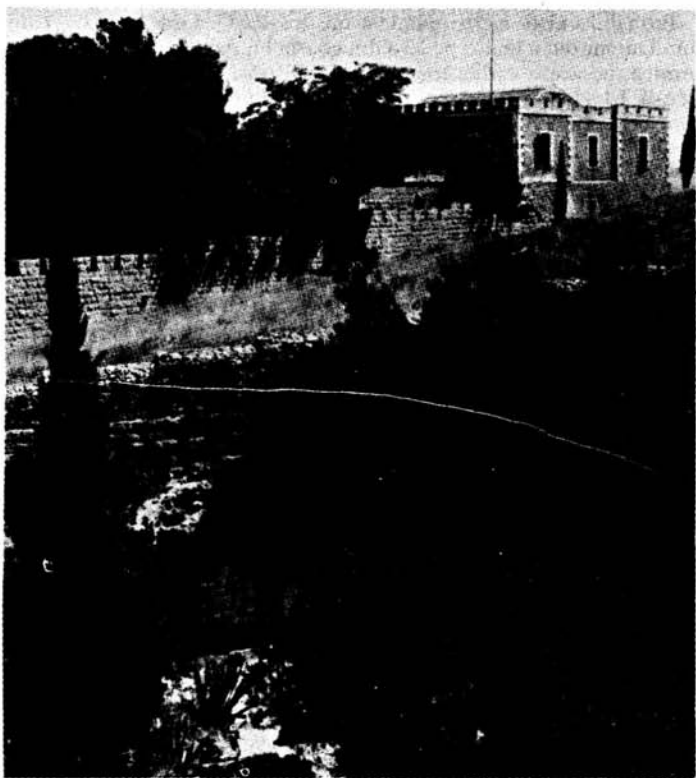

Fig. 76. Îngrăditura Grădinii Mormântului. Intrarea e jos, în stânga.

Foto Matson

Fig. 68. Intrarea în mormânt.

Foto Matson

lățime, cu imagini în negativ ale părții din față și din spate ale unui trup de bărbat matur, indicând faptul că omul era așezat într-o parte, cealaltă jumătate fiind îndoită în lungime. Figurile, a susținut el, nu sunt picturi, ci imagini produse prin vapori de amoniac, eliberați datorită unui grad mare de transpirație, în urm unei suferințe imense. Semnele biciuirii, rănila din palmi, de pe coastă și de pe cap se văd foarte bine, cu indicii potrivit cărora a curs sânge și ser din rană. Este în mod incontestabil imaginea unui răstignit, toate detaliile potrivindu-se exact cu relatarea Scripturii și cu înfățișarea unui om nobil. Giulgiul a apărut pentru prima dată în Franța, în anul 1335, cu indicația că fusese văzut la Constantinopol în anul 1204. Totuși nu știm sigur dacă este chiar giulgiul în care a fost înfășurat Isus sau dacă nu cumva este un fals.

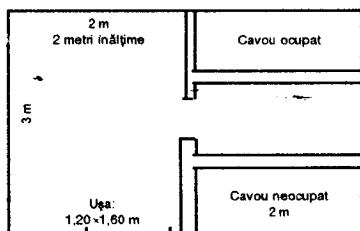
Capitolul 19:41:42. Mormântul lui Isus

”În locul unde fusese răstignit Isus era o grădină; și în grădină erau un mormânt în care nu mai fusese pus nimeni“. Asta înseamnă că mormântul în care a fost îngropat Isus era în apropierea locului unde fusese răstignit. (Vezi la Marcu 15:21-41).

Generalul Christian Gordon a găsit în anul 1881, la poalele dealului Căpățâanii, în partea de vest, o grădină. El a pus o echipă de oameni să sape și, la un metru și jumătate sub depuneri a găsit un mormânt din

vremea romană, săpat în piatră solidă, cu un șanț în față unde piatra se dădea la o parte în fața întării. Mormântul este de 4,2 metri lățime și 3 metri adâncime, iar înălțimea de 2,3 metri. Când intri: la dreapta se află două morminte. Unul spre zidul din față iar celălalt spre zidul din spate, așa cum ilustrează harta 60. Ele sunt puțin mai jos decât podeaua încăperii cu un zid între ele. Mormântul din față pare să fi rămas neterminat. Există indicii după care numai mormântul din spate a fost ocupat, fără semnele putrezirii. Mormântul este suficient de mare pentru ca un grup de femei și doi îngeri să stea în picioare (Marcu 16:5; Ioan 20:12) În dreapta ușii se află o fereastră unde lumina soarelui ar fi căzut în zori pe mormântul ocupat. Vezi partea din dreapta a figurii 69. Fiecare amănunt se potrivește cu relatarea Scripturii.

Mai mult, potrivit lui Eusebius, împăratul roman Adrian, în persecuția deslănțuită împotriva creștinilor, a zidit în anul 135 un templu în cinstea lui Venus, peste mormântul unde fusese îngropat Isus. Constantin, primul împărat creștin a distrus acest templu în anul 330. Generalul Gordon a găsit între dărâmăturile mormântului o piatră de pe altarul lui Venus. El a găsit urme ale unei clădiri ce fusese ridicată

Harta 60. Planul mormântului

deasupra mormântului. Deasupra intrării, erau două antecamere, specifice templelor lui Venus. În continuare, într-o boltă învecinată, s-a găsit o piatră funerară cu inscripția: "Îngropat lângă Domnul".

Astfel se pare că există destul de bune dovezi ca să credem că Mormântul din Grădină a fost chiar locul unde a fost îngropat Isus, și din care a înviat, fiind acum VIU în vecii vecilor. De aceea pentru creștini este locul cel mai sfânt de pe pământ, locul unde a venit asigurarea vieții veșnice.

Capitolul 20:1-2. Maria Magdalena se duce la mormânt

Eau cu ea și alte femei. (Vezi la Matei 28:1-8 și nota asupra "Ordinii evenimentelor" de la Marcu 16)

Capitolul 20:3-10. Petru și Ioan aleargă la mormânt

Fapt relatat și la Luca 24:12. E posibil ca ei să fi locuit în apropiere de ceilalți ucenici, probabil în casa lui Ioan, unde stătea mama lui Isus (19:27).

Fig. 69. Interiorul mormântului din grădina
Foto Matson

Capitolul 20:11-18. Isus se arată Mariei Magdalena

A fost prima Sa arătare (Marcu 16:9-11). Celelalte femei plecaseră. Petru și Ioan plecaseră și ei. Maria stă singură și plânge, de parcă i se frânge inima. Nici nu se gândește măcar că Isus a înviat. Ea nu auzise veste îngerului că Isus e viu. Isus spusese El însuși de atâtea ori că a treia zi va învia. Cumva ea nu îl înțelesese, dar cât de mult îl iubise! Și acum era mort! Ba chiar și trupul I-a dispărut! În clipa aceea de durere cumplită, deodată Isus a stat lângă ea și a strigat-o pe nume. Ea s-a recunoscut îndată vocea și va fi strigat cuprinsă de bucurie și extaz: "Isus nu e mort Isus e viu!"

Puțin mai târziu, El s-a arătat și celorlalte femei (Matei 28:9-10) În după-masa aceea El s-a arătat celor doi (Luca 24:13-32)

Capitolul 20:19-25. Isus se arată celor unsprezece

În seara aceea, la Ierusalim, pe când Toma era absent (24)? Arătarea aceasta e consemnată de trei ori: aici la Marcu 16:14 și la Luca 24:33-43. (Vezi notițele de la pasajele respective) Isus a fost în același trup, cu semnele rănilor Sale pe mâini, pe picioare și în coastă. Apoi, a mâncat. Totuși avea puterea să treacă prin ziduri și să apară și să dispară după cum voia.

"Oricui veți ierta păcatele" (23. Vezi la Matei 16:19)

Capitolul 20:26-29. Din nou se arată celor unsprezece ucenici

Peste o săptămână, la Ierusalim. Era prezent și Toma. Nici un critic modern nu ar putea fi mai științific decât Toma.

Capitolul 20:30-31. Scopul cărții

Iată aici declarația fără echivoc a autorului potrivit căreia scopul său a fost acela de a demonstra și ilustra dumnezeirea lui Isus.

Greutatea cu care au ajuns ucenicii să creadă că Isus a înviat

Ei nu se așteptau la asta, deși Isus le spusese de repetate ori și cât se poate de lămurit că va învia din morți a treia zi. (Matei 16:21; 17:9, 23; 27:63; Marcu 8:31; Luca 18:33; 24:7). Probabil, ei au luat cuvintele Sale drept o pildă cu sens misterios. Când s-au dus femeile la mormânt au făcut așa nu pentru a vedea dacă a înviat El, ci ca să-L pregătească pentru înmormântarea Sa permanentă. Numai Ioan, dintre toți ucenicii, a crezut la vederea mormântului gol, că Isus a înviat din morți (Ioan 20:8)

Maria Magdalena nu a avut decât un singur gând: să-l descopere pe cel care L-a furat pe Domnul ei (Ioan 20:13, 15)

Vestea adusă de femei că Isus a înviat li s-a părut ucenicilor un basm (Luca 24:11)

Când cei doi în drum spre Emaus au spus ucenicilor că Isus li s-a arătat un au fost crezuți nici ei (Marcu 16:14)

Dar Isus le spusese de nenumărate ori. Îngerii anunțaseră lucrul acesta. Mormântul era gol. Trupul lui Isus nu mai era acolo. Maria Magdalena Îl văzuse cu ochii ei! Îl văzuse și Petru și celelalte femei; de asemenea, Clopa și prietenul lui. Totuși, grupul de ucenici refuza să creadă. Li se părea un fapt cu totul și cu totul incredibil.

Apoi, când Li s-a arătat Isus celor zece în noaptea aceea, El i-a muștrat pentru împietrirea lor și refuzul de a-i crede pe cei care L-au văzut (Marcu 16:14). Dar ei tot mai credeau că este un strigoi, și atunci El i-a invitat să privească atent la mâinile la picioarele și coasta Lui și să le pipăie. Apoi le-a cerut de mâncare și a mâncat în fața lor (Luca 24:38-43; Ioan 20:20)

După toate astea, Toma posomorât și îndoielnic, a fost sigur că trebuie să fie o greșală și n-a crezut decât atunci când L-a văzut pe Isus în persoană (Ioan 20:24-29)

Astfel, cei care au vestit prima dată istoria învierii lui Isus au fost total nepregătiți să creadă chiar ei înșiși; de fapt, au fost hotărâți să nu creadă, dar au ajuns în cele din urmă să creadă în ciuda lor înșiși. Acest lucru face să cadă cu desăvârșire teoria potrivit căreia istoria cu învierea lui Isus n-ar fi fost decât rezultatul imaginației lor exaltate. Nu există nici o posibilitate de a explica originea acestei teorii decât admitând că este o REALITATE. Și noi, prin harul Său, vom învia într-o bună zi!

De Wette: "Deși un mister care nu se poate risipi zace peste maniera Învierii, realitatea învierii nu poate fi pusă la îndoială după cum nu poate fi pusă la îndoială, în fața dovezilor istorice sincere, asasinarea lui Cezar".

Edersheim: "Învierea lui Cristos poate fi decarată fără șovăire cel mai întemeiat fapt din istorie"

Ewald: "Nimic nu e mai sigur din punct de vedere istoric decât faptul că Isus a înviat din morți și s-a arătat din nou ucenicilor"

John A. Broadus: "Dacă nu știm că Isus din Nazaret a înviat din morți nu avem Conștiința adevăratei valori istorice".

Capitolul 21. Isus se arată celor șapte

Ucenicii se întorsese în Galilea, așa cum le spusese Isus să facă (Matei 28:7, 10; Marcu 16:7). El rânduisese un anumit munte ca loc de întâlnire (Matei 28:16) și, probabil fixase și data. În acest timp, fiecare din ei și-a reluat slujba de fiecare zi. S-ar putea ca să se fi aflat în apropierea locului de unde în urmă cu doi-trei ani, El îi chemase prima oară să devină pescari de oameni (Luca 5:1-11). De data aceasta, ca la început, El i-a ajutat să prindă foarte mulți pești. A dorit probabil ca aceasta să fie un simbol pentru marele succes pe care avea să-l repurteze mișcarea de răscumpărare a omenirii pe care urmau să o conducă ei.

"A treia oară" (14) adică pentru ucenicii adunați la un loc, Isus se mai arătase de două ori (20:19, 26). Numărând persoanele individuale cărora li S-a arătat El, Mariei Magdalena, celorlalte femei, celor doi, lui Petru - vom stabili că arătările Domnului până acum au fost în număr de șapte.

"Mai mult decât aceștia" (15). Decât lucrurile acestea sau mai mult decât oamenii aceștia? Formele de masculin și neutru în limba greacă pentru "aceștia" sunt identice. Nu se poate indica cu precizie din text care e sensul real al propoziției. "Mă iubești tu oare mai mult decât mă iubesc ucenicii aceștia?" sau "Mă iubești tu mai mult pe Mine, decât iubești negoțul de pește?" Îl dojenea oare Isus pe Petru pentru tăgăduirea sa de trei ori? Sau îl muștra cu blândețe pentru faptul că se întorsese la pescuitul peștelui? Credem că e cazul din urmă.

"Mă iubești tu?" (15, 16, 17). Isus folosește verbul "agapan" Petru folosește verbul "philein". Ambele înseamnă "a iubi". "Agapan" exprimă un grad mai mare de devoțiune. Petru refuză să-l întrebuințeze pe acesta. A treia oară Isus folosește și El cuvântul lui Petru.

"Hrănește oile Mele" (15, 16, 17) apare de trei ori în forme deferite. Ideea pare să fie următoarea: "Petre, Mă iubești tu mai mult pe MINE, decât meseria ta? Atunci mai bine ți-ai consacra timpul îngrijind de turma Mea și fiind angajat în slujba Mea, și nu a ta!

Profeția lui Isus despre felul în care avea să moară Petru ca martir (18-19). Se întâmplase deja cu mult înainte de a fi scris Ioan aceste cuvinte. (Vezi nota de la I Petru)

Identificarea autorului. (24). O afirmație concretă potrivit căreia Ioan, apostolul iubit, este autorul acestei cărți.

”Multe alte lucruri“ (25). O hiperbolă, dar negreșit o descriere impunătoare a faptelor de îndurare pe care le-a făcut Mântuitorul în viața Sa pe pământ.

Mai târziu s-a arătat celor unsprezece, în Galilea (Matei 28:16-20). La un timp și loc necunoscut, i s-a arătat și lui Iacov (I Corinteni 15:7)

Arătarea Sa finală și înălțarea la Cer din Betania (Luca 24:44-51)

Cele mai importante capitole, cinci la număr, din toată Biblia le considerăm a fi: Matei 28, Marcu 16, Luca 24, Ioan 20 și Ioan 21, deoarece ele ne spun despre Cel mai Important Eveniment din istoria umană, Învierea lui Cristos din morți, punctul principal, piatra fundamentală a întregii Biblii.

Învierea

Învierea lui Cristos din morți este faptul cel mai important din întreg fondul de cunoștințe al omenirii: evenimentul grandios al tuturor veacurilor, spre care converge toată istoria de mai înainte de Cristos pe pământ, și de la care își derivă sensul toată istoria care a urmat. Istoria Sa a brăzdat veacurile și a schimbat fața pământului. (Vezi nota de la I Corinteni 15)

Este o realitate? A înviat El cu adevărat din morți? Dacă nu a înviat, atunci ce s-a făcut cu trupul Lui? Dacă l-au furat dușmanii Lui, atunci aceștia ar fi avut grijă să-l scoată napărat la lumină, căci ei nu s-au oprit de la nimic în pornirea lor de a discredita relatarea învierii, omorându-i chiar pe aceia care au îndrăznit să o propage. Dacă prietenii l-au furat, ei și-ar fi dat seama că au erezat într-o minuciună, dar oamenii nu devin martiri pentru un lucru de care sunt convinși că e fals.

Un lucru este sigur: cei care au răspândit prima dată vestea că Isus a înviat din morți au CREZUT că aceasta este o realitate. Ei și-au întemeiat credința nu numai pe mormântul gol, ci și pe faptul că ei înșiși L-au VĂZUT pe Isus VIU, după ce El fusese îngropat. Și nu doar o dată, sau de două ori, ci cel puțin de zece ori se consemnează că L-au văzut. Apoi nu L-au văzut singuri ci în grupuri de câte doi, șapte, zece, unsprezece, cinci sute.

Să fie o halucinație? Oare nu cumva a fost doar un extaz? Un vis? O fantezie a unei imaginații aprinse? O arătare a unui duh? Nu se poate ca mai multe grupuri de oameni să aibă aceeași halucinație. Cinci sute de oameni nu puteau visa cu toții același vis în permanență. În plus, ei nu se așteptau ca Domnul Isus să învie. La început au luat vestea învierii Sale drept un basm (Luca 24:11). Nu au crezut în ea decât atunci când nu au mai avut încotro.

Sau cealaltă teorie, potrivit căreia El nu ar fi murit, ci doar a leșinat. În cazul acesta, slab și extenuat cum era, nu ar fi putut în nici un fel

mișca piatra de la loc pentru a ieși din mormânt. În plus, s-a constatat că Domnul Isus avea după Înviere puteri noi pe care nu le manifestase până atunci, de a dispărea și apărea prin ușile încuiate. Cei unsprezece (sau cei douăzeci?) într-un grup, L-au văzut personal ridicându-se lin de pe pământ și dispărând dincolo de nori.

Sau poate s-au făcut modificări voite în documente? Oare nu cumva învierea a fost o poveste adăugată ulterior la istoria lui Cristos, o invenție mult mai târzie menită să glorifice un erou mort. Se știe din izvoare istorice de altă proveniență decât Biblia, că secta cunoscută sub numele de "creștini" a luat ființă în timpul domniei lui Tiberius și că ceea ce i-a făcut pe creștini să ia ființă ca atare a fost credința lor în învierea lui Isus din morți. Învierea nu a fost doar o adăugire ulterioară la credința creștină ci chiar cauza și punctul ei de plecare. Ei și-au întemeiat credința nu pe însemnări, ci pe faptele văzute cu ochii lor. Însemnările care s-au făcut după aceea au fost rezultatul credinței lor, nu cauza! Dacă nu ar fi fost învierea, nu ar fi fost nici Noul Testament și nici Biserica!

Ce aureolă de glorie aruncă credința simplă asupra vieții omenești! Speranța noastră că vom fi noi înviați și că vom avea parte de viață veșnică se bazează nu pe presupuneri filozofice despre nemurire, ci pe fapt istoric.

FAPTELE APOSTOLILOR

Constituirea și răspândirea Bisericii

Extinderea Evangheliei la neamuri

Viața și opera lui Pavel

În timpul generației apostolice, Evanghelia lui Cristos s-a răspândit în toată lumea, până când a cuprins fiecare națiune din lumea de atunci (Coloseni 1:23).

Cartea Faptele Apostolilor se mărginește însă la relatarea răspândirii Evangheliei pe tot cuprinsul Palestinei, spre nord în Antiohia iar de acolo spre vest, prin Asia Mică și Grecia până la Roma străbătând zona care constituia coloana vertebrală a Imperiului Roman.

Cartea aceasta numită Faptele Apostolilor cuprinde, în general faptele lui Petru și Pavel, dar mai ales ale lui Pavel, care a fost apostolul neamurilor, adică al neevreilor, al celorlalte popoare. Unul din subiectele de bază ale cărții, dacă nu chiar subiectul principal, în relația sa cu schema generală a cărților Bibliei, este extinderea Evangheliei la neamuri.

Vechiul Testament este istoria legăturilor de veacuri ale lui Dumnezeu cu poporul evreu, cu scopul precis de a binecuvânta prin această națiune toate popoarele.

Mesia Evreul, cel prezis demult de profeți, a venit în cele din urmă. Cartea aceasta începe cu marea și minunata lucrare printre națiuni pe care a inițiat-o El. Iar Casa lui Dumnezeu, în cartea aceasta, trece de la faza de popor pus deoparte la altă fază, aceea de instituție internațională.

Autorul

Spre deosebire de epistolele lui Pavel, autorul Faptele Apostolilor nu se amintește pe sine. Folosirea pronumelui personal "eu" subînțeles din primele pagini pare să indice faptul că lucrarea se adresează în primul rând unor oameni care cunoșteau deja pe autor. De la început, această carte și a treia dintre evanghelii au fost acceptate ca fiind opera lui Luca.

Data

Cartea se încheie cu șederea lui Pavel în închisoare la Roma, timp de doi ani (28:30). Se acceptă în general că este un indiciu al faptului

că a fost scrisă cam în perioada aceea, adică prin anul 63 ale erei creștine, căci, după ce acordă atât de mult spațiu înțemnițării lui Pavel (capitolele 21-28), ar părea incredibil ca scriitorul să fi omis să redea rezultatul procesului lui Pavel, dacă într-adevăr cartea ar fi fost scrisă mai târziu.

Luca.

Se cunosc puține lucruri despre Luca (vezi pagina 485). La Coloseni 4:11, 14 pare să fie trecut în rândul neamurilor; ceea ce înseamnă că ar fi singurul autor dintre neamuri al uneia din cărțile Bibliei. Eusebiu spune că Luca era din Antiohia; Ramsey, unul din cei mai mari învățați și experți paulini din perioada modernă, crede că Luca ar fi fost originar din Filipi.

S-a recunoscut în unanimitate că a fost un om cult, expert în limbile ebraică și greaca clasică. De profesie a fost medic.

Apare prima dată ca cel care l-a dus pe Pavel de la Troa la Filipi. A fost conducătorul bisericii din Filipi timp de 6 ani după înființarea acesteia. Apoi s-a alăturat din nou lui Pavel (Fapte 16:10; 16:40; 20:6). Se folosesc pronumele „noi“, „ei“, apoi iarăși „noi“. Luca a stat cu Pavel până la sfârșitul acestuia.

Cronologia Faptelor Apostolilor

Nu se dau suficiente date pentru a se putea întocmi o cronologie exactă, dar se poate aproxima data celor mai multe din evenimentele descrise în carte. Se știe că Irod a murit în anul 44 d.Cr. (Fapte 12:33). Se amintește că Pavel a sosit la Ierusalim cam pe vremea când Irod l-a omorât pe Iacov (11:30-12:2); iar Pavel a plecat imediat după moartea lui Irod la Ierusalim (12:23-24), ceea ce ne face să credem că la această vizită se referă textul de la Galateni 2:1, la „paisprezece ani“ după întoarcerea lui Pavel la Dumnezeu.

Dacă așa stau lucrurile, luând în considerare uzanța ebraică de a socoti părți din ani la începutul și sfârșitul unei perioade drept ani întregi, cei 14 s-ar putea să nu fi fost decât vreo 13, sau chiar mai puțini, ceea ce înseamnă că întoarcerea lui Pavel la Cristos a avut loc prin anul 31 sau 32 d.Cr.

Prin urmare, luând ca dată de plecare anul 30 al erei creștine și anul 60 data cunoscută a numirii lui Festus în funcția de guvernator al Cezareei (24:27), următoarele date pot fi considerate corecte cu o oarecare aproximație:

Formarea bisericii, la Ierusalim capitolul 2.....	anul 30
Omorârea lui Ștefan, împrăștierea Bisericii, cap.7, 8.....	31 sau 32
Convertirea lui Pavel, capitolul 9.....	anul 31 sau 32
Prima vizită a lui Pavel la Ierusalim după convertire.....	anul 34, 35
Convertirea lui Corneliu, un neevreu.....	între 35 și 40
Primirea neamurilor la Antiohia, cap.11.....	prin anul 42
A doua vizită a lui Pavel la Ierusalim (11:27-30).....	44

Prima călătorie misionară a lui Pavel, Galatia, cap.13,.....	14 45-48
Consiliul de la Ierusalim, cap. 15.....	prin anul 50
A doua călătorie misionară a lui Pavel, Grecia, cap.16, 17, 18.50-53	
A treia călătorie misionară a lui Pavel, Efes., cap.10, 20....	anul 54-57
Pavel ajunge la Efes, cap. 19.....	anul 54
Pavel pleacă de la Efes, iunie (1 Corinteni 16:8).....	anul 57
Pavel în Macedonia, vara și toamna (1 Corinteni 16:8).....	anul 57
Pavel pleacă de la Filipi în aprilie (Fapte 20:6).....	58
Pavel ajunge la Ierusalim în iunie (Fapte 20:16).....	anul 58
Pavel în Cezarea, cap. 24, 25, 26.....	iarna anii 60-61
Pavel la Roma 2 ani.....	anii 61-63

Capitolul 1:1-5. Cele patruzeci de zile

În timpul celor patruzeci de zile de la Învierea Sa până la Înălțarea Sa la cer, Isus S-a arătat ucenicilor de zece sau unsprezece ori (vezi pagina 526), pentru a alunga pentru totdeauna orice îndoială cu privire la existența Sa după cruce ca o persoană vie. Ce experiență minunată, în cele patruzeci de zile, să-L fi putut vedea pe Domnul, să fi putut sta de vorbă cu El, să fi luat masa cu El, să fi simțit atingerea mâinilor Sale, a trupului Său glorificat când Isus putea să intre și să iasă acum prin ușile încuiate, experiență ce a culminat prin binecuvântarea mâinilor Sale ridicate după care Domnul S-a înălțat la cer și a dispărut treptat în nori.

Un tratat anterior (1:1): Evanghelia lui Luca 1:3.

Teofil (1:1): Se lasă a se înțelege că ceea ce s-a consemnat în cartea Faptele Apostolilor sunt continuare a lui Luca.

Capitolul 1:6-11. Înălțarea lui Cristos la cer.

Această ultimă întâlnire cu ucenicii a avut loc la Ierusalim (1:4); de unde El i-a condus la Betania (Luca 14:50, vezi pagina 544).

Să așeze din nou Împărăția lui Israel? (1:6). Ei se mai gândeau încă la independența politică a națiunii lor. Dar după Rusalii au înțeles mai bine.

Până la marginile pământului (1:8): acestea au fost ultimele cuvinte ale lui Isus, în timp ce se ridica pe nori. Ei nu au uitat aceste cuvinte. Cei mai mulți din ei, conform tradiției, au murit ca martiri în țări îndepărtate.

Va veni iarăși în același fel (1:9, 11). De pe dealurile Betaniei El a intrat în nori. Se va întoarce tot pe nori, în văzul tuturor (Matei 14:27, 30; Apocalipsa 1:7).

Capitolul 1:12-14. Odaia de sus

Se poate să fi fost aceeași încăpere în care Domnul Isus instituisese Cina Domnului (Luca 22:12); și probabil camera în care li se arătase Isus de două ori ucenicilor (Ioan 20:19, 26); se mai poate să fi fost locul unde s-a coborât Duhul Sfânt peste ei (2:1). Era destul de mare ca să încapă în ea 120 de persoane. (1:15).

Maria, mama lui Isus (1:14). Este ultima dată când se vorbește despre ea în Noul Testament. Deși stimată și onorată ca mamă a Mântuitorului, apostolii nu au dat nici cel mai mic indiciu despre nevoia de a o avea drept mediatore între ei și Cristos.

Capitolul 1:15-26. Alegerea succesorului lui Iuda

După ce L-a vândut pe Isus, Iuda s-a spânzurat (Matei 27:5). Apoi a căzut la pământ și i s-au vărsat măruntaiele (Fapte 1:18). Cu banii lui s-a cumpărat Ogorul Olarului (Matei 27:7). Până în ziua de azi i-a rămas numele acela, Acheldama sau Ogorul Sângelui.

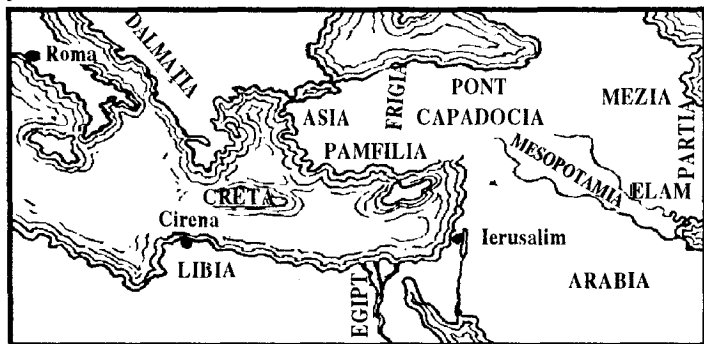
Matia a fost ales în locul lui Iuda să păstreze numărul 12. Nu se mai vorbește nimic despre el după aceea. Trebuie să existe un sens simbolic al acestui număr care depășește cunoștința noastră. Temeliile Noului Ierusalim poartă numele celor doisprezece apostoli (vezi pagina 738).

Capitolul 2:1-13. Rusaliiile

Anul 30, era creștină. Ziua de naștere a Bisericii. A cizecea zi după învierea lui Isus, Rusaliiile au căzut într-o zi de duminică.

Rusaliiile, sau ziua cincizecimii, a fost praznicul primelor roade și praznicul secerișului (vezi pagina 152). Cât de nimerit era, prin urmare, ca să fie aleasă ziua primelor roade ca zi a roadelor dintâi ale secerișului Evangheliei în lumea întreagă.

Isus vorbise la Ioan 16:7-14 despre venirea Epocii Duhului Sfânt. Acum ea este inaugurată printr-o manifestare miraculoasă și minunată a Duhului Sfânt, cu vârtej și vâjâit și cu limbile de foc care se despărteau și se așteau pe fiecare apostol, aceasta fiind proclamarea publică a învierii lui Isus pentru lume, pentru evrei și pentru evreei prozeliți adunați la Ierusalim de Rusalii, din toate țările lumii. Sunt numite aici 15 națiuni (2:9-11), cărora apostolii galileeni le-au vorbit pe limba lor.

Harta 61. Națiunile reprezentate la Rusalii.

Capitolul 2:14-26. Predica lui Petru

Uimitorul spectacol al apostolilor care au vorbit sub limbi de foc, în toate limbile națiunilor reprezentate acolo este, așa cum explică Petru (15-21), împlinirea profeției lui Ioel din cap. 2:28-32.

Ceea ce s-a întâmplat în ziua aceea se poate să nu fi fost împlinirea completă a profeției, ci doar începutul unei mărețe și remarcabile epoci. Unele profeții referitoare la acest eveniment pot avea referire și la vremea sfârșitului.

Împlinirea profeției

Notați afirmația repetată potrivit căreia ceea ce se întâmpla fusese prezis cu mult timp înainte: vânzarea lui Isus de către Iuda (1:16, 20); răstignirea (3:18); învierea (2:25-28); înălțarea lui Isus la cer (2:33-35); venirea Duhului Sfânt (2:17). "Toți proorocii" (3:18, 24): în ce privește schița profețiilor mesianice, vezi paginile 387-401).

Învierea lui Isus

Observați de asemenea accentul deosebit pus asupra Învierii, pe tot cuprinsul acestei cărți. A fost pivotul predicării lui Petru de la Rusalii (2:24, 31, 32), precum și al predicii a doua pe care a ținut-o (3:15). Apoi la apărarea sa înaintea consiliului (4:2, 10). A constituit apărarea lui Petru la a doua sa învinuire (5:30). O viziune a lui Cristos Ce-Înviat l-a convertit pe Pavel (9:3-6). Petru i-a predicat despre învierea lui Corneliu (10-40). Pavel a predicat-o la Antiohia (13:30-37), la Tesalonic (17:3), Atena (17:18, 31), Ierusalim (22:6-11), înaintea lui Felix (24:15, 21) și înaintea lui Festus și Agripa (22:8, 23).

(În ce privește Învierea, vezi paginile 483-484, 526, 554, 556, 598-599).

Capitolul 2:37-47. Biserica de curând născută

3.000 de persoane în prima zi (2:41) sunt dovezi incontestabile ale faptului că Isus a înviat. "Boteza" (2:38, vezi pagina 568).

"Aveau toate lucrurile de obște" (2:44, 45). Viața de comunitate a Bisericii a fost o însoțire a miraculoasei prezentări a creștinismului în lume, menită, credem noi, a fi un exemplu extraordinar a ceea ce poate face Duhul lui Cristos pentru omenire, fără ca să fie o situație permanentă, normală, după cum minunile care se făceau pe vremea apostolilor în mod curent nu se mai fac atât de des astăzi. A fost ceva temporar, voluntar și limitat. Numai cei care se simțeau înclinați o făceau. Nu se amintește că ar fi devenit o practică în bisericile Noului Testament. Filip, unul dintre cei șapte, care slujea la mese, a locuit mai târziu în casa lui de la Cezarea (Fapte 21:8).

Erau mulți săraci la Ierusalim. Pavel, în anii de pe urmă, a dus multe daruri bisericii mamă de la Ierusalim (Fapte 11:29; 24:17).

Minuni în cartea Faptele Apostolilor

Minunile sunt o componentă evidențiată în mod special în Fapte. Cartea începe cu arătările lui Isus după moartea Sa la ucenici (1:3).

Apoi, sub ochii lor, se înalță la Cer (1:9).

Apoi la Rusalii, o manifestare vizibilă a Duhului Sfânt în limbi de foc (2:3).

Apostolii au făcut minuni și semne (2:43).

Vindecarea ologului de la Poarta Templului (3:7-11) a făcut o mare impresie asupra cetății (4:16, 17).

Dumnezeu a răspuns la rugăciune printr-un cutremur (4:31).

Anania și Safira au murit loviți de Domnul (5:5-10).

Apostolii au continuat să facă semne și minuni (5:12).

Mulțimile din orașele învecinate au fost vindecate de umbra lui Petru (5:15, 16). Era ca pe vremea lui Isus din Galileea.

Ușile închisorii au fost deschise de un înger (5:19).

Ștefan a făcut semne mari și minuni (6:8).

În Samaria, Filip a făcut semne și minuni mari (8:6, 7, 13).

Saul a fost convertit printr-o voce din Cer (9:3-9).

La cuvântul lui Anania au căzut solzii de pe ochii lui Saul (9:17, 18).

În Lida, Petru l-a vindecat pe Enea, și întreaga regiune a fost convertită la Cristos (9:32-35).

În Iope, Petru a înviat-o pe Dorca din morți și mulți au crezut în Domnul (9:40-42).

Corneliu a fost convertit prin apariția îngerului și vorbirea în limbi (10:3, 46).

O voce venind de la Dumnezeu l-a trimis pe Petru la Corneliu (10:9-22) și i-a convins pe evrei că Petru are dreptate (11:15, 18).

Ușa închisorii s-a deschis singură (12:10).

Orbirea unui vrăjitor l-a făcut pe proconsulul din Ciprusă creadă (13:11, 12).

Pavel a făcut semne și minuni în Iconia și o mare mulțime a crezut (14:3, 4). La Listra vindecarea unui olog a făcut mulțimile să creadă că Pavel este un zeu (14:8-18).

Istorisirea semnelor și minunilor i-a convins pe creștinii evrei că lucrarea lui Pavel între neamuri e de la Dumnezeu (15:12, 19).

La Filipi, Pavel a vindecat-o pe slujnica ghicitoare și un cutremur l-a convertit pe paznicul închisorii (16:16-34). La Efes, 12 oameni au vorbit în limbi (19:6), faptul acesta împreună cu minunile speciale făcute de Pavel (19:11, 12) făcând cuvântul lui Dumnezeu să aibă câștig de cauză (19:20).

La Troa, Pavel a înviat un tânăr din morți (20:8-12).

La Malta, vindecarea mâinii lui Pavel de mușcătura viperei (28:3-6) i-a făcut pe băștinași să creadă că Pavel este un zeu; iar Pavel i-a vindecat pe toți bolnavii de pe insulă (28:8, 9).

Scoate minunile din cartea Faptele Apostolilor și nu mai rămâne decât foarte puțin. Oricât de mult ar defăima criticii valoarea de dovezi a minunilor, faptul că Dumnezeu a găsit cu cale să facă uz de foarte multe minuni pentru a lansa creștinismul în lume va rămâne.

Capitolul 3. A doua predică a lui Petru

În ziua de Rusalii, limbile de foc și vâjâitul ca de vânt puternic au adunat la un loc un mare număr de oameni uimiți de cele întâmplate.

Faptul acesta i-a asigurat lui Petru un mare auditoriu pentru prima vestire publică a Evangheliei. Au trecut apoi câteva zile (2:46, 47). Mulțimile de la Rusalii s-au întors acasă. Cetatea s-a liniștit apostolii erau însă foarte ocupați cu învățarea noilor credincioși și săvârșirea de minuni (2:42-47). Și acum, o minune deosebit de mare - vindecarea unui olog la Poarta Templului, un loc foarte bine cunoscut de toți oamenii - a pus din nou în mișcare orașul. În fața mulțimilor uimite, Petru a acordat meritul pentru pentru săvârșirea acestei minuni lui Cristos Cel Înviat. Prin asta numărul celor care credeau s-a ridicat la cinci mii (4:4), iar Petru a continuat să vestească minunata istorie a Evangheliei.

Capitolul 4:1-31. Petru și Ioan în închisoare.

Conducătorii care L-au răstignit pe Isus, alarmați acum de răspândirea veștii că El a înviat din morți și de popularitatea crescândă a Numelui Său, i-au arestat pe Petru și Ioan și le-au poruncit să nu mai vorbească în Numele lui Isus. Observați însă îndrăzneala lui Petru (4:9-12, 19, 20), același Petru care, cu numai câteva săptămâni în urmă în fața acelorași oameni, se lepădase de Învățătorul lui. Acum, cu totul neînfricat, el îi înfruntă pe ucigașii Domnului Isus.

După o noapte petrecută în temniță (4:5, 21) Petru și Ioan au fost eliberați. Printr-un cutremur, Dumnezeu a aprobat îndrăzneala lor (4:29, 31).

Capitolul 4:32-35. Creșterea neconținută a Bisericii

Amenințările conducătorilor nu au impresionat Biserica. Ea continua să crească în spiritul ei frățesc, înmulțindu-se încontinuu, 3.000 în prima zi (2:41). Apoi 5.000 de bărbați (4:4). Apoi mulțimi mari de bărbați și femei (5:14). În continuare, ni se spune că se înmulțeau tot mai mult, și un mare număr de preoți se adăuga la credincioși (6:7), deci și din rândurile opoziției.

Capitolul 4:36, 37. Barnaba

Un levit din Cipru. Verișor cu Ioan Marcu (Coloseni 4:10). În casa mamei lui se adunau creștinii (Fapte 12:12). Un om cu înfățișare impunătoare (14:12). Plin de Duhul Sfânt (Fapte 11:24). El i-a convins pe ucenicii de la Ierusalim să-l primească pe Pavel în mijlocul lor (9:27). A fost trimis să primească neamurile la Antiohia (11:19-24). L-a dus pe Pavel de la Tars la Antiohia (11:25, 26). L-a însoțit pe Pavel în prima sa călătorie misionară.

Capitolul 5:1-11. Anania și Safira

Minciuna lor a constat în faptul că au spus că au dat totul, când de fapt nu dăduseră decât o parte. Moartea lor a fost un act al lui Dumnezeu, nu al lui Petru; și a servit ca exemplu pentru toate timpurile că lui Dumnezeu nu-i place păcatul lăcomiei și al ipocriziei în religie. Dumnezeu nu ne omoară de fiecare dată când ne facem vinovați de acest păcat. Dacă ar face-o, tot mereu am vedea oameni căzând morți în biserică. Dar incidentul indică atitudinea lui Dumnezeu față de inima nesinceră: un fel de avertisment dat creștinilor să nu încerce să folosească Biserica în scopul autoglorificării personale. Acest act disciplinar a avut un efect salutar imediat asupra Bisericii (5:11).

Capitolul 5:12-42. A doua întemnițare a apostolilor

În prima lor întemnițare, după vindecarea ologului, Petru și Ioan fuseseră avertizați să nu mai vorbească în numele lui Isus (4:17-21). Dar ei au continuat să vorbească despre învierea lui Isus. Dumnezeu a continuat să facă minuni mărețe (5:12-16). Iar numărul credincioșilor creștea mereu (5:14).

Conducătorii erau înmărmuriți în fața puterii crescânde a Nazari-neanului pe care ei Îl răstigniseră. I-au arestat din nou pe apostoli și dacă nu le-ar fi fost frică de popor, dacă nu ar fi fost influența lui Gamaliel, i-ar fi omorât negreșit cu pietre pe apostoli.

Observați cum îi înfruntă Petru fără să se teamă (5:29-32); cum apostolii, deși au fost biciuiți (40), au continuat să Îl vestească pe Isus, bucurându-se că trebuie să sufere pentru El (41, 42).

Gamaliel, care i-a salvat temporar pe apostoli (34-40), era cel mai renumit rabin din vremea aceea. La picioarele lui a crescut Pavel (22:3). Tânărul Saul va fi fost probabil prezent la această ședință a consiliului, căci era și el membru (26:10), și doar cu puțin mai târziu, când consiliul l-a omorât cu pietre pe Ștefan, Saul a participat și el la această crimă (7:58).

Capitolul 6:1-7. Numirea celor șapte

Până acum se pare că apostolii administrau treburile Bisericii (4:37). În numai câteva luni sau într-un an, doi, Biserica crescuse enorm. Iar

mesele luau prea mult din timpul apostolilor.

Apostolii erau aceia care aveau informații de mână întâi despre scumpa istorie a lui Isus. Singurul mijloc de răspândire era pe cale orală. Singura lor ocupație de dimineața până seara, în public sau în particular, era să spună fără încetare mulțimilor care veneau și plecau istoria lui Isus. Astfel, au fost rânduiți șapte asistenți. A fost o măsură bună care a dus la creșterea nemaipomenită a numărului credincioșilor (7), în urma predicării apostolilor.

Capitolul 6:8-15. Ștefan

Doi dintre cei șapte au fost mari predicatori: Ștefan și Filip. Ștefan a avut onoarea de a fi primul martir al Bisericii. Filip a dus Evanghelia în Samaria și Iudeea de vest.

Sfera de lucru a lui Ștefan pare să fi fost printre evreii greci. În vremea aceea erau vreo 460 de sinagogi la Ierusalim, dintre care unele au fost construite pentru cei din Cirena, Alexandria, Cilicia, Asia și Roma (6:9). Tars fiind în Cilicia, e posibil ca Saul să fi fost în grupul acesta. Unii din acești evrei născuți în străinătate cu educația dobândită în centrele de cultură greacă, se simțeau superiori evreilor din patrie. Dar ei au găsit un bun cunoscător al Scripturilor în Ștefan. Neputând să țină piept argumentelor sale, ei au angajat martori falși și l-au adus în fața consiliului. Ștefan trebuie să fi fost o minte strălucită. În plus, Dumnezeu era cu el, făcând minuni prin care întărea mărturia lui (6:8).

Capitolul 7. Martiriul lui Ștefan

El a stat înaintea aceluiași consiliu care îl răstignise pe Isus și care tocmai încerca să-i oprească pe apostoli să mai vorbească în Numele lui Isus (4:18). Aceiași Ana și Caiafa se aflau acolo (4:6).

Cuvântarea lui Ștefan în fața consiliului a fost în principal o recitare a istoriei Vechiului Testament, culminând cu usturătoarea mustrare pe care le-a adresat-o Ștefan pentru faptul că l-au ucis pe Isus (7:51-53). În timp ce vorbea, fața i-a strălucit ca a unui înger (6:15). Ei au tăbărât asupra lui ca niște fiare. În timp ce pietrele au început să cadă asupra lui, Ștefan a privit țintă spre cer și a văzut slava lui Dumnezeu și pe Isus stând la dreapta lui Dumnezeu, ca și când cerul și-ar fi întins mâna spre el să-l primească acasă. Ștefan a murit ca Isus, fără să aibă nici cel mai mic resentiment față de acești ucigași, ci rugându-se pentru ei cu cuvintele: "Doamne, nu le ții la socoteală acest păcat" (7:60).

"Un tânăr numit Saul", 7:58

Iată aici unul dintre PUNCTELE DE COTITURĂ ale ISTORIEI. Tânărul Saul pare să fi fost deja un membru al Sinedriului (26:10). E posibil ca el să fi fost prezent la una sau ambele ședințe ale Consiliului în care ei au încercat să-i oprească pe apostoli să mai predice pe Cristos

(4:1-22; 5:17-40) și va fi fost el însuși martor la refuzul lui Petru de a se conforma. Dar acum este confruntat cu o moarte cum n-a mai văzut până acum. Deși se poate ca efectul imediat să fi fost acela de a-l fi întărit și mai mult să persecute pe ucenicii lui Isus, totuși e posibil ca vorbele lui Ștefan să-i fi mers direct la inimă, făcându-și loc în mintea sa, și lucrând încet încet la mântuirea sa, pregătindu-l pentru marea viziune pe care a avut-o pe drumul Damascului (26:14). Cel puțin în parte, s-ar putea ca martirajul lui Ștefan să fi fost prețul plătit pentru sufletul lui Saul. Și ce suflet a fost! În afară de Isus, se poate spune că a fost cel mai mare om din toate timpurile. Omul care, mai mult decât oricare altul, a întemeiat creștinismul în centrele principale ale lumii de atunci și a schimbat cursul istoriei - Saul din Tars (Vezi pagina 582).

Capitolul 8:1-4. Împrăștierea Bisericii

A fost prima prigoană a Bisericii. Biserica nu avea decât an sau doi vechime. Persecuțiile au durat vreo câteva luni. Pavel e pus conducătorul acestor persecuții. El avea două rude care deveniseră creștini (Romani 16:7). Dar persecuțiile declanșate de uciderea cu pietre a lui Ștefan au fost aspre și furioase. Saul, sufla amenințare și omor (9:1), a pustii Biserica, târând bărbați și femei în închisoare (8:3), bătându-i pe cei care credeau în Isus (22:19, 20), dându-i la moarte pe mulți din ei (26:10-11), provocând un rău incomensurabil Bisericii (Galateni 1:13).

Aceste persecuții au dus la risipirea Bisericii. La Ierusalim Biserica devenise o mișcare de o amploare formidabilă, aflată în continuă creștere. Ultima poruncă a lui Isus pentru ucenici a fost să vestească Evanghelia în toată lumea (Matei 28:19; Fapte 1:8). Acum, în providența lui Dumnezeu, a început această prigoană care a generat lucrarea misionară a Bisericii. Ei ascultaseră pe apostoli suficient timp ca să învețe întreaga istorie a lui Isus, a morții și învierii Sale. Și oriunde mergeau ei duceau cu ei vestea aceasta scumpă. Apostolii erau însă prea cunoscuți și prea puternici ca să fie persecutați, de aceea ei au rămas temporar la Ierusalim, să aibe grijă de sediul Bisericii. Mai târziu au început să călătorească și ei.

Capitolul 8:4-10. Filip în Samaria și Iudea

Dumnezeu a autentificat mesajul lui Filip prin minuni (6, 7, 13). Dar Petru și Ioan au fost trimiși să împartă Duhul Sfânt (15).

Apoi Dumnezeu l-a călăuzit pe Filip spre sud, la ministrul de finanțe al Etiopiei, ca Evanghelia să fie transmisă și în Africa.

Apoi Filip a vestit Evanghelia în toate cetățile de la Azot la Cezarea, care era orașul lui de baștină (21:8, 9).

Botezul, 36-39

Ritualul inițial când cineva devine un creștin. Pomenirea lui aici este foarte semnificativă. Isus a poruncit îndeplinirea botezului (Matei 28:19). Cei 3.000 de la Rusalii au fost botezați (2:38). Samaritenii au fost botezați și ei (8:12). Saul a fost botezat (9:18; 22:16). La fel și Corneliu (10:47, 48). Apoi Lidia (16:15). Temnicherul din Filipi (16:33). Corintenii (18:8). Efesenii (19:5. Vezi, de asemenea, la Romani 6:4; Coloseni 2:12).

Capitolul 9:1-30. Convertirea lui Saul

Saul era din seminția lui Beniamin (Filipeni 3:5). Un fariseu; de loc din Tars, al treilea centru universitar al lumii, fiind întrecut pe vremea aceea numai de Atena și Alexandria; Saul era cetățean roman din naștere (Fapte 22:28) și se trăgea dintr-o familie cu foarte influență; era și evreu, și grec, și roman.

Negreșit el hotărâse să nimicească Biserica. După ce a lovit în biserică de la Ierusalim și a împrăștiat-o, el a pornit spre Damasc, cu gând să-i prindă pe creștinii care se refugiaseră acolo.

Pe drum însă i s-a arătat Domnul. Convertirea lui e amintită de trei ori: aici, la 22:5-16 și 26:12-18. A fost o viziune reală, nu un simplu vis (7). Din acel moment el L-a slujit pe Cristos, Cel pe care căutase să-L distrugă cu atâta înverșunare.

A petrecut multe zile la Damasc, predicându-L pe Cristos (23). Dar evreii au încercat să-l ucidă. El însă a plecat în Arabia. Apoi s-a întors la Damasc. A stat în Damasc și Arabia trei ani. După aceea s-a întors la Ierusalim (Galateni 1:18). Acolo a stat 15 zile. Iudeii căutau în continuare să-l ucidă (9:29). El s-a întors la Tars (9:30). După câțiva ani, Barnaba l-a dus la Antiohia (11:25).

Capitolul 9:31-43. Petru la Ioppa

La Lida, Petru l-a vindecat pe Eneas. La Iope el a înviat-o pe Dorca și această minune i-a făcut pe mulți să creadă în Cristos (35, 42).

Petru a stat în Iope multe zile (43). Astfel, în providența lui Dumnezeu, Petru s-a aflat prin apropiere când Dumnezeu a considerat că a venit timpul să fie deschisă ușa Evangheliei și pentru neamuri, începând cu Cezarea, aflată la 50 de kilometri mai spre nord.

Capitolul 10. Extinderea Evangheliei la neamuri

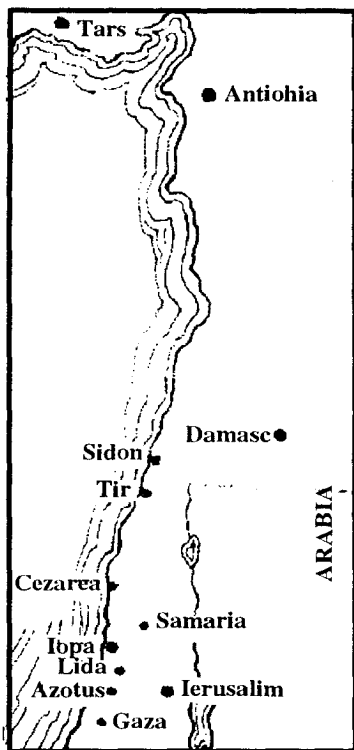
Corneliu a fost primul dintre neamuri care a devenit creștin. Până acum Evanghelia nu fusese predicată decât evreilor și prozeliților evrei,

precum și samaritenilor care țineau Legea lui Moise.

Apostolii trebuie să fi înțeles din porunca finală a lui Isus (Matei 28:19) că au datoria să predice Evanghelia în toată lumea. Dar nu li se revelase încă faptul că neamurile trebuie primite așa cum sunt, ca neamuri. Ei erau înclinați să creadă că neamurile trebuiesc tăiate mai întâi împrejur, să devină prozeliti evrei, să păzească Legea lui Moise, și numai după aceea să fie primiți în Casa lui Dumnezeu în calitate de creștini.

Evreii erau împrăștiați printre toate popoarele iar apostolii, până când i-a scos Dumnezeu din mijlocul neamului lor, e posibil să fi crezut că misiunea lor se adresează în exclusivitate evreilor. O vreme ei n-au predicat decât evreilor (11:19).

Dar acum, după ce Iudea, Samaria și Galilea fuseseră evanghelizate, a venit vremea ca Evanghelia să fie oferită în dar și neamurilor.

Harta 62. Răspândirea Evangheliei.

Corneliu

Primul dintre neamuri, ales de Dumnezeu să i se ofere Evanghelia, a fost un ofițer roman din Cezarea, pe nume Corneliu.

Cezarea, aflată pe coasta mării, era la numai 80 de kilometri vest de Ierusalim. Era capitala romană a Palestinei, reședința guvernatorului roman și sediul militar al provinciei. Garda al cărei sutăș era Corneliu se crede că ar fi fost garda personală a Guvernatorului. Astfel, având rangul imediat după guvernator, Corneliu trebuie să fi fost un om foarte important și bine cunoscut în întreaga regiune.

Corneliu era un om bun și evlavios. Trebuie să fi avut unele

cunoștințe despre Dumnezeuul evreilor și despre creștini. Cezarea era locul de baștină a lui Filip (8:40; 21:8). Însă deși Corneliu s-a rugat la Dumnezeuul evreilor, el făcea parte totuși dintre neamuri.

Dumnezeu a rânduit ca el să fie primul dintre neamuri, căruia să-i fie deschisă ușa Evangheliei. Dumnezeu Însuși a dirijat întregul operație. El l-a spus lui Corneliu să trimită după Petru (5). A fost nevoie de o viziune specială de la Dumnezeu pentru ca Petru să se lase înduplecat să plece (9-23). Și Dumnezeu a pus pecetea Sa de aprobare peste primirea lui Corneliu în sânul Bisericii (44-48). Au fost primele roade dintre neamuri.

Asta s-a întâmplat la vreo 5 sau 10 ani după întemeierea Bisericii la Ierusalim, probabil prin anul 40. Vestea despre această convertire a dat negreșit un imbold întemeierii Bisericii din cadrul neamurilor. Din același oraș, Iope, cu 800 de ani înainte Dumnezeu a trebuit să îl convingă pe Iona evreul să se ducă la neamuri, la Ninive (Iona 1:3).

Notă: lui Corneliu nu i s-a cerut să iasă din armată.

Capitolul 11:1-18. Aprobarea apostolilor

Aprobarea și primirea lui Corneliu în Biserică fără să i se ceară să fie tăiat împrejur au fost acceptate de ceilalți apostoli numai după ce Petru le-a explicat că este lucrarea lui Dumnezeu: anume că Dumnezeu i-a spus lui Corneliu să trimită după Petru; și că Dumnezeu i-a spus lui Petru să se ducă la Corneliu; că El a fost Acela care a pecetluit actul acesta, trimițând Duhul Sfânt (12-15). Dar s-a ridicat o sectă de creștini evrei care nu și-a dat consimțământul la primirea lui Corneliu în Biserică (15:5).

Capitolul 11:19-26. Biserica din Antiohia

Întemeiată curând după uciderea cu pietre a lui Ștefan, de către cei care au fost împrăștiați în cadrul prigoanelor care au urmat, probabil în anul 32, ea era compusă la început numai din creștini evrei (19).

Peste câțiva ani, probabil în anul 42, anumiți creștini din Cipru și Cirena, auzind probabil despre primirea lui Corneliu în sânul Bisericii, au venit la Antiohia și au început să predice neamurilor că pot deveni creștini chiar dacă nu sunt evrei și nu devin prozeliti ai acestora, deoarece Dumnezeu și-a arătat aprobarea în acest sens (21).

Biserica de la Ierusalim a aflat despre lucrul acesta. Convinși de veridicitatea spuselor lui Petru în legătură cu Corneliu, că la mijloc a fost lucrarea lui Dumnezeu, ei au trimis pe Barnaba să le transmită binecuvântarea bisericii-mamă. Și astfel mulțimi mari de oameni au intrat în sânul Bisericii (24).

Barnaba s-a dus la Tars, care se afla la aproximativ 160 km nord-vest de Antiohia și l-a găsit pe Saul, pe care l-a dus la Antiohia. Aceasta se pare că s-a întâmplat la vreo zece ani după convertirea lui Saul,

timp în care acesta a stat trei ani în Damasc și Arabia, iar restul timpului, după câte știm, l-a petrecut la Tars. Dumnezeu l-a chemat pe Saul să ducă Evanghelia până departe la neamuri (22:21). Fără îndoială, Pavel a vestit Evanghelia lui Isus, istorisind viața Lui, oriunde s-a aflat. Acum el devine conducătorul activ al centrului de curând înființat al creștinismului printre neamuri.

Antiohia

Al treilea oraș al Imperiului Roman, cu o populație de 500.000 de locuitori, întrecut doar de Roma și Alexandria. Era poarta Mediteranei spre marile drumuri din răsărit. La 500 kilometri nord de Ierusalim. Numită "Regina Răsăritului" și "Antiohia cea frumoasă". Înfloritoare și înfrumusețată de tot ce putea oferi Imperiul Roman mai de preț în bogății orientale și lux.

Închinarea la Astarteea, care se practica în Antiohia, era însoțită de practici imorale de o indecență de nedescris. Totuși o mare mulțime din locuitorii ei L-au primit pe Cristos. Acolo a apărut prima dată termenul de "creștin". A fost centrul eforturilor organizate de creștinare a lumii.

Capitolul 11:27-30. Antiohia trimite ajutoare la Ierusalim

Prin Barnaba și Saul. Se pare că a fost a doua oară când Saul s-a întors la Ierusalim după convertirea sa (Galateni 2:1). Cu prima ocazie, ei au încercat să-l ucidă (Galateni 2:1). Sosirea lui la Ierusalim (11:30), exact înaintea vestei că Irod îl ucisese pe Iacov și îl aruncase în temniță pe Petru (12:1-4), precum și mențiunea că Petru s-a întors la Antiohia (12:25) chiar după moartea lui Irod (12:23), care se știe că a fost în anul 44 d.Cr., ne face să credem că această vizită a lui Saul a avut loc în anul 44 d.Cr.

Capitolul 12. Omorârea lui Iacov. Întemnițarea lui Petru

Iacov, fratele lui Ioan, unul din cei trei prieteni intimi ai lui Isus, a fost primul dintre cei doisprezece care a murit, în anul 44 d.Cr. Celălalt Iacov, fratele Domnului Isus, a ajuns să fie recunoscut ca episcopul de frunte al Ierusalimului. Când l-a ucis Irod pe Petru, Dumnezeu Însuși a intervenit și L-a izbăvit pe Petru (7), lovindu-L pe Irod (23). Acest Irod a fost fiul lui Irod cel care îl omorâse pe Ioan Botezătorul și îl batjocorise pe Isus Cristos (vezi pagina 420).

Capitolele 13, 14. Prima călătorie misionară a lui Pavel

Galatia, prin anii 45-48

Antiohia a devenit repede centrul principal al creștinismului neamurilor. Unul din învățătorii săi a fost fratele vitreg al lui Irod (13:1), ceea ce ne face să credem că a avut un prestigiu deosebit. Antiohia a devenit sediul lucrării misionare a lui Pavel. Din Antiohia a pornit el în călătoriile sale misionare și tot acolo se întorcea să dea o

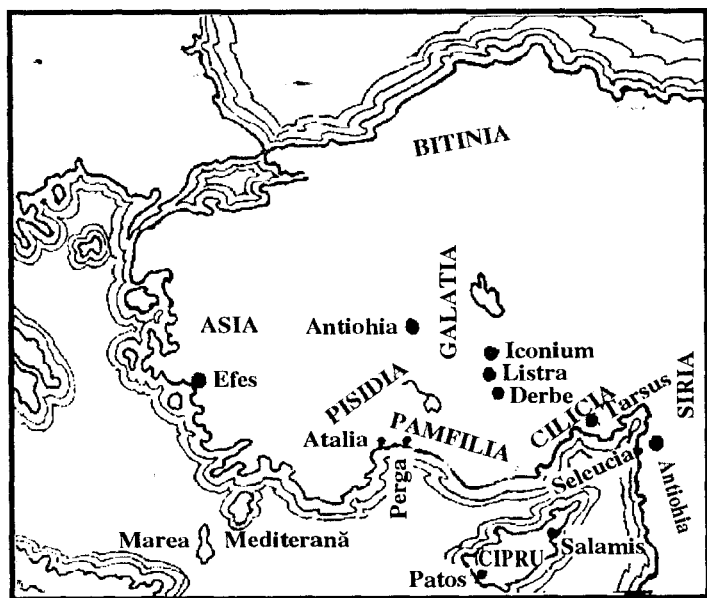
dare de seamă în urma fiecăreia din ele. Pavel era acum creștin de doisprezece sau treisprezece ani. El devenise conducătorul Bisericii din Antiohia. Venise timpul să pornească lucrarea de vestire a Numelui lui Cristos la neamurile din toate colțurile pământului (22:21).

Regiunea Galatiei, în centrul Asiei Mici, unde s-a dus el, se afla la vreo 500 de kilometri nord-vest de Antiohia. A fost o călătorie lungă, în zilele acelea, nu erau căi ferate, automobile sau avioane; numai măgari sau cămile. În rest se mergea pe jos, ori cu corabia.

Cipru. 13:4-12

Ruta ar fi fost mai directă pe calea uscatului, trecând prin Tars, poarta de sud-est a Asiei Mici. Dar Pavel mai fusese la Tars cu vreo șapte-opt ani înainte. Așadar, au trecut prin insula Cipru. Apoi, pe la capătul de vest al insulei Cipru, către nord, în Asia Mică.

În Cipru, guvernatorul roman era creștin. Un miracol a înlăptuit această lucrare (11, 12). Orbirea vrăjitorului a fost lucrarea lui Dumnezeu, nu a lui Pavel. De aici încolo, Saul este numit "Pavel" (9), care este forma romană a numelui ebraic "Saul".

Harta 63. Prima călătorie misionară a lui Pavel.

Până aici fusese "Barnaba și Pavel." De aici încolo este "Pavel și Barnaba." Acum Pavel este conducătorul.

Antiohia, Iconia, Listra, Derbe

La Antiohia, din Pisidia, Pavel, conform obiceiului său, a început lucrarea în sinagoga ebraică. Unii evrei au crezut, precum și multe neamuri din toată regiunea învecinată (13:43, 48, 49). Dar evreii care n-au crezut au atârnat o prigoană și i-au alungat pe Barnaba și pe Pavel din oraș.

La Iconia, aflată la vreo 160 km depărtare de Antiohia, ei au stat multă vreme (14:3); au făcut semne și minuni; și o mare mulțime din oraș au crezut (14:1). Apoi necredincioșii i-au alungat din oraș.

La Listra, aflată la vreo 32 km. sud de Iconia, Pavel a vindecat un olog; mulțimile au crezut că Pavel este zeu. Mai târziu, locuitorii cetății l-au lovit cu pietre, lăsându-l să zacă deoarece credeau că este mort. Listra a fost locul de baștină a lui Timotei (16:1). Probabil Timotei a fost martor la incidentul acesta. (2 Timotei 3:11).

În Derbe aflat la vreo 50 km sud de Listra, ei au făcut mulți ucenici și s-au întors prin Iconia, Listra și Antiohia.

Tepușul din corpul lui Pavel (II Corinteni 12:2, 7) a venit peste el înainte de a scrie această scrisoare, pe vremea când a intrat în Galatia (Galateni 4:13, vezi și pagina 606)

Capitolul 15:1-35 Consiliul de la Ierusalim

Chestiunea tăierii împrejur a neamurilor

Ea s-a pus în anul 50, la două zeci de ani după întemeierea bisericii, cam la zece ani după primirea neamurilor în Biserică.

Deși Dumnezeu îi revelase clar lui Pavel că neamurile trebuie primite fără tăierea împrejur (capitolul 10), apostoliși bătrânii căzând de acord, totuși o anumită sectă de farisei credincioși persista în a-i învăța pe oameni că este nevoie a fi tăiați împrejur. Biserica era sfâșiată de o mare dezbinare în această privință. La acest consiliu Dumnezeu i-a călăuzit pe apostoli să exprime oficial și în unanimitate neobligativitatea circumciziei. Astfel ei au trimis o scrisoare foarte rezonabilă în Antiohia ce prevedea ca neamurile să se abțină de la idolatrie, imoralitate, des practicate în vremea aceea și interdicția folosirii sângelui, interdicție existentă la evrei dinainte de Moise (Geneza 9:4)

Aceasta este ultima dată când se amintește de Petru în cartea Faptele Apostolilor (7), el fiind figura centrală a primelor doisprezece capitole. (În ce privește prima parte a vieții sale vezi pag 662)

Capitolele 15:36 la 18:22. A doua călătorie misionară a lui Pavel

Lucrarea sa din Grecia. Prin anii 50-53

Sila a fost tovarășul de drum al lui Pavel de data aceasta (15:40). Se cunosc despre Sila. El apare prima dată ca unul dintre conducătorii Bisericii din Iudea (15:22; 27, 32). Asemenea lui Pavel, el era evreu și cetățean roman (16:21, 37). A fost trimis la neamuri cu scrisoarea de la Ierusalim (15:27). El mai este numit și Silvanus. Mai târziu a participat la scrisoarea lui Pavel către Tesaloniceni (I Tesaloniceni 1:1; II Tesaloniceni 1:1). El este cel care a dus epistola I Petru la primii ei cititori (I Petru 5:12).

Pavel și Barnaba s-au despărțit datorită lui Ioan Marcu. Dar mai târziu au lucrat din nou împreună (I Corinteni 9:6; Coloseni 4:10. În ce privește Barnaba, vezi pagina 565).

Marcu, numit și Ioan Marcu, s-a întors din prima călătorie misionară a lui Pavel (13:13), probabil din timiditate sau frică, ori poate fiindcă nu era pe deplin convins de necesitatea evanghelizării neamurilor. Acum dorește să meargă din nou în călătorie cu Pavel, dar acesta consideră că e mai nimerit să nu-l lase să vină. (În ce privește nota asupra lui Marcu, vezi pagina 457).

Pavel vizitează din nou bisericile galatene, 16:1-7.

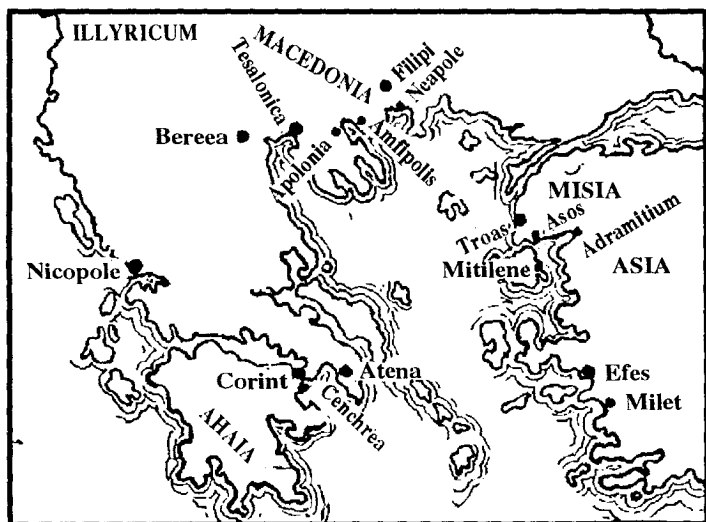
La Listra, Pavel îl găsește pe Timotei și îl ia cu el (16:1). De atunci încolo Timotei a rămas prietenul nedespărțit al lui Pavel. (Vezi la pagina 631).

Se pare că Pavel se îndrepta spre "Asia", adică Efes (6), dar Dumnezeu l-a oprit din drum. Apoi el a pornit spre nord, prin Bitinia și din nou Dumnezeu îl oprește. (7). Atunci el s-a îndreptat spre nord-vest și a ajuns la Troa. Chiar și lui Pavel, care era intim pătruns de Duhul lui Dumnezeu, îi era uneori greu să discearnă voia lui Dumnezeu în ce-l privea pe el însuși.

Troa, Filipi

La Troa (nu e vorba aici de antica Troie, care se afla la vreo 30 kilometri depărtare), Luca s-a alăturat grupului, de unde rezultă folosirea pronumelor "ei" (8), "noi" (10) și s-a dus cu ei la Filipi, unde a rămas după plecarea lui Pavel, cum rezultă din reluarea pronumelui "ei" (17:1). După șase ani s-a reîntâlnit cu Pavel și iarăși narațiunea este redată la persoana întâi plural (20:6).

Dumnezeu, deși îl oprește pe Pavel de a merge în Efes și Bitinia (6, 7), acum îl cheamă la Filipi (10). În închisoare, Pavel și Sila au cântat cântări, iar Dumnezeu a trimis un cutremur (25, 26). Biserica aceea s-a dovedit a fi una din cele mai sănătoase din Noul Testament (vezi pagina 617).

Harta 64. A doua călătorie misionară a lui Pavel.

Tesalonic, Berea, Atena

Filipi, aflat în colțul din nord-est al Greciei, a fost prima biserică europeană a lui Pavel. Tesalonic, aflat la vreo 160 kilometri de Filipi era orașul cel mai mare din Macedonia. Deși nu au stat prea mult, au convertit pe mulți (17:1-9. Vezi pg.625).

În Berea (17:10-14) au adus pe mulți la credință. Atena, locul de baștină al lui Pericle, Socrate, Demonstene și Platon, centrul filozofiei, literaturii, științei și artei, sediul celei mai mari universități din lumea antică, locul de întâlnire al intelectualilor din lume, era total dedată la idolatrie. A fost cea mai slabă primire care i s-a făcut lui Pavel vreodată, dar și cea mai grea sarcină de îndeplinit pentru el. Faptul a scos în evidență vastele cunoștințe de cultură greacă pe care le avea Pavel. Nu a fost un eșec, așa cum înțeleg unii greșit din prima scrisoare către Corinteni, ci o strălucită traducere a mesajului său în gândirea și limbajul elenic. Cuvântarea lui nu a rămas fără rezultate.

La Corint, 18:1-22

Era o cetate principală a Imperiului Roman (vezi pagina 593). Aici a stat Pavel un an și jumătate, înființând o mare biserică (10, 11).

Apoi, s-a întors la Ierusalim și Antiohia, oprindu-se pe drum la Efes, de care se legase cu atâta timp în urmă. Se poate să fi fost în

drum spre Efes, în prima sa călătorie misionară, când, la granița de vest a Galatiei a fost întors din drum prin țepușul primit în trup (Galateni 4:13, II Corinteni 12:2, 7). În a doua sa călătorie misionară el se ducea hotărât spre Efes, când Dumnezeu l-a întors spre nord și l-a trimis la Troa și în Grecia (16:6, 7). Și acum, în sfârșit, ușa se deschide spre Efes, în a treia sa călătorie misionară.

Aquila și Priscila

La care a stat Pavel în Corint (18:2, 3) și care l-au însoțit la Efes (18:18, 19). Există în catacombe inscripții care sugerează că Priscila se trăgea dintr-o familie distinsă de la Roma. De obicei ea este numită prima. Trebuie să fi fost o femeie foarte talentată. Mai târziu, la Efes o biserică se aduna în casa ei (I Corinteni 16:19). Apoi la Roma din nou o biserică de acolo se aduna în casa ei (Roma 16:3-5). Peste câțiva ani ei erau din nou la Efes (II Timotei 4:19).

Capitolele 18:23 la 20:38. A treia călătorie misionară a lui Pavel

Lucrarea sa în Efes, anii 54-57

Aici Pavel a făcut cea mai minunată lucrare din toată viața sa. Efesul, un oraș frumos cu o populație de 225.000 de locuitori, se afla la jumătatea Căii Imperiale ce ducea de la Roma spre ținuturile din răsărit (vezi pagina 687 și 700).

Mulțimi mari de închinători ai zeiței Diana au devenit creștini. S-au întemeiat biserici pe o rază de 160 de kilometri (19:10, 26). Efes a devenit repede centrul lumii creștine.

Templul Dianei

Una din cele șapte minuni ale lumii, fiind necesari 220 de ani pentru construirea lui, dintr-o marmură foarte valoroasă. Închinarea la zeița Diana era o sărbătoare continuă a viciului. Influența ei a pătruns mai târziu în biserică (vezi pagina 694).

Apolo, 18:24-28

Un evreu elocvent. A devenit un conducător puternic în Biserica de la Corint (I Corinteni 3:6); și de la Efes (I Corinteni 16:12). Câțiva ani mai târziu l-a ajutat pe Pavel (Tit 3:13). Apolo, Aquila și Priscila, ajutoarele lui Pavel din Efes și Corint.

Minuni speciale la Efes, 19:11

Având sediul într-o sală de clasă (19:9), vorbind în public și prin case (20:20), zi și noapte, timp de trei ani (20:31), întreținându-se singur din câștigurile meseriei sale (20:34) și uneori primind ajutoare speciale (19:11, 12), Pavel a zguduit din temelii puternica cetate a Efesului. Vrăjitorii care pretindeau că fac minuni au fost îngroziți de

el atât de mult încât și-au dat foc cărților (19:19).

Îl vedem pe Pavel făcând minuni doar câteodată. A făcut minuni în Cipru, la Iconia, Litra, Filipi, Efes și Melita (vezi pagina 563) și, se pare că și la Corint (I Corinteni 2:4) și Tesalonic (I Tesaloniceni 1:5), dar nu se spune că ar fi făcut vreo minune la Damasc, Ierusalim, Tars, Antiohia, Antiohia din Pisidia, Derbe, Atena sau Roma. Nici chiar prietenul său iubit Trofim nu a putut fi vindecat de Pavel (II Timotei 4:20).

Planul lui Pavel de a se duce la Roma, 19:21

Începându-și lucrarea la Antiohia, extremitatea estică a coloanei vertebrale a Imperiului Roman, și după ce și-a încheiat cea mai mare lucrare la Efes, aflat la jumătatea acestei zone, după ce a făcut cunoscută istoria lui Isus Cristos peste tot în Asia Mică și în Grecia, acum el plănuiește să se ducă la extremitatea vestică a imperiului.

Pavel vizitează din nou Grecia, 20:1-5

A părăsit Efesul în luna iunie a anului 57 d.Cr. (I Corinteni 16:18).

Vara și toamna le-a petrecut în Macedonia (I Corinteni 16:5-8). La Corint a stat trei luni de iarnă (I Corinteni 16:6), s-a întors prin Macedonia (Fapte 20:6). Și a luat corabia spre Filipi, în luna aprilie a anului 58 d.Cr. (20:6). A stat aproape un an în Grecia. Cu ocazia aceasta s-a dus probabil la Iliric (Romani 15:19).

Cele patru epistole mari ale lui Pavel au fost scrise în această perioadă: I Corinteni, scrisă de la Efes, II Corinteni, din Macedonia, Galateni cam în aceeași perioadă, iar Romani de la Corint.

Își i-a adio de la bătrânii din Efes, 20:17-38

Au fost cuvinte duioase. El nu s-a așteptat să-i mai vadă vreodată (25). Dar planurile sale s-au schimbat și Pavel a reușit totuși să se întoarcă la ei (vezi pagina 583).

Era la încheierea celor trei călătorii misionare, care au parcurs vreo 12 ani, între anii 45 și 57 d.Cr. S-au sădit puternice centre creștine în aproape fiecare oraș din Asia Mică și Grecia, chiar în inima lumii civilizate de atunci.

Capitolul 21:1-16. Călătoria lui Pavel la Ierusalim

Un scop al călătoriei a fost acela de a înmâna darul de bani pe care îl primise de la bisericele dintre neamuri aflate în Grecia și Asia Mică pentru sfinții săraci din Ierusalim (Fapte 24:17; Romani 15:25, 26; I Corinteni 16:1-4; II Corinteni 8:10; 9:1-15). A fost un dar bogat. Lui Pavel îi trebuise un an să strângă fondurile respective. A fost o demonstrație minunată a dragostei frățești între evrei și neamuri.

Un alt scop al călătoriei a fost acela de a-și împlini un jurământ făcut anterior (21:24). Un jurământ îl adusese la Ierusalim la sfârșitul celei de-a doua călătorii (18:18). Aceste jurăminte trebuiau ținute,

pentru a le arăta evreilor că deși le-a învățat pe neamuri că pot fi creștini fără păzirea legii lui Moise, el fiind evreu dorea să țină toate legile evreiești.

De la începutul călătoriei a fost avertizat să nu se ducă. Duhul Sfânt l-a avertizat în fiecare cetate să nu se ducă (20:23). La Tir (21:4). La Cezarea, în timp ce se afla în casa lui Filip, avertizarea s-a repetat cu accente foarte plastice (21:10, 11). Chiar și Luca l-a rugat fierbinte să nu meargă (21:12).

Dar Pavel era hotărât să se ducă chiar dacă asta însemna moarte (21:13). De ce au fost aceste preveniri de la Dumnezeu? Se poate oare ca Pavel să fi înțeles greșit? Și Dumnezeu îi spunea acest lucru? Sau poate Dumnezeu îl punea la încercare? Sau îl pregătea pentru ce va urma? Sau Pavel a considerat că martirajul lui de la Ierusalim ar fi un sfârșit culminant, fiind potrivit să moară în același oraș unde au murit atâția creștini?

Capitolele 21:17 la 23:30. Pavel la Ierusalim

A sosit acolo prin iunie anul 58 (20:16). Era a cincea vizită în acel oraș după convertirea sa. În anii care trecuseră de atunci el întorsese mulțimi mari de neamuri la credința creștină, fapt pentru care a fost urât de evrei.

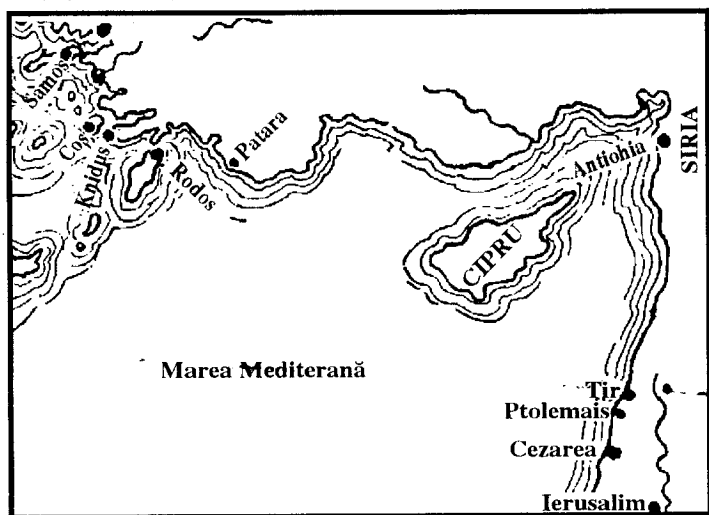
După ce a stat acolo aproape o săptămână, împlinindu-și jurământul, în Templu, unii l-au recunoscut și au început să strige în gura mare. Îndată s-a adunat o mulțime mare de oameni, năpustindu-se asupra lui ca niște câini. Au apărut îndată soldații romani, care l-au apărut pe Pavel de la o moarte sigură.

Pe treptele palatului roman, același palat în care Pilat îl condamnase pe Isus la moarte cu 28 de ani în urmă, Pavel, cu consimțământul soldaților, a ținut o cuvântare în fața mulțimii, și le-a vestit istoria lui Isus și propria lui experiență când i s-a arătat Domnul Isus Cristos pe drumul Damascului. Ei au ascultat până când Pavel a amintit de neamuri; atunci gloata s-a agitat din nou.

A doua zi ofițerii romani l-au dus pe Pavel înaintea consiliului pentru a încerca să vadă ce s-a întâmplat. Era același consiliu care îl răstignise pe Isus. Același consiliu din care făcuse parte și Pavel odată. Același consiliu care îl omorâse pe Ștefan și făcuse eforturi disperate de a nimici Biserica. Pavel a fost gata să fie sfâșiat în bucăți, dacă nu l-ar fi tras soldații înăuntru.

În noaptea aceea, la palat, Domnul a stat lângă Pavel și l-a asigurat că îl va călăuzi la Roma (23:11). Pavel sperase adesea să meargă la Roma (Romani 1:13). În Efes s-a conturat mai clar planul lui Pavel de a merge la Roma după această vizită la Ierusalim (19:21), fără ca să fie sigur însă dacă va scăpa cu viață la Ierusalim (Romani 15:31-32). Dar de acum încolo Pavel era pe deplin încredințat că va ajunge la Roma, deoarece i-a zis Dumnezeu.

A doua zi, iudeii și-au reînnoit jurământul de a-l omorâ pe Pavel în ascuns. Furia publicului era la culme. A fost nevoie de 70 de oameni călare, 200 de soldați și 200 de sulitași ca Pavel să poată fi scos din oraș, și aceasta pe întuneric.

Harta 65. A treia călătorie misionară a lui Pavel

Capitolele 23:31 la 26:32. Pavel în Cezarea

Doi ani, din vara anului 58 până în toamna anului 60 d.Cr. Pavel tocmai fusese la Cezarea cu o săptămână mai înainte, în casa lui Filip, aflându-se în drum spre Ierusalim, când a venit un profet numit Agab de la Ierusalim să-l avertizeze pe Pavel (21:8-14).

Cezarea era capitala romană a Iudeii, aleasă de Dumnezeu pentru primirea primei persoane dintre neamuri în Biserică, respectiv a lui Corneliu, ofițerul de armată roman, cu vreo 20 de ani înainte.

Aici în acest oraș roman important al Palestinei, Pavel a petrecut doi ani, ca prizonier la palatul guvernatorului roman (23:35), cu privilegiul de a primi în vizită oaspeți. Ce minunat prilej de a-L vesti pe Cristos!

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Cezarea

Israelul modern, conștient de existența sa ca națiune, are grijă de monumentele din trecutul istoric, iar Cezarea se bucură de o atenție deosebită din partea arheologilor. Portul a fost cercetat de scafandri și

s-au obținut informații interesante. Se excavează acum teatrul. S-a făcut o descoperire interesantă: numele lui Pilat din Pont pe un fragment de inscripție. Orașul de garnizoană a fost negreșit sediul lui de procurator și scena faimoasei dispute dintre el și delegația de evrei de la Ierusalim. Încăpățânat și impunător, Pilat a atârnat un scut votiv în palatul lui Irod, dedicat împăratului. Evreii au avut însă câștig de cauză trimițând o delegație la Tiberiu, în urma căreia simbolurile ce reprezentau loialitatea stângace a lui Pilat au fost transferate la altarul Romei din Cezarea.

Vor ieși la iveală și alte dovezi interesante, pe măsură ce vor continua excavările. Aici ruinele nu sunt ascunse, ca în cazul atâtor orașe antice îngropate sub dărâmături. Cezarea este o zonă deschisă excavărilor. O cetate atât de tipică pentru cele trei lumi care s-au ciocnit și au fuzionat în Palestina, producând Noul Testament ca document comun. Vor fi descoperite negreșit destule informații privitoare la lumea lui Cristos și a lui Pavel.

Pavel înaintea lui Felix, 24:1-27

Felix era deja guvernator roman de mai mulți ani în Palestina. El avea anumite cunoștințe despre creștini, căci foarte mulți din ei se aflau sub jurisdicția lui. Acum el trebuie să judece pe cel mai renumit dintre învățătorii creștini. Pavel a făcut o impresie profundă asupra lui. Felix trimitea adesea după Pavel. Dar lăcomia sa l-a împiedicat să îl elibereze pe Pavel (26). Drusila a fost sora lui Agripa (25:13).

Pavel înaintea lui Festus, 25:1-12

Festus l-a succedat pe Felix la postul de guvernator în anul 60. Evreii tot mai unelteau să-l omoare pe Pavel. Deși Festus era convins de nevinovăția lui Pavel, ar fi fost dispus să-l dea pe Pavel în mâna evreilor, ori, Pavel știa că asta ar fi însemnat moartea. Astfel, Pavel a făcut recurs la Cezar (11), acesta fiind dreptul unui cetățean roman pe care Festus trebuia să-l onoreze.

Cetățenia romană a lui Pavel, ce i-a fost conferită tatălui său pentru un serviciu oarecare adus statului roman, i-a salvat viața de multe ori.

Pavel înaintea lui Agripa, 25:13 la 26:32

Era Irod Agripa II, fiul lui Irod Agripa I care, cu 16 ani mai înainte, îl omorâse pe Iacov (12:2), nepotul lui Irod Antipa, cel care îl omorâse pe Ioan Botezătorul și îl batjocorise pe Cristos, strănepotul lui Irod cel mare, care ucisese copiii la Betleem. Vlăstar al acestei familii ucigașe, rege peste provincia de la granița de nord-est a Palestinei, este rugat acum să îl ajute pe Festus.

Bernice era sora lui, care trăia acum cu el ca soție. O femeie de o rară frumusețe, ea mai fusese căsătorită cu doi regi și se întorsese la fratele ei pentru a-i fi soție. Mai târziu a devenit amanta împăratului

Vespasian și a împăratului Titus.

Prin urmare, iată în fața cui trebuia să se apere Pavel!

Cu toate acestea, Agripa a fost adânc impresionat (26:28). Dar pentru Festus ideea învierii era atât de greu de conceput încât a strigat cu glas tare că Pavel trebuie să fie nebun (26:28).

Cu toții s-au învoit că Pavel este nevinovat (26:31).

Luca

Deși nu a fost la închisoare, Luca a stat cu Pavel la Cezarea, fapt pentru care se folosește persoana întâi plural (21:17, 18; 27:1). Se crede că în timpul acesta a scris el Evanghelia după Luca (Luca 1:1-3). Șederea lui de doi ani la Cezarea i-a dat prilejul de a petrece câțva timp la Ierusalim și probabil în Galileea, discutând cu apostolii și cunoscuții lui Isus, adunând informații foarte prețioase. E posibil ca Maria mama Domnului Isus să mai fi fost în viață, ceea ce a însemnat că Luca putea sta de vorbă cu ea despre nașterea Domnului Isus, copilăria Sa, precum și despre multe întâmplări din viața Sa.

Capitolele 27:1 la 28:15. Călătoria lui Pavel la Roma

A petrecut trei luni de iarnă pe insula Malta și a sosit la Roma în primăvara anului 61.

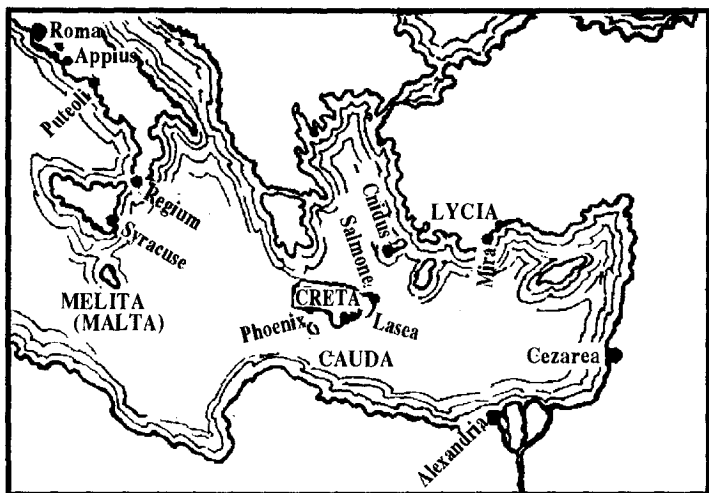
A făcut călătoria pe trei vase: unul din Cezarea la Mira; altul de la Mira la Malta, iar al treilea de la Malta la Puteoli.

Curând după ce a plecat de la Mira, s-a pornit un vânt puternic, care a deviat cursul vasului. După multe zile, când oamenii de pe vas au pierdut orice speranță de viață, Dumnezeu, care cu doi ani înainte îi spusese lui Pavel la Ierusalim că va fi cu el la Roma (23:11), acum i se arată din nou lui Pavel pentru a-l asigura că va fi cu el până la Roma (23:11). Și încă odată i s-a arătat pentru a-l asigura că Își va ține făgăduința (27:24). Și așa a fost.

Capitolul 28:16-31. Pavel la Roma

Roma, cetatea regină a pământului. Centrul istoriei. De două milenii, din secolul I înainte de Cristos, până în secolul 18 al erei creștine, a fost puterea dominantă a lumii. Mai este numită și acum cetatea eternă. Populația ei se ridica pe vremea aceea la 1.500.000. Jumătate din ei erau sclavi. Capitala unui imperiu care se întindea pe o distanță de 5.000 de kilometri est-vest și 3.200 kilometri nord-sud, având o populație de 120.000.000.

Pavel a stat la Roma cel puțin doi ani (28:30). Deși era deținut, i s-a permis să închirieze o casă, fiind însă păzit de o gardă permanentă care stătea în casă (26:16). Avea însă libertatea de a primi vizite și a-i învăța pe oameni despre Cristos. Existau deja mulți credincioși (vezi salutările de la Romani 16 scrise cu trei ani mai înainte). Cei doi ani petrecuți la Roma au fost roditori, efectul lor făcându-se simțit chiar la palatul imperial (Filipeni 4:23). Cât timp a stat acolo a scris epistola către Efeseni, cea către Filipeni și probabil cea către Evrei.

Harta 66. Călătoria lui Pavel la Roma.

Ultima parte a vieții lui Pavel

În general se acceptă faptul că Pavel a fost achitat prin anul 63 sau 64 d.Cr. Dacă s-a dus de acolo în Spania, așa cum plănuia (Romani 15:28), nu se știe. Tradiția lasă să se înțeleagă însă că așa stau lucrurile. În orice caz nu a stat mult acolo. Se pare că s-a întors în Asia Mică prin anii 65 până în 67 d.Cr., perioadă de timp în care a scris epistolele către Timotei și Tit. Apoi a fost arestat din nou, dus la Roma și decapitat prin anul 67 d.Cr. (Vezi în continuare la pagina 635.)

Rezumat al vieții lui Pavel

Cu datele aproximative

Pavel apare prima dată ca un persecutor al creștinilor, hotărât să ștergă numele lui Isus de pe fața pământului. Fără îndoială că el a crezut că istoria învierii Sale din morți este o născocire.

Apoi, pe drumul Damascului, a fost doborât la pământ și Isus i-a vorbit. A fost prin anul 32 d.Cr.

Din clipa aceea el a fost un alt om. Pătruns de zel și devotament, fără egal în istorie, Pavel a cutreierat drumurile Imperiului Roman, strigând cu glas tare că Isus a înviat totuși din morți, că nu e o minciună, ci un mare adevăr: El a înviat, da, că acum El e VIU ÎN VECII

VECILOR!

La Damasc au încercat să-l ucidă. Pavel s-a dus în Arabia. Apoi s-a întors la Damasc. Apoi la Ierusalim, prin anul 35 d.Cr. Acolo au încercat din nou să-l ucidă. Atunci el s-a dus în Tars.

De prin anul 42 d.Cr. până în anul 44 d.Cr. a fost la Antiohia. S-a suit la Ierusalim prin anul 44 d.Cr., ducând cu el un dar de bani pentru cei săraci.

Prima sa călătorie misionară a avut loc de prin anul 45 d.Cr. până prin anul 48 d.Cr. Apoi a fost la Galatia, Antiohia din Pisidia, Iconia, Lистра și Derbe. După aceea s-a întors în Antiohia.

Consiliul de la Ierusalim despre circumcizia neamurilor a avut loc prin anul 50 d.Cr.

Apoi a urmat a doua călătorie misionară prin anii 50-53 d.Cr., prin Grecia, Filipi, Tesalonic, Berea, Atena, Corint. După aceea se întoarce la Ierusalim și Antiohia.

A treia călătorie misionară, prin anii 54-57 d.Cr.: Efes și Grecia.

Înapoi la Ierusalim, anul 58 d.Cr., duce cu el un dar mare de bani.

În Cezarea, anii 58-60 d.Cr., deținut la palatul guvernatorului.

În Roma, anii 61-63 d.Cr., deținut. Aici se încheie cartea Faptele Apostolilor.

Pavel s-a întors după aceea în Grecia și Asia Mică, prin anii 65-66 d.Cr.

A fost decapitat la Roma prin anul 67 d.Cr.

Lucrarea sa a durat vreo 35 de ani. În acești ani a câștigat mulțimi mari pentru Cristos.

Uneori Dumnezeu l-a ajutat prin minuni. Aproape prin fiecare oraș prin care a trecut a fost persecutat. A fost atacat des de gloate, care au încercat să-l ucidă de atâtea ori. A fost bătut, biciuit, înțemnițat, lovit cu pietre, alungat din oraș în oraș. Pe lângă toate acestea, mai era și acel țepuș din trupul său (II Corinteni 12). A avut parte de suferințe de necrezut. Trebuie să fi avut o constituție de fier. Negreșit însă că Dumnezeu a intervenit cu puterea Sa supranaturală pentru a-l ține în viață.

ROMANI

Natura fundamentală a lucrării lui Cristos Baza poziției omului înaintea Creatorului său

Pavel a fost ales de Dumnezeu să fie interpretul principal al Evangheliei pentru lume iar epistola către Romani este cea mai completă explicație a felului în care a înțeles el Evanghelia. Coleridge o numește: "Cea mai profundă operă din lume."

Data și ocazia epistolei

Iarna anilor 57-58. Pavel se afla la Corint, la încheierea celei de-a treia călătorii misionare, în ajunul plecării spre Ierusalim, cu darul de bani pentru sfinții săraci (15:22-27). O femeie pe nume Fibia, din Chencrea, o suburbie a orașului Corint, pleca cu corabia spre Roma (16:1, 2). Pavel s-a folosit de acest prilej pentru a trimite prin ea o scrisoare. Nu exista serviciu poștal în imperiul roman, decât pentru scrisorile oficiale. Serviciul poștal din zilele noastre este o invenție destul de recentă. Scrisorile personale trebuiau trimise prin prieteni sau călători ocazionali.

Scopul epistolei

Să le dea de știre creștinilor din Roma că Pavel e în drum spre ei. Acest lucru s-a întâmplat înainte ca Dumnezeu să-i spună lui Pavel că îl va ajuta să ajungă la Roma (Fapte 23:11) și Pavel nu era încă sigur că va scăpa cu viață din Ierusalim (Romani 15:31). În orice caz se cuvenea ca el, apostolul neamurilor, să lase în scris, în capitala marelui imperiu al lumii, o explicație scrisă a naturii evangheliei lui Cristos.

Biserica din Roma

Pavel încă nu o vizitase.

A ajuns la Roma la câțiva ani după ce a scris Epistola sa către romani. Nucleul bisericii romane fusese format probabil de către romanii care fuseseră la Ierusalim în ziua de Rusalii (Fapte 2:10).

În cei 28 de ani care au trecut, mulți creștini din multe părți ale Răsăritului, dintr-un motiv sau altul, emigraseră în capitala imperiului, unii din ei fiind convertiți de-ai lui Pavel sau prieteni intimi de-ai lui (vezi capitolul 16).

Martiriul lui Pavel și, probabil al lui Petru, a avut loc la Roma, la 8

ani după ce a scris această epistolă.

Fundalul epistolei

Îl constituia credința evreilor în finalitatea Legii lui Moise, ca expresie a voinței lui Dumnezeu și obligativitatea ei universală, insistența lor ca și creștinii dintre neamuri să fie tăiați împrejur și să țină Legea lui Moise. Astfel, chestiunea dacă unul dintre neamuri poate să devină creștin fără să devină mai întâi prozelit evreu a fost una din cele mai mari probleme din vremea aceea. Creștinismul începuse ca o religie ebraică și anumiți conducători evrei puternici erau hotărâți să oprească orice schimbare a acestei stări de lucruri. Circumcizia era un ritual fizic, care reprezenta ceremonia inițială de acordare a cetățeniei evreiești persoanelor provenite dintre neamuri.

Un fapt subliniat de Pavel în mod deosebit în Romani

În această epistolă îndreptățirea omului înaintea lui Dumnezeu se bazează în mod fundamental, nu pe Legea lui Moise, ci doar pe îndurarea lui Cristos. Nu este deloc o chestiune a Legii, fiindcă omul, datorită naturii sale păcătoase, nu poate trăi pe măsura Legii lui Dumnezeu, care este o expresie a sfințeniei sale. Ci totul se datorează lui Cristos, bunătății inimii Sale, care Îi iartă pe păcătoși. În ultimă analiză, poziția omului înaintea lui Dumnezeu depinde nu atât de mult de ceea ce a făcut omul sau de ce poate face el singur, cât de ceea ce a făcut pentru el Cristos. Prin urmare, lui Cristos i se cuvine atașamentul absolut al inimii, loialitatea noastră întreagă, devotamentul și ascultarea de El din partea oricărei ființe umane.

Capitolele 1, 2. Nevoia universală a Evangheliei

Starea universală de păcătoșenie a omenirii (1:1-32). Prima frază este foarte lungă (1-7), rezumând viața lui Pavel: Isus, cel prezis în atâtea profeții, în viața acum din morți, i-a încredințat lui Pavel misiunea de a predica la toate neamurile.

Dorința nutrită de multă vreme în inima lui Pavel de a merge la Roma (9-15), împiedicată de câmpurile de misiune încă neevangelizate din atâtea locuri (15-20).

Lui Pavel nu îi este rușine de Evanghelia lui Cristos (16), chiar la Roma, unde se adunase atâtea necurăție, în ciuda strălucirii din afară și a semeției sale. Groaznică depravare a omului, prezentată în versetele 18-32, atinsese culmea la Roma, în special în domeniul practicilor sexuale (versetele 26 și 27).

Evreii sunt cuprinși și ei aici (2:1-29). Groaznicul tablou al stării de păcat a omului descris de Pavel se aplică și la evrei, cu toate că ei erau poporul ales al lui Dumnezeu, căci și ei practicau păcatele comune oamenilor din vremea aceea.

Oricine (1) ne cuprinde pe fiecare din noi. Nu înseamnă că fiecare din noi a comis toate păcatele amintite în versetele 29 la 31 din capitolul

1. Este mai degrabă un tablou al omenirii în general. Dar fiecare din noi este vinovat de unele din aceste păcate.

Ziua în care Domnul va judeca secretele oamenilor (2:16). În ziua aceea, testul va consta nu în rasa de care aparținem, sau dacă suntem evrei sau ne-evrei, ci în natura inimii și atitudinea ei față de practicile vieții.

Capitolul 3. Cristos - Jertfa de ispășire pentru păcatele oamenilor

De ce evreii? (1-20). Dacă evreii, în problema păcatului, sunt pe aceeași poziție cu celelalte națiuni în fața lui Dumnezeu? Răspunsul: pentru ca lor să li se încredințeze oracolele lui Dumnezeu și ei să pregătească calea pentru venirea lui Cristos. Sub conducerea lui Dumnezeu, poporul evreu a fost întemeiat pentru a servi un scop special, elaborarea planului lui Dumnezeu de veacuri pentru răscumpărarea omenirii. Dar oare aceasta înseamnă că automat ei sunt mai buni decât celelalte popoare în fața lui Dumnezeu? Nicidecum!

Unul din scopurile Legii a fost acela de a-l face pe om să înțeleagă că este păcătos (20) și că are nevoie de un Mântuitor.

Cristos: ispășirea noastră (21-31). În natura eternă a lucrurilor, după cum păcatul este păcat, binele este bine, iar Dumnezeu este drept și nu poate îngădui îndurarea în afara sferei dreptății. Păcatul trebuie pedepsit. Dumnezeu a luat asupra sa pedeapsa ce i se cuvenea omului pentru păcatul lui în Persoana lui Cristos.

De aceea, El poate ierta păcatul omului și îi poate considera pe cei care acceptă cu recunoștință jertfa Mântuitorului ca posesori ai neprihănirii lui Cristos.

Capitolul 4. Cazul lui Avraam

Este invocat deoarece cei care susțineau că neamurile trebuie să devină mai întâi prozeliti evrei și numai după aceea să devină creștini își bazau insistența cu care cereau să se facă circumcizia pe promisiunea făcută lui Avraam, potrivit căreia dacă nu se trăgea cineva în mod firesc din Avraam, acea persoană trebuia să se supună tăierii împrejur. Pavel explică faptul că promisiunea a fost dată lui Avraam, pe baza credinței sale, pe când acesta nu era încă tăiat împrejur, și că moștenitorii lui Avraam sunt toți aceia care posedă o credință ca a lui, și nu neapăra cei tăiați împrejur. Credința a fost elementul principal din viața lui Avraam, nu tăierea împrejur!

Capitolul 5. Cristos și Adam

Pavel scoate în evidență eficacitatea morții lui Cristos ca ispășire pentru păcatul omenirii datorită unității rasei lui Adam.

Cum ar putea cineva, de unul singur, să moară pentru alții? S-ar putea ca cineva să moară în locul cuiva și aceasta ar fi drept într-o oarecare măsură. Dar ca Unul să moară pentru milioane de oameni - aceasta cum se explică?

Răspunsul lui Pavel: oamenii nu sunt de vină că sunt păcătoși. Ei se nasc astfel și vin pe lume fără să fie întrebați dacă o vor. Pur și simplu s-au trezit pe lume cu un trup și o fire păcătoasă. Dar, spune Pavel, întemeietorul omenirii, Adam, nu a avut la început o fire păcătoasă.

Pavel explică în continuare doctrina ispășirii lui Cristos pentru păcatul nostru, nu printr-o raportare în chip fizic la fiecare membru al omenirii, ci ocupând poziția de Cap al omenirii.

Adam - căpetenia naturală a omenirii. Cristos - Căpetenia spirituală. Ceea ce a făcut o căpetenie, Cealaltă a desfăcut. Păcatul unui om a adus moartea omenirii. Prin urmare, moartea unui om este suficientă pentru a aduce viață celor care vor să o primească.

Capitolul 6. care e atunci motivația sa de a trăi o viață frumoasă?

Dacă nu mai suntem sub Lege, ci Cristos este Acel care ne iartă păcatele, atunci de ce să nu continuăm să păcătuim? Să păcătuim mereu pentru ca și Cristos să ne ierte mereu!

Pavel răspunde la această întrebare arătând că așa ceva este imposibil și de neconceput. Cristos a murit ca să ne salveze de păcatele noastre. Iertarea sa ne este dată cu scopul de a ne face să urăm păcatele. Noi nu putem fi și slujitorii păcatului și slujitorii lui Cristos. Trebuie să-l alegem ori pe unul, ori pe altul. Nu se poate să-I fim plăcuți lui Cristos în timp ce continuăm să trăim în păcat.

Asta nu înseamnă că putem birui păcatul cu desăvârșire, situându-ne dincolo de nevoia de a beneficia de îndurarea Sa. Dar înseamnă că în esență există două căi, două moduri de viață: Calea lui Cristos și calea păcatului. În inima noastră aparținem fie uneia, fie alteia, dar nu amândorura.

Cristos, întruparea desăvârșită a Legii lui Dumnezeu, ne asigură motivația de care avem nevoie pentru a trăi frumos și ne dă și puterea de a lupta pentru a ajunge la acea sfințenie desăvârșită de care vom avea în cele din urmă parte prin harul Său.

Capitolul 7. De ce a fost dată Legea?

Dacă nu mai suntem sub Lege, atunci de ce a fost dată Legea? Ea nu a fost dată ca o schemă de a realiza mântuirea, ci ca o mărturie pregătitoare, menită să-l educe pe om în așa fel încât acesta să-și recunoască nevoia sa după un Mântuitor: să ne facă să cunoaștem deosebirea dintre bine și rău. Nu vom avea nici o dorință de a-L urma pe Mântuitorul și nu-L vom aprecia cum se cuvine atâta timp cât nu ne dăm seama de neputința noastră.

Lupta dintre firea pământească carnală și cea spirituală (14-25). Ne întrebăm dacă nu cumva este vorba aici de o imagine a propriei lupte lăuntrice a apostolului. La I Corinteni 4:4 Pavel spune că nu știe sa aibă vreun lucru pe care să și-l poată imputa. Totuși trebuie să fi simțit impulsuri puternice în natura sa, împotriva căroră a dus mereu

o luptă aprigă. Altfel nu ar fi putut scrie cuvintele acestea niciodată. Nespusa lui recunoștință față de Cristos pentru faptul că l-a izbăvit de ceea ce i se părea un lucru imposibil de părăsit ne amintește de nețărmurita bucurie a lui Luther când și-a dat seama și el dintr-o dată că Cristos poate face pentru el ceea ce se străduise el în zadar să facă singur o viață întreagă. Este o ilustrare a puterii Legii asupra sufletului deprimat și apăsător sub sentimentul neputinței de a trăi pe măsura ei - eliberarea și ușurarea aflate în Cristos.

Capitolul 8. Legea Duhului

Este unul din cele mai iubite capitole din Biblie

Duhul Sfânt locuiește în noi (1-11). În Cristos nu numai că avem păcatele iertate, ci în plus suntem înzestrați cu o viață nouă. O naștere din nou. Viața noastră naturală, ca să spunem așa, este impregnată cu Duhul lui Dumnezeu - un duh nou, o natură divină se naște în noi, într-un fel similar modului în care viața noastră fizică, natura adamică cu care ne naștem e prezentă în noi prin părinții care ne-au dat viață pământească.

Viața noastră naturală este de la Adam. Dar de la Cristos primim o viață divină. Iată care este adevărata realitate a ființei noastre. S-ar putea s-o simțim sau nu, să fim conștienți de ea sau nu, dar ea e prezentă în noi negreșit. O acceptăm prin credință, căci ea există în noi dincolo de nivelul conștiinței noastre - este o viață divină, născută din Duhul lui Dumnezeu și aflată sub călăuzirea Lui plină de iubire. Tăcută dar neobosită, ea lucrează mereu în noi până când obține controlul absolut asupra întregii noastre ființe și ne transformă după Însuși Chipul lui Dumnezeu. Această viață va înflori în glorie venică, nemuritoare în ziua învierii.

Obligația noastră față de Duhul (12-17). Umblarea după Duhul înseamnă că, în timp ce ne biziim în întregime și implicit pe Cristos în ce privește mântuirea noastră, noi vom lupta și ne vom da toate silințele de a trăi cât mai mult pe măsura Legii Sale. Pavel explică cât se poate de limpede că Harul lui Cristos nu ne scutește de obligația de a face tot ce ne stă în putință de a trăi o viață frumoasă. Umblarea după pornirile firii înseamnă a ne deda la satisfacerea tuturor dorințelor noastre carnale.

Trupul nostru este carne. Unele dorințe carnale sunt legitime și necesare. Altele sunt însă greșite. De cele greșite trebuie să ne ferim cu desăvârșire. De celelalte trebuie să beneficiem, însă cu atenție, ca nu cumva să depășim măsura.

Creația care suferă (18-25). Întreaga creație naturală, inclusiv noi înșine, gemem după un sistem de existență mai bun, care va fi descoperit în ziua răscumpărării împlinite a lui Dumnezeu, când trupul acesta al morții (7:24) va fi eliberat prin libertatea gloriei cerului, aflată acum în diferite stadii de creație. Este un concept măreț al lucrării lui

Cristos.

Mijlocirea Duhului (26-30). Nu numai că Duhul Sfânt, care locuiește în noi, este garanția învierii și gloriei noastre viitoare, ci, prin rugăciunile Sale în favoarea noastră noi suntem asigurați că Dumnezeu face ca tot ce ni se întâmplă să lucreze spre binele nostru. Noi putem uneori uita să ne rugăm. Dar Duhul nu uită niciodată. Dumnezeu ne va duce la un bun liman. Niciodată să nu uităm să ne încredem în El.

Inviolabila dragoste a lui Cristos (31-39). El a murit pentru noi, ne-a iertat, ni s-a dat prin Persoana Duhului Sfânt. Dacă suntem ai Lui, nici o putere de pe pământ, din cer sau din iad nu-L poate împiedica pe Domnul să ne ducă la Sănul Său pe veci. Este unul din cele mai magnifice pasaje din Biblie.

Capitolele 9, 10, 11. Problema necredinței evreilor

Una din cele mai mari pietre de poticnire în calea primirii Evangheliei lui Cristos pe scară mondială a fost necredința evreilor. În vreme ce un număr considerabil de mare de evrei, în special în Iudeea, deveniseră creștini, în general națiunea nu numai că nu credea, ci se împotriva cu înverșunare Evangheliei.

Conducătorii evrei îl răstigniseră pe Cristos. Ori de cât ori aveau ocazia îi prigoneau acum pe credincioșii Lui. Evreii necredincioși erau aceia care îi făceau necazuri lui Pavel oriunde mergea.

Dacă Isus a fost cu adevărat Mesia Cel prezis de Scripturi, cum se face că însuși poporul lui Dumnezeu L-a respins? În aceste trei capitole Pavel oferă răspunsul.

Durerea și întristarea lui Pavel pentru Israel (9:1-5). Un mod foarte expresiv de a zice: ar fi gata aproape să-și dea sufletul pentru ei.

Suveranitatea lui Dumnezeu, 9:6-24

În acest pasaj Pavel nu discută predestinația unor persoane individuale la mântuire sau condamnare, ci afirmă suveranitatea absolută a lui Dumnezeu de a alege și a pune națiuni în poziția de conducători ai lumii, așa încât la urmă să îi aducă pe toți și pe toate la supunerea de El. Puternica declarație (16) poate să cuprindă și persoane individuale. Alte pasaje similare cuprind persoane individuale: Fapte 2:23; 4:28; 13:48; Romani 8:28-39.

Cum împăcăm suveranitatea lui Dumnezeu cu libertatea voinței umane nu știm. Dar ambele doctrine sunt expuse clar în Biblie. Noi le credem pe amândouă. Însă a le explica, a încerca să arătăm cum pot fi ambele adevărate - aceasta e o chestiune pe care trebuie s-o lăsăm deocamdată pe seama altora. Unele lucruri pe care le vedem astăzi întunecat într-o zi le vom vedea limpede, așa cum suntem și noi cunoscuți.

Respingerea Israelului și adoptarea neamurilor a fost prezisă în Scripturi (9:25-33). Astfel în loc să ne poticnim de acest lucru, trebuie

să ne fi așteptat la el.

Evreii sunt singuri de vină (1:1-21). Nu Dumnezeu i-a făcut pe evrei să Îl respingă pe Cristos. Ei au făcut-o de bună voie. A fost doar o simplă chestiune de auzire (8-17). Evreii au auzit și totuși au ales să nu asculte (18-21). Cum împăcăm aceasta cu textul de la 9:16, nu știm. Poate că vom înțelege mai bine în ziua aceea.

Mântuirea Israelului 11:1-36

Respingerea lui Cristos de către Israel este temporară. Vor veni zilele când întreaga națiune Israel va fi mântuită (26). Când exact, aici nu se afirmă. Nici nu se spune dacă va fi în legătură cu întoarcerea lor în Palestina, ci doar se afirmă faptul că se va întâmpla. Unul din cele mai întunecate momente din cadrul istoriei umane este suferința de veacuri a acestui popor trist și neascultător. Dar într-o zi totul se va sfârși. Israel se va întoarce cu pocăință la Dumnezeu ca să capete înțelepciunea de nepătruns a providenței lui Dumnezeu.

Capitolul 12. Viața transformată

Un capitol minunat. Ne amintește prin tonul lui de predica de pe munte a lui Isus. Pavel în mod obișnuit încheia orice discuție teologică cu un îndemn fierbinte la un trai creștin. Tot așa face și aici. În capitolele precedente el a insistat asupra adevărului că poziția noastră înaintea lui Dumnezeu depinde de îndurarea lui Cristos și nu de faptele noastre bune. Aici el insistă tot atât de mult asupra faptului că îndurarea aceea, care iartă cu atâta har, este tocmai ceea ce ne dă îndemnul irezistibil de a face fapte bune și ne transformă în întregime concepția noastră despre viață.

Umilința Duhului (3-8). Se referă în special la conducătorii bisericii. De atâtea ori, poziția de conducere - care ar trebui să ne facă smeriți - în realitate ne îngâmăfă. Și de multe ori o persoană cu un anumit talent este înclinată să disprețuiască valoarea unor talente deosebite pe care le pot avea și alții (vezi I Corinteni 12:14).

Calitățile cerești (9:21). Dragostea frățească, urârea răului, în special a răului din noi înșine. Sânguința, voioșia, bucuria, răbdarea. Duhul de rugăciune. Ospitalitatea, identificarea cu cei care suferă. Preocuparea pentru ceea ce este vrednic de cinste. Atitudinea pașnică. Absența resentimentelor.

Capitolul 13. Ascultarea de legile civile

Guvernul civil este rânduit de Dumnezeu (1), chiar dacă este adesea condus de oameni răi, pentru a restrânge acțiunea elementelor criminale din societatea umană. Creștinii trebuie să fie cetățeni care respectă legea guvernului sub care trăiesc, prin toate atitudinile și relațiile vieții, călăuzindu-se după principiile regulii de aur (8-10), dându-și toate silințele de a trăi onorabil și ținând întotdeauna cont de alții.

Zorii zilei care se apropie (11-14). Noaptea e pe sfârșite; se apropie ziua. Se referă la indivizi care au fost creștini pentru o vreme, sau poate la era creștină care se apropie de sfârșitul ei, de împlinirea ei. Sau se referă și la una și la alta. Venirea Domnului în Slavă ori plecarea noastră la El prin moarte.

Capitolul 14. Să nu ne judecăm unii pe alții

În lucruri cum ar fi consumul diferitelor alimente și ținerea unor anumite sărbători. Deși nu se specifică, probabil Pavel s-a referit aici la carnea închinată idolilor ca jertfă (vezi I Corinteni 8). În ce privește sărbătorile, trebuie să fie o referire la insistența evreilor ca și neamurile să țină Sabatul precum și alte sărbători evreiești. Ziua Domnului, prima zi din săptămână, a fost dintotdeauna ziua creștinului. Dacă, în plus, un creștin dintre neamuri dorea să țină un sabbat evreiesc, aceasta era privilegiul lui. Dar nu trebuia să insiste ca și alții să-i urmeze exemplul.

Capitolul 15:1-14. Unitatea frățească

O continuare a îndemnurilor din capitolul precedent. Bănuim din 16:17 și din discuția asupra zilelor și felurilor de mâncare din capitolul 14 că Pavel aflase despre faptul că unii creștini evrei de la Roma erau hotărâți să impună datinile evreiești creștinilor dintre neamuri.

Capitolul 15:15-33. Planul lui Pavel de a merge la Roma

Dacă Pavel ar fi fost cum sunt unii, de îndată ce a primit încredințarea de la Domnul să fie apostol special pentru neamuri, ar fi pornit imediat spre Roma, capitala "neamurilor", și și-ar fi instalat acolo sediul de evanghelizare a imperiului roman.

Un motiv pentru care nu a făcut așa a fost probabil faptul că din ziua de Rusalii (Fapte 2-10) la Roma exista o biserică creștină, iar misiunea lui Pavel a fost de a transmite numele lui Cristos în acele regiuni în care Cristos nu ajunsese să fie cunoscut. Planul lui era acela de a cuceri teritoriile pe care Dumnezeu binevoia să i le dea, înaintând tot mai mult spre vest. Și acum, după 25 de ani, după ce a sădit Evanghelia temeinic în Asia Mică și Grecia, el e gata să plece spre Spania, și să facă un popas la Roma (24). El a ajuns la Roma cam peste trei ani după ce a scris aceste cuvinte. (Dacă a fost într-adevăr în Spania, vezi în Fapte 28).

Capitolul 16. Chestiuni personale

Este un capitol de salutări personale. Sunt date douăzeci și șase de nume de conducători ai bisericilor cu care Pavel a fost prieten.

Fivi (1-2) a fost purtătoarea Epistolei, aflată probabil cu treburi la Roma. Chencrea este portul de est al Corintului.

Priscila și Aquila (3-5) locuiseră înainte la Roma (Fapte 18:2) și fuseseră cu Pavel la Corint și Efes iar acum erau din nou la Roma. O biserică se aduna în casa lor.

Epenet (5), primul convertit din Asia, aflat acum la Roma.

Maria (6). Observați câte Marii sunt în Biblie.

Andronic, Iunia (7) sunt rudele lui Pavel, acum oameni în vârstă căci erau creștini de mai demult decât Pavel și stătuseră la închisoare cu el.

Ampliat, Urban, Stache, Apele (8-10), prieteni de ai lui Pavel.

Casa lui Aristobul (10) și a lui Narcis (11), probabil erau biserici în casele acestora. Herodian, o altă rudă a lui Pavel.

Trifema, Trifosa, Persis (12), nume de femei.

Rufus (13), probabil fiul lui Simon care a dus crucea lui Isus (Marcu 15:21), al cărui mamă se interesase de bunăstarea lui Pavel ca o mamă adevărată.

Asincrit (14) și frații care sunt cu ei, adică biserica lor.

Filolog (15) și sfinții care sunt cu ei, în adunarea lor.

Terți (22) în a cărui casă omul acesta a scris la dictarea lui Pavel.

Gaius (23) în a cărui casă locuia Pavel în vremea aceea și care era un loc general de întâlnire al creștinilor de la Corint.

Erast (23) trebuie să fi fost un om cu o deosebită influență fiind casierul orașului Corint.

I CORINTENI

Despre starea de dezordine din cadrul Bisericii

În cadrul Bisericii existau partide, imoralitate, hrană închinată idolilor, abuzuri la Cina Domnului, apostoli falși, probleme în căsnicie, purtări necuviincioase în adunare, femeile nu-și cunoșteau locul în Biserică, erezii privitoare la înviere.

Corint

Era metropola comercială a Greciei. Situată pe un istm al Greciei, la vreo 80 de km vest de Atena (vezi harta de la pagina 575). Unul din cele mai bogate și mai importante orașe din Imperiul Roman. Populația de 400.000 era întrecută doar de cea a Romei, Alexandriei și Antiohiei. Se afla pe principalul drum comercial din Imperiul Roman, porturile sale fiind renumite centre comerciale mondiale. "Un oraș renumit și voluptuos, unde se întâlneau viciile Estului și ale Vestului." Aici a stat Pavel un an și jumătate, în a doua sa călătorie misionară, prin anii 52-53 și a înființat una din cele mai mărețe biserici, dezvoltată chiar la umbra filozofiei ateniene.

Prilejul scrierii epistolei

Cam la trei ani după plecarea lui Pavel de la Corint, pe când se afla la Efes, la vreo 320 km spre răsărit, peste Marea Egee, desfășurându-și cea mai minunată lucrare a întregii sale vieți deosebite, a fost trimisă o delegație de conducători de la Corint ca să-l consulte pe Pavel în problemele și dezordinele foarte serioase care se iviseră în cadrul Bisericii. El mai scrisese o scrisoare care nu s-a păstrat (5:9), cum nu s-au păstrat nici altele pe care probabil le-a scris. Cele două cetăți se aflau pe ruta comercială și între ele circulau tot timpul vase.

Data. Primăvara anului 57, înainte de Rusalii (16:8). Pavel plănuia să petreacă iarna următoare la Corint (16:5-8), ceea ce a și făcut (Fapte 20:2, 3).

Capitolul 1. Frațiuni în sânul Bisericii

La Corint, ca pretutindeni, cu excepția Ierusalimului, nu aveau un loc mare, central unde să se adune creștinii. Clădirile de biserici nu au început să se ridice decât 200 de ani mai târziu, când epoca persecuțiilor începuse să treacă. Ei se adunau în mod obișnuit prin case sau săli publice dacă reușeau să le obțină pe acestea. În general se adunau oriunde era posibil. Existau foarte mulți creștini la Corint. Nu era o

biserică anumită mai mare care să-i strângă pe toți, dar existau multe adunări mici, fiecare cu conducătorul ei. Acestea se pare că începuseră să aibă rivalități între ele, în loc să coopereze la cauza generală a lui Cristos, în acel oraș depravat.

Unii din greci, cărora le plăcea atât de mult speculația intelectuală și erau atât de mândri de cunoștințele lor, se lăudau cu interpretările lor filozofice ale creștinismului. În plus față de această grupare a lor în jurul doctrinei unuia sau a altuia, ei se raliu ca partizani sub conducerea unuia sau a altuia. Astfel Biserica era scindată în fracțiuni, fiecare încercând să pună asupra lui Cristos marca lui proprie, o practică ce din păcate mai continuă și astăzi pe o scară alarmantă.

Capitolul 2. Înțelepciunea lui Dumnezeu

Partida acestor așa-zisi învățați a intrat în focul criticii lui Pavel. Corint era aproape de Atena, unde atmosfera era dominată oameni egoiști care făceau paradă de filozofia lor. Spiritul Atenei penetrase Biserica de la Corint.

Pavel era un om cu pregătire universitară, un învățat de frunte al generației sale. Dar el disprețuia această paradă deșartă a cunoștințelor. Adevărata știință și erudiție ar trebui să ne facă umili și mai înțelegători față de cei neștiutori.

Capitolul 3. Biserica e mult prea mare pentru a fi făcută proprietatea unui singur individ.

Pretențiile lor filozofice erau un semn al copilăriei lor spirituale care tindeau a distruge Biserica și care au produs atâtea dezbinări (17) și nu au dus la nimic bun (12-15). Biserica este prea mare pentru a deveni cuibul exclusiv al unui grup de asemenea partizani (21-23). De ce nu erau atât de maturi încât să-și dea seama de acest lucru?

Capitolul 4. Autoapărarea lui Pavel

Trebuie să fi existat un grup destul de mare de conducători ai bisericilor, convertiți de-ai lui Pavel, care, în absența lui, dobândiseră o anumită putere și își dădeau acum importanță încercând să atragă biserica de partea lor. Ei deveniseră aroganți, lăudaroși și nerespectuoși față de Pavel. De unde rezultă și această apărare a lui Pavel.

Capitolul 5. Cazul de incest

Unul din ei trăia pe față cu nevasta tatălui său. Iar Biserica, în loc să aplice disciplina, se mândrea cu libertatea de care se bucurau ei, adăpostind în mijlocul lor un astfel de om. Pavel a spus că el trebuie să fie dat pe mâna Satanei (5), adică să fie excomunicat oficial din biserică, din două motive: în primul rând pentru a servi de exemplu și a împiedica răspândirea acestui rău, iar în al doilea în speranța că cel vinovat va fi adus la pocăință. Din nou găsim o referire la acest caz în II Corinteni 2.

Capitolul 6:1-8. Neînțelegeri între creștini

Foarte nepotrivite pentru membrii unei religii a dragostei frățești: să-și aducă neînțelegerile la un tribunal păgân. Creștinii vor fi asociați cu Dumnezeu în judecata finală a lumii; totuși iată că nu sunt în stare să-și rezolve certurile (2-7). De ce nu erau mai degrabă gata să sufere?

Capitolul 6:9-20. Imoralitate

Venus era zeița principală a Corintului. Templul ei era una din clădirile cele mai frumoase din oraș. În el se aflau o mie de preotese, ce erau de fapt prostituate publice, întreținute pe cheltuiala populației, fiind gata întotdeauna la orice acte imorale, în cadrul ritualurilor de închinare la această zeiță. Unii din creștinii corinteni care fuseseră obișnuiți cu o religie a traiului imoral constatau că le era greu să se adapteze la noua religie în cadrul căreia viața imorală era interzisă. Pavel spuse atunci când discutasă unele probleme, că toate lucrurile sunt îngăduite (12). Unii din ei evident au citat aceste cuvinte ale lui pentru a-și justifica libertățile sexuale. Pavel afirmă răspicat că nu aici se aplică această libertate și, într-un limbaj lipsit de echivoc, interzice creștinilor să ia parte la astfel de practici dăunătoare.

Capitolul 7. Căsnicia

Ei scriseseră lui Pavel să-l întrebe dacă e legitim pentru creștini să se căsătorească. Ciudat că erau atât de îngăduitori cu privire la incest (5:2) dar aveau scrupule cu privire la căsătoria legală. Pavel le spune că viața de căsnicie a fost făcută pentru ca oamenii să se bucure de ea. Pavel nu a fost căsătorit (8). Unii cred că ar fost văduv, că și-ar fi pierdut soția în tinerețe. Două sunt motivele pentru care unii cred că Pavel era căsătorit: unul, fusese membru al Sinedriului cu drept de vot (Fapte 26:10), ceea ce însemna că trebuia să fie căsătorit, iar celălalt motiv este faptul că numai unul care a fost căsătorit poate scrie capitolul acesta - numai unul care cunoaște intimitățile căsătoriei.

Capitolul 8. Carnea închinată idolilor

Existau mulți idoli în Grecia și pe piețe se vindea multă carne ce fusese mai întâi jertfită acestor idoli. Chestiunea în discuție era nu numai consumul cărnii ca atare, ci participarea la funcțiile sociale ale prietenilor păgâni ai creștinilor, din care multe erau însoțite de practici destrăbălate, rușinoase. Chestiunea e discutată mai pe larg la capitolul 10:14-33.

Capitolul 9. Plata vestitorilor Cuvântului

Una dintre obiecțiile pe care criticii lui Pavel le ridicaseră împotriva lui era faptul că nu primise nici o plată pentru lucrarea sa la Corint (II Corinteni 12:13), ceea ce pentru mințile lor lacome părea suspect. Pavel le explică spunând că avea dreptul să fie întreținut pe cheltuiala Bisericii (4-7). Dar, după câte se pare, Pavel nu a primit nici o plată

de la nici o biserică, decât de la Filipi. În Corint, Efes și Tesalonic el s-a întreținut singur din meseria lui. A fost principiul de o viață întreagă să predice, atât cât se putea, fără plată (16-18). Îi dădea mare satisfacție lui Pavel să știe că a făcut mai mult decât i s-a poruncit. Apoi mai era și faptul că nu voia ca învățătorii falși, care doreau salar, să nu abuzeze datorită exemplului lui (II Crointeni 11:9-13).

Capitolul 10:1-13. Pericolul căderii

Pavel tocmai vorbise despre dedicarea sa la maximum în slujba Domnului, ca nu cumva el însuși să fie lepădat. Lucrul acesta i-a amintit de același pericol care îi paște pe creștini în general. Ei trebuia să-și ia religia în serios. Cei mai mulți din cei care au fost izbăviți din Egipt n-au ajuns totuși în Țara Promisă. Ispitirile care i-au făcut să cadă pe drum au fost în cea mai mare parte aceleași ispite pe care le înfruntau și corintenii (7-9), poftele firii. Dar corintenii erau gata să lupte din toată inima, cu hotărârea de a învinge, așa cum făcea și Pavel (9:25). Dumnezeu îi asigură că îi va păzi în orice ispită (13).

Capitolul 10:14-33. Carnea închinată idolilor

Continuare din capitolul 8. Acolo Pavel afirmase principiul general de comportare pentru noi în asemenea chestiuni prin Legea Dragostei Frățești. Există lucruri mai importante decât carnea și mâncarea. Aici Pavel interzice creștinilor să participe la sărbătorile păgâne de la Templu, dar explică fraților că nu e neapărat nevoie să întrebe atunci când cumpără carne de pe piață dacă a fost în prealabil închinată idolilor (25) sau dacă provine din vreo casă partuculară unde a fost o sărbătoare păgână (27), căci în acel caz nu trebuie mâncată carnea respectivă dacă se constată că are această proveniență.

Capitolul 11:2-16. Ținuta femeii în Biserică

Era o practică obișnuită în orașele grecești, și în general în răsărit, ca femeile să-și acopere capul în public, cele cu capul descoperit având un caracter imoral. Corint era plin de prostituatele de la Templu. Unele din femeile creștine, profitând de noua lor libertate în Cristos, deveniseră îndrăznețe și lepădaseră vălul la întrunirile Bisericii, fapt care a îngrozit pe celelalte femei mai atente. Lor li se spune aici să nu sfideze opinia publică cu privire la ceea ce este considerat a fi un gest de bună cuviință în comportarea femeilor.

Bărbații și femeile sunt de o valoare egală în fața lui Dumnezeu, dar există anumite distincții naturale între bărbați și femei, fără de care societatea umană nu ar putea exista. Femeile creștine care trăiesc în mijlocul societăților păgâne trebuie să aibă grijă la capitolul inovații, ca nu cumva să aducă ocară religiei lor. Este rău când femeile se aseamănă prea mult cu bărbații.

Îngerii privesc (10) la închinarea creștinilor.

Capitolul 11:17-34. Cina Domnului

Se pare că acea comunitate în care toți aveau toate lucrurile de obște de la Rusalii încetase (Fapte 2:44-45), iar membrii mai bogați ai Bisericii își aduceau hrana lor la anumite servicii, pentru mesele lor de dragoste (Iuda 12) care se țineau după Cină, și la care participau atât cei bogați, cât și cei săraci.

Lucrul acesta pare să fi umbrit Cina Domnului la Corinteni. cei care aduceau mâncare o consumau ca prietenii lor, fără să aștepte toată adunarea.

Imitând pe bețivii păgâni de la templele lor, creștinii făceau astfel din mesel lor de dragoste un prilej de îmbuibare, pierzând semnificația adevărată a Cinei Domnului.

Capitolul 12. Daruri spirituale

Înainte de încheierea Noului Testament, pe când era încă în curs de a fi scris, în anumite locuri, la anumite vremuri, Dumnezeu a dat minuni speciale ale Duhului Sfânt ca să ajute bisericile să se călăuzească după adevăr.

Lucrul acesta era necesar, întrucât apostolii erau puțini la număr, iar bisericile erau la mare depărtare unele de altele. Ideile călătoreau cu aceeași viteză cu care călătoreau oamenii. Bisericile erau bânuite de doctrine false, de învățători falși care veneau cu pretenții de tot felul iar bisericile nu aveau documente scrise cu privire la faptele reale.

Se pare că existase recent o strălucită etalare a darurilor Duhului Sfânt. Unul din acestea era vorbirea în alte limbi, adică în limbi străine, așa cum făcuseră apostolii la Rusalii (Fapte 2:8). Darul acesta, indiferent de natura lui exactă, pare să fi fost mult îndrăgit de corinteni. Toți doreau să aibă acest dar. Dacă se ridica un frate în adunare și vorbea într-o limbă pe care ceilalți nu o învățaseră, asta era o dovadă clară că persoana aceea se află sub controlul Duhului Sfânt, și ceilalți priveau cu mare admirație. În plus și pe vremea aceea, ca și astăzi, unii mergeau la biserică pentru onoarea pe care o puteau câștiga prin ei înșiși.

Diferitele daruri ale Duhului Sfânt, unele naturale, altele supranaturale, așa cum sunt ele enumerate la versetele 8-10, erau înțelepciunea, cunoștința, credința, vindecarea, minunile, profețiile, limbile, interpretarea limbilor.

Este o discuție a valorii relative a acestor daruri diefrite tocmai pe fondul acestui capitol discutându-se problema dragostei.

Capitolul 13. Dragostea

Învățătura de bază a Creștinismului. O expresie nemuritoare a doctrinei lui Isus despre dragostea cerească. Mai puternică decât oricare din manifestările puterii lui Dumnezeu pentru zidirea Bisericii.

Dragostea, cea mai puternică armă a Bisericii. Dragostea - fără de care toate celelalte daruri ale Duhului nu sunt de nici un folos. Dragostea, esența naturii lui Dumnezeu. Dragostea, perfecțiunea caracterului uman. Dragostea, cea mai puternică forță și ultima din din univers.

Chiar dacă mi-aș da toate lucrurile la săraci, chiar dacă mi-aș da trupul să fie ars, și n-aș avea dragoste, nu mi-ar folosi la nimic (3). Ce pasaj vrednic de meditație! Darul de a vorbi ca îngerii, de a prooroci, de a avea toată cunoștința, darul credinței care poate mute munții, darul dărniciiei până la ultimul ban, chiar darul de a fi martir, toate sunt în zadar dacă nu avem Duhul DRAGOSTEI creștine. Ce îndemn la cercetare!

Capitolul 14. Limbile și proorociile

capitolul acesta este o discuție asupra valorii relative a limbilor și a proorociilor, care par să fie însă cele mai râvnite dintre daruri.

"Proorocia" era învățătura altora de pe un plan mai înalt. Nu este atât de mult "prezicerea", adică sensul adevărat al cuvântului "proorocie", cât învățarea din Cuvântul Domnului, prin ajutorul Duhului.

Rolul femeii în biserică (33-40), o continuare de la 11:2-16. Pavel interzice în versetele 34, 35 ceea ce pare să fi permis la 11:5. Trebuie să fi existat împrejurări locale necunoscute de noi, care au dat sens acestor instrucțiuni - probabil vreo femeie îndrăzneată care s-a înfipt în mod necuviincios.

Capitolul 15. Învierea

Faptul că unii din conducătorii creștini ai bisericii tăgăduiau deja învierea este o indicație a faptului că învățăturile de cea mai proastă factură s-au și strecurat în biserică.

Pavel insistă, în limbajul fără echivoc, că înafara nădejzii învierii nu există nici o rațiune pentru existența creștinismului (13-19).

Învierea lui Isus din morți a fost refrenul neîntrerupt al apostolilor (vezi pagina 562). Capitolul 15 din I Corinteni este cea mai completă discuție a subiectului acesta din tot Noul Testament. Prin sensul pe care îl dă vieții umane, este cel mai important și mai mareș capitol din toată Biblia.

Învierea lui Isus din morți a fost un fapt real, atestat de martori oculari, care L-au văzut pe Isus înviat după ce se sculase din morți (vezi paginile 554, 556). Pavel însuși Îl văzuse. Nu există nici o altă explicație a fenomenului care s-a produs în viața lui Pavel. Întâmplarea de pe drumul Damascului nu a fost o halucinație. Isus i-a apărut în cale cu adevărat lui Pavel.

Pe lângă multele arătări ale Domnului ucenicilor, separat sau în grup, Isus s-a arătat unei mulțimi de 500 de oameni care mai erau încă în viață (6). Trebuie să fi fost o realitate. O mulțime de oameni nu poate să inventeze un lucru din senin. Ucenicii nu voiau nici ei la

început să creadă că Isus a înviat din morți (vezi pagina 554), dar atunci când s-au convins în cele din urmă că este o realitate, că Isus a rupt cu adevărat legăturile morții și a ieșit din mormânt viu, faptul acesta a dat atât sens vieții lor încât nimic altceva nu mai părea să conteze. Ei știau că învierea lui Isus este o realitate și au crezut în ea până la moarte. Au cutreierat Imperiul Roman în lung și în lat, spunând istoria lui Isus și a învierii Sale cu atâta seriozitate și sinceritate încât mulțimi mari de oameni au crezut până la moarte în Isus.

Învierea lui Isus din morți este evenimentul unic - cel mai important din istorie, faptul cel mai temeinic stabilit. Iar istoria vieții lui ne-a parvenit și nouă celor de azi, de-a lungul multor secole, înfrumusețând viața umană, făcându-ne să fim siguri că și noi vom trăi veșnic pentru că El trăiește. Făcând inimile noastre să tresalte de bucurie la gândul că suntem nemuritori, că am început o existență care nu se va sfârși niciodată, și că nimic nu ne poate face vreun rău adevărat, că moartea nu este decât un mic incident, decât o trecere rapidă de la o fază a existenței la alta, că și dacă suntem aici jos în trup, și dacă suntem acolo sus - ai Lui suntem, și toată viața facem ceea ce îi este plăcut Lui, că milioane de veacuri după ce se va fi răcit soarele, noi vom fi tot tineri în eternitatea lui Dumnezeu.

Gândul cel mai emoționant din toată experiența umană este gândul că suntem nemuritori, că nu putem muri, și că orice i s-ar întâmpla trupului nostru, noi înșine, adevărata noastră ființă va trăi mereu, neîntrerupt. Și această certitudine este întărită pentru inimile noastre datorită faptului că Isus Cristos a înviat din morți.

Dacă dragostea lui Isus este adevărata viață, minunată și vrednică de trăit, atunci viața este glorioasă - este o privire spre un viitor nesfârșit. Dacă existența lui Isus nu ar fi decât un mit, atunci misterul existenței este o ghicitoare nerezolvată, iar omenirea se află în fața unui întuneric groaznic, cuprinsă de disperare eternă.

Dar, în virtutea tuturor dovezilor istorice, constatăm că este o relateare adevărată. Cristos a fost, Cristos este - O Persoană Vie, prezent în copiii Săi, călăuzindu-i și ocrotindu-i prin puterea Sa, și conducându-i spre acea zi glorioasă a învierii lor.

Domnia mijlocitoare a lui Cristos (23-28). Aici întrezărim ceva din veacurile fără de sfârșit ale tuturor lucrurilor, când lucrarea lui Cristos de mijlocire se va fi încheiat, iar universul creat al lui Dumnezeu va fi intrat în faza lui finală.

Botezul pentru morți (29). Pare să fie un botez foarte subred, adică botezul pentru un prieten decedat, mai exact. Dar în Bilbie nu există nici o altă referire la el și nici o dovadă că ar fi existat în biserica apostolică. Poate o traducere mai bună l-ar reda astfel: "botezat în nădejdea învierii".

Învierea trupului (25-28). Învățătura Noului Testament este foarte

clară în această privință (Romani 8:23; I Tesaloniceni 5:23; II Corinteni 5:4). Nu va fi același trup supus putrezirii de pe pământ, ci un trup spiritual, care se va împărtăși din slava cerească a lui Dumnezeu Însuși.

Capitolul 16. Chestiuni personale

Colecta (1-4). Aceasta se făcea pentru sfinții săraci din Ierusalim (II Corinteni 8:10). Porunca dată galatenilor nu este amintită în epistola către Galateni (1). Probabil el le-a mai scris o altă scrisoare care nu s-a păstrat. Prima zi a săptămânii (2) era ziua stabilită pentru închinarea creștină (Fapte 20:7).

Planurile lui Pavel (5-99). Era primăvara anului 57, înainte de Rusalii (8). El a petrecut vara la Macedonia, unde a scris II Corinteni. A a juns la Corint toamna. A iernat acolo, apoi a scris Romani. În primăvara următoare a plecat spre Ierusalim.

Apolo (12). Probabil ei îl rugaseră să vină la Corint, dar el refuzase să vină, negreșit din pricină că se temea că unii corinteni ar fi dorit să-l pună în fruntea uneia din partide.

Cu mâna mea (21). Sostene, un corintean care se dusesse la Efes a scris epistola aceasta la dictarea lui Pavel (1:1); Fapte 18:17. Apoi Pavel a semnat-o cu mâna lui (21) și a adăugat "Maranatha" (22), care înseamnă "Vino Doamne Isuse!"

II CORINTENI

Pavel își apără apostolia Gloria lucrării sale și sacrificiul lui de o viață întreagă

Data și prilejul scrierii scrisorii

Pavel petrecuse un an și jumătate la Corint, cam între 52-53, în cadrul celei de-a doua călătorii misionare, în a doua parte a ei, și făcuse mulți ucenici (Fapte 18:10, 11). Apoi în a treia călătorie misionară el a petrecut trei ani la Efes, între anii 54 și 57. În primăvara anului 57, pe când se afla la Efes, Pavel a scris I Corinteni (I Corinteni 16:8). Curând după aceea a urmat marea tulburare în care Pavel era cât pe ce să-și piardă viața (Fapte 19).

Plecând de la Efes, el s-a întors în Macedonia, în drum spre Corint (vezi harta de la pagina 575). În timp ce se afla în Macedonia, în vara și toamna anului 57, vizitând bisericile din regiunea Filipi și Tesalonic, în mijlocul multor suferințe și neliniști, după ce așteptase multă vreme să primească vești de la Corint, el s-a întâlnit cu Tit, care se întorcea de la Corint cu vestea că scrisoarea lui Pavel făcuse mult bine (II Corinteni 7:6), dar că mai erau unii din conducătorii bisericii din Corint care spuneau că Pavel nu este un apostol adevărat al lui Cristos, ceea ce l-a determinat pe Pavel să scrie o altă scrisoare, cea de față, și s-o trimită prin Tit (8:6, 17), Pavel sperând să ajungă și el destul de curând la Corint.

Scopul ei pare să fi fost acela de a oferi lui Pavel o apărare a apostolatului său primit de la Cristos și de a le aminti că, întrucât el întemeiase biserica din Corint, avea dreptul să hotărască în problemele ei.

Peste puțin timp Pavel a ajuns la Corint și a petrecut acolo iarna (Fapte 20:2, 3), așa cum plănuise (I Corinteni 16:5, 6). La Corint a scris marea sa epistolă către Romani.

Capitolul 1. Mângâierea lui Pavel în suferințele sale

Mângâierea (3, 4) la care se referă Pavel aici este prilejuită de

întâlnirea cu Tit (7:6, 7) care, la întoarcerea sa de la Corint, i-a adus vestea bună despre loialitatea corintenilor. Faptul acesta, împreună cu scăparea de la moarte în orașul Efes (8, 9; Fapte 19:23-41), explică nota de bucurie a lui Pavel în mijlocul suferințelor sale.

Efes și Corint erau doar la vreo 300 de kilometri distanță și între ele circulau multe vase. Apoi se pare din 2:1; 12:14; 13:1-2 reiese că Pavel făcuse o vizită de la Efes la Corint, care îl îndurera (2:1) datorită unei grave crize care se ivise în relație cu Biserica din Corint, probabil la scurtă vreme după ce scrisese prima epistolă. Aceste lucruri pot explica, cel puțin în parte, neliniștea și nerăbdarea lui Pavel de a se întâlni cu Tit.

Capitolul 2. Cazul de disciplină

Pare să fi fost vorba de persoana care trăia în incest și pe care Pavel în prima sa epistolă (I Corinteni 5:3-5) o dăduse pe mâna Satanei, fapt care a dus la crearea unei revolte de proporții considerabile împotriva lui Pavel în cadrul bisericii. Atât de serioasă a fost această revoltă, încât Pavel s-a dus personal de la Efes la Corint (1), dar a fost primit atât de rece încât vorbește despre o vizită care i-a adus multă tristețe.

Apoi, judecând după 2:3, 9; 7:8, 12; 10:10, pasaje care implică lucruri pe care le găsim la I Corinteni, avem motive să credem că Pavel ar mai fi scris o scrisoare care s-a pierdut. Trebuie să fi fost foarte aspră în tonul ei, deoarece a schimbat tot mersul lucrurilor la Corint, în așa măsură încât cei care îl susținuseră pe cel disciplinat s-au întors acum împotriva lui (7:11). Dar Pavel nu a știut acest lucru până când nu s-a întâlnit cu Tit (7:6, 7).

Durerea, întristarea și lacrimile vărsate (4) au fost pricinuite nu numai de groaznica experiență prin care tocmai trecuse la Efes (1:8, 9), ci și de neliniștea cu privire la situația de la Corint. A fost atât de tulburat că n-a reușit să se întâlnească cu Tit la Troa, cum plănuise (2:12-13), încât a ratat o mare ocazie de a vesti Evanghelia în Troa, și s-a grăbit să meargă mai departe spre Macedonia, cu speranța că îl va găsi pe Tit despre care știa că e în drum spre Corint și îi aduce vești.

Mireasmă și pentru viață, și pentru moarte (14-16) este o figură de stil având la bază procesiunile triumfale ale împăraților care se întorceau cu șiruri lungi de prinși de război, din care unii urmau să moară iar alții să trăiască. Astfel Pavel a purtat mireasma lui Cristos, care, în funcție de reacția cuiva, putea să însemne viață sau moarte. Pavel a privit lucrarea sa ca un marș triumfal.

Capitolul 3. Gloria lucrării sale

Epistolă de laudă (1). Această expresie sugera probabil faptul că învățătorii falși iudaizatori purtau scrisori de prezentare de la Ierusalim. Ei se loveau mereu de lucrarea lui Pavel și erau aceia care îi făceau cel mai mult rău lui Pavel, folosind orica scuză și prilej pentru a lupta

împotriva lui. Ei întrebau acum: "Cine este Pavel? Poate să arate el scrisori de acreditare de la vreo persoană cu vază din Ierusalim?" Era un lucru absurd. Pavel nu avea nevoie de scrisori de recomandare, dar lucrul acesta a dus la un contrast între lucrarea sa și a altora, între Evaghelie și Lege, una scrisă pe piatră, cealaltă scrisă în inimi. Una a literei, cealaltă a Duhului. Una pentru moarte, cealaltă pentru viață. Una acoperită, alta descoperită. Una spre condamnare, alta spre neprihănire. Una va trece, cealaltă va rămâne în veci. Privind la Cristos, noi suntem transformați din slavă în slavă, după chipul Său.

Capitolul 4. Viața de martir a lui Pavel

În această epistolă Pavel vorbește mult despre suferințele sale, în special la capitolele 4, 6, 11. Când s-a întors la Cristos, Domnul i-a spus: "Îți voi arăta ce trebuie să suferi pentru Numele Meu" (Fapte 9:16). Suferințele au început imediat și au continuat fără întrerupere treizeci de ani.

Iudeii au hotărât să-l omoare la Damasc (Fapte 9:24). Din nou la Ierusalim (Fapte 9:29). A fost alungat din Antiohia. (Fapte 13:50). Au încercat să-l ucidă cu pietre la Iconia (Fapte 14:5). L-au lovit cu pietre, și l-au părăsit doar fiindcă au crezut că e mort, la Listra (Fapte 14:19); în Filipi l-au bătut cu nuiiele și i-au pus picioarele în butuci (Fapte 16:23, 24). În Tesalonic evreii și gloata de oameni atârțată de ei au încercat să-l linșeze (Fapte 17:5). L-au alungat din Berea (Fapte 17:13, 14). Au uneltit împotriva lui la Corint (Fapte 18:12). La Efes au fost cât pe-aici să-l omoare (Fapte 19:29; II Corinteni 1:8, 9). Încă odată la Corint, curând după ce scrisese epistola de față, au complotat să-l ucidă (Fapte 20:3). La Ierusalim i-ar fi pus capăt vieții numaidecât dacă nu ar fi fost soldații romani (Fapte 22). Apoi a fost înmormântat în Cezareea doi ani și jumătate și alți doi ani la Roma. Pe lângă toate acestea, a fost bătut de nenumărate ori, înmormântat, a naufragiat și a suferit privațiuni de tot felul (II Corinteni 11:23-27). Apoi, în cele din urmă, a fost dus la Roma și executat ca un criminal de rând (II Timotei 2:9).

Pavel trebuie să fi avut o constituție de fier, căci el cânta când suferea (Fapte 16:25). Numai o constituție puternică ca a lui l-a făcut să poată suporta toate acestea. Dar, mai presus de toate, a fost harul minunat al lui Dumnezeu. Prin ajutorul Domnului, Pavel trebuie să se fi simțit nemuritor până la încheierea lucrării sale.

Capitolul 5. Ce urmează după moarte?

Capitolul acesta este o continuare a rațiunii sale de a fi bucuros în suferințe. Tocmai afirmase că în veacul viitor slava veșnică va fi cu atât mai mare cu cât aici am suferit mai mult.

Care este învățătura sa în această privință? Este trupul nou îmbrăcat de noi în clipa morții? Moartea este numită o dezbrăcare, nu o îmbrăcare (4), a fi absent din trup înseamnă a fi acasă cu Domnul (8).

La Filipeni 1:23 moartea este privită ca o plecare acasă la Cristos, ceea ce este mult mai bine.

Dar la I Corinteni 15 și I Tesaloniceni 4 trupul învierii e pus în legătură cu venirea lui Cristos. Evident învățătura este aici aceea că cei ce mor înainte de venirea lui Cristos intră imediat în starea de binecuvântare conștientă cu Domnul, ceea ce este mult mai bine decât viața în trup, dar mai prejos decât existența de după înviere.

Capitolul 6. Din nou suferințele lui Pavel

Pavel continuă să-și apere lucrarea. Împotrivirea din biserica de la Corint față de el trebuie să fi fost destul de mare (12), altfel Pavel nu ar fi consacrat o parte atât de mare din epistola sa apărării sale proprii. La 14-18 el pare să pună vina în parte cel puțin pe atmosfera păgână în care trăiau ei. Corintenii erau foarte libertini în conduita lor.

Capitolul 7. Vestea lui Tit

Timotei fusese trimis mai înainte (I Corinteni 4:17; 16:10). Timotei era timid din fire și nu prea potrivit pentru măsurile aspre de disciplină cerute de situația de la Corint. Atunci Pavel l-a trimis pe Tit (II Corinteni 2:13; 7:6, 13; 12:18), care în astfel de situații era probabil ajutorul cel mai bun pentru Pavel. El a mers probabil la Corint în urma celei de-a doua vizite a lui Pavel acolo și a dus scrisoarea la care găsim o referire în 2:3. Misiunea a avut succes.

Persoana pentru care se iscase tot necazul (I Corinteni 5:1-5) era probabil un om influent. Se pare că el a persistat în păcat și a pornit o revoltă deschisă împotriva lui Pavel, atrăgându-i de partea sa pe unii din conducători. Dar, sub influența celei de a doua scrisori a lui Pavel și prin prezența lui Tit, Biserica a fost adusă în întregime pe linia ei normală, urmarea fiind faptul că cel care păcătuisese a fost smerit. Asta era vestea bună adusă de Tit (7-16).

Capitolele 8, 9. Daruri pentru biserica-mamă

Aceste două capitole conțin instrucțiuni despre darul pentru sfinții săraci din Ierusalim pe care Pavel l-a adus la sfârșitul celei de-a treia călătorii misionare. A fost probabil un fond strâns de pe la toate bisericile din Asia Mică și Grecia, deși nu sunt numite aici decât cele din Macedonia, Abaia și Galatia. Acțiunea începuse cu un an mai înainte (8:10). Bisericile macedoneene porniseră la această acțiune cu toată inima. Chiar și cei mai săraci dădeau din toată inima. Pavel era acolo când a scris aceste cuvinte.

De la Filipi, principala biserică din Macedonia, a fost singurul loc de unde Pavel a acceptat plată pentru lucrul lui, după care a plecat imediat.

În aceste două capitole avem cele mai complete instrucțiuni privitoare la dărnicia Bisericii din întreg Noul Testament. Deși e o ofertă de milostenie, noi presupunem că principiile afirmate aici ar

trebui să călăuzească bisericele în strângerea tuturor darurilor lor, atât pentru nevoile lor interne, cât și pentru întreținerea misionarilor și a ocaziilor speciale când sunt ajutate persoane individuale. Ajutorul trebuie să fie voluntar, proporțional, sistematic, iar problemele financiare trebuie conduse cu cea mai mare corectitudine (8:19-21). Dumnezeu va răsplăti din belșug pe aceia care dau cu mână largă - este un punct foarte bine subliniat. Duhul acesta de bunătate și dărnicie este numit "darul nespus" (9:15).

Capitolul 10. Înfațișarea lui Pavel

Unele lucruri din acest capitol par să fi fost sugerate de acuzația dușmanilor săi, potrivit cărora Pavel ar fi fost deficitar în domeniul înfațișării exterioare (1,10). Nu există nici un indiciu în Noul Testament despre înfațișarea lui Pavel. O legendă din secolul II spune că era de statură mijlocie, cu părul buclat și picioare strâmbe, ochii albaștri, sprâncenele mari, unite, nasul lung, și că era plin de har și mila Domnului, uneori având înfațișarea unui om, alteori arătând ca un înger.

O altă tradiție spune că Pavel era mic de statură, chel, cu picioare strâmbe, îndesat, cu fruntea mică și un nas ușor proeminent și că era plin de har.

Există indicii în Noul Testament că Pavel suferea cu ochii, ceea ce îl făcea uneori respingător la înfațișare (vezi pagina următoare). Dar acuzația dușmanilor lui că avea o personalitate slabă (10) era negreșit lipsită de temei. Nu ne putem închipui ca un asemenea om să fi putut întoarce pe dos cetate după cetate, cum a făcut Pavel. În mod incontestabil, Pavel a fost o personalitate puternică, dominantă și un om mare cum nu s-a mai văzut pe pământul acesta în afară de Isus.

În unele părți din epistolă, Pavel se adresează majorității loiale, iar în alte părți minorității neloiale. Cei din urmă par să fie prezenți în mintea apostolului în ultimele patru capitole. El își dă seama de faptul că nu se cade să se laude singur, dar o face totuși forțat de ei.

Ei s-au legat de faptul că Pavel a refuzat să primească plată pentru lucrarea sa de la Corint (7-9). El explică faptul că în calitate de apostol ar fi avut dreptul să o facă (I Corinteni 9), dar a refuzat în mod intenționat, ca nu cumva învățătorii falși să profite de pe urma exemplului său și să facă comerț în biserică. De la începutul lucrării sale de la Corint, Pavel va fi observat negreșit tendințele unora de a ajunge în vârf, din pură lăcomie, și, prin urmare, a avut o deosebită grijă în comportarea sa.

Unul din lucrurile pe care Pavel le-ar fi putut folosi pentru a se lăuda ar fi fost faptul că nu putea fi acuzat de lăcomie.

Apoi într-un pasaj de un puternic dramatism (22-23) Pavel își înfruntă criticii, provocându-i să se compare cu el în toate privințele: ca evreu - loial, ca lucrător - plin de râvnă pentru Cristos, ca unul care a lucrat mai mult decât toți la un loc, și a suferit pentru Cristos toată

viața sa, fiind un martir în viață.

Capitolul 12. Țepușul din trupul lui Pavel

Viziunea pe care a avut-o el despre cer (1-7). Pavel a fost răpit (4), până la al treilea Cer (2); ca și când raiul și cerul al treilea ar fi părți separate din lumea viitoare.

Isus s-a dus în Paradis imediat după moarte (Luca 23:43). În ce privește Cerul al treilea, în nici un alt pasaj nu se mai vorbește despre el, de aceea nu îi putem elucida sensul. Unii cred că Paradisul și Cerul al treilea sunt termeni sinonimi pentru locuința lui Dumnezeu, dar din context rezultă că ar fi locuri separate.

Întrucât Isus a trecut imediat în Paradis, Paradisul e considerat locuința spiritelor fără trup dintre moarte și înviere. Cerul al treilea este considerat locuința finală a răscumpăraților în trupul lor înviat: o existență mai glorioasă decât Paradisul, tot așa după cum Paradisul este mai glorios decât existența pământească. Faptul că există o stare intermediară între moarte și înviere este scos în evidență foarte clar în Noul Testament (vezi la capitolul 5).

Lui Pavel nu i s-a îngăduit să rostească ceea ce a văzut și a auzit în viziunea sa asupra raiului (4). Asta ar putea să însemne că pentru a-l întări în vederea misiunii sale speciale și a suferinței neobișnuite de care a vut parte, Dumnezeu i-a acordat o viziune specială a gloriei viitoare din care o parte i-a fost interzis s-o facă decunoscut și altora. Dar e posibil ca o traducere mai bună a lui "îngăduit" să fie cuvântul "posibil", sensul fiind în acest caz acela că nu există limbaj adecvat pentru a descrie gloria Cerului; după cum ideea de culoare nu ar putea fi transmisă unei persoane oarbe din naștere.

Țepușul din trupul lui Pavel (7). Există diferite păreri cu privire la ce ar fi însemnat. În general se susține că a fost vorba de un caz cronic de oftalmie, de o boală a ochilor, care deși nu era prea dureroasă, îi dădea o înfățișare respingătoare. Credem că această părere este corectă. Faptul pare justificat din limbajul epistolelor. Pavel a fost lovit de această boală cu paisprezece ani mai înainte de a scrie această epistolă (2, 7), adică pe vremea intrării sale în Galatia, cu ocazia primei sale călătorii misionare.

Intrarea sa în Galatia a fost prilejuită de un anumit gen de infirmitate, Galateni 4:13, atât de respingătoare la înfățișare încât a constituit o dureroasă încercare pentru oricine a stat în prezența sa (Galateni 4:14). Mai degrabă ei ar fost gata să-și dea ochii lor, Galateni 4:15. De ce ar fi dat ochii lor, dacă nu ar fi existat tocmai această nevoie?

Scriul de mână al lui Pavel, cu litere mari, Galateni 6:11, se poate să se fi datorat slabei sale vederi. Este probabil și motivul pentru care Pavel și-a dictat scrisorile.

Capitolul 13. Vizita pe care intenționa Pavel s-o facă la Corint

Pavel a scris această epistolă în vara anului 57 d.Cr. A ajuns la Corint toamna. A iernat acolo iar primăvara următoare a plecat spre Ierusalim.

GALATENI

Prin har, nu prin Lege Finalitatea Evangheliei

Galatia

Aflată în partea centrală a Asiei Mici (vezi harta de la pagina 572). A fost regiunea primei călătorii misionare a lui Pavel. Granițele ei uneori se schimbau. Cuprindea cetățile Iconium, Listra, Derbe și, probabil, Antiohia pisidiană (citiți Fapte 13, 14).

Galatenii erau o ramură a poporului grec, originară din partea de nord a Mării Negre care, prin migrarea spre vest în direcția Franței au ajuns să se stabilească în Asia Mică, prin secolul al III-lea înainte de Cristos.

Prilejul scrierii epistolei

Lucrarea lui Pavel din Galatia avusese un succes extraordinar. Mulțimi mari de oameni, în cea mai mare parte dintre neamuri, îl primiseră pe Cristos din toată inima. La câțva timp după plecarea lui Pavel din Galatia, anumiți învățători evrei au venit la ei și au susținut puternic că neamurile nu pot fi creștini dacă nu țin Legea lui Moise. Iar Galatenii le-au dat ascultare cu aceeași râvnă cu care îl ascultaseră pe Pavel la început. A urmat o epidemie de circumcizie printre acești creștini dintre neamuri. Circumcizia este numele ritualului de inițiere în iudaism. Pavel a auzit de această mișcare și a scris această scrisoare pentru a le explica faptul că circumcizia, deși a fost o parte necesară a vieții poporului evreu, nu face parte din Evanghelia lui Cristos și nu are nimic de a face cu mântuirea.

Data

Pavel întemeiase aceste biserici galatene prin anii 45-48. Le vizitase din nou când a pornit în a doua sa călătorie misionară, prin anul 50 (Fapte 16:1-6); acum le vizitează din nou, cu ocazia celei de-a treia călătorii misionare, prin anul 54 (Fapte 18:23).

Data de comun acord acceptată pentru scrierea acestei epistole este anul 57, la încheierea celei de-a treia călătorii misionare a lui Pavel, când acesta se afla în Efes sau Macedonia, sau Corint, probabil la scurtă vreme înainte de a scrie epistola către Romani.

Unii cred că e mai probabil ca ea să fi fost scrisă prin anul 49, din Antiohia, curând după întoarcerea lui Pavel din Galatia, înainte de ținerea consiliului de la Ierusalim din anul 50, când acest consiliu a declarat într-o scrisoare oficială că circumcizia nu este necesară, scrisoare ce a fost transmisă fără întârziere bisericilor galatene (Fapte 15:1; 16:4); căci dacă a fost scrisă după acest consiliu Pavel nu s-ar mai fi referit la scrisoarea de la Ierusalim. Dar cuvintele sale "întâia dată" din 4:13 fac posibilă cea de-a doua dintre datele în discuție.

Iudaizatorii

Iudaizatorii erau o sectă creștină de evrei, care, nefiind dispuși să accepte învățătura apostolilor în această privință (Fapte 15), continuau să susțină necesitatea venirii neamurilor la creștinism prin intermediul iudaismului și că dacă o persoană dintre neamuri dorește să devină creștin, trebuie să fie făcut mai întâi un prozelit evreu și să țină Legea iudeilor.

Ei și-au făcut o ocupație de căpetenie din vizitarea și tulburarea bisericilor dintre neamuri.

Erau pur și simplu hotărâți să pună pecetea iudaică peste Cristos.

Pavel s-a ridicat cu vehemență împotriva acestor tendințe. Dacă s-ar fi impus păzirea Legii asupra convertiților dintre neamuri, întreaga lucrare de o viață întreagă a lui Pavel ar fi fost ruinată.

"Extinderea creștinismului de la o sectă iudaică la o religie mondială a fost pasiunea mistuitoare a lui Pavel, pentru realizarea căreia el a rupt orice legătură care îl împiedica și pentru care și-a încordat toate facultățile mentale și trupești, timp de treizeci de ani."

Efortul acestor oameni de a iudaiza bisericile dintre neamuri a încetat prin căderea Ierusalimului în anul 70, fapt care "a rupt orice legături între iudaism și creștinism. Până în acest timp creștinismul fusese privit ca o sectă sau ramură a iudaismului. Dar de acum înainte evreii și creștinii sunt despărțiți. O foarte mică sectă de creștini evrei a mai rămas în viață, așa-numiții "ebioniți", care au mai dăinuit timp de două secole, într-un număr tot mai mic, fără să fie însă recunoscuți de biserica creștină mondială, în timp ce propriul lor neam i-a considerat apostati."

Circumcizia era numele ritualului fizic de inițiere la iudaism. Dacă o persoană de parte bărbătească, născută neevreu, dorea să devină prozelit evreu, putea să facă lucrul acesta prin tăierea împrejur și păzirea legii ceremoniale a iudeilor; în unele privințe, era un cetățean străin care dorea să devină cetățean evreu.

Capitolul 1. Evanghelia lui Pavel - direct de la Dumnezeu!

Pentru a-l discredita pe Pavel în ochii galatenilor se pare că acești iudaizatori susțineau că Pavel nu era apostol autentic, ci că și-ar fi derivat învățătura de la cei doisprezece apostoli. Acesta pare să fie motivul

pentru care Pavel se lansează într-o vastă autoapărare personală, arătând că este un apostol independent, și că a primit Evanghelia direct de la Dumnezeu, că nu există o altă evanghelie.

"Arabia" (17). În relatarea din Faptele Apostolilor nu se amintește nimic despre Arabia. Cei trei ani (18) cuprind și vremea petrecută de Pavel în Damasc și Arabia (Fapte 9:23). Conform obiceiului ebraic de a socoti părțile de la începutul și sfârșitul unei perioade ca ani întregi, cei trei ani s-ar putea să nu fi fost decât un an plin și două părți dintr-un an. Arabia este ținutul pustiu de la răsăritul Palestinei, la sud de Damasc. Pavel a fost atât de uluit de lovitura din cer și de faptul că toată viața lui fusese greșită încât s-a gândit că cel mai bun lucru este să se retragă și să mediteze în singurătate. În Arabia i-au fost date unele din revelațiile sale (16).

Capitolul 2. Relația lui Pavel cu ceilalți apostoli

Vizita la Ierusalim (1-10). Pavel a așteptat trei ani după convertirea sa înainte de a se întoarce la Ierusalim, unde mai înainte făcuse ravagii în rândurile Bisericii. A stat acolo numai 25 de zile, și a discutat cu Petru (18). Faceți comparație cu relatarea de la Fapte 9:26-30. Apoi, după 14 ani, s-a dus din nou la Ierusalim. A fost probabil vizita pe care o avem consemnată la Fapte 11:27-30, care a avut loc în anul 44, deoarece contextul, împreună cu implicația "din nou" în versetul 1, pare să însemne că a fost a doua oară când se afla la Ierusalim după convertirea sa. Pavel a rămas pe poziție și a câștigat acordul celorlalți apostoli (9).

Disimularea lui Petru de la Antiohia (11-12). Nu se spune când a avut loc această vizită. Probabil după întoarcerea lui Pavel în Antiohia venind din vizita de care amintește în versetul 1, înainte de a pleca în prima sa călătorie misionară. Pentru a înțelege semnificația incidentului și contextul lui, să încercăm să stabilim o cronologie a evenimentelor: Petru l-a primit pe primul convertit dintre neamuri fără ca acesta să fi fost tăiat împrejur (Fapte 10), probabil prin anul 40, fapt care a fost aprobat de ceilalți apostoli (Fapte 11). Apoi, prin anul 42, biserica creștină ne-evreiască de la Antiohia a luat ființă cu aprobarea lui Barnaba, ca emisar trimis de la Ierusalim (Fapte 11:22-24). Prin anul 44, a avut loc călătoria lui Pavel și a lui Tit la Ierusalim, în cadrul căreia Petru s-a alăturat apostolilor, dându-și și el acordul asupra faptului că Pavel primise pe neamuri în sânul Bisericii fără să le ceară să fie tăiați împrejur. Curând după aceea, prin anul 44 sau 45 a urmat călătoria lui Petru la Antiohia, în cadrul căreia Petru s-a separat de neamurile netăiate împrejur și și-a atras o tăioasă mustrare din partea lui Pavel (11), dar peste cinci sau șase ani, când s-a ținut consiliul de la Ierusalim (anul 50), Petru a fost primul care a luat apărarea lui Pavel și a lucrării sale (Fapte 15:7-11).

Ce înseamnă această oscilație din partea lui Petru și dezacordul în privința unei învățături atât de fundamentale între doi apostoli? În incidentul de față, fie Petru greșise, fie Pavel. Cum putem noi ști care din ei a greșit? Dacă amândoi au greșit într-o privință, de unde știm dacă nu cumva au greșit atunci și în alte privințe? Oare nu falimentează în acest punct doctrina potrivit căreia apostolii au fost inspirați de Dumnezeu?

Nicicum! Pentru simplul motiv că Dumnezeu nu a revelat dintr-o dată apostolilor Săi tot adevărul Împărăției Sale iar Isus le spusese că mai avea încă să-i învețe multe lucruri, pe care atunci nu erau în stare să le priceapă (Ioan 16:12). Isus a tratat prejudecata umană cu toată răbdarea, permițându-le apostolilor să-și păstreze propriile lor păreri cu privire la împărăția mesianică până când, pe măsură ce s-a ivit nevoia, El, i-a călăuzit pas cu pas spre fazele mai noi ale Împărăției. El nu i-a complicat degeaba cu problema neamurilor până atunci când a fost realmente nevoie ca ei s-o înțeleagă. Apoi, după ce Evanghelia a fost vestită pe deplin printre evrei, în patria lor, Dumnezeu, printr-o revelație directă, l-a instruit pe Petru în chestiunea neamurilor (Fapte 10), lucru care s-a întâmplat probabil la vreo zece ani după nașterea Bisericii la Rusalii. Apostolilor le-au trebuit câțiva ani pentru a se obișnui cu noua învățătură. Pavel s-a debarasat mult mai ușor de vechile sale idei în această privință decât Petru. Incidentul de la Galateni s-a întâmplat după ce Pavel se obișnuise deja cu această nouă realitate că și neamurile sunt primite în Biserică, în vreme ce Petru nu progresase atât de mult. Dar și Petru s-a adaptat pe deplin la noua învățătură înainte de a se fi încheiat scrierea cărților Noului Testament, așa încât nu există nici o fărâmbă de deosebire între învățătura lui Pavel și cea a lui Petru în Noul Testament.

Capitolele 3, 4. Robia Legii

Acești galateni dintre neamuri primiseră mesajul iudaizatorilor atât de mult, cu atât de puțin discernământ, încât instituiseră deja zile festive și ceremonii iudaice (4:8-11), evident încercând să combine Evanghelia cu Legea Mozaică. Dar Pavel le spune că cele două sisteme nu se pot combina. Oare au făcut iudaizatorii minuni în mijlocul lor așa cum făcuse Pavel? (3-5). Oare asta nu a însemnat nimic pentru galateni? Avraam figurează foarte des în aceste capitole, deoarece mesajul iudaic pe care îl acceptaseră ei se baza în mare parte pe promisiunea ce i se făcuse lui Avraam dar ei interpretează greșit această făgăduință, așa cum rezultă foarte clar din însăși povestirea cu Avraam (4:21-23). Dragostea lor de la început pentru Pavel era acum contrastată cu răceala lor (4:12-20). În ce privește nota asupra infirmității lui Pavel, 4:13, vezi la II Corinteni 12.

Capitolele 5, 6. Libertatea în Cristos

Pavel nu putea înțelege cum poate o ființă umană să-și riște de bună voie mântuirea, bazându-se pe faptele sale, și nu pe harul nespus de mare al lui Cristos. Suntem salvați de Cristos. Nu noi înșine ne salvăm. În acesta constă deosebirea dintre libertate și sclavie. Cei care urmează poftile lor carnale nu pot fi mântuiți (5:19-21). Una din legile spirituale ale lumii naturale este aceea că omul va culege exact ceea ce a semănat (6:7), o lege inexorabilă, fie că seamănă omul grâu, fie că seamănă neghină. "Cu slove mari" (6:11), adică o dovadă de autenticitate a scrisorii, scrisul lui cu litere mari fiind bine cunoscut (vezi nota asupra țepușului său de la II Corinteni 12). "Port semnele Domnului Isus Cristos" (6:17). Dușmanii lui susțineau că Pavel nu este apostol autentic al lui Cristos, dar trupul său bătut, lovit și învințit stătea mărturie a faptului că este apostol. (Vezi la II Corinteni 4, 6, 11).

EFESENI

Unitatea Bisericii Evreii și neamurile sunt una în Cristos

Pavel și-a petrecut viața învățând pe neamuri că pot fi creștini fără să devină prozeliți evrei. Lucrul acesta nu a fost deloc pe placul evreilor, întrucât aceștia susțineau că Legea lui Moise are caracter obligatoriu pentru toți și astfel ei aveau prejudecăți foarte mari împotriva neamurilor netăiate împrejur, care îndrăzneau să se numească totuși ucenici ai lui Mesia, Cel care fusese la rândul Lui evreu.

În timp ce Pavel îi învăța pe creștinii dintre neamuri să stea tari pe poziție în apărarea libertății lor în Cristos, așa cum a făcut și în cazul galatenilor și al romanilor, el a vrut ca nici creștinii dintre neamuri să nu aibă prejudecăți față de tovarășii lor de credință evrei, ci să-i considere frați în Cristos.

Pavel nu a dorit să vadă două biserici: una a evreilor și alta a neamurilor, ci o SINGURĂ BISERICĂ - creștinii evrei și cei dintre neamuri UNA în Cristos. Gestul lui, făcut de dragul unității, către elementele iudaice din cadrul bisericii, a fost marele dar de bani pe care l-a dus de la bisericile dintre neamuri pentru săracii din rândurile creștinilor evrei de la Ierusalim, cu ocazia celei de-a treia călătorii misionare (Fapte 21). El spera că acesată demonstrație de dragoste creștină va putea să-i facă pe creștinii evrei să se simtă mai apropiați față de neamuri.

Pentru Pavel, Cristos era o Persoană vie, în care nu numai că este loc pentru oameni din diferite rase, cu diferite puncte de vedere și prejudecăți, ci El este Acela care are puterea să rezolve toate problemele omenirii și să aducă la armonie și unitate cu Dumnezeu întreaga viață socială precum și pe cea de familie, (5:22; 6:9), chiar și a miliardelor de ființe din universul infinit (3:10).

Este una din cele patru epistole scrise de Pavel în închisoare, unde fusese aruncat de romani între anii 61-63, celelalte trei fiind Filipeni, Coloseni și Filimon. Trei din acestea au fost scrise în același timp și transmise de aceiași mesageri (6:21). Coloseni 4:7-9; Filimon 10-12; Efeseni, Coloseni, Filimon). mai existara încă una dar nu s-a păstrat (Coloseni 4:16).

Capitolul 1. Binecuvântări spirituale

"La Efes" (1) în manuscrisele mai vechi nu apare. Se crede că

scrisoarea a avut menirea de a fi un gen de circulară pentru bisericile din Asia. Tihic a dus mai multe exemplare și pe fiecare din ele era loc liber pentru ca fiecare biserică să-și pună numele. Faptul acesta ar explica de ce lipsesc obișnuitele salutări personale care abundă în celelalte scrisori ale lui Pavel.

Pavel petrecuse trei ani la Efes și avea acolo mulți prieteni adevărați. Dar dacă Efesenii a fost o circulară către Efes și cetățile dimprejur, atunci aceasta ar explica tonul ei mai oficial decât al celorlalte scrisori. Scrisoarea laodiceană (Coloseni 4:16) va fi fost probabil un alt exemplar al aceleiași scrisori.

Planul etern al lui Dumnezeu (3-14). Un episod minunat al planurilor lui Dumnezeu: răscumpărarea, adoptarea, iertarea și pecetluirea unui popor al lui Dumnezeu, stabilit din veșnicie și adus acum la viață prin exercitarea eficace a voii lui Dumnezeu.

"Locurile cerești" (3) este expresia cheie din această carte (10, 20; 2:6; 3:10; 6:12). Însamnă sfera nevăzută de deasupra lumii simțurilor, care este căminul final al creștinului, cu care avem de pe acum un anumit grad de comunicare.

Rugăciunea lui Pavel pentru ei, (16-23). Așa își începe Pavel de obicei scrisorile. Patru asemenea rugăciuni sunt deosebit de frumoase: cea de față și cele de la 3:14-19; Filipeni 1:9-11; și Coloseni 1:9-12.

Capitolele 2, 3. Biserica universală

Salvați prin har (1-10). Trupul lui Cristos era zidit din oameni păcătoși, lipsiți de merite, pentru a se demonstra veșnica bunătate și îndurare a lui Dumnezeu. Când se va sfârși lucrarea lui Dumnezeu în noi vom fi creaturi nespuse de fericite, într-o slavă cerească ce depășește orice imaginație. Va fi lucrarea lui Dumnezeu, nu a noastră. De-a lungul veacurilor, cerul nu va înceta să răsune de strigătele de aliluia izbucnind din inimile recunoscătoare ale răscumpăraților.

Odată, numai un singur popor era al lui Dumnezeu, dar acum toate popoarele (2:11-22). "Tăierea împrejur" a ajuns să fie folosită pentru evreii luați ca națiune, spre a se deosebi de alte popoare, "netăiate împrejur" (11). O vreme evreii au constituit singurul popor al lui Dumnezeu, al căror semn distinctiv era circumcizia, celelalte națiuni fiind excluse de la acest drept. Dar acum chemarea lui Dumnezeu răsună puternic către TOȚI oamenii, din orice seminție și neam, să vină la El, pentru a deveni copiii Săi.

"Taina" lui Cristos (3:3-9), ascunsă de veacuri în Dumnezeu (9), care apare în acest pasaj, înseamnă limpede că toate națiunile sunt moștenitoare ale promisiunilor date de Dumnezeu evreilor, pe care însă până acum evreii le-au considerat proprietatea lor exclusivă. Faza aceasta a planului lui Dumnezeu fusese ascunsă, deși El o rânduisese de la început (1:5), până când avea să vină Cristos. Iată că acum ea a fost revelată pe deplin și sensul ei este acesta: Dumnezeu își va clădi slava viitoare nu numai cu poporul evreu, ci cu toată omenirea.

Grandoarea Bisericii (3:8-11). Prin Biserică Dumnezeu unește elementele omenirii într-un singur trup, și demonstrează înțelepciunea Sa ordinelor ființelor cerești, însumând realmente toate lucrurile în Cristos.

Capitolul 4. Unitatea în Cristos

UN SINGUR TRUP (1-16). Un organism complex, cu multe funcții, fiecare avându-și locul bine stabilit, principiul de bază fiind însă dragostea (16), Cristos fiind capul și forța conducătoare.

Fiind compus din mai multe mădulare cu diferite talente și temperamente, se cere în primul rând o funcționare bună, într-un duh de smerenie și înțelegere între membrii trupului (2).

Țelul este acela de a crește pe fiecare membru până la atingerea chipului perfect al lui Cristos (12-15). Ideea de creștere, așa cum este ea exprimată în aceste versete, pare să se aplice atât la indivizi, cât și la Biserică în general. Copilăria Bisericii se va termina și va fi urmată de maturitatea ei. (Comparați cu pasajul similar din I Corinteni 12,13).

Biserica are aproape 2000 de ani și, în această privință este încă tot în faza de copilărie. Încă nu a cunoscut, într-o manifestare vizibilă, ca un întreg, unitatea. Lupta neîncetată a lui Pavel a fost purtată împotriva elementelor fracționare din bisericile locale și împotriva disensiunilor pe tema evreu-neeveu. Apoi au urmat aprigele controverse din secolele II, III și IV. După aceea a venit biserica imperială, cu înfățișarea exterioară de unitate, sub semnul autorității de stat, dar cu efecte otrăvitoare în viața spirituală. A urmat apoi autoritatea papală, cu unitatea impusă prin autoritate, care i-a jefuit pe oameni de dreptul lor la libertatea conștiinței și a scos Biblia din circulație.

Până când, în urmă cu 400 de ani, a urmat ruptura protestantă. Cum era și firesc, atunci oamenii au început să gândească singuri, după lunga noapte a robiei papale și au ajuns să vadă lucrurile diferit. În mod inevitabil însă, mișcarea protestantă s-a despărțit în mai multe curente de-a lungul anilor, așa încât astăzi avem o creștinătate divizată. Nici nu știm dacă vom avea vreodată pe lumea aceasta o unitate organică a Bisericii vizibile. Egoismul și mândria oamenilor i se opun cu înverșunare. Dar în biserica invizibilă, a adevăraților sfinți ai lui Dumnezeu, există dintotdeauna o unitate, care cândva, undeva va cunoaște o împlinire deplină, ca răspuns al rugăciunii lui Cristos (Ioan 17) și se va manifesta sub forma trupului deplin maturizat al lui Cristos.

Noi obligații (25-32). Dacă Biserica este o frățietate, e necesar ca membrii ei să fie plini de atenție unii cu alții. "Mânia" (26). Probabil Pavel s-a gândit că ar fi prea mult să le spună să nu se mânie deloc și atunci le atrage atenția să nu țină mânia. "Cine a furat" (28) rezuă de aici că erau printre ei unii cu probleme foarte mari, dar acum ei trebuiau să respecte drepturile altora. (Vezi nota de la II Tesaloniceni 3:6-15).

Capitolele 5 și 6. Noi obligații

În aceste capitole Pavel continuă cu ceea ce începuse la 4.17: obligația lor de a trăi o viață deosebit de frumoasă

Curvia (5:3-14), adică imoralitatea și complacerea în păcate sexuale. Era un păcat foarte răspândit în zilele lui Pavel, în multe locuri ale închinării păgâne. Pavel îi avertizează împotriva acestui păcat de foarte multe ori (vezi la I Corinteni 7 și I Tesaloniceni 4:1-8).

Cântatul (5:18-21). Lauda plină de voieșie a adunărilor creștine este pusă aici în contrast cu petrecerile gălăgioase ale bețivilor (18, 10). Cântarea este unul din cele mai simple, mai naturale și mai iubite exerciții spirituale din cadrul bisericii.

Soți și soții (5:22-23). Dacă suntem creștini, trebuie să arătăm acest lucru în relații: la serviciu, acasă, în societate. Relația dintre soț și soție este reprezentată aici ca fiind corespundentul relației dintre Cristos și Biserica Sa (25, 32). Este un îndemn la dragoste și devotament reciproc, și nicidecum nu se sugerează că bărbatul are dreptul s-o facă pe nevastă sclava lui. Fiecare îl servește pe celălalt (28). "Cine își iubește nevasta se iubește pe sine" - soți, aici atenție!

Părinți și copii (6:1-4). Este una din cele zece porunci să îi cinstim pe cei care ne-au dat viață. Făcând astfel vom prelungi viața noastră. Aceasta a fost promisiunea lui Dumnezeu și este un fapt incontestabil al naturii. Taților li se atrage atenția să nu fie prea severi cu copiii lor, ca de altfel la Coloseni 3:24. Pe vremea aceea autoritatea părinților era în general prea aspră, după cum astăzi este prea slabă. Sunt vizați tații deoarece mamele sunt din fire mai îngăduitoare. Presupunem că era mai ușor pentru părinți să-și crească copiii după modelul lor pe vremea aceea decât este în prezent, căci nu erau expuși la atâtea influențe din afară cum sunt astăzi.

Slujitori și stăpâni (6:5-9). Jumătate din populația Romei, și o mare parte din populația imperiului, era formată din sclavi. Mulți creștini erau sclavi. Lor li se spune aici că slujirea cu credincioșie a stăpânului lor este cerința de căpetenie a credinței creștine. Este o învățătură remarcabilă: anume că în îndeplinirea îndatoririlor noastre pământești, oricât de mici și neplăcute ar fi ele, noi suntem întotdeauna sub ochiul vegheator al lui Cristos și primim aprobarea sau dezaprobarea Lui, după cum merităm. Tot așa și stăpânii, în ce privește modul în care se poartă cu sclavii lor.

Armura creștinului (6:10-20). Pasajul acesta înseamnă negreșit că creștinul luptă nu numai împotriva ispitelor naturale ale cărnii, ci există în plus puteri în lumea nevăzută în fața cărora suntem neputincioși dacă nu ne folosim de ajutorul asigurat de Cristos. Adevărul, neprihănirea, pacea, credința, mântuirea, Cuvântul, rugăciunea - sunt armele cu care se resping săgețile vrăjmașului nevăzut.

FILIPENI

O scrisoare misionară

Nu e ușor să stabilim subiectul acestei epistole. Ca scrisoare se ocupă de o mulțime de lucruri. Totuși, întrucât a fost scrisă cu ocazia primirii unui dar de bani de la una din bisericile lui Pavel, ca ajutor pentru lucrarea misionară, noi o numim scrisoare misionară.

De regulă, Pavel nu accepta bani pentru predicarea Evangheliei, ci prefera să se întrețină singur prin confecționarea de corturi (I Corinteni 9:12; Fapte 18:3), datorită faptului că existau mulți învățători falși care ar fi folosit greșit exemplul lui. Totuși de la biserica din Filipi a acceptat daruri când s-a aflat în Tesalonic (4:16) și cât timp a stat la Corint (II Corinteni 11:9).

Filipi

Aflat în colțul de est al Europei, în Macedonia, în partea de nord a Greciei de azi (vezi harta de la pagina 575). Era o cetate strategică, situată pe șoseaua dintre Est și Vest. Bine cunoscută datorită minelor sale aur. În câmpia Filipi s-a purtat în anul 42 înainte de Cristos bătălia prin care, datorită înfrângerii lui Brutus și a lui Cassius, a căzut republica romană și s-a născut Imperiul Roman. Augustus a făcut din ea o colonie romană.

Biserica din Filipi

A fost prima biserică europeană a lui Pavel. Întemeiată prin anul 51 al erei creștine, în prima parte a celei de-a doua călătorii misionare a lui Pavel (Fapte 16). Lidia și temnicerul au fost printre primii convertiți. Luca, medicul preaiubit, a fost păstorul acestei biserici timp de șase ani. Se poate ca acesta să fi fost orașul de baștină al lui Luca, unde practica el medicina. Luca trebuie să fi avut de-a face cu dezvoltarea caracterului nepătat al bisericii. După câte știm, biserica din Filipi a fost una din cele mai curate din Noul Testament.

Ocazia scrierii

Pavel se afla în temniță la Roma, prin anii 61-63, la vreo zece ani după ce înființase biserica din Filipi, și la vreo trei ani sau patru ani după ce fusese ultima dată în vizită la ei. Se pare că începuse să se întrebe dacă nu cumva filipenii l-au uitat (4:10). Apoi a sosit Epafrodit, din îndepărtatul Filipi, cu un dar de bani. Pavel a fost adânc mișcat. Epafrodit era cât pe-aici să-și piardă viața pe drum. Când s-a refăcut (2:25-30; 4:18), Pavel l-a trimis la Filipi cu această scrisoare minunată.

Capitolul 1. Evanghelia la Roma

Timotei (1) a scris această scrisoare la dictarea lui Pavel. El îl ajutase pe Pavel să întemeieze biserica din Filipi. Timotei îl mai ajutase pe Pavel la scrierea epistolelor II Corinteni, Coloseni, I și II Tesaloniceni și Filimon.

Rugăciunea lui Pavel pentru ei (3-11). Așa își începe întotdeauna el scrisorile. Faceți comparație cu minunatele rugăciuni de la Efesenii 1:16-23; 3:14-19; Coloseni 1:9-12. "Partea pe care o luați la Evanghelie" (5) se referă la darul de bani pe care i l-au trimis lui Pavel, prin care s-au făcut părtași la lucrarea lui (vezi la 4:17).

Evanghelia crește la Roma (12-18). Venirea lui la Roma ca înțemnițat s-a dovedit un ajutor, și nu o piedică în calea vestirii lui Cristos în cetatea imperială. Aceasta i-a asigurat acces la cercurile oficiale din oraș, așa încât a reușit să facă convertiți chiar dintre cei de la curtea lui Nero (4:22). Așa cum se bucurase atunci în noaptea petrecută în închisoarea din Filipi, (Fapte 16:25), tot astfel se bucura acum în lanțurile romane (18).

Dorința lui Pavel de a muri (19-36). Fără îndoială în trupul lui Pavel erau dureri permanente - o mulțime de cicatrici, urme ale bățailor primite și ale pietrelor cu care fusese lovit. Apoi mai era și vârsta înaintată. Știa că bisericile au nevoie de el. Dar îi era dor de căminul ceresc. Cu toate acestea, problema era destul de simplă: fie în închisoare, fie în paradis, Cristos era bucuria lui veșnică. Dacă avea să plece sau să mai rămână - asta era în mână lui Dumnezeu. El spera se să poată întoarce la Filipi (26; 2:24).

Suferințele filipenilor (27:30). Continuau de zece ani și nu dădeau semne de diminuare. Pavel avea privirile ațintite spre ziua răzbunării când lucrurile aveau să se întoarcă iar persecutorii aveau să culeagă ceea ce semănaseră (28; II Tesaloniceni 1:5-10).

Capitolul 2. Umilința lui Cristos

Un exemplu de smerenie (1-11). În această epistolă găsim mai puține mustrări decât în mai multe alte cărți din cărțile Noului Testament. Însă ne întrebăm, din contextul în care este plasat acest îndemn încântător la umilință, dacă nu cumva Epafrodit i-a adus lui Pavel vești despre existența unor sâmburi de dezbinare și mândrie în mijlocul unora din conducătorii filipeni, cum erau Evodia și Sintichia (4:2). "Un lucru de apucat" (6), o traducere foarte bună. Smerenia și suferința lui Cristos sunt puse adesea față în față cu preamărirea și gloria Sa, așa cum se întâmplă la 8-11 (vezi la Evrei 2:9-10; I Petru 1:11).

Bucuria lui Pavel în ziua lui Cristos (2:12-18). Pavel a conceput o continuare a prieteniiilor pământești dincolo de mormânt, în cer. El s-a așteptat ca fericirea să cunoască un punct culminant în clipa când el avea să-și salute prietenii preaiubiți în împărăția de sus, la picioarele lui Isus, aceștia fiind ofranda adusă de el Domnului, păstrată pe veci,

deoarece el a fost acela care i-a adus la Cristos (16).

Planul lui de a se întoarce la Filipi (19-30). Aceasta înseamnă că se aștepta ca judecata să se termine foarte curând, în special dacă privim versetul 24. Nu există aici nici o aluzie la faptul că Pavel ar fi dorit să se ducă în Spania, așa cum plănuise inițial (Romani 15:24). Lunga lui înțemnițare pare să-l fi determinat să-și schimbe planurile. Părerea unanimă este că Pavel a fost achitat și a vizitat din nou orașul Filipi, precum și alte biserici din răsărit (I Timotei 1:3). Apoi a fost arestat din nou și dus la Roma unde după cinci ani a fost executat.

Capitolul 3. Ținta cerească

"Un singur lucru" (1-2) se referă la această țintă. Cadrul acestui capitol este dat de apariția la Filipi a iudaizatorilor, care, deși nu progresau cu învățăturile lor, făceau însă mult caz de păzirea Legii și se certau pentru lucruri neesențiale, ca niște câini (2). Pavel însuși posedase neprihănirea Legii, pe care o pedicau ei, și încă într-un mod destul de mare (4-6). Dar acum o socotea ca pe un gunoi. El se bizaia în întregime pe Cristos. Singura lui țintă era să-L cunoască pe El.

Pavel își imaginează că e la o cursă de alergări, încordându-și fiecare mușchi și făcând toate eforturile spre a atinge ținta: învierea din morți (11). Acesta a fost secretul vieții lui Pavel. El întrezărise ceva din gloriile Cerului (II Corinteni 12:4) și era hotărât ca prin harul lui Cristos să ajungă acolo, cu cât mai multe suflete câștigate la Cristos. Capitolul acesta este una din cele mai complete declarații ale lui Pavel cu privire la speranțele sale de a ajunge în cer. Suntem străini aici, dar cetățenia noastră este în Cer. Umblarea noastră este acum pe acest pământ, dar inima e sus.

Capitolul 4. Bucuria

Evodia și Sintichia (2-3), sunt două femei de frunte, fie în rang social, fie în biserică, în calitate de diaconese. Sau poate erau două femei în casa cărora se ținea adunarea, ale căror neînțelegeri au devenit o pricină de supărare pentru întreaga biserică.

"Bucurați-vă! Și iarăși zic bucurați-vă!" (4-7). Bucuria este nota predominantă a acestei epistole. Scrisă de un om înțemnițat, care de treizeci de ani avusese parte numai de lovituri și lanțuri, atât de mult încât până și îngerii trebuie să fi rămas uimiți.

Și totuși, cât este de bucuros! Tochmai lucrurile care în mod normal l-ar fi indispus pe Pavel, în realitate îi măresc bucuria. Este pur și simplu uimitor ce poate face Cristos cu viața unui om.

"Domnul este aproape" (5): Pavel spusese cu zece ani înainte, la II Tesaloniceni 2, că Domnul nu va veni decât după apariția apostaziei; dar acea apostazie începuse deja să se facă simțită în unele din biserici și Pavel nu a încetat niciodată să vorbească despre apropiata venire a lui Cristos. A fost unul din secretele veșnicei sale bucurii. Un alt se-

cret merit să explice bucuria lui a fost rugăciunea neconținută însoțită de mulțumiri (6). Recunoștința față de Dumnezeu pentru ceea ce ne dă Îl va face pe Dumnezeu să ne dea cu siguranță și ceea ce nu avem în prezent.

Venirea lui Epafrodit (10-20). El a fost acela care i-a adus lui Pavel darul de bani (18). Pavel a fost profund recunoscător, căci în temniță nu avea mijloace de trai. Mometul cel mai mișcător este în versetul 17, când Pavel, mulțumindu-le pentru bani, le spune că apreciază gestul lor nu atât de mult pentru faptul că ducea lipsă de bani, ceea ce era totuși o problemă, (2:25) ci pentru că prin aceasta ei, filipenii, aveau prilejul de a lua parte la lucrarea lui. În ziua de apoi ei vor fi răsplătiți pentru mulțimea de suflete la a căror întoarcere au contribuit. Lecția e valabilă și pentru noi, când ne gândim să dăm pentru lucrarea misionară din lumea de azi. Fiecare bănuț dat poate nu înseamnă prea mult în sine, dar, asemenea picăturilor de ploaie care cad peste marele continent american și se adună apoi la cascada Niagara, tot așa acești bănuți strânși de la sute de mii de creștini din toată țara vor forma la un loc un torent de fonduri, în stare să întrețină o armată de misionari pe liniile de bătaie ale Crucii, oameni care îndură greutăți pentru Cristos pe care noi nici nu ne-am gândi vreodată să le îndurăm, cea mai nobilă armată de bărbați și femei de sub soare. Cei care dau bani pentru lucrarea misionară devin părtași la cea mai mare mișcare din toate veacurile și vor fi socotiți în ziua de apoi vrednici de răsplata misionarilor.

Poziția socială a creștinilor Noului Testament (22). "Cei din casa Cezarului" adică de la palatul lui Nero. Majoritatea creștinilor de la început proveneau din păturile de jos. Mulți din ei erau sclavi. Dar se găseau printre ei și unele persoane din clasele mai de sus, cum ar fi cei din casa Cezarului. Apoi îl avem pe ministrul de finanțe al Etiopiei (Fapte 8:27), sutașul Corneliu (Fapte 10:1), fratele vitreg al lui Irod (Fapte 13:1), proconsulul din Cipru (Fapte 13:12). Femei de seamă, și nu puține la număr, din Tesalonic (Fapte 17:4), femeile grecoice din înalta societate a orașului Berea (Fapte 17:12), casierul orașului Corint (Romani 16:23) sau Ioana - nevasta ispravnicului lui Irod (Luca 8:3).

COLOSENI

Dumnezeirea și integralitatea jertfei lui Cristos

Biserica de la Colose. Colose era o cetate din Frigia, o țară din care unii veniseră la Ierusalim în ziua de Rusalii (Fapte 2:10) și prin care trecuse Pavel în prima și a doua sa călătorie misionară (Fapte 16:6; 18:23). S-ar putea ca într-una din aceste călătorii Pavel să fi vizitat orașul Colose, deși din 2:1 nu rezultă neapărat că Pavel a fost acolo. O altă posibilitate este ca biserica de acolo să fi fost rezultatul lucrării lui Pavel de la Efes (Fapte 19:10), căci Colose se afla lângă granița cu "Asia", adică la vreo 160 km de Efes. Epafras (1:7; 4:12-13) a fost probabil întemeietorul ei.

Prilejul și data scrierii. Pavel se afla în închisoare la Roma între anii 61-63. El mai scrisese o scrisoare cu privire la Marcu (4:10). Între timp Epafras, unul din coloseni, venise la Roma cu vestea că primejdia ereziei își face loc în biserică. Se pare că el a fost întemnițat (Filimon 23). Atunci Pavel a scris această scrisoare și a trimis-o prin Tihic și Onesim (4:7-9), care de asemenea au transmis scrisoarea către efeseni și cea către Filimon (Efeseni 6:21).

Erezia colosenilor. Se pare că a fost vorba de un amestec de religii grecești, evreiești și orientale, un fel de cult al gândirii superioare, care se dădea drept o filozofie (2:8), făcând apel la închinarea la îngeri ca intermediari între Dumnezeu și om (2:18) și insistând asupra respectării cu strictețe a cerințelor Legii evreiești până la limitele ascetismului (2:16-21), idei care erau îmbrăcate în expresii răsunătoare de presupusă superioritate. Și toate acestea, spuneau ei, fac parte din Evanghelia lui Cristos!

Asemănarea cu Efeseni. Coloseni și Efeseni au fost scrise cam în același timp. Ambele constituie declarații bine formulate ale unor doctrine ale Evangheliei, care trebuiau citite cu glas tare în biserici. Există foarte multe asemănări între cele două epistole. Dar temele lor principale sunt diferite: Efeseni are ca temă unitatea și grandoarea bisericii, iar Coloseni dumnezeirea și atotputernicia lui Cristos.

Capitolul 1. Dumnezeirea lui Cristos

Mulțumirile aduse de Pavel din pricina lor (3-8). "Mulțumim lui Dumnezeu" (3). De foarte multe ori Pavel își începe scrisorile în felul acesta: Romani 1:8; I Corinteni 1:4; Efeseni 1:16; Filipeni 1:3; I Tesaloniceni 1:2; II Tesaloniceni 1:3; II Timotei 1:3; Filimon 4. Veștile bune primite de la frații lui, răspândiți peste tot umpleau inima lui

Pavel de bucurie și recunoștință. Credința în Cristos, dragostea și nădejdea (4-5) sunt cuvintele preferate ale lui Pavel. Credința în Cristos, dragostea de frați, nădejdea în viața de apoi petrecută în cer. Observați că nădejdea lor constituie motivul care produce dragostea lor, cum se indică prin cuvintele "din pricina" (5. Vezi la I Corinetni 13; I Tesaloniceni 1:3). "Am auzit despre" (4) nu înseamnă neapărat că Pavel nu a fost la Colose, căci el folosește aceeași expresie la Efeseni 1:15, or, noi știm că în mod precis a fost la Efeseni. Dar se întâmplase cu ani în urmă. "Toată lumea" (6) și "toată creația" (23) înseamnă că Evanghelia la vremea aceea, după ce trecuseră numai 32 de ani de la moartea lui Isus și învierea Sa, fusese deja vestită în toată lumea. În prima sa generație, Biserica a devenit o realitate binecunoscută în lumea întreagă.

Rugăciunea lui Pavel pentru această biserică (9-12). Una din cele mai frumoase rugăciuni ale lui Pavel pentru bisericile sale, celelalte trei fiind: Efeseni 1:16-19; 3:14-19; Filipeni 1:9-11. "Înțelepciune duhovnicească" (9) înseamnă să știi cum să trăiești o viață ca a lui Cristos. "Întăriți cu toată puterea" (11), pentru a fi plini de bucurie și răbdare în orice împrejurare.

Dumnezeirea lui Cristos (13-20). Iată epitetele care i se aplică lui Cristos în acest pasaj: "Chipul Dumnezeului Celui Nevăzut", "Întâiul născut din toată creația", "Toate lucrurile au fost create prin El", "El este înaintea tuturor lucrurilor", "În El toate lucrurile sunt legate la un loc", "Capul Bisericii", "Începutul", "Întâiul născut din morți", "În El locuiește toată plinătatea", "prin El au fost împăcate toate lucrurile", "Cristos în voi, nădejdea slavei", "În El locuiește trupește toată plinătatea dumnezeirii", "În El voi sunteți făcuți desăvârșiți", "Capul oricărei domnii și puteri." "Întâiul născut din toată creația" - nu înseamnă că în lumea nevăzută există numeroase varietăți de oameni și guverne ale căror corespondent este lumea noastră, ci aceea că moartea lui Cristos nu numai că a făcut posibilă răscumpărarea omului, ci a devenit și mijlocul de refacere al armoniei tulburate din acest uriaș univers.

Suferința pentru Biserică (24-29), pentru a completa ceea ce lipsește. Nu înseamnă că suferința lui Cristos este insuficientă pentru mântuirea noastră, ci mai degrabă aceea că Biserica nu poate ajunge la desăvârșire până ce nu a trecut prin suferință. Pavel a fost gata să-și ia partea (vezi la I Petru 4). "Taina" (26, 27) (vezi nota de la Efeseni 3:3).

"Cristos în voi nădejdea slavei" (27). Esența mesajului lui Pavel din această epistolă este următorul: Cristos este capul universului. Noi ne apropiem de El direct, nu prin intermediul îngerilor. El, și nu vreo filozofie sau alta, nu regula aceasta sau cealaltă, ci numai El este înțelepciunea noastră, viața noastră, nădejdea noastră de slavă. A fi un creștin înseamnă în esență a-L iubi pe El, a trăi în El, Care este o

Persoană glorioasă, divină, prin Care a fost creat universul și în Care este putere suficientă pentru răscumpărarea și desăvârșirea omului.

Capitolul 2. Cristos ne este îndeajuns!

Interesul personal al lui Pavel pentru ei (1-5). "Pentru toți cei ce nu mi-au văzut fața în trup" (1) e considerat de unii ca o dovadă a faptului că Pavel nu a fost la Colose. Dar nu avem de unde ști dacă aceasta fi cuprinde și pe cei cărora li se adresează cu "voi" sau e o completare la ea. Salutarea personală de la 4:7-18 indică cu siguranță faptul că Pavel era bine cunoscut la Colose. El spera să ajungă acolo curând (Filimon 22). (Filimon era una din cunoștințele sale). Pavel le scrisese încă o scrisoare alături de cea de față (Coloseni 4:16). Unii cred că este vorba de o copie a scrisorii către Efeseni.

"Taina" (2). Se poate ca aceasta să fi fost una dintre cuvintele favorite ale așa-numiților filozofi de la Colose. Este întrebuințat de mai multe ori (1:26, 27; 4:3), cu privire la anumite faze din planul lui Dumnezeu.

Filozofii de la Colose (4, 8). Un filozof este un om care își petrece viața încercând să cunoască ceea ce se știe de la bun început nu va fi în stare a cunoaște. Cristos e centrul unui sistem al adevărului, din care o parte e ușoară de înțeles, iar o parte nu e prea ușoară, ci dimpotrivă, depășește mărghinirea sufletului nostru. Un filozof vede în învățătura creștină anumite lucruri care se potrivesc cu filozofia sa. El îl acceptă pe Cristos și se numește creștin. Dar anumite abstracții filozofice din gândire vor ocupa mereu locul central, în vreme ce Cristos, în mod personal, nu va fi decât un fel de umbră. Ne sunt cunoscuți oamenii de genul acesta, susținători militanți ai unor doctrine sau teorii mărunte, oameni care țin cu dinții la ideile lor, dar nu au prea multă dragoste pentru Cristos însuși ca Persoană.

Legalistii (16:20-22). Spre deosebire de filozof, legalistul este un om mai practic. El nu-și bate capul cu lucruri pe care nu le înțelege, ci dorește să știe ce trebuie să facă pentru a fi creștin. El observă anumite porunci clare, sau ceea ce i se par lui a fi porunci clare, și le împlinește pe acestea. Pentru el aceste porunci sunt centrale iar Cristos este doar o figură ștearsă. Cunoaștem din aceștia.

Cine sunt legalistii? Sunte cei care își întemeiază mântuirea pe ei înșiși și faptele lor, iar nu pe Cristos. Desigur, noi dorim să avem o concepție corectă cu privire la toate doctrinele, și ne dăm toate silințele să păzim toate poruncile. Dar dacă punem în gândirea noastră prea mult accent pe ceea ce credem sau gândim, suntem foarte aproape de pericolul de a ne întemeia mântuirea noastră pe noi înșine. Cristos, și nu o doctrină sau o poruncă, este Mântuitorul nostru. El și nu noi înșine, este temelia nădejdi noastre. Noi nu trebuie să minimalizăm nevoia de a crede în doctrine sănătoase. Dar, la urma urmelor, a fi creștin este în esență a-L iubi pe Cristos, ca Persoană, și nu atât de mult a crede în doctrina cutare ori a păzi o poruncă sau alta. Noi credem

sau păzim porunci ca pentru Cristos. Noi nu trebuie să le iubim pe acestea mai mult decât pe El Însuși. Dacă iubim prea mult o doctrină suntem în pericol să devenim aspri și împietriți, ba chiar duri cu cei care nu sunt de acord cu doctrina noastră. Dacă însă vom iubi o Persoană, dacă Îl vom iubi pe Cristos ca Persoană, atunci vom ajunge să fim ca El. În această epistolă Pavel a avut intenția de a corecta doctrinele false ale iudaizatorilor pe de o parte, iar pe de alta cele ale filozofilor greci, precum și doctrinele care rezultă din îmbinarea celor două. Dar chiar dacă doctrinele noastre sunt sănătoase din punct de vedere spiritual, se poate întâmpla ca noi să înălțăm un anumit adevăr privitor la Cristos chiar mai presus de Cristos Însuși! Or, când înclinăm balanța părtășiei noastre cu Cristos de partea noastră, atunci și noi înșine am devenit legaliști. Este posibil a fi legalist chiar într-o doctrină a Harului!

Capitolul 3. Viața în Cristos

Relația de la persoană la persoană cu Cristos este accentul acestei epistole: "Cristos în voi nădejdea slavei" (1:27). Umblă în El, fii înrădăcinat în El, zidit în El (2:6, 7). În El suntem desăvârșiți (2:10). Am murit cu El (2:20). Am înviat cu El (3:1). Viața noastră este ascunsă cu El în Dumnezeu (3:3).

Cuvântul și cântarea sunt amintite aici împreună (16). Aceasta se referă la adunările credincioșilor unde învățătura din Cuvânt și intonarea de imnuri creștine formează principalul mijloc de promovare a creșterii în viața de credință. O, dacă ar fi mai multe asemenea biserici!

Capitolul 4. Chestiuni personale

Bisericile se adunau prin case. Sunt amintite mai multe asemenea adunări. Nimfas din Laodicea (Coloseni 4:15). Filimon de la Colose (Filimon 2). Gaius din Corint (Romani 16:23). Aquila și Priscila de la Efes (I Corinteni 16:19); și, mai târziu, la Roma (Romani 16:5). Ei trebuiau să se adune pe unde puteau, forțați de împrejurările vitrege. Doar în secolul al treilea au ajuns clădirile de biserică să intre în uzul general. Cu toate acestea, biserica a progresat foarte mult. Multe adunări mici sunt mai câștigate spiritual decât cele mari.

I TESALONICENI

A doua venire a Domnului

Biserica de la Tesalonic a fost înființată prin anul 51 cu ocazia celei de-a doua călătorii misionare a lui Pavel (Fapte 17:1-9).

Dacă luăm în considerare textul de la Fapte 17:2, se pare că Pavel a stat acolo trei săptămâni. Dar textele de la Filipeni 4:16; I Tesaloniceni 2:9; II Tesaloniceni 3:8 lasă să se înțeleagă că a stat mai mult. S-ar putea ca el să fi predicat în sinagogă trei Sabaturi la rând, iar mai târziu și în alte locuri. În orice caz el nu a stat acolo îndeajuns de mult ca să dea toată învățătura necesară bisericii.

Alungat din Tesalonic, el s-a dus la Bereea, aflată la vreo 80 de kilometri mai spre vest. Dar curând a fost alungat și din Bereea, unde i-a lăsat pe Sila și Timotei. Când a ajuns la Atena, adică la 320 de km. mai spre sud, singur - el a trimis vorbă lui Sila și Timotei să vină la el cât mai curând (Fapte 17:14, 15). Când au ajuns aceștia la Atena, Pavel, care era foarte îngrijorat de tânăra biserică de la Tesalonic, imediat l-a trimis pe Timotei înapoi. Dar, până să se întoarcă Timotei, Pavel plecase de la Atena la Corint. Timotei a adus vestea că creștinii de la Tesalonic sufereau persecuțiile prin care treceau cu curaj, dar unii din ei au murit, iar alții nu știau cum vor mai beneficia aceștia de venirea Domnului - o doctrină pe care Pavel pusese un deosebit de mare accent la Tesalonic. Atunci Pavel a scris această scrisoare prin care a voit să le spună tesalonicenilor că cei care au murit nu vor fi dezavantajați cu nimic la venirea Domnului.

Tesalonic sau "Salonic", cum se numește orașul în zilele noastre, se află situat în colțul de nord-vest al Mării Egee, cu fața spre un port foarte bun, într-o câmpie bogată și bine udată, de-a lungul șoselei militare ce pornea de la Roma și ducea până în Orient. De la Tesalonic se putea vedea muntele Olimp, căminul zeilor greci. Era orașul cel mai de seamă din Macedonia în zilele lui Pavel. Mai este și astăzi un oraș prosper.

Lucrarea lui Pavel la Tesalonic. Deși nu a fost decât de scurtă durată, șederea lui Pavel a creat multă agitație. Dușmanii lui l-au acuzat că a întors lumea pe dos (Fapte 17:6). O mare mulțime de greci și femei de seamă au crezut (Fapte 17:4). Lucrul acesta a fost trâmbițat prin toată Grecia (I Tesaloniceni 1:8, 9).

Capitolul 1. Faima Bisericii

Cuvintele "cu putere" din versetul 5 trebuie să se refere la minunile care au însoțit și atestat propovăduirea lui Pavel, cu toate că nu se amintește nici una din ele la Faptele Apostolilor. "O pildă" (7) pentru toată Grecia, în ce privește statornicia în vreme de prigoană și, în general, un exemplu de

viață creștină adevărată. "Așteptați pe Fiul Lui" (10), așa își încheie Pavel fiecare capitol cu o referire la venirea Domnului (2:19; 3:13; 4:16-18; 5:23).

Capitolul 2. Purtarea lui Pavel în mijlocul lor.

Capitolul acesta se ocupă mai cu seamă de apărarea lui Pavel în ce privește conduita sa la Tesalonic. Limbajul folosit lasă să se înțeleagă că dușmanii care persecutau cu atât înverșunare biserica - pe creștinii din Tesalonic - erau angajați într-o companie al cărei scop declarat era să păteze caracterul lui Pavel.

El însă le amintește că n-a primit nici un fel de plată de la ei, ceea ce era o dovadă în sine a faptului că nu se putea ca el să fi fost animat de lăcomie, așa cum erau unii "filozofi" ambulanți.

Apoi el le reamintește de devotamentul lui altruist și plin de gingășie față de ei, că în toate privințele le-a fost un exemplu de urmat în toate lucrurile despre care le-a predicat.

Suferința lor (13-16). Se pare că evreii necredincioși care, împreună cu "niște oameni fără căpătâi din mulțime" (Fapte 17:5) îl alungaseră pe Pavel din Tesalonic, încă mai spumegau de mânie împotriva lui Iason și a creștinilor de acolo. Pavel a încercat să-i mângâie pe creștini aducându-le aminte că bisericile-mamă din Iudeea fuseseră persecutate în același fel. Tot așa fusese prigonit și Cristos. Pentru acei persecutori nu mai era nici o speranță să se pocăiască și nici o scăpare de la pierzarea care se apropie: anume distrugerea Ierusalimului și pierzarea lor veșnică în ziua Judecării.

Planul lui Pavel de a se întoarce la Tesalonic (17-20). "O dată și chiar de două ori!" (18) înseamnă că cel puțin de două ori a încercat să se întoarcă la Tesalonic, dar Satana l-a oprit. În prima parte a aceleiași călătorii misionare Pavel făcuse anumite planuri, dar Duhul Sfânt l-a oprit (Fapte 16:6, 7). Atunci Dumnezeu a intervenit în planurile sale, acum Satana. Ne întrebăm de unde știa Pavel că într-un caz a fost Dumnezeu iar în celălalt Satana. Și în ce mod l-a împiedicat Satana? Probabil prin boală sau prin opoziția autorităților. În orice caz, Pavel a știut că dușmanii înverșunați ai Bisericii au fost aceia care l-au împiedicat să vină la preaiubiții lui frați tesaloniceni. Dar el continua să se roage "zi și noapte" (3:10-11) ca să se poată întoarce la ei. El avea certitudinea că una din cele mai strălucitoare stele din cununa ce urma s-o primească la venirea Domnului avea să fie Biserica de la Tesalonic, "nădejdea, cununa și gloria" lui (19-20).

Capitolul 3. Vestea lui Timotei

Adânc îngrijorat de biserica nou născută de la Tesalonic, Pavel îl trimisese pe Timotei înapoi să-i încurajeze pe credincioși în prigoanele prin care treceau. (Vezi nota introductivă și Fapte 17:15; 18:1, 5; I Tesaloniceni 3:1, 2, 6). Înapoierea lui Timotei cu vestea că tesalonicenii au rămas statornici și credincioși l-a umplut pe Pavel de o bucurie fără margini.

Capitolul 4. Imoralitate. Dragostea. Venirea Domnului

Imoralitatea (1-8) era o chestiune obișnuită printre popoarele păgâne. S-ar putea ca în raportul său privitor la statornicia generală a creștinilor tesaloniceni Timotei să fi amintit câteva cazuri de abateri și moravuri ușoare - ceea ce a dat naștere acestor îndemnuri din partea lui Pavel. "Sfințirea" (3) în sensul de aici înseamnă puritate morală, sexuală. "Vas" (4) pare să însemne "trupul", deși unii par să creadă că e vorba de nevastă, adică de fidelitatea față de jurământul conjugal. Ori pentru a evita imoralitatea, fiecare trebuie să aibă nevasta lui.. "Să nu fie cu vicleșug și nedreptate față de fratele lui" (6), adică invadarea drepturilor acestuia și a casei sale, faptă de care s-au făcut unii vinovați probabil.

Dragostea frățească (9-12). Se pare că cei care dispuneau de mijloace - și erau mulți din aceștia (Fapte 17:4) - luau doctrina dămiciei creștine în mod foarte serios și puneau mijloacele de care dispuneau la dispoziția fraților lor mai săraci din bisericile macedoniene. Acest fapt a constituit un prilej pentru cei înclinați spre lene să profite la maximum de pe urma lor. A fi dispus să trăiești de pe urma semenilor tăi este contrar oricărui principiu al dragostei frățești. Cerșetorii care erau sănătoși și apti de muncă se bucurau când îi vedeau pe alții practicând dragostea frățească, în vreme ce ei își manifestau dragostea de ei înșiși. Era un lucru care se reflecta urât în afară.

A doua venire a Domnului (13-18). Ajungem acum la subiectul principal al epistolei de față. Amintirea acestei teme în fiecare capitol presupune faptul că Pavel o considera un element fundamental al propovăduirii sale de la Tesalonic.

Deși este numită în mod curent "Venirea Domnului" sau "Arătarea Sa", la Evrei 9:28 ea este numită în mod corect "A doua venire a lui Cristos". Cuvântul lui Isus "iarăși" din Ioan 14:3 înseamnă "a doua oară". Astfel este absolut corect din punctul de vedere al Scripturii s-o numim "a doua venire". Este pomenită sau subînțeleasă în fiecare carte din Noul Testament. Capitolele în care este explicată mai amănunțit sunt Matei 24 și 25; Luca 21, I Tesaloniceni 4, 5 și II Petru 3.

Epistolele tesalonicene sunt considerate în general a fi cele dintâi din epistolele lui Pavel în ordinea scrierii lor. Ele vorbesc despre venirea Domnului a doua oară. Ultima dintre cărțile Noului Testament este Apocalipsa, sau Revelația, care se încheie cu cuvintele "Eu vin curând. Da, vino Doamne Isuse!" (Apocalipsa 22:20). Așa începe și așa se sfârșește Noul Testament!

"Adormiți" (14) este expresia Bibliei pentru moartea credincioșilor (Matei 27:52; Ioan 11:11; Fapte 7:60; 13:36; I Corinteni 15:6, 18, 20, 51; II Petru 3:4). Poate fi citit adesea în epitafurile creștinilor din catacombe. Isus i-a învățat pe oameni această expresie. Trebuie să fie adevărată. Nu este decât o adormire, dar într-o zi ne vom trezi. Ce dimineată glorioasă va fi aceea! Nu înseamnă că avem de a face cu o stare inconștientă în care stăm până la învierea din morți, ci la moarte trecem imediat într-o stare

conștientă de fericire cu Domnul (Filipeni 1:23).

"Cu un strigăt, cu glasul arhanghelului și cu trâmbița lui Dumnezeu" (16), este o declarație similară cu cea făcută de Isus la Matei 24:30-31). O putem lua fără nici o primejdie în mod literal. "Norii" (17) vor constitui carul Său triumfal. Domnul Isus S-a înălțat la Cer pe "nori" (Fapte 1:9) și tot așa Se va întoarce (Apocalipsa 1:7). Îngerii Îl vor însoți pe Domnul Isus în toată gloria cerească (Matei 25:31). Sfinții din veacurile apuse vor învia, iar cei aflați în viață vor fi schimbați și, asemenea lui Enoh și Ilie, toți sfinții din Biserică se vor înălța să întâmpine cu bucurie pe Mântuitorul, care Se va întoarce să-Și ia Mireasa și astfel vor fi cu El pe veci. Fieri de bucurie ne străbat ființa la gândul acestui eveniment minunat pe care îl vom trăi în curând.

Capitolul 5. Venirea Domnului

Va fi dintr-odată (1-11). Nu se arată aici nimic care să precizeze când anume va avea loc. Numai atât ni se spune: că va fi deodată. Anumite semne vor preceda venirea Lui pentru ca credincioșii răbdători să poată simți că ea este aproape să se întâmple în mijlocul unui climat de necredință generală, când majoritatea râd de această idee. Dar chiar și cei care veghează și așteaptă venirea Lui sunt preveniți să nu se lase luați prin surprindere. Venirea Domnului va fi "ca un hoț noaptea" (2). Isus a repetat de foarte multe ori acest lucru (Matei 24:36, 42; 25:13; Marcu 13:32-37; Luca 12:39, 46; 21:25-35) și i-a îndemnat în mod solemn pe ucenici să "vegheze". (În ce privește vremea sosirii Sale, vezi la II Tesaloniceni 2 și II Petru 3). "Cinstiți-i pe păstori" (12-13). Deoarece era o biserică foarte tânără și păstorii trebuie să fi fost novici. Totuși oamenii au fost îndemnați să-i iubească și să-i stimeze. Când membrii bisericii își iubesc pastorul și trăiesc în pace între ei și celelalte lucruri sunt de asemenea puse la punct, atunci biserica va crește negreșit. Cincisprezece îndemnuri (14-22). Minunate îndemnuri, atât de caracteristice pentru Pavel! Așa își încheie el majoritatea epistolelor sale. Oricât de abstractă ar fi discuția sa de mai înainte, el încheie totdeauna cu îndemnuri la pace, îndelungă răbdare, bucurie, rugăciune, mulțumire și tot ce este bun și drept. "Duhul vostru și sufletul și trupul vostru" (23). Duh și suflet sunt folosite adesea sinonim, dar de aici rezultă clar că există o deosebire importantă între ele. "Sufletul" este principul vieții iar "duhul" este elementul de comuniune cu Dumnezeu. Cristos răscumpără întreaga personalitate umană. Da, limbajul folosit aici afirmă clar că și trupul va fi înviat!

"O sărutare sfântă" (26). În vechime sărutul pe obraz între persoane de același sex era un salut obișnuit, care a fost preluat de biserică, dar în ultimul timp a încetat să mai fie folosit ca salut. "Să fie citită tuturor fraților" (27). Rezultă clar de aici că Pavel a intenționat ca epistolele sale să fie citite în biserici. Pentru aceasta au fost scrise cărțile Noului Testament (Coloseni 4:16; I Timotei 4:13; Apocalipsa 1:3).

II TESALONICENI

În continuare instrucțiuni cu privire la venirea Domnului

Epistola aceasta a fost probabil scrisă prin anul 52, doar la câteva săptămâni sau luni după ce fusese scrisă prima epistolă. Pavel vorbise despre faptul că venirea Domnului va fi deodată, pe neașteptate, dar acum el le explică fraților ea nu va avea loc decât după apariția apostaziei.

Capitolul 1. Ziua Domnului

Trăsătura deosebită subliniată în acest capitol este faptul că pentru cei neascultători venirea Domnului va fi o zi de groază. În I Tesaloniceni 4 Pavel spusese că Domnul va coborâ din cer, și la strigătul arhanghelului Biserica va fi răpită la cer pentru a fi pe veci cu Domnul. Aici el adaugă faptul că Domnul va fi însoțit de "îngerii puterii Lui, cu flacăra de foc" (Marcu 9:43). La Evrei 10:27 "focul mistuitor" este pus în legătură cu ziua judecății. La II Petru 3:7,10 se arată că pământul va arde "cu foc" (vezi nota asupra aceluiași pasaj).

Capitolul 2. Apostazia

Scopul bine definit al acestei epistole a fost acela de a atrage atenția tesalonicenilor asupra faptului că venirea Domnului nu era chiar atât de aproape pe cât credeau ei, și că ea nu se va întâmpla decât după venirea apostaziei.

Ce este apostazia? Este "căderea" în cadrul căreia o persoană numită "omul păcatului" se va declara pe sine Dumnezeu, instalându-se în Templul lui Dumnezeu și înălțându-se împotriva lui Dumnezeu (3, 4). Va fi o biserică falsă condusă de un impostor.

Bătrânii bisericii primare se așteptau să vadă pe acest Anticrist personal ridicându-se după căderea Imperiului Roman.

Reformatorii protestanți, având cunoștințe veridice despre groaznică corupție a Bisericii din Evul Mediu, au crezut că papalitatea, datorită faptului că era o instituție condusă de o persoană ce uzurpa autoritatea lui Cristos și era răspunzătoare pentru corupția ce domnea în Biserică, negreșit era o manifestare a omului păcatului.

În vremurile noastre, după 2000 de ani de istorie a Bisericii, există încă foarte mari deosebiri de opinie cu privire la aceste chestiuni. Mulți sunt de părere că e vorba de o perioadă de timp care va anticipa venirea Domnului.

Duhul acestui om al păcatului opera însă din zilele lui Pavel (7). Istoria Bisericii în mare, până în ziua de azi, oferă privirilor un jalnic

tablou. Considerând biserica vizibilă în linii generale, așa cum a existat ea din primul secol și până astăzi, nu e greșit dacă spunem că a fost o biserică apostată. Urmează să vedem punctul culminant.

"Ce-l oprește" (6). Aceste cuvinte erau considerate de bătrânii primei biserici o referire la Imperiul Roman, dar unii le interpretează cu sensul că Duhul Sfânt este Acela care îl împiedică pe omul păcatului să se arate.

Ideile lui Pavel despre a doua venire a lui Cristos. Printre criticii dintr-o anumită clasă este foarte comună părerea potrivit căreia Pavel a fost nevoit să-și reformuleze ideile privitoare la a doua venire a Domnului, întrucât, chipurile, concepția lui anterioară - mai primitivă - ar contrazice concepția lui ulterioară. Lucrul acesta nu este deloc adevărat. Părerea anterioară a lui Pavel a fost singura lui părere, prima și ultima concepție a lui Pavel în această privință. Epistolele lui tesaloniceene sunt cele mai vechi scrieri ale sale care s-au păstrat. În ele Pavel afirmă clar că nu se aștepta la venirea imediată a Domnului, întrucât El nu va veni decât după apariția apostaziei. E posibil ca lui Pavel să nu i se fi descoperit ce înseamnă de fapt apostazia. Indiferent care a fost ideea lui despre apostazie, nu putem spune nici aceea că Pavel a exclus posibilitatea ca Domnul să vină în timpul vieții sale, deoarece el vorbește la persoana întâi plural "noi cei care vom fi rămas în viață" (I Tesaloniceni 4:15; I Corinteni 15:52). De la început până la sfârșit Pavel aștepta venirea Domnului ca o împlinire glorioasă, dar contempla și eventualitatea morții sale, în care caz el s-ar fi dus la Domnul acasă (Filipeni 1:23); nu avea prea mare importanță dacă era în trup sau în afara trupului, la venirea Domnului. În ultimele sale cuvinte care apar în II Timotei 4:6, 8, înaintea plecării sale, de pe pământ, gândul lui Pavel era îndreptat la arătarea Domnului.

Capitolul 3. Cei care produceau tulburări în biserică

"Rugați-vă pentru noi (1-2), ca să fim izbăviți de oamenii ne-chibzuți și răi." În vremea aceea Pavel era la strâmtorare în Corint. Rugăciunea lor a fost ascultată (Fapte 18:9-10).

Cei care trăiau în neorânduială (6-15) erau niște oameni leneși care profitau de pe urma dărnicii bisericii (I Tesaloniceni 4:9-10), făcând din posibilitatea venirii imediate a Domnului o scuză ca să-și părăsească serviciile și să pretindă bisericii să-i întrețină.

Deși Pavel era un înflăcărat apărător al dărnicii pentru cei care duceau cu adevărat lipsă și deși a petrecut o bună parte din timpul său strângând fonduri pentru cei săraci, totuși nu s-a sfiit să-i condamne pe cei apți de muncă, dar leneși. În aceste versete el interzice în mod categoric fraților să întrețină astfel de oameni, ba chiar poruncește bisericii să nu mai aibă părtășie cu ei.

Nu găsim nimic în învățătura lui Pavel sau a lui Cristos, ca de altfel în toată Biblia, care să încurajeze dărnicia pentru oameni apți de muncă, dar leneși - care fac o profesiune din cerșetorie.

I TIMOTEI

Grija bisericii din Efes

Epistolele pastorale

I și II Timotei sunt de obicei numite "epistole pastorale". Majoritatea comentatorilor susțin că ele au fost scrise între prima și a doua înțemnițare a lui Pavel, adică între anii 64 și 67. Unii critici moderni raționaliști au răspândit teoria potrivit căreia avem de a face cu opera unui autor necunoscut care, la vreo treizeci până la cincizeci de ani după moartea lui Pavel, a scris în numele lui Pavel, cu scopul de a promova anumite doctrine. Nu există însă nici o bază istorică pentru o astfel de afirmație. De la bun început, aceste epistole au fost considerate scrierile autentice ale lui Pavel. Dacă nu sunt ale sale, ci ale unuia care s-a dat drept Pavel, cum ar putea fi considerate de o persoană onestă ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu? Pentru orice om de rând asta ar fi o curată măsluire.

Timotei

Era de loc din Listra (Fapte 16:1). Mama lui era evreică iar tatăl grec. Mama se numea Eunice iar bunica Lois (II Timotei 1:5). A fost un convertit al lui Pavel (I Timotei 1:2). A plecat împreună cu Pavel în a doua sa călătorie misionară a acestuia prin anul 51 (Fapte 16:3). Alegerea sa a fost indicată de Dumnezeu (I Timotei 1:18). A fost pus deoparte de presbiteri și de Pavel (I Timotei 4:14; II Timotei 1:6). L-a însoțit pe Pavel la Troa, Filipi, Tesalonic și Berea. A zăbovit la Berea până când Pavel a fost nevoit să trimită după el la Atena (Fapte 17:14-15). Apoi Pavel l-a trimis înapoi la Tesalonic (I Tesaloniceni 3:1-2). Dar, până să se întoarcă el, Pavel a plecat între timp la Corint (Fapte 18:5; I Tesaloniceni 3:6). A contribuit la scrierea epistolelor tesalonicene (I Tesaloniceni 1:1; II Tesaloniceni 1:1). Mai târziu Pavel l-a trimis de la Efes la Corint (I Corinteni 4:17). Pavel i s-a alăturat în Macedonia iar Timotei a participat și el la scrierea cărții II Corinteni; Fapte 19:22; II Corinteni 1:1. A mers o bucată de drum cu Pavel în timp ce acesta se îndrepta spre Ierusalim (Fapte 20:4). Nu se spune dacă l-a însoțit pe Pavel tot drumul, dar la Roma el apare alături de Pavel (Filipeni 1:1; 2:19-22; Coloseni 1:1; Filimon 1). Mai târziu îl găsim la Efes, unde i se adresează această epistolă. Este îndemnat să vină la Roma (II Timotei 4:9). Nu se știe dacă a ajuns la Roma înainte de moartea lui Pavel. La Evrei 13:23 se spune despre el că a fost eliberat din închisoare. Era timid și retras din fire, deosebindu-se în

acest sens de Tit, care avea o altă purtare față de cei care produceau tulburări în biserică. Nu stătea prea bine cu sănătatea (I Timotei 5:23). El și Luca erau prietenii cei mai apropiați ai lui Pavel, care i-a iubit pe amândoi și le-a simțit lipsa când era despărțit de ei. Tradiția spune că după moartea lui Pavel, Tit a avut misiunea de a îngriji de biserica din Efes și că a murit ca martir, ucis de Nerva sau Domițian.

Efes

Aici și-a desfășurat Pavel cea mai mare lucrare între anii 54 și 57 (Fapte 19). Cam la patru ani după ce a plecat din Efes, din închisoarea de la Roma a scris epistola către biserica din Efes, prin anul 62. Peste câțva timp, probabil prin anul 65, i-a adresat lui Timotei această epistolă privitoare la lucrarea din Efes. Mai târziu Ioan s-a stabilit în orașul acesta și și-a scris aici evanghelia sa, epistolele și cartea Apocalipsei.

Prilejul cu care a fost scrisă epistola. Din narațiunea relatată în Faptele Apostolilor rezultă că Pavel adusese o mulțime foarte mare de oameni la Cristos. În anii care s-au scurs numărul convertiților a continuat să crească, așa încât la numai cincizeci de ani, numărul creștinilor din Asia Mică crescuse atât de mult încât templele păgâne au fost date aproape cu totul uitării. În timpul generației apostolice, Efesul devenise centrul numeric și geografic al Creștinismului, regiunea în care Creștinismul a cules primele roade.

Situația bisericii. Nu existau clădiri de biserică la început. Casele pentru închinăciune au început să fie construite doar după două sute de ani, când Constantin a pus capăt prigoanei creștinilor. Astfel, mulțimea mare de creștini din Efes și din împrejurimi se aduna prin case în grupuri mici, fiecare din ele având conducerea pastorală proprie.

Păstorii. Trebuie să fi fost foarte mulți la număr. La Fapte 10:17 ei sunt numiți presbiteri. În această epistolă ei sunt numiți episcopi (3:1), în fond fiind vorba de aceeași funcție denumită prin mai mulți termeni.

Lucrarea lui Timotei era legată în primul rând de acești păstori sau conducători de adunare. Nu existau pe vremea aceea seminare care să-i asigure lui Pavel pastori cu pregătire scolastică. El a trebuit să formeze pastori dintre convertiții săi. Uneori avea parte de oameni străluciți, dar alții păstorii proveneau din rândurile oamenilor simpli. Pavel a trebuit să se descurce cum a putut cu materialul uman pe care îl avea la dispoziție. Fără seminare și fără clădiri de biserică, în ciuda persecuțiilor de care a avut parte, biserica a făcut progrese mai rapide în această perioadă decât în oricare altă de atunci încolo, pentru că era obligată să țină seama de elementele esențiale ale creștinismului și nu de cele secundare.

Capitolul 1. Învățătorii falși

Învățătorii falși (3-11). Pavel prevestise cu șapte ani înainte când părăsise Efesul că niște lupi periculoși aveau să sfășie turma de

credincioși de la Efes (Fapte 20:29-30). Acum aceștia se iviseră cu toată forța distructivă și constituiau problema principală a lui Timotei. Se pare că ei erau din aceeași categorie cu cei din Creta, cu care avusese de a face Tit, care își întemeiau învățătura ciudată pe legende ebraice apocrife legate de genealogiile Vechiului Testament.

Păcătoșenia lui Pavel (12-17). Singurul om care făcuse mai mult pentru Cristos decât toți la un loc s-a plecat totuși până la pământ cu o umilință și un profund sentiment de nevrednicie. El a considerat întoarcerea sa la Dumnezeu ca fiind rânduită de Dumnezeu pentru a constitui un exemplu veșnic al îndelungei răbdări a lui Dumnezeu cu oamenii îndărătnici.

Imeneu și Alexandru (19-20), doi capi ai partidei învățătorilor falși, cărora Pavel, pe baza autorității apostolice ce o deținea, le retrăsese dreptul de membri și îi dăduse pe mâna Satanei (20). Alexandru de aici era probabil aceeași persoană de care se vorbește la II Timotei 4:14, care mai târziu s-a dus la Roma să depună mărturie împotriva lui Pavel, deși îi fusese odată prieten devotat.

Capitolul 2. Rugăciunea. Locul femeii

Reguli privitoare la rugăciune (1-8). Nero era pe vremea aceea conducătorul Imperiului Roman, sub a cărui domnie fusese întemnițat Pavel și din ordinul căruia avea să fie curând executat. Din versetele acestea rezultă că trebuie să ne rugăm și pentru conducătorii răi, la fel cum ne rugăm și pentru conducătorii buni.

Locul femeilor în Biserică (9-15). Vezi la I Corintheni 11:5-15; 14:34-35). Se atrage aici atenția asupra unei atitudini de "paradă" în privința portului de haine nepotrivite, în special la serviciile de închinăciune; de asemenea se atrage atenția asupra pericolului care le paște pe femei de a se îmbrăca la fel cu bărbații. În cer nu vor exista deosebiri de sex (Matei 22:30); dar în lumea aceasta deosebirea respectivă este foarte reală și nu trebuie știrbită cu nimic. "Va fi mântuită prin nașterea de copii" (15), este probabil o referire la nașterea lui Isus, Cel care S-a născut dintr-o femeie, fără intervenția bărbatului. Chiar dacă păcatul a venit în lume printr-o femeie (14), tot printr-o femeie a venit și Mântuitorul lumii!

Capitolul 3. Episcopi și diaconi

Calitățile lor (1-16). Intenția acestui pasaj este de a servi mai mult ca ideal sau normă, și nu neapărat ca lege. "O singură nevestă" (2) - prin aceasta nu erau excluși celibatarii, ci poligamii. Pavel însuși a fost celibatar (I Corintheni 7:8). "Femei" (11) se referă probabil la diaconese. "Stâlpu adevărului" (15) - dacă nu ar fi Biserica, numele lui Cristos ar dispărea. Versetul 13 se crede că ar fi un fragment dintr-o cântare creștină.

Capitolul 4. Venirea apostaziei. Lucrarea pastorului

Apostazia (10-5). Pasajul acesta pare să spună că deși Biserica

este stâlpul adevărului, se vor ridica în cadrul ei sisteme grosolane cu totul eronate, de proveniență demonică, care vor învăța pe oameni să *se abțină de la anumite feluri de mâncare și de la relațiile conjugale*. Aceasta era una din formele gnosticismului, care se dezvoltă chiar în vremea aceea și care, mai târziu, a luat proporții mari: o erezie aproape inexistentă astăzi, cu excepția pretensei stări de celibat a preoților romano-catolici și a abținerii periodice de la consumul cărnii.

Un bun lucrător (6-16). Cel mai bun mod de a combate eroarea de la început sau chiar mai târziu când s-a răspândit deja este de a repeta fără încetare adevărul simplu al Evangheliei. "Citire, îndemănare, învățătură" (13). Biblia singură își va face lucrarea, dacă i se va da voie. Ea trebuie studiată personal, citită și explicată în public. Dacă vestitorii de azi ai Cuvântului ar lua seama la îndemnul lui Pavel, Biserica ar prinde din nou viață și ar crește văzând cu ochii. De ce, oare de ce, și iarăși de ce nu pot înțelege vestitorii Cuvântului că simpla expunere a Cuvântului lui Dumnezeu este mult mai dorită de popor și mult mai puternică decât platitudinile pe care le debitează ei de atâtea ori în predicile lor meșteșugite?

Capitolul 5. Văduve. Presbiteri

Văduvele (1-16). Biserica de la Efes avea acum aproape zece ani. Ajunsese să administreze foarte bine dărnicia. Un creștin care nu vrea să-și întrețină pe cei din familia lui este mai rău decât un necredincios (8). Biserica din Efes a trebuit să fie deosebit de atentă cu slujitoarele ei, întrucât slujitoarele templului Dianei erau prostituate.

Presbiterii (17-25). Numiți "episcopi" la 3:1-7. Acolo erau expuse calitățile lor, aici modul cum trebuie tratați de alții. Și pe vremea aceea erau unii care vorbeau pe ascuns împotriva conducătorilor bisericii (19). "Vin" (23) - nu era vorba decât de consumul limitat al vinului, care era folosit și în scopuri medicale.

Capitolul 6. Sclavii. Bogățiile

Sclavii (1-2). Faceți comparație cu I Corinteni 7:20-24. Nu avea prea mare importanță dacă ești sclav sau om liber. Poți să devii liber dacă ai ocazia s-o faci, dar dacă nu reușești, rămâi atunci un sclav bun. Este un îndemn dat mereu sclavilor (Efeseni 6:5-9; Coloseni 3:22-25; Tit 2:9-10). Creștinismul a abolit sclavia nu printr-o simplă condamnare verbală a acesteia, ci printr-un exemplu practic, al înfrățirii cu întreaga omenire.

Dorința după bogății (3-12) a fost motivul principal al multor învățături false (5). De-a lungul veacurilor doctrinele bisericii au fost corupte numai pentru a aduce venituri în visteria bisericii. "Rădăcina tuturor relelor" (1) ar putea fi tradus mai corect "O rădăcină a tuturor relelor." "Om al lui Dumnezeu, fugi de lăcomie!" (11), păzește-te de flecăriile lumești ale științei, pe nedrept numită astfel (20).

II TIMOTEI

Cele din urmă cuvinte ale lui Pavel Strigătul lui de biruință în fața morții

Cartea Faptele Apostolilor se încheie cu Pavel în temniță la Roma, prin anul 63. Se crede că Pavel a fost achitat, după care el s-a întors în Grecia și Asia Mică, fiind însă arestat din nou și dus la Roma unde a fost executat prin anul 66 sau 67. Epistola aceasta a fost scrisă în timp ce Pavel își aștepta moartea.

Fondul epistolei

Persecuțiile lui Nero. Marele incendiu al Romei a avut loc în anul 64. Nero însuși a dat foc orașului. Deși a fost o brută inumană, în domeniul construcțiilor s-a remarcat prin multe clădiri. A dat foc Romei cu scopul de a ridica, chipurile, o altă cetate mai frumoasă pe ruinele celei de atunci și a delirat de bucurie la vederea spectacolului Romei în flăcări. Oamenii au bănuț că el a fost făptașul iar istoricii l-au considerat în unanimitate răspunzător de acest incendiu. Dar el, ca să alunge bănuțelile oamenilor, i-a acuzat pe creștini de a fi dat foc Romei.

Biblia nu amintește nimic de persecuțiile lui Nero împotriva credincioșilor, deși ele au avut loc în timpul când s-au scris unele din cărțile Bibliei, cel puțin I Petru și II Timotei, dar aceste persecuții l-au dus pe Pavel la martiraj și, conform unor tradiții, pe Petru. Izvorul nostru de informații este istoricul Tacitus. El a știut că nu creștinii au fost aceia care au dat foc Romei. Dar trebuia să fie un țap ispășitor pentru crima împăratului. Cum, tocmai se ridicase o nouă sectă de oameni disprețuiți, cu majoritatea membrilor ei proveniți din rândul, oamenilor simpli, fără prestigiu sau influență, majoritatea fiind chiar sclavi, Nero i-a acuzat de arderea Romei și a ordonat pedepsirea lor.

În Roma și în împrejurimi, mulțimi mari de creștini au fost arestați și dați la moarte în modul cel mai crud. Răstigniți sau legați în piei de animale și aruncați în arenă să fie sfâșiați de câini, spre distracția poporului. Sau aruncați la fiare sălbatice. Sau legați de stâlpi în grădina lui Nero, în timp ce peste corp li se turna smoală și li se dădea foc, să ardă ca torțe vii pentru grădinile lui Nero, în timp ce el trecea în carul său, complet dezbrăcat, complăcându-se în orgii de noapte și spumegând de plăcere la vederea victimelor care se zbăteau în agonia morții.

În urma acestor persecuții Pavel a fost arestat din nou în Grecia sau Asia Mică, probabil la Troas (II Timotei 4:13) și dus la Roma. De

Un bust al lui Nero.

data aceasta, a fost dus ca un criminal de către agenții Romei, nu de către evrei ca la început. De data aceasta a fost privit ca un criminal și răufăcător (2:9), nu doar pentru o călcare de lege a evreilor. După câte știm, se poate să fi fost învinuit în legătură cu arderea Romei, căci nu era oare Pavel conducătorul mondial al unui popor care tocmai atunci era pedepsit pentru crima de incendiere a Romei? Era foarte ușor să-i pună în căreă această învinuire. Noi nu știm însă precis dacă aceasta a fost acuzația. Religia creștină fusese deja declarată ilegală de către autorități. A fost una din persecuțiile personale ale lui Nero și avea menirea să salveze oarecum aparențele. Oricum, Pavel a fost condamnat. Procesul lui se lungise suficient de mult pentru ca el să-și dea seama că nu mai este nici o scăpare. În timp ce aștepta în celula lui de la Roma vremea plecării sale, a scris această ultimă scrisoare către Timotei, prietenul lui apropiat și colaboratorul lui de nădejde, rugându-l fierbinte să fie credincios, orice s-ar întâmpla, ducându-și la îndeplinire sarcina ce i s-a încredințat de vestire a Cuvântului lui Cristos și să se grăbească să vină la Roma înainte de sosirea iernii (4:21).

Accentele credinței triumfătoare a lui Pavel

În ceasul acela întunecat s-a scris unul din cele mai nobile pasaje din toată Scriptura. Să fii executat pentru o crimă pe care nu ai comis-o. Să fii părăsit de prieteni și să suferi singur. Cauza pentru care își dăduse viața a fost ștearsă în vest prin intermediul persecuțiilor, iar în

est prin apsoțazie. Cu toate acestea, nu se observă nici o umbră de regret asupra faptului că în momentul când i se va tăia capul el se va duce drept în brațele ACELUIA pe care Îl iubise și Îl slujise cu atâta dăruire. Epistola aceasta este strigătul triumfător al unui cuceritor aflat pe moarte.

Notă generală asupra persecuțiilor din perioada imperiului (EM B)

Prigoana sau persecuția în sensul ei cel mai obișnuit înseamnă un anumit timp sau o perioadă de pedepse sistematic aplicate unor oameni pentru că au aderat la o anumită concepție religioasă. Trebuie făcut deosebire între persecuție și asuprire. Faraon i-a asuprit pe evrei; la fel a făcut și Nebucadnețar. Daniel și Ieremia au fost persecutați. Persecuțiile sistematice au început odată cu guvernul Imperiului Roman. Recunoscuți pentru toleranța lor față de concepțiile religioase străine în general, romanii s-au ciocnit de creștini în problema închinării la Cezar. În aceasta constă potrivit părerilor lui W.M.Ramsa, semnificația principală a persecuțiilor. Ele au început ca o reacție socială dar mai târziu au devenit politice - proces care se poate observa în documentele păstrate din perioada aceea (Faptele Apostolilor; *Analele* lui Tacitus; Plinius; *Epistole*, X). Politica de reprimare a statului a avut intermitențe, statul, așa cum rezultă din scrierile lui Tertulian, fiind pus în încurcătură de numărul tot mai mare al creștinilor. Un volum considerabil de literatură s-a scris în jurul dificilei teme a bazei legale de pe care autoritățile își desfășurau politica lor de reprimare, precum și referitor la frecvența și severitatea persecuțiilor în sine. Trecând peste antisemitismul lui Claudius din anul 49 (Fapte 18:2), în cadrul căruia nu s-a făcut deosebire între creștini și evrei, Nero trebuie considerat primul persecutor. În anul 64 (Tacitus *Anale* 15:38-44) împăratul acesta a făcut din mica comunitate creștină țapul ispășitor al dezastruosului incendiu care a mistuit Roma și acuzația de incendiarism care i s-a adus lui în mod unanim. Executarea lui Glabio și a lui Flavius Clemens de către Domițian în anul 95 și exilarea lui Domitilla pentru "ateism" și "rătăcire după obiceiurile evreilor" (Dio Cassius 67:44) a fost probabil o acțiune anti-creștină, un incident care dezvăluie în mod izbitor răspândirea uimitor de mare a Creștinismului încă pe la sfârșitul primului secol al erei creștine. Faimoasa corespondență dintre Plinius și Traian din anul 112 (Plinius, *Epistole* 10:96, 97) dezvăluie statul ca fiind mai moderat, dar încă neînduplecat în acțiunile sale de reprimare. Politica lui Traian, expusă pentru Plinius din Bitinia, a fost urmată de Adrian și Antonius Pius (117-161). Marcus Aurelius a fost vinovat de aprige persecuții la Lons (117). La sfârșitul secolului al doilea, odată cu moartea lui Septimius Sever, a urmat o lungă perioadă de pace, întreruptă de Maximius Thrax, Decius și Valerian, dar fără acțiuni prea răspândite ori prea multă

hotărâre din partea autorităților. Dioclețian a continuat o politică tolerantă, care a rezistat până în anul 303 când, sub influența lui Galerius s-a declanșat o scurtă dar sălbatică perioadă de prigoane, descrisă de Lactanius și Eusebius. (Chestiunile istorice implicate aici sunt descrise foarte bine de W.M. Ramsa în cartea sa *The Church in the Roman Empire before A.D. 170** și E.G. Hard, *Christianity and the Roman Government.*** Mai pe scurt sunt tratate fondul social și importanța istorică a epocii respective în "Conferințele Tyndale" (Tyndale Lectures) din 1951 și 1959 în articolele scrise de E.M. Blaiklock: *The Christian in Pagan Society și Rome in the New Testament*).

*The Zondervan Pictorial Bible Dictionary****

Capitolul 1. "Să-L cunosc pe El"

Rugăciunile lui Pavel pentru Timotei (3-5). Pavel își începe aproape fiecare epistolă cu rugăciuni și mulțumiri: Romani 1:9-10; I Corinteni 1:4-8; II Corinteni 1:3-4; Efeseni 1:3; Filipeni 1:3, 9-99; Coloseni 1:3-10; I Tesaloniceni 1:2-3; II Tesaloniceni 1:3; "Lăcrimile tale" (4): probabil datorită despărțirii lor de la Troas (4:13). Când a scris Pavel I Timotei el se afla în Macedonia iar Timotei la Efes. Probabil ei s-au întâlnit mai târziu la Troas și probabil acolo l-au prins soldații romani, care l-au dus apoi la Roma, acuzându-l de arderea Romei. Încredințarea lui Pavel 6-14. El îl văzuse pe Cristos. Suferise pentru El. Deși nevăzut, Cristos era singura realitate de netăgăduit din viața lui Pavel, adevărul său prieten intim, iar Pavel îl cunoștea (12) așa cum se cunosc doi prieteni foarte apropiați. "Propovăduitor, apostol și învățător" (11): propovăduitor, vestitor al Evangheliei către cei care nu au auzit-o niciodată, misionar străin; "apostol", cu autoritate directă din partea lui Cristos; "Învățător", instructor al comunității de creștini, unul din pastorii noștri.

Răceala celor de la Efes față de Pavel (15-18). A fost unul din cele mai triste momente din viața sa. La Efes, unde își desfășurase cea mai mare lucrare și întorsese aproape tot orașul la Cristos, învățătorii falși câștigaseră mult de pe urma arestării lui Pavel, în sensul că au reușit astfel să monteze biserica împotriva lui Pavel, în momentul cel mai critic din viața sa, când el avea nevoie mai mult de iubirea și înțelegerea lor.

* *Biserica în Imperiul Roman înainte de anul Domnului 170*

** *Creștinismul și Guvernul Roman*

*** *Creștinul și societatea păgână și Roma în Noul Testament, din Dicționarul Biblic Ilustrat "Zondervan".*

Capitolul 2. Sfaturi pentru Timotei

Nu te încurca în treburile vieții (1-7). Pavel îl sfătuiește pe Timotei să primească plată pentru vestirea Cuvântului, lucru pe care Pavel refuzase să-l facă mai înainte când bisericile erau încă instabile. Probabil Timotei provenea dintr-o familie înstărită, dar își pierduse banii cu ocazia persecuțiilor. Fiind reținut din fire, era probabil nevoie ca Pavel să-i dea sfatul acesta.

Rabdă suferința (8-12). Pavel suferea în vremea aceea cea mai crudă dintre suferințe pentru un om bun: acuzația de a fi un criminal (9). Notați însă că Pavel se gândește la slava veșnică (10). Citatul din versetele 11-13 ar putea fi luat dintr-o cântare.

Mânuieste cum trebuie Cuvântul (14-21). Nu răstălmăci sensul lui natural pentru a-l face să țină partea doctrinelor preferate ale cuiva. Biserica se va îndepărta uneori de la învățătura Cuvântului, dar în cadrul bisericii vizibile Dumnezeu va avea o rămășiță de credincioși adevărați (19). "Fii blând" (22-26). Cuvântul lui Dumnezeu, pus în mâna unor lucrători pătrunși de adevărata blândețe creștină, el va frânge opoziția și va păstra Biserica pe drumul ei cel bun.

Capitolul 3. Vremuri grele

Apostazia care avea să vină (1-4). Efortul oamenilor de a corupe Evanghelia, de a zădărnici lucrarea lui Cristos este una din temele principale dezbătute de Noul Testament. Mereu se repetă această problemă: Matei 7:15-23; II Tesaloniceni 2; I Timotei 4; II Petru 2; Iuda; Apocalipsa 17. Acest groaznic tablou (2-5), cu excepția unor perioade de reformă, este o reprezentare destul de exactă a bisericii vizibile în întregime ei, până în zilele noastre "Ianes și Iambre" (8), nume tradiționale ale vrăjitorilor lui Faraon (Exod 7:11-22). "Listra" (11) era localitatea unde Pavel a fost bătut cu pietre, orașul natal al lui Timotei. E posibil ca Timotei să fi asistat la acel tragic eveniment. "Toți vor fi prizonieri" (12): mereu ni se spune acest lucru (Matei 5:10-12; Ioan 15:20; Fapte 14:22; I Tesaloniceni 3:4); pentru ca atunci când se va întâmpla cu adevărat să fim pregătiți.

Biblia (14-17) este singurul antidot împotriva apostaziei și a corupției din biserică. Biserica catolică a pus Biblia deoparte și a adus peste omenire Evul Mediu. Biserica protestantă a redescoperit Biblia dar acum o neglijează. Este alarmant cât de mult neglijează biserica din zilele noastre Biblia, în timp ce, plină de mândrie intelectuală, în numele așa numitei "erudiții moderne", recurge la tot felul de mijloace pentru a-i submina originea divină și a o pune deoparte ca pe o simplă carte de înțelepciune ebraică.

Capitolul 4. Ultimele cuvinte ale lui Pavel

Solemna însărcinare de la sfârșit (1-5). Pavel știa că se apropie ziua execuției sale. Nu era sigur dacă avea să-l mai vadă pe Timotei sau dacă va mai avea prilejul să-i scrie. De aceea, îl îndeamnă fierbinte

să aibă gândurile ațintite la ziua arătării Domnului și să-L predice pe Isus cu o râvnă neobosită. Din nou apar învățătorii falși (3, 4). O, cât de mult îl supără pe Pavel acest lucru! Perversa pornire a oamenilor de a răstălmăci Evanghelia lui Cristos!

Cuvântarea de adio a lui Pavel (6-8). Cea mai minunată rostire a unui muritor. Bătrânul luptător al crucii, plin de cicatrici, privește îndărăt la îndelunga și apriga bătaie pe care a purtat-o și strigă triumfător: "Am învins". Nu mult după aceea securea călăului a eliberat sufletul lui Pavel de trupul său frânt, lăsându-l să fie purtat de îngeri în sânul preiubitului său Domn. Sosirea lui triumfătoare acasă va fi întrecut cu mult orice procesiune triumfală pe care o văzuse Pavel la Roma când se întorceau cuceritorii. Presupunem că la sosirea lui în Cer primul său gest, după întâlnirea cu Domnul, va fi fost să-l caute pe Ștefan și să-i ceară iertare.

Chestiuni personale (9-22). Nu știm dacă Timotei a ajuns la Roma înainte de moartea lui Pavel (9). Prima fază a procesului lui Pavel trecuse deja (16). Lucrurile erau atât de grave în cazul lui încât până și cei trei tovarăși de drum ai săi au fugit, singurul care a rămas fiind Luca (10-11). Nu se spune dacă Tit s-a dus în Dalmația (10) din proprie inițiativă, sau dacă a fost trimis de Pavel așa cum plănuiseră la Nicopole (Tit 3:12). Erau zile întunecate la Roma. Creștinii cunoscuți de autorități au fost omorâți. Acum îl judecau chiar pe marele conducător creștin. Era periculos să fii văzut cu el. "Marcu" (11): Pavel avea nevoie de el. Se despărțiseră cu ani de zile mai înainte (Fapte 15:36-41), dar el stătuse cu Pavel în închisoare în prima întemnițare romană a acestuia (Coloseni 4:10). Marcu și Petru au lucrat împreună iar dacă Marcu a ajuns la Roma atunci e probabil ca și Petru să fi venit cu el. Una din tradiții spune că Petru a murit ca martir la Roma în aceeași perioadă cu Pavel sau curând după aceea. "Mantaua" (13) era necesară deoarece se apropia iarna (21). "Cărțile" (13) erau probabil anumite părți din Scriptură. "Alexandru" (14) era fără îndoială același Alexandru care fusese dat de Pavel pe mâna Satanei (I Timotei 1:20) care a avut acum prilejul să se răzbune. El făcuse cale lungă de la Efes la Roma numai ca să depună mărturie împotriva lui Pavel. "Leul" (17) ar putea fi o referire voalată la Nero sau la Satan (I Petru 5:8). "Trofim" (20). Este o latură foarte interesantă a puterii lui Pavel de a face minuni. El vindecase mulți bolnavi în diferite localități. Dar iată că acum nu-și poate vindeca unul din prietenii lui preaiubiți.

TIT

Se referă la bisericile din Creta

Tit

Era un grec care l-a însoțit pe Pavel la Ierusalim, la a cărui tăiere împrejur s-a opus categoric (Galateni 2:3-5). A fost unul din convertiții lui Pavel (Tit 1:4).

Peste câțiva ani el apare cu Pavel la Efes și este trimis la Corint a se ocupa de anumite stări de dezordine și să inițieze strângerea de fonduri pentru credincioșii săraci de la Ierusalim (II Cor.8:6-10). Întorcându-se de la Corint, el se întâlnește cu Pavel în Macedonia și, după ce-i explică situația, este trimis de Pavel înapoi la Corint, urmând ca Pavel să meargă mai târziu. Se duce la Corint să le transmită credincioșilor a doua scrisoare a lui Pavel către Corinteni și să pregătească terenul pentru venirea sa. De asemenea să încheie lucrarea de strângere a fondurilor (II Cor. 2:3, 12, 13; 7:5, 6, 13, 14; 8:16, 17, 23; 12:14, 18). Faptul că Tit a fost ales a se ocupa de o situație atât de dificilă ca aceasta, indică încrederea pe care i-o acorda Pavel, și că l-a considerat un conducător foarte capabil, înțelpt și plin de tact.

Mai auzim odată despre el peste vreo 7 sau 8 ani, în epistola către Tit, prin anul 65. Acum este în Creta. Expresia "l-am lăsat în Creta" (Tit 1:5) indică faptul că Pavel fusese cu el acolo. În drum spre Roma corabia pe care călătorea Pavel a făcut o scurtă escală pe coasta de sud a Cretei (Fapte 27) dar e foarte improbabil ca aceasta să fi fost ocazia când ni se spune că l-a lăsat pe Tit acolo. Părerile înclină în favoarea teoriei potrivit căreia după eliberarea lui Pavel din prima sa întemnițare la Roma, prin anul 63, el s-a întors în răsărit și a cuprins în itinerarul său și insula Creta. După ce a făcut ordine în bisericile cretane, Tit urmează a fi înlocuit cu Artema sau Tihic și este rugat a se întâlni din nou cu Pavel la Nicopole, în partea de apus a Greciei (Tit 3:13).

Ultima dată când este pomenit Tit este la II Timotei 4:10, unde se spune că el a plecat de la Roma în Dalmația. Evident, se întâlnește între timp cu Pavel și se afla cu el când acesta a fost arestat și l-a însoțit la Roma. Nu știm dacă l-a părăsit pe Pavel în ceasul acela întunecat din pricina pericolelor care îl amenințau sau dacă Pavel l-a trimis să facă evanghelizare pe coasta de nord-vest a Greciei. Să sperăm că a fost cazul din urmă, căci Tit era un om bun. Tradiția spune că a

devenit episcop al Cretei și a murit în pace la o vârstă înaintată.

Creta

O insulă cunoscută și sub numele de Candia, aflată în partea de sud-est a Greciei la hotarul dintre Marea Egee și Marea Mediterană, având vreo 240 km lungime și 10 până la 50 km lățime. O zonă muntoasă, cu văi mănoase, având o populație numeroasă și înstărită; "insula celor o sută de cetăți". Sediul unei civilizații antice, cu mare putere, ce devenise legendară de la începutul istoriei grecești. Opera lui Sir Arthur Evans și a succesorilor lui a făcut cunoscută lumii, la începutul acestui secol, civilizația cretană. Scrierile descoperite au fost descifrate în anul 1953 de către Michael Ventris. S-a constatat că erau toate în greaca primitivă.

Muntele cel mai înalt din Creta, Ida, era considerat locul legendar de naștere al lui Zeus. Apoi a fost considerat locul natal al semi-legendarului dătător de legi Minos, fiul lui Zeus, și al faimosului Minotaur. Cretanii erau înrudiți cu filistenii și se crede că ar fi identici cu cheretiții (I Samuel 30:14). Erau marinari îndrăzneți și arcași renumiți, dar cu o foarte proastă reputație morală.

Nucleul bisericii din Creta a fost constituit probabil prin acei "cretani" care au fost prezenți la Ierusalim în ziua de Rusalii (Fapte 2:11). Nu se amintește nicăieri în Noul Testament de o vizită apostolică la Creta decât cu ocazia călătoriei lui Pavel spre Roma (Fapte 27) și aluzia din epistola către Tit. Întrucât Pavel nu era înclinat să clădească pe temelia altuia, se pare că bisericile cretane au fost în principal lucrarea lui Pavel. Altfel nu și-ar fi putut asuma autoritatea asupra lor cum rezultă din epistola aceasta. Probabil ele au fost rodul lucrării sale de la Corint sau Efes, orașe din apropierea Cretei.

Asemănările epistolei către Tit cu I Timotei. Tit și I Timotei se crede că ar fi fost scrise în aceeași perioadă, prin anul 65. Ele au cam același subiect: numirea unor conducători de nădejde în fruntea bisericii. Tit în Creta, Timotei în Efes: în mare măsură problema era aceeași.

Capitolul 1. Presbiterii

În nădejdea vieții veșnice (2). Pavel, asemenea lui Petru (I Petru 1:3-5), pe măsură ce se apropia sfârșitul călătoriei sale pe pământ, își ținea privirile tot mai mult spre cer. Aceasta fusese povara neîncetată a propovăduirii sale și motivul principal al vieții sale: gloria acelei existenței când trupul său va fi răscumpărat (Romani 8:18,23). Extazul acelei zile când ceea ce este muritor va fi îmbrăcat de nemurire (I Cor. 15:51-55) dorul lui după casa cerească, care nu mai e făcută de mâini omenești (II Cor.5:1-2); cetățenia lui cerească, cu un trup ca al Mântuitorului (Filipeni 3:20-21). Bucuria lui la gândul că va fi răpit pentru veci cu Domnul (I Tesaloniceni 4:13-18); cununa neprihănirii pe care o va primi în "acea zi" (II Timotei 4:6-8).

Calificările unui presbiter (1:5-9). "Presbiter" (5) și "episcop" (7)

sunt folosite aici ca termeni și funcții identice. Calificările lor, așa cum sunt enumerate aici, sunt practic aceleași cu cele de la I Timotei 3:1-7.

Învățătorii falși (1:10-16). Bisericile cretane erau tulburate de învățători falși care, asemenea celor amintiți la II Petru 2 și Iuda, în timp ce-și ziceau "învățători creștini", erau de fapt o "urâciune", "o scârbă", niște netrebnici (16). Citatul (12) este din operele unui poet cretan, Epimenides, din anul 600 înainte de Cristos. "Gurile" învățătorilor falși urmau să fie astupate nu prin forță, ci printr-o viguroasă vestire a adevărului (11). "Case întregi" înseamnă probabil "adunări întregi", căci bisericile se adunau în case.

Capitolele 2 și 3. Faptele bune

Marele accent este pus în această epistolă pe "fapte bune". Nu că noi am fi mântuiți prin fapte bune, ci prin îndurarea Sa (3:5) fiind îndreptățiți prin Harul Lui (3:7). Dar, tocmai din pricina aceasta avem și obligația strictă de a fi "plini de râvnă pentru fapte bune" (2:14); "o pildă în fapte bune" (2:7); credincioșii trebuie să "se deprindă a fi cei dintâi în fapte bune, pentru nevoile grabnice" (3:14). Una din acuzațiile învățătorilor falși a fost aceea că erau "netrebnici pentru orice faptă bună" (1:16).

Puterea unei vieți frumoase (2:1-14). Oamenii vârstnici, femeie tinere, mamele, tinerii și sclavii sunt îndemnați cu toții să fie credincioși obligațiilor naturale ce rezultă din starea lor în viață, așa încât criticii să nu poată avea nimic de zis (2:8).

Sclavii, care erau foarte numeroși în biserica primară, sunt îndemnați să fie supuși, harnici și credincioși pentru ca viața lor să "împodobească" profesiunea lor de credință (2:10), iar stăpânii lor să exclame: "Dacă acesta face religia creștină cu sclavii negreșit este ceva de capul ei."

Fericita nădejde (2:11-14). Revenirea Domnului asigură motivul trăirii unei vieți evlavioase în lumea aceasta. Este amintită în aproape fiecare din cărțile Noului Testament.

Supunerea în fața autorităților civile (3:1-2) este o virtute creștină primară. Cetățenii Cerului trebuie a fi și cetățeni buni ai guvernului pământesc sub care trăiesc (Romani 13:1-7; I Petru 2: 13-17).

Genealogiile (3:9) la care se face referire aici și în I Timotei 1:4 par să fi ocupat destul de mult loc în învățătura învățătorilor falși, care infectau pe atunci bisericile din Creta și Efes. Probabil aceștia își întemeiau pe atunci pretențiile lor de învățători pe descendența davidică și înrudirea cu Isus, combinându-le cu informațiile directe pe care le aveau despre Evanghelie. Sau era vorba de învățături ciudate bazate pe interpretarea trunchiată a unor pasaje din genealogii.

"Cel ce aduce dezbinări" (În alte traduceri se folosește "eretic"). După ce s-au făcut toate eforturile posibile de a îndrepta un învățător

fals, și acesta tot nu se îndreaptă, atunci trebuie ocolit. "Artema" (3:12) nu se mai amintește nicăieri altundeva. Tradiția spune că a devenit episcop al Listrei. "Tihic" (12) era din Asia (Fapte 20:4). Fie el, fie Artema trebuie să preia funcția lui Tit în Creta. "Nicopole" (12) se afla în Grecia la 160 kilometri nord-vest de Corint. (Vezi nota asupra deplasărilor lui Pavel din ultima perioadă a vieții sale, Fapte 28:31). "Zena" (13) nu mai apare nicăieri. Fie era un scrib evreu, fie un avocat civil grec. "Apolo" (13, vezi la Fapte 18). Se pare că el și cu Zena, în drumul lor spre o destinație necunoscută, au dus această scrisoare a lui Pavel pentru Tit.

FILIMON

Despre un sclav fugar

Filimon

Era un creștin din Colose, un convertit de-al lui Pavel și un om foarte bogat. Una din biserici se aduna în casa lui. El și cu Pavel se pare că au fost prieteni intimi. Este posibil, deși nu se spune, ca Pavel să fi vizitat orașul Colose în cei trei ani cât a stat la Efes (Fapte 19).

Onisim a fost numele unui sclav care aparținea lui Filimon. E posibil ca să fi fost un om foarte talentat. Soldații romani, în incursiunile lor armate, răpeau adesea pe cei mai frumoși și inteligenți tineri, fie băieți, fie fete, ducându-i acasă la ei.

Prilejul cu care s-a scris această epistolă. La vreo patru sau cinci ani după ce plecase Pavel din acea parte a lumii și era în drum spre vest, urmând să fie întemnițat la Roma. Se pare că Onisim a furat niște bani de la stăpânul lui, Filimon și a fugit la Roma. Acolo când i s-au terminat banii, e probabil să se fi întâlnit cu Pavel. Probabil el ajunsese să-l cunoască bine și să-l iubească încă din casa stăpânului său. Dar nu e posibil ca el să se fi întâlnit din întâmplare cu Pavel într-un oraș de 1.500.000 de locuitori. Pavel l-a înduplecat să devină creștin, și l-a trimis înapoi la stăpânul său, cu această scrisoare minunată.

Scopul scrisorii a fost de a mijloci pentru acest sclav fugar pe lângă Filimon, ca acesta să-l primească înapoi ca pe un frate creștin, Pavel însuși angajându-se să plătească înapoi dacă ar fi fost vorba de bani furați. Scrisoarea este o bijuterie în sensul că scoate în relief curtoazia lui Pavel, tactul lui, delicatețea și generozitatea sa, culminând cu duiosul apel către Filimon de a-l primi pe Onisim "așa cum m-ai primit pe mine" (17).

Primirea sclavului. Biblia nu dă nici o indicație cu privire la felul cum a fost primit sclavul de către stăpânul său, dar există o tradiție care spune că stăpânul lui l-a primit și a înțeles aluzia voalată a lui Pavel și i-a dat libertatea. Așa lucrează Evanghelia. Lucrând în inima sclavului, Cristos l-a făcut să recunoască uzanțele sociale ale vremii și să se întoarcă înapoi la stăpânul lui, cu hotărârea de a fi un sclav bun, și de a trăi în continuare viața sa pământească în calitate de sclav. Cristos, din inima stăpânului l-a făcut pe acesta să recunoască în sclav, pe fratele lui creștin și să-i dăruiască libertatea. Există o tradiție care spune că după aceea Onisim a devenit episcop în Berea.

"Apfia" (2). A fost probabil nevasta lui Filimon. "Arhip" (2) era probabil pastorul adunării. "Onisim" (10) înseamnă "folositor". Observați jocul de cuvinte. "Pentru veșnicie" (15) este o aluzie la persistența în veșnicie a prietenilor de pe pământ. "Epafra" (23). A fost un colosean, întemnițat la Roma. Salutările (24) indică prietenii personali ai lui Filimon.

EVREI

Mesajul final al lui Dumnezeu pentru Iudaism Cristos autorul Noului Legământ Gloriosul destin al omului

Destinatarul

Epistola aceasta nu numește persoana căreia îi este adresată. Dar din tonul ei rezultă clar că ea se adresează evreilor, întrucât discută relația lui Cristos cu preoția levitică și jertfele de la Templu. Citează mereu din Vechiul Testament pentru a și confirma afirmațiile. Părerea tradițională și comun acceptată este că ea se adresează creștinilor evrei din Palestina, și în special celor din Ierusalim.

Autorul

În versiunea King James a Bibliei, titlul e menționată ca Epistolă a lui Pavel. În ediția American Revised Version autorul este anonim, întrucât în cele mai vechi manuscrise, găsite de la traducerea ediției King James încoace, autorul nu este menționat.

Biserica de Răsărit a acceptat faptul că Pavel este autorul ei. Biserica de Vest nu a acceptat acest lucru decât în secolul IV. Eusebiu l-a considerat pe Pavel ca fiind autorul ei. Tertulian a numit-o epistolă lui Barnaba. Clement din Alexandria a crezut că Pavel a scris-o în ebraică și Luca a tradus-o în greacă. (Este scrisă într-o greacă foarte elegantă). Origen l-a considerat pe Pavel ca autor posibil. Luther a presupus că ar fi fost Apolo, părere pentru care nu există însă nici o dovadă. Ramsey propune pe Filip. Harnack și Renel Harris sugerează pe Priscila. Ferrar Fenton crede că nimeni altul decât Pavel nu ar fi putut să o scrie și că el a scris-o inițial în ebraică, iar apoi a pus pe unul din asociații lui să o traducă în greacă.

În general, părerea tradițională este că Pavel a scris această epistolă, și părerea aceasta a fost susținută de-a lungul veacurilor, fiind în continuare susținută.

Data

În mod neîndoios a fost scrisă înainte de distrugerea Ierusalimului, care a avut loc în anul 70. Dacă Pavel a scris-o, e posibil să o fi scris de la Roma între anii 61-63.

Sensul direct, dar nu indiscutabil al expresiei "cei din Italia vă trimit sănătate" (13:14) este că a fost scrisă din Italia.

Timotei se afla cu scriitorul epistolei (13:23). El plecase cu Pavel la Ierusalim (Fapte 20:4) unde îl însoțise pe Pavel la Roma (Coloseni 1:1). El tocmai fusese eliberat și Pavel îl trimetea din nou în Răsărit (Filipeni 2:19, 24), sperând să se poată întoarce și el curând. Pare că într-adevăr el și cu Timotei plănuiau să se întoarcă la Ierusalim (13:23,19).

S-a întâmplat ca tocmai atunci să fie omorât Iacov supraveghetorul bisericii de la Ierusalim în anul 62 (Vezi pag.657). Pavel și Iacov erau prieteni preaiubiți. Pavel, cu vreo trei ani mai înainte fusese la Ierusalim. Se crede că atunci când Pavel a auzit de moartea lui Iacov, a scris epistola aceasta către conducătorii iudei care acum erau lipsiți de păstor ca să-i ajute, să întărească turma în vremurile grele care aveau să vină.

Dacă așa stau lucrurile, atunci exista suficient temei ca Pavel să trimită epistola fără numele lui căci Pavel nu era prea îndrăgit la Ierusalim. În vreme ce conducătorii știau cine a scris-o, epistola avea mai multă greutate dacă era citită în biserici fără numele lui Pavel. Epistolele Noului Testament au fost scrise pentru a fi CITITE în BISERICI, o practică ce a ajuns a fi neglijată astăzi.

Scopul

Unul din obiectivele epistolei a fost, credem noi, acela de a pregăti pe creștinii evrei pentru apropiata cădere a Ierusalimului. După ce l-au primit pe Mesia ca Mântuitor al lor, ei au continuat să fie plini de râvnă pentru ritualurile lor și jertfele de la Templu, crezând probabil că Cetatea Preaiubită, sub Domnia lui Mesia, era pe punctul de a deveni Capitala Lumii. Dar ei însă aveau să primească un mare șoc în această privință. Dintr-o singură lovitură, armata romană avea să radă de pe fața pământului Sfânta Cetate iar ritualurile de la Templu aveau să înceteze.

Epistola a fost scrisă pentru a li se explica faptul că jertfele animale, de care erau ei atât de alipiți, nu mai aveau nici o valoare, că uciderea unui taur sau a unui miel nu putea să ia păcatul; că acele jertfe nu au fost nicicând rânduite pentru totdeauna; că ele fuseseră rânduite ca un fel de Imagina preînchipuitoare a jertfei lui Cristos și că acum, întrucât Cristos a venit, ele își împliniseră scopul.

Un fel de complement la epistola către Romani

Romani s-a adresat Capitalei lumii neamurilor; Evrei, era adresată capitalei națiunii ebraice. Dumnezeu întemeiasă și crescuse națiunea ebraică de-a lungul multor secole, cu scopul de a binecuvânta printr-o singură națiune toate națiunile, printr-un Mare Rege care avea să se ridice din acea Națiune și avea să domnească peste toate națiunile. Dar acum Regele venise. ROMANI are de-a face cu Relația Regelui cu Împărăția Sa universală, baza atașamentului lor față de El. EVREI are de-a face cu relația Regelui cu acea națiune din care a venit El.

Excelanța literară a acestei epistole

Oricine ar fi autorul ei, ca piesă literară ea este superbă; ordonată și logică; "scrise în propoziții echilibrate și sonore de o remarcabilă precizie, atingând culmi ale elocvenței."

Capitolul 1:1-4. Dumnezeuirea lui Isus

Propoziția aceasta de început este unul din cel a mai magnifice pasaje din Biblie, a cărui grandoare poate să-l pună alături de primele propoziții din Geneza și Evanghelia lui Ioan. Isus, dumnezeirea Sa, gloria Sa inefabilă, Creatorul, Cel care întreține și este moștenitorul Universului. Printr-un act etern al lui Dumnezeu, odată pentru totdeauna, Isus a înfăptuit purificarea omului și i-a adus mântuire veșnică.

Capitolul 1:4-14. Isus comparat cu îngerii

Argumentul principal al epistolei este faptul că Cristos este împlinirea, mai degrabă decât administratorul sistemului mozaic. Cristos este comparat cu îngerii prin care a fost dată Legea (Fapte 7:53); și cu Moise, dătătorul Legii. s-au cu preoția levitică căreia îi era dată spre păstrare Legea.

Limbajul pare să indice faptul că ființele umane sunt un ordin superior îngerilor în creație. Duhurile umane și îngerii nu sunt același lucru. Noi nu devenim îngeri la moarte. Îngerii sunt în prezent și vor fi în cer slujitorii noștri (14). Îngerii se închină lui Cristos așa cum facem și noi (6).

Capitolul 2:1-8. Omul, și nu îngerii, va fi domnul lumii viitoare

În versetul 7 omul este descris ca fiind cu puțin mai prejos decât îngerii, deși în 1:14 îngerii sunt numiți slujitorii moștenitorilor mântuirii. La II Petru 2:11 îngerii sunt descriși ca fiind mai mari în putere. În versetul 9: "Isus a fost făcut cu puțin mai prejos decât îngerii". Textul marginal al versiunii revizuite a Bibliei (RSV) redă versetul 7 și 9 astfel: "Pentru puțină vreme mai prejos decât îngerii". Oricare ar fi natura îngerilor, prin comparație cu pasajul, aruncă lumină asupra grandorii finale a creației umane răscumpărate a lui Dumnezeu.

Notați teribila avertizare din versetele 2 și 3 potrivit căreia, dacă neascultarea de cuvântul îngerilor a fost periculoasă, cu cât mai periculoasă va fi neglijarea cuvintelor lui Isus.

Capitolul 2:9-18. Unitatea lui Cristos cu omul

Dumnezeu l-a creat pe om ca el să aibă stăpânire asupra tuturor lucrurilor (6-8), dar încă nu a sosit acel timp. Între timp Cristos a devenit una cu omul, împărțășind cu el ispitele, suferințele și chiar moartea însăși, pentru ca să-l învrednicească să devină una cu El, să împărțască cu El natura Sa și stăpânirea Sa. Din pricina acestui

fapt, Cristos este acum încoronat cu slavă și onoare.

Iar acum omul, în efortul lui de a deveni una cu Cristos, și astfel de a se califica pentru glorioasa moștenire pe care urmează s-o ia în primire, are asigurarea că Cristos este plin de înțelegere și dragoste față de El și că Îl va ajuta pe cei care Îl iubesc (17-18).

Capitolul 3:1-6. Cristos comparat cu Moise

Mulți creștini evrei, la statutul lor de copii în Cristos (5:11-13), încă nu înțeleseseră relația lui Cristos cu Moise. Se pare că ei încă mai credeau că Moise este dătătorul Legii, iar Cristos executorul Legii lui Moise asupra celorlalte națiuni: Moise, mai întâi, iar Cristos sub el! Lucrurile erau chiar invers. Cristos este cu mult mai presus de Moise, ca și Cap și Stăpân al unei case, fiind deasupra slujitorilor din casă.

Capitolul 3:17-19. Avertisment împotriva necredinței

Noi devenim părtași cu Cristos DACĂ rămânem statornici până la sfârșit. "Fiți treji și vegheați față de pericolul de a cădea în necredință și neascultare!" Această avertizare este una din notele cheie ale epistolei, repetată foarte serios și la 6:46 și 10:26-29.

Este citat exemplul israeliților care, după ce au fost izbăviți din Egipt cu semne și minuni mari, totuși din pricina necredinței și neascultării au pierit în pustie și nu au ajuns niciodată în țara promisă (16-19). Dacă au căzut ei datorită faptului că au fost neascultători de cuvântul lui Moise, ce nădejde poate exista pentru cei neascultători de Cristos?

Pericolul apostaziei printre creștinii evrei trebuie să fi fost iminent și serios. Autorul se poate să fi avut în vedere propiata cădere a Ierusalimului, cea mai groaznică calamitate din istoria evreilor, fapt care i-ar fi făcut pe evrei să-și piardă credința în Isus.

Capitolul 4:1-11. Canaanul - un fel de "Cer"

Cei care au intrat în țara promisă sub Iosua au găsit un rai pământesc, o țară a libertății și belșugului. O imagine pământească a patriei cerești care ne așteaptă dincolo de zări.

Capitolul 4:12-13. Puterea Cuvântului lui Dumnezeu

Cuvântul lui Dumnezeu este activ și are puterea să pătrundă până în adâncimile cele mai mari ale inimii umane să separe și să examineze fiecare motiv, dorință, scop și voință; să le determine valoarea intrinsecă, atunci când noi înșine nici nu știm care sunt adevăratele motive. Israeliții din pustie nu au reușit să intre în țara promisă datorită faptului că nu au ascultat de Cuvântul lui Dumnezeu (3:17; 4:11). Cea mai bună speranță pentru noi de a ajunge în țara făgăduinței este ascultarea de Cuvântul lui Dumnezeu. O, dacă și-ar da seama bisericile ce putere

ar câștiga ele dacă s-ar reageza Cuvântul lui Dumnezeu la locul ce i se cuvine în cadrul serviciilor religioase! Dar vai, am ajuns să ne mulțumim cu orice și să umplem serviciul cu tot felul de programe, numai cu Cuvântul lui Dumnezeu nu!

Capitolul 4:14-16. Cristos Marele nostru Preot

Aici începe marea temă a epistolei: comparația lui Cristos cu preoția levitică, temă ce continuă până în capitolul 10.

Capitolul 5:1-10. Cristos comparat cu preoții levitici

Ei erau din seminția lui Levi - Cristos este din seminția lui Iuda. Ei erau mulți la număr - Isus e Unul singur. Ei aduceau jertfe animale - Isus s-a adus pe Sine ca jertfă.

Capitolul 5:11-14. Tari de ureche

Iată un mesaj personal către destinatarii inițiali ai epistolei. Odinioară fuseseră plini de râvnă în slujirea sfinților (6:10). Acum însă au dat uitării până și întâiul principiu al Evangheliei (5:12).

Dacă, așa cum spune tradiția, această epistolă a fost adresată bisericii din Iudeea, atunci pasajul de față se referă în mod evident la declinul spiritual al bisericii din Ierusalim, o cădere de la starea descrisă la Fapte 4:32-35. Epistola lui Iacov, scrisă cu puțin mai înainte, lasă să se înțeleagă faptul că devenise o biserică lumească și egoistă.

Cu timpul, mii de evrei au ajuns să-l primească pe Isus ca Mesia al lor (Fapte 21:20), ținându-se încă de vechea idee materială a împărăției mesianice, potrivit căreia aceasta avea să fie o împărăție politică în care națiunea ebraică, sub conducerea lui Mesia, avea să domnească asupra lumii întregi. Astfel, credința lor creștină a fost mai mult un slogan politic.

După moartea lui Iacov, ideea pare să fi dominat foarte puternic biserica de la Ierusalim, așa încât autorul spune că în loc să fie de pe-acum învățători ai lumii creștine, cum s-ar fi convenit de la membrii bisericii-mamă, ei au rămas copii, având trebuință să fie învățați din nou principiile fundamentale ale Evangheliei lui Cristos (12).

Capitolul 6. Avertizare împotriva apostaziei

Limbajul pare să la lase a se înțelege faptul că biserica de la Ierusalim căzuse în mare parte de la normele de trai creștin pe care le avuseseră odată și se îndrepta spre alte ținte.

Căderea unui creștin, pomenită la versetul 6, poate fi parțială sau totală - după cum o persoană poate să cadă de pe acoperișul casei pe o scândură la un anumit etaj sau până la nivelul pământului. Atâta timp cât apostazia este parțială, mai este nădejde. Când devine totală, se poate ca revenirea să fie imposibilă.

Păcatul amintit aici poate fi similar cu păcatul de neiertat, amintit de Isus (Matei 12:31, 32 și Marcu 3:28-30), unde implicația este că oamenii aceia au atribuit minunile lui Isus Satanei, iar la Luca 12:9-10 păcatul respectiv este pus în legătură cu tăgăduirea lui Isus. Poate fi comis de o persoană din afara Bisericii. Păcatul amintit aici este căderea unui creștin. Esența păcatului fatal, fie că este comis de un creștin, fie de unul din afară, este respingerea finală și deliberată a lui Cristos. Este ca și când o persoană aflată în fundul unei fântâni, când i se întinde o frâghie, taie frânghia deasupra lui, ca să n-o mai poată atinge, ea fiind singura lui scăpare. Pentru cei care Îl resping pe Cristos nu va mai exista niciodată nici o altă jertfă pentru păcat (10:26-31). Ei vor trebui să sufere pentru păcatul lor.

Deasupra acestei înfricoșătoare avertizări împotriva pericolului de a cădea de la Cristos, scriitorul este foarte sigur că, pentru cei care rămân credincioși lui Cristos, nădejdea mântuirii veșnice este absolut sigură și statornică, fiind bazată pe imuabilitatea promisiunilor lui Dumnezeu către cei care se încred în El (9-20).

Capitolul 7:1-10. Melhisedec

Cristos, un preot după ordinul lui Melhisedec. Adică, Isus a fost, nu un preot levitic, ci preoția Lui a fost similară cu aceea a lui Melhisedec, un personaj din trecutul îndepărtat, cu vreo 600 de ani înainte de preoția levitică. Un preot cu mult mai mare dintre preoții levitici, mai mare chiar decât Avraam, cel căruia Avraam, și preoții levitici încă neveniți pământului, dar prezenți în coapsele lui Avraam, i-au plătit zeciuială.

Relatarea lui Melhisedec se află în Geneza 14:18-20. El a fost rege al Salemului și preot al Dumnezeului Celui Prea Înalt. Un rege și un preot.

Înainte de vremea lui Moise jertfele erau aduse de capii familiei. Astfel preotul fiecărei familii era tatăl sau bunicul sau străbunicul cel mai vârstnic dintre bărbații din spița paternă. Pe măsură ce familia devenea un trib, capul ajungea să fie regele tribului precum și preot; și astfel, el era un fel de rege-preot sau preot-rege.

În zilele lui Moise, când mulțimea de familii de copii aleși ai lui Dumnezeu a devenit o națiune, națiunea a fost organizată, s-a stabilit un loc aparte pentru jertfe, s-a prescris un ritual și s-a creat un ordin special ereditar de bărbați care să îndeplinească funcția de preoți, toți făcând parte din familia lui Levi.

Mai târziu o altă familie a fost pusă deoparte ca să dea regi, familia lui David. Un rege domnea peste popor. Un preot era un mediator între Dumnezeu și om și, în această calitate, el aducea jertfe. O familie a dat preoții, alta a dat regii. Dar Cristos a fost și una, și alta, combinând funcția de Rege și Preot, asemenea lui Melchisedec.

Care este sensul expresiei: "fără tată, fără mamă, fără spiță de neam, neavând nici început al zilelor, nici sfârșit al vieții." NU înseamnă că a fost cu adevărat așa, ci astfel a apărut în evidențele Vechiului Testament. Preoții levitici au fost preoți datorită genealogiei lor. Dar Melhisedec, neavând genealogie, a fost preotul recunoscut al omneirii în vremea aceea. Tradiția ebraică spune că Sem, ce mai trăia pe vremea lui Avram și, după câte se știe era cel mai bătrân om în viață, a fost Melhisedec. O imagine misterioasă, solitară și o preînchipuire din trecutul îndepărtat a Eternului Preot-Rege carea vea să vină.

Capitolul 7:11-12. Preoția levitică: temporară

Ea a fost imperfectă, acele jertfe fiind insuficiente pentru a lua păcatul (10:4). Era carnală (16). adică ei erau preoți numai datorită faptului că proveneau dintr-o familie, fără să se țină seama de calificări spirituale. Iar legământul în virtutea căruia operau ei a fost înlocuit de un alt legământ.

Capitolul 7:13-28. Preoția lui Cristos: eternă

Preoții levitici aduceau jertfe în fiecare an. Cristos a murit odată pentru totdeauna. Jertfele lor nu aduceau mare folos. Jertfa Lui a înlăturat păcatul pentru veci. Cristos trăiește în continuare, fiind mijlocitorul unui legământ veșnic, și al unei vieți fără sfârșit.

Veșnic - este un cuvânt preferat în această epistolă. Mântuire veșnică (5:9). Judecată veșnică (6:2). Răscumpărare veșnică (9:12). Duh veșnic (9:14). Moștenire veșnică (9:15). Legământ veșnic (13:20). De asemenea, este cuvântul preferat al evangheliei lui Ioan.

Capitolul 8. Noul Legământ

Cristos a adus omenirii un nou legământ. Primul legământ, centrat în jurul slujbelor de la Cort și al celor zece porunci, și-a slujit scopul (9:1-5). Legile sale erau scrise pe table de piatră (8:10). Primul legământ a fost temporar, Legământul lui Cristos avea să fie veșnic (13:20). Primul legământ era pecetluit cu sângele animalelor. Legământul lui Cristos a fost pecetluit cu însuși sângele Lui (10:29). A fost un legământ mai bun, cu promisiuni mai bune, bazate pe imuabilitatea Cuvântului lui Dumnezeu (6:18).

"Mai bun" este expresia preferată a acestei epistole. Legământ mai bun (8:6). Promisiuni mai bune (8:6). Nădejde mai bună (6:19). O avuție mai bună în ceruri (10:34). Sângele lui vorbește mai bine decât al lui Abel (12:24). O țară mai bună, Cerul, nu Canaanul (1:16). O înviere mai bună, ca să nu mai moară niciodată (11:35).

Capitolul 9:1-14. Cristos și Cortul

Cortul era un sanctuar al acestei lumi: adevăratul cort, nefăcut de mâini omenești, este Raiul (9:1, 11, 24). Marele preot intra o dată pe

an; Cristos a intrat o dată pentru totdeauna (7, 12). Marele preot obținea răscumpărarea anuală, Cristos a obținut răscumpărarea eternă (10:13; 9:12). Marele preot aducea ca jertfă sângele animalelor; Cristos și-a adus ca jertfă propriul Lui sânge (9:12). Jertfele marelui preot curățau carnea; jertfa lui Cristos curăță conștiința (9:13, 14).

Capitolul 9:15-28. Noul Testament

Noul legământ este numit aici "Noul Testament". Un testament este un document prin care se lasă moștenire ceva cuiva, moștenire care e valabilă numai după moartea celui care a lăsat testamentul. Noul Legământ este Testamentul pe care Cristos l-a lăsat pentru urmașii Lui, care nu putea intra în vigoare decât atunci când, prin moartea Sa, El a ispășit păcatele lor.

De aici avem și numele celor două diviziuni mari din Biblie: Vechiul Testament și Noul Testament. Vechiul Testament este relatarea legământului legii. Noul Testament este relatarea legământului lui Cristos. Folosirea abundentă a sângelui în ritualurile vechiului legământ a prefigurat nevoia urgentă după o Jertfă mare pentru păcatul uman (19:22).

O dată pentru totdeauna (26:28). Cristos s-a dat pe Sine ca jertfă pentru totdeauna (7:27). A intrat în locul prea sfânt o dată pentru totdeauna (9:12). O dată pentru totdeauna El a îndepărtat păcatul la sfârșitul veacurilor (9:26). Oamenilor le este rânduit să moară o singură dată (9:27). Creștinii sunt sfințiți o dată pentru totdeauna, prin jertfa lui Cristos (10:10). Cristos s-a adus pe Sine ca jertfă o dată și s-a arătat a doua oară pentru urmașii, moștenitorii Lui care Îl așteaptă (9:28). Aici revenirea Domnului este numită A Doua Sa Venire.

Capitolul 10:1-25. Păcatul înlăturat pe veci

Nu mai este nevoie de altă jertfă. Moartea lui Cristos este cu totul îndeajuns să aibă grijă de toate păcatele anterioare precum și de cele pe care noi, în slăbiciunea noastră, s-ar putea să le mai comitem în viața de toate zilele. Dumnezeu poate ierta acum și iartă pe cei care își pun încrederea în Cristos.

Să ne alipim și să ne ținem, prin uramre strâns de Cristos (23), El și numai El, fiind nădejdea noastră și Mântuitorul nostru.

Capitolul 10:26-39. Respingerea lui Cristos

O altă avertizare înfricoșătoare căderii de la Cristos, similară cu cea din 6:1-8. Se adresează credincioșilor care au fost cândva o priveliște pentru toți în suferințele pentru Numele lui Cristos, cei care își dăduseră totul pentru tovarășii lor de suferință (32, 34); dar acum unii din ei au început să-și piardă interesul pentru lucrurile lui Cristos (25).

Ideea principală este faptul că s-a depus o singură Jertfă pentru păcat. Nu va mai fi alta niciodată. Oricine nu va profita de ceea ce a făcut Cristos pe Cruce poate să-și ia adio de la Dumnezeu pe veci și să-și vadă de drumul lui, dar va suferi pentru păcatul lui (17-31).

Capitolul 11. Eroii Credinței

Credința lui Abel: prima jertfă pentru păcat(4); (Geneza 4:1-15).

Credința lui Enoh: a umblat cu Dumnezeu; a fost strămutat (5, 6; Geneza 5:22-24).

Credința lui Noe: a continuat să construiască corabia în timp ce nimeni nu credea că va fi vreodată nevoie de ea (7; Geneza 6:14-22).

Credința lui Avraam: a pornit fără să știe încotro se duce, dar în căutarea cetății lui Dumnezeu. A fost gata să-și aducă fiul ca jertfă, cu încrederea că Dumnezeu avea să-l învie (8:10;17-19; Geneza 12:1-7;22).

Credința Sarei: a ajuns să creadă în ceea ce luase la început în râu și considerase imposibil (11, 12; Geneza 17:19; 18:11-14).

Credința lui Isaac: a prezis viitorul (20; Geneza 27:27-29).

Credința lui Iacob că Dumnezeu își va împlini primisiunile (21; Geneza 49).

Credința lui Iosif: că oasele i se vor odihni în Canaan (22; Geneza 50:25).

Credința lui Moise: a ales mai bine să sufere cu Israel; a uitat Egiptul; a ținut Paștele; a trecut Marea Roșie; L-a văzut pe Cel ce este Nevăzut (23 29; Exod 2:2-11; 12:21, 50; 14:22-29).

Credința lui Iosua: zidurile Ierihonului au căzut (30; Iosua 6:20).

Credința lui Rahav: a ales să-și împartă soarta cu Israel (31; Iosua 2:9, 6:23).

Credința lui Ghedeon: a fost viteaz în luptă (32; Judecători 7:21).

Credința lui Barac: a supus împărății (32; Judecători 4).

Credința lui Samson: în slăbiciune a primit tărie (32, 34; Judecători 16:28).

Credința lui Iefta: a învins armate (32, 34; Judecători 11).

Credința lui David: a obținut promisiuni (32, 33; II Samuel 7:11-13).

Credința lui Daniel: a închis gurile leilor (32, 33; Daniel 6:22).

Credința lui Ieremia: a fost torturat (32, 35; Ieremia 20:2).

Credința lui Ilie: a înviat morții (32, 35; I Regi 17:17-24).

Credința lui Elisei: a înviat morții (32, 35; II Regi 4:8-37).

Credința lui Zaharia: fost lovit cu pietre (32, 37; II Cronici 24:20-21).

Credința lui Isaia: a fost tăiat în două cu ferăstrăul (32, 37; tradiția).

Capitolul 12. Ațintiți-vă privirile asupra lui Isus!

Înconjurați de un nor uriaș format din aceia care în veacurile trecute au alergat în cursa lor pentru Dumnezeu și au câștigat, martori care acum privesc cu răsuflarea întretăiată primele strădanii ale bisericii nou-născute; alergătorii sunt îndemnați a-și aținti privirile la țintă și să-și încoarde fiecare nerv și mușchi pentru a câștiga (1, 2).

Să nu se lase descurajați de suferințele lor; căci suferința este unul din mijloacele prin care sunt desăvârșiți sfinții lui Dumnezeu (3-13).

Și să fie foarte atenți să nu se întineze în vreun fel, ca nu cumva să-și vândă dreptul de întâi născut (14-17).

Sinai și Sion (18-29). Îngrozitoarele demonstrații care au însoțit inaugurarea Vechiului Legământ sunt contraste cu părtășia cerească a Bisericii: o frățietate uriașă în care sfinții de pe pământ și duhurile celor răscumparați, apoi oștile infinite de îngeri sunt cu toții într-o dulce și mistică comuniune în jurul tronului lui Dumnezeu pe veci de veci (22-24).

Capitolul 13. Îndemnuri călduroase

Epistola aceasta, deși are tonul unei dezbateri, se încheie cu duioase apeluri către cititorii ei să fie loiali lui Cristos și să-L urmeze în toate căile vieții, în special în dragostea frățească, bunătate, puritate, blândețe și toate să fie făcute cu rugăciuni neîntrerupte și o credință neclintită în Dumnezeu.

După cum Maleahi a fost mesajul final al Vechiului Testament către națiunea întemeiată pentru a-L aduce pe Mesia pe lume, tot așa această epistolă către Evrei este mesajul final al Noului Testament către națiune acum când Mesia a venit deja. Scrisă cu puțin timp înainte ca statul evreiesc să fie doborât prin căderea Ierusalimului, "unul din cele mai importante din istorie."

Distrugerea Ierusalimului

Războaiele evreiești ca o formă de răzvrătire împotriva Romei, au început în anul 66. Titus a sosit cu armata romană înaintea zidurilor Ierusalimului în ziua de Paște a anului 70. S-au înălțat ziduri de pământ, s-au fixat berbecii de asalt și a început asediul.

Armata romană număra 30.000, armata evreiască 24.000. Cetatea era supraaglomerată, cu 600.000 de oaspeți, potrivit informațiilor lui Tacit. După cinci luni, zidurile au fost dărâmate, templul ars iar cetatea ruinată și pustie, cu excepția celor trei turnuri mari ale lui Irod din colțul de nord-vest, care au fost lăsate în picioare ca o mărturie a forței cu care Titus a demolat toate celelalte clădiri.

Apoi armata romană s-a deplasat în Cezareea. Peste 100.000 de evrei au fost omorâți, fiind luați 95.000 de prizonieri printre care și Iosephus. Eusebiu spune că creștinii, când a apărut armata romană, printr-o prevenire profetică, au fugit la Pella.

Istoria ulterioară a Ierusalimului

În următorii cincizeci de ani Ierusalimul a dispărut din istorie. În anul 135, Barcocheba, unul care se pretindea că este Mesia, a condus o răscoală, a luat conducerea oraşului şi a încercat să rezidească templul. Răscoala a fost înăbuşită de armata romană. 580.000 de evrei au fost ucişi iar provincia Iuda a fost pustiită. Evreilor li s-a interzis să mai intre în Ierusalim, sub ameninţarea cu moartea. Pe locul unde se afla templul lui Dumnezeu a fost ridicat un templu pentru Jupiter.

Sub Constantin, în anul 326, templul Astartei a fost dărâmat de pe locul actualului Mormânt Sfânt; şi oraşul a devenit din nou un centru creştin.

În secolul al cincilea, el a devenit sediul unuia din cei Cinci Patriarhi, care, într-o măsură destul de mare, dominau creştinătatea, celelalte sedii fiind: Roma, Constantinopol, Antiohia şi Alexandria.

În anul 637, Ierusalimul a ajuns sub mahomedani şi a rămas o cetate mahomedană, în afară de cei vreo câteva sute de ani din perioada Cruciadelor, până în anul 1917, când controlul a trecut din nou în mâna creştinătăţii.

IACOV

Înțelepciune creștină

Fapte bune

Religia curată

Iacov

Doi dintre apostoli se numeau Iacov: unul era fratele lui Ioan, celălalt era fiul lui Alfeu (Matei 10:2,3. Vezi pag. 436).

Cel mai mare frate al lui Isus se numea tot Iacov (Matei 13:55). Acest Iacov a fost recunoscut încă de la început ca supraveghetorul de seamă al bisericii din Iudea (Fapte 12:17, Galateni 1:19) și este considerat a fi autorul acestei epistole.

Era cunoscut ca un om neobișnuit de bun. A fost supranumit "Cel Drept" de către concetățenii lui. Se spune că a petrecut atât de mult timp pe genunchi încât aceștia i s-au întărit la fel ca cei ai unei cămile. Se crede că ar fi fost căsătorit (I Cor. 9:5). Avea influență atât printre evrei, cât și în cadrul bisericii. Petru i-a raportat cu ocazia eliberării sale din închisoare (Fapte 12:17). Pavel i-a urmat sfatul (Fapte 21:18-26). El însuși a fost un evreu foarte strict, dar a fost autorul unei scrisori pline de înțelegere față de creștinii dintre neamuri (Fapte 15:13-29). El a aprobat lucrarea lui Pavel între neamuri, dar în ce-l privea pe el era mai mult preocupat de evrei. Lucrarea sa de o viață întreagă a fost să câștige pentru evrei o "trecere lină la creștinism".

Cum a murit el ca martir

Potrivit lui Iosephus și Hegesippus, un istoric creștin din secolul al doilea, a cărui relatare este acceptată de Eusebiu:

Cu puțin înainte de distrugerea Ierusalimului, de către armata romană în anul 70 (Vezi pagina 655), pe când evreii îmbrățișau creștinismul în număr mare, Ananus, marele preot, împreună cu cărturarii și fariseii, prin anul 62 sau 66 au convocat Sinedriul și i-au poruncit lui Iacov "fratele lui Isus care se numea Cristos", să proclame de pe una din galeriile Templului că Isus nu este Mesia. Dar în loc să facă așa, Iacov a strigat în gura mare că Isus este Fiul lui Dumnezeu și Judecătorul lumii.

Atunci dușmanii lui, nebuni de furie, l-au aruncat la pământ și au început să-l lovească cu pietre până când unul din ei s-a îndurat de el și i-a pus capăt suferințelor, lovindu-l cu o măciucă în timp ce el se ruga: "Tată, iartă-i că nu știu ce fac."

Epistola

Se adresează creștinilor evrei (2:1), împrăștiați pretutindeni (1:1), se pare că este ca o carte de proverbe creștine, tratând mai multe subiecte la fazele practice din viața creștină.

Scrisă probabil în anul 60, spre sfârșitul vieții lui Iacov, după 30 de ani de păstorire a bisericii din Iudeea.

Cap.1:1-8. Încercările. Răbdarea. Înțelepciunea, credința

Bucurați-vă în încercări (2), în prigoane, suferință de un fel sau de altul, iar dacă îndurăm aceasta dovedește credința noastră și ne ajută să fim acele persoane pe care dorește să le vadă Cristos în noi și pe care a venit să le creeze. Petru numește încercările "scumpe" (I Petru 1:7).

Încercările produc răbdare (3,4). Răbdarea în vreme de suferință este capacitatea de a aștepta în liniște acea zi când Dumnezeu ne va șterge toate lacrimile.

Răbdarea duce la desăvârșire (4), noi nu suntem decât bieți păcătoși, mântuiți prin har, dar ținta noastră finală este desăvârșirea. Într-o zi vom fi desăvârșiți ca El (I Ioan 3:2).

Înțelepciunea (5). Judecata sănătoasă în lucrurile practice ale vieții de zi cu zi în toate fazele ei, așa încât să trăim în toate așa cum trebuie să trăiască un creștin.

Rugăciunea (5), ne ajută să atingem o astfel de înțelepciune. Epistola începe și se sfârșește (5:13-18) cu un îndemn la rugăciune.

Credința (6-8). O credință neclintită, care rămâne tare și netulburată în toate furtunile vieții, este condiția rugăciunii învingătoare. Toate lucrurile sunt cu puțință celui ce crede (Marcu 9:23).

Capitolul 1:9-18. Bogățiile. Ispita. Nașterea din nou

Bogățiile (9-11). O reamintire solemnă a faptului că starea noastră în cer, și nu de aici ar trebui să ne preocupe. Chiar și cei săraci trebuie să se bucure de destinul lor glorios. (vezi și la 2:1-13).

Ispita (12-15), același cuvânt ca în versetul 2. Acolo pare să însemne încercare prin suferință. Aici înseamnă ademenirea pentru păcat. Iar păcatul datorat poftei dă naștere la moarte.

Sufletul nou-năcut al creștinului (16-18). După cum pofta dă naștere la păcat iar păcatul la moarte, tot așa Dumnezeu, prin Cuvântul Său și în Numele lui Isus Cristos naște suflete din nou în cei care constituie moștenirea Lui de-a lungul veacurilor veșniciei. Și Petru spune despre Cuvântul lui Dumnezeu că este sămânța de impregnare care dă naștere sufletului născut din nou al creștinului (I Petru 1:23).

Capitolul 1:19-27. Limba. Cuvântul. Religia.

Ai grijă la limba ta! (19-21). Stăpânește-ți nervii. Să asculți cum trebuie! Să te abții de la vorbe murdare!

Împlinitori ai Cuvântului (21-25). În versetul 18 Cuvântul este numit

instrumentul prin care se naște sufletul. În versetul 21 el este agentul care înfăptuiește mântuirea sufletului. În versetul 23 el este reprezentat printr-o oglindă care ne prezintă în adevărata noastră lumină.

Religia curată (26,27). Un pasaj minunat. Din nou despre limbă. O limbă nestăpânită la o persoană religioasă indică faptul că religia acelei persoane este fără de nici un folos. O viață de dărnicie și bunătate eliberată de prea mare atașare de lucruri pământești, este gloria religiei. (Comparați lauda pe care o aduce Isus bunătății în Matei 25:31-46).

Capitolul 2:1-13. Respectul pentru persoane

Trebuie să fi existat un element foarte lumesc în biserica din Iudeea pentru a face necesare asemenea cuvinte. Ce deosebire față de felul în care începuse această biserică (Fapte 2:45; 4:34)!

Cristos ne-a învățat că gloria bisericii Sale stă în bunătatea și milostenia față de cei săraci. Dar în mod foarte evident unele din biserici deveneau niște cercuri speciale unde celor săraci li se dădea a înțelege că nu sunt doriți, dar Dumnezeu iubește săracii și bogații ar trebui să-i iubească și ei.

Capitolul 2:14-26. Credința și faptele

Doctrina lui Pavel despre îndreptățirea prin credință și doctrina lui Iacov privitoare la fapte bune sunt complementare, și nu contradictorii. Nici unul nu se opunea celuilalt. Ei erau prieteni devotați și colaboratori. Iacov a aprobat în întregime lucrarea lui Pavel (Fapte 15:13-29; 21:17-26).

Pavel a propovăduit credința ca bază a îndreptățirii noastre înaintea lui Dumnezeu dar a insistat că ea trebuie să ducă la o viață frumoasă. Iacov scria acelor care au acceptat doctrina justificării prin credință dar nu trăiau așa cum se cuvine și le spunea că aceasta nu este deloc credință.

Capitolul 3:1-12. Limba

Păcatele limbii: nu numai cuvinte aspre și mânioase, ci și doctrine false și eronate. Din tonul general al acestui capitol deducem că trebuie să fi existat mulți oameni lumești, certăreți și nestăpâniți care se înfingeau să fie conducători și învățători.

Puterea limbii. Limba este expresia principală a personalității noastre și de obicei cere o reacție imediată, de un fel sau altul, de la ceilalți. Cuvintele rele au ruinat multe cămine, au despărțit multe biserici și au dus de răpă multe milioane de oameni. Totuși cunoștem și unii oameni foarte religioși care nu fac nici cel mai mic efort de a-și controla limba.

Capitolul 3:13-18. Înțelepciunea

Parasajul acesta pare să fi indice pe anumiți învățători guralivi care, cu o doză mare de bigotism în unele chestiuni mărunte de doctrină, dar cu

foarte puțină dragoste pentru Cristos și mânați de ambiții nemăsurate de a fi stimați, și a străluci în dezbaterile care se purtau, produceau în jurul lor numai gelozie și dezbinare. Iacov numește o asemenea înțelepciune "diavolească" și sugerează că cel mai bun mod de a arăta adevărata înțelepciune este trăirea unei vieți frumoase.

Capitolul 4. Atitudinea lumească

Originea războaielor: lăcomia (1, 2). Dorința de a obține ce nu-i al tău. Aceasta a fost cauza celor mai multe dintre războaie.

Motivul pentru care rugăciunile unora nu sunt ascultate: pentru că aceste rugăciuni sunt spre împlinirea unor plăceri lumești (3).

Inima împărțită (4-10). O dezvoltare a afirmației lui Isus după care o persoană nu poate sluji și lui Dumnezeu, și Mamonei (6:24), și asemănătoare cu avertismentul lui Ioan de a nu iubi lumea (I Ioan 2:15-17). Asemenea pașe sugerează nevoia unei cercetări de sine căci întrucât avem de trăit în lume și fiindcă lucrurile lumești ne sunt necesare traiului se cere o mare veghere din partea noastră să ne păstrăm afectele intacte. Noi trebuie să ne apropiem în permanență de Dumnezeu, să ne curățim mâinile să ne purificăm inima și să ne smerim.

Din nou apare limba (11, 12). De data aceasta este vorba de nemai-pomenita absurditate în care un păcătos se face judecătorul altui păcătos.

Dacă va voi Domnul (13-17). Una din cele mai uimitoare doctrine ale Scripturii este faptul că deși Dumnezeu este stăpânul universului infinit, totuși El are un plan precis pentru fiecare din copiii Lui (fapte 18:21; Romani 1:10; 15:32; I Cor.4:19; I Petru 3:17).

Capitolul 5. Răbdarea. Limbă. Rugăciunea

Bogația (1-6). Al patrulea atac și cel mai puternic pe care Iacov îl îndreaptă împotriva lor, celelalte fiind la 1:9-11, 2:1-13; 4:1-10. Trebuie să fi existat destul de mulți bogați în biserica din Iudeea care nu erau deloc creștini, ci mai mult dedați la plăceri lumești. Se găsesc de multe ori suflute de o rară frumusețe printre cei bogați, dar în marea majoritate a cazurilor imaginea descrisă de Iacov cu privire la ei se potrivește. Groaznică este plata de care Iacov spune că vor avea parte acești oameni.

Răbdarea în suferință (7-11). Într-o bună zi, Domnul va veni și toate suferințele se vor sfârși. Ațintiți-vă privirile și inima la acea zi de bucurie. Cu cât e mai mare suferința aici, cu atât va fi mai mare slava acolo.

Din nou despre limbă (12). Păcătoasa noastră limbă! Pricina atâtor necazuri. De data aceasta e vorba de înjurături. Un păcat foarte serios și neplăcut lui Dumnezeu. Și totuși, cât de mulți credincioși, cel puțin cei care își zic credincioși, nu iau în deșert Numele lui Dumnezeu în conversația de toate zilele! O mai bună folosire a limbii este să o punem

să cânte (13).

Din nou despre rugăciune (13-18). Rugăciunea făcută cu credință va fi negreșit ascultată. Când a închis și deschis Ilie cerurile a fost o minune puternică și rară (I Regi 18). Totuși nouă ne este dată ca un imbold stimulent la rugăciune.

Ungerea cu ulei (14). Ungerea cu ulei era un tratament medical recunoscut (Isaia 1:6; Luca 10:34), care trebuie întărit prin rugăciune și nu folosit în scopuri magice.

A câștiga suflete pentru Cristos (19, 10) este un fapt deosebit de plăcut lui Dumnezeu, imens de plăcut, pentru care El ne iubește atât de mult încât ne trece cu vedere slăbiciunile. Pentru această faptă noi vom străluci ca stelele în veac (Daniel 12:3).

I PETRU

Unei biserici prigonite

Petru

În ce privește prima parte a vieții sale, vezi nota de la pagina 465. Cât privește viața sa de mai târziu, nu găsim alte informații decât cele din cele două epistole ale sale. Din cuvântul lui Isus de la Ioan 21:8 putem crede că Petru va fi murit ca martir. În calitate de conducător al celor doisprezece e probabil ca el să fi vizitat centrele principale ale creștinismului din imperiul roman.

Unii istorici ai Bisericii cred că nu sunt suficiente dovezi ale faptului că Petru a fost vreodată la Roma. Cei mai mulți însă sunt de acord cu privire la faptul că Petru s-a dus totuși la Roma în ultimul an de viață, fie din ordinul lui Nero, fie din proprie inițiativă, pentru a-i îmbărbăta pe creștinii crunt loviți de prigoana lui Nero.

Tradiția cărții "Quo Vadis" spune că Petru, convins de rugămintele prietenilor de a se salva, a fugit din Roma și în noaptea aceea, pe Via Appia s-a întâlnit cu Isus într-o viziune și L-a întrebat: "Doamne, unde te duci?" La care Isus i-ar fi răspuns: "Mă duc la Roma să fiu răstignit din nou." Cumplit, rușinat și umilit, Petru s-a întors în oraș și a fost răstignit cu capul în jos, fiindcă nu se simțea vrednic să fie răstignit în același fel în care fusese Domnul lui. Nu e decât o tradiție și nu știm în ce măsură este sau nu veridică din punct de vedere istoric.

Tradiția afirmă de asemenea că nevasta lui Petru, care se numea Concordia, sau Perpetua, a murit ca martiră, în timp ce Petru o încuraja să fie curajoasă, cu cuvintele: "Adu-ți aminte, dragă, de Domnul nostru."

Destinatarii

Bisericilor din Asia Mică (1:1), care, în cea mai mare parte, fuseseră înființate de Pavel. Deși nu se spune, presupunem că Petru vizitase cândva aceste biserici. Unora din ele Pavel le scrisese Galateni, Efeseni și Coloseni. I Petru are asemănări izbitoare cu Efeseni. Mai târziu, unora din aceste biserici Ioan le-a adresat cartea Apocalipsa.

Locul scrierii

"Babilon" (5:13). Unii cred că se referă textual la Babilonul de pe râul Eufrat. Majoritatea însă cred că e o referire la Roma, care este numită la modul figurat "Babilon". La Apocalipsa 17:5,18 Roma este numită

Babilon. În vremurile acelea de prigoană, creștinii, din prudență, trebuiau să fie atenți cum vorbesc despre stăpânitorii lor. Ei aveau nume speciale prin care se refereau la ei, dar unul din afară nu le înțelegea.

Marcu era cu Petru în vremea aceea (5:13); și, din II Timotei 4:11 socotim că Marcu a fost la Roma când s-a scris epistola.

Prilejul scrierii

Prigoana care s-a dezlănțuit de Nero împotriva creștinilor, între anii 64-67 a fost foarte severă în Roma și împrejurimi, dar nu și în restul Imperiului Roman. Totuși exemplul împăratului i-a încurajat pe dușmanii creștinilor de pretutindeni să profite de cel mai mic text oferit pentru a-i persecuta pe creștini. Erau vremuri grele de încercare. Biserica avea vreo 35 de ani. Suferise prigoane în diferite localități din mâna autorităților locale. Dar acum Roma imperială, care fusese până aici indiferentă, ba chiar uneori prietenoasă, i-a acuzat pe creștini de o crimă oribilă și și-a propus să-i pedepsească (vezi pagina 635).

Biserica trecea printr-o încercare la scară mondială (5:9). Se părea că a venit sfârșitul lumii. Era cu adevărat ca o "încercare de foc" (4:12). Era foarte ușor să vezi cum Diavolul "dă târcoale ca un leu care răcnește" (5:8), căutând să înghită Biserica.

Se crede că Petru ar fi scris această scrisoare imediat după moartea lui Pavel ca martir, prin anul 66, și a trimis-o prin Sila (5:12), care fusese unul din asistenții lui Pavel, către acele biserici pe care le înființase Pavel, cu scopul de a-i îmbărbăta ca să sufere încercările prin care treceau, și totodată să primească prin viu grai, de la Sila, vestea morții lui Pavel ca martir.

Astfel epistola s-a născut într-o atmosferă de suferință, cu puțin înainte de propriul sfârșit de martir a lui Petru, îndemnându-i pe creștini să nu considere ca ciudat faptul că trebuie să sufere, amintindu-le că și Cristos și-a desăvârșit lucrarea prin suferință.

Capitolul 1. Glorioasa moștenire a creștinului

Un capitol minunat. Aproape fiecare cuvânt este încărcat de sensuri bogate.

"Străini" (1:1), pare să însemne creștinii evrei împrăștiați. Dar 2:10 ne arată că erau mai mult creștini dintre neamuri. Petru li se adresează cu cuvintele: călători, pelerini, cetățeni ai altei lumi, care nu sunt decât într-o scurtă ședere aici jos, departe de casă, aflați în drum spre patria lor.

Suferința și slava (1:7). Cu cât e mai mare suferința pe lumea aceasta cu atât mai mare va fi slava noastră pe lumea cealaltă. Încercările de aici și slava de care vom avea parte la arătarea Domnului (1:7). Sunt puse față în față suferința și slava. Suferințele lui Cristos și slava care-L aștepta (1:11). Părtașii suferințelor lui Cristos se vor bucura cu o bucurie negrăită la arătarea slavei Sale (4:13). Petru, un martir al suferințelor lui Cristos,

va fi un părtaș al slavei Sale (5:1). După ce veți fi suferit puțină vreme, veți avea parte de slava veșnică (5:10). Era și mângâierea lui Pavel: întristarea noastră de o clipă lucrează pentru noi tot mai mult o greutate de slavă veșnică (II Cor.4:17).

"Scump" este cuvânt preferat la Petru. Încercarea credinței mai scumpă decât aurul (1:7). Răscumpărați cu scump sângele lui Cristos (2:19). Scumpă înaintea Domnului (2:4). Făgăduințe nespuse de mari și scumpe (II Petru 1:4).

Cristos Însuși, pe care voi, deși nu L-ați văzut, Îl iubiți (1:8), și vă bucurați în El cu o bucurie negrăită și plină de slavă (1:8), prin a căruia putere sunteți păstrați până la mântuirea finală (1:5) - Cristos Însuși fiind centrul gloriei cerului (1:3-9). Puneți-vă toată nădejdea în El și harul care va fi adus la arătarea Lui (1:13).

Capitolele 2 și 3. Pelerinajul pământesc al creștinului

Creștinii, născuți pentru o moștenire glorioasă, prin Cuvântul lui Dumnezeu (1:23), trecând prin lumea aceasta ca niște călători în drum spre patria lor cerească, au nevoie de Cuvântul lui Dumnezeu pentru hrana, călăuzirea și tăria lor (2:2); experimentând astfel dulceața prezenței Domnului, alături de ei, cu blândețe și gingășie conducându-i și ajutându-i (2:2,3).

Pelerinii (2:11), Aleși, Sfinți (2:9), un popor al faptelor bune (2:12;3:13), care, prin felul lor de trai, slăvesc pe Dumnezeu (3:16). Ne reamintim aici de cuvântul lui Isus din Matei 5:14-16 care spune că lumina lumii sunt faptele bune ale ucenicilor Săi.

Fiți cetățeni buni, sau supuși, pe cât posibil, stăpânirii pământești sub care trăiți, ca niște oameni care respectă legile și sunt ascultători, pentru ca astfel să promovați numele bun al religiei voastre, chiar dacă în fruntea Guvernului este un Nero (2:13-17).

Slujitorii creștini (2:18-25). Erau mulți sclavi în biserica primului secol. Aceștia sunt îndemnați să fie sclavi buni, chiar dacă au stăpâni brutali, și să îndure fără resentimente dacă sunt maltratați pe nedrept.

Nevestele creștine (3:1-6). "și-l numea domn" (6) nu trebuie înțeleasă în sensul unei sclavii abjecte față soț, ci avea menirea de a-i câștiga admirația și afecțiunea, iar dacă era un necredincios, prin gesturile ei de dragoste, nevasta putea să-l aducă la Cristos. Noi nu luăm versetele 3-4 ca o interdicție a dorinței femeii de a avea o înfățișare atrăgătoare, ci mai degrabă un semnal de alarmă să nu se întrecă cu măsura, amintindu-ne că oricâte podoabe am avea, ele nu vor putea înlocui acea personalitate plină de har a creștinului. (Vezi alte explicații la efeseni 5:22-33).

Soții creștini (3-7). Este un gest de bărbăție să te porți cu tandrețe față de sexul opus. Dumnezeu a rânduit ca dragostea în căsnicie să fie reciprocă, fiecare din soți fiind plin de atenție față de celălalt. Dacă unul din ei are o limbă ascuțită sau o pornire nepotrivită, este mai greu pentru celălalt să fie plin de atenție. "Ca să nu fie împiedicate rugăciunile voastre" (7). Nimic nu stinge flacăra rugăciunii ca fricțiunile din familie.

Cristos a predicat duhurilor din închisoare (3:18-22). Pasajul acesta pare să spună că Isus, în intervalul dintre moartea și învierea Sa, a predicat duhurilor înțemnițate ale celor neascultători din vremea lui Noe. Sau, poate să mai însemne faptul că Duhul lui Cristos era în Noe, predicându-le celor din perioada antediluviană.

Capitolele 4 și 5. Încercarea de foc

Fiți înarmați pentru suferință (4:1-6). Era o vreme de prigoană. Îndemnul special din această epistolă este ca credincioșii să fie pregătiți atunci când vine prigoana. Găsim însă și mângâiere pentru creștinii care trăiesc în timpuri normale; căi foarte puțini oameni trec prin viață fără să aibă parte de suferințe multe de un fel sau altul: suferințe fizice, mentale sau ale inimii. Una din ciudatele căi ale Providenței este faptul că mulți oameni trenbuie să sufere exact acele lucruri care ei ar dori să nu le sufere și să fie privați chiar de acel lucru de care ei n-ar dori să se despartă. Oamenii aceștia pot fi mângâiați cu asigurarea că atunci când Dumnezeu apasă mai tare la tocilă o face având în vedere produsul finit, care va străluci și mai tare la sfârșit.

Dragostea creștină (4:7-11), virtutea supremă a vieții. Sunt minunate îndemnul lui Petru la dragoste. Iubiți-vă unii pe alții din inimă cu o dragoste fierbinte (1:22). Cinstiți pe toți oamenii; iubiți pe frați (2:17). Iubiți ca frații (3:8). Mai presus de toate, să aveți o dragoste fierbinte unii pentru alții (4:8). Frați având aceeași nădejde slăvită purtați-vă ca niște frați unul cu altul în vreme de suferință.

Încercarea de foc (4:12-19).. Prigonirea creștinilor de către Nero era lucrarea directă a Diavolului (5:8). Totuși, în tainica providență a lui Dumnezeu, prigoana aceasta avea să fie spre binele Bisericii, ca o încercare cu mult mai de preț decât aurul (1:7). Au mai fost multe persecuții de atunci, multe din ele mai brutale și mai răspândite decât cele ale lui Nero, în cadrul cărora milioane de creștini au îndurat toate modurile posibile de tortură. Când ne gândim la aceasta ar trebui să ne rușinăm când facem atâta caz de fleacuri sau micile necazuri pe care le avem uneori.

Smerenia lui Petru (5:1-7) se poate discerne ușor în aceste capitole.

Marcu (13) era cu Petru în perioada aceasta. Se crede că el și-ar fi scris evanghelia sub îndrumarea lui Petru, probabil în aceeași perioadă în care Petru a scris această epistolă.

II PETRU

Prezicerea apostaziei

Autorul

Epistola se declară explicit a fi opera lui Simon Petru (1:1). Autorul arată că a fost prezent la schimbarea la față a lui Cristos (1:16-18); și că a fost prevenit de Cristos că avea să moară curând (1:14). Toate acestea înseamnă că epistola e lucrarea autentică a lui Petru, scrisă de el, sau mai poate însemna că e lucrarea unuia care s-a pretins a fi Petru.

Deși a fost primită mai greu în cadrul Canonului Noului Testament (vezi pagina 747), a fost recunoscută de biserica primului secol ca fiind opera lui Petru și de-a lungul secolelor a fost respectată ca făcând parte din Sfânta Scriptură.

Unii critici moderni o consideră o lucrare falsă din secolul al doilea, scrisă de un necunoscut care și-a asumat numele lui Petru la o sută de ani după moartea lui Petru. Pentru cei mai mulți oameni acesta ar fi un act de falsificare, o încălcare a normelor obișnuite de morală și bună cuviință. Dar criticii susțin că nu e nimic rău în aceasta, că nu e lipsit de etică să falsifici numele altuia!

Destinatarul

Spre deosebire de majoritatea epistolelor, nu se amintește nici o localitate. Să nu uităm însă că era "a doua epistolă" a lui Petru adresată aceluiași persoane (3:1). În vreme ce Petru va fi scris mai multe epistole care nu ne-au parvenit, concluzia care se desprinde din limbaj este că avem de-a face cu o referire la prima epistolă, care se adresase bisericilor din Asia Mică (I Petru 1:1), biserici cărora le scrisese și Pavel (II Petru 3:15).

Data

Dacă I Petru a fost scrisă în timpul prigoanei lui Nero (vezi pagina 663), și dacă Petru a murit ca martir (vezi pagina 662), atunci e probabil ca această epistolă să fi fost scrisă cu puțin înainte de moartea lui Petru, prin anul 67 d.Cr. sau la un an sau doi.

II Petru și Iuda

În unele pasaje cele două epistole se aseamănă atât de mult încât unii învățați cred că unul trebuie să fi copiat de la celălalt. Nu e nevoie să

credem lucru acesta. Întrucât apostolii au petrecut mult timp împreună, anumite expresii și ilustrații biblice au devenit limbajul lor comun.

Capitolul 1:1-11. Să avem siguranța mânturii

Cunoașterea lui Cristos, temelia scumpei noastre credințe (1:1), este subliniată aici ca fiind mijlocul prin care primim har și pace (2) și toate lucrurile ce țin de viață și evlavie (3), una din căile prin care putem să ne asigurăm de chemarea și alegerea noastră (5), prin care sunt învinse înținările lumii (2:20). Este îndemnul cu care se încheie epistola (3:18). Cunoștințe autentice despre Cristos se găsesc pe cuprinsul Cuvântului lui Dumnezeu. Prin urmare, îndemnul de adio al lui Petru a fost următorul: Nu neglijați Cuvântul lui Dumnezeu!

Făgăduințele scumpe (4), cuprind nu numai gloria externă a împărăției eterne (11), ci și o natură divină, schimbată din lăuntrul nostru, cu care Dumnezeu, după harul Lui, ne va înzestra și pe noi trebuie s-o dobândim făcându-ne partea (5-11).

Șapte calități divine (5-11). Virtutea. Cunoștința. Stăpânirea de sine. Evlavia. Bunătatea față de frați. Dragostea. Acestea sunt roadele (8) credinței de preț (1), pe care noi trebuie să le adăugăm (5) la binecuvântările pe care Dumnezeu le-a înmulțit (2) pentru noi. Sunt pași în drumul nostru de pe pământ la Cer, începând cu credința și culminând cu dragostea în căminul etern al lui Dumnezeu.

Capitolul 1:12-15. Martirajul lui Petru se apropie

Pare o referire la ceea ce Isus îi spusese cu vreo 37 de ani înainte (Ioan 21:18, 19). Sau, s-ar putea ca Isus să i se fi arătat curând (14); probabil arătarea din Quo Vadis (vezi pagina 662). În orice caz, el știa că va muri curând ca martir (14). Ne amintim de strigătul de triumf al lui Pavel de la moartea sa (II Timotei 4:6-8). "Dezbrăcarea de cortul meu" (14) este un nume minunat al Scripturii pentru moarte.

Capitolul 1:16-21. Mărturia sigură a Evangheliei

Se pare că în vremea lui Petru găsim precursorii criticilor din vremea noastră, care numeau istoria lui Isus și a mărețelor Sale fapte "basmе meșteșugite" (16), dar Petru văzuse cu ochii lui și ȘTIA că ceea ce spunea despre Isus e ADEVĂRAT. Trei ani îl văzuse pe Isus vindecând cu un cuvânt mulțimi mari de oameni. Îl văzuse umblând pe apă. De trei ori îl văzuse înviind morții. Îl văzuse pe Isus înviat după răstignire. Iar apoi, după Rusalii, Petru însuși, în Numele lui Isus, făcuse minuni mari (Fapte 5:15) și înviasе chiar o persoană, pe Dorca, din morți (Fapte 9:40).

Toate acestea confirmate până la cel mai mic amănunt în profețiile Vechiului Testament despre Mesia Cel care avea să vină (1:19-21, vezi de asemenea paginile 387-401), i-au dat lui Petru asigurarea deplină și l-au pregătit pentru martirajul care se apropia. El știa că, pentru el, ușa

slavei stătea gata să se deschidă, primindu-l în imediata prezență a Preaiubitului său Domn, lângă care avea să rămână pe veci.

Capitolul 2. Apostazia Bisericii

Venirea învățătorilor falși este pomenită mereu în Noul Testament. Isus ne-a prevenit cu privire la lupii ce vor veni în Biserică îmbrăcați în piei de oi (Matei 7:15) să sfășie Biserica și să-i ducă pe mulți în rătăcire (Matei 24:11). Pavel ne-a prevenit și el de lupii care se vor ivi în Biserică, rostind lucruri perverse (Fapte 20:29, 30). Din nou, Pavel a prezis că înaintea venirii Domnului va exista în Biserică o cădere de la credință, de proporții alarmante, o biserică de natură satanică (II Tesaloniceni 2:1-12). Apoi Pavel a prezis că se vor ridica în Biserică unii conducători răi, trădători și ipocriți, care, având doar o formă de evlavie, vor umple Biserica de doctrinele diavolilor (I Timotei 4:1-3; II Timotei 3:1-9). Iuda pare să fi scris mai mult pentru a-i preveni pe credincioși cu privire la primejdioasa cursă a apostaziei care se făcea simțită în zilele sale în sânul Bisericii (Iuda 4-19). Apoi, la Apocalipsa 17, Ioan descrie în amănunt biserica-curvă, în forma ei extinsă.

Petru, în prima sa epistolă, a scris pentru a încuraja Biserica să reziste în focul persecuțiilor din afară. Aici în a doua epistolă vrea să-i atenționeze pe credincioși împotriva corupției dinăuntru.

Îi previne pe credincioși că va veni o apostazie când conducătorii bisericii, din considerente monetare, vor permite destrăbălarea și faptele rele în biserică. Petru spune că va fi în viitor (2:1). Dar există suficiente indicii în limbaj după care acești învățători falși acționau deja în sânul Bisericii.

Petru vorbește despre ereziile nimicitoare (1), despre căile lor rele (2), despre lăcomia lor (3) și umblarea după poște (10), numindu-i dobitoace fără minte (12), cu ochii scăpărându-le de curvie (14), slujitori ai corupției (19). Notați: aceste expresii se referă nu la lume, ci la conducătorii din cadrul Bisericii.

Este un tablou dezolant. Până și în generația apostolică, lumea și Diavolul reușiseră să dea lovituri puternice purității Bisericii. Apoi au urmat secole de corupție papală. Și, chiar acum, în epoca noastră plină de lumină, Evanghelia lui Cristos, în frumusețea și simplitatea ei inițială, este îngropată de ritualurile și tradițiile azvârlite asupra Bisericii de-a lungul veacurilor de lume și de Diavol.

Groaznic păcat este să corupi Biserica. Toți nelegiuții vor fi nimiciți. Este avertismentul permanent al Scripturii. Dar unul din cele mai rele păcate este să născocеști minciuni în Numele lui Cristos prin care să încerci a înlocui adevărul din Biserică. Să ia seama cei ce comit astfel de păcate la ceea ce li s-a întâmplat îngerilor căzuți (4) și lumii de dinainte de Noe (5), precum și Sodomei și Gomorei (6).

Capitolul 3. Întârzierea venirii Domnului

Isus spusese aceste lucruri care puteau lăsa a se înțelege faptul că El va veni în timpul acelei generații (Matei 16:28; 24:34). Apostolii au folosit expresii care au prezentat arătarea Sa ca fiind apropiată (Romani 13:12; Evrei 10:25; Iacov 5:8, Apocalipsa 1:3).

Totuși Isus a indicat că venirea Lui nu va fi decât după o perioadă mare de timp (Matei 25:19); și că cei înțelepți vor fi pregătiți chiar și pentru întârziere (Matei 25:4). Pavel a explicat clar că Domnul nu va veni decât după apariția apostaziei (II Tesaloniceni 2:2-3). Petru, în capitolul de față, sugerează că s-ar putea ca, în termenii așteptării umane, venirea Domnului să fie în proporții de o mie de ani la o zi (8). Dumnezeu nu socotește timpul ca omul. La Dumnezeu o mie de ani este ca o zi (Psalmul 90:4). El își va ține făgăduința după cronologia Lui. Aceste pasaje adunate la un loc par să indice faptul că Dumnezeu a dat fiecărei generații datoria de a aștepta în permanență venirea Domnului.

Ce efect au toate acestea, după 2000 de ani de întârziere, asupra gândurilor noastre privitoare la venirea Domnului? Să ne părăsim nădejdea? NICIDECUM! Un lucru e sigur: venirea Lui e cu 2000 de ani mai aproape decât credem. Cine știe dacă nu chiar peste puțin timp trenul Domnului va sosi în sfârșit în Gara Mare și îngerii vor striga deodată: "Toată lumea sus!"

Unul din subiectele luate în răs de învățătorii falși, amintit în capitolul 2 este a doua venire a Domnului (3:10). Va fi o zi de nimicire pentru cei nelegiuți (3:7), ca a poporului din zilele lui Noe. Numai că de data aceasta va fi prin foc. ~~Lucrul~~ acesta se afirmă clar (3:10). Dacă va fi vorba de o explozie, sau o ciocnire cu vreun corp ceresc - asta nu știm. Conform părerii astronomilor ambele evenimente ar putea avea loc. Există stele noi numite "nova", care apar deodată, ating o strălucire maximă, și se sting ușor pentru ca apoi să dispară. Pământul este în prezent una din acestea sau un fragment din ele, azvârlit cândva din soare sub forma unei mase aprinse de materie. Când planul lui Dumnezeu va fi împlinit, s-ar putea ca printr-o explozie interioară sau ciocnirea cu un alt corp ceresc, pământul să fie din nou transformat într-o altă masă aprinsă de foc.

Dar copiii lui Dumnezeu vor fi izbăviți de toate acestea, pentru ei fiind pregătite ceruri noi și un pământ nou (3:13, 14).

În încheiere, Petru amintește epistolele lui Pavel (15) și le trece în rândul Scripturilor (16). Și, după cum în prima sa epistolă Petru a spus despre Cuvântul lui Dumnezeu că este sursa Nașterii din nou (I Petru 1:23), și mijlocul prin care creștem în credință (I Petru 2:2), tot așa în această epistolă care prevestește apostazia din Biserică Petru stăruie

asupra faptului că cunoștința lui Cristos prin Cuvântul Său ne va ajuta să căpătăm siguranța chemării și alegerii noastre (1:2, 4, 10); iar mijlocul prin care Biserica va combate apostazia și se va păzi curată și liberă de cursa stricăciunii lumești este alipirea strânsă de Cuvântul lui Dumnezeu așa cum ne este dat prin profeți și apostoli (1:19; 3:2).

I IOAN

Isus este Fiul lui Dumnezeu

**Cei care îl urmează pe El au datoria să trăiască frumos
Dacă suntem ai Lui ne vom iubi unii pe alții**

Epistola aceasta, asemenea epistolei către Evrei, nu pomenește nici pe autorul ei, nici persoanele cărora se adresează, deși are un ton foarte personal, cum reiese din folosirea pronumelor personale "eu" și "voi". De la început a fost recunoscută drept o scrisoare circulară a apostolului Ioan, către bisericiile din jurul Efesului, menită să sublinieze elementele esențiale ale Evangheliei și să-i prevină pe credincioși împotriva ereziilor incipiente care mai târziu au dat o formă păgână și stricată de creștinism.

Ioan

Potrivit cu tradiția bine stabilită, Ioan și-a făcut sediul la Ierusalim, având grijă de mama Domnului Isus până la moartea acesteia. Iar după nimicirea Ierusalimului s-a stabilit la Efes, care, pe la sfârșitul generației apostolice devenise centrul geografic și numeric al populației creștine. Aici Ioan a trăit până la adânci bătrâneți și a scris Evanghelia sa, cele trei epistole și cartea Apocalipsa. Printre elevii săi s-au numărat: Policarp, Papias și Ignatius, care au devenit episcopi respectiv în Smirna, Hieropolis și Antiohia.

Fundalul epistolei

Creștinismul dăinuia în lume de vreo șaiszeci sau șaptezeci de ani și în multe părți ale Imperiului Roman devenise o religie importantă și puternică. Cum era și firesc, au existat tot felul de încercări de a amesteca Evanghelia cu filozofiile și sistemele de gândire dominante ale epocii.

O formă de gnosticism care tulbura bisericiile din vremea lui Ioan susținea că există în natura umană un principiu indiscutabil al dualismului: că duhul și trupul sunt entități cu totul separate iar păcatul locuiește numai în trup; că duhul poate să se desfete cât vrea în răpiri de ordin spiritual, în vreme ce trupul poate face tot ce dorește; că pioșenia mistică a minții e în total acord cu viața senzuală plină de voluptate. Adepții acestei teorii tăgăduiau încarnarea, adică faptul că Dumnezeu a devenit cu adevărat om prin Cristos și susțineau că Cristos a fost doar o fantomă, având doar înfățișarea unui om.

La Efes conducătorul acestui cult era numit Cerintis. Acesta pretindea că ar fi avut experiențe mistice și cunoștințe înălțătoare despre Dumnezeu, dar în viața de toate zilele practica voluptatea. Pe tot cuprinsul acestei epistole Ioan i-a avut probabil pe acești eretici în vedere și de aceea a insistat aspra faptului că Isus a fost manifestarea reală, materială și autentică a Dumnezeului Întrupat, precum și faptul că o cunoaștere veritabilă a lui Dumnezeu trebuie să ducă negreșit la o transformare morală.

Capitolul 1:1-4. Încarnarea

Dumnezeu a devenit trup uman. În această epistolă Isus este numit de 21 de ori "Fiul lui Dumnezeu". De 12 ori Dumnezeu este numit "Tatăl". Astfel, dumnezeirea lui Isus și relația de Tată-Fiu este foarte mult subliniată în această epistolă.

Ioan a fost cel mai intim prieten de pe pământ a lui Isus. Timp de trei ani Ioan i-a însoțit pe Isus în călătoriile Sale prin Palestina, slujindu-i zi și noapte, în lucrarea minunată a lui Isus când a săvârșit atâtea minuni și semne. La Cina din urmă, Ioan s-a rezemat cu capul pe pieptul lui Isus, când Isus a vorbit despre răstignirea care se apropia.

Pentru Ioan, Isus nu era o fantomă sau un vis, nici o simplă viziune, ci o Persoană reală, însăși întruparea vieții, a vieții veșnice (2).

Iar Ioan și-a scris epistola pentru ca alții să poată împărtăși sentimentul lui de comuniune și bucurie, în Cristos și în Tatăl, precum și între ei (3, 4).

Capitolul 15-10. Dumnezeu este Lumină

Așa începe Evanghelia lui Ioan: Cuvântul lui Dumnezeu... Lumina oamenilor (Ioan 1:1, 4). Isus a zis: "Eu sunt lumina lumii" (Ioan 8:12).

Lumina reprezintă domeniul adevărului, neprihănirii, purității, bucuriei și al gloriei inefabile. Întunericul reprezintă lumea greșelilor, răului, ignoranței, răutății și locuința celor pierduți.

Într-un sens mai real și mai literal, lumina poate fi un atribut al lui Dumnezeu, care depășește înțelegerea ochilor noștri omenești. Dumnezeu se îmbracă în lumină (Psalmul 104:2). Dumnezeu locuiește într-o lumină de care nu te poți apropia (I Timotei 6:16). Tatăl luminilor este unul din numele prin care este cunoscut Dumnezeu (Iacov 1:17). Hainele lui Isus, la schimbarea Sa la față, au fost de un alb strălucitor (1 Petru 1:10). În viziunea de la Apocalipsa 1:14-16, capul și părul lui Isus au fost albe. (Vezi în continuare la Apocalipsa 3:4).

Capitolul 2:1-17. Umblarea în lumină

A umbla cu Dumnezeu nu înseamnă că suntem fără păcat. Noi am păcătuț în trecut și încă avem păcat în natura noastră. În virtutea morții lui Cristos pentru păcatul nostru noi avem părtășie cu Dumnezeu, și nu

prin faptul că am fi fără păcat. Dacă în clipa când devenim conștienți de vreo faptă păcătoasă, venim cu pocăință sinceră și o mărturisim, părtășia noastră cu Dumnezeu rămâne intactă. Cei mai sfinți dintre oameni ajung să fie profund conștienți de păcătoșenia lor.

Una din condițiile de a ni se ierta păcatele este să păzim poruncile Sale (1-6). Totuși păcatul în sine este eșecul de a păzi poruncile Sale. Este unul din paradoxurile lui Ioan. (Vezi în continuare la 3:1-12).

Capitolul 2:18-29. Antichrist

Cuvântul "Antichrist" este amintit la 2:18, 22; 4:3; II Ioan 7. Nu apare nicăieri altundeva în Biblie. Este asociat în mod curent cu omul păcatului (II Tesaloniceni 2), și Fiara din Apocalipsa 13, dar Biblia însăși nu face această identificare. Limbajul implică faptul că cititorii lui Ioan au fost învățați că va veni un antichrist în legătură cu ultimele zile ale erei creștine (18). Totuși, Ioan aplică cuvântul respectiv nu la o singură persoană, ci la întregul grup de învățători anticreștini (2:18; 4:3). Ideea Noului Testament pare să fie că Duhul lui Antichrist se va ridica din cadrul creștinătății, manifestându-se în multe feluri, atât în cadrul Bisericii, cât și în afara ei, culminând cu o persoană, sau o instituție, sau cu ambele.

Capitolul 3:1-12. Neprihănirea

Iată câteva afirmații foarte puternice cu privire la păcat. Oricine păcătuiește nu-l cunoaște pe Cristos (6). Cel care păcătuiește este de la Diavolul (8). Oricine e născut din Dumnezeu nu poate păcătui (9). Totuși, Ioan spusese cu puțin mai înainte că dacă spunem că nu avem păcat ne înșelăm singuri (1:8). Dacă spunem că nu am păcătuit Îl facem pe Dumnezeu mincinos (1:10).

Cum explicăm aceste afirmații paradoxale? Există o deosebire între păcatele comise din slăbiciune și trăirea deliberată în păcat, ca practică obișnuită. E mai mult o chestiune de natură lăuntrică. E posibil ca un vultur să-și înmoaie aripile în noroi, și totuși să rămână vultur. Un om neprihănit poate săvârși păcate din slăbiciune, și totuși să fie un om neprihănit. Probabil Ioan a avut în vedere anumiți învățători eretici, cum era Izabela (Apocalipsa 2:20), care, în timp ce pretindeau că au o părtășie superioară cu Dumnezeu, se tăvăleau în murdărie și imoralitate.

Capitolul 3:13-24. Dragostea

Nota dominantă a epistolei este dragostea. Trebuie să ne iubim unii pe alții (3:11). Cel care nu-și iubește fratele nu este de la Dumnezeu (3:10). Noi știm că am trecut din moarte la viață pentru că îi iubim pe frați (3:14). Cel care nu iubește rămâne în moarte (3:14). Oricine își urăște fratele este un ucigaș (3:15). Să ne iubim unii pe alții (4:7). Oricine iubește este născut din Dumnezeu (4:7). Dragostea e de la Dumnezeu

(4:7). Trebuie să ne iubim unii pe alții (4:11). Dumnezeu este dragoste (4:16). Cine rămâne în dragoste rămâne în Dumnezeu (4:17). Dacă ne iubim unii pe alții Dumnezeu rămâne în noi (4:12). Dragostea desăvârșită izgonește frica (4:18). Noi Îl iubim pentru că El ne-a iubit întâi (4:19). Dacă spune cineva: "Îl iubesc pe Dumnezeu" și își urăște fratele este un mincinos (4:20). Cum poate cel care nu-și iubește fratele, pe care l-a văzut, să-L iubească pe Dumnezeu, pe care nu L-a văzut?

Capitolul 4:1-6. Profetii falși

Se pare că bisericile erau asaltate de învățători falși, care pretindeau că doctrinele lor sunt inspirate de Duhul Sfânt. În general, spune Ioan, se poate verifica cinstea lor prin loialitatea față de dumnezeirea lui Isus (2).

Capitolul 4:7-21. Dragostea

Ioan se întoarce la tema sa favorită, nota dominantă a epistolei. El stăruie foarte mult asupra faptului că suntem salvați prin harul lui Cristos dar aceasta nu ne eliberează de nevoia de a asculta poruncile lui Cristos. Iar porunca de bază a lui Cristos este dragostea. Îl cunoaștem pe Cristos dacă păzim poruncile Sale (2:3). Cel care spune că Îl cunoaște și nu păzește poruncile Sale este un mincinos (2:4). Orice vom cere vom primi, fiindcă primim poruncile Sale (3:22). Și porunca lui este aceasta: să ne iubim unii pe alții (3:23). Cel care păzește poruncile Sale rămâne în El (3:24). Și îl iubește și pe fratele lui (5:3). Se spune că Ioan, când a ajuns la adânci bătrâneți și nu mai putea să umble era dus la biserică de alții și întotdeauna când vorbea zicea: "Copilașilor! Iubiți-vă unii pe alții. Este porunca Domnului."

Capitolul 5. Siguranța vieții veșnice

"A ști" este cuvântul cheie al epistolei. Știm că Îl cunoaștem pe Dumnezeu (2:3). Știm că suntem în El (2:5). Știm că atunci când se va arăta El vom fi ca El (3:2). Știm că am trecut din moarte la viață, fiindcă îi iubim pe fați (3:14). Știm că suntem din adevăr (3:19). Știm că Dumnezeu rămâne în noi (4:13). Lucrurile acestea le-am scris pentru ca să știți că aveți viață veșnică (5:13). Știm că Dumnezeu ne ascultă (5:15). Știm că suntem din Dumnezeu (5:19).

Mulți creștini sunt descurajați pentru că nu sunt siguri de faptul că sunt mântuiți. Uneori auzim spunându-se că dacă nu știm că suntem mântuiți nu suntem mântuiți. Credem că este o afirmație dusă la extrem. Este o greșeală să identificăm asigurarea cu mântuirea. Un copil nou-născut nici nu știe prea bine că s-a născut, dar s-a născut! Siguranța vine în urma creșterii în credință. Noi credem că e posibil ca credința unui creștin să crească tot mai mult, până când, pentru el cel puțin, va atinge

asigurarea deplină a cunoașterii.

Viața veșnică (13) începe atunci când cineva devine creștin și nu se sfârșește niciodată. Este o viață de calitate divină și durată veșnică. Asigurarea creștinilor cu privire la această viață - iată care este țelul urmărit de această epistolă.

Păcatul care duce la moarte (16) se referă probabil la păcatul de neiertat despre care vorbește Isus (Matei 12:31-32. Vezi nota de la Evrei 6:4-6).

II IOAN

Precauție mărită împotriva învățătorilor falși

Epistola aceasta împreună cu III Ioan au fost însemnările personale trimise unor prieteni pe care Ioan se aștepta să-i viziteze curând. El a mai scris și alte scrisori. (I Ioan 2:14, III Ioan 9), probabil mai multe. Din pricina scurtimii și a caracterului lor personal, scrisori ca cea de față sunt citite mai rar în adunările creștine, decât epistolele adresate unor biserici. Aceste două epistole, sub călăuzirea Duhului lui Dumnezeu, au fost salvate de la uitarea care s-ar fi așternut peste ele, fiind păstrate pentru Biserică prin faptul că au fost probabil alăturate Primei Epistole a lui Ioan în biserica sau bisericile unde erau trimise exemplare din acea epistolă.

Prezbiterul (bătrânul) 1

Ceilalți apostoli trecuseră la Domnul cu ani în urmă. Numai Ioan a rămas singur, Arhiepiscop al întregii creștinătăți, singurul tovarăș al lui Ișus care a rămas în viață. Cât de mult i se potrivește titlul.

Aleasa Doamnă, 1

E posibil să fi fost chiar o persoană, o femeie cu vază, bine cunoscută, de lângă Efes, în a cărei casă se aduna o biserică. Sau a fost o biserică numită simbolic cu numele unei femei. Sora ei aleasă (13), o altă conducătoare creștină de seamă, în adunarea din care făcea parte Ioan sau adunarea însăși.

Adevărul, 1-4

Cuvântul "adevăr" e folosit aici de cinci ori în primele patru versete. Dragostea în adevăr (1). Să cunoaștem adevărul (1). Adevărul locuiește în noi (2). Harul, și Pacea în adevăr (3). Umblarea în adevăr (4). Adevărul este adevărata doctrină a lui Cristos (9), că El este Fiul lui Dumnezeu și a-L urma pe El înseamnă a ne iubim unii pe alții (5).

Învățătorii falși, 7-11

Ei fuseseră deja numiți la I Ioan 2:18-29: ca unii care mergeau la biserică, învățând în numele lui Cristos doctrine care erau total subver-

sive credinței creștine. Scrisoarea aceasta pare să fi fost scrisă pentru a atrage atenția alesei doamne a fi cu ochii în patru și să refuze ospitalitate unor astfel de învățători. Avertismentul e prefătat de un îndemn la dragoste (5, 6) ca și când ar indica faptul că practicarea dragostei creștine nu înseamnă că trebuie să încurajăm dușmanii adevărului.

III IOAN

Respingerea ajutoarelor lui Ioan

Gaiu, 1

Era un Gaiu din Corint, un convertit de-al lui Pavel (I Cor. 1:14; Romani 16:23), în casa căruia, se aduna Biserica pe vremea lui Pavel. O tradiție spune că mai târziu el a devenit scribul lui Ioan. Dar versetul 4 îl numește pe Gaiu unul din copiii lui Ioan, adică unul din convertiții lui. Indiferent cine a fost, un lucru e sigur: el a fost un conducător creștin foarte iubit. Ioan l-a iubit și îl numește de patru ori priiubit (1, 2, 5, 11).

Prosperați în toate lucrurile, 2

Iată aici o rugăciune de la unul care a fost foarte aproape de Cristos, pentru creștini: ca aceștia să aibă binecuvântări vremelnice, precum și spirituale. Ioan însuși, la începutul vieții sale, fusese un om cu stare. Dar același Ioan ne avertizează împotriva pericolului de a iubi lucrurile acestei lumi (I Ioan 2:15-17).

Adevărul, 1

Un cuvânt preferat la Ioan. E folosit de douăzeci de ori în Evanghelia lui Ioan. De nouă ori în I Ioan și de cinci ori în II Ioan. Apoi de cinci ori în III Ioan. Iubiți în adevăr (1). Umblați în adevăr (2, 3). Ajuțați în adevăr (8). Mărturisiți despre Adevăr (12).

Ajutoarele lui Ioan, 5-8

Pavel stabilise cu vreo patruzeci de ani mai înainte biserici în Efes și în împrejurimi, fără să existe seminare care să furnizeze pastori. El a trebuit să-și formeze pastori dintre convertiți. Mai târziu, Ioan a luat în grija sa pastorală aceste biserici și, după cât se pare, și-a strâns în jurul său și a educat un număr de învățători și predicatori care să-l ajute. Apoi i-a trimis să lucreze prin biserici.

Diotref, 9

Unul din învățătorii falși cu aere de superioritate, care nu voia să aibă

nimic de a face cu Ioan. Se pare că el și cu Gaiu au fost pastori la biserici diferite din același oraș. Se pare că unul din evangheliștii lui Ioan nu au fost primiți în biserica unde predica Diotref, dar Gaius i-a primit. Întorcându-se în turneul lor la Efes, ei i-au povestit lui Ioan ce s-a întâmplat. Acum Ioan trimite o altă delegație în același oraș, cu epistola aceasta, adresată lui Gaiu. Se crede că Dimitrie (12) a fost purtătorul epistolei.

IUDA

Iminența apostaziei Credința dată odată pentru totdeauna sfinților

Iuda

În biserica nou testamentală au fost doi Iuda: Iuda, unul din cei doisprezece apostoli (Luca 6:16, vezi pagina 466), și Iuda, fratele lui Isus (Matei 13:55). Acesta din urmă e considerat a fi autorul epistolei de față.

Eusebiu relatează că Domițian, în prigoana dezlănțuită împotriva creștinilor în anul 96 după Cristos, cercetând documentele istorice privitoare la moștenitorii împărăției lui David, a poruncit arestarea nepoților lui Iuda, fratele lui Isus. Ei au spus împăratului că sunt agricultori, că trăiesc din sudoarea mâinilor lor și că împărăția lui Cristos nu este o împărăție din lumea aceasta, ci se va arăta la venirea lui în slavă la sfârșitul lumii, ca să judece viii și morții.

Locul și data

Similaritatea situației de aici cu cea din II Petru sugerează posibilitatea ca această epistolă să fi fost adresată aceluiași biserici, care, după cum reiese de la II Petru 3:1, erau aceleași cu cele cărora le-a fost adresată Prima Epistolă a lui Petru, aflate în Asia Mică (I Petru 1:1). Probabil era prin anul 67 după Cristos.

Ocazia scrisorii

Evident Iuda plănuise să scrie o declarație mai generală despre Evanghelie acestui grup de biserici, când deodată vestea unei erezii ce făcea ravagii l-a îndemnat să trimită urgent această prevenire aspră (3, 4).

Învățătorii falși, 4-19

Iuda nu vorbește pe ocolite. Epitetele înfricoșătoare pe care le întrebuințează se referă la anumiți conducători din cadrul Bisericii. Oameni neevlavioși (4), care schimbă harul în desfrânare (4) și tăgăduiesc pe Cristos (4). Ca Sodoma, sunt dedați la curvie (7) și în visările lor își pângăresc trupul (8). Ca niște dobitoace fără minte, se pierd singuri (10).

Sunt niște stânci ascunse la mesele voastre de dragoste (12). Se îndoapă de-a binelea (12). Nori fără apă (12). Pomi tomnatici fără rod (12). Niște valuri înfuriate ale mării (13). Stele rătăcitoare, cărora le este păstrată negura întunericului pentru vecie (13).

Cântitori (16), nemulțumiți (16) cu gura plină de vorbe trufase (16). Batjocoritori care vor trăi după pofetle lor nelegiute (18), senzuali (19), oameni care nu îl au pe Duhul (9), care slăvesc pe oameni pentru câștig (16) și dau naștere la dezbinări (19).

Acești învățători falși s-au strecurat deja înăuntru (4), dar textul spune că vor apărea "în vremea de pe urmă". În vreme ce avem aici o referire la o anumită clasă de oameni din vremea lui Iuda, s-ar putea să fie o caracterizare a întregii mase de învățători falși care, de-a lungul secolelor, aveau să strice Biserica dinăuntru, zădărniciind astfel lucrarea răscumpărătoare a lui Cristos. Cei care cunosc puțină istorie a Bisericii știu cât de mult a suferit Biserica din partea unor astfel de oameni.

Îngerii căzuți, 6

Aici și la II Petru 2:4 găsim singurele referiri din Scriptură la căderea îngerilor (Apocalipsa 12:9 pare să se refere la înfrângerea lor ulterioară). Unii cred că aici e o aluzie la Geneza 6:1-5, unde "fiii lui Dumnezeu" s-au căsătorit cu 5fiicele oamenilor". Mai probabil e o referire la un eveniment anterior, când îngerii aceștia, cu Satana în frunte, s-au răzvrătit împotriva lui Dumnezeu.

Disputa lui Mihail cu Diavolul, 9

Mihail e amintit la Daniel 10:13, 21 ca "mai marele prinților" iar la Apocalipsa 12:7 "căpetenie a îngerilor" dar numai în pasajul acesta e numit "arhanghelul". Îngroparea lui Moise e istorisită la Deuteronom 34:5-7. Dar disputa lui Mihail cu Satan pentru trupul lui Moise nu e amintită acolo. Origen spune că afirmația lui Iuda din cartea apocrifă "Înălțarea lui Moise", care a fost scrisă cam pe timpul nașterii lui Cristos, și din care nu s-a păstrat decât o parte ce nu conține asemenea pasaj. E posibil ca Iuda să fi avut cunoștință despre incidentul respectiv din alte surse. Iosephus spune că Dumnezeu a ascuns trupul lui Moise, pentru a nu fi făcut un idol. Probabil Satana l-a dorit cu scopul de a-i ispiți pe israeliți să cadă în idolatrie. Faptul că Iuda amintește incidentul acesta ne face să credem că a fost cu adevărat un fapt istoric. A slujit de exemplu împotriva păcatului "batjocoririi"; până și Arhanghelul, cea mai elevată din creaturi, nu l-a batjocorit pe Diavol, cea mai degradată dintre creaturi.

Profeția lui Enoh, 14, 15

Este singura dată din Biblie când este pomenită profeția lui Enoh. Scurta sa viață e istorisită la Geneza 5:18-24, dar nu sunt redată cuvintele

sale. Iuda citează din lucrarea apocrifă "Cartea lui Enoh", care a fost scrisă prin anul 100 înainte de Cristos. Evident, Iuda a considerat cuvântul lui Enoh autentic. Astfel, în vreme ce Adam, întemeietorul omenirii, mai trăia încă, Enoh (contemporan cu Adam timp de 300 de ani) a profețit despre venirea Domnului, la sfârșit, cu îngerii Săi, să judece omenirea neascultătoare. Faptul că Iuda aprobă un pasaj din cartea aceasta nu înseamnă că el aprobă toată cartea.

APOCALIPSA

Marele final al istoriei Bibliei

Un cântec de victorie

Triumful final al lui Cristos

Ceruri noi și un pământ nou

Cartea Apocalipsei se bazează pe discursul lui Cristos privitor la lucrurile viitoare (Matei 24, Marcu 13, Luca 21), constituind o explicație amănunțită a acestora. Apocalipsa e plină de expresii folosite chiar de Isus. Unele din imaginile ei sunt atât de plastice încât par a fi împrumutate din cărțile Ezechiel sau Daniel.

Autorul

Dumnezeu Însuși. Aceasta e prima afirmație a cărții. Dumnezeu Însuși a dictat-o prin Cristos, ~~ca~~ ajutorul unui înger, lui Ioan, care a așternut-o în scris și a trimis cartea când a fost gata celor șapte biserici (1:1,4). Anumiți critici moderni raționaliști nu văd în această carte nici o profeție inspirată, ci doar "jocul nestăpânit al fanteziei religioase, înveșmântat într-o formă vizuală ireală". Detestăm cu desăvârșire o astfel de opinie.

Noi credem în mod absolut că această carte este exact ceea ce se declară ea însăși a fi; că ea poartă amprenta Autorului ei și că unele din pasajele ei stau printre cele mai superbe și prețioase cărți din Biblie; de asemenea, credem că spiritul ei grandios face din ea o foarte potrivită încheiere a relatărilor Bibliei; mai credem că viziunile sale glorioase privind lucrarea încheiată a lui Cristos fac din ea o veritabilă cale de acces a lui Dumnezeu în sufletul uman.

Autorul uman

Conform tradiției bine stabilite, din zilele părinților bisericii, și după judecata mării mase de credincioși creștini, apostolul Ioan, "ucenicul iubit", cel mai intim preiten pământesc al lui Isus, autorul evangheliei lui Ioan, a fost cel care a scris această carte (1:1, 4, 9; 22:8; Ioan 21:20, 24). Sugestia, născută atât de evident pentru a discredita cartea, potrivit căreia a fost vorba de un alt Ioan, e cu totul lipsită de orice temei.

Data

Ioan fusese alungat pe insula Patmos (1:9). Lucrul acesta a avut loc conform tradiției apostolice, în perioada persecuțiilor lui Domițian, prin anul 95. În anul următor, 96, Ioan a fost eliberat și i s-a permis să se întoarcă la Efes. Folosirea timpului trecut în expresia "am fost" la Patmos

pare să indice faptul că n-a scris în timp ce a avut viziunile la Patmos, ci doar după eliberarea sa și întoarcerea sa la Efes a scris cartea, adică prin anul 96.

Cărți care se ocupă de Apocalipsa

Un lucru care te izbește de îndată ce începi să răsfoiești prin cărțile exterme de numeroase care s-au scris până acum despre Apocalipsa este groaznicul dogmatism cu care își intitulează mulți autori opiniile, nu ca simple opinii, ci sub forma unor afirmații categorice, chiar cu privire la cele mai misterioase pasaje, ca și când ei ar fi ași în acele subiecte și părerea lor ar rezolva toate problemele textelor respective. Noi însă credem că un duh de smerenie și respect, precum și o mai largă viziune, ar fi mult mai potrivite pentru cei care caută să interpreteze o carte ca aceasta.

Interpretări

Există multe interpretări ale Apocalipsei. Și fiecare din ele își are fisurile sale. Oricare interpretare ai accepta-o, vor mai rămâne detalii care se cer rezolvate.

În mare vorbind, există patru moduri de interpretare, fiecare deosebindu-se în înseși punctele esențiale. Sunt numite de obicei: părerea "preteristă", "istorică", "futuristă" și "spiritualistă".

Interpretarea preteristă consideră cartea o referire la zilele lui Ioan: lupta creștinismului cu Imperiul Roman.

Interpretarea istorică consideră că Apocalipsa a fost menită să arunce o privire înspre viitor, asupra întregii perioade a istoriei Bisericii, din perioada lui Ioan până la sfârșitul lumii, un fel de panoramă, o serie de imagini ce descriu fazele succesive și trăsăturile distincte ale luptei Bisericii pentru victoria finală: "o viziune a veacurilor", "tablou al marilor epoci și crize din cadrul Bisericii".

Interpretarea futuristă se concentrează mai mult în jurul timpului venirii Domnului și al sfârșitului lumii.

Interpretarea spirituală separă imagistica din carte de orice referire la evenimente istorice - fie de cele din vremea lui Ioan, fie de cele de la sfârșitul lumii, fie de cele de pe parcurs - și consideră că este vorba de o reprezentare în imagini și într-un limbaj extrem de figurat ale marilor principii de guvernământ divin care se aplică la toate timpurile: unele din viziuni înfățișând evenimente epocale și trăsături ale istoriei Bisericii iar altele prevestind uluitoare tulburări din zilele de pe urmă; iar altele se referă și la unele, și la altele, probabil cele dintâi fiind tipice și constituind un caracter de prezicere pentru cele din urmă.

Există un paralelism atât de uluitor între unele din imaginile simbolice ale cărții și cursul istoriei Bisericii încât se pare că unul din obiectivele cărții a fost a prezice această istorie.

Apoi există atât de multe lucruri în această carte care se referă în

mod evident la vremea sfârșitului încât trebuie să le luăm în considerare indiferent care ar fi interpretarea pe care o alegem noi înșine.

Cartea are două părți

Capitolele 1 la 3: "Lucrurile care sunt" (1): adică, lucrurile care erau în zilele lui Ioan: șapte scrisori către cele șapte biserici, ocupându-se cu situația lor așa cum era pe vremea aceea. Apoi într-un sens, este un fel de introducere la corpul principal al cărții care urmează.

Capitolele 4-22: "Lucrurile care vor fi după aceea" (1:19; 4:1), parcurgând perioada de atunci și până la sfârșit.

Capitolul 1:1-3. O "revelație" a lucrurilor viitoare

Așa se intitulează cartea: o revelație, o descoperire, o dezvăluire, o explicare, o înștiințare cu privire la lucrurile viitoare (1:1, 19; 4:1). Astfel, în primul ei cuvânt, cartea își dezvăluie caracterul net predictiv. Pentru aceasta a fost scrisă: să dezvăluie viitorul, să urmărească drumul și destinul Bisericii.

Este o carte foarte practică

Deși este o carte a tainelor, cu multe lucruri pe care nu le înțelegem, totuși conține și multe lucruri pe care le înțelegem.

Imprimate în imagistica ei misterioasă, se găsesc unele din cele mai salutare avertizări și cele mai scumpe făgăduințe din Scriptură.

Foarte probabil ca Ioan însuși să nu fi înțeles unele din lucrurile pe care le-a văzut și le-a scris. Fără îndoială, Dumnezeu a avut sensuri ascunse în unele din viziuni care trebuiau să fie descoperite doar după desfășurarea istoriei atâtor veacuri. Totuși sufletul lui Ioan a tresălit exaltat când mintea lui a luat cunoștință de ceea ce a văzut.

Printr-o alternare a adevărului celui mai simplu cu un simbolism mistic, cartea este o sursă de optimism nediluat pentru copiii lui Dumnezeu, asigurându-ne mereu și mereu că ne aflăm sub ocrotirea lui Dumnezeu și că indiferent de ce ar veni, ne așteaptă un viitor veșnic de binecuvântări cerești.

Apoi, prin această alternare de scene între pământ și cer, Apocalipsa este o carte a "mâniei" lui Dumnezeu, contranstând mereu bucuriile celor răscumparați cu agoniile celor pierduți. O câtă nevoie avem să ni se reamintească acest lucru în acest veac păcătos, în această generație nepăsătoare și fără de Dumnezeu!

Atitudinea față de carte

Unii scriitori, predicatori și alții sar peste cal în multe privințe în cazul Apocalipsei, sau cel puțin în cazul ideilor lor favorite. Și, din această cauză, în parte cel puțin, alții o ocolesc cu totul. Ambele atitudini sunt greșite. Cartea nu trebuie nici neglijată, nici preamărită mai presus de alte cărți ale Bibliei, dar negreșit i se cuvine un studiu aprofundat din partea credinciosului și va fi răsplătit mult pe acesta.

Fundalul cărții

Aceste viziuni au fost date și cartea s-a scris la lumina înfricoșătoare a martirilor care ardeau pe vremea aceea. Biserica avea 66 de ani. Crescuse enorm de mult. Suferise deja și încă suferea groaznice prigoane.

Prima prigoană imperială a creștinilor care avusese loc cu 30 de ani înainte de a fi fost scrisă cartea, a fost cea a lui Nero între 64-67. În cadrul ei, mulțimi mari de creștini au fost răstigniți sau au fost aruncați la fiare sălbatice sau îmbrăcați în haine care ardeau ușor și arși de vii, în timp ce Nero râdea de strigătele înfiorătoare ale celor ce ardeau. În această perioadă de persecuții ale lui Nero au murit Pavel și Petru ca martiri.

A doua prigoană imperială a fost declanșată de Domițian în 95. A fost scurtă dar extrem de violentă. Peste 40.000 de creștini au fost torturați și uciși. În cadrul ei a fost Ioan exilat pe insula Patmos (1:9).

A treia prigoană imperială, a lui Traian, avea să urmeze curând (anul 98). Ioan trăise în timpul primelor două și acum era gata să intre în a treia din strădaniile Romei imperiale de a stârpi credința creștină. Au fost zile negre pentru Biserică. Dar aveau să mai vină destule zile și mai negre (Vezi pagina 761, 762).

Și nu era vorba doar de persecuții din afară, ci chiar Biserica însăși dinăuntru începea să dea semne de corupție și apostazie.

În mod evident Dumnezeu a dat aceste viziuni pentru a ajuta Biserica să se îndrepte și să se întărească în vederea groaznicelor zile care urmau.

”Ferice de cine o citește“, 1:3

”Și cei care aud și păzesc cuvintele acestei cărți.“ Așa începe cartea. Și tot așa se încheie (22:7). Dumnezeu Însuși a zis așa.

Aceasta include atât cititul personal pentru noi înșine, cât și ascultatul ei când se citește în biserică. În zilele acelea cărțile trebuiau scrise de mână și erau foarte rare și scumpe; iar publicul, ca să aibă cunoștință de Scripturi, trebuia să se bazeze în mare parte pe citirea și învățarea Scripturii în biserică. Invenția tiparului din timpurile moderne și răspândirea foarte mare a Bibliilor personale în formă tipărită, nu anulează cu nimic nevoia și valoarea citirii regulate din Cuvântul lui Dumnezeu în cadrul serviciilor noastre religioase de la biserică. Cuvântul lui Dumnezeu a fost rânduit să ocupe un loc central în serviciile bisericii pe vremea aceea, precum și astăzi și întotdeauna. Este unicul lucru pe care Dumnezeu l-a desemnat în mod precis pentru a păstra Biserica credincioasă misiunii ei.

O, dacă ar fi dat ascultare conducătorii Bisericii primare acestei avertizări inițiale, de câtă corupție îngrozitoare ar fi fost scutită Biserica de-a lungul veacurilor. Nu încetăm să ne minunăm cum conducerea de azi a Bisericii continuă într-o mare măsură să recunoască în mod formal și superficial Cuvântul lui Dumnezeu în cadrul serviciilor din biserică,

când el ar trebui să constituie miezul oricărui program.

Capitolul 1:4-8. Salutări celor șapte biserici

Din Efes, Smirna, Pergam, Tiatira, Sardes, Filadelfia și Laodicea.

Aceste șapte orașe, legate între ele printr-o mare șosea truinghiulară, sunt numite în ordinea lor geografică, începându-se cu Efes, apoi continuându-se la nord, 160 km mai sus, cu Pergam iar de acolo, spre sud-est, ajungând la Laodicea, aflată la 160 km est de Efes.

"Asia" (1:4) era o provincie romană din partea de vest a ceea ce numim Asia mică, parte din Turcia modernă. Efes era orașul principal. Pergam era capitala politică.

Harta 67. Cele șapte biserici din Asia.

Erau multe biserici în provincia "Asia". Acestea numite "cele șapte biserici" trebuie să fi fost centrele principale din districtele lor respective, orașe cheie din grija pastorală a lui Ioan. Numai Efes figura altundeva în relatarea Noului Testament. Tiatira este amintită ca fiind căminul Lidiei (Fapte 16:17). Laodicea primise o scrisoare de la Pavel (Coloseni 4:13-16), care între timp s-a pierdut. Cele patru biserici, nemaiaștate altundeva în Noul Testament, erau probabil lăstare ale lucrării lui Pavel în Efes.

Numărul "șapte"

Cartea este construită pe baza unui sistem de "șapte". Șapte scrisori către șapte biserici (capitolele 1 la 3). Șapte peceti și șapte trâmbițe (capitolele 4 la 11). Șapte potire (Cap. 15, 16). Șapte sfeșnice (1:12, 20). Șapte stele (1:16, 20). Șapte îngeri (1:20). Șapte duhuri (1:4). Un miel cu șapte coarne și șapte ochi (5:6). Șapte lămpi (4:5). Șapte tunete (10:3, 4). Un balaur roșu cu șapte capete și șapte coarne (12:1). O fiară ca un leopard cu șapte capete (13:1). O fiară de culoarea stacojie cu șapte capete (17:3, 7). Șapte munți (17:9). Șapte regi (17:1).

Prezența numărului "7" în Biblie este foarte evidentă. Sabatul era a șaptea zi. Sistemul levitic al Vechiului Testament era clădit pe un ciclu de șapte (vezi pagina 139).

Ierihonul a căzut după ce șapte preoți, cu șapte trâmbițe, timp de șapte zile au mărșăluit în jurul zidurilor și au cântat de șapte ori din trâmbițe a șaptea zi. Naaman s-a cufundat în Iordan de șapte ori.

Biblia începe cu șapte zile de creație și se sfârșește cu o carte plină de cifra "7" despre destinul final al creației.

"7" este "litera" preferată a "alfabetului" lui Dumnezeu. Sunt șapte zile într-o săptămână. Șapte note muzicale. Șapte culori ale curcubeului.

Astfel, fiind folosită atât de des, în felurile în care este folosită, trebuie să aibă o semnificație care depășește valoarea ei numerică. Din punct de vedere simbolic ea reprezintă o unitate, plinătatea, finitul, întregul, totalitatea.

Cele șapte fericiri ale Apocalipsei

Cuvântul fericit apare de șapte ori la rând. Dacă așa a fost rânduit sau e la întâmplare nu putem ști cu siguranță, dar nu pare a fi o întâmplare.

"Fericit este cel care citește această profeție" 1:3.

"Ferițiți sunt cei morți care mor în Domnul" 14:13.

"Fericit este cel ce veghează" în vederea venirii Domnului, 16:15.

"Ferițiți sunt cei invitați la cina nunții Mielului" 19:9.

"Fericit este cel ce are parte de prima înviere" 20:6.

"Fericit este cel care păzește cuvintele acestei cărți" 22:7.

"Ferițiți sunt cei ce își spală hainele" 22:14.

Semnificația celorlalte numere

Alte numere sunt folosite în așa fel încât se crede că ele constituie în sine un fel de limbaj cu sensuri ce depășesc valoarea lor numerică. Iată câteva dintre ele:

3, semnătură numerică a lui Dumnezeu.

4, semnătură numerică a naturii, a creației.

7, (3+4), semnătură a totalității.

12, de trei ori patru, semnătura copiilor lui Dumnezeu. (Vezi pagina 738).

10, semnătura puterii lumești. (Vezi pagina 730).

”Celui care este, care a fost și va să vie“, 1:4

Eternitatea naturii lui Dumnezeu: unul din accentele cărții.

”Celui ce este viu în vecii vecilor“ 4:10.

”Domnul Dumnezeu, Care era, Care este și Care vine“ 4:8.

”Eu sunt Alfa și Omega, zice Domnul Dumnezeu, Cel care este, Care a fost și Care va să vie, Cel Atotputernic“ 1:8.

”Eu sunt primul și ultimul, Cel viu: am fost mort și iată că sunt viu în vecii vecilor; Eu am cheile morții și locuinței morților“ 1:17,18.

Într-o lume în care imperii se ridică și cad, unde toate lucrurile mor și se sting, ni se amintește că Dumnezeu este neschimbător, atemporal, și etern, și El ne promite că natura Lui ne poate fi conferită și nouă, că și noi, asemenea Lui, prin harul Lui, neafecțați de moarte, putem trăi la nesfârșit, vii în vecii vecilor. O tinerețe fără bătrânețe! Nemuritori! Cât sens capătă viața prin acest adevăr! Ce mângâiere va fi fost el pentru sfinții care își așteptau martirajul!

”Cristos, domnul regilor“, 1:5

Aceasta afirmă supremația Lui necondiționată asupra lumii. Nu pare că ar fi întotdeauna așa. Împărații au sfidat și continuă să-L sfideze pe Cristos, cu o îndrăzneală nerușinată. Chiar în ziua de azi, monștrii iadului umblă pe pământ ca stăpâni ai oamenilor. Dar pierzarea lor este asigurată.

Împărăția pe care a oferit-o Satan și pe care Cristos a refuzat-o, tot a lui Cristos va fi, dar în felul lui Cristos, nu al Satanei! Răscumpărații din toate veacurile, sufletele din paradis, și sfinții care sunt acum în viață tânjesc de dor după acea zi glorioasă. După cum vine în zori dimineața, cu siguranță acea zi va veni. Cristos este pe tron, chiar atunci când lucrurile par să fie mai întunecate. Să nu uităm niciodată acest lucru.

”Ne-a spălat de păcatele noastre prin sângele Său“, 1:5

Mântuiri prin sângele lui Cristos - este un alt accent major al cărții.

”Tu ne-ai răscumpărat pentru Dumnezeu, prin sângele Tău“ 5:9

"Ei l-au biruit (pe Satan) prin sângele Mielului" (5:9).

"Ei sunt cei care...și-au spălat hainele ca să aibă dreptul la Pomul Vieții" (22:14).

Sunt intelectuali care se revoltă la gândul acesta. Dar Biblia ne învață fără încetare acest lucru, iar Noul Testament subliniază această învățătură. Și cât de mult ne încălzește inimile! Cât de mult îl iubim și îl adorăm pe Mântuitorul pentru asta, acum și în toți eonii veșniciei!

"A Lui să fie slava și stăpânirea în veci de veci", 1:6

Cartea Apocalipsa este plină de laude aduse lui Dumnezeu.

"Vrednic ești Tu să primești slavă și cinste și putere" (4:11).

"Vrednic este Mielul... să primească putere... și cinste și glorie și binecuvântare" (5:12).

"Binecuvântarea și cinstea și gloria și puterea să fie a Aceluia care stă pe tron și a Mielului în veci de veci" (5:13; 7:10,12).

"Mari și minunate sunt lucrările Tale...drepte și adevărate sunt căile Tale Dumnezeuul nostru...Aleluia! ...Aleluia! ...Aleluia! ...Domnul Dumnezeuul Atotputernic domnește. Să ne bucurăm...bucurați-vă și dați-i cinste" (19:1-7).

Cele patru ființe vii, cei douăzeci și patru de bătrâni, o sută de milioane de îngeri și o mulțime nenumărată de răscumpărați din toate neamurile, cu un glas ca vuietul mării, fac cerul să răsunе de laudă lui Dumnezeu. Noi de ce nu am da glas oare acestei laude în bisericile noastre? De ce nu am pune oamenii să cânte?

"El vine pe nori", 1:7

Venirea Domnului: o altă notă-cheie din această carte.

"Orice ochi îl va vedea și cei ce L-au străpuns" (1:7).

"Țineți cu tărie ce aveți până voi veni" (2:25).

"Voi veni ca un hoț" (3:3).

"Eu vin curând: păstrează ce ai" (3:11).

"Iată Eu vin curând" (22:7).

"Iată Eu vin curând: și răsplata Mea este cu Mine" (22:12).

"Da, Eu vin curând" (22:20).

Venirea Domnului este unul din primele cuvinte ale cărții. Și Ioan începe cu cuvântul: "curând".

Cristos vine din nou. Va fi o minunată împlinire a istoriei umane. El va veni pe nori, cu putere și slavă. Va fi văzut de toți oamenii. Pentru cei ce L-au respins va fi o zi de groază și întristare. Dar pentruai Săi va fi o zi de nespusă bucurie.

Isus Însuși a spus acest lucru de nenumărate ori (Matei 13:42, 50; 24:30, 51; 25:30, 26:64; Luca 21:25-28). Iar la Fapte 1:9, 11 Isus s-a înălțat la cer, pe un nor și "va veni în același fel."

Au trecut aproape două mii de ani și El încă nu a venit. Dar pe fundalul veșniciei, o mie de ani este ca o zi. Într-o bună zi El va veni - tulburător și neașteptat de repede. Prim oară Isus a venit la vremea rânduită. Și a doua oară va veni la timpul rânduit.

"Vremea este aproape" (1:3). Așa se deschide cartea. Și tot așa se încheie (22:10). S-ar putea să fie mai aproape decât ne dăm noi seama.

Capitolul 1:9-20. Cristos în mijlocul bisericilor

"Patmos" (1:9), insula pe care a fost exilat Ioan în timpul prigoanei lui Domițian, unde i s-au dat aceste viziuni, se află în Marea Egee, la 74 de kilometri sud-vest de Efes, și la cca 240 de kilometri est de Atena. Are o lungime de 16 km și o lățime de 10 km, fără pomi; este o insulă stâncoasă.

"Ziua Domnului" (1:10) era evident prima zi a săptămânii, (Fapte 20:7; I Corinteni 16:2), ziua în care se adună creștinii la închinare, să comemoreze învierea Domnului. După cum ziua a șaptea fusese pusă deoparte ca zi de comemorare a creației, prima zi a fost pusă deoparte pentru a păstra vie în mintea oamenilor istoria învierii lui Isus din morți: cea mai importantă zi din întreaga istorie, unicul eveniment care dă cu adevărat sens vieții omenești.

"În Duhul" (1:10; 4:2; 17:3; 21:10), pare să însemne că facultățile sale mintale au fost trecute total sub controlul Duhului lui Dumnezeu.

" Scrie", 1:11

Poruncește glasul din cer

"Ce vezi scrie într-o carte" (1:11).

"Scrie lucrurile pe care le-ai văzut" (1:19).

"Către Efes...scrie". "Către Smirna...scrie". "Către Pergam...scrie".

"Către Tiatira...scrie". "Către Sardes...scrie". "Către Filadelfia...scrie".

"Către Laodicea...scrie". (2:8,12,18; 3:1,7,14).

"Scrie, binecuvântați sunt morții care mor în Domnul" (14:15).

"Scrie, binecuvântați sunt cei invitați la cina nunții" (19:8).

Astfel, se subliniază mereu, cât se poate de pregnant, faptul că Dumnezeu Însuși a poruncit să fie scrisă cartea și că El Însuși i-a spus exact lui Ioan ce să scrie.

Viziunea lui Cristos, 1:13-18

Ținând îngerii bisericilor în mâna Sa.

Părul Lui e alb ca neaua. Perii - ca para focului.

Privirea feței sale este ca soarele. Picioarele - ca arama încinsă.

Glasul Lui ca vuietul multor ape.

Din gura Lui ieșea o sabie ascuțită cu două tăișuri.

Aceasta este înfățișarea sub care se prezintă Blândul Mântuitor al evangheliilor Bisericii Sale și împreună cu Biserica Sa, încinsă de luptă - un războinic, un cuceritor, care are de cucerit dușmani puternici și disperați. De asemenea, este o avertizare la adresa Bisericii Sale, care dădea semne de corupție și apostazie, că El nu va tolera neloialitatea sau devotamentul cu jumătate de inimă.

Îngerii, 1:20

Îngerii joacă un rol mare în dirijarea panoramei și scenariului viziunilor, precum și la scrierea cărții.

Un înger i-a dictat lui Ioan conținutul cărții (1:2; 22:16).

Fiecare din cele șapte biserici avea un înger (1:20; 2:1, etc.).

Un înger a fost interesat de cartea pecetluită (5:2).

100.000.000 de îngeri cântau slavă Mielului (5:11).

Patru îngeri au primit putere să vatăme pământul (7:1-4).

Un înger i-a pecetluit pe cei aleși (7:1-4).

Îngerii au căzut cu fața la pământ înaintea lui Dumnezeu (7:11).

Un înger a fost pus să răspundă la rugăciunile sfinților (8:3-5).

Șapte îngeri au sunat din șapte trâmbițe (8:6,7 etc.).

Un înger al abisului a fost regele oștirii de lăcuste (9:11).

Patru îngeri au dezlegat 200.000.000 de călăreți la Eufrat (9:15,16).

Un înger avea cartea deschisă, vestind sfârșitul (10:1,2,6).

Mihail și îngerii săi au făcut război împotriva blaurului și a îngerilor săi (12:7).

Un înger zburător a vestit Evanghelia la națiuni (14:6).

Un alt înger zburător a vestit căderea Babilonului (14:8).

Un înger a vestit pierzarea urmașilor fiarei (14:18,19).

Un înger avea cele șapte plăgi de pe urmă (15:1).

Un înger a vestit judecata Babilonului (18:2).

Un înger a luat parte la lovitura de moarte dată Babilonului (18:21).

Un înger a prezidat peste nimicirea fiarei (19:17).

Un înger l-a legat pe Satan (20:12).

Un înger i-a arătat lui Ioan Noul Ierusalim (21:9).

12 îngeri păzeau cele 12 porți ale Noului Ierusalim (21:19).

Un înger i-a interzis lui Ioan să i se închine (22:9).

Astfel, în cartea Apocalipsei sunt 27 de referințe diferite la activitățile îngerilor.

Cuvântul "înger" înseamnă textual "mesager". În sensul din Biblie, se aplică cel mai mult la personalitățile supranaturale din lumea nevăzută, folosiți ca soli în slujba lui Dumnezeu sau a Satanei.

Îngerii figurează de multe ori în viața lui Isus. Aflăm multe despre îngeri în Biblie (vezi pag.426, 427).

"Îngerii" bisericilor (2:1, etc.) sunt considerați de unii ca mesageri trimiși de biserici să-l viziteze pe Ioan la Patmos sau păstorii bisericilor, sau îngeri păzitori ai bisericilor, sau reprezentanții cerești ai bisericilor.

Ioan, în cele șapte scrisori, înfățișa sub călăuzire divină, presimțiri cerești bisericilor pământești.

Capitolele 2, 3. Scrisori către cele șapte biserici

Fiecare scrisoare avea drept conținut cartea întreagă, cu un mesaj scurt special pentru fiecare în parte. Noi presupunem că s-au făcut șapte exemplare ale cărții și au fost trimise câte una la fiecare oraș în parte. Fiecare biserică putea astfel citi evaluarea Domnului nu numai cu privire la ea însăși, ci și cu privire la alte biserici. Chiar și astăzi, bisericile se pot evalua prin aceste scrisori.

Fig. 70. Efes. Strada de marmură, cu ruinele de piatră.

Foto Maison

Caraterul bisericilor

Două erau foarte bune: Smirna și Filadelfia.

Două erau foarte rele: Sardes și Laodicea.

Trei erau foarte bune și în parte rele: Efes, Pergam, Tiatira.

Cele două biserici bune, Smirna și Filadelfia, se compuneau din oameni mai umili și înfruntau persecuții.

Cele două biserici rele, Sardes și Laodicea, par să fi cuprins clasele dominante, creștini cu numele, dar care trăiau o viață păgână.

Efes era ortodoxă în învățătură, dar își pierduse dragostea dintâi.

Pergam era eretică, dar credincioasă în numele lui Cristos.

Tiatira era eretică, tolerând pe Izabela, dar creștea în râvnă.

Ereziile

Au legătură cu "curvia" și "mâncarea din lucrurile închinare idolilor". Viciile sexuale erau o parte din închinarea păgână și erau recunoscute ca parte din festivalurile păgâne. Preotesele Diane și ale zeitelor înrudite erau prostituate publice.

Lucrurile acestea au fost o pricină de necaz pentru neamuri chiar de la început. Scrisoarea apostolilor de la Ierusalim, ce fusese trimisă cu aproape 50 de ani înainte (Fapte 15) către bisericile dintre neamuri, în vreme ce era îngăduitoare în natura ei, totuși insista în mod categoric asupra faptului că credincioșii trebuie să se ferească de practicile imorale legate de închinarea la idoli.

Între timp, mulțimi mari de păgâni deveniseră creștini și aduseseră cu ei vechea religie și unele din ideile lor vechi.

Ademenirea voluptoasă a închinării la Diana avea o mare atracție pentru natura umană și nu era ușor pentru cei care fuseseră obișnuiți cu ea să renunțe acum. Firește existau tot felul de încercări de a armoniza aceste practici păgâne cu religia creștină. Mulți învățători ce-și ziceau creștini, pretindeau că sunt inspirați de Dumnezeu, când în fapt sprijineau dreptul de participare liberă la imoralitățile păgâne.

La Efes pastorii creștini de comun acord au exclus astfel de învățători dar la Pergam și Tiatira, deși nu trebuie să credem că grupul principal de învățători susțineau astfel de învățături, tolerau totuși în mijlocul lor pe cei ce le practicau.

Notă generală asupra bisericilor (EMB)

Efes era o temelie ionică veche de la gura râului Haiter. Coloniile grecești care înconjurau Marea Mediterană și Marea Neagră erau mai mult puncte de schimb comercial. Comunitățile migratoare ale grecilor nu căutau să domine țările îndepărtate ci să stabilească un emporion sau o cale de pătrundere, un cap de pod în comerț și o parte destul de mare din coasta care înconjura aceste mări, suficiente teritorii ca să poată să se întrețină cu comunitatea respectivă. Mari cetăți s-au născut și s-au

dezvoltat pe astfel de temelii de la Marsilia la Alexandria. Unele dintre ele au devenit capitale de regate. În toate cazurile coloniile au devenit centre de dezvoltare a elenismului, cu trăsături distincte de civilizație.

Efesul a înlocuit Miletul ca port comercial. Dar atunci când portul ei, asemenea Miletului, s-a umplut de mâl, Smirna le-a înlocuit pe amândouă ca gură de ieșire sau "emporion" a rutei comerciale a văii râului Meander. În zilele de glorie ale Asiei Mici 230 de comunități separate, fiecare mândră de bogăția și individualitatea sa, și-au bătut propria monedă și erau stăpâne pe afacerile lor. Dominarea din partea despotismului persan, despădurirea pe scară largă și venirea războiului în această regiune, ca un pom natural între continente, încetul cu încetul a secătuit prosperitatea lor, iar în vremurile romane, pe la început, precum și în zilele de independență ionică, Efesul era un port mândru și bogat, rivalizând cu Alexandria și Antiohia Siriei.

Zidit lângă altarul unei vechi zeițe anatoliene a fertilității, Efesul a devenit sediul unui cult oriental. Zeitatea anatoliană a fost preluată de greci sub numele de Artemis, Diana romanilor. Reprezentată grotesc, cu un cap cu multe prelungiri, cu sân mare, zeița și cultul ei și-au găsit exprimare în faimosul templu slujit ca și cel al Afroditei din Corint, de o mulțime mare de curtezane preotese.

În jurul cultului se făcea mult comerț. Efesul a devenit un loc de pelerinaj pentru închinători turiști, toți dornici să ducă cu ei un talisman sau o amintire. De aici a rezultat meseria foarte prosperă a breslei argintarilor, care se ocupau cu confecționarea de altare de argint și chipuri din piatra meteorică despre care se spunea că a fost chipul Dianei "căzut din cer." Efesul a trebuit să se bazeze tot mai mult pe schimbul comercial care a urmat pe măsură ce comerțul propriu-zis a început să intre în declin în portul ce se umplea tot mai mult de mâl. În prezent, 30 de kilometri de ținut mlăștinos și baltă separă vechiul port de mare și, chiar în zilele lui Pavel, începuse deja acest proces. Tacit ne spune că s-a făcut o încercare de a ameliora calea de ieșire spre mare în anul 65, dar s-a dovedit o sarcină grea. În primul secol, Efesul era o cetate pe moarte, dedată la preocupări parazitare, ce își câștigase deja reputația de a fi asemenea Atenei, un loc de întâlnire a vechilor și noilor religii ale răsăritului și apusului. Fapte 19 ne oferă o imagine deosebit de vie a vieții nefirești a acestei cetăți. "Sfegnicul" fusese luat de la ea, căci declinul Efesului era o boală de moarte și se poate deduce din scrisoarea către Efes din Apocalipsa existența acestei atitudini ușurățice care își făcea loc în comunitatea aflată în declin. Templul și o parte din oraș au fost excavate în mare parte.

Smirna a fost un port pe coasta de apus a Asiei, Mici la capătul golfului unde se varsă Hermus. Un port bine apărat și un punct terminus natural

al rutei comerciale de stat care venea pe valea râului Hermus. Istoria de la început a Smirnei a cunoscut multe coborâșuri. A fost nimicită de libieni (627 î.Cr.) și, timp de trei secole nu a fost decât un sătuc. A fost reînființată la mijlocul secolului IV î.Cr, după ce Alexandru cel Mare a cucerit Sardesul, care a devenit curând orașul principal al Asiei. Smirna, mai isteată, a observat cum se ridică steaua Romei. În fața pericolului comun prezentat de Antioh cel Mare al Siriei, cele două orașe s-au unit către sfârșitul secolului III î.Cr. și legătura astfel formată a dăinuit multă vreme. Smirna a fost într-adevăr cel mai nimerit cap de pod. O foarte utilă opoziție creată de romani în apele Mării Egee puterii navale a lui Rhodos. În cadrul acestei alianțe antice, la care Smirna s-a referit în anul 26 înainte de Cristos, cetatea i-a cerut lui Tiberiu permisiunea ca oamenii din regiunea aceea să construiască un templu zeității sale (Tacit Anale 4.56). Permisivitatea a fost acordată și Smirna a construit al doilea templu asiatic în cinstea împăratului. Cetatea se închinase Romei, ca unei puteri spirituale, încă din anul 195 î.Cr. De aici deducem mândria istorică a Smirnei în acest cult al ei de închinare la Cezar. Smirna era renumită în știință, medicină și impunătoarele sale clădiri. Apolonius din Tyana se referă la ea cu cuvintele "coroană de porticuri", un cerc de minunate clădiri publice ce înconjurau culmea muntelui Pagos, ca o diademă. De aici, referirea lui Ioan (Apocalipsa 2:10). Policarp, episcopul martirizat al Smirnei în anul 455 al erei creștine a fost un ucenic al lui Ioan.

Pergam, Pergamos a fost o cetate din Misia, în valea Caicus, la 23 km în interiorul statului. Situat într-o poziție excelentă, Pergam a fost capitală până când ultimul din regii din Pergam a lăsat-o moștenire Romei, în anul 133 înainte de Cristos. Pergam a devenit orașul principal al noii provincii Asia și locul primului templu al cultului Cezarilor, ridicat în cinstea Romei și a lui August, în anul 29 î.Cr. Un al doilea altar a fost ridicat mai târziu lui Traian și înmulțirea unor asemenea semne de cinste marchează prestigiul Pergamului din Asia păgână. Închinarea la Asklepios și Zeus erau foarte răspândite. Simbolul celui dităi era un șarpe iar Pausanias descrie imaginea cultului său "cu un toiag într-o mână și în cealaltă capul unui șarpe". Monedele din Pergam ilustrează importanța pe care o atașa comunitatea acestui cult. Caracalla e înfățișată pe o monedă salutând un șarpe încolăcit în jurul unui puiet îndoit. Pe o stâncă de deasupra Pergamului se află un altar de forma unui tron în cinstea lui Zeus (în prezent la Muzeul din Berlin) (Apocalipsa 2:13). El comerora respingerea atacului galic și era decorat cu o reprezentare a conflictului dintre zei și uriași, cei din urmă prezentați ca monștri cu cozi de șarpe. Zeus, pentru a face să fie și mai adâncă oroarea creștinilor față de obsesia Pergamului cu acest chip de șarpe, a primit în acest context numele de

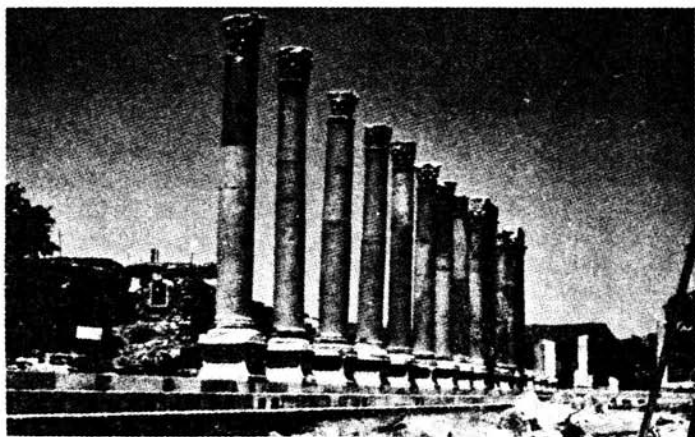

Fig.71. Două vederi ale Smirnei, orașul din Asia Mică, așezat pe coasta mării.

Sus se văd stâlpii care au rămas din Forum-ul antic. Jos avem o veder generală a oășului. Dr.S.H.Horn, Andrews Univ., Berrien Springs, Michigan, U.S.A.

"Zeus Salvatorul". Era firesc ca nicolaitanismul să înflorească într-un loc unde păgânismul și politica erau într-o alianță atât de strânsă și unde presiunea asupra creștinilor de a face compromis era atât de mare. Pergam era un locaș antic de cultură și posedea o bibliotecă ce rivaliza cu cea a Alexandriei. Pergamentul (charta Pergamenta) a fost inventat la Pergam cu scopul de a elibera biblioteca de interdicția impusă de Egiptul gelos asupra exportului de papirus.

Tiatira era o cetate din provincia Asia, aflată la hotarul dintre Lidia și Tunisia. Tiatira nu are o istorie ilustră și nu e aproape deloc amintită de scriitorii antici. Monedele sugerează faptul că, întrucât era așezată pe șoseaua principală ce lega cele două văi, a fost oraș de garnizoană multe secole de-a rândul. Zeitatea sa principală anatoliană a fost o figură de războinic înarmat cu o secure, călare pe cal. Ici și colo câte o mendă arată o altă zeitate feminină, cu o cunună de război. Cetatea era un centru de comerț și însemnările care s-au păstrat indică existența mai multor bresle decât oricare altă cetate asiatică. Lidia, pe care Pavel a întâlnit-o la Filipi, era o vânzătoare de purpură din Tiatira (Fapte 7:14). E curios să găsim o altă femeie poreclită după principesa care a pecetluit alianța dintre Ahab și Fenicieni, conducând o partidă a compromisului în biserica de la Tiatira (Apocalipsa 2:20-21). Nevoia de a face parte dintr-o breaslă, deci o comunitate comercială, întărea ispita la compromis. Tiatira nu a jucat nici un rol semnificativ în istoris bisericii.

Sardes a fost cetatea principală a Lidiei, lângă întăriturile muntelui Tmolus în valea râului Hermus, lângă răscrucea de drumuri dintre partea centrală a Asiei Mici, Efesului, Smirnei, Pergamului, capitală a Lidiei sub Cesus și sediu al guvernatorului după cucerirea persană. Sardes era renumită pentru artele și meșteșugurile sale. A fost primul centru care a bătut monede de aur și argint. Atât de bogați erau regii lidieni încât Cesus a devenit o legendă pentru bogățiile sale și se spune că nisipurile râului Pactolus erau din aur. Cesus a devenit de asemenea o legendă pentru mândria și aroganța sa, până când atacul lui împotriva Persiei a dus la căderea lui Sardes și declinul împărăției sale. Capturarea marii citadele printr-un atac surpriză de către Cirus și perșii care erau cu el în anul 49 î.Cr. și apoi cucerirea cetății de către romani, trei secole mai târziu au creat un fond nimerit pentru avertismentul adus de Ioan la Apocalipsa 3:3. Marele cutremur din anul 17 a ruinat Sardesul fizic și financiar. Romanii au dat un prim ajutor de 10.000.000 de sescertes, pentru refacerea orașului care fusese aproape complet distrus, dar el nu a reușit să se mai ridice niciodată.

Filadelfia a fost o cetate lidiană întemeiată de Attalus al II-lea Filadelfus (159-138 î.Cr.). Regele a fost numit astfel datorită

devotamentului său față de fratele lui, Eumenes, iar cetatea i-a perpetuat numele. Filadelfia a fost un punct principal al elenismului în Anatolia băstinașă. Se află sub muntele Tmolus, într-o vale largă ce se deschide spre valea Hermus de-a lungul căruia era un drum. E așezată pe un deal jos, ușor de apărat, fapt care indică îndelunga rezistență a Filadelfiei împotriva turcilor. Regiunea este plină de tulburări seismice și marele cutremur din anul 17 a ruinat-o complet. Așezată chiar deasupra epicentrului, Filadelfia a fost chinuită de douăzeci de ani de cutremure după dezastrul din anul 17. De aici, spune Ramsay, derivă și imagistica din Apocalipsa 3:12 ("un stâlp", "nu va mai ieși", "un nume nou"). Numele nou este cu siguranță o referire la propunerea de a o reboteza drept cetatea Neocezareea, ca recunoștință pentru generosul ajutor de refacere trimis de Tiberiu în urma cutremurului. Regiunea era renumită pentru creșterea viței de vie. În consecință a fost un centru de închinare la Dionis. În ciuda invaziei și presiunii exercitate de musulmani, s-a menținut o mărturie creștină în Filadelfia până în vremurile medievale și chiar mai târziu.

Laodicea a fost o cetate bogată din Asia Mică, întemeiată de Antioh II (261-246 î.Cr.), la începutul unui "circuit" de "șapte biserici din Asia". Cetatea se afla așezată pe una din marile rute comerciale asiatice și astfel avea asigurată prosperitatea comercială. Laodicea a fost unul din centrele bancare de bază. În anul 51 î.Cr. Cicero, în drum spre provincia sa din Cilicia, a schimbat aici bani. Fără îndoială aceste firme bancare bogate au finanțat în anul 60 reconstruirea cetății după marele cutremur care a culcat-o la pământ. Laodicea a refuzat ajutorul de cutremur trimis de senat. Ea era bogată și nu ducea lipsă de nimic (Apoc.3:17). Valea Lycus producea o lână lucioasă neagră, sursa acelor mantii negre și a covoarelor pentru care cetatea era renumită. Laodicea a fost de asemenea cetatea școlilor medicale și al unor manufacturi de collyrium, o vopsea renumită pentru sprâncene. Imagistica de dispreț din scrisoarea apocaliptică către Laodicea se bazează în mod evident pe aceste activități. De asemenea se referă la apele încărcate de sodiu de lângă Hierapolis unde izvoarele termale se vărsau în râul Meander. Apa din Laodicea provenea de asemenea din Hierapolis și Sir William Ramsay spune că vulnerabilitatea ei, împreună cu poziția descoperită a cetății, bogăția ei foarte ușor acumulată, au dus la formarea acelui spirit de compromis în cadrul comunității și atitudinea lumească atât de mult condamnată în Apocalipsa. Sub Dioclețian, Laodicea care încă mai prospera, a fost făcută cetatea principală a provinciei Frigia.

The Zondervan Pictorial Bible Dictionary

Cele șapte scrisori urmează același tipar: începutul: "aceste lucruri le spune El". "Eu cunosc faptele tale". Încheierea: "Cel care biruiește" "Cel care are urechi să audă".

Se numește astfel aspectul naturii Sale în legătură cu fiecare din biserici.

Către Efes, o biserică mare și puternică, dar care își pierdea râvna, "lucrurile acestea le spune Cel care ține cele șapte stele în mâna Sa."

Către Smirna, o biserică săracă și suferindă, confruntată cu martirajul: "Lucrurile acestea le spune Cel care a fost mort și acum trăiește din nou."

Către Pergam, care tolerează învățătorii imoralității: "Lucrurile acestea le spune Cel care are sabia ascuțită cu două tășuri."

Către Tiatira: care crește în râvnă, dar tolerează pe Izabela: "Lucrurile acestea le spune Fiul lui Dumnezeu, care are ochii ca para focului."

Către Sardes, căreia i se duce numele că trăiește, dar este moartă: "Lucrurile acestea le spune Cel ce are cele șapte duhuri ale lui Dumnezeu."

Către Filadelfia, care nu însemna nimic ca cetate, dar era credincioasă: "Lucrurile acestea le spune Cel care deschide și nimeni nu închide."

Către Laodicea, biserica căldică, "Lucrurile acestea le spune Cel credincios, martorul adevărat."

"Cunosc faptele tale"

Către Efes: "Cunosc faptele tale, truda ta și răbdarea ta."

Către Smirna: "Cunosc faptele tale, suferința și sărăcia ta."

Către Pergam: "Știu unde Țocniști, unde este tronul Satanei"

Către Tiatira: "Cunosc faptele tale, dragostea, credința și răbdarea ta."

Către Sardes: "Cunosc faptele tale...îți merge numele că trăiești, dar de fapt ești mort."

Către Filadelfia: "Cunosc faptele tale. Tu ai păzit Cuvântul Meu."

Către Laodicea: "Cunosc faptele tale...nu ești rece, nici în clocot."

"Celui ce biruiește"

În Efes: "Cel care biruiește...va mânca din pomul vieții". În Smirna: "Cel care biruiește nu va fi vătămat de moartea a doua." În Pergam: "Cel care biruiește va mânca din mana ascunsă." În Tiatira: "Celui care biruiește îi voi da luceafărul de dimineață." În Sardes: "Celui ce biruiește nu i se va șterge numele din cartea vieții." În Filadelfia: "Cel care biruiește va fi stâlp în templul lui Dumnezeu." În Laodicea: "Celui care biruiește i se va da să stea cu Mine pe tronul Meu."

"Cine are urechi să asculte"

Așa se încheie fiecare scrisoare, ca și când Domnul și-ar avertiza bisericile să ia în serios ce spune El.

Capitolul 2:1-7. Scrisoarea către Efes

Efes, mama bisericilor din Asia, un oraș cu o populație de 225.000 a fost o metropolă și centrul comercial al Asiei. Templul Dianei a fost una

din cele șapte minuni ale lumii.

Acolo, cu patruzeci de ani mai înainte, Pavel își desfășurase cea mai reușită lucrare a sa, între 54-57; o asemenea mulțime de convertiți la Cristos, încât aproape peste noapte Biserica a devenit una din cele mai puternice influențe din oraș. Curând a devenit una din cele mai renumite biserici din lume.

După moartea lui Pavel, se spune că Timotei a petrecut cea mai mare parte a timpului său în Efes. Acolo a murit ca martir, sub Domițian, aceeași prigoană care l-a alungat pe Ioan în Patmos.

La Efes Ioan și-a petrecut bătrânețea și chiar dacă nu a mai fost un pastor activ, din pricina vârstei înaintate, cel puțin ca apostol al lui Cristos rămas în viață, el trebuie să fi avut o influență dominantă asupra pastorilor.

Într-un sens propria biserică a lui Ioan. Acolo Ioan și-a scris evanghelia, epistolele și Apocalipsa. Trei dintre epistolele lui Pavel aveau legătură cu Efesul: Efeseni, I și II Timotei. În regiunea aceea se crede că au fost distribuite mai întâi cele două epistole ale lui Petru și a lui Iuda. Așezat cam la jumătatea drumului dintre Ierusalim și Roma, Efes a fost centrul geografic al Imperiului Roman iar în timpul vieții lui Ioan a devenit centrul geografic, dar și numeric, al populației creștine din lumea de atunci.

Cam la zece ani după moartea lui Ioan, împăratul Traian l-a trimis pe Pliniu în regiunea Asiei să cerceteze dacă trebuie să fie persecutați creștinii. Pliniu i-a scris lui Traian că creștinii au devenit atât de numeroși încât templele păgâne au fost aproape cu totul părăsite. Bisericile creștine din multe orașe ale regiunii cuprindeau în rândurile lor și elemente puternice, cu influență, iar Efes era cetatea regină a tuturor.

Trecuseră 66 de ani de la Rusalii, ziua de naștere a Bisericii, la Ierusalim. Biserica de pretutindeni crescuseră fenomenal, dar începeau deja să apară semne de corupție și acestea, credem noi, au constituit unul din motivele pentru care a fost necesară cartea Apocalipsa.

"Biserica din Efes", 2:1

În că nu începuseră să se construiască clădiri pentru biserică. Credincioșii trebuiau să se adune în săli sau prin case, oriunde puteau. Nu exista un templu mare, central, ci poate sute de adunări mici, fiecare din ele cu conducerea ei pastorală. Totuși, scrisoarea este adresată bisericii din Efes, sute de adunări, totuși o singură biserică.

"Cel care ține în Mână cele șapte stele", 2:1

Emblema puterii sale. Menită să fie probabil o avertizare sugestivă a faptului că biserica devenea prea mândră de prestigiul ei: o lăudăroșenie care nu era de nici un folos pentru adevărata ei misiune.

Apostolii falși, 2:2

Aceștia în mod evident erau oameni care pretindeau că Îl cunosc pe Cristos și că aveau o autoritate de la El în ce privește învățătura lor bazată pe efortul de a armoniza atmosfera de complacere imorală a închinării la idoli cu credința creștină.

Nicolaiții (2:6) se crede că au fost o sectă care promovau desfrâul ca mod de viață. Acești învățători falși făcuseră multe ravagii în biserică. Pastorii efeseni, în masă, se pare că s-au împotrivit cu răbdare dar cu fermitate învățăturii lor; fapt pentru care au fost lăudați (2:2,3).

"Ți-ai părăsit dragostea dintâi", 2:4,5

Aceasta a fost greșeala lor. Râvna lor pentru Cristos se răcea. Ei nu-l mai iubeau pe Cristos așa cum Îl iubeau odinioară. Ei începuseră să devină indiferenți, cu inima împărțită: nu erau nici căldicei așa cum era biserica laodiceană (3:16), dar se îndreptau acolo. Lucrul acesta L-a durut pe Cristos. Ei au primit o mustrare usturătoare și au fost avertizați să se pocăiască (2:5). Altfel, sfeșnicul avea să fie luat de la ei. A și fost luat. Locul unde se afla cetatea Efes este pustiu.

"Pomul vieții", 2:7

Este promis acelor care biruesc ademenirile și ispitele naturale la desfrâu și un trai ușor și lumesc.

În timp ce biserica de la Efes, ca biserică a pierdut promisiunea pomului vieții, pentru indivizii din orice biserică rămâne valabilă, pentru cei care biruiesc.

Arheologia în legătură cu Efes

Efesul a fost excavat de J.T.Wood (1869-1874); de la Muzeul Britanic (1904-5). Și Expediția austriacă (1894 și 1930).

Ruinele templului Dianei au fost descoperite; de asemenea ruinele teatrului în care a avut loc marea tulburare din Fapte 19:29. De asemenea s-au găsit rămășițele unei băi romane din marmură cu multe camere: camere de abur, camere reci, camere salon - o dovadă a luxului cetății. De asemenea, au găsit un templu care conținea statuia lui Domițian, împăratul care s-a numit pe sine Dumnezeu și l-a alungat pe Ioan pe insula Patmos, cel care a persecutat pe creștini, în timp ce aceste viziuni ale Apocalipsei îi erau date lui Ioan.

Capitolul 2:8-11. Scrisoare către Smirna

Biserica suferindă. Nici un cuvânt de dojană, ci numai de mângâiere plină de dragoste.

Smirna, aflată la vreo 80 km nord de Efes era o cetate splendidă de o frumusețe rară, într-un golf minunat, rivala Efesului, cu o tradiție mândră că fusese locul de naștere al lui Homer.

Episcopul ei era în vremea aceea iubitul Policarp. Ireneu, care stătuse de vorbă cu Policarp a spus despre acesta că fusese numit episcop al Smirnei de Ioan. (Vez pag.763).

Biserica se compunea din oameni săraci și nu se putea asemui cu prestigiul bisericii din Efes, ori cu numărul ei de creștini. Ei erau săraci și totuși bogați! (2:9).

"Care a fost mort dar acum este viu", 2:8

Lucrul acesta se adresa celor care erau față în față cu martirajul lor: amintindu-le că El suferise deja ceea ce aveau să sufere ei, și că și ei, asemenea Lui, aveau să fie VII ÎN VECII VECILOR.

"Zece zile de strâmtorare", 2:10

Se poate să fi fost o persecuție de scurtă durată, sau se poate referi la persecuțiile lui Traian care aveau să înceapă și în cadrul cărora Ignatius a fost martirizat. Persecuția a lovit foarte puternic în Smirna. Sau cele zece zile pot să prefigureze cele zece persecuții imperiale (vezi pag. 761).

"Cununa vieții", 2:10

La Efes promisiunea fusese pomul vieții (2:7). La Sardes "numele în cartea vieții". (3:5). Aici în Smirna "coroana vieții" (2:10), și "nu va fi vătămată de moartea a doua." (2:11; 21:8).

În vreme ce aceste promisiuni au fost scrise pentru cei care au biruit, în alt sens Smirna ca cetate primise coroana vieții: ea a supraviețuit în toate secolele și acum este cea mai mare cetate din Asia Mică, cu o populație de 200.000 de locuitori, numele ei modern fiind Izmir.

"Scrisoarea către Pergam. Capitolul 2:12-17.

O biserică credincioasă N numelui lui Cristos, chiar până la o moarte de martir, (2:13) dar tolera pe învățătorii falși. Probabil aceeași clasă de învățători falși ca cei din Efes, dar se pare că în timp ce la Efes pastorii

Fig. 72. Acropolis de la Pergam.

Radio Times Hulton Picture'Library, BBC Londra.

se împotriveau în masă acestei învățături, la Pergam, deși păstorii nu susțineau aceste învățături false, totuși tolerau în mijlocul lor pe aceia care le propagau. Învățătura falsă: dreptul creștinilor de a se complăce în imoralitățile lumii păgâne.

Unei astfel de biserici, în vreme ce Domnul o laudă pentru credincioșia ei față de numele Său, totuși i se prezintă ca cel care are sabia ascuțită cu două tăișuri. Să aibă grijă această biserică! Domnul nu găsește plăcere în această biserică a Lui, care tolerează complacerea în păcat.

"Tronul Satanei" (RV), 2:13

Pergam a fost sediul închinării la împărat, unde i se aducea tămâie înaintea statuii sale, ca înaintea lui Dumnezeu. Refuzul creștinilor de a îndeplini acest act însemna moarte. De asemenea un altar al lui Jupiter apoi un templu al lui Esculap, un zeu vindecător la care oamenii se închinau, forme sale de șarpe, unul din numele Satanei. Pe lângă toate acestea mai era și o fortăreață a învățătorilor baalamiți și nicolaiți. Era un centru notoriu al păgânismului și răutății, numit "tronul Satanei".

De asemenea, Satana, care tocmai se pregătea să persecute creștinii din Smirna (2:10), deja începuse în Pergam (2:13).

"Învățătura lui Balaam", 2:14

În Numeri 25 se relatează cum israeliții au curvit cu femeile madianite și în Numeri 31:16 se spune că au făcut lucrul, acesta la sfatul lui Balaam. Astfel, la Pergam cei care erau dedați la practici păgâne și se infiltraseră în rândurile creștinilor, sfătuindu-i să participe la viciile sexuale ale închinării păgâne au fost numiți "balaamiți". Din text reiese că aceștia aveau mulți adepți.

"Mana ascunsă", 2:17

Promisiunea făcută celor care biuriesc ispitele plăcerilor sexuale: "mana ascunsă" și "o piatră albă" cu noul nume pe care nu-l cunoaște decât cel care posedă această piatră. Mana ascunsă poate să fie roada pomului vieții (22:2). Numele nou ar putea reprezenta o formă de existență care ne va satisface dincolo de orice am cunoscut sau am visat în această viață (vezi pagina 707). "Alb" (vezi pagina 706).

Capitolul 2:18-29 Scrisoarea către Tiatira

Biserica compromisului. Membrii ei aveau unele calități erau recunoscuți pentru dragostea și slujirea lor; pentru credința și răbdarea lor. Ei creșteau în râvnă, faptele lor din urmă fiind mai bune decât cele dintâi (2:19) - exact opusul bisericii din Efes, care își pierduse dragostea dintâi (2:4). Dar, asemenea bisericii Pergam, cei din biserica de la Tiatira tolerau pe învățătorii falși - ba, încă și mai rău, aduceau în mijlocul lor pe Izabela.

Cine era Izabela? 2:20-24

Tiatira era renumită pentru magnificul templu al lui Artemis. Un al doilea nume al Diane. Se crede că Izabela a fost o femeie de seamă, închinătoare a Diane, cu darul conducerii și care a atras adepți dintre oamenii cu influență din cetate, și care, atrasă de cauza crescândă a creștinismului, s-a atașat de biserică, insistând mai departe asupra dreptului ei de a propaga complacerea sexuală pentru care pretindea că a fost inspirată.

Ea a fost numită Izabela, fiindcă asemenea diavoleștii neveste a lui Ahab, care introdusese urâciunile închinării la Astartea în Israel (I Regi 16), ea introducea aceleași practici păcătoase în biserica creștină.

Nu toți păstorii din Tiatira acceptau învățătura ei, dar încercând să fie liberali și gândind că ar putea să ajute la câștigarea întregii cetăți pentru numele lui Cristos, ei o acceptau ca pe o colegă de pastorat.

Domnului nu i-a plăcut deloc acest lucru, și, într-o muștrare usturătoare El s-a prezentat pe Sine ca având ochii ca para focului și picioarele de aramă (2:18). Erau lucruri foarte grave în această biserică.

Adâncimile Satanei, 2:24

E a treia oară când e amintit Satana în cele șapte scrisori. La Smirna el i-a aruncat pe creștini în temniță (2:9, 10). La Pergam rolul său era de a persecuta Biserica și a o corupe cu învățături false (2:3, 14). Aici la Tiatira, învățăturile Izabelei erau cunoscute drept "adâncimile Satanei" (2:24). Din nou este amintit ca dușman al bisericii din Filadelfia (3:9).

"Luceafărul de dimineață", 2:28

Este promis acelor ~~care~~ biruiesc. Isus Însuși este luceafărul de dimineață (22:16). Una din cele mai timpurii profeții a lui Mesia Îl. numește "Stea" (Numeri 24:17). Prin credincioșie, și nu prin compromis va atinge Biserica adevărata poziție de conducere.

Capitolul 3:1-6

Biserica moartă, vie doar cu numele. Dar, "câtiva nu și-au întinat hainele" (3:4). În cer Biserica, în afară de cei câțiva, era gata să fie ștersă din cărți (3:5).

Unei astfel de biserici Cristos i s-a înfățișat ca Unul cu putere care avea cele șapte duhuri (3:1), gata să-i șteargă din cartea cerului. În secolul al șaselea înainte de Cristos, sub Cresus Sardes a devenit una din cele mai puternice și mai bogate orașe din lume. Iar în perioada romană continua să fie o cetate renumită. Convertirea ei la Cristos, deși mai mult doar cu numele, pare să fi făcut o impresie profundă asupra regiunii respective.

"Cele șapte duhuri", 3:1

"Șapte Duhuri" au luat parte la salutul adus bisericilor (1:4). Cristos Însuși a dictat cele șapte scrisori (1:19).

Și totuși fiecare scrisoare a fost ceea ce a spus Duhul (2:7).

Șapte duhuri stăteau înaintea Tronului (4:5).

Cei șapte ochi ai Mielului era cele șapte duhuri (5:6).

Cele șapte duhuri par să reprezinte lucrarea în șapte faze, deci completă, a Duhului Sfânt, Duhul lui Cristos, Duhul lui Dumnezeu, toți una în același Duh, în plinătatea puterii Sale, forma prin care Cristos lucrează în și prin bisericile Lui, în epoca dintre prima și a doua Sa venire.

"Vor umbla cu Mine în alb", 3:4

Capul lui Isus din viziune (1:14) a fost "alb ca neaua".

Cel care biruiește va fi îmbrăcat în haine albe (3:5). Cetățenii cerului vor fi îmbrăcați în alb (3:18).

Cei 24 de bătrâni au fost îmbrăcați în alb (4:4).

Martirii purtau mantii albe (6:11).

Mulțimile răscumpărate au fost îmbrăcate în mantii albe (7:9).

Mantiile au fost albite în sângele Mielului (7:14).

Domnul va veni pe un cal alb (19:11).

Oștirile sale, îmbrăcate în alb, vor călări pe cai albi (18:14).

Toate acestea pot fi mai mult decât o simplă figură de stil. Pot sugera natura tipurilor noastre glorioase. Dumnezeu locuiește într-o lumină de care nu te poți apropia (1 Tim 6:16). Hainele lui Isus de la schimbarea Sa la față erau de asemenea albe (Marcu 9:3).

"Cartea Vieții"

Cu nici un chip nu-i voi șterge numele din cartea vieții (3:5).

Urmașii fiarei nu sunt în cartea vieții (13:8; 17:8).

Cei care nu sunt găsiți scriși în cartea vieții au fost aruncați în iazul de foc (20:12, 15).

Cerul e locuit numai de cei care sunt scriși în cartea vieții (21:27).

Daniel 12:1, Maleahi 3:16 au vorbit despre cartea cu însemnările cerului.

Capitolul 3:7-13. Scrisoarea către Filadelfia

O biserică umilă și credincioasă care se mulțumea să exemplifice viața lui Isus în mijlocul unei societăți păgâne și corupte. Iubitorii Cuvântului lui Dumnezeu erau dornici să-L păzească. Foarte mult iubiți de Domnul. Nici un cuvânt de mustrare.

"O ușă deschisă pe care nu o poate închide nimeni", 3:8

Dumnezeu avertizase bisericile din Efes și Sardes împotriva

lăudăroșeniei lor cu privire la poziția de influență pe care o ocupau. Aici El atrage atenția bisericii din Filadelfia să nu fie descurajată pentru că nu sunt mari în lume, căci Dumnezeu nu depinde de prestigiul lumii.

"Păzită de ceasul încercării", 3:10

Biserica din Smirna a primit cuvintele în care i se spunea că avea să sufere prigoană (2:10). Aici bisericii din Filadelfia i se face promisiunea că va fi păzită de suferință (3:10). Ambele biserici sunt credincioase. Dumnezeu nu se ocupă de toți în același fel, ci cu fiecare procedează așa cum știe El că e mai bine, dincolo de înțelegerea noastră, până când vom ajunge toți la "cele țarmuri".

"Un nume nou", 3:12

"Un nume nou" din 2:7 pare să se refere la bucuriile misterioase pe care le vom trăi atunci când vom fi în cer. Aici cel care biruiește va fi etichetat cu propriul nume al Mântuitorului (3:12). Este un semn de proprietate și cetățenie. Tot așa, urmașii fiarei sunt însemnați cu semnul stăpânului lor (13:16, 17). Fiecrae din noi aparține fie Domnului, fie fiarei.

Filadelfia este și acum un oraș prosper de vreo 15.000 de locuitori, cu o populație creștină.

Capitolul 3:14-22. Scrisoarea către Laodicea

Biserica căldică. Laodicea era centrul bancar, mândru de bogăția sa, înfrumusețat cu temple minunate și teatre, renumită pentru manufacturile sale de haine scumpe și lână neagră strălucitoare. Apoi o școală medicală care făcea pudră pentru tratamentul bolilor de ochi. Se poate să fie o aluzie la bogățiile, hainele și alifia pentru ochi (3:17-18).

"Te voi vărsa din gura Mea", 3:16

O expresie foarte puternică de dezaprobare. De aici am putea deduce că Cristos preferă opoziția atitudinii călduțe. Laodicea a fost vărsată din gura lui.

"Eu stau la ușă și bat", 3:20

O imagine puternică. O biserică a lui Cristos care Îl ține pe Cristos și-L determină să se roage să fie primit în una din propriile Sale biserici! Într-o anumită măsură este adevărat acest lucru cu privire la multe biserici din epoca actuală care operează în numele lui Cristos, dar în mod foarte evident lucrează de fapt pentru bunăstarea și glorificarea persoanelor eclesiastice care stau la cârma lor, fără prea multe dovezi că Cristos s-ar afla în mijlocul lor.

"Să șadă cu Mine pe scaunul Meu de domnie", 3:21

Adică va avea parte cu Cristos de slava sa în Împărăția Sa. Repetiția

care apare mereu în fiecare scrisoare este că de această binecuvântare finală au parte numai cei care vor birui și lucrul acesta implică faptul că foarte mulți care au început într-un mod creștin, într-un fel saul altul cad pe drum.

Smirna și Filadelfia, cele două cetăți cu biserici bune, încă sunt și astăzi orașe înfloritoare. Sardes și Laodicea sunt două cetăți cu biserici rele, care au fost părăsite. În prezent orașele respective nu sunt decât ruine.

Semnificația celor șapte biserici

E posibil ca cele șapte biserici să fi fost alese ca fiind reprezentative pentru o secțiune a bisericilor din generația aceea; tipice în anumite privințe pentru bisericile din toate generațiile, situându-se la diferite grade de adevăr sau apostazie, într-o măsură mai mare sau mai mică, umanizate de tradițiile lumii, fiecare biserică fiind în mare măsură produsul conducerii sale, cu proporții diferite de conducători credincioși și pseudo-credincioși, multe adunări fiind un amestec de biserică și lume, de "adevărat" și "fals".

Capitolul 4. O viziune a tronului lui Dumnezeu

Aici începe partea propriu-zisă de prezicere a cârții

"Lucrurile care sunt" (1:19) au fost înfățișate în cele șapte scrisori, având de a face cu situația Bisericii așa cum era ea atunci.

"Lucrurile care trebuie să se întâmple după aceea": (4:1), este tema, de aici în colo, ocupându-se de destinul și istoria bisericii.

Unii cred că răpirea bisericii are loc în acest punct. S-ar putea foarte bine să fie așa, dar în carte nu se spune nicăieri acest lucru. Nu e decât o părere și nu trebuie afirmată decât ca părere, și nu ca o învățătură fără echivoc a Scripturii.

Tronul lui Dumnezeu, 4:2, 3

Primul lucru, în ridicarea vălului asuora viitorului, este viziunea lui DUMNEZEU, pentru a asigura Biserica de faptul că indiferent cât de descurajatoare s-ar putea să fie unele din revelații, totuși DUMNEZEU ÎNCĂ DOMNEȘTE.

Nu este descrisă forma lui Dumnezeu; nu se spune decât că înfățișarea Lui era ca iaspul și sardiul, într-un curcubeu de smarald. Iaspul se crede că a fost diamantul. Sardiul era roșu. Smaraldul - verde. Astfel, Dumnezeu se arată pe Sine ochilor omenești îmbrăcat într-o formă aureolă de lumină orbitoare, cu accente de roșu și verde. (Vezi și "alb", pagina 706).

Cei douăzeci și patru de bătrâni, 4:4, 5

Așezați pe 24 de tronuri, în jurul Tronului lui Dumnezeu, îmbrăcați în alb, cu cununi de aur, se crede că ei ar reprezenta Biserica glorificată, unirea celor 12 seminții din Vechiul Testament cu cei 12 apostoli din Noul Testament, simbol al poporului lui Dumnezeu.

Sau, pot reprezenta o clasă distinctă de inteligențe cerești, prinți ai cerului, sau diferite clase de îngeri. Notați că numărul "12" figurează în cadrul Tronului lui Dumnezeu, așa cum figurează și în Noul Ierusalim (738).

"Fulgere și tunete" (5) - măiestatea și puterea lui Dumnezeu.

"Cele șapte lămpi care ard" (5) - Duhul Sfânt în lucrarea Sa completă.

"Marea de cristal" (6) - calmul și liniștea domniei lui Dumnezeu.

Cele patru ființe vii, 4:6-11

"Fiarele" din unele vresiuni este o traducere greșită. Trebuie tradus cu "ființe vii". Acestea sunt ființe cerești. În original avem alt cuvânt decât cel tradus prin "fiară" la 13:1 - acel monstru oribil care apare atât de frecvent spre finele cărții. Se crede că aceste ființe ar fi heruvimi, despre care se vorbește la Geneza 13:27 și Ezechiel 1:10 și 10:14. Aici se alătură cântecelor de laudă pentru răscumpărarea omului.

Capitolul 5. Cartea sigilată

În capitolul 4 avem viziunea lui Dumnezeu Creatorul. În acest capitol este Cristos Răscumprătorul. Cartea pecetluită conține secretele viitorului. Cristos a fost Cel care a deschis-o.

Din pecetea a șaptea au ieșit șapte trâmbițe. Cele șapte peceti și cele șapte trâmbițe - de două ori șapte - formează cadrul central al cărții. Capitolele 6-11. La sunetul celei de-a șaptea trâmbițe, împărățiile lumii au devenit împărățiile lui Cristos (11:5).

Apoi, scriitorul, urmând metoda literară obișnuită a Scripturii se întoarce pentru a o lua din nou de la capăt, cu amănunte explicative adiționale.

"Șapte coarne, șapte ochi, șapte duhuri ale lui Dumnezeu" (5:6), aparținând Mielului, a însemnat puterea Lui atotcuceritoare, atotștiința și atotputernicia Sa. El cunoaște viitorul și are stăpânire asupra lui.

Mielul

Cristos, în viziunea celor șapte biserici (1:13-16) a apărut ca un războinic. Aici El este numit "Leul" (5:5). Atunci când e văzut de aproape se constată că Leul este un Miel (5:6). Leul reprezintă puterea. Mielul reprezintă jertfa. Secretul puterii lui Cristos constă în suferința Sa.

"Mielul" este cuvântul preferat cu care e numit Cristos aici:

Mielul a luat cartea pecetluită și a deschis-o (5:6, 7; 6:1).
 Ființele vii și bătrânii se închină Mielului (5:8, 14).
 O sută de milioane se închină Mielului (5:11-13).
 Marea zi a mâniei Mielului a sosit (6:16, 17).
 Mulțimi din toate națiunile se închină Mielului (7:9, 10).
 Mantiile lor au fost spălate în sângele Mielului (7:14).
 Mielul îi duce la izvoare de apă vie (7:17).
 Ei l-au biruit pe Satan prin sângele Mielului (12:11).
 Cei 144.000 îl urmează pe Miel (14:1, 4).
 Ei cântau cântarea lui Moise și a Mielului (15:3).
 Mielul este Domnul domnilor și Regele regilor (17:14).
 Nunta Mielului cu Mireasa Sa a sosit (19:7, 9; 21:9).
 Cele 12 temelii ale cetății sunt cei 12 apostoli ai Mielului (21:14).
 Mielul este templul și lumina cetății (21:22, 23).
 Numai cei găsiți în cartea vieții Mielului vor intra (21:27).
 Apa vieții de la tronul Mielului (22:1, 3).

Astfel, în această panoramă schițată a luptei dintre împărăția lumii și împărăția lui Dumnezeu, de la 6:1 până la 11:15, Mielul lui Dumnezeu care a suferit este Învingătorul. Prefigurat cu 1.400 de ani, prin Paștele evreiesc, comemorat de 2000 de ani încoace prin Cina Domnului, Mielul de jertfă al lui Dumnezeu va fi în venicie însuși centrul lumii răscumpărate prin jertfa Lui.

Cântecele de laudă, 5:8-14

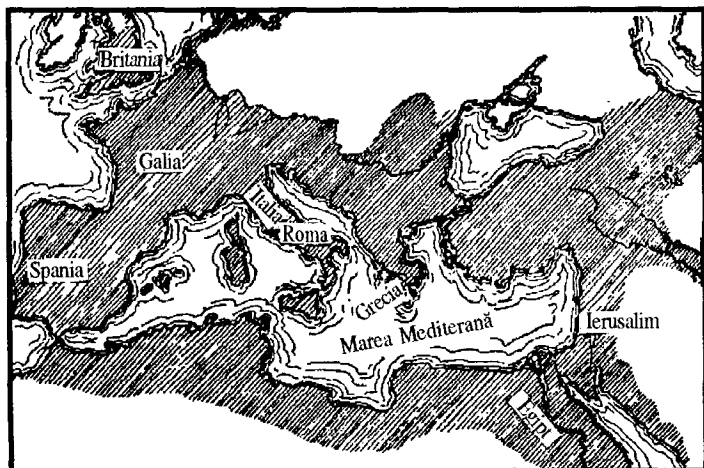
La 4:8-11, lauda este adusă lui Dumnezeu Creatorul. Aici primele două cântări sunt adresate Mielului (9:12) iar a treia Creatorului și Mielului (13).

"O cântare nouă" (9): cântarea răscumpărării este nouă, pusă în legătură cu cântarea creației.

Este o scenă de o grandoare transcendentă. Cele patru ființe vii, cei 24 de bătrâni, o sută de milioane de îngeri, întregul univers se unesc cu toții să aducă mulțumiri pentru răscumpărarea oamenilor.

În cer TOATĂ LUMEA cântă. Foarte rău că în bisericile noastre la serviciile obișnuite cântarea este de multe ori neglijată.

"Rugăciunile sfinților" (5:8), atât aici, cât și la 8:4 sunt cântărite de arbitrul divin, în timp ce acesta trasează cursul istoriei. Ce lumină aruncă acest fapt asupra rugăciunii!

Harta 68. Imperiul roman.

Capitolul:6:1, 2. Primul sigiliu

Calul alb: călărețul lui - un Rege Cuceritor

Acest lucru poate să simbolizeze pe Cristos pornind să cucerească lumea. Către sfârșitul cărții (19:11), apare un alt cal alb, al cărui călăreț se spune clar că este Cristos. Pot să fie una și aceeași persoană: unul care pornește, celălalt care sfârșește cucerirea sa.

Sau acest călăreț poate să simbolizeze nu pe Cristos, ci puterea mondială sub care și-a început Cristos lucrarea, și puterea finală a lumii sub care și-o va desăvârși; una fiind model pentru cealaltă.

Dacă acest călăreț reprezintă puterea mondială sub care își începuse Cristos lucrarea, atunci este o imagine foarte exactă a acelei puteri. Imperiul Roman, cel mai puternic guvern care existase până la ora aceea în lume, stăpânind cea mai mare parte a lumii de până atunci, intra tocmai pe vremea aceea în epoca lui de aur. Istoricul Gibbon numește domniile a cinci împărați: Nerva, Traian, Adrian, Antoniu, și Marc Aureliu, de la anul 96 la anul 180, "cea mai fericită și mai prosperă perioadă a întregii istorii umane."

Capitolul 6:3, 4. Al doilea sigiliu

Calul roșu: război civil

Dacă calul alb al primului sigiliu reprezintă pe Cristos, atunci calul

roșu al celui de-al doilea sigiliu și calul negru și calul gălbui al sigiliilor al treilea și al patrulea pot să reprezinte nenorocirile care se abat asupra omenirii din pricina faptului că L-au respins pe Cristos.

Dacă primul sigiliu se referă la Anticrist, atunci aceste trei sigilii trebuie să fie groaznicele sale războaie.

Dacă primul sigiliu se referă la Imperiul Roman, în epoca sa de aur, atunci s-ar părea că aceste trei sigilii - război, foamete și moarte - se referă la perioada aceluiași imperiu. Și iarăși, tabloul se potrivește exact: în secolul scurs între anii 200 și 300 după Cristos, peste 50 de претенденти au aspirat la tronul Imperiului Roman și, în loc să fie conducători puternici, s-au luptat între ei, căutând să pună mâna pe tron. Prin războaiele lor - 100 de ani de război civil, precum și efectele dezastuoase ale acestei plăgi, foametea, ciuma și secerarea vieților omenești - Imperiul Roman a pierdut în secolul acela mai mult de jumătate din populația sa, apucând-o pe panta prăbușirii sale.

Capitolul 6:5, 6. Al treilea sigiliu

Calul negru: foamete - unul din rezultatele războiului

"Cumpănă" înseamnă cântar. Hrana va fi puțină și astfel vândută conform greutății ei.

"Un leu" nu are valoarea leului de azi, ci reprezenta plata pe o zi.

"O măsură de grâu" era cam un kilogram. De obicei se puteau cumpăra 20 de măsuri cu un leu.

"Să nu vătâmi untdelemnul și vinul" pare să indice faptul că exista o situație în care luxul abunda în vreme ce nevoile elementare nu erau împlinite. Hrana era la prețuri de speculă; probabil conducătorii aveau din belșug, în vreme ce oamenii de rând duceau lipsă, acesta fiind rezultatul războaielor prelungite ale celui de-al doilea sigiliu.

Capitolul 6:7, 8. Al patrulea sigiliu

Calul gălbui: moartea, rezultatul războiului și al foametei

A patra parte din locuitorii pământului a fost omorâtă, iar fiarele sălbatice au contribuit la acest măcel, 6:8. Imperiul Roman, în secolul său de război civil de la anul 200 la anul 300, descris la al doilea sigiliu, a suferit o pierdere colosală de populație, după care a urmat o înmulțire enormă a animalelor sălbatice.

Capitolul 6:9-11. Al cincilea sigiliu

O viziunea a sufletelor martirilor

Aceasta pare să simbolizeze persecuția Bisericii. Fuseseră omorâți deja mii de oameni ca martiri în timpul persecuțiilor de la Nero și până

la Domițian. Aveau să urmeze alte mii de creștini. Au fost zece persecuții imperiale împotriva Bisericii, de la Nero în anul 64 până la Dioclețian în anul 305. De asemenea, viziunea poate fi o aluzie profetică la persecuțiile papale din Evul Mediu și probabil a persecuțiilor din perioada Marii Strămtorări, din zilele de pe urmă.

Capitolul 6:12-17. Al șaselea sigiliu

Se apropie ziua mîniei

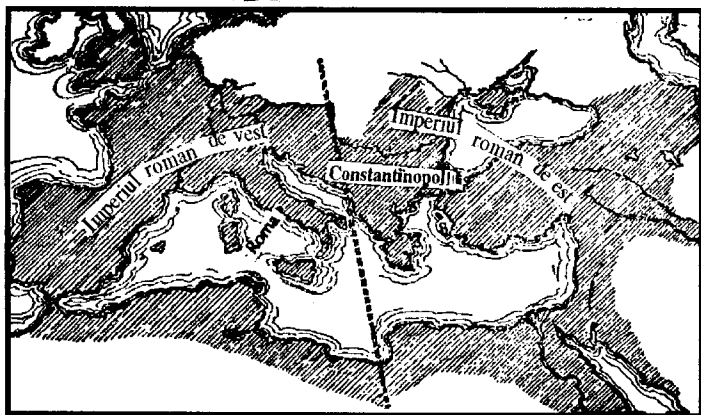
Revoluție, tulburări, consternare - soarele se întuneacă, stelele cad, cerurile se strâng sul, munții dispar, regii și popoarele sunt înspăimântați.

În unele privințe, este o descriere similară bătăliei dela Armaghedon (16:12-21), putând fi o aluzie preliminară a acesteia.

Isus a folosit același limbaj când a vorbit despre vremea venirii Sale din nou (Matei 24:29, 30; Luca 21:27).

Tot așa vorbise și Isaia când a prezis căderea Babilonului (Isaia 13:40) și Ezechiel, când a prezis căderea Egiptului (Ezechiel 32:7). Un limbaj asemănător găsim la Isaia 34:4, Ioel 3:30, 31; Fapte 2:20. Se pare că e o referire la judecățile lui Dumnezeu asupra națiunilor sau la ziua de pe urmă a Judecății.

Indiferent la ce s-ar referi acest sigiliu, el pare a fi fost o prezicere a tulburărilor care au existat în Imperiul Roman, în secolul al patrulea. Imperiul își încetase persecuțiile împotriva Bisericii. Împăratul Constantin a devenit creștin în anul 312 și a dat un edict de toleranță în anul 313. A făcut creștinismul religia curții imperiale iar în anul 325 a

Harta 69. Divizarea imperiului roman.

dat îndemnul general de a se accepta creștinismul. A mutat capitala la Constantinopol. Teodosie (349-395) a făcut creștinismul religie de stat a imperiului și participarea ca membru într-o biserică era obligatorie. În anul 395 imperiul a fost împărțit în: partea de vest, cu capitala la Roma și partea de est cu capitala la Constantinopol. A fost începutul fărâmițării puternicului Imperiu Roman, care de 300 de ani încercase din răspuțeri să distrugă creștinismul!

Capitolul 7:1-8. Cei 144.000

Pecetluiți din rândul celor doisprezece seminții

Capitolul acesta care intervine între sigiliul al șaselea și al șaptelea pare să fie o parte a sigiliului al șaselea. Contrastând soarta fericită a celor izbăviți, așa cum s-a descris în versetele de încheiere ale capitolului 6.

Cei 144.000 reprezintă pătratul lui 12 înmulțit cu o mie și se crede că nu ar reprezenta numeric ci doar simbolic suma totală a aleșilor lui Israel, roadele întâi ale Evangheliei sau totalul creștinilor.

Cele patru vânturi (7:1-3) par să fie expresia mâniei lui Dumnezeu, așa cum s-a arătat la 6:16 și sunt identice cu cele șapte trâmbițe care urmează după aceea, care sunt reținute până când s-a terminat pecetluirea aleșilor.

Pecetluirea robilor lui Dumnezeu (7:3) pare să se refere la procesul de evanghelizare care continua în Imperiul Roman înainte de căderea sa, sau la lumea largă de-a lungul întregii istorii, înaintea venirii zilei de pe urmă a Mielului.

Capitolul 7:9-17. Marea mulțime din cer

Cei 144.000 din versetul 4 și marea mulțime din versetul 9 par să fie două lucruri separate. Un grup sunt aleșii lui Israel, celălalt e format din oameni din toate națiunile. Cu un grup scena s-a petrecut pe pământ, cu celălalt în cer. Un grup a fost pecetluit înaintea Marii Strămtorări care urma să aibă loc, la celălalt grup Marea Strămtorare a trecut deja. Totuși s-ar putea să nu fie decât un singur grup sub diferite aspecte.

Unul se referă la o perioadă de chemare sau pecetluire pe pământ, celălalt la perioada de binecuvântare glorioasă din cer: cei 144.000 aleși din Israel devenind până la urmă mulțimea mare din toate națiunile.

Mulțimea spălată în sânge, care în sfârșit intră în siguranță în casa Tatălui, înainte ca să vină ziua mâniei pe pământ (6:16) este răspunsul la strigătul martirilor (6:10) îmbrăcați în haine albe, având în mână frunze de finic, iar pe buze cântări. Ei nu mai flămânzesc; toate lacrimile le-au fost șterse; ei sunt acum în țara unde izvoarele curg încontinuu cu ape vii.

Capitolul 8:1-6. Al șaptelea sigiliu

Din al șaptelea sigiliu au ieșit cele șapte trâmbițe. Se crede că șaptele dublat subliniază ideea totalității. Astfel, în cele două serii de șapte, la capitolele 6-11, găsim schițată lupta și victoria completă, finală, desăvârșită a lui Cristos asupra "împărățiilor lumii". (11:15).

"Rugăciunile sfinților" (8:3, 4). Dumnezeu e pe punctul de a răspunde la strigătele martirilor din 6:9, 10. Răspunsul constă în judecățile celor șapte trâmbițe pe pământ. Aceasta pare să indice faptul că rugăciunea are influență la Dumnezeu în făurirea cursului istoriei.

"Tăcerea de o jumătate de oră" și "tunetele, fulgerele și cutremurul" (8:1, 5) pot să însemne evenimente extraordinare în curs de formare.

Capitolul: 8:7-13. Primele patru trâmbițe

Răsunetul acestor patru trâmbițe pare să anunțe eliberarea "celor patru vânturi ale mâniei Mielului" (6:16-17;3), reținute atât timp cât cei aleși erau pecetluiți.

Prima trâmbiță: grindină, foc, sânge, aruncate pe pământ.

A doua trâmbiță: marele munte fumegând, aruncat în mare.

A treia trâmbiță: marea stea aprinsă, aruncată peste râuri.

A patra trâmbiță: soarele, luna și stelele se întunecă.

A treia parte a pământului, marea, râurile și corpurile cerești au fost lovite, ca și când distrugerea lor nu era decât parțială.

Aceste patru trâmbițe se pot referi la judecățile lui Dumnezeu asupra Imperiului Roman sau la lumea din vremea sfârșitului, sau și la una și la alta.

Căderea Imperiului Roman

Dacă se referă la Imperiul Roman, atunci din nou aici, ca în viziunile anterioare, imagistica pare să fie o foarte bună prezicere simbolică și o portretizare a istoriei așa cum știm că a decurs până acum. Paralela dintre fărâmițarea Imperiului Roman și această prezicere se potrivește atât de bine încât se pare că a fost preînchipuită în aceste patru trâmbițe.

În secolul I și II, era creștină, Roma atinge apogeul.

În secolul III, Imperiul Roman începe să se fărâmițeze în cadrul războiului civil. În secolul IV, în vârtejul unor groaznice frământări la nivel statal, creștinismul a fost acceptat și făcut religie de stat a imperiului.

În același secol al IV-lea, puternicul imperiu a fost divizat și a rezultat: Imperiul Roman de Răsărit și Imperiul Roman de Apus (Vezi harta de la pagina 713).

Timp de 800 de ani nici un pretendent străin nu a pus piciorul pe solul Italiei, dar în secolul al V-lea au început năvălirile barbarilor din nord.

"Grindina, focul și sângele" primei trâmbițe au ars pământul (8:7). Goții (409) au năvălit în Italia cu o furie sălbatică și au lăsat în urma lor

cetăți pârjolite, praf și pulbere.

"Marele munte arzând" al celei de-a doua trâmbițe a fost aruncat în mare (8:8, 9). Vandalii (422) au făcut ravagii în Galia, Spania și Africa. Ei și-au construit o flotă și timp de 30 de ani au luptat cu flota Romei care de 600 de ani stăpânise Marea Mediterană și în cele din urmă au înecat flota.

"Marea stea aprinsă", a treia trâmbiță, a căzut asupra râurilor (8:10, 11). Atila al hunilor din inima Asiei centrale și-a făcut deodată apariția în anul 440 pe malurile Dunării în fruntea unei armate de 800.000 de oameni. Năvălind spre est, el a întâlnit armatele romane, pe care le-a înfrânt groaznic pe râul Marna, apoi pe Rhon și pe râul Po, astfel încât aceste râuri realmente au fost pline de sânge. Încărcat cu prada de război, el s-a întors la Dunăre. Când a murit s-a schimbat cursul râului iar trupul lui a fost îngropat sub albia râului. Apele mai curg și acum peste mormântul lui. A fost într-adevăr o plagă a râurilor.

Soarele, luna și stelele s-au întunecat - trâmbița a patra (8:12). O altă hoardă de barbari, din țara Rinului, în frunte cu Odeacer (476) a asediat și cucerit Roma. Au fost patru lovituri succesive: invazia gotică a Italiei (409), nimicirea flotei romane de către vandali (422-452); groaznicele măceluri ale lui Atila pe râurile Europei Centrale; și cucerirea Romei de către Odeacer. Sub presiunea unor groaznice calamități, puternicul imperiu de odinioară ce stăpânise lumea de mai bine de jumătate de mileniu s-a stins și a început Evul Mediu.

A treia parte (8:7, 8, 10, 12). Imperiul Roman s-a rupt în trei părți. Partea de vest, cu capitala la Roma, cea mai puternică parte a imperiului, a căzut în anul 476. Părțile asiatică și africană ale imperiului au căzut în mâinile mahomedanilor în secolul VII. Partea de est a imperiului s-a rupt de Roma în anul 395, cu capitala la Constantinopol și a căzut în mâna mahomedanilor în anul 1453.

Capitolul 9:1-11. A cincea trâmbiță

Armata de lăcuste demonice

Acestă oștire de monștri îngrozitori, cu înfățișare complexă de lăcuste, cai, scorpioni, lei și ființe umane au ieșit din abis (9:1, 2, 11) sau groapa fără fund, cum e în alte traduceri, sub conducerea lui Abaddon sau Apolion, care era Diavolul sau unul din îngerii săi. Aceasta indică originea diavolească a nenorocirilor care au urmat. Satana fusese menționat deja în persecutarea și stricarea bisericilor de la Smirna, Pergam și Tiatira (2:9, 10, 13, 14, 24) și este numit aici ca instigatorul persecuțiilor imperiale ale Romei împotriva bisericilor (12:3, 16). Suntem avertizați acum cu privire la planurile sale, prin această plagă a lăcustelor: cuvintele "vai, vai, vai!" arătau cât de groaznică va fi această plagă.

Se crede că aceste lăcuste demonice ar reprezenta înălțarea și

răspândirea mahomedanismului sau perioada strâmtorării din zilele de pe urmă, sau și una și alta.

Mahomedanismul

În secolul VII după Cristos, mahomedanismul a făcut ravagii în lumea estică și, ca un val de furtună, a șters creștinismul din sud-vestul Asiei și nordul Africii: în văile râurilor Eufrat, Nil, la granițele de răsărit și sud ale Mării Mediterane, în țările relatării biblice, țări în care s-a născut și s-a dezvoltat Biblia, în care s-a dezvoltat și a crescut revelația lui Dumnezeu despre Sine oamenilor, ținuturi în care Dumnezeu a format și a crescut națiunea ebraică timp de 2000 de ani, să pregătească calea pentru sosirea lui Cristos. Locuri sfinte în veci de veci, scena morții și învierii lui Cristos a lucrării Lui de răscumpărare a omenirii, ținuturi care au constituit leagănul creștinismului și care au fost creștine timp de 600 de ani: lumea creștină inițială. Tocmai în aceste țări, printr-o lovitură puternică a sabiei mahomedane creștinismul a fost șters, în locul lui stabilindu-se mahomedanismul. Și de atunci încoace au rămas țări mahomedane.

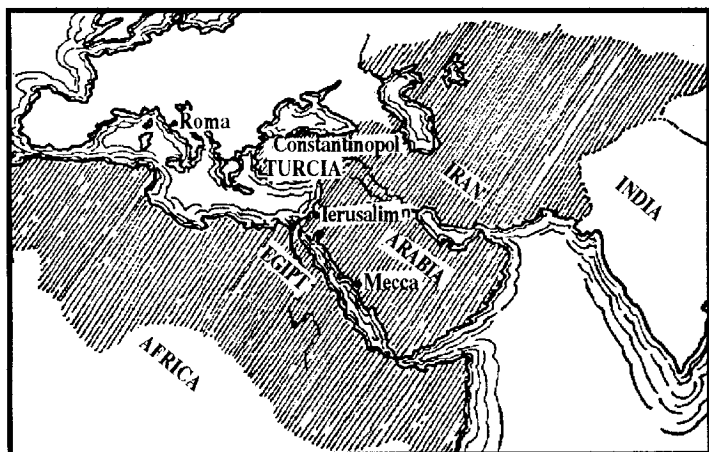
600 de ani - teritorii creștine iar de 1300 de ani încoace mahomedane. Astăzi în lume sunt mai mulți mahomedani decât creștini protestanți.

Mahomed (570-632) în Mecca, Arabia, s-a declarat a fi profetul lui Dumnezeu și a pornit în fruntea unei armate propagând religia sabiei. Curând întreaga Arabie a fost cucerită; oștirile mahomedane, sub conducerea mai multor comandanți au înaintat tot mai mult cu cuceririle lor. Rând pe rând au căzut: Siria în 634, Ierusalimul în 637, Egiptul în 638, Persia în 640, și Africa de nord în 689. După ce au șters creștinismul din Asia și Africa, mahomedanii au năvălit în Europa. Spania a căzut în 711. Apoi ei s-au îndreptat spre Franța unde la Tours armata mahomedană a fost înfrântă în anul 732 de către Charles Martel, bunicul lui Carol cel Mare (Charlemagne). A fost una din bătăliile decisive ale veacurilor. Cine știe dacă ar mai fi rămas creștinism pe pământ, dacă nu ar fi fost acea bătălie!

Iată aici câteva lucruri care ar putea să însemne că trâmbița a cincea se referă la mahomedanism: Lăcustele (9:3); prin excelență, Arabia a fost țara lăcustelor. Mahomedanii s-au născut în Arabia. Lăcustele acelea semănau cu niște cai pregătiți de luptă. Pe capete aveau un fel de cununi care păreau de aur. Fețele erau ca ale oamenilor, părul le era ca al femeilor, dinții ca de leu, platoșele de fier și aripi al căror zgomot era asemănător unor care și cai de luptă (9:7-10).

Este într-adevăr o foarte bună descriere a oștirilor mahomedane, compuse din călăreți înfricoșători, renumiți pentru bărbile lor cu părul lung ca al femeilor și cu turbane galbene pe cap, îmbrăcați cu armura de fier.

"Fum din adânc" (9:2, 3). Din fumul acesta au venit lăcustele. Fumul

Harta 70. Actuala lume mahomedană.

a-întunecat soarele și cerul. Acesta poate să se refere la învățăturile false care au întunecat și au corupt Biserica în timpul zilelor mahomedanismului prin închinăciunea la imagini, relicve și sfinți. Tocmai această idolatrie a unor biserici degenerate și apostate i-au oferit prilejul lui Mahomed ca să treacă la atac și să facă cuceriri. Lozinca sub care a pornit el la luptă a fost nimicirea idolilor.

"Să nu vatăme iarba pământului sau o verdeață" (9:4). Mahomedanii au cruțat pomii, iarba și toate formele de vegetație fiindcă așa poruncise Mahomed căci pentru cei care locuiau în pustiurile deșerturilor din Arabia, pomii și vegetația era o binecuvântare.

"Să chinuiască pe oameni 5 luni" (9:5). Cinci luni, reprezintă perioadă normală de ședere a lăcustelor, din mai până în septembrie, adică vreo 150 de zile, care, luate în interpretarea ani-zile (Ezechiel 4:6), ar însemna 150 de ani. Cam aceasta a fost perioada de la anul 630 î.Cr. la 786 î.Cr. în care mahomedanismul a continuat efortul său de cucerire a lumii. Sub Harun Al-Rașid (786-809) în culmea puterii mahomedane, ei au renunțat la ideea de cucerire și au început să cultive relații pașnice cu alte națiuni.

Capitolul 9:12-21. A șasea trâmbiță

Armata de 200.000.000 de călăreți de la Eufrat

Monștrii cu înfățișare oribilă, cu un chip complex, părând a fi oameni, cai, lei și șerpi, și scoțând din gură foc, fum și pucioasă. Poate fi iarăși o imagine prevestitoare a mahomedanismului, cu o posibilă interpretare mai literală în lucrurile viitoare.

ARABII au stăpânit lumea mahomedană timp de 400 de ani (630-1058 d.Cr.)

TURCII au preluat apoi puterea și au stăpânit aproape tot timpul până acum. Această trâmbiță pare să indice mahomedanismul turcesc.

"Eufratul" (9:14), locul de unde au fost eliberate oștirile trâmbiței a șasea. În anul 1057 d.Cr., o hoardă uirasă de turci din Asia Centrală s-a ivit pe malurile Eufratului. În năvălirea lor spre apus ei i-au înlocuit pe arabi devenind acum stăpânitorii pământurilor mahomedane.

Turcii au fost mai cruzi și mai lipsiți de înțelegere decât arabii. Felul barbar cu care au tratat ei pe creștini în Palestina a dus la apariția cruciadelor (1095-1272 d.Cr.), o perioadă de aproape 300 de ani de război neîntrerupt, în care Europa a încercat să ia înapoi țara creștină de la mahomedani.

Din gurile cailor ieșea: "foc, fum și pucioasă" (9:17). Imperiul Roman de Răsărit (395-1453), cu capitala la Constantinopol, fusese de secole stâlpul de rezistență al Europei împotriva mahomedanismului, din anul 630 până în 1453, dar în anul 1453, ea căzut sub turci.

În bătălia de la Constantinopol din anul 1453, s-a folosit pentru prima dată praful de pușcă, fapt care a asigurat victoria turcilor; "foc, fum și pucioasă" din versetul 17.

Apoi a urmat o altă amenințare împotriva creștinismului european. Turcii victorioși au înaintat spre Europa Centrală. Dar au suferit înfrângeri la Viena, în 1683, în fața unei oștiri poloneze conduse Ioan Sobieski. Ca în bătălia de la Tours (7:2), și aici a două oară după aproape 1000 de ani, Europa a fost salvată din nou de pericolul cotozirii mahomedane.

"Ceasul, ziua, luna, anul" (9:15) pot să însemne o perioadă exactă de timp sau, pe baza interpretării ani-zile (Ezechiel 4:6) 365 plus 30, plus unu este egal cu 396 de zile, adică 396 de ani. De la 1057 când turcii au trecut râul Eufrat până la căderea Constantinopolului, în 1453, au trecut 396 de ani.

"A treia parte din oameni a fost ucisă" (9:18). S-ar putea referi la căderea Imperiului Roman de Răsărit (1453), ultima rămășiță, a treia, din Imperiul Roman inițial, căzut în mâna turcilor. (Vezi pag.716).

Anticrist

Cuvântul "Anticrist" ca atare nu se întrebuințează nicăieri în cartea Apocalipsei; fapt care este oarecum surprinzător, având în vedere apariția lui foarte pregnantă în cărțile scrise despre Apocalipsa. El apare însă la I Ioan 2:18, 22; 4:3 și II Ioan 7; unde se spune ca au fost deja anumiți anticristi.

Deși unii comentatori depășesc măsura în privința lui Anticrist, găsindu-l chiar în pasaje în care nu este, totuși există multe texte în

Scriptură care, fără să-i zică "Anticrist" indică foarte clar că această epocă a Evangheliei urmează să se sfârșească cu o groaznică izbucnire a răului, tocmai înaintea Venirii Domnului.

Isus a spus că venirea Lui va fi precedată de Marea Strâmtorare (Matei 24:21, 29) și că va fi o vreme de jale pentru toate națiunile (Matei 24:29, 30). Oamenii se vor prăpădi de frică, la așteptarea lucrurilor care se vor abate peste lume (Luca 21:2-26) și a lăsat să se înțeleagă că foarte puțină credință va mai rămâne în vremea aceea (Luca 18:8).

Daniel a vorbit despre vremea unui necaz cum n-a mai fost, ce se va întâmpla în vremea sfârșitului (Daniel 12:1, 4, 9, 13). La II Tesaloniceni 1:3-10 se spune că se va ridica la putere un om al păcatului, hulitor, care va fi nimicit la Venirea Domnului.

Încercând să interpretăm imagistica profetică a cărții Apocalipsa, este mai ușor să urmărim paralela ei cu ceea ce s-ar întâmpla până în momentul de față, decât să stabilim cu exactitate până la cel mai mic amănunt tot ce se va întâmpla în viitor.

Pe când cele 2 peceți și cele 7 trâmbițe par să fi înfățișat o schiță exactă a istoriei mondiale, în linii mari, până la ora actuală, se poate ca viitorul să dezvăluie o împlinire mult mai completă a acestei profeții.

Oare nu s-ar putea ca Imperiul Roman, cu furioasa sa persecuție împotriva Bisericii, să fi fost o manifestare a lui Anticrist? Iar mahomedanismul o altă manifestare? Iar acum ridicarea la putere mondială și răspândirea ateismului, chiar sub ochii noștri oare nu ar putea să fie atâtea alte manifestări ale lui Anticrist? Oare nu putem deduce că noaptea e aproape trecută și ZIUA ACEEA e foarte aproape?

Capitolul 10. Cărtica deschisă

La capitolul 5 a fost o carte pecetluită. Aici e o carte deschisă. Cartea deschisă are unul din mesajele cărții pecetluite căci ea apare sub trâmbița a șasea, care a ieșit din pecetea a șaptea.

Așezată într-un cadru maiestuos, ea pare să anunțe că vremea sfârșitului e aproape (10:7); dar că, înainte de a veni sfârșitul, mai trebuie parcursă o întinsă perioadă profetică (10:8-11), așa cum se spune în capitolul următor.

"Nu va mai fi nici o zăbavă" (10:6). (În alte versiuni ale Bibliei "și timpul nu va mai fi" N.T.), ceea ce poate să însemne că în veșnicie va fi abolit conceptul nostru de timp și, asemenea lui Isus noi vom putea zice: "Înainte de a fi fost Avraam, eu sunt". Totuși, cuvântul zăbavă este considerat a fi o traducere mai exactă decât "timp". În acest caz, sensul ar fi: măreța zi a lui Dumnezeu a sosit, ceasul pierzării stă să se abată.

Mesajul deosebit al Cărții Deschise pare să fie profeția privitoare la Templu și cei doi martori, precum și măsurarea Templului (Capitolul 11) - profeția care i-a îmbolnăvit inima lui Ioan (10:10).

Pe lângă aceasta, oare nu s-ar putea interpreta că această cârtică deschisă, în sine, prin însăși frazeologia ei și prin faptul că apare chiar înaintea trâmbiței a șaptea, poate fi o aluzie simbolică la faptul că va exista o epocă a Cărții Deschise, care va preceda Sfârșitul Lumii?

Dacă așa este, atunci se potrivește exact cu mersul istoriei. Oricât de ciudat ar părea, Biserica în Evul Mediu realmente a luat Biblia din mâna poporului!

Dar reforma protestantă, sub conducerea lui Martin Luther a repus Biblia în mâna poporului. Iar invenția tiparului din vremea aceea a contribuit în mare măsură la transformarea Bibliei în cartea poporului. Istoria Modernă a fost o Eră a Cărții Deschise, într-un sens necunoscut mai dinainte. Fiecare binecuvântare a civilizației moderne este un produs direct al Bibliei Deschise: Libertățile religioase și civile, educația pe scară generală, reformele sociale, libertatea conștiinței și libertatea cuvântului.

Capitolul 11. Măsurarea Templului

Templul este măsurat, dar Curtea și Sfânta Cetate sunt lăsate pentru a fi călcate în picioare de națiuni timp de 42 de luni. Aceasta pare să traseze o distincție între adevărate biserice lăuntrice și biserica exterioară, vizibilă: una va fi păstrată și apărută de Dumnezeu, cealaltă va fi pângărită și exploatată de lume.

Pare să prezică o apostazie pe scară mare în cadrul bisericii, care mai târziu este descrisă pe larg la capitolul 13, sub forma unei fiare cu chip de miel și leopard, iar la capitolul 17 sub forma Babilonului, curva cea mare. Viziunea aceasta i-a îmbolnăvit inima lui Ioan (10:10).

Cei doi martori care proorocesc în sac și cenușă timp de 1260 de zile (11:3), par să fie identici cu Templul lăuntric din 11:1, așa după cum cetatea sfântă din afară este călcată în picioare de națiuni 42 de luni. Este aceeași perioadă pentru ambele: 42 de luni a câte 30 de zile fiecare înseamnă 1260 de zile.

Și după cum Cetatea sfântă din afară sau Biserica Apostată ia forma unei fiare cu chip de leu și leopard, în capitolul 13, tot așa templul lăuntric sau Adevărata Biserică lăuntrică sub forma celor doi martori, e descrisă mai pe larg la capitolul 14 ca cei 144.000 de urmași adevărați ai mielului.

Untdelemnul de măsline și cele două sfeșnice (capitolul 11:4) este o referire evidentă la Zaharia 4:1-14, unde se explică faptul că sfeșnicul reprezintă casa lui Dumnezeu iar măslinii Duhul lui Dumnezeu, ca și când ar include Duhul în mărturia Bisericii. Sau, întrucât acesta e mesajul Cărții Deschise (10:2; 10:11) și întrucât Duhul lucrează prin Cuvânt, cei doi martori pot fi astfel adevărata Biserică și Cuvântul lui Dumnezeu, care, cu credincioșie duc mărturia mai departe, în vreme ce Biserica Apostată este așezată pe tronul fiarei cu chip de leopard și miel așa cum se spune în capitolul 13.

Dacă aceasta este interpretarea corectă, atunci uciderea celor doi martori de către fiară (11:7) poate să fie o imagine simbolică a persecuției sângeroase a sfinților de către Roma papală (vezi pagina 776); iar cei doi martori care învie și sunt înălțați la cer (11:11, 12) pot constitui o imagine a Bisericii purificate și a Cuvântului lui Dumnezeu care din nou devin liberi și proeminenți în lume, sub condecerea reformei luterane. Nu se poate sublinia suficient influența mișcării luterane în repunerea Cuvântului lui Dumnezeu în mâna poporului! A fost într-adevăr o înviere din morți a martorilor lui Dumnezeu pentru lume (11:11, 12).

Totuși această viziune poate să aibă sensurile care urmează să fie descoperite în vremea de pe urmă, sub Anticrist.

Fiara (11:7; vezi pagina 724). Marea Cetate (11:8; vezi pagina 730).

Victoria finală. Împărățiile lumii devin Împărăția lui Cristos.

A treia nenorocire (11:14). Judecata finală asupra celor răi (11:18).

Cele 2 Peceți și cele 7 Trâmbiți fiind astfel schițate par să ofere o imagine panoramică a cursului istoriei.

Capitolul 12:1-6. Femeia, copilul și balaurul

Până în acest punct, în cele 7 peceți și 7 trâmbițe istoria a fost dusă până la Ziua Judecății Finale, (11:15, 18), ocupându-se în mare parte de SOARTA FINALĂ a lumii.

Aici, în capitolul 12, scriitorul se întoarce la punctul de pornire și intră într-o altă serie de viziuni, începe să prezinte lucrurile pe care le-a omis anterior ocupându-se în mare măsură de soarta BISERICII.

Femeia

Femeia care stă gata să dea naștere unui copil, până în versetul 5 pare să reprezinte pe Israel, iar de la versetul 7 încolo pare să reprezinte Biserica.

Națiunea ebraică, crescută de Dumnezeu de-a lungul multor secole, cu scopul de a-l aduce pe Cristos în lume e personificată aici sub forma unei regine în glorie cerească, dând naștere Copilului Veacurilor.

Copilul

Copilul a fost Cristos Mesia. Satan a așteptat să-l sfășie de la naștere (12:4). Aceasta pare să fie o referire la eforturile lui Irod de a-l ucide pe Cristos încă în fașă. Dacă ar fi reușit, ar fi împiedicat astfel lucrarea răscumpărătoare a lui Cristos; căci negreșit un copil nou-născut nu putea să moară pentru păcatele lumii.

Satana a reușit totuși prin Iuda (Ioan 13:2, 27), să-l ducă pe Isus la maturitatea Sa, dar acest lucru s-a întors ca un bumerang împotriva lui Satan; căci a pus în mâna copiilor lui Dumnezeu o armă, în fața căreia Satan e nepuncticios: "Sângele Mielului".

Balaurul

Balaurul e identificat cu Diavolul, Satana, Șarpele cel vechi (12:9). El deja fusese amintit ca persecutând bisericile din Smirna și Pergam (2:10, 13); și el, sau unul din îngerii săi din adânc, a fost deja amintit ca rege al oștirii lăcustelor demonice (9:11) și ca ucigaș a celor doi martori (11:7). "Roșu", poate simboliza (12:3) natura sa de ucigaș.

"Șapte capete încornorate și 10 coarne" (12:3) simbolizează în mod evident stăpânirea sa ca prinț al lumii acesteia, îngăduită de înțelepciunea lui Dumnezeu pentru un scop care depășește înțelegerea noastră, îngăduindu-se să facă necaz. Dar el nu este Dumnezeu. Nu sunt doi Dumnezei. Satana nu este atotputernic. El nu este pretutindeni, și nici nu cunoaște toate lucrurile. El se teme de numele lui Cristos și pierzarea lui este inevitabilă.

"Stelele cerului" (12:4) pe care el le-a aruncat la pământ pot simboliza puterea lui de a conduce oștiri din lumea nevăzută împotriva sfinților sau de a influența conducătorii bisericilor la apostazie, sau și una și alta.

Capitolul 12:7-12. Război în cer

Aceasta poate să însemne că Satana înfuriat din pricina eșecului său de a-L distruge pe Dumnezeu prin răstignirea lui Cristos, L-a urmat în Înălțarea Sa și, cu o îndrăzneală nemaipomenită, a încercat să clatine stâlpii cerului, dar acolo a avut o zdrobitoare înfrângere din partea lui Mihail și a pierdut pe vecie orice putere de a mai face rău lui Cristos sau sufletelor răscumparaților.

Apoi Satana, de aici încolo, și-a pierdut atenția asupra căilor și metodelor prin care să oprească lucrarea Bisericii pe pământ. Mihail (12:7) a fost Arhanghelul, Prințul îngerilor care mai avusese experiență în lupta cu diavolul (Iuda 9). El a fost îngerul păzitor al lui Israel (Daniel 10:13, 21). El va sta la îndemână la vremea sfârșitului și în Marea Strămtorare (Daniel 8:17; 12:1, 9, 13) și la venirea Domnului (I Tes.4:16).

S-ar putea ca Mihail să lupte în bătăliile noastre chiar în clipa de față aici pe pământ, într-un sens mai real decât ne dăm noi seama. Lupta noastră nu este împotriva cărnii și sângelui (Efeseni 6:12). Rezultatul s-ar putea să depindă într-o măsură mai mare decât ne dăm noi seama de oștirile lumii nevăzute.

Capitolul 12:13-17. Fuga femeii în pustie

"În pustie" (12:14), femeia a fugit de balaur. Aceasta pare să simbolizeze faptul că Biserica Adevărată este trecută în ilegalitate, prin prigoane. În pustie s-a dezvoltat Babilonul, biserica curvară, (17:3), dar într-o zi, pentru Biserica adevărată va fi nu o pustie, ci un munte al gloriei lui Dumnezeu (Apoc.21:10, 11).

"Șuvoiul de apă" (12:15) pe care balaurul l-a runcat după femeie se poate referi la persecuțiile Bisericii de către Imperiul Roman.

"Pământul a ajutat-o pe femeie" (12:16) poate fi o aluzie la convertirea împăratului Constantin și creștinizarea Imperiului Roman, care a pus capăt persecuțiilor (Vezi pagina 759).

Cele 1260 de zile

Femeia a stat în pustie 1260 de zile (12:6). Ea a stat în pustie "o vreme, vremi și jumătate a unei vremi" (12:14). Cei doi martori au proocit în sac și cenușă 1260 de zile (11:3). Pe când Cetatea Sfântă a fost călcată în picioare timp de 42 de luni (11:2). Fiara a domnit 42 de luni, după ce i s-a vindecat lovitura de moarte (13:5).

42 de luni, 1260 de zile, și "o vreme, vremi și o jumătate de vreme" (un an, ani și o jumătate de an: 3 ani și jumătate) denotă aceeași perioadă de timp, trei ani și jumătate sunt 42 de luni, care luate la 30 de zile luna, dau un total de 1260 de zile (vezi pag. 347).

Astfel, patru lucruri sunt reprezentate ca fiind de aceeași durată și concomitente: femeia în pustie, Cetatea Sfântă călcată în picioare de națiuni, cei doi martori care proorocesc în sac și cenușă și domnia fiarei după vindecarea loviturii de moarte: toate patru având loc concomitent (vezi capitolele 13 și 17).

Capitolul 13:1-10. Fiara-leopard

→ Aceasta poate să însemne fiara care a ucis pe cei doi martori (11:7) și care este descrisă mai pe larg în cap. 16.

Balaurul, adică Diavolul, după ce nu a reușit să nimicească Biserica prin persecuție acum se instalează ca fiară pentru a continua războiul împotriva sfinților (12:13; 13:1).

Fiara a avut înfățișarea unui leopard, urs și leu (13:2); simbolizează elementele folosite de Daniel ca reprezentări ale puterii mondiale (Daniel 7:3-6).

Capitolul 13:11-18. Fiara-miel

Această fiară avea înfățișarea de miel (13:11). Prima fiară arăta ca un leopard, dar erau aliate. Fiara-leopard fusese ucisă (13:3). Fiara-miel l-a înviat (13:15): în ambele balaurul fiind la lucru (13:2, 4, 11).

Fiara-miel a fost fiara-leopard înviată. În vreme ce arăta ca un miel, vorbea ca un balaur (13:11). Ea avea putere să ucidă pe oricine nu purta semnul ei (13:15). Ea a bulit Numele lui Dumnezeu și a pornit război împotriva sfinților (13:6, 7).

Buletinul ei de identitate a fost numărul 666 (13:18).

Această fiară-miel este numită mai târziu "proorocul mincinos" (16:13; 19:20; 20:10); adică, cineva care se prefăce miel, fără să fie în realitate. Balaurul, după ce nu a reușit atacul lui împotriva Bisericii din afară, acum o atacă dinăuntru, dându-se el însuși Mielul.

Coaliția fiarei-leopard cu fiara-miel

Acesată coaliție a continuat sub forma unui guvernări mondiale timp de 42 de luni (13:5). Pare să fie un alt simbol al cetății sfinte exploatate de lume timp de 42 de luni (11:2).

O fiară cu înfățișare de miel, dominând în Numele Mielului iar cetatea sfântă călcată în picioare de toate națiunile - aceste două simboluri par să însemne un guvern mondial care operează în numele și cu ajutorul unei apostate. Ce altceva ar putea să însemne?

Fiara-leopard reprezintă puterea sa lumească. Fiara-miel reprezintă puterea creștină falsă. Balaurul le unește într-o singură putere mondială.

Această coaliție este numită ai târziu "Babilon" și este descrisă mai pe larg la capitolele 17 și 18.

În vreme ce această putere era la cârma lumii, cei doi martori au profetizat în sac și cenușă (11:3).

Această fiară cu chip de miel și leopard e considerată de unii a fi Antichrist, în vreme ce alții cred că simbolizează unele trăsături ale istoriei mondiale. Într-adevăr este uimitoare paralela cu mersul istoriei până în momentul de față.

Cele șapte capete și zece coarne,

Balaurul le avea pe acestea (12:3) și fiara leopard (13:1). Apoi fiara de un roșu stacojiu, numită Babilon (17:3).

"Șapte", simbolul împlinirii iar "zece" simbolul puterii mondiale. Astfel, cele șapte capete și zece coarne par să reprezinte puterea mondială în întregime sau concentrarea și personificarea ei, ca o singură entitate de-a lungul istoriei, manifestându-se sub diferite forme și în diferite grade de-a lungul epocilor, cu multe și diverse modificări.

Înainte de erei moderne au domnit șapte duhuri mondiale și au domnit și stăpânit cursul istoriei. Egiptul a fost o putere mondială 400 de ani (1600 - 1200 î.Cr.); apoi Asiria vreo 300 de ani (900-600 î.Cr.). Apoi Babilon 70 de ani (605-536 î.Cr.) Persia 200 de ani (536-330 î.Cr.) Grecia vreo 200 de ani (330-146 î.Cr.) Roma 600 de ani (200 î.Cr. - 400 d.Cr.) Roma papală 1200 de ani (600-1800).

Rana mortală a unuia din cele șapte capete, 13:3

Când s-a scris cartea, cinci dintre puterile mondiale căzuseră deja. Una era în mod evident Roma iar cealaltă avea să vină (17:10). În mod evident era vorba de Roma, care a fost rănită dar reînviată de fiara cu chip de leu (13:3, 12).

Roma a căzut în anul 476, dar în Numele lui Cristos și cu ajutorul Bisericii Romane a înviat. Și Roma papală a stăpânit lumea într-o măsură mult mai mare și o perioadă de timp, cu o mână mai despotică decât a Romei păgâne sau a oricărei ale puteri mondiale înaintea ei.

"42 de luni" (13:5), luate în interpretarea ani-zile înseamnă 1260 de ani, cât a durat papalitatea ca putere mondială din secolul VII până în secolul XVIII.

"Rostea hule" (13:7) se potrivește exact cu pretențiile papilor de infailibilitate, de a ierta păcatele și de a ține locul lui Dumnezeu pe pământ.

"Război împotriva sfinților" (13:7). Istoricii consideră că din Evul Mediu și de la începutul Reformei peste cincizeci de milioane de martiri au murit.

"666", numărul fiarei, 13:18

"Numit om" dar probabil poate însemna și un grup de oameni sau o instituție condusă de un om sau mai mulți. Pare să însemne un nume ale cărui litere luate ca cifre dau un total de 666.

Ireneu, un elev al lui Policarp, fost ucenic al lui Ioan, a considerat cifra 666 a fi cuvântul grecesc "Lateinos", în care L=30, A=1, T=300, E=5, I=10, N=50, O=70, S=200. Totalul fiind 666.

"Lateinos" înseamnă "împărăție latină". Roma papală a făcut din latină limba ei oficială. Canoanele, rugăciunile, decretele, buletul papale, binecuvântările și afuriseniile Romei - toate sunt în LATINĂ.

Capitolul 14:1-5. Mielul și cei 144.000 de urmași ai Săi

Ioan tocmai avusese o viziune a fiarei care se dădea drept Mielul. (13:11). Aici este o viziune a MIELULUI Însuși (14:1).

~ Cei 144.000 de urmași ai lui Mielului au fost însemnați cu numele Mielului (14:1), după cum urmașii pretinsului miel au fost însemnați cu numele lui (13:16): adevărata Biserică a Mielului, în contrast cu biserica falsă a pretinsului miel: nevasta credincioasă în pustie (12:14), în vreme ce nevasta necredincioasă se complăcea în adulter cu lumea (cap.17).

Acești 144.000 nu aveau deloc vicleșug (14:5), în contrast cu minunile mincinoase și învățăturile false ale pretinsului miel (13:14).

Ei au fost "fecioare" (14:4). Credincioșii lui Cristos, în contrast cu starea de curvie a bisericii false (17:5). Nu trebuie să înțelegem că au fost în sens propriu celibatari căci nicăieri în Noul Testament căsătoria nu e considerată păcătoasă, ci este mai degrabă o umbră a unirii lui Cristos cu mireasa Sa.

Ei au fost roadele dintâi (14:4), probabil fiind identici cu cei 144.000 din 7:4, în contrast cu secerișul general (14:15, 16).

"Cântarea nouă" a celor 144.000 (14:2, 3), care lovea urechea ca vuietul oceanului a fost o cântare pe care numai cei răscumparați o știau.

O persoană nemântuită nu se poate bucura de bucuriile celor răscumparați. Iar răscumparații înșiși, când vor ajunge în cer, vor trăi o bucurie care întrece tot ce și-au imaginat ei vreodată. În cer toată lumea

va cânta. De ce să nu cânte și aici în bisericile noastre? De ce să nu lăsăm pe oameni a cânta?

Capitolul 14:6, 7. Îngerul cu Evanghelia veșnică

Aceasta pare să simbolizeze evanghelizarea generală a lumii pe toată perioada Evangheliei. Totuși, fiindcă apare exact înaintea anunțului căderii "Babilonului" (14:8) s-ar putea să fie o imagine a epocii noastre moderne de misionarism și evanghelizare mondială.

Observați că în vreme ce metoda de cucerire a pretinsului miel a fost să ucidă pe cei care nu i se închinău (12:5), arma Mielului este simpla vestire a Evangheliei (14:6).

Capitolul 14:8. Căderea Babilonului

Aceasta e prima dată când se amintește în carte numele "Babilon". Și primul lucru spus despre Babilon este că a CĂZUT. Căderea lui este anunțată înainte de ridicarea sa. A fost un lucru atât de îngrozitor încât scriitorul s-a grăbit să asigure pe cititor că atunci când avea să se ridice această putere nu va avea decât o existență temporară.

Descris pe larg capitolele 17 și 18, reiese că Babilon este un alt nume al fiarei cu chip de leu și leopard, din capitolul 13.

Capitolul 14:9, 11. Pierzarea urmașilor fiarei

Iată aici soarta nefericită a urmașilor fiarei, în contrast cu bucuriile nespuse ale celor ce sunt ai Mielului. Pierzarea lor e descrisă mai pe larg la capitolele 19 și 20. Contrastul dintre soarta celor răscumpărați și a celor pierduți, atât de evident în această carte, a fost de asemenea o trăsătură caracteristică a învățăturilor lui Isus în evanghelii.

Capitolul 14:12, 113. "Ferice de morții care mor în Domnul"

Apare din nou în contrast cu chinurile celor răi, amintite mai sus. Suferințele martirilor s-au sfârșit. Vremea pentru care s-au rugat ei la 6:9-11 a sosit în cele din urmă. Ei sunt mântuiți și fericiți pe veci.

Capitolul 14:14-16. S-a copt secerișul pământului

Acest capitol a început cu o viziune a "roadelor dintâi" (14:4) a Evangheliei; apoi cu o epocă de propovăduire mondială a Evangheliei (14:6); și se încheie, aici, cu viziunile secerișului final.

Secerișul rasei umane fusese prevestit cu secole mai înainte la Ioel 3:13, 14, "mulțimi, mulțimi mari de oameni în valea hotărârii. Băgați secera în lan. Secerișul e copt."

"Secerișul pământului e copt" (14:15). Un motiv pentru care se pare că Domnul întârzie să vină e faptul că așteaptă să se coacă acest seceriș.

Capitolul 14:17-20. Strângerea secerișului pământului

Secerișul pare să se refere la cel mântuit, pe când strugurii la cei pierduți căci teascu este cel al mâniei lui Dumnezeu asupra celor răi.

"1600 de stadii" (14:20) înseamnă 200 de mile sau 320 km. Sensul ei poate fi numărul 1600, mai degrabă decât în distanța propriu-zisă. 1600 este 4 ori 4 ori 100: considerat a fi simbolul distrugerii totale.

"Afară din cetate" (14:20): probabil din cetatea lui Dumnezeu, însemnând faptul că poporul lui Dumnezeu este în siguranță apărât de mânia lui Dumnezeu care se abate peste cei răi.

"Caii" (14:20) par să fie aceiași și evenimentul identic cu cel din 19:14-21.

Rezumatul capitolelor 12-14

Pecetele și trâmbițele din capitolele 6-11 au dus relatarea până la victoria finală, ocupându-se mai mult cu prima parte a ei.

Întorcându-se la început, capitolele 12-14 conțin a altă serie de imagini care merg până la sfârșit, ocupându-se mai pe larg de partea din mijloc a istoriei și dând mai multe detalii asupra semnelor vremii sfârșitului. Viziunile par să înfățișeze ridicarea unei biserici apostate așezate pe tronul Imperiului Roman; între timp, adevărata biserică își duce mărturia ei credincioasă în toată lumea și apoi urmează secerișul.

Capitolele 15 și 16. Cele șapte potire ale mâniei lui Dumnezeu

Judecățile lui Dumnezeu prin care este frântă puterea fiarei (15:2; 16:2, 10, 13): în mod evident, fiara cu chip de leopard și leu a capitoului 13, identificată prin Babilon la 16:19, și descrisă în amănunt în capitolele 17 și 18.

Capitolul 15:1-8. Cântarea învingătorilor

Înainte de a descrie judecățile, ni se dă o imagine a laudei aduse de cei răscumparați lui Dumnezeu, pentru felul minunat în care a condus mersul istoriei (15:3, 4). Este similară cu "noua cântare" din 5:8-14 - aceea izbucnire de bucurie inexprimabilă când pentru prima dată ochii noștri vor vedea cerul și împrejurimile sale și pe Dumnezeu față în față.

Apoi, în cadrul unei ceremonii solemne, cei șapte îngeri primesc cele șapte potire ale mâniei lui Dumnezeu.

Capitolul 16:1-9. Primele patru potire

Cele șapte potire, prin totalitatea lor, par să înfățișeze catastrofele îngrozitoare care stau să se abată asupra lumii în zilele de pe urmă, culminând cu Armagedon (16:14-16).

Primele cinci potire pot avea, de asemenea, o referire concretă la căderea Romei papale, care a fost forma de guvernământ mondial ce a existat și continuă să existe în răstimpul de la căderea Imperiului Roman la guvernarea finală a lui Antichrist.

Primele patru potire, asemenea primelor patru trâmbițe (8:7-12), au căzut în mod succesiv asupra pământului, mării, râurilor și soarelui.

Râurile peste care a fost turnat potirul al treilea (16:4) au fost aceleași râuri în care fusese vărsat sângele martirilor (16:6) de către fiară (13:15) și de către Babilon (17:6; 18:24). Acest potir poate reprezenta judecățile de răzbunare ale lui Dumnezeu împotriva papalității, în aceleași văi ale râurilor în care milioane de victime ale papalității au murit ca martiri (16:10, 11).

Al cincilea potir, turnat peste tronul fiarei, al cărei domeniu deja suferise teribil de la primele patru potire. Aceste cinci potire, în vreme ce pot avea și alte sensuri, par să însemne în chip profetic groaznicele tulburări ale secolelor XVIII prin care papalitatea a încetat să mai fie un guvern mondial.

Papalitatea a fost puterea dominantă a lumii din secolul al VI-lea până în secolul al XVIII-lea. Cea mai despotică din lume.

Creșterea ei a fost gradată, durând din secolul al VI-lea până în secolul al IX-lea.

Din secolul al IX-lea până în secolul al XIII-lea a dominat regii Europei. Din secolul al XIII-lea a început declinul ei treptat.

Puterea ei a fost groaznic zdruncinată de Reforma protestantă din secolul al XVI-lea; de Revoluția Franceză și de războaiele lui Napoleon din secolul al XVIII-lea în începutul secolului al IX-lea. În mâinile lui Napoleon papalitatea a primit umilirea cea mai mare și și-a pierdut prestigiul pe care nu și l-a mai recăștigat. El a pus capăt puterii politice a Papei în Europa. De atunci puterea papală, în cadrul guvernului mondial, a fost și este o umbră palidă a ceea ce era odată în Evul Mediu, când la glasul Papei tremurau regii!

„Au hulit Numele Dumnezeului“ (16:9). Probabil e o referire la decretul papei cu privire la infailibilitatea sa, dat în anul 1870, fiind una din ultimele zvâcniri ale puterii papale mondiale. Hula cea mai mare din toate veacurile! (Vezi pagina 781).

Capitolul 16:12-16. Al șaselea potir

Încep să se contureze liniile de bătlie pentru Armaghedon. Balaurul, fiara și profetul mincinos își adună armata demonică pentru un ultim atac împotriva Bisericii (16:13, 14): Balaurul, Satan, fiara, guvernul mondial, proorocul mincinos și biserica apostată - toate formând o alianță.

„Eufratul“ (16:12). Potirele urmează o paralelă cu tiparul urâmbitelor; după cum în cadrul celei de-a șasea trâmbițe o armată demonică de la Eufrat a dat o lovitură îngrozitoare Bisericii (9:14-16), tot așa aici, sub al șaselea potir Eufratul este locul de adunare al oștirilor răutății pentru efortul final de nimicire a Bisericii.

Grădina Edenului, unde își are obârșia rasa umană și Babel, unde și-a început guvernul pământesc răzvrătirea împotriva lui Dumnezeu, s-au aflat amândouă în valea Eufrat. Astfel; istoria umană se va sfârși exact

unde a început.

"Iată, Eu vin" (16:15). Observați cuvântul de atenționare potrivit căruia, pe măsură ce se apropie bătălia de la Armaghedon, se apropie și Venirea Domnului.

Capitolul 16:17-21. Al șaptelea potir

Aceasta pare să fie bătălia Armaghedon. "Grindină din văzduh" (16:17, 21) ale cărei boabe cântăreau aproape cât un talant, adică 50 de kg.

"Trei părți" (16:19). După cum Imperiul Roman s-a fărâmițat în trei părți (8:7-12; 9:18), tot așa guvernul mondial anticreștin de la sfârșit se va prăbuși în trei faze: Babilon, fiara și proorocul mincinos.

"Un mare cutremur" (16:18). Cele două războaie mondiale, și norii amenințători ai unui posibil al treilea război mondial, actuala stare de frământare pe toată suprafața pământului, condițiile haotice care domnesc între națiuni, cu jumătate de lume aflată deja sub controlul ateilor, cu scopul declarat de a distruge religia - toate acestea ne fac să ne întrebăm dacă nu suntem deja în fazele inițiale ale Armaghedonului.

Capitolul 17. Babilonul, curva cea mare

Biserica, la Efeseni 5:25, 32, e numită mireasa lui Cristos. Isus a asemănat venirea sa cu un ospăț de nuntă (Matei 25:10). Biserica slăvită e numită "nevasta Mielului" (Apoc.19:7; 21:2, 9). Dar aici, Biserica e văzută ca o curvă, după cum Israelul, mireasa Domnului, în idolatria ei (Ezechiel 16:14-18) curvise.

"Marea curvă" (17:1), în relațiile ei nelegitime cu regii (17:2) stând pe o fiară stacojie, plină de nume de hulă și având șapte capete și zece coarne (17:3), curva fiind îmbrăcată în purpură și stacojiu, complăcându-se în luxul și necurăția ei (17:4), numele ei fiind Babilonul cel mare (17:5), înmbătată de sângele martirilor (17:6).

Femeia este un oraș, 17:18

Curva, în alianță cu fiara numită Babilon, stă pe tronul guvernului mondial, dominând regii pământului.

Adevărata Biserică, mireasa lui Cristos, nevasta Mielului, e de asemenea numită un oraș, Noul Ierusalim, sau Cetatea Sfântă (19:7; 21:2, 9).

Două femei: curva și adevărata mireasă a lui Cristos.

Două orașe: Babilon și Noul Ierusalim. Biserica adulteră și Biserica Adevărată fiind astfel în antiteză, una la loc de putere pe tronul splendorii lumești, împingând-o pe cealaltă în ilegalitate prin persecuții. Toate acestea par să indentifice curva Babilon din acest capitol cu fiara având chip de leopard și miel din capitolul 13.

Şapte coarne şi zece capete, 17:3

Balaurul le avea pe toate (12:3), precum şi fiara cu chip de leopard şi miel (13:1). Şi iată aici fiara curvă, Babilonul, le are şi ea. Sunt considerate a simboliza guvernul mondial.

"Babilonul" - se spune despre el aici că este marea cetate care domneşte peste regii pământului (17:18), care pe atunci era Roma. Ea este identificată mai departe prin expresia "şapte capete şi şapte munţi" pe care stă femeia (17:9), căci Roma, literalmente a fost zidită pe şapte munţi şi a fost cunoscută sub numele de "cetatea aşezată pe şapte dealuri".

"Sunt şapte împăraţi: cinci au căzut, unul este, celălalt n-a venit încă" (17:10). Lucrul acesta implică în continuare faptul că e vorba despre Roma. Când s-a scris acest lucru, cinci imperii mondiale căzuseră deja. Egiptul, Asiria, Babilonul, Persia şi Grecia. "Unul este" - adică Roma - "celălalt n-a venit încă" - Babilonul, sau curva.

"Al optulea împărat este dintre cei şapte" (17:11). Pare a fi o înviere a fiarei, după ce au trecut cele şapte capete şi zece coarne, probabil indicând forma finală pe care şi-o va asuma Antichrist.

O biserică apostată pe tronul unui imperiu mondial

Această descriere a Babilonului cel mare, adulter, aşezat pe fiara cu şapte capete şi zece coarne, în vreme ce poate avea o referire directă la lucrurile de la sfârşitul timpurilor, se potriveşte tot atât de exact cu Roma papală de-a lungul veacurilor. Nimic altceva din istoria lumii nu se potriveşte atât de bine.

Dorinţa după putere mondială a început să se manifeste în Biserică pe scară mare în secolul IV când Imperiul Roman a încetat să mai persecute creştinii şi a făcut din creştinism religie de stat. Spiritul Romei imperiale a fost transmis Bisericii. Biserica încetul cu încetul s-a dezvoltat în acelaşi tipar pe care-l avusese şi imperiul pe care l-a cucerit.

Roma a căzut, dar a înviat din nou ca putere mondială în numele Bisericii. Papii Romei au fost moştenitorii şi succesorii Cezarilor Romei. Vaticanul este locul unde se afla palatul Cezarilor. Papii au pretins toată autoritatea Cezarilor şi chiar mai mult. Palatul papal, de-a lungul secolelor, a fost cel mai luxos palat din lume. Papii au trăit în mare splendoare şi lux nemaîntâlnit la alţi regi ai pământului. În nici un alt loc de pe pământ nu există o paradă mai strălucitoare de haine, lux şi bogăţie cum se vede la încoronarea unui papă. Cetatea Romei, mai întâi păgână şi apoi papală a fost puterea dominantă a lumii timp de 2000 de ani, de la 200 înainte de Cristos, până la 1800.

"Plin cu nume de hulă" (17:3). Papii pretind că au un loc destinat de Dumnezeu pe pământ şi că au autoritate supremă asupra conştiinţei, de a ierta păcatul, de a acorda indulgenţe şi că, pentru a fi cineva mântuit, trebuie să le dea lor ascultare. Oare cum poate fi cineva mai hulitor decât aceşti oameni!

"Stacojiu" (17:3, 4) - culoarea fiarei și a curvei, de asemenea a balaurului (12:3) este și culoarea papalității. Tronul papal stacojiu e purtat de 12 oameni îmbrăcați în stacojiu. Pălăriile și mantiile cardinalilor sunt stacojii. Inițial a fost culoarea diavolului (13:3) și acum a devenit culoarea ateilor: de obicei, despre ei se spune că sunt roșii: armata roșie, teritoriul roșu, Piața Roșie din Moscova: Diavolul aflat din nou în fruntea oștirilor sale.

"Sporcăciunile necurăției sale" (17:4). Se cunosc imoralitățile îngrozitoare ale papilor din Evul Mediu.

"Îmbătută de sângele martirilor" (17:6). Ororile inchiziției, executate din porunca papilor și întreținerea ei de-a lungul unei perioade de 500 de ani, în care milioane fără număr au fost torturați și arși: toate acestea constituie cea mai brutală și mai diavolească imagine din toată istoria. Nu este plăcut să scriem aceste lucruri dar e de neconceput cum o organizație eclesastică, mania sa după putere, a putut să răstălmăcească și să pângărească pentru propria ei preamărire, minunata și sfânta religie a lui Isus, așa cum a făcut Papalitatea.

Dar faptele sunt fapte și istoria rămâne istorie! Cel mai umilitor dintre toate însă este faptul că ea a fost prevestită în Apocalipsa. Nici nu-i de mirare că această viziune i-a îmbolnăvit inima lui Ioan (10:10).

Capitolul 18. Căderea Babilonului

Babilonul din Vechiul Testament era numit "Babel" acolo unde și-a început guvernul uman răzvrătirea împotriva lui Dumnezeu (Genesa 11:1, 9). Mai târziu a devenit cetatea minune a lumii antice (Vezi paginile 336-339) și a dus pe Israel în robie. Numele său este aici dat puterii mondiale care va duce în robie Biserica. Acest capitol are rezonanța cântecului de jale a lui Ieremia pentru Babilon (Ieremia 51).

"Tești din mijlocul ei, poporul meu" (18:4). Dacă Babilonul este numele profetic al Papalității așa cum credem noi, atunci acest lucru pare să fie o prevestire a reformei protestante din Evul Mediu, așa cum devenise sistemul papal corupt și diabolic, totuși Dumnezeu își avea poporul Său în cadrul domeniului papal și, la sunetul de goarnă al chemării lui Luther în secolul XVI, o groaznică ruptură și un puternic exod a fost început din puternica tabără a papalității. Acest exod s-a întins până în Germania, Scandinavia, Anglia, Scoția, S.U.A., și Canada. Din el a izvorât epoca noastră modernă, a Bibliei deschise, a libertății de conștiință, a libertății cuvântului, a educației în masă și a guvernării de către popor prin popor și pentru popor. Lui Martin Luther, mai mult decât oricărui alt om îi datorăm binecuvântările civilizației moderne.

"Va fi arsă de tot într-o singură zi" (18:8). Acest lucru pare să însemne că nimicirea Babilonului va fi dintr-o dată și completă. S-ar putea să se refere la unele trăsături ale conflictului final cu Antichrist, care încă nu a avut loc.

Babilonul, curva cea mare, poate fi numele dat de cer creștinătății

aproape în întregime.

Chiar și în țara aceasta (SUA, n.t.), unde mulți cred că avem cea mai curată formă de creștinism cunoscut din zilele persecuțiilor primare și până azi, în vreme ce există foarte mulți creștini devotați și credincioși adevărați, biserici, seminare, organizații și mișcări conduse de pastori și conducători cu o loialitate neclintită și incontestabilă credință, totuși, pe de altă parte, bisericile noastre au devenit atât de lumești, atât de pline de lume, de indiferență, de atitudine căldicică; sunt atât de mult în căutarea plăcerilor și a tuturor felurilor de compromisuri. Există atâta necredință la amvoane și în seminarile noastre, atât de puțină predicare a Cuvântului lui Dumnezeu, atât de puțin este prezentat Cristos în serviciile noastre, dar atâta de mare este formalismul mort, atât pompă eclesiastică, atât de puțin din Duhul adevărat al lui Cristos! Și atât de mult bântuie ignoranța și necunoașterea Cuvântului lui Dumnezeu, o, atât de mare e indiferența față de El la amvon! Toate acestea par să indice faptul că biserica în întregime nu a ieșit cu totul din apostazia ei cea mare.

Cei zece regi, 17:11, 12

Timpul dintre puterile mondiale când națiunile sunt conduse de mai multe guverne în număr rotund: "Zece". Așa după cum cele zece coarne din Daniel 7:7 par să fi prezis împărățiile în care s-a fărâmițat Imperiul Roman, tot așa aceste cuvinte din 17:12 par să înfățișeze o altă perioadă intermediară dinaintea ridicării Antichristului final.

Nu a fost încă nici o putere mondială până acum, care să aibă stăpânire deplină asupra lumii. Napoleon a încercat, desigur, să aibă asemenea stăpânire. A încercat și kaizerul. A încercat HITLER și acum încearcă atei.

Capitolul 19:1-10. Cina nunții Mielului

Două coruri ce cântă "Aleluia". Primul cor (1:5) exprimă sărbătoarea plină de bucurie a cerului pentru nimicirea babilonului, adică a bisericii adultere.

Al doilea cor (6-8), într-o unire puternică și maiestooasă de voci, ca vuietul oceanului și bubuitul tunetului în depărtare, anunță căsătoria Mielului cu Adevărata Sa Mireasă.

La nunta Mielului, cei care participă sunt numiți oaspeți (9); dar în colectiv ei sunt numiți Mireasă (7).

Capitolul 19:11-16. Calul alb și oștile cerului

Dacă acest cal este același cu cel din primul sigiliu (6:2), atunci acesta este triumful final, pentru care acela era doar începutul.

Dacă acest Cal Alb reprezintă împărăția Lumii, acest Cal Alb a devenit învingătorul aceleia.

Viziunea pare să fie o reprezentare a Venirii Domnului în glorie ca Rege al regilor și Domn al domnilor. Glorie pentru cei care sunt ai Lui, mânia Sa pentru cei răi (12,15); fapt exprimat și la II Tesaloniceni 1:7-10.

Capitolul 19:17-21. Pierzarea finală a fiarei și proorocului fals.

Cei patru dușmani ai Mielului au fost: Balaurul, Fiara, Proorocul mincinos și Babilonul.

În capitolul 18, Babilonul, alianța dintre Fiară și Proorocul mincinos, a căzut. Apoi Fiara și Proorocul mincinos, guvernul și biserica apostată, după ce li s-a dizolvat alianța, au continuat o vreme fiecare pe terenul propriu. Acum, în acest capitol, este prezisă și nimicirea lor. Iar la capitolul 20 balaurul, Satana, Duhul cel rău care a provocat toate aceste lucruri, au parte de pierzarea finală.

Fiara, Proorocul mincinos și Babilonul par a fi personificările unor instituții. Balaurul este o persoană.

Nu numai că instituțiile sunt nimicite, dar și cei care purtau semnul acestor instituții (14:9-11; 19:20).

Capitolul 20:1-10. Mileniu (sau "măia de ani")

Cei 1.000 de ani, expresie care apare de 6 ori în versetele 2-7, este singurul loc din Biblie în care se vorbește ca atare de mileniu. Se spune despre a doua venire a Domnului că este amintită de 3.000 de ori în Noul Testament, dar mileniul doar în locul acesta, în această parte misterioasă a celei cărți misterioase din Biblie.

A trăi cu fericita nădejde și așteptare a Venirii Domnului e un lucru; a emite teorii despre mileniu este cu totul altceva. Unii cred că mileniul va fi o epocă de binecuvântare în lumea actuală; alții că e vorba de epocile veșniciei în altă existență iar alții vorbesc ca și cum ar ști totul despre acest subiect.

Satana legat, 1-3

Izgonirea Satanei din cer (capitolul 12) a fost pusă în legătură cu nașterea și înălțarea lui Cristos (12:5). Aici legarea Satanei este pusă în legătură cu a doua venire a lui Cristos.

Unii cred că cele două pasaje se referă la același eveniment, dar acolo Satana a făcut rău pământului (12:12) iar aici el este împiedicat să mai facă rău. (20:3).

"Groapa fără fund" (20:3), domeniul Satanei, peste care domnește Satana însuși, sau unul din arhanghelii lui (9:11), acum devine închisoarea lui.

Domnia de o mie de ani, 4-6

Va ține exact așa cum se spune o mie de ani. După unii acești ani trebuiesc luați ca atare și reprezintă o odihnă sabatică, după cei 6.000 de ani de istorie a omului. Alții consideră că este vorba de o perioadă de timp nedefinită în cronologia lui Dumnezeu, "o zi la Domnul e ca o mie de ani și o mie de ani ca o singură zi" (II Petru 3:8).

"Prima înviere" (5). Nu se amintește o a doua înviere, dar cuvintele "ceilalți morți nu au înviat până ce nu s-au sfârșit cei o mie de ani" par să indice că vor fi două învieri, una înainte și alta după mia de ani.

Învățătura Noului Testament pune în legătură venirea Domnului cu învierea și ziua judecării de apoi, acestea fiind văzute împreună așa cum ai privi de departe mai multe piscuri de munți care vor fi văzute unul după altul, când între ele pot exista distanțe uriașe.

Totuși, când Isus a folosit expresia "învierea celor drepti" (Luca 14:14) a vrut probabil să spună că nu va fi o înviere generală pentru toți în același timp.

Vorbind despre înviere, la I Corinteni 15:23, Pavel spune: "Fiecare la rândul cetei sale, Cristos este cel dintâi rod, apoi la venirea Lui cei care sunt ai Lui. Apoi vine sfârșitul" ca și când sfârșitul ar veni la câțva timp după învierea copiilor Săi.

Pierzarea finală a lui Satan, 7-10

După ce au fost nimiciți Babilonul, fiara și proorocul mincinos, agenții prin care și-a făcut Satana lucrarea sa, (capitolele 17,18,19); a venit în sfârșit vremea Satanei. El face un efort furibund de scurtă durată de a recâștiga stăpânirea asupra pământului.

"Magog" (8), este numele general dat națiunilor din nord ale moștenirii lui Iafet (Geneza 10:2). "Gog" (8) este prințul lor (Ezechiel 38:2). Probabil e folosit aici ca nume general pentru toate națiunile rele din cele patru colțuri ale pământului, adunate într-un ultim atac împotriva sfinților lui Dumnezeu.

Ne întrebăm cum a putut Satana să adune o armată atât de mare de adepți, când el a fost legat o mie de ani. S-a propus aici teoria că întrucât este vremea învierii generale, marile mulțimi de oameni și femei din toate secolele și națiunile care vor învia îi vor asigura lui Satana un câmp foarte fertil pentru lucrarea sa.

Iazul de foc și pucioasă (10:15) este destinația finală a Satanei, a fiarei, a proorocului mincinos și a celor răi. Dacă fiara și proorocul mincinos au fost instituții, și nu persoane, atunci ele au fost create totuși și conduse de persoane care erau expresia acestor spirite.

Dacă aruncarea lor în foc înseamnă anihilarea în ce privește instituțiile, persoanele care au reprezentat aceste instituții trăiesc mai departe, fiind

însă chinuite zi și noapte, în veci de veci, (10) - expresie puternică, care înseamnă literalmente "la nesfârșit".

Capitolul 20:11-15. Judecata finală

Babilonul, fiara, proorocul mincinos, Satana și influențele sale rele fiind înlăturate, a venit în sfârșit vremea ca fiecare ființă umană să se ducă la locul ei veșnic.

Fuga pământului de prezența Aceluia care "stătea pe tronul mare alb" (11) poate să fie prin intermediul focului (II Petru 3:10-12).

Cei care fuseseră deja judecați și găsiți vrednici să fie înviați de prima oră vor auzi confirmarea acestei judecăți în prezența întregului univers.

Judecata va fi completă. Fiecare persoană din orice epocă și orice națiune se va afla acolo. Toate faptele și motivele vor fi date la iveală. Va fi acea zi când "Dumnezeu va judeca prin Isus Cristos, lucrurile ascunse ale oamenilor" (Romani 2:16).

Nu vor fi decât două clase: mântuiți și pierduți. "Cărțile" vor conține înregistrate viețile oamenilor. "Cartea vieții" va conține numele celor mântuiți. Sunt mulți care au un caracter încât noi n-am ști unde să-i plasăm, dar Dumnezeu știe.

"Moartea a doua" (14), este pierzarea finală de la sfârșit, un lucru distinct de moartea fizică, care este soarta tuturor oamenilor. Aici este numită "iazul de foc".

Isus a vorbit despre el ca fiind locul unde focul nu se stinge, focul veșnic, pregătit pentru Diavolul și îngerii săi.

Dacă este vorba de foc în sens literal, nu știe nimeni; s-ar putea să fie mai dureros pentru suflet, decât este focul literal, fizic pentru trup.

Chiar moartea însăși a fost aruncată în iazul de foc (14). Pentru cei din afara iazului moartea, acest coșmar al existenței pământești, nu-și va mai ridica niciodată hidosul ei cap (21:4).

Capitolul 21:1-8. Ceruri noi și un pământ nou

Capitolul acesta descrie nu o nouă ordine socială în lumea actuală, ci căminul etern al celor răscumparați, casa Tatălui, unde sunt multe locașuri. Unul dintre cele mai scumpe capitole din toată Biblia. Ce mult ne place să-l citim!

Primul cer și primul pământ trecuseră, așa cum se spune la II Petru 3:10, "cerurile cu mare troznet (explozie?)" iar pământul cu tot ce e pe el a ars. Ce schimbări au avut loc în întregul univers nu știm. Nici dacă pământul acesta va fi prefăcut sau reînnoit prin foc sau va fi un alt pământ, total diferit - iarăși nu știm.

Nici nu putem înțelege în ce măsură cu trupurile noastre noi, spirituale, neputrezitoare și slăvite vom mai putea fi ținuți legați de vreo planetă sau stea, sau dacă nu cumva vom fi liberi să hoinărim în voie, în sferile infinite ale spațiului cosmic. Ce mult am dori să știm, dar într-o bună zi vom ști!

"Marea nu mai era", 1

Dar va fi un "râu" (22:1). Așadar, ne întrebăm dacă va fi vorba de un râu cu chip literal. S-ar putea ca focul, prin care a fost ars pământul să fi ars și marea, sau poate râul apei vieții nu este un râu cu apă pământescă în sens fizic, ci mai degrabă un simbol minunat al vieții care se găsește în Cristos, așa cum i-a spus El femeii samaritence: "Oricine bea din apa pe care i-a voi da Eu nu va înseta niciodată" (Ioan 4): "și oricine vrea să vină și să bea fără plată apa vieții." (22:17)

"Iată Cortul lui Dumnezeu cu oamenii", 3

Grădina Eden reprezintă locul de unde omul a fost alungat din prezența conștientă, imediată și reală a lui Dumnezeu. Aici el este repus în această stare. În lumea aceasta noi umblăm prin credință, acolo sus Îl vom vedea realmente pe Dumnezeu și vom fi cu El într-o păstășie minunată de-a lungul veacurilor nesfârșite.

Nu va mai fi nici moarte, nici lacrimi, nici durere, nici dureri ale inimii, nici întristare. Un nou univers va fi luat ființă. Ce minunat va fi să poți sta acolo. În special pentru cei care nu au cunoscut aproape nimic altceva decât suferințe aici. Cu cât este mai mare suferința aici, cu atât mai mare va fi gloria acolo sus.

"Afară sunt scârboșii", 8

Mulți creștini sunt vinovați de unele fapte menționate aici. Nouă ni se pare că există grade diferite de caracter și am dori să știm unde se trage linia de despărțire, dar deși nu cunoaștem acest lucru, Dumnezeu îl cunoaște. Pentru Dumnezeu nu există decât două clase: cei care sunt ai Lui și cei care nu sunt.

Capitolul 21:9-27. Noul Ierusalim

Biblia începe cu o grădină și se sfârșește cu un oraș, Cetatea Sfântă, Noul Ierusalim, Mireasa lui Cristos, Nevasta Mielului (2, 9, 10); călcată în picioare în 11:2, aici ea strălucește în toată slava ei. Cetatea Sfântă este antiteza Babilonului. Babilonul, biserica adulteră. Cetatea Sfântă: adevărata biserică, Mireasa lui Cristos. Curva a dispărut. Adevărata nevestă va fi glorificată.

Un oraș de aur, 18, 21

Îi este arătat lui Ioan de unul din aceiași îngeri care i-a arătat Babilonul (9; 17:1). Babilonul antic, care împrumutase numele său bisericii adultere, era cunoscut ca cetatea sau orașul de aur (Isaia 14:4), orașul-minune al lumii antice (vezi pagina 336-340). Acum adevărata cetate de aur iese la iveală în splendoarea și măreția ei infinită.

Dimensiunile oraşului

12.000 de prăjini (2400 km): este lungimea fiecărei laturi. sau întreaga distanţă de jur împrejur. Are patru laturi. Un cub, pentru care Sfânta Sfintelor din Cort, un cub cu latura de 15 picioare şi Sfânta Sfintelor din templul lui Solomon, un cub cu latura de 30 de picioare, pot fi luate ca tipare preînchipuitoare.

Zidul, de 144 de coţi, (216 picioare). Înălţimea ei? Sau grosimea ei? dacă e vorba de înălţime, înseamnă că cetatea va apărea ca un turn deasupra zidurilor. Măsurătorile sunt bazate pe multipli lui 12, ceea ce pare să fie un simbol al semnăturii copiilor lui Dumnezeu. De o mie de ori 12 reprezintă capitala slăvită a universului răscumpărat al lui Dumnezeu. De 12 ori 12 (144) este zidul ei. Apoi 12 porţi, având înscrise pe ele numele celor 12 seminţii. 12 temelii, având înscrise numele celor 12 apostoli. Ca şi cum slava cetăţii ar fi rezultatul de temelie depuse de Israel şi de apostoli, în epocile anterioare. Pomul vieţii are 12 feluri de roade pentru cele 12 luni ale anului.

Se poate ca tiparul general al cetăţii la patrat, cu zidurile şi râul vieţii să fi fost sugerat de tiparul Babilonului antic, care era şi el tot patrat, cu lungimea laturilor de 60 de mile, 300 de picioare înălţime şi 100 de porţi de alamă, despărţit în mijloc de râul Eufrat.

Pietrele sale scumpe, 19-21

Fiecare poartă era o perlă. Cele 12 temelii erau zidite fiecare din: iaspis, safir, halchedon, smaragd, sardonix, sardiu, hrisolit, beril, topaz, hrisotopaz, iacint şi ametist.

Ele sunt similare cu numele celor 12 pietre de pe platoşa marelui preot, cu numele celor 12 seminţii (Exod 28:15-30), ceea ce trebuie să fi fost un fel de fotografie încetoşată a ceea ce Dumnezeu avea să elaboreze mai târziu.

Se poate ca unele din aceste pietre să diferite în realitate de cele ale căror nume le poartă: iaspisul s-ar putea să fie diamant. Safirul - albastru, halchedon - albastru de culoarea cerului, smaragd - verde, sardonix - roşu şi alb, sardiu - roşu aprins, hrisolit - auriu, beril - verde marin, topaz - verde transparent, hrisotopaz - purpuriu, iacint - roşu, ametist - violet.

Cetatea lui Dumnezeu. Zidurile din diamant. Porţile din perle; temelia din pietre scumpe. Dacă e vorba de aceste lucruri în sens literal sau doar simbolic nu ştim. E vorba însă de ceva mult mai frumos decât ne putem imagina la ora actuală.

Capitolul 22:1-5. Pomul vieţii

Pomul vieţii, aşezat lângă râul apei vieţii (22:1,2), care curge încontinuu de la tronul lui Dumnezeu. Înfaţişat mai întâi în Pomul Vieţii şi râul din grădina Eden (Geneza 2:9,10). Mai târziu în viziunea lui

Ezechiel, cu apele vindecătoare (Ezechiel 47:1-12) și apoi în cuvintele lui Isus: "Oricine bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va mai înseta niciodată" (Ioan 4:14) și "Eu sunt pâinea vieții... dacă mănâncă cineva această pâine va trăi în veac" (Ioan 6:35,51). Iată aici împlinirea finală a tuturor lucrurilor, pentru cetățenii lumii Mielului.

Capitolul 22:6-10. Importanța cărții

Este o afirmare a faptului că această carte constituie Cuvântul lui Dumnezeu (2:6). Tot așa cum a început cartea, pronunțând binecuvântare asupra celor care o citesc și îi păesc cuvintele (1:3), tot așa se și încheie (27:7).

Capitolul 22:11-15. Sfârșitul zilei de har

"Cine este întinat să se întineze mai departe; cine este sfânt să se sfințească și mai departe" (22:11), este o pecetuire solemnă a sorți celor pierduți. Caracterul în lumea aceasta, cât mai ține ziua harului, poate fi schimbat în bine sau rău, dar vine vremea când el va rămâne fixat pe veci, așa cum roadele rămân într-o anumită formă după ce au ieșit din floare.

Notăți din nou absoluta separație dintre cei care și-au spălat hainele și cei care nu și le-au spălat (22:14,15 și la 21:6-8). Tot mereu se afirmă în Scriptură că nu există decât două feluri de oameni și numai două destine.

Capitolul 22:16, 17. Invitația finală

"Eu sunt rădăcina și sămânța lui David, Luceafărul strălucitor de dimineată" (22:16, Numeri 24:17), însemnând faptul că Isus este Cel către care se îndreptau toate profețiile și în care se împlinesc cu toate. Numai El este Mântuitorul. În afară de El nu este nici o nădejde.

El le spune tuturor celor care vor: "Veniți și luați apa vieții fără plată"; Duhul Lui spune: "Vino!" Și invitația e adresată tuturor. Ne așteaptă o lume minunată. Prin urmare, veniți până nu e prea târziu!

Capitolul 22:18-21. Avertizarea finală

Făcută împotriva oricărei mutilări sau răstălmăcirii a acestei cărți. Un asemenea act duce la depozarea acelei persoane de toate promisiunile glorioase ale cărții. Criticilor raționaliști din zilele noastre nu le place acest mesaj, fiindcă îi condamnă pe ei, pentru faptul că își asumă libertatea de a elimina acele porțiuni din Scriptură care nu sunt pe placul lor (Deuteronom 4:2; 12:32). Mai bine să acceptăm Cuvântul lui Dumnezeu așa cum este, decât să tratăm justiția lui Dumnezeu cu ușurință.

"Eu vin curând" se repetă de trei ori în acest capitol (7, 12, 20). Sunt ultimele cuvinte consemnate ale lui Isus, mesajul Lui de rămas bun către Mireasa care Îl așteaptă, în timp ce El se înălța. "Amin, Vino Doamne Isuse!"

Apocalipsa și Geneza

Întrega Biblie este o singură istorie. Ultima parte a ultimei cărți din Biblie poate fi citită ca încheiere a istoriei ce a început în prima parte a primei părți din Biblie.

Primul cuvânt din Geneza:

"La început Dumnezeu a făcut cerurile și pământul" Geneza 1:1.

Printre ultimele cuvinte din Apocalipsa găsim cuvintele:

"Am văzut un cer nou și un pământ nou" Apocalipsa 21:1

"Iar grămada de ape a numit-o mări" Geneza 1:10.

"Și marea nu mai era" Apocalipsa 21:1.

"Întinericul l-a numit noapte" Geneza 1:5.

"Acolo nu va mai fi noapte" Apocalipsa 21:5.

"Dumnezeu a făcut cei doi mari luminători (soarele și luna)"

Geneza 1:16.

"Cetatea nu are trebuință de soare sau de lună" Apoc.21:23.

"În ziua în care vei mânca din el vei muri negreșit" Gen.2:17.

"Moartea nu va mai fi" Apocalipsa 21:4.

"Voi mări mult suferința ta" Geneza 3:16.

"Nu va fi nici durere" Apocalipsa 21:4.

"Blestemat este pământul din pricina ta" Geneza 3:17.

"Nu va mai fi nimic vrednic de blestem" Apoc.22:3.

Satana apare ca înșelător al omenirii, Geneza 3:1,4.

Satana dispare pe veci, Apocalipsa 20:10.

Omul a fost alungat de la pomul vieții, Geneza 3:22-24.

Pomul vieții apare din nou, Apocalipsa 22:2.

Omul a fost alungat din fața lui Dumnezeu, Gen.3:24.

"Ei vor vedea fața Lui" Apocalipsa 22:4.

Căminul primar al omului a fost lângă un râu, Gen.2:10.

Căminul etern al omului va fi tot lângă un râu, Apocalipsa 22:1

CUM AM AJUNS ÎN POSESIA BIBLIEI

Formarea Noului Testament

"Canonul" Noului Testament. Cuvântul "canon" înseamnă la origine "trestie" sau "prăjină de măsurat". În uzanță creștină el a ajuns a însemne "regula scrisă de credință", adică lista cărților originale și autorizate care au compus Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu. Cărțile canonice ale Noului Testament au fost cele care au ajuns să fie recunoscute în general de biserici ca fiind scrierile autentice ale apostolilor sau scrierile cu autoritate apostolică.

În zilele lui Cristos exista în literatura poporului evreu un grup de scrieri numite "Scripturile" - în prezent numite Vechiul Testament - pe care oamenii îl considerau de comun acord ca fiind provenite direct de la Dumnezeu (vezi pag. 404). Ei au numit aceste "Scripturi" Cuvântul lui Dumnezeu. Isus a recunoscut acest lucru. Scripturile erau citite și învățate de obicei în sinagogi.

Încă de la început, bisericile creștine au acceptat aceste scrieri ebraice ca pe Cuvântul lui Dumnezeu și le-au dat în cadrul adunărilor lor același loc pe care le avuseseră ele în sinagogi.

Pe măsură ce au apărut scrierile apostolilor, ele au fost adăugate la scripturile evreiești și acordându-li-se aceeași stimă sacră și considerație. Fiecare biserică dorea să aibă nu numai ceea ce i se adresase ei, ci și copii ale scrisorilor ce fuseseră adresate altor biserici.

Începuturile Canonului în Noul Testament

Există în Noul Testament anumite aluzii la faptul că în timpul vieții apostolilor, sub propria lor supraveghere, colecțiile scrierilor lor au început să fie adunate pentru biserici și incluse în Vechiul Testament ca făcând parte din Cuvântul lui Dumnezeu.

Pavel a spus că învățătura sa este inspirată de Dumnezeu (I Corinteni 2:7-13; 14:3, 7; I Tesaloniceni 2:13)

La fel a făcut Ioan în cazul Apocalipsei (Apocalipsa 1:2). Pavel a rânduit ca epistolele sale să fie citite în biserici (Coloseni 4:14; I Tesaloniceni 5:27; II Tesaloniceni 3:15).

Pavel a scris ca aceste lucruri să rămână după plecarea sa: 2Petru 1:15; 3:1-2.

Pavel a citat din Scriptură I Timotei 1:5-18: "Vrednic este lucrătorul de plata sa." Această propoziție nu se găsește nicăieri în Biblie decât la Matei 10:10 și Luca 10:7, o dovadă a faptului că Matei și Luca existau deja pe vremea aceea și erau considerate drept Scriptura.

Petru clasifică epistolele lui Pavel alături de celelalte Scripturi (II Petru 3:15-16)

Se pare că apostolii au scris multe scrisori, având în vedere nevoile imediate ale bisericilor. În ce privește stabilirea celor care aveau să fie păstrate pentru epocile viitoare, noi credem că Dumnezeu Însuși a vegheat asupra acestei probleme și El însuși a făcut selecția.

Cărțile Noului Testament care au apărut mai întâi sunt: Matei, Iacov, Evrei(?), în Palestina; Ioan, Galateni, Efeseni, Coloseni, I și II Timotei, Filimon, I și II Petru, I, II, III Ioan, Iuda, Apocalipsa, în Asia Mică; I și II Corinteni, Filipeni, I și II Tesaloniceni, Luca (?), în Grecia; Tit în Creta; Marcu, Fapte, Romani, la Roma.

Palestina, Asia Mică, Grecia și Roma erau despărțite unele de altele. Cărțile Vechiului Testament luaseră ființă în cadrul restrâns al unei țări mici, dar cărțile Noului Testament s-au născut în țări despărțite între ele de distanțe mari.

Primele colecții au fost incomplete. În vremea aceea nu existau căi ferate, avioane, radiouri și alte mijloace de comunicație de care dispunem în prezent. Călătoriile se făceau anevoie, și cu multe primejdii. O călătorie de câteva ore astăzi dura pe vremea aceea luni și chiar ani de zile. Tiparul nu era cunoscut de oameni și toate copiile se făceau de mână - o muncă foarte obositoare. Mai mult, era o epocă de persecuții, când scrierile creștine atât de scumpe trebuiau ascunse bine și nu existau conferințe sau consilii bisericești la care creștinii din diferite părți să se poată aduna și să poată să-și compare scrierile. Consiliile creștine nu au avut loc decât de la Constantin încolo. Astfel, în mod firesc primele colecții ale Noului Testament se deosebeau între ele și-n anumite regiuni și procesul de uniformizare a cărților Noului Testament a fost de lungă durată și anevoios.

Cărțile contestate ale Noului Testament. Pe lângă cărțile canonice ale Noului Testament, au mai fost multe alte cărți, atât bune, cât și rele, așa cum se va vedea din paginile următoare.

Unele au fost atât de frumoase și valoroase, încât pentru o vreme, în anumite părți ale lumii, au fost considerate parte din Scripturi. Altele se vedea de la o poștă că sunt false. Criteriul principal după care o carte era acceptată sau nu era proveniența: dacă venea de la apostoli sau nu. Dar nu era întotdeauna ușor de efectuat o asemenea cercetare, în special în cazul cărților mai puțin cunoscute provenind dintr-o regiune mai îndepărtată.

Mărturii vechi pentru cărțile Noului Testament. S-au păstrat foarte puține scrieri ale creștinilor care au trăit pe vremea apostolilor. Aceasta datorită perisabilității materialului de scris și a faptului că bănuiau atâtea prigoane pe vremea aceea, în cadrul cărora cărțile creștine erau distruse. Deși puține la număr, ele aduc însă o mărturie incontestabilă a existenței unui grup de scrieri autorizate în perioada aceea, pe care

creștinii le considerau Sfânta Scriptură; însemnările acestea abundă în citate sau referiri la acele scrieri.

Clement din Roma, în epistola sa către Corinteni (anul 95) citează sau se referă la Matei, Luca, Romani, Corinteni, Evrei, I Timotei și I Petru.

Policarp, în scrisoarea sa către Filipeni (scrisă în anul 110 d.Cr.), citează din cartea Filipeni și reproduce fraze din alte nouă epistole ale lui Pavel și din I Petru. El spune: "Am scrisori de la voi și de la Ignat; pe ale voastre le voi trimite în Siria, așa cum ați cerut, precum și scrisoarea mea de față." Este o indicație a faptului că pe vremea lui Policarp bisericile începuseră deja să adune exemplare sau copii ale scrisorilor creștine.

Formarea Noului Testament

Ignatius (Ignat), în cele șapte scrisori ale sale scrise prin anul 110 d.Cr., în timpul călătoriei sale de la Antiohia la Roma, unde avea să moară ca martir, citează din Matei, I Petru, I Ioan. Apoi amintește nouă epistole ale lui Pavel și chiar scrisorile sale poartă amprenta celorlalte trei evanghelii.

Papias (anii 70-155 d.Cr.), un elev al lui Ioan, a scris lucrarea "O explicație a discursurilor Domnului" în care citează din Ioan și consemnează tradițiile legate de originea lui Matei și Marcu.

Didahia, scrisă între 80 și 120, dă 22 de citate din Matei, Marcu, referiri la Luca, Ioan, Fapte, Romani, Tesaloniceni și I Petru; și se referă la Evanghelie, ca fiind un document scris.

Epistola lui Barnaba, scrisă între anii 90 și 120 d.Cr., citează din Matei, Ioan, Faptele Apostolilor și II Petru, folosind expresia: "Este scris" - o formulă de obicei aplicată numai Scripturilor.

Păstorul din Hermas, scrisă prin anul 100 sau 140, despre care s-a spus că este echivalentul cărții "Călătoria pelerinului" pentru biserica de început, a recurs la epistola lui Iacov, dar pe lângă aceasta are puternice ecouri din celelalte cărți ale Noului Testament.

Tatian, prin anul 160 d.Cr., a scos o armonie a celor 4 evanghelii, nimită "Diatessaron", o dovadă a faptului că cele patru evanghelii, și numai patru, au fost în general recunoscute în biserici.

Iustin Martirul, născut aproximativ în anul când a murit Ioan, în apologiile sale scrise prin anul 140 amintește de Apocalipsa și arată faptul că avea cunoștințe despre Faptele Apostolilor și 8 epistole. El numește "Evangheliile"; "Memoriile Apostolilor" și spune că ele erau citite în adunările creștine, paralel cu profeții.

Basilide, un eretic gnostic care a predat în Alexandria în timpul domniei lui Adrian (117-138 d.Cr.) și care pretindea că are cunoștințe despre tradițiile secrete primite de la apostoli, în eforturile sale de a răstălmăci învățăturile creștine bine stabilite și acceptate, citează în Matei, Luca, Ioan, Romani, I Corinteni, Efeseni și Coloseni, într-o

manieră care lasă să se înțeleagă că scrierile acestea erau Sfintele Scripturi ale creștinilor.

Marcion, un alt eretic, prin anul 140, ca să-și sprijine erezia, și în interesul ei, a întocmit un canon al său, care se compunea din Luca, Romani, I și II Corinteni, Galateni, Efeseni, Filipeni, Coloseni, I și II Tesaloniceni și Filimon.

Iraeneus (anii 130 -200), un elev al lui Policarp, citează cel mai mult cărțile Noului Testament, numindu-le "Scriptura", care pe vremea lui ajunsese să fie cunoscută sub numele de "Evanghelia și Apostolii", după cum cărțile Vechiului Testament erau numite "Legea și Profetii".

Tertulian (160-220), originar din Cartagina, cel care a trăit pe vremea când manuscrisele originale ale epistolelor se mai păstrau încă, spune despre Scripturile creștine că sunt "Noul Testament" (titlul apare pentru prima dată în scrierile unui autor necunoscut de prin anul 193). În scrierile lui Tertulian care s-au mai păstrat găsim 1800 de citate din cărțile Noului Testament, în lucrarea sa "Împotriva Ereticilor", el spune:

"Dacă doriți să vă exercitați curiozitatea în mod util, în vederea mântuirii voastre, vizitați bisericile apostolice în care se află chiar scaunele apostolilor; și în care epistolele lor autentice sunt citite, reprezentând și înfățișând chiar vocile lor. Este cumva Ahaia aproape de voi? Sau Corintul? Dacă nu sunteți departe de Macedonia aveți în apropiere Filipi și Tesalonic. Dacă puteți merge până în Asia, acolo veți găsi Efesul. Dacă sunteți aproape de Italia puteți vizita Roma".

Canonul Muratorian, produs la Roma prin anul 170, conținea o listă a Scripturilor creștine. Ea omite Evrei și I și II Petru, precum și Iacov, dar include Cartea înțelepciunii și Apocalipsa lui Petru.

Vechea versiune siriană, produsă pe la mijlocul secolului al II-lea, era creștină, omite Iacov, I și II Petru, I, II, III Ioan, Iuda și Apocalipsa.

Vechea versiune latină, produsă pe la mijlocul secolului al doilea, omite Evrei, Iacov și II Petru.

Origen, (185 - 254) din Alexandria, un învățat creștin care a călătorit foarte mult și era documentat, și-a devotat întreaga viață studierii Scripturii. El a scris atât de mult încât uneori a recurs la 20 de copişti. În scrierile sale s-a păstrat două treimi din Noul Testament sub formă de citate. El a acceptat cele 27 de cărți ale Noului Testament de astăzi, deși n-a fost sigur de autorul cărții Evrei și și-a exprimat îndoieli cu privire la Iacov, II Petru și II și III Ioan.

Ce cărți au constituit Noul Testament? Din citatele de mai sus, și din cele ale lui Eusebiu (vezi pagina următoare)-se observă că o vreme au existat anumite variații cu privire la stabilirea cărților care trebuiau considerate canonice. Acest lucru se datora pur și simplu anevoioaselor mijloace de locomoție, în teritoriile atât de vaste ale Imperiului Roman, precum și cele 300 de ani de persecuții neîncetate, care nu au

oferit bisericilor nici o șansă de a face un efort rezonabil de corectare și stabilire rezonabilă a unanimității cu privire la acele cărți care erau de origine apostolică, până când a venit Constantin, la începutul secolului al IV-lea și a dat edictul de toleranță.

Ce se întâmplă atunci cu cărțile "în dubiu"? Ele nu au fost în "dubiu" în regiunile în care au apărut de prima dată. Exigențele vremurilor le-au împiedicat să devină cunoscute pentru o vreme. Faptul că au fost primite în mod unanim de creștini mai încet decât celelalte este o dovadă a grijii pe care o acordau bisericile pericolului impostorilor.

Formarea Noului Testament

Eusebiu (264 - 340), episcop de Cezarea, și istoric al Bisericii, a trăit și a fost înmormântat în timpul persecuției lui Dioclețian împotriva creștinilor - efortul final al Romei de a șterge numele creștin de pe fața pământului. Unul din obiectivele sale principale a fost nimicirea tuturor Scripturilor creștine. Timp de 10 ani, Biblia a fost vândată de agenții Romei și arsă în piețele publice. Pentru creștini nu era indiferent să știe care cărți compuneau Scriptura lor.

Eusebiu a trăit până în timpul domniei lui Constantin, cel care a acceptat creștinismul. El a devenit principalul consilier religios al lui Constantin. Unul din primele acte ale lui Constantin după urcarea sa pe tron a fost a comanda pentru bisericile de la Constantinopol a 50 de Biblii, sub îngrijirea lui Eusebiu, cu concursul unor copişti calificați, folosindu-se pergament de cea mai bună calitate, iar la terminarea lor urmând a fi înmânate bisericilor prin curieri regali din Cezarea până la Constantinopol. Iată ce a scris el în acest ordin către Eusebiu:

"M-am gândit că e nevoie urgentă a îndruma pe înțelepciunea voastră să comande cincizeci de exemplare ale Sfințelor Scripturi, despre care știți că sunt deosebit de necesare pentru instruirea Bisericii. Acestea trebuiesc scrise pe pergament, într-o manieră foarte lizibilă și într-o formă ușor de purtat, de către copişti bine calificați în profesia lor. De asemenea, ai autoritatea prin virtutea acestei scrisori, să folosești două din carăle publice pentru răspândirea acestor Scripturi; aranjament prin care exemplarele, când vor fi scrise frumos, îmi vor fi trimise mie, pentru a le cerceta personal. Unul dintre diaconii bisericii tale poate fi însărcinat cu treaba aceasta, care la sosirea sa aici va experimenta generozitatea de care sunt în stare. Dumnezeu să vă păzească, iubite frate!"

Care cărți compuneau Noul Testament al lui Eusebiu? Exact acele cărți care compun și actualul Nou Testament.

După cercetări îndelungate, Eusebiu s-a informat cu privire la cărțile acceptate în mod unanim de biserici. În Istoria Bisericii pe care a scris-o el vorbește despre patru categorii de cărți:

1. Cele universal acceptate.
2. Cărți "disputate": Iacov, II Petru, Iuda, II și III Ioan, care deși au

fost cuprinse în Bibliile sale, erau sub semnul întrebării de alții.

3. Cărțile "neautentice" printre care amintește "Faptele lui Pavel", "Păstorul din Herma", "Apocalipsa lui Petru", "Epistola lui Barnaba", și "Didahia".
4. "Falsificările ereticilor"; "Evangelhia lui Petru", "Evangelhia lui Toma", "Evangelhia lui Matias", "Faptele lui Andrei" și "Faptele lui Ioan".

Consiliul de la Cartagina (din anul 397), a ratificat în mod oficial cele 27 de cărți ale Noului Testament așa cum le cunoaștem în prezent, exprimând ceea ce devenise părerea unanimă a bisericilor și acceptând cartea ce avea să devină cea mai scumpă moștenire a omului.

Critica modernă

Biblia, cu canonul Noului Testament compus din 27 de cărți, așa cum a fost acceptat de părinții primei biserici, și ratificată în cele din urmă de consiliul de la Cartagina, a devenit fără îndoială Biblia recunoscută a creștinătății timp de 1000 de ani.

Pe măsură ce s-a ridicat însă spiritul critic modern, au început cercetările cu privire la originea și autenticitatea cărților Bibliei, precum și a celorlalte cărți antice.

"Critica", în felul în care e aplicat Bibliei, este un termen nefericit, deși se potrivește cu unele comentarii lipsite de respect făcute de critici, sensul cuvântului încorporând de obicei suma eforturilor intelectuale moderne de a submina Autoritatea Divină a Bibliei. Dar în sensul ei corect de examinare critică și dreaptă a faptelor, în sensul căutării oneste a adevărului istoric, termenul este rezonabil și legitim, mărindu-ne cunoștințele despre Biblie.

Critica istorică. Are de-a face cu autenticitatea cărților Bibliei respectiv, de cine și când a fost scrisă fiecare și dacă aceea carte e istorică sau nu.

În relație cu Noul Testament, ea este pur și simplu redeschiderea unei probleme încheiate și rezolvate spre satisfacția primei generații de părinți creștini. Criticii moderni nu au depus nici măcar atât efort în a stabili autenticitatea cărților Noului Testament cât au făcut-o generațiile în timpul cărora s-au scris cărțile respective. Or, aceștia din urmă, erau mult mai în măsură a stabili natura acelor cărți decât criticii actuali. Nu este ușor să deraiezi un tren după ce acesta a trecut pe lângă tine. Falsurile literare sunt repede depistate. Faptul că o carte este istorică sau fictivă va fi recunoscut cu ușurință la publicarea lucrării. Dacă ar fi să scriu o carte despre Războiul Revoluționar American și s-o semnez cu numele lui George Washington, aș reuși oare să conving pe cineva că George Washington a scris-o?

Un fapt nefericit și trist la criticii aceștia care au renunțat la părerea tradițională privitoare la originea cărților Bibliei este pretenția lor

semeată că numai ei dețin monopolul în domeniul erudiției. Astfel, părerea lor devine foarte repede "părerea unanimă a savanților". Oare sunt ei atât de limitați încât să creadă că numai cei care țin morțiș la aceleași păreri sunt "savanți"? Un anumit punct de vedere nu constituie în sine o indicație a faptului că cineva este erudit, ci doar un anumit mod de a gândi. Bătrâna Carte a tocit multe săbii ale criticilor și multă vreme după ce acești critici vor fi cu totul uitați, ea va continua a fi iubită și cinstită de milioane de oameni. Scumpă Carte!

Cărțile apocrife ale Noului Testament

Acestea sunt evangheliile, fapte ale apostolilor și epistole de natură legendară sau falsă, care au început să apară prin secolul al II-lea. În cea mai mare parte au fost falsuri, fiind recunoscute ca atare de la început. "Ele conțin atâtea istorii fără sens privitoare la Cristos și apostoli, încât niciodată nu au fost considerate ca divine sau făcând parte din Biblia noastră." Sunt tentative ce încearcă a completa unele goluri din istoria lui Isus așa cum o găsim în Noul Testament, cu scopul de a promova ideile eretice ale celor care le-au scris.

Se cunosc vreo cincizeci de evangheliile false, pe lângă alte multe "Fapte" și "epistole". Întrucât au existat foarte multe asemenea scrieri false, a fost foarte important pentru prima biserică să facă distincție clară între fals și adevărat.

Se spune că Mahomed și-a dezvoltat ideile de creștinism în cea mai mare parte din aceste cărți. Ele sunt originea unora dintre dogmele bisericii Romano-Catolice. Nu trebuie însă confundate cu scrierile părinților apostolici amintite în paginile următoare.

Iată o listă a celor mai bine cunoscute din ele.

Evanghelia lui Nicodim. Cuprinde și "Faptele lui Pilat", care ar fi chipurile, o relatare inițială a procesului lui Isus, făcută pentru împăratul Tiberiu, apărută în secolul al doilea sau al cincilea; pur și simplu imaginară.

Protoevanghelia lui Iacov. O narațiune de la nașterea Mariei până la uciderea copiilor nevinovați. Sunt istorii care au început a circula în secolul al doilea. A fost terminată în secolul V.

Trecerea Mariei. Abundă în tot felul de minuni și culminează cu transportarea "trupului ei prețios și nepătat" în paradis.

Scria în secolul IV, când a început a se nască această închinare la fecioară.

Evanghelia după Evrei. Adăugiri la evangheliile canonice care, chipurile ar cuprinde unele din cuvintele lui Isus. Apărută prin anul 100

Evanghelia ebioniților. Compilată din Evangheliile sinoptice, cu scopul de a sprijini doctrina ebionită. Apărută între secolele al II-lea și al VI-lea.

Evanghelia egiptenilor. Conversații imaginare între Isus și Salomea. Între anii anul 130 și 150, folosită de sabelieni.

Evanghelia lui Petru, apărută în mijlocul secolului al doilea. Bazată pe Evangheliile canonice. Scria în interesul doctrinelor docetiste anticbraice.

Pseudoevanghelia lui Matei. Traducere falsă din secolul al V-lea a unei evanghelii a lui Matei, ce abundă în minuni, care ar fi fost făcute de Isus în copilărie.

Evanghelia lui Toma. Secolul al II-lea, viața lui Isus de la cinci la doisprezece ani. Face din Isus un făcător de minuni care era gata a satisfacă tot felul de capticii copilărești.

Nașterea Mariei, un fals intenționat din secolul VI. Menit să promoveze închinarea la fecioara Maria. Conține istorii despre așa-numitele vizite ale îngerilor făcute zilnic Mariei. Odată cu creșterea și dezvoltarea papismului a devenit imens de populară.

Evanghelia arabică a copilăriei. Secolul șapte. Conține istorii ale minunilor întâmplare în timpul șederii în Egipt. Extrem de fantastică în natura sa.

Evanghelia lui Iosif Tâmplarul. Secolul al IV-lea apărută în Egipt, consacrată glorificării lui Iosif.

Apocalipsa lui Petru. Ar conține viziuni ale cerului și iadului care au fost date lui Petru. Eusebiu o numește falsă.

Faptele lui Pavel. Mijlocul secolului al II-lea. O romanță care are drept scop promovarea abstenenței. Conține presupusa epistolă pierdută către Corinteni.

Faptele lui Petru. Sfârșitul secolului al doilea. O poveste de dragoste a ficei lui Petru. Conflictul cu Simon Magul. Conține povestirea "Quo Vadis".

Faptele lui Ioan. Sfârșitul secolului al doilea. Istoria unei vizite la Roma. Pur și simplu imaginară. Conține o revoltătoare imagine a senzualității.

Faptele lui Andrei. Istoria lui Andrei, care încearcă a o convinge pe Maximila a se abțină de la relații sexuale cu soțul ei, lucru care duce la martirajul său.

Faptele lui Toma. Sfârșitul secolului al II-lea. Ca și faptele lui Andrei, este o romanță de căsătorie în interesul abstenenței relațiilor sexuale.

Scrisoarea lui Petru către Iacov. Sfârșitul secolului al II-lea. Un act violent împotriva lui Pavel. O născocire în interesul ebioniților.

Epistola din Laodicea. Se declară a fi cea la care se referă Coloseni 4:16. De fapt este o compilare a expresiilor lui Pavel. Scrisorile lui Pavel către Seneca, cu scrisori de la Seneca către Pavel. Un fals din secolul al IV-lea. Scopul ei: fie a lăuda creștinismul pentru urmașii lui Seneca, fie de a-l lăuda pe Seneca în fața creștinilor.

Caracteristica de bază a acestor scrieri este ficțiunea pură, dându-se drept istorie, dar fiind atât de absurde încât falsitatea lor nu mai necesită nici un comentariu.

Scrisorile lui Abgar. S-ar putea ca acestea să fi avut un oarecare temei. Eusebiu cel puțin a fost de această părere. El relatează cum Abgar, regele Edesei, fiind bolnav, a auzit despre puterea lui Isus și i-a scris o scrisoare rugându-l să vină și să-l vindece, la care Isus a dat următorul răspuns: "E nevoie ca lucrurile pentru care Eu am fost trimis a fi îndeplinite, după care Eu voi fi primit sus la Acela care M-a trimis. Prin urmare, după ce voi fi fost primit în cer voi trimite pe unul din ucenicii Mei care te va vindeca." Se spune că a fost trimis Tadeu, căruia i s-au arătat scrisorile aflate în arhivele Edesa. E posibil ca Isus să fi trimis acest mesaj verbal care mai târziu a fost consemnat în scris.

Scrierile părinților bisericii

Acestea nu trebuie confundate cu cărțile false enumerate în cele două pagini anterioare, în care autorii și-au asumat numele apostolilor pentru a-i determina pe oameni a da crezare poveștilor lor născocite. Părinții bisericii sau părinții "subapostolici" au fost aceia ale căror vieți s-au suprapus peste generația apostolică. Scrierile păstrate de ei sunt puține la număr (deși am dori foarte mult să avem mai multe), datorită perisabilității materialului de scris și persecuțiile din zilele lor. Cele care s-au păstrat însă sunt de o valoare inestimabilă întrucât formează veriga de legătură între apostoli și istoria bisericii de mai târziu. Unele din ele erau atât de îndrăgite încât, în anumite părți, au fost considerate o parte din Scriptură.

Epistola lui Clement către Corinteni, din anul 95 d. Cr. Clement a fost episcop al Romei (99-100 d.Cr.). Tovarăș de lucru al lui Pavel și Petru. Trebuie să-l fi cunoscut bine pe Ioan. A scris această epistolă în anul în care apostolul Ioan a fost alungat pe insula Patmos. Se spune că a fost condamnat a lucra în mine și că a fost omorât ca martir în al treilea an al domniei lui Traian. Probabil este Clement de la Filipeni 4:3. Epistola aceasta a fost prilejuită de o dezbinare în cadrul bisericii de la Corint, în care presbiterii au fost excuși de unii oameni mai tineri cu vederi lumești. A fost scrisă în numele bisericii romane și e plină de îndemnuri la smerenie, ocupându-se în mare de înviere. A fost îndrăgită atât de mult încât a fost citită în public în multe biserici până în secolul IV. S-a găsit la sfârșitul Noului Testament din manuscrisul Alexandrin al Bibliei.

Epistola lui Policarp către Filipeni. Scrisă prin anul 110 d.Cr. Policarp, ucenic al lui Ioan, episcop de Smirna, a scris mai multe scrisori dar numai aceasta i s-a păstrat. A fost un răspuns la o scrisoare către Filipeni, în care aceștia îi cereau sfatul. Prin ton e foarte asemănătoare cu una din epistolele lui Pavel, pe care le recomandă cu toată căldura credincioșilor

a le studia.

Epistola lui Ignatius (Ignat), din anul 110. Ignat a fost elev al lui Ioan și episcop al Antiohiei. A murit ca martir la Roma în anul 110. În drum de la Antiohia, trecând prin Asia Mică, el a scris șapte epistole către Efeseni, către Magnezieni, Trallieni, Filadelfieni, Smirneeni, Romani și către Policarp. Aceste epistole ale lui Ignat abundă în îndemnuri duioase și au o atmosferă și un duh de bucurie, în ciuda perspectivei martirajului, care se apropia. Ele subliniază răul ereziei și dezbinării, îndemnând la supunere față de bătrânii Bisericii.

Epistola lui Barnaba, scrisă între anii 90 și 120. Unii cred că a fost Barnaba din Noul Testament, dar alții au pus sub semnul întrebării acest lucru. Este o epistolă generală, adresată tuturor creștinilor, conținând o interpretare schițată a Scripturii. S-a găsit în cadrul manuscrisului Sinaitic al Bibliei, la sfârșitul Noului Testament, fapt care indică stîmna mare ce i se atribuia.

Fragmentele lui Papias. Papias a fost un elev al lui Ioan, episcop al orașului Hierapolis. A fost martirizat cam în aceeași vreme cu Policarp. El a scris o explicație a discursurilor Domnului, care s-a păstrat până în secolul XIII, dar acum nu au mai rămas decât fragmente, în cadrul citatelor lui Ireneu, Eusebiu și alții.

Didahia, sau învățătura celor doisprezece, scrisă între anii 80-120, sau mai probabil în anul 100. Nu este însă o compoziție autentică a apostolilor, ci numai o declarație făcută de un autor necunoscut despre ceea ce înțelegea el prin acele învățături. Se aseamănă cu epistola lui Iacov. Scriitorii de la început i-au tăgăduit canonicitatea, dar i-au acordat mult respect. Abundă în citate din cărțile Noul Testament.

Păstorul din Hermas. Scrisă prin anul 100 sau 140. Cea mai veche alegorie creștină, un fel de "Călătorie a pelerinului" a Bisericii Primare. Autorul a fost nespun de religios și a avut viziuni pe care le-a consemnat în această carte, subliniind pocăința, viața spirituală și apropiata venire a Domnului. Cartea a fost citită în multe biserici până în vremea lui Ieronim. E cuprinsă în manuscrisul Sinaitic al Bibliei la sfârșitul Noului Testament. Faptul că autorul ei a fost Hermas din Romani 16:4 nu e decât o presupunere.

Apologia lui Aristide. E un filozof din Atena, ce a scris o "Apărare a Creștinismului către Adrian" iar în anul 125 și una către Antoniu, în anul 137, pledând pentru ocrotirea creștinilor de persecuții. El a spus: "Binecuvântată este rasa creștină, mai presus de toți oamenii, din pricina crezului lor nobil și adevărat, și din pricina vieților lor curate și frumoase." Cel mai mare tribut literar al unui filozof, adus creștinismului, din Atena, căminul filozofiei.

Iustin Martirul (100-167). Un filozof care, după ce a încercat filozofiile: stoică, paripatetică, pitagoreeană și platonice, a găsit satisfacție numai în creștinism. El a scris apologiile sale, adresate

împătatului Antoniu, în apărarea creștinismului. De asemenea, el a scris "Dialogul cu Trifo", o dezbateră purtată cu un evreu, privitor la chestiunea dacă Isus este sau nu Mesia. A doua epistolă a lui Clement, între anii 120-140, este o replică. Nu se știe dacă e vorba despre același Clement amintit înainte.

Epistola lui Diognetus. O apărare a creștinismului, făcută de un autor necunoscut, care s-a pretins a fi un ucenic al apostolilor.

Manuscrisele

După câte se știe, toate manuscrisele originale ale cărților Noului Testament s-au pierdut. Chiar de la început s-au făcut copii după aceste manuscrise valoroase pentru alte biserici, apoi au urmat copii după aceste copii, de-a lungul generațiilor, pe măsură ce vechile exemplare s-au uzat. Materialul de scris era de obicei papirusul, confecționat din foițele unei plante de apă cu același nume, care trăia în Egipt. Două foițe - una verticală, alta orizontală - erau presate și apoi lustruite. Cerneala se făcea din cărbune, din rășină și din apă. Pentru compuneri scurte se foloseau foi separate. Pentru compoziții mai lungi se legau mai multe foi, ce formau suluri. Un sul avea de obicei 100 de metri lungime și vreo 25 de centimetri lățime. În secolul al doilea cărțile Noului Testament au început a fie legate într-un Codice, adică forma actuală a cărților, în care mai multe foi erau adunate într-un volum cu pagini numerotate.

Papirusul nu era foarte rezistent. Cu timpul devenea foarte casant sau putrezea datorită umezelii ori se distrugea. Excepția o constituie Egiptul, unde climatul uscat și nisipurile mișcătoare au păstrat până în zilele noastre o uimitoare colecție de documente antice. În secolul patru, papirusul a fost înlocuit cu pergamentul, care era făcut din piele, și era mult mai durabil. Până nu demult, când s-au descoperit papirusurile egiptene, toate manuscrisele existente ale Bibliei erau pe pergament.

Odată cu inventarea tiparului, în secolul al XV-lea, a încetat producerea de Biblii sub formă de manuscris. Există în prezent vreo 4000 de manuscrise sau părți ale Bibliei care au fost scrise între secolele II și XV. La prima vedere, s-ar putea să pară puține, dar în realitate sunt mai multe decât în cazul oricărei alte scrieri antice. Nu se cunoaște nici o copie completă a lui Homer înainte de anul 1300 d.Cr. nici a lui Herodot înainte de anul 1000.

Manuscrisele pe pergament cunoscute în prezent se numesc "Unciale" și "Cursive". Uncialele au fost scrise cu litere mari, majuscule. Există vreo 160 din acestea, din secolele IV la X. Cursivele au fost scrise cu litere mici, legate între ele și s-au scris între secolele X și XV. Fiind mai vechi, Uncialele sunt mai valoroase. Cele mai vechi, mai valoroase și mai bine cunoscute manuscrise sunt: Cel Sinaitic, cel de Vatican, și cel Alexandrin, care au fost la origini Biblii complete.

Manuscrisul Sinaitic (sau Codex Sinaiticus) a fost găsit de un savant german, pe nume Tischendorf în anul 1844, la mănăstirea Sfânta Caterina, de pe muntele Sinai. El a observat într-un coș mare de frunze, pus deoparte pentru foc, pagini de pergament scrise în greacă. Cercetând mai cu deamănuntul aceste pagini, a constatat că sunt paginile manuscrisului antic al vechii Septuaginte. În total au fost 43 de foi. El a mai căutat dar nu a mai găsit și altele. În anul 1853, s-a întors la mănăstire pentru a continua cercetările, dar n-a găsit nimic. Din nou în 1859 s-a întors și, stând de vorbă cu administratorul despre Septuaginta, acesta a remarcat că avea o copie antică a versiunii respective a Bibliei, pe care i-a și adus-o îndată lui Tischendorf, înfășurată într-un șervețel de hârtie. Era tocmai restul manuscrisului, din care văzuse Tischendorf 43 de foi cu 15 ani înainte. Privind paginile, și-a dat seama că ține în mână cea mai prețioasă scriere existentă. După multe negocieri internaționale, manuscrisul a fost în cele din urmă obținut de Biblioteca Imperială din orașul Sfântul Petersburg, unde a rămas până în anul 1933, când a fost vândut Muzeului Britanic, cu prețul de o jumătate de milion de dolari. Manuscrisul conține 199 de foi ale Vechiului Testament și Noul Testament complet, cu Epistola lui Barnaba și o parte din Păstorul din Hermas, pe 148 de foi, totalul foilor fiind de 347, scrise de mână foarte îngrijit, pe cel mai bun pergament, foile având dimensiunea de 38 pe 34 centimetri. Datează din prima jumătate a secolului patru. Este singurul manuscris și cel mai vechi conținând întregul Nou Testament. Cele 43 de foi pe care Tischendorf le-a obținut cu ocazia primei sale vizite se află la biblioteca Universității din Leipzig.

Manuscrisul de la Vatican, scris în secolul al patrulea, se află în biblioteca Vatican, încă în anul 1481. Unele fragmente al Noului Testament lipsesc.

Manuscrisul Alexandrin, din secolul al V-lea, la Alexandria. Se află în Muzeul Britanic din anul 1627 și conține întreaga Biblie, cu excepția câtorva fragmente. Cuprinde și epistolele lui Clement și Psalmii lui Solomon.

Alte manuscrise: Manuscrisul "Efraem" din secolul V, aflat în prezent la Paris; conține jumătate din Noul Testament. Manuscrisul "Beza" din secolul V, aflat la Universitatea din Cambridge; conține Evangheliile și Faptele Apostolilor. Manuscrisul "Washington", din secolul IV, găsit în Egipt în anul 1906, aflat în prezent la Biblioteca Smith din Washington; conține Evangheliile.

Biblii tipărite

Inventarea tiparului, inițial tiparul mobil, de către Ioan Gutemberg (1454) a făcut ca Biblia să devină relativ ieftină și ușor de procurat și a promovat foarte mult circulația ei în rândul maselor. Mai înainte, prețul unei Biblii echivala cu salariul pe un an. Prima carte tipărită de Gutemberg a fost Biblia. Una din cele tipărite de el se află la Biblioteca

Congresului din Washington, pentru care s-a plătit suma de 350.000 de dolari.

Papirusurile

Descoperirea lor. Flinders Petrie, în excavările din partea centrală a Egiptului, a observat niște foițe vechi de papirus, care au ieșit la iveală în grămezile de gunoi ce fuseseră îngropate în nisip și a sugerat că s-ar putea să fie valoroase. Doi dintre discipolii săi, Grenfell și Hunt, studenți la Oxford, au început în anul 1885 a căuta sistematic aceste papirusuri. În următorii zece ani, ei au găsit 10.000 de manuscrise și fragmente de manuscrise similare. Ele au fost dezgropate și scoase din grămezile de gunoi acoperite cu nisip, din cutiile mumiilor și din trupurile îmbălsămate ale crocodililor.

Cele mai multe s-au dovedit a fi scrisori, apoi: note de plată, recipise, jurnale, certificate și almanahuri. Unele din ele au fost documente istorice de mare valoare, datând din anul 2000 î.Cr. Cele mai multe din ele însă datează din anul 300 î.Cr. până în anul 300 al erei creștine. Printre ele s-au găsit scrieri creștine vechi, ce suscită interesul cititorilor Bibliei.

Un fragment din Evanghelia lui Ioan. O porțiune foarte mică de papirus de 9 x 6,4 cm, conținând pe o parte Ioan 18:31-33 iar pe cealaltă Ioan 18:33-37. Face parte dintr-o filă a unui manuscris ce avusese inițial 130 de pagini cu dimensiunea de 23 x 20 cm. Comparând forma literelor și stilul scrierii cu anumite manuscrise date, savanții au datat manuscrisul ca fiind din secolul al II-lea. Este cel mai vechi manuscris biblic cunoscut în prezent - o dovadă a faptului că Evanghelia lui Ioan era în circulație în Egipt în anii imediat următori morții lui Ioan. A fost găsit în anul 1920 și acum se află la Biblioteca Riland din Manchester, Anglia.

Evangheliile și Faptele Apostolilor. Printre papirusuri se află 30 de foi incomplete, conținând fragmente din Matei, Marcu, Luca Ioan și Faptele Apostolilor, scrise în prima parte a secolului al II-lea. Este o parte din așa-numita colecție Chester Beatty.

Epistolele lui Pavel, compuse din 86 de file rămase din 104 inițiale. Manuscrisul cuprinde: Romani, Evrei, I și II Corinteni, Efeseni, Galateni, Filipeni, Coloseni, I și II Tesaloniceni. A fost scris prin anul 200. Aparține colecției de papirusuri Chester Beatty.

Colecția Chester Beatty mai conține manuscrise din Genesa, Numeri, Deuteronom, Isaia, Ieremia, Ezechiel, Daniel, Estera și o treime din Apocalipsa. A fost publicat în anul 1931. În parte este proprietatea Universității din Michigan. E considerată cea mai importantă descoperire de texte biblice, de la descoperirea Manuscrisului Sinaitic încoace - o dovadă de preț a autenticității și integrității Noului Testament.

Logia. Pe lângă numeroasele fragmente pe foi de papirus, conținând fragmente ale cărților Bibliei, au mai fost și altele care conțineau

cuvinte ale lui Isus neconsemnate până acum, aparținând secolului al III-lea. Apoi, pasaje dintr-o evangheliie necunoscută, paralelă cu evangheliile canonice; și multe fragmente descriind întâmplări din viața lui Isus, similare celor din evangheliile cunoscute de noi.

Limbajul papirusurilor. Adolph Deissman, un cercetător german, a observat că greaca papirusurilor e identică cu greaca Noului Testament grec, și nu cu greaca clasică a epocii lui Pericle. Există 500 de cuvinte în Noul Testament grec care nu se găsesc deloc în greaca clasică. Faptul acesta ne arată că Noul Testament a fost scris în limbajul obișnuit, de toate zilele, al poporului. Este o descoperire care a dat un impuls deosebit traducerilor moderne al Noului Testament în limbajul popular.

Traduceri antice. Vechiul Testament a fost scris în ebraică. Noul Testament a fost scris în greacă. O traducere în greacă a Vechiului Testament, numită Septuaginta, datând din secolul al III-lea î.Cr., era în uz general pe vremea lui Isus. Greaca era limba obișnuită a lumii romane.

Versiunea Siriană. Traducere din secolul II al erei creștine, pentru uzul sirienilor. Nu s-au păstrat manuscrise complete ale acestei versiuni.

Siriaca Peșito. Traducere din secolul IV. Bazată pe Versiunea Siriană, pe care, de altfel, a și înlocuit-o complet. "Peșito" înseamnă "simplu". Au mai fost și alte versiuni siriene recente.

Latina Veche. Din secolul II. Vechiul Testament al acestei versiuni a fost tradus nu din ebraică, ci din Septuaginta.

Vulgata. O revizuire a Vechii Latine, făcută de Ieronim, între anii 382-404. Vechiul Testament, cu excepția Psalmilor, s-a tradus direct din ebraică. A fost Biblia Apusului timp de 1000 de ani.

Versiunea coptă. Traducere în limbajul popular al Egiptului secolului II d.Cr. Urmată de alte versiuni.

Alte traduceri. În secolul IV, versiunile: arabă și slavă.

Odată cu creșterea papalității, Biblia a încetat a mai fi folosită pe scară largă, fiind înlocuită cu decretalele și dogmele consiliilor și a papilor.

Dar, odată cu Reforma Protestantă, a fost trezit din nou interesul pentru Biblie, așa încât Biblia a ajuns a fi tradusă în prezent, total sau parțial, în mai mult de 1000 de limbi și dialecte. S-a calculat că 9-10 % din toată populația lumii poate să citească la ora actuală Biblia în limba maternă.

Traducerile engleze

Caedmon (676), Bede (672-735), Alfred cel Mare (849-901) au tradus porțiuni mici din Biblie în limba anglo-saxonă, care au fost mai târziu urmate de câteva încercări fragmentare de traducere a Bibliei.

Biblia lui Wyclif (1382). Prima Biblie în limba engleză. Tradusă

din Vulgata. Nu s-a păstrat decât în manuscris deoarece încă nu fusese inventat tiparul. Nu a avut o circulație prea mare, dar a ajuns în mâna poporului și a fost unul din factorii principali care au pregătit terenul pentru înfăptuirea Reformei. Papa a fost împotriva lui Wyclif. Drept urmare, el a fost excomunicat și după moartea sa, oasele i-au fost arse și aruncate în râu.

Biblia lui Tyndale (1525). Din izvoarele olandeze și latine. Aceasta a fost urmată de Biblia lui Rogers (1537), care a fost copiată aproape în întregime după Biblia lui Tyndale. Apoi a urmat "Biblia Mare" (1539), care a fost o compilație după Tyndale, Rogers și Coverdale.

Biblia de Geneva (1560), tradusă de un grup de învățați protestanți care se refugiaseră la Geneva. S-a bazat mai mult pe Biblia lui Tyndale, cu foarte puternice accente calviniste. A devenit foarte populară. A fost urmată de Biblia Episcopilor (1568), care a fost autorizată pentru uz în Biserica Anglicană.

Versiunea King James (1611), executată din ordinul Regelui James (Iacob), cu scopul de a uniformiza serviciile în biserica presbiteriană a Scoției și în Biserica Anglicană. Este o revizuire a versiunilor anterioare, bazată mai mult pe cea a lui Tyndale. Timp de 300 de ani a fost Biblia numărul unu a lumii anglo-saxone.

Revizuirea anglo-americană (1881-1885) este lucrarea a 51 de învățați englezi și americani. A devenit necesară din pricina schimbărilor de sens care au survenit între timp la unele cuvinte englezești. S-a făcut cu scopul de a se obține un text "mai curat". Traducerea urmărește versiunea King James peste tot, în afara pasajelor în care un cuvânt a trebuit să fie înlocuit complet. În anul 1901 a ieșit ediția americană, cuprinzând ușoare modificări preferate de comitetul de revizie american. În 1952 s-a făcut o altă revizuire, cunoscută sub numele de Revised Standard Version (Versiunea "Standard" Revizuită).

Cuvintele tipărite cu litere cursive în Bibliile noastre indică faptul că lipsesc în original și au fost completate pentru a da sens traducerii.

Capitolele și versetele, inexistente în textul original, au fost adăugate de Cardinalul Caro (1236) și Robert Stephens (1551)

Traducerile în limbajul modern

Multe și diverse au fost eforturile de a reproduce gândurile exacte ale originalului în limbajul nostru de toate zilele. Dăm mai jos o listă a celor mai bine cunoscute versiuni moderne:

Noul Testament Îmbogățit (The Amplified New Testament)

Publicat în 1958, de editura Zondervan, din Grand Rapid, Michigan. A devenit una din cele mai răspândite ale Noului Testament. Conține scurte note explicative de mare preț.

Vechiul Testament Îmbogățit (The Amplified Old Testament) partea I: Genesa-Estera. Partea II: Iov-Maleahi. Publicat de editura Zondervan. Merge pe urmele predecesorului ei, cuprinzând scurte note

informative de subsol.

Noul Testament al Secolului Douăzeci (Twentieth Century New Testament). Prima dintre traduceri în limbaj modern, publicată în anul 1898. Este opera a vreo 20 de învățați englezi. Considerat o traducere foarte bună.

Noul Testament al lui Weymouth (Weymouths New Testament). Lucrarea unui laic baptist din Anglia. Publicat postum în anul 1903. Revizuit în anul 1924 și 1933.

Biblia completă a lui Fenton, în engleza modernă. Ferrar Fenton, un englez bogat, a evitat ani de zile a citească Biblia în alte traduceri decât în limbile originale, așa încât traducerea sa să nu fie influențată de alte traduceri. Și-a publicat lucrarea în 1903.

Traducerea lui Moffat. Moffat a fost un profesor scoțian care a predat la Seminarul Teologic al Uniunii, din New York. Noul său Testament a fost publicat în anul 1913; Vechiul Testament în 1924. Întreaga Biblie în 1926.

Noul Testament de Riverside, a lui Ballantine. Un pastor congregaționalist, director al Seminarului Teologic Oberlin. Lucrarea a fost publicată în anul 1923.

Smith și Goodspeed. Goodspeed, de la Universitatea din Chicago; și-a publicat Noul Testament în anul 1923. J.M. Powis, de la Universitatea din Chicago, în colaborare cu Gordon de la Universitatea McGill, Meek de la Universitatea din Toronto și Waterman de la Universitatea din Michigan au publicat o traducere a Vechiului Testament, în anul 1923.

Noul Testament în engleza elementară, publicat în 1941. Pregătit de S.H. Hooke, de la Universitatea din Londra, cu ajutorul a opt învățați eminenți. Este exprimarea Cuvântului lui Dumnezeu într-un vocabular restrâns de 1000 din cele mai simple cuvinte ale limbii engleze. I-au fost aduse numeroase elogii în presa religioasă.

Versiunea Berkeley a Bibliei. Publicată în 1959 de Zondervan. Tiparul e de foarte bună calitate. Ușor de citit. Oamenii de știință o consideră o redare fidelă a sensurilor originale în engleza modernă. Conține scurte note de subsol, care ajută la suscitarea interesului cititorului pentru studierea Bibliei.

Noul Testament al lui Norlie. Publicat de Zondervan. O nouă traducere în limbajul obișnuit.

New English Bible (Noua Biblie Engleză); Noul Testament a fost publicat în Anglia, în anul 1961, de editurile universităților: Oxford și Cambridge.

ISTORIA BISERICII

**Biblia cuprinde relatarea vieții lui Cristos
Biserica există pentru a relata evenimentele vieții lui Isus
Istoria Bisericii este continuarea relatării biblice**

Pentru a arăta legătura ei cu relatarea biblică, și pornind de la convingerea că cei care merg la biserică cunosc cel puțin elementele de bază ale relatării biblice, redăm mai jos o mică schiță a principalelor trăsături, evenimente și personaje cuprinse în această relatare.

Nu vom putea înțelege conjunctura actuală a creștinătății decât privind-o în lumina istoriei. Din păcate însă necunoașterea istoriei Bisericii este mai răspândită chiar decât necunoașterea Bibliei. Noi credem că păstorul are datoria de a-și învăța enoriașii principale fapte ale istoriei Bisericii.

Istoria lumii este concepută în trei mari perioade:

ANTICĂ: Egipt, Siria, Babilon, Persia, Grecia, Roma.

MEDIEVALĂ: De la căderea Romei la descoperirea Americii.

MODERNĂ: Din secolul XV până în epoca actuală.

Istoria Bisericii e concepută și ea în trei perioade mari:

PERIOADA IMPERIULUI ROMAN: Prigoanele, martirii, părinții Bisericii, controversile, creștinarea Imperiului Roman.

PERIOADA MEDIEVALĂ: Creșterea și puterea papalității, inchiziția, monasticismul, mahomedanismul, cruciadele.

PERIODA MODERNĂ: Reforma protestantă, marea dezvoltare a bisericii protestante. Larga circulație a Bibliei Deschise; eliberarea tot mai mare a guvernelor civile de biserică și de controlul preoțesc; lucrarea misionară mondială; reformele sociale; și creșterea înfrățirii credincioșilor.

Cele trei mari diviziuni ale Creștinătății sunt:

PROTESTANȚII: predomină în Vestul Europei și în America de nord

ROMANO-CATOLICII: predomină în Sudul Europei și în America de Sud.

ORTODOCȘII: predomină în Răsăritul și Sud-Estul Europei.

Această divizare e urmarea celor două mari rupturi care au avut loc în sânul Bisericii. Una a avut loc în secolul XI, când biserica de răsărit s-a despărțit de biserica de apus. Cealaltă a avut loc în secolul XVI, sub conducerea lui Martin Luther - cel mai mare om din istoria modernă.

Iată ce a spus Harnack despre aceste biserici: Biserica ortodoxă

este creștinismul primitiv plus păgânismul grec și oriental. Biserica romano-catolică este creștinismul primitiv plus păgânismul grec și roman.

Biserica protenstantă este încercarea de a elibera creștinismul primitiv de toate formele de păgânism.

Imperiul roman

Biserica a fost întemeiată în imperiul roman.

Roma a fost întemeiată în anul 753 î.Cr. A supus Italia, 343-272 î.Cr.

A supus Cartagina, 264-146 î.Cr.

A supus Grecia și Asia Mică, 215-146 î.Cr.

A supus spaniolii, galii, bretonii și teutonii, 133-31 î.Cr.

APOGEUL PUTERII ROMANE, 46 î.Cr.-180 d.Cr.

Imperiul Roman se întindea de la Atlantic până la Eufrat și de la Marea Nordului până în deșertul Sahara. Populația era de 120.000.000.

Iulius Cezar 46-44 î.Cr. Stăpânul lumii romane.

August, 31 î.Cr.-14 era creștină. În domnia sa s-a născut Cristos.

Tiberiu, 12-37. În domnia sa a fost răstignit Cristos.

Caligula, 37-41. Claudiu, 41-54

Nero, 54-68. A persecutat creștinii. L-a executat pe Pavel.

Galba, 68-69. Otho, Vitellius, 69.

Vespasian, 69-79. A nimicit Ierusalimul. Titus 79-81.

Domițian 81-96. A persecutat creștinii. L-a surghiunit pe Ioan.

Antonius Pius, 138-361. A persecutat creștinii.

Adrian, 117-138. A persecutat creștinii.

Antonius Pius, 161-180. A persecutat creștinii.

Marc Aureliu, 138 -161. A persecutat creștinii

DECLINUL ȘI CĂDEREA IMPERIULUI ROMAN, 180-476

Comodus, 180-192

Împărații Barrak, 192-284, numiți de armată. Război civil.

Septimius Sever, 193-211. A persecutat creștinii.

Caracala, 218-222. A tolerat creștinismul.

Elagabalus 218-222. A tolerat creștinismul.

Alexandru Severus, 222-235, Binevoitor față de creștinism.

Maximin, 235-138. A persecutat creștinii.

Filip, 244-249, foarte binevoitor față de creștini.

Decius, 249-251, a persecutat creștinii cu furie.

Valerian, 253-250. A persecutat creștinii.

Galienus, 260-268. Binevoitor față de creștini.

Aurelian, 270-275. A persecutat creștinii.

Dioclețian, 284-305. A persecutat creștinii cu furie.

Constantin, 306-337. A devenit el însuși creștin.

Iulian 361-363. Apostatul. A căutat să readucă păgânismul.

Jovian, 363-364. A restabilit credința creștină.

Teodosie, 378-395. A făcut creștinismul religie de stat.

IMPERIUL DIVIZAT, 395 era creștină

<i>Apus</i>	<i>Răsărit</i>
Honorius, 395-423	Arcadius, 395-408
Valentinian III, 423-455	Teodosius II, 408-450
Imperiul roman de apus a	Anastasius, 491-518
căzut în mâinile barbarilor	Iustinian, 527-565
care au adus cu ei Evul Mediu.	A căzut imperiul de răsărit, 1453

Din ruinele Imperiului de Apus s-a ridicat imperiul papal și Roma a domnit astfel în continuare peste lume, 1000 de ani.

Creștinarea imperiului roman

Răspândirea rapidă a creștinismului. Tertulian (160-220) a scris următoarele: "Noi nu suntem decât de ieri, alaltăieri și totuși am umplut imperiul vostru, orașele, cetățile și insulele voastre, triburile, taberele și castelele voastre, palatele, adunările și senatul vostru."

Cam pe la sfârșitul persecuțiilor imperiale (313), creștinii formau cam jumătate din populația imperiului roman.

Constantin

Convertirea sa. În cursul războaielor sale cu diferiți pretendenți la tron, în ajunul bătăliei sale de la podul Milvain, din afara Romei (octombrie 27, anul 312), el a văzut pe cer, deasupra soarelui care apunea, o viziune a Crucii, iar deasupra ei cuvintele: "Învinge prin semnul acesta". Atunci el s-a hotărât să lupte sub flamura lui Cristos și a câștigat bătălia. A fost un punct de cotitură în istoria creștinismului.

Edictul de toleranță (313). Prin el Constantin asigură "creștinilor și tuturor celorlalți deplină libertate de a-și alege religia", fiind primul edict de felul acesta din istorie. Constantin a mers mai departe. A favorizat pe creștini în toate modurile; i-a numit în posturile cele mai importante; i-a scutit pe pastorii creștini de impozite și de serviciu militar. A încurajat și ajutat construirea de biserici. A făcut creștinismul religia curții sale imperiale. A emis un îndemn general (325), către toți supușii săi, de a îmbrățișa creștinismul. Apoi, întrucât aristocrația romană continuă aderarea la religiile păgâne, Constantin și-a mutat capitala la Bizanț și a numit-o "Constantinopol", noua Romă, capitala imperiului creștin.

Constantin și Biblia. El a comandat 50 de Biblii pentru bisericile din Constantinopol, care urmau a fi pregătite sub îndrumarea lui Eusebiu, din cel mai bun pergament, de către artiști iscusiți. Apoi a însărcinat doi mesageri publici să i le aducă de îndată ce vor fi gata. Se poate ca manuscrisele: Sinaitic și cel de Vatican să aparțină acestui grup.

Constantin și ziua de duminică. El a făcut duminica, ziua de strângere a creștinilor la închinare, o zi de odihnă. A interzis munca obișnuită în această zi și a permis soldaților creștini a participe la slujbele din biserici. Această zi de odihnă în fiecare aptămână a însemnat foarte mult pentru sclavi.

Casele de închinare. Prima clădire de biserică a fost ridicată sub domnia lui Alexandru Severus, 225-235. După edictul lui Constantin aceste clădiri au început a răsari pretutindeni.

Reforme. Sclavia. Luptele de gladiatori, uciderea copiilor nedoriți și răstignirea ca formă de execuție au fost abolite odată cu creștinizarea imperiului roman.

Păgânizarea Bisericii

Când a devenit creștin, împăratul Constantin (306-337) a emis un edict prin care asigura fiecărui om dreptul de a-și alege propria religie.

Împăratul Teodosie (378-398) a făcut creștinismul religie de stat a imperiului roman și aderarea la o biserică creștină obligatorie. A fost cea mai groaznică calamitate care s-a abătut vreodată asupra Bisericii. Convertirea forțată a umplut bisericile de oameni nenăscuți din nou.

Nu numai atât, dar Teodosie și-a asumat sarcina de a suprima cu forța toate celelalte religii și a interzis închinarea la idoli. Prin decretul sale, templele păgâne au fost dărâmate de cete de creștini, vărsându-se mult sânge.

Ori, Cristos stabilise că va cuceri numai și numai prin mijloace spirituale și morale. Până atunci convertirea fusese benevolă - adică o schimbare autentică a inimii și vieții.

Dar acum spiritul militar al Romei imperiale a pătruns în biserică. Biserica a cucerit imperiul roman. În realitate însă imperiul roman, începu să cadă cu repeziciune în urâciunile de o mie de ani ale papalității.

Biserica imperială a secolului IV și V a devenit o instituție total diferită de biserică persecutată a primelor trei secole. În ambiția ei de a stăpâni, ea a pierdut și a părăsit spiritul lui Cristos. Închinarea ce fusese la început atât de simplă și frumoasă, a fost acum împopoțonată cu tot felul de ceremonii complicate și impunătoare, având o splendoare exterioară aparținând mai degrabă templelor păgâne.

Creștinii care sulseau în biserici au devenit preoți. Termenul de "preot" nu fusese atribuit creștinilor până în anul 200. El a fost împrumutat din sistemul ebraic și din exemplul preoției păgâne. Leon I (440-61) a interzis preoților a se căsătorească, făcând astfel celibatul o lege a bisericii romane.

Convertirea barbarilor. Goții, vandalii și hunii care au răsturnat imperiul roman au acceptat creștinismul, dar într-o mare măsură, convertirea lor a fost numai de formă și acest fapt a umplut și mai mult biserica de practici păgâne.

Coflictele cu filozofiile păgâne. După cum fiecare generație încearcă a-l interpreta pe Cristos în termenii propriei sale gândiri, tot așa și creștinismul: nici nu și-a făcut bine apariția că apar manichaeismul, montanismul, arianismul, apolinarianismul, nestorianismul, eutihianismul și secta monofiziților. Din secolul II până în secolul IV, Biserica a fost sfâșiată de controverse asupra acestor chestiuni și a altora similare, până când și-a pierdut aproape în întregime adevărata ei misiune.

Persecuțiile

În ce privește persecuțiile lui Nero, vezi nota de la II Timotei, și fondul general al Epistolei, de la pagina 635.

Domițian (anul 95). A dezlănțuit o persecuție împotriva creștinilor. A fost de scurtă durată, dar extrem de violentă. Multe mii de credincioși au fost uciși la Roma și în toată Italia, printre care și Flaviu Clements, verișor al împăratului; iar soția lui, Flavia Domitila, a fost exilată. Apostolul Ioan a fost surghiunit pe insula Patmos.

Traian (98-117). Unul din cei mai buni împărați; dar, a crezut că e de datoria lui a sprijini legile imperiului; iar creștinismul a fost considerat o religie ilegală, din pricina faptului că creștinii refuzau a se închina împăratului. Biserica a fost considerată o societate secretă și a fost trecută în ilegalitate. Creștinii nu au fost vânați în mod expres, dar atunci când au fost descoperiți au fost pedepsiți. Printre cei care au pierit sub domnia lui Traian ~~au~~ fost: Simeon, fratele Domnului Isus, și episcop de Ierusalim, răstignit în anul 107 și Ignat, al doilea episcop al Antiochiei (110). Pliniu, cel care a fost trimis de împărat în Asia Mică, unde creștinii se înmulțiseră atât de mult încât templele păgâne au fost părăsite. Pentru a-i pedepsi pe credincioși, a scris următoarele: "Ei (creștinii) au afirmat că esența crimei de care sunt acuzați sau a erorii lor constă în aceasta: ei obișnuiesc a se aduna într-o anumită zi, înainte de răsăritul soarelui, pentru a cânta un imn al lui Cristos, ca unui zeu, și pentru a se lega printr-un jurământ a nu face nici o faptă rea, a nu fura, a nu jefui și a nu comite adulter; a nu-și călca cuvântul; a nu se eschiva de la datorie. După acest spectacol, ei se despart urmând să se adune din nou pentru a se împărtăși din hrana obișnuită."

Adrian (117-118) a persecutat și el pe creștini, dar moderat. Telefor, păstorul bisericii romane, precum și mulți alții au murit în această perioadă ca martiri. Totuși sub domnia lui creștinismul a făcut progrese însemnate în ce privește numărul membrilor și o poziție elevată de cultură și influență socială.

Antonius Pius (138-161). Acest împărat a favorizat oarecum

creștinii, dar s-a simțit obligat oarecum a susține legea; și astfel au fost făcuți foarte mulți martiri, printre care și Policarp.

Marc Aureliu (161-180). Asemenea lui Adrian, a considerat menținerea legii de stat o necesitate politică dar, spre deosebire de acesta a încurajat persecutarea creștinilor. A fost crud și barbar - cel mai sever de la Nero încoace. Multor mii de credincioși li s-a tăiat capul sau au fost aruncați la fiare sălbatice, printre ei numindu-se și Iustin Martirul. Prigoana a fost foarte sălbatică în sudul Galiei. Torturile îndurate de victime, fără murmure, depășesc orice imaginație. Tortura de dimineața până seara, o sclavă pe nume Blandina spunea doar atât: "Eu sunt creștină și în mijlocul nostru nu se face nici un rău".

Septimius Sever (193-211). Persecuția acestuia a fost foarte severă, dar nu generală. Egiptul și Africa de Nord au suferit cel mai mult. În Alexandria mulți creștini au murit ca martiri arși, răstigniți sau decapitați. Printre ei s-a aflat și Leonida, tatăl lui Origen. În Cartagina, Perpetua, o doamnă nobilă împreună cu sclava ei credincioasă Felicită, au fost sfășiate în bucăți de fiare sălbatice.

Maximin (235-238). Sub domnia acestuia, mulți conducători de seamă ai Bisericii au fost dați morții. Origen a scăpat ascunzându-se.

Decius (249-251) a hotărât cu înverșunare stărpirea creștinismul. Persecuțiile sale au ținut foarte mult și au fost foarte violente. Mulțimi mari de creștini au pierit sub cele mai crude torturi, la Roma, în Africa de Nord și în Egipt, precum și în Asia Mică. Ciprian a spus: "Lumea întreagă e devastată".

Valerian (253-260). Mai sever decât Decius; a avut drept scop distrugerea completă a creștinismului. Mulți conducători creștini au fost executați, printre care și Ciprian, episcopul Cartaginei.

Dioclețian (284-305). Ultima persecuție imperială și cea mai severă. Timp de 10 ani, creștinii au fost urmăriți și hăituiți prin păduri și prin peșteri; au fost arși de vii, aruncați la fiare, omorâți prin tot felul de torturi. A fost un efort sistematic și neînduplecat de a șterge numele de creștin.

Catacombele Romei

Vaste galerii subterane, de obicei având o lățime de 3 m și o înălțime de 2 m; se întindeau pe sute de kilometri sub oraș și erau folosite de creștini ca locuri de închinare și îngropare în timpul persecuțiilor imperiale. Se estimează că mormintele creștine ar fi între 2 și 7

milioane. S-au găsit peste 4000 de inscripții care aparțin perioadei de la Tiberius la Constantin.

Părinții Bisericii

Policarp (69-156). Ucenicul apostolului Ioan, episcop de Smirna. În cadrul prigoanei dezlănțuite de împărat, el a fost arestat și dus în fața guvernatorului. Iar când i s-a oferit libertatea în schimbul blestemării lui Cristos, el a răspuns: "86 de ani L-am slujit pe Cristos și El nu mi-a făcut decât bine. Cum aş putea acum a-L blestem pe Domnul și Mântuitorul meu?" A fost ar de viu.

Ignat (67-110), ucenic al lui Ioan, episcop de Antiohia. Împăratul Traian, într-o vizită în Antiohia, a poruncit ca Ignat să fie arestat; chiar împăratul a prezidat la procesul lui și l-a condamnat pe Ignat a fi aruncat la fiare sălbatice în Roma. În drum spre Roma el a compus o scrisoare către creștinii din Roma, în care îi ruga fierbinte a nu încerca a-i obține iertarea, întrucât el dorise de mult cinstea de a muri pentru Domnul lui. Iată care au fost cuvintele sale: "Să se năpustească fiarele sălbatice asupra mea! Dacă nu vor voi s-o facă, le voi obliga. Veniți mulțimi de fiare sălbatice, veniți și rupeți oasele și carnea mea, veniți cumplite torturi ale diavolului; numai lăsați-mă să ajung la Cristos!"

Papias (70-155). Un alt ucenic al apostolului Ioan; episcop al orașului Hierapolis, aflat la vreo 160 km est de Efes. S-ar putea a-l fi cunoscut pe Filip, despre care tradiția spune că a murit la Hierapolis. El a scris o carte intitulată "Explicarea cuvântărilor Domnului", în care spune că și-a făcut o preocupare de căpetenie a afla de la presbiterii cuvintele lui Isus așa cum le-a rostit El. A murit ca martir la Pergam, cam în aceeași perioadă cu Policarp. Policarp, Ignat și Păpias formează veriga de legătură între epoca apostolică și perioada următoare.

Iustin Martirul (100-167). Născut la Neapolis, vechiul Sihem, cam în perioada în care a murit Ioan. A studiat filozofia. În tinerețe a văzut foarte multe persecuții ale creștinilor. A fost convertit apoi la creștinism și a început a călători în roba lui de filozof, căutând a câștiga oamenii pentru Cristos. A scris o apărare a creștinilor pe care a adresat-o împăratului. A fost unul din cei mai capabili oameni ai vremii sale. A murit ca martir la Roma. Vrând a arata imensa creștere a creștinismului, el a spus că deja pe vremea sa nu era neam în care a nu fi aduse rugăciuni în numele lui Isus.

Iată aici, imaginea închinării creștine la început, așa cum ne-o prezintă Iustin Martirul: "Duminica se ține o adunare, la care participă toți creștinii care locuiesc în orașe și sate, și se citește un pasaj din însemnările apostolilor și din scrierile profeților, atât cât permite timpul. Când se termină lectura, președintele, în cadrul unei cuvântări, îndeamnă pe credincioși a imita nobilele fapte despre care s-a citit. La sfârșitul rugăciunii, așa cum am descris mai înainte, se servește

pâinea și vinul și se mulțumește pentru ele iar adunarea răspunde prin "amin". Apoi alimentele consacrate sunt distribuite și fiecare se împărtășește din ele. Diaconii duc cina și pe la casele celor care nu au participat la serviciu. Cei bogați și cei dispuși dau apoi contribuții benevole. Colecta este depusă la președinte, care ajută cu aceste fonduri pe orfani, văduve, deținuți, străini și pe toți cei care duc lipsă".

Ireneu (130-200). A crescut în Smirna. A fost elev al lui Policarp și Papias. A călătorit foarte mult. A devenit episcop de Lion, în Galia. Renumit mai mult pentru cărțile sale împotriva gnosticilor. A murit ca martir. Iată cum și-l amintește pe Policarp: "Îmi amintesc bine locul în care a stat Sfântul Policarp și a vorbit. Îmi amintesc discursurile pe care le-a ținut în fața poporului, cum a descris legăturile sale cu Ioan apostolul și cu ceilalți care fuseseră cu Domnul; cum a citat el cuvintele lui Isus și minunile Sale; cum a primit el învățăturile sale de la martorii oculari care văzuseră Cuvântul Vieții, potrivit-se în toate privințele cu Scripturile".

Origen (185-254). Cel mai învățat om din biserica antică. Un mare călător și scriitor; foarte prolific; folosea douăzeci de copişti o dată; două treimi din Noul Testament sunt citate în scrierile sale. A locuit în Alexandria, unde tatăl său Leonidas, a murit ca martir. Mai târziu a locuit în Palestina, unde a murit ca urmare a înmormântării și torturilor la care a fost supus sub Decius.

Tertullian (160-222) din Cartagina. "părintele creștinismului latin"; un avocat roman, păgân care după convertirea sa a devenit un ilustru apărător al creștinismului.

Eusebiu (264-340), "părintele istoriei Bisericii"; episcopul Cezareii în timpul convertirii lui Constantin; a avut mare trecere la acesta; a scris o "istorie eclesiastică" de la Cristos până la consiliul de la Niceea.

Ioan Crisostom (345-407), numit și "gură de aur". Un orator neîntrecut; cel mai mare predicator din vremea sa. Adept al predicii expoziționale; s-a născut în Antiohia și a devenit patriarhul Constantinopolului, predicând la mari mulțimi de oameni în biserica Sf. Sofia; un reformator; a căzut în dizgrația regelui și a fost alungat, murind în exil.

Ieronim (346-420), "cel mai învățat dintre părinții latini". Educat la Roma, a trăit mulți ani în Betleem și a tradus în limba latină Biblia, care s-a nimit "Vulgata".

Augustin (354-430), Episcop de Hipo (în Africa de Nord). Un mare teolog al bisericii primare. Mai mult decât oricare altul, el a făurit doctrinele bisericii din Evul Mediu.

Cei dintâi necredincioși

Celsus (180), cel mai renumit adversar literar din perioada primară a creștinismului. Nici unul din argumentele enunțate împotriva

creștinismului de atunci încoace nu lipsește din scrierile sale. Unele idei vânturate azi ca moderne sunt de fapt de pe vremea lui Celsus. Porfiriu (233-300) a exercitat de asemenea o puternică influență împotriva creștinismului.

C

Confiliile ecumenice

Niceea (325). A condamnat arianismul.

Constantinopol (381). Convocat pentru rezolvarea problemei apol-linarianismului.

Efes (431). Convocat pentru rezolvarea controversei nestoriene.

Calcedon (451). Convocat pentru rezolvarea controversei eutihiene.

Constantinopol (553). Pentru rezolvarea controversei monofiziților

Constantinopol (680). Doctrina celor două voințe în Cristos

Niceea (787). A aprobat închinarea la icoane.

Constantinopol (869). Ruptura finală dintre est și vest.

Roma (1123), a hotărât numirea episcopilor de către papi.

Roma (1139). Un efort final de a repara ruptura dinre est și vest.

Roma (1179), pentru impunerea disciplinei eclesiastice.

Roma (1215). Pentru alegerea lui Innocent al III-lea

Lion (1245). Pentru a rezolva cearta dintre papă și împărat.

Lion (1274). Un nou efort de unificare a răsăritului și apusului.

Viena (1311). Suprimarea templierilor

Constanța (1414-18). Pentru a remedia dezbinarea papală. Din ordi-nul acestui consiliu a fost ars Hus pe rug.

Basel (1431-49). Pentru a reface biserica

Roma (1512-18) Un alt efort de refacere a Bisericii

Trent (1545-63). Pentru a contracara Reforma

Vatican I (1869-70). A declarat infailibilitatea papală

Vatican II (11 octombrie 1962-). Un efort de a uni creștinătatea într-o singură biserică. Cel mai mare consiliu.

Monasticismul

A început în Egipt, odată cu Antoniu (250-350), care s-a retras în pustiu și a trăit în singurătate. Mulțimi mari de oameni i-au urmat exemplul. Mișcarea s-a răspândit în Palestina, Siria, Asia Mică și Europa. În răsărit, fiecare monastic trăia în peștera sau coliba sa, ori pe stâlpul său. În Europa, monasticii trăiau în comunități numite "mănăstiri", împărțindu-și timpul între muncă și exerciții religioase. Au devenit foarte numeroși și s-au născut ordine de călugări și călugărițe. Mănăstirile din Europa au desfășurat cea mai bună lucrare a bisericii în Evul Mediu, în domeniul filantropiei creștine, al literaturii, educației și agriculturii. Dar când s-au îmbogățit, aceste mănăstiri au devenit foarte imorale. În cadrul Reformei din țările protestante, ele

au dispărut curând și cele care mai există în țările catolice sunt în curs de dispariție.

Cruciadele

Efortul creștinătății de a recâștiga Țara Sfântă de la mohamedani. Au fost șapte cruciade:

Prima (1095-1099); a capturat Ierusalimul.

A doua (1147-1149); a amânat căderea Ierusalimului.

A treia (1189-1191); armata nu a atins Ierusalimul.

A patra (1201-1204); a capturat și prădat Constantinopolul.

A cincea (1228-1229); a cucerit Ierusalimul dar l-a pierdut curând după aceea.

A șasea (1248-1254); un eșec.

A șaptea (1270-1272); a fost un eșec.

Cruciadele au avut o influență în salvarea Europei de turci și în deschiderea unor legături între Europa și Răsărit, pregătind terenul pentru Renașterea culturii.

Mahomedanismul

Mahomed. S-a născut la Mecca (570); nepotul guvernatorului. În tinerețe a vizitat Siria și a intrat în legătură cu creștinii și evreii. S-a îngrozit de idolatria pe care a văzut-o. În anul 610 s-a declarat pe sine profet. A fost respins la Mecca; în 622 a fugit la Medina, unde a fost primit și unde a devenit războinic. A început propagarea credinței cu ajutorul sabiei. În anul 630 a intrat din nou în Mecca, în fruntea unei armate; a distrus 360 de idoli cuprins de zel pentru nimicirea idolatriei. A murit în anul 632. Succesorii lui au fost nimiți califi.

A urmat o creștere rapidă. Până în anul 634, Siria a fost cucerită apoi a urmat; Ierusalimul în 637, 638 Egiptul, 640 Persia, 689 Africa de nord, 711 Spania. Astfel într-o perioadă scurtă, întreaga Asie de vest, Africa de nord, leagănul creștinismului, au devenit mahomedane. Mahomed a apărut într-o perioadă în care biserica se păgânizase, închinându-se la tot felul de chipuri și icoane, relicve, martiri, și de asemenea la fecioara Maria și la sfinți. Într-un sens, mahomedanismul a fost o revoltă împotriva idolatriei lumii creștine; o judecată asupra bisericii corupte și nenăscute din nou. Luat în esența lui, mahomedanismul s-a dovedit o plagă mai rea pentru națiunile pe care le-a cucerit. Este o religie a urii; a fost propagată prin intermediul sabiei; a încurajat sclavia, poligamia și degradarea femeii.

Bătălia de la Tours, din Franța (732), una din bătăliile decisive ale lumii. Carol cel Mare a înfrânt armata musulmană și a salvat Europa de mahomedanismul care cuprinsese lumea ca un val uriaș. Poate că dacă nu ar fi fost victoria aceea, creștinismul ar fi fost subjugat complet.

Arabii au dominat lumea mahomedană (622-1058). Capitala a fost strămutată la Damasc (661); apoi la Bagdad în anul 750, unde a rămas până în 1258.

Turcii au stăpânit lumea mahomedană din 1058 până în timpurile moderne. Ei au fost mult mai necruțători decât arabii. Modul barbar în care i-au tratat pe creștini în Palestina a dus la provocarea cruciadelor.

Mongolii, din Asia Centrală, au oprit expansiunea turcă, prin Ginghis Han (1206-1277), care în fruntea unor armate uriașe, a transversat cu sabia în mână și cu o torță aprinsă, o mare parte a Asiei; 50.000 de orașe și sate au fost arse; au fost uciși 5.000.000 de oameni iar în Asia Mică au fost măcelăriți 630.000 creștini, o perioadă similară de masacre crunte fiind și în timpul lui Tamerlan (1336-1402) în urma trecerii căruia au rămas sate distruse, câmpii pârjolite și sânge. Avea obiceiul ca la poarta fiecărei cetăți cucerite a construi grămezi din mii și mii de capete, la Bagdat de exemplu au fost 90.000 de capete.

Căderea Constanopolului în mâna turcilor (1453), a însemnat sfârșitul Imperiului Roman de Rasărit și o nouă amenințare a dominației mahomedane, care va fi stăvilită mai târziu de Ioan Sobieski la bătălia de la Viena.

Papalitatea a cunoscut o dezvoltare treptată

Apare ca putere mondială în secolul VI

Atinge apogeul în secolul XIII

Declinul puterii papale de atunci încolo

Misiunea inițială a bisericii

Biserica nu a fost fondată ca o instituție care să impună prin propria autoritate numele și învățătura lui Cristos lumii, ci doar să-l mărturisească și să-L prezinte oamenilor pe El. Cristos însuși și nu biserica este puterea care transformă viețile oamenilor. Cu toate acestea biserica înființată în timpul Imperiului Roman s-a dezvoltat treptat ca o instituție asemănătoare guvernelor politice, devenind o organizație autoritară de vaste proporții, condusă din vârf.

Forma inițială de guvernământ a bisericii

La sfârșitul epocii apostolice bisericile erau independente, fiecare biserică fiind păstorită de un grup de lucrători. Conducătorul principal fiind episcopul ceilalți numindu-se presbiteri. Treptat jurisdicția episcopului a ajuns să cuprindă și regiunile învecinate.

Primul papă

Cuvântul "papă" înseamnă "tată", fiind inițial atribuit tuturor episcopilor din vest. Prin anul 500 d.Cr. denumirea a început să fie folosită în sens restrâns doar pentru episcopul Romei urmând a primi sensul de "episcop universal".

Lista romano-catolică cuprinde o înșiruire a papilor din primul secol încolo, dar timp de 500 de ani episcopii Romei nu au fost

papi în sensul actual al termenului. Ideea conform căreia episcopii Romei au autoritate aspra întregii Biserici nu a existat inițial ci s-a dezvoltat treptat, mereu contestată, nefiind niciodată universal acceptată.

Petru

Tradiția romano-catolică după care Petru ar fi fost primul papă este fantezie pură. Nu există nici o aluzie în Noul Testament și nici o dovadă istorică după care Petru ar fi fost vreodată episcop al Romei; nici nu a pretins vreodată a avea autoritatea pe care și-au arogat-o papii. Se pare că Petru a avut o prevestire divină a faptului că succesorii lui aveau a fie preocupați peste măsură de această luptă de a face pe șefii și a domni asupra turmei lui Dumnezeu, când de fapt ar trebui a se dea pe ei înșiși ca exemple de urmat pentru oițele din turmă, IPetru 5:3.

Primii episcopi ai Romei

Linus (67-79)? Cletus (79-91)?

Clement (91-100) a scris o scrisoare către biserica din Corint în numele bisericii romane, și nu în propriul său nume, fără să facă vreo aluzie la autoritatea papală pe care și-au asumat-o papii mai târziu.

Avaristus (100-109). Alexandru I (109-119). Sixtus I, 119-128. Telesfor (128-139). Higinus (139-142). Pius I, 142-154.

Începutul politicii de dominație a Romei

Anticetus, episcop al Romei (154-168) a încercat să-l influențeze pe Policarp, episcop de Smirna, să schimbe data ținerii Paștelui; dar Policarp a refuzat să se supună.

Soter (168-176). Eleuter (177-190).

Victor I (190-202) a amenințat cu excomunicarea bisericile din răsărit, fiindcă celebrau Paștele în ziua 14 a lunii Nisan. Policrat, episcopul Efesului, a răspuns că el nu se teme de amenințările lui Victor și și-a afirmat autoritatea sa independentă. Deși a fost episcop de apus și simpatiza cu punctele de vedere apusene în privința Paștelui, adică ziua întâi a săptămânii, și nu a lunii, Ireneu din Lion l-a muștrat pe Victor pentru faptul că a încercat să dicteze bisericii din răsărit.

Creșterea influenței Romei

Zefirinus (202-218). Calixtus I (218-223) a fost primul care și-a întemeiat pretenția sa pe textul din Matei 15:18. Tertulian din Cartagina l-a numit uzurpator când acesta s-a referit la el însuși ca episcop al episcopilor.

Urban I (223-230). Pontianus (230-235). Anterius (235-236).

Fabian (236-250). Cornelius (251-252). Lucius I (252-253).

Ștefan I (253-257) a obiectat cu privire la anumite practici de botez

din biserica nord-africană. Ciprian, episcopul Cartaginei în Africa de Nord a răspuns că fiecare episcop este suprem în propria sa dioceză și a refuzat să se supună lui Ștefan. Totuși spiritele au continuat să se aprindă în jurul ideii după care Roma, reședința ar fi și capitala Bisericii.

Sixtus II (257-258). Dionisius (259-269). Felix (259-274)

Eutihian (275-283). Caius (283-296). Marcellinus (296-304) Marcellus (308-309). Eusebiu (309-310). Miltiades (311-314)

Unirea Bisericii cu Statul

Silvestru I (314-335) a fost episcop al Romei când, sub domnia lui Constantin, creștinismul a fost transformat în religie de stat a imperiului roman. Imediat Biserica a devenit o instituție de mare importanță în lumea politică. Constantin s-a considerat pe sine capul Bisericii. El a convocat consiliul de la Niceea (325) și a fost președintele acestui consiliu - primul consiliu mondial al bisericii. Acest consiliu a acordat episcopilor de Alexandria și de Antiohia deplină jurisdicție asupra provinciilor lor, așa după cum episcopul roman avea jurisdicție asupra provinciei sale, fără a se face vreo aluzie la faptul că ar fi în vreun fel supuși Romei.

Marcu (336-337)

Iuliu I (337-352). Consiliul de la Sardica (343), cu participare doar a prelaților vestici, fără a fi un consiliu ecumenic, a fost primul consiliu care a recunoscut autoritatea episcopului Romei.

Cei cinci patriarhi

Pe la sfârșitul secolului V, bisericile și episcopii creștinătății au ajuns a fi dominați de CINCI centre mari: Roma, Constantinopol, Antiohia, Ierusalim și Alexandria, ai căror episcopi au ajuns între timp să fie numiți PATRIARHI, având autoritate egală între ei, fiecare fiind stăpân absolut în propria sa provincie. După împărțirea imperiului (395) în răsărit și apus, patriarhii de Antiohia, Ierusalim și Alexandria au ajuns treptat să recunoască conducerea Constantinopolului și de aici lupta pentru conducerea creștinătății a fost dusă între Roma și Constantinopol.

Liberius (352-366). Damascus (366-384)

Divizarea Imperiului Roman

Siricius (385-398), episcop al Romei, în pofta sa nestăpânită după putere mondială, și-a asumat jurisdicție universală asupra Bisericii. Dar, din nefericire pentru el, în zilele sale imperiul a fost împărțit (395) în două imperii separate: de est și de vest, fapt care a făcut ca răsăritul să nu recunoască autoritatea episcopului roman.

(Anastase, 398-402)

"Cetatea lui Dumnezeu", lucrarea scrisă de Augustin

Inocent I (402-417) s-a numit pe sine "conducătorul bisericii lui

Dumnezeu“ și a pretins dreptul de a rezolva chestiunile mai controversate din întreaga biserică.

Zosimus (417-418). Boniface (418-422). Celestin I, 422-432.

Sixtus III (432-440). Imperiul de apus se destramă cu repeziciune, în mijlocul furtunilor migrărilor barbare și în atmosfera genrală de neliniște și tulburare a acelor vremi. Apoi Augustin a scris monumentală sa lucrare "Cetatea lui Dumnezeu", în care a prevăzut un imperiu creștin universal. Această carte a avut o vastă influență pentru formarea unei opinii favorabile față de o ierarhie universală a bisericii sub conducerea unei singure persoane. A promovat pretențiile Romei de dominație absolută.

Astfel Biserica a ajuns a-și schimba natura, potrivindu-se chipului Imperiului Roman.

Recunoașterea imperială a pretenției papei

Leon I (440-461) a fost numit de unii istorici primul papă. Soarta tristă a imperiului a fost prilejul lui de a se ridica la putere. Răsăritul era sfâșiat de controverse. Apusul, sub domnia unor împărați slabi, se destrăma în fața atacurilor barbare. Leon a fost singurul om puternic al aceluia ceas. El a pretins că este rânduit de Dumnezeu ca arhiepiscop al tuturor episcopilor; și în anul 445 a obținut de la împăratul Valentinian III recunoașterea imperială a pretențiilor sale.

În anul 542 el l-a înduplecat pe Atila al hunilor să cruțe cetatea Romei. Mai târziu (455) l-a cōvîns pe Genseric vandalul a se îndura de cetate. Aceste fapte i-au sporit mult reputația.

El s-a proclamat pe sine Domn al Întregii Biserici; și a promovat papalitatea universală exclusivă; a spus că împotrivirea la autoritatea sa este o cale sigură de a ajunge în iad; el este cel care a instituit pedeapsa cu moartea pentru erezie.

Totuși, consiliul ecumenic de la Calcedon (451), la care au participat episcopi veniți din toată lumea, în ciuda actului dat de împărat și a pretenției lui Leon, au dat patriarhului de la Constantinopol prerogative egale cu Episcopul Romei.

Hilarus (461-468). A continuat politica predecesorului său.

Căderea Romei

Simplicius (468-483) a fost papă al Romei când s-a prăbușit Imperiul Roman de Apus în anul 476. Acest lucru i-a descătușat pe papi de autoritatea civilă. Noile regate mărunte ale barbarilor în care s-a fărâmițat Apusul au oferit papilor prilejul unor alianțe avantajoase și astfel treptat, treptat Papa a devenit cea mai importantă și mai impunătoare figură din apus.

Felix III (483-492). Gelasius I (492-496). Anastasius II (496-498). Simah (483-514). Hormisdas (514-523). Ioan I (523-525). Felix IV (526-530). Bonifaciu II (530-532). Ioan II (532-535). Agapetus I (535-536). Silverius (536-540). Virgilius (540-554). Pelagius I (55-590).

Ioan III (560- 573). Benedict I (574-578). Pelagius II (578-590).

Primul papă adevărat

Grigore I (590-604) este considerat în general a fi primul papă. El a apărut într-o perioadă de anarhie politică și mari tulburări publice în toată Europa. După căderea Romei (476) Italia a devenit un regat gotic; mai târziu, o provincie bizantină, sub stăpânirea împăratului de răsărit; iar acum era prădată de lombarzi. Influența lui Grigore asupra diferiților regi a avut un efect stabilizator. El și-a asigurat stăpânire desăvârșită asupra bisericilor Italiei, Spaniei, Galiei și Angliei, a cărei convertire la creștinism a fost marele eveniment din vremea lui Grigore. El a muncit neobosit pentru purificarea Bisericii; a destituit episcopi neglijenți și nevrednici de funcția lor; s-a opus cu multă râvnă practicilor de simonie (de vânzare a posturilor). A exercitat o mare influență în răsărit, deși nu a pretins jurisdicție asupra bisericii de răsărit. Patriarhul Constantinopolului s-a nimit pe sine "episcop universal". Acest lucru l-a iritat foarte mult pe Grigore, care a respins titlul și nu a permis să i se atribuiască și lui. Totuși, în mod practic, el a exercitat toată autoritatea reprezentată prin acest titlu. În viața personală a fost un om bun, unul din cei mai buni și mai curați papi. Neobosit în eforturile sale de apărare a dreptății pentru cei apăsați, de o dârnicie nemărginită față de cei săraci, putem spune că dacă toți papii ar fi fost ca el, alta ar fi acum păreața oamenilor despre papalitate.

Sabinianus (604-606). Bonifaciu III (607). Bonifaciu IV (609-614). Duseddit (615-618). Bonifaciu V (619-625). Honoriu I (625-638). Severinus (640). Ioan IV (640-642). Teodor I (624-649). Martin I (649-653). Eugenius I (654-657). Vitalianus (657-672). Adeodatus (672-676). Donus I (676-678). Agatho (678-682)

Leon II (687-683) l-a declarat pe Honoriu I eretic.

Benedict II (684-685). Ioan V (685-686). Cono (686-687). Teodori-
us (687). Sergiu I (687-701) Ioan VI (701-705). Ioan VII (705-707). Sisinnius (708). Constantin (708-715). Grigore II (715-731). Grigore III (731-741).

Papa devine un rege pământesc

Zaharia (741-752) a fost unealta prin care Pepin, tatăl lui Carol cel Mare (Charlemagne), a devenit regele francilor - un popor germanic din vestul Germaniei și nordul Franței. Ștefan II (752-757). La cererea sa, Pepin a pornit cu armata sa împotriva Italiei și a cucerit lombarzii dând pământurile lor (o mare parte a Italiei centrale) papei.

Acesta a fost începutul STATELOR PAPALE sau DOMINAȚIEI TEMPORARE a papilor. Controlul civil asupra Romei și a Italiei centrale de către papi astfel stabilit de papi: Zaharia și Ștefan, și recunoscut pe Pepin (754), a fost mai târziu confirmat de Charlemagne (774). Astfel Italia centrală, cândva fruntea imperiului roman, a devenit mai târziu un regat gotic condus de "capul Bisericii". Această împărăție

temporară a Bisericii a durat 1100 de ani, până în 1870, când, cu ocazia izbucnirii războiului dintre Franța și Germania, regele Victor Emanuel a pus stăpânire și a adăugat statele papale la regatul Italiei.

Paul I (757-767). Ștefan III (768-772). Adrian (772-795).

Puterea papală promovată foarte mult de Charlemagne

Leon III ((795-816), în schimbul recunoașterii din partea lui Charlemagne (774) a puterii temporare a Papei asupra statelor papale, i-a conferit lui Charlemagne (800) titlul de împărat roman, combinând astfel domeniile romane și cele ale francilor într-un singur SFÂNT IMPERIU ROMAN.

Charlemagne (742-814), rege al francilor, nepot al lui Carol Martel, care salvase Europa de mahomedani (vezi pagina 766), a fost unul din cei mai mari domnitori din toate vremurile. El a domnit 46 de ani și a purtat multe războaie, câștigând victorii însemnate. Domeniul său a cuprins și teritoriile de azi ale Germaniei, Franței, Elveției, Austriei, Ungariei, Belgiei, părți ale Spaniei și Italiei. L-a ajutat pe Papa iar Papa l-a ajutat pe el. A constituit unul din elementele care au contribuit la înălțarea papalității la poziția de putere mondială. Curând după moartea sa, prin tratatul de la Verdun (843), imperiul său a fost împărțit în teritoriile care au stat la baza formării Germaniei, Franței și Italiei moderne; și de aici încolo, secole de-a rândul a existat o luptă neîntreruptă între papii și regii germani și francezi pentru supremație.

"SFÂNTUL IMPERIU ROMAN"

Instaurat de Carol cel Mare și Leon al III-lea, a fost într-un sens o reînființare a Imperiului Roman de Apus, cu regi germani pe tron, care purtau titlul de "Cezari", titlu conferit de papi, cu intenția de a continua vechiul imperiu roman, sub conducerea comună a papilor și a împăraților germani, împărații având stăpânire în problemele temporare, iar papii în chestiuni spirituale. Dar, întrucât Biserica era o instituție de stat, jurisdicția nu era întotdeauna ușor de definit și aranjamentul acesta a dus la multe lupte aprige între împărați și papi.

Sfântul Imperiul Roman, mai degrabă un simplu nume, decât un fapt real, a dăinuit 1.000 de ani și a fost desființat de Napoleon (1806). El a avut rolul de a suda civilizațiile romană și germană, din care s-a născut lumea modernă.

Ștefan IV (816-817). Pascal I (817-824). Eugen II (824-827). Valentin (827). Grigore IV (827-844). Sergiu II (844-847). Leon IV (847-855). Benedict III (855-858).

Decretele pseudo-isidoriene ajută papalitatea

Nicolae I (858-867). Primul papă care a purtat coroană. Pentru a-

și promova pretenția sa de autoritate universală, el a folosit (cu mare efect) decretul pseudo-isidoriene, o carte apărută prin anul 857, conținând documente care ar fi făcut parte din scrisorile și decretul episcopilor și consiliilor din secolele II și III, toate având tendința preamării puterii papei. În realitate au fost niște falsuri deliberate și măsuri de documente istorice antice, dar caracterul lor fals nu a fost descoperit decât în secolele ulterioare. Dacă Nicolae a știut că sunt falsuri sau nu rămâne un secret; destul însă că el a mințit, afirmând că aceste documente fuseseră păstrate în arhivele bisericii din timpuri străvechi. Decretul pseudo-isidoriene și-au slujit scopul, "punând pecetea autorității antice asupra preoției medievale". "Papalitatea, care nu era produsul mai multor secole, a fost prezentată acum ca un tot unitar, cu existență neîntreruptă și neschimbată chiar de la început". "Scopul a fost acela de a preceda cu cinci secole puterea temporală a Papei". A fost "cea mai mare fraudă literară din istorie".

"Totuși, a întărit papalitatea mai mult decât oricare alt agent și formează în mare parte baza legii canonice a Bisericii romane".

Marea schismă a creștinătății

Nicolae și-a asumat sarcina de a interveni în treburile Bisericii de Răsărit. El l-a excomunicat pe Fotie, patriarhul Constantinopolului, care l-a rândul lui l-a excomunicat pe Nicolae. A urmat apoi divizarea creștinismului, începută în 869 și încheiată în 1054.

Deși imperiul fusese despărțit încă din 395, și deși se purtase o luptă aprigă și îndelungată între papii Romei și patriarhii Constantinopolului pentru supremație, Biserica rămăsese totuși unită iar consiliile se bucuraseră de prezența atât a reprezentanților răsăritului, cât și a celor ai apusului.

Până în 869, toate consiliile ecumenice se ținuseră la Constantinopol sau în împrejurimi, dar acum, în cele din urmă, pretenția insistenței a Papei de a fi domnul creștinătății a devenit insuportabilă și Răsăritul s-a despărțit de el în mod categoric. Consiliul Constantinopolului din 869 a fost ultimul consiliu ecumenic. De aici încolo biserica greacă a avut consiliile sale iar biserica romană pe ale sale. Ruptura s-a adâncit tot mai mult de-a lungul secolelor. Modul barbar în care a fost tratat Constantinopolul de armatele Papei Inocențiu III, în timpul cruciadelor, a învrăjbit și mai mult Răsăritul. Iar crearea dogmei infailibilității papale din anul 1870 a adâncit și mai mult prăpastia dintre est și vest.

Cea mai neagră perioadă a papității

Adrian II (867-872). Ioan VIII (872-882). Marin (882-884). Cu acești papi a început cea mai neagră perioadă a papității (870-1050). Cei 200 de ani de la Nicolae I la Grigore VII constituie perioada numită de istorici "MIEZUL NOPTII EVULUI MEDIU". Mita, corupția, imoralitatea și vărsarea de sânge comise în această perioadă

formează cel mai întunecat capitol din întreaga istorie a Bisericii.

Adrian III (884-885). Ștefan V (885-891). Formous (891-896). Bonifaciu VI (896) Ștefan VI (896-897). Roman (897) Teodor II (898). Ioan IX (898-900). Benedict IV (900-903) Leo V (903). Cristofor (903-904).

"Domnia curvelor"

Sergiu III (904-911). Se spune că a avut o amantă, Marozia. Aceasta, împreună cu mama ei, Teodora, și sora ei, "au umplut scaunul papal de îndrăgostiții și fii lor bastarzi, transformând palatul papal într-un cuib de tâlhari". Perioada aceasta a fost numită "Domnia curvelor" (904-963).

Anastasiu III (911-913). Lando (913-914). Ioan X (914-928) "a fost adus de la Ravena la Roma și făcut papă de Teodora, pentru a avea acces mai ușor la satisfacerea pasiunilor ei". El a fost sufocat de Marozia, care l-a adus apoi pe Leon VI să fie papă (928-929) apoi pe Ștefan VII (929-931) și pe Ioan XI (931-936), propriul ei fiu nelegitim. Un altul din fiii ei i-a numit pe următorii patru papi: Leon VII (936-939), Ștefan VIII (939-942), Martin III (942-946) și Agapet II (946-955). Ioan XII (955-963), un nepot al Maroziei, s-a făcut vinovat de aproape orice crimă posibilă; a violat fecioarele și văduvele, atât pe cele de sus, cât și pe cele de jos; a trăit cu amanta tatălui său; a făcut din palatul papal un bordel; a fost ucis chiar în actul adulterului de soțul înfuriat al femeii cu care păcătuia.

Adâncimile decăderii papale

Leon VIII (963-935). Ioan XIII (965-972). Benedict VI (972-974). Domus II (974) Benedict VII (75-983). Ioan XIV (983-984).

Bonifaciu VII (984-945) l-a omorât pe Papa Ioan XIV și "s-a menținut la tronul pătat de sânge al papei printr-o generoasă distribuie de bani furați". Episcopul de Orleans, referindu-se la Ioan XII, Leon VIII și Bonifaciu VII, i-a nimit "monștrii de vinovăție", care se scăldau în sânge și murdărie: anticriști stând în templul lui Dumnezeu.

Ioan XV (985-996). Grigore V (996-999) Silvestru II (999-1003). Ioan VII (1003) Ioan XVIII (1003-1008). Sergiu IV (1009-1012). Benedict VIII (1012-1024), a cumpărat postul de papă cu mită pe față. Acest act s-a nimit SIMONIE, adică cumpărarea sau vânzarea unui post bisericesc cu bani.

Ioan XIX (1024-1033) a cumpărat papalitatea. El a trecut prin toate gradele clerice necesare într-o singură zi.

Benedict IX (1033—1045) a fost făcut papă pe când nu avea decât 12 ani, printr-un târg de bani, cu familiile puternice care stăpâneau Roma. L-a întrecut pe Ioan XII în răutate; a comis omoruri și adultere ziua în amiaza mare; a prădat pelerinii care veneau la mormintele martirilor; a fost un criminal odios, pe care poporul l-a alungat din Roma. Unii îl numesc cel mai rău dintre toți Papii.

Grigore VI (1045-1046) a cumpărat scaunul papal. Trei papi rivali: Benedict IX, Grigore VI, Silvestru III. Roma mișuna de asasini plătiți; virtutea pelerinilor a fost violată.

Clement II (1046-1047) a fost numit papă de împăratul Henric al III-lea al Germaniei, "deoarece nu s-a găsit nici un cleric roman care să fie curat înaintea simoniei și adulterului".

Damascus II (1048). Protestele tot mai mari împotriva imfamiei papale și strigătul după o reformă și-au găsit răspuns în persoana lui Hildebrand.

Epoca de aur a puterii papale

Hildebrand, deși mic de statură și lipsit de o înfățișare plăcută, cu un glas firav, dar cu un intelect mare și un spirit înflăcărat, plin de hotărâre - un mare apărător al absolutismului papal - s-a asociat cu Partidul de Reformă și a condus papalitatea spre epoca ei de aur (1049-1294). El a controlat cele cinci administrații papale care au precedat-o pe a sa: Leon IX (1049-1054); Victor II (1055-1057); Ștefan IX (1057-1058); Nicolae II (1059-1061) Alexandru II (1061-1073).

Hildebrand, papa Grigore VII (1073-1085) Marele său țel a fost să reformeze clerul. Cele două păcate predominante ale clerului au fost: imoralitatea și simonia. Simonia era cumpărarea unui post bisericesc cu bani. Biserica stăpânea o mare parte din toate proprietățile și avea venituri imense. În mod practic, toți episcopii și preoții plățiseră ca să ajungă la posturile lor, căci odată ajunși în ele aveau asigurat un trai de lux. În mod curent regii vindeau posturile din biserică pentru cel care stătea cel mai bine, indiferent dacă persoana respectivă era potrivită sau nu pentru acel post.

Lucrul acesta l-a dus pe Papa Grigore VII într-o controversă aprigă cu Henric IV, regele Germaniei. Acesta l-a destituit pe Grigore, iar Grigore la rândul lui l-a excomunicat pe Henric. A urmat războiul. Ani de zile Italia a fost devastată de armatele vrășmașe. În cele din urmă Grigore a fost alungat de la Roma și a murit în exil. Dar el a reușit, până la urmă, să asigure un foarte mare grad de independență pentru papalitate. De repetate ori Grigore s-a nimit pe sine "Domn al regilor și prinț al prinților", luându-și acest titlu în serios.

Victor III (1118-1119). Calixtus (1119-1124). Honoriu II (1124-1130). Inocențiu II (1130-1143) și-a păstrat postul prin puterea armată, împotriva lui Anaclet II, cel care fusese ales de familiile puternice ale Romei a fie împotriva Papei.

Celestin II (1143-1144) Lucius II (1144-1145). Eugen III (1145-1153). Anastasias IV (1153-1154)

Adrian IV (1154-1159). Singurul papă englez. A dat Irlanda regelui Angliei și l-a autorizat s-o ia în stăpânire. Autorizația a fost reînnoită de următorul papă, Alexandru III și transmisă până în anul 1171.

Alexandru III (1159-1181). În conflict cu patru antipapi. A reînnoit războiul cu împăratul german pentru supremație. Multe campanii și bătălii între armatele papale și cele germane cu groaznice măceluri. Alexandru a fost în cele din urmă alungat din Roma de popor și a murit în exil.

Lucius III (1181-1185). Urban III (1185-1187). Grigore VIII (1187). Clement III (1187-1191). Celestin (1191-1198)

Culmea puterii papale

Inocențiu III (1198-1216). Cel mai puternic dintre toți papii. S-a pretins a fi "vicarul lui Dumnezeu", "suveran suprem peste biserică și lume". A pretins dreptul de a destitui regii și prinții. El a declarat că "toate lucrurile de pe pământ și din cer și din iad sunt supuse vicarului lui Cristos".

El a adus Biserica la poziția supremă de dominare a statului. Regii Germaniei, Franței, Angliei și practic toți monarhii Europei s-au supus voinței sale. Până acolo a mers, încât a trecut și imperiul bizantin sub stăpânirea sa. Niciodată în istorie nu a exercitat un om mai multă putere.

El a ordonat cruciadele. A decretat transubstanțierea. A confirmat spovedania orală. A declarat că succesorul lui Petru "nu se poate îndepărta în nici un fel de la credința catolică", cu alte cuvinte a declarat infailibilitatea papei. A ordonat exterminarea ereticilor. A instituit închiziția. A ordonat masacrul albigenșilor. Sub domnia lui și a succesorilor lui imediați, s-a vărsat mai mult sânge decât în oricare altă perioadă din istoria bisericii, cu excepția efortului papal de mai târziu de a zdrobi Reforma, în secolele XVI și XVII, când s-a vărsat mai mult sânge. Ai fi crezut că fiara Nero a înviat în numele Mielului.

Puterea papală menținută prin Închiziție

Inchiziția, nimită "funcția sfântă", a fost instituită de papa Inocențiu III și perfectată în timpurile celui de-al doilea papă Grigore IX. A fost tribunalul bisericii pentru deținerea și pedepsirea ereticilor. În virtutea ei, toată lumea era obligată să informeze orice neregulă observată laeretici. Oricine era bănuț de erezie putea fi torturat, fără ca el să știe numele pârâșului său. Procedurile erau secrete. Inchizitorul pronunța sentința iar victima era dată pe mâna autorităților civile, pentru a fi înțernită pe viață sau arsă pe rug. Proprietatea victimei era confiscată și împărțită între biserică și stat.

În perioada imediat următoare Papei Inocențiu III, inchiziția și-a desfășurat lucrarea cea mai îngrozitoare împotriva albigenșilor (vezi pagina 785); de asemenea, a comis nenumărate crime în Spania, Italia, Germania și Țările de Jos.

Mai târziu inchiiziția a fost instrumentul principal al efortului papalității de a zdrobi Reforma. Se afirmă că în cei treizeci de ani dela 1540 la 1570, peste 900.000 de protestanți au fost omorâți în războiul papei de exterminare a valdenzilor (vezi pagina 785).

Imaginați-vă numai călugări și preoți, în așa zisele haine sfinte supraveghind cu o brutalitate inumană și cruzime nemaîntâlnită torturarea și arderea unor oameni nevinovați! Și toate acestea se făceau în numele lui Cristos, din ordinul direct al "vicarului lui Cristos!"

Inchiiziția a fost cea mai infamă și mai diavolească lucrare din istoria omenirii. A fost concepută de papi și folosită timp de 500 de ani pentru a-și menține puterea. Nici unul din așa-ziii papi "infailibili" și "sfinți" de atunci încoace nu s-a obosit a-și ceară scuze în numele predecesorilor pentru crimele comise.

Continuarea războiului cu împăratul german

Honoriu III (1216-1227). Grigore IX (1227-1241). Inocențiu IV (1241-1254) a dat aprobarea papală pentru folosirea torturii în scopul smulgerii și mărturisirii de mărturisiri de la ereticii bănuți. Sub acești trei papi, împăratul Frederic II al Germaniei și-a condus imperiul spre ultima mare bătălie cu papalitatea. După războaie neîncetate, papalitatea a ieșit învingătoare.

Alexandru IV (1254-1261). Urban IV (1261-1264). Clement IV (1265-1268). Grigore X (1271-1277). Inocențiu V (1276). Ioan XXI (1276-1277). Nicolae III (1277-1280). Martin IV (1281-1285). Honoriu IV (1285-1287). Nicolae IV (1288-1292). Celentin V (1294).

Începutul declinului papal

Bonifaciu VIII (1294-1303), în faimoasa lui bulă intitulată "Unam Sanctam", a spus: "Noi declarăm, afirmăm, definim și pronunțăm că este cu totul necesar în vederea mântuirii ca orice creatură a fie supusă pontifului roman". Totuși, el însuși a fost atât de corupt încât Dante, care a vizitat Roma în timpul pontificatului său, a numit Vaticanul "o cloacă de corupție" și i-a rezervat papei un loc special, împreună cu Nicolae III și Clement V, în părțile cele mai de jos ale iadului.

Papalitatea fusese victorioasă în lupta ei de 200 de ani cu imperiul roman.

Bonifaciu a preluat papalitatea în apogeul puterii ei; dar și-a găsit nașul în persoana lui Filip cel Frumos, regele Franței, la picioarele căruia papalitatea a fost umilită și terfelită, acesta fiind începutul declinului ei.

Controlul francez asupra papalității

Benedict IX (1303-1304). În zilele sale, Filip cel Frumos, regele

Franței, a devenit monarhul de frunte al Europei.

Printre francezi se manifesta un sentiment de naționalism și un spirit de independență, rezultat neîndoios al masacrului brutal comis de papă asupra albigenzilor în secolul anterior (vezi pagina 785). Și Filip cel Frumos, cu care începe istoria modernă a Franței, a preluat lupta cu papalitatea. Conflictul său a început cu papa Bonifaciu VII, pentru impozitele impuse de acesta asupra clerului francez. Papalitatea a fost adusă la supunere completă față de stat iar după moartea papei Benedict XI palatul papal a fost mutat de la Roma la Avignon, în sudul Franței. Timp de șaptezeci de ani papalitatea a fost doar o unealtă în mâna curții franceze.

"Captivitatea babiloneană" a papalității

70 de ani (1305-1377), în care scaunul papal s-a aflat la Avignon. Clement V (1305-1314). Ioan XXII (1316-1364), cel mai bogat om din Europa. Benedict XII (1334-1342). Clement VI (1342-1352). Inocențiu VI (1352-1362). Urban V (1362-1370)

Avariția papilor de Avignon nu a cunoscut margini. Impozitele impuse au fost foarte apăsătoare. Fiecare post din biserică era vândut pe bani și s-au creat multe posturi noi, pentru a umple de bani buzunarele papilor și a-i ajuta a trăi în lux și imoralitate. Petru a acuzat casa papală de violuri, adulter și tot felul de forme de curvie. În multe parohii, oamenii insistau ca preoții să-și țină concubine, deoarece în felul acesta familiile lor erau mai în siguranță. "Captivitatea" a fost o lovitură dată prestigiului papalității.

Sciziunea papală

A dura 40 de ani (1377 -1417), timp în care au existat două serii de papi: una la Roma iar alta la Avignon, fiecare dintre papi pretinzându-se a fi vicarul lui Cristos, aruncându-și hule, anateme și blesteme unul altuia.

Urban VI (1378-1389), sub care palatul papal a fost restabilit la Roma. Bonifaciu IX (1389-1404), Inocențiu VII (1404-1406). Grigore XII (1406-1409). Alexandru V (1409-1410)

Ioan XXIII (1410-1415), numit de unii cel mai depravat criminal care a stat vreodată pe tronul papal; vinovat de aproape orice crimă posibilă; în calitate de cardinal al Boloniei, a făcut 200 de fecioare, călugărițe și femei căsătorite victime ale amorului său. Ca papă a violat fecioarele și călugărițele; a trăit în adulter cu nevasta fratelui său; a fost vinovat de sodomie și alte vicii nespuse de zeile; a cumpărat postul papal; a vândut posturi copiilor familiilor bogate; și a negat pe față existența lumii de apoi.

Martin V (1417-1431). A tămăduit sciziunea papală, dar Europa a

considerat-o un scandal și prin ea papalitatea a suferit o mare pierdere a prestigiului. Eugen IV (1431-1447).

Papii Renașterii

Nicolae V (1447-1455) a autorizat pe regele Portugaliei să poarte război cu popoarele africane, să le ia proprietatea și să-i facă sclavi.

Galitus III (1455-1458) a fost un papă care a trăit o viață ireproșabilă. Pius II (1458-1464). Se spune despre el că a fost tatăl multor copii nelegitimi și că vorbea deschis despre metodele pe care le folosea în seducerea femeilor; i-a încurajat pe tineri să îi urmeze exemplul, ba chiar s-a oferit să-i instruiască în metodele de complacere sexuală. Paul II (1464-1471) "a umplut casa de concubine".

Sixtus IV (1471-1484). A aprobat inchiziția spaniolă. A decretat că banii sunt aceia care izbăvesc sufletele din purgatoriu. A fost implicat în complotul de ucidere a lui Lorenzo de Medici și a altora care s-au opus politicii sale. A folosit papalitatea pentru a se îmbogăți pe sine și pe rudele sale. I-a făcut pe 8 din nepoții lui cardinali, în vreme ce unii din ei nu erau decât niște copilandri. În petreceri luxoase și deșănțate, el a rivalizat cu Cezar. El și rudele sale au întrecut în bogăție și pompă chiar familiile regale.

Inocențiu VIII (1484-1492). A avut 16 copii, de la diferite femei căsătorite. A înmulțit numărul posturilor bisericești și le-a vândut pe sume mari de bani. A decretat exterminarea valdenzilor și a trimis o armată împotriva lor. A rânduit pe brutalul Toma de Torquemada ca inchizitor general al Spaniei și a poruncit ca toți conducătorii să-i dea pe mână ereticii. A permis luptele cu taurii în piața Sfântului Petru. Acesta a fost fundalul istoric pe care s-a auzit strigătul de revoltă al lui Savonarola împotriva corupției papale.

Alexandru VI (1492-1503). A fost numit cel mai corupt dintre papii Renașterii, fiind un depravat și avar incurabil; și-a cumpărat papalitatea; a făcut cardinali pentru bani; a avut mai mulți copii nelegitimi, pe care i-a numit pe față în funcții importante din biserică încă din copilăria acestora. Ei împreună cu tatăl lor au omorât cardinali și alți oameni care le-au stat împotrivă. A avut ca amantă pe sora unui cardinal care a devenit apoi papă în 1503, Pius III.

Papii din vremea lui Luther

Iuliu (1503-1513), cel mai bogat dintre cardinali, cu un venit uriaș, provenit de la mai multe episcopii și domenii bisericești. A cumpărat papalitatea. În calitate de cardinal, el și-a bătut joc de celibat. A avut certuri nesfârșite cu privire la posesiunea unor orașe și principate în acest scop menținând și conducând personal armate uriașe. A fost numit Papa Războinicul. A emis indulgențe pe bani. Luther a vizitat

Roma pe vremea lui și a fost îngrozit de ce a văzut.

Leon X (1513-1521) a fost papă când și-a început Martin Luther Reforma sa protestantă. A fost făcut arhiepiscop la vârsta de 8 luni și cardinal la 13 ani; a fost numit în 27 de funcții diferite în cadrul bisericii, ceea ce i-a adus un venit uriaș până când nici nu atinsese vârsta de 13 ani. A fost învățat să cosidere postul eclesiastic pur și simplu o sursă de câștig. S-a târguit pentru scaunul papal. A vândut toate onorurile bisericești. Toate posturile eclesiastice erau scoase la vânzare și se creau altele noi. El a numit cardinalii în funcțiile lor la vârsta de 7 ani. A purtat negocieri interminabile cu regii și prinții, căutând a obține cât mai multă putere lumească, fiind total indiferent de soarta religioasă a Bisericii. El a menținut cea mai luxoasă și mai desfrănată curte din Europa. Cardinalii lui trăiau împreună cu regii și prinții, în palate somtuoase, complăcându-se în tot felul de plăceri păcătoase și fiind serviți de o armată de servitori. Și totuși, acest adept al voluptății a reafirmat legea Unam Sanctam, prin care se declara că orice ființă umană trebuie a fie supusă pontifului, dacă vrea să fie mântuită. El a emis indulgențe pentru taxe fixe și a declarat arderea ereticilor ca fiind rânduită de Dumnezeu.

Adrian VI (1522-1533). Clement VII (1533-1534). Paul III (1534-1549). A avut mulți copii nelegitimi. A fost dușmanul aprig al protestanților. I-a oferit lui Carol V o armată pentru a-i extermina.

Apariția iezuiților

Răspunsul Romei la ruptura luterană: INCHIZIȚIA, sub conducerea IEZUITILOR, un ordin fondat de spaniolul Ignatius de Loyola, pe baza principiului de SUPUNERE absolută și necondiționată față de Papă, având drept scop refacerea teritoriului pierdut în mâna protestanților și a mahomedanilor și cucerirea întregii lumi păgâne pentru biserica romano-catolică. Țelul lor suprem: distrugerea crezului, adică a oricărei gândiri deosebite de a Papei; pentru realizarea acestui scop orice faptă era justificată: înșelăciunea, imoralitatea, viciile, chiar omorul. Motto-ul era: "Pentru gloria mai mare a lui Dumnezeu". Metodele lor: înființarea de școli în care căutau a atrage în mod deosebit copiii claselor dominante, încercând a obține o stăpânire absolută asupra elevilor. Apoi spovedania, în special la regi, preoți și dregătorii civili, prin care aceștia erau încurajați a se complăce în tot felul de vicii și crime, cu scopul de a le câștiga favorul. Apoi: întrebuintarea forței; înduplecarea conducătorilor civili a-i executa peeretici și a pune în aplicare sentințele inchiziției.

În Franța iezuiții poartă răspunderea pentru masacrul din noaptea Sfântului Bartolomeu și persecuția hughenotilor. De asemenea: revocarea edictului de la Nantes și Revoluția Franceză. În Spania,

Țările de Jos, Germania de Sud, Boemia, Austria, Polonia și în alte țări ei au condus operațiile de masacrare a mii de oameni. Prin aceste metode ei au stăvilit Reforma în sudul Europei și au salvat papalitatea de la ruină.

Iuliu II (1550-5); Marcel (1555). Paul IV (1555-9) Pius IV (1559-1565). Pius V (1566-72) Grigore XIII (1572-1585) a celebrat, în cadrul unei mise solemne, cu mare bucurie, vestea masacrului din noaptea Sfântului Bartolomeu (vezi pagina 789) Sixtus V (1585-1590). Urban VII (1590). Grigore XIV (1590-1) Inocențiu IX (1591).

Papii moderni

Clement VIII (1592-1605) Leo XI (1605). Paul V (1605-21) Grigore XV (1621-3). Urban VIII (1623-44), cu ajutorul iezuiților, a stârpit protestanții din Boemia. Inocențiu X (1644-55), Alexandru (1655-67), Clement IX (1667-9), Clement X (1670-6), Inocențiu XI (1676-89), Alexandru VIII (1689-91), Inocențiu XII (1691-1700). Clement XI (1700-21) a declarat că regii domnesc numai cu aprobarea sa; a emis o bulă împotriva citirii Bibliei. Inocențiu XIII (1721-4). Benedict XIII (1724-30). Clement XIV (1769-74) a desființat societatea iezuiților din Spania, Franța și Portugalia. Pius VI (1775-99). Pius VII (1800-20) a emis o bulă împotriva societății biblice. I-a restaurat pe iezuiți - cu alte cuvinte, un papă "infailibil" a refăcut pentru totdeauna ceea ce un alt papă "infailibil" tocmai suprimase.

Leo XII (1821-29) a condamnat toate libertățile religioase, orice toleranță precum și societățile religioase și traduceri ale Bibliei; a declarat că "oricine se desparte de biserica romano-catolică, oricât de curat ar fi în alte privințe, nu va avea totuși parte de viață veșnică".

Pius VIII (1829-30). A condamnat libertatea conștiinței, societățile biblice și francmasoneria. Grigore XVI (1831-46), un apărător înflăcărat al infailibilității papale. A condamnat societățile biblice. Pius IX (1846-78) a pierdut statele papale; a declarat INFAILIBILITATEA PAPALĂ; a proclamat dreptul de a suprima erezia prin forță; a condamnat despărțirea bisericii de stat; a poruncit catolicilor a se supune capului bisericii, mai mult decât conducătorilor civili; a condamnat libertatea conștiinței, libertatea de închinare, libertatea cuvântului și libertatea presei; a decretat concepția imaculată și dumnezeirea fecioarei Maria; a condamnat societățile biblice; a declarat că protestantismul "nu este deloc o formă de religie creștină" și că "orice dogmă a bisericii romano-catolice a fost dictată de Cristos, prin vicarii Lui de pe pământ".

Infailibilitatea papală

Ideea după care papa este infailibil nu și-a găsit deloc expresie în literatura creștină timp de 600 de ani. Ea s-a născut odată cu apariția

decretelor false (vezi pagina 773) și a crescut odată cu afirmarea papală în cruciadele și conflictele papilor cu împărații.

Mulți papi, începând cu Inocențiu III (1198-1216) au sprijinit-o dar consiliile de la Pisa (1409), Constanț (1414) și Basel (1431) au declarat în mod expres faptul că papii sunt supuși consiliilor.

Pius IX (1854). "Cu proprie autoritate, fără cooperarea vreunui consiliu", a proclamat doctrina concepției imaculate a Mariei - un fel de încercare din partea bisericii romano-catolice de a sonda terenul în această privință. Modul în care a fost primită teoria l-a încurajat pe papă a ține consiliul Vatican I în anul 1870, cu scopul explicit de a fi declarat de membrii consiliului "infaillibil". Prin manevrele sale dibace, papa a determinat consiliul a-l declara infaillibil. Decretul spune că "prin descoperire divină, atunci când Papa vorbește ex cathedra este posedat de infaillibilitate în definirea doctrinelor de credință și morală" și că "asemenea definiții nu mai pot fi reformulate".

Și astfel Papa se pretinde infaillibil în prezent, din pricina faptului că așa s-a votat consiliul de la Vatican, la îndemnul papei. Biserica de Răsărit a considerat aceasta drept cea mai mare hulă rostită de papalitate.

Pierderea puterii temporare

De la 754 încoace, papii au fost dregătorii civili ai unui domeniu numit: "Statul Papal", care cuprindea o mare parte a Italiei și avea capitala la Roma. Mulți papi fuseseră mai mult preocupați de extinderea hotarelor lor și de bogăția și puterea acestei împărății, decât de soarta spirituală a Bisericii, iar corupția papală era tot atât de bătătoare la ochi în împărăția lor seculară, cât și în cea spirituală. Acest mod strâmb de a conduce Roma a devenit un cuvânt de pomîi: vanitatea persoanelor oficiale, frecvența crimelor, străzile murdare; înșelarea vizitatorilor; monedele false, loteriile.

Pius IX a stăpânit Roma cu ajutorul a 10.000 de soldați francezi. La izbucnirea războiului dintre Franța și Germania (1870), aceste trupe au fost rechemate în Franța și atunci Victor Emanuel, regele Italiei, a pus stăpânire pe Roma, adăugând statele papale la regatul Italiei. Votul poporului de a transfera Roma din mâna papei în mâna guvernului Italiei a avut o majoritate de 133.648 la 1507 voturi. Astfel, nu numai că papa și-a pierdut împărăția pămîntească, dar el însuși a devenit supusul unui alt rege, fapt deosebit de umilitor pentru acela care s-a pretins a fi dregătorul tuturor regilor!

Puterea sa temporară a fost refăcută în miniatură (1929) de Mussolini; și, deși cetatea Vatican nu cuprinde decât 40 de ha, papa e din nou suveran în mica sa împărăție.

Papii din zilele noastre

Leon XIII (1878-1903) a pretins că este rînduit a fi căpetenia tuturor

dregătorilor și că ține pe pământ locul Dumnezeuului celui Atotputernic. A subliniat infailibilitatea papală. I-a declarat pe protestanți "dușmanii numelui de creștin". A declarat ca singură metodă de cooperare supunerea completă față de pontiful roman. A condamnat "americanismul" și oridinalul masonic.

Pius X (1903=1939) a condamnat conducătorii Reformei ca fiind "dușmanii crucii lui Cristos". Benedict XV (1914-22)

Pius XI (1922-1939), în anul 1928 a reafirmat faptul că biserica romano-catolică este singura biserică a lui Cristos și că reunificarea creștinătății este imposibilă fără supunere față de Roma.

Pius XII (1939-1958). Ioan XII (1958-1963). Paul VI (1963-1978). Papa Ioan Paul I, (1978). Papa Ioan Paul al II-lea (1978-)

Rezumat

Papalitatea este o instituție italiană. S-a născut pe ruinele imperiului roman, ocupând tronul cezarilor în numele lui Cristos; este o reînviere a chipului vechiului imperiu roman, al cărui spirit l-a moștenit. "Este fantoma imperiului roman înviată în veșmântul creștinătății". Cei mai mulți papi au fost italieni.

Metodele papalității. Papalitatea a urcat la putere prin prestigiul Romei și în numele lui Cristos; prin alianțe politice dibace, prin înșelăciune și forță armată; prin vărsări de sânge ea s-a menținut la putere.

Veniturile papale. În cea mai mare parte a istoriei, erau obținute prin vânzarea de posturi eclesiastice și prin traficul nerușinat al indulgențelor. În felul acesta, veniturile uriașe ale papalității i-au permis să mențină cea mai luxoasă curte a Europei.

Caracterul personal al papilor. Unii din ei au fost oameni buni; alții, în schimb, au fost nespūs de răi; și cei mai mulți au fost captivați de pofta după putere lumească.

Pretențiile papilor. Totuși, în ciuda caracterului general al papilor, a metodelor lor sângeroase, acești "părinți sfinți" pretind că sunt "vicarii lui Cristos", "infailibili" și că ei "țin pe pământ locul Dumnezeuului celui Atotputernic" și că "ascultarea de ei este necesară în vederea mântuirii".

Papalitatea și Biblia. Hildebrand a poruncit boemilor să nu mai citească Biblia. Inocențiu III a interzis poporului a citească Biblia în limba lor. Grigore IX a interzis laicilor a poseda Biblia și a suprimat traducerile. Traducerile existente în mijlocul albigezilor și valdenzilor au fost arse, împreună cu posesorii lor. Paul IV a interzis posedarea traducerilor fără permisiunea inchiziției. Iezuiții l-au convins pe Clement XI a condamna citirea Bibliei de către laici. Leon XII, Pius VII, Grigore XVI și Pius al IX au condamnat cu toții societățile biblice. În țările catolice, Biblia este o carte necunoscută.

Papalitatea și Statul. Hildebrand s-a numit pe sine "superior regilor și prinților". Inocențiu III s-a numit "suveranul suprem al lumii". Pius al IX a condamnat despărțirea bisericii de stat și a poruncit tuturor catolicilor adevărați a se supune capului bisericii mai mult decât dregătorilor civili. Leo XIII a pretins că este "capul tuturor dregătorilor". La încoronarea papilor se așează coroana papală pe capul papei și se rostesc aceste cuvinte: "Tu ești tatăl prinților, regilor, și dregătorilor lumii și vicarul lui Cristos".

Papalitatea și Biserica. Papalitatea nu este Biserica, ci o mașină politică ce a obținut controlul asupra Bisericii și, prin prerogativele însușite, s-a interpus între Dumnezeu și copiii Lui.

Papalitatea și toleranța. Papa Clement VIII a declarat că edictul de toleranță de la Nantes, prin care era "acordată libertate religioasă tuturor, este cel mai blestemat lucru din lume". Inocențiu X și succesorii lui au condamnat, au respins, au anulat și au protestat împotriva articolelor de toleranță din tratatul de la Westfalia, din anul 1648. Leon XII a condamnat libertatea religioasă. Pius VIII a condamnat libertatea conștiinței. Pius IX a condamnat în mod expres toleranța religioasă și libertatea religiei. Leo XIII a aprobat decretul lui Pius IX. Totuși, oricât de mult ar striga preoții romano-catolici din vremurile noastre "mai multă toleranță", legea oficială "infaibilă" a sistemului din care fac parte se împotrivesc unei asemenea libertăți. Romano-catolicii sunt pentru toleranță și libertate religioasă NUMAI în țările unde ei sunt minoritate. Papalitatea a LUPTAT împotriva libertății religioase la fiecare pas.

Scopul providențial al papalității? Există? S-ar putea ca în providența lui Dumnezeu, papalitatea să fi slujit un scop în Evul Mediu prin aceea că a salvat Europa de Apus de haos și a dus la sudarea civilizațiilor romane și germane. Dar să presupunem o clipă că Biserica nu ar fi fost NICIODATĂ o instituție de STAT, și că ar fi evitat cu totul încercarea de a obține puterea lumească, mărginindu-se exclusiv la metoda INIȚIAI de câștigare a oamenilor pentru Cristos, educându-i pe oameni pe căile Lui - ei bine, în loc de ÎNTUNECAT EV MEDIU am fi putut avea MIA DE ANI.

Istoria papalității constituie fundalul pe care discutăm acum Reforma. Am redat-o din convingerea că trebuie să cunoaștem cauzele care au determinat apariția mișcării protestante și temelia istorică a crezului nostru protestant. Unele din afirmațiile făcute aici par de necrezut. Pare de neconceput modul în care unii oameni au putut lua religia lui Cristos făcând din ea o mașină politică fără scrupule, prin intermediul căreia au condus lumea. Totuși, afirmațiile de aici pot fi verificate printr-o simplă comparație cu orice altă istorie mai completă a Bisericii.

Premergătorii Reformei

Albigenșii sau Catarii. În sudul Franței, nordul Spaniei și al Italiei. Au predicat împotriva imoralității preoției, a pelerinajelor, a închinării la sfinți și icoane; au respins cu desăvârșire clerul și pretențiile sale; au criticat condiția în care se afla Biserica; s-au opus pretențiilor bisericii Romei; au folosit foarte mult Scripturile; au trăit vieți altruiste, de mare râvnă și puritate morală. Deja în anul 1167 această credință era îmbrățișată de majoritatea populației din sudul Franței; prin 1200 au devenit foarte numeroși și în nordul Italiei. În 1208, papa Innocent III a ordonat o cruciadă împotriva lor; a urmat un război sângeros de exterminare, fără egal în istorie. Oraș după oraș a fost trecut prin ascuțișul săbiei, iar locuitorii au fost omorâți, fără să se țină seamă de vârstă sau sex. În 1229 a fost instituită Inchiziția și la numai 100 de ani după aceea albigenșii au fost stârpiți.

Waldenșii. În sudul Franței și nordul Italiei. Asemănători albigenșilor, dar nu identici. Waldo, un negustor bogat din Lyons, în Sudul Franței (1176), a dat averea la săraci și a început să predice. Waldenșii au negat dreptul exclusiv al clerului de a învăța pe oameni din Evanghelii; au respins misele, rugăciunile pentru morți și purgatoriul. Au învățat pe oameni că Biblia este singura regulă de credință și de viață. Propovăduirea waldenșilor a trezit în popor o mare dorință de a citi Biblia. Ei au fost treptat reprimati de Inchiziție, cu excepția văilor alpine din sud-vestul Turinului, unde se mai află și astăzi. Singura sectă medievală care a supraviețuit. O istorie de eroică rezistență în fața persecuțiilor. În prezent, formează corpul principal de protestanți din Italia.

John Wyclif (1324-1384). Profesor la Oxford, Anglia. A predicat împotriva dominației spirituale a autorității papale; s-a opus existenței papilor, cardinalilor, patriarhilor și călugărilor; a atacat transubstanțierea și spovedania orală. A sprijinit dreptul poporului de a citi Biblia și a tradus-o în limba engleză. Urmașii lui au fost numiți "Lolarzi".

Ioan Huss (1369-1415). Rectorul Universității din Praga, Boemia. A devenit un predicator nemfricat; a atacat viciile clerului și corupțiile Bisericii; cu o vehemență plină de pasiune, a condamnat vânzarea de indulgențe; a respins purgatoriul; închinarea la sfinți, precum și închinarea într-o limbă străină; a preamărit Scripturile, mai presus de orice dogme și rânduieli ale Bisericii. A fost ars pe rug, iar urmașii lui - cea mai mare parte a populației Boemiei - au fost stârpiți aproape complet în cadrul unei cruciade pornite din porunca Papei.

Savonarola (1452-1498). Florența, Italia. Asemenea unui profet

evreu, în fața unor mari mulțimi de oameni, înțesați în catedrala sa, Savonarola a predicat împotriva senzualității și păcatului orașului lor; împotriva viciilor papale. Cetatea s-a pocăit. Dar papa Alexandru VI a căutat pe orice cale să reducă la tăcere acest predicator neprihănit, oferindu-i postul de cardinal. Toate s-au dovedit în zadar. Atunci Savonarola a fost spânzurat și ars în marea piață din Florența, cu 19 ani înainte ca Luther să-și fi afișat cele 95 de teze ale sale.

Anabapțiștii au apărut în Evul Mediu, în diferite țări ale Europei, sub diferite nume și grupări independente, reprezentând o varietate de doctrine, dar de obicei fiind foarte împotriviți clerului și respingând hotezul copiilor mici; s-au consacrat citirii și practicării Scripturilor și au pledat pentru despărțirea completă a Bisericii de Stat; au fost foarte numeroși în Germania. Olanda și Elveția, în vremea Reformei, perpetuând idei preluate de la generațiile anterioare. De regulă, erau oameni liniștiți și foarte pioși, dar au fost cumplit persecutați, în special în Țările de Jos.

Renașterea, sau Reînvierea Culturii, prilejuită, în parte, de rezultatul cruciadelor, a ajutat mișcării Reformei. S-a trezit o pasiune pentru clasicii antici. Sume uriașe de bani s-au cheltuit pentru adunarea de manuscrise și înființarea de biblioteci. Tocmai atunci s-a inventat și tiparul. A urmat o abundență de dicționare, gramatici, versuri și comentarii. S-a trecut la studierea Scripturilor în limbile originale. Cunoștințe noi cu privire la sursele doctrinei creștine au scos la iveală vasta deosebire dintre **simplicitatea de bază a Evangheliei și păienjenșul** eclesiastic, care pretindea că se întemeiază pe Scripturi. **"REFORMA ȘI-A DATORAT EXISTENȚA CONTACTULUI NEMILOCIT AL MINȚII OMENEȘTICU SCRIPTURA"** și a avut drept rezultat: emanciparea și eliberarea ei de autoritatea preoțească și papală.

Erasmus(1466-1536), cel mai mare învățat al Reformei. Marea lui ambiție a fost să elibereze pe oameni de ideile false privitoare la religie; s-a gândit că cel mai bun mod de realizare a acestui lucru este să-i întoarcă pe oameni la Biblie. Un critic neînduplecat al bisericii romano-catolice, lui Erasmus i-a făcut o deosebită plăcere să ridiculizeze pe "oamenii nesfinți în ordine sfinte". A ajutat foarte mult Reforma, dar nu s-a alipit de ea cu totul niciodată.

Condițiile. Existau nemulțumiri foarte răspândite, datorită corupției Bisericii și a clerului. Oamenii deveniseră tot mai neliniștiți sub povara cruzimilor comise de Inchiziție. Conducătorii civili s-au săturat de la o vreme de amestecul papal în treburile stăpânirii civile. Și astfel, "la sunetul de goarnă al lui Luther, Germania, Anglia, Scoția și alte țări s-au trezit ca niște uriași din somnul lor."

Reforma

MARTIN LUTHER (1483-1546). În afară de Isus și Pavel, a fost cel mai mare om al tuturor timpurilor. A condus lumea în lupta pentru eliberarea de cea mai despotică instituție din toată istoria. Născut din părinți săraci, la Eisleben (1483), Luther a intrat la Universitatea din Erfurt în 1501, să studieze dreptul. A fost "un student minunat și un bun vorbitor. Foarte priceput în dezbateri, un om sociabil, cu un mare talent muzical", el și-a luat diplomele într-un timp uimitor de scurt. În 1505, deodată s-a hotărât să intre la o mănăstire. A fost un călugăr exemplar și foarte religios. A practicat toate formele de post și flagelare și a inventat și altele noi. A spus mai târziu că a îndurat acolo atâta durere cât nici o pană nu poate să descrie". Într-o zi, în anul 1508, pe când citea epistola către Romani, deodată a primit pace și iluminare: "Cel drept va trăi prin credință". A văzut, în sfârșit, că mântuirea se capătă prin încrederea în Dumnezeu - prin Cristos, și nu prin ritualurile, sacramentele și canoanele bisericii. Aceste cuvinte au transformat în întregime viața lui Luther și ÎNTREGUL CURS AL ISTORIEI. În anul 1508, a devenit profesor la Universitatea din Wittenberg, post pe care l-a deținut până la moartea sa, în anul 1546. În 1511 s-a dus la Roma, unde a rămas îngrozit de corupția și viciile curții papale. Întors la Wittenberg, a început să vestească Cuvântul lui Dumnezeu. Predicile sale din Biblie au început să atragă studenții din toate părțile Germaniei.

INDULGENȚELE. Vânzarea de indulgențe a lui Tetzel a fost prilejul lui Luther de a rupe relațiile cu Roma. Conform învățăturilor romano-catolice, purgatoriul este foarte asemănător cu iadul, numai că nu durează atât de mult; dar toți trebuie să treacă prin el. Papa a pretins atunci că poate micșora sau înlocui total aceste suferințe; și că acest prerogativ aparține în exclusivitate papei. Teoria a început cu papii: Pascal I (817-24) și Ioan VIII (872-82). Indulgențele papale s-au dovedit a fi extrem de profitabile și curând au ajuns să fie folosite în mod curent pe scară generală. Erau oferite ca mijloc de convingere pentru ca oamenii să se înscrie la cruciade sau la războaiele purtate împotriva ereticilor ori împotriva vreunui rege pe care papa dorea să-l pedepsească; sau erau acordate celor care adunau vreascuri pentru arderea pe rug a unui eretic; apoi erau **VÂNDUTE PE BANI**. Papa Sixtus IV (1476) a fost primul care le-a atribuit sufletelor aflate deja în purgatoriu. Indulgențele erau vândute ca orice altă marfă. Astfel "vânzarea privilegiului de a păcătui" a devenit una din sursele principale de venit ale papalității. În anul 1517, Ioan Tetzel a trecut prin Germania, vânzând certificate semnate de papă, oferind iertare de toate păcatele celor care le cumpărau și prietenilor, fără ca aceștia să-și mărturisească păcatele, fără să se pocăiască și fără să fie nevoie de intervenția preotului. El spunea poporului: "De îndată ce mone-dele voastre vor cădea în cutia mea cu bani, sufletele prietenilor voștri

se vor ridica din purgatoriu și vor urca în cer". Lucrul acesta l-a îngrozit pe Luther.

CELE 95 DE TEZE. În 31 octombrie, 1517, Luther a afișat pe ușa bisericii din Wittemberg 95 de teze, dintre care aproape toate se ocupau de indulgențe, dar care, în esență, loveau în autoritatea papei. Nu era decât un anunț prin care Luther dădea de înțeles că e dispus să discute aceste probleme la Universitate. Dar copiile tipărite au început să circule în toată Germania. A fost "scânteia care a aprins Europa". Până în 1520, Luther a devenit deja cel mai cunoscut și îndrăgit om din Germania.

Excomunicarea lui Luther. În 1520 Papa a emis o bulă prin care îl excomunica pe Luther și declara că dacă nu își retrage afirmațiile în decurs de 60 de zile va primi "pedeapsa cuvenită pentru erezie" (adică moartea). Când a primit Luther bula papală a ars-o în public (decembrie 10, 1520) "O nouă epocă a istoriei a început în ziua aceea". (Nichols)

Dieta de la Worms. În 1521, Luther a fost chemat de Carol V, împăratul Imperiului Roman (care pe vremea aceea cuprindea Germania, Spania, Țările de Jos și Austria) să se înfățișeze înaintea Dietei de la Worms unde, în prezența demnitarilor imperiului și ai bisericii adunați acolo, i s-a poruncit să retracteze tot ce spusese anterior. Luther a răspuns că nu retractează nimic, decât ceea ce era dezaprobat de Scriptură sau de rațiune: "Iată stau aici și nu pot face nimic altceva: așa să mă ajute Dumnezeu". A fost îndată condamnat; dar Luther avea prea mulți prieteni printre prinții germani ca acest edict să poată fi pus în aplicare. A a fost scutit de un prieten timp de un an, după care s-a întors la Wittemberg să predice și să scrie mai departe. Printre altele, a tradus Biblia în limba germană. Faptul acesta "a spiritualizat Germania și a făurit limba germană modernă".

RĂZBOIUL PAPEI ÎMPOTRIVA PROTESTANȚILOR GERMANI. Germania era formată dintr-o mulțime de state mici. Mulți prinți, împreună cu statele lor, au fost câștigați la cauza lui Luther. Deja în anul 1540, toată Germania de Nord devenise Lutherană. Papa Paul III a îndemnat pe împăratul Carol V să pornească război împotriva lor și i-a oferit o armată. A declarat războiul respectiv o cruciadă și a dat indulgențe tuturor celor care erau dispuși să ia parte la această cruciadă. Războiul a durat din 1546 până în 1555, și s-a sfârșit cu pacea de la Augsburg prin care luteranii au câștigat recunoșterea legală a religiei lor.

Numele de "protestant". Dieta de la Spire (1529) în care romano-catolicii au fost în majoritate au hotărât că romano-catolicii pot să predea religia în statele luterane, dar luteranii nu au voie să predea învățătura lor în statele catolice din Germania. Împotriva acestei hotărâri, prinții luterani au protestat în mod oficial și de atunci au fost numiți "protestanți". Numele, inițial aplicat celor care protestau împotriva uzurpării papale, a cuprins toate formele de creștini

evangelici.

ÎN ELVEȚIA, țara istorică a libertății, Reforma a fost introdusă de Zwingli și dusă mai departe de Calvin, unirea adeptilor lor ducând la formarea "Bisericii reformate". Reformele lor au fost mai adânci decât ale lui Luther.

Zwingli (14· 1-1531), din Zurich, a devenit convins în 1515 că Biblia este singurul mijloc prin care se poate purifica Biserica. În 1525 orașul Zurich a acceptat în mod oficial învățătura lui iar bisericile au abolit treptat indulgențele, missa, celibatul și icoanele, folosind doar Biblia cu autoritate finală.

Ioan Calvin (1509-64), un francez, a acceptat învățăturile Reformei în 1533. Izgonit din Franța în 1534, el s-a dus la Geneva în anul 1536. Acolo, Academia lui a devenit pivotul central al protestantismului, atrăgând învățați din multe țări.

ÎN ȚĂRILE DE JOS Reforma a fost primită de timpuriu; Luteranismul și apoi Calvinismul; iar anabaptiștii erau deja foarte numeroși. Între 1513 și 1531, au fost scoase 25 de traduceri diferite ale Bibliei în olandeză, flamandă și franceză. Țările de jos făceau parte din domeniul lui Carol V. În 1522, el a instituit Inchiziția și a poruncit ca toate scrierile luterane să fie arse. În 1525 el a interzis adunările religioase în cadrul cărora se citea Biblia. În 1546 a interzis tipărirea sau posedarea de Biblii, fie în versiunea Vulgata, fie în traduceri indigene. În 1535 a decretat "moarte prin foc" pentru anabaptiști. Filip II (1566-98), succesorul lui Carol V, a emis din nou edictele tatălui său și, cu ajutorul iezuiților, a dus mai departe persecția, cu o furie și mai mare. Printr-o singură sentință a Inchiziției, întreaga populație a fost condamnată la moarte. Sub Carol V și Filip II, peste 100.000 de oameni au fost masacrați cu o brutalitate de necrezut. Unii au fost legați cu lanțuri de un stâlp și arși încetul cu încetul în vreme ce alții au fost aruncați în închisori și torturați înainte de a fi arși. Femeile au fost arse de vii; băgate cu forța în sicrie prea mici; călcate în picioare de călăi. După suferințe incredibile, în anul 1609 protestanții din Țările de Jos și-au câștigat în sfârșit independența. Olanda, în partea de nord, a devenit protestantă; Belgia, în partea de sud, romano-catolică. Olanda a fost prima țară care a adoptat sistemul de școli publice întreținute de impozite publice, prima care a legalizat pricipiile toleranței religioase și ale libertății presei.

ÎN SCANDINAVIA Luteranismul a fost introdus de timpuriu și a devenit o religie de stat. În Danemarca (1536). În Suedia (1539). În Norvegia (1540). O sută de ani mai târziu, Gustav Adolphus (1611-32), regele Suediei, a ajutat la înfrângerea eforturilor Romei de a zdrobi Germania protestantă.

ÎN FRANȚA. Deja în anul 1520 învățăturile lui Luther pătrunseseră în Franța. În 1559 numărul protestanților ajusese la 400.000. Ei s-au numit "hughenoți". Piozitatea lor plină de râvnă și viețile lor curate

au contrastat puternic cu viețile scandaloase ale clerului roman. În 1557 papa Pius a îndemnat pe oameni să-i extermine. Regele a emis un decret pentru măcelul lor și a poruncit tuturor supușilor lui să ajute la vânarea și omorârea lor.

Masacrul din Noaptea Sfântului Bartolomeu. Caterina de Medici, mama regelui, o romano-catolică înflăcărată și o unealtă binevoitoare a Papei, a dat ordinul și în noaptea de 24 august 1572, 70.000 de hughenoti, împreună cu majoritatea conducătorilor lor, au fost măcelăriți. Mare a fost bucuria Romei! Papa împreună cu colegiul său de cardinali au trecut, în cadrul unei procesiuni solemne, pe străzi, până la biserica Sfântul Marco și au poruncit să se cânte Te Deum în semn de mulțumire. Papa a băut și o medalie în cinstea masacrului și a trimis un cardinal la Paris să transmită regelui și mamei regină felicitările sale și ale cardinalilor.

Războaiele hughenote. După masacrul din noaptea Sfântului Bartolomeu, hughenotii s-au unit și s-au înarmat pentru rezistență; până când, în cele din urmă, în anul 1598, prin edictul de la Nantes, au primit libertate deplină de conștiință și închinare. Papa Clement VIII a numit edictul de toleranță de la Nantes "un lucru blestemat" și după ani de muncă de culise din partea iezuiților, edictul a fost revocat în anul 1685; 500.000 de hughenoti au fugit în țările protestante.

Revoluția Franceză, care s-a născut cu o sută de ani mai târziu, în 1789, a fost una din cele mai mari tulburări din istorie. Poporul, înfuriat împotriva tiraniei clasei stăpânitoare (care cuprindea și foarte mulți clerici, cu o treime din tot pământul - niște oameni bogați, lacomi și leneși, imorali și lipsiți de orice inimă, care se purtau brutal cu săracii), s-au răsculat și au pornit o "domnie a terorii și sângelui". Au abolit guvernul, au închis bisericile, le-au confiscat averile, au suprimat creștinismul și duminica. Napoleon a refăcut biserica, dar nu și averile ei. În 1802 el a acordat toleranță tuturor; și a pus capăt aproape cu desăvârșire puterii politice a papilor, în mai toate țările.

În Boemia, deja prin anul 1600 dintr-o populație de 4.000.000, 80 la sută erau protestanți. Dar la încheierea lucrării habsburgilor și a iezuiților, nu au mai rămas decât 800.000. și toți catolici!

În Austria și Ungaria jumătate din populație erau protestantă, dar sub habsburgi și iezuiți au fost măcelăriți.

În Polonia, pe la sfârșitul secolului XVI, se părea că romano-catolicismul va fi abolit, dar și aici iezuiții au ucis Reforma prin persecuții.

În Italia, țara papei, Reforma prindea rădăcini serioase; dar Inchiziția a avut grijă să șteargă orice urmă de protestantism

ÎN SPANIA, Reforma nu a progresat prea mult niciodată, deoarece acolo se afla deja Inchiziția. Orice efort de câștigare a libertății de gândire independentă a fost zdrobit cu o mână necruțătoare. Torquemada (1420-98), un călugăr dominican, arhi-închizitorul

inchizitorilor, în 18 ani a ars 10.000 de oameni și a condamnat la închisoare pe viață 97.000. Victimele erau de obicei arse de vii în piața publică, constituind prilejul unor festivități religioase. Din 1481 până în 1808 au fost făcuți cel puțin 100.000 de martiri și 1.500.000 au fost alungați în exil "în secolele XVI și XVII, Inchiziția a stins viața literară a Spaniei și a scos națiunea din sfera civilizației literare europene". Când a început Reforma, Spania era cea mai puternică țară din lume.

Armata Spaniolă (1588). Una din trăsăturile strategiei iezuite a fost aceea de a încerca să răstoarne țările protestante. Papa Grigore XIII Nu a lăsat nimic nefăcut în efortul lui de a-l convinge pe Filip II, împăratul și regele Spaniei, să pornească războiul împotriva Angliei protestante. Sixtus V, care a devenit papă în timp ce se cocea acest conflict, a transformat acțiunea într-o cruciadă (adică a oferit indulgențe celor care voiau să ia parte la ea). În vremea aceea, Spania avea cea mai puternică flotă care străbătuse vreodată mările. Dar acea mândră armată și-a găsit înfrângerea în canalul englez. "Victoria Angliei a fost punctul final de cotitură în marele duel dintre protestantism și catolicism; nu numai Anglia și Scoția, ci și Olanda și Germania de nord, și Danemarca, Suedia și Norvegia au fost câștigate la cauza protestantă". (Jacobs)

ÎN ANGLIA a fost mai întâi o Revoltă, și apoi o Reformă. În zilele lui William Cuceritorul (1066), apăruseră numeroase proteste împotriva controlului papal asupra Angliei. Henric VIII (1509-47) a crezut, asemenea predecesorilor lui, că biserica engleză trebuie să fie independentă de papă. Divorțul a fost, nu cauza, ci prilejul rupturii sale de Roma. Henric nu a fost un sfânt; dar nici papa din zilele sale, Paul III, era - cel care avea o mulțime de copii nelegitimi. În 1534 Biserica Angliei a repudiat cu desăvârșire autoritatea papală și a pornit o viață independentă sub conducerea spirituală a arhiepiscopului de Canterbury, Thomas Cranmer, și astfel a început Reforma. Mănăstirile au fost abolite pe temeiul imoralității; o Biblie engleză a fost introdusă în biserici și o carte de rugăciuni pentru serviciile în limba engleză iar bisericile au fost deposedate de multe practici romano-catolice. Din biserica engleză au provenit puritanii și metodiștii.

ÎN SCOȚIA. Istoria Reformei Scoției este istoria lui John Knox.

John Knox (1515-72), un preot scoțian care în anul 1540 a început să predea ideile Reformei. Când s-a urcat pe tron Sângeroasa Maria (1533) el s-a dus la Geneva și și-a însușit temeinic în învățătura lui Calvin. În 1559 a fost rechemat în Scoția de parlamentul scoțian, pentru a deveni conducătorul mișcării de Reformă Națională. Situația politică a făcut din Reforma Bisericii și Mișcarea de Independență Națională O SINGURĂ mișcare. Maria, regina Scoțienilor, se căsătorise cu Francisc II, regele Franței, care era fiul Caterinei de Medici (de care se leagă faima masacrului Sfântului Bartolomeu). Scoția și Franța erau

într-o alianță. Coroanele lor au fost unite prin căsătorie. Franța era hotărâtă să distrugă protestanții. Filip II, regele Spaniei, împreună cu alți romano-catolici, au complotat la asasinarea reginei Elizabeta, voind să pună pe Maria a scoțienilor pe tronul englez. Papa Pius V a venit în ajutorul stratagemii, emitând o bulă prin care o excomunica pe Elizabeta și elibera supușii ei de supunerea față de ea (ceea ce, conform învățăturii iezuite, ar însemna că asasinul ei ar fi săvârșit un act de slujire al lui Dumnezeu). Astfel, nu exista nici o șansă ca reforma Bisericii Scoțiene să poată învinge, atâta vreme cât era sub controlul francez. John Knox a crezut că viitorul protestantismului e legat de alianța dintre o Anglie și o Scoție protestante. El s-a dovedit a fi un conducător minunat. În anul 1560 a fost înființată Biserica Reformată, și, cu ajutorul Angliei, până în 1567, fracezii au fost alungați din țară. În mare măsură John Knox a dat Scoției chipul ei de azi.

CONTRAREFORMA. 50 de ani Reforma a străbătut întreaga Europa. Cea mai mare parte a Germaniei, Elveției, Țările de Jos, Scandinaviei, Angliei, Scoției, Boemiei, Austriei, Ungariei și Poloniei fuseseră afectate din plin iar acum Reforma își făcea drum spre Franța. A fost o lovitură groaznică pentru biserica romano-catolică, care la rândul ei, a organizat contrareforma. Prin intermediul consiliului de la Trent (care s-a adunat într-o sesiune solemnă timp de 18 ani, din 1545 până în 1563) cu ajutorul iezuiților și a Inchiziției, unele din abuzurile morale ale papalității au fost abolite și pe la sfârșitul secolului, Roma s-a organizat în vederea unui atac agresiv împotriva protestanților. Sub conducerea brutală dar inteligentă a iezuiților, romano-catolicismul a câștigat o mare parte din teritoriile pierdute anterior: Germania de sud, Boemia, Austria, Ungaria, Polonia și Belgia. Reforma a fost zdrobită în Franța. În numai 100 de ani, până în 1879, Contrareforma și-a pierdut forța. Conducătorii principali care au luptat în războaiele papei au fost: Carol V (1519-56) al Spaniei, împotriva protestanților germani; Filip II (1556-98), al Spaniei, împotriva Olandei și Angliei; Ferdinand II (1619-37) al Austriei, împotriva boemienilor; Caterina de Medici, mama a trei regi ai Franței: Francisc II (1559-60), Carol IX (1560-74), Henric III (1574-89), în războaiele de exterminare a hughenotilor francezi.

RĂZBOAIELE RELIGIOASE. Mișcarea Reformei a fost urmată de 100 de ani de război civil: 1. Războiul protestanților din Germania; 2. Războiul împotriva protestanților din Țările de Jos (1566-1609); 3. Războaiele hughenote din Franța (1572-98); 4. Încercarea lui Filip de a cucerii Anglia (1588); 5. Războiul de 30 de ani (1618-48). În aceste războaie, rivalitățile politice și naționale au fost și ele implicate, precum și chestiuni de proprietate, căci Biserica posedă în cele mai multe din țări o treime din pământuri. Dar fiecare din aceste războaie a fost pornit de regi romano-catolici, la îndemnul papei și al iezuiților, cu scopul de a zdrobi protestantismul. Au fost războaie ale unor agresori.

Protestanții s-au apărat. Nici protestanții olandezi, nici cei germani, nici cei francezi nu au devenit partide politice, decât după ani și ani de persecuții pe care le-au îndurat.

RĂZBOIUL DE 30 DE ANI (1618-48). În Boemia și Ungaria, până în 1580 protestanții deveniseră o majoritate, cuprinzând pe cei mai mulți din nobili și proprietari de pământ. Împăratul Ferdinand II, din familia habsburgilor, fusese educat de către iezuiți. Cu ajutorul lor, el și-a luat sarcina de a suprima protestantismul. Protestanții s-au unit pentru a se apăra. Prima parte a războiului (1618-29) a fost o victorie pentru catolici, care au reușit să alunge protestanții din toate statele catolice. Apoi ei s-au hotărât să recatolicizeze statele protestante ale Germaniei. Gustavus Adolphus, regele Suediei, și-a dat seama că prăbușirea Germaniei protestante ar însemna prăbușirea Suediei și probabil sfârșitul protestantismului. El a intrat în război și armata lui a învins (1630-32). El a salvat cauza protestantă. Restul războiului (1532-48) s-a purtat mai mult între Franța și familia Habsburgilor din care Franța s-a ales cu poziția de putere principală în Europa. Războiul s-a încheiat cu pacea de la Westfalia (1648), care a stabilit hotarele între statele catolice și protestante.

PERSECUȚIILE PAPALE Numărul martirilor din cadrul persecuțiilor papale a depășit cu mult pe cel al martirilor din epoca Romei păgâne: sute de mii de albigenși, waldenși și protestanți din Germania, Țările de Jos, Boemia și alte țări. Se obișnuiește ca papii să fie scuzați în această privință spunându-se că "așa au fost vremurile". Dar ale cui vremuri au fost? Și cine le-a făcut să fie așa? Papii! A lor a fost lumea de atunci. Timp de 1000 de ani ei pregătiseră lumea în spiritul supunerii față de ei. Dacă papii nu ar fi smuls Biblia din mâna poporului, oamenii ar fi știut ce să facă și NU ar fi avut acel "spirit al vremurilor". Cu siguranță NU a fost spiritul lui Cristos iar "vicarii lui Cristos" ar fi trebuit să știe lucrul acesta. Persecuția este spiritul DIAVOLULUI, chiar dacă este dusă în numele lui Cristos.

PERSECUȚIILE PROTESTANTE Calvin și-a dat consimțământul la moartea lui Servetus. În Olanda calviniștii au executat un arminian. În Germania au condamnat la moarte câțiva anabaptiști. În Anglia protestantul Eduard VI a executat doi romano-catolici în 6 ani. (Romano-catolica Maria, în următorii cinci ani a ars pe rug 282 de protestanți) Elizabeta a executat, în 45 de ani, 187 de catolici, majoritatea pentru trădare, și nu pentru erezie. În statul Massachusetts, din America, 3 quakeri au fost spânzurați de puritani iar în 1692, 20 de oameni au fost executați pentru vrăjitorie. Luați în totalitate, doar câteva sute de martiri pot fi puși pe seama protestanților, în vreme ce pe seama Romei sunt trecute milioane de oameni. În timp ce Reforma a fost o luptă măreață pentru libertate religioasă, reformatorii nu s-au prea grăbit să acorde și altora ceea ce au căutat să obțină pentru ei înșiși. În țările protestante, persecuțiile au încetat până în 1700.

Protestantismul

DIVIZIUNILE SALE. Mișcarea protestantă a fost un efort din partea Bisericii de apus de a se elibera de autoritatea Romei și de a câștiga dreptul de a se închina lui Dumnezeu după cum îi dictează propria conștiință. În mod inevitabil, în această ruptură, lupta pentru libertate s-a scindat în mai multe curente, cu accente diferite și câteva din erorile Romei au fost transmise noii mișcări. Mișcarea a atins vârsta de 400 de ani și a crescut enorm, îmbunătățindu-se substanțial. Există un sentiment de unitate și o mai clară înțelegere a creștinismului în prezent. Biserica protestantă deși e încă foarte departe de perfecțiune, în ciuda curentelor sale uneori contradictorii, reprezintă negreșit cea mai pură formă de Creștinism din lumea de azi - și probabil cea mai curată biserică cunoscută vreodată din zilele primei biserici. În mare, putem spune că nu există o familie mai nobilă de oameni decât aceea a lucrătorilor creștini protestanți.

BISERICILE NAȚIONALE. Oriunde a triumfat Protestantismul, s-a născut o biserică națională: Biserica luterană în Germania, cea anglicană în Anglia; cea presbiteriană în Scoția, etc. Închinarea e condusă în limba țării respective, și nu în limba latină, cum se întâmplă în bisericile romano-catolice. Cu precizie matematică, țările în care biserica și-a câștigat libertate față de papă au început să progreseze spre auto-purificare.

STATELE UNITE au fost colonizate: în 1607, de puritani, anglicani, stabiliți în Virginia. În 1625 de reformatii olandezi, la New York. În 1620 de puritani, în Massachusetts. În 1634, de catolicii englezi, la Baltimore, care au obținut charta numai după ce au permis libertate tuturor religiilor. În 1639, de către bapțiști, la Rhode Island, sub conducerea lui Roger Williams, pionierul care a promovat toleranța nelimitată pentru toate celelalte religii. În 1681, de quakeri, în Pensylvania. Toți aceștia au fost atrași spre țărmurile Americii în căutarea lor după libertate religioasă. Astfel, America a fost înființată pe baza principiilor de toleranță religioasă pentru toți, și absolută separare a bisericii de stat; principii care pătrund acum în toate formele de guvernământ din lume, așa încât în anii recentii foarte multe țări, chiar romano-catolice, au decretat separarea bisericii de stat (deși în ultimul timp, fenomenul pare să fie în regres).

VIITORUL MIȘCĂRII PROTESTANTE depinde de atitudinea pe care o are această mișcare față de Biblie. "Odată cu Formele naționale de Creștinism, s-a transmis, prin însuși textul sacru, un izvor de cunoștințe divine, nesupuse stricăciunii, din care Biserica poate să învețe cum să facă deosebirea între Creștinismul primitiv și toate adăugirile ulterioare care l-au corupt, și astfel să transmită mai departe lucrarea de păstrare a Bisericii într-o formă curată, până la încheierea sa".

ȘCOALA DUMINICALĂ Înființată de Robert Raikes, un editor

din Gloucester, Anglia (1780) pentru a da educație creștină celor săraci și lipsiți de posibilitatea de a merge la școală. Întemeiată ca o ramură misionară a Bisericii, ea a crescut enorm și a devenit o latură normală a vieții de Biserică. Marea ei valoare constă în promovarea Bibliei și creșterea de conducători în rândurile laicilor.

MISIUNILE MONDIALE din epoca noastră. Cea mai importantă mișcare din istorie. Asigură unele din cele mai minunate pagini ale întregii literaturi. Vieți vibrante de eroism și slujire sfântă. Nici predicatorii, nici învățătorii Școlii Duminicale nu dau suficientă atenție vieții misionarilor. Fiecare adunare ar trebui să asculte de nenumărate ori istoria vieții lui Livingstone, neasemuit printre eroii lumii; apoi Cary Morrison, Hudson, Moffat, Marthin, Paton și alții, care au dus vestea bună a lui Cristos în țări îndepărtate și au întemeiat sisteme de predicare și educație creștină și filantropie care au transformat și continuă să transforme lumea întreagă. Când se va încheia istoria și întreaga omenire va putea fi privită în ansamblu ei, atunci probabil că se va descoperi că mișcarea misionară mondială a secolului trecut și influența sa covârșitoare asupra națiunilor este cel mai glorios capitol din analele omului.

Biserica Greco-Ortodoxă de Răsărit

Creștinismul a fost mai întâi stabilit în partea de Răsărit sau Greacă a Imperiului Roman. Timp de 200 de ani limba greacă a fost limba Creștinismului.

În anul 330 Constantin a făcut din Constantinopol capitala Imperiului Roman; de atunci a existat rivalitatea cu Roma.

În 395 Imperiul Roman a fost divizat în Răsărit și Apus. Constantinopolul a fost sediul părții de răsărit iar Roma al părții de vest.

Între 622-638 trei centre de răsărit ale Creștinismului: Siria, Palestina și Egiptul au cedat Mahomedanismului; n-a mai rămas decât Constantinopolul.

La al VIII-lea Consiliu Ecumenic (869) s-a petrecut sciziunea finală între Biserica greacă și latină. De la început răsăritul a refuzat să recunoască supremația Romei.

Uneori au fost încercări de a reuni cele două biserici; dar au fost zadarnice întrucât răsăritul n-a vrut niciodată să recunoască autoritatea Papei.

Biserica greacă, care acum este Biserica Europei de Sud-Est și cea a Rusiei, este una dintre cele trei mari diviziuni ale Creștinătății. Numărând 150 de milioane, comparativ cu 340 de milioane de romano-catolici și 120 milioane de protestanți; sau aproximativ o cincime a populației creștine din lume.

În multe din practicile ei, Biserica greacă este foarte asemănătoare cu Biserica romano-catolică. Ea nu cere însă preoților ei să fie celibatari și nu are papi.

Vedere cronologică a mișcării protestante în

Anglia și Statele Unite

Eduard II	1307-1327	
Eduard III	1327-1377	Wyclif 1324-1384
Richard II	1377-1399	
Henric IV	1399-1413	
Henric V	1413-1422	
Henric VI	1422-1461	Inventarea tiparului 1450
Eduard IV	1461-1483	
Richard III	1483-1485	
Henric VII	1485-1509	
		Descoperirea Americii, 1492
Henric VIII	1509-1547	Luther, 1483-1546
		Calvin, 1509-1564
Eduard VI	1553-1558	Knox, 1515-1572
Maria	1553-1558	
Elizabeta	1558-1603	Apariția Puritanismului
Iacov I	1603-1625	
Carol I	1625-1649	Roger Williams, 1604-1684
Cromwell	1653-1658	
Carol II	1660-1685	
Iacov II	1685-1688	
William și Maria	1689-1702	
Ana	1702-1714	
George I	1714-1727	
George II	1727-1760	Wesley 1703-1791
		Revoluția Americană 1775
		Revoluția Franceză 1789
George III	1760-1820	
George IV	1820-1830	
William IV	1830-1837	
Victoria	1837-1901	
Eduard VII	1901-1910	
George V	1910-1936	
Eduard VIII	1936 (A abdicat)	
George VI	1936-1952	
Elizabeta II	1952-	

Wyclif

În secolul XIV "Luceafărul de dimineață al Reformei" a tradus Biblia în limba engleză și a pregătit terenul pentru Reforma din Anglia.

Luther, Calvin, Knox

În secolul XVI ei au fost conducătorii Reformei protestante, care a eliberat Europa de Apus de sclavia Papei.

Puritanismul

În prima jumătate a secolului XVII. S-a născut în partea a doua a domniei reginei Elizabeta. A fost produsul interesului maselor pentru Biblie. A fost o mișcare de reformă în cadrul Bisericii Angliei, care protesta împotriva formalismului fără viață al vremurilor și avea drept scop puritatea generală și neprihănirea vieții. Din pricina faptului că au fost persecutați de autoritățile eclesiastice, ei s-au despărțit în biserici independente - în majoritatea cazurilor, baptiste, congregaționiste și presbiteriene. Din acești puritani a fost colonizată Noua Scoție, în teritoriul actual al Statelor Unite, de către oameni care au fost ademeniți de țărături îndepărtate în căutare de libertate.

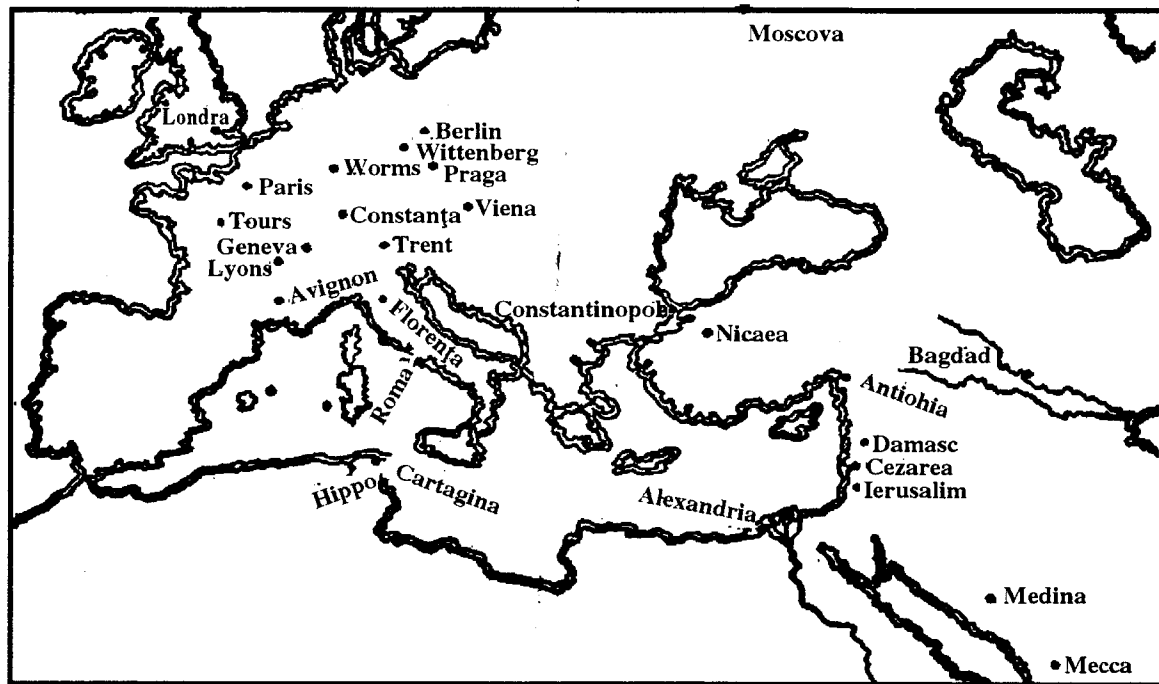
Roger Williams

Secolul XVII, un cleric episcopal. A fost alungat din Massachusetts (1636) și a întemeiat colonia Rhode Island, unde s-a afiliat cu baptiștii. Puritanii fuseseră foarte zeloși în crearea libertății de conștiință pentru ei înșiși. Williams a insistat ca aceeași libertate să fie acordată tuturor. Marea lui pasiune a fost absoluta separare a bisericii de stat. Toată onoarea se cuvine baptiștilor pentru că au subliniat fără încetare acest lucru, căci mai există și acum forțe în lume care ar vrea să ne ia această minunată moștenire.

John Wesley

În secolul XVIII, la 100 de ani după nașterea Puritanismului. De fapt a fost un produs al acestei mișcări, căci mama lui s-a tras din părinți puritani. În vremea când biserica decăzuse într-un formalism fără viață, el a predicat doctrina mărturiei Duhului și a unei vieți sfinte. A fost rectorul Bisericii Anglicane, dar autoritățile acelei biserici nu i-au dat voie să predice aceste doctrine în biserici. Atunci el a ridicat corturi în mine și pe la colțul străzilor. A organizat societăți de viață sfântă și a petrecut lungă sa viață ocupându-se de aceste societăți. Asemenea mișcării puritane din secolul precedent, el a schimbat întreg tonul moral al Angliei. Mișcarea lui e de obicei socotită a fi răspunzătoare pentru salvarea Angliei de la Revoluția Franceză. Este unul din cei mai mari oameni care au trăit vreodată.

Bazinul Mării Mediterane, care se întinde peste mijlocul emisfe-

Harta 71 Localități importante în Istoria Bisericii.

rei de răsărit, între oceanul Indian și Atlantic, mărginit la Nord de Europa, la răsărit de Asia și la sud de Africa, a fost până nu demult zona în cadrul căreia s-a desfășurat cursul civilizației. Imperiul Roman stăpânea în zilele lui Cristos întreg bazinul Mării Mediterane, sub domnia Cezarilor.

Constantinopolul (Bizanțul) a devenit capitala Imperiului Roman, din inițiativa lui Constantin. A rămas capitala Imperiului de răsărit, capul Bisericii grecești și al doilea oraș al lumii în timpul Evului Mediu. Este locul de baștină al lui Ioan Chrysostom, Gură de Aur. A căzut în mâna turcilor în 1453.

Roma, unde spiritul Cezarilor a fost transmis episcopilor Bisericii, cei care s-au numit domnii creștinătății - o pretenție pe care mai mult de jumătate din lume refuză s-o recunoască. Totuși Imperiul Papal născut pe ruinele imperiului păgân a fost un factor puternic în istorie, făcând ca Roma să fie până și în zilele noastre cel mai influent oraș din lume.

Ierusalimul, Antiohia, Efes, Corint, Roma. Centre principale ale Creștinătății din primul secol.

Roma, Alexandria, Cartagina, în secolul II și III.

Alexandria a devenit în secolul III orașul intelectual de frunte al Creștinătății. Locul de baștină al lui Origen.

Roma, Constantinopol, Antiohia, Ierusalim, Alexandria - sunt sediile celor cinci patriarhi sau mitropoliți care au guvernat biserica, în timp ce se dezvolta papalitatea

Bătălia de la Tours (732), în care Charles Martel a oprit înaintarea armatelor mahomedane și a salvat Europa.

Viena, unde Ioan Sobietchi (1683) i-a înfrânt pe turci și a oprit a doua amenințare a mahomedanilor împotriva Europei.

Africa de Nord și Asia de vest erau odată creștine. În secolul VII, prin intermediul săbiei au devenit teritorii mahomedane, rămânând și astăzi așa.

Ierusalimul, mama Creștinismului

Antiohia. Centru din care s-a creștinizat imperiul.

Mecca. Locul de naștere al lui Mahomed.

Medina, capitala mahomedanismului până în 661

Damasc, capitala mahomedanismului, 661-750.

Bagdad, capitala mahomedană, 750-1258.

Lyons, aici s-a născut Ireneus; centru Creștinătății galice.

Cezarea, căminul lui Eusebius, părintele Istoriei Bisericii.

Cartagina, căminul lui Tertullian și Cyprian.

Hippo, locul de naștere al lui Augustin, renumitul teolog.

Praga, locul de naștere al lui Ioan Huss

Florența, locul unde a fost ars Savonarola.

Constanța, consiliul unde s-a ordonat arderea lui Huss.

Wittenberg, locul de naștere al lui Luther, eliberatorul Europei

Worms, renumita Dietă unde a fost judecat Luther.

Geneva, căminul lui Calvin, un centru al Reformei.

Trent, consiliul papal la care s-a încercat oprirea Reformei.

Situația actuală în lume

Cifrele care urmează pe pagina aceasta și pe cea următoare nu sunt decât aproximative. Unele sunt foarte globale.

Cifrele protestante din aceste tabele indică numărul de membrii proprii ziși ai Bisericii. Cifrele Bisericii romano-catolice și ale Bisericii de răsărit consideră membrii de la naștere iar uneori sunt luate pe familii, indiferent de relația acestor oameni cu Biserica. Astfel, este posibil ca protestantismul să fie mult mai puternic decât indică cifrele.

În ce măsură tulburările din lumea actuală vor schimba statutul religios al diferitelor țări nu se știe.

Religiile lumii, cam din anul 1961

Populația totală a lumii.....	2.500.000.000
Creștinismul protestant.....	240.000.000
Creștinismul romano-catolic.....	400.000.000
Creștinismul ortodox de răsărit.....	150.000.000
Creștinismul coptic (Africa centrală și estică).....	10.000.000
Mahomedanismul.....	300.000.000
Confucianismul.....	300.000.000
Hindușii.....	250.000.000
Budiștii.....	150.000.000
Animiștii.....	120.000.000
Evreii.....	11.000.000
Sub dominație comunistă ateistă.....	800.000.000

Confucianismul este un sistem etic și filozofic bazat pe închinarea la un strămoș.

Budismul este o religie ascetică a cărei principală trăsătură este anihilarea dorinței.

Hinduismul este religia de baștină a Indiei - un amestec de Budism, Brahmanism și multe zeități care chipurile ar locui în obiecte și animale.

Animismul este convingerea că toate obiectele lipsite de viață sunt locuite de spirite.

Cifrele de mai sus ne indică faptul că o treime din populația lumii a profestat Creștinismul în unele din fomezale, o bună parte din categoria a treia fiind un Creștinism corupt.

Populația de evrei e distribuită în toată lumea, aproximativ după cum urmează: Statele Unite, 5.000.000 America de sud: 500.000.Europa: 3.500.000. Africa 500.000.Israel 1.500.000

Situația religioasă, pe continente, din 1961**America de Nord**

Populația.....	220.000.000
Creștinismul protestant.....	75.000.000
Creștinismul romano-catolic.....	50.000.000
Cu precădere protestantă	

America de Sud

Populația.....	110.000.000
Creștinismul romano-catolic.....	60.000.000
Creștinismul protestant.....	10.000.000
Religia predominantă e romano-catolicismul	

Europa

Populația.....	500.000.000
Creștinismul romano-catolic.....	240.000.000
Creștinismul protestant.....	120.000.000
Creștinismul ortodox de răsărit.....	120.000.000
În Europa de sud-vest predomină romano-catolicii	
În Europa de nord-vest predomină protestanții	
În Europa de răsărit predomină ortodocșii de răsărit	

Asia

Populația.....	1.300.000.000
Confucianismul, hinduismul, budismul.....	750.000.000
Mahomedanii.....	250.000.000
Creștinismul ortodox de răsărit.....	20.000.000
Creștinismul protestant.....	10.000.000
Creștinismul romano-catolic.....	10.000.000
Asia de răsărit, predominante: Confucianism, Hinduism, Budism	
În Asia de vest: Mahomedanismul	

Africa

Populația.....	200.000.000
Animismul.....	100.000.000
Mahomedani.....	50.000.000
Creștinismul coptic.....	10.000.000
Creștinismul protestant.....	10.000.000

Creștinismul romano-catolic.....10.000.000
 În Africa de nord predomină mahomedanii.....
 În Africa de sud animiștii
 Hinduismul a făcut India ceea ce este astăzi.
 Confucianismul și Budismul au făcut China ceea ce este astăzi.
 Mahomedanismul a făcut Asia de sud-vest și Africa de nord ceea ce
 sunt astăzi.
 Romano-catolicismul a făcut Italia, Spania și America Latină
 Protestantismul a produs Marea Britanie, Statele Unite și Canada
**ACESTE FAPTE VORBESC DE LA SINE, ȘI VORBESC CU GLAS
 TARE!**

Situația mondială actuală

Luată pe țări, din anul 1961

<i>Populația aproximativă</i>	<i>Religia predominantă</i>
Arabia.....10.000.000	Mahomedană
Argentina.....18.000.000	Romano-catolică
Australia.....18.000.000	Protestantă
Austria.....7.000.000	Romano-catolică
Belgia.....9.000.000	Romano-catolică
Brazilia.....55.000.000	Romano-catolică
Bulgaria.....7.000.000	Ortodoxă
Birmania.....19.000.000	Budistă
Canada.....14.000.000	Protestantă
Chile.....6.000.000	Romano-catolică
China.....470.000.000	Budistă, confucianistă
Columbia.....11.000.000	Romano-catolică
Cehoslovacia.....12.000.000	Romano-catolică
Danemarca.....4.000.000	Luterană
Egipt.....20.000.000	Mahomedană
Anglia.....41.000.000	Protestantă
Etiopia.....18.000.000	Coptică, mahomedană
Franța.....43.000.000	Romano-catolică
Germania.....67.000.000	Luterană
Grecia.....7.000.000	Ortodoxă
Olanda.....10.000.000	Protestantă
Ungaria.....9.000.000	Romano-catolică, protestantă
India.....360.000.000	Hindusă, mahomedană
Indonezia.....78.000.000	Mahomedană
Iran.....19.000.000	Mahomedană
Irac.....5.000.000	Mahomedană

Irlanda.....	3.000.000	Romano-catolică
Irlanda de nord	1.400.000	Protestantă
Israel.....	1.500.000	Religia ebraică
Italia.....	47.000.000	Romano-catolică
Japonia.....	85.000.000	Sintoști și budiști
Coreea.....	30.000.000	Budiști, Confucioniști, Creștini
Mexic.....	27.000.000	Romano-catolici
Norvegia.....	3.000.000	Luterană
Peru.....	9.000.000	Romano-catolică
Filipine.....	20.000.000	Romano-catolică
Polonia.....	25.000.000	Romano-catolică
România.....	16.000.000	Ortodoxă
Rusia.....	200.000.000	Ortodoxi și ateii
Scotia.....	5.000.000	Presbiterieni
Spania.....	28.000.000	Romano-catolici
Sudan.....	9.000.000	Mahomedani
Suedia.....	7.000.000	Luterani
Elveția.....	5.000.000	Protestanți
Siria.....	3.400.000	Mahomedani
Tailanda.....	19.000.000	Budiști
Turcia.....	21.000.000	Mahomedani
Statele Unite.....	160.000.000	Protestanți
Venezuela.....	5.000.000	Romano-catolici
Iugoslavia.....	17.000.000	Ortodocși, romano-catolici

Grupările religioase din Statele Unite

Există vreo 253 de grupări religioase în Statele Unite ale Americii. Cifrele date mai jos cuprind, în mare, grupările care au raportat cel puțin 100.000 de membrii, în anul 1963

Populația.....	180.000.000
Protestanți.....	68.854.200
Școala Duminicală.....	45.000.000
Romano-catolici.....	44.874.000
Evrei.....	5.585.000
Bapțiștii (28 de grupări) în total.....	21.400.000
Bapțiștii de sud.....	10.393.000
Convenția baptistă americană.....	1.559.103
Bapțiștii liberi.....	293.000
Asociația baptistă americană.....	650.000
Metodiștii (21 de grupări) în total.....	12.632.000
Biserica metodistă.....	10.234.986

Luteranii (15 grupări) în total.....	8.340.000
Luteranii.....	2.591.762
Luteranii americani.....	2.468.407
Luteranii Augustana.....	619.000
Luteranii Sinodului Wisconsin.....	354.840
Presbiterieni (10 grupări) în total.....	4.327.000
Presbiterienii de sud.....	937.558
Presbiterienii din S.U.A.....	3.279.240
Protestanți episcopali.....	3.336.728
Ortodocși.....	3.094.140
Ucenicii lui Cristos.....	1.834.206
Biserica unită a lui Cristos.....	2.023.611
Bisericele lui Cristos.....	2.250.000
Sfinții din ziua de pe urmă(mormoni).....	1.784.896
Creștini după Evanghelie uniți.....	757.719
Evangelici și reformați.....	818.000
Adunările lui Dumnezeu.....	543.003
Bisericele lui Dumnezeu.....	470.000
Biserica lui Dumnezeu în Cristos.....	413.000
Adunările penticostale.....	430.000
Biserica catolică poloneză.....	282.411
Advențiștii de ziua a șaptea.....	366.000
Biserica Nazarineanului.....	342.032
Armata Mântuirii.....	261.014
Biserica Reformată.....	230.000
Biserica Fraților.....	201.000
Reformații creștini.....	262.088
Sfinții din ziua de pe urmă reorganizați.....	158.000
Prieteni.....	128.000

Obiceiul de a citi Biblia

Toată lumea ar trebui să iubească Biblia. Toți ar trebui să citească Biblia. Ea este Cuvântul lui Dumnezeu. Numai ea are soluția de rezolvare a problemelor vieții. Ea ne vorbește despre cel mai bun Prieten pe care l-a avut vreodată omenirea, Cel mai nobil, Cel mai adevărat Om care a trăit vreodată pe pământ.

Este cea mai minunată istorie din câte s-au istorisit vreodată. Cel mai bun îndrumar de conduită umană. Ea dă vieții sens și strălucire - îi conferă bucurie, izbândă, un destin și o glorie necunoscută altundeva...

Nu există nimic în toată istoria sau literatura care să se poată asemui în vreun fel cu simpla istorie a Omului din Galilea, care zi și noapte l-a slujit pe cei suferinzi, învățându-l adevărata bunătate murind pentru păcatul omenirii, înviind apoi la o Viață care nu se va sfârși niciodată și promițând siguranță și fericire veșnică tuturor acelor care vor să vină la El.

Cei mai mulți oameni, în momentele lor de reflecție serioasă, trebuie să se fi gândit neapărat, cel puțin o dată, la vremea de pe urmă, întrebându-se când se vor sfârși toate lucrurile. Și indiferent care va fi fost reacția lor, fie că au râs, fie că au pus deoparte această problemă, ZIUA ACEEA VA VENI negreșit. Dar APOI CE VA URMA? Ei bine, Biblia e în stare să dea acest răspuns, și o face cu certitudine. Există Dumnezeu. Există Rai. Există iad. Există un Mântuitor. Va fi o zi a judecății. Ferice de omul care, în zilele cât trăiește în trup, încheie pace cu Cristosul Bibliei și se pregătește pentru ultimul drum.

Oare cum e posibil ca o persoană rațională să nu tresalte de bucurie gândindu-se la Cristos și Cartea care vorbește despre El? Toată lumea ar trebui să iubească Biblia. Toți. Absolut toți.

Și totuși, Biblia e neglijată de biserici și de membrii acestora într-un grad înfiorător de mare. Da, da, noi vorbim despre Biblie și o apărăm - o laudăm și o premărim. Și bine facem! Dar mulți membri ai bisericilor nu deschid această Carte cu anii, ba mai mult, unora le este rușine să fie văzuți citind din ea! Pe de altă parte, conducătorii Bisericii nu par să fie prea dornici de a-i determina pe oameni să citească Biblia.

Protestantismul zilelor noastre pare să fie atât de puțin interesat de Cartea pe care declară că o mărturisește. Iar Romano-catolicismul declară pe față că preferă propriile sale decrete Bibliei.

Noi dăm dovadă de inteligență în aproape toate celelalte probleme de

viață. De ce nu am fi oameni inteligenți și în ce privește religia noastră? Citim ziare, reviste, romane și tot felul de cărți; ascultăm radioul, ne uităm la televizor cu ceasurile, dar cei mai mulți din noi nici măcar nu cunoaștem pe dinafară toate numele cărților Bibliei. Ce rușine! Ceea ce este însă și mai grav este faptul că Amvonul, care ar trebui să remedieze situația - în afară de unele excepții - pare destul de mulțumit cu această stare de lucruri.

Contactul individual, nemijlocit cu Cuvântul lui Dumnezeu este mijlocul principal prin care creștem în viața de credință. Toți conducătorii spirituali de mare putere din istoria creștină au fost cititori devotați ai Bibliei.

Biblia este Cartea prin care trăim. Citirea Bibliei este mijlocul prin care învățăm și păstrăm vii în mintea noastră IDEILE care ne modelează viața. Viața noastră este produsul gândurilor noastre. Pentru a trăi așa cum se cuvine e nevoie să gândim așa cum se cuvine.

Gândurile au înrăurire asupra vieții noastre prin PERSISTENȚA și FRECVENȚA lor în mintea noastră. Noi citim Biblia în mod regulat și frecvent pentru ca gândurile lui Dumnezeu să devină gândurile noastre, iar ideile noastre să se conformeze ideilor lui Dumnezeu și să fim echipați pentru a trăi în părtășie veșnică alături de Creatorul nostru.

Într-adevăr, putem absorbi adevărul creștin, într-o anumită măsură prin frecventarea regulată a serviciilor religioase, ascultarea de predici, lecții bibilice, mărturii personale și lectura literaturii creștine. Dar, oricât de bune și de folositoare ar fi ele, Adevărul lui Dumnezeu ne este transmis ÎN MOD INDIRECT, fiind diluat prin canalele umane și îmbrăcat în ideile și tradițiile oamenilor.

Asemenea lucruri nu pot și nu au voie să ia locul citirii personale a Bibliei, al adâncirii credinței, nădejzii și vieții noastre direct în Cuvântul lui Dumnezeu, și nu atât în ceea ce spun oamenii despre el.

Cuvântul lui Dumnezeu este arma Duhului lui Dumnezeu pentru răscumpărarea și desăvârșirea sufletului uman. Nu este de ajuns să și ascultăm pe alții vorbind și predicând din Cuvântul lui Dumnezeu. Trebuie să păstrăm noi înșine o legătură directă și personală cu Biblia, care este puterea lui Dumnezeu în inima noastră.

Citirea Bibliei este un obicei fundamental. Nu vrem să spunem prin aceasta că trebuie să ne închinăm Bibliei ca unui fetiș - nu, nicidecum, căci noi trebuie să ne închinăm numai lui Dumnezeu și Mântuitorului despre care vorbește Biblia. Dar Biblia ne îndeamnă chiar la aceasta. Și fiindcă iubim pe Dumnezeu și pe Mântuitorul nostru, vom iubi și Cartea primită de la El în care ni se vorbește despre El.

Nici nu vrem să spunem că obiceiul de a citi Biblia este o virtute în sine, căci e posibil să o citim fără să-i aplicăm învățăturile la viața noastră.

În plus sunt unii care citeșc Biblia, și totuși continuă să trăiască o viață de necredincios. Dar aceștia formează o excepție. De regulă, citirea Bibliei, atunci când e făcută într-un duh sincer, este un obicei din care se dezvoltă toate virtuțile creștine, fiind puterea cea mai eficace pentru formarea caracterului.

Ca act de devoțiune personală. Atitudinea noastră față de Biblie este indicația sigură a atitudinii noastre față de Cristos. Când iubim pe cineva ne place să citim despre el, nu-i așa ?

O, dacă am putea concepe citirea Bibliei ca pe un act de închinare față de Cristos, atunci am fi înclinați s-o tratăm cu mai puțină indiferență.

A fi creștin este un lucru glorios și minunat. Este cel mai mare privilegiu dat unei ființe muritoare să umble cu Cristos de mână și să-L aibă de Călăuză și Mântuitor sau, într-o altă exprimare mai corectă, să fie ținut de Isus, asemeni unui copil care se poticnește mereu, dar nu e lăsat niciodată din mâna Lui.

Această relație personală a fiecăruia dintre noi cu Cristos este unul din lucrurile intime ale vieții, despre care nu vorbim prea mult, probabil din cauză că ne dăm seama cât de jalnică este nevrednicia noastră de a purta Numele Său. Dar, în adâncul inimii, în momentele noastre de reflecție serioasă, știm cu siguranță că în ciuda slăbiciunilor noastre, a egoismului și a păcatelor noastre, a atitudinii lumești și ușurătății de care dăm dovadă de atâtea ori, Îl iubim totuși pe Isus mai mult decât orice din lumea asta și nu L-am jigni pentru nimic în lume. Însă necazul e că de foarte multe ori avem tendința să fim nepăsători.

Dar Biblia este tocmai Cartea care ne vorbește despre Cristos. Este posibil oare să-L iubim pe Cristos, și în același timp să ne complacem în indiferență față de Cuvântul Său? OARE ESTE POSIBIL?

Biblia este cea mai bună carte de devoțiuni. Broșurile de genul "Mana zilnică" sau "Pâinea noastră cea de toate zilele" și altele folosite pentru devoțiunile zilnice, în ora de închinare intimă și meditație a credinciosului care au apărut în număr atât de mare în ultimul timp își pot avea locul lor, dar ele nu vor fi în stare să înlocuiască cu nimic Biblia, căci numai ea este Cuvântul lui Dumnezeu, și în această calitate nici o altă carte nu-i poate lua locul. Fiecare creștin, de la cel mai mic până la cel mai mare, ar trebui să fie un cititor conștiințios al Bibliei.

George Muller, care, prin orfelinatele din Bristol, a realizat -prin rugăciune și încredere - una din cele mai minunate lucrări din istoria creștină, a pus succesul lui din punct de vedere omenesc pe seama Bib'iei. Iată ce a declarat el:

"Eu cred că motivul principal pentru care am fost păstrat de Domnul într-o lucrare utilă de slujire a fost faptul că am citit Sfânta Scriptură.

Mi-am format obiceiul de a citi Biblia de la un capăt la altul de patru cinci ori pe an; și într-un duh de rugăciune, am învățat să aplic ceea ce am învățat în practică. De șaiszeci și nouă de ani sunt un om fericit, fericit și iarăși fericit."

Ajutoare pentru citirea Bibliei. Biblia este o carte mare - în realitate, o bibliotecă întreagă din trecutul îndepărtat. Pentru a o înțelege, avem nevoie de ajutor. Un dicționar biblic este unul din cele mai bune ajutoare. Un comentariu bun va fi și el de mare folos. Apoi nu trebuie să lipsească concordanța.

Chiar și fără aceasta, vom fi surprinși să constatăm, dacă studiem Biblia aprofundat, cât de mult se interpretează Biblia prin ea însăși, atunci când cunoaștem bine conținutul. Există destule dificultăți în Biblie, care depășesc până și priceperea celor mai învățați. Cu toate acestea, învățăturile principale ale Bibliei sunt imposibil de confundat. Sunt atât de clare încât nici "cei fără minte" nu se pot rătăci în ele.

Acceptă Biblia așa cum este, luând afirmațiile așa cum sunt enunțate. Nu te preocupa de teoriile criticilor. Efortul ingenios dar nerevenșos al criticii moderne de a submina valabilitatea istorică a Bibliei va trece, dar BIBLIA va rămâne în picioare ca Lumina oamenilor până la sfârșitul timpului. Alipește-te cu toată credința de Biblie. Este Cuvântul lui Dumnezeu, care nu te va dezamăgi niciodată. Este Stânca noastră ce de veacuri stă neclintită. Încrede-te în învățăturile ei și vei fi fericit aici și-n veșnicie.

Citește Biblia cu o atitudine receptivă. Nu încerca să forțezi toate pasajele de dragul câtorva doctrine preferate ale tale. Nu desprinde idei care lipsesc în pasajele respective, nici chiar atunci când îți pregătești o predică, ci mai degrabă silește-te să deduci învățătura simplă a fiecărui pasaj. Procedând astfel, vei ajunge să ai o părere potrivită despre Biblie și convingerile cele mai sănătoase, căci Biblia își va împlini singură misiunea dacă i se va da prilejul s-o facă.

Citește Biblia meditând la ceea ce citești. Trebuie să veghem în lectura noastră biblică, pentru ca nu cumva gândurile noastre să umble aiurea iar citirea să devină o simplă împlinire mecanică a unei obligații. Trebuie să luăm hotărârea foarte serioasă de a ne concentra atenția asupra lecturii, dându-ne toate silințele să înțelegem și să ne însușim lecțiile din fiecare pasaj.

Caută să ai totdeauna un creion la îndemână, când citești Biblia. E bine să notăm acele pasaje care ne plac în mod deosebit, urmând ca mai târziu să trecem din nou prin ele, recitind pasajele însemnate. Cu timpul Biblia aceasta însemnată de noi va deveni foarte dragă, pe măsură

ce se apropie ziua întâlnirii cu Autorul ei.

O citire sistematică și regulată a Bibliei contează enorm. Citirea la întâmplare, pe sărite, doar în anumite ocazii nu are prea mult efect. Dacă nu vom citi după un anumit plan, nu ne vom alege cu mare lucru. Viața noastră duhovnicească are nevoie și ea de hrană regulată, asemenea vieții trupului.

O oră anumită din zi, indiferent de planul urmat, va trebui să fie rezervată pentru citirea Bibliei, deoarece astfel va fi foarte ușor să uităm cu totul să mai citim din Cuvântul lui Dumnezeu.

În măsura în care ne îngăduie programul, primul lucru cu care ar trebui să ne începem ziua ar trebui să fie citirea Bibliei. Putem citi și seara la sfârșitul zilei, când suntem mai eliberați de griji.

Sau și dimineața și seara. Pentru alții e mai nimerit să aibă o oră la amiază.

Nu contează prea mult la ce oră din zi citim Biblia. Important este să alegem acest timp în funcție de programul nostru zilnic și să citim în mod regulat. Dacă se întâmplă totuși să fim întrerupți din citire de lucruri care ne depășesc, să nu fim descurajați.

Duminica e o zi în care putem recupera pasaje necitite din cursul săptămânii, întrucât oricum e ziua Domnului, pusă deoparte pentru lucrul Lui.

Învăță pe dinafară numele cărților Bibliei. Începe chiar cu aceasta. Biblia e alcătuită din 66 de cărți. Fiecare din ele are un subiect anumit. Punctul de plecare în lectura inteligentă a Bibliei este, mai întâi de toate, să cunoaștem cărțile respective, cuprinsul lor și ordinea în care sunt aranjate în Biblie.

Memorează versete preferate. Și repetă-le adesea. Uneori când suntem singuri sau când e noapte aceste versete ne vor ajuta să adormim pe brațele veșnice ale Mântuitorului. A lăsa gândurile lui Dumnezeu să ne umple ființa va crea în noi o minte ca a lui Dumnezeu, pe măsură ce gândurile noastre se vor conforma tot mai mult gândurilor Sale și toată ființa noastră va fi transformată după chipul Său. Este unul din cele mai bune ajutoare spirituale aflate la dispoziția noastră.

Planuri de citire a Bibliei. Multe planuri s-au produs în ultimul timp. Un anumit plan va fi atrăgător pentru o persoană, în vreme ce altul va prefera un plan deosebit. Mai mult, chiar și aceeași persoană s-ar putea să prefere când un plan, când altul. Nu contează prea mult planul folosit. Esențialul este să citim Biblia cât mai regulat cu putință.

Planul nostru de citire a Bibliei trebuie să parcurgă întreaga Biblie de cât mai multe ori posibil, căci ea este Cuvântul lui Dumnezeu și

formează o singură istorie, o singură structură literară, cu o unitate profundă și minunată, care se centrează în jurul lui Cristos. CRISTOS este inima și punctul culminant al Bibliei. Tot ce se petrece înainte de El este într-un fel sau altul o anticipare a Sa. Tot ce urmează după El ne duce în mod similar la o tălmăcire a Sa. Întreaga Biblie ar putea fi numită foarte bine "Istoria lui Isus Cristos". Vechiul Testament pregătește terenul pentru venirea Lui. Cele patru Evanghelii istorisesc viața Sa pământească. Epistolele explică învățăturile Sale. Iar Apocalipsa redă triumful Lui.

Unele părți din Biblie sunt mai importante decât altele și ar trebui citite mai des. Desigur, Noul Testament este mai important decât Vechiul Testament. În fiecare Testament, unele cărți sau capitole au o valoare deosebită. Cele patru Evanghelii sunt cărțile cele mai importante din toată Biblia.

Iată care credem noi că ar fi un plan echilibrat de citire a Bibliei: ori de câte ori citim Biblia de la un capăt la altul să citim Noul Testament încă o dată sau de două ori în plus, și să recitim anumite capitole preferate din ambele Testamente.

Cât de des? O dată pe an Vechiul Testament - este părerea - și de două ori Noul Testament. Ar fi un plan MINIM pentru fiecare persoană. Iar pentru a simplifica lucrurile, ar fi bine să se înceapă citirea la începutul anului, în luna ianuarie, pentru a se putea încheia în decembrie.

Un asemenea plan ar însemna să citim 4-5 capitole pe zi și nu ne-arlua mai mult de 15-20 de minute pe zi. Nu avem timp? În față ne stă o sarcină mult prea importantă ca s-o dăm la o parte spunând că nu avem timp. Câteva minute pentru meditație petrecute lângă Domnul în rugăciune e o nimica toată. Dar oare îi acordăm măcar aceste minute cu regularitate? Dacă suntem creștini se cuvine să ne luăm religia în serios și să nu ne jucăm cu ea. Adevărul e că pentru lucrurile care ne plac găsim întotdeauna timp.

Cum să pornim atunci la lucru? Mai întâi să ne alegem planul dorit și să trasăm drumul pe care îl vom parcurge în tipul anului, repartizând un număr de capitole pentru fiecare zi, sau o carte sau un pasaj dintr-o carte pentru fiecare zi, săptămână și lună din an.

Luat în detaliu. Vechiul Testament are 39 de cărți, și 929 de capitole. Noul Testament are 27 de cărți și 260 de capitole. În total sunt 66 de cărți, și 1189 de capitole. Atât cărțile cât și capitolele diferă foarte mult în mărimea lor. Unele sunt foarte scurte; altele sunt foarte lungi. Într-o Biblie de mărime medie, cu litere mijlocii, un capitol mediu echivalează cu lungimea unei pagini.

Unele capitole și unele cărți, din pricina naturii și subiectului lor, pot fi citite mai rapid decât altele, iar altele merită să fie citite și răsцитe.

Citirea consecutivă. Citirea cărților în ordine, de la Genesa la Apocalipsa. Apoi recitirea lor. Urmând planul acesta de citire nu se citește Biblia de la un capăt la altul prea des și astfel Noul Testament rămâne întotdeauna la urmă, fiind citit întotdeauna la intervale foarte mari de timp.

Citirea alternativă a Noului și Vechiului Testament. Adică să trecem prin ambele Testamente concomitent; să citim și fiecare zi sau săptămână câte un pasaj din fiecare. Sau într-o săptămână din Noul, în cealaltă din Vechiul. Ori o carte din Vechiul și apoi o carte din Noul.

Un capitol pe zi. Mulți procedează astfel și este un obicei bun, dar ar fi și mai bun dacă am citi două sau trei sau patru capitole pe zi.

Citirea Bibliei pe cărți: adică o carte întreagă sau o bună parte din ea la o singură citire, cu cât mai puține pauze între lecturi. De regulă, este mai bine să concepem citirea Bibliei pe cărți întregi, decât în pasaje de un capitol.

Citirea unei cărți de repetate ori: adică efectuarea unui studiu aprofundat al unei anumite cărți pe care să o citim de multe ori. Este un exercițiu extrem de folositor, dar nu trebuie dus la extrem, ca-nu cumva să neglijăm restul Bibliei.

Citirea în grup. Ce lucru minunat ar fi dacă, la o oră de Școală duminicală, sub conducerea profesorului sau a pastorului, cu biserica întreagă s-ar citi Biblia ÎMPREUNĂ, păstorul, învățătorul Școlii Duminicale și ceilalți care predica urmând să predice din textele citite

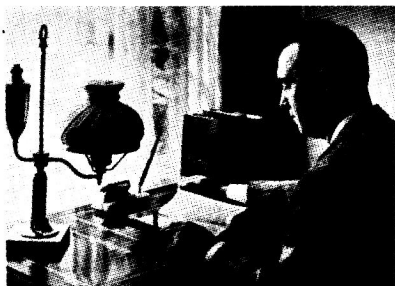

Fig.73. Studiarea Bibliei.
(Foto Harold M. Lambert)

în săptămâna precedentă! DE CE NU S-AR PUTEA REALIZA ACEST LUCRU? Oare de ce? Cum ar putea umbla păstorii cu Dumnezeu prin viață, alături de biserica lor, mai bine decât într-o astfel de părtășie strânsă în jurul Cuvântului?

Propunem aici un plan pentru citirea în grup:

În acest scop, întrucât săptămâna este unitatea vieții noastre religioase, probabil că ar fi mai bine să alternăm săptămânal între Noul și Vechiul Testament, având repartizate o carte sau un grup de cărți mai mici pentru fiecare săptămână. În fiecare an să fie parcurs Vechiul Testament O DATĂ și Noul Testament DE DOUĂ ORI, cam în felul următor:

(Avem convingerea că un asemenea plan ar fi ușor de pus în aplicare pentru orice clasă sau biserică și ușor de urmat an de an, deoarece oricine i se poate alătura pe parcurs)

Săptămânile:

1. Genesa
2. Exodul
5. Levitic
7. Numeri
9. Deuteronom
11. Iosua, Judecători
13. Rut, I Samuel
15. II Samuel
17. I Împărați
19. II Împărați
21. I Cronici
23. II Cronici
25. Ezra, Neemia, Estera
27. Iov
29. Psalmii
31. Psalmii
33. Psalmii
35. Proverbe, Ecclesiast, Cântarea Cântărilor
37. Isaia
39. Isaia
41. Ieremia
43. Ieremia, Plângerile lui Ieremia
45. Ezechiel
47. Daniel
49. Osea, Ioel, Amos, Obadia, Iona, Mica
51. Naum, Habacuc, Țefania, Hagai, Zaharia, Maleahi

Cei care ar dori să petreacă mai mult timp decât prevede planul ar putea citi încă o dată sau de două ori în mod particular. Pe de altă parte,

cei care sunt prea ocupați sau prea leneși, sau prea indiferenți ca să poată acorda timpul afectat citirii ar putea să treacă, măcar tangențial, prin cărțile repartizate pentru lectură, citind capitolele principale, și astfel să țină oarecum pasul cu restul grupului, până când își vor face timp să citească la rând cu ceilalți.

Planul acesta nu e decât o propunere. Orice păstor sau învățător al Școlii Duminicale poate să-și dezvolte planul propriu, dar indiferent ce plan vom folosi, succesul lui va depinde în ultimă analiză de convingerea și seriozitatea pe care conducătorul planului de citire va ști să le imprime în participanți.

Săptămânile:

2. Matei
4. Marcu
6. Luca
8. Luca
10. Ioan
12. Fapte
14. Romani
16. I, II Corinteni
18. Glateni, Efeseni, Filipeni, Coloseni
20. I, II Tesaloniceni; I, II Timotei, Tit, Filimon
22. Evrei, Iacov
24. I, II Petru; I, II, III Ioan, Iuda
26. Apocalipsa
28. Matei
30. Marcu
34. Luca
36. Ioan
38. Faptele Apostolilor
40. Romani
42. I, II Corinteni
44. Galateni, Efeseni, Filipeni, Coloseni
46. I, II Tesaloniceni; I, II Timotei, Tit, Filimon
48. Evrei, Iacov
50. I, II Petru; I, II, III Ioan, Iuda
52. Apocalipsa

LUCRUL CEL MAI IMPORTANT DIN CARTEA ACEASTA ESTE

simpla sugestie:

**CA FIECARE BISERICĂ Să AIBĂ
UN PLAN DE CITIRE A BIBLIEI CU TOATĂ BISERICA
iar
PĂSTORUL SĂ PREDICE DIN
TEXTUL CITIT ÎN SĂPTĂMÂNA PRECEDENTĂ
făcând astfel legătura între
Predica păstorului și lectura biblică a adunării.**

Dacă va fi urmată, sugestia aceasta va produce negreșit o biserică revitalizată; cu condiția ca însuși păstorul să creadă din toată inima că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu și să pornească el însuși primul la această acțiune.

*Biserica și Biblia merg mână în mână. Biserica există pentru a vesti și preamări pe Cristosul Bibliei, și nimic altceva! O biserică unde Biblia nu ocupă locul primordial în inima membrilor ei este falsă în privința misiunii sale.

Biblia nu e doar un text sau peretext, o carte pentru predicatori și învățătorii Scolii Duminicale, ci este o carte pentru popor - pentru toți oamenii! Iar predicatorii și învățătorii care zidesc pe orice altă temelie să nu fie surprinși dacă vor constata că lucrarea clădită de ei e foarte șubredă.

Cu toate condițiile noastre moderne de a vesti adevărul creștin, bisericile noastre bine organizate, școlile și seminarile noastre, cu predicatori bine pregătiți, cu toate metodele noastre "de ultimă oră" în domeniul educației creștine, cu abundența literaturii creștine și frecvența tot mai mare a conferințelor creștine în cadrul cărora vorbim și predicăm în numele Bibliei, ba chiar cităm "capitolul și versetul", totuși marea majoritate a membrilor bisericii noastre tratează Biblia ca pe o latură secundară a vieții lor.

Sunt dispuși, dacă se fac suficiente presiuni și o publicitate

corespunzătoare, să asculte predicatori vorbind din Biblie, dar când e să o citească ei înșiși, foarte puțini sunt dispuși să facă acest lucru. Dintre 100 de membri luați la întâmplare, poate că numai câțiva vor cunoaște numele cărților Bibliei sau vor avea vreo idee despre conținutul cărților. Probabil mai mult de 3/4 din membrii bisericilor protestante americane, luați prin surprindere, nu ar fi în stare să spună unde se găsește Predica de pe Munte sau Cele Zece Porunci.

Pe deasupra aceste ignoranțe în ce privește Biblia, și neglijarea ei, nu există nici aceea loialitate pe care ar trebui să o manifeste față de biserică, în medie, mai puțin de o treime sau o pătrime din membrii înscrși ai bisericii frecventează serviciile sale duminică de duminică.

Ce condamnă înfricoșătoare a tehnicii, care a ajuns să predomine în biserică! Oare nu este biserica deficitară, în ciuda metodelor sale care o fac să fie de atâtea ori asemănătoare cu biserica din Laodicea, indiferentă, cu inima împărțită; sau ca biserica din Sardis, în care puțini sunt aceia care nu și-au întinat hainele?

Stau și mă minunez cum pot fi oamenii atât de nepăsători față de Cartea care vorbește despre Mântuitorul lor. Sunt și mai consternat de conducătorii bisericii, care nu fac aproape nimic să remedieze situația. Fără îndoială, cea mai fatală slăbiciune a bisericii din zilele noastre este lipsa unei conduceri adevărate la amvon în privința călăuzirii membrilor bisericilor în spiritul formării unui singur obicei, foarte important, care este izvorul și temelia a tot ce este chemată Biserica să realizeze în rândul oamenilor.

Citirea Bibliei cu toată Biserica și Amvonul

Nici nu e de mirare că așa numiții predicatori "moderniști", având părerea pe care o au despre Biblie, nu văd nici un interes pentru a-i determina pe membrii lor să citească Biblia. Mai degrabă subminând credința creștină dinăuntru, ei își găsesc plăcerea în a sublinia cu creionul roșu toată Scriptura. Aceste cuvinte nu li se adresează lor.

Ceea ce mă miră este că predicatorii noștri "conservatori", care proclamă cu râvnă credința lor în Biblie ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu, își epuizează vocabularul în preamărirea ei, în timp ce manifestă foarte puțin interes pentru determinarea membrilor bisericii la lectura Bibliei. Nu pot să înțeleg această atitudine.

Predicatorii își țin predicile. Învățătorii Școlii Duminicale își predau lecția. Profesorii de la Seminar îi educă pe viitorii păstori cum să-și dezvolte ideile "pe puncte" - și toate lucrurile acestea, desigur au ca bază de plecare Biblia. Dar unde sunt bisericile acelea, vestitorii Cuvântului, profesorii și învățătorii care în afara unor sfaturi ocazionale, să-și propună să imprime un program de citire regulată a Bibliei tuturor acelorora care le-au fost dați în grija lor pastorală?

Întregul sistem de organizare a bisericilor din zilele noastre și a

activităților lor pare să fie menit a da impresia că totul depinde de predică și gravitează în jurul ei. Să fim bine înțeleși: predicarea este rânduită de Dumnezeu - adică, predicarea Noului Testament! Dar a aplica cuvântul "predicare" la tipul de predici ținute de atâtea ori de la amvoanele noastre ar însemna să răstălmăcim cuvântul. Cu siguranță, Noul Testament nu a rânduit niciodată ca predicarea să fie atât de lipsită de învățătura adevărată a Cuvântului lui Dumnezeu cum este de obicei în majoritatea predicilor de azi. Dar, oricum ar fi lucrurile, predicarea, chiar în sensul cel mai adevărat al cuvântului și de la nivelul cel mai elevat - nu a fost niciodată lăsat de Dumnezeu să înlocuiască deplin sau suficient citirea de către fiecare credincios a Cuvântului lui Dumnezeu așa cum îl găsim în Biblie.

Fiecare creștin ar trebui să fie un cititor al Bibliei. Este singurul obicei care, dacă ar fi urmat într-un duh corespunzător, mai mult ca orice îl va face pe credincios să devină ceea ce trebuie să fie în toate privințele. Dacă o biserică ar putea să-și antreneze toți membrii să citească Biblia regulat, faptul acesta ar revoluționa aceea biserică. Dacă bisericile din toate comunitățile s-ar uni în efortul de a imprima citirea Bibliei în rândurile membrilor lor nu numai că ar fi în ele însele revitalizate și revoluționate, dar ar contribui la purificarea comunității în care trăiesc.

Exemplul Evului Mediu. În Evul Mediu, Biserica, sub dominația papilor, timp de 500 de ani, din secolul X până în secolul XV, a dominat asupra lumii cu o mână despotică, cum nu mai stăpânise nici un alt imperiu. Ciudat, nu-i așa, că supremația bisericii a coincis cu Evul Mediu! Biserica, "Lumina lumii", a adus de fapt lumii numai BEZNA Evului Mădiu. De ce? Pentru că papalitatea a suprimat orice libertate și a interzis circulația liberă a Bibliei în rândurile maselor, ba chiar i-a omorât pe cei care au insistat să o citească (vezi pagina 776 și 783). În cutezanța lor nemăsurată, papii au pus decretele lor în locul Cuvântului lui Dumnezeu. Aceasta a făcut ca Evul Mediu să fie o perioadă atât de întunecată: nerușinarea diavolească a omului, de a se ridica pe sine mai presus de Cuvântul lui Dumnezeu! Dacă Biserica s-ar fi supus Cuvântului lui Dumnezeu și i-ar fi învățat pe oameni din Cuvânt, încurajând circulația lui în popor, în loc de ÎNTUNECATUL EV MEDIU, am fi putut avea MIA DE ANI.

Exemplul Reformei. Descoperirea Bibliei de către Luther: eliberarea și repunerea ei în mâna poporului - iată faptele care au făcut posibilă apariția Reformei Protestante, proclamând libertatea lumii moderne. A fost făcut cel mai important pas înainte al omenirii. Cei care citesc istoria știu cât de mare e îndatorarea noastră față de Biblie, pentru că ne-a asigurat libertatea și tot ce avem mai scump pe lumea aceasta.

Exemplul Angliei Elizabetane. În lucrarea sa "Scurtă Istorie a Poporului Englez", Green afirmă următoarele: "Nici o altă schimbare

morală mai mare nu s-a petrecut vreodată în cadrul unei națiuni decât aceea care a avut loc în a doua jumătate a domniei reginei Elisabeta. Englezii au devenit poporul unei Cărți, iar Cartea a fost Biblia. Ea a fost citită de toate păturile de oameni. Efectul a fost uimitor. S-a schimbat curând întreg tonul moral al națiunii."

Și acum, astăzi, cel mai bun lucru pe care l-ar face Biserica ar fi să-și propună să întronizeze Cuvântul lui Dumnezeu în viețile oamenilor și celelalte lucruri ar urma de la sine. Ar fi factorul care ar rezolva de la sine problemele individuale, sociale și naționale, mai bine decât orice alte metode. Cuvântul lui Dumnezeu este cea mai bună metodă pe care o are Biserica la îndemână.

Dar oare este posibil de realizat acest lucru? Este practic? Ar putea o Biserică, ca un singur om, să fie transformată într-o adunare care citește Biblia? Cu siguranță e posibil! Într-un Timp foarte scurt. Tot ce se cere este să avem un păstor care să creadă în această idee și apoi să pună inima și umărul la ea.

Nu va fi de ajuns să ținem predici despre citirea Bibliei, nici dacă am face lucrul acesta în mod frecvent. Unii ar răspunde la o asemenea invitație. Însă dacă un păstor dorește să-și înscrie toată biserica la acest program, cel mai bun mod de a realiza aceasta ar fi să pornească cu un plan bun de citire a Bibliei și să-l prezinte bisericii, făcând-o să înțeleagă că are datoria să facă din el o parte integrantă a vieții lor de biserică, duminică de duminică. Apoi să stăruie asupra acestui plan an de an - dacă este serios cu adevărat - și să-și alcătuiască predica din textul care s-a citit în săptămâna precedentă de către toți membrii bisericii.

În ce privește predica: să nu ia un text din Scriptură și apoi să se întoarcă la vechiul model de predici în care obișnuia să citească un mic text din Scriptură la început ca un fel de motto, pentru ca apoi să se depărteze total de el, compunându-și propria sa predică. Nu ar mai reuși să stimuleze pe credincioși la citirea Bibliei dacă ar proceda astfel. Mai degrabă, predica trebuie să fie axată pe secțiunea citită tocmai recent de popor, pastorul atăgând atenția oamenilor asupra ideilor principale ale textului și asupra faptelor esențiale, împreună cu lecțiile practice ce se pot desprinde din el, predica fiind ținută ca o școală biblică. Nu există nici cea mai mică îndoială că întreaga biserică ar răspunde cu bucurie la un astfel de program inițiat de păstor.

"Dar, va zice cineva, a face din serviciul bisericesc de duminică un fel de școală biblică ar fi un lucru cu totul prozaic și neinteresant." Răspunsul: Poate fi studiul biblic mai neinteresant decât predica liberă a păstorului care nu ia textul din Scriptură decât ca un motto la începutul predicii? Trebuie oare să presupunem că majoritatea bisericilor sunt atât de neajutate încât nu mai doresc să audă de la păstorul lor învățătura temeinică a Cuvântului lui Dumnezeu?

Dimpotrivă, noi suntem convinși că majoritatea bisericilor s-ar lega cu toată inima de un asemenea plan ca cel propus mai sus și nu li s-ar ură

niciodată de el - da, niciodată! Ci l-ar iubi și onora pe păstorul lor fiindcă i-a încurajat și i-a ajutat să-și formeze acest obicei scump pe care acum ei înșiși doresc să-l păstreze. Și ce minuni s-ar vedea în urma unei asemenea lucrări! S-ar crea în biserică o adevărată loialitate. Bisericele ar fi arhipline iar oamenii ar asculta cu deosebită atenție predica. În viața oamenii ar avea cunoștința prețioasă a Cuvântului lui Dumnezeu, ar crește în viața lor spirituală. În familii ar exista o religie adevărată și o nouă unitate. Ce leac mai bun am putea găsi pentru acei membri ai bisericii care sunt de multe ori indiferenți sau dedați la plăceri? La ce altceva ar putea păstorul să-i îndemne pe frați decât la citirea regulată a Bibliei?

Și ce tehnică de evanghelizare mai avansată am putea găsi? Ce mod mai simplu și mai sănătos de a conduce pe cineva la Cristos, decât Cuvintele Sale? Ce mijloc mai practic de a avea înrâurire asupra unei lumi nemântuite? Ce bază mai bună pentru o trezire spirituală?

Ce sarcină mai bună și-ar putea lua Biserica decât aceea de a transforma comunitatea de oameni în care trăiește în cititori ai Bibliei? Să presupunem că o biserică ar avea un asemenea plan de citire a Bibliei în comun, cu toată biserica, iar predicile ar fi din textele citite anterior; și să presupunem că biserica ar întreține și ar promova citirea Bibliei nu numai printre membrii ei, ci chiar în cartierul unde locuiește, răspândind periodic literatură creștină prin care să fie promovată citirea Scripturii, și oamenii să fie invitați la serviciile bisericii - oare ce metodă mai bună de evanghelizare am putea concepe? Dacă nu asta e atribuția Bisericii, atunci care este? Iar dacă nu-i aceasta atribuția amvonului, ei bine, atunci ~~care~~ este totuși atribuția sa?

OBICEIUL DE A MERGE LA BISERICĂ ÎN FIECARE DUMINICĂ UN ACT DE ÎNCHINARE CĂTRE DUMNEZEU

Toți creștinii ar trebui
Să frecventeze biserica în fiecare duminică
Afară de cazurile în care suntem împiedicați de boală
Sau obligația de a munci
Sau vreo altă obligație.
Ar trebui să fie o chestiune de conștiință,
Și un act de închinare.

Bisericile sunt
Cele mai importante instituții
Din orice comunitate de oameni.
Serviciile religioase de duminică sunt
Mijlocul principal prin care își realizează biserica lucrarea:
EVENTIMENTUL principal din viața acelei colectivități.

Nici o întâmplare dintr-o comunitate
Nu e atât de importantă în viața ei
Ca serviciul duminical de închinăciune al bisericii.
Fiecare comunitate ar trebui să iubească bisericile sale
Și, la timpul rânduit, să se îndrepte în masă spre ele,
Pentru a-L cinsti pe ACELA în numele căruia există Biserica.

Ce ar însemna acest lucru

Presupunând că amvonul ar fi credincios,
Iar serviciile ar fi ceea ce ar trebui să fie
Dacă bisericile ar fi pline de oameni în fiecare duminică
Comunitatea de oameni din jur ar observa lucrul acesta
Iar lucrarea de evanghelizare a bisericii s-ar îndeplini
Problemele financiare ar fi rezolvate
De asemenea și problemele misionare;
Întregul program al bisericii ar cunoaște înaintare
Este factorul unic care ar reuși

Să scoată biserica din neputința ei.
 Este lucrul de care depinde
 Rezolvarea problemelor cu care e confruntat creștinismul
 Dacă toți creștinii s-ar îndemna
 La o viață de credincioșie
 În privința acestei datorii creștine de bază
 Aceasta ar face să progreseze influența bisericii
 Și a lui Cristos, pe care Îl reprezintă biserica,
MAI MULT DECÂT TOATE ACTIVITĂȚILE
ÎNTEPRINSE DE BISERICĂ
ADUNATE LA UN LOC

Pentru ce există Biserica? Să-L ÎNALȚE PE CRISTOS în văzul oamenilor. Biserica nu a fost inventată de oameni. Oamenii au folosit-o și o folosesc greșit de multe ori, dar biserica a fost întemeiată de Cristos. El este inima bisericii și Domul ei. Biserica există pentru a-L mări pe Cristos. Cristos Însuși, și nu biserica este puterea care transformă viețile oamenilor. Misiunea bisericii este de a preamări pe Cristos, așa încât El Însuși să-și poată îndeplini lucrarea Sa binecuvântată în inimile oamenilor.

Metoda bisericii. Să SE ADUNE ÎMPREUNĂ în numele lui Cristos. Cuvântul "biserică" înseamnă "adunare chemată afară", "scoasă", adică strângerea acelor care au ieșit afară din tabără. Pentru a realiza lucrarea Sa în inimile oamenilor, Cristos trebuie să fie prezentat în mințile lor. Astfel, adunările bisericii trebuie să fie frecvente.

Cât de frecvente? Săptămânal. În prima zi a săptămânii, în ziua Domnului (duminică). Așa a rânduit Domnul Însuși. Deducem din Fapte 20:6, 7 că până și Pavel a trebuit să aștepte la Troas prima zi a săptămânii ca să-și strângă ucenicii laolaltă. Dumnezeu a instituit Biserica; El a rânduit prima zi a săptămânii ca zi de strângere a Bisericii. Toată Creștinătatea a recunoscut acest fapt și a făcut din această zi o zi de odihnă, în care încetează activitățile lor.

Alte întâlniri. O biserică bine organizată are multe întâlniri pentru diferite grupuri și scopuri. Școala Duminicală este serviciul următor ca importanță. În mod hotărât, serviciul religios de duminică seara are un loc însemnat în viața bisericii. Dar vrem să subliniem că există unanimitate de păreri în cadrul Creștinătății cu privire la faptul că serviciul de dimineață este serviciul principal al bisericii, cea mai importată strângere a bisericii. Un fel de oră biblică în sine, și la oricât de multe servicii am asista pe lângă aceasta, pe acesta avem datoria să-l frecventăm mai întâi de toate, în afară de cazurile când suntem bolnavi sau reținuți

din alte motive de forță majoră.

Metoda nu se va schimba niciodată. Inventarea tiparului, prin intermediul căruia Biblia și literatura în general au devenit atât de ieftine și accesibile încât oricine poate acum să citească și singur despre Cristos; apariția radioului - ba, mai mult, a televiziunii, prin care în unele țări, se predică Cuvântul, așa încât acum putem sta acasă ascultând comozi predici de la radio sau vizionându-le la televizor - toate acestea nu vor fi în stare să înlocuiască niciodată nevoia de a merge la biserică. Dumnezeu a rânduit ca poporul Lui, copiii Lui din orice comunitate a lumii, la vremea stabilită, să se adune în acest mod public pentru a-L cinsti în mod PUBLIC pe Cristos.

Jalnică situație actuală. În mod normal frecventarea serviciului de duminică dimineața ar trebui să fie în proporție de sută la sută. Dar, luând lucrurile în mare, dacă ar fi să numărăm membrii care vin la serviciul de duminică dimineața în fiecare săptămână, an de an, și vara, și iarna, și pe vreme bună, și pe vreme rea, am constata că numai o treime până la o șesime din membrii bisericii se încadrează în această frecvență. Iată SLĂBICIUNEA PRINCIPALĂ A PROTESTANTISMULUI! Indiferența față de instituția care Îl reprezintă pe Cristos, în modul principal de funcționare al ei, este fără îndoială cea mai mare piedică în calea progresului lucrării lui Cristos.

Strângerea de duminică dimineața a bisericii este în mare măsură modul de verificare a interesului pe care îl au oamenii pentru Cristos. Fie că recunoaștem fie că nu, adevărul este că atitudinea noastră față de serviciul religios de duminică dimineața indică atitudinea noastră față de influența pe care ar trebui s-o aibe Cristos în comunitatea noastră. Dacă suntem credincioși în această privință, Îl vom ajuta negreșit. În schimb, dacă suntem indiferenți Îl vom face numai rău.

"Frecventarea este un act de închinare". Prin aceasta vrem să spunem că motivul care ne determină să mergem la biserică este dorința de a ne închina Lui. Să facem din frecventarea bisericii o chestiune de principiu creștin, un act conștient de închinare lui Dumnezeu, fără să ne pese prea mult de persoanele cu care ne vom întâlni sau lucrurile pe care le vom auzi. Ba chiar, dacă e nevoie, să mergem la biserică și atunci când nu vom auzi ce dorim. Da, este un act de închinare, prin faptul că ne îndeplinim datoria față de Dumnezeu, și aceasta e de ajuns pentru a ne da mulțumire. Desigur, asta presupune că vom încerca să fim la timp la biserică; și că vom lăsa scaunele din spate pentru cei care vin mai târziu; și nu ne vom așeza la marginea unei bănci ca să nu mai poată trece nimeni de noi; și mai înseamnă că vom asculta în liniște, amabili și respectuoși, fiind atenți la ceea ce se spune.

"Atât de puțin se vorbește despre Cristos în serviciile noastre" spune câte unul; "serviciile sunt sărace"; e atât de puțină religie adevărată în muzica de la biserică uneori; predicile sunt "lipsite de duh"; apoi auzi la biserică atâtea lucruri pe care n-ai dori să le auzi; atât de puțină învățătură din Biblie se predică, etc. Cum putem zice că mergem la biserică pentru Cristos, când de fapt suntem obligați să credem că Cristos adesea lipsește de la serviciile noastre? Ei bine, cu regret trebuie să o spunem că de multe ori toate acestea sunt adevărate. Totuși este lucrarea lui Cristos, chiar dacă ea se află în mâini omeneste, de multe ori lipsite de vrednicie. Cu toate slăbiciunile, majoritatea serviciilor religioase, din majoritatea bisericilor protestante, sunt de folos pentru suflet; și, dacă vom rămâne într-un duh smerit, bine va fi de noi!

Școala Duminicală și Biserica. Școala Duminicală este cea mai importantă ramură a lucrării bisericești. E o greșală uriașă din partea unei biserici să-și negligeze copiii din comunitate. Ce minunat privilegiu să fii învățator al Școlii Duminicale și să ajuți la păstoria copiilor! Dar Școala Duminicală conduce spre biserică și nu o înlocuiește cu nimic. Educația religioasă care nu leagă copilul de biserică nu e vrednică de numele pe care îl poartă. Dacă nu-și formează copilul obiceiul de a merge la biserică în timpul cât frecventează Școala Duminicală, puține șanse sunt că o va face mai târziu.

Grupuri și adunări auxiliare. Bisericile, pentru a fi rodnice, trebuie să aibă o bună organizare. O mare parte a lucrării creștine poate fi realizată cel mai bine în grupuri mici. Dar nu trebuie să permitem ca loialitatea pentru grupul respectiv să înlocuiască loialitatea pentru biserică. Frecventarea unei întâlniri a grupului nu trebuie să fie considerată o înlocuire a serviciului religios principal. Duminică dimineața este vremea rânduită pentru biserică să se strângă laolaltă; și activitatea de orice fel a lucrării creștine nu poate fi considerată o scuză pentru absentarea de la serviciul de duminică dimineața, decât în cazuri de forță majoră.

Radioul. "Oare nu ar fi mai bine să stau acasă să mă hrănesc cu o predică bună, decât să aud una slabă la biserică?" NU, duminică dimineața! Nu mergem la biserică numai ca să ascultăm predici, ci ca act de închiare lui Dumnezeu, chiar dacă uneori trebuie să îndurăm și predici mai puțin bune. Radioul nu ne scuză cu nimic de această datorie creștină. Mai mult, predicile de la radio nu sunt întotdeauna mai bune decât cele de la biserică.

"Oare nu e de ajuns să ai o frecvență parțial bună". NU! Majoritatea membrilor care vin la adunare doar câteodată sunt răspunzători pentru starea jalnică în care se află biserica. Dacă aceștia ar frecventa biserica

în mod absolut regulat, bisericile noastre ar fi pline până la refuz în fiecare duminică. Ar însemna putere pentru biserică. Fiecare duminică aparține lui Cristos.

Fiecare credincios trebuie să meargă la biserică. Principala nevoie a Protestantismului este aceea ca membrii bisericilor noastre să facă din frecventarea adunării o chestiune de conștiință, și nu una de conveniență.

Sunt pur și simplu lamentabile scuzele invocate de unii membri ai bisericii pentru a nu veni la biserică duminică dimineața: "Nu mai sunt îndemnat". "Nu simt nevoia să merg astăzi". "Vreau să dorm puțin în dimineața aceasta". Sau: "Astăzi aș dori să mă relaxez". Sau: "Am oaspeți". Sau: "Sunt un romantic și la ora când se ține serviciul aș prefera să comunic cu păsările și cu izvoarele", etc. etc., etc. Toate acestea pot fi rezumate într-un singur cuvânt: **INDIFERENȚA** membrilor unei biserici pe care Cristos "îi va vărsa din gura Lui"

Cei care lucrează Duminica. Unii oameni sunt obligați de împrejurări să lucreze când se ține serviciul la biserică. Pentru acești oameni credem că Dumnezeu va accepta închinarea lor și la alt serviciu al bisericii decât cel de duminică dimineața.

* Cum să-i determinăm pe oameni să aibă o frecvență bună

Scoate în evidență faptul că e vorba de un act de **ÎNCHINARE** din partea lor să participe la Școala duminicală și la serviciile bisericii. Apoi **STĂRUIE** asupra acestui fapt. Predică-l de la amvon, și stăruie în cadrul Orei biblice. Subliniază mereu că este **DATORIA** creștinului față de **DUMNEZEU**, din copilărie până la bătrânețe, să fie prezent la biserică, în măsura în care este posibil, în fiecare duminică dimineața. Oamenii trebuie învățați, învățați și iarăși **ÎNVĂȚAȚI**.

Apoi, serviciul religios trebuie condus plecând de la convingerea că este un serviciu de **ÎNCHINĂCIUNE**. Biserica este casa lui **DUMNEZEU**. Dumnezeu este prezent acolo.

Dă locul cuvenit **CUVÂNTULUI LUI DUMNEZEU**. Oferă adunării prilejul să ia parte la Cuvântul lui Dumnezeu. Lasă adunarea să **CÂNTE** laude lui Dumnezeu.

"MANUALUL" are două convingeri profunde:

1. Fiecare creștin ar trebui să fie conștiincios în ce privește citirea Bibliei și frecventarea cu regularitate a Bisericii.

2. Serviciile obișnuite ale bisericii să fie alcătuite mai mult din învățătura biblică și participarea întregii biserici la cântări comune.

IATĂ HOTĂRÂREA PE CARE PROPUNEM

ca fiecare s-o ia în inima lui:

AVÂND CREDINȚA CĂ

Cristos este Cel care a înființat Biserica;

Că Biserica există

Pentru a propaga influența lui Cristos;

Că metoda prin care Biserica realizează acest lucru

Este strângerea ei frecventă în Numele lui Cristos;

Că Dumnezeu Însuși a rânduit să ne strângem

săptămânal;

Și ne-a dăruit o zi pentru aceasta,

Respectiv, duminica, ziua Domnului;

Și întrucât aceasta e practica recunoscută unanim

Ca Biserica să se adune duminica dimineața;

ÎMI IAU ANGAJAMENTUL CA,

Atâta timp cât voi trăi, oriunde m-aș afla,

Dacă nu sunt reținut din motive de boală sau forță majoră,

Să FRECVENTEZ BISERICA DUMINICA DIMINEAȚA,

Străduindu-mă să fac aceasta dintr-un singur motiv:

pentru Cristos;

ȘI SĂ MĂ SILESC Să FIU LA TIMP,

ȘI Să AM O ATITUDINE RESPECTUOASĂ ÎN BISERICĂ

ȘI

Să fiu toată viața UN CITITOR AL CUVÂNTULUI LUI

DUMNEZEU

SERVICIUL DE DUMINICĂ DIMINEAȚA ÎN BISERICILE NOASTRE

Serviciul de duminică dimineată e considerat a fi expresia principală a Bisericii în comunitatea de oameni în mijlocul căreia trăiește. Atunci când e condus și frecventat cu credincioșie, el va fi un mijloc suficient de realizare a principalei lucrări pe care Biserica are datoria s-o aducă la îndeplinire.

Un serviciu de duminică dimineată ținut așa cum trebuie va fi în mod neîndoios CEA MAI MARE BINECUVÂNTĂRE PE CARE O POATE AVEA O COMUNITATE DE OAMENI. Nu vom fi niciodată în stare să-i subliniem îndeajuns importanța.

Participăm la acest serviciu ca act de închinăciune lui Dumnezeu. Totuși cei care îl conduc au și ei datoria să-l facă cât mai frumos și cât mai interesant. Cele două laturi importante ale acestui serviciu sunt: cântarea creștină în comun și instruirea din Cuvântul lui Dumnezeu.

Lecția din Scriptură, așa cum este ea practică de obicei, se bucură de prea puțină importanță în cadrul serviciului, predica fiind punctul central în jurul căreia se rotesc toate. Ce greșală! Să ridici predica atât de mult, și să cobori lecția din Scriptură la citirea fără viață a câtorva versete, la începutul serviciului, la care să mai adaugi cuvintele: "Fie ca Domnul să binecuvinteze Cuvântul Său în inimile noastre"! Cu alte cuvinte, Domnul să binecuvinteze un lucru pe care predicatorul îl consideră de așa mică importanță! Prea adesea suntem ispitiți să credem că biserica este mai degrabă casa predicatorului, decât casa lui Dumnezeu!

Ar fi cu mult mai bine dacă, în locul acestei citiri de formă a unui text la început ca un ritual, lecția din Scriptură ar fi combinată cu predica, pentru a forma baza și miezul predicii, cadrul ei de desfășurare, însăși structura ei; având astfel Cuvântul lui Dumnezeu pe planul din față, iar predicatorul mai mult sau mai puțin pe planul din spate.

Nici citirea pe rând a versetelor de la om la om nu e de ajuns și nu poate înlocui Lecția din Scriptură. Singura ei valoare este că dă posibilitate adunării să participe la serviciu. Dar textul respectiv din Biblie ar putea fi citit cu mai mult efect de vestitorul respectiv al Cuvântului, în vreme ce adunarea poate participa cel mai bine la serviciu prin cântări.

Rugăciunile. Serviciul de duminică dimineată e destinat închinării și rugăciunii, laudei și mulțumirii aduse lui Dumnezeu. Să nu pierdem aceasta din vedere, și să intrăm în biserică într-un duh al rugăciunii, încercând să ne menținem pe parcursul serviciului în acest duh al

rugăciunii. Iar rugăciunile nu trebuie să fie lungi, deoarece atunci au tendința să scoată biserica din duhul rugăciunii. Mai bine rugăciuni scurte intercalate cu alte puncte din serviciu. Multe din cântările care se cântă sunt rugăciuni - de multe ori foarte eficace! Apoi însăși acordurile line ale orgii sau armonului pot fi o expresie a rugăciunii bisericii.

Rugăciunea pastorului nu trebuie să fie niciodată o parafrază a cântării care s-a cântat mai înainte - căci dă impresia că i s-au terminat ideile - nici nu trebuie să fie o predică.

Rugăciunea trebuie rostită într-un duh al cererii smerite. Am auzit cu toții predici rostite nu într-un spirit de umilință, ci mai de grabă pe un ton poruncitor de comandă, de parcă i-am da instrucțiuni lui Dumnezeu.

O oră. Uneori anumite servicii ocazionale pot necesita mai mult timp. Dar în cazul serviciilor obișnuite, unde oamenii ascultă pe același predicator săptămână de săptămână, și an de an, o singură oră e de ajuns, mai ales dacă oamenii participă la mai multe servicii în acea zi. Douăzeci de minute pentru cântări în comun; douăzeci de minute pentru predică; și douăzeci de minute pentru rugăciune, colectă și anunțuri.

Dacă fiecare punct din serviciu este pregătit cum trebuie și timpii morți sunt eliminați, iar muzica și învățătura din Cuvântul lui Dumnezeu se bucură de locul primordial, ceasul acela poate fi extrem de folositor și plăcut în viața oamenilor.

Muzica

Cântatul în comun, în afară de învățătura din Biblie, este cea mai bună parte a serviciului religios, cel mai eficace mod de a predica Evanghelia. Biserica unde se cântă va fi întotdeauna frecventată. Oamenilor le place să cânte. O biserică unde se cântă și un amvon de unde este predat Cuvântul lui Dumnezeu.

Moise a cântat și a îndemnat poporul la câtare. Miriam a cântat, Debora a cântat, la fel și Barac. David a cântat și a scris Psalmii pentru a fi cântați. Isus și ucenicii au cântat. Pavel și Sila au cântat, îngerii cântă. În cer toată lumea cântă.

Puterea cântării în comun. Tocmai acest mod de a cânta imnurile lui Luther cu toată biserica a fost elementul care a purtat mesajul lui de vestire a Cuvântului în toată Europa și a zguduit lumea făcând loc Reformei. Muzica a stat la baza trezirii din Țara Galilor. A fost vreo trezire care să nu conțină muzică? Cel mai bun mod de a trezi bisericile la viață ar fi să le facem să cânte.

Mai multă cântare în comun. Prea puțin se cântă duminica dimineața în unele biserici. Ar trebui să fie de zece ori mai multă cântare în comun, iar dacă nu e de ajuns timp ar trebui scurtată puțin predică și eliminate

elementele de spectacol din programul corului, făcând loc cântatului în comun, care are locul cuvenit în cadrul serviciului religios de duminică dimineața și nu trebuie pus deoparte de un cor ambițios sau de un predicator care predică lung. Are dreptul la o treime sau o jumătate din întreg serviciul.

Un serviciu continuu de cântare este mai bun decât unul întrerupt permanent de remarci din partea celui care conduce cântarea. Cântatul în comun este mai bun decât comentariile din partea celui care conduce muzica.

Cântă aceleași cântări adesea. Numai atunci le vor învăța oamenii. Cântările pe care le cunoaștem le și iubim mai mult. Nu vor putea fi opriți oamenii de a veni la biserică atunci când se vor cânta imnuri cunoscute.

Învăță cântările pe dinafară. Biserica trebuie învățată să memoreze anumite cântări, cel puțin anumite versete (strofe)

Învăță copiii să cânte cântări și să le învețe pe dinafară. Este cea mai bună educație religioasă, care va stimula creșterea spirituală și va tinde să-i lege de biserică pe viață.

Conducătorii cântatului în comun. În general se cântă atât de puțin în comun încât nu este numit un conducător la cântări. **Rezultatul:** cântări de formă, când de fapt ele ar trebui să formeze o parte principală din serviciu și să fie un mod de exprimare a laudei aduse lui Dumnezeu.

Fiecare adunare ar trebui să aibă un conducător pentru cântări, dar nu unul care imită un anumit tip de evanghelist renumit, făcând din asta un prilej de a se da în spectacol și a face tot felul de comentarii potrivite și nepotrivite; ci unul care crede în cântatul în comun.

Corul. Nu se poate sublinia îndeajuns importanța unui cor bun, dar el depinde de cei care cântă în el. De câte ori nu am auzit cântări ale corului care nu au adăugat nimic la valoarea religioasă a serviciului!

Cel mai bine însă e ca toți oamenii să cânte, și nu doar să asculte pasivi muzica.

Bine ar fi să transformăm întreaga adunare într-un cor. Sub conducerea cuvenită a unui conducător bun de cântări imnurile intonate de biserică pot răsună ca vuietul unui ocean, făcându-i chiar pe îngeri să-și aplece urechea să audă astfel de cântări.

Predicarea Cuvântului

Predicarea este cea mai importantă lucrare a Bisericii. Cuvântul rostit

nu va putea fi înlocuit niciodată ca principalul mijloc de răspândire a Evangheliei lui Cristos. Dar predicarea trebuie făcută în stilul ÎNVĂȚĂRII, și nu al cuvântărilor fără sfârșit. Amvonul este catedra Bisericii. Din păcate se predică prea mult și se învață prea puțin.

Predici cu text "motto". De prea multe ori textul luat din Biblie e folosit pentru a se alegoriza și metaforiza predica, pentru a crea o impresie de autoritate biblică, în vreme ce predicatorul se simte liber să-și clădească propriile sale idei în jurul adevărului. Foarte des asistăm la astfel de predici în bisericile noastre. Oamenii ascultă toată viața astfel de predici și rămân într-o groaznică ignoranță cu privire la adevărul Cuvânt al lui Dumnezeu: Biblia. Ne întrebăm cum pot crede predicatorii că ascultătorii lor sunt totuși lipsiți de inteligență.

Predicile de expunere, ca metodă sau tehnică de vestire a Cuvântului lui Dumnezeu, sunt net superioare predicilor care au doar un text de pornire la început. O predică expozițională are de obicei ca subiect un întreg pasaj din Scriptură, un capitol sau o parte din el, un grup de capitole sau o parte dintr-o carte a Bibliei și are drept scop să prezinte în ordine ideile principale sau lecțiile care se desprind din pasajul respectiv. Aceasta e predicarea adevărată. Cel puțin ea dă impresia că acordă Cuvântului lui Dumnezeu locul de autoritate ce i se cuvine.

Un predicator care îl auzise predicând pe Spurgeon, Beecher, Phillips, Brooks, Joseph Parker și toți predicatorii renumiți ai generației anterioare a afirmat că cea mai puternică predică pe care a auzit-o în viața sa a fost cea predicată de Alexander Whyte, marele predicator scoțian, care la predică, doar a citit Epistola către Filipeni, cu un mic comentariu ici și colo. Ce lecție însemnată pentru frații noștri de la amvon! Dar orice predicator care ar avea curajul să încerce o metodă atât de minunată va trebui să se pregătească mult dinainte.

Una din cele mai bune predici pe care le-am auzit și noi a fost un capitol din Epistola către Efeseni. Predicatorul care a predicat din ea ne-a spus că a citit capitolul respectiv de O SUTĂ DE ORI și l-a studiat verset cu verset, scriind gândurile pe hârtie, aranjându-le, condensându-le și rescriindu-le până când a ajuns la forma finală în care le-a redat în predică. Nici nu e de mirare că efectul a fost minunat.

Serviciul de duminică - o minunată școală biblică. De ce nu? Poate fi un serviciu mai bun? Dacă un pastor ar avea o adunare de cititori ai Bibliei, așa cum am sugerat la paginile 805-813, iar dacă adunarea ar avea un pastor care ar coopera cu ei în predicile sale, învățându-i din Cuvântul lui Dumnezeu, ce lucru binecuvântat ar fi!

Douăzeci de minute. Există ocazii speciale, din când în când, care justifică și predici mai lungi. Dar la serviciile obișnuite ale bisericii,

unde se adună în cea mai mare parte aceeași oameni de fiecare dată, și trebuie să asculte pe același predicator săptămână de săptămână, lună de lună și an de an. Douăzeci de minute sunt suficiente pentru o predică.

Supralicitarea amvonului. Multe predici sunt insuficient pregătite și ținute cu efortul evident de a impresiona prin țipete, lovirea amvonului cu pumnul, rotirea mâinilor, și alte gesturi exterioare menite să sublinieze ceea ce cuvintele sunt prea slabe să redea. Un duh smerit este cu mult mai potrivit pentru un predicator decât un duh aprins. În plus, toate gesturile posibile nu vor fi în stare să acopere lipsa IDEILOR.

Predicile scrise. Dacă un predicator nu poate învăța să vorbească fără să se oprească mereu, să ezite sau să se repete, e mult mai bine să își scrie predicile și să le citească. O predică bine scrisă și bine citită poate fi ținută cu tot atâta forță ca și când ar fi rostită liber. E surprinzător cât material se poate condensa într-un spațiu mic, atunci când subiectul e prelucrat temeinic, scris și rescris, și iar scris și rescris.

APENDICE

SUMARUL DESCOPERIRILOR ARHEOLOGICE

amintite în acest Manual

Aranjate nu după subiectul lor, ci în ordinea pasajelor biblice la care se referă, în secvența acestor pasaje.

Scrierea. Critica modernă a dezvoltat ideea că scrisul era necunoscut pe vremea lui Moise și că aceste cărți de la începutul Vechiului Testament nu puteau fi scrise decât la mult timp după evenimentele pe care le redau; și că, prin urmare, sunt o reprezentare a unor legende transmise pe cale orală. Această teorie care se vrea inteligentă, acceptată în multe cercuri intelectuale, a fost una din loviturile cele mai subtile date vreodată probității istorice a Bibliei. Dar acum, mulțumită lui Dumnezeu, s-au găsit de o sută de ani încoace sute de mii de cărți scrise pe tăblițe de lut și piatră, care dovedesc că scrisul exista cu secole și chiar milenii înaintea lui Moise, dovedindu-se astfel prin sapa arheologului că până și cele mai vechi evenimente din Biblie puteau fi consemnate de scriitorii contemporani lor. Vezi paginile 42-57.

Scrieri de dinainte de Potop au fost descoperite în ruinele de la Ur, Kiș și Fara. (Vezi pag. 44)

Vaste biblioteci pre-avramice s-au găsit în ruinele de la Ur, Nippur, Lagaș și Sippar. (Vezi paginile 46-49)

Cel mai vechi "document istoric" (consemnat de un contemporan cu evenimentul), scris curând după Potop, a fost descoperit în 1923 de către Wooley, la Obeid, lângă Ur. (Vezi pag. 46)

Prisma dinastică Weld, cea mai veche schiță a istoriei lumii, scrisă cu 100 de ani înaintea lui Avraam, s-a descoperit de către Expediția Weld-Blundell la Larsa în anul 1922. (Vezi pagina 49)

Accad, una din cărțile lui Nimrod (Geneza 10:10), numită și "Sippar", adică "Orașul cărții", ceea ce indică faptul că era renumit pentru bibliotecile sale. (Vezi pag. 48)

Codul de legi al lui Hammurabi, săpat în piatră neagră, în vremea lui Avraam și așezat inițial în Babilon, a fost descoperit în anul 1902, la Susa, de o expediție franceză. (Vezi paginile 50, 51).

O sală de clasă, din vremea lui Avraam, la Ur, cu tăblii de exerciții de matematică, gramatică, istorie și medicină a fost descoperită. Probabil este chiar școala pe care a urmat-o Avraam. (Vezi paginile 50, 51)

Observați că toate localitățile menționate, în care s-au găsit scrieri din epoca primară a omenirii - cum ar fi Ur, Kiș, Fara, Nippur, Lagaș, Sippar, Larsa, Accad și Susa - se găsesc în regiunea Grădinii Eden. (Vezi paginile 64, 65)

În Egipt s-au găsit mii de inscripții care îl preced pe Moise cu o mie de ani. (Vezi paginile 52, 53)

Tăbliile Teli-el-Amarna, 400 la număr, scrise prin vremea lui Moise, de diferiți regi ai Palestinei și Siriei, către faraonii Egiptului, au fost descoperite în anul 1889 (Vezi pag. 53)

Scrierea alfabetică, apărută prin anul 1800 înainte de Cristos, cu vreo 400 de ani înainte de Moise, a fost descoperită în anul 1905 de Petrie, la Serabit în Sinai. (Vezi pagina 54)

→ **Scrieri alfabetice în Palestina**, din perioada de la Avraam la Moise au fost găsite în ruinele lui Șichem, Ghezer, Beth-Șemeș, Lachiș și cetățile hitite din nordul Palestinei. (Vezi paginile 54, 55)

Numele "Kiriath-Sefer", o cetate de lângă Hebron, înseamnă "Orașul scribilor", indicând astfel că era un centru literar. (Vezi pagina 51)

Roca Behistun, cheia descifrării vechii limbi babiloniene, a fost descoperită în 1835 de Sir Henry Rawlinson (Vezi pag. 43)

Piatra Rosetta, cheia descifrării vechii limbi egiptene, a fost descoperită în 1799 de Boussard (Vezi pagina 52).

Astfel, în timp ce oamenii învățați susțineau sus și tare că scrierea s-a inventat mult mai târziu, după Moise, Dumenzeu în Proviđența Sa s-a folosit de sapa arheologului pentru a scoate la iveală sute de mii de cărți scrise cu mult înainte de Moise. Mai mult, aceste cărți confirmă, în multe privințe, datele Bibliei.

Creația. (Genesa 1). Istoriile babiloniene despre Creație, foarte

asemănătoare cu relatarea Genesei, au fost găsite pe multe tăblițe primitive în ruinele de la Babilon, Nippur, Așur și Ninive, arătând faptul că ideile Genesei pătrunseseră deja adânc în gândirea celor mai vechi locuitori ai pământului. (Vezi pag. 62)

Monoteismul inițial (Genesa 1) Ideea Genesei potrivit căreia omul a avut la început credința într-un singur Dumnezeu, idolatria politeistă fiind o dezvoltare ulterioară, a fost verificată în înscrisurile găsite de Langdon în straturile de dinainte de potop, la Iemdet Maser, lângă Babilon. În Egipt, Petrie a găsit indicații ale faptului că prima religie a Egiptului a fost monoteistă. (Vezi pag. 62)

Grădina Eden (Genesa 2). Hall și Thompson, de la Muzeul Britanic, au găsit în 1918 indicații ale faptului că Eridu, locul unde tradiția spune că se afla Grădina Eden, ar fi fost primul oraș zidit de oameni. (Vezi paginile 63, 64)

Căderea omului (Genesa 3). "Sigilul ispitirii". O tăblie antică babiloniană care înfățișează în imagini exact ceea ce spune Genesa în cuvinte. În centru se află un pom, într-o parte un bărbat, de cealaltă o femeie care rupe din pom un fruct iar în spatele femeii un șarpe stând în picioare și șoptindu-i ceva la ureche. (Vezi pag. 68)

→ "Sigilul Adam și Eva". A fost găsit de Speiser (1932), în Tepe Gawra, lângă Ninive. El a fost datat la aproximativ 3500 înainte de Cristos. Descrie un bărbat gol și o femeie goală, umblând aplecați ca și cum ar fi abătuți, urmăriți de un șarpe. (Vezi pag 68).

Folosirea timpurie a metalelor (Genesa 4:21,22) Se afirmă aici că arma și instrumentele de fier au fost inventate încă în timpul vieții lui Adam. Până nu de mult se susținea că fierul a fost descoperit prin anul 1200 î.Cr. Dar în anul 1933 Frankfort a descoperit în ruinele Asmarului, lângă Babilon, o lamă de fier confecționată prin anul 2700 î.Cr.; așadar fierul se cunoștea mult mai înainte, chiar pe la început. Instrumente din cupru au fost descoperite în ruinele cetăților de dinainte de Potop. (Vezi paginile 70, 72)

Longevitatea oamenilor de la început. (Genesa 5) În capitolul acesta sunt date zece nume de oameni care au trăit foarte mult, în perioada de la Adam la potop. Tăblii babiloniene primitive au fost găsite cu numele a zece regi de dinainte de potop, indicându-se domnia fiecăruia. Deși cifrele date sunt fabuloase, se arată totuși că existau tradiții vechi despre longevitatea neobișnuit de mare a primilor locuitori ai pământului. (Vezi pag.71, 72)

Potopul (Genesa 6-9) Istoriile babiloniene despre potop, foarte similare cu relatarea Genesei, au fost găsite pe multe tăblițe babiloniene confecționate imediat după potop; tot mereu apar pe aceste tăblii expresii de genul "epoca de dinainte de potop", și "scrierile perioadei de dinainte de potop". Cum le-am putea explica altfel decât admitând că a fost într-adevăr un potop? (Vezi paginile 75,76)

Mai mult, s-a găsit chiar stratul de depunere al potopului în patru locuri diferite. La Ur, în 1929, Woolley a găsit un strat de lut cu o grosime de 2,5 metri, sub care erau îngropate ruinele unei cetăți anterioare. La Kiş (1928-29), Langdon a găsit un strat similar de lut adus de apă iar sub el un car de dinaite de potop, foarte bine păstrat, cu patru roți, făcut din lemn și cuie de cupru. La Fara, unde spune tradiția că locuia Noe, Schmidt a găsit în anul 1931 un strat de lut curat iar sub el rămășițele unei așezări de dinainte de potop. La Ninive (1932-33), Mallowan a găsit straturi de mâl vâscos și nisip de râu la baza Marii Movile, care probabil au fost aduse de apă. Între vasele de lut ale stratului umed și cele de deasupra există o deosebire netă. Sunt cu toate dovezi ale faptului că a fost într-adevăr un potop biblic. (Vezi paginile 77, 78)

Turnul Babel (Genesa 11:9). S-au găsit inscripții care par să identifice localizarea geografică a acestui turn. (Vezi pag. 83)

Ur, cetatea lui Avraam (Genesa 11:28-31) Ruinele sale au fost excavate cu de-amănuntul de Woolley (1922-34). Pe vremea lui Avraam era cea mai frumoasă cetate din lume. S-au excavat o mare parte a ruinelor din stratul perioadei lui Avraam, așa încât acum se pot vedea chiar străzile pe care a umblat Avraam. A fost scoasă la iveală întreaga istorie a civilizației și religiei în care a fost crescut Avraam. (Vezi paginile 87-89,95)

Vizita lui Avraam în Egipt (Genesa 14:1-16) a fost descrisă probabil pe mormântul unui faraon. (Vezi pagina 96). Întreaga istorie a civilizației egiptene timpurii cu implicațiile ei biblice, a fost relatată în mii de inscripții din vremea aceea care au fost descoperite și descifrate în perioada modernă. (Vezi paginile 89-93).

Bătălia lui Hammurabi cu Avraam (Genesa 14:1-16) "Ambrafel" (1) e identificat de obicei de către arheologi cu Hammurabi, cel care a scris faimosul cod de legi atât de bine cunoscut astăzi. Prestigiul lui Avraam va fi fost sporit mult prin faptul că s-a luptat și l-a învins pe cel mai renumit rege din vremea aceea. (Vezi pagina 97)

"Calea împăraților" (Genesa 14:5, 6). Albright, care considera odată ca legendare cetățile numite aici, din pricina faptului că erau atât de

depărtate de rutele comerciale, a descoperit în anul 1929 mai multe movile ale unor cetăți ce fuseseră prospere prin anul 2000 î.Cr. - indicație a faptului că regiunea era locuită și dezvoltată pe vremea lui Avraam, aflându-se chiar pe ruta comercială Damasc - Sinai. (Vezi pagina 97)

Cetățile patriarhale, amintite în Genesa în legătură cu Avraam: Sihem, Bethel, Ai, Gherar. Criticii care au negat existența istorică a lui Avraam, au negat și existența acestor cărți atât de timpurii. Dar Albright și Garstang au găsit cioburi de prin anul 2000 î.Cr. la nivelele de jos ale ruinelor acestor cetăți, indicând faptul că existau pe vremea aceea. (Vezi pagina 100)

Nimicirea Sodomei și a Gomorei (Genesa 18,19). Albright și Kyle (1924) au găsit în colțul de sud-est al Mării Moarte cantități mari de rămășițe ale unei perioade dintre 2500-2000 î.Cr., cu dovezi după care exista acolo o populație mare, o regiune "ca o grădină a lui Dumnezeu" (Genesa 13:10); și că populația de acolo a încetat să mai existe dintr-odată prin anul 2000 î.Cr., regiunea rămânând pustie de atunci încolo, ceea ce indică faptul că a fost vorba de un cataclism. Sunt dovezi zdrobitoare ale adevărului istoric al relatării Gencsei cu privire la cele două cetăți. (Vezi pag. 98, 99)

Iosif și nevasta lui Potifar (Genesa 39). O istorie numită "Povestea celor doi frați", scrisă în timpul domniei lui Seti (11), e atât de asemănătoare cu aceasta încât editorul ediției engleze a "Istoriei Egiptului" de Brugsch a presupus că s-a născut din analele lui Iosif care trebuie să se fi păstrat la curtea egipteană. (Vezi pagina 106)

Palatul lui Iosif de la On (Genesa 41:45). Sir Flinders Petrie (1912) a descoperit ruinele acestui palat. (Vezi pagina 107)

Cei șapte ani de foamete (Genesa 41:46-57) În lucrarea sa "Egiptul sub faraoni" Brugsch vorbește despre o inscripție din vremea aceea, pe care o numește "o confirmare foarte remarcabilă și luminoasă" a relatării biblice despre cei șapte ani de foamete. (Vezi pag.107)

Moise și Faraon (Exod 1-12). Există unele deosebiri de opinie în ceea ce privește faraonul cu care a avut de-a face Moise. Dar indiferent cine a fost, mumia lui a fost descoperită, așa încât acum putem privi fața faraonului pe care l-a înfruntat Moise. (Vezi paginile 113-116)

Filica lui Faraon (Exod 2:1-10), care l-a cerscut pe Moise, e considerată a fi fost renumita regină Hatšepsut, care a fost unul din cei mai mari conducători ai Egiptului. Statuia ei și ruinele multora din mărețele ei lucrări au fost descoperite, multe din ele fiind proiecte a

căror construcție a fost dată în grija lui Moise. (Vezi paginile 111, 114, 117)

Cărămizi cu și fără paie (Exod 1:11; 5:7-19) Naville (1883), și Kyle (1908) au găsit la Pithom, straturile inferioare de cărămidă bună, amestecată cu paie, apoi stratul din mijloc cu mai puține paie iar stratul de sus cu cărămizi fără paie. Ce confirmare uimitoare a lui Exod 5:7-19! (Vezi pag. 120)

Moartea întâiului născut al lui Faraon. (Exod 12:29) Oricare din faraoni ar fi fost, Amenhotep II sau Merneptah, s-au găsit inscripții după care nici unul din ei nu a fost urmat la tron de un fiu întâi născut, ceea ce pare a fi o dovadă a faptului că s-a întâmplat ceva cu fiul lor întâi născut. (Vezi pag. 124)

Numele lui Iosua (Iosua 1:1), apare într-o tăblie Amarna scrisă din Palestina către Faraon. Referindu-se la fugărirea regelui din Pella, ea spune: "Întreabă-l pe Beniamin. Întreabă-l pe Tadua. Întreabă-l pe Iosua" (Vezi pag. 157)

Casa lui Rahav de pe zid (Iosua 2:15). Garstang a găsit la Ierihon ruinele unor ziduri duble, cu o distanță de 5 metri între ele, legate prin case zidite deasupra, arătând că existau astfel de case zidite pe zid. (Vezi pag. 159)

Zidul Ierihonului "s-a prăbușit" (Iosua 6:20) Garstang a găsit dovezi după care Ierihonul a fost distrus prin anul 1400 î.Cr., adică data lui Iosua; și că zidurile au căzut la pământ în afară, pe coasta dealului. Iosua "a ars cetatea cu foc" (Iosua 6:24). Garstang a găsit stratul de cenușă lăsat de focul lui Iosua. Israelitilor li s-a poruncit să se ferească de ceea ce era dat spre nimicire (Iosua 6:18). Garstang a găsit sub stratul de cenușă o mare cantitate de alimente, grâu, orz, curmale, și alte fructe, prefăcute în cărbune, fapt care dovedește că învingătorii nu s-au atins de hrană. (Vezi pag. 159)

Nimicirea cetății Ai și Betel (Iosua 8:1-29). Albright a găsit la movila Betel iar Garstang la movila Ai, dovezi după care acestea fuseseră distruse prin foc în același timp când a fost invazia lui Iosua. (Vezi pag. 163)

Debir (Iosua 10:39) este numită printre cetățile distruse de Iosua. Aici o expediție a Seminarului Xenia și a Școlii Americane de la Ierusalim a găsit un strat adânc de cenușă și cărbune, cu dovezi după care focul data din vremea lui Iosua. (Vezi pag. 163)

Hațor (Iosua 11:10-11), este numit de asemenea, printre cetățile arse de Iosua. Garstang a găsit cenușa acestui foc, cu vase de lut care dovedeau

că focul a avut loc în timpul lui Iosua. De asemenea: o tăblie Amarna, scrisă faraonului (1380 î.Cr.), din nordul Palestinei, spune așa: "Să-și aducă aminte domnul meu ce au avut de îndurat deja Hațor și regele ei". (Vezi pagina 164)

Nimicirea cananiților (Deuteronom 7:2; 20:7) Dumnezeu a poruncit Israelului să-i nimicească cu desăvârșire pe cananiți. Excavările din ruinele Ghezerului, Kiriath-Seferului și ale altor cetăți cananite, arătând rușinoasa și respingătoare degradare a religiei cananite, i-au făcut pe arheologi să se întrebe cum de nu i-a nimicit Dumnezeu pe acești cananiți mai devreme. (Vezi pagina 166)

Fierul în Palestina (Judecători 1:19). Se pare din pasajul acesta și altele similare că filistenii și cananiții aveau fier în perioada judecătorilor. Dar fierul nu apăruse la israeliți până în vremea lui David (II Samuel 12:31; I Cronici 29:7). Excavările au dezvăluit multe rămășițe din fier datând din anul 1100 î.Cr. în Filistia, dar nici una în ținutul Palestinei înainte de 1000 î.Cr. (Vezi pagina 170)

Asuprirea Israelului de către cananiți. (Judecători 4:3) S-a găsit o placă din secolul XII î.Cr. pe ruinele lui Meghido care îl reprezintă pe regele cananit primind robi israeliți. (Vezi pagina 172)

* **Victoria Deborei asupra cananiților** (Judecători 4:23,24; 5:19), la Meghido. Institutul Oriental a găsit în 1937 pe ruinele lui Meghido, în stratul aparținând secolului XII î.Cr. indicații ale unei groaznice conflagrații, deasupra stratului de rămășițe cananite, dovada unei groaznice înfrângeri a cananiților din vremea aceea, respectiv în perioada lui Debora și Barac. (Vezi pag. 172)

Gropi ascunse cu grâne în vremea lui Ghedeon (Judecători 6:2-4,11). Unele din aceste gropi cu grâne au fost descoperite (1926-28), la Kiriath-Sefer, de Albright și Kyle. (Vezi pag. 172)

Nimicirea Sihemului de către Abimelec. (Judecători 9:45). Sellin (1913-14, 1926-28) a găsit pe ruinele vechiului Sihem dovezi ale ocupației israelite și că fusese nimicită prin secolul XII î.Cr.; și în acest strat el a găsit ruinele templului lui Baal, despre care se crede că ar fi același templu amintit în Judecători 9:4. (Vezi pag. 172)

Arderea cetății Ghibea (Judecători 20:40) Albright a găsit între 1922-23, pe ruinele cetății Ghibea, un strat de cenușă a unui incendiu din secolul XII î.Cr. Trebuie să fi fost același foc. (Vezi pagina 173)

Șilo (I Samuel 1:3; II Samuel 6:15; Iosua 18:1; Ieremia 7:12-15);

rezultă din aceste pasaje că ar fi fost un oraș important din timpul lui Iosua până în timpul lui David (1400-1000 î.Cr.), după care a fost distrus. O expediție daneză (1922-26) a găsit cioburi de vase dintre anii 1200-1000 î.Cr., cu indicații ale culturii israelite, urmate de absența oricărei ocupații ulterioare până în anul 300 î.Cr. (Vezi pagina 177)

Casa lui Saul de la Ghibea (I Samuel 10:26). Albright (1922-23) a găsit la Ghibea, în stratul anului 1000 î.Cr., ruinele unei fortărețe, care trebuie să fi fost casa lui Saul. (Vezi pag.181)

Templele lui Astarteea și Dagon (I Samuel 31:10; I Cronici 10:10), în care au fost depuse capul lui Saul și armura sa, la Bethșan. Muzeul Universității din Pennsylvania a găsit (1921-30) la Bethșan, în stratul anului 1000 î.Cr. ruinele unui templu al Astarteei și unul al lui Dagon - probabil aceleași temple menționate în Biblie. (Vezi pagina 183)

Canalul (II Samuel 5:8) prin care au intrat oamenii lui David în Ierusalim. Tunelul acesta, săpat în stâncă tare, a fost descoperit în anul 1866 de către Warren, de la Palestine Exploration Found. (Vezi pagina 215)

Grajdurile lui Solomon. Caii lui sunt amintiți în I Regi 9:19 și 10:26-29. Meghido este una din cetățile lui Solomon (I Regi 9:15) Institutul Oriental a descoperit la Meghido ruinele grajdurilor lui Solomon, cu stâlpii de care erau legați caii și ieslele. În apropiere era piatra de temelie a unei case ocupate de unul din ofițerii lui Solomon, cu inscripția "Scutul lui David" (pag.191)

Flota lui Solomon de la Etzion-Gheber (I Regi 9:26). Gleck (1938-39) a indentificat ruinele lui Ezion-Gheber, și a găsit cuptoare, topitorii și rafinării din vremea lui Solomon unde se confecționau produse de fier și cupru, care erau exportate în India, Arabia și Africa, în schimbul aurului și al fildeșului. (Vezi pag.192)

Piatra de construcție a lui Solomon (I Regi 7:9-12) Multe din aceste pietre enorme se mai găsesc încă la locul lor. În 1852 Barkley a descoperit cariera din care au provenit aceste pietre. (Vezi pagina 192)

Omri a zidit Samaria (I Regi 16:24) O expediție a Universității Harvard a dezvăluit ruinele palatului lui Omri din Samaria, care nu conținea rămășițe mai vechi de perioada lui Omri, dovadă a faptului că el era întemeietorul cetății. (Vezi pagina 197)

Rezidirea Ierihonului (I Regi 16:34; Iosua 6:26) Ierihonul a fost distrus de Iosua, prin anul 1400 î.Cr. Iosua a prezis că oricine va încerca

să-l rezidească își va pierde întâiul fiu născut și fii cei mai mici (IRegi 16:34) Ruinele sale indică faptul că a fost nelocuit din secolul XIV până în secolul IX î.Cr. Un borcan cu rămășițele unui copil a fost găsit în zidăria unei porți; și două astfel de borcane în zidările unei case. (Vezi pagina 197).

Ilie și profeții lui Baal (IRegi 18:40). Institutul Oriental a găsit în ruinele lui Meghido, în stratul din perioada lui Ilie, multe borcane conținând rămășițele unor copii mici care fuseseră uciși ca jertfă pentru Baal. Profeții lui Baal erau ucigași oficiali, legali ai copiilor. Aceasta ne ajută să înțelegem de ce i-a ucis Ilie pe acești profeți. (Vezi pagina 198)

Pacea încheiată în grabă de Ahab cu Benhadad (IRegi 20:34) După o victorie copleșitoare, Ahab a început să piardă repede avantajul dobândit. O inscripție în piatră care vorbește despre apropierea unei armate asiriene s-ar putea să explice ceea ce Biblia lasă neexplicat (Vezi pagina 199)

Casa de fildeș a lui Ahab (IRegi 22:39) O expediție a Universității Harvard a găsit în Samaria ruinele unui palat de "fildeș", cu mii de piese frumos sculptate din fildeș, puțin mai sus de ruinele palatului lui Omri. (Vezi pagina 199)

Răscoala lui Moab împotriva lui Israel (II Regi 3:4, 5). S-a găsit relatarea regelui moabit despre acest eveniment în anul 1868 la Dibon în Moab. Se numește "Piatra Moabită" (Vezi pag. 201, 202)

Succesiunea lui Hazael la tronul lui Benhadad (IIRegi 8:15). O inscripție asiriană amintește acest eveniment. (Vezi pag.203)

Tributul plătit de Iehu Asiriei (IIRegi 10:32-34)."Obeliscul Negru" furnizează informații suplimentare, descriindu-l pe Iehu plătind tribut regelui asirian. (Vezi pagina 205)

Izabela "și-a uns sprâncenele" (IIRegi 9:30) S-au găsit chiar farfurioarele în care își amesteca Izabela alifiile cosmetice, în Samaria, pe ruinele "casei de fildeș" a lui Ahab: niște cutii mici de piatră, cu mai multe despărțituri pentru diferite culori, încă se mai puteau vedea urme de vopsea roșie. (Vezi pagina 206)

Un sigiliu al robului lui Ieroboam (IIRegi 14:23-29) s-a găsit pe ruinele lui Meghido, cu inscripția: "Aparținând lui Șema, robul lui Ieroboam" (Vezi pagina 207)

Menahem a plătit tribut lui Pul, regele Asiriei (II Regi 15:19, 20). Una din inscripțiile lui Pul spune așa: "Tributul lui Menahem, al Samariei, Rețin al Damascului, Hiram al Tirului, le-am primit eu" (Vezi pagina 208)

Israelul de nord a fost dus în robie (II Regi 15:29), de către Tiglath-Pileser. Propria inscripție a acestuia spune așa: "Poporul țării lui Omri l-am deportat în Asiria" (Vezi pag. 208)

Osea l-a ucis pe Pekah, și a domnit în locul lui, plătind tribut regelui Asiriei (II Regi 15:30; 17:3). O inscripție a lui Tiglath-Pileser spune: "Pe Pekah regele lor l-am răsturnat. L-am pus pe Osea peste ei. De la el am primit 10 talanți de aur și 100 de talanți de argint" (vezi pagina 208)

Captivitatea Israelului. La II Regi 17:5, 6, 24 se spune așa: "Regele Asiriei a asediat Samaria timp de 3 ani... și a luat-o... și a dus Israelul în robie... și a adus oameni din Babilon... și i-a pus în cetățile Samariei". O inscripție a lui Sargon spune așa: "În primul meu an am capturat Samaria. Am luat robi 27 290. Oameni din alte țări, care nu au plătit tribut niciodată, i-am așezat în Samaria" (Vezi pagina 208)

Ioiachim, rege al lui Iuda (597 î.Cr., II Regi 24:6-17) S-au găsit două imprimări ale sigiliului lui de ispravnic: una la Kiriath-Sefer și alta la Beth-Şemeş. (Vezi pagina 228)

Ioiachin "înălțat" (II Regi 25:27, 30). S-au găsit tăblii pe ruinele Grădinilor Suspendate din Babilon care înșiră numele celor care au primit rație regulată de cereale și udelemn, printre ei aflându-se și "Ioiachin, regele țării lui Iuda". (Vezi pagina 228)

Nebucadnețar a ars cetățile din Iuda (II Regi 25:9; Ieremia 34:7). În patru din aceste cetăți s-au găsit straturile de cenușă ale incendiilor lui Nebucadnețar: la Lachiș, Bethel, Kiriath-Sefer și Beth-Şemeş. (Vezi pagina 211)

Zidul lui David (I Cronici 11:8), pe care acesta l-a zidit la Milo, de jur împrejur. Au fost descoperite rămășițele acestui zid pe o distanță de 125 de metri. (Vezi pagina 215)

Şişac invadează Iuda (II Cronici 12:9, 10). Însăși relatarea făcută de Şişac despre această invazie a fost înscrisă pe zidul Marelui Templu de la Karnak. A lăsat urme în Iuda. (Vezi pagina 221)

Ozia, rege a lui Iuda (787-735 î.Cr. II Cronici 26) Numele său e amintit de patru ori într-o inscripție a lui Tiglath-Pileser (Vezi pagina 223)

Piatra funerară a lui Ozia (II Cronici 26:23) a fost găsită de Dr.Sukenik, de la Universitatea Ebraică din Ierusalim. (Vezi pagina 224)

Iotam, rege al lui Iuda (749-734 î.Cr. II Cronici 27) Sigiliul lui cu inscripția "Aparținând lui Iotam" a fost găsit în cadrul excavărilor de la Ezion-Gheber. (Vezi pagina 224)

Ahaz, rege a lui Iuda (741-726 î.Cr., II Cronici 28). Un sigiliu cu inscripția "Aparținând unui slujbaş al lui Ahaz" a fost găsit. (Vezi pagina 224)

Ahaz a trimis tribut lui Tiglath-Pileser (II Regi 16:7, 8). O inscripție a lui Tiglath-Pileser spune: "Am primit tributul lui Ahaz iudeul, aur, argint, plumb, cositor și in."

Ezechia repară zidul Ierusalimului (II Cronici 32:") Aceste reparații se mai pot vedea și astăzi foarte bine. (Vezi pagina 225)

Tunelul lui Ezechia (II Regi 20:20; II Cronici 32:3, 4) Tunelul acesta, săpat în piatră pe o distanță de 520 de metri, a fost găsit. (Vezi pagina 225)

Inscripția Siloam, care povestește cum s-a construit tunelul, s-a găsit la gura tunelului. (Vezi pagina 225)

Sanherib invadează Iuda (II Cronici 32:1) S-a găsit propria relatare a lui Sanherib a acestui eveniment, pe o prismă de lut făcută de el însuși. (Vezi pagina 225)

Ezechia a plătit tribut lui Sanherib (II Regi 18:14-16) Una din inscripțiile lui Sanherib spune așa: "Frica de maiestatea mea l-a cuprins pe Ezechia. El a trimis tribut" (Vezi pagina 226)

Sanherib în fața Lachișului, cu toată forța sa (II Cronici 32:9) Pe zidurile palatului lui Sanherib de la Ninive s-a găsit un basorelief al acestui asediu. (Vezi pag. 226)

Nimicirea de către Sanherib a cetăților Lachiș și Ghilbea (II Cro-

nici 32:9; Isaia 21:29) Expediția arheologică Wellcome a găsit la Lachiș, iar Albright la Ghibea, straturi de cenușă lăsate de incendiile lui Sanherib (Vezi pagina 226)

Asasinarea lui Sanherib de către fii lui, și urcarea la tron a lui Asarhaddon (II Regi 19:37). O inscripție asiriană spune așa: "Sanherib a fost ucis de fiii săi... Esarhaddon s-a suit pe tron" (Vezi pagina 226)

Manase, rege al lui Iuda (II Cronici 33) este amintit într-o inscripție a lui Esarhaddon ca unul din "regii vestici care îl alimentau cu materiale de construcție pentru palatul său."

Fuga lui Zedechia "între două ziduri" (II Regi 25:4). Calea aceasta dintre "două ziduri" se mai poate vedea și acum pe o distanță de 46 de metri. (Vezi pagina 228)

Palatul Esterei (Estera 1:2) a fost excavat. Poarta "regelui" (4:2); "curtea interioară" (5:1); "curtea exterioară" (6:4); "grădina palatului" (7:7); au fost cu toate localizate în ruine; s-a găsit chiar și unul din sorții "Pur" (3:7) (Vezi pag. 237)

"Sargon" (Isaia 20:1) Este singurul loc din toată literatura antică unde se amintește numele lui Sargon. În anul 1842, Bota a descoperit ruinele palatului lui Sargon, cu inscripții care arătau că fusese unul din cei mai mari regi asirieni. (Vezi pagina 287)

Atacul lui Nebucadnețar împotriva lui Lachiș (Ieremia 34:7) S-au găsit fragmente de scrisori scrise în timpul asediului, în cenușa din Lachiș. În ele sunt amintite anumite persoane cum ar fi: Uriah, Elnathan, Ghemariah, Neriah și alții. (Vezi pag. 316)

Ghedalia, Guvernator al lui Iuda (Ieremia 40:5). S-a găsit sigiliul lui cu inscripția: "Aparținând lui Ghedalia... care este mai mare peste casă" (Vezi pagina 317)

Iezania (Ieremia 40:8; II Regi 25:23) S-a găsit sigiliul lui cu inscripția: "Aparținând lui Iezania, robul regelui" (Vezi pagina 317)

Tahpahnēs (Ieremia 43:9) Petrie a descoperit ruinele zidăriei din cărămidă unde Ieremia a ascuns pietrele. (Vezi pagina 340)

Nebucadnețar (Daniel 1:1) A fost găsită o camee a capului lui

Nebucadnețar, sculptată din ordinul lui. (Vezi pag.340)

Babilon (Daniel 1:1), unde Daniel a umblat cu demnitarii lumii, orașul de vis al antichității, a fost descoperit și i s-au dezvelit grandioasele ruine. (Vezi paginile 338-340)

Belșatar (Daniel 5) Nu s-a găsit nici o menționare a lui Belșatar în însemnările babiloniene până în anul 1853. De atunci s-au găsit înscricții care arată că era co-regent al ultimului rege al Babilonului, și aruncă lumina asupra capitolului 5 din Daniel. (Vezi pagina 344)

Mâna care a scris pe perete (Daniel 5:5) S-au găsit temeliile aceluia zid. (Vezi pagina 344)

Iona și Ninive (Iona 1-4) Una din movilele lui Iona se numește movila "Iona" (Vezi pagina 365. În ce privește nota asupra ruinelor lui Ninive, vezi paginile 369-371)

Pocăința ninivenilor (Iona 8:5-10) În ce privește dovezile arheologice ale acesteia, vezi pagina 365)

Înscierea lui Quirinius (Luca 2:2) S-au găsit papirusuri care confirmă că a fost într-adevăr o "primă" însciere, lămurind ceea ce părea a fi o discrepanță istorică. (Vezi pagina 490)

Sinagoga de la Capernaum (Marcu 1:21; Luca 7:1,5) Ruinele unei singori au fost descoperite, care se crede că ar fi fost chiar sinagoga în care a învățat Isus pe oameni. (Vezi pagina 502)

Cina cea de taină (Matei 26:17-29). S-a găsit cupa de Antiohia care se crede că ar fi fost chiar cupa folosită la Cina cea de taină. (Vezi paginile 448,449)

Locul răstignirii (Marcu 15:22); mulți cred că a fost stabilit cu precizie (Vezi pagina 481)

Mormântul lui Isus (Ioan 19:41) S-a găsit un mormânt care corespunde în toate amănuntele cu descrierea sa din Biblie. (Vezi paginile 551-553)

Cele șapte biserici din Apocalipsa (Apocalipsa 2,3) Excavările făcute aruncă lumină asupra unora din afirmațiile făcute în legătură cu aceste biserici. (Vezi pagina 700)

Sulurile de la Marea Moartă (WSLS)

Sulurile de la Marea Moartă au fost descoperite aprox. în anul 1947, de către un beduin arab și aduse la cunoștința lumii de știință către sfârșitul acelui an sau în anul 1948. Descoperirea s-a făcut în niște peșteri de marlă, aflate la vreo doi kilometri vest de colțul de nord-vest al Mării Moarte, într-un loc cunoscut sub denumirea din limba arabă modernă drept Qumran, care se află lângă un izvor bogat de apă proaspătă numit Ain Feșkha. Localitatea aceasta se află pe latura de răsărit a Pustiei Iuda. Drept urmare, descoperirile sunt numite uneori "Qumran", "Ain Feșkha", sau "Pustia Iudeii".

Sulurile au fost văzute de mai mulți savanți către sfârșitul anului 1947. Unii din ei au recunoscut că le-au luat drept măsluiri. Unul din învățații care au recunoscut caracterul antic al sulurilor a fost regretatul profesor Elaazar L. Sukenik de la Universitatea Ebraică, care a reușit ulterior să cumpere unul din ele. Alte suluri au fost luate de Școala Americană de Cercetări Orientale din Ierusalim, unde Dr. John C. Trever, directorul interimar al Institutului, convins de valoarea lor, a aranjat să fotografieze porțiuni din ele, care i-au fost aduse. Una din fotografiile a fost trimisă Profesorului William F. Albright, care a declarat îndată că aceasta e "cea mai importantă descoperire de manuscrise ale Vechiului Testament făcută vreodată".

Sulurile care au fost cumpărate de Universitatea Ebraică au cuprins *Sulul Isaia al Universității Ebraice* (1QIs^b), care este un sul parțial din cartea *Ordinea Bătăliei*, cunoscută și sub numele de *Războiul fiilor lumii împotriva fiilor întinericului* (1QM), și *Imnurile de mulțumire* sau *Hodayot* (1QH). Sulurile cumpărate de arhiepiscopul sirian și publicate de Școala Americană de Cercetări Orientale au inclus *Sulul Isaia al Sfântului Marcu* (1Qs^a) care este un sul complet al cărții, *Comentariul Habacuc*, (1QpHab) care conține textul capitolelor unu și doi din Habacuc, împreună cu un comentariu paralel, și *Manualul de Disciplină* (1QS), care conține reguli pentru membrii comunității Qumran. Ulterior toate acestea au intrat în posesia Statului Israel și sunt în prezent aflate într-o raclă la Universitatea Ebraică, în Israel. Au fost publicate în numeroase ediții și traduse în multe limbi, fiind disponibile pentru oricine dorește să le studieze, fie în traducere, fie în facsimil.

În urma descoperirii acestor importante suluri, care sunt acum acceptate ca datând din ultimul secol înainte de Cristos și primul secol al erei creștine, regiunea unde au fost descoperite a fost explorată sistematic. S-au găsit numeroase peșteri și până acum unsperzece din ele au dat materiale din aceeași perioadă din care provin și sulurile inițiale. Cele mai multe din aceste materiale provin din a patra peșteră explorată (cunoscută sub numele de Peșterea Patru sau 4Q); altele mai importante

provin din Peștera Doi, Cinci și Șase. Conform unor date recente, cele mai însemnate descoperiri provin din Peștera Unsprezece (11Q)

Cel puțin 382 de manuscrise sunt reprezentate doar prin fragmentele Peșterii Patru, din care vreo sută sunt manuscrise biblice, cuprinzând Biblia Ebraică (cu excepția Esterii). Unele cărți sunt reprezentate în mai multe exemplare: de pildă, s-au găsit 14 manuscrise separate ale cărții Deuteronom, 12 manuscrise din Isaia și 10 manuscrise din Psalmi - în Peștera Patru; alte fragmente ale aceluiași cărți au fost găsite în alte peșteri. Suluri aproape complete ale cărții Psalmi și Levitic au fost găsite în Peștera Unsprezece, dar acestea nu au fost publicate încă. Una din descoperirile de seamă, care poate avea o înrăurire asupra teoriilor legate de dată și paternitate, privesc cartea Daniel, din care s-au găsit fragmente cu schimbarea din ebraică în aramaică la 7: 28-8:1, exact ca și în textele moderne ale cărții Daniel.

Pe lângă aceste cărți ale Bibliei s-au găsit fragmente din scrierile Deuterocanonice, în special Tobit și Eclesiasticus, precum și fragmente din alte scrieri necanonice. Unele din acestea erau deja cunoscute, de pildă: Jubileele, Enoh, Testamentul lui Levi, etc; altele nu se cunoșteau înaintea, ca de pildă documentele cu precădere Qumraniene: Psalmi de mulțumire, Cartea Războiului, comentarii asupra unor pasaje din Scriptură etc. Acestea din urmă ne oferă date despre natura și convingerile comunității Qumran.

Lângă stâncile unui platou aluvial, cu vedere spre țărmul Mării Moarte, se află vatra unui complex de clădiri vechi numit adesea "Mănăstirea", care a fost excavată în mai multe etape și a dat la iveală date importante despre natura, mărimea și data când a existat comunitatea Qumran. Din monedele găsite acolo, împreună cu alte relicve, s-a stabilit ca dată a comunității anul 140 înainte de Cristos până în anul 67 al erei creștine. Membrii comunității erau aproape în exclusivitate bărbați, deși literatura conține prevederi și pentru admiterea femeilor și a copiilor. Numărul persoanelor care locuiau acolo se ridica până la două sau patru sute. La vreo doi kilometri sud de Ain Feșkha s-au găsit rămășițele altor clădiri, a căror natură nu a fost stabilită cu precizie. Apa proaspătă din izvorul alăturat era folosită pentru creșterea de recolte și pentru alte nevoi ale comunității.

Din literatura acestei secte știm că membrii Qumranului erau evrei care se desprinseseră de Ierusalim sau de curentul principal al iudaismului și deveniseră critici și chiar ostili față de preoții de la Ierusalim. Faptul că foloseau numele de "Fii lui Țadoc" i-a făcut pe unii savanți să creadă că trebuie identificați cu "Țadochiții" sau "Saduchei"; alți învățați cred că e vorba mai de grabă de eseeni - o a treia sectă a iudaismului descrisă de Iosefus și Filo. Nu e exclus ca ambele teorii să conțină elemente de adevăr, precum și faptul că la început a fost o ruptură în cadrul spăței saduchee sau preoțești, care s-a alăturat la început mișcării sub numele

de Hasidim - precursorii fariseilor - pentru ca apoi să se rupă din nou și să formeze un grup îngust și separatist, din care o parte se afla la Qumran. Va trebui să așteptăm până când se vor face alte descoperiri, înainte de a încerca să dăm răspunsul definitiv la toată problema aceasta.

Comunitatea s-a dedicat studiului Bibliei. Viața comunității era în mare măsură ascetică și practicile lor includeau îmbăierea rituală, numită uneori botez. Aici cred unii că trebuie căutată originea botezului lui Ioan Botezătorul. Un studiu paralel al botezului lui Ioan și al Qumranienilor arată totuși că cele două practici erau deosebite una de alta; de unde rezultă că dacă Ioan a provenit din această comunitate (fapt care nu e dovedit și s-ar putea să nu poată fi niciodată), atunci el a făcut modificări însemnate în doctrina și felul în care practica el botezul.

Unii învățați cred că putem găsi în scrierile Qumraniene elemente zoroastriene, în special ca referire la dualism și angelologie. Problema este extrem de complexă. Dualismul zoroastrian s-a dezvoltat în cea mai mare parte în era post-creștină și, prin urmare, este precar să presupunem că credințele zoroastriane așa cum le cunoaștem reprezintă convingerile unei perioade de un secol sau două înainte de Cristos.

Descoperirile de la Qumran sunt importante pentru studiile biblice în general. Chestiunea canonului nu este neapărat afectată, întrucât grupul de la Qumran era un grup schizmatic, în primul rând, și mai mult, absența Esterei nu înseamnă neapărat că ei respingeau această carte din canon. În ce privește textul din Vechiul Testament însă, sulturile de la Marea Moartă sunt foarte importante. Textul Vechiului Testament în limba greacă (sau Septuaginta) precum și citate din Vechiul Testament în Noul Testament, indică faptul că au mai existat și alte texte pe lângă cel care ne-a parvenit (Textul masoretic). Studiul Sulturilor de la Marea Moartă ne arată clar că la data când au fost ele produse - cam în aceeași perioadă când au fost produse Scripturile folosite de autorii Noului Testament - existau cel puțin trei texte de uz: pe unul l-am putea numi strămoșul Textului Masoretic; al doilea era un text foarte înrudit cu el folosit de traducătorii Septuagintei; iar al treilea se deosebea de celelalte două, precum și de alte texte. Diferențele nu sunt mari și nicăieri nu presupun chestiuni de doctrină; dar pentru studiul atent al Vechiului Testament este important să ne debarasăm de concepția că Textul Masoretic era folosit în mod curent de autorii Noului Testament. Aceste afirmații trebuie calificate, prin sublinierea faptului că în Vechiul Testament calitatea textului diferă de la carte la carte și că există mult mai multă uniformitate în textul Pentateuhului decât în alte pasaje din Biblia ebraică. Sulturile de la Marea Moartă au adus o contribuție deosebită la studierea textului cărții Samuel.

În relație cu Noul Testament, Sulturile de la Marea Moartă sunt de asemenea importante. Evident nu se găsește nici un text al Noului Testament în descoperirile de la Qumran întrucât cele mai vechi din cărțile

Noului Testament nu fuseseră scrise decât cu puțin înainte de nimicirea comunității Qumran. Mai mult, nu a fost posibil ca vreuna din scrierile Noului Testament să ajungă la Qumran. Pe de altă parte, găsim în Noul Testament anumite referiri și presupoziii, în special în propovăduirea lui Ioan Botezătorul și a lui Isus Cristos, precum și în scrierile lui Pavel și Ioan, care sunt plasate pe un fond ușor de recunoscut în prezent ca fiind similar cu cel care a produs documentele de la Qumran. Așa de pildă fondul gnostic găsit în unele din scrierile pauline, considerat în trecut a fi gnosticismul secolului al doilea din Grecia - ceea ce înseamnă că epistola Coloseni a fost scrisă mai târziu - e recunoscut acum a fi un gnosticism evreu din primul secol sau chiar mai demult. În mod similar, a Patra Evanghelie e prezentată ca palestiniană, și nu elenistă.

Foarte multe s-au spus despre relația lui Isus Cristos cu comunitatea Qumran. Nu există însă nici un fel de dovezi în documentele Qumran după care Isus ar fi fost un membru al acestei comunități și nicăieri în Noul Testament nu găsim vreo dovadă în acest sens. Mai degrabă, putem spune că Isus avea o concepție despre lume și în special despre propriul Său popor care era diametral opusă concepției Qumran și cred că putem afirma cu tărie că nu a făcut parte niciodată din comunitatea Qumran. E posibil ca El să fi avut unii ucenici care au ieșit din aceea comunitate, în special cei care au fost înainte ucenicii lui Ioan Botezătorul - deși faptul rămâne departe de a fi dovedit. Încercarea de a arăta că Învățătorul din Qumran al Neprihănirii a fost modelul înfățișat de Isus pentru Evanghelie nău poate fi stabilit pe baza Suluiilor de la Marea Moartă. Învățătorul Neprihănirii a fost un tânăr minunat cu idealuri înalte, care a murit înainte de vreme; nu există, prin urmare, nici o afirmație clară potrivit căreia el ar fi fost dat la moarte, și cu siguranță nici un indiciu că ar fi fost răstignit sau că ar fi înviat din morți sau că cei din Qumran s-ar fi așteptat ca el să se întoarcă. Deosebirea dintre Isus și Învățătorul Neprihănirii e izbitoare în mai multe privințe: Învățătorul Neprihănirii nu a fost numit niciodată Fiul lui Dumnezeu sau Dumnezeu Întrupat; moartea sa nu a avut natura unei jertfe; masa sacramentală (dacă a fost vorba de așa ceva) nu era considerată ca o amintire a morții sale sau o făgăduință a întoarcerii Sale legată în vreun fel de iertarea păcatelor. Evident în cazul lui Isus Cristos toate aceste lucruri sunt în schimb foarte clar afirmate nu doar o dată, ci de repetate ori în Noul Testament și formează baza necesară fără de care nu poate exista credința creștină.

Dicționarul Biblic Ilustrat Zondervan

APENDICE II

SUMARUL LOCALITĂȚILOR

în care s-au făcut importante descoperiri arheologice;

Aranjate în ordine alfabetică

Accad. numit și Sippar, care înseamnă "Orașul cetății", la 48 de kilometri nord de Babilon. Excavat de Rassam (1881); și de Scheil (1894). S-au găsit mari cantități de tăblițe. Vezi pag. 48.

Ai, Betel, la 19 km nord de Ierusalim, cu 2km între ele, au fost distruse de Iosua într-o bătălie comună; (Iosua 8:28; 12:9, 16). Albright (1934) a găsit la Betel ruinele lăuate de focul lui Iosua. (Vezi pagina 286).

Ain Fașkha, la 11km sud de Ierihon, 1,5 km vest de Mărea Moartă. Aici, într-o peșteră din coasta muntelui s-a găsit în anul 1947 faimosul sul Isaia, scris cu 2000 de ani înainte. (Vezi pag. 286)

Amarna, sau Tell-el-Amarna, în Egipt, la jumătatea distanței dintre Memphis și Teba. Aici (1889) s-au găsit 400 de scrisori scrise pe tăblițe de lut, în vremea lui Moise, de către diferiți regi ai Palestinei și Siriei, către faraonii Egiptului. (Vezi pagina 53)

Antiohia, în colțul de nord-est al Mării Mediteraniene. Aici s-a găsit "Cupa de la Antiohia" în anul 1910, cu dovada că ar fi putut fi chiar cupa folosită de Isus la Ultima Cină (Pag. 448)

Asmar, numit și Eșnunna, la 160 de kilometri nord-est de Babilon. Henri Frankfort (1933) a găsit în stratul din anul 2700 î.Cr. o lamă de fier, mutând astfel data folosirii fierului cu 1500 de ani în urmă.

Așșur, cunoscut astăzi sub denumirea de Kalah-Șerghat, aflat la vreo 95 km. sud de Ninive. Excavat de Andrae (1902-1914). S-au găsit cantități însemnate de inscripții.

Bab-en-Dra, în colțul sud-est al Mării Moarte. Excavat în 1924 de Albright și Kyle, care au găsit rămășițele unui locaș de închinare din

apropierea Sodomei și Gomorei, cu dovezi că ar fi existat o populație densă care a încetat brusc să mai existe pe vremea lui Avraam. (Vezi paginile 98, 99)

Babilon. Cetatea de vis a lumii antice. Vastele ei ruine au fost excavate de Koldewey (1899-1912); Rich (1811); Layard (1850) Rassam (1878-1889); Oppert (1854). Ruinele Turnului Babel; Palatul lui Nebucadnețar; Grădinile suspendate; Zidul unde Daniel a citit scrisul lăsat de mâna misterioasă a fost descoperit; dovezi ale faptului că Ioicachin ar fi locuit la Babilon. (Vezi paginile 83, 228, 336-344)

Behistun, aflat la 320 de kilometri nord-est de Babilon. Sir Henry Rawlinson (1835) a găsit faimoasa Inscripție Behistun, care a fost făcută de Darius cel Mare și care s-a dovedit a fi cheia descifrării limbii babiloniene. (Pagina 43)

Benihassen, în Egipt, la jumătatea distanței dintre Memphis și Teba. S-a găsit o inscripție pe mormântul unuia din faraoni, care poate fi o consemnare a vizitei lui Avraam în Egipt. (Pag. 96)

Bethel, la 12 mile nord de Ierusalim. Stratul de cenușă lăsat de incendiul lui Iosua; de asemenea, cel lăsat de focul lui Nebucadnețar. (Vezi paginile 161, 183)

Bethșan, numit și Beisan. La confluența văilor Iezreel și Iordan. Excavat de Muzeul Universității (1921-30). S-au dezvelit ruinele templelor unde se află armura lui Saul. (Pag. 116, 183)

Bethșemeș, la vreo 24 de kilometri vest de Ierusalim. Excavat de Elihu Grant (1930). S-a găsit scrierea alfabetică din anul 1800 î.Cr.; cenușa incendiului lui Nebucadnețar; sigiliul ispravnicului lui Ioiachin. (Vezi paginile 54, 210, 228)

Boghaz-Keui, în partea de răsărit a Asiei Mici. Un vechi centru hitit. S-a găsit o mare bibliotecă cu inscripții în multe limbi. (Pagina 55)

Borsippa, pe latura de sud-vest a Babilonului. Rawlinson a găsit o inscripție care părea a fi o relatare despre Turnul Babel neterminat. (Vezi pagina 83)

Calah, numit și Nimrod, la vreo 32 km. sud de Ninive. Excavat de Layard (1845-50). Ruinele palatelor mai multor regi asirieni; și faimosul "Obelisc Negru". (Vezi paginile 42, 206, 365)

Calvar, numit și Golgota. Locul răstignirii lui Isus, în apropierea Mormântului din Grădină, unde a fost îngropat. (Paginile 482, 551-552)

Capernaum. Podeaua sinagogii, în care a învățat Isus, a fost descoperită, de o expediție germană (1905). (Vezi pag 502)

Dibon, în Moab, la vreo 32 de kilometri est de Marea Moartă. Locul unde s-a găsit Piatra Moabită (1868), de F.A.Klein. (Vezi pagina 202)

Dotan, la nord de Sihem, unde s-au găsit cioburi din anul 2000 î.Cr., arătând că localitatea exista pe vremea lui Avraam. (Vezi pagina 100)

Elefantine, în Egipt, la sud de Teba, unde s-au găsit papirusurile elefantine, 1904 și 1907.

El-Kab, în Egipt, la sud de Teba, unde se află un mormânt cu o inscripție ce pare să se refere la șapte ani de foamete (Pg. 107)

Efes, unde Pavel și-a desfășurat cea mai frumoasă lucrare a sa. Au fost descoperite ruinele templului Diane și teatrul (Pag. 702)

Erech, numit și Uruk, sau Warka. La 80 km. nord-vest de Eridu. Excavat (1913), de Koldewey; 128-33, de Noldeke și Jordan. Una din cele mai vechi cetăți ale pământului, cu 18 straturi preistorice. (Pagina 87)

Eridu. Locul unde tradiția spune că se afla grădina Eden. La 19 km. sud de Ur. Excavat de Hall și Thomson, de la Muzeul Britanic (1918-19) care au găsit indicații după care ar fi fost primul oraș construit vreodată. Tăblii străvechi îl numesc căminul a doi regi din istorie. (Vezi paginile 64-70)

Ezion-Gheber, cam la 130 km sud de Marea Moartă, la capul Golfului Akaba. Excavat de Nelson Glueck (1838-39). S-au găsit ruinele topitoriilor, cuptoarelor și rafinăriilor lui Solomon. (Vezi paginile 192, 224)

Fara, numit și Surrupak, sau Sukkurru. Locul unde spune tradiția că s-a născut și a trăit Noe. La jumătatea distanței dintre Eridu și Babilon. Excavat de Eric Schmidt (1931), care a găsit stratul de depunere al Potopului. (Vezi pag.44, 72, 78)

Ghebal, la câțiva kilometri nord de Sidon. Montet (1922) și Dussard (1930) au găsit inscripții privitoare la istoria alfabetului.

Ghezer, la vreo 32 km. vest de Ierusalim. Garstang (1929) a găsit acolo o toartă de ulcior din perioada 2000-1600 î.Cr. cu scriere alfabetică. (Vezi pagina 54)

Ghibea, numit și Tell-en-Ful. Căminul lui Saul, la 5 km nord de Ierusalim. Albright (1929) a descoperit ruinele unor cetăți din anul 2000 î.Cr., așa cum rezultă din Genesa 14:5, 6. (Vezi pagina 97)

Halaf, în valea râului Eufrat, între Ninive și Haran, unde s-a găsit una din cele mai vechi culturi cunoscute.

Hauran, la răsărit de Marea Galileii, căminul tradițional al lui Iov. Albright a găsit dovezi după care exista acolo o populație densă în anul 2000 î.Cr. (Vezi paginile 97, 241)

Hațor, la capătul de nord al Palestinei. Garstang a găsit stratul de cenușă lăsat de focul lui Iosua. (Vezi pagina 164)

Imedet Nasr, la 40 km nord-est de Babilon. Dr. Langdon de la Universitatea Oxford (1926) a găsit indicii al monoteismului inițial. (Vezi pagina 49)

Ierihon, Garstang (1929-36) a găsit în ruinele sale multe dovezi ale relatării Bibliei cu privire la distrugerea sa de către Iosua; ars cu foc; zidurile erau culcate la pământ; alimentele fuseseră carbonizate. (Paginile 159-161, 197)

Ierusalim. Zidul lui David; treptele lui David; turnul; tunelul lui David. Carierele lui Solomon. Reparațiile făcute de Ezechia la zidul cetății; tunelul lui Ezechia. Inscripția Siloam. Zidurile între care a fugit Zedechia. (Vezi pag. 192, 215, 224, 228, 233)

Karnak, o parte a orașului Teba. Printre cele mai mari ruine din lume. Multe descoperiri de interes. (Vezi pag. 118, 119, 221)

Karkar, cam la 160 km nord de Damasc. S-a găsit acolo o inscripție a lui Șalmaneser, regele Asiriei (860-825 î.Cr.) care vorbește despre războaiele sale cu Ahab, regele Israelului. (Vezi pagina 199)

Korsabad, pe latura de nord a lui Ninive. Aici Botta (1842-52), a dezvelit ruinele minunatului palat a lui Sargon. (Paginile 42, 287-189, 365)

Kiriath-Sefer, la vreo câțiva kilometri sud-vest de Hebron. Aici s-a

găsit cenușa incendiului lui Iosua, al lui Șişac, și a lui Nebucadnețar; de asemenea gropile cu grâne din vremea judecătorilor: (Vezi paginile 51, 163, 172, 211, 221)

Chiș, pe latura de răsărit a Babilonului. Aici Langdon (1928-29) a găsit în stratul de depunere al potopului o scriere de dinainte de potop, și un car de dinainte de potop. (Pag. 44, 62, 78)

Lachiș, la 23 km vest de Hebron. Aici s-au găsit renumitele "Scrisori Lachiș". De asemenea o scriere alfabetică din anul 1500 î.Cr. Incendiul lui Iosua, și cel al lui Nebucadnețar. (Pag. 54, 163, 211, 315, 315)

Lagaș, aflat la 97 km nord de Eridu. Excavat de Sarzec (1877-1901) Prima împărțire hamitică după potop. Un centru cu mari biblioteci. Vaste cantități de inscripții au fost descoperite (vezi paginile 46, 48, 86)

Larsa, la vreo 62 km nord-vest de Eridu. Căminul celui de-al patrulea rege de dinaintea Potopului. Expediția Weld-Blundell (1922) a găsit "Prisma Weld" prima schiță a istoriei care se cunoaște. (Vezi paginile 49, 66, 72)

Meghido, numit și Armaghedon, la vreo 16 km. sud-vest de Nazaret. Excavat de Institutul Oriental. Dovezi ale luptei Israelului cu cananiții. Grajdurile lui Solomon. Închinarea la Baal. (Paginile 172, 191, 199, 206)

Merisin, de lângă Tarsus. Excavat de Garstang, în cadrul expediției Neilson. Cele mai complete relieve arhitecturale ale culturii Halaf găsite până acum.

Mițpa, la 9 km nord-vest de Ierusalim. W.F.Bade, de la Pacific School of Religion, a găsit (1932) sigiliul lui Iaazania. (Vezi pagina 317)

Moab. Albright (1929) a găsit movile de-a lungul hotarului de răsărit, cu ruinele unor cetăți care indicau faptul că zona era populată în jurul anului 2000 î.Cr. (Vezi pagina 97)

Ninive, la 500 km. nord de Babilon. Ruinele au fost descoperite de Rich (1820). Layard (1845-51) a descoperit marea bibliotecă a lui Assurbanipal. Geoorge Smith (1872) a găsit tăblițele Creației și tăblițele Potopului. Mallowan (1932-33) a găsit ceea ce părea a fi un strat al Potopului. În Movila Iona, Oayard a găsit ruinele palatului lui Esarhaddon. Palatele lui Sanherib și Assurbanipal au fost găsite în movila Koyunijik. (Pag. 42, 62, 76, 80, 365, 369, 370)

Nippur, numit și Calneh, una din cetățile lui Nimrod, la 160 de kilometri nord-vest de Eridu, locul tradițional al Grădinii Eden. Excavată de Peters, Haynes și Hilprecht, de la University Museum între anii 1888 și 1900. S-au găsit vaste biblioteci de inscripții, inclusiv tăblițele Creației. (Vezi pag. 48, 62)

Obeid, numit și Al-Ubeid, la 6 km. vest de Ur. Aici (1923) Woolley a găsit cel mai vechi document istoric cunoscut. (Pag. 46)

On, numit și Heliopolis, în Egipt, la câțva kilometri nord-est de Cairo. Acolo se află și acum Obeliscul din vremea lui Avraam. Petrie (1912) a descoperit ruinele posibile ale palatului lui Iosif. (Paginile 92, 107)

Oxyrhynchus, în Egipt, la sud de Memphis. Grenfell și Hunt (1895-97) au găsit mari cantități de manuscrise pe papirus. (Vezi pag. 752)

Pergam. Locul uneia din cele șapte biserici. Excavată de Expediția Germană. Ruinele a ceea ce s-ar putea să fi fost "Scaunul de domnie al Satanei". (Pagina 703)

Persepolis, capitala Imperiului Persan. Excavată de Institutul Oriental. Au fost dezgolate ruinele palatului lui Xerxes, soțul Esterei.

Pithom, în Egipt, la nord-est de Memphis. Zidit cu munca sclavilor israeliți. Naville (1883) și Kyle (1908) au găsit cărămizi cu paie și cărămizi fără paie, exact așa cum se spune în Exod 5:10-19. (Vezi pagina 120)

Ras Şamra, numit și Ugarit, în colțul de nord-est al Mării Mediterane, lângă Antiohia. O expediție franceză (1929) a găsit mari biblioteci în multe limbi și cel mai vechi alfabet cunoscut. (Paginile 54, 55)

Rosetta, în Egipt, lângă Alexandria, unde s-a găsit Piatra Rosetta, cheia descifrării limbii egiptene antice (1799 pag. 52)

Samaria, în partea centrală a Palestinei. O expediție a Universității Harvard (1908-10, 1931-) a găsit ruinele Palatului lui Omri și casa de fildeş a lui Ahab, precum și farfurioarele cosmetice ale Izabelei. (Paginile 197, 199, 206)

Sardis, locul uneia din cele șapte biserici ale Apocalipsei. Excavată de Universitatea Princeton (1909-14) S-au găsit ruinele unei biserici creștine și templul lui Cybele (Diana)

Serabit, sau Serabi-el-Khadim, la 80 km.nord-vest de Muntele Sinai. Aici (1905) Petrie a găsit cea mai veche scriere alfabetică cunoscută, de prin 1800 î.Cr., cu patru sute de ani înainte de Moise (Vezi paginile 54, 127)

Sihem, la vreo 8 km sud-est de Samaria. Albright și Garstang au găsit cioburi din anul 2000 î.Cr. ce indicau faptul că orașul exista pe vremea lui Avraam. Sellin (1913-14; 1926-28) a găsit inscripții ale perioadei pre-israelite, ce indicau faptul că scrisul a consemnat nimicirea Sihemului de către Abimelec, așa cum se spune în Judecători 9, și ruinele templului lui Baal (Judecători 9:4, paginile 54, 100, 172)

Șilo, la vreo 32 de km. nord de Ierusalim. O expediție daneză (1922-31) a găsit cioburi de vase de lut din perioada 1200-1100 î.Cr., ce indicau o cultură israelită, fără semnele unei ocupații anterioare. (Vezi pagina 177)

Sippar, numit și Accad. La vreo 50 km nord de Babilon. Una din cetățile lui Nimrod. Capitala celui de-al optulea rege înainte de Potop. Excavată de Rassam (1881) și Scheil. S-au găsit multe inscripții primitive, din care unele foarte importante și o bibliotecă întreagă. (Vezi pag.48, 72, 87)

Sodoma și Gomora. Localizarea lor geografică probabilă a fost indicată de o descoperire a lui Albright și Kyle (1924) la Bab-ed-Dra, în colțul de sud-est al Mării Moarte, cu dovezi ale unei populații dense în jurul anului 2500 î.Cr. până în anul 2000 î.Cr., care a încetat să mai existe dintr-odată. (Pag. 98, 99)

Susa, numai Șușan, la 320 km est de Babilon. Reședința de iarnă a regilor Persiei. Locul identificat de Loftus (1852) Dieulafoy a continuat excavările (1884-86) Ruinele palatului lui Xerxes, soțul Esterei. M.J. de Morgan (1902) a găsit codul lui Hammurabi. (Vezi paginile 50, 236, 237)

Tahpahnes, în partea de nord-est a Egiptului. Petrie (1886) a găsit ruinele considerate de el a fi fost platforma amintită la Ieremia 43:8. (Vezi pagina 318)

Tanis, în partea de nord-est a Egiptului. Aici (1839) s-a găsit mumia lui Șişak, cel care a luat tot aurul lui Solomon. (Vezi paginile 191, 192, 221)

Tell Billah, lângă Ninive. Aici s-a găsit Epopeea lui Ghilgameș, ce conține istoria Potopului în concepția babiloniană. (Vezi pag. 76)

Tepe Gawra, la 18 km nord de Ninive, 2,5 km est de Khorsabad. O movilă ce conține 26 de cetăți, una peste cealaltă, abandonate înaintea de 1500 î.Cr. Cele 20 de cetăți din straturile de jos sunt pre-istorice. Excavată (1927-) de Speiser și Bache, de la University Museum și American School din Bagdad. În stratul al optulea s-a găsit sigiliul "Adam și Eva" și multe relicve din cele mai străvechi timpuri ale omului. (Vezi pagina 69)

Teba. Wilkinson i-a explorat minunățiile (1821-33) Mumiile au fost găsite (1871) într-un mormânt de lângă Teba. Marele templu al lui Amon. Obeliscul lui Hatșepsut. Multe minuni ale Egiptului antic. (Paginile 52, 53, 114, 117, 118)

Ur, la 19 km nord de locul tradițional al grădinii Eden. Căminul lui Avraam. Excavat de Woolley (1922-34), care a găsit și a dezgropat orașul lui Avraam (Paginile 44, 46, 47, 50, 51, 77, 87, 88)

INDEX DE SUBIECTE ȘI NUME

- Aaron, 135, 144, 145
 Abel, 69
 Abigail, 183
 Abiia, 196, 222
 Abimelec 100, 172
 Absalom 187
 Accad, 48, 87
 Adam, 60-69
 Adam și Eva, sigiliul lor 69
 Adams, J.Q. despre Biblie 19
 Adevărata cruce 523
 A doua venire a lui Isus, 447, 627, 669
 Adrian, 762
 Agripa 580
 Ahab 197-199
 Ahașveros 237
 Ahaz 224
 Abazia 200, 222
 Ai, 161
 Albigeniști 785
 Albright, W.F., 55, 59
 Alexandru cel Mare 403
 Amaleciți 105, 170, 172
 Amarna, (tablule de la A), 53
 Amazia 223
 Amenhotep, 112-116
 Amnon 186
 Amon 227
 templul lui Amon, 117-118
 Amoriti, 170, 330
 Amoriți 164
 Amos, cartea lui A., 358, 360
 Anania 119
 Ana 177
 Anabapțiști 786
 Anania 565
 Andrei 466
 Anglia, Reforma 791
 Animalele, 66, 73, 136
 Ante-diluvienii 71-72
 cărți ante-diluviene, 44
 car ante-diluvian, 78
 populația ante-diluviană, 74
 Antice (biblioteci) 48-51
 Anticrist, 673
 Antiohia 570, 571
 Apocalipsa (Cartea) 685-740
 cărți apocaliptice 406
 Apocrifa, N.T. 747, 748
 Apocrifa V.T. 406
 Apolo 576
 Apostazie, 634, 639, 650, 666
 Apostazia, 629, 634, 639
 Apostolici (părinți), 749, 763
 Apendice I, 830
 Apendice II, 843
 Aquila, 576
 Arabia, 102, 296
 Arabii, 102, 172
 Aramaica (limba) 410
 Ararat, muntele 81
 Arbela 370
 Arheologie, 42-57, 830-842
 conținut 16, 17
 sumare 830-842
 Arca lui Noe, 73, 74
 Armaghedon, 206, 730
 Armata siriană, 300
 Armonia evangheliilor, 417
 Arătări personale ale lui Isus 532
 Arătarea lui Isus pentru Pavel, 605
 Asa, 196, 222
 Asaf, 247
 Astartee, 166, 198
 Asigurare, 674
 Assurbanipal, 371
 Asiria 209
 armata asiriană 300
 imperiul asirian 209
 Atalia, 222
 Atena, 574
 A treia zi, 453
 Augustin, 764, 770
 Azaria, 223
 Baal, 166, 198
 Baasa (Bașa) 196
 Babel, turnul 83
 Babilon 293, 302, 319, 336, 730
 Babilonia, 48, 64, 85
 relături babiloniene despre Creștea, 62
 imperiul babilonian, 211, 340
 Balaam, 147
 Bani, 35
 Barac, 172
 Barnaba, 565, 571
 epistola lui B., 743, 749
 Bartolomeu, 466
 "Noaptea Sf. Bartolomeu", 789
 Baruc, 318
 Bat-Șeba, 186
 Beersaba, 101
 Behistun, roca, 43
 Belșatar, 212, 344
 Benhadad, 203
 Benihassen 96
 Beniamini, 173
 Berosus, 71
 Berea, 574
 Betania, 544
 Betel, 96, 104, 105, 161, 177
 Betleem, 176, 367, 489
 Bethoron, 163
 Betsaida, 437
 Bethșan, 183
 Beth-Șemșes, 54, 211
 Biblia Cuvântul lui Dumnezeu, 22
 citate despre B. 18
 numele cărților B. 26
 mărimea lor, 30
 subiectele c.B. 28
 citirea Bibliei 805-813
 traduceri ale B. 754-756
 Biblioteci antice, 48, 51
 Bıldad, 243
 Birs Nimrod, 83
 Biserica greacă, 793
 Biserica, formarea ei, 562
 creșterea 565
 persecuțiile, 567, 761m 777
 părinți B 763
 istoria B. 757-804
 cărți despre istoria B. 9
 muzica în B. 824
 B. păgânizată, 760
 statistici ale B. 798-802
 unitatea B. 615
 frecvențarea B. 819-823
 Beaz, 176
 Botez, 568
 Botezul lui Isus, 422

- Betta, 42
 Boussard, 52
 Brugsch, 107
 Bunătaș, 507

 Căiafa, 480
 Cain, 69
 Calob, 144
 Calendarul ebraic, 148
 Calendarul creștin, 491
 Calneh, 48
 Calvar, 481, 482
 Calvin, 797
 Cana, 533, 537
 Canaan, 36
 Cananiții, 164-170
 Canonul N.T. 841-845
 Canonul V.T. 404
 Canticlele, 277, 279
 Carierele Ierusalimului 192
 Car ante-diluvian, 78
 Captivitatea Israelului, 208
 Capernaum, 461-502
 Captivitatea lui Iuda, 210
 Cartea Legii, 128, 54
 Cărturarii, 412, 445
 Cărțile pre-avramice, 46-48
 Cărțile Bibliei, 26-30
 primitive, 44-57
 ante-diluviene, 44
 din vremea lui Avraam, 46-51
 Cărțile poetice, 240
 Cărmizile lui Pitthom, 120
 Căderea omului, 66-69
 "Cei doisprezece" (ucenici), 435, 465, 500
 Cele zece porunci, 127
 Cele zece plăgi asupra Egiptului 121
 Cele mai vechi documente istorice, 46
 Cele mai importante pagini, 814-818
 Cele patru evanghelii, 414, 458
 Cerul, 515, 619, 736
 Cereale ante-diluviene, 72
 Cetățile de refugiu, 153
 Charlemagne (Carol cel Mare), 772
 Cheile împărăției, 443
 Cheops, 93
 Chivotul legământului, 130, 179
 Chrysostom, 764
 Cina cea de taină, 448, 545
 Cipru, 572
 Circumcizia, 608
 Cyrus (Cîr) 232, 301, 302
 Citate remarcabile, 18-19
 Câmpia păstorilor, 176
 Cântatul, 154, 248, 616, 824
 Cântarea lui Moise, 124, 154
 Cântarea lui Solomon, 277, 279
 Cântarea Cântărilor, cartea, 277-279
 Clement, 749
 Copiii, 518, 616
 Cronologia V.T. 32
 Cronologia egipteană, 91
 Cronologia Faptelor Apostolilor, 559
 Cristos, 20, 413-557
 (vozi "Isus")
 Coloseni, epistola, 621
 Comentarii, 9
 Conciliile ecumenice, 565
 Constantin, 759
 Contra-reforma, 792
 Corint, 575, 593
 Corințeni, epistola către, 593-607
 Cornelius, 569
 Cortul Întălnirii, 128-133
 Crearea femeii, 64
 Creta, 642
 Creația, 58-64
 Credința, 517, 654
 Credința și faptele, 659
 Critica textuală, 746
 Critica istorică, 746
 Cronici, cartea, 213-228
 Crucea adevărată, 523
 Cruciadele, 766
 Cucerirea Canaanului, 159-164
 Cum am ajuns în posesia Bibliei, 741-756
 Curat și necurat, 136
 Cuptorul cu foc, 343
 Curățirea Templului, 444, 534
 Curcubeul, 74
 Cupa de la Antiohia, 449

 Damasc, 295
 Daniel, cartea, 336-352
 Danișii, 334
 Darius, 334
 Date din V.T. 334
 David, 176, 181-188, 214, 216
 David, ce i s-a promis, 184
 Debir, 163
 Debora, 172
 Decius, 762
 Decretele false, 773
 Decretele pseudo-isidorice, 773
 Derbe, 573
 Deșertăciune, 274
 Deuteronom, cartea, 150-156
 Demonii, 468
 Diavolul, 497, 681, 722
 Diana, 576
 Dicționarele biblice, 9
 Didahia, 743, 750
 Dieta de la Worms, 788
 Dina, 105
 Dioclețian, 762
 Diotref, 762
 Dietrofe, 678
 Dispersiunea evreilor, 411
 Divizarea Regatului, 193-195
 Dorca, 568
 Domițian, 761
 Dragostea, 598, 627, 637
 Dumnezeu, 59
 Cuvântul lui Dumnezeu, 22, 509
 Dumnezeirea lui Isus, 528, 539-541, 621

 Eannutum, 46
 Ecclesiastul, cartea, 274-276
 Ecumenice, conciliile, 765
 Eden, 63-65
 Edom, 296, 361
 Efes, 576, 632, 702
 Efeseni, epistola, 613-616
 Efraim, 106, 165
 Egipt, 52, 89-93, 109-118, 295, 331
 E. și Biblia, 109
 cronologia egipteană, 91
 cărțile primitive, 52
 Ebud, 170
 Elah, 196
 Elihu, 245
 Elisei, 201-205
 Elifaz, 243-245
 Emanuel, 291

- Enoh, 71, 681
 Endor (vrăjitoarele din E.), 183
 Epafrodit, 620
 Epoca de aur a V.T., 191
 Erasmus, 786
 Erec, 87
 Endu, 66
 Esarhaddon, 210
 Esau, 103-105
 Estera, cartea, 237-239
 Etiopia, 295, 296, 568
 Eufrat, valea, 37, 42
 Eusebius, 745, 764
 Evangheliile, Cele patru, 414-458
 Evrei, epistola, 646-656
 Eva, 64-69
 Exod, cartea, 109-133
 Ezechia, 224, 300
 tunelul lui E.225
 Ezechiel, cartea, 323-335
 Ezion-Gheber, 192
 Ezra, cartea, 232-234
- Fapte bune, 643
 Faraonii, 11, 118
 Fariseii, 411, 445
 Fara, 78
 Felix 580
 Femeia (crearea F), 64
 Fericirile, 433
 Fierul, folosirea lui împurie, 20, 170
 Filadelfia, biserica din F., 706
 Filmon, cartea, 645
 Filip, 466, 568, 578
 Filipi, 574, 617
 Filiponi, epistola, 617-620
 Filistenii, 171, 294, 179, 318
 Frații lui Isus, 418
 Franța, Reforma în această țară, 789
- Gabriel, 491
 Gaus, 678
 Galaba, 571, 608
 Galatieni, epistola, 609-612
 Galilea, 464, 472
 Garstang, 54, 159-163
 Genealogiile, 70, 84, 214, 415
 Genesa, cartea, 58-108
 Gheșimani, 521, 547-552
 Gbedalia, sigiliul lui 317
 Gbezer, 54, 166
 Gbedeon, 172
 Ghibea, 173, 177, 181
 Ghibeon (Gabaon), 172
 Ghibeac, 97, 146
 Gilgameș, 76
 Ghirgasiți, 166
 Gîngășia lui Isus, 513
 Gînduri de bază ale V.T., 31
 Gladstone, 18, 248
 Gog și Magog, 333
 Golgota, 481
 Goliat 182
 Grădina Eden, 63-65
 Grădina Gheșimani, 521
 Grecia, 402, 573-575
- Habacuc, cartea, 372-373
 Haga, cartea, 376-377
 Ham, 81
 Haman, 238
 Hammurabi, 50, 97
- Haran, 96
 Hațepsut, regina, 112-115, 119
 Hauran, 97, 241
 Hazael, 203
 Hator, 164
 Hebron, 101
 Hermas, 743, 750
 Hețiți, 166
 Heviți, 166
 Hugo, 240
 Hugbenoți 790
 Huss, Ioan, 785
- Iadul, 515
 Iacob, 103-108
 Iacov, 466, 571, 657
 epistola lui I. 657-661
 Iafet, 81
 Iair, 173
 Idolatria, 95, 166, 595, 596, 695
 Ieconia, 228
 Iefia, 173
 Ioahaz, 207, 227
 Ieboaș, 207
 Ioiachim, 228
 Ioiachim, 227
 Iosafat, 222
 Iehu, 205
 Imdet Nasr, 49
 Ieremia, cartea, 307-319
 Ierihon, 159-197
 Ieroboam, 195
 Ieroboam II, 207
 Ieronim, (Jerome), 764
 Ierusalim, 38, 655, 656
 distrugerea sa, 210, 655
 rezidirea sa, 235
- Iertarea, 516
 Ietro, 120, 127
 Ignat, 743, 749, 763
 Ihe, 127, 198-200
 Imperiul Roman, 404, 758
 Imperiul Persan, 230, 402
 Inchiziția, 776
 Indulgențele, 595, 627, 694
 Infailibilitatea papală, 781
 Infidelii de la început, 765
 Invazia scită, 310
 Inventarea tiparului 752
 Ioram, 201, 222
 Ioan, 527, 574, 671
 evanghelia sa, 527-557
 epistolele lui, 671-679
 Apocalipsa lui I. 683-740
 Ioan Botezătorul, 494
 Ioas 207, 223
 Ioel, cartea, 357
 Iona, cartea, 363-365
 Ionatan, 182
 Ioram, 201, 222
 Iordan, valea 423
 Iosif, 106, 416
 Iosua 157, 380
 Iosia, 227
 Iotam, 224
 Iov, cartea 240-246
 Irenaeus, 744, 764
 Isaac, 101-103
 Isaia, cartea, 285-306
 Isaia, sulul, 286
 Isus, 413, 557
 profeți despre El, 420

- nașterea Sa, 416-419, 487-490
 copilăria, 419, 420, 491-493
 Botezul, 422
 Ispitirea Sa, 424
 Viața publică, 459, 460
 Lucrarea în Iudea, 505, 534-536
 Lucrarea în Galilea, 428-433
 Minunile Sale, 469-471
 Dumnezeirea Lui, 539-541, 621, 622, 648
 Agonia Sa, 521, 522
 Procesul Său, 450, 451, 480, 481
 Răstignirea, 481, 523
 Învierea, 453, 482, 526, 556
 Venirea Sa a doua oară, 447, 627, 669
 Izabela, 206
 Ismael, 102
 Iștar, 95
 Iuda, 106
 Iustin Martirul, 743, 750, 763
 Irod, 420
 Irodienii, 478
 Împrăștierea evreilor, 411
 Împrăștierea neamurilor, 81-85
 Încurcarea limbilor, 9
 Învățătorii falși, 314, 633, 668, 680
 Întăi născut, 123
 Înruparea, 530
 Împărați cărțile, 189-212
 Învierea lui Isus, 453, 482, 526, 556
 Învierea, 598
 Întoarcerea din robie, 229
 Înțelepții de la răsărit 418
 Jertfele, 135, 134
 Jertfele de ardere de tot, 134
 Iosefus, 543
 Judecători, cartea, 168-174
 Judecata, ziua ei, 736
 Judecarea lui Isus, 450-480
 Kades-Barnea, 146
 Karnak, 118
 Khorsabad, 287
 Kiriath-Jearim, 177, 179
 Kiș, 78, 86
 Knox, John, 791
 Kyle, 99, 120
 Lachiș, 54, 163, 211
 scrisorile L. 316
 Lagaș, 48, 86
 Langdon, Stephen, 49, 62, 78
 Laodicea, biserica, 699, 707
 Layard, 42
 Lăcustele, 357
 Legământul mozaic, 128
 Legile lui Moise, 127-156
 Lepă, 136
 Levi, 105
 Leviții, 134, 216
 Levitic, cartea, 134-140
 Limba, 659
 Longevitatea de la început, 71, 72
 Lot, 97
 Luther, Martin, 779, 787
 Luca, cartea, 485-526
 Luca, 485, 559
 Lucrarea din Perea, 443, 505
 Lucrarea din Galilea, 428-432
 Lumea (puterile ei) 40
 Macabeii, 404
 Macpela, peștera, 101
 Madianiții, 120, 147, 148, 172
 Mahomedanismul, 717, 766
 Magii, 418
 Manase, 226
 Manetho, 90
 Mana, 125
 Manuscrise, 750
 Marcu, 457, 665
 evanghelia lui, 457-484
 Marea Galileii, 472
 Marea Moartă, 98
 sulițele de la M. M., 843 f. f.
 Marea Roșie, 124
 Mardoheu, 202
 Maleahi, cartea lui 384, 386
 Martirii, 761, 780, 788, 792
 Maria, 418
 Maria (Miriem) sora lui Moise, 119, 144, 145
 Maria Magdalena, 503, 553
 Meghido, 172, 191, 198, 206
 Melchisedec, 97, 651
 Menahem, 208
 Merneptah, 113-117
 Mesia, 387
 Metalele, folosirea lor timpurie, 70
 Metusala, 71
 Mica, cartea, 366, 367
 Michael, 681
 Mileniul (Mia de ani) 734
 Mișpa 177
 Minunile, 148, 469, 563, 576
 Minunile din timpul Sabatului, 538
 Minunile din pustiu, 149-151
 Misiunea din lumea întregă, 800
 Moab, 97, 170, 175, 294, 319
 Moise, 118-156
 Mondiale,
 statistici, 794
 puteri, 40
 misiuni, 800
 Monasticismul, 765
 Monoteismul inițial, 62
 Mormântul din grădină, 551
 Moartea, 297, 603
 Motive, 510
 Muntele Ebal, 153, 163
 Muntele Gherizim, 163
 Muntele Hermon, 476
 Muntele Nebo, 155
 Muntele Sinai, 126-128
 Muller, George, 4, 805
 Mumii, 114
 Muzica în biserică, 824
 Măsurători, 35
 Naaman, 202
 Nadab, 196
 Nadab și Abihu, 136
 Naum, cartea, 368-371
 Napoleon, despre Isus, 542
 Nașterea din fecioară a lui Isus, 488
 Națiunile vecine, 169
 Naville, 116, 120
 Nazaret, 493
 Nebucadnețar, 211, 340
 Neemia, cartea, 235, 236
 Nemurirea, 595, 627, 694
 Nero, 635, 663, 761
 Nicodim, 535
 Nilul, 110

- Nimrod, 82
 Ninive, 80, 361-365, 368-371
 Nippur, 48
 Noaptea Sf. Bartolomeu, 789
 Noe, 73, 79
 arca lui N., 73, 74
 Noul Ierusalim, 737
 Numele date lui Isus, 420, 542
 Numeri, cartea, 141-149

 Obadia, cartea, 361, 362
 Obedid, 50
 Obiceiul de a merge la biserică, 819-823
 Obiceiul de a citi Biblia, 805-813
 Obola, 302
 Oholiba, 302
 Omri, 191
 On, 107
 Onisim, 645
 Origen, 744, 764
 Originea nașunilor, 81
 Otniel, 170
 Osea, cartea, 353-356
 Osea, 208

 Palestina, 36
 Papalitatea 767-784
 Papalitatea și Biblia, 783
 Paternitatea Bibliiei, 22
 Papalitatea și toleranța, 784
 Papias, 781
 Papirusurile, 752
 Paradisul, 606
 Patmos, 687, 691
 Patriarhia Bisericii, 769
 Pavel, 566-583
 călătoriile lui, 570-583
 țepușul lui, 573, 606
 Paștele, 123, 151
 Patruarhia Bisericii 769
 Papii, 767-784
 Paternitatea Pentateuhului, 56
 "Patruzeci", 169
 Păcatul, 66
 Pekah, 208
 Pekaia, 208
 Pentateuhul, 56
 Pergam, biserica, 696
 Perziții, 164
 Persecuțiile papale, 780, 789
 Persecuțiile romane, 761
 Petru, 466, 662
 epistolele lui, 662-670
 Petrie, 54, 110, 116, 127
 Piatra moabită, 202, 203
 Piatra Rosetta, 52
 Pietrele scumpe, 738
 Pilat, 450
 Pildele, 740
 Piramidele, 93
 Polycarp, 743, 749, 763
 Poligamia, 70, 137
 Pomul vieții, 63, 66, 739
 Postul, 381, 463
 Potifar, 107
 Potopul, 73-80
 depuneri din vremea P., 77-80, 87
 tăbli, 76
 tradiții despre P., 75
 Praznicele, 151
 Priscilla, 576
 Predicarea, 826, 827

 Predica de pe Munte, 433, 500
 Pregătirea pentru Crăstos, 212
 Preoții, 135, 216, 181
 Procesul lui Isus, 450, 480
 Profeți despre Isus, 420
 Profeți despre evrei, 153
 Profetul, 152
 Profețiile, 179, 280-284, 314
 Protestantismul, 793
 originea numelui de P., 269-273
 Proverbe, cartea 269-273
 Prepețiile, 125
 Promisiunea făcută lui David, 184
 Psalmii, cartea, 247-268
 Psalmii mesianici, 250
 Ptolemies, 403
 Punn praznicul, 238
 Puritanismul, 797
 Puterile mondiale, 40
 Pustiu,
 minunile din pustiu, 149-151
 peregrinările din pustiu, 141-145

 Quirinius, inscrierea sa, 490

 Rabela, 104, 106
 Rahab 157
 Raiul, 515, 619, 736
 Rama, 177
 Ramses, 112-116
 Ras Șamra, 54
 Răstignirea, 481, 523, 524
 Rebeca, 101
 Recensământul, 143, 147, 187
 Reforma protestantă, 784-793
 Regatul de nord, 193-195
 Regatul de sud, 193-196
 Regele, preziceri despre el, 152
 Regatul, 181
 Regii Asiriei, 210
 Regii Babilonului, 212, 236
 Regii Egiptului, 90, 92
 Regii Israelului, 184
 Regii din Iuda, 194
 Regii Persiei, 230
 Regula de aur, 137, 500
 Rehabiții, 316
 Roboam, 196, 221
 Religia Babilonului, 95
 Religia canaanitilor, 166
 Religia Egiptului, 110, 122
 Renașterea, 786
 Revoluția franceză, 789
 Revolta lui Core, 144
 Roma, 584, 585, 618
 Romani, epistola, 584-592
 Ruinele Babilonului, 337
 Ruinele orașului Ninive, 365
 Ruinele Tebei, 117
 Rut, cartea, 175, 176
 Rusaliile, 152, 561
 Rugăciunea și credința, 517
 Rugăciunea în taină, 508
 Rugăciunea lui Isus, 508

 Sacrificarea copiilor, 166, 198, 199
 Saduceii, 411
 Samaria, 197, 298, 359, 568
 Samaritanca, 536
 Samson, 173
 Samuel, cărțile lui, 177-188
 Sanherib, 225

- Sara, 96, 101
 Sardia, biserica, 705
 Sargon I, 87
 fiica lui Sargon, 47
 Sargon II, 287
 Satan, 243, 497, 723, 735
 Saul, regele, 181
 Saul din Tars, 568
 Savonarola, 786
 Sciții -invazia lor, 310
 Schimbarea la față a Domnului Isus, 476
 Schița Bibliei, 24
 Schița vieții lui Isus, 460
 Sclavia, 137, 616, 634, 645
 Scrierea, 44-57
 materialele de scris, 45
 Scrierea cuneiformă, 45
 Scrierea pictografică, 45
 Seleucizii, 404
 Sem, 81, 84
 Septuaginta, 409
 Serahit, 54, 127
 Serviciu de duminică dimineața, 825-829
 Semistăile, localizarea lor, 165
 Sfegnicul, 131, 138, 379
 Sfânta cupă, 449
 "Sfântul Imperiu Roman", 772
 "Sfântul giulgiu", 550
 Sfântul Bartolomeu, (masacrul), 789
 Sigilii ante-diluviene, 44
 Sigiliul slujbaşului lui Ahaz, 224
 Sigiliul lui Gbedahia 317
 Sigiliul lui Iezania, 317
 Sigiliul robului lui Ieroboam, 207
 Sigiliul ispravnicului lui Ioiachim, 228
 Sigiliul lui Iotam, 224
 Sigiliul ispitirii, 68
 Sibem, 54, 96, 163, 172
 Siba, 574
 Siloam, inscripția de acolo, 225
 Simon din Cirena, 452
 Simon Petru, 466, 562, 571, 662
 Sinai, 126-128
 Sinagoga cea mare, 410
 Sinagogi, 410
 Sinedrul, 410
 Sippar, 48
 Smirna, biserica, 695, 702
 Sodoma, 98
 Solomon, 189, 218, 269
 Spania, 790
 Spionii (cei 12), 144
 Subiectele cărților Bibliei, 28
 Susa, 238
 Statul și biserica, 769, 784
 Stelele lui Ramses, 116
 Stelele lui Ur-Nammur, 47
 Stelele vulturilor, 46
 Stâlpu de foc, 124

 "Șapte", 139, 688
 Șapte bisenici, 687-708
 Șaptezeci de săptămâni, 349
 Șase zile, 60
 Școala duminicală, 794
 Șerpi de foc, 146
 Șilo, 177
 Ștefan, 566
 Șușan, 238

 Tabăra din pustie 143
 Tadeu, 466
 Tahpahnēs, 318
 Talmudul, 410
 Tars, 568
 Tatian, 743
 Tăblii ante-diluviene, 44
 Tăblia "Israel", 116
 Teba, 117
 Teocrația, 168
 Tell-el-Amarna, tăbliile, 53
 Templul, 218, 232, 334, 377
 Tertullian, 744, 764
 Tesalonica, 574, 630
 epistolele tesaloniciene, 625
 Textul, N.T.; 746
 Textul V.T., 409, 746
 Thotmes, 111 - 116
 Tiatra, biserica, 698, 704
 Tiglath-Pileser, 208
 Timotei, 63
 epistola către T., 631-640
 Tiparul, 752
 Tîr, 296, 438
 Tit, epistola, 641-644
 Titlurile lui Isus, 542
 Toma, 466, 554
 Tours, bălăia de la T., 776
 Traducerile Bibliei, 754-756
 Traian, 761
 Troas, 574
 Tutankhamen, 112

 Țapul ispășitor, 136
 Țările de Jos, Reforma, 789
 Țefania, cartea, 374-375
 Țofar, 247, 244

 Universul, 60
 Ur, 46, 51, 77, 87-89, 95
 Ur-Nammur, 47
 Ur-Nina, 46
 Uz, 240
 Uzia, 223

 Vasti, 237
 Vameșii, 413, 518
 Vechiul Testament, ebraic, 26
 Veșnicia, 274, 528, 652
 Vitelul de aur, 129
 Viața veșnică, 598, 642, 674
 Vremea de pe urmă, 352, 446
 Vrăjitoarea din Endor, 183

 Waldenșii, 785
 Wesley, John, 797
 Weld (prisma), 49
 Wilkinson, J.G., 52
 Williams, Roger, 797
 Wyclif, 785
 Wooley, C.L., 77, 87, 88
 Worms (dieta de la W.), 788

 Zaharia, cartea, 378-383
 Zeciuile, 139, 385
 Zedechia, 210, 228
 Ziloții, 466
 Zwingli, 789

Tipărit sub comanda nr. 424/1995
la Imprimeria de Vest R.A. Oradea,
str. Mareșal Ion Antonescu nr. 105

